Aelian

ΑΙΛΙΑΝΟΥ
ΠΕΡΙ
ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΒΙΒΛΙΑ ΙΖ'.

AELIANI
DE
NATVRA ANIMALIVM
LIBRI XVII.

GRAECE ET LATINE CVM PRIORVM INTERPRETVM
ET SVIS ANIMADVERSIONIBVS
EDIDIT
IO. GOTTLOB SCHNEIDER.

LIPSIAE
SVMTIBVS E. B. SCHWICKERTI
MDCCLXXXIV.

VIRO CELEBERRIMO

PETRO CAMPERO

MEDICO, ANATOMICO ET ZOOLOGO EGREGIO

HANC

AELIANI NOVAM EDITIONEM

HONORIS ET REVERENTIAE CAVSA

D. D. D.

EDITOR

IO. GOTTLOB SCHNEIDER, SAXO

ELOQVENTIAE ET PHILOLOGIAE PROFESSOR IN VNIVERSITATE LITTERARIA FRANCOFVRTI AD VIADRVM.

Qui novo exornatus cultu jam ad Te accedit Aelianus, aliquam ejus partem etiam Tuo, Vir egregie, ingenio, plura vero aemulationi scriptorum Tuorum, quibus cum omnem historiam naturalem, tum vero inprimis veterum Auctorum narrationes de rebus naturalibus illustrasti, debet. Cum enim hucusque Scriptores veteres graeci et latini a Philologis ita curari et tractari soliti essent, ut in verborum significationes atque antiquitates explicandas omnis artis criticae vis atque auctoritas consumeretur, rerum vero naturalium notitiae aut plane omitterentur aut locorum similium comparatione magis obscurarentur quam illustrarentur, Tu inter primos exemplum exhibuisti scientiae naturalis cum litteris humanioribus conjungendae, et novam interpretationis viam ingressus narrationes Veterum de rebus naturalibus ex ipso fonte naturae ex-

plicare atque emendare docuisti. Quod equidem exemplum Tuum pro viribus imitatus novam hanc Aeliani procuravi editionem, quam Tuo inscribere nomini non dubitavi, quamquam alias ignotus Tibi homo. Jure enim meo ab humanitate atque eruditione Tua expectare mihi posse videor, ut voluntatem meam magis quam muneris, quod Tibi a me offertur, conditionem respicias, atque ita Tuo favore et judicio avidam feri naturae discipuli ad ulteriora cupiditatem confirmes atque adjuves. Quodsi conatus hic meus Tibi non plane displicuerit, facile Te, si peregrini hominis precibus aliquis apud Te locus est, exorari patieris, ut in novam, quam paro, Aristotelis Historiae animalium editionem ex ingenio Tuo atque eruditionis Tuae copiis non nihil ornamenti conferas. Ita vale, Vir egregie, atque ita Tibi persuadeas velim, me hunc animi Tibi plane devoti affectum nisi cum vita non depositurum esse.

PRAEFATIO.

Quam poteſt fieri breviſſime lectorem de ſubſidiis, quibus in procuranda hac Aeliani editione uſus ſum, monebo; rationem enim, quam in interpretatione ſecutus ſum, facile viri intelligentes perſpicient et cum aequitate judicabunt.

Textum verborum graecum expreſſimus ut plurimum ex editione ab *Abr. Gronovio* curata, quam repetiit librarius aliquis Heilbronnae anno 1765. Eadem ſine dubio eſt, quae mutato librarii et loci nomine Tubingae 1768 prodiit. Praeter titulum enim omnia etiam vitia cum altera habet communia. Haec ſcilicet eſt cupidorum librariorum fallax ſolertia! Praeterea conſului Tigurinam *Conr. Geſneri* anni 1556. fol. quae cum novis multis vitiis repetita eſt Coloniae Allobrogum ap. Phil. Albertum 1616. in 12. et Tornaeſianam anni 1611. in 12. Fuit etiam ad manus: Ex Aeliani Hiſtoria per Petrum Gyllium latine facti itemque ex Porphyrio, Heliodoro, et Oppiano, tum eodem Gyllio luculentis acceſſionibus aucti Libri XVI. de vi et natura animalium. Ejusdem Gyllii liber unus de Gallicis et latinis nominibus piſcium. Lugduni ap. Seb. Gryphium 1533. in 4to. Verum tamen ingenue profiteor me vetuſtiores has editiones non ubique totas comparaſſe, ſed, cum tempori parcerem meo, iis tantum in locis fere contuli, ubi vitii aliquid haerere ſuſpicabar. Paulo tamen diligentius inſpexi Tornaeſianam, quam vir doctus neſcio quis cum Codice Auguſtano comparaverat et lectionis varietatem in margine enotaverat. Haec collatio ita infit: Contuli cum MS Auguſtano. Tit. ἐκ τῶν Αἰλιανȣ̃ περὶ ζώων ἰδιότητος βιβ. πρῶτον. Pertingit ad finem usque libri quinti,

et deinde iterum maximam libri XVII. partem cum Epilogo complectitur. Praeter multos fcribae errores exhibet tamen aliquot novas easdemque bonas lectiones, in quibus adeo difcedit a Codice Mediceo, cum quo alias in bonis lectionibus plerumque confentit. Ceterum haec eadem lectionis varietas effe videtur, quam olim *Fr. Oudendorp* ad Thomam Magiftrum paffim, *Dav. Ruhnken* ad Timaeum p. 100 et denique *Wernsdorf* in notis ad Philen commemoraverunt. In reliquis libris poft quintum paffim adfcriptae leguntur conjecturae, quas easdem protulit *Oudendorpius* ad Thomam M. ut adeo nefciam, an ex bibliotheca *Oudendorpii* liber pervenerit in poffeffionem *Wernsdorfii* Gedanenfis, a cujus filio Theologiae Candidato Gedanenfi commodatum eum habui. In paucis etiam locis nominavi Codicem Gudianum bibliothecae Guelferbytanae, qui felecta ex Aeliani libris de animalium natura capita complectitur, unde quaedam publicavit *Leffingius* in Libri vernaculi P. I. p. 187. Beyträge zur Gefchichte und Litteratur. Verum ipfum Codicem tractare atque infpicere mihi non licuit, quamvis magna ejus rei fpes mihi facta effet. Operam igitur edendi atque interpretandi Aeliani equidem fufcepi. Deinde cum animadverfiones meas in charta feparatim fcriptas ad librarium jam transmififfem, exemplum editionis Tubingenfis, quod a typotheta exprimi debebat, emendare atque a vitiis purgare coepi. Tum vero demum animum adverti ad graeca capitum argumenta, quae non folum barbara oratione, adeoque non ab ipfo Aeliano, fcripta funt, fed manca etiam atque imperfecta adeoque inutilia apparebant. Non dubitavi igitur ea omnia refecare, ne in nimium fruftra volumen excrefceret

editio noſtra, quae omnes tamen priorum Interpretum annotationes, ad juſtam ſcilicet brevitatem redactas, et multo pluribus iisque novis auctas complexura eſſet. Seri hujus conſilii meminiſſe velim lectores, cum in annotationes incident, ubi argumentum graecum commemoratur. Si quae poſtea a me aut ab amiciſſimo *Blaſio Merrem* reperta atque excogitata ſunt, quae ad explicandum aliquem Aeliani locum facere viderentur, ea demum Lipſiae ab aliena manu notis inſerta aut adjuncta ſunt, addita plerumque ſtellula. Nonnulla etiam ad finem adjecta videbis, ad quae lectores rogatos volo ut ante reſpiciant, quam lectionem libri aggrediuntur. Verſionem latinam iis in locis correxi, quae ſenſui verborum graecorum aut lectioni a me receptae non ſatis reſpondebant. Si quae praeterea dubia videbantur, de iis in annotationibus admonere lectores malui. Utinam qui poſt me olim hujus libri futuri ſunt editores, majorem rei criticae uſum cum pari rerum naturalium intelligentia ad interpretationem ejus afferant; multo enim plura, quam a me vel emendata vel illuſtrata ſunt loca, peritioris medicinam et majorem hiſtoriae naturalis, phyſices atque anatomiae ſcientiam deſiderant.

De pretio atque uſu librorum horum XVII Aeliani quid in univerſum ſtatuam, expoſui nuper in Epiſtola ad amicum ſcripta et deinde publicata in libro periodico vernaculo: Allerneueſte Mannigfaltigkeiten Berolini edito Anni 1782 Hebdom. 25. p. 392 ſeqq. ubi nimias *Sanderi* laudes temere in Aelianeam compilationem effuſas, ad aequam aeſtimationem redegi. Verum lectores qui libellum iſtum ad manus non habent, facile ex annotationibus meis ſenſum et judicium meum ea de re ipſi perſpicient;

ut adeo non opus sit dicta nuper huc iterum transferre. Prodiit Lipsiae anno 1777 libellus de via ac ratione Aeliani in conscribenda historia animalium a *Carolo Gottlob Kühn* scriptus; eodem scilicet, cui novissimam Variae Historiae Aeliani debemus, in cujus Praefatione promissam video a viro doctissimo reliquorum Aeliani operum editionem. Hujus quidem libelli legendi mihi copia non fuit; sed habui ab eodem viro docto admodum humane mecum communicatas, quas collegerat ex multis virorum doctorum et Grammaticorum veterum scriptis, suis aliquot interspersis, conjecturas, emendationes atque observationes; ex quibus si quid in usum nostrum erat, cum bona ejus venia selectum decerpsi. An quid novi et bonae frugis lateat in notis manuscriptis *Dan. Wilh. Trilleri* editioni Aeliani Genevensi 1616 adjectis, quae commemorantur in Catalogo Biblioth. D. W. Trilleri folio ultimo No. 43. optime judicabunt, qui librum istum emtionis lege acquisiverint. Equidem lautitias istas non curo nec desidero, qui ex editis ab *Abr. Gronovio* notis *Dan. Wilh. Trilleri* de novo isto thesauro aestimare satis tuto mihi posse videor. Indicem animalium ab Aeliano nominatorum aut descriptorum ipse confeci; prior enim a *Gronovio* editus mancus diversa sine ordine animalium genera herbas et metalla commiscebat. Ab indice verborum rariorum graecorum et rerum ab Aeliano traditarum conscribendo animus mihi inter sera historiae naturalis studia ita abhorrebat, ut incepti laboris nauseam perferre non possem.

Scribebam Francofurti ad Viadrum die XXVII Martii 1783.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ

ΠΕΡΙ

ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΙΖ΄.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἄνθρωπον μὲν εἶναι σοφὸν καὶ δίκαιον, καὶ τῶν οἰκείων παίδων προμηθέστατον, καὶ τῶν γειναμένων ποιεῖσθαι τὴν προσήκουσαν φροντίδα, καὶ τροφὴν ἑαυτῷ μαστεύειν, καὶ ἐπιβουλὰς φυλάττεσθαι, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα αὐτῷ σύνεστι δῶρα φύσεως, παράδοξον ἴσως οὐδέν. Καὶ γὰρ λόγου μετείληχεν ἄνθρωπος, τοῦ πάντων τιμιωτάτου, καὶ λογισμοῦ ἠξίωται, ὅσπερ οὖν ἐστι πολυαρκέστατός τε καὶ πολυωφελέστατος· ἀλλὰ καὶ Θεοὺς αἰδεῖσθαι οἶδε καὶ σέβειν. Τὸ δὲ καὶ τοῖς ἀλόγοις μετεῖναί τινος ἀρετῆς κατὰ φύσιν, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὴν οἰκείαν κρίσιν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνθρωπίνων πλεονεκτημάτων καὶ θαυμαστὰ ἔχειν συγκεκληρωμένα, τοῦτο ἤδη μέγα. Καὶ εἰδέναι γε μὴ ῥᾳθύμως τὰ προσόντα αὐτῶν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ ὅπως ἐσπουδάσθη οὐ μεῖον τῶν ἀνθρώπων [ἕκαστον] τῶν ἀλόγων ζώων, εἴη ἂν τινος πεπαιδευμένης φρενὸς, καὶ μαθούσης πολλά. Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἑτέροις ὑπὲρ τούτων ἐσπούδασται, καλῶς οἶδα· ἐγὼ δὲ ἐμαυτῷ ταῦτα, ὅσα οἷόν τε ἦν, ἀθροίσας, καὶ περιβαλὼν αὐτοῖς τὴν συνήθη λέξιν, κειμήλιον οὐκ ἀσπούδαστον ἐκπονῆσαι πεπίστευκα. Εἰ δέ τῳ καὶ ἄλλῳ φανεῖται ταῦτα λυσιτελῆ, χρήσθω αὐτοῖς· ὅτῳ δὲ οὐ φανεῖται, ἐάτω τῷ πατρὶ θάλπειν τε καὶ περιέπειν· οὐ γὰρ πάντα πᾶσι καλὰ, οὐδὲ ἄξια δοκεῖ σπουδάσαι πᾶσι πάντα. Εἰ δὲ ἐπὶ πολλοῖς τοῖς πρώτοις καὶ σοφοῖς γεγόναμεν, μὴ ἔστω ζημίωμα εἰς ἔπαινον ἡ τοῦ χρόνου λῆξις, εἴ τι καὶ αὐτοὶ σπουδῆς ἄξιον μάθημα παρεχοίμεθα καὶ τῇ εὑρέσει τῇ περιττοτέρᾳ, καὶ τῇ φωνῇ.

ἕκαστον τῶν ἀλόγων] Primum verbum supplevit *Gesner*; in Mediceo est ἀνθρώπων καὶ τῶν. unde efficiebat *Abr. Gronov.* ἀνθρώπων τὰ τῶν ἀλόγων. Cod. Aug. ἀνθρώπων τῶν ἄλλων ζώων, deinde ὡς μὲν οὖν, denique παρασχοίμεθα habet.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Καλεῖταί τις Διομήδεια νῆσος, καὶ ἐρωδιοὺς ἔχει πολλούς. Οὗτοι, φασὶ, τοὺς βαρβάρους οὔτε ἀδικοῦσιν, οὔτε αὐτοῖς προσίασιν· ἐὰν δὲ Ἕλλην κατάρῃ ξένος, οἵδε θείᾳ τινι δωρεᾷ προσίασι πτέρυγας ἁπλώσαντες, οἱονεὶ χεῖράς τινας εἰς δεξίωσίν τε καὶ περιπλοκάς· καὶ ἁπτομένων τῶν Ἑλλήνων οὐχ ὑποφεύγουσιν, ἀλλ' ἀτρεμοῦσι· καὶ ἀνέχονται, καὶ καθημένων εἰς τοὺς κόλπους καταπέτονται, ὥσπερ οὖν ἐπὶ ξενία κληθέντες. Λέγονται δὲ οὗτοι Διομήδους ἑταῖροι εἶναι, οἱ σὺν αὐτῷ τῶν ὅπλων τῶν ἐπὶ τὴν Ἴλιον μετεσχηκότες, τὴν προτέραν φύσιν εἰς τὸ τῶν ὀρνίθων μεταβαλόντες εἶδος, ὅμως ἔτι καὶ νῦν διαφυλάττουσι τὸ εἶναι Ἕλληνές τε καὶ Φιλέλληνες.

Διομήδεια — ἐρωδιούς] Insula hodie *Isola di Tremiti* audit, avesque hae ibidem nunc *Artenas*, teste *Cocherella* in descriptione huius insulae, quem laudavit venerandus Praeceptor *Heyne* ad Virgilii Aeneid. V. 270. Genus avium nondum satis diligenter descriptum; ideoque de similitudine cycni et ardeae, quam plures veterum scriptorum ei tribuunt, non satis tuto existimare licet. Aves sunt anatibus ampliores, diem piscando in medio pelago degunt, in scopulorum cavernis nidificant, solo adipe probantur incolis, quo pro medicamento utuntur; clamore imitantur vagitum pueri. Fulicis similes ait *Plinius* X. 44 f. 61 oloribus *Lycophron* 595. et *Ovidius* Metamorph. XIV. 271. Cum *Aeliano Servius* ad Aeneid. XI. 271. et *Tzetzes* ad *Lycophr.* l. c. interpretantur ardeas. Fabulam illustravit *Heyne* l. c. Meleagrides insularum Electridum ante Padum sitarum falso quidam olim commemorarunt, teste *Strabone* V. p. 329. — In fine capitis editio Tornaeliana διαφυλάττειν habet cum reliquis. Cod. Aug. φυλάττειν omisso ἔτι.

CAPVT II.

Ὁ σκάρος πόας μὲν θαλαττίας σιτεῖται καὶ βρύα· λαγνίστατος δὲ ἄρα ἰχθύων ἁπάντων ἦν· καὶ ἥγε πρὸς τὸ θῆλυ ἀκόρεστος ἐπιθυμία αὐτῷ ἁλώσεως αἰτία γίνεται. Ταῦτα οὖν αὐτῷ συνεγνωκότες οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων, ἐπιτίθενταί οἱ τὸν τρόπον τοῦτον. Ὅταν θῆλυ συλλάβωσιν, ἔδησαν ὁρμιᾷ σπάρτου πεποιημένῃ λεπτῇ τοῦ στόματος ἄκρου, καὶ ἐπισύρουσιν διὰ τῆς θαλάττης

τὸν ἰχθὺν ζῶντα· ἴσασι δὲ αὐτῶν εὐνάς τε καὶ διατριβάς, καὶ ὅπου συναγελάζονται. Μόλιβδος δὲ αὐτοῖς πεποίηται βαρὺς τὴν ὁλκὴν, περιφερὴς τὸ σχῆμα, καὶ ἔχει μῆκος τριῶν δακτύλων, καὶ διείληπται ἐξ ἄκρων σχοίνῳ, καὶ ἐπισύρεται τὸν τεθηραμένον. Καὶ κύρτον τις τῶν ἐν τῇ πορθμίδι παραρτήσας ἐπάγεται εὐρὺν τὸ στόμα, καὶ ἐς τὸν ἑαλωκότα τέτραπται σκάρον ὁ κύρτος· βαρεῖται δὲ οὗτος ἡσυχῇ λίθῳ μεμετρημένῳ. Οὐκοῦν οἱ ἄῤῥενες, ὥσπερ οὖν νύμφην ἐρωτικὴν νεανίαι θεασάμενοι, οἰστροῦνταί τε, καὶ μεταθέουσι, καὶ ἐπείγονται φθάσαι ἄλλος ἄλλον, καὶ γενέσθαι πλησίον, καὶ παραψαῦσαι, ὥσπερ οὖν δυσέρωτες ἄνθρωποι φίλημα ἢ κνίσμα θηρώμενοι, ἤ τι ἄλλο κλέμμα ἐρωτικόν. Ὁ τοίνυν ἄγων τὸν θῆλυν ἡσυχῇ καὶ πεφεισμένως, λοχῶν τε καὶ ἐπιβουλεύων, εὐθὺ τοῦ κύρτου σὺν τῇ ἐρωμένῃ φαίης ἂν τοὺς ἐραστὰς ἄγειν. Γενομένων δὲ ὁμοῦ τῷ κύρτῳ, τὸν μὲν μόλιβδον μεθῆκεν ὁ θηρατὴς εἰς τὸ εἴσω, ὁ δὲ ἄρα ἐμπίπτων σὺν τῇ ὁρμῇ κατασπᾷ καὶ τὸν θῆλυν· οὐκοῦν συνεισρεύσαντες ἑαλώκασι, καὶ διδόασι δίκην ὁρμῆς ἀφροδισίου ταύτην οἱ σκάροι.

σκάρος] Translatum est hoc caput ex *Oppiani* Halieut. IV. 40 seqq. Cf. *Plinius* XXXII. c. 11. Qui vero piscis scari nomine sit hodie censendus, nondum expeditum est.

εὐθὺ] Sic pro vulgato εὐθὺς recte scribendum censuit *Wesseling*. ad Diodor. Siculi T. I, p. 126.

CAPVT III.

Ο ἰχθὺς ὁ κέφαλος τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι βιούντων ἐστὶ, καὶ πεπίστευται τῆς γαστρὸς κρατεῖν, καὶ διαιτᾶσθαι πάνυ σωφρόνως. Ζώῳ μὲν γὰρ οὐκ ἐπιτίθεται, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς ἰχθύας ἔνσπονδος εἶναι πέφυκεν. Ὅτῳ δ' ἂν ἐντύχῃ κειμένῳ, τοῦτό οἱ δεῖπνόν ἐστιν· οὐ πρότερον δὲ αὐτοῦ προσάπτεται, πρὶν ἢ διὰ τῆς οὐρᾶς κινῆσαι, καὶ ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

κέφαλος] Ex *Oppiani* Hal. III. 522. *Aelianum* exscripsit *Philes* Carm. LXXIV. In fine capitis Codex *Bardonii* τῇ οὐρᾷ κινῆσαι habet.

CAPVT IV.

Τιμωροῦσιν ἀλλήλοις, ὡς ἄνθρωποι πιστοὶ καὶ συστρατιῶται δίκαιοι, οἱ ἰχθύες, οὕσπερ ἀνθίας οἱ τῆς θήρας ἐπιστήμονες τῆς θαλαττίας φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ὄντας τὰ ἤθη πελαγίους. Τούτων γοῦν ἕκαστοι, ὅταν νοήσωσι τεθηρᾶσθαι τὸν σύννομον, προσνέουσιν ὤκιστα· εἶτα εἰς αὐτὸν τὰ νῶτα ἀπερείδουσι, καὶ ἐμπίπτοντες καὶ ὠθούμενοι τῇ δυνάμει κωλύουσιν ἕλκεσθαι. Καὶ οἱ σκάροι δὲ εἰς τὴν οἰκείαν ἀγέλην εἰσὶν ἀγαθοὶ τιμωροὶ, προσίασι γοῦν, καὶ τὴν ὁρμιὰν ἀποτραγεῖν σπεύδουσιν, ἵνα σώσωσι τὸν ᾑρημένον· καὶ πολλάκις μὲν ἀποκόψαντες ἔσωσαν καὶ ἀφῆκαν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ αἰτοῦσι ζωάγρια· πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχον, ἀλλ' ἥμαρτον μὲν, τὸ δ' οὖν ἑαυτῶν πεποιήκασιν εὖ μάλα προθύμως. Ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸν κύρτον τὸν σκάρον ἐμπεσεῖν φασι, καὶ τὸ οὐραῖον μέρος ἐκβαλεῖν· τοὺς δὲ ἀθηράτους καὶ περινέοντας ἐνδακεῖν, καὶ ἐς τὸ ἔξω τὸν ἑταῖρον προαγαγεῖν. Εἰ δὲ καὶ ἐξίοι κατὰ τὸ στόμα, αὐτῶν τις ὁ ἔξω τὴν οὐρὰν παρώρεξεν, ὁ δὲ περιχανὼν ἠκολούθησεν. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα δρῶσιν, ὡς ἄνθρωποι, φιλεῖν οὐ μαθόντες, ἀλλὰ πεφυκότες.

ἀνθίας] Initium hoc capitis sumsit ex *Oppiano* III. 323. Conf. *Tzetzes* Chiliad. IV. 126. v. 135. Paulo ante Cod. Aug. ὡς οἱ ἄνθρωποι.

σκάροι] Etiam haec ex *Oppiano* IV. 40. sumta sunt: ex nostro transtulit *Philes* Carm. LXXIV. Conf. *Plinius* XXXII. 2. *Plutarchus* de Solertia Animal. p. 977.

CAPVT V.

Ὁ ἰχθὺς ὁ τρώκτης· τούτου μὲν κατηγορεῖ τὴν φύσιν καὶ τὸ ὄνομα, ἤδη δὲ καὶ τὸ στόμα· ὀδόντες δὲ αὐτῷ συνεχεῖς τε ἐμπεφύκασι καὶ πολλοὶ, καὶ τὸ ἐμπεσὸν πᾶν διατεμεῖν εὖ μάλα καρτεροί. Οὐκοῦν ἁλοὺς ἀγκίστρῳ μόνος ἰχθύων εἰς τὸ ἔμπαλιν ἑαυτὸν οὐκ ἐπανάγει, ἀλλ' ὠθεῖται, τὴν ὁρμιὰν ἀποθερίσαι διψῶν. Οἱ δὲ ἁλιεῖς σοφίζονται τἀναντία, τὰς γάρ τοι τῶν ἀγκίστρων λαβὰς χαλκεύονται μακράς· ὁ δὲ (καὶ γάρ πως

ἐστὶ καὶ ἀλτικός) καὶ ὑπὲρ ταύτας ἀνέθορε πολλάκις, καὶ τὴν τρίχα τὴν ἄγουσαν τεμὼν, ἐς ἤθη τὰ τῶν ἰχθύων αὖθις ἀπονήχεται. Οὗτός τοι καὶ τὴν ἀγέλην τὴν σύννομον παραλαβὼν, σὺν αὐτοῖς ἐκείνοις χωρεῖ καὶ τοῖς δελφῖσιν ὁμόσε· καὶ ἕνα ἀποκριθέντα πως περιελθόντες, εἶτα ἐπιτίθενται τῷ θηρίῳ καρτερῶς· ἴσασι γὰρ, ὅτι τῶν ἐξ αὐτῶν δηγμάτων οὐ ῥαθύμως ἐπαΐει. Οἱ μὲν γὰρ ἔχονται αὐτοῦ καὶ μάλα ἐγκρατῶς· ὁ δὲ ἀναπηδᾷ, καὶ κυβιστῶν δῆλός ἐστι, καὶ ὡς ὑπὸ τῆς ὀδύνης στρεβλοῦται, διελέγχεται· ἀπρὶξ γὰρ ἐμφύντες συνεξαίρονται πηδῶντος. Καὶ ὁ μὲν ἀποσείσασθαι, καὶ ἀποκροῦσαι σπεύδει αὐτούς· οἱ δὲ οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλ' ἐσθίουσι ζῶντα. Εἶτα μέντοι τούτων ὅ,τι ἂν ἕκαστος μέρος ἐκτράγῃ, ἔχων ἀπαλλάττεται· καὶ ὁ δελφὶς ἀσμένως ἀπονήχεται, δαιτυμόνας, ὡς ἂν εἴποις, ἀκλήτους ἑστιάσας σὺν τῇ ἑαυτοῦ ὀδύνῃ ἐκείνους.

τρώκτης] De amia haec *Aristoteles* H. A. IX. 37. et *Oppianus* III. 144. quem *Aelianus* h. l. interpretari videtur. Cf. idem *Oppianus* II. 554. *Rondeletius* etiam vidit amiam et troctam eundem esse piscem, Hispanis et Gallis quibusdam *Byza* quasi Byzantiam, dictum, *Scombrum amiam Linnaei*. *Aelianum* exscripsit *Philes* LXXIII. Vocem Homericam τρώκτης interpretatur *Eustathius* ad Odysseam Ξ. p. 1757. In Glossis vetustis τρώκτης trutta est; quod genus piscium plane diversum est.

CAPVT VI.

Γλαύκης ἀκούω τῆς κιθαρῳδοῦ ἐρασθῆναι κύνα· οἱ δὲ οὐ κύνα, ἀλλὰ κριόν· ἄλλοι δὲ, χῆνα. Καὶ ἐν Σόλοις δὲ τοῖς Κιλικίοις παιδὸς, ᾧ ὄνομα ἦν Ξενοφῶν, κύων ἠράσθη· καὶ ἄλλου δὲ ὡραίου μειρακίου ἐν Σπάρτῃ κολοιὸς ἐπὶ τῷ εἴδει ἐνόσησεν.

CAPVT VII.

Λέγουσι τὸν θῶα τὸ ζῶον φιλανθρωπότατον εἶναι· καὶ ὅταν μέν που περιτύχῃ ἀνθρώπῳ, ἐντρέπεται αὐτὸν, οἷον αἰδούμενος· ὅταν δὲ ἀδικούμενον θεάσηται ὑπ' ἄλλου θηρίου, τὸ τηνικαῦτα ἐπαμύνει αὐτῷ.

θῶες] *Aristoteles* H. A. IX. 44. φιλάνθρωποι δ' εἰσὶν οἱ θῶες, καὶ οὔτ' ἀδικοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε φοβοῦνται σφόδρα. De thoe etiam infra XII. c. 28.

Reliqua veterum scriptorum loca collegit *Bochart*. Hieroz. T. I. p. 842. qui primus docuit, thoem esse animal Persis hodie *Schakal* dictum. Descripsit S. G. *Gmelin* in Itinerario T. III. p. 80. accuratius vero *Güldenstaedt* in Comment. Nov. Petropol. qui una cum illustri *Buffono* thoen etiam de Chacalo interpretatur. — Porro *περιτυγχάνῃ* Codex *Bardonii* habet.

CAPVT VIII.

Νικίας δέ τις τῶν κυνηγετούντων ἀπροόπτως φερόμενος εἰς ἀνθρακευτῶν κάμινον κατηνέχθη, οἱ δὲ κύνες οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο ἰδόντες οὐκ ἀπέστησαν· ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κνυζώμενοι περὶ τὴν κάμινον, καὶ ὠρυόμενοι διέτριβον· τὰ δὲ τελευταῖα μονονουχὶ τοὺς παριόντας ἠρέμα καὶ πεφεισμένως κατὰ τῶν ἱματίων δάκνοντες, εἶτα ἕλκοντες ἐπὶ τὸ πάθος, οἷον ἐπικούρους τῷ δεσπότῃ παρακαλοῦντες τοὺς ἀνθρώπους οἱ κύνες. Καὶ γοῦν εἷς ὁρῶν τὸ γενόμενον, ὑπώπτευσε τὸ συμβὰν, καὶ ἠκολούθησε, καὶ εὗρε τὸν Νικίαν ἐν τῇ καμίνῳ καταφλεχθέντα, ἐκ τῶν λειψάνων συμβάλλων τὸ γενόμενον.

CAPVT IX.

Ὁ κηφὴν ὁ ἐν μελίτταις γινόμενος, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ἀνθρηνίοις κατακέκρυπται· νύκτωρ δὲ, ἡνίκα ἂν παραφυλάξῃ καθευδούσας τὰς μελίττας, ἐπιφοιτᾷ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ λυμαίνεται τοῖς σίμβλοις. Τοῦτο ἐκεῖναι καταμαθοῦσαι, αἱ μὲν πλεῖσται τῶν μελισσῶν καθεύδουσιν, ἅτε πεπονηκυῖαι, ὀλίγαι δὲ αὐτὸν ἐλλοχῶσιν. Εἶτα ὅταν ἴδωσι τὸν φῶρα, παίουσιν αὐτὸν πεφεισμένως, καὶ ἐξωθοῦσι τοῖς πτεροῖς, καὶ ἐκβάλλουσι φυγάδα εἶναι. Ὁ δὲ οὐδ' οὕτω πεπαίδευται, πέφυκε γὰρ καὶ ἀργὸς καὶ λίχνος, δύω κακώ· ἔξω τοίνυν τῶν κηρίων ἑαυτὸν ἀποκρύπτει· εἶτα, ὅταν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξορμήσωσιν αἱ μέλιτται, ὅδ' ὠσάμενος ἔσω τὸ ἑαυτοῦ δρᾷ, ἐμφορούμενος καὶ κεραΐζων ἐκεῖνος τὸν θησαυρὸν τῶν μελιττῶν τὸν γλυκύν. Καὶ ἐκεῖναι ἐκ τῆς νομῆς ὑποστρέψασαι, ὅταν αὐτῷ περιτύχωσιν, ἐνταῦθα μὲν οὐκ

ἔτι πεφεισμένως αὐτὸν παίουσιν, οὐδ᾽ ὅσον εἰς φυγὴν τρέψαι, ἀλλ᾽ εὖ μάλα τοῖς κέντροις βιαίως ἐμπεσοῦσαι διαλοῶσι τὸν ληστήν· καὶ ὁ μεμπτὴν ὑπομείνας τὴν τιμωρίαν, ὑπὲρ τῆς γαστριμαργίας καὶ ἀδδηφαγίας τὴν ψυχὴν ἔτισε. Μελισσουργοὶ λέγουσι ταῦτα, καὶ ἐμὲ πείθουσιν.

κηφῆν] Cf. *Plinius* XI. c. 11. et 16. Ex *Aeliano Philes* Carm. 28. Vocem ἀνθρηνίοις vulgatae θριγκίοις ex Cod. altero *Gesneri*, Mediceo et Cod. *Bardonii* recte substituit *A. Gronov*, quod volebat etiam *Paw* ad *Philen* l. c. v 7.

τοὺς σίμβλους] Codd. Mediceus et *Bardonii* τοῖς σίμβλοις. Sed in constructione verbi λυμαίνεσθαι variat *Aelianus*. Conf. X. 16.

κεραΐζων ἐκεῖνος] Sic pro ἐκεῖνον recte scripsit *A. Gronov* e Codd. Medic. et Bard.; pertinet enim ἐκεῖνος sic positum ad elegantiam *Aelianeam*.

οὐδ᾽ ὅσον — τρέψαι] Vulgo ὡς εἰς φ. quod *Gesner* emendare conabatur τρέψουσαι scribens; sed scripturam Codd. Medic. et Bard. recte secutus est *A. Gronov*.

CAPVT X.

Εἰσὶ δέ τινες καὶ ἐν ταῖς μελίτταις ἀργοὶ μέλιτται, οὐ μὴν κηφηνώδεις τὸν τρόπον· οὐ γὰρ λυμαίνονται τοῖς κηρίοις, οὐδ᾽ ἐπιβουλεύουσι τῷ μέλιτι αὗται· ἀλλὰ τρέφονται μὲν ἐκ τῶν ἀνθέων καὶ αὗται πετόμεναι, καὶ σύννομοι ταῖς ἄλλαις οὖσαι. Εἰ δὲ καὶ εἰσὶν ἄτεχνοι περὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν κομιδὴν τοῦ μέλιτος, ἀλλὰ γοῦν οὐκ εἰσὶν ἄπρακτοι πάντη. Αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὕδωρ τῷ βασιλεῖ κομίζουσι, καὶ ταῖς πρεσβυτέραις δέ· αἵπερ οὖν αἱ πρεσβύτεραι καὶ αὗται τῷ βασιλεῖ παραμένουσι, καὶ εἰς τὴν δορυφορίαν ἀπεκρίθησαν τὴν αὐτοῦ. Ἕτεραι δὲ αὐτῶν τῶν ἀτέχνων ἔχουσιν ἐκεῖνο ἔργον, τὰς ἀποθνησκούσας τῶν μελιττῶν ἔξω φέρουσι· δεῖ γὰρ αὐταῖς καθαρὰ εἶναι τὰ κηρία, καὶ οὐκ ἀνέχονται νεκρὰν εἴσω μέλιτταν. Ἄλλαι δὲ νύκτωρ φρουροῦσιν, ὥσπερ οὖν πόλιν μικρὰν φυλάττουσαι τὴν τῶν κηρίων οἰκοδομίαν ἐκεῖναί γε.

εἰσὶ δέ τινες] Ex h. l. *Philes* C. XXIX. Conf. *Aristoteles* H. A. IX. c. 11. *Antigonus* Carystius Cap. 58. *Virgilii* Georg. IV. 255.

ἀργοὶ] Hoc ex Codd. Medic. et Bard. recepit Gr. pro ἀργαί. Contrarium vitium obsederat locum, qui sequitur, ubi οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ex Cod. Medic. idem mutavit.

ἄλλαι δὲ] Ita autore *Gyllio* scribi volebat *Gesner*, cuius emendationem confirmat *Philes* v. 15. Vulgo ἀλλὰ καί. In verbis antecedentibus αἵπερ οὖν αἱ πρεσβύτεραι possis interpretamentum glossatoris suspicari. Cf. *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 425.

CAPUT XI.

Μελιττῶν δὲ ἡλικίαν διαγνοίη τις ἂν τὸν τρόπον τοῦτον. Αἱ μὲν αὐτοέτεις στιλπναί τέ εἰσι, καὶ ἐοίκασιν ἐλαίῳ τὴν χροιάν. Αἱ δὲ πρεσβύτεραι τραχεῖαι καὶ ἰδεῖν καὶ ἅψασθαι γίνονται, ῥυσσαὶ δὲ ὁρῶνται διὰ τὸ γῆρας· ἐμπειρότεραι δέ εἰσιν αὗται, καὶ τεχνικώτεραι, παιδεύσαντος αὐτὰς τὴν ἐπὶ τῷ μέλιτι σοφίαν τοῦ χρόνου. Ἔχουσι δὲ καὶ μαντικῶς, ὥστε καὶ ὑετῶν καὶ κρύους ἐπιδημίαν προμαθεῖν· καὶ ὅταν τούτων τὸ ἕτερον, ἢ καὶ ἀμφότερον ἔσεσθαι συμβάλωσιν, οὐκ ἐπὶ μήκιστον ἐκτείνουσι τὴν πτῆσιν ἐκ τῆς νομῆς, ἀλλὰ περιποτῶνται τοῖς σμήνεσι, καὶ οἱονεὶ περιθυροῦσιν. Ἐκ δὴ τούτων οἱ μελιττουργοὶ οἰωνισάμενοι, προλέγουσι τοῖς γεωργοῖς τὴν μέλλουσαν ἐπιδημίαν τοῦ χειμῶνος. Δεδοίκασι δὲ ἄρα οὐ τοσοῦτον τὸ κρύος αἱ μέλιτται, ὅσον τὸν ὄμβρον τὸν πολὺν, καὶ τὸν νιφετόν. Ἐναντίαι δὲ πολλάκις τοῦ πνεύματος πέτονται, καὶ βραχεῖαν λίθον ἐν τοῖς ποσὶ κομίζουσι, καὶ τοσαύτην ὅσην εὔφορον αὐταῖς πετομέναις εἶναι, καὶ τρόπον τινὰ τοῦτο ἕρμα ἑαυταῖς ἐπιτεχνῶνται πρὸς τὸν ἐμπίπτοντα ἄνεμον, τάτε ἄλλα, καὶ ἵνα μὴ παρατρέψῃ τῆς ὁδοῦ ἡ αὔρα αὐτάς.

ἡλικίαν] Cf. *Plinius* XI. 10. et *Aristoteles* H. A. IX. 40.

ἅψασθαι] Cod. Bardonii προσψαύσαι. Idem etiam recte ῥυσσαὶ pro vulgato ῥυσαί.

ὑετῶν] Sic ex Mediceo scripsit Gron. pro ὑετόν.

περιθυροῦσι] Hoc itidem ex Codd. Medic. et Bard. vulgato περιαθύρουσι substituit Gron. ita volentibus etiam *Io. Fr. Gronovio* et *Paw* ad *Philen.* Carm. XXXV. v. 30. Ex Codice Bard. et August. addidi deinde articulum οἱ ante μελιττουργοί.

ἕρμα] Eandem narrationem cum eodem verbo repetit infra V. 13. Paulo antea pro βραχεῖαν Cod. Aug. τραχεῖαν habet.

CAPUT XII.

Ἔρωτος δὲ ἰσχὺν καὶ ἰχθύων γένη πολλὰ ἔγνω, τοῦ τοσούτου θεοῦ μηδὲ τοὺς ἐν τῷ βυθῷ καὶ κατὰ τῆς θαλάσσης ὑπεριδόντος καὶ ἀτιμάσαντος. Λατρεύει γοῦν τῷδε τῷ δαιμονίῳ καὶ κέφαλος· ἀλλ' οὐ πᾶς, ἐκεῖνος δὲ, ὅνπερ οὖν ἀπὸ τοῦ ὀξέος προσώπου καλοῦσιν οἱ γένη τε

καὶ διαφορὰς ἰχθύων κατεγνωκότες. Ἁλίσκονται δὲ, ὡς ἀκούω, περὶ τὸν κόλπον τὸν Ἀχαϊκὸν πολλοὶ, καὶ τῆς μὲν κατ' αὐτοὺς ἁλώσεως διαφορότης ἐστί· μάλιστα δὲ αὐτῶν τὸ λυττῶδες τὸ εἰς τὰ ἀφροδίσια κατηγορεῖ ἥδε ἡ ἄγρα. Θηράτας ἀνὴρ ἁλιεὺς θῆλυν ἐκ τῶνδε κέφαλον, καὶ ἐκδήσας καλάμῳ μακρῷ, ἢ σπάρτῳ καὶ τούτῳ μακρῷ, κατὰ τῆς ἠϊόνος ἡσυχῇ βαδίζων, παρανηχόμενον τὸν ἰχθῦν, καὶ ἀσπαίροντα ἐπισύρει. Κατ' ἴχνια δὲ αὐτοῦ τις ἕπεται φέρων δίκτυον, καὶ τὸ μέλλον ὅπη τε καὶ ὅπως ἀπαντήσεται φυλάττει φιλοπόνως ὁ δικτυεὺς οὗτος. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἄγεται· ὁπόσοι δ' ἂν ἴδωσι τῶν ἀρρένων, οἷα δήπου νεανίαι ἀκόλαστοι μείρακος παραθεούσης εὖ μάλα ὡρικῆς ἐποφθαλμιάσαντες, ἵενται κατὰ τὴν νῆξιν οἰστρούμενοι. Ὁ τοίνυν τὸ δίκτυον ἔχων ῥίπτει τὸν βόλον, καὶ πολλάκις ἰχθύων εὐσημίᾳ περιτυγχάνει τῇ τῆς ἐπιθυμίας ὁρμῇ προσερχομένων. Δεῖ δὲ τῷ πρώτῳ θηρατῇ τὴν αἱρεθεῖσαν ὡραίαν τε εἶναι, καὶ εὖ ἥκουσαν σαρκῶν, ἵνα καὶ πλείους ἐπ' αὐτὴν ὁρμήσωσι, τὸ τῆς ὥρας ἐφολκὸν δέλεαρ λαβόντες. Εἰ δὲ ἄσαρκος εἴη, οἱ πολλοὶ ὑπερφρονήσαντες ᾤχοντο ἀπιόντες. Ὅστις δὲ αὐτῶν ἐστι δύσερως οὐκ ἀπαλλάττεται, οὐ τῇ ὥρᾳ, μὰ Δία, ἀλλὰ τῷ τῆς μίξεως πόθῳ δεδουλωμένος.

κέφαλον] Haec eadem *Oppianus* IV. 128. ex uno eodemque auctore tradit; *Aristoteles* vero simpliciter de mugilibus H. A. V. 5. ex quo *Plinius* IX. c. 17. Tarenti cephalos ita capi testatur Belisarius ap. *Gesnerum* H. Aq. p. 658 Hodie in Dalmatia autumno mugiles cephali magna capiuntur copia, teste *Fortis* Itiner. Dalmat. II. p. 176. vers. german. *Maggini* Italis, *Chiffle* piscatoribus Dalmaticis audiunt. Tempore coitus pluviis aut borea increbrescente ad os Naronis fluvii congregati retibus capiuntur; fiunt exinde *ὠὰ τάριχα*, quae hodie *bottarghe* dicunt.

ἐποφθαλμιάσαντες] C. August. *ἐποφθαλμίσαι* teste *Oudendorp* ad *Thomam* M. p 666. Eadem varietas est infra III. 44. De ipso verbo *Wesseling* ad *Herodotum* V. p. 379.

CAPUT XIII.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ σωφρονεῖν ἰχθύες ἀγαθοί. Ὁ γοῦν αἰτναῖος, οὕτω λεγόμενος, ἐπὰν τῇ ἑαυτοῦ συννόμῳ οἱονεὶ γαμετῇ τινι συνδυασθεὶς κληρώσηται τὸ λέχος, ἀλ-

λις οὐχ ἅπτεται, καὶ οὐ δεῖται συμβολαίων εἰς πίστιν, οὐ προικός, οὐδὲ μὴν δέδοικε κακώσεως δίκην ὁ αἰτναῖος, οὐδὲ αἰδεῖται Σόλωνα. Ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι!

αἰτναῖος] Ex *Oppiani* Halieut. I. 512. ex nostro *Philes* I.I. ad quem *Pew* in *Aeliano* συμβολαίοις — οὐδ πρoικὸς — πόλεις σεμναὶ legendum censuit.

CAPVT XIV.

Κοσσύφῳ δὲ τῷ θαλαττίῳ ἤθη τε καὶ διατριβαὶ αἱ πέτραι, καὶ αἱ σηραγγώδεις ὑποδρομαί. Γαμοῦσι δὲ οὗτοι ἕκαστος πολλάς, καὶ τῶν ὀπῶν οἱονεὶ θαλάμων νύμφαις οὐκ ἀφίστανται. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ τοῦ γάμου θρυπτικόν, καὶ τὸ εἰς πολλὰς ἔχειν τὴν ὁρμὴν νενεμημένην, φαίην ἂν εἶναι τρυφώντων εἰς εὐνὴν βαρβάρων, καί, ὡς ἂν εἴποις, σὺν παιδιᾷ σπουδάσας, βίον Μηδικόν τε καὶ Περσικόν. Ἔστι δὲ ἰχθύων ζηλοτυπώτατος, καὶ ἄλλως μὲν οὖν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅταν αἱ νύμφαι τίκτωσιν αὐτῷ. Εἰ δὲ λαμυρώτερα ταῦτα τῇ κράσει τῶν ὀνομάτων εἴρηται, δίδωσιν ἡμῖν τὰ ἐκ τῆς φύσεως πραττόμενα τὴν τῶν τοιούτων ἐξουσίαν. Αἱ μὲν γὰρ ὠδίνων ἤδη πειρώμεναι, ἠρεμοῦσί τε καὶ ἔνδον μένουσιν· ὁ δὲ ἄρρην, εἶτα δήπου γαμέτης, πρὸ θυρῶν τὰς ἐπιβουλὰς φυλάττει τὰς ἔξωθεν, φόβῳ τῶν βρεφῶν. Ἔοικε γὰρ καὶ τὰ μήπω γενόμενα φιλεῖν, καὶ δέει πατρικῷ ἁλισκόμενος ἐντεῦθεν ὀρρωδεῖν ἤδη, καὶ διημερεύει μὲν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ πάντων ἄγευστος, καὶ ἡ φροντὶς αὐτὸν τρέφει. Δείλης δὲ ὀψίας γενομένης ἀφεῖται τῆς ἀνάγκης τῆσδε, καὶ μαστεύει τροφήν, καὶ οὐκ ἀτυχεῖ αὐτῆς. Καὶ ἑκάστη δὲ ἄρα εὑρίσκει τῶν ἔνδον, εἴτε ἐπ' ὠδῖσιν εἴη, εἴτε ἤδη λεχώ, φυκία πολλὰ τῶν ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ περὶ τὰς πέτρας, ἃ οἱ δεῖπνόν ἐστιν.

κόσσυφος] Ex *Oppiano* IV. 375. Turdi, merulae et iulides in genere Labri *Linnaeano* militant, sed distinctius turdum et merulam Vete-

rum hodie definire non licet. In seqq. Cod. Aug. τηνάλλως μὲν, οὐχ ἥκιστα omisso ἄν.

σὺν παιδιᾷ] Cod. Med. et alter *Gesneri* ἐν παιδιᾷ. Iidem paulo antea τὴν ὁρμὴν pro vulgato σύνων dederunt.

CAPUT XV.

Ἐπιβουλεύων θήρᾳ κοσσύφου δεινὸς ἁλιεὺς, ἐφαρμόσας ἀγκίστρῳ μόλιβδον βαρὺν, καὶ ἐνείρας τῷ ἀγκίστρῳ καρίδα μεγάλην, καθίησι τὸ δέλεαρ· καὶ ὁ μὲν ὑποκινεῖ τὴν ὁρμιὰν, ἐγείρων τε καὶ θήγων ἐς τὴν τροφὴν τὸ θήραμα. Ἡ καρὶς δὲ κινουμένη, εἶτα μέντοι δόξαν τινὰ ἀποστέλλει μελλούσης εἰς τὰς ὀπὰς τὰς τοῦ κοσσύφου παριέναι· τῷδε τοῦτο ἄρα ἔχθιστον. Καὶ διὰ ταῦτα αἰσθανόμενος, ὡς ἔχει τοῦ θυμοῦ, ἵεται νομίζων ἐχθρὰν (οὐ γάρ οἱ μέλει τῆς γαστρὸς τηνικαῦτα) καὶ συνθλάσας αὐτὴν, ἀπαλλάττεται, προτιμότερον τροφῆς καὶ πρεσβύτερον, τὸ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν πεπιστευκὼς εἶναι. Τῶν δὲ ἄλλων ὅταν τι μέλλῃ τῶν προσπιπτόντων ἐσθίειν, ὑποθλάσας, εἶτα εἴασε κεῖσθαι· καὶ ἰδὼν τεθνηκὸς, ὅταν μὴ σπαίρῃ, ἐξ αὐτοῦ τρώγει ἤδη. Οἱ δὲ θήλεις κόσσυφοι, ἕως μὲν ἄρρενα ὁρῶσι προασπίζοντα, ὡς ἂν εἴποις, μένουσιν ἔνδον, καὶ τὸ τῆς οἰκουρίας φυλάττουσι σχῆμα· ὅταν δὲ ἀφανισθῇ, ἀλύουσιν αἵδε, προάγει τε αὐτὰς καὶ ἐξάγει ἡ ἀθυμία, καὶ ἐνταῦθα ἑαλώκασι. Τί πρὸς ταῦτα οἱ ποιηταὶ λέγουσι, τήν τε Εὐάδνην ἡμῖν τὴν Ἴφιδος, καὶ τὴν Ἄλκηστιν τὴν Πελίου πάλαι ἐνδόξως θρηνοῦντες;

κοσσύφου] Ex *Oppiano* II. 217. Κατακοιμῆσαι τὴν φυλακὴν malebat *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 103. hic et infra III. 13. XIII. 22. In *Herodoto* IX. 92. codices quidem omnes κατακοιμήσαντος τὴν φυλακὴν tenent, sed Interpretes duo doctissimi nostram formam unice probant.

πάλαι] Hoc ex Mediceo pro vulgato παῖδα recepit Gronov.

CAPUT XVI.

Πατὴρ δὲ ἐν ἰχθύσιν ὁ γλαῦκος οἷός ἐστι! Τὰ γεννώμενα ἐκ τῆς συννόμου παραφυλάττεται ἰσχυρῶς, ἵνα ἀνεπιβούλευτά τε καὶ ἀσινῆ ᾖ. Καὶ ἕως μὲν φαιδρὰ καὶ ἔξω δέους διανήχεται, ὅδε τὴν φρουρὰν οὐκ ἀπολιμπάνει,

ἀλλὰ πῆ μὲν οὐραγεῖ, πῆ δὲ οὔ, ταύτην δὲ παρανήχεται τὴν πλευρὰν, ἢ ἐκείνην. Ἐὰν δέ τι δείσῃ τῶν νηπίων, ὅδε χανὼν εἰσεδέξατο τὸ βρέφος, καὶ σύνοιδε τὴν αἰτίαν· εἶτα, τοῦ φόβου παραδραμόντος, τὸν καταφυγόντα ἀνεμεῖ οἷον ἐδέξατο, καὶ ἐκεῖνος πάλιν νήχεται.

γλαῦκες] *Oppianus* I. 759. Infra II. 55. idem de galeo narrat. Cf. *Tzetzes* Chiliad. IV. 126. v. 141. *Paw* ad *Philen* LXXVI.

καταφυγόντα] *Gyllius* καταφεύγοντα legit, quod exhibet *Apostolius* Centur. VIII. Prov. 69.

CAPUT XVII.

Κύων δὲ θαλαττία τεκοῦσα συννέοντα τὰ σκυλάκια ἤδη, καὶ οὐκ εἰς ἀναβολάς. Ἂν δὲ δείσῃ τι τούτων, εἰς τὴν μητέρα εἰσέδυ αὖθις κατὰ τὸ ἄρθρον· εἶτα τοῦ δέους παραδραμόντος, τόδε πρόεισιν, ὥσπερ οὖν ἀνατικτόμενον αὖθις.

κύων] Ex *Oppiano* I. 734. Cf. *Philes* Carm. LXXVII. *Tzetzes* Chiliad. IV. 126. v. 145.

CAPUT XVIII.

Θαυμάζουσιν ἄνθρωποι τὰς γυναῖκας, ὡς ἄγαν φιλοτέκνους, ὁρῶ δὲ ὅτι καὶ τεθνεώτων υἱῶν ἢ θυγατέρων ἔζησαν μητέρες, καὶ τῷ χρόνῳ τοῦ πάθους εἰλήφασι λήθην, τῆς λύπης μεμαρασμένης. Δελφὶν δὲ ἄρα θῆλυς φιλοτεκνότατον ἐς τὰ ἔσχατα ζῶόν ἐστι. Τίκτει μὲν γὰρ δύο. Ὅταν δὲ ἁλιεὺς ἢ τρώσῃ τὸν παῖδα αὐτῆς τῇ τριαίνῃ, ἢ τῇ ἀκίδι βάλῃ· ἡ μὲν ἀκὶς τὰ ἄνω τέτρηται, καὶ ἐνῆπται σχοῖνος μακρὰ αὐτῇ· οἱ δὲ ὄγκοι εἰσδύντες ἔχονται τοῦ θηρός. Καὶ ἕως μὲν ἀλγῶν ἔτι ῥώμης ὁ δελφὶς ὁ τραυματίας μετείληχε, χαλᾷ ὁ θηρατὴς τὴν σχοῖνον, ἵνα μή ποτε ἄρα ὑπὸ τῆς βίας ἀποῤῥήξῃ αὐτὴν, καὶ γένηταί οἱ δύω κακὼ, ὡς ἔχων τε ἀπέλθῃ οἱ τὴν ἀκίδα ὁ δελφὶν, καὶ ἀθήρια περίπεσοι αὐτός. Ὅταν δὲ αἴσθηται καμόντα, καὶ πῶς παρειμένον ἐκ τοῦ τραύματος, ἡσυχῇ παρ' αὐτὸν ἄγει τὴν ναῦν, καὶ ἔχει τὴν ἄγραν. Ἡ δὲ μήτηρ οὐκ ὀῤῥωδεῖ τὸ πραχθὲν, οὐδὲ ἀνα-

στέλλεται δείσασα, ἀλλ' ἀποῤῥήτῳ φύσει τῷ πόθῳ τοῦ παιδὸς ἕπεται· καὶ δείματα ὁπόσα ἐθέλεις εἰ ἐπάγοις, ἡ δὲ οὐκ ἐκπλήττεται, τὸν παῖδα οὐχ ὑπομένουσα ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς φόνοις ὄντα, ἀλλὰ καὶ ἐκ χειρὸς αὐτὴν πατάξαι παρέσχεν, οὕτως ὁμόσε χωρεῖ τοῖς βάλλουσιν, ὥσπεροῦν ἀμυνομένη· καὶ ἐκ τούτων συναλίσκεται τῷ παιδὶ, σωθῆναι παρὸν καὶ ἀπελθεῖν αὐτήν. Εἰ δὲ ἄμφω τὰ ἔγγονα αὐτῇ παρείη, καὶ νοήσειε τετρῶσθαι τὸν ἕτερον, καὶ ἄγεσθαι, ὡς προεῖπον, διώκει τὸν ὁλόκληρον, καὶ ἀπελαύνει, τῇτε οὐρᾷ ἐπισείουσα, καὶ ἐπιδάκνουσα τῷ στόματι, καὶ φυσᾷ φυσήματι ἀσήμῳ μὲν ᾗ δύναται, σύνθημα δὲ τῆς φυγῆς ἐπιδοῦσα σωτήριον. Καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάττεται, μένει δὲ αὐτὴ ἐς τ' ἂν αἱρεθῇ, καὶ συναποθνήσκει τῷ ἑαλωκότι.

δελφὶν] Ex *Oppiano* V. 525. Cf. *Philes* LXXII. *Aristoteles* H. A. VI. 12. *Plinius* IX. 7.

τῆς βίας] Ita Medic. pro vulgato πρὸς βίας; idem deinceps recte δύω κακὼ pro κακά. In *seqq.* Cod. Aug. παρ' αὐτὴν ἄγει. Sic etiam Versio: *sensim ad navim subducit.*

νοήσειε τετρῶσθαι] Vulgo νοήσει ἐντετρῶσθαι. Alter Codex *Gesneri* τετρῶσθαι. Mediceus nostrum plane exhibet scriptum.

CAPUT XIX.

Βοῦς ὁ θαλάττιος ἐν πηλῷ τίκτεται, καὶ ἔστιν ἐξ ὠδίνων βραχύτατος, γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ βραχίστου μέγιστος. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὴν νηδὺν λευκός ἐστι, τὰ νῶτα δὲ, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰς πλευρὰς μέλας δεινῶς, καὶ ἄναλκίς ἐστι· στόμα δὲ αὐτῷ ἐμπέφυκε σμικρόν· οἱ δὲ ὀδόντες μεμυκότες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἴδοις· ἔστι δὲ καὶ μήκιστος καὶ πλατύτατος. Σιτεῖται μὲν οὖν καὶ τῶν ἰχθύων πολλοὺς, μάλιστα δὲ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἐδίων ὑπερήδεται. Σύνοιδε δὲ αὐτῷ ὅτι ῥώμην ἥκιστός ἐστι, μόνῳ δὲ ἐπιθαῤῥεῖ τῷ μεγέθει. Καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἴδῃ τινὰ ἢ νηχόμενον ἢ πονούμενον ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις, μετεωρίσας αὑτὸν, καὶ ἐπικυρτώσας ἐπινήχεταί οἱ, καὶ ἐλλοχᾷ βαρὺς ἄνω, ἐγκείμενός τε καὶ πιέζων, καὶ σπαρτώδει μι-

μήματι ὑπερπετάσας τὸ πᾶν σῶμα τῷ δειλαίῳ ὡς στέγην, ἀναδῦναί τε καὶ ἀναπνεῦσαι κωλύει αὐτόν. Οὐκοῦν ἐπισχεθέντος οἱ τοῦ πνεύματος, ὁ μὲν, οἷα εἰκὸς, ἀποθνήσκει· ὁ δὲ ἐμπεσὼν, ἔχει τῆς παραμονῆς μισθὸν, ὃ μάλιστα ἀνιχνεύει, δεῖπνον.

βοῦς] Est *raja bos Linnaei*. Massilienses *Flassade*, Veneti *Stramazza*, i. e. stragulum, Hispani *manto* appellant. Cf. Animadvers. ad *Ulloa Nachrichten von Amerika* T. I. p. 229. Sed contra *Pennant* British Zoology Vol. III. p. 83. βοῦν hunc interpretatur Rajam oxyrynchum *Linnaei*. *Oppianus* eadem sed minus integra ex communi fonte hausit II. 141. Cf. *Philes* LXXXV.

βραχύτατος] Hoc ex Cod. altero *Gesneri* et Mediceo pro vulgato βραχυτάτων recepi. Καὶ ante μήκιστος ex Mediceo addidit Gronov.

κωλύει] Cod. alter Gesneri κωλύων.

CAPUT XX.

Τὰ μὲν ἄλλα τῶν ᾠδικῶν ὀρνέων εὐστομεῖ, καὶ τῇ γλώττῃ φθέγγεται, δίκην ἀνθρώπου. Οἱ δὲ τέττιγες κατὰ τὴν ἰξὺν εἰσὶ λαλίστατοι, καὶ σιτοῦνται μὲν τῆς δρόσου. Τὰ δὲ ἐξ ἕω εἰς πληθοῦσαν ἀγορὰν σιωπῶσιν· ἡλίου δὲ ὑπαρχομένου τῆς ἀκμῆς, τὸν ἐξ αὐτῶν μετιᾶσι κέλαδον· φιλόπονοί τινες, ὡς ἂν εἴποις, χορευταὶ, ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ τῶν παρανεμόντων, καὶ τῶν ὁδῷ χρωμένων, καὶ τῶν ἀμώντων κατᾴδοντες. Καὶ τοῦτο μὴν τὸ φιλόμουσον ἔδωκε τοῖς ἄῤῥεσιν ἡ φύσις. Τέττιξ δὲ θήλεια ἄφωνός ἐστι, καὶ ἔοικε σιωπᾶν δίκην νύμφης αἰδουμένης.

ᾠδικῶν] Emendationem *Bocharti* Hieroz. I. p. 508. veluti certissimam recepi pro vulgato Ἰνδικῶν.

τέττιγες] Ex h. l. *Philes* Carm. XXV. — Infra III. 35. καὶ τεττίγων [illegible], ἄφωνοι καὶ οὗτοι. Sole incalescentes canere tradit III. 38. ex *Theophrasto*. Hirundinibus obnoxiae cicadae VIII. 6 mas tantum canorus XI. 26. Edules sunt, et funiculi cicadarum venduntur XII. 6. Haec omnino egregie conveniunt cum loco *Aristotelis* V. 30. ubi naturam et foeturam cicadarum egregie et fideliter explicat philosophus. Inprimis vero quadrant in cicadam plebejam a *Scopoli* Entomol. Carniol. p. 117. descriptam, quam intelligi plerumque a veteribus scriptoribus censet etiam *Blumenbach* in Compendio Hist. Natur. Foeturam ab *Aristotele* descriptam illustrant, quae de cicadis Americanis annotavit *Collinson* Philosophical Transactions Vol. LIV. p. 65. versa germanice *im Naturforscher* Vol. I. Part. II. p. 197. Succo plantarum victitant; et mares soli, quod etiam in plerisque gryllis observare licet, lamellis duabus sub abdomine junctis artificiose in arbustis strident.

CAPVT XXI.

Ὑφαντικὴν καὶ ταλασίαν τὴν θεὸν τὴν Ἐργάνην ἐπινοῆσαί φασιν ἄνθρωποι. Τὴν δὲ ἀράχνην ἡ φύσις σοφὴν εἰς ἱστουργίαν ἐδημιούργησε. Καὶ φιλοτεχνεῖ οὐ κατὰ νῆμα, οὐδὲ ἔξωθεν λαμβάνει νῆμα, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας νηδύος τοὺς μίτους ἐξάγουσα, εἶτα μέντοι τοῖς κούφοις τῶν πτηνῶν θήρατρα ἀποφαίνει, ὡς δίκτυα ἐκπεταννῦσα, καὶ δι' ὧν ἐξυφαίνει παρὰ τῆς γαστρὸς ἕλκουσα, διὰ τῶνδε ἐκείνην ἐκτρέφει· πάνυ φιλεργοῦσα, ὡς καὶ τῶν γυναικῶν τὰς μάλιστα εὐχειρας, καὶ νῆμα ἀσκητὸν ἐκπονῆσαι δεινὰς, μὴ ἀντιπαραβάλλεσθαι· νενίκηκε γὰρ τῇ λεπτότητι καὶ τὴν τρίχα.

ὁ κατὰ νῆμα] Vulgo negatio deest. *Gyllium* ὁ φιλοτεχνεῖ legisse suspicabatur *Gesnerus*; sed in Mediceo Gronovius ὁ κατὰ νῆμα scriptum reperit. Et sic etiam Cod. Aug. qui initio φασὶν οἱ ἄνθρωποι legit.

νηδύος] De materia telae aranearum falsa tradit *Aristoteles Democrito* oblocutus H. A. IX. 39. Cf. *Listeri* Liber de Araneis germanice versus p. 21. et 28.

CAPVT XXII.

Βαβυλωνίους τε καὶ Χαλδαίους σοφοὺς τὰ οὐράνια ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς. Μύρμηκες δὲ οὔτε εἰς οὐρανὸν ἀναβλέποντες, οὐδὲ τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἐπὶ δακτύλων ἀριθμεῖν ἔχοντες, ὅμως δῶρον ἐκ φύσεως εἰλήχασι παράδοξον· τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τῇ νέᾳ, εἴσω τῆς ἑαυτῶν στέγης οἰκουροῦσι, τὴν ὀπὴν οὐχ ὑπερβαίνοντες, ἀλλὰ ἀτρεμοῦντες.

τῇ νέᾳ] Cf. *Antigonus* Carystius cap. III.

CAPVT XXIII.

Οἰκία τῷ σαργῷ τῷ ἰχθύϊ πέτραι τε καὶ σήραγγες, ἔχουσαι μέντοι διασφαγὰς μικρὰς καὶ τὰς διαστάσεις, ὡς αὐγὴν ἡλίου κατιέναι, καὶ φωτὸς ὑποπιμπλάναι τὰς διαστάσεις τάσδε. Χαίρουσι γὰρ οἱ σαργοὶ φωτὶ μὲν παντὶ, τῆς δὲ ἀκτῖνος τοῦ ἡλίου καὶ μᾶλλον διψῶσιν. Οἰκοῦσι δὲ ἐν ταὐτῷ πολλοί· δίαιται δὲ αὐτοῖς καὶ ἕλη, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης βράχη, καὶ τῇ γῇ γειτνιῶσι μάλα

ἀσμένως. Φιλοῦσι δέ πως τῶν ἀλόγων αἶγας ἰσχυρῶς. Ἐὰν γοῦν πλησίον τῆς ἠϊόνος νεμομένων ἡ σκιὰ μιᾶς ἢ δευτέρας ἐν τῇ θαλάσσῃ φανῇ, οἵδε ἀσμένως προσνέουσι καὶ ἀναπηδῶσιν, ὡς ἡδόμενοι, καὶ προσάψασθαι τῶν αἰγῶν ποθοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καί τοι οὐ πάνυ τι ὄντες ἁλτικοὶ τηνάλλως, νηχόμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασιν, ὅμως τῆς τῶν αἰγῶν ὀσμῆς ἔχουσιν αἴσθησιν, καὶ ὑφ᾽ ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ᾽ αὐτὰς σπεύδουσιν. Ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προειρημένα δυσέρωτές εἰσιν, ἐξ ὧν ποθοῦσιν, ἐκ τούτων ἁλίσκονται· ἁλιεὺς γὰρ ἀνὴρ αἰγὸς δορὰν ἑαυτὸν περιαμπέχει, σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι δαρείσης αὐτῆς, λαμβάνει δὲ ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νώτου ἐπιβουλεύων ὁ θηρατὴς τῇ ἄγρᾳ· εἶτα καταπάττει τῆς θαλάσσης, ὑφ᾽ ἣν οἰκοῦσιν οἱ προειρημένοι, ἄλφιτα αἰγείῳ ζωμῷ διαβραχέντα· ἑλκόμενοι δὲ οἱ σαργοὶ ὡς ὑπό τινος ἴυγγος τῆς ὀσμῆς τῆς προειρημένης προσίασι, καὶ σιτοῦνται μὲν τῶν ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δορᾶς βλεπομένης ὡς αἰγός. Αἱρεῖται δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ σκληρῷ, καὶ ὁρμιᾷ λίνου λευκοῦ ἐξῆπται δὲ οὐχὶ καλάμου, ἀλλὰ ῥάβδου κρανείας. Δεῖ γὰρ τὸν ἐμπεσόντα ἀνασπάσαι ῥᾷστα, ἵνα μὴ τοὺς ἄλλους ἐκταράξῃ. Θηρῶνται δὲ καὶ ἀπὸ χειρὸς, ἐάν τις τὰς ἀκάνθας, ἃς ἐγείρουσιν εἰς τὸ ἑαυτοῖς ἀμύνειν, εἰς τὸ κάτω μέρος ἀπό γε τῆς κεφαλῆς ἡσυχῇ κατάγων, εἶτα κλίνῃ, καὶ πιέσας τῶν πετρῶν ἐκσπάσῃ, εἰς ἃς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ὠθοῦσιν.

σαργοί] Est sparus sargus *Linnaei*. Rationem piscaturae hic traditam ignoramus hodie. Descripsit eam *Oppianus* Halieut. I. 132. IV. 267-311. Κυνηγ. II. 434. Codex Aug. διαφραγὰς διελθούσας μακρὰς ὡς αὐγήν. deinceps προσκινέουσι pro προσνέουσι et κηλοῦνται pro κηλεῦνται.

προσελθεῖν] *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 33. et in Dilucidat. Thucydid. p. 776. praefert προελθεῖν.

κρανείας] Ex arbore corno. Sed *Oppianus* ῥάβδον κρανεινήν, duram, simpliciter habet.

CAPVT XXIV.

Ὁ ἔχις περιπλακεὶς τῇ θηλείᾳ μίγνυται· ἡ δὲ ἀνέχεται τοῦ νυμφίου, καὶ λυπεῖ οὐδέν. Ὅταν δὲ πρὸς τῷ τέλει τῶν ἀφροδισίων ὦσι, πονηρὰν ὑπὲρ τῆς ὁμιλίας

τὴν φιλοφροσύνην ἐκτίνει ἡ νύμφη τῷ γαμέτῃ· ἐμφῦσα γὰρ αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, διακόπτει αὐτὸν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ· καὶ ὁ μὲν τέθνηκεν, ἡ δὲ ἔγκαρπον ἔχει τὴν μίξιν, καὶ κύει. Τίκτει δὲ οὐκ ᾠὰ, ἀλλὰ βρέφη, καὶ ἔστιν ἐνεργὰ ἤδη τὴν αὐτῶν φύσιν τὴν κακίστην· διεσθίει γοῦν τὴν μητρῴαν νηδὺν, καὶ πρόεισι κατ' αὐτὰ τιμωροῦντα τῷ πατρί. Τί οὖν οἱ Ὀρέσται καὶ οἱ Ἀλκμαίωνες προς ταυτα, ὦ τραγῳδοὶ φίλοι;

μητρῷαν] hoc ex Mediceo recepi pro vulgato μητέρων. Philes ex h. l. μητρικὴν habet.

κατ' αὐτὰ] Gesnerus κατὰ τοῦτο emendat. Ipsam fabulam habent Herodotus III. 109. Aristoteles V. 29. Plinius X. 62. Hoc unum vero consentit, viperam vivos parere foetus, non ova.

CAPVT XXV.

Τὴν ὕαιναν τήτες μὲν ἄῤῥενα εἰ θεάσαιο, τὴν αὐτὴν ἐς νέωτα ὄψει θῆλυν· εἰ δὲ θῆλυν νῦν, μετὰ ταῦτα ἄῤῥενα. κοινωνοῦσί τε ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Οὐκοῦν τὸν Καινέα καὶ τὸν Τειρεσίαν ἀρχαίους ἀπέδειξε τὸ ζῶον τοῦτο, οὐ κόμποις, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς.

ὕαιναν] Fabulam de sexu variato jam dudum ab Aristotele H. A. VI. 32. et de Generat. Animal. III. 6. confutatam, temere tamen renovarunt Plinius VIII. 3. Oppianus Cyneg. III. 289. et alii. Bocharti errorem, Hieroz. I. p. 397. demonstravit etiam Pauw ad Horapollinem II. 69.

τοῖς ἔργοις] Articulum τοῖς ex Mediceo addidit Gronov.

CAPVT XXVI.

Μάχονται μὲν ὑπὲρ τῶν θηλειῶν, ὡς ὑπὲρ ὡραίων γυναικῶν, καὶ οἱ τράγοι πρὸς τράγους, καὶ οἱ ταῦροι πρὸς ταύρους, καὶ ὑπὲρ οἰῶν οἱ κριοὶ πρὸς τοὺς ἀντερῶντας. Ὀργῶσι δὲ ἐπὶ τὰς θηλείας καὶ οἱ θαλάττιοι κάνθαροι. Γίνονται δὲ ἐν τοῖς καλουμένοις ἄσπροις χωρίοις, καὶ εἰσὶ ζηλότυποι, καὶ ἴδοις ἂν μάχην ὑπὲρ τῶν θηλειῶν καρτερὰν· καὶ ἔστιν ὁ ἀγὼν οὐχ ὑπὲρ πολλῶν, ὡς τοῖς σαργοῖς ὁ πόλεμος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἰδίας συννόμου, ὡς ὑπὲρ γαμετῆς τῷ Μενέλεῳ πρὸς τὸν Πάριν.

ὡς ὑπὲρ] Apostolius Centur. XIX. Prov. 57. ὥσπερ ὡραίων legit.

ἄσπροις] Si vox sana est, dicitur pro λευκαῖς, quam Oppianus III. 338. habet.

οὐχ ὑπὲρ] Negationem ex Apostolio

et Mediceo, suadente etiam *Gesnero*, addidit Gronovius.

ὡς τοῖς παργοῖς] *Apostolius* τοῖς Ἀγρίοις. male. Cf. *Oppianus* Halieut. IV. 375. Cod. Aug. ἀργοῖς habet.

Μυλλῶ] Hoc ex Mediceo pro Μυελλῷ rescripsit Gron. Sic etiam Cod. Aug. Κάνθαρον piscem *Rondeletius* putat esse, quem hodie in Galliae Narbonensi, Provincia et Hispania *Canthena* nominant. *Brünnich* in Ichthyol. Massil. p. 37. Sparum annularem Massiliae *Cante* audire ait; sed nomen illud mutilatum esse videtur. *Gyllius* graecum vulgus σκάταρον appellare testatur; sed *Forskaol* in Descript. Animal. p. XIV. hodie Graecos Sparum Sargum *Linnaei* δακάθαρον, sparum annularem vero σπάρον dicere ait. Sargum hodie Veneti *Sargo*, Massilienses *Sarg* appellant, teste *Brünnichio* p. 38.

CAPVT XXVII.

Ἑστιᾶται μὲν καὶ ἄλλαις τροφαῖς ὁ πολύπους· ἔστι γὰρ καὶ φαγεῖν δεινὸς, καὶ ἐπιβουλεῦσαι σφόδρα πανοῦργος. Τὸ δὲ αἴτιον, παμβορώτατον θηρίων θαλασσίων ἐστί. Καὶ ἀπόδειξις, εἴτις αὐτῷ γένοιτο ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγε, καὶ τὴν γαστέρα κορέσας τὴν σπάνιν τῆς ἄγρας ἠκέσατο· εἶτα ἀναφύει τὸ ἐλλεῖπον, ὥσπερ οὖν τῆς φύσεως καὶ τοῦτό οἱ ἐν τῷ λιμῷ παρασκευαζούσης ἕτοιμον τὸ δεῖπνον.

πολύπους] Cf. Noster in V. H. I. 1. ubi polypos invicem se persequi tradit. De arrosis eorum brachiis fabula exinde orta est, vel quod muraenae polypos in cibum appetunt, atque interdum brachiorum partem in lucta iis auferunt. *Belonius* etiam in dissecto muraenae ventriculo polypi cirrhos reperit. Partem vero mutilatam mira quadam palingeneseos vi in polypis renasci et Veteres tradunt, et in multis polyporum exemplis confirmavit *Koelreuter* in Novis Comment. Petropol. Vol. VII. p. 336. qui Sepiam Octopoda *Linnaei* post *Hasselquist* in Itinerario p. 482. diligentissime delineatam et descriptam proposuit. Hodie Graecis ὀκταπόδια audit.

γένοιτο] Sic pro γίνηται ex Mediceo scripsit Gronov.

τῶν ἑαυτοῦ] Pronomen ex *Apostolio* Centur. XVI. Prov. 25. addidi. Sed idem *Apostolius* deinceps ἠρέσατο pejus habet.

ἕτοιμον] Ita *Apostol.* et Cod. Medic. pro ἑτοίμως.

CAPVT XXVIII.

Ἵππος ἐρριμμένος σφηκῶν γένεσίς ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ ὑποσήπεται, ἐκ δὲ τοῦ μυελοῦ ἐκπέτονται οἱ θῆρες οὗτοι, ὠκίστου ζώου πτηνὰ ἔκγονα, τοῦ ἵππου οἱ σφῆκες.

γένεσις] Expressisse videtur *Nicandrum* Theriac. 738. ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν. De fabula ipsa vide *Antigon.* Caryst. c. 23. et alios.

ὑποσήπεται] Codex Bardonii ἵππος σήπεται.

CAPVT XXIX.

Αἱμύλον ζῶον, καὶ ἐοικὸς ταῖς φαρμακίσιν ἡ γλαύξ. Καὶ πρώτους μὲν αἱρεῖ τοὺς ὀρνιθοθήρας ἠρημένη· περιάγουσι γὰρ αὐτὴν ὡς παιδικά, ἤ, νὴ δία, περίαπτα ἐπὶ τῶν ὤμων. Καὶ νύκτωρ μὲν αὐτοῖς ἀγρυπνεῖ, καὶ τῇ φωνῇ, οἱονεί τινι ἐπαοιδῇ, γοητείας ὑπεσπαρμένης αἱμύλου τε καὶ θελκτικῆς, τοὺς ὄρνιθας ἕλκει, καὶ καθίζει πλησίον ἑαυτῆς. Ἤδη δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ θήρατρα ἕτερα τοῖς ὄρνισι προσείει μωκωμένη, καὶ ἄλλοτε ἄλλην ἰδέαν προσώπου στρέφουσα, ὑφ᾽ ὧν αἱροῦνται, καὶ παραμένουσιν ἐννεοὶ πάντες ὄρνιθες, ἠρημένοι δέει, καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς, ἐξ ὧν ἐκείνη μορφάζει.

περιάγουσι γὰρ] Ita ex Mediceo pro vulgato περιάγουσιν ἂν scripsit Gronov. Deinde Cod. Aug. καθελκτικῆς pro θελκτικῆς.

προσείει] Vulgo προσίησι. *Gesner* emendabat προσφέρει vel προτείνει. *Bochart*. Hieroz. προσφέρει. *Paw* προσάγει malebat. Mediceus Codex recte προσείει exhibet scriptum, quod pessime in προσσείει mutavit Gronov, licet Cod. Aug. προσσείει habeat. Cf. *Ruhnken* ad Timaeum p. 100. et *Wyttenbach* Epist. Critic. p. 23.

παραμένουσι] Pro περιμ. ex Cod. Mediceo scripsit Gronov. Quod sequitur ἐννεοὶ, debes *Hemsterhusio* apud *Ruhnken* ad *Timaeum* p. 101. Vulgo οἱ νέοι.

δέει καὶ μάλα] Cod. alt. Gesneri ἰσχυρῶς· *Bochart* in Hierozoico Part. II. Lib. II. c. 23. emendabat δέει καὶ αἱμυλίᾳ γε ἰσχυρῶς. *Paw*: leg. ἤδει καὶ μ. sed *Pawium* refellit V. D. in Observ. Miscellaneis Belgicis Vol. VI. p. 456.

CAPVT XXX.

Ὁ λάβραξ καρίδος ἥττηται· καὶ εἴη ἄν, ὃ καὶ παίσας ἐρῶ, ἰχθύων ὀψοφαγίστατος. Οὐκοῦν ἕλειοι ὄντες τὰς ἑλείους ἐλλοχῶσιν. Εἰσὶ γὰρ τῷ γένει τριτταί· καὶ αἱ μὲν αὐτῶν, οἵας προεῖπον, αἱ δὲ ἐκ φυκίων, πετραῖαι γε μὴν αἱ τρίται. Ἀμύνασθαι δὲ αὐτοὺς ἀδυνατοῦσαι, αἱροῦνται συναποθνήσκειν. Καὶ τόγε σόφισμα εἰπεῖν οὐκ ὀκνήσω αὐτῶν. Ὅταν γοῦν αἴσθωνται λαμβανόμεναι, τὸ ἐξέχον τῆς κεφαλῆς, ἔοικε δὲ τριήρους ἐμβόλῳ, καὶ μάλα γε ὀξεῖ, καὶ ἄλλως ἐντομὰς ἔχει δίκην πρίονος· τοῦτο τοίνυν αἱ γενναῖαι σοφῶς ἐπιστρέψασαι, πηδῶσί τε καὶ ἀναθόρνυνται κοῦφα καὶ ἀλτικά. Κέχηνε δὲ ὁ λάβραξ μέγα, καὶ ἐστὶν οἱ τὰ τῆς δειρῆς ἁπαλά. Οὐκοῦν ὁ μὲν συλλαβὼν τὴν καρίδα καμμύσαν, οἴεται δεῖπνον ἕξειν.

Ἤδη ἐν ἐξουσίᾳ τε καὶ εὐρυχωρίᾳ σκιρτᾷ, τῆς φάρυγγος, ὡς ἂν εἴποις, καταχορεύουσα, εἶτα ἐμπήγνυται τῷ δειλαίῳ θηρατῇ τὰ κέντρα, καὶ ἕλκεταί οἱ τὰ ἔνδον, καὶ ἀνοιδήσαντα αἷμα ἐκβάλλει πολὺ, καὶ ἀποπνίγει, καὶ κάκιστα δήπου ἀποκτείνουσα ἀνῄρηται.

λάβραξ] Est perca labrax *Linnaei*, *Loupasson* Massiliensibus; caride inescatur teste *Oppiano* II. 130. qui eadem cum *Aeliano* sed brevius tradit. Ex *Aeliano* *Philes* LXXXVIII. Caridum seu squillarum descriptionem in tria genera *Aristoteles* H. A. IV. 1. longe aliter instituit, nec equidem novi, qui *Aeliani* rationem commentus sit aut secutus. *Rondeletius* squillas gibbas intelligi h. l. putabat, quod *Oppianus* l. c. ὀλίγας καρίδας ἰδεῖν habeat, gibbae vero crangonibus minores cornu acutum habeant. *Caramote*, Parisiensibus *Chevrettes* dicuntur, Crangones vero Burdegalensibus *squilles*, aliis *Caramotte*, Italis *gammaro di mare*. Sed utraque squilla voce ὀλίγαι comprehendi potest, utraque etiam cornu serratum habet. Crangon *Rondeletii* videtur esse cancer squilla *Linnaei*.

ὃ καὶ παίσας] Ita ex emendatione V. D. in Biblioth. Critica Amstelod. P. III. p. 47. pro vulgato εἰ καὶ πταίσας.

τὰς ὀλείας] Ita Gronov ex Mediceo. Vulgo τάς.

εἰσὶ γὰρ] *Gesnerus* lacunam supplebat ita: εἰσὶ δὲ αἱ καρίδες τοῦ γένει τριτταί.

αὐτὸς] Ita Gronov. ex Mediceo. Vulgo αὐτάς. Sed malim cum *Horreo* in Animadv. I. 5. αὐταὶ legere.

CAPUT XXXI.

Ὀνύχων ἀκμαῖς, καὶ ὀδόντων διατομαῖς θαῤῥοῦσι καὶ ἄρκτοι, καὶ λύκοι, καὶ πάρδοι, καὶ λέοντες· τὴν δὲ ὕστριχα ἀκούω ταῦτα μὲν οὐκ ἔχειν, οὐ μὴν ὅπλων ὑπὸ τῆς φύσεως ἀμυντηρίων ἀπολελεῖφθαι ἐρήμην. Τοῖς γοῦν ἐπιοῦσιν ἐπὶ λύμῃ, τὰς ἄνωθεν τρίχας, οἱονεὶ βέλη, ἐκπέμπει, καὶ εὐστόχως βάλλει πολλάκις, τὰ νῶτα φρίξασα· καὶ ἐκεῖναί γε πηδῶσιν, ὥσπερ οὖν ἔκ τινος ἀφειμέναι νευρᾶς.

ὕστριχα] Cf. infra XII. 26. *Plinius* XII. 26. Fabula est de aculeis jaculi instar procul emissis; inhorrescit tantum toto corpore fera irritata. Pro πάρδοι Cod. Aug. πάρδαλοι.

εὐστόχως] Ita volebat scribi *Gesnerus* pro vulgato στοχῷ et clare exhibet *Apostolius* Centur. X. Proverb. 33.

CAPUT XXXII.

Ἡ δεινὸν κακὸν καὶ νόσημα ἄγριον ἔχθρα καὶ μῖσος σύμφυες, εἴπερ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐντέτηκε, καὶ αὐτοῖς ἐστι δυσέκνιπτα. Μύραινα γοῦν πολύποδα μισεῖ, καὶ πολύπους καράβῳ πολέμιος, καὶ μυραίνῃ κάραβος ἐχθιστός ἐστι. Μύραινα μὲν γὰρ ταῖς ἀκμαῖς τῶν ὀδόντων

τὰς πλεκτάνας τῷ πολύποδι διακόπτει, εἶτα μέντοι καὶ ἐς τὴν γαστέρα εἰσδῦσα αὐτῷ τὰ αὐτὰ δρᾷ, καὶ εἰκότως γε· ἡ μὲν γὰρ νηκτική, ὃς δὲ ἔοικεν ἕρποντι· εἰ δὲ καὶ τρέποιτο τὴν χρόαν κατὰ τὰς πέτρας, ἔοικεν αὐτῷ τὸ σόφισμα αἱρεῖν οὐδ' ἐν τούτο, ἔστι γὰρ συνιδεῖν ἐκείνη δεινὴ τοῦ ζώου τὸ παλάμημα· τοὺς γε μὴν καράβους αὐτοὶ συλλαβόντες ἐς πνῖγμα, ὅταν νεκροὺς ἐργάσωνται, τὰ κρέα ἐκμυζῶσιν αὐτῶν. Κέρατα δὲ τὰ ἑαυτοῦ ὁ κάραβος ἀνεγείρας, καὶ θυμωθεὶς εἰς αὐτά, προκαλεῖται μύραιναν, καὶ ὡς εἶναι κατὰ γυναῖκα ὠργισμένην· οὐκοῦν ἡ μὲν τοῦ ἀντιπάλου τὰ κέντρα, ὅσα οἱ προβέβληται, ταῦτα οὐκ ἐννοοῦσα καταδάκνει· ὁ δὲ τὰς χηλὰς οἱονεὶ χεῖρας προτείνας, τῆς δέρης παρ' ἑκάτερα ἐγκρατῶς ἐχόμενος, οὐ μεθίησιν· ἡ δὲ ἀσχάλλει, καὶ ἑαυτὴν ἑλίττει, καὶ περιβάλλει τῶν ὀστράκων ταῖς ἀκμαῖς, ὧν περ οὖν εἰς αὐτὴν πηγνυμένων, μαλακιεῖ τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ τελευτῶσα παρειμένη κεῖται· ὁ δὲ τὴν ἀντίπαλον ποιεῖται δεῖπνον.

Μύραινα] Initium de muraena translatum est ex *Oppiano* II. 255. εἴπερ ὂν — δυσέκνιπτα ex Mediceo est; vulgo ὅπερ ὂν — δυσέκνιπτον. Cod. Aug. εἴπερ ὂν.

Κάραβοι ἰχθύες] Ita Gronov ex Medic. Vulgo μυραίνα καράβῳ ἰχθύτῃ.

ἀκμαῖς] Ex Cod. altero Gesneri et Mediceo hoc verbum vulgato ἀκμαῖς praetulit Gronov.

γαστέρα εἰσδῦσα] *Oppianus* v. 285. θαρδάπτει, μελέων δὲ τὰ μὲν κατεδέξατο γαστήρ, ἄλλα δ' ἔτ' ἐν γενύεσσι θοοὶ τρίβουσιν ὀδόντες. quae pessime interpretatur nunc *Aelianus*.

Κάραβος ἀνεγείρας] Haec ex *Oppiani* II. 321. Verba καὶ ὡς εἶναι corrupta puto atque in iis latere participium aliquod, quod ad muraenae speciem, ira inflatae, pertineat.

αἱρεῖν] Tentabat *Gesnerus* h. l. substituendo ὀνεῖν vel ὠφελεῖν. Gronov. ἀρκεῖν. Vulgatam defendit nescio an bene *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 392.

ὧν περ οὖν] Ita cum *Pawio* ad *Philem* Carm. XXXV. scripsi pro vulgato ὥσπερ οὖν.

CAPVT XXXIII.

Τὴν μύραιναν τὸν ἰχθὺν τρέφει τὰ πελάγη. Ὅταν δὲ αὐτὴν τὸ δίκτυον περιβάλλῃ, διανήχεται, καὶ ζητεῖ, ἢ βρόχον ἀραιόν, ἢ ῥῆγμα τοῦ δικτύου πάνυ σοφῶς· καὶ ἐντυχοῦσα τοιούτῳ τινί, καὶ διεκδῦσα ἐλευθέρα νήχεται αὖθις· εἰ δὲ τύχοι μία τῆσδε τῆς εὐερμίας, καὶ

αἱ λοιπαὶ ὅσαι τῦ αὐτῦ γένυς συνεαλώκασι, κατὰ τὴν ἐκείνης φυγὴν ἐξίασιν, ὡς ὁδόν τινα λαβῦσαι παρ' ἡγεμόνος.

κέρατιν] Hoc vocabulum cum altero σφυραίνας bis in hoc capite sutore etiam Gesnero permutavi. Cf. ad Oppiani III. 117. ex quo haec translata sunt.

ἀρχιδν] Oppianus l. c. ἀρχὸν. Deinceps Cod. alter Gesneri τύτων τινὶ habet.

CAPVT XXXIV.

Τὴν σηπίαν ὅταν μέλλωσιν αἱρεῖν καὶ λαμβάνειν οἱ τύτων ἀγαθοὶ θηραταὶ, συνεῖσα ἐκείνη παρῆκε τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπόσφαγμα, καὶ καταχεῖται τῦτο αὐτῆς, καὶ περιλαμβάνει, καὶ ἀφανίζει πᾶσαν, καὶ κλέπτεται τὴν ὄψιν ὁ ἁλιεὺς· καὶ ἡ μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς ἐςὶν, ὁ δὲ οὐχ ὁρᾷ. Τοιῦτό τι καὶ τῷ Αἰνείᾳ νέφος περιβαλὼν ἠπάτησε τὸν Ἀχιλλέα ὁ Ποσειδῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει.

οἱ τύτων] Cod. Bardonii τῶν τευθίων.

καταχεῖται τῦτο] Posteriorem vocem ex Cod. Bardonii addidi. Gesnerus emendabat ὃ καταχεῖται αὐτῆς.

Ὅμηρος] Iliad. Υ'. 321. ubi oculis Achillis, non Aeneae caligo offunditur. De atramento sepiae, quod ὑπεσφαγμα dixit Hipponax apud Athenaeum VII. c. 21. alii θολὸν, alii μέλαν, Cicero de N. D. II. 50. atramentum, et dolo, quo hostem instantem deludit, conf. Aristoteles H. A. IX. 37. IV. 5. Plinius IX. 29. Oppianus Halieut. III. 156. Plutarchus de Solertia p. 978.

CAPVT XXXV.

Βασκάνων ὀφθαλμῦς καὶ γοήτων φυλάττεται καὶ τῶν ζώων τὰ ἄλογα φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ καὶ θαυμαςῇ. Ἀκύω ὖν βασκανίας ἀμυντήριον τὰς φάττας, δάφνης κλῶνα ἀποτραγῦσας λεπτὰ, εἶτα μέντοι ταῖς ἑαυτῶν καλιαῖς ἐντιθέναι, τῶν νεοττίων φειδοῖ. Ἰκτῖνοι δὲ ῥάμνον, κίρκοι δὲ πικρίδα, αἶγε μὴν τρυγόνες τὸν τῆς ἴρεως καρπὸν, ἄγνον δὲ κόρακες, οἱ δὲ ἔποπες τὸ ἀδίαντον, (ὅπερ ὖν καὶ καλλίτριχον καλῦσί τινες) ἀριςερεῶνα δὲ κορώνη, καὶ κιττὸν ἅρπη, καρκῖνον δὲ ἐρωδιὸς, πέρδιξ δὲ καλάμυ κόμην· θαλλὸν δὲ αἱ κίχλαι μυῤῥίνης, προβάλλεται δὲ καὶ κόρυδος ἄγρωςιν· αἰετοὶ τὸν λίθον, ὅσπερ ὖν ἐξ αὐτῶν ἀετίτης κέκληται. Λέγεται δὲ ὗτος ὁ λίθος καὶ γυναιξὶ κυύσαις ἀγαθὸς εἶναι, ταῖς ἀμβλώσεσι πολέμιος ὤν.

φάττας] Cum hoc capite conferendus est *Zoroastes* in Geoponicorum XV. c. 1.

ἰκτῖνοι] Hoc ut usitatius praetuli vulgato ἰκτῖνες. Mecum faciunt Cod. alter Gesneri, Mediceus et Aug. Infra II. 47. ἰκτῖνες recte Cod. Aug. in ἰκτῖνος mutat.

πικρίδα] *Zoroastes* ἀγρίαν θριδακίνην.

ἱέρακος καρπὸν] *Paw* ad *Philen* Carm. XXX. v. 77. legit καυλόν.

ἀριστερεῶνα] Cod. alter Gesneri ἀριστεῶνα. Ipse *Gesnerus* περιστερεῶνα emendat. *Zoroastes* περιστερεῶνα τὸν ὕπτιον habet.

ἀετίτης] Cf. *Plinius* X. 3. *Philostratus* V. A. II. 14. et alii.

ἀγαθὸς — πολέμιος ὢν] Cum posteriora ita pro vulgatis ἀμβλώσεσι πολέμιον scripta exhibeat Mediceus, recte etiam Gronov vulgatum ἀγαθὸν mutavit.

CAPUT XXXVI.

Ὁ ἰχθὺς ἡ νάρκη ὅτε ἂν καὶ προσάψηται, τὸ ἐξ αὐτῆς ὄνομα ἔδωκέ τε, καὶ ναρκᾶν ἐποίησεν. Ἡ δὲ ἐχενηΐς ἐπέχει τὰς ναῦς, καὶ ἐξ ὧ ποιεῖ, καλῶμεν αὐτήν. Κυούσης δὲ ἀλκυόνος, ἵσταται μὲν τὰ πελάγη, εἰρήνην δὲ καὶ φιλίαν ἄγουσιν ἄνεμοι. Κύει δὲ ἄρα χειμῶνος μεσοῦντος, καὶ ὅμως ἡ τῶ ἀέρος γαλήνη δίδωσι σωτηρίαν. Ἀλκυονείας τηνικάδε τῆς ὥρας ἄγομεν ἡμέρας. Ἴχνος δὲ λύκω πατεῖ κατὰ τύχην ἵππος, καὶ νάρκη περιείληφεν αὐτόν. Εἰ δὲ ὑποῤῥίψαις ἀστράγαλον λύκω καὶ τετρώρῳ θέοντι, τόδε ὡς πεπηγὸς ἑστήξεται, τῶν ἵππων τὸν ἀστράγαλον πατησάντων. Λέων δὲ φύλλοις πρίνω τὸ ἴχνος ἐπιβάλλει, καὶ ναρκᾷ. Πατῶν δὲ καὶ ὁ λύκος, εἰ καὶ μόνον προσπελάσειε πετήλοις σκίλλης· ταῦτά τοι καὶ αἱ ἀλώπεκες εἰς τὰς εὐνὰς τῶν λύκων ἐμβάλλουσιν, καὶ εἰκότως, διὰ γὰρ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλὴν νοσοῦσιν ἔχθιστα αὐτοῖς.

νάρκης] Est raja torpedo *Linnaei*. De eadem infra IX. 14. Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 37. *Plinius* XXI. 4. *Antigonus* c. 93. *Oppianus* Halieutic. II. 62. III. 149.

ἐχενηΐς] De ea vide infra ad II. 17.

ἀλκυόνος] Cf. *Aristoteles* H. A. V. 8. 9. *Plinius* X. 32. *Plutarchus* de Solertia p. 982.

σωτηρίαν] Mediceus conjunctim *seqq.* legit: σωτηρίαν ἀλκ — ἄγουσι ἡμέρας.

ἴχνος] Hoc et sequentia illustrat locus Geoponicorum XV. 1. Conf. *Plinius* XXVIII. 20.

αἱ ἀλώπεκες] Articulum ex Mediceo addidit Gronov.

CAPUT XXXVII.

Οἱ πελαργοὶ λυμαινομένας αὐτῶν τὰ ὠὰ τὰς νυκτερίδας ἀμύνονται πάνυ σοφῶς. Αἱ μὲν γὰρ προσαψάμεναι μόνον ἀνεμιαῖα ἐργάζονται καὶ ἄγονα αὐτά,

οὐκοῦν τὸ ἐπὶ τούτοις φάρμακον ἐκεῖνό ἐστι· πλατάνου φύλλα ἐπιφέρουσι ταῖς καλιαῖς, αἱ δὲ νυκτερίδες, ὅταν αὐτοῖς γειτνιάσωσι, ναρκῶσι, καὶ γίνονται λυπεῖν ἀδύνατοι. Δῶρον δὲ ἄρα ἡ φύσις καὶ ταῖς χελιδόσιν ἔδωκεν ὅμοιον· αἱ σίλφαι καὶ τούτων τὰ ᾠὰ ἀδικοῦσιν, οὐκοῦν αἱ μητέρες σελίνου κόμην προβάλλονται τῶν βρεφῶν, καὶ ἐκείναις τὸ ἐντεῦθεν ἄβατά ἐστι. Πολύποσι δὲ εἴ τις ἐπιβάλλει πήγανον, ἀκίνητοι μένουσιν, ὡς λέγει τις λόγος. Ὄφεως δὲ εἰ καθίκοιο καλάμῳ, μετὰ τὴν πρώτην πληγὴν ἀτρεμεῖ, καὶ τῇ νάρκῃ πεδηθεὶς ἡσυχάζει· εἰ δὲ ἐπάγοις δευτέραν ἢ τρίτην, ἀνέῤῥωσας αὐτόν. Καὶ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται. Λέγουσι δὲ ἁλιεῖς καὶ πολύποδας εἰς τὴν γῆν προϊέναι, ἐλαίας θαλλοῦ ἐπὶ τῆς ἠϊόνος κειμένου. Θηρίων δὲ ἀλεξιφάρμακον ἦν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, ἣν εἴ τις ἐπιχρίσαιτο, καὶ εἰ γυμνὸς ὁμόσε χωροίη τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀσινὴς ἀπαλλάττεται.

πελαργοὶ] Videtur hoc cum praecedente capite jungendum esse. Cf. *Zoroastes* Geoponic. XV. 1.

πλατάνου φύλλα] Adfert Gronovius locum *Sexti* Empirici Pyrrhon. Instit. I. 13. ἔχιδνα θίγοντος αὐτῆς μόνον φηγοῦ κλάδου, καροῦται, καθάπερ καὶ νυκτερὶς πλατάνου φύλλου.

ὅμοιον] Ita Cod. alter Gesneri, cui obsequor. Vulgo οἷον.

ἐλαίας θαλλοῦ] Aurore *Clearcho* apud *Athenaeum* VII. p. 317.

ἐλέφαντος] *Aldrovandus* L. I. c. 9. de Quadrup. p. 469. emendat ἐλάφου.

An huc pertinet epigramma *Crinagorae* in Analectis Brunckianis T. II. p. 149. no. 32. ubi de subalpinis latronibus: φωρῆς ἁπτόμενοι φύλακας κύνας οὐδ' ἁλίσκονται· χρίονται νεφροῖς πῖαρ ὕπεστι νότου, ψευδόμενοι ῥινῶν ὀξὺν τίβεον? ubi lego certissima emendatione νεφρῶν vel νεβρῶν πῖαρ ἀκεστινοσον. Sed vulgatam lectionem bene habere persuadet mihi nunc locus *Anatolii* in Fragmento Fabriciano Bibl. Graec. Vol. IV. p. 300. ἐλέφαντος στέαρ ἐὰν ἀλείψῃ, οὐδέν σοι τῶν θηρίων προσπελάσεται, ἀλεξίφαντον γάρ ἐστιν.

CAPVT XXXVIII.

Ὀῤῥωδεῖ ὁ ἐλέφας κεράστην κριὸν, καὶ χοίρου βοήν. Οὕτω τοίνυν, φασὶ, καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς σὺν Πύῤῥῳ τῷ Ἠπειρώτῃ ἐτρέψαντο ἐλέφαντας, καὶ ἡ νίκη σὺν τοῖς Ῥωμαίοις λαμπρῶς ἐγένετο. Γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῷον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Καὶ ἀντῆρα, φασὶν, ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ

Ἀλεξάνδρου πόλει γυναικὸς στεφάνους πλεκούσης Ἀριστοφάνει τῷ Βυζαντίῳ ὁ ἐλέφας. Ἀγαπᾷ δὲ ὁ αὐτὸς καὶ εὐωδίαν πᾶσαν, καὶ μύρων καὶ ἀνθέων κηλούμενος τῇ ὀσμῇ. Ὅστις βούλεται κλὼψ ἢ λῃστὴς κύνας ἄγαν ἀγριωτάτους καταστιγάσαι, καὶ θεῖναι φυγάδας, ἐκ πυρᾶς ἀνθρώπου δαλὸν λαβὼν, ὁμόσε αὐτοῖς χωρεῖ, φασίν· οἱ δὲ ὀρρωδοῦσιν. Ἀκήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνον τὸν λόγον· λυκοσπάδα οἶν πέξας καὶ ἐριουργήσας, καὶ χιτῶνα ἐργασάμενος, λυπεῖ τὸν ἠθημένον· ὀδαξησμὸν γὰρ ἐργάζεται, ὡς λόγος. Ἔστιν δὲ εἴ τις καὶ στάσιν ἐθέλοι ἐν τῷ συνδείπνῳ ἐργάσασθαι, δηχθέντα ὑπὸ κυνὸς λίθον ἐμβαλὼν τῷ οἴνῳ, λυπεῖ τοὺς συμπότας ἐκμαίνων. Κανθάροις δὲ κακόσμοις θηρίοις εἴ τις ἐπιῤῥάναι μύρου, οἱ δὲ τὴν εὐωδίαν οὐ φέρουσιν, ἀλλ' ἀποθνήσκουσι. Οὕτω τοί φασι καὶ τοὺς βυρσοδέψας συντραφέντας ἀέρι κακῷ βδελύττεσθαι μῦρον. Λέγουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς ὄφεις πάντας ἴβεων πτερὰ δεδιέναι.

χοίρου βοὴν] Cf. infra ad VIII. 28. XVI. 36. et *Seneca* de Ira II. 12. de ariete hoc non memini ullibi me legere.

ἀντήρα] Cf. *Plinius* VIII. 5. *Plutarchus* de Solertia p. 972.

λυκοσπάδα οἶν] Ex *Aristotele* H. A. VIII. 10. τὰ ἐξ αὐτῶν ἱμάτια φθειρωδέστερα γίνεται.

ἐπιῤῥάναι] Ita ex Mediceo scripsi pro ἐπιῤῥάνῃ. Gronovius ἐπιῤῥάνοι edidit.

ἴβεων πτερὰ] Fabula ficta ex iis, quae narrantur infra X. 29. Conf. *Theophylactus* Quaest. Natural. c. 14.

CAPVT XXXIX.

Θηρῶσι τὰς τρυγόνας, οἱ καὶ τούτων ἀκριβοῦντες τὰ θήρατρα, καὶ μάλιστα τῆς πείρας οὐ διαμαρτάνουσι, τὸν τρόπον τοῦτον. Ἑστήκασιν ὀρχούμενοι καὶ ᾄδοντες εὖ μάλα μουσικῶς· αἱ δὲ καὶ τῇ ἀκοῇ θέλγονται, καὶ τῇ ὄψει τῆς ὀρχήσεως κηλοῦνται, καὶ προσίασιν ἐγγυτέρω. Οἱ δὲ ὑπαναχωροῦσιν ἡσυχῇ καὶ βάδην, ἔνθα δήπου καὶ ὁ δόλος ταῖς δειλαίαις πρόκειται, δίκτυα ἐκπεπετασμένα· εἶτα ἐμπίπτουσιν εἰς αὐτὰ, καὶ ἁλίσκονται, ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ ᾑρημέναι πρῶτον.

περὶ τρυγόνων] Vocem θαλαττίων, delevit Gronovius, cum nec *Gyllius*, nec *Philes* Carm. XXI. eam agnoscant. Cf. *Paw* ad *Horapollinem* II.

c. 54. In textu tamen *Apostolius* Centur. XIX. Prov. 6. addit θαλαττίας. Dubitavi decernere de ea emendatione, cum infra XVII. 18. uti jam recte *Gesnerus* admonuit, plane gemina de capture τρυγόνος θαλαττίας legantur; nec alibi similis captura nec turturis terrestris, nec marinae seu pastinacae describitur.

ὁ δόλος] Haec omittit *Apostolius* l. c.

CAPVT XL.

Ὄρκυνος ὄνομα κητώδης ἰχθὺς οὐκ ἄσοφος εἰς τὰ αὐτοῦ λυσιτελέστατα, δῶρον λαχὼν φύσει τοῦτο, οὐ τέχνῃ. Ὅταν γοῦν περιπαρῇ τῷ ἀγκίστρῳ, καταδύει αὐτὸν εἰς βυθὸν, καὶ ὠθεῖ καὶ προσαράσσει τῷ δαπέδῳ, καὶ κρούει τὸ στόμα, ἐκβάλλειν τὸ ἄγκιστρον ἐθέλων· εἰ δὲ ἀδύνατον τοῦτο ᾖ, εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα, καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν αὐτὸν, καὶ ἐξάλλεται· πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχε τῆς πείρας, καὶ ὁ θηρατὴς ἄκοντα ἀνασπάσας, ἔχει τὴν ἄγραν.

Ὄρκυνος] Ex *Oppiano* III. 133. Conf. etiam *Plinius* XXXII. 11.

CAPVT XLI.

Δειλότατος ἰχθύων ὁ μελάνουρος, καὶ ἔχει τῆς δειλίας μάρτυρας τοὺς ἁλιεῖς· οὔτε γοῦν κύρτῳ λαμβάνονται οὗτοι, οὔτε προσίασιν αὐτῷ· σαγήνη δὲ εἴ ποτε αὐτοὺς περιβάλοι, οἵδε ἀγνοοῦντες ἑαλώκασι. Καὶ ὅταν μὲν ᾖ ὑπεύδια καὶ λεία ἡ θάλαττα, οἵδε ἄρα κάτω που πρὸς ταῖς πέτραις ἢ τοῖς φυκίοις ἡσυχάζουσι, καὶ προβάλλονται πᾶν ὅ, τι δύνανται τὸ σῶμα ἀφανίζοντες. Ἐὰν δὲ ᾖ χειμερία, τοὺς ἄλλους ὁρῶντες καταδῦντας ἐκ τῆς τῶν κυμάτων προσβολῆς εἰς τὸν βυθὸν, οἵδε ἀναθαρσοῦσι, καὶ τῇ γῇ προσπελάζουσι, καὶ ταῖς πέτραις προσνέουσι, καὶ ἡγοῦνται σφίσι πρόβλημα ἱκανὸν εἶναι τὸν ὑπερνηχόμενον ἀφρὸν, καλύπτοντά τε αὐτοὺς καὶ ἐπηλυγάζοντα. Συνιᾶσι δὲ εὖ μάλα ἀποῤῥήτως, ὅτι καὶ τοῖς ἁλιεῦσιν ἐν ἡμέρᾳ τοίᾳ ἢ νυκτὶ ἐς τὴν θάλατταν ἐστὶ ἄβατα, ἀγριαινούσης τῆς θαλάττης, τῶν κυμάτων αἰρομένων μετεώρων τε καὶ φοβερῶν. Ἔχουσι δὲ καὶ τροφὴν ἐν χειμῶνι τοῦ κλύδωνος, τὰ μὲν ἀποσπῶντες ἐκ τῶν πετρῶν, τὰ δὲ ἐπισύροντες ἐκ τῆς γῆς· σιτοῦνται δὲ μελάνουροι τὰ ῥυπαρώτερα, καὶ ὅσα οὐκ ἂν ῥαδίως ἰχθὺς ἄλλος ἂν πάσαιτο,

εἰ μὴ πάνυ λιμῷ πιέζοιτο. Ἐν γαλήνῃ δὲ ἐπὶ τῆς ἄμμου μόνης ἁλιεύουσι, καὶ ἐκεῖθεν βόσκονται. Ὅπως δὲ ἁλίσκονται, ἐρεῖ ἄλλος.

μελάνουρος] Ex *Oppiano* III. 443. Cf. *Philes* Carm. 128. Est vero Sparus melanurus *Linnaei*, Massiliensibus *Oblado* dictus, teste *Brünnich* p. 41. Graeci hodierni μελάνουρα dicunt apud *Forskaol* p. XIV. Piscatores Alicantini littoris globulis furfuraceis melanuros alliciunt, teste *Du Hamel* de Piscatura Tom. IX. p. 243.

ἁλιεύουσι] *Paw* ad *Philen* C. 128. emendat ἁλίσκονται. Ipsam piscationem melanuri descripsit *Oppianus* 464. et seqq. versibus.

CAPVT XLII.

Ἀετὸς δὲ ὀρνίθων ὀξυωπέστατος. Καὶ Ὅμηρος αὐτῷ σύνοιδε καὶ τοῦτο, καὶ μαρτυρεῖ ἐν τῇ Πατροκλείᾳ, εἰκάζων τὸν Μενέλεων τῷ ὄρνιθι, ὅτε ἀνεζήτει Ἀντίλοχον, ἵνα ἄγγελον ἀποστείλῃ τῷ Ἀχιλλεῖ, πικρὸν μὲν, ἀναγκαῖον δὲ, ὑπὲρ τοῦ πάθους τοῦ κατὰ τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, ὃν ἐξέπεμψε μὲν, οὐχ ὑπεδέξατο δὲ, καίτοι ποθῶν ἐκεῖνος τοῦτο. Λέγεται δὲ μὴ ἑαυτῷ μόνῳ χρήσιμος, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς ὁ ἀετὸς ἀγαθὸς εἶναι. Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται, καὶ ὀξυτάτους γοῦν ἰδεῖν ἕξει τοὺς ὀφθαλμούς.

ὀξυωπέστατος] Ita Gronov. ex Medic. pro ὀξυώπτερος.

Πατροκλείᾳ] Iliad. ρ'. v. 673.

ἀγαθὸς] Ita scripsi pro ἀγαθὸν propter antecedens χρήσιμος. De usu fellis aquilarum ad claritatem oculorum restituendam vide testimonia medicorum collecta a *Gesnero* Hist. Avium p. 175.

CAPVT XLIII.

Ἡ ἀηδὼν ὀρνίθων λιγυρωτάτη τε καὶ εὐνουστάτη, καὶ κατᾴδει τῶν ἐρημαίων χωρίων εὐστομώτατα ὀρνίθων καὶ τορώτατα. Λέγουσι δὲ καὶ τὰ κρέα αὐτῆς εἰς ἀγρυπνίαν λυσιτελεῖν. Πονηροὶ μὲν οὖν οἱ τοιαύτης τροφῆς δαιτυμόνες, καὶ ἀμαθεῖς δεινῶς. Πονηρὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς δῶρον φυγὴ ὕπνου, τοῦ καὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων βασιλέως, ὡς Ὅμηρος λέγει.

τῶν ἐρημαίων] Articulum ex Mediceo addidit Gronov. Locus *Homeri* est Iliad. ξ'. 233. De usu carnis ad vigiliam praestandam, quem Magi ex consuetudine avis noctem voce sua personandi finxerunt, habet *Plinii* et *Kiranidis* loca *Gesnerus* Hist. Avium p. 574.

CAPUT XLIV.

Τῶν γεράνων αἱ κλαγγαὶ καλοῦσιν ὄμβρους, ὥς φασιν· ὁ δὲ ἐγκέφαλος γυναικῶν εἰς χάριν ἀφροδισίαν ἔχει τινὰς ἴυγγας. Ἱκανοὶ τεκμηριῶσαι οἱ πρῶτοι φυλάξαντες αὐτά.

κλαγγαὶ] Cf. infra VII. cap. 7. ἐγκέφαλος — Ἱκανοὶ] *Plinius* et *Kiranides* ap. *Gesnerum* Hist. Avium p. 520. vulturis et rubetae pulmonem et jecur in pelle gruis adalligari tradunt ad venerem ciendam. Deinceps εἰ ἱκανοὶ legit *Gyllius*, monente *Gesnero*.

CAPUT XLV.

Γυπῶν πτερὰ εἰ θυμιάσαι τις, ὡς ἀκούω, καὶ ἐκ φωλεῶν καὶ ἐξ ἰλεῶν τοὺς ὄφεις προάξει ῥᾷστα. Ζῶον δὲ ὁ δρυοκολάπτης, ἐξ οὗ ἄρα καὶ κέκληται· ἔχει μὲν γὰρ ῥάμφος ἐπίκυρτον, κολάπτει δὲ ἄρα τούτῳ τὰς δρῦς, καὶ ἐνταυθοῖ κοιλάνας τὸν τόπον, ὡς εἰς καλιὰν τοὺς νεοττοὺς ἐντίθησιν, οὐ δεηθεὶς καρφῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν πλοκῆς καὶ οἰκοδομίας οὐδὲ ἕν. Οὐκοῦν εἴ τις λίθον ἐνθεὶς ἐπιφράξει τῷ ὀρνέῳ τῷ προειρημένῳ τὴν εἴσδυσιν, ὅδε συμβαλὼν τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατ᾽ αὐτοῦ, κομίζει πόαν ἐχθρὰν τῷ λίθῳ, καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τίθησιν· ὁ δὲ, οἷα βαρούμενος καὶ μὴ φέρων, ἐξάλλεται, καὶ ἀνέῳγεν αὖθις τῷ προειρημένῳ ἡ φίλη ὑποδρομή.

γυπῶν πτερὰ] Cf. *Plinius* XXIX. 4. *Philes* Carm. III. 24.

ῥάμφος ἐπίκυρτον] *Gyllius* incurvatum et aduncam verterat, quod improbat *Gesnerus* Hist. Av. p. 676. Hodie in versione latina a *Gesnero* emendata legitur: *gibbo atque eminente rostro.* rectius omnino, nisi quod vox *gibbo* non satis bene convenit rostro natura trigono, dorso eminente seu exstante. Quae de nido afferuntur, habet etiam *Plinius* X. 18. *Oppianus* Ixeutic. I. c. 12. atque alii scriptores apud *Gesnerum*, quamvis fabulosa et nugis referta.

CAPUT XLVI.

Οἱ συνόδοντες οὐκ εἰσὶ μονίαι, οὐδὲ τὴν ἀπ᾽ ἀλλήλων ἐρημίαν τε καὶ διαίρεσιν ἀνέχονται. Φιλοῦσι δὲ συναγελάζεσθαι καθ᾽ ἡλικίαν· καὶ οἱ μὲν νεώτεροι κατ᾽ ἴλας νήχονται, οἱ δὲ ἐντελέστεροι πάλιν κοινῇ· καὶ τὸ τοῦ λόγου τοῦτο, ἧλιξ ἥλικα· καὶ ἐκεῖνοι τέρπουσι παρόντες παροῦσιν, ὡς ἑταίροις καὶ φίλοις, ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων τε καὶ διατριβῶν. Τεχνάζονται δὲ πρὸς τοὺς θηρατὰς τοιαῦ-

ὅταν ἁλιεὺς ἀνὴρ τὸ εἰς αὐτοὺς δέλεαρ καθῇ, περιελθόντες πάντες καὶ κύκλοσε γενόμενοι εἰς ἀλλήλους ὁρῶσιν, οἱονεὶ σύνθημα ἕκαστος ἑκάστῳ διδόντες, μήτε πλησιάσαι, μήτε ἅψασθαι τοῦ καθειμένου δελεάσματος. Καὶ οἱ μὲν παρατεταγμένοι εἰς τοῦτο ἀτρεμοῦσιν· ἐκ δὲ τῆς ἀλλοτρίας ἀγέλης συνόδων ἀφίκετο, καὶ καταπίνει τὸ ἄγκιστρον, ἐρημίας λαβὼν μισθὸν τὴν ἅλωσιν, καὶ ὁ μὲν ἀνασπᾶται· οἱ δὲ ἤδη θαρσοῦσιν ὡς οὐχ ἁλωσόμενοι, καὶ καταφρονήσαντες, οὕτω θηρῶνται.

συνεδόντες] Ex *Oppiano* III. 610. An Spatus dentex *Linnaei* qui Massiliae hodie *Dente* dicitur, intelligatur, dubitari potest.

κύκλοσε] Ita Gronov ex Mediceo pro κύκλος scripsit, et sic XIV. 1. κύκλοσε γενόμενοι est. Sed III. 13. κύκλος γενόμενοι sine ulla varietate legitur. Igitur haec loca aequabimus omnia?

ἐκ δὲ τῆς] Gronovius emendat οὐδὲ; necesse non est.

CAPVT XLVII.

Φρύγεται διὰ τοῦ θέρους ὁ κόραξ τῷ δίψει κολαζόμενος, καὶ βοᾷ τὴν τιμωρίαν μαρτυρόμενος, ὥς φασι· καὶ τὴν αἰτίαν λέγουσιν ἐκείνην, ὁ Ἀπόλλων αὐτὸν θεράποντα ὄντα ὑδρευσόμενον ἀποπέμπει· ὁ δὲ ἐντυγχάνει λήϊῳ βαθεῖ μὲν, ἔτι δὲ χλωρῷ, καὶ μένει ἔς τ' ἂν αὖον γένηται, τῶν πυρῶν παραχναῦσαι βουλόμενος, καὶ τοῦ προστάγματος ὀλιγώρησεν· καὶ ὑπὲρ τούτων ἐν τῇ μάλιστα αὐχμηροτάτῃ ὥρᾳ διψῶν δίκας ἐκτίνει. Τοῦτο ἔοικεν μύθῳ μὲν, εἰρήσθω δ' οὖν τῇ τοῦ θεοῦ αἰδοῖ.

κόραξ] Cf. *Plinius* X. 12. *Ovidius* Fastor. II. 255. *Theophylactus* Quaest. Natur. c. 12. *Philes* Carm. VI. et quae notavi olim ad *Oppiani* Ixeutica I. c. 7. p. 427.

CAPVT XLVIII.

Ὁ κόραξ ὄρνιν αὐτόν φασιν ἱερὸν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀκόλουθον εἶναι λέγουσιν· ταῦτά τοι καὶ μαντικοῖς συμβόλοις ἀγαθὸν ὁμολογοῦσι τὸν αὐτὸν, καὶ ὀττεύονταί γε πρὸς τὴν ἐκείνου βοὴν οἱ συνιέντες ὀρνίθων καὶ ἕδρας καὶ κλαγγὰς, καὶ πτήσεις αὐτῶν, ἢ κατὰ λαιὰν χεῖρα, ἢ κατὰ δεξιάν. Προσακούω δὲ καὶ ᾠὰ κόρακος μελαίνειν τρίχας. Καὶ χρὴ τὸν δολοῦντα τὴν ἑαυτοῦ κόμην

ἔλαιον ἐν τῷ στόματι ἔχειν συμμύσαντα· εἰ δὲ μὴ, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῷ σὺν τῇ τριχὶ μελαίνονται, δυσέκπλυτοί τε καὶ δυσέκνιπτοι.

μαντικοῖς] Ita Mediceus. Vulgo μαντικῆς.

βόν] Codex alter *Gesneri* φωνήν.

μελαίνειν τρίχας] *Plinius* XXIX. c. 6. Corvi ovum in aereo vase permistum illitumque deraso capite nigritiam capilli affert, sed donec inarescat, oleum in ore habendum est, ne dentes simul nigrescant. Eadem *Marcellus* Empiricus c. 6. *Sextus* Platonicus c. 6. et *Theodoris Priscianus* IV. ab *Harduino* laudati.

CAPUT XLIX.

Ὁ μέροψ τὸ ὄρνεον ἔμπαλιν, φασὶ, τοῖς ἄλλοις ἅπασι πέτεται· τὰ μὲν γὰρ εἰς τοὔμπροσθεν ἵεται καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς, τὸ δὲ εἰς τοὐπίσω. Καί ἔπεισί μοι θαυμάζειν τὴν φύσιν τῆς ἐπισήμου καὶ παραδόξου καὶ ἀήθους φορᾶς, ἣν ἐκεῖνο ἄγει τὸ ζῶον.

κατ' ὀφθαλμοὺς] Ita ex Mediceo Cod. Bardonii et *Apostolio* Cent. XVI. Prov. 98. scripsit Gronov pro ὀφθαλμῷ. De eadem ave infra XI. 30. De volatu avis contratio quid statuam, nondum exputo, si merops apiaster *Linnaei* intelligitur. Cod. Aug. φησὶ — πέτεται.

CAPUT L.

Ἡ μύραινα ὅταν ὁρμῆς ἀφροδισίου ὑποπλησθῇ, πρόεισιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁμιλίαν ποθεῖ νυμφίου καὶ μάλα πονηροῦ· πάρεισι γὰρ εἰς ἔχεως φωλεὸν, καὶ ἄμφω συμπλέκονται. Ἤδη δὲ, φασὶ, καὶ ὁ ἔχις οἰστρήσας καὶ ἐκεῖνος εἰς μίξιν ἀφικνεῖται πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ οἱονεὶ κωμαστὴς σὺν τῷ αὐλῷ θυροκοπεῖ, οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος συρίσας τὴν ἐρωμένην παρακαλεῖ, καὶ αὐτὴ πρόεισι, τῆς φύσεως τὰ ἀλλήλων διῳκισμένα συναγούσης εἰς ἐπιθυμίαν τὴν ὁμοίαν, καὶ κοῖτον τὸν αὐτόν.

Μύραινα] Fabulam multi repetierunt. Conf. *Aristoteles* H. A. V. 10. *Oppianus* Halieut. I. 554. *Plinius* IX. 23. *Athenaeus* VII. p. 312.

CAPUT LI.

Ῥάχις ἀνθρώπου νεκροῦ, φασὶν, ὑποσηπόμενον τὸν μυελὸν ἤδη τρέπει εἰς ὄφιν, καὶ ἐκπίπτει τὸ θηρίον, καὶ ἕρπει ζῶον τὸ ἀγριώτατον ἐκ τοῦ ἡμερωτάτου· καὶ τῶν μὲν καλῶν καὶ ἀγαθῶν τὰ λείψανα ἀναπαύεται, καὶ ἔχει ἆθλον, ἡσυχίαν, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ψυχὴ τῶν τοιού-

των τὰ ᾀδόμενά τε καὶ ὑμνούμενα ἐκ τῶν σοφῶν· πονηρῶν δὲ ἀνθρώπων ῥάχεις τοιαῦτα τίκτουσι καὶ μετὰ τὸν βίον. Ἢ τοίνυν τὸ πᾶν μῦθός ἐστιν· ἢ εἰ ταῦτα οὕτωσὶ πεπίστευται, πονηροῦ νεκρὸς, ὡς κρίνειν ἐμὲ, ὄφεως γενέσθαι πατὴρ, τοῦ τρόπου μισθὸν ἠνέγκατο.

ῥάχις — νεκροῦ] Cf. *Ovidii* Metamorph. XV. 389. Vulgatam lectionem ῥάχεις — τρέπειν ex Mediceo mutavit Gronov.

τὸν βίον] Articulum ex Mediceo addidit Idem. Pro οὑτωσὶ in seqq. *Gesnerus* ὀρθῶς emendat.

CAPVT LII.

Χελιδὼν δὲ ἄρα τῆς ὥρας τῆς ἀρίστης ὑποσημαίνει τὴν ἐπιδημίαν. Καὶ ἔστι φιλάνθρωπος, καὶ χαίρει τῷδε τῷ ζώῳ ὁμωρόφιος οὖσα, καὶ ἄκλητος ἀφικνεῖται· καὶ ὅτε οἱ φίλον, καὶ ἔχει καλῶς, ἀπαλλάττεται. Καὶ οἵ γε ἄνθρωποι ὑποδέχονται αὐτὴν, κατὰ τὸν τῆς Ὁμηρικῆς ξενίας θεσμὸν, ὃς κελεύει καὶ φιλεῖν τὸν παρόντα, καὶ ἰέναι βουλόμενον ἀποπέμπειν.

Ὁμηρικῆς] Conf. Odysseam ο'. 72. Pro ἰέναι Cod. Bard. ἀπιέναι.

CAPVT LIII.

Ἔχει τι πλεονέκτημα ἡ αἴξ, τὴν τοῦ πνεύματος εἰσροὴν, ὡς οἱ νομευτικοὶ λόγοι καὶ ποιμενικοί φασιν. Ἀναπνεῖ γὰρ καὶ διὰ τῶν ὤτων, καὶ διὰ τῶν μυκτήρων, καὶ αἰσθητικώτατον τῶν διχηλῶν ἐστι. Καὶ τὴν μὲν αἰτίαν εἰπεῖν οὐκ οἶδα, ὃ δὲ οἶδα, τοῦτο εἶπον. Εἰ δὲ ποίημα Προμηθέως καὶ αἴξ, τί βουλόμενος τοῦτο εἰργάσατο, εἰδέναι καταλιμπάνω αὐτόν.

αἰσθητικώτατον] *Pauw* ad *Horapollinem* II. c. 68. αἰσθματικώτατον emendat. Auribus respirare capras tradidit *Alcmaeon* apud *Aristotelem* H. A. I. 11. *Varro* R. R. II. 3. *Plinius* VIII. 5. *Archelaum* autorem sententiae huius laudant. Cf. etiam *Philes* c. 47. Paulo aliter *Oppianus* Cyneget. II. 340. αἰγάγροις δέ τις ἔστι δι' αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων λεπταλέης πνοιῆς, κεράων μέσος, ἔνθεν ἔπειτα αὐτὴν εἰς κραδίην καὶ πνεύμονας ἰθὺς ἱκάνει. εἰ δέ τις αἰγάγρου κηρὸν κέρασι περιχεύοι ζωῆς ἐξέκλεισεν ὁδὸς πνοιῆς τε διαύλους. ad quem locum plura attuli in Animadv. p. 360. Praeter auctores ibi laudatos vide etiam *Joh. Jac. Haderi* Apiarium p. 55. Cel. *Pallas* Spicileg. Zool. XI. p. 42. sinus cutaneos caecos appellat, quos rupicaprae pone cornua utrinque singulos habent, quibusque ab animalibus cornigeris omnibus distinguuntur. Ergo h. l. etiam rupicapra intelligi videtur.

CAPUT LIV.

Καὶ ἔχεως δῆγμα καὶ ὄφεως ἄλλου φασὶν ἀντιπάλων μὴ διαμαρτάνειν φαρμάκων· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀκούω πόματα εἶναι, τὰ δὲ χρίσματα. Καὶ ἐπαοιδαὶ δὲ ἐπράϋνάν τινων ἐγχρισθέντα ἰόν. Ἀσπίδος δὲ ἀκούω μόνον δῆγμα ἀνίατον εἶναι, καὶ ἐπικουρίας κρεῖττον. Καὶ μισεῖν ἄξιον τὸ ζῶον τῆς εὐκληρίας τῆς εἰς τὸ κακόν. Ἀλλὰ καὶ τούτου θηρίον μιαρώτερον καὶ ἀφυλακτότερον γυνὴ φαρμακὶς, οἵαν ἀκούομεν καὶ τὴν Μήδειαν, καὶ τὴν Κίρκην· τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀσπίδων φάρμακα καὶ δήγματος ἔργα ἐστὶ, τὰ δὲ ἐκείνων ἀναιρεῖν καὶ ἐκ μόνης τῆς ἁφῆς φασιν.

ἐπαοιδαὶ] Ita ex Cod. altero Gesneri et Medic. scripsit Gron. pro ἐπῳδαί. ἐπικουρίας] *Apostolius* Centur. IV. prov. 65. ἐπικουρίαν habet; et deinde οἵας ἀκούομεν.

CAPUT LV.

Κυνῶν θαλαττίων τρία γένη· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσι μεγέθει μέγιστοι, καὶ κητῶν ἐν τοῖς ἀλκιμωτάτοις ἀριθμοῖντ' ἄν· γένη δὲ δύο τὰ λοιπὰ, πηλαῖοι μὲν τὴν φύσιν, προήκουσι δὲ καὶ εἰς πῆχυν τὸ μέγεθος· καὶ τὸν μὲν αὐτῶν γαλεὸν, τὸν δὲ κεντρίτην φιλοῦσιν ὀνομάζειν· καὶ τούτων οἱ μὲν κατεστιγμένοι καλοῖντ' ἂν γαλεοὶ, κεντρίτας δὲ ὀνομάζων τοὺς λοιποὺς οὐκ ἂν διαμαρτάνοις. Οἱ μὲν οὖν ποικίλοι καὶ τὴν δορὰν εἰσι μαλακώτεροι, καὶ τὴν κεφαλὴν πλατύτεροι· οἱ δὲ ἕτεροι μικροί τε καὶ σκληροὶ τὴν δορὰν μέν τοι ὄντες, καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ ἀνήκουσαν εἰς ὀξὺ ἔχοντες, καὶ τὴν χρόαν εἰς τὸ λευκὸν ἀποκρίνονται. Κέντρα δὲ ἄρα αὐτοῖς συμπέφυκε, τὸ μὲν τῆς κεφαλῆς κατὰ τὴν λοφιὰν, ὡς ἂν εἴποις, τὸ δὲ κατὰ τὴν οὐράν· σκληρὰ δὲ ἄρα τὰ κέντρα, καὶ ἀπειθῆ ἐστι, καὶ ἰοῦ τι προσβάλλει. Ἁλίσκεται δὲ τῶν κυνῶν τῶν σμικρῶν τῶνδε ἑκατέρωθεν ἐκ τῆς ἰλύος καὶ τοῦ πηλοῦ. Καὶ ἡ ἄγρα, εἰπεῖν αὐτὴν οὐ χεῖρόν ἐστι. Δέλεαρ αὐτῶν καθιᾶσιν ἰχθὺν λευκὸν ἐκτετμημένον τὴν ῥάχιν. Ὅταν τοίνυν εἰς ἅλω, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ περιπέσῃ, πάντες οἱ

C

θεασάμενοι συμπηδῶσιν αὐτῷ, καί τοι κάτωθεν ἑλκομένῳ, ἕπονταί τε καὶ μέχρι τῆς νεὼς ἐκ ἀναςελλόμενοι· ὡς εἰκάσαι ζηλοτυπίᾳ δρᾷν ταῦτα αὐτὲς, οἷα ἐκείνε τε τῶν εἰς τροφὴν ἑαυτῷ μόνῳ ποθὲν ἀποσυλήσαντος· καὶ ἐς τὴν ναῦν γε αὐτὴν εἰσεπήδησάν τινες πολλάκις, καὶ ἑκόντες ἑάλωσαν.

κυνῶν] Ex *Oppiano* I. 375. Conf. *Philes* Carm. 77.

κεντρίτην — κεντρίτας] Κεντρίνην ex *Oppiano* 378. et *Athenaeo* XIII. cap. 12. praefert *Gesner*; alteram scripturam defendunt Mediceus liber, *Philes* l. c. et *Paw* ad *Philen*.

διαμαρτάνοις] Ita Gronov. ex Mediceo pro διαμάρτοις.

δορὰν εἶεν] Ita Idem ex Mediceo pro δορὰν ἀεί.

μικροί τε] Paulo antea dixerat omnes caniculas minores ad cubiti mensuram accedere; melior etiam hic oppositio foret, si pro μικροὶ legeretur ὁμόχροες. Ceteri enim κατεστιγμένοι et ποικίλοι sunt; sed *Rondeletius* quoque centrinas minores esse scribit. *Gesner.*

δορὰν μέντοι] Posteriorem vocem ex Mediceo addidit Gronov.

λευκὸν] *Gronovius* ex *Oppiani* 242. IV. καὶ φῦλα κελαινῶν κεντροφόρων malebat h. l. κελαινόν.

ἑκατέρωθεν] *Gesnerus* ἑκάτερον emendabat. *Oudendorp* ad *Thomam* p. 472. τῶν δὲ ἑκάτερα γένη vel ἑκάτερον μέρος.

ἄγρα] Capturam ex eodem auctore sed minus integram describit *Oppianus* IV. 247. *seqq.*

ἀποσυλήσαντες] Ita Mediceus pro ἀποζητήσαντες. Centrine est Squalus Centrina *Linnaei*; Massiliensibus *Porc* audit, teste *Rondeletio* apud *Gesnerum* p. 719. et *Brünnichio* p. 3. De ea *Epaenetus* apud *Athenaeum* VII. p. 294. χείρονα δ' εἶναι τὸν κεντρίνην καὶ δυσώδη, γνωρίζεσθαι δὲ ἐκ τοῦ πρὸς τῇ πρώτῃ λοφιᾷ ἔχειν κέντρον τῶν ὁμοειδῶν ὀκ ἐχόντων. Pinnae dorsales plerumque λοφιαὶ dicuntur. Male igitur *Gyllius* in *Aeliano* h. l. vertit: *in capitis summo vertice.* De reliquis vide Animadv. ad *Oppianum* p. 389.

CAPVT LVI.

Τῆς τρυγόνος τῆς θαλαττίας τὸ κέντρον ἐςὶν ἀπρόσμαχον. Ἐκέντησε γὰρ καὶ ἀπέκτεινε παραχρῆμα· καὶ πεφρίκασιν αὐτῆς τόδε τὸ ὅπλον καὶ οἱ τῶν ἁλιέων δεινοὶ τα θαλάττια· ὄτε γὰρ ἄλλος ἰάσεται τὸ τραῦμα, ὄτε ἡ τρώσασα· μόνη γὰρ, ὡς τὸ εἰκὸς, τῇ Πηλειτίδι βολῇ τοῦτο ἐδέδοτο.

ἡ τρώσασα] Contrarium ex medicorum libris docet *Gesnerus* in Historia Aquatil. p. 804. 805.

Πηλειτίδι] *Muncker* ad *Hygini* fabulam 101. emendat Πηλιάδι.

CAPVT LVII.

Λευκὸν θηρίον ὁ κεράςης. Ἔςι δὲ ὄφις, καὶ ὑπὲρ τοῦ μετώπου κέρατα ἔχει δύο, καὶ ἔοικε τοῖς τοῦ κοχλίου τὰ κέρατα, οὐ μήν ἐςιν ὡς ἐκεῖνα ἁπαλά. Οὐκοῦν τοῖς

μὲν ἄλλοις τῶν Λιβύων εἰσὶ πολέμιοι· ἔςι δὲ αὐτοῖς πρὸς τὰς καλεμένας Ψύλλας ἔνσπονδα, οἵπερ ἂν ὅτε αὐτοὶ δακόντων ἐπαΐωσι τῶν δηγμάτων, καὶ τὰς τῷ τοιύτῳ κακῷ περιπεσόντας ἰῶνται ῥᾶςα. Καὶ ὁ τρόπος· ἐὰν πρὶν ἢ πρησθῆναι τὸ πᾶν σῶμα ἀφίκηταί τις τῶν ἐκεῖθεν κλητὸς, ἢ κατὰ τύχην, εἶτα τὸ μὲν ςόμα ὕδατι ἐπικλύσηται, ἀπονίψῃ δὲ τὰς χεῖρας ἑτέρῳ, καὶ πιεῖν τῷ δηχθέντι δῷ ἑκάτερον, ἀνέῤῥωσθη τε ἐκεῖνος, καὶ κακῦ παντὸς ἐξάντης τὸ ἐντεῦθέν ἐςι. Διαῤῥεῖ δὲ καὶ λόγος Λιβυκὸς ὁ λέγων, Ψύλλον ἄνδρα τὴν ἑαυτῦ γαμετὴν ὑφορᾶσθαι, καὶ μισεῖν ὡς μεμοιχευμένην, καὶ μέντοι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς βρέφος ὑποπτεύειν ὡς νόθον τε, καὶ τῷ σφετέρῳ γένει κίβδηλον, πεῖραν ἂν καθεῖναι καὶ μάλα ἐλεγκτικήν φασιν αὐτόν· λάρνακα πληρώσας κεραςῶν ἐμβάλλει τὸ βρέφος, οἱονεὶ πυρὶ τὸν χρυσὸν τεχνίτης, τὸ παιδίον ἐξελέγχων ἐκεῖνος τῇ ἀποθέσει· καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἐπανίςαντο, καὶ ἠγρίαινον, καὶ τὴν συμφυῆ κακίαν ἠπείλυν· ἐπεὶ δὲ τὸ παιδίον αὐτῶν προσέψαυσεν, οἱδε ἐμαράνθησαν, καὶ ἐντεῦθεν ὁ Λίβυς ἔγνω ὐ νόθυ, ἀλλὰ γόνυ γνησίυ πατὴρ ὤν. Λέγονται δὲ καὶ τῶν ἑτέρων δακετῶν, καὶ φαλαγγίων δὲ ἀντίπαλοι τόδε τὸ γένος εἶναι. Καὶ ταῦτά γε εἰ τερατεύονται Λίβυες, ὐκ ἐμὲ, ἀλλ᾽ αὐτὰς ἀπατῶντες ἴςωσαν.

κεράςης] Cf. infra XVI. 28. *Nicander* Theriac. 258. *Plinius* VIII. c. 23. *Philes* C. 116. v. 28.

λευκὰ] Gronovius λεῖα mavult.

Ψύλλας] De his *Antigonus* Carystius c. 19. *Plinius* VII. 2. *Sextus* Empiricus Pyrrh. Instit. I. c. 14. *Lucanus* IX. 893. *Silius* Italicus I. 611. et alii. *Gronov.* Historiam Psyllorum elaboravit *Souchay* in Memoires de l' Académie des B. L. Tom. VII. p. 273. *seqq.*

ἀπονίψῃ δὲ] Ita Mediceus pro ἀπονίψει δέ. Codex Aug. in seqq. habet ὑποπτεύειν τέως νόθον τε.

ταῦτά γε εἰ] Ita Mediceus. Vulgo εἰ ταῦτα τερατεύονται.

CAPVT LVIII.

Μελισσῶν δὲ ἐπίβυλοι καὶ ἐχθροὶ εἶεν ἂν ἐκεῖνοι· οἵτε αἰγίθαλοι καλύμενοι, καὶ τὰ τύτων νεόττια, καὶ οἱ σφῆκες, καὶ αἱ χελιδόνες, καὶ οἱ ὄφεις, καὶ αἱ φάλαγγες, καὶ αἱ λύγγαι. Καὶ αἱ μὲν δεδίασι ταῦτα· οἱ

δ' ὂν μελιτ]8ργοὶ ἐλαύνοσιν αὐτὰ ἀπ' αὐτῶν, ἢ κόνυζαν ἐπιθυμιάσαντες, ἢ χλωρὰν ἔτι μήκωνα πρὸ τῶν σίμβλων κατασήσαντες, ἢ κατασρώσαντες. Καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ἄλλοις ἐχθρά ἐςιν τοῖς προειρημένοις, σφηκῶν δὲ ἁλώσεις ἐκεῖνα ἂν εἴη· κύρτον ἀπαρτῆσαι χρὴ πρὸ τῆς σφηκιᾶς, καὶ ἐνθεῖναι αὐτῷ λεπτὴν μεμβράδα ἢ μαινίδα ὀλίγην, καὶ σὺν τούτοις ἴωπα ἢ χαλκίδα· οἱ δὲ σφῆκες ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας ἑλκόμενοι, καλοῦντος αὐτοὺς δελεάσματος, εἰσπίπτουσιν ἀθρόον, καὶ περιβαλόντος αὐτοὺς τοῦ κύρτου, οὐκ ἔςιν αὐτοῖς την ὀπίσω οὐκ ἔτι ἐκπτῆναι· καὶ ὕδωρ δ' ἂν αὐτῶν κατασκεδάσας, ῥᾶον διαφθείραις ἂν αὐτοὺς, καὶ πῦρ ἐξάψας καταπρήσαις. Καὶ οἱ σαῦροι δὲ ἐπιβουλεύουσι ταῖς μελίτ]αις, καὶ οἱ κροκόδειλοι οἱ χερσαῖοι, ὄλεθρος δὲ καὶ τούτοις ἐπιτετέχνηται ἐκεῖνος· ἄλφιτα γὰρ ἐλλεβόρῳ δεύσαντες, ἢ τιθυμάλλου ὀπῷ ὑποχέοντες, ἢ μαλάχης χυλῷ, διασπείρουσι πρὸ τῶν σίμβλων τα ἄλφιτα· ὅπερ οὖν ὄλεθρον φέρει τοῖς προειρημένοις ἀπογευσαμένοις αὐτῶν. Ἐμβαλὼν δὲ εἰς τὴν λίμνην φλόμου φύλλα, ἢ κάρυα, ἀπώλεσε τοὺς γυρίνους ὁ τῶν μελιτ]ῶν δεσπότης ῥᾶςα. Αἱ δὲ φάλαγγες ἀπόλλυνται νύκτωρ, ἐναυγάζοντος λύχνου τεθέντος πρὸ τῶν σμηνῶν, καὶ ἀγγείων ἐλαίου πεπληρωμένων τῷ λύχνῳ ὑποκειμένων· αἱ δὲ πρὸς τὴν αὐγὴν πετόμεναι ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ ἔλαιον, καὶ ἀπολώλασιν· ἑτέρως δὲ οὐκ ἂν αἱρεθεῖεν ῥᾶςα. Οἱ δὲ αἰγίθαλοι ἀλφίτων οἴνῳ διαβραχέντων ἀπογευσάμενοι καρηβαροῦσιν, εἶτα πίπτουσι, καὶ κείμενοι σπαίρουσι, καὶ εἰσὶν αἱρεθῆναι γελοῖοι, ἀναπτῆναι μὲν σπεύδοντες, ἀρχὴν δὲ ἀναςῆναι μὴ δυνάμενοι. Οἱ δὲ τὴν χελιδόνα αἰδοῖ τῆς μουσικῆς οὐκ ἀποκτείνουσι, καί τοι ῥαδίως ἂν αὐτῇ τοῦτο δράσαντες· ἀπόχρη δὲ αὐτοῖς κωλύειν τὴν χελιδόνα πλησίον τῶν σίμβλων καλιὰν ὑποπῆξαι. Ἀπεχθάνονται δὲ ἄρα αἱ μέλιτ]αι κακοσμίᾳ πάσῃ, καὶ μύρῳ ὁμοίως δὴ, οὔτε τὸ δυσῶδες ὑπομένουσαι, οὐδ' ἀσπαζόμεναι τῆς εὐωδίας τὸ

τεθρυμμένον· οἷα δήπου κόραι ἀστεῖαί τε καὶ σώφρονες, τὸ μὲν βδελυττόμεναι, τῆς δὲ ὑπερφρονοῦσαι.

ἐπίβουλοι] Cf. infra V. 11. *Aristoteles* H. A. IX. 40. *Virgilii* Georg. IV. 10. et 242. *Philes* Carm. XXX.

φάλαγγες καὶ αἱ λύγγαι] *Gyllius* simpliciter *phalaenas* posuit in versione latina. *Paw* ad *Philen* emendat: καὶ αἱ φάλαιναι αἱ καὶ λυχναῖαι. Pro λύγγαι *Niclas* ad Geoponica p. 1067. legit ψυχαί.

κατατήξαντες] *Paw* ad *Philen* καταπρήσαντες emendat.

μαινίδα — ἴωπα] De maenide infra XII. 28. Ἴωπα definire non licet, sed ubique cum pisciculis minutis et vilibus, ut h. l. nominatur.

ὄλεθρος] Ita Mediceus h. l. exhibet. Vulgo legitur ὄλεθρον — γίνεται ἐκείνων.

ἐπῇ] Ita Mediceus. Vulgo ἐπεὶν.

φλόμου φύλλα] Haec verba exscripsit *Suidas* sub voce φλόμος, unde male relata exstant inter Fragmenta *Aeliani* p. 368. etiam in novissima *Kühnii* editione. Ad vocem κάρυα, nuces adscripserat *Gesnerus*: *tithymalli alterius nimirum*. Quid sibi voluerit vir doctissimus, patet ex libro de Quadrup. oviparis p. 45. ubi ita: verbasci, tithymali nimirum, qui verbasco similia fert folia: nuces forte coccalos vulgo dictos, quibus et pisces peteunt vel nuces secundae speciei tithymali. Sic ille. Sed h. l. intelligi videtur verbascum phlomoides *Linnaei*. Conf. Annotationes ad *Ulloa* T. I. p. 260.

φάλαγγες] *Gesner* et *Paw* ad *Philen* Carm. XXX. v. 1. emendant φάλαιναι. recte! Primus eam vocem hac notione usurpavit *Nicander* Theriac. v. 760. Tineas alveorum appellat *Columella* IX. 14. Conf. *Plinius* II. c. 19. Intelliguntur Phalaena Mellonella et Cereana *Linnaei*, quae alveos obsident. *Columella* IX. 14. 9. Si vas aeneum simile miliatio vespere ponatur inter alvos, et in fundum ejus lumen aliquod demittatur, undique papiliones concurrunt, dumque circa flammulam volitant, aduruntur, quod nec facile ex angusto sursum evolare, nec rursus longius ab igne possunt recedere, cum lateribus aeneis circumveniantur; itaque propinquo ardore consumuntur.

αὐτῇ δράσαντες] *Oudendorp* ad *Thomam* p. 252. αὐτὴν legit.

μόρῳ ὁμοίως δή] Postremam vocem ex Mediceo addidit Gronov. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. IX. 40.

CAPVT LIX.

Κῦρος μὲν, ὥς φασιν, ὁ πρεσβύτερος μέγα ἐφρόνει ἐπὶ τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Περσαιπόλει, οἵπερ ἦν αὐτὸς ᾠκοδομήσατο. Δαρεῖος δὲ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῶν οἰκοδομημάτων τῶν Σούσων, καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ἐν Σούσοις τὰ ᾀδόμενα ἐκεῖνα εἰργάσατο. Κῦρος δὲ ὁ δεύτερος ἐν Λυδίᾳ παράδεισον αὐτὸς κατεφύτευσε ταῖς χερσὶ ταῖς βασιλικαῖς, σὺν τοῖς ἁβροῖς ἐκείνοις χιτῶσι, καὶ τοῖς τερπνοῖς ἐκείνοις καὶ μέγα τιμίοις λίθοις, καὶ ἐπὶ τούτοις γε ἐκαλλύνετο, καὶ πρὸς ἄλλους μὲν τῶν Ἑλλήνων, ἀτὰρ οὖν καὶ πρὸς Λύσανδρον τὸν Λακεδαιμόνιον, ὅτε ἦλθε πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Λύσανδρος εἰς τὴν Λυδίαν. Καὶ ὑπὲρ

μὲν τούτων ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς· τὰς δὲ τῶν μελισσῶν οἰκοδομὰς σοφωτέρας οὔσας κατὰ πολὺ, καὶ τεχνηεστέρας, ἀλλὰ ὑπὲρ τούτων οὐδὲ ὀλίγην ἔθεντο ὥραν· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πολὺ καὶ πολλοὺς λυπήσαντες εἰργάσαντο, ὅσα εἰργάσαντο· οὐδὲν δὲ ἄρα ἦν μελιττῶν εὐχαριτώτερον, ἐπεὶ μηδὲ σοφώτερον ἦν. Πρώτους μὲν γὰρ ἐργάζονται τοὺς θαλάμους τοὺς τῶν βασιλέων, καὶ εὐρυχωρίαν ἔχουσιν οὗτοι, καί εἰσιν ἀνώτεροι· καὶ ἕρκος δὲ περιβάλλουσι τούτοις, οἱονεὶ τεῖχος εἶναι καὶ περίβολον, ἀποσεμνύνουσαι καὶ ἐκ τούτου τὴν οἴκησιν τὴν βασίλειον. Διαιροῦσι δὲ αὑτὰς εἰς τρία, καὶ οὖν καὶ τὰς οἰκήσεις τὰς ἑαυτῶν εἰς τοσαῦτα. Αἱ μὲν γὰρ πρεσβύταται καὶ αἱ παλαιόταται γειτνιῶσι τῇ τῶν βασιλέων αὐλῇ, οἱονεὶ δορυφόροι καὶ φρουροὶ οὖσαι· αἱ δὲ νεώταται καὶ αὐτοετεῖς, μετὰ ταῦτα οἰκοῦσιν· αἱ δὲ ἐν ἥβῃ καὶ ἀκμῇ οὖσαι ἐξωτέρω ἐκείνων· ὡς εἶναι τὰς μὲν πρεσβυτάτας φρουροὺς τῶν βασιλέων, τὰς δὲ νεάνιδας ἕρκος τῶν νεωτάτων.

εἴπερ] Codex alter Gesneri ἅπερ. Regiam Persepolin a Cyro vetustiori exstructam esse discimus ex h. l. ex quo interpretatur *Diodorum Siculum P. Wesseling* T. I. p. 55. qui simul de varietate scripturae, Περσέπολις, et Περσαίπολις, quae in latinis etiam scriptoribus obtinet, admonuit. Regia Susorum a Memnone rege exstructa et Μεμνόνεια cognominata est, docente *Diodoro* II. p. 136 Eodem nomine vocat *Aelianus* infra V. 1. XIII. 18. Vox igitur κατασκευὴ h. l. eo sensu adhibetur, quem explicuit *Wesseling* ad priorem *Diodori* locum. De Cyro juniore ex *Xenophontis* Oeconomico narrat etiam *Cicero* de Senectute c. 17. quae *Aelianus* respexit.

εἰς τὴν] Ita Mediceus. Vulgo πρὸς. Ante μέγα τιμῶσι addidi καὶ ex Cod. Aug.

τὰς δὲ τῶν μελισσῶν] Haec quamvis negligenter scripta ab *Aeliano*, tamen non indigent emendatione *Pawii*, qui h. l. ita legit ad *Philen* Carm. XXIX. v. 73. αἱ δὲ — σοφώτεραι οὖσαι — καὶ τεχνηέστεραι.

πρώτους] Ita Mediceus. Vulgo πρῶτον. Ex eodem paulo post vulgatum βασιλικὴν mutavit Gronov. et ante παλαιόταται articulum αἱ adjecit. Cod. Aug. βασιλείων αὐλῇ habet.

CAPVT LX.

Λέγει μέν τις λόγος ἀκέντρους εἶναι τοὺς τούτων βασιλέας· λέγει δὲ καὶ ἕτερος καὶ πάνυ ἐρρωμένα τὰ κέντρα συμπεφυκέναι αὐτοῖς, καὶ τεθηγμένα ἀνδρειότατα· οὔτε δὲ ἐπ' ἀνδρί ποτε χρῆσθαι αὐτοῖς, οὔτε ἐπὶ ταῖς

μελίτ]αις, ἀλλὰ καὶ συμπεπλάσθαι φόβον ἄλλως· μὴ γὰρ θέμιν εἶναι τὸν ἄρχοντα, καὶ τὸν τοσούτων ἔφορον, κακὸν ἐργάσασθαι. Καὶ τὰς μελίτ]ας δὲ τὰς λοιπὰς ὁμολογοῦσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες ἐν ὄψει τῶν ἀρχόντων τῶν σφετέρων ὑποκλίνειν τὰ κέντρα, οἱονεὶ τῆς ἐξουσίας ἀφισαμένας, καὶ παραχωρούσας. Ἑκάτερον δὲ ἄν τις ἐκπλαγείη τὸ τῶν βασιλέων ἐκείνων· εἴτε γὰρ μὴ ἔχουσι πόθεν ἀδικήσουσι, μέγα τοῦτο· εἴτε καὶ παρὸν ἀδικῆσαι, μὴ ἀδικοῦσιν· ἀλλὰ τοῦτό γε μακρῷ κρεῖτ]όν ἐστιν.

τούτων βασιλέας] Etiam hoc caput male a priore divulsum esse, argumentum et initium orationis arguunt. Exscripsit etiam haec *Philes* Carm. XXIX. Pro τούτων *Gesner* αὐτῶν legit, quod probo.

συμπεπλάσθαι] Ita Cod. alt. Gesneri et Mediceus. Vulgo ὑποπεπλ.

τὰς μελίττας δὲ] Ita Mediceus; in vulgatis libris verba τὰς μελίττας δὲ desunt; qui deinceps male etiam ἀποκλίνειν habent.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

Ὅταν τὰ ἤθη τὰ τῶν Θρακῶν καὶ τοὺς κρυμοὺς ἀπολιποῦσαι τοὺς Θρακίους αἱ γέρανοι, ἀθροίζωνται μὲν ἐς τὸν Ἕβρον, λίθον ἑκάστη καταπιοῦσα, ὡς ἔχειν καὶ δεῖπνον, καὶ πρὸς τὰς ἐμβολὰς τὰς ἐκ τῶν ἀνέμων ἕρμα, πειρῶνται τοῦ μετοικισμοῦ, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Νεῖλον ὁρμῆς, ἀλέας τε καὶ τῆς χειμερίου συντροφίας πόθῳ τῷ ἐκεῖθι. Μελλουσῶν δὲ αὐτῶν αἴρεσθαι, καὶ τοῦ πρόσω ἔχεσθαι, ὁ παλαιότατος γέρανος περιελθὼν τὴν πᾶσαν ἀγέλην, καὶ εἰς τρὶς, εἶτα μέντοι πεσὼν ἀφίησι τὴν ψυχήν· ἐντεῦθεν οὖν οἱ λοιποὶ θάπτουσι μὲν τὸν νεκρὸν, φέρονται δὲ εὐθὺ τῆς Αἰγύπτου, τὰ μήκιστα πελάγη περαιούμεναι τῷ ταρσῷ τῶν πτερῶν, καὶ οὔτε ὁρμίζονταί που, οὔτε ἀναπαύονται. Σπείροντας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνουσι, καὶ τράπεζαν, ὡς ἂν εἴποις, ἄφθονον τὴν ἐν ταῖς ἀρούραις εὑρόντες, εἶτα ἄκλητοι ξενίων μεταλαγχάνουσιν.

ἀπολιποῦσαι — ἀθροίζωνται] Ita Mediceus. Vulgo ἀπολείπουσι — ἀθροίζονται.

γέρανοι] De migratione gruum cf. *Aristotelem* H. A. VIII. 12. IX. 11. et *Oppianus* Ixeutic. II. 17. Infra III. 13. *Philes* Carm. XI.

δεῖπνον] *Bochart* Hierozoico Part. II. Libr. I. c. 11. emendabat hunc locum ita, ut legeret δι' ὕπνου. quod improbo.

τὰς ἐκ τῶν] Voces τὰς ἐκ ex Mediceo supplevit Gronovius.

φέρονται] Barbaram lectionem φεύγονται ex Cod. altero *Gesneri* et Mediceo mutavit Gronov: idem in fine capitis Medicei lectionem vulgatae σπείροντας substituit.

CAPVT II.

Τίκτεσθαι μὲν ἐν ὄρεσι ζῶα, καὶ ἐν ἀέρι, καὶ ἐν θαλάττῃ, θαῦμα οὔπω μέγα· ὕλη γὰρ, καὶ τροφὴ, καὶ φύσις ἡ τούτων αἰτία. Ἔγγονα δὲ πυρὸς πτηνὰ εἶναι τοὺς καλουμένους πυριγόνους, καὶ ἐν αὐτῷ βιοῦν, καὶ τεθηλέναι, καὶ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε περιπετᾶσθαι, τοῦτο ἐκπληκτικόν. Καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ὅταν ἔξω τοῦ πυρὸς τοῦ συντρόφου ἐκνεύσωσι, καὶ ἀέρος ψυχροῦ μεταλάβωσιν, ἐνταῦθα δὴ τεθνήκασι. Καὶ ἥτις ἡ αἰτία τίκτεσθαι μὲν πυρὶ, ἀέρι δὲ ἀπόλλυσθαι πτερὰ, λεγέτωσαν ἄλλοι.

ἐν θαλάττῃ] Praepositionem e Mediceo addidit Gronov; ex eodem in fine capitis ἀέριον mutatum est. Πυρίγονα commemorat *Aristoteles* H. A. V. 19. Ex *Aeliano Philes* Carm. XXIV. Ex *Aristotele Antigonus* cap. 40. *Seneca* Quaest. Natur. V. 6. In Cypri fornacibus aerariis provenire ait *Aristoteles*; Carystum addit *Antigonus*. Muscis magnis paulo majora animalcula edit *Aristoteles*; at *Strabo* L. XII. generatim metalla nominat: τὴν γένεσιν δὲ τῶν θηρίων τούτων εἰκάζουσιν οἵαν τὴν τῶν κωνώπων ἐκ τῆς ἐν τοῖς μετάλλοις φλογὸς καὶ τοῦ καπνοῦ. *Philo* πυρίγονα appellata Macedoniae assignat, de Gigantibus, p. 263. πυρὸς δὲ τὰ πυρίγονα. λόγος δὲ ἔχει ταῦτα κατὰ Μακεδονίαν μάλιστα γίνεσθαι. et p. 331. Tom. I. καὶ τὰ πυρίγονα πυρί. ὧν τὴν γένεσιν ἀριδηλοτέραν κατὰ Μακεδονίαν λόγος ἔχει προφαίνεσθαι. Cf. *Brodaei* Miscell. III. 3. *Mureti* V. L. XVI. 2. *Casaub.* ad *Athenaeum* p. 620. Quae vero veteres insecta hoc nomine censuerint, definire eo minus audeo, quod nihil simile unquam in scriptoribus Entomologiae hodiernis legere memini. — Postremum πρᾴως omittit Cod. Aug. Videtur sane vox vitiosa.

CAPVT III.

Οἱ μὲν ὄρνιθες οἱ ἕτεροι ἀναβαίνονται, ὡς λόγος· αἱ δὲ χελιδόνες οὔ, ἀλλὰ τούτων γε ἐναντία ἡ μίξις ἐστί. Καὶ τὸ αἴτιον οἶδεν ἡ φύσις. Λέγει δὲ ὁ πλείων λόγος, ὅτι πεφρίκασι τὸν Τηρέα, καὶ δεδοίκασι, μήποτε ἄρα προσερπύσας λάθρα, εἶτα ἐργάσηται τραγῳδίαν καινήν. Ἦν δὲ ἄρα καὶ τοῦτο χελιδόνι δῶρον ἐκ τῆς φύσεως, ὥς γε ἐμὲ κρίνειν, τὸ τιμιώτατον· πηρωθεῖσα τὴν ὄψιν περόναις ἐὰν τύχῃ, ὁρᾷ αὖθις. Τί οὖν ἔτι τὸν Τειρεσίαν ᾄδομεν, καίτοι μὴ ἐνταυθοῖ, ἀλλὰ καὶ ἐν ᾅδου σοφωτάτην ψυχῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει;

ἐναντία ἡ μίξις] *Aelianum* exscripsit *Philes* XIX. *Gesnerus* in Hist. Avium p. 530. aversas hirundines coire ex hoc unico loco retulit, quod quidem non satis clare ab autore nostro expressum est. Forte intelligit idem, quod *Gesnerus* l. c. ex obscuro auctore de natura rerum posuit, hirundines imagine libidinis et pulvere concipere.

καινήν] Hoc in suo Codice legit *Gyllius*, ut recte admonuit Gronov; vulgo καὶ νῦν. Fabulam de Tereo vide apud *Munckerum* ad *Hygini* Fab. 45.

πηρωθεῖσα] De pullis tantum refert idem infra, et *Plinius* XXV. 8. Sequens ἔτι post τί οὖν ex Mediceo adjecit Gronov. Locus *Homeri* est Odysseae κ. 490.

CAPVT IV.

Ζῶα ἐφήμερα οὕτω κέκληται, λαβόντα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μέτρου τοῦ κατὰ τὸν βίον· τίκτεται μὲν γὰρ ἐν τῷ ὠῷ, καὶ ἀνοιχθέντος τοῦ σκεύους τάδε ἐξέπτη, καὶ εἶδε τὸ φῶς, καὶ τέθνηκεν. Οὐκοῦν παρελθεῖν μὲν αὐτοῖς ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὸν βίον· τῶν δὲ ἐν αὐτῷ κακῶν ἐρρύ-

σατο τὴν ταχίστην, μήτε τι τῶν ἰδίων συμφορῶν ἠθημένοις, μήτε μὴν τινος τῶν ἀλλοτρίων μάρτυσι γεγενημένοις.

ἠθημένοις — γεγενημένοις] *Apostolius* Cent. IX. 41. ἠθημένα — γεγενημένα, quae lectio ferri potest, si cum *Gronovio* μάρτυρας emendes. Quod vero ad mentionem ephemeri *Gronovius* affert locum *Aristotelis* H. A. I. 5. in eo vir alias doctissimus plane a vero aberrat; ἐφήμερον enim illud *Aristotelis*, de quo H. A. V. 19. distinctius exponitur, est longe diversi generis insectorum, quod hodieque vetustum nomen in Entomologia obtinet, quodque *Aelianus* V. 43. mutato nomine in μονήμερον. *Plinius* vero in ἡμερόβιον T. I. p. 612. ex *Aristotele* transtulit. Larva ephemeri h. l. in vino habitat; illius vero in aqua fluviatili. Intelligitur ergo κώνωψ, de quo *Aristoteles* V. 19. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκωλήκων, οἳ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλύος. *Geoponica* VI. 12. τρεπομένων τῶν οἴνων κώνωπες ἀναφύονται. et cap. 13. ἐμμένον γὰρ τὸ ὑγρὸν πάντως τρέπεται, καὶ ἐκ τούτου — καὶ τὸν κώνωπα ποιεῖ· ὅπερ σημεῖόν ἐστι τετραμμένου οἴνου. *Plutarchi* locum: ἀγριώτερον πίνομεν ἐκ πίθου κωνώπων χορῷ περιβομβούμενον attulit *Salmasius* ad S. Hist. Aug. p. 45. b. Alia loca vide ap. *Bochartum* Hieroz. II. 564. An est musca cellaris *Linnaei*, de qua *Reaumure* Mémoires V. Tab. 8. fig. 7. 11. 12?

CAPVT V.

Ἤδη μέντοι τις καὶ ἀσπίδος ἐν μακρῷ τῷ χρόνῳ πληγὴν ἰάσατο, ἢ τομὴν παραλαβών, ἢ πῦρ ὑπομείνας εὖ μάλα τλημόνως, ἢ ἀναγκαίοις φαρμάκοις τὸ κακὸν, ἵνα μὴ προσερπύσῃ, στήσας ὁ δείλαιος. Σπιθαμὴ δὲ τοῦ βασιλίσκου τὸ μῆκός ἐστι, καὶ μέντοι καὶ θεασάμενος ὁ τῶν ὄφεων μήκιστος αὐτὸν, οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ᾽ ἤδη, ἐκ τῆς τοῦ φυσήματος προσβολῆς αὖός ἐστιν· εἰ δὲ ἄνθρωπος κατέχοι ῥάβδον, εἶτα ταύτην ἐκεῖνος δάκῃ, τέθνηκεν ὁ κύριος τῆς λύγου.

ἰάσατο] Sanus fieri possit *Gyllius*, ut ἰάσαιτο legisse videatur, ut monuit *Gesnerus*.

ἢ ἀναγκαίοις] Ex altero Gesneri Codice et Mediceo ἢ adjecit Gron.

λύγου] Idem ex fabula vulgari tradit *Lucanus* IX. 830. Si quid omnino veri subest, videtur ad Lacertam basiliscum *Linnaei* veluti cristatam, pertinere.

CAPVT VI.

Τὴν τῶν δελφίνων φιλομουσίαν, καὶ τὸ τῶν αὐτῶν ἐρωτικὸν, τὸ μὲν ᾄδουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ὁμολογοῦσιν αὐτοῖς Λέσβιοι· τὸ δὲ Τήϊται. Τὰ μὲν Ἀρίωνος τοῦ Μηθυμναίου ἐκεῖνοι· τά γε μὴν ἐν Τηΐῳ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς νήξεως αὐτοῦ καὶ τοῦ δελφῖνος, οἱ ἕτεροι. Λέγει δὲ καὶ Βυζάντιος ἀνὴρ, Λεωνίδας ὄνομα, ἰδεῖν αὐτὸς παρὰ τὴν Αἰολίδα πλέων, ἐν τῇ καλουμένῃ Ποροσε-

λίνη πόλει, δελφῖνα ἠθάδα, καὶ ἐν λιμένι τῷ ἐκείνων οἰκοῦντα, καὶ ὥσπερ ὃν ἰδιοξένοις χρώμενον τοῖς ἐκεῖθι. Καὶ ἐπί γε τούτῳ ὁ αὐτὸς λέγει, καὶ πρεσβύτιν τινὰ καὶ γέροντα δὲ συνοικοῦντα αὐτῇ ἐκθρέψαι τόνδε τὸν τρόφιμον, δέλεάρ τε οἱ προτείναντας, καὶ ἄλλα γε ἐφολκά. Καὶ μέντοι καὶ ὁμότροφός οἱ ἦν ὁ τῶν πρεσβυτῶν υἱός, καὶ ἐτιθηνοῦντο ἄμφω τὸν δελφῖνα καὶ τὸν παῖδα τὸν σφέτερον, καί πως ἐκ τῆς συντροφίας ἐλαθέτην εἰς ἔρωτα ἀλλήλων ὑπελθόντε ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ᾀδόμενον μὲν καὶ μάλα ὑπέρσεμνον ἀντέρως ἐτιμᾶτο ἐν τοῖς προειρημένοις. Τοίνυν δελφὶν ὡς μὲν πατρίδα ἐφίλει τὴν προειρημένην, ὡς δὲ ἴδιον οἶκον ἠγάπα τὸν λιμένα, καὶ δὴ καὶ τὰ τροφεῖα τοῖς θρεψαμένοις ἀπεδίδου, καὶ τούτων γε ἐκεῖνος ἦν ὁ τρόπος· ὁ ἐνάλιος τέλειος ὤν, τῆς ἀπὸ χειρὸς τροφῆς ἐδεῖτο ἥκιστα. ἤδη γε μὴν καὶ περαιτέρω προσνέων, καὶ περινηχόμενος, καὶ σκοπῶν ἄγρας ἐναλίους, τὰ μὲν ἑαυτῷ δεῖπνον εἶχε, τὰ δὲ τοῖς οἰκείοις ἀπέφερεν· οἱ δὲ ᾔδεισαν τοῦτο, καὶ μέντοι καὶ ἀνέμενον τὸν ἐξ αὐτοῦ φόρον ἀσμένως. Καὶ μία μὲν ἦν ἥδε ἡ πρόσοδος ἤδη, ἐκείνη δὲ ἄλλη. Ὄνομα δὲ καὶ τῷ δελφῖνι, ὡς τῷ παιδὶ, οἱ θρεψάμενοι ἔθεντο· καὶ ὁ παῖς τῇ συντροφίᾳ θαῤῥῶν, τοῦτον αὐτὸν ἐπί τινος προβλῆτος στὰς τόπου ἐκάλει, καὶ ἅμα τῇ κλήσει καὶ ἐκολάκευεν· ὁ δὲ, εἴτε πρὸς εἰρεσίαν ἡμιλλᾶτό τινα, εἴτε ἐκυβίστα, τῶν ἄλλων, ὅσοι περὶ τὸν χῶρον ἐπλανῶντο ἀγελαῖοι, κατασκιρτῶν, εἴτε ἐθήρα, καὶ μάλα ἐπειγούσης τῆς γαστρὸς αὐτὸν, ἐπανῄει, καὶ μάλα γε ὤκιστα, δίκην ἐλαυνομένης νεὼς πολλῷ τῷ ῥοθίῳ, καὶ πλησίον τῶν παιδικῶν γενόμενος, συμπαίστης τε ἦν, καὶ συνεσκίρτα, καὶ πῆ μὲν τῷ παιδὶ παρενήχετο, πῆ δὲ οἷα προκαλούμενος, εἶτα μέν τοι εἰς τὴν ἅμιλλαν τὴν εἰς αὐτὸν τὰ παιδικὰ ὑπῆγε· καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ἀπέστη καὶ τῆς πρώτης ποτὲ, καὶ δὴ καὶ ὑπενήξατο αὐτῷ, οἷα νικώμενος ἡδέως δήπου. Ταῦτα τοίνυν κεκήρυκτο, καὶ τοῖς

πλέουσι ὅραμα ἐδόκει σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἡ πόλις ἀγαθὰ εἶχε, καὶ τοῖς πρεσβύταις καὶ τῷ μειρακίῳ πρόσοδος ἦν.

Αἰγύπτιοι] Recte vidit Gronov ex *Herodoto* l. 23. legendum esse Κορίνθιοι. Ita enim ille in narratione de Arione: τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι, ὁμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι. et c. 24.

Τηΐῳ] *Gesner* et *Valesius* Emend. V. 4. Τέῳ et deinde Τήϊοι. Pro πράξεως Medicei vulgo μίξεως legitur.

Πορσοσελήνη] Vulgo Πληροσελήνῳ legebatur, quod post *Gesnerum* emendavit *Holstein* ad *Steph.* Byzant. p. 260. In Mediceo a secunda manu scriptum est Πωροσελήνῃ. Eandem historiam paulo aliter narrat *Pausanias* III. c. 25.

ὑπελθόντε] Dualem ex Mediceo repraesentavit Gronov.

τοῦτο δὴ τὸ — ὑπέρσεμνον] Ex Mediceo δὴ addidit et vulgatum ὑπέρσεμνος mutavit Gronov. Mihi locus hic tamen vel sic displicet.

καὶ δὴ καὶ] Postrema vox ex Mediceo accessit, ut deinde γε post τούτων. Deinde articulum ὁ ante ἐνάλιος addidi ex Tornaes. et reliquis editt. quamvis Cod. Aug. omittat.

κεκήρυκτο] Ita Medic. nescio an melius vulgato ἐκεκήρ. Paulo antea Cod. Aug. τῇ δὲ ὁ δελφὶν εἶκε. deinde ἅμιλλαν τὴν αὐτὴν habet. non male.

CAPVT VII.

Ἐν Λιβύῃ ἡμιόνους τινὰς ἢ τετρωμένους, Ἀρχέλαος λέγει, εἴτε ἀπειπόντας ὑπὸ δίψους, ἐρρίφθαι νεκροὺς πολλούς· πολλάκις δὲ ὄφεων ἐπιρρευσάντων φῦλον πάμπολυ τῶν νεκρῶν ἐσθίειν, ἐπὰν δὲ βασιλίσκου συρίγματος ἀκούσῃ, τὰ μὲν ὑπὸ τοῖς ἰλεοῖς καὶ τῇ ψάμμῳ ἀφανίζεσθαι τὴν ταχίστην, καὶ ἑαυτὰ ἀποκρύπτεσθαι, τὸν δὲ ἐλθόντα κατὰ πολλὴν τὴν εἰρήνην δειπνεῖν· εἶτα αὖθις ἐπισυρίζειν, καὶ ἀπαλλάττεσθαι, τοὺς δὲ ἡμιόνους καὶ τὸ δεῖπνον τὸ ἐξ αὐτῶν σημαίνεσθαι τὸ ἐντεῦθεν τὸ τοῦ λόγου τούτου ἄστροις.

Ἀρχέλαος — ὑπὸ] Est *Archelaus* Chersonesites, strenuus fabulator, ex quo *Antigonus* plura excerpsit. Pro vulgato ἀπὸ Mediceus ὑπὸ dedit.

νεκρῶν] Ita Mediceus. Vulgo κρεῶν. Quae de basilisco sequuntur, conferenda sunt cum *Nicandro* Theriac. 399. et *Plinio* VIII. 21.

σημαίνεσθαι — τοῖς ἄστροις] Locus bene sanus, varie tamen tentatus est. Eadem locutio est infra VII. 48. eamque illustrat *Wesseling* ad *Diodorum* T. I. p. 166. et *Toup* Emend. II. p. 573.

CAPVT VIII.

Λόγοι φασὶν Εὐβοέων δεῦρο φοιτῶντες, τοὺς ἁλιέας τοὺς ἐκεῖσε τοῖς δελφῖσι τοῖς ἐκεῖθι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμειν· καὶ ἀκούω τὴν ἄγραν τοιαύτην. Γαλήνην εἶναι χρὴ, καὶ εἰ ταῦτα οὕτως ἔχοι, τῆς πρῴρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς ἐξαρτῶσιν ἐσχαρίδας πυρὸς ἐνακμά-

ζῖτος, καί εἰσι διαφανεῖς ὡς στέγειν καὶ τὸ πῦρ, καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς· ἰπνοὺς καλοῦσιν αὐτάς. Οἱ τοίνυν ἰχθύες δεδίασι τὴν αὐγὴν, καὶ τὴν λαμπηδόνα δυσωποῦνται· καὶ οἱ μὲν οὐκ εἰδότες ὅ,τι βούλεται τὸ ὁρώμενον, πλησιάζουσι, μαθεῖν βουλόμενοι τοῦ φοβοῦντος σφᾶς τὴν αἰτίαν· εἶτα ἐκπλαγέντες, ἢ πρός τινι πέτρᾳ ἡσυχάζουσιν ἀθρόοι παλλόμενοι τῷ δέει, ἢ εἰς τὴν ἠϊόνα ἐκπίπτουσιν ὠθούμενοι, καὶ ἐοίκασι τοῖς ἐμβεβροντημένοις· οὕτω γε μὴν διακειμένους ῥᾷστόν ἐστιν ἤδη καὶ τριαίνῃ πατάξαι. Ἐπειδὰν οὖν θεάσωνται οἱ δελφῖνες τοὺς ἁλιέας τὸ πῦρ ἐξάψαντας, ἑαυτοὺς εὐτρεπίζουσιν· καὶ οἱ μὲν ἠρέμα ὑπηρέττουσιν, οἱ δὲ δελφῖνες τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσιν, καὶ τοῦ διαδιδράσκειν ἀναστέλλουσιν. Οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν, καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι, ἔκ τε τῆς τούτων εἰρεσίας, καὶ τῆς νήξεως τῆς ἐκείνων, συνιᾶσιν ἄφυκτα εἶναι σφίσι, καὶ παραμένουσι, καὶ ἁλίσκονται πάμπολύ τι χρῆμα. Καὶ οἱ δελφῖνες προσίασιν, ὡς ἀπαιτοῦντες τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν ἐπικαρπίαν, τὴν ὀφειλομένην σφίσιν ἐκ τῆς νομῆς· καὶ οἵ γε ἁλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου μέρους, εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφίσι συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι καὶ ἀπροφασίστους. Πιστεύουσι γὰρ οἱ ἐκεῖ θαλαττουργοὶ, ὅτι παραβάντες ἕξουσιν ἐχθροὺς, οὓς εἶχον πρότερον φίλους.

φοβοῦντες] C. Aug. ap. *Oudendorp.* ad *Thom.* p. 283. male habet *φοβοῦντας*. Rem ipsam narrat etiam *Oppianus* V. 428.

ἰσχαρίδας] Glossa Medicei libri *φανάρια* explicat, quam vocem habet etiam *Eustathius* ad Odyss. η'. 101. *Gronov.*

ἰπνοὺς] Confer *Suidam* in voce *ἰπνιὰ καὶ ἰπνοί*.

βούλεται] Ita Codex alter Gesneri et Mediceus pro *ἐστι*.

τὴν ἐπικαρπίαν] Articulum ex Mediceo addidit *Gronov.*

CAPUT IX.

Ἔλαφος ὄφιν νικᾷ κατά τινα φύσεως δωρεὰν θαυμαστήν. καὶ οὐκ ἂν αὐτὸν διαλάθοι ἐν τῷ φωλεῷ ὢν ὁ ἔχθιστος. Ἀλλὰ προσερείσας τῇ καταδρομῇ τοῦ δόμου τοὺς ἑαυτοῦ μυκτῆρας βιαιότατα εἰσπνεῖ, καὶ ἕλκει ὡς

ἴυγγι τῷ πνεύματι, καὶ ἄκοντα προάγει, καὶ προκύπτοντα αὐτὸν ἐσθίειν ἄρχεται· καὶ μάλιστά γε διὰ χειμῶνος δρᾷ τοῦτο. Ἤδη μέντοι καὶ κέρας ἐλάφου τὶς ξέσας, εἶτα τὸ ξέσμα ἐς πῦρ ἐνέβαλε, καὶ ὁ καπνὸς ἀνιὼν διώκει τοὺς ὄφεις πανταχόθεν, μηδὲ τὴν ὀσμὴν ὑπομένοντας.

κατά τινα] Ita Mediceus, pro vulgato *τινες — θαυμαστῆς*. ex eodem etiam in *seqq.* articulus voci ἔχθιστος accessit.

καταδρομῇ τοῦ δόμου] *Bochart* Hieroz. I. p. 886. *καταρωχμῇ* emendabat; ineptiora sunt etiam, quae tentavit *Triller*. Infra IX. 1. *καταδρομὴ* iterum est latibulum; sed adjectum *δόμου* hic durum videtur; vulgatam tamen scripturam defendit *Abresch* ad Aeschyl. III. p. 423. Rem ipsam narrant *Nicander* Theriac. 140. *Plinius* VIII. 32. *Oppianus* Cyneg. II. 236. Halieut. II. 289. et alii. Hoc vero facere cervum urinae suppressione laborantem, et devorato serpente, quem halitu ex latibulo extraxerat, aut rubeta, contentissimo cursu fugere, deinde se in aquam conjicere, testantur *αὐτόπται*, qui serpentes et rubetas in stomacho eius repererunt. Cf. *Sal. Reiselii* Observ. de serpente in cervi stomacho petrefacto in Miscellan. Curios. Natur. Ann. 1670. Obs. 14.

CAPUT X.

Ἔστι μὲν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁ ἵππος γαῦρον. Καὶ γὰρ καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τάχος αὐτὸν, καὶ τοῦ αὐχένος τὸ ὑψηλὸν, καὶ ἡ τῶν σκελῶν ὑγρότης, καὶ ἡ τῶν ὁπλῶν κροῦσις, πάντα εἰς φρύαγμα καὶ τῦφον ἀνάγει· μάλιστα δὲ κομῶσα ἵππος ἁβροτάτη τέ ἐστι, καὶ θρυπτικωτάτη· ἀτιμάζει γοῦν ἀναβῆναι τοὺς ὄνους αὐτήν· ἵππῳ δὲ γαμουμένη ἥδεται, καὶ ἑαυτὴν ἀξιοῖ τῶν μεγίστων. Ὅπερ οὖν συνειδότες οἱ βουλόμενοι ἡμιόνους σφίσι γενέσθαι, ἀποθρίσαντες τῆς ἵππου τὴν χαίτην εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, εἶτα μέντοι τοὺς ὄνους ἐπάγουσιν· ἡ δὲ ὑπομένει τὸν ἄδοξον ἤδη γαμέτην, πρῶτον αἰδουμένη. Καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἔοικε μεμνῆσθαι τοῦ πάθους.

αὐτὴν] Ita Mediceus pro *αὐτῆς*. Initio capitis Cod. Aug. *ἔστι μὲν ἐκ* omisso rectius *καὶ*.

ἀποθρίσαντες] Ita Cod. alter Gesneri et Mediceus pro vulgato verbo *ἀποθραύσαντες*. *Bochart* Hieroz. T. I. p. 121. *ἀποθρίσαντες* aut *ἀποθριάσαντες* legebat. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. VI. 18. *Simon* apud *Pollucem* I. c. 11. sect. 26. *Xenophon* de Re Equestri c. V. §. 8. *Plinius* X. 63. Locum *Sophoclis* habes infra XI. 18.

CAPUT XI.

Περὶ μὲν τῆς τῶν ἐλεφάντων σοφίας εἶπον ἀλλαχόθι, καὶ μέντοι καὶ περὶ τῆς θήρας αὐτῶν καὶ ταῦτα

εἶπον, ὀλίγα ἐκ πολλῶν, ὧν ἔφασαν ἄλλοι. Τὸ δὲ νῦν ἔχον ἔθηκα ἐρεῖν περί τε εὐμεσίας αὐτῶν, καὶ εὐπειθείας, καὶ τῆς ἐς τὰ μαθήματα εὐκολίας, χαλεπὰ ὅμως ὄντα καὶ ἀνθρώπῳ τυχεῖν αὐτῶν, μή τι γῦν τοσέτῳ θηρίῳ, καὶ ἔτω τέως ἀγριωτάτῳ συγγενέσθαι. Χορείαν γὰρ καὶ ὀρχηστικὴν, καὶ βαίνειν πρὸς ῥυθμὸν, καὶ αὐλεμένης ἀκέειν, καὶ συνιέναι ἤχων διαφορὰς, ἢ βραδύνειν ἐνδιδόντων, ἢ ταχύνειν παρορμώντων, μαθὼν οἶδεν ἐλέφας, καὶ ἀκριβοῖ, καὶ ἐ σφάλλεται. Οὕτως ἄρα ἡ φύσις μεγέθει μὲν αὐτὸν μέγιςον εἰργάσατο, μαθήσει δὲ πραότατον ἀπέφηνε καὶ εὐάγωγον. Εἰ μὲν ἒν ἔμελλον τὴν ἐν Ἰνδοῖς αὐτῶν εὐπείθειαν καὶ εὐμάθειαν, ἢ τὴν ἐν Αἰθιοπίᾳ, ἢ τὴν ἐν Λιβύῃ γράφειν, ἴσως ἄν τῳ καὶ μῦθον ἐδόκεν τινὰ συμπλάσας κομπάζειν, εἶτα ἐπὶ φήμῃ τῦ θηρίε τῆς φύσεως καταψεύδεσθαι· ὅπερ ἐχρῆν δρᾶν φιλοσοφῦντα ἄνδρα ἥκιςα, καὶ ἀληθείας ἐραςὴν διάπυρον. Ἃ δὲ αὐτὸς εἶδον, καὶ ἅτινα πρότερον ἐν τῇ Ῥώμῃ πραχθέντα ἀνέγραψαν οἱ ἄλλοι, προειλόμην εἰπεῖν, ἐπιδραμὼν ὀλίγα ἐκ πολλῶν, ἐχ ἥκιςα καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνὺς τὴν τῶν ζώων ἰδιότητα. Ἡμερωθὲν ἐλέφας πραότατόν ἐςι, καὶ ἄγεται ῥᾷςα εἰς ὅ, τις θελει. Καὶ τά γε πρεσβύτατα, τιμῶν τὸν χρόνον, ἐρῶ πρῶτον. Θεαν ἐπετέλει Ῥωμαίοις ὁ Γερμανικὸς ὁ Καῖσαρ (εἴη δ' ἂν ἀδελφιδῦς Τιβερίε ἔτος) ἐκῦν ἐγένοντο μὲν καὶ ἄῤῥενες εν τῇ Ῥώμῃ τέλειοι πλείες, καὶ θήλειαι, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐτέχθησαν αὐθιγενεῖς· καὶ ὅτε τὰ κῶλα ὑπήρξαντο πήγνυσθαι, σοφὸς ἀνὴρ ὁμιλεῖν τοιέτοις θηρίοις ἐπώλευσεν αὐτὲς, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ ἐκπληκτικῇ διδασκαλίᾳ χρησάμενος. Προσῆγε δὲ αὐτὲς ἄρα ἡσυχῇ τήν γε πρώτην, καὶ πράως τοῖς διδάγμασι δελέατα ἄττα ἐπάγων, καὶ τροφὰς ἡδίςας καὶ πεποικιλμένας εἰς τὸ ἀγωγόν τε καὶ ἐφολκὸν, ὡς εἴ τι μὲν ἦν ἀγριότητος, τῦτο ἐκβαλεῖν, ἐπαυτομολῆσαι δὲ πρὸς τὸ ἥμερον, καὶ ἄλλως γέ πως ἀνθρώπειον· καὶ ἦν γε τὰ μαθήματα, καὶ αὐ-

λῶν ἀκούοντας μὴ ἐκμαίνεσθαι, καὶ τυμπάνων ἀράβου κροτοῦντος μὴ ταράττεσθαι, καὶ κηλεῖσθαι σύριγγι, φέρειν δὲ καὶ ἤχους ἐμμελεῖς, καὶ ποδῶν ἐμβαινόντων ψόφον, καὶ ᾠδὴν συμμιγῆ· ἐξεπονήθησαν δὲ καὶ ἀνθρώπων πλῆθος μὴ δεδιέναι· ἦν δὲ καὶ ἐκεῖνα διδάγματα ἀνδρικὰ, πρὸς τὴν τῆς πληγῆς καταφορὰν μὴ θυμοῦσθαι, μηδὲ μὴν ἀναγκαζομένους λυγίζειν τι τῶν μελῶν καὶ κάμπτειν ὀρχηστικῶς τε καὶ χορικῶς, εἶτα εἰς θυμὸν ἐξάπτεσθαι, καὶ ταῦτα ῥώμης τε καὶ ἀλκῆς εὖ ἥκοντας. Φύσει μὲν οὖν τοῦτο πλεονέκτημα ἤδη, καὶ μάλα γεννικὸν, μὴ ἔχειν ἀτάκτως, μήδ' ἀπειθῶς πρὸς παιδεύματα ἀνθρωπικά. Ἐπεὶ δὲ ἀπέφηνεν αὐτοὺς ὁ ὀρχηστοδιδάσκαλος καὶ μάλα γε σοφοὺς, καὶ ἠκρίβουν τὰ ἐκ τῆς παιδεύσεως, οὐκ ἐψεύσαντο τῆς διδασκαλίας τὸν πόνον φασὶν, ἔνθα ἐπιδείξασθαι τὰ παιδεύματα αὐτοὺς ἡ χρεία σὺν τῷ καιρῷ παρεκάλει. Δώδεκα μὲν γὰρ τὸν ἀριθμὸν ὅδε ὁ χορὸς ἦσαν, παρῆλθόν γε μὴν ἐντεῦθεν τοῦ θεάτρου, καὶ ἐκεῖθεν νεμηθέντες καὶ εἰσῄεσαν ἁβρὰ μὲν βαίνοντες, θρυπτικῶς δὲ τὸ σῶμα πᾶν διαχέοντες, καὶ ἠμπείχοντο χορευτικὰς στολὰς καὶ ἀνθινάς· καὶ τοῦ γε χορολέκτου τῇ φωνῇ μόνον ὑποσημήναντος, οἵδε ἐπὶ στοῖχον ᾔεσάν φασιν, εἰ τοῦτο ἐκέλευσεν ὁ διδάξας· εἶτ' αὖ πάλιν περιήρχοντο εἰς κύκλον ὑποσημήναντος ἰέναι ταύτῃ, καὶ εἰ ἐξελίττειν ἔδει, ἔπραττον αὐτό· καὶ ἄνθη μέντοι ῥιπτοῦντες ἐκόσμουν τὸ δάπεδον οἵδε, μέτρῳ καὶ φειδοῖ δρῶντες, αὐτίκα δ' ἐπεκτύπουν τοῖς ποσὶ, χόρειόν τι καὶ συμμελὲς ὁμορρυθμοῦντες οἱ αὐτοί. Δάμωνα μὲν οὖν, καὶ Σπίνθαρον, καὶ Ἀριστόξενον, καὶ Ξενόφιλον, καὶ Φιλόξενον, καὶ ἄλλους ἐπαΐειν μουσικῆς κάλλιστα, καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξετάζεσθαι τήνδε τὴν σοφίαν, θαυμαστὸν μὲν, ἄπιστον δὲ καὶ παράλογον οὐδαμῶς· τὸ δὲ αἴτιον, ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν, καὶ νοῦ καὶ λογισμοῦ χωρητικόν. Ζῶον δὲ ἄναρθρον συνιέναι καὶ ῥυθμοῦ καὶ μέλους, καὶ φυλάττειν σχῆμα, καὶ ἐμμέλειαν μὴ παρατρέπειν, καὶ ἀποπληροῦν τῶν

διδαχθέντων τὴν ἀπαίτησιν· Φύσεως δῶρα ταῦτα ἅμα, καὶ ἰδιότης καθ᾽ ἕκαστον ἐκπληκτική. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ ἐκμᾶναι τὸν θεατὴν ἱκανά, χαμαιζήλων κλινῶν ὡς στιβάδες ἐν τῇ ψάμμῳ τοῦ θεάτρου τεθεῖσαι, εἶτα ἐδέξαντο τυλεία, καὶ ἐπὶ τούτοις στρωμνὴν ποικίλην, καὶ οἰκίας μέγα εὐδαίμονος καὶ παλαιοπλούτου σαφῶς μαρτύρια· καὶ κυλίκια ἦν πολυτελῆ παρακείμενα, καὶ κρατῆρες χρυσοῖ καὶ ἀργύρεοι, καὶ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ πάμπολυ, τράπεζαί τε παρέκειντο θύου τε καὶ ἐλέφαντος εὖ μάλα σοβαραί, καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν κρέα καὶ ἄρτοι, παμβορωτάτων ἐμπλῆσαι ζώων γαστέρας ἱκανὰ ταῦτα. Ἐπεὶ δὲ τῆς παρασκευῆς ἔκπλεά τε καὶ ἀμφιλαφῆ ἦν, παρῆλθον οἱ δαιτυμόνες, ἓξ μὲν ἄῤῥενες ἰσάριθμοι δὲ αἱ θήλειαι αὐτοῖς, καὶ οἱ μὲν ἐλέφαντες ἀῤῥενωπὸν στολὴν εἶχον, αἱ δὲ θῆλυν, καὶ κατεκλίνθησαν σὺν κόσμῳ συνδυασθέντες ἄῤῥεν τε καὶ θῆλυ· καὶ ὑποσημήναντος, τὰς προβοσκίδας ὡς χεῖρας κεκολασμένως προὔτεινον, καὶ ἐσιτοῦντο εὖ μάλα σωφρόνως· καὶ οὔτε τις αὐτῶν ἔδοξεν ἀδηφάγος, οὔτε μὴν προτένθης τις, ἢ τῆς μοίρας τῆς μείζονος ἁρπακτικός, ὡς ὁ Πέρσης ὁ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι τῷ χρυσῷ. Ἐπεὶ δὲ πίνειν ἔδει, ἑκάστῳ κρατὴρ παρετέθη, καὶ ἀρυτόμενοι ταῖς προβοσκίσι τὸ ποτὸν ἔπινον κεκοσμημένως, εἶτα ἀπέῤῥαινον σὺν παιδιᾷ καὶ οὐχ ὕβρει. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀπεγράψαντο τοιαῦτα τῆς ἰδιότητος τῶνδε τῶν ζώων σοφὰ καὶ ἐκπληκτικά. Ἐγὼ δὲ εἶδον καὶ γράμματα γράφοντα ἐπὶ πίνακος Ῥωμαῖα ἀστραβῶς τῇ προβοσκίδι καὶ ἀτρέπτως· πλὴν ἐπέκειτο χεὶρ τοῦ διδάξαντος, εἰς τὴν τῶν γραμμάτων παιδαγωγοῦσα περιγραφήν· ἔς τ᾽ ἂν ἀπογράψαι τὸ ζῶον τόδε ἀτενὲς ἑώρα κάτω· πεπαιδευμένους εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ζώων καὶ γραμματικοὺς εἴποις ἄν.

ἐν ὕφασαν] Ita ex Mediceo scripsit Gronov pro ἃ, more *Aelianeo*.

τὸ δὲ νῦν ἔχον ἔθηκα ἐρεῖν] Locum hunc vitio laborare vidit etiam *Abresch* ad *Aeschyl*. III. p. 618. sed medicinam non attulit. Cum vero infra VII. 22. καὶ αὐτὸς ἔοικα λέξειν νῦν· et XI. 15. νῦν δὲ ἔοικα ἐρεῖν legatur; quamvis eam locutionem non graecam putem, h. l. tamen

eandem restituendam censeo. Puritas enim dictionis in *Aeliano* non severe exigenda est.

Γερμανικός] Eandem rem sed minus integre narrat *Plinius* VIII. c. 2. Paulo antea Cod. Aug. ἀνέγραψαν ἄλλοι.

χρησάμενος] Ita Cod. alter Gesneri et Mediceus pro vulgata lectione non adeo inepta μεταχειρισάμενος.

λυγίζειν] Hoc ex Mediceo merito praelatum est vulgato λυγύζειν.

Δάμωνα] Atheniensem, de quo *Cornelius Nepos* in Epaminonda c. 3. et *Plutarchus* de Musica p. 1136. Σπίνθαρον Codex alter Gesneri Ἐπίθαρον scribit. Hic vero Aristoxenum Tarentinum filium habuit. Xenophilus, Chalcidensis, Pythagorae assecla, de quo *Valerius Maximus* VIII. 14. *Plinius* VII. 50. De *Philoxeno* vide ad V. Hist. *Aeliani* XII. 44.

τυλίω] Forte diminutivum a τύλη, an lectus tomento fartus. Ita *Gesnerus* ad h. l. recte! Culcitram seu stragulum intelligi docent hodie Lexica.

τράπεζαι] Quod vulgo ante hanc vocem ponitur καὶ, Mediceus rectius omittit.

κεκολασμένως] Ita Mediceus pro κεκολασμένας.

Πέρσης — χρυσῷ] *Gesnerus* pro ultima voce legendum conjiciebat γέλωτι; quod non necesse est. Apud *Xenophontem* Expedit. Cyri L. VII. c. 3. §. 12. Atistus Arcas non Perses dicitur.

ἀπεγράψαντο] Ita Codex alter Gesneri et Medic. vulgo ἀπέγραψαν.

ζῷον τόδε] Vulgatam scripturam ζῷον· ὃ δὲ ex Medic. emendavit Gronov. τόδε etiam habet C. August. teste *Wernsdorf* ad *Philae* Carm. VIII. v. 198. quod est de elephante.

CAPUT XII.

Ἔχει μέντοι καὶ ὁ λαγωὸς συμφυεῖς ἰδιότητας. Ἐκπεπταμένοις μὲν γὰρ τοῖς βλεφάροις καθεύδει· κατηγορεῖ δὲ αὐτοῦ τὰ ἔτη, τρώγλας τινὰς ὑποφαίνων· φέρει δὲ καὶ ἐν τῇ νηδύϊ τὰ μὲν ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ὠδίνει, τὰ δὲ ἤδη οἱ τέτεκται.

τρώγλας] Ex *Archelao* haec eadem habet *Varro* R. R. III. 12. Itaque de his, inquit, Archelaus scribit, annorum quot sint, si quis velit scire, inspicere oportet foramina naturae, quae sine dubio alius alio habet plura. Repetiit *Plinius*, *Pollux*, et alii, quorum loca dabit *Gesner* in Histor. Quadrup. p. 685. et 688. Originem fabulae ignoro.

φέρει δὲ] Cf. *Aristoteles* H. A. VI. 33. De Generat. IV. 5. *Plinius* VIII. 55. XI. 37. Cf. ad *Oppiani* Cynegetic. III. 520.

CAPUT XIII.

Τὰ κήτη τὰ μεγάλα ὀλίγου πάντα ἄνευ κυνῶν δεῖται τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνου ἄγεται. Ἔστι δὲ ἰχθὺς μακρὸς καὶ λευκὸς, τὴν κεφαλὴν προμήκης, στενὸν αὐτῷ τὸ οὐραῖον συμπέφυκεν, ὡς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί. Εἴτε δὲ αὐτὸν ἐκεῖνον παρέδωκε τῷ κήτει ἡ φύσις ἑκάστῳ, εἴτε φιλίᾳ αὐτῶν ἑκὼν πρόεισιν, οὐκ οἶδα· φύσεως δὲ ἀνάγκῃ εἶναι τὸ πραττόμενον μᾶλλον πεπίστευκα. Νήχεται γὰρ ὅδε ὁ ἰχθὺς οὐδεπώποτε

αὐτῷ, πρόεισι δὲ τῆς τοῦ κήτους κεφαλῆς, καὶ ἡγεμών ἐστιν αὐτοῦ, καὶ ὡς εἰπεῖν οἴαξ. Προορᾷ γοῦν ἐκείνῳ τὰ πάντα, καὶ προαισθάνεται τῷ αὐτῷ, καὶ προδιδάσκει ἕκαστα τῆς οὐρᾶς τῷ ἄκρῳ, καὶ παρέψαυσε τούτῳ, καὶ ἔδωκε σύνθημα, καὶ τῶν μὲν φοβερῶν ἀνέστειλεν, ἐπί γε μὴ τὰ θρέψοντα προάγει, καὶ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν διδάσκει σημείῳ τινὶ ἀτεκμάρτῳ, ᾧ καὶ τῶν τόπων, ὧν οὐ χρὴ τοσοῦτον θηρίον ἐπιβῆναι, προμηνύει, ἵνα μήποτε ἄρδην εἰς ἕρμα περισχεθὲν ἀπόληται. Ἡ τοίνυν τοῦ βίου ὑπόθεσις τῷ μεγίστῳ τὸ βραχιστόν ἐστιν. Ἔοικε δὲ καταπιανθὲν τὸ ζῶον μήτε ὁρᾶν ἔτι, μήτε ἀκούειν, εἶναι δὲ πρόβλημα καὶ τῆς ὄψεως καὶ τῆς ἀκοῆς τῶν σαρκῶν τὸν ὄγκον. Οὐχ ὁρᾶται δὲ τούτου κῆτος ἔρημον, ἀλλ' ἀνάγκη, τοῦ πάντων αὐτῷ τῶν προειρημένων αἰτίου προαπολωλότος, καὶ ἐκεῖνο ἀπολέσθαι.

ἡγεμών] Eadem ex eodem fonte hausisse videtur *Oppianus* V. 62. seqq. in quibusdam tamen diversus abit.

μακρὸς — λευκὸς — προμήκης] *Oppianus* v. 68. φαιὸς ἰδεῖν, δολιχός τε δέμας, λεπτὴ δέ οἱ οὐρή, uti ex *Aeliano* secutus *Rondeletium* emendavi; ille tamen λευκὸς pro vulgato βαιὸς malebat. Sed φαιὸς interdum etiam λευκὸς significat. Cf. Notam ad *Oppianum* p. 420. Ita *Plinius* XXII. c. extr. semen candidum interpretatur *Dioscoridis* III. 136 φαιὸν σπέρμα. *Rondeletius* fabulam esse censebat de cetorum duce; sed *Osbeck* veterum ἡγητῆρα defendit et interpretatur gasterosteum ductorem *Linnaei*, ventre argenteum, qui magna semper copia squalis tanquam socii adhaerent, quemque eorum ducem esse narrant etiam hodie nautae. Vide elegantem ejus disputationem *in den Abhandl. der Schwedischen Akademie* XVII Vol. P. 72. seqq. et in Itinerario p. 95. De eodem pisce, quem nautae gubernatorem appellant, tradit etiam *Grosse* in Itinerario Indico p. 10. vers. germ. Caudae latera carinata et horrida habet. Satis itaque convenit cum descriptione *Plutarchi*, nec confundi debet cum altero Squali comite, echeneide remora *Linnaei*, *Plutarchus* de Solertia p. 981. cetorum ducem magnitudine et forma gobii esse ait, et squamis asperis horrere, receptumque intra fauces ceti conquiescere. *Plinius* miscuit omnia et turbavit. Sic enim ille XI. sect. 62. musculus marinus, qui balaenam antecedit, nullos habet dentes, sed pro iis setis os intus hirtum, et linguam etiam et palatum. quae ex *Aristotele* H. A. III. 12. sumta sunt, sed philosophus de mysticeto, balaena mysticeto *Linnaei*, loquitur: ἔτι δὲ καὶ ὁ μυστίκητος ὀδόντας μὲν ἐν τῷ στόματι οὐκ ἔχει, τρίχας δὲ ὁμοίας ὑσίαις. ubi Codex *Beati Rhenani* μυσόκητος habet; et videntur veteres ὁ μῦς τὸ κῆτος legisse, qui musculum vertunt. Recte vero jam olim *Rondeletius* monuit, *Plinium Aristotelis* mysticetum seu musculum cum duce cetorum permutasse; eundem tamen *Plinius* errorem repetit IX. c. 62. amicitiae, inquit, exempla sunt balaena et musculus, quando praegravi superciliorum pondere obrutis ejus oculis, infestantia magnitudinem vada praenatans demonstrat, oculorumque vice fungi-

tur. — Pro μακρὸς *Gesnerus* legi volebat μικρὸς; sed ille *Oppiani* βαιὸς confidebat; τὴν κεφαλὴν προμήκης non convenit *Oppianeo* δολιχὸς τὸ δέμας; sed dixi initio utrumque scriptorem ex communi aliquo auctore rem paulum diverse narrare.

αὐτῷ] *Abresch* ad *Aeschyl.* III. p. 86. αὐτῷ malebat; melius amicissimus *Kühn* αὐτὸς substituit.

τῶν τέκνων] *Gesnerus* τοὺς παῖδας emendat; quod probaverim.

τούτου κῆτος ἔρημον] Ita audacter scripsi ex emendatione *Gesneri*, quam res ipsa satis approbat, pro τοῦ κήτους ἔρημος.

CAPUT XIV.

Χαμαιλέων τὸ ζῶον εἰς ἰδίαν μίαν χρόαν οὐ πέφυκεν οὔτε ὁρᾶσθαι, οὔτε γνωρίζεσθαι· κλέπτει δὲ ἑαυτὸν πλανῶν τε ἅμα, καὶ παρατρέπων τὴν τῶν ὁρώντων ὄψιν. Εἰ γὰρ περιτύχοις μέλανι τὸ εἶδος, ὅδε ἐξέτρεψε τὸ μόρφωμα εἰς χλωρότητα, ὥσπερ οὖν μεταμφιασάμενος· εἶτα μέντοι ἀλλοῖος ἐφάνη λευκότητα ὑποδύς, καθάπερ προσωπεῖον ἕτερον, ἢ στολὴν ὑποκριτὴς ἄλλην. Ἐπεὶ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, φαίη τις ἂν καὶ τὴν φύσιν μὴ καθέψουσαν, μήδ' ἐπιχρίουσαν φαρμάκοις, ὥσπερ οὖν ἢ Μήδειάν τινα ἢ Κίρκην, καὶ μέντοι καὶ ἐκείνην φαρμακίδα εἶναι.

ὁρώντων] Restitui *Aeliano* lectionem quam ex *Apostolio* Centur. XX. 45 Mediceo libro, et *M. Glycae* Annal. P. I. p. 62. annotaverat Gronov. Vulgo ὁρωμένων.

περιτύχοις] Ita *Apostolius* et Mediceus pro παρατύχοις.

λευκότητα] *Paw* ad *Philen* 109. emendat γλαυκότητα. Ejusdem pretii lectio in *Apostolio* exstat deinceps ὑποκριθείς.

καθέψουσαν] *Gesnerus* καταψῶσαν vel καταψήχουσαν malebat; *Kühn* in Indice V. H. sub voce τρίχες tentabat καθεψῶσαν; sed vulgatam lectionem recte defendit *Paw* ad *Philen*. Quis enim Peliam recoctum ignorat?

CAPUT XV.

Πόμπιλον πελάγιον, καὶ βυθῷ φιλήδοντα εἰδέναι χρὴ μάλιστα ἰχθύων, ὧν ἴσμεν ἀκοῇ· μισεῖ δὲ ἢ αὐτὸς τὴν γῆν, ἢ τὸν ἰχθὺν ἐκείνη. Τεμνούσας δὲ ἄρα μέσον τὸν πόρον τὰς ναῦς, οἵδε οἱ πόμπιλοι ὥσπερ οὖν ἐρωμένας προσνέοντες δορυφοροῦσι, καὶ ἐκεῖθι περιέρχονται χορεύοντες καὶ δεῦρο, ἅμα καὶ πηδῶντες. Οἱ μὲν οὖν πρεῖνοι πάντες ὁπόταν ἀφεστάναι τῆς γῆς (οὐ δέον γὰρ) αὐτοῖς εἰδέναι πάρεστι δήπου· οἱ δὲ ναῦται καὶ πταίεσθαι μέντοι καὶ αὐτοῖς τὸ ἀληθὲς εἴωθεν. Ἀλλ' οἵγε μὴν πόμπιλοι μακρόθεν ᾔσθοντο, δίκην εὑρίνου κυνὸς τὸ θήραμα ἐλύ-

της τάχιστα, καὶ οὐκ ἔτι τοσοῦτος αὐτοὺς ἔρως νεὼς καταλαμβάνει, ὡς παραμένειν· ἀλλ' οἷα ὑπὸ συνθήματι ἀθρόοι γένοιντο πάντες ἀπιόντες. Καὶ ἴσασιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς νεὼς ἄρχοντες, ὅτι ἄρα χρὴ περιβλέπειν γῆν, οὐ πυρσοῖς τεκμαιρομένους, ἀλλὰ τοῖς προειρημένοις πεπαιδευμένους.

πέμπιλον] Ita rescripsi ex *Aeliano* infra XV. 23. et *Oppiano* I. 186. Vulgo πέμφυλον. quod nomen nullibi exstat. Gasterosteum ductorem *Linnaei* intelligit Gronovius ad *Plinii* IX. p. 57. sed is Massiliae, teste *Brünnichio* p. 67. *Fanfre* audit; *Gyllius* vero eum a Massiliensibus *pampalo* dici tradit.

φιληδοῦντα] Sic e Codice altero Gesneri et Mediceo rescripsit Gronov, cum vulgo φιληδονοῦντα contra morem *Aeliani* legeretur.

προσνέοντες] Alter Gesneri Codex προνέοντες.

οὐ δέον γὰρ] Ita alter Gesneri Codex et Mediceus pro οὐ δέον. *Gesnerus* emendabat οὐδέν. *Abresch* ad *Aeschyl.* III. p. 315. legit: ἀφεστάναι χρὴ τῆς γῆς aut δέῃ (δέον γὰρ) εἰδέναι αὐτοῖς οὐ πάρεστι δήπου.

ὅτι τοσοῦτος] Sic ex Mediceo Gronov. pro ἐς τοσοῦτον.

ἀπιόντες] *Gesnerus* emendat ἀπίασιν. Sed quid tum fiet voce γένοιντο? Ergo Codices meliores exspectandi sunt.

CAPVT XVI.

Ἐρυθήματα εἴ ποτε ἐπανατέλλει, καὶ ὠχρίασις, καὶ γενέσθαι πελιδνὸν, καὶ ἀνθρώπῳ ταῦτα καὶ θηρίοις ἀλλ' ἐπὶ ψιλῆς τῆς δορᾶς, καὶ τριχῶν γυμνῆς, θαυμαστὸν οὐδέν· τάρανδος δὲ τὸ ζῶον, ἀλλ' οὗτός γε θριξὶν αὐταῖς τρέπει ἑαυτὸν, καὶ πολύχροιαν ἐργάζεται μυρίαν, ὡς ἐκπλήττειν τὴν ὄψιν. Ἔστι δὲ Σκύθης, καὶ τὰ νῶτα παραπλήσιος ταύρῳ, καὶ τὸ μέγεθος· τούτου τοι καὶ τὴν δορὰν ἀγαθὴν ἀντίπαλον αἰχμῇ, ταῖς αὐτῶν ἀσπίσι περιτείναντες νοοῦσι καὶ οἱ Σκύθαι.

Τάρανδος] Autor θαυμασίων ἀκουσμάτων p. 717. *Antigonus* c. 31. *Plinius* VIII. 34. *Philes* Carm. 105. Ex primo auctore *Philo* T. I. p. 383. ed. Mangey: Φασὶ μέντοι καὶ ἐν Σκύθαις τοῖς καλουμένοις Γελωνοῖς θαυμασιώτατόν τι γίνεσθαι σπανίως μὲν, ὅμως δὲ γίνεσθαι θηρίον ὃ καλεῖται Τάρανδος, μέγεθος μὲν βοὸς οὐκ ἀποδέον, ἐλάφῳ δὲ τὸν τοῦ προσώπου τύπον ἐμφερέστατον. λόγος ἔχει τοῦτο μεταβάλλειν ἀεὶ τὰς τρίχας πρός τε τὰ χωρία καὶ τὰ δένδρα. Cf. *Stephanus* Byzantinus v. Γελωνοὶ, qui *Aristotelis* locum habet. *Hesychius* Τάρανδος ζῶον ἐλάφῳ παραπλήσιον οὗ ταῖς δοραῖς εἰς χιτῶνας χρῶνται οἱ Σκύθαι. Plerique Cervum Tarandum *Linnaei* interpretantur hoc animal; sed doctissimus *B. Merrem* de Animalibus Scythicis apud *Plinium* p. 16. melius convenire docet Tarandum cum Cervo alce *Linnaei*.

CAPVT XVII.

Πελάγιος ἰχθὺς τὴν νῆξιν, τὴν ὄψιν μέλας, τὸ μῆκος κατὰ τὴν μεμετρημένην ἔγχελυν, λαχὼν ἐξ ὧν δρᾷ

τὸ ὄνομα. Θεύσῃ νηῒ καὶ μάλα γε ἐξ οὐρίας καὶ τῶν ἱςίων κεκολπωμένων προσφθαρεὶς, καὶ τῆς πρύμνης τὸ ἄκρον δακὼν, ὥσπερ οὖν ἵππον ςομίῳ ἀπειθῆ, καὶ τραχὺν χαλινῷ σκληρῷ βιαιότατα ἀνακρούσας, ἀναςέλλει τῆς ὁρμῆς, καὶ πεδήσας ἔχει· καὶ μάτην μὲν τὰ ἱςία μέσα πέπρηςαι, εἰς οὐδὲν δὲ φυσῶσιν οἱ ἄνεμοι, ἄχος δὲ ἔχει τοὺς πλέοντας. Συνιᾶσι δὲ οἱ ναῦται, καὶ τῆς νεὼς γνωρίζουσι τὸ πάθος· καὶ ἐντεῦθεν ἐκτήσατο τὸ ὄνομα, ἐχενηΐδα γὰρ καλοῦσιν οἱ πεπειραμένοι.

προσφθαρεὶς] cum se applicuit in perniciem aut damnum navigii. Sic in Varia Histor. XIV. 26. utitur verbo eodem.

ἱςία μέσα] Ita Cod. alter Gesn. et Medic. pro *πάντα*. Comparavit Gronovius *Homerum* Iliad. α'. 481. *ἐν δ' ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἱςίον.*

ἐχενηΐδα] Ex *Oppiano* hoc totum caput videtur sumtum I. 223. Cf. supra I. 36. *Aristoteles* H. A. II. 17. *Plinius* IX. 25. *Philes* Carm. 101. *Rondeletius* echeneida *Oppiani* et *Aeliani* pro eodem pisce habet, et petromyzon marinum, Lampetram esse putat; cognominem vero piscem a *Plinio* et *Aristotele* descriptum plane diversum atque ignotum. Nec certius aliquid *Gyllius* attulit, aut *Gesnerus*. Sed sine dubio eundem piscem *Plinius* et *Aristoteles* intelligunt, sed ille aliena immiscuit. *Suidas* ex *Basilio* pisciculum gobii magnitudine esse ait, pinnis quatuor. Ore eum adhaerere navibus easque morari fere omnes referunt scriptores; quod falsum est, si de echeneide naucrate *Linnaei* tradiderunt, quae clypeo capitis striato sugendo adhaeret squalis et navibus. Nec in eam convenit descriptio oris ab *Oppiano* posita v. 215. *ὀξὺ δὲ οἱ κεφαλῆς στόμα νέρθε νένευκε καμπύλον ἀγκίστρου περιηγέος ἴκελον αἰχμῇ.* quam longe melius *Rondeletius* Lampetrae accommodat. Contra echeneis *Aristotelis* H. A. II. 14. pinnis ad similitudinem pedum factis bene cum echeneide naucrate *Linnaei* convenit. Quicquid vero sit, hodie eandem fabulam de *Paklara* sua narrant quoque Dalmatae, eamque arrepto dentibus gubernaculo navem tenere affirmant, teste *Fortis* in Itinerario T. II. p. 140. seqq.

CAPVT XVIII.

Ἀναβαίνει μὲν καὶ ἡ τέχνη εἰς τρηγονίαν διδασκαλίας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἡ περὶ τῶν τετρωμένων τε καὶ φαρμάκου δεομένων. Παιδεύεται μὲν γὰρ ὁ Μενοιτίου Πάτροκλος ὑπ' Ἀχιλλέως ἰατρικὴν, Ἀχιλλεὺς δὲ ὁ Πηλέως ὑπὸ Χείρωνος τοῦ Κρόνου. Καὶ ἐν ἥρωσί τε καὶ θεῶν παισὶν ἦν τὰ μαθήματα, ὁποῖα φύσιν εἰδέναι ῥιζῶν, καὶ πόας διαφόρου χρῆσιν, καὶ φαρμάκων κρᾶσιν, καὶ ἐπαοιδὰς εἴς τε φλεγμονὴν ἀντιπάλους καὶ ἀναςεῖλαι αἷμα, καὶ ὅσα ἄλλα ἐκεῖνοι ᾔδεσαν. Καὶ μέντοι καὶ οἱ τοῦ χρόνου κάτω ἐν ἥρωσί τε καὶ θεοῖς ἀνίχνευσαν ἔτι ἄλλα.

Τούτων δὲ τῶν σοφισμάτων ἡ φύσις οὐδὲν ἐδεῖτο· καὶ κατηγορεῖ ὁ ἐλέφας· ὅταν γοῦν εἰς αὐτὸν ἔλθῃ δόρατα καὶ βέλη πολλὰ, ἐλαίας πάσας ἄνθος, ἢ ἔλαιον αὐτὸ, εἶτα πᾶν τὸ ἐμπεσὸν ἀπεσείσατο, καὶ ἔστιν αὖθις ὁλόκληρος.

'Ομήρω] Cf. Iliad. χ'. 830. In seqq. e Mediceo φαρμάκου pro plurali recepit Gronov.

κάτω ἐν ἔρωσι] Gronovius ἐκ ἐν ἔρωσι emendandum censet, qua de causa, nescio.

ἐλαίας πάσας] *Aristoteles* H. A. VIII. 26. κἂν τύχῃ σιδήριόν τι ἐν τῷ σώματι ἐνὸν, τὸ ἔλαιον ἐκβάλλει, ὅταν πίωσιν, ὥς φασι. Eadem *Plinius* VIII. 18. *Gyllius* πάσας *gustans* vertit; an igitur πᾶσαι pro πάσασθαι etiam dicitur?

CAPUT XIX.

Καὶ τόδε τὸ θαῦμα τοῦδε ζώου ἴδιον. Τεκεῖν βρέφος οὐκ οἶδεν ἄρκτος, οὐδ' ὁμολογήσει τις ἐξ ὠδίνων ἰδὼν τὸ ἔγγονον, ζωογόνον εἶναι αὐτήν. 'Αλλ' ἡ μὲν ἐλοχεύθη· τὸ δὲ εἰκῇ κρέας, καὶ ἄσημόν τι καὶ ἀτύπωτον καὶ ἄμορφον· ἡ δὲ ἤδη φιλεῖ καὶ γνωρίζει τέκνον, καὶ ὑπὸ τοῖς μηροῖς θάλπει, καὶ λεαίνει τῇ γλώττῃ, καὶ ἐκτυποῖ εἰς ἄρθρα, καὶ μέντοι καὶ κατὰ μικρὰ ἐκμορφοῖ· καὶ ἰδὼν ἐρεῖς τοῦτο ἄρκτου σκυλάκιον.

θαῦμα] Cf. infra VI. 3. *Aristoteles* H. A. VI. 30. *Plinius* VIII. 36. *Oppianus* Cyneg. III. 163.

CAPUT XX.

Κέρατα ἀκλινῆ καὶ ὀρθὰ ἔστηκε ταύροις ἅπασι· καὶ διὰ ταῦτα ὡς εἰς ὅπλον ὁ ἄνθρωπος, οὕτω τοι καὶ εἰς κέρας ὁ ταῦρος τεθύμωται. Βόες δὲ Ἐρυθραῖοι κινοῦσι καὶ κέρατα, ὡς ὦτα.

ἐς κέρας τεθύμωται] Expressit *Euripidem* in Bacchis v. 742. ταῦροι δ' εἰς κέρας θυμούμενοι. quem locum expressit etiam *Virgilius* Georg. III. 231. irasci in cornua discit. Sic iterum *Aelianus* IV. 35. XV. 15. XVI. 31. IV. 48. ὀβρίζοντα εἰς κέρας.

Ἐρυθραῖοι] De Phrygiis tauris idem refert *Aristoteles* H. An. III. 9. atque ex eo *Antigonus* c. 81. Genus mihi ignotum.

CAPUT XXI.

Ἡ γῆ μὲν Αἰθιοπὶς, γείτων δὲ καὶ μάλα ἀγαθὸς καὶ ἀξιόζηλος τὸ τῶν θεῶν λουτρὸν, ὃ Ὅμηρος ἡμῖν ἱκανὸν ᾄδει. Οὐκοῦν ἥδε ἡ γῆ δρακόντων μήτηρ ἐστὶ μεγέθει μεγίστων, καὶ γάρ τοι καὶ εἰς τριάκοντα ὀργυιὰς

προήκουσι, καὶ τὸ ὄνομα μὲν τὸ ἀπὸ γενεᾶς ἐ καλοῦνται (Φονέας δὲ ἐλεφάντων φασὶν αὐτὸς) καὶ ἁμιλλῶνται πρὸς γῆρας τὸ μήκιστον οἶδε οἱ δράκοντες. Καὶ λόγοι μὲν Αἰθίοπες ἐνταῦθά μοι ἵστανται. Λέγουσι δὲ Φρύγιοι λόγοι, καὶ ἐν Φρυγίᾳ γενέσθαι δράκοντας, καὶ προήκειν αὐτὸς εἰς δέκα ὀργυιὰς, καὶ μεσοῦντος θέρους ὁσημέραι μετὰ πλήθουσαν ἀγορὰν ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν, καὶ παρὰ τῷ ποταμῷ τῷ καλουμένῳ Ῥυνδακῷ τὸ μέν τι τῆς σπείρας ἀπήρεισαν εἰς τὴν γῆν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα ἀναστήσαντες πᾶν, ἀτρέμα καὶ ἡσυχῇ τὴν φάρυγγα ἀνατείναντες, καὶ μέντοι καὶ τὸ στόμα ἀνοίξαντες, εἶτα τὰ πτηνὰ ἕλκουσι οἱονεὶ ἴϋγγι τῷ ἄσθματι, τὰ δὲ εἰς τὰς ἐκείνων εἰσπίπτει γαστέρας ὑπὸ τῆς παρ' αὐτῶν εἰσπνοῆς συρόμενα αὐτοῖς πτεροῖς· καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ ἐκείνοις δρᾶται εἰς ἡλίου δυσμὰς, εἶτα ἑαυτὸς οἱ δράκοντες ὑποκρύψαντες ἐλλοχῶσι τὰς ποίμνας, καὶ ἐκ τῆς νομῆς ἐπὶ τὰ αὔλια ἰούσας αἱροῦσι, καὶ πολὺν φθόρον ἐργασάμενοι, καὶ νομέας συνδιέφθειραν πολλάκις, καὶ ἔχουσι δεῖπνον ἄφθονόν τε καὶ ἀμφιλαφές.

Ὅμηρος] Iliad. λ'. 423. De draconibus Aethiopicis quae h. l. incerta fide referuntur, fortasse ad Boam constrictorem *Linnaei* referenda sunt.

Φρυγίᾳ] *Metrodorus* apud *Plinium* VIII. 14. circa Rhyndacum amnem in Ponto, supervolantes quamvis alte perniciterque alites haustu raptas absorbere serpentes refert. Quae vero h. l. de Phrygiis serpentibus *Aelianus*, eadem male de Aethiopicis *Philes* C. LXVI. Ne fidem narrationi abroges, facient, quae de serpentum aspiratione in colubro crotalistrio et aliis tradunt *Linnaeus* Amoenit. Acad. I. p. 115. *Pontoppidan* Hist. Nat. Daniae II. p. 70. *Scopoli* Histor. Avium p. 189. versionis germ. *Güntheri*.

ἀτρέμα] Alter Gesneri Codex cum August. ἀτρέπτως quae vox infra X. 48. occurrit. Deinceps ex Mediceo in verbis εἰς τὰς ἐκείνων articulus accessit.

CAPVT XXII.

Ταῖς ἀφύαις ὁ πηλὸς γένεσίς ἐστι· δι' ἀλλήλων δὲ ἐ τίκτουσιν, ἐδὲ ἐπιγίνονται· πηλὸς δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ πάνυ ἰλυώδης ὅταν συστῇ, καὶ γένηται μέλας, ἀλεαίνεταί τε ὑφ' ἡδονῆς ἑαυτῷ φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ τε καὶ ζωογόνῳ, καὶ μεταβάλλεται καὶ εἰς ζῶα τρέπεται πάμπολλα· καὶ ἄγε ἀφύαι ταῦτά ἐστι, σκωλήκων δίκην, ἐν τῷ βορβόρῳ

καὶ τοῖς μυσαροῖς τικτομένων ἐκείνων. Γενόμεναι δὲ αἱ ἀφύαι, νηκτικώτατον χρῆμά ἐστι, καὶ δρῶσιν ὃ πεφύκασιν. Εἶτα ἄγονταί τινι αἰτίᾳ θαυμαστῇ εἰς τὰ σωτήρια, ἔνθα ἕξουσι σκέπην καὶ πρόβλημα, ᾗ μέλλει βιώσιμα αὐταῖς ἔσεσθαι. Εἴη δ' ἂν ἡ καταφυγὴ ἢ πέτρα ἀνεστῶσα ἐπὶ μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἢ οἱ καλούμενοι κρίβανοι ὑπὸ τῶν ἁλιέων· εἶεν δ' ἂν αἱ κολπώδεις πέτραι, βρίθουσαί τε ὑπὸ τῶν κυμάτων τῷ χρόνῳ, καὶ κοῖλαι γεγενημέναι. Ταῦτα δ' ἄρα αὐταῖς ἡ φύσις ἔδειξε κρησφύγετα, ὥστε ὑπὸ τοῦ σάλου μὴ παίεσθαι, μηδὲ ἀφανίζεσθαι· ἀσθενεῖς γάρ εἰσι, καὶ ἥκιστα πρὸς τὰς ἐκείνων ἐμπλώσεις ἀντίτυποι. Τροφῆς δὲ δέονται οὐδὲν, ἀπόχρη γε μὴν ἀλλήλας περιλιχμήσασθαι. Ἄγρα δὲ αὐτῶν νήματα ἄγαν λεπτὰ, καὶ ἐρραφέντα τούτοις ἀραιῶν σημονίων τὰ ἱμάτια· καὶ τέχνημα μὲν εἴη ταύταις τοῦτο, καὶ μάλα γε ἀρκοῦν μηχάνημα εἰς αἵρεσίν τε καὶ ἅλωσιν αὐτῶν, εἰς δὲ ἄλλων ἰχθύων θήραν ἥκιστα.

ἀφύαι] Ex *Oppiano* I. 777. Conf. *Aristoteles* H. A. VI. 15. *Plinius* XXXI. 8.

ἀφ' ἡδονῆς] *Paw* ad *Philen* Carm. 99. ἐφ' ὠδῖνας legit, quod equidem non capio.

μυσαροῖς] C. alter Gesn. τοῖς σαροῖς.

ἀπόχρη γε] Ita Mediceus. Vulgo ἀπέχρησε.

C A P V T XXIII.

Τὸν σαῦρον εἰ παίσαις κατὰ τὸ μέσον, εἴτε ἑκὼν, εἴτε καὶ κατὰ τύχην ῥάβδῳ μέσον διατέμοις, οὐθέτερον αὐτῷ τῶν μερῶν ἀποτέθνηκεν, ἀλλὰ χωρίς καὶ καθ' ἑαυτὸ πρόεισί τε καὶ ζῇ, δύο ποσὶν ἐπισυρόμενον τὸ ἡμίτομον τῶν ζώων καὶ ἐκεῖνο καὶ τοῦτο. Εἶτα ὅταν συνέλθῃ (σύνεισι γὰρ πρὸς τὸ λεῖπον τὸ ἕτερον πολλάκις) συνδυασθέν τε συνηλθέτην ἐκ τῆς διαιρέσεως· καὶ ἑνωθεὶς ὁ σαῦρος, τοῦ μὲν πάθους τὸ ἴχνος αὐτῷ κατηγορεῖ ἡ οὐλὴ, περιθέων δὲ, καὶ τὴν ἀρχαίαν βιοτὴν ἔχων, ἔοικε τῶν προειρημένων μὴ πεπειραμένῳ.

παίσαις] *Paw* ad *Philen* Carm. 110. παίσας legit, quod probo.

μέσον] Ita quidem edidit Gronovius, sed in notis *Gesnerus* admonet in altero Codice pro κατὰ μέσον legi κατὰ βρέγματος, quod et in Mediceo reperit *Gronovius*, qui narrationem *Aeliani* fabulis poetarum

annumerat, multoque verisimilius esse ait, quod *Aristoteles* H. A. II. 17. ait caudam serpentum et lacertarum abscissam renasci. Non audeo equidem *Aeliano* hoc in loco patrocinari; quomodo enim partes lacertae dissectae conjungentur ipsae? sed magnam tamen παλιγγενεσίας vim viri docti in lacertis, ranis, cochleis, cancris et aliis experti hodie sunt. Vestigia narrationis *Aelianeae* ex innominato Auctore depromtae exstant apud *Suidam* in voce σαῦρα, ubi, Lacertum si quis dissecuerit, inquit, et divulserit medium, ἕλκει μὲν αὐτὸ σὺν κλόνῳ (πόνῳ) τὰ τμήματα, συνέρχεται δὲ καὶ πάλιν τὰ λείψανα. unde etiam lectio vulgata κατὰ μέσον defenditur; deinde ex eodem loco suspiceris auctorem hujus narrationis de vulnerato, non vero dissecto per medium corpore loqui.

CAPUT XXIV.

Ἰὸς μὲν ὁ τῶν ἑρπετῶν δεινός ἐστι, καὶ ὅ γε τῆς ἀσπίδος ἔτι μᾶλλον· καὶ ἐπὶ τούτων ἀντίπαλα καὶ ἀμυντήρια ῥαδίως οὐκ ἂν εὕροι τις, εἰ καὶ σοφώτατος εἴη κηλεῖν τε καὶ ἀφανίζειν πικρὰς ὀδύνας. Ἦν δὲ ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώπῳ τις ἰὸς ἀπόρρητος, καὶ πεφώραται τὸν τρόπον ἐκεῖνον. Ἔχιν εἰ λάβῃς, καὶ πάνυ εὐλαβῶς τε καὶ ἐγκρατῶς τοῦ τραχήλου κατάσχῃς, καὶ διαστήσας τὸ στόμα, εἶτα ἐπ᾽ αὐτῷ προσπτύσειας, εἰς τὴν νηδὺν κατολισθαίνει τὸ πτύελον, καὶ γίνεταί οἱ τοσοῦτον κακὸν, ὡς σήπειν τὸν ἔχιν. Ὅθεν τοι καὶ ἀνθρώπῳ δῆγμα ἀνθρώπου μιαρόν ἐστι, καὶ κινδυνῶδες οὐδενὸς θηρίου μεῖον.

καὶ ἀφανίζειν πικρὰς ὀδύνας] Ita cum Mediceo audacter scripsi, cum et *Gyllius* vertat: ad liberandum ab illis ipsis doloribus acerbis.

ἰὸς ἀπόρρητος] Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 29. *Nicander* Ther. 85. *Plinius* IV. 4: VII. 2.

CAPUT XXV.

Ἐν ὥρᾳ θερείῳ περὶ τὰς ἅλως ἀμητοῦ κατειληφότος, καὶ τῶν σταχύων τριβομένων ἐν τῷ δίνῳ, κατ᾽ ἴλας συνίασιν οἱ μύρμηκες, καθ᾽ ἕνα ἰόντες, καὶ κατὰ δύο δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τρίτον στοιχεῖον ἔρχονται, τοὺς ἑαυτῶν οἴκους, καὶ τὰς συνήθεις στέγας ἀπολείποντες· εἶτα ἐκλέγουσι τῶν πυρῶν καὶ τῶν κριθῶν καὶ τὴν αὐτὴν χωροῦσιν ἀτραπόν· καὶ οἱ μὲν ἀπίασιν ἐπὶ τὴν τῶν προειρημένων συλλογὴν, οἱ δὲ κομίζουσι τὸν φόρτον, καὶ πάνυ αἰδεσίμως καὶ πεφεισμένως ἀλλήλοις ὑπαφίστανται τῆς ὁδοῦ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἀχθοφόροις οἱ κοῦφοι· κατελθόντες δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα τὰ σφέτερα οἱ γενναῖοι, καὶ πληρώ-

σαντες τὰς ἐν τῷ μυχῷ σφίσι σιροὺς πυρῶν τε καὶ κριθῶν, ἑκάστου σπέρματος διατρήσαντες τὸ μέσον, τὸ μὲν ἐκπεσὸν δεῖπνον γίνεται μύρμηξιν ἐν τῷ τέως, τὸ δὲ λοιπὸν ἄγονόν ἐστι. Παλαμῶνται δὲ ἄρα οἱ γενναῖοι οἱ ὅμοι καὶ φρουροὶ τοῦτο, ἵνα μὴ τῶν ὄμβρων περιῤῥεύσ ὄντων, εἶτα ἐκφυσιν ὁλόκληρα ἐκεῖνα ὄντα λάβῃ τινὰ καὶ ἀναθήλῃ· καὶ τούτων γινομένων ἀτροφία καὶ λιμῷ διὰ χειμῶνος περιπέσωσι, καὶ αὐτοῖς ἐξαμβλώσῃ ἡ σπουδή. Φύσεως μὲν δὴ καὶ μύρμηκες λαβεῖν δῶρα εὐτύχησαν καὶ ταῦτα, ὡς ἄλλα.

δίνῃ] De re ipsa vide *Plinium* XI. 30. *Georg.* Pisiden v. 1186. Est vero h. l. et infra IV. 25. δῖνος area; de qua notione multa *Valckenhir* ad Herodotum. Sic etiam ἀποδινῶντι est in Tabula Heracleensi *Mazochii* p. 208.

καὶ ἀναθήλῃ] Ita Gronov ex altero Cod. Gesn. et Mediceo. Vulgo legitur καὶ ἄνθησιν. Cod. Aug. pro eo habet αὔσθητα.

CAPUT XXVI.

Οὐδέποτε αἰετὸς οὔτε πηγῆς δεῖται, οὔτε γλίχεται κονίστρας, ἀλλὰ καὶ δίψους ἀμείνων ἐστὶ, καὶ καμάτου φάρμακον οὐκ ἀναμένει πορισθὲν ἔξωθεν· ὑπερφρονῶν δὲ καὶ τῶν ὑδάτων, καὶ τῆς ἀναπαύσεως τὸν ἀέρα τέμνει πολὺν, καὶ ὀξύτατα ὁρᾷ ἐκ πολλοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ ὑψηλοῦ. Καὶ τόν γε τῶν πτερῶν αὐτοῦ ῥοῖζον, καὶ τὸ τῶν θηρίων ἀτρεπτότατον ὅμως κατέπληξεν ὁ δράκων ἀκούσας μόνον, καὶ παραχρῆμα κατέδυ, καὶ ἀσμένως ἠφανίσθη. Βάσανος δέ οἱ τῶν νεοττῶν τῶν γνησίων ἐκείνη ἐστίν. Ἀντίους τῇ αὐγῇ τοῦ ἡλίου ἵστησιν αὐτοὺς, ἀργοὺς ἔτι καὶ ἀπτῆνας, καὶ ἐὰν μὲν σκαρδαμύξῃ τὶς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀκτῖνος δυσωπούμενος, ἐξεώσθη τῆς καλιᾶς, καὶ ἀπεκρίθη τῆσδε τῆς ἑστίας· ἐὰν δὲ ἀντιβλέψῃ καὶ μάλα ἀτρέπτως, ἀμείνων ἐστὶν ὑπονοίας, καὶ τοῖς γνησίοις ἐγγέγραπται, ἐπεὶ αὐτῷ πῦρ τὸ οὐράνιον ἡ τοῦ γένους ἀδέκαστός τε καὶ ἄπρατος ἀληθῶς ἐγγραφή ἐστιν.

κονίστρας] Hunc locum respexit *Pisides* apud *Suidam* in vocibus ὁ ἀετὸς et κονίστρα. ubi vide *Toupium*. *Philes* Carm. I. *Apostolius* I. 62.

ἐξεώσθη] *Aristoteles* H. A. IX. 34. atque ex eo *Antigonus* c. 52. *Plinius* X. 3. XIX. 6. qui quidem in quibusdam a se invicem diversi abeunt; sed difficile est in his narrationibus verum a falso distinguere.

Plura etiam Ill. *Buffon* in historia aquilarum posuit, quae nulla nisi veterum auctorum fide nituntur. Hoc vero certum est, omne avium rapacium genus, γαμψωνύχων, raro bibere; generis vero gallinacei fere proprium est in pulvere volutari.

ἄπρατος] Vulgo ἄπρακτος. Cod. alter Gesneri et Mediceus ἄγραπτος. Nostrum inter alia conjecerat etiam *Paw* ad *Philen* Carm. I. v. 16. quod deinde susceptum confirmavit *Toup* Emend. II. p. 235. ex loco *Suidae* in voce Κερυῦτος ubi est ὁ χέρνος δὲ ὁ ἄπρατός τε καὶ ἀδέκαστος. quem ipsum locum ex *Aeliani* libro deperdito sumtum suspicatur. Reliquas virorum doctorum, *Abreschii* ad *Aeschyl.* III. p. 35. *Trilleri* in Observ. Critic. p. 232. conjecturas praetereo.

CAPVT XXVII.

Ηερωδιὸς ἡ μεγάλη λασίοις μὲν τοῖς πτεροῖς ἐπτέρωται, ἀρθῆναι δὲ καὶ εἰς βαθὺν ἀέρα μετεωρισθῆναι φύσιν οὐκ ἔχει· θεῖ δὲ ὤκιστα, καὶ τὰς παρὰ τὴν πλευρὰν ἑκατέραν πτέρυγας ἁπλοῖ, καὶ ἐμπίπτον τὸ πνεῦμα κόλποῖ δίκην ἱστίων αὐτάς· πτῆσιν δὲ οὐκ οἶδεν.

ἐρωδιὸς ἡ μεγάλη] Ab *Aristotele* de Part. Anim. IV. 14. ἐρωδιὸς Λιβυκὸς dicitur. Cf. infra IV. 37. XIV. 7.

CAPVT XXVIII.

Τὴν ὠτίδα ὀρνίθων ζῶον εἶναι φιλιππότατον ἀκούω. Καὶ τούτου μαρτύριον, τῶν μὲν ἄλλων ζώων καὶ ἐν λειμῶσι καὶ ἐν τοῖς αὐλῶσι νεμομένων καταφρονεῖ. ἵππον δὲ ὅταν θεάσηται, ἥδιστα προσπέτεται, καὶ πλησιάζει, κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ἱππεραστάς.

ὠτίδα] Cf. infra V. 24. et ad *Oppiani* Ixeuticor. III. c. 8. p. 434.

CAPVT XXIX.

Μυῖα ἐμπεσοῦσα εἰς ὕδωρ, καὶ γὰρ εἰ ζώων ἐστὶ θρασυτάτη, ἀλλὰ γοῦν οὔτε ἀντέχει, οὔτε νηκτική ἐστι, καὶ διὰ ταῦτα ἀποπνίγεται. Εἰ δὲ αὐτῆς ἐξέλοις τὸν νεκρὸν, καὶ τέφραν ἐμπάσοις, καὶ καταθήσοις ἐν ἡλίου αὐγῇ, ἀναβιώσεις τὴν μυῖαν.

καὶ γὰρ εἰ] Codex Bardonii et Gudianus καὶ γὰρ ἡ. De re ipsa vide *Plinium* II. 36.

ἐμπάσοις] Codex Gudianus ἐμπάσαις quod probarem, nisi idem deinde καταθήσεις haberet. Sed Cod. Aug. ἐμπάσαις — θήσαις. Vocem ἀναβιώσεις notione activa reprehendit *Thomas*; quamobrem *Oudendorp* p. 691 legit ἀναβιώσει pro ἀναβιώσῃ attice. Sed *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 237. dubitat an h. l. sit emendandus. In *Palaephati* c. 41. pro ἀναβιῶσαι Codex Oxon. ἀναβιῶναι ποιῆσαι exhibet.

CAPVT XXX.

Ἀλεκτρυόνα εἴτε πριάμενος, εἴτε δῶρον λαβὼν, ἐς τὴν ἀγέλην τὴν σεαυτοῦ καὶ τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἠθάδας, ἐθέλεις ἀριθμεῖν καὶ ἔχειν, οὐκ ἀπολύσεις οὐδὲ ἀφήσεις εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ, φυγὰς παραχρῆμα οἰχήσεται ὡς τοὺς οἰκείους, καὶ τοὺς συννόμους, εἰ καὶ πάνυ πόρρωθεν εἴη οὗτος. Δεῖ δὲ ἄρα αὐτῷ φρουρὰν περιβαλεῖν, καὶ δεσμὰ ἀφανῆ ὑπὲρ τὰ Ἡφαίστου τὰ Ὁμήρεια· καὶ ὅ γε λέγω τοιοῦτόν ἐστι. Τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἐσθίεις εἰς μέσον καταθεὶς, καὶ τὸν ὄρνιθα λαβὼν, καὶ τρὶς αὐτὸν τὴν προειρημένην σκηνὴν περιαγαγὼν, μέθες τὸ ἐντεῦθεν ἄφετον ἀλᾶσθαι σὺν τοῖς ὄρνισι τοῖς οἰκέταις· ὁ δὲ οὐκ ἀπαλάττεται, ὥσπερ οὖν πεπεδημένος.

ἐθέλεις] Ita ex Mediceo ſcripſit Gronovius pro ἐθέλων. Cod. Aug. ἐθέλεις.

Ὁμήρεια] Odyſſea Θ'. 274.

οἰκέταις] Codex alter Geſneri et Mediceus οἰκείοις. Idem verbum paulo anteceſſit, ſed ibi notas, cognatas ſignificat, hoc vero loco domeſticae aves intelliguntur. Ita VIII. 20. πελαργὸς οἰκέτης· et IX. 41. μῦες οἰκέται.

CAPVT XXXI.

Ἡ σαλαμάνδρα τὸ ζῶον οὐκ ἔστι μὲν τῶν πυρὸς ἐγγόνων, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ τίκτεται, ὥσπερ οὖν οἱ καλούμενοι πυριγόνοι· θαρρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. Καὶ τούτου τὰ μαρτύρια· παρὰ τοὺς βαναύσους καλινδεῖται, καὶ τοὺς χειρώνακτας τοὺς ἐμπύρους. Εἰς ὅσον μὲν οὖν ἐνακμάζει αὐτοῖς τὸ πῦρ, καὶ συνεργὸν τῇ τέχνῃ ἔχουσιν αὐτὸ, καὶ κοινωνὸν τῆς σοφίας, ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου οὐδὲ ἐν φροντίζουσιν. Ὅταν δὲ τὸ μὲν ἀποσβεσθῇ, καὶ μαρανθῇ, μάτην δὲ αἱ φῦσαι καταπνέωσιν, ἐνταῦθα ἤδη τὸ ζῶον τὸ εἰρημένον ἀντιπράττειν σφίσιν ἴσασι καλῶς· ἀνιχνεύσαντες οὖν τὸ θηρίον καὶ τιμωρησάμενοι, τὸ πῦρ ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐξάπτεται, καὶ ἔστιν εὐπειθὲς, καὶ οὐ σβέννυται τῇ συνηθείᾳ τρεφόμενον.

De Salamandra *Ariſtoteles* H. A. V. 19. *Nicander* Alexiph. 535. *Plinius* X. 67. *Philes* XVII. *Georg. Piſides* 1027.

αὐτοῖς τὸ πῦρ] Pronomen αὐτοῖς, quod antea vocem συνεργὸν ſequebatur, huc autoritate Medicei libri transpoſuit Gronov.

CAPVT XXXII.

Κύκνος, ὅνπερ οὖν καὶ θεράποντα Ἀπόλλωνος ἔφησαν ποιηταὶ, καὶ λόγοι μέτρων ἀφειμένοι πολλοὶ, τὰ μὲν ἄλλα ὅπως μούσης τε καὶ ᾠδῆς ἔχει, εἰπεῖν οὐκ οἶδα· πεπίστευται δὲ ὑπὸ τῶν ἄνω τοῦ χρόνου, ὅτι τὸ κύκνειον οὕτω καλούμενον ᾄσας, εἶτα ἀποθνήσκει. Τιμᾷ ἄρα αὐτὸν ἡ Φύσις, καὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, καὶ εἰκότως· εἴγε τούτους μὲν καὶ ἐπαινοῦσι καὶ θρηνοῦσιν ἐκεῖνοι, ἄλλοι δὲ εἴτε τοῦτο θέλοις, εἴτε ἐκεῖνο, ἑαυτοῖς νέμουσιν.

Ἀπόλλωνος ἔφησαν] Cod. alt. Gesneri et Mediceus Ἀπόλλωνι ᾔδουσαν habent; quae lectio vulgata non melior est.

ἐκεῖνοι, ἄλλοι] Necessariam puto emendationem *Gesneri*, qui transpositis his vocibus θρηνοῦσιν ἄλλοι, ἐκεῖνοι δὲ legit. De cycnis fabula pervulgata testimoniis non eget.

CAPVT XXXIII.

Κροκόδειλος ὅπως ἔχει μεγέθους καὶ ὁ τέλειος καὶ ὁ ἐκγλυφεὶς πρῶτον, καὶ μέντοι καὶ γλώττης, ὅπως καὶ ἐπικινεῖ τὴν γένυν, καὶ ποτέραν τῇ ἑτέρᾳ προσάγει, πολλοὶ λέγουσι. Κατέγνωσαν δὲ ἄρα τοῦ ζώου τοῦδε ἤδη τινὲς, ὅτι τίκτει μὲν τοσαῦτα ᾠὰ, ὅσαις ἂν δὲ ἡμέραις ἐπωάζουσιν ὄρνεις, εἶτα ὅταν ἐκγλύψῃ τὰ νεόττια. Ἤδη δὲ ἔγωγε ἤκουσα, ὁ κροκόδειλος ὁπόταν ἀποθάνῃ, σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι· κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

De crocodilo vide infra X. 21. *Plinium* VIII. 25. *Ammianus* XXII. 15.

ἐκγλυφεὶς] Hoc vulgato ἐκλεπεὶς ex Cod. alt. Gesn. et Med. praetulit Gronov.

ὅσαις ἂν] Infra X. 21. sexaginta ova et dies incubationis numerat; Sed lectio hujus loci est corrupta. Pro ὄρνεις *Gesnerus* legebat ᾠοῖς. In Mediceo est: ἐπωάζουσα ὄρνις, εἶτα ὅταν ἐκγλύψῃ. ex quo Gronovius efficit: ὅσαις ἂν καὶ ἡμέραις ἐπωάζῃ ὡς ὄρνις, ἔστ' ἂν ἐκγλύψῃ τὰ νεόττια. *Pauw* ad *Horapollinem* II. 50. emendat: ὅσαις ἂν καὶ ἡμέραις ἐπωάζει, ὄρνις εἶτα, ὅταν γλύψῃ. Pro ἐκγλύψῃ vulgo γλύψῃ. Alter Cod. Gesneri ἐκλέψῃ, alter cum Mediceo nostrum habet. Cf. tamen infra IV. 37. Equidem h. l. minore cum mutatione ita lego: ὅσαις ἂν καὶ ἡμέραις ἐπωάζουσι ὡς ὄρνις εἶτα ἂν ἐκγλύψῃ τὰ ν.

ὁπόταν ἀποθάνῃ] Ita audacter rescripsi pro vulgato ὅπως ἂν, quod sensum contrarium efficit. Fabulam de scorpio habet etiam *Archelaus* ap. *Antigonum* c. 23. et ex nostro *Philes* Carm. 115.

CAPVT XXXIV.

Εἰ σαφῆ ταῦτα καὶ μὴ ἀμφίλογα, Ἰνδῶν λόγοι πειθέτωσαν· ἃ δὲ νῦν ἐρῶ, τῆς ἐκεῖθεν φήμης δια-

κομιζούσης, ταῦτά ἐστιν. Ὁμώνυμον τῷ Φυτῷ κινάμωμον ὄρνιν ἔγωγε τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου λέγοντος ἤκουσα· καὶ τὸν μὲν ὄρνιν κομίζειν ἐκεῖθεν τὸ Φερώνυμον τοῦτο δὴ τὸ Φυτὸν εἰς Ἰνδοὺς, εἰδέναι δὲ ἄρα τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου γε καὶ ὅπως Φύεται, οὐδέν.

Νικομάχου] Locus *Aristotelis* est in H. A. IX. 13. cf. *Plinius* X. 33. atque infra XVII. 21.

κομίζειν ἐκεῖθεν] *Pauw* ad *Philen* Carm. XXVII. emendat ἴκαθεν.
ἄρα τοὺς] Ex Mediceo ἄρα accessit.

CAPVT XXXV.

Αἰγύπτιοι κλύσματα καὶ κάθαρσιν γαστρὸς οὐκ ἔκ τινος ἐπινοίας ἀνθρωπίνης λέγουσι μαθεῖν, διδάσκαλον δὲ σφισι τοῦ ἰάματος τοῦδε τὴν ἶβιν ᾄδουσι· καὶ ὅπως ἐξεπαίδευσε τοὺς πρώτους ἰδόντας, ἐρεῖ ἄλλος. Σελήνης δὲ αὔξησιν καὶ μείωσιν ὅτι οἶδε, καὶ τοῦτο ἤκουσα· καὶ ὅτι την τροφὴν ἑαυτῇ ὑφαιρεῖ καὶ προστίθησι κατὰ τὴν τῆς θεοῦ καὶ λῆξιν καὶ πρόσθεσιν, πυθέσθαί ποθεν οὐκ εἰμὶ ἔξαρνος.

τὴν ἶβιν] Cf. *Plinius* VIII. 27. *Plutarchus* de Solertia p. 974. et *Philes* Carm. XVI.

σελήνης αὔξησιν] Cf. infra c. 38.

CAPVT XXXVI.

Κέντρον πικρότατον καὶ κίνδυνον φέρον ἁπάντων μᾶλλον ἡ τρογὼν ἡ ἐκ τῆς θαλάττης ἔχει· καὶ τὸ μαρτύριον. Εἰ μὲν εἰς δένδρον τεθηλὸς καὶ εὖ μάλα ἀναθέον ἐμπήξαις αὐτὸ, οὔτε εἰς ἀναβολὰς, οὔτε χρόνῳ ὕστερον, ἀλλ' αὖον ἤδη τὸ δένδρον. εἰ δέ τι τῶν ζώων ἀμύξαις, ἀπέκτεινας.

κίνδυνον φέρον] *Triller* κινδυνόφερον. De re ipsa vide supra I. 56. II. 50. *Schol. Nicandri* Theriac. 828.

CAPVT XXXVII.

Ἡ μυγαλὴ, καὶ γὰρ τοῦτο ποίημα ὕλης, εἰς ὅσον μὲν τηνάλλως πρόεισι, πέπλασαι ζῆν ἔχει, καὶ ἐσπείσατο αὐτῇ ἡ Φύσις, ἐάν γε μὴ ἄλλῃ τινὶ τύχῃ καταληφθῇ καὶ ἀπόληται· ἐὰν δὲ εἰς ἁρματοτροχίαν ἐμπέσῃ, οἱονεὶ πέδῃ κατείληπται, καὶ μάλα ἀφανεῖ, καὶ τέθνηκε. Δηχθέντι δὲ ὑπὸ μυγαλῆς φάρμακον ἐκεῖνο, ἐκ

τῆς τῶν τροχῶν διαδρομῆς ἡ ψάμμος ἀρθεῖσα ἐπεπάσθη τῷ δήγματι, καὶ ἔσωσε παραχρῆμα.

πέπλαται ζῆν] *Gesnerus* emendabat καὶ ἀλᾶται; contra *Pauw* ad *Philen* Carm. 114. ἐπιπλεῖστα, i. e. diutissime. Equidem quod afferam melius, non habeo. *Wernsdorf* adscripserat conjecturam viri docti ex Actis Eruditor. 1780. p. 595. μυὸς καὶ γαλῆς εἰς ὅσον — πέπαται ζῆν, καί. Ita enim interpretabar notam *A. E.*

ἐπεπάσθη] Ita ex Mediceo scripsi, cui suffragabatur *Philes*. Vulgo ἐπεπλάσθη. De fabula ipsa *Nicander* Theriac. 815. τυφλὴν μυγαλέην τροχιῇσιν ἐνιθνήσκουσαν ἁμάξης. cf. *Plinius* VIII. sect. 83. *Idem* XXIX. sect. 27. et contra morsum ejus remedio terra de orbita; ferunt enim non transiri ab eo orbitam torpore quodam naturae. De morsu ejus venenato princeps locus est *Aristotelis* H. A. VIII. 24. Cel. *Pallas* in Spicileg. Zoolog. IX. p. 59. putat morsus venenum muri araneo adscriptum a veteribus, quod animalia pascentia inprimis tentat, verius a phalangii aliquo genere profectum.

CAPVT XXXVIII.

Καὶ ταῦτα δὲ ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας ἴβεως προσακήκοα. Ἱερὰ τῆς σελήνης ἡ ὄρνις ἐστί· τοσούτων οὖν ἡμερῶν τὰ ᾠὰ ἐκγλύφει, ὅσων ἡ θεὸς αὔξει τε καὶ λήγει· τῆς δὲ Αἰγύπτου οὔποτε ἀποδημεῖ. Τὸ δὲ αἴτιον, νοτιωτάτη χωρῶν ἁπασῶν Αἴγυπτός ἐστι, καὶ ἡ σελήνη δὲ νοτιωτάτη τῶν πλανωμένων ἄστρων πεπίστευται. Ἑκοῦσα μὲν οὖν οὐκ ἂν ἀποδημῆσαι ἡ ἶβις· εἰ δέ τις ἐπιθέμενος αὐτῇ κατὰ τὸ καρτερὸν ἐξαγάγοι, ἥδε ἀμύνεται τὸν ἐπιβουλεύσαντα, εἰς οὐδὲν αὐτῷ τὴν σπουδὴν προαγαγοῦσα· ἑαυτὴν γὰρ ἀποκτείνει λιμῷ, καὶ ἀνόνητον τὴν προθυμίαν ἀποφαίνει τῷ προῃρημένῳ. Βαδίζει δὲ ἡσυχῇ καὶ κορικῶς, καὶ οὐκ ἂν αὐτὴν θᾶττον ἢ βάδην προϊοῦσαν θεάσαιτό τις. Καὶ τούτων αἱ μέλαιναι τοὺς πτερωτοὺς ὄφεις ἐξ Ἀραβίας εἰς Αἴγυπτον παρελθεῖν οὐκ ἐπιτρέπουσι, τῆς γῆς τῆς φίλης προπολεμοῦσαι. Αἱ δὲ ἕτεραι τοὺς ἐξ Αἰθιοπίας κατὰ τὴν τοῦ Νείλου ἐπίκλυσιν ἀφικνουμένους ἀπαντῶσαι διαφθείρουσιν. Ἢ τί ἂν ἐκώλυσε διὰ τῆς ἐκείνων ἐπιδημίας τοὺς Αἰγυπτίους ἀπολωλέναι;

ἱερὰ τῆς σελήνης] Rationes mysticas, hoc est, ineptas hujus consecrationis tradit *Clemens* Alexandrinus L. V. Stromatum, cujus locum posuit etiam *Gesnerus* in Histor. Avium p. 37. Sic accipiter Apollini seu soli sacer erat. Superstitio Aegyptiorum aliarum multarum avium naturam consecravit, eoque factum est, ut historia naturalis nugis et fabulis inquinaretur, quod etiam in iis avibus accidisse non mirum est, ex quarum volatu et cibatu auguria capiebant plures Asiae nationes, Graeci et Romani.

κατὰ τὸ καρτερὸν] Praepositio ex

Mediceo accessit; ex eodem etiam paulo post θεάσαιτό τις pro ἴδοι τις receptum est.

αἱ μέλαιναι] Duplex Ibis; utrumque genus describit *Herodotus* II. 76. cujus haec verba noster respexit: λέγεται δὲ ὡς ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτὰς ὄφις ἐκ τῆς Ἀραβίας πέτεσθαι ἐπ' Αἰγύπτου· τὰς δ' ἴβις ἀπαντώσας (nigras) ἐς τὴν ἐσβολὴν ταύτης τῆς χώρας ὁ παριέναι τὰς ὄφις ἀλλὰ κατακτείνειν. *Plinius* X. sect. 40. invocant et Aegyptii ibes suas contra serpentium adventum. *Idem* X. sect. 45. Ibis circa Pelusium tantum nigra est, ceteris omnibus locis candida. Atque ita *Aristoteles* H. A. IX. 27. cujus locum perverse laudat *Eustathius* ad *Dionysii* Perieg. v. 262. Serpentes volantes alis membranaceis quas *Herodotus* l. c. describit, fortasse sunt lacertae volantes, quas *Linnaeus* dracones volantes dixit. Megasthenes apud *Strabonem* XV. p. 1029. Indiae assignat ὄφεις διπήχεις ὑμενοπτέρους, qui noctu volent, atque incautos lotii aut sudoris aspersu laedant.

CAPUT XXXIX.

Ἀκούω δέ τι καὶ γένος αἰετῶν, καὶ ὄνομα αὐτῶν χρυσαίετον ἔθεντο, ἄλλοι δὲ ἀστερίαν τὸν αὐτὸν καλοῦσιν· ὁρᾶται δὲ οὐ πολλάκις. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης αὐτὸν θηρᾶν καὶ νεβροὺς, καὶ λαγωοὺς, καὶ γεράνους, καὶ χῆνας ἐξ αὐλῆς. Μέγιστος δὲ αἰετῶν εἶναι πεπίστευται, καὶ λέγουσί γε εἰς τοὺς Κρῆτας καὶ τοῖς ταύροις ἐπιτίθεσθαι αὐτὸν κατὰ τὸ καρτερὸν, καὶ περιηγοῦνται τὸ ἔργον τὸν τρόπον τοῦτον. Ὁ μὲν κεκυφὼς κάτω νέμεται ὁ ταῦρος· ὁ δὲ αἰετὸς ἐπὶ τῷ τένοντι τοῦ ζώου καθίσας ἑαυτὸν, παίει τῷ στόματι συνεχέσι τε καὶ καρτεραῖς ταῖς πληγαῖς· ὁ δὲ ὥσπερ οἰστρηθεὶς ἐξάπτεται, καὶ ἡ ποδῶν ἔχει φυγῆς ἄρχεται. Καὶ ἕως μέν ἐστιν εὐήλατα, ὁ αἰετὸς ἥσυχός ἐστι, καὶ ἐπιποτᾶται παραφυλάττον· ὅταν δὲ τὸν ταῦρον θεάσηται πλησίον κρημνοῦ γεγενημένον, κυκλώσας τὰ πτέρα, καὶ ὑπερτείνας αὐτοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐποίησε τὰ ἐν ποσὶ μὴ προειδόμενον κατενεχθῆναι βιαιότατα· εἶτα ἐμπεσὼν καὶ ἀναῤῥήξας τὴν γαστέρα, ῥαδίως χρῆται τῇ ἄγρᾳ, ἐς ὅσον ἐθέλει. Θήρας δὲ ἀλλοτρίας οὐχ ἅπτεται κειμένης, ἀλλὰ χαίρει τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις, κοινωνίαν τε τὴν πρὸς ἄλλον ἥκιστα ἐνδέχεται· κορεσθεὶς δὲ, εἶτα τοῦ λοιποῦ πονηρὸν ἆσθμα καὶ δυσωδέστατον καταπνεύσας, ἄβρωτα τοῖς ἄλλοις τὰ λείψανα ἐᾷ. Καὶ μέντοι καὶ ἀλλήλων ἀπῳκισμένας οἰκοῦσι καλιὰς, ὑπὲρ τοῦ μὴ διαφέρεσθαι ὑπὲρ θήρας, καὶ λυπουμένους λυπεῖν πολλάκις.

Ἀριστοτέλης] Locus eſt in H. A. IX. 32. Cf. *Plinius* X. 3. infra IX. c. 10. *Philes* Carm. I. Haec quidem *Gronovius* ad h. l. ſcripſit; verum equidem nec in *Ariſtotelis* loco laudato, nec alibi nomen χρυσαετὸς et ἀστερίας, nec reliqua etiam *Aeliani* verba reperio. Aquilam tamen germanam (γνήσιον) *Ariſtotelis* l. c. intelligi concedo cum *Geſnero* in Hiſt. Avium p. 162. ea enim ξανθὸς dicitur, colore ſubrutilo ap. *Plinium*. Exiſtimo igitur totum hoc caput ex recentiore aliquo Scriptore, qui *Ariſtotelem* laudaverat, ſed alienis nominibus utebatur, translatum eſſe. Accipitrem ἀστερίαν *Ariſtoteles* nominat, non aquilam ἀστερίαν, quam tamen etiam de germana interpretatur *Geſnerus* Hiſtor. Avium p. 42

λαγωδὸς] Ita Gronov. ex Medic. pro λαγὸς.

εἰς τοὺς Κρῆτας] Vulgo καὶ εἰς τ. Κ. ſed καὶ omittit Mediceus.

φυγῆς ἔρχεται] Ita Cod. alter Geſneri, Mediceus et *Apoſtolius* pro vulgato ἅπτεται.

γεγεννημένον] *Apoſtolius* γενόμενον.

δυσωδέστατον] Conf. *Theophylactus* Quaeſt. Natur. c. 2. In ſeqq. male *Apoſtolius* διαφθείρεσθαι habet. Quod vero h. l. *Aelianus* affirmat chryſaëton praedam alienam non attingere, idem plerumque tradi ſolet de univerſo aquilarum genere, nullum ſcilicet cadaver ab iis attingi. Cf. *Oppianus* Ixeutic. I. c. 1. Verum tamen de aquila aurea (*dem Goldadler oder Steinadler*) narrat *Taube* in Deſcriptione Slavoniae T. I. p. 25. eam equos et boves mortuos comedere. Simile quid de aquilis Arabicis etiam narrat *Forſkaol* in Deſcript. Animalium.

CAPVT XL.

Ην ἄρα γένος αἰετῶν καὶ πρὸς τοὺς τρέφοντας φιλόστοργον, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τοῦ Πύῤῥου· τοῦτον τοί φασι καὶ ἐναποθανεῖν τῷ δεσπότῃ τροφῆς ἀποστάντα. Ἤδη δὲ καὶ ἀνδρὸς ἰδιώτου αἰετὸς τρόφιμος, καιομένου τοῦ δεσπότου, εἰς τὴν πυρὰν ἑαυτὸν ἐνέβαλεν· οἱ δὲ οὐκ ἀνδρός, ἀλλὰ γυναικός, τὸ θρέμμα εἶναί φασι. Καὶ ζηλοτυπώτατον δὲ ἦν ζῷον αἰετὸς περὶ τὰ νεόττια· ἐὰν γοῦν θεάσηταί τινα προσιόντα, ἀπελθεῖν ἀτιμώρητον οὐκ ἐπιτρέπει, παίει γὰρ τοῖς πτεροῖς αὐτόν, καὶ τοῖς ὄνυξι λυμαίνεται, καὶ ἐπιτίθησίν οἱ πεφεισμένως τὴν δίκην· οὐ γὰρ χρῆται τῷ στόματι.

ὁ τοῦ Πύῤῥου] Hiſtoriam repetiit *Tzetzes* Chiliad. IV. 134. v. 297. cf. etiam infra VI. 29.

ἀλλὰ γυναικὸς] De virgine Seſtia narrat hoc *Plinius* X. 5.

περὶ τὰ νεόττια] Vulgatam lectionem reſtitui; Gronovius enim ex *Apoſtolio* II. 6. πρὸς nulla neceſſitate receperat.

ἀπελθεῖν] In altero Geſneri Codice vitio librarii ἐπελθεῖν erat. De re ipſa vide *Ariſtotelem* H. A. IX. 32.

CAPVT XLI.

Ἔστι δὲ θαλασσίων ζώων τρίγλη λιχνότατον, καὶ εἰς τὸ ἀπογεύσασθαι παντὸς τοῦ παρατυχόντος ἀναμφιλόγως ἀφειδέστατον. Καί τινες καλοῦνται λεπρώδεις

αὐτῶν, σπάσασαι τὸ ὄνομα ἐκ τῶν χοιρίων, ἅπερ οὖν πέτρας ἔχει λεπτάς τε καὶ ἀραιάς, καὶ φυκία μέσα τούτων δασέα, καί που καὶ ὑποκάθηται πηλὸς ἢ ψάμμος. Φάγοι δ' ἂν τρίγλη καὶ ἀνθρώπου νεκροῦ καὶ ἰχθύος, φιληδοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μεμιασμένοις καὶ κακόσμοις.

Caput hoc illustratur ex *Oppiani* III. 431. et I. 343. Intelligi vero mullum barbarum et surmuletum *Linnaei* consentiunt *Brunnichius* et *L. Th. Gronovius*. Hodie etiam trigla Graecis audit, Cretensibus vero τριγλοβαρβοῦνι; Veneti enim *barboni* eam nominant.

λεπρώδεις] Ex hoc cognomine suspicor deinceps etiam λεπράς τε καὶ ἀραιάς legendum est. Conjunctio τε ex Mediceo accessit.

μεμιασμένοις] *Suidas* ex h. l. πεπιασμένοις laudat in h. v. male; ut monuit *Perizonius* in Praefatione ad V. H.

CAPUT XLII.

Θηρᾶσαι καὶ μάλα γε ἱκανοί, καὶ οὐδέν τι μεῖον τῶν αἰετῶν, ἱέρακές εἰσιν, ἡμερώτατοι δὲ ὀρνίθων πεφύκασι, καὶ φιλανθρωπότατοι, τὸ μέγεθος αἰετῶν οὐκ ὄντες ὀλιγώτεροι. Ἀκούω δὲ ὅτι ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ ἀνθρώποις εἰσὶ σύνθηροι ἐν ταῖς ἑλείοις ἄγραις, καὶ ὁ τρόπος· Οἱ μὲν ἄνθρωποι τὰ δίκτυα ἁπλώσαντες ἡσυχάζουσιν, οἱ δὲ ἱέρακες ὑπερπετόμενοι καὶ φοβοῦσι τοὺς ὄρνεις, καὶ συνωθοῦσιν εἰς τὰς τῶν δικτύων περιβολάς· τῶν οὖν ᾑρημένων οἱ Θρᾷκες μέρος ἀποκρίνουσι καὶ ἐκείνοις, καὶ ἔχουσιν αὐτοὺς πιστούς, μὴ δράσαντες δὲ τοῦτο ἑαυτοὺς τῶν συμμάχων ἐστέρησαν. Μάχεται δὲ ὁ τέλειος ἱέραξ καὶ πρὸς ἀλώπεκα, καὶ πρὸς αἰετόν, καὶ γυπὶ μάχεται πολλάκις. Καρδίαν δὲ οὐκ ἂν φάγοι ποτὲ ἱέραξ, τελεστικὸν δήπου δρῶν καὶ μυστικὸν ἐκεῖνος τοῦτο. Νεκρὸν δὲ ἄνθρωπον ἱέραξ ἰδών, ὡς λόγος, πάντως ἐπιβάλλει γῆς τῷ ἀτάφῳ· καὶ τοῦτο μὲν οὐ κελεύει αὐτῷ ὁ Σόλων, ὡς Ἀθηναίους ἐπαίδευσε δρᾶν. Εἰ δὲ σώματος ἅψεται, μένει ἄγευστος καὶ ποτοῦ, ἐὰν εἰς αὔλακα ἐποχετεύῃ εἰς ἄνθρωπος· πεπίστευκε γὰρ αὐτὸν πονούμενον ζημιοῦν, ὑφαιρούμενος ἐκ τῆς ἐκείνου χρείας ὕδωρ· εἰ δὲ πλείους ἐπάρδοιεν, ἀφθονίαν τοῦ ῥεύματος ὁρῶν, ὡς φιλοτησίας τινὸς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνει, καὶ πίνει ἡδέως.

ἱκανῶς] Ita Mediceus pro vulgato ἱκανόν. Cf. *Philes* XXVI.

Θρᾴκη] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 36. *Antigonus* c. 34. Autor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 731. *Plinius* X. 8.

ἁλιεῦσι] Hoc vulgato ἁλιεῦσιν ex Cod. alt. Gesn. et Medic. praetuli.

ἔχουσιν αὐτὸς] ita Mediceus. Vulgo ἔχουσι καὶ αὐτός.

Σόλων] Cf. Interpretes ad V. H. V. 14. Ineptiae sunt de more accipitrum, quae scriptorem magicum sapiunt. Sed idem ex libris Aegyptiorum refert *Plutarchus* de Iside p. 371. λέγεται δὲ καὶ νεκρῶν ἀτάφων ὄμμασι γῆν ὑπερπετόμενος ἐπιβάλλειν. Pro ἐπαίδευσε Medicei libri vulgo legitur ἐκέλευσε.

εἰ δὲ σώματος ἅψηται] Aut desunt quaedam, aut haec verba cum *Gesnero* inducenda sunt, et deinceps legendum μένει δέ. Sequens ἐποχετεύῃ posui pro ἐποχετεύει quia ἐὰν antecessit. Quod ad potum accipitrum attinet, vide notam ad cap. sequens. Cor avium non comedi ab accipitre testatur etiam *Aristoteles* IX. c. 11. *Plinius* et alii praeter *Albertum*. Cf. *Gesner* in Historia Avium p. 7.

CAPUT XLIII.

Ἔστι φῦλον ἱεράκων, καὶ καλεῖται κεγχρηὶς, καὶ ποτοῦ δεῖται οὐδέν· ὀρείτης δὲ γένος ἄλλο αὐτῶν· καὶ ἕκαστός ἐστι δεινῶς φιλόθηλυς, καὶ ἕπεται κατὰ τοὺς δυσέρωτας, οὐδὲ ἀπολείπεται. Εἰ δὲ ἡ γυνὴ ἀπέλθοι που παραλαθοῦσα, ὅδε ὑπεραλγεῖ, καὶ βοᾷ, καὶ ἔοικε λυπουμένῳ ἐρωτικῶς εὖ μάλα. Καμόντες δὲ τὴν ὄψιν ἱέρακες, εὐθὺ τῶν αἱμασιῶν ἴασι, καὶ τὴν ἀγρίαν θριδακίνην ἀνασπῶσι, καὶ τὸν ὀπὸν αὐτῆς πικρὸν ὄντα καὶ δριμὺν ὑπὲρ τῶν ὀφθαλμῶν αἰωροῦσι τῶν σφετέρων, καὶ λειβόμενον δέχονται, καὶ τοῦτο αὐτοῖς ὑγίειαν ἐργάζεται. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς χρῆσθαι τῷδε τῷ φαρμάκῳ ἐς τὴν χρείαν τῶν καμνόντων τὴν αὐγὴν, καὶ ἐκ τῶν ὀρνίθων ἡ ἴασις κέκληται· καὶ οὐκ ἀρνοῦνται μαθηταὶ ἀκούοντες ὀρνίθων οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁμολογοῦσι. Λέγεται δὲ καὶ θεοσύλην ἐν Δελφοῖς ἐλέγξαι ποτὲ ἱέραξ, ἐμπίπτων τε αὐτῷ, καὶ παίων τὴν κεφαλήν. Πιστεύονται δὲ εἶναι ἱέρακες καὶ νόθοι, ἀνακριθέντες πρὸς τὰς τῶν ἀετῶν φυλάς. Ἦρος δὲ ἀρχομένου οἱ ἐν Αἰγύπτῳ τῶν ἁπάντων δύο προαιροῦνται, καὶ ἀποστέλλουσι κατασκεψομένους νήσους τινὰς ἐρήμους, ὅσαιπερ οὖν τῆς Λιβύης πρόκεινται· εἶτα ὑποστρέφουσιν οὗτοι, καὶ ἡγοῦνται τῆς πτήσεως τοῖς ἄλλοις. Οἱ δὲ ἑκόντες ἑορτὴν ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐν Λιβύῃ παρέχουσι, σίνονται γὰρ οὐδέν. Παρελθόντες δὲ ἐς τὰς νήσους, ἃς οἱ πρῶτοι θεασάμενοι τῶν

ἄλλων ἐπιτηδειοτέρας σφίσιν ἔκειναν, ἐνταῦθα κατὰ πολλὴν τὴν γαλήνην τε καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀποτίκτουσι, καὶ ἐκγλύφουσι καὶ θηρῶνται τρυθοὺς καὶ πλειάδας, καὶ τοὺς νεοττοὺς ἐν ἀφθόνοις ἐκτρέφουσιν· εἶτα ἤδη παγέντας καὶ ἐκπετησίμους γεγενημένους παραλαβόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπάγουσιν, ὥσπερ οὖν εἰς τὰ οἰκεῖα πατρῷα, τὰς ἐν τοῖς συντρόφοις. χωρίοις διατριβάς.

κεγχρηΐς] Infra XIII. 25 κεγχρὶς scribitur, et ap. *Aristotelem* de Generat. III. 1. ubi *Gaza* tinnunculum reddit. Similiter in H. A. VI. 1. τὰ δὲ γαμψώνυχα πάντα ὀλιγογονά ἐστιν, ἔξω κεγχρίδος· αὕτη δὲ πλεῖστα τίκτει τῶν γαμψωνύχων. ὦπται μὲν οὖν καὶ τέτταρα ἤδη. τίκτει δὲ καὶ πλείω. De Gener. III. 1. μάλιστα δὲ ἡ κεγχρὶς πολύγονον· μόνον γὰρ σχεδὸν τοῦτο καὶ πίνει τῶν γαμψωνύχων. H. A. VIII. 3. ἔστι δὲ τὸ τῶν ὀρνίθων γένος τὸ μὲν ὀλιγοποτόν, οἱ δὲ γαμψώνυχες καὶ ἄποτοι πάμπαν, εἰ μή τι ὀλίγον γένος καὶ ὀλιγάκις· μάλιστα δὲ τοιοῦτον ἡ κεγχρίς· καὶ ἰκτῖνος ὀλιγάκις μὲν, ὦπται δὲ πίνων. H. A. II. 17 ἔνιοι δὲ τὴν κοιλίαν αὐτὴν ἔλαττον ἐμπλέαν προλόβῳ οἷον ἡ κεγχρίς. *Plinius* ubique graecum nomen retinet, sed X. 37. ex *Columella* tinnunculum nominat. *Suidas* in voce ἐπιρυγχὶς haec verba incerti scriptoris habet: ὅσα τῶν πτερωτῶν τὴν ἐπιρυγχίδα γεγαμψώκασιν ὑπὸ τὴν γένυν, οἷά ἐστιν ἀετὸς, ἱέραξ καὶ κεγχρηῒς, ἄλλα τὸ μὴ πίνοντα. Eadem fere in voce κεγχρίνης habet, et in voce γαμψώνυχος. Conf. *Gesneri* Hist. Avium p. 54. Obiter notandum puto egregiam vocem, ἐπιρυγχίδα, esse ad signandam avium rapacium a reliquo genere differentiam, quam in Ornithologiam hodiernam introductam vellem.

φιλόθηλυς] Hinc intellige locum incerti Scriptoris ap. *Suidam* in γυναικοθήρας, ubi est: δεινοὶ γὰρ οἱ γυναικοθήρας εὐπρεπεῖς αἰτίας εὑρίσκειν ἐς ἄγραν τῶν θηλειῶν.

καὶ δριμὺν] Haec verba ex Mediceo accesserunt. In seqq. pro ἴασις *Triller* emendat χρίσις collyrium. *Hieracium* collyrium memorat *Plinius* XXXIV. c. 11. sed diversum.

τῆς ἐν Λιβύῃ] Ita Mediceus. Vulgo τοῖς. In sqq. etiam ex eodem libro articulus τὰ ante οἰκεῖα accessit.

CAPUT XLIV.

Αἱ ἰουλίδες ἰχθῦς εἰσι πέτραις ἔντροφοι, καὶ ἔχουσιν ἰοῦ τὸ στόμα ἔμπλεον, καὶ ὅτου ἂν ἰχθύος ἀπογεύσωνται, ἄβρωτον ἀπέφηναν αὐτόν. Ἤδη δὲ καὶ οἱ ἁλιεῖς ἡμιβρώτῳ καρίδι περιτυχόντες, καὶ ἑαυτῶν ὑπὸ πενίας ἀξιώσαντες τὸ θήραμα ἄπρατον ὄν, εἰ ἀπογεύσαιντο αὐτοῦ, κλονοῦνται τὴν γαστέρα καὶ στρέφονται. Λυποῦσι δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις ὑποδυομένους τε καὶ νηχομένους, πολλαὶ καὶ δηκτικαὶ προσπίπτουσαι, ὡς αὐτόχρημα ἐπὶ τῆς γῆς αἱ μυῖαι· καὶ δεῖ σοβεῖν αὐτάς, ἢ κολάζεσθαι ἐσθιόμενον· σοβοῦντι δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀσχολίας ἀπόλωλε τὸ ἔργον.

ἰουλίδες] Haec illustrant *Oppianum* II. 434. Graecis recentioribus σγυρ-δέλλαι, Italis *donzellae*, Genuensibus *Zigurellae* dicuntur. *Belonius* Observ. I. 30. Est vero labrus iulis *Linnaei* ap. *Brünnichium* Massil. no. 69. cujus morsum natans expertus est ipse *Rondeletius*. De veneno omnes tacent.

οἱ ἁλιεῖς — πενίας] Articulus οἱ ex Mediceo accessit. Pro altera voce *Triller* πείνης, fame, emendat.

στρέφονται] *Triller* omnino legendum censet στρεφῶνται; cujus equidem emendationis necessitatem non video.

CAPVT XLV.

Λαγὼς δὲ θαλάττιος βρωθεὶς καὶ θάνατον ἤνεγκε πολλάκις, πάντως δὲ τὴν γαστέρα ὠδύνησε. Τίκτεται γὰρ ἐν πηλῷ, καὶ οὐκ ὀλιγάκις δὲ ταῖς ἀφύαις συναλίσκεται· εἴη δ' ἂν κατὰ τὸν κοχλίαν τὸν γυμνὸν τὸ εἶδος.

τίκτεται γὰρ] *Paw* ad *Philen* Carm. 93. v. 11. transpositis particulis legit πάντως γὰρ — τίκτεται δέ. Hoc video, γὰρ post τίκτεται otiosum esse. Comparatio leporis marini cum cochlea nuda docet intelligi animal molluscum Aplysia depilans a *Linnaeo* dictum, postea vero accuratius descriptum et cum hoc etiam *Aeliani* loco comparatum a *Bohadschio*, *Beschr. von Meerthieren*. Cel. *Pallas* idem cum Doride *Linnaei* ad Limacis genus refert, Spicileg. Zoolog. X. Infra IX. 51. trigla leporem marinum comedere dicitur. Cf. *Plinius* IX. 48. et XXXII. 1. *Nicander* Alexiph. v. 465. Lepus vero marinus, quem infra *Aelianus* XVI. 19. memorat, longe diversi generis est.

CAPVT XLVI.

Γὺψ νεκρῷ πολέμιος, ἐσθίει γοῦν ἐμπεσὼν ὡς ἐχθρὸν, καὶ φυλάσσει τεθνηξόμενον. Καὶ μέντοι καὶ ταῖς ἐκδήμοις στρατιαῖς ἕπονται γῦπες, καὶ μάλα μαντικῶς ὅτι γε εἰς πόλεμον χωροῦσιν εἰδότες, καὶ ὅτι μάχη πᾶσα ἐργάζεται νεκροὺς, καὶ τοῦτο ἐγνωκότες. Γῦπα δὲ ἄῤῥενα οὔ φασι γενέσθαί ποτε, ἀλλὰ θηλείας ἁπάσας· ὅπερ ἐπιστάμενα τὰ ζῶα, καὶ ἐρημίαν τέκνων δεδιότα, εἰς ἐπιγονὴν τέκνων τοιαῦτα δρᾷ· Ἀντίπρωροι τῷ νότῳ πέτονται· εἰ δὲ μὴ ἢ νότος, τῷ εὔρῳ κεχήνασι, καὶ τὸ πνεῦμα εἰσρέον πληροῖ αὐτὰς, καὶ κύουσι τριῶν ἐτῶν. Λέγουσι δὲ νεοττιὰν μὴ ὑποπλέκειν γῦπα· τοὺς δὲ αἰγυπτιοὺς ἐν μεθορίῳ γυπῶν ὄντας καὶ αἰετῶν, εἶναι καὶ ἄῤῥενας, καὶ τὴν χρόαν πεφυκέναι μέλανας· καὶ τούτων μὲν ἀκούω καὶ νεοττιὰς δείκνυσθαι. Γῦπας δὲ μὴ ᾠὰ τίκτειν πέπυσμαι, νεοττοὺς δὲ ὠδίνειν, καὶ ὡς ἀπὸ γενεᾶς κατάπτεροί εἰσι· καὶ τοῦτο ἤκουσα.

τῷ] Cf. *Philes* Carm. III. Vultures cadavera procul indagare et quasi praesagire constans est veterum scriptorum traditio, a vero non aliena. Cf. Interpp. *Plinii* X. 6. *Lucani* VII. 823.

εἰ δὲ μὴ ᾖ] Grammaticae leges εἰ δὲ μὴ εἴη scribere iubent.

τριῶν ἐτῶν] Haec et reliqua ex Aegyptiorum libris hieroglyphicis et magicis repetita, ut docet *Plutarchi* locus in Quaest. Rom. p. 286. C. rerum natura mendacii arguit, et testimonium *Aristotelis* H. A. IX. 15. VI. 6. *Antigoni* c. 48. Et tamen harum ineptiarum auctorem faciunt gravissimum Philosophum *Geoponica* XXIV. 26. sed ibi vir doctissimus *Niclas* p. 1032. ex *Aldrovandi* Ornitholog. III. 1. p. 129. docuit haec omnia esse ex Geoponicis *Aristoteli* olim suppositis repetita. — Αἰγυπιὸς infra V. 48. cum aquilis pugnare ait; cum nullibi a veteribus descripti sint, suspicionibus campus patet liber. *Gesnerus* in Histor. Avium p. 189. et 756. γυπαίετον interpretatur, et vulturem nigrum *Plinii* X. sect. 7. Fortasse est, quem *Belonius* in Aegypto frequentem vidit, et vulturem nigrum appellavit, de quo tamen nondum satis constat, an idem sit cum percnoptero *Linnaei*.

πέπυσμαι] Ita Gron. ex Mediceo pro πέπεισμαι, autoritate *Gesneri* reposuit.

CAPVT XLVII.

Ἰκτῖνες εἰς ἁρπαγὴν ἀφειδέστατοι· οἱ δὲ, εἰ δέοι, τῶν μὲν ἐξ ἀγορᾶς ἐμποληθέντων κρεαδίων, ἐὰν γένωνται κρείττους, ἥρπασαν προσπεσόντες· τῶν δὲ ἐκ τῆς τοῦ Διὸς ἱερουργίας, οὐκ ἂν προσάψαιντο. Ἡ δὲ ὄρειος ἅρπη τῶν ὀρνίθων προσπεσοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφαρπάζει.

τοῦ Διὸς] De milvis Elidis haec tradit Autor θαυμασ. ἀκουσμάτων p. 732. et ex *Theopompo Apollonius* Histor. Mirab. c. 10. Initio capitis Cod. Aug. ἰκτῖνες ἀφειδέστατοι. recte. Vide supra ad I. 35.

ἅρπη] Idem *Tzetzes* Chiliad. V. 8. v. 413. *Aristoteles* H. A. IX. 18. ἡ δὲ καλουμένη φώϋξ ἴδιον ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα. μάλιστα γάρ ἐστιν ὀφθαλμοβόρος τῶν ὀρνίθων, πολέμιος δὲ τῇ ἅρπῃ. καὶ γὰρ ἐκείνη ὁμοιόβιοτος. ubi legd. esse πώϋγξ ex *Hesychio* et *Antonino Liberali* c. 5. docui in Biblioth. Philolog. Goetting. Vol. III. p. 417.

CAPVT XLVIII.

Κόρακες Αἰγύπτιοι, ὅσοι τῷ Νείλῳ προσδιαιτῶνται, τῶν πλεόντων τὰ πρῶτα ἐοίκασιν ἱκέται εἶναι, λαβεῖν τι αἰτοῦντες, καὶ λαβόντες μὲν, ἡσυχάζουσιν· ἀτυχήσαντες δὲ ὧν ᾔτουν, συμπέτονται· καὶ ἑαυτοὺς καθίσαντες ἐπὶ τὸ κέρας τῆς νεὼς, τῶν σχοίνων ἐσθίουσί τε καὶ διατέμνουσι τὰ ἅμματα. Λίβυες δὲ κόρακες, ὅταν οἱ ἄνθρωποι φόβῳ δίψους ὑδρευσάμενοι πληρώσωσι τὰ ἀγγεῖα ὕδατος, καὶ κατὰ τῶν στεγῶν θέντες ἐάσωσι τῷ ἀέρι τὸ ὕδωρ φυλάττειν ἄσηπτον, ἐνταῦθα, εἰς ὅσον μὲν αὐτοῖς τὰ ῥάμφη κάτεισιν, ἐγκύπτοντες χρῶνται τῷ ποτῷ· ὅταν δὲ ὑπολήξῃ, ψήφους κομίζουσι καὶ τῷ στό-

ματι καὶ τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν κέραμον· καὶ αἱ μὲν ἐκ τοῦ βάρους ὠθοῦνται, καὶ ὑφιζάνουσι, τό γε μὴν ὕδωρ θλιβόμενον ἀναπλεῖ· καὶ πίνουσιν εὖ μάλα εὐμηχάνως οἱ κόρακες, εἰδότες φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ δύο σώματα μίαν χώραν μὴ δέχεσθαι.

Λίβυες κόρακες] Hunc locum exscripsit *Apostolius* X. 64. Idem de Libycis corvis narrat *Plutarchus* de Solertia p. 967. In eandem rem exstat *Bianoris* epigramma in *Analectis Brunckianis* T. II. p. 155. quod respexisse videtur *Plinius* X. f. 60.

CAPVT XLIX.

Λέγει Ἀριστοτέλης εἰδέναι τοὺς κόρακας διαφορὰν τῆς εὐδαίμονός τε καὶ λυπρᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ παμφόρῳ τε καὶ πολυφόρῳ κατά τε ἀγέλας καὶ πλήθη φέρεσθαι, ἐν δὲ τῇ ἀγόνῳ καὶ στερίφῃ κατὰ δύο. Τούς γε μὴν νεοττοὺς τοὺς ἐκτραφέντας διώκουσι, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἕκαστος καλιᾶς φυγάδας ἀποφαίνουσιν· ὑπὲρ ὅτου τροφὰς μαστεύουσι, καὶ τοὺς γειναμένους σφᾶς μὴ ἐκτρέφουσι.

Ἀριστοτέλης] Locus est in H. A. IX. 31. sed verba non annumerantur.

CAPVT L.

Υπονύξαντες ἰὸν ἀφιᾶσιν ἰχθύων κωβιός, καὶ δράκων, καὶ χελιδών, οὐ μὴν εἰς θάνατον· ἡ τρυγὼν δὲ ἀποκτείνει παραχρῆμα τῷ κέντρῳ. Καὶ λέγει γε Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος, ἰχθύων φύσεώς τε καὶ κρίσεως ἄπειρον ἄνθρωπον ἁρπάσαντα ἐκ τοῦ δικτύου τρυγόνα, (ᾤετο δὲ ἄρα ὁ δυστυχὴς ψῆτταν εἶναι) ὡς εἶχε φέροντα ἐπὶ κόλπον ἐμβαλεῖν, καὶ βαδίζει, ἵνα λήθῃ, ὥς τι ἀγαθὸν εὑρών, εἶτα καὶ εἰς ἐμπολὴν κερδαλέον ἑαυτῷ ἔχων ἅρπαγμα· ἡ δὲ ἄρα ἤλγησε πιεζομένη, καὶ παίει τῷ κέντρῳ διείρασα, καὶ ἐξέχεε τοῦ δυστυχοῦς κλέπτου τὰ σπλάγχνα· καὶ ἔκειτο παρὰ τῇ τρυγόνι νεκρὸς ὁ φώρ, ἐναργὴς ἔλεγχος ὧν οὐκ εἰδὼς ἔδρασεν.

ἰχθύων] Eadem *Oppianus* II. 458. De singulis piscibus deinceps dicetur. De pastinaca similem historiam narrat *Rondeletius*.

λέγει γε] Ex Mediceo γε, et deinde τοῦ ante δικτύου addidit Gronov.

ἐμβαλεῖν] *Apostolius* XIX. 61. βαλεῖν, deinde βαδίζειν — ἔχει habet; quas quidem varietates nemo approbaverit. Cod. Aug. etiam βαδίζειν praefert.

CAPUT LI.

Ὁ κόραξ, οὐκ ἂν αὐτὸν εἰς τόλμαν ἀθυμότερον εἴποις τῶν ἀετῶν. Ὁμόσε γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς ζώοις χωρεῖ, οὐ μέντοι τοῖς βραχυτάτοις, ἀλλ' ὄνῳ τε καὶ ταύρῳ· κάθηται γὰρ κατὰ τῶν τενόντων, καὶ κόπτει αὐτοὺς, πολλῶν δὲ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξέκοψεν ὁ κόραξ. Μάχεται δὲ καὶ ὄρνιθι ἰσχυρῷ τῷ καλουμένῳ αἰσάλωνι· καὶ, ὅταν θεάσηται ἀλώπεκι μαχόμενον, τιμωρεῖται, πρὸς γὰρ ἐκείνην ἔχει τινὰ φιλίαν. Ἦν δὲ ἄρα πολυκλαγγώτατός τε ὀρνίθων καὶ πολυφωνότατος, μαθὼν γὰρ καὶ ἀνθρωπίνην προΐησι φωνήν· φθέγμα δὲ αὐτοῦ παίζοντος μὲν ἄλλο, σπουδάζοντος δὲ ἕτερον· εἰ δὲ ἀποκρίνοιτο τὰ ἐκ τῶν θεῶν, ἱερὸν ἐνταῦθα καὶ μαντικὸν φθέγγεται. Ἴσασι δὲ διὰ τοῦ θέρους ἐνοχλούμενοι ῥύσιν γαστρὸς, καὶ διὰ ταῦτα ἑαυτοὺς ὑγρᾶς τροφῆς ἀγεύστους φυλάττουσι.

αἰσάλωνι] *Plinius* X. 74. Aesalon vocatur parva avis, ova corvi frangens, cujus pulli infestantur a vulpibus. Invicem haec catulos ejus ipsamque vellit. Quod ubi viderunt corvi, contra auxiliantur, velut adversus communem hostem. *Aristoteles* H. A. IX. 1. καὶ αἰσάλων ἀλώπεκι πολέμιος. τύπτει γὰρ καὶ τίλλει αὐτὴν, καὶ τὰ τέκνα ἀποκτείνει· γαμψώνυχος γάρ ἐστι· κόραξ δὲ καὶ ἀλώπηξ ἀλλήλοις φίλοι· πολεμεῖ γὰρ τῷ αἰσάλωνι ὁ κόραξ, διὸ βοηθεῖ τυπτομένῃ αὐτῇ. Quem locum habet etiam *Antigonus* c. 64. Illustris *Buffon* cum aliis Falconem Sparverium *Linnaei* cum aesalone comparat.

ἀποκρίνοιτο] *Apostolius* X. 64 ὑποκρίνοιτο habet. Pro ῥύσιν sensus requirit cum grammatica lege ῥύσει.

CAPUT LII.

Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τῶν ζώων τὰ μὲν ζωοτόκα εἶναι, τὰ δὲ ᾠὰ τίκτειν, τὰ δὲ σκώληκας· καὶ ζῶα μὲν ἀνθρώπους γεννᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τριχῶν ἐστιν ἐπίβολα, καὶ τὰ κητώδη τῶν ἐνύδρων· τούτων δὲ τὰ μὲν αὐλὸν, βραγχία δὲ οὐκ ἔχειν, οἷον δελφῖνα καὶ φάλαιναν.

σκώληκας] Locus *Aristotelis* est in H. A. I. 5. ett. de Gener. II. 1. ubi ait: σκώληξ δ' ἐστιν, ἐξ οὗ ἄλλο γίνεται ὅλου ὅλον ζῶον διαρθρουμένου καὶ αὐξανομένου τοῦ κυήματος. Pertinet haec descriptionis Aristotelicae tertia pars ad generationem insectorum, quae σκωληκοτοκεῖν ait, errore in quibusdam facili, quorum ova etiam acutissimorum oculos effugiunt, et celerrime excluduntur. Quam multa sunt insecta, quorum ova necdum quis vidit?

ἐνύδρων] Addit *Aristoteles* l. c. οἷον δελφῖνα καὶ τὰ καλούμενα σελάχη. Sequentia verba ex Mediceo constituit

Gronov; vulgo enim τὰ δὲ βράγχια οὐκ ἔχειν legebatur contra sententiam *Aristotelis*.

φάλαιναν] Addit *Aristoteles*: ἔχει δὲ ὁ μὲν δελφὶς τὸν αὐλὸν διὰ τοῦ νώτου, ἡ δὲ φάλαινα ἐν τῷ μετώπῳ. Locus *Aeliani* infra V. 4. non ad balaenam, sed ad phocaenam pertinet ut ad eum demonstrabo. *Rondeletius* phalaenam Veterum putat esse, quam Santones *gibbas* a gibbo dorso appellant; *Gyllius* vero et *Belonius* Italorum *Capidolio* interpretantur. Mihi videtur ad genus physeterum pertinere. Quod vero *Aelianus* V. 48. ait δελφὶς φαλαίνῃ διάφορος, ex eo nihil constitui potest. Novimus quidem Physeterem micropa *Linnaei* phocas, delphinos et phocaenas inprimis persequi, teste *Fabricio* in Fauna Groenl. p. 45. sed etiam delphis orca et serra *Linnaei* balaenas aggressi lacerant. Nimis igitur ambiguus est locus *Aeliani*. Φώκαινα est delphinus Phocaena *Linnaei*, quae teste *Fabricio* l. c. p. 47. vivus assidue se incurvat, caput caudamque deorsum flectens, dorso eminente, δελφὶς vero delphinus delphis *Lin.* qui interdum supra aquam exsilit; teste *Fabricio*. Haec ad illustranda multa scriptorum veterum, inprimis poetarum, loca sufficiunt.

CAPUT LIII.

Μυσοῖς ἄγουσιν ἄχθη βόες, καὶ κεράτων ἄμοιροί εἰσιν. Λέγονται δὲ τὴν ἀγέλην ἄκρον ὁρᾶν οὐκέτι διὰ κρύος, ἀλλὰ τῶν βοῶν τῶνδε ἰδία φύσις· καὶ τὸ μαρτύριον παρὰ πόδας· γίνονται γὰρ καὶ κεράτων ἐν Σκύθαις οὐκ ἀγέρασοι βόες. Ἐγὼ δὲ ἀκούω λέγοντός τινος ἐν συγγραφῇ, καὶ μελίττας Σκυθίδας εἶναι, ἐπαΐειν τε τοῦ κρύους οὐδέν· καὶ μέντοι καὶ πιπράσκειν εἰς Μυσοὺς κομίζοντας Σκύθας οὐκ ὀθνεῖον σφίσιν, ἀλλ' αὐθιγενὲς μέλι, καὶ κηρία ἐπιχώρια. Εἰ δὲ ἐναντία Ἡροδότῳ λέγω, μή μοί τις ἀχθέσθω· ὁ γὰρ τοιαῦτα εἰπὼν, ἱστορίαν ἀποδείκνυσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀκοὴν ᾄδειν ἔφατο ἡμῖν ἀβασάνιστον.

οὐκέτι διὰ κρύος] Ita Cod. alt. Gesneri et Mediceus. Vulgo enim legebatur οὐκ ἔτι φασὶ κρύος. Mox Gronov. ἰδίαν φύσιν emendat, quod non est necesse. In Islandia hodie armenta pleraque mutila pascuntur; quin etiam in quibusdam Britanniae regionibus reperiri dicuntur; contra in Islandia greges ovium et mutilarum et quatuor quinqueve cornibus instructarum conspiciuntur. Annotavit vero *Olaffen* in Itinerario Island. T. I. p. 27. olim insulanos augmentum cornuum bovinorum promovisse radicibus sevo atque oleo illitis in usum poculorum.

παρὰ πόδας] Cod. alt. Gesneri et Medic. κατὰ πόδας, i. e. cujus rei argumentum statim hoc est.

ἐπαΐειν τε] Cod. alter Gesneri δὲ habet. *Herodoti* locus est Hist. V. 10. ὡς δὲ Θρήϊκες λέγουσι· μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέρην τοῦ Ἴστρου, καὶ ὑπὲρ τουτέων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προσωτέρω· ἐμοὶ μὲν νῦν ταῦτα λέγοντες δοκέουσι λέγειν οὐκ οἰκότα· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσριγα. Sed *Herodotum* refellunt testimonia recentiorum scriptorum a *Bochart*o Hieroz. T. II. p. 505. collecta, quae publica hodie naturae fide nituntur. — Ceterum Cod. Aug. omittit τις, quasi ἀχθέσθω ad Herodotum referatur.

εἰπὼν] Ita Codex alt. Gesneri cum Mediceo pro ποιῶν.

CAPUT LIV.

Τῶν θαλαττίων πυνθάνομαι μόνον τὸν σκάρον τὴν τροφὴν ἀναπλέυσαν ἐπεσθίειν· ὥσπερ οὖν καὶ τὰ βληχητὰ, ἃ δὴ καὶ μαρυκᾶσθαι λέγουσι.

ἀναπλέυσαν] *Suidas* ἀναπολεῖ — τάττεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μηρυκίζεσθαι. Αἰλιανός· μόνος ὁ θαλάσσιος σκάρος τὴν τροφὴν ἀναπολεῖ, ὥσπερ καὶ τὰ βληχητὰ, ἃ δὴ μηρυκᾶται. Eadem repetit in voce σκάρος. unde Gronov. h. l. legebat ἀναπολήσαντα. Cf. ad *Oppiani* Halieut. I. 134.

CAPUT LV.

Ὁ γαλεὸς ὠδίνει διὰ τοῦ στόματος ἐν τῇ θαλάττῃ, πάλιν τι εἰσδέχεται τὰ βρέφη, κἀνεμεῖ ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς ζῶντα καὶ ἀπαθῆ.

διὰ τοῦ στόματος] *Aristoteles* IX. 65. H. A. οὐδὲ στόματι τίκτειν τὸν γαλεὸν ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλὰ δεισεντά τι — τὰ σκυλάκια καταπίνειν καὶ ἀποκρύπτειν — εἶτα ζῶντα αὖθις ἀνεμεῖν. Pro αὐταῖς Cod. alter Gesneri male αὐτῶν habet.

CAPUT LVI.

Μυὸς ἧπαρ, καὶ μάλα ἐκπληκτικῶς τε καὶ παραδόξως, τῆς μὲν σελήνης αὐξανομένης, λοβὸν ἑαυτῷ τινὰ ἐπιτίκτει ὁσημέραι μέχρι διχομήνου· εἶτα αὖ πάλιν ὑπολήγει μειουμένου τοῦ μηνὸς τὸν ἴσον λοβὸν ὑπαφανίζον, ἕς τ' ἂν εἰς ἓν σῶμα κατολισθῇ ἀνείδεον. Ἀκούω δὲ ἐν τῇ Θηβαΐδι, χαλάζης πεσούσης ἐπὶ τῆς γῆς, ὁρᾶσθαι μῦς, ὧν τὸ μὲν πηλός ἐστιν ἔτι, τὸ δὲ σὰρξ ἤδη. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Νέας πόλεως ἐλαύνων εἰς Δικαιαρχίαν ὕσθην βατράχοις, καὶ τὸ μὲν μέρος αὐτῶν τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ εἷρπε, καὶ δύο πόδες ἦγον αὐτό· τὸ δὲ ἐπεσύρετο ἔτι ἄπλαστον, καὶ ἐῴκει ἔκ τινος ἰλύος ὑγρᾶς συνεστῶτι.

μυὸς ἧπαρ] *Plinius* XI. 37. murium jecusculis fibrae ad numerum lunae in mense congruere dicuntur, totidemque inveniri, quotum lumen sit; praeterea bruma increscere. Cf. *Antigonus* c. 136. *Plutarchum* Sympos. V. c. 4. de Iside p. 152. ed. Squire. *Demetrius* Phalereus §. 159. ὥσπερ τὶς περὶ αἰλούρου λέγων, ὅτι συμφθίνει τῇ σελήνῃ καὶ ὁ αἴλουρος καὶ συμπαχύνεται, προσέπλασεν ὅτι ἔνθεν καὶ ὁ μῦθός ἐστιν, ὡς ἡ σελήνη ἔτεκε τὸν αἴλουρον.

ἀνείδεον] *Gyllius* vix conspicuum vertit. Si sana est vox, *informis* potius significat.

Θηβαΐδι] Istud Nilo attribuunt alii, ut *Mela* I. 9. et *Plinius* IX. 58. Ita *Gronovius* ad h. l. Cf. etiam *Plutarchus* T. II. p. 637. *Diodorus* Siculus T. I. p. 13. τὸ καὶ νῦν ἔτι τὴν ἐν τῇ Θηβαΐδι χώραν κατά τινας

καιροὺς τοσούτους καὶ τηλικούτους μῦς γεννῶν, ὥστε τοὺς ἰδόντας ἐκπλήττεσθαι· ἐνίους γὰρ αὐτῶν ἴσως μὲν τοῦ στήθους καὶ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν διατετυπῶσθαι καὶ κίνησιν λαμβάνειν, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ σώματος ἔχειν ἀδιατύπωτον, μενούσης ἔτι κατὰ φύσιν τῆς βώλου. Totum hoc caput partim ex nugaci aruſpicum diſciplina, partim ex Aegyptiacorum ſacerdotum ſuperſtitione derivatum eſt.

ὕσθην βατράχοις] Hodie in Germaniae regionibus, quibus major litterarum et ſcientiae naturalis lux affulſit, ranis vix pluit unquam; ſed veteris aevi exempla praeter alios collegit *Voſſius* ad *Melam* I. 9.

CAPVT LVII.

Τὸ τῶν βοῶν ἄρα πάγχρηστον ἦν γένος, καὶ ἀνθρώποις ζῶον λυσιτελέστατον, καὶ εἰς γεωργίας κοινωνίαν, καὶ εἰς ἀγωγὴν φόρτου διαφόρου, καὶ γάλακτος ἐμπλῆσαι βοῦς ἀγαθός ἐστι, καὶ βωμοὺς κοσμεῖ, καὶ ἀγάλλει πανηγύρεις, καὶ πανθοινίαν παρέχει. Καὶ ἀποθανὼν δὲ βοῦς γενναῖόν τι χρῆμα καὶ ἀξιέπαινον· μέλιτται γοῦν ἐκ τῶν ἐκείνου λειψάνων ἐκφύονται, ζῶον φιλεργότατον, καὶ τῶν καρπῶν τὸν ἄριστόν τε καὶ γλύκιστον ἀνθρώποις παρασκευάζον, τὸ μέλι.

De hac apum generatione fabuloſa vide Interpretes *Virgilii* Georg. II. 537. *Philes* Carm. 109. *Antigonus* Caryſtius c. 23.

ἀγαθός ἐστι] Ita Mediceus. Vulgo *ἀγαθόν ἐστι*.

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

Μαυρουσίῳ δὲ ἀνδρὶ ὁ λέων καὶ ὁδοῦ κοινωνεῖ, καὶ πίνει τῆς αὐτῆς πηγῆς ὕδωρ. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰς οἰκίας τῶν Μαυρουσίων οἱ λέοντες φοιτῶσιν, ὅταν αὐτοῖς ἀπαντήσῃ ἀθηρία, καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἰσχυρὸς περιλάβῃ· καὶ ἐὰν μὲν παρῇ ἀνὴρ, ἀνείργει τον λέοντα καὶ ἀνασέλλει, διώκων ἀνὰ κράτος· ἐὰν δὲ ὁ μὲν ἀπῇ, μόνη δὲ ἡ γυνὴ καταλειφθῇ, λόγοις αὐτὸν ἐντρεπτικοῖς ἴσχει τοῦ πρόσω, καὶ ῥυθμίζει, σωφρονίζουσα ἑαυτοῦ κρατεῖν, καὶ μὴ φλεγμαίνειν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ἐπαΐει δὲ ἄρα λέων φωνῆς Μαυρουσίας· καὶ ὁ νοῦς τῆς ἐπιπλήξεως τῇ γυναικὶ τῆς πρὸς τὸ θηρίον, τοιόσδε ἐστὶν, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσι· Συ δὲ οὐκ αἰδῇ λέων ὢν, ὁ τῶν ζώων βασιλεὺς, ἐπὶ τὴν ἐμὴν καλύβην ἰὼν, καὶ γυναικὸς δεόμενος ἵνα τραφῇς, καὶ δίκην ἀνθρώπου λελωβημένου τὸ σῶμα εἰς χεῖρας γυναικείας ἀποβλέπεις, ἵνα οἴκτῳ καὶ ἐλέῳ τύχῃς ὧν δέῃ; ὃν δέον εἰς ὀρείους ὁρμῆσαι διατριβὰς, ἐπί τε ἐλάφους καὶ βουβαλίδας, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα λεόντων δεῖπνον ἔνδοξον· κυνιδίου δὲ ἀθλίου φύσει προσεοικὼς ἀγαπᾷς παρατραφῆναι. Καὶ ἡ μὲν ἐπᾴδει τοιαῦτα. Ὁ δὲ, ὥσπερ οὖν πληγεὶς τὴν ψυχὴν, καὶ ὑποπλησθεὶς αἰδοῦς, ἡσυχῇ καὶ κάτω βλέπων ἀπαλλάττεται, ἡττηθεὶς τῶν δικαίων. Εἰ δὲ ἵπποι καὶ κύνες διὰ τὴν συντροφίαν ἀπειλούντων τῶν ἀνθρώπων συνιᾶσι καὶ καταπτήσσουσι· καὶ Μαυρουσίους οὐκ ἂν θαυμάσαιμι λεόντων ὄντας συντρόφους καὶ ὁμοτρόφους αὐτοῖς, ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἀκούεσθαι. Τοῖς γάρ τοι βρέφεσι τοῖς ἑαυτῶν μαρτυροῦσιν, ὅτι τοὺς σκύμνους τῶν λεόντων τῆς ἴσης τε καὶ ὁμοίας διαίτης ἀξιοῦσι, καὶ κοίτης μιᾶς, καὶ στέγης· καὶ ἐκ τούτων καὶ φωνῆς τῆς προειρημένης ἀκούειν τοὺς θῆρας, οὐδὲν οὔτε ἄπιστον οὔτε παράδοξον.

Ἐπαΐει δὲ λέων] *Plinius* VIII. 16. Credit Libya intellectum pervenire ad eos precum; captivam certe Gaetuliae reducem audivi, multorum

impetum a se mitigatum alloquio; ausam dicere se feminam profugam, infirmam, supplicem animalis generosissimi, ceterisque imperantis, indignam ejus gloria praedam.

ἰλλέψ] Ita Mediceus pro ἰλλέι. Sed pro ἀποβλέπης sensus jubet ἀποβλέπεις legere.

λεόντων ὄντας] Ita Mediceus. Vulgo λέοντας, ὄντας.

CAPVT II.

Ἵππου δὲ τῆς Λιβύσσης πέρι Λιβύων λεγόντων ἀκούω τοιαῦτα· Ὤκιστοι μέν εἰσιν ἵππων, καμάτου δὲ δή τι αἴσθονται οὐδέν· λεπτοὶ δέ, καὶ οὐκ εὔσαρκοι, ἐπιτήδειοί γε μὴν καὶ φέρειν ὀλιγωρίαν δεσπότου εἰσίν· οὔτε γοῦν αὐτοῖς κομιδὴν προσφέρουσιν οἱ δεσπόται, οὐ καταψῶντες καμόντας, οὐ καλινδήθραν ἐργασάμενοι, οὐχ ὁπλὰς ἐκκαθαίροντες, οὐ κόμας κτενίζοντες, οὐ χαίτας ὑποπλέκοντες, οὐ λύοντες καμόντας· ἀλλ' ἅμα τε διήνυσαν τὸν προκείμενον δρόμον, καὶ ἀποβάντες νέμεσθαι ἐῶσι. Καὶ λεπτοὶ μὲν καὶ αὐχμώδεις οἱ Λίβυες, ἐπὶ τοιούτων δὲ καὶ ἵππων ὀχοῦνται. Σοβαροὶ δὲ Μῆδοί καὶ ἁβροί, καὶ μέντοι καὶ οἱ ἐκείνων τοιοῦτοι ἵπποι· φαίης ἂν αὐτοὺς τρυφᾶν σὺν τοῖς δεσπόταις, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τῷ κάλλει· ἤδη δὲ καὶ τῇ χλιδῇ, καὶ τῇ θεραπείᾳ τῇ ἔξωθεν, καὶ τῇ θρύψει ἐοίκασιν αἰσθανομένοις μεγέθους τε τοῦ σφετέρου καὶ κάλλους, καὶ ὅτι χλιδῶσι τῷ κόσμῳ. Ταῦτά τοι καὶ περὶ τῶν κυνῶν ἔπεισι νοεῖν μοι. Κύων Κρῆσσα κούφη, καὶ ἀλτική, καὶ ὀρειβασίαις σύντροφος· καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ Κρῆτες τοιούτους αὐτοὺς παραδεικνῦσι, καὶ ᾄδει ἡ φήμη. Θυμικώτατος δὲ κυνῶν Μολοσσός, ἐπεὶ θυμωδέστατοι καὶ οἱ ἄνδρες. Ἀνὴρ δὲ Καρμάνιος καὶ κύων ἀμφότερα ἀγριώτατα καὶ μειλιχθῆναι ἄτεγκτα φύσιν.

πέρι] Ita Mediceus pro παρά. Cf. *Oppianus* Cyneg. I. 250.

οὔτε γοῦν] Sic Medic. vulgo οὔτε οὖν.

νέμεσθαι ἐῶσι] Alter Cod. Gesneri ἐάσι, quod probo.

Καρμάνιος] Ita alt. Cod. Gesn. et Medic. pro Καρμανός. Carmanios exhibent etiam Codices *Melae* III. c. 8. *Gronov.* Idem in seqq. scripturam Medicei recepit. Vulgo enim erat: ἀμφότεροι ἀγριώτατοι — ἄτακτοι φασιν. Idem sine dubio cum Mediceo habuit alter Codex, ex quo *Gesner* ἄτεγκτα annotavit. Cf. *Suidas* v. ἄτεγκτος et Intpp. *Timaei*.

CAPVT III.

Ἴδια δὲ ἄρα φύσεως ζώων καὶ ταῦτα ἦν. Ὗν ὅτε ἄγριον ὅτε ἥμερον ἐν Ἰνδοῖς γενέσθαι λέγει Κτησίας, πρόβατα δὲ τὰ ἐκείνων οὐρὰς πήχεως ἔχειν τὸ πλάτος πού φησιν.

ὗν] Ex *Ctesia* eadem excerpsit *Photius* Biblioth. p. 147. Cf. etiam infra XVI. 37. *Apostolius* XX. 6. In Arabia suillum genus non vivere refert *Plinius* VIII. 52. *Gronov.* *Aristoteles* H. A. VIII. 28. ἐν δὲ τῇ Ἰνδικῇ, ὥς φησι Κτησίας, ἐκ ἦν ἀξιόπιστος, ὅτε ἥμερος ὅτε ἄγριος σῦς. Et tamen carnem suillam regi Indorum in epulis apponit Damis apud *Philostratum* V. A. II. 28. p. 80.

CAPVT IV.

Οἱ μύρμηκες οἱ Ἰνδοὶ τὸν χρυσὸν φυλάττοντες, οὐκ ἂν διέλθοιεν τὸν καλούμενον Καμπύλινον ποταμόν. Ἰσσηδόνες δὲ τούτοις συνοικοῦντές γε τοῖς μύρμηξι καλοῦνταί τε καί εἰσι.

διέλθοιεν] Hoc ex Cod. altero Gesneri et Mediceo recepi pro διεξέλθοιεν. Ex iisdem Gronovius ante me vulgatum Κάμπυλιν emendavit. Fabulas de formicis Indicis, quas alii vulpibus majores, alii magnitudine luporum et colore felium describunt, vide breviter enarratas a *Bocharto* Hieroz. Tom. II. p. 598. Quae de Issedonibus adjungit *Aelianus*, equidem non intelligo; *Herodotus* I. 201. Issedones Massagetarum vicinos ultra fluvium Araxen collocat.

CAPVT V.

Φαγοῦσα ὄφεως χελώνη, καὶ ἐπιτραγοῦσα ὀριγάνου ἐξάντης γίνεται τοῦ κακοῦ, ὃ πάντως αὐτὴν ἐκ τῆς τροφῆς ἀνελεῖν ἔμελλε. Περιστερὰν δὲ ὀρνίθων σωφρονεστάτην, καὶ κεκολασμένην εἰς ἀφροδίτην μάλιστα ἀκούω λεγόντων· οὐ γάρ ποτε ἀλλήλων διασπῶνται, ὅτε ἡ θήλεια, ἐὰν μὴ ἀφαιρεθῇ τύχῃ τινὶ τοῦ συννόμου, ὅτε ὁ ἄρρην, εἰ μὴ χῆρος γένηται. Πέρδικες δὲ ἀκράτορές εἰσιν ἀφροδίτης, οὐκοῦν τὰ ᾠὰ τὰ γινόμενα ἀφανίζουσιν, ἵνα μὴ ἄγωσιν αἱ θήλειαι παιδοτροφοῦσαι τῆς πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίας ἀσχολίαν.

ὄφεως] Apud *Aristotelem* H. A. IX. 6. ἔχεως legitur, quemadmodum etiam infra VI. 12. Cf. *Antigonus* c. 40. Autor mirab. Auscult. p. 714. *Apostolius* XX. 66. Testudines terrenas Persicas praegrandes, quamvis tardas, serpentes ejus regionis avide persequi et devorare asseverat *S. G. Gmelin* in Itinerario T. III. p. 482.

περιστερὰν] Cf. Varia Hist. I. 13. *Plinius* X. 34.

πέρδικες] Cf. infra cap. 16. et *Athenaeus* IX. 10.

CAPVT VI.

Λύκοι ποταμὸν διανέοντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ πρὸς βίαν ἐκ τῆς τοῦ ῥεύματος ἐμβολῆς ἀνατρέπεσθαι, ἕρμα ἴδιον αὐτοῖς ἡ Φύσις συμπλάσασα, ἐδιδάξατο σωτηρίαν ἐξ ἀπόρων, καὶ μάλα εὔπορον· τὰς οὐρὰς τὰς ἀλλήλων δακόντες, εἶτα ἀντιπίπτουσι τῷ ῥεύματι, καὶ ἀλύπως γε διενήξαντο καὶ ἀσφαλῶς.

ποταμὸν διανέοντες] Conf. *Tzetzes* Chiliad. IV. 121. v. 80. Pro vulgato ἐμπλάσασα in seqq. recepit Medicei scripturam Gr.

CAPVT VII.

Ὄνοις θηλείαις βρώμησιν ἡ Φύσις οὐκ ἔνειμέ φασι. Κύνας δὲ ἀφώνους ἀποφαίνειν τὰς ὑαίνας, ὅταν αὐταῖς τὴν σκιὰν ἐπιβάλῃ, ἡ αὐτὴ παρέσχεν. Εὐωδία δὲ καὶ μῦρον γυψὶν αἴτια θανάτου. Κύκνων δὲ κώνειον ὄλεθρος. Κάμηλον δ' ὡς δέδοικεν ἵππος, ἔγνω Κῦρός τε καὶ Κροῖσος, ὥς φασι.

βρώμησιν] Hoc ex *Gesneri* emendatione substitui βρῶσιν vulgato. *Gyllius* etiam *rudendi vocem* in versione habet.

κάμηλον] Cf. infra XI. 36. *Aristoteles* H. A. VI. 17. *Plinius* VIII. 18. *Herodotus* I. 80.

CAPVT VIII.

Τὰ βρέφη τὰ τῶν ἵππων ὅταν αἱ μητέρες καταλίπωσι πρὸ τῆς ἐκείνων ἐκθρέψεως, οἷον ὀρφανά, ἐκτρέφουσι μετὰ τῶν οἰκείων παιδίων οἰκτείρουσαι αἱ ἄλλαι αὐτά.

τὰ βρέφη] *Aristoteles* H. A. IX. 4. *Plinius* VIII. 42. *Tzetzes* Chiliad. IV. 124. v. 108.

CAPVT IX.

Κορῶναι ἀλλήλαις εἰσὶ πιστόταται, καὶ ὅταν εἰς κοινωνίαν συνέλθωσι, πάνυ σφόδρα ἀγαπῶσι σφᾶς· καὶ οὐκ ἂν ἴδοι τις μιγνύμενα ταῦτα τὰ ζῶα ἀνέδην, καὶ ὡς ἔτυχε. Λέγουσι δὲ οἱ τὰ ὑπὲρ τούτων ἀκριβοῦντες, ὅτι κἂν ἀποθάνοι τὸ ἕτερον, τὸ λοιπὸν χηρεύει. Ἀκούω δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σύνθημα ὁμονοίας τοῦτο τοῖς συνιοῦσιν ἐπὶ τῇ παιδοποιΐᾳ διδόντας. Οἵ τε ἕδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες, οὐκ ἀσύμβολον εἰς μαντείαν

ὀττεύουσιν εἶναί φασιν, εἰ ὑπακούσοιτο κορώνη μία. Ἐπεὶ δὲ ἡ γλαὺξ ἐστιν αὐτῇ πολέμιον, καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ὠοῖς τῆς κορώνης· ἥδε μεθ' ἡμέραν ἐκείνην ταυτὸ δρᾷ τοῦτο, εἰδυῖα ἔχειν τὴν ὄψιν τὴν γλαῦκα τηνικαῦτα ἀσθενῆ.

κορώνη] Cf. *Horapollo* I. 8. II. 40.

ὑπὲρ τούτων] Ita ex Mediceo Gronov. pro περὶ. Sic etiam Cod. Aug.

κορώνην καλεῖν] In seqq. verbis vulgatam scripturam ἐπὶ παιδ. sine τῷ — διδόντες ex Medic. emendavit Gronov. Auspicium nuptiis faciebant voces ἐκκορὶ. Cf. *Hoeschel* ad *Horapollinem* p. 198. et *Caussinum* p. 245

γλαὺξ] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 1. *Antigonus* 62. *Plinius* X. 73. *Philes* Carm. XXX. *Aelianus* infra V. 48.

CAPUT X.

Ἐχῖνον τὸν χερσαῖον οὐκ ἄσοφον οὐδ' ἀμαθῆ ταμιείας τῆς ἐς τὴν χρείαν ἡ φύσις ἐποίησε. Ἐπειδὴ γὰρ δεῖταί τροφῆς διετησίου, τὰ δὲ ὡραῖα οὐ πᾶσα ὥρα δίδωσιν, ἑαυτὸν ἐν ταῖς τρασιαῖς κυλίειν φασὶ, καὶ τῶν ἰσχάδων τὰς περιπαρείσας, αἳ πολλαὶ πήγνυνται ταῖς ἀκάνθαις, ἡσυχῇ κομίζει, καὶ ἀποθησαυρίσας φυλάττει, καὶ ἔχει λαβεῖν ἐκ τοῦ φωλεοῦ, ὅτε πορίσαι οὐχ οἷόν τε ἔξωθέν ἐστι.

ἐχῖνον] *Plinius* VIII. 37. *Philes* 112. *Plutarchus* de Solertia p. 971.

ταμιείας τῆς ἐς] Ita scripsi sensu postulante pro ταμιείαν. Vulgo etiam ἐπὶ τὴν χρείαν legitur, quod Gronov. ex Cod. alt. Gesneri et Mediceo mutavit.

τρασιαῖς] Hoc ex Cod. alt. Gesn. et Mediceo pro τρασιακῶν recepi. In Mediceo scholion legitur: τρασιὰ λέγεται τόπος ἔνθα τὰ σῦκα ξηραίνεται, παρὰ τὸ τρασαίνειν· ὁ δὲ Σοφοκλῆς ἐν Ἀμφιαράῳ ἐπὶ τῆς ἅλω ἔτιθη τὴν λέξιν.

CAPUT XI.

Ἤδη μὲν καὶ τῶν ζώων τὰ ἀγριώτατα πρὸς τὰ ὀνῆσαι δυνάμενα εἰρηναῖα καὶ ἔνσπονδά ἐστι, τῆς συμφυοῦς κακίας εἰς τὴν χρείαν παραλυθέντα. Ὁ γοῦν κροκόδειλος νήχεταί τε ἅμα καὶ κέχηνεν· ἐμπίπτουσιν οὖν αἱ βδέλλαι καὶ λυποῦσιν αὐτὸν, ὅπερ εἰδὼς ἰατροῦ δεῖται τοῦ τροχίλου. Πλήρης γὰρ αὐτῶν γενόμενος, ἐπὶ τὴν ὄχθην προελθὼν κατὰ τῆς ἀκτῖνος, κέχηνεν. Ὁ τοίνυν τροχίλος ἐμβαλὼν τὸ ῥάμφος ἐξάγει τὰς προειρημένας· καρτερεῖ δὲ ὠφελούμενος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἀτρεμεῖ·

καὶ ὁ μὲν ἔχει δεῖπνον τὰς βδέλλας, ὁ δὲ ὀνίναται, καὶ τὸ μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν τροχίλον λογίζεταί οἱ μισθόν.

νήχεταί τε] Copulam τε ex Mediceo addidit Gronov. In seqq. lectionem *Apostolii* XIX. 52. recepi pro vulgata βδέλλαι ἐς αὐτὸν καὶ λυπῶσιν, ὅπερ. Narrationem ipsam habes ap. *Herodotum* II. 68. *Aristotelem* H. A. IX. 6. *Antigonum* c. 39. *Philem* C. 133. Cf. etiam infra VIII. 25.

CAPVT XII.

Κολοιοὺς δὲ εὐεργέτας νομίζουσι καὶ Θετταλοὶ, καὶ Ἰλλυριοὶ, καὶ Λήμνιοι, καὶ δημοσίας γε αὐτοῖς τροφὰς ἐψηφίσαντο αἵδε αἱ πόλεις· ἐπεὶ τῶν ἀκρίδων, αἳ ἐλυμαίνοντο τοὺς καρποὺς τοῖς προειρημένοις, τὰ ᾠὰ ἀφανίζουσί τε οἱ κολοιοὶ, καὶ διαφθείρουσι τὴν ἐπιγονὴν αὐτοῖς· μειοῦται δὴ κατὰ πολὺ τὰ τῶν ἀκρίδων νέφη, καὶ τοῖς προειρημένοις μένει τὰ ὡραῖα ἀσινῆ.

κολοιοὺς] Cf. infra XVII. 16. De Lemniis *Plinius* XI. 29. Et in Lemno insula certa mensura (locustarum) praefinita est, quam singuli enecatarum ad magistratus referant. Graculos quoque ob id colunt, adverso volatu occurrentes, eorum exitio. *Plutarchus* de Iside p. 380. F. ὡς Λήμνιοι κορύδας, τὰ τῶν ἀττελάβων εὑρίσκοντας ᾠὰ καὶ κόπτοντας, Θεσσαλοὶ δὲ πελαργοὺς, ὅτι πολλοὺς ὄφεις τῆς γῆς ἀναδιδούσης ἐπιφανέντες ἐξώλεσαν ἅπαντας. διὸ καὶ νόμον ἔθεντο φεύγειν, ὅστις ἂν ἀποκτείνῃ πελαργόν. ubi vocem κορύδας in κολοιοὺς mutandam censeo. Alaudae enim granivorae sunt. ὡραῖα h. l. sensu latissimo dicuntur non solum fructus sic dicti horaei, poma, mala et similia, sed etiam segetes, quae alias λήϊα.

CAPVT XIII.

Αἱ γέρανοι γίνονται μὲν ἐν Θράκῃ, ἡ δὲ χειμεριώτατον χωρίων ἐστὶ καὶ κρυμωδέστατον, ὧν ἀκούω· οὐκοῦν φιλοῦσι τὴν χώραν, ἐν ᾗ γεγόνασι· φιλοῦσι δὲ καὶ ἑαυτὰς, καὶ νέμουσι τὸ μέν τι τοῖς ἤθεσι τοῖς πατρῴοις, τὸ δέ τι τῇ σφῶν αὐτῶν σωτηρίᾳ. Τοῦ μὲν γὰρ θέρους κατὰ χώραν μένουσι· φθινοπώρου δὲ ἤδη μεσοῦντος, εἰς Αἴγυπτόν τε καὶ Λιβύην ἀπαίρουσι, καὶ Αἰθιοπίαν· ὥσπερ γὰρ οὖν γῆς περίοδον εἰδυῖαι, καὶ φύσεις ἀέρων καὶ ὡρῶν διαφορὰς, στέλλονται αἱ πᾶσαι, καὶ χειμῶνα ἠρινὸν διαγαγοῦσαι, πάλιν ὅταν ὑπεύδια ἄρξηται, καὶ εἰρηναῖα τὰ τοῦ ἀέρος, ὑποστρέφουσιν ὀπίσω. Ποιοῦνται δὲ ἡγεμόνας τῆς πτήσεως τὰς ἤδη τῆς ὁδοῦ πεπειραμένας, εἶεν δ' ἂν, ὡς τὸ εἰκὸς, αἱ πρεσβύτεραι· καὶ οὐραγεῖν δὲ τὰς τηλι-

αὐτὰς ἀποκρίνουσι· μέσαι δὲ αὐτῶν αἱ νέαι τετάχαται. Φυλάξασαι δὲ ἄνεμον οὖρον, καὶ φίλον σφίσι, καὶ κατόπιν ῥέοντα, χρώμεναί οἱ πομπῷ, καὶ ἐπωθοῦντι ἐς τὸ πρόσω· εἶτα μέντοι τρίγωνον ὀξυγώνιον τὸ σχῆμα τῆς πτήσεως ἀποφαίνουσιν, ἵνα ἐμπίπτουσαι τῷ ἀέρι διακόπτωσιν αὐτὸν, ῥᾷστα δὲ τῆς πορείας ἔχωνται. Οὕτω μὲν δὴ θερίζουσί τε καὶ χειμάζουσι γέρανοι· σοφίαν δὲ ἥγηνται ἄνθρωποι θαυμαστὴν τοῦ Περσῶν βασιλέως, εἰς ἐπιστήμην ἀέρων χρήσεως Σοῦσα καὶ Ἐκβάτανα ᾄδοντες, καὶ τὰς δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τοῦ Πέρσου τεθρυλλημένας μεταβάσεις. Ὅταν δὲ προσφερόμενον αἰετὸν αἱ γέρανοι θεάσωνται, γενόμεναι κύκλος, καὶ κολπωσάμεναι, μηνοειδὲς τὸ μέσον ἀποφήνασαι, ἀπειλοῦσιν ὡς ἀντιταξόμεναι· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ κρούεται τὸ πτερόν· ἀλλήλων δὲ τοῖς πυγαίοις ἐπερείδουσαι τὰ ῥάμφη, εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν πτῆσιν συνδέουσι, καὶ τὸν κάματον σφίσιν εὐκάματον ἀποφαίνουσι, πεφεισμένως ἀναπαυόμεναι εἰς ἀλλήλας αἱ αὐταί. Ἐν δὲ γῇ μηκίστῃ πηγῆς ὅταν τύχωσιν, ἀναπαύονται νύκτωρ αἱ λοιπαὶ, καὶ καθεύδουσιν· αἱ τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες προφυλάττουσι τῶν λοιπῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν ἑστᾶσι μὲν ἀσκωλιάζουσαι, τῷ γε μὴν μετεώρῳ ποδὶ λίθον κατέχουσι τοῖς ὄνυξι μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς, ἵνα ἐάν ποτε λάθωσιν ἑαυτὰς εἰς ὕπνον ὑπολισθαίνουσαι, πεσὼν καὶ ὑποκτυπήσας ὁ λίθος ἀποδαρθάνειν καταναγκάσῃ. Γέρανος δὲ λίθον ὅνπερ οὖν καταπίνει πετομένη ὑπὲρ τοῦ ἔχειν ἕρμα, χρυσοῦ βάσανός ἐστιν· ὅταν οἷον ὁρμισαμένη καὶ καταχθεῖσα ἔνθα ἥκει, εἶτα μέντοι ἀνεμέσῃ αὐτόν.

χωρίων] *Apostolius* VI. 8. *χωρίον* habet.

μέσαι] Ita Cod. alter Gesneri, Mediceus et Apostol. vulgo *μέσον*.

ὀξυγώνιον] Hoc ex Mediceo et Apostolio rescripsit *Gronov* pro vulgato *ἐξάγωνον*. Pro *ἀποφήνασαι* recepi lectionem Cod. alterius Gesneri.

πηγῆς] Alter Cod. Gesneri *σιγῆς*. Locum esse depravatum vidit etiam Gesnerus. *Pauw* ad *Philen* XI. 16. malebat *πτήσει*. *Gyllius* quietem nactae vertit. *Oppianus* Ixeutic. II. 17. *κἂν χειμῶνες ἀΐσσωνται, τῇ γῇ προσορμίζονται, μέχρι σαθηρᾶς πάλιν εὐδίας, καὶ νυκτὸς ἐπιλαβούσης, ἐπὶ τῆς*

ποταμὸς σπεύδουσι, καθίζονταί τε ἐν μέσοις τοῖς ἐκείνων γηλόφοις. Paulo antea Codex Aug. ὁ κάματον habet pro εὐκάματον.

προφυλάττουσι] Ita ex Mediceo pro προφυλάττουσαι, quod *Paw* etiam reponi volebat, scripsit Gronov. Pro κατακοιμίσαι *Abresch* ad *Aeschyl.* III. p. 103. κατακοιμῆσαι legit. Cf. I. 15.

πετομένη] *Gyllium* ita legisse pro κοιμωμένη suspicatus erat *Gesnerus*; atque hoc ipsum in Mediceo reperit Gronov. *Paw* vulgatum emendabat κομιζομένη legendo. De volatu et migratione gruum vide *Aristotel.* H. A. IX. 10.

CAPVT XIV.

Κυβερνήτης ἰδὼν ἐν μέσῳ πελάγει γεράνους ὑποστρεφούσας, καὶ τὴν ἔμπαλιν πετομένας, συνεῖδε δὲ ἐναντίου προσβολὴν πνεύματος ἐκείνας ἀποστῆναι τοῦ πρόσω· καὶ τῶν ὀρνέων, ὡς ἂν εἴποις, μαθητὴς γενόμενος παλίμπλους ἦλθε, καὶ τὴν ναῦν περιέσωσε. Καὶ τοῦτο πρῶτον γενόμενον μάθημά τε ὁμοῦ καὶ παίδευμα τῶνδε ὀρνίθων τὸ κυβερνητικὸν καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρεδόθη.

CAPVT XV.

Περιστεραὶ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι τοῖς ἀνθρώποις συναγελάζονται, καί εἰσι πραόταται, καὶ εἰλοῦνται περὶ τοῖς ποσίν· ἐν δὲ τοῖς ἐρήμοις χωρίοις ἀποδιδράσκουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὐχ ὑπομένουσι. Θαρροῦσι μὲν γὰρ τοῖς πλήθεσι, καὶ ὅτι μηδὲν πείσονται δυσχερές, ἴσασι κάλλιστα· ὅπου δὲ ὀρνιθοθῆραι, καὶ δίκτυα, καὶ ἐπιβουλαὶ κατ' αὐτῶν, ἄτρεστα οἰκοῦσιν οὐκέτι· ἵνα εἴπω τὸ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων λεχθὲν Εὐριπίδῃ.

περιστεραὶ μὲν] Ita Mediceus cum *Apostolio* omisso δὲ ante μὲν. Cod. Aug. παρὰ τοῖς ποσί. Idem *Apostolius* δὲ οὐδὲν πείσονται — ὀρνιθοθῆρες — ἐπιβουλευταὶ habet.

πραόταται] Hoc uti de omni avium genere libere et tuto in magnis nec populosis nimium regionibus degentium valet, ita de columbis Syriae testatur *Philo* Iudaeus T. II. p. 646.

Εὐριπίδῃ] In Ione v. 1196. de columbis: Λοξίου γὰρ ἐν δόμοις ἄτρεστα ναίουσι.

CAPVT XVI.

Ὅταν μέλλωσι πέρδικες πρὸς τῷ τίκτειν εἶναι, παρασκευάζουσιν ἑαυτοῖς ἔκ τινων καρφῶν τὴν καλουμένην ἅλω. Πλέγμα δέ ἐστι κοῖλον, καὶ ἐγκαθίσαι μάλα ἐπιτήδειον· καὶ κόνιν ἐγχέαντες, καὶ μαλακήν τινα οἱονεὶ κοίτην ἐργασάμενοι, καὶ ἐνδύντες· εἶτα ἐπηλυγά-

σαντες ἑαυτοὺς ἄνωθεν κάρφεσιν, ὑπὲρ τοῦ καὶ τοὺς ὄρνιθας λαθεῖν τοὺς ἁρπακτικοὺς, καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς θηρευτὰς, κατὰ πολλὴν τὴν εἰρήνην κατακλίνουσιν· εἶτα τὰ ὠὰ οὐ πιστεύουσι τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, ἀλλ' ἑτέρα οἱονεὶ μετοικιζόμενοι, ἐκεῖνά τε ἐπάγονται· δεδοίκασι γὰρ ἐν ταύτῳ διατρίβοντες, μήποτε ἄρα Φωραθῶσι. Νεοττεύοντες δὲ ἐν χωρίοις ἑτέροις, ἀπαίροντές τε αὖ τοὺς νεοττοὺς ὄντας ἁπαλοὺς ὑποθάλπουσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν πτεροῖς ἀλεαίνουσιν, οἱονεὶ σπαργάνοις τισὶ πτηνοῖς περιαμπέχοντες· οὐ λοῦσι δὲ αὐτοὺς, ἀλλὰ κονιῶντες ἐργάζονται Φαιδροτέρους. Ἐὰν δὲ πέρδιξ ἴδῃ τινὰ προσιόντα καὶ ἐπιβουλεύοντα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς βρέφεσιν, ἐνταῦθα αὐτὸς μὲν ἑαυτὸν πρὸ τῶν ποδῶν κυλίει τῶν τοῦ θηρατοῦ, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι συλλαβεῖν εἰλούμενον· καὶ ὁ μὲν ἐπικύπτει ἐς τὴν ἄγραν, ὁ δὲ ἐξελίττει ἑαυτὸν, καὶ διαδιδράσκει, καὶ γίνεται πρὸ ὁδοῦ· ὅπερ οὖν συννοήσας ὁ πέρδιξ, θαῤῥῶν ἤδη, τῆς ἀσχολίας τῆς ματαίας ἀπαλλάττει τὸν ὀρνιθοθήραν ἀναπτὰς, καὶ τοὺς νεοττοὺς καταλαβὼν, καὶ ἐάσας τὸν ἄνδρα κεχηνότα. Εἶτα ἐν ἀδείᾳ ἡ μήτηρ γενομένη, καὶ ἐν καλῷ στᾶσα, τὰ βρέφη καλεῖ, οἱ δὲ αὐτῇ προσπέτονται γνωρίσαντες τὸ Φώνημα. Πέρδιξ δὲ ὠδῖνα ἀπολύειν μέλλων πειρᾶται λαθεῖν τὸν σύννομον, ἵνα μὴ συντρίψῃ τὰ ὠά· λάγνος γὰρ ὢν οὐκ ἐᾷ τῇ παιδοτροφίᾳ σχολάζειν τὴν μητέρα. Οὕτω δέ ἐστιν ἀκόλαστον τὸ τῶν περδίκων γένος, ὥσθ' ὅταν αὐτοὺς ἀπολίπωσαι, εἶτα ἐπωάζουσιν αἱ θήλειαι, οἵδε ἐπίτηδες εἰς ὀργὴν πρὸς ἀλλήλους ἐξάπτουσι, καὶ παίουσί τε καὶ παίονται πικρότατα· καὶ ὅ γε ἡττηθεὶς ὀχεύεται ὡς ὄρνις, καὶ δρᾷ τοῦτο ἀνέδην, ἔς τ' ἂν ὑφ' ἑτέρου καὶ αὐτὸς ἡττηθεὶς εἶτα εἰς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐμπέσῃ.

ἐγχλίναντες] Ita ex conjectura *Gesneri* scripsi, quam firmat locus *Philae* Carm. XII. 47.

σπαργάνοις τισὶ] Haec etiam emendatio *Gesneri* est, quam sensu postulante recepi pro τοῖς πτηνοῖς.

καταλαβὼν] *Gronovius* καταπεριβὰν legit.

παιδοτροφίᾳ] Hanc lectionem vulgatae παιδοποιΐᾳ auctoritate Cod. alt Gesneri et Medicei substituit Gronov.

ἀστυθεὶς ὀχεύεται] *Paw* ad *Philen* emendat: καὶ ὅγε νικητὴς ὀχεύει ὡς. Quam lectionem probes oportet, aut cum *Gesnero* legas deinceps: δι' ἂν καὶ ὕστερός τις ἀστυθείς. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. IX. 8. *Antigonum* c. 45. *Plinium* X. 33. *Plutarchum* de Solertia p. 971. et 982. *Athenaeum* IX. c. 10. Plurima fere ex hac narratione naturae atque inprimis Illustris *Buffoni* testimonium confirmat.

CAPUT XVII.

Λέγει μὲν οὖν Εὐριπίδης δυσώνυμον ὄντα τὸν φθόνον, οὗτος δὲ ἄρα ἐνοικεῖ καὶ τῶν ζώων ἔστιν οἷς. Ὁ γοῦν γαλεώτης, ὥς φησι Θεόφραστος, ὅταν ἀποδύσηται τὸ γῆρας, ἐπιστραφεὶς, εἶτα μέντοι καταπιὼν ἀφανίζει αὐτό· δοκεῖ δὲ ἐπιλήψεων εἶναι τὸ γῆρας τὸ τοῦδε τοῦ ζώου ἀντίπαλον. Οἶδε δὲ καὶ ἔλαφος, τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων εἰς πολλὰ ἀγαθὸν, καὶ μέντοι κατορύττει τε αὐτὸ, καὶ ἀποκρύπτει, φθόνῳ τοῦ τοσοῦτόν τινα ἀπολαῦσαι. Ἴυγγας δὲ ἐρωτικὰς τῷ πώλῳ συντίκτουσα ἵππος οἶδε, ταῦτά τοι καὶ ἅμα τῷ τεχθῆναι τὸ βρέφος, ἤδε τὸ ἐπὶ τῷ μετώπῳ σαρκίον ἀπέτραγεν· ἱππομανὲς ἄνθρωποι καλοῦσιν αὐτό. Καὶ οἱ γόητες τοῦτό φασιν ὁρμάς τινας ἑλκτικὰς εἰς μίξιν ἀκατάσχετον, καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον παρέχειν καὶ ἐξάπτειν· οὔκουν τὴν ἵππον ἐθέλειν ἀνθρώπους μεταλαγχάνειν τοῦ γοητεύματος τοῦδε, ὥσπερ οὖν ἀγαθοῦ μεγίστου φθονοῦσαν. Οὐ γάρ;

δυσώνυμον] Locus *Euripidis* ex Ino exstat apud *Stobaeum* Serm. 139. invidiae affectum, ut multa alia de moribus suis homines ignari maximo historiae naturalis damno ad animaliom genus transtulerunt, quorum fidem secutus erat *Theophrastus* in Libro, cujus fragmentum hodieque exstat, ubi p. 474. locus ab *Aeliano* laudatus legitur. Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 23. et *Plinius* VIII. 31. et XXX. 10.

ἀποδύσηται] Ita ex Mediceo recte Gron. pro ἀποδύεται. De serpentibus et similibus animalibus, quae veterem cuticulam vel membranam nova suborta exuunt, proprie dicitur γῆρας, ut apud scriptores latinos *senecta*.

δεξιὸν κέρας] *Theophrastus* l. c. πρός τε τὰ τῆς φρύνης φάρμακα καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ χρήσιμον.

τοσοῦτόν τινα] *Gesnerus* ἄνθρωπόν τινα legit.

ἱππομανὲς] De quo infra XIV. 18. Quid in pullo equino hoc nomine censeatur, clarissime docuerunt Illustris *Buffon* et *D'Aubenton* in historia naturali equi. Veterum fabulas et magicas nugas recensere piget.

οὐ γάρ;] Has duas voculas ex Mediceo addidit *Gronovius*. Consentit Cod. Aug.

CAPVT XVIII.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, κόλπῳ δὲ τῷ Ἀραβίῳ, ἰχθὺν Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος γενέσθαι φησὶ, κωβίε τῦ τελείε μείονα ἐδὲ ἕν· ἔχειν δὲ ἐδὲ ὀφθαλμὲς αὐτὸν, ἔτε ςόμα ἐν νόμῳ τῷ τῶν ἰχθύων· προσπέφυκε δέ οἱ βράγχια, καὶ σχῆμα κεφαλῆς, ὡς εἰκάσαι, ἐ μὴν ἐκμεμόρφωται τὸ εἶδος· κάτω δὲ ἄρα ὑπὸ τῇ γαςρὶ αὐτῷ ἐντέθλαται τύπος κολπώδης ἡσυχῇ, καὶ ἐκπέμπει σμαράγδε χρόαν· τῦτον ἐν εἶναι καὶ ὀφθαλμόν οἵ φησι καὶ ςόμα. Ὅςις δὲ αὐτῦ γεύσεται, σὺν τῷ κακῷ τῷ αὐτῦ ἐθήρασεν αὐτόν. Καὶ τῆς διαφθορᾶς ὁ τρόπος· Ὁ γευσάμενος ᾤδησεν, εἶτα ἡ γαςὴρ κατέρραξε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπόλωλε. Δίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς ἀλὲς δίκας· πρῶτον μὲν ἔξω τῦ κύματος γενόμενος, οἰδαίνει, καὶ εἴ τις αὐτῦ ψαύσῃ, ὅδε ἔτι καὶ μᾶλλον πίμπραται· καὶ εἴ τις ἐπιμείνῃ ψαλάττων, γίνεται πᾶς ὑπὸ σήψεως διαυγέςατος, ὡς ὑδερῶν· εἶτα τελευτῶν διερράγη. Εἰ δὲ αὐτὸν ἐθέλοι τις ἔτι ζῶντα εἰς τὴν θάλατταν μεθεῖναι, ὅδε ἐπινήχεται δίκην κύςεως ἀρθείσης πνεύματι. Καί φησιν, ὅτι ἐκ τῦ πάθες Φύσαλον ἐκάλεν αὐτόν.

Εἴ τις ψαύσῃ — ἐπιμείνῃ] Haec ita scripta contra leges grammaticas restitues scribendo ψαύσει — ἐπιμείνει. Ita in seqq. pro vulgato ἐθέλει τις Gronovius ex Mediceo ἐθέλοι scripsit. Cod. tamen Aug. ψαύσεις habet.

σήψεως] Gyllius prae siti vertit; igitur δίψεως legit. Pauw ad Philem Carm. 131. πρήσεως, Gesnerus in Histor. Aquat. p. 850. πρήσεως vel φθίσεως emendabat. De Physalo Leonidae conjecturas Rondeletii et Gesneri vide in hujus H. Aq. p. 850. quibus et meam adjungere liceat. Puto igitur genus aliquod Cyclopteri Linnaeani venenatum sinus Arabici indigenum intelligi. In illud enim egregie convenit τύπος κολπώδης ἠσυχῇ ἐντεθλαμμένος ὑπὸ τῇ γαςρὶ; praeterea informe hujus generis corpus facile se figmentis ignarorum hominum variis accommodat.

CAPVT XIX.

Φώκη δὲ, ὡς ἀκέω, τὴν πυτίαν τὴν ἑαυτῆς ἐκροφεῖ, ἵνα μὴ τοῖς ἐπιλήπτοισιν ἢ ἰᾶσθαι. Βάσκανον δὲ τὸ ζῶον ἡ Φώκη ναὶ μὰ τόν.

ἐκροφεῖ] Ex Aristotelis Auscult. Mirab. et Plinio Gesnerus et Aldrovandus L. 10. De Cetis legunt ἐξεμεῖ.

CAPUT XX.

Οἱ πελεκᾶνες ἐν τοῖς ποταμοῖς κόγχας περιχαίνοντες εἶτα καταπίνουσιν, ἔνδον δὲ καὶ ἐν μυχῷ τῆς γαστρὸς ὑποθάλψαντες, ἀνεμοῦσιν, καὶ τὰ μὲν ὀστράκια ἐκ τῆς ἀλέας διέστη, ὥσπερ οὖν τῶν ἑφθῶν, οἱ δὲ ἐξορύττουσι τὰ κρέα, καὶ ἔχουσι δεῖπνον. Καὶ μέντοι καὶ οἱ λάροι. ὥς Εὔδημός φησι, τοὺς κοχλίας μετεωρίζοντες καὶ ὑψοῦ αἴροντες ταῖς πέτραις βιαιότατα προσαράττουσιν.

πελεκᾶνες] *Aristoteles* H. A. IX. 10. οἱ δὲ πελεκᾶνες, οἱ ἐν τοῖς ποταμοῖς γιγνόμενοι καταπίνουσι τὰς μεγάλας κόγχας καὶ λείας· ὅταν δ' ἐν τῷ πρὸ τῆς κοιλίας τόπῳ πέψωσιν, ἐξεμοῦσιν, ἵνα χασκουσῶν τὰ κρέα ἐξαιροῦντες ἐσθίωσι. Ex eo *Antigonus* c. 47. Ex Nostro *Philes* Carm. IX. *Apostolius* XV. 93. *Georgius Pisides* v. 1072. Addit vero *Aristoteles* οἱ ἐν τοῖς ποτ. γιγνόμενοι, quod πελεκᾶν proprie picum significat. *Hesychius*: Πελεκᾶν ὄρνεον τὸ κολάπτον καὶ τρυπῶν τὰ δένδρα. Habent Interpretes ibi recentioris etiam aetatis exempla, quae picum πελεκᾶνα appellant. Fato nescio quo picus possessione vetusti nominis excidit, quod aliud et diversum genus occupavit. Πελεκῖνος autem ejusdem originis vox primum usurpata reperitur ab *Oppiano* Ixeutic. II. 6, qui paulo accuratius hanc avem descripsit; ubi vide annotationes. Genus distincte et accurate definire non audeo. *Plinius* X. 40. plateam interpretatur. Sed tamen *Aristophanes* Avib. 884 πελεκᾶντι et πελεκίνῳ junxit. Sed ex versu 1155. ubi πελεκᾶντες jocose adhibentur ad trabes circumcidendas, facile intelligitur esse picos. Nuperrimus interpres, *Beck*, male plataleam interpretatur, ut et reliqua avium nomina.

Εὔδημος] Parium vel Naxium, Astronomiae peritum, de quo *Vossius* Histor. Graec. p. 365. intelligit Gronov. qua veri specie, nescio.

CAPUT XXI.

Λέγει Εὔδημος, ἐν Παγγαίῳ τῷ Θρακίῳ κοίτῃ λέοντος ἐρήμῳ φυλακῆς ἐπιστᾶσαν ἄρκτον σκύμνους τοῦ λέοντος διαφθεῖραι, διὰ τὸ μικρούς τε εἶναι ἔτι, καὶ ἀμύναι σφίσιν ἀδυνάτους. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἔκ τινος ἄγρας, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ εἶδον τοὺς παῖδας ἐν τοῖς φόνοις, οἷα εἰκὸς ἤλγουν, καὶ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἵεντο· ἡ δὲ, δείσασα εἴς τι δένδρον ᾗ ποδῶν εἶχεν ἀνέθει, καὶ καθῆστο, τὴν ἐπιβουλὴν τὴν ἐξ ἐκείνων ἐκκλῖναι πειρωμένη. Ὡς δὲ ἐδόκουν τοῦ πῃ τιμωρήσασθαι τὸν λυμεῶνα ἧκειν δεῦρο, ἐνταῦθα ἡ μὲν λέαινα οὐ λείπει τὴν φυλακὴν, ἀλλ' ὑπὸ τῷ πρέμνῳ καθῆστο ἐλλοχῶσα, καὶ ὕφαιμον ἄνω βλέπουσα· ὁ δὲ λέων, οἷα ἀδημονῶν καὶ ἀλύων ὑπὸ τοῦ ἄχους, ὡς ἄνθρωπος, εἶτα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἠλᾶτο,

καὶ ἀνδρὶ ὑλουργῷ περιτυγχάνει· ὁ δὲ ἔδεισε, καὶ ἀφίησι τὸν πέλεκυν· τὸ δὲ θηρίον ὁ λέων ἔσαινέ τε, καὶ ἑαυτὸν ἀνατείνας ἠσπάζετο, ὡς οἷός τε ἦν, καὶ τῇ γλώττῃ τὸ πρόσωπον ἐφαίδρυνεν αὐτῷ· καὶ ἐκεῖνος ὑπεθάρσησεν, ὅ, τε λέων περιβαλών οἱ τὴν οὐρὰν, ἦγεν αὐτὸν, καὶ ἀφιέντα τὴν πέλεκυν οὐκ εἴα, ἀλλ' ἐσήμαινε τῷ ποδὶ ἀνελέσθαι· ὡς δὲ οὐ συνίει, ὁ δὲ τῷ στόματι ἐλάβετο, καὶ ὤρεξέν οἱ, καὶ εἵπετο ἐκεῖνος, ἄγει τε αὐτὸν ἐπὶ τὸ αὔλιον· καὶ ἡ λέαινα εἶδε, καὶ αὐτὴ προσελθοῦσα ἐπεσήμαινε, καὶ ἑώρα οἰκτρὸν, καὶ ἀνέβλεπεν εἰς τὴν ἄρκτον. Συνιδὼν οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ συμβαλὼν ἠδικῆσθαί τι τούτους ἐξ ἐκείνης, ὡς εἶχε ῥώμης τε καὶ χειρῶν, ἐξέκοψε τὸ δένδρον· καὶ τὸ μὲν ἀνετράπη, ἡ δὲ κατηνέχθη, καὶ διέσπασαν τότε οἱ θῆρες αὐτήν· τόν τε ἄνθρωπον ὁ λέων ἀπαθῆ τε καὶ ἀσινῆ πάλιν ἐπανήγαγεν εἰς τὸν χῶρον, οὗ πρότερον ἐνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ἀπέδωκε τῇ ἐξαρχῆς ὑλοτομίᾳ.

μικρός τε] Posterior vox e Mediceo libro accessit.

ἡλᾶτο] Hoc recepi ex *Gesneri* emendatione pro ἥλατο. In fine capitis reposui διέσπασαν τότε ex Aug. pro διεσπάσαντο.

CAPVT XXII.

Αἰγυπτίων μάχη θηρίων ἀσπίδος καὶ ἰχνεύμονος. Καὶ ὁ μὲν ἰχνεύμων οὐκ ἀβούλως, οὐδὲ ἐκπλήκτως ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἀφικνεῖται τὸν πρὸς τὸν ἀντίπαλον· ἀλλ' ὡς ἀνὴρ πανοπλίᾳ φραξάμενος, οὕτως ἐκεῖνος τῷ πηλῷ ἑαυτὸν κυλίσας, καὶ ἀναπλήσας τοῦ περιπαγέντος, ἔοικεν ἔχειν ἀρκοῦν πρόβλημα, καὶ στεγανόν. Εἰ δὲ ἀπορία εἴη πηλοῦ, λούσας ἑαυτὸν ὕδατι, καὶ εἰς ἄμμον βαθεῖαν ὑγρὸν ἔτι ἐμβαλὼν, ἐκ τῆσδε τῆς ἐπινοίας τὸ ἀμυντήριον ἐξ ἀπόρων σπάσας, ἐπὶ τὴν μάχην ἔρχεται· τῆς τε ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁπαλὸν ὂν, καὶ ἐγχρίσει τῇ τῆς ἀσπίδος τρόπον τινὰ ἐκκείμενον, φρουρεῖ τὴν οὐρὰν ἐπικάμψας μᾶλλον· οὕτω γὰρ ποιεῖν εἴωθεν, ἀνακλάσας καὶ ἀποφράξας δι' αὐτῆς αὐτό. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἀσπὶς τούτου τύχῃ, τὸν ἀνταγωνιστὴν καθεῖλεν· εἰ δὲ μὴ, μάτην τοὺς ὀδόντας τῷ

πηλῷ ποιεῖται· πάλιν τε ὁ ἰχνεύμων προσερπύσας ἀδοκήτως, καὶ τοῦ τραχήλου λαβόμενος, ἀπέπνιξε τὴν ἀσπίδα. Νικᾷ δὲ ὁ πρῶτος φθάσας.

ὑγρὸν] Ita ex Medieeo, suadente *Paw* ad *Philen* Carm. 133. reposuit Gronov. Vulgo ὑγράν. Idem *Paw* deinceps εὐθήρων emendat. Pro σπάσας Cod. alter Gesneri σπείσας.

ἐπικάμψας] Ita rectius Mediceus pro ὑποκάμψας.

ὁ πρῶτος φθάσας] Sic iterum Mediceus cum Aug. pro vulgato νικᾷ δὲ ὁ φθάσας habet. De pugna ichneumonis cum aspide vide *Aristotelem* H. A. IX. 6. *Nicander* Theriac. v. 190. *Antigonus* cap. 38. *Philes* Carm. 133. *Oppianus* Cyneg. III. 407. seqq. Ipsum ichnevmona seu Viverram ichnevmona *Linnaei* describit *Hasselquist* Itinerar. p. 271. et post eum Illustris *Buffon*. Ova avium, inprimis vero crocodili in cibo appetit; et serpentes devorat. In India *Munguse* audit, ubi venenatissimum Colubrum Najam *Linnaei*, seu *Cobra di Capello*, conficit.

CAPVT XXIII.

Τρέφειν μὲν τοὺς πατέρας πελαργοὶ γεγηρακότας καὶ ἐθέλουσι, καὶ ἐμελέτησαν· κελεύει δὲ αὐτοῖς νόμος ἀνθρωπικὸς οὐδὲ εἰς τοῦτο, ἀλλ' αἰτία τούτων φύσις ἀγαθή. Οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα φιλοῦσι· καὶ τούτου μαρτύριον· Ὅταν ὁ τέλειος ἐνδεὴς ᾖ τροφὴν ἀπτῆσιν ἔτι καὶ ἁπαλοῖς τοῖς νεοττοῖς ἐν τῇ καλιᾷ παραθεῖναι, γινομένης αὐτῷ κατὰ τύχην ἀπορίας, ὅδε τὴν ἑαυτοῦ χθιζὴν ἀνεμέσας ἐκείνους τρέφει. Καὶ τοὺς ἐρωδιοὺς ἀκούω ποιεῖν ταὐτὸν, καὶ τοὺς πελεκᾶνας μέντοι. Προσακούω δὲ τοὺς πελαργοὺς καὶ αὐταῖς συμφεύγειν ταῖς γεράνοις, καὶ συναποδιδράσκειν τὸν χειμῶνα· τῆς δὲ ὥρας τῆς κρυμώδους διελθούσης, ὅταν ὑποστρέφωσιν εἰς τὰ ἴδια καὶ οἶδε καὶ αἵδε, τὴν ἑαυτῶν ἕκαστος καλιὰν ἀναγνωρίζουσιν, ὡς τὴν οἰκίαν ἄνθρωποι. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιός φησι, τῶν πελαργῶν τοὺς ἅμα βιώσαντας, ὅταν εἰς γῆρας ἀφίκωνται, περιελθόντας αὐτοὺς ὡς τὰς Ὠκεανίτιδας νήσους ἀμείβειν τὰ εἴδη εἰς ἀνθρώπου μορφὴν, καὶ εὐσεβείας γε τῆς εἰς τοὺς γειναμένους ἆθλον τοῦτο ἴσχειν. Ἄλλως τε ἐγὼ νοῶ, καὶ ὑποθέσθαι τῶν θεῶν βουλομένων τοῦτο γοῦν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖθι τὸ γένος εὐσεβὲς καὶ ὅσιον, ἐπεὶ οἷόν τε ἦν ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ ὑφηλίῳ τοιοῦτον διαβιοῦν. Καὶ οὐ μοι δοκεῖ μῦθος εἶναι. Ἢ τί

καὶ βουλόμενος ὁ Ἀλέξανδρος τοῦτο ἂν ἐστρατεύσατο κερδαίνων μηδέν; Ἄλλως τε οὐδ' ἂν ἔπρεπεν ἀνδρὶ συνετῷ πρὸ τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει τῷ μεγίστῳ· μήτι γοῦν εἰς λαβὰς ἐμπεσουμένῳ, τὰς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀκερδεστάτας.

αὐτοῦ] Ita Gronovius ex Mediceo. Vulgo αὐτός.

ἔκγονα] Vulgato ἔγγονα hoc ex Mediceo et *Apostolio* XV. 93. praetulit Gronov. Idem *Apostolius* deinceps γενομένης αὐτῷ.

ἐπεὶ οἷόν τε] *Gesnerus* ἐξ οἷόν τε emendat; quod omnino probandum, ut sententia loci constet. [De ciconiis iterum infra X. 16. *Plinius* X. 23. *Philes* VII.

CAPUT XXIV.

Ἡ χελιδὼν, ὅτ' ἂν εὐποροίη πηλοῦ, τοῖς ὄνυξι φέρει καὶ συμπλάττει τὴν καλιάν· εἰ δὲ ἀπορία εἴη, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἑαυτὴν βρέχει, καὶ εἰς κόνιν φύρει τὰ πτερὰ ἐμπεσοῦσα, καὶ τοῦ πηλοῦ περιπαγέντος, ἐντεῦθεν ὑπαποψήχουσα τῷ ῥάμφει τὴν προκειμένην οἰκοδομίαν χειρουργεῖ· ἁπαλά τε ὄντα τὰ νεόττια, καὶ τῶν πτίλων γυμνὰ, οἶδε καλῶς ἐπὶ ψιλῶν καρφῶν εἰ ἀναπαύοιτο ὅτι κολασθήσεται ἀλγοῦντα· οὐκοῦν ἐπὶ τὰ νῶτα τῶν προβάτων ἱζάνει, καὶ ἀποσπᾷ τοῦ μαλλοῦ, καὶ ἐντεῦθεν τοῖς ἑαυτῆς βρέφεσι τὸ λέχος μαλακὸν ἔστρωσεν.

ὅτ' ἂν] Ita ex Mediceo scripsit Gron; mihi vero magis placet vulgatum ὅτε cum optativo junctum.

Locus *Aristotelis* exstat in H. A. IX. 7. Cf. *Antigonus* c. 43. *Plinius* X. 33. *Philes* Carm. 19.

CAPUT XXV.

Δικαίως ἡ μήτηρ ἡ χελιδὼν τοὺς ἑαυτῆς νεοττοὺς ἐργάζεται, τὸ ἰσότιμον αὐτοῖς διὰ τῆς τροφῆς τῆς ἴσης φυλάττουσα· μίαν δὲ ἄρα οὐ κομίζει πᾶσιν, ἐπεὶ μηδὲ δύναται· ἀλλὰ μικρὰ μὲν καὶ ὀλίγα ἐστὶν, ὅσα ἄγει. Τὸν πρῶτον δὲ τεχθέντα πρῶτον τρέφει, δεύτερον δὲ τὸν ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ τρίτον σιτίζει τὸν τῆς τρίτης ὠδῖνος, καὶ μέχρι τοῦ πέμπτου πρόεισι τὸν τρόπον τοῦτον· οὔτε γὰρ κύει χελιδὼν πλείονας οὐδὲ τίκτει. Αὐτὴ δὲ τοσοῦτον κατασπᾷ τῆς τροφῆς, ὅσον ἂν ἐν τῇ καλιᾷ κερδᾶναι δυνηθῇ παραῤῥεῦσαν αὐτῇ. Βραδέως δὲ ἐκβλέπει καὶ τὰ ταύτης βρέφη, ὡς καὶ τὰ τῶν κυνῶν σκυλάκια· πόαν

δὲ κομίζει καὶ προσάγει, τὰ δὲ ὑπαναβλέπει· εἶτα ἀτρεμήσαντα ὀλίγον ἐκπετήσιμα ὄντα πρόεισι τῆς καλιᾶς ἐπὶ τὴν νομήν. Ταύτης τῆς πόας ἄνθρωποι γενέσθαι ἐγκρατεῖς διψῶσι, καὶ οὐδέπω νῦν τῆς σπουδῆς κατέτυχον.

Caput hoc ex eodem *Aristotelis* loco excerptum est. Post ὀλίγα ex Mediceo ἔτι accessit.

καλιᾶς] Haec Gesneri emendatio omnino erat recipienda, quamvis Mediceus non addiceret. Vulgo κοιλίας.

πόαν] Chelidoniam vocat *Plinius* VIII. 27. XXV. 8. XXVI. 5. et 14. Cf. *Philes* Carm. 19. *Georg.* Pisides v. 1292.

CAPVT XXVI.

Οἱ ἔποπές εἰσιν ὀρνίθων ἀπηνέστατοι, καί μοι δοκοῦσι τῶν προτέρων τῶν ἀνθρωπικῶν ἐν μνήμῃ, καὶ μέντοι καὶ μίσει τοῦ γένους τοῦ τῶν γυναικῶν, ὑποπλέκειν τὰς καλιὰς ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ τοῖς πάγοις τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ προσιέναι, τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν τοῖς βρέφεσιν οἶδε ἀντὶ τοῦ πηλοῦ χρίουσι τὰς καλιὰς, ἀποπάτημα ἀνθρώπου περιβαλόντες, τῇ δυσωδίᾳ τε καὶ κακοσμίᾳ ἀνείργοντες καὶ ἀναστέλλοντες τὸ ζῶον τὸ ἑαυτοῖς πολέμιον. Ἔτυχε δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ τείχους ἐρημοτέρῳ ὅδε ὁ ὄρνις παιδοποιησάμενος, ἔν τινι ῥήγματι λίθου ὑπὸ τοῦ χρόνου διαστάντι· οὐκοῦν ὁ τοῦ τείχους μελεδωνὸς ἰδὼν ἔνδον τὰ βρέφη κατήλειψε τὸν χηραμὸν τῷ πηλῷ, καὶ ὑποστρέψας ὁ ἔποψ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀποκλεισθέντα, πόαν ἐκόμισε, καὶ προσήνεγκε τῷ πηλῷ, ὁ δὲ κατεῤῥύη, καὶ προσῆλθε πρὸς τὰ αὐτοῦ ἐκεῖνος τέκνα, εἶτα ἐπὶ νομὴν ᾖξεν. Αὖθις οὖν ὁ αὐτὸς ἐπήλειψεν ἄνθρωπος, καὶ ὁ ὄρνις τῇ αὐτῇ πόᾳ ἀνέῳξε τὸν χηραμόν· καὶ τὸ τρίτον ἐπράχθη τὰ αὐτά. Ὁ τοίνυν τοῦ τείχους φύλαξ συνιδὼν τὸ πραττόμενον, συντεθείσης τῆς πόας ἀνελόμενος ἐχρῆτο οὐκ εἰς τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἀνοίγων μηδέν οἱ προσήκοντας θησαυρούς.

ἀπηνέστατοι] Ita rectius Mediceus pro ἀπτηνέστατοι. Tereus dicitur in upupam mutatus esse. Cf. Intpp. ad *Pausaniam* X. c. 4. et *Antoninum* Liber. c. 11.

πάγοις] Ita emendavit *Gesnerus*. Vulgo πλαγίοις. Mediceus vero propius πλάγοις habet.

τὰς καλιὰς] Ita Mediceus pro τὴν καλιάν. De nido upupae consentit *Aristoteles* H. A. IX. 15.

ἐκόμισε] Ita Mediceus pro ἐκόμιζε.

CAPVT XXVII.

Η Πελοπόννησος λεόντων ἄγονός ἐςι. Καὶ ὅσα γε εἰκὸς, Ὅμηρος πεπαιδευμένῃ φρενὶ συνιδὼν τῦτο, τὴν Ἄρτεμιν ἐκεῖ θηρῶσαν ᾄδων, εἶπεν· ὅτι ἄρα ἔπεισι τόν τε Ταΰγετον, καὶ τὸν Ἐρύμανθον,

Τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείῃς ἐλάφοισιν.

Ἐπειδὴ ἔρημα λεόντων τάδε τὰ ὄρη, καὶ μάλα εἰκότως ὀκ ἐμνήσθη αὐτῶν.

Ὅμηρος] Locus est Odysseae Ζ'. 103. In fine Cod. Aug. μάλα γε habet.

CAPVT XXVIII.

Γίνεται δὲ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ἰχθὺς, καὶ ὅσα γε εἰδέναι καὶ ἐμὲ, ἔθεντο Περσέα ἐπιχώριοι ὄνομα αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες αὐτὸν ὅτω, καλῦσι δὲ καὶ Ἄραβες ὁμοίως τοῖς Ἕλλησι· Διὸς γὰρ υἱὸν καὶ ἐκεῖνοι ᾄδυσι τὸν Περσέα, καὶ ἀπ' αὐτῦ γε τὸν ἰχθὺν ὑμνῦσι λέγεσθαι. Μέγεθος μὲν ὅν ἐςι κατὰ τὸν ἀνθίαν τὸν μέγιςον· ἰδεῖν δὲ ὅμοιος λάβρακι· γρυπός γε μὴν ἡσυχῆ ὅτος, καὶ ζώναις πεποίκιλται χρυσῷ προσεικασμέναις, ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπικάρσιοι αἱ ζῶναι, καὶ ἐπὶ τὴν γαςέρα καταλήγυσι· πέφρακται δὲ ὀδῦσι μεγάλοις καὶ πυκνοῖς. Λέγεται δὲ ἰχθύων περιεῖναι ῥώμῃ τε σώματος, καὶ βίᾳ· ἀλλ' ὀδὲ τῆς τόλμης οἱ ἐνδεῖ. Θήραν δὲ αὐτῦ καὶ ἄγραν εἶπον ἀλλαχόθι.

ἐπὶ τὴν γαςέρα] Cod. alter Gesneri εἰς τ. γ. Quod vero in fine ait *Aelianus* capturam piscis alibi a se traditam esse, hoc oblivionem auctoris arguit. Nuspiam enim ejus mentio nec in *Aeliano*, nec alibi exstat. Suspicor etiam hoc caput, ut illud de physalo maris rubri, a *Leonida* Byzantino esse translatum cum reliquis fere omnibus, in quibus pisces maris rubri enarrantur. Atque utinam haec pretiosissima libri Aelianei pars vestigia veri magis expressa gereret! *Hesychius* Πέρσεν maris rubri piscem nominans hunc nostrum intelligere videtur etiam *Gesnero*. Suspicor eum ad Chaetodontes *Linnaei* pertinere, quorum magnam copiam sinus Arabicus cum mari Indico alit, teste *Forskaol*.

CAPVT XXIX.

Η Πίννη θαλάσσιον ζῶον, καὶ ἔςι τῶν ὀςρείων. Κέχηνε δὲ τῇ διαςάσει τῶν περικειμένων ὀςράκων, καὶ προτείνει σαρκίον ἐξ ἑαυτῆς, οἱονεὶ δέλεαρ τοῖς παρα-

νηχομένοις τῶν ἰχθύων. Καρκίνος δὲ αὐτῇ παραμένει, σύντροφός τε καὶ σύννομος. Οὐκοῦν ὅταν τι τῶν ἰχθύων προσιέῃ, ὅδε ὑπένυξεν ἡσυχῇ αὐτήν· καὶ ἡ πίννη μᾶλλον ἀνέῳξεν ἑαυτὴν, καὶ ἐδέξατο ἔσω τοῦ ἐπιόντος ἰχθύος τὴν κεφαλήν· καθίησι δὲ ὡς ἐπὶ τροφῇ, καὶ ἐσθίει αὐτόν.

πίννη] Ex *Oppiano* II. 190. Cf. *Philes* Carm. 95. De pinnotere *Aristoteles* V. 15. H. A. *Chrysippus* ap. *Plutarchum* de Solertia p. 980. Reliquos laudavi ad *Oppianum*. Nuper exortus est *Chemnitzius*, qui narrationem veterum tanquam ineptam et a natura alienam fabulam exploderet, in Parte X. Tom. I. *des Naturforschers*. Verum omnes ejus rationes conjectura et ratiociniis magis quam diligenti naturae rerum observatione nituntur.

ὅταν τι] Ita Mediceus pro τις. Consentit *Apostolius* X. 11.

ὑπένυξε] Hoc vulgato ἐπένυξε ex eodem *Apostolio* praetuli. Deinceps αὐτὴν pro αὐτὸν idem cum Mediceo dedit.

CAPVT XXX.

Ην δὲ ἄρα οἰκεῖα τῷ πεπαιδευμένῳ καὶ ταῦτα εἰδέναι. Σοφώτατος ὁ κόκκυξ, καὶ πλέκειν εὐπόρους ἐξ ἀπόρων μηχανὰς δεινότατος. Ἑαυτῷ μὲν γὰρ συνεπίσταται ἐπῳάζειν οὐ δυναμένῳ, καὶ ἐκλέπειν, διὰ ψυχρότητα τῆς ἐν τῷ σώματι συγκράσεως, ὥς φασιν. Οὐκοῦν ὅταν τίκτῃ, οὔτε αὐτὸς νεοττιὰν ὑποπλέκει, οὔτε τιθηνεῖται τὰ βρέφη· φυλάττει δὲ ἄρα τοὺς τῶν νεοττῶν δεσπότας ἀφεστῶτας καὶ πλανωμένους, καὶ παρελθὼν εἰς καταγωγὴν ὀθνείαν, ἐντίκτει. Οὐ πάντων δὲ ὀρνίθων καλιαῖς ἐπιπηδᾷ οὗτός γε, ἀλλὰ κορύδου, καὶ φάττης, καὶ χλωρίδος καὶ πάππου· τούτοις γὰρ συνεπίσταται ὅμοια αὐτῷ ὠὰ τίκτουσι. Καὶ κενῶν μὲν αὐτῶν οὐσῶν, οὐκ ἂν παρέλθοι· ὠῶν δὲ ἔνδον ὄντων, εἶτα μέντοι τὰ ἑαυτοῦ παρενέμιξεν. Ἐὰν δὲ ᾖ πολλὰ τὰ ἐκείνων, τὰ μὲν ἐκκυλίσας ἠφάνισε· τὰ δὲ ἑαυτοῦ κατέλιπε, διαγνωσθῆναί τε καὶ φωραθῆναι δι' ὁμοιότητα μὴ δυνάμενα. Καὶ οἱ μὲν ὄρνιθες οἱ προειρημένοι τὰ μηδὲν σφίσι προσήκοντα ἐκγλύφουσιν· ὑποπηγνύμενα δὲ ἐκεῖνα, ἑαυτοῖς συνεγνωκότα τὴν νοθείαν, ἐκπέτεταί τε, καὶ παρὰ τὸν γεινάμενον στέλλεται· τῶν γὰρ πτερῶν αὐτοῖς περιχυθέντων, γνωρίζεται ἀλλότρια ὄντα, καὶ αἰκίζεται πικρό-

τατα. Καὶ ὁρᾶται δὲ μίαν ὥραν τοῦ ἔτους τὴν ἀρίστην ὁ κόκκυξ· ἦρος γὰρ ὑπαρχομένου καὶ αὐτὸς ἐμφανής ἐστιν εἰς ἀνατολὰς Σειρίου, εἶτα τῆς τῶν πολλῶν ὄψεως ἀνεχώρησεν.

καταγωγὴν ἐθνείαν] Ita alter Cod. Gesneri cum Mediceo pro vulgato καταγώγιον ὀρνίων.

πάππου] *Aristoteles* H. A. IX. 29. pro pappo nominat ὑπολαΐδα, ceteras eodem nomine. An igitur ὑπολαῒς alio nomine πάππος dicta fuit? *Gyllius* etiam currucam vertit h. l. *Gesner* in Hist. Avium p. 136. monet hodie Graecos anatem πάππον et παππίτταν vocare, quemadmodum olim, teste *Polluce* παππάζειν de anseribus dixerunt. Idem etiam monet in Avibus *Aristophanis* v. 766. *Euphronium* πάππον avem interpretari, sed in hypolaide nihil de pappo monet. *Belonius* Observ. I. 17. Cretenses narrat Gallorum *Sarcelles* et *Morillons* ob lanuginem plumarum *pappi* appellare. Sed haec vix huc pertinent; ambigua etiam est glossa *Hesychii*: πάππος σημαίνει δὲ καὶ ὀρνέου εἶδος. Cod. Aug. vocabulum ipsum omittit.

τούτοις γὰρ] Causalem particulam addidit Mediceus.

περιλυθέντων] *Gesneri* emendationem περιχυθέντων *Gronovianae* περιφυθέντων praefero.

ἦρος γὰρ] Eadem tradit *Aristoteles* H. A. IX. 49. Cf. *Tzetzes* Chiliad. VIII. 163. v. 50. *Philes* Carm. 23. *Aristoteles* de Generat. III. 1. Caussam, cur cuculus ipse sua ova non incubat, a frigiditate corporis temperamenti reperit *Aelianus*, atque ex eo *Michael Glycas* Annal. P. I. p. 46. auctoritate *Aristotelis* Gener. Anim. III. c. 1. ὅτι ψυχρὸς τὴν φύσιν ἐστὶ, in cujus rei argumentum ponit timiditatem avis, quam reliquae conspectam insectentur. Hodieque alii aliam causam comminiscuntur; veram nemo adhuc reperit. Conf. omnino *Lottingeri* Librum de Cuculo, cui in linguam germanicam translato olim a me egregiae *Herrmanni* Professoris Argentoratensis annotationes accesserunt. Auctoribus ibi laudatis jungo ill. *Buffoni* Histoire des Oiseaux Vol. VI. *Joh. Wigandum* de Cuculo et cet. Regiomonti 1588. ap. *Bockium* in Nomenclatura avium Borussicarum inserta T. I. Parti X. p. 48. seqq. *des Naturforschers*. Denique amicissimi *Blochii* Observ. ornithol. Vol. IV. p. 582. *der Beschäfftigungen der Berliner naturforsch. Gesellschaft.*

CAPUT XXXI.

Ἀλεκτρυόνα φοβεῖται ὁ λέων· καὶ βασιλίσκος δὲ τὸν αὐτὸν ὄρνιν, ὥς φασιν, ὀῤῥωδεῖ, καὶ κατιδὼν τρέμει, καὶ ἀκούων ᾄδοντος σπᾶταί τε καὶ ἀποθνήσκει. Ταῦτα ἄρα καὶ οἱ τὴν Λυβύην ὁδοιποροῦντες, τὴν τῶν τοιούτων τροφὸν, δέει τοῦ προειρημένου βασιλίσκου, εἶτα μέντοι συνέμπορον καὶ κοινωνὸν τῆς ὁδοῦ, τὸν ἀλεκτρυόνα ἐπάγονται, ὅσπερ οὖν τὸ τηλικοῦτον κακὸν ἀπαλλάξει αὐτοῖς.

Ἀλεκτρυόνα] Vulgo ὁ additur, quod Mediceus omittit. De re ipsa seu fabulam mavis vide infra VI. 22. XIV. 9. VIII, 28.

CAPVT XXXII.

Η Κρήτη καὶ τοῖς λύκοις, καὶ τοῖς ἑρπετοῖς θηρίοις ἐχθίστη ἐστίν. Ἀκούω Θεοφράστου λέγοντος, καὶ ἐν τῷ Μακεδονικῷ Ὀλύμπῳ τοῖς λύκοις ἄβατα εἶναι. Αἶγες δὲ ἄρα αἱ Κεφαληνίδες οὐ πίνουσιν μηνῶν ἕξ. Οἷς δὲ Ἀβυδηνὰς οὐκ ὄψει λευκὰς, ὥς φασι, μελαίνας δὲ πάσας. Διαφορότης δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἰδιότης εἴη ἂν καὶ ταύτῃ· τὰ μὲν γάρ ἐστιν αὐτῶν δάκετα, καὶ ἐνίοις ἀπὸ τοῦ ὀδόντος φάρμακον· βλητὰ δὲ, ὅσα παίσαντα, εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖνά τι τοιοῦτον κακὸν ἐνίησιν.

λύκοις] Auctor Mirabil. Auscult. p. 725. addit καὶ ἄρκτοις. De Olympo *Plinius* VIII. 58. De captis Cephaleniis Auctor Mirabil. Auscult. p. 715. Articulum ante Κεφαληνίδες adjecit liber Mediceus. Scripsi autem Κεφαληνίδες unico λ propter locum infra V. 9.

Ἀβυδηνοῖς] Infra XVI. 33. ex *Aristotele* refert ἐν τοῖς περὶ τὴν Σκαμάνδρον Βαδιανοῖς οἰκοῦσιν ὁ γίγνεσθαί φασι πρόβατον λευκόν. Alterum locum vitio laborare putabat Gron.

βλητὰ] Videtur βλητικὰ legendum esse. Praeterea ad hoc caput recte revocat *Gesnerus*, quae librarius malo consilio ad sequens traxit, usque ad mentionem vaccarum Epiroticarum.

CAPVT XXXIII.

Η Λίβυσσα δὲ ἀσπὶς, ἀκούω τὸν πρὸς τὸ φύσημα αὐτῆς ἀντιβλέψαντα, ὅταν προσθῇ τὸν τράχηλον, τυφλοῖ τὴν ὄψιν· ἡ δὲ ἄλλη οὐ τυφλοῖ μὲν, ἀποκτείνει δὲ ῥᾷστα. Λέγονται δὲ βόες Ἠπειρωτικαὶ πλεῖστον ὅσον ἀμέλγεσθαι· καὶ αἶγες αἱ Σκύριαι γάλα ἀφθονώτατον παρέχειν, ὅσον οὐκ ἄλλαι αἶγες. Αἱ δὲ Αἰγύπτιαι, ἑκάστη πέντε ἀποτίκτει, καὶ αἱ πλεῖσται δίδυμα. Λέγεται δὲ αἴτιος ὁ Νεῖλος εἶναι, εὐτεκνότατον παρέχων ὕδωρ· ἔνθεν τοι καὶ τῶν νομέων τοὺς ἄγαν φιλοκάλους, καὶ τῆς ποίμνης τῆς σφετέρας ἔχοντας πεφροντισμένως, ὕδωρ ἐκ τοῦ Νείλου ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις ἄγειν μηχανῇ, ὅσον δυνατόν ἐστιν, καὶ ταῖς στερίφαις γε ἔτι καὶ μᾶλλον.

πλεῖστον ὅσον] Amphoram cum dimidia ponit *Aristoteles* H. A. III. 21. De Epiroticis armentis infra XII. 11. *Aristoteles* H. A. VIII. c. 7. *Plinius* VIII. 45. *Athenaeus* IX. p. 376. *Oppiani* Cyneg. II. v. 110. seqq.

Σκύριαι] De his exstat testimonium *Pindari* ap. *Athenaeum* I. p. 28. conf. Idem XII. p. 540. *Apostolius* I. 83.

στερίφαις] Ita Cod. alter *Gesneri* cum Mediceo. Vulgo τοῖς ἐρίφοις ἔτι. Capras Aegyptias graecis magnitudine pares esse testatur *Aristoteles* H. A. VIII. 28. reliquae narrationis Aelianeae auctorem ignoro.

CAPVT XXXIV.

Πτολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ, φασὶν, ἐξ Ἰνδῶν κέρας ἐκομίσθη, καὶ τρεῖς ἀμφορέας ἐχώρησεν. Οἷος ἄρα βοῦς ἦν, ὡς ἐκπεφυκέναι οἱ τηλικοῦτον κέρας.

Πτολεμαίῳ] Insigne ejus studium fuit in indagandis et conquirendis naturae animalium miraculis, quo imbecillitatem corporis solabatur, teste *Strabone* XVII. p. 1138. XVI. 1115. et *Diodoro Siculo* I. p. 202. ubi vide *Wesselingii* notam. Cf. Noster infra VI. 10. XVII. 3. et *Hemsterhus* ad *Lucianum* p. 29. T. I. — *Plinius* VIII. 45. bobus Indicis camalorum altitudo traditur: cornua in latitudinem quaternorum pedum.

οἷος ἄρα] Restitui veterem et probam lectionem, cui male Gronov Medicei et *Apostoli* V. 77. ὅτος ἄρα substituerat.

CAPVT XXXV.

Περδίκων φθέγμα ἐν οὐδέποτε ἀκούσαις ἁπάντων, ἀλλ' ἔστι διάφορον. Καὶ Ἀθήνησί γε οἱ ἐπέκεινα τοῦ Κορυδαλέων δήμου ἄλλο γε ἠχοῦσι, καὶ οἱ ἐπὶ τάδε δὲ ἄλλο. Τίνα δέ ἐστι τοῖς φθέγμασι τὰ ὀνόματα, ἐρεῖ Θεόφραστος. Ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ τῇ ἀντιπέρας Εὐβοίᾳ ὁμόφωνοί τέ εἰσι, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὁμόγλωττοι. Ἄφωνοι δέ εἰσι τὸ παράπαν ἐν Κυρήνῃ μόνοι βάτραχοι· ἐν Μακεδονίᾳ δὲ ὗς (μώνυχες,) καὶ τεττίγων τι γένος, ἄφωνοι καὶ οὗτοι.

Κορυδαλέων δήμου] Tribus Hippothoontidis, ea via, quae in Boeotiam ducebat. Conf. *Casaubon.* ad *Athenaeum* p. 670. Autorem laudat *Aelianus Theophrastum*, cujus locus exstat apud *Athenaeum* IX. c. 9. Cf. *Aristoteles* H. A. IV. 9. IX. 8. *Antigonus* c. 6.

ἐπὶ τάδε] Cum *Gesnero* ita scripsi sensu postulante; vulgo οἱ ἔνεστα. Deinde Gronov. ἀντιπέραν vulgarum ex Cod. Med. addo Aug. mutavit.

βατραχοι] Cf. *Plinius* VIII. 58. *Apostolius* V. 45. *Aristoteles* H. A. VIII. c. 28. ἐν δὲ Κυρήνῃ οἱ φωνοῦντες βάτραχοι οὐκ εἶσαν πρότερον.

ὗς (μώνυχες)] Recte Gronovius vidit ex Auctore Mirabil. Auscult. p. 721. inferendum esse μώνυχας. *Aristoteles* H. A. II. c. 1. τὸ δὲ τῶν ὑῶν γένος ἐπαμφοτερίζει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ ἐν Παιονίᾳ καὶ ἄλλοθι μώνυχες ὗες. Cf. etiam de Gener. Anim. IV. c. 6. De Moldavia idem testatur *Kantemir* Descript. Moldav. p. 96. De Suecia *Linnaeus* Faunae Sueciae pag. 8.

CAPVT XXXVI.

Γένος φαλαγγίου φασὶν εἶναι, καλοῦσι δὲ ῥάγα τὸ φαλάγγιον· εἴτε ὅτι μέλαν ἐστὶ, καὶ τῷ ὄντι προσέοικε σταφυλῆς ῥαγὶ, καί πως ὁρᾶται καὶ περιφερὲς, εἴτε δι' αἰτίαν ἑτέραν, καταγνῶναι ῥᾷον τοῦτο οὐκ ἔστι. Γίνε-

ται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἔχει πόδας μακρὺς· σῶμα δὲ εἴληχεν ἐν μέσῃ τῇ γαστρὶ, καὶ ἔστιν ἀποκτεῖναι τάχιστον.

περιφερὴς] Quod *Gesnerus* conjecerat, exhibet Mediceus pro vulgato περιφανής.

μακρὸς] Lego μικρὸς, i. e. brevissimos *Aetio*, id quod figurae rotundae convenit. Ita *Gesnerus*. *Aelianus* caput hoc ex eodem auctore cum *Nicandro* transtulisse videtur. Ille vero in Theriac. v. 716. ὁ μὲν αἰθαλόεις ῥὼξ κικλήσκεται πισσῆεν, ἐπασσυτέροις ποσὶν ἕρπων· γαστέρι δ' ἐν μεσάτῃ ὀλοοὺς ἐνέκλησεν ὀδόντας. *Philes* tamen etiam Carm. 66. v. 116. ῥὼξ habet; sed inira VI. 40. pro ῥῶγες Codices ῥᾶγες. *Suidas*: ῥὰξ ἐπὶ σταφυλῆς, ῥὼξ δὲ ἐπὶ φάλαγγος. Ceterum etiam *Plinius* XXIX. 4. rhagio parvos pedes assignat. Etymol. Magn. ῥὼξ habet. *Aetius* c. 18. os juxta medium ventrem habet, pedes vero in utraque parte quam brevissimos. Sic etiam *Constantinus* a Secretis apud *Cangium* Gloss. Graec. in Addendis cap. 179.

CAPUT XXXVII.

Ἐν Σερίφῳ βάτραχοι, τὸ παράπαν ἐκ ἂν αὐτῶν ἀκέσαις φθεγγομένων· εἰ δὲ αὐτὺς κομίσαις ἀλλαχόθι, διάτορόν τι καὶ τραχύτατον ἠχῦσιν. Ἐν Πιέρῳ δὲ τῆς Θετταλίας λίμνη ἐστὶν ἐκ ἀέναος, ἀλλὰ χειμῶνος ἐκ τῶν συῤῥεόντων εἰς αὐτὴν ὑδάτων τίκτεται· ἐκῦν ἐὰν ἐμβάλῃ τις βατράχυς εἰς αὐτὴν, σιωπῶσιν, ἀλλαχῦ φθεγγόμενοι. Ὑπὲρ δὲ τῶν Σεριφίων βατράχων κομπάζυσι Σερίφιοι, ἐλθεῖν ἐκ τῦ κατὰ τὴν Γοργόνα ἄθλυ τὸν Περσέα πολλὴν περιελθόντα γῆν, καὶ οἷα εἰκὸς, καμόντα ἀναπαύσασθαι τῆς λίμνης πλησίον, καὶ κατακλινῆναι ὕπνυ δεόμενον· τὺς δὲ βατράχυς βοᾶν καὶ ἐρεσχελεῖν τὸν ἥρωα, καὶ τὸν ὕπνον αὐτῷ διακόπτειν, καὶ λυπεῖν δηλονότι· τὸν Περσέα δὲ εὔξασθαι τῷ πατρὶ τὺς βατράχυς κατασιγάσαι· τὸν δὲ ὑπακῦσαι, καὶ χαριζόμενον τῷ υἱεῖ τῶν ἐκεῖθι βατράχων αἰώνιον σιγὴν καταψηφίσασθαι. Λέγει δὲ Θεόφραστος ἐκβαλὼν τὸν μῦθον, καὶ Σεριφίυς τῆς ἀλαζονείας παραλύων, τὴν τῦ ὕδατος ψυχρότητα αἰτίαν εἶναι τῆς ἀφωνίας τῶν προειρημένων.

Σερίφῳ] Idem tradunt Auctor Mirab. Auscult. *Antigonus* c. 4. *Plinius* VIII. 58. *Theophylactus* Q. Nat. c. 18. *Tzetzes* Chil. VIII. 167. 94. *Apostolius* V. 42.

λίμνη] *Plinius* l. c. Eaedem (ranae Seriphiae) alio translatae canunt; quod et accidere in lacu Thessaliae Sicendo (alii Codd. *Licendo* vel Sicandro) tradunt.

CAPVT XXXVIII.

Ἐν τοῖς ὑγροῖς χωρίοις, καὶ ἔνθα νοτιώτερος ὁ ἀὴρ ὑπεράγαν, οἱ ἀλεκτρυόνες ἐκ ἄδεσι, Φησὶ Θεόφραστος. Ἡ δὲ ἐν Φενεῷ λίμνη ἰχθύων ἄγονός ἐστιν. Ψυχροὶ δὲ ἄρα ὄντες τὴν σύγκρασιν οἱ τέττιγες, εἶτα μέντοι πυρȣμένȣ τȣ̃ ἡλίȣ ᾄδȣσιν, ἐκεῖνος λέγει.

χωρίοις] Hunc locum habet *Apostolius* II. 43. In seqq. scripturam Medicei libri repraesentavit Gron. pro ἐν δὲ Φενεῷ λίμνῃ.

CAPVT XXXIX.

Τολμηρότατον ἄρα ζώων ὁ αἰγοθήλας ἦν· τῶν μὲν γὰρ ὀρνίθων ὑπερφρονεῖ τῶν μικρῶν· ἐπιτίθεται δὲ ταῖς αἰξὶ κατὰ τὸ καρτερὸν, καὶ μέντοι τοῖς ȣ̓́θασιν αὐτῶν προσπετόμενος, εἶτα ἐκμυζᾷ ἐκ τȣ̃ γάλακτος· καὶ τὴν τιμωρίαν τὴν ἐκ τȣ̃ αἰπόλȣ ȣ̓ δέδοικε, καίτοι πονηρότατον αὐταῖς μισθὸν ὑπὲρ τῆς πλησμονῆς ἀποδιδȣ̀ς· τυφλοῖ γὰρ τὸν μασθὸν ὅταν σπάσῃ, καὶ ἀποσβέννυσι τὴν ἐκεῖθεν ἐπιῤῥοήν.

αἰγοθήλας] Ex *Aristotelis* H. A. IX. 30. unde etiam *Antigonus* cap. 51. qui vero Aeliano τολμηρότατος dicitur, contra *Aristoteli* est τὸ ἦθος βλακικὸς; quam varietatem annotavit etiam *Gesner* in Hist. Avium p. 234. Videtur *Aelianus* hoc epitheto dolum caprimulgi, quo capras exsugit, respicere, *Aristoteles* contra generatim de moribus ejus judicat. Est caprimulgus Europaeus *Linnaei*. Conf. ad *Oppiani* Ixeutic. III. 20. Insecta in cibo appetit; ubera pecudis non attingit. Fabulae originem docte indagavit *Gunther* in Animadv. ad *Scopoli* Histor. Avium p. 201.

CAPVT XL.

Μητροδίδακτον μὲν τὸ τῆς Ἀρίστης, οἷον τὸ τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἀριστίππȣ, ὑμνȣ̃σιν οἱ πολλοί. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης ἰδεῖν αὐτὸς τὰ νεόττια τῆς ἀηδόνος ὑπὸ τῆς μητρὸς διδασκόμενα ᾄδειν. Ἦν δὲ ἄρα ὀρνίθων ἡ ἀηδὼν ἐλευθερίας ἐράστρια ἰσχυρῶς, καὶ διὰ ταῦτα ἡ ἐντελὴς τὴν ἡλικίαν ὅταν θηραθῇ, καὶ καθειργμένη ἐν τῷ οἰκίσκῳ φυλάττηται, καὶ τροφῆς καὶ ᾠδῆς ἀπέχεται, καὶ ἀμύνεται τὸν ὀρνιθοθήραν ὑπὲρ τῆς δȣλείας τῇ σιωπῇ. Οὗπερ ȣ̓̃ν οἱ ἄνθρωποι πεπειραμένοι, τὰς μὲν ἤδη πρεσβυτέρας καὶ ἁλȣ́σας μεθιᾶσι, σπȣδάζȣσι δὲ θηρᾶν τὰ νεόττια.

τὸν τῆς Ἀρήτης υἱὸν τὸν τῆς] Vulgo τὸ τῆς Ἀρήτης, εἶτ᾽ τὸ τῆς. *Diogenes* Laertius II. segm. 86. Ἀριστίππου διήκουσεν ἡ θυγάτηρ Ἀρήτη — Ἀρήτης δὲ Ἀρίστιππος ὁ μητροδίδακτος ἐπικληθείς. ex quo loco *Casaubonus* ad *Diogenem* et *Ioach. Kühn* ad V. H. XII 47. Aeliani locum ita constituunt: τὸν τῆς Ἀρήτης υἱὸν, τῆς ἀδελφ. τῆς Ἀριστ. Sed equidem non video qua ratione ita Arete soror Aristippi dici possit. Forte memoria lapsus est *Aelianus*. Casauboni emendationem recepit editio Tornaesiana.

καθειργμένη ἐν — φυλάττεται] Ita audacter rescripsi sensu postulante pro vulgatis καθειργμένη ἢ ἐν οἰκίσκῳ, φυλάττεται. Singularem τροφῆς pro τροφῶν dedi ex Cod. Aug. In fine capitis ὅπερ ex Medic. eu est pro ὥσπερ. Locus *Aristotelis* exstat in H. A. IV. 9 quem exscripsit etiam *Plutarchus* de Solertia Animal. p. 973.

CAPUT XLI.

Ἵππους μονόκερως γῆ Ἰνδικὴ τίκτει, φασὶ, καὶ ὄνους μονόκερως ἡ αὐτὴ τρέφει. Καὶ γίνεται καί γε ἐκ τῶν κεράτων τῶνδε ἐκπώματα, καὶ εἴ τις εἰς αὐτὰ ἐμβάλῃ φάρμακον θανατηφόρον, ὁ πιὼν οὐδὲν ἡ ἐπιβουλὴ λυπήσει αὐτόν· ἔοικε γὰρ τὸ κέρας ἀμυντήριον τοῦ κακοῦ, καὶ τὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὸ τοῦ ὄνου εἶναι.

Asini unicornes infra IV. 52. ex Ctesia describuntur.

CAPUT XLII.

Ὁ πορφυρίων ὡραιότατός τε ἅμα καὶ φερωνυμώτατός ἐστι ζώων, καὶ χαίρει κονιώμενος, ἤδη δὲ καὶ λούεται τὸ τῶν περιστερῶν λουτρόν· οὐ πρότερον δὲ ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι ταῖς κονίστραις, καὶ τοῖς λουτροῖς, πρὶν ἂν βαδίσῃ τινὰ ἀριθμὸν βαδίσεως ἀρκοῦντά οἱ· σιτούμενος δὲ ἐπὶ μαρτύρων ἄχθεται, καὶ διὰ ταῦτα ὑποχωρεῖ, καὶ ὑπολανθάνων ἐσθίει. Ζηλότυπος δὲ ἐστιν ἰσχυρῶς, καὶ τὰς ἀνάνδρους τῶν γυναικῶν παραφυλάττει, καὶ ἐὰν καταγνῷ μοιχεύεσθαι τῆς οἰκίας τὴν δέσποιναν, ἀπάγχει ἑαυτόν. Οὐ πέτεται δὲ ὑψηλός. Χαίρουσί γε μὴν οἱ ἄνθρωποι αὐτῷ, καὶ τρέφουσι πεφεισμένως καὶ προμηθῶς αὐτόν. Καὶ ἔοικεν εἰς σοβαρὰς οἰκίας καὶ μεγα πλουσίας ἄθυρμα εἶναι· ἢ ὑποδέχεται νεὼς αὐτὸν, καὶ ἄφετος ἀλᾶται, καὶ ἱερὸς περίεισιν εἴσω περιβόλου. Τὸν ταὼν μὲν οὖν ὡραῖον ὄντα καὶ καταθύουσι, καὶ σιτοῦνται οἱ ἄσωτοι, τοῦ γὰρ ὄρνιθος τὰ μὲν πτερὰ κόσμος ἐστὶ, τὸ δὲ σῶμα ἦν τι οὐδέν. Πορφυρίωνα δὲ οὐκ οἶδα καταθύσαν-

τὰ οὐδένα ἐπὶ δείπνῳ, οὐ Καλλίαν, οὐ Κτήσιππον τοὺς Ἀθηναίους, οὐ Λεύκολλον, οὐχ Ὁρτήσιον τοὺς Ῥωμαίους· εἶπον δὲ ὀλίγους ἐκ πολλῶν ἀσώτους καὶ ἀκορεστάτους τῇ τε ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ περὶ τὴν γαστέρα.

Πορφυρίων]. Cf. *Plinius* X. 46. *Athenaeus* IX. 10. *Epiphanius* Physiol. c. 10. *Georg. Pisides* v. 998. De porphyrione locum classicum *Aristotelis* excerpsit *Polemon* apud *Athenaeum* IX. p. 388. ex quo *Perraltus* in anatomia avis, quam Galli *Poule Sultane* nominant, T. II. p. 227. ed. germ. docuit intelligi Fulicam porphyrionem *Linnaei*. Vitio librarii quinque pedum digitos porphyrioni assignat *Aristoteles*. Alter de eo *Oppiani* locus in Ixeuticis l. 25. habet: ἐρυθρὸν αὐτῷ τὸ ῥάμφος ἐστὶ, καὶ κατὰ κεφαλῆς ἔχει ὥσπερ τινὰ πῖλον, ὁποῖον οἱ τοξόται Περσικοὶ φορέουσι. quem male olim autore *Gesnero* interpretatus sum: et in capite veluti cristam gerit. Pilei enim speciem porphyrio gestat, secundum *Oppianum*; qua similitudine videtur pars capitis calva, seu processus mandibulae superioris cum occipite conjunctus intelligi, post quem demum plumae sequuntur.

φερωνυμώτατος — ζῴων] Ita ex Mediceo et Apostolio scripsi pro φερωνύματον ζῶον.

ὁ πρότερον] *Apostolius* καὶ πρότερον. male. Ante σιτούμενος vulgo copula καὶ adest, quam omittit Mediceus.

ἀνάνδρους] *Gesnerus* etiam admonuit apud *Athenaeum* IX. 9. legi rectius ὑπάνδρους.

ἀπάγχει] Has ineptias ex h. l. respicit *Tzetzes* Chiliad. IX. 256. vers. 111.

δείπνῳ] *Apostolius* δεῖπνον habet. De Callia vide V. H. IV. 16. et 25. De Ctesippo *Athenaeum* IV. 18. Pro vulgato ἐκ Ἄκολλον Gronovius legit ὁ Λούκολλον. Equidem Λεύκολλον scripsi propius ad scripturam Codicis Aug. qui Εὔκολον habet. *Gesnerus*, qui vitium vulgaris scripturae sentiebat, Ἀπίκιον emendabat.

CAPUT XLIII.

Ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων, ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν· οἱ δὲ ἐσθίουσι τὸν πατέρα. Καὶ τὴν παροιμίαν ἐντεῦθέν φασι τὴν γένεσιν λαβεῖν, τὴν λέγουσαν· Κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

κόραξ — γέρων] *Apostolius* X. 64. γέρων ὤν. Fabulam ex nostro repetit *Philes* Carm. VI.

CAPUT XLIV.

Σωφρονέσταται ὀρνίθων αἱ φάτται ᾄδονται. Ὁ γοῦν ἄρρην καὶ ὁ θῆλυς συνδυασθέντες, καὶ οἱονεὶ συμπνεύσαντες εἰς γάμον, ἀλλήλων ἔχονται καὶ σωφρονοῦσι, καὶ οὐκ ἂν ὀθνείου λέχους οὐδέτερος ἅψαιτο τῶν ὀρνίθων τῶνδε. Ἐὰν δὲ ἐποφθαλμιάσωσιν ἑτέροις, περιέχονται αὐτοὺς οἱ λοιποὶ, καὶ τὸν μὲν ἄρρενα οἱ ὁμογενεῖς διασπῶσιν, θήλειαι αἱ δὲ τὸν θῆλυν. Οὗτος ἄρα ὁ τῆς

σωφροσύνης νόμος καὶ ἐς τὰς τρυγόνας ἀφικνεῖται, καὶ ἄτρεπτος μένει· καὶ ἐς τὰς περιστερὰς τὰς λευκὰς, πλὴν τοῦ θανατοῦσθαι ἑκάτερον τὸν ὄρνιν· ἐπεὶ τὸν μὲν ἄῤῥενα ἀναιροῦσι, τὸν δὲ θῆλυν ᾤκτειραν, καὶ εἴασαν ἀπαθῆ, καὶ περίεισι χῆρος.

φθάνται] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 7. *Philes* Carm. XX. *Apostolius* IX. 82. De turturibus vide *Epiphan.* Physiol. c. 10. *Michael Glycas* Ann. P. I. p. 41. De columbis non albis, sed nigris idem narrat *Horapollo* II. 32.

CAPVT XLV.

Ἀριστοτέλης τῶν περιστερῶν καὶ τοὺς ἄῤῥενας ταῖς θηλείαις ταῖς τικτούσαις συνωδίνειν λέγει, καὶ ἀλωμένας τῆς καλιᾶς ἔξω, συνωθεῖν τε καὶ συνελαύνειν, καὶ ὅταν τέκωσιν, ἐπωάζειν ἐκβιάζεσθαι· θάλπειν γὰρ καὶ τοὺς ἄῤῥενας τὰ νεόττια, καὶ συνδιατρέφειν ταῖς θηλείαις ὁ αὐτός φησι· καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κακοσίτους εἶναι τοὺς νεοττοὺς, πρώτην τροφὴν ἐνδιδόναι τοῖς βρέφεσι τοὺς γεινομένους ἁλμυρίδα γῆν, ἥπερ οὖν γευσάμενα, εἶτα μέντοι καὶ τῶν λοιπῶν ἑτοίμως σιτεῖσθαι τὸ ἐντεῦθεν αὐτά. Δοκεῖ δέ πως ταῖς περιστεραῖς τὸ ἐντεῦθεν πρὸς μὲν ἄλλους ὄρνιθας τοὺς ἁρπακτικοὺς ἔνσπονδα εἶναι· τοὺς μέντοι ἁλιαέτους καὶ τοὺς κίρκους ὡς πεφρίκασί φησι. Πρὸς δὲ τοὺς ἱέρακας οἷα παλαμῶνται, ἀκοῦσαι ἄξιον. Ὅταν μὲν αὐτὰς διώκῃ ὁ μετάρσιός τε καὶ εἰς ὕψος πεφυκὼς πέτεσθαι, αἵδε ὑπολισθαίνουσι τὴν πτῆσιν, καὶ κατωτέρω ἑαυτὰς καθέλκουσι, καὶ τὸ πτερὸν δὲ πειρῶνται πιέζειν· ὅταν δὲ ὁ κατωτέρω λαχὼν ἐκ τῆς φύσεως τὴν πτῆσιν, αἵδε αἴρονταί τε καὶ μετεωροποροῦσι, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν πετόμεναι θαῤῥοῦσιν, ἀνωτέρω ἆξαι μὴ δυνάμενον.

Ἀριστοτέλης] Locus est in H. A. IX. 7. Cf. *Plinius* X. 34. et *Athenaeus* IX. 16. Pro ἀλωμένας Cod. Aug. ἀλομέναις.

αὐτὰς διώκῃ] Haec ex *Aristotelis* H. A. IX. 36. translata sunt.

ὑπὲρ αὐτὸν — δυνάμενον] Vulgo αὐτῶν — δυνάμεναι. *Gesnerus* αὐτῶν δυναμένων legebat. Sed cum Mediceus αὐτὸν — δυναμένου habet; Gronovius recte δυνάμενον scripsit.

CAPVT XLVI.

Ἐλέφαντος πωλίῳ περιτυγχάνει λευκῷ πωλευτὴς ἐλέφαντος Ἰνδὸς, καὶ παραλαβὼν ἔτρεφε ἔτι νεαρὸν,

καὶ κατὰ μικρὰ ἀπέφηνε χειροήθη, καὶ ἐπωχεῖτο αὐτῷ, καὶ ἤρα τοῦ κτήματος, καὶ ἀντηρᾶτο, ἀνθ' ὧν ἔθρεψε τὴν ἀμοιβὴν κομιζόμενος ἐκεῖνος· ὁ τοίνυν βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πυθόμενος, ᾔτει λαβεῖν τὸν ἐλέφαντα. Ὁ δὲ, ὡς ἐρώμενος ζηλοτυπῶν, καὶ μέντοι περιαλγῶν, εἰ ἔμελλε δεσπόσειν αὐτοῦ ἄλλος, οὐκ ἔφατο δώσειν, καὶ ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν ἔρημον, ἀναβὰς τὸν ἐλέφαντα. Ἀγανακτεῖ ὁ βασιλεὺς, καὶ πέμπει κατ' αὐτοῦ τοὺς ἀφαιρησομένους, καὶ ἅμα καὶ τὸν Ἰνδὸν ἐπὶ τὴν δίκην ἄξοντας. Ἐπεὶ δὲ ἧκον, ἐπειρῶντο βίαν προσφέρειν· οὐκοῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔβαλλεν αὐτοὺς ἄνωθεν, καὶ τὸ θηρίον ὡς ἀδικούμενον συνημύνετο, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἦν τοιαῦτα. Ἐπεὶ δὲ βληθεὶς ὁ Ἰνδὸς κατώλισθε, περιβαίνει μὲν τὸν τροφέα ὁ ἐλέφας, κατὰ τοὺς ὑπερασπίζοντας ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ τῶν ἐπιόντων πολλοὺς ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἄλλους ἐτρέψατο· περιβαλὼν δὲ τῷ τροφεῖ τὴν προβοσκίδα, αἴρει τε αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὰ αὔλια κομίζει, καὶ παρέμεινεν ὡς φίλῳ φίλος πιστὸς, καὶ τὴν εὔνοιαν ἐπεδείκνυτο. Ὦ ἄνθρωποι πονηροὶ, καὶ περὶ τράπεζαν μὲν καὶ ταγήνου ψόφον ἀεὶ, ἐπ' ἄριστά τε χορεύοντες· ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις προδόται, καὶ μάτην καὶ εἰς οὐδὲν τὸ τῆς φιλίας ὄνομα χραίνοντες.

ἐρώμενος] *Apostolius* VIII. 13. ἐρώμενον habet.

ἀφαιρησομένους] Ita *Apostolius* cum Mediceo pro ὅφαιρ. Iidem post ἅμα copulam καὶ addunt.

βίαν προσφέρειν] *Gesneri* emendationem pro πεῖραν recepi.

συνημύνετο καὶ τὰ μὲν πρῶτα] Vulgo συνημύνετο, quod ex *Apostolio* et Mediceo mutavit Gron. Post τὰ equidem ex *Apostolio* μὲν recepi.

ἐπεδείκνυτο] Vulgo ἐδείκνυτο, quod ex Medic. emendavit *Gronov.* Consentit Cod. Aug.

ψόφον ἀεὶ] Deesse aliquid videtur. Locus fortasse ex comico aliquo scriptore excerptus est. *Trilleri* ἀΐται, amici, aut ἄζοι famuli, pro ἀεὶ, non placent.

CAPVT XLVII.

Διότε μοι τοὺς τραγῳδοὺς, πρὸς τοῦ πατρῴου Διὸς, καὶ πρό γε ἐκείνων τοὺς μυθοποιοὺς ἐρέσθαι, τί βουλόμενοι τοσαύτην ἄγνοιαν τοῦ παιδὸς τοῦ Λαΐου καταχέουσι, καὶ τοῦ Τηλέφου τοῦ συνελθόντος τῇ μητρὶ τὴν δυσυχῆ συνο-

δον, καὶ μὴ πειραθέντος μὲν τῆς ὁμιλίας, συγκατακλιθέντος δὲ τῇ γειναμένῃ, καὶ πράξαντος ἂν τὰ αὐτὰ, εἰ μὴ πολλάκις θείᾳ πομπῇ διείρξεν ὁ δράκων· εἴ γε ἡ Φύσις τοῖς ἀλόγοις ζώοις τὴν τοιαύτην μίξιν, καὶ ἐκ τοῦ χρωτὸς προσαψαμένοις δίδωσι κατανοῆσαι, καὶ οὐ δεῖται γνωρισμάτων, οὐδὲ τοῦ ἐκθέντος εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, ὡς ὁ Οἰδίπους ὁ τοῦ Σοφοκλέους. Οὐκ ἂν γοῦν ποτε τῇ τεκούσῃ ὁμιλῆσαι κάμηλος. Ὁ γάρ τοι νομεὺς τῆς ἀγέλης κατακαλύψας τὸν θῆλυν, ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ ἀποκρύψας πάντα πλὴν τῶν ἄρθρων, τὸν παῖδα ἐπάγει τῇ μητρὶ, καὶ ἐκεῖνος λάθρᾳ ὑπὸ ὁρμῆς τῆς πρὸς μίξιν ἔδρασε τὸ ἔργον, καὶ συνῆκε· καὶ τὸν μὲν αἴτιον τῆς ὁμιλίας οἱ τῆς ἐκθέσμου δάκνων, καὶ πατῶν, καὶ τοῖς γόνασι παίων, ἀπέκτεινεν ἀλγεινότατα· ἑαυτὸν δὲ κατεκρήμνισεν. Ἀμαθῶς δὲ καὶ κατὰ τοῦτο Οἰδίπους, οὐκ ἀποκτείνας, ἀλλὰ πηρώσας τὴν ὄψιν, καὶ τὴν τῶν κακῶν λύσιν μὴ γνοὺς ἐξὸν ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ τῷ οἴκῳ, καὶ τῷ γένει καταρώμενον, εἶτα μέντοι κακῷ ἀνηκέστῳ ἰᾶσθαι κακὰ τὰ ἤδη παρελθόντα.

Τήλεφος] Cf. Intpp. ad *Hygini* fab. 100. Pro κατανοεῖσθαι Cod. alt. Gesneri κατανοῆσαι habet, quod probo.

κάμηλος] Haec ex *Aristotele* H. A. IX. 47. depromsit.

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

Ἀκολαστότατοι τῶν ὀρνίθων οἱ πέρδικές εἰσι, ταῦτά τοι καὶ τῶν θηλειῶν ἐρῶσι δριμύτατα, καὶ τῆς λαγνείας ἡττώμενοι συνεχέστατά εἰσιν οἵ γε. Οὐκοῦν οἱ τρέφοντες τοὺς ἀθλητὰς πέρδικας, ὅταν αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην τὴν κατ' ἀλλήλων ὑποθήγωσι, τὴν θήλειαν παριστάναι ποιοῦσιν ἑκάστῳ τὴν σύννομον· σόφισμα τοῦτο δειλίας καὶ κάκης τῆς κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀντίπαλον αὐτοῖς εὑρόντες. Οὐ γάρ τί που ἡττώμενος φανῆναι ἢ τῇ ἐρωμένῃ, ἢ τῇ γαμετῇ ὁ πέρδιξ ὑπομένει· τεθνήξεται δὲ μᾶλλον παιόμενος, ἢ ὁμόσε χωροῦντος ἀποστραφεὶς ἰδεῖν τολμήσει ταύτην ἀσχημόνως, παρ' ᾗ βούλεται εὐδοκιμεῖν. Τοῦτό τοι καὶ Κρῆτες ὑπὲρ τῶν ἐρωμένων ἐνενόουν. Ἀκούω γὰρ Κρῆτα ἐραστὴν, ἀγαθὸν τά τε ἄλλα καὶ τὰ πολέμια, ἔχειν μὲν παιδικὰ εὐγενὲς μειράκιον, ὥρᾳ διαπρεπὲς, καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρεῖον, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων πεφυκὸς εὖ καὶ καλῶς, καλούμενον δὲ εἰς ἡλικίαν εἰς ὅπλα μηδέπω· (εἰπόν γε μὴν ἀλλαχόθι καὶ τοῦ ἐραστοῦ καὶ τοῦ καλοῦ τὸ ὄνομα) ἀρετὰς μὲν οὖν ἐν τῇ μάχῃ τὸν νεανίαν ἀποδίδοσθαί φασιν οἱ Κρῆτες, ἀθρόας δὲ εἰς αὐτὸν ὠθουμένης τῆς τῶν ἐχθρῶν φάλαγγος, προσπταῖσαι νεκρῷ κειμένῳ, καὶ περιτραπῆναι λέγουσιν αὐτόν. Τῶν οὖν τις πολεμίων, ὁ μάλιστα πλησίον ἀνατεινόμενος, παίειν ἔμελλε κατὰ τῶν μεταφρένων τὸν ἄνδρα. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, Μηδαμῶς, εἶπεν, αἰσχρὰν καὶ ἄναλκιν πληγὴν ἐπαγάγῃς, ἀλλὰ κατὰ τῶν στέρνων ἀντία παῖσον, ἵνα μή μου δειλίαν ὁ ἐρώμενος καταψηφίσηται, καὶ φυλάξηται περιστεῖλαί με νεκρὸν, καὶ μάλα γε ἀσχημονοῦντι προσελθεῖν οὐ τολμῶν. Αἰδεσθῆναι μὲν οὖν ἄνθρωπον ὄντα φανῆναι κακὸν, οὔπω θαυμαστόν· πέρδικι δὲ μετεῖναι αἰδοῦς, ὑπέρσεμνον τοῦτο ἐκ τῆς φύσεως τὸ δῶρον. Ἀριστόδημος δὲ ὁ τρέσας, καὶ Κλεώνυμος ὁ

ῥίψας τὴν ἀσπίδα, καὶ ὁ δειλὸς Πείσανδρος, οὔτε τὰς πατρίδας ᾐδοῦντο, οὔτε τὰς γαμετὰς, οὔτε τὰ παιδία.

ἀθλητὰς] Cf. *Philes* Carm. XII. *Apostolius* XV. 19. Ejusmodi certamina perdicum hodieque Cypri incolas frequentare ait *Lusignanus*.

παρ' ᾗ βούλεται] Ita *Apostolius* Cod. Aug. et Mediceus pro παρ' ἧς.

ἀκέω γὰρ — πολέμια] *Apostolius* ἀκέω δή. Postrema vox ex altero codice Gesneri, Mediceo et Apostolio posita est, cum vulgo ἐμπολέμιοι εἶναι legeretur. Dicitur vero πολέμια pro πολεμικὰ, quod exemplis demonstrat allatis *Wesseling* ad *Diodorum* I. p. 64.

ἔχειν μὲν] Ita Gronov ex Mediceo. Vulgo ἔχειν ἐν. *Apostol.* δέ.

εἰς ἡλικίαν] Recte Gesnerus δι' ἡλικίαν emendat.

ἀθρόας] Ita Cod. alter Gesneri, Medic. et Apostol. pro ἀθρόον.

ἔναλκιν — ἀντίαν] *Apostolius* ἀναλκῆ. Pro vulgato ἀντία Cod. Aug. et Mediceus cum *Apostolio* ἀντίαν habent. Sic in Varia Histor. XII. 3. καιρίαν ἐτρώθη. Cf. *Valckenair* ad Phoeniss. v. 1440. Deinceps editio Tornaes. male δειλίας.

Ἀριστόδημος] De hoc et reliquis vide *Dionysium* Halic. Libro VII. p. 418. et *Suidam* in Κλεώνυμος et Πεισάνδρου δειλότερος. *Apostolius* pro ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα brevius ὁ ῥίψασπις.

CAPUT II.

Ἐν Ἐρύκῃ τῆς Σικελίας ἑορτή ἐστιν, ἣν καλοῦσιν Ἀναγώγια Ἐρυκῖνοί τε αὐτοὶ, καὶ μέντοι καὶ ὅσοι ἐν τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ τῆς ἑορτῆς ὀνόματος, τὴν Ἀφροδίτην λέγουσιν ἐντεῦθεν εἰς Λιβύαν ἀπαίρειν ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις. Δοξάζουσι δὲ ἄρα ταῦτα ταύτῃ ἐκεῖθεν τεκμαιρόμενοι· περιστερῶν πλῆθός ἐστιν ἐνταῦθα πάνυ πάμπλειστον, οὐκοῦν αἱ μὲν οὐχ ὁρῶνται· λέγουσι δὲ Ἐρυκῖνοι τὴν θεὸν δορυφορούσας ἀπελθεῖν· ἀθύρματα γὰρ Ἀφροδίτης περιστερὰς εἶναι ᾄδουσί τε ἐκεῖνοι, καὶ πεπιστεύκασι τοῦτο πάντες οἱ ἄνθρωποι. Διελθουσῶν δὲ ἡμερῶν ἐννέα, μίαν μὲν διαπρεπῆ τὴν ὥραν, ἔκ γε τοῦ πελάγους τοῦ κομίζοντος ἐκ τῆς Λιβύας ὁρᾶσθαι εἰσπετομένην, οὐχ οἵαν κατὰ τὰς ἀγελαίας πελειάδας τὰς λοιπὰς εἶναι· πορφυρᾶν δὲ, ὥσπερ οὖν τὴν Ἀφροδίτην ὁ Τήϊος ἡμῖν Ἀνακρέων ᾄδει, πορφυρῆν που λέγων, καὶ χρυσῷ δὲ εἰκασμένη φανείη ἄν, καὶ τοῦτό γε κατὰ τὴν Ὁμήρου θεὸν τὴν αὐτὴν, ἣν ἐκεῖνος ἀναμέλπει χρυσῆν. ἕπεται δὲ αὐτῇ τῶν περιστερῶν τὰ νέφη τῶν λοιπῶν, καὶ ἑορτὴ πάλιν Ἐρυκίνοις, καὶ τὰ Καταγώγια πανήγυρις· ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα.

Ἐρύκῃ] *Holstein* ad *Stephan.* Byz. v. Ἔρυξ emendat Ἐρυκι, quod cuiquestatim in mentem venire debet. Cf. ad Var. Histor. I. 15. — Pro ἴσοι ἐν τῇ Σικ. Cod. Aug. ἴσον habet.

οὐχ οἷον κατὰ — εἶναι] *Paw* ad Anacreontis Fragm. XXI. p. 272. emendat h. l. ὁ χερσαῖον — ἴσον. Cf. *Valckenair* ad *Theocrit.* p. 393. Idem tamen in seqq. rectius πορφυρῆν πελάγων emendat, pro vulgato πορφυρῆς, in quo consentientem habet Mediceum Cod.

CAPVT III.

Λύκῳ συννόμῳ καὶ ἵππῳ, λέοντέ γε μὴν οὐκ ἐστόν· λέαινα γὰρ καὶ λέων οὔτε τὴν αὐτὴν ἴασιν, οὔτε ἐπὶ θήρας, οὔτε πιόμενοι· τὸ δὲ αἴτιον, τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ θαῤῥοῦντες ἄμφω, εἶτα οὐ δεῖται θατέρου ὁ ἕτερος, ὥς φασιν οἱ πρεσβύτεροι.

εἶτα οὐ δεῖται] *Apostolius* XII. 21. οὐ γὰρ δεῖται habet.

CAPVT IV.

Οὐ ῥᾳδίως οἱ λύκοι τὴν ὠδῖνα ἀπολύουσιν, ἀλλ' ἐν ἡμέραις δώδεκα, καὶ νυξὶ τοσαύταις· ἐπεὶ τοσούτῳ χρόνῳ τὴν Λητὼ εἰς Δῆλον ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθεῖν Δήλιοί φασιν.

ἡμέραις δώδεκα] Hanc fabulam explosit *Aristoteles* H. A. VI. 35. Cf. *Antigonus* c. 61. infra X. 26. *Apostolius* XII. 18.

CAPVT V.

Ζῷα ἀλλήλοις πολέμια χελώνη τε καὶ πέρδιξ, καὶ πελαργὸς καὶ κηρὶξ πρὸς αἴθυιαν, ἅρπη καὶ ἐρωδιὸς πρὸς λάρον, κορυδαλὸς δὲ ἀκανθυλίδι νοεῖ πολέμια, τρυγόνι πρὸς πύῤῥαν διαφορὰ, ἰκτῖνός γε μὴν καὶ κόραξ ἐχθροί· σειρὴν μελίσσης ὄνομα πρὸς κίρκην, κίρκη δὲ πρὸς κίρκον οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει, διαφέροντε πεφώραθον. Χάννη δὲ ἰχθὺς λαγνίστατος. Λευκὰς δὲ μύρμηκας ἐν Φενεῷ τῆς Λακωνικῆς ἀκούειν πάρεστιν.

κηρὶξ] Ita recte Mediceus et *Philes* Carm. XXX. Vulgo κηρύξ. Pleraque hujus capitis translata sunt ex *Aristotelis* H. A. IX. 1.

πρὸς πύῤῥαν] *Paw* ad *Philen* πυῤῥίαν emendat. *Aristoteli* H. A. IX. 1. πυῤῥαλλὶς dicitur; sed infra V. 48. πυῤῥαλλὶς legitur. *Oppianus* in Ixeuticis III. 13. πύῤῥας habet, sed ibi Codex Gesneri πυῤῥίας praeferebat. Vide ibi Annotat. p. 436. De differentia κίρκης et κίρκου nihil alibi traditum legi. Eadem infra c. 58. repetit *Aelianus.* Infra V. 42 σειρῆνες nominantur, quasi ad vulgatum apis genus pertinentes, ut fuci; sed *Aristoteles* H. A. IX. 40 σειρῆνα genus apium solitarium nominat, cujus tres species enumerat. *Hesychius* σειρὴν — μέλιττα, ἢ μελίττης

οἶκος. In avium rapacium genere Falco apivorus *Linnaei* inprimis vespas appetit in cibo; hic ergo κίρκος nomine potest intelligi; Κίρκον Aelianus III. 45. columbarum hostem facit V. 48. μισεῖ δὲ ἀλώπηξ κίρκον, adeoque impetit etiam vulpem. VI. 45. turturi et cornici inimicus dicitur. Illustris *Buffon* κίρκον falconem aeruginosum *Linnaei* interpretatur; sed tutius puto nihil definite, cum certae nullibi generis notae explicentur.

Χάννη] Sic recte alter Codex Gesneri pro Χάνη.

μύρμηκας — Λακωνικῆς] *Gesnerus* κοσσύφους — Ἀρκαδίας emendat. Arcadiae enim merulas albas commemorant *Aristoteles*, *Plinius* et *Pausanias*, formicas autem nemo. Cf. *Gesneri* Histor. Avium p. 580.

CAPUT VI.

Τοὺς ἵππους ἕλεσί τε, καὶ λειμῶσι, καὶ τοῖς κατηνέμοις χωρίοις ἥδεσθαι μᾶλλον, ἱπποτροφίας τε καὶ πωλοτροφικῆς ἄνθρωποι σοφισαὶ ὁμολογοῦσιν. Ἐνθένοι καὶ Ὅμηρος, ἐμοὶ δοκεῖν, δεινὸς ὢν καὶ τὰ τοιαῦτα συνιδεῖν, ἔφη που,

Τῶ τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος καταβουκολέοντο.

Ἐξηνεμῶσθαι δὲ ἵππους πολλάκις ἱπποφορβοὶ τεκμηριοῦσι, καὶ κατὰ τὸν νότον, ἢ τὸν βορρᾶν φεύγειν· εἰδότα οὖν τὸν αὐτὸν ποιητὴν εἰπεῖν·

Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενάων.

Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ, ὡς ἐμὲ νοεῖν, λαβὼν ἐντεῦθεν, εὐθὺ τῶν προειρημένων ἀνέμων οἰστρηθείσας ἀποδιδράσκειν ἔφατο αὐτάς.

Ὅμηρος] Locus est Iliad. υ'. 221. et 223. *Aristotelicus* vero in Histor. Anim. VI. 15.

CAPUT VII.

Ἀκούω τὸν Σκυθῶν βασιλέα, τὸ δὲ ὄνομα εἰδὼς ἐῶ (τί γάρ μοι καὶ λυσιτελές ἐστιν;) ἵππον σπουδαίαν ἔχειν πᾶσαν ἀρετὴν, ὅσην ἵπποι καὶ ἀπαιτοῦνται καὶ ἀποδείκνυνται· ἔχειν δὲ καὶ υἱὸν αὐτῆς ἐκείνης τῶν ἄλλων ἀρετῇ διαπρέποντα. Οὐκοῦν εὑρίσκοντα οὔτε ἐκείνην ἄλλῳ παραβαλεῖν ἀξίῳ, οὔτε ἐκεῖνον ἐπαγαγεῖν τὸ ἐξ αὐτοῦ λαβεῖν σπέρμα ἀγαθῇ, καὶ διὰ ταῦτα ἄμφω συναγαγεῖν εἰς τὸ ἔργον· τοὺς δὲ τὰ μὲν ἕτερα ἀσπάζεσθαι σφᾶς καὶ φιλοφρονεῖσθαι, οὐ μὴν ἐγχρίμπτεσθαι. Οὐκοῦν ἐπεὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Σκύθου σοφώτερα ἦν τὰ

ζῶα, ἐπηλύγασεν ἱματίοις καὶ τὸν καὶ τὴν, καὶ ἐξειργάσαντο τὸ ἔκνομόν τε καὶ ἔκδικον ἐκεῖνο ἔργον· ὡς δὲ ἄμφω συνεῖδον τὸ πραχθὲν, εἶτα μέντοι τὸ ἀσέβημα διέλυσαν τῷ θανάτῳ, πηδήσαντε κατὰ κρημνοῦ.

ἐπαγαγεῖν] *Gesnerus* addit: ἄλλῃ τῇ, alias sensus non constat.

ἐγχρίμπτεσθαι] Ita Mediceus pro ἐγχρίπτεσθαι. Idem in seqq. dualem πηδήσαντε vulgato plurali praefert. Narrationem ipsam habent *Aristoteles* H. A. IX. 47. *Varro* R. R. II. 7. *Plinius* VIII. 41.

CAPUT VIII.

Λέγει Εὔδημος ἵππου νέας καὶ τῶν νεμομένων τῆς ἀρίστης ἐρασθῆναι τὸν ἱπποκόμον, ὥσπερ οὖν καλῆς μείρακος, καὶ τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ὡραιοτέρας πασῶν· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγκαρτερεῖν, τελευτῶντα δὲ ἐπιτολμῆσαι τῷ λέχει τῷ ξένῳ, καὶ ὁμιλεῖν αὐτῇ. Τῇ δὲ εἶναι πῶλον, καὶ τοῦτον καλὸν, θεασάμενόν γε μὴν τὸ πραττόμενον, ἀλγῆσαι, ὥσπερ οὖν τυραννουμένης μητρὸς ὑπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ ἐμπηδῆσαι, καὶ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα· εἶτα μέντοι καὶ φυλάξαι ἔνθα ἐτάφη, καὶ φοιτῶντα ἀνορύττειν αὐτὸν, καὶ ἐνυβρίζειν τῷ νεκρῷ, καὶ λυμαίνεσθαι λύμην ποικίλην, οὐκ αἰσθανομένῳ ἀλγοῦντα αὐτόν.

καὶ τῶν ἐν] Ita Mediceus. Vulgo καὶ ἐν τῷ.

CAPUT IX.

Τῶν ἰχθύων διὰ τοῦ ἦρος οἱ πλεῖστοι εἰς τὴν Ἀφροδίτην πρόθυμοί εἰσιν, καὶ ἀποκρίνουσί γε αὐτοὺς εἰς τὸν Πόντον μᾶλλον· ἔχει γάρ πως θαλάμας τε καὶ κοίτας ἐκ φύσεως ταῦτα ἰχθύσιν ὁ Πόντος τὰ δῶρα· ἀλλὰ καὶ θηρίων ἐλεύθερός ἐστιν, ὅσα βόσκει θάλαττα. Δελφῖνες δὲ ἁλῶνται μόνοι λεπτοί τε καὶ ἀσθενικοί· καὶ μὴν καὶ πολύπου χῆρός ἐστιν, καὶ παγούρου ἄγονος, καὶ ἀστακὸν οὐ τρέφει, μικρῶν δὲ ἰχθύων ὅδε ὀλεθρός ἐστιν.

ἰχθύων] Ex *Oppiano* I. 598. Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 13. et infra IX. 42. Astacum vero Cancrum Gammarum *Linnaei* cum *Rondeletio* interpretatur *Pennant* British Zoology Vol. IV. p. 16. Germanis *Hummer* dicitur.

ὅδε ὀλεθρός ἐστιν] Gronovius οὐ δὲ — ὀλίγον emendat.

CAPVT X.

Πυνθάνομαι, σελήνης ὑποφαινομένης νέας, τοὺς ἐλέφαντας κατά τινα φυσικὴν καὶ ἀπόῤῥητον ἔννοιαν ἐκ τῆς ὕλης, ἐν ᾗ νέμονται, νεοδρεπεῖς ἀφελόντας κλάδους, εἶτα μέντοι μετεώρους ἀνατείνειν, καὶ πρὸς τὴν θεὸν ἀναβλέπειν, καὶ ἡσυχῇ τοὺς κλάδους ὑποκινεῖν, οἷον ἱκετηρίαν τινὰ ταύτην τῇ θεῷ προτείνοντας ὑπὲρ τοῦ ἵλεών τε καὶ εὐμενῆ τήν γε θεὸν εἶναι αὐτοῖς.

σελήνης] Fabulam habet etiam *Plinius* VIII. 1.

CAPVT XI.

Μόνας ἀκούω τῶν ζώων τὰς ἵππους, καὶ κυούσας, ὑπομένειν τὴν τῶν ἀῤῥένων μῖξιν· εἶναι γὰρ λαγνιστάτας. Διὰ ταῦτά τοι καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἀκολάστους, ὑπὸ τῶν σεμνοτέρως αὐτὰς εὐθυνόντων, καλεῖσθαι ἵππους.

τὰς ἵππους] Haec omnia ab *Aristotele* H. A. VI. 18. et de Generat. IV. 5. habet.

CAPVT XII.

Οἱ πέρδικες ἐν τοῖς ᾠοῖς οἰκοῦντες ἔτι, καὶ κατειλημμένοι τοῖς περιπεφυκόσι σφίσι ὀστράκοις, οὐκ ἀναμένουσι τὴν ἐκ τῶν γειναμένων ἐκγλυφήν· ἀλλ᾽ αὐτοὶ δι᾽ ἑαυτῶν, ὥσπερ θυροκοποῦντες, ἐκκρούουσι τὰ ᾠά, καὶ ἐκκύψαντες εἶτα σφᾶς ἑαυτοὺς ἀνωθοῦσι, καὶ τὸ τοῦ ᾠοῦ λέμμα περιῤῥήξαντες ἤδη θέουσι, καὶ τὸ πρὸς τῷ οὐραίῳ ἡμίτομον, εἰ προσέχοιτο, διασεισάμενοι ἐκβάλλουσιν αὐτό, καὶ τροφὴν μαστεύουσι, καὶ πηδῶσιν ὤκιστα.

πέρδικες] Cf. Varia Histor. X. 3. *Philes* XII. Quae de perdicibus narrat *Aelianus*, pleraeque species generis Tetraonis *Linnaeani*, veluti coturnices, communia cum perdice habent.

CAPVT XIII.

Τῶν περδίκων οἱ τοροί τε καὶ ᾠδικοὶ τῇ σφετέρᾳ θαῤῥοῦσιν εὐγλωττίᾳ, καὶ οἱ μαχητικοὶ δὲ καὶ ἀγωνιστικοί, καὶ ἐκεῖνοι πεπιστεύκασιν, ὅτι μὴ εἰσὶν ἄξιοι παρανάλωμα γενέσθαι τεθηραμένοι· καὶ διὰ ταῦτα ἁλισκόμενοι, ἧττον πρὸς τοὺς θηρῶντας διαμάχονται ὑπὲρ τοῦ μὴ ἁλῶναι· ὅτι γὰρ σπουδασθήσονται. καὶ οἴδε πιστεύουσι καὶ

τῇ μάχῃ καὶ τῇ ᾠδῇ. Οἱ δὲ ἄλλοι, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ Κιῤῥαῖοι, συνεγνωκότες ἑαυτοῖς ὅτε ἀλκὴν ἀγαθοῖς, ὅτε ᾄδειν, καλῶς δὲ ἐγνωκότες ὅτι ἄρα ἁλόντες ἔσονται δεῖπνον τοῖς ᾑρηκόσι, παλαμῶνται σοφίᾳ τινὶ φυσικῇ ἑαυτὰς ἀβρώτους παρασκευάσαι· καὶ τῆς μὲν ἄλλης τροφῆς, ἥτις αὐτοὺς εὐφραίνει τε καὶ πιαίνει ἑκόντες ἀπέχονται, σκόροδα δὲ σιτοῦνται προθυμώτατα. Οἱ τοίνυν ταῦτα προμαθόντες, ἐσπείσαντο πρὸς αὐτοὺς ἑκόντες ἀθηρίαν· ὅστις δὲ τῇ τούτων ἄγρᾳ οὐ προσενέτυχε, συλλαβὼν καὶ καθεψήσας ἀπώλεσε καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ σπουδὴν, πονηροῦ κρέως πειραθείς.

ὅττον πρὸς] Ita Mediceus, quam lectionem *Gyllius* etiam secutus est. Vulgo ἔτι πρὸς.

Κιῤῥαῖοι] *Athenaeus* IX. 10. p. 360. οἱ δὲ περὶ τὴν Κίῤῥαν πέρδικες ἄβρωτον ἔχουσι τὸ κρέας διὰ τὰς νομάς. Quod vitio vel natura agri accidit, id male *Aelianus* prudentiae avis tribuit.

CAPVT XIV.

Κακὸν θηρίον ἡ γαλῆ, κακὸν δὲ καὶ ὁ ὄφις. Οὐκοῦν ὅταν μέλλει γαλῆ τῷ ὄφει μάχεσθαι, πήγανον διατραγοῦσα πρότερον, εἶτα μέντοι διαθαῤῥοῦσα ἐπὶ τὴν μάχην, ὥσπερ οὖν πεφραγμένη τε καὶ ὡπλισμένη παραγίνεται. Τὸ δὲ αἴτιον, τὸ πήγανον πρὸς ὄφιν ἔχθιστόν ἐστιν.

γαλῆ] *Aristoteles* H. A. IX. 6 ἡ δὲ γαλῆ, ὅταν ὄφει μάχηται ἐπεσθίει τὸ πήγανον. πολεμία γὰρ ἡ ὀσμὴ τοῖς ὄφεσι. Cf. *Antigonus* c. 41. *Plinius* VIII. 27. *Theophylactus* Q. N. c. 6. *Michael Glycas* Annal. P. I. p. 50. Plures viverrarum species serpentes aggredi verisimile est; ichneumon in Aegypto et India aspidem et Colubrum najam *Linn.* conficit; contra cujus venenum Indicus radicem herbae, Ophioriza Mungos *Linn.* degustare dicitur.

CAPVT XV.

Ὁ λύκος ἐμπλησθεὶς εἰς κόρον οὐκ ἂν τοῦ βραχίστου τὸ λοιπὸν ἀπογεύσαιτο· περιτείνεται μὲν γὰρ ἡ γαστὴρ τῷδε, οἰδαίνει δὲ ἡ γλῶττα, καὶ τὸ στόμα ἐμφράγνυται· πρᾳότατος δὲ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀμνοῦ δίκην, καὶ οὐκ ἂν ἐπιβουλεύσαι ἢ ἀνθρώπῳ ἢ θρέμμασιν, οὐδὲ εἰ τῆς ἀγέλης βαδίζει μέσος. Μειοῦται δὲ ἡσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον ἡ γλῶττα αὐτῷ, εἶτα εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα ἐπάνεισι, καὶ λύκος γίνεται αὖθις.

ἐδ' ἂν — ἀπογεύσαιτο] Ita rescripsi auctoritate *Apostolii* XII. 23. vulgo enim legitur: ἐκ ἂν — ἐπιγεύσαιτο.

ἐπιβυλεῦσαι] *Bochartus* Hieroz. T. I. p. 824. ἐπιβυλεύεται. *Triller* ἐπιβυλεῦσαι emendat. *Apostolius* ἐπιβυλεύσαιτο habet.

μέσας· — ἡσυχῇ] Cod. alt. Gesneri μέσον — Pro ἡσύχως scripturam Cod. alt. Gesneri, Medicei et Apost. recepit Gronov.

CAPVT XVI.

Ἀλεκτρυόνες ἐν ἀγέλῃ ὕσης θηλειῶν ἀπορίας τὸν νέηλυν ἀναβαίνυσι πάντες. Καὶ οἱ τιθασσοὶ δὲ πέρδικες τὸν ἥκοντα πρῶτον καὶ ὕπω πεπραυσμένον τὰ αὐτὰ δρῶσιν. Ἀμειβόμενοι δὲ οἱ πέρδικες τὺς τρέφοντας καὶ αὐτοὶ παλεύυσι τὺς ἀφέτυς καὶ ἀγρίυς, κατὰ τὰς περιςερὰς δρῶντες καὶ ὗτοι τῦτο. Προσάγεται δὲ ἄρα ὁ πέρδιξ καὶ σειρῆνας εἰς τὸ ἐφολκὸν προτείνει τῶν ἄλλων τὸν τρόπον τῦτον· ἕςηκεν ᾄδων ὁ πρῶτος, καὶ ἔςιν οἱ τὸ μέλος προκλητικὸν εἰς μάχην ὑποθῆγον τὸν ἄγριον· ἕςηκε δὲ ἐλλοχῶν πρὸς τῇ πάγῃ. Ὁ δὴ τῶν ἀγρίων κορυφαῖος ἀντάσας πρὸ τῆς ἀγέλης, ὡς μαχέμενος ἔρχεται. Ὁ τοίνυν τιθασσὸς ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ, δεδιέναι σκηπτόμενος· ὁ δὲ ἔπεισι γαῦρος, ὡς οἷα δή πυ κρατῶν ἤδη, καὶ ἑάλωκεν ἐνσχεθεὶς τῇ πάγῃ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἄῤῥην ὁ τοῖς θηράτροις παραμένων, πειρῶνται ἐπικυρεῖν οἱ σύννομοι τῷ ἑαλωκότι· ἐὰν δὲ ᾖ θῆλυς, παίυσι τὸν ἐνσχεθέντα ἄλλος ἀλλαχόθεν, ὡς διὰ τὴν λαγνείαν εἰς δυλείαν ἐμπεσόντα. Καὶ ἐκεῖνο δὲ ὐ παρήσω, ἐπεὶ καὶ ἄξιον ἀκῦσαι αὐτό. Ἐὰν ᾖ θῆλυς ὁ παλεύων, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ ὁ ἄῤῥην αἱ ἔξω θήλειαι μέλος ἀντῳδὸν ἠχῦσι, καὶ ῥύονται τον ἐμπεσύμενον εἰς τὴν πάγην, ταῖς συννόμοις καὶ πλείοσιν ἀσμένως συνδραμόντα, ὡς ἂν ἴυγγί τινι ἑλχθέντα, ναὶ μὰ Δία ἐρωτικῇ.

ἀλεκτρυόνες] Cf. supra III. 6. *Aristoteles* H. A. IX. 8. *Plinius* X. 33. *Athenaeus* IX. 10. Ordinem verborum mutavi ex Cod. Aug. Vulgo legitur: ἀλ. ἐν ἀγέλῃ τὸν νέηλυν, ὕσης θηλειῶν ἀπ. ἀναβ. πάντες.

ἐφολκὸν προτείνει τῶν] Vulgo legitur: ἐφολκὸν, προτείνει τε τῶν ἄλλων. Recepi emendationem *Toupii* in Emend. III. p. 412 nisi forte h. l. ut supra I. 29. προτείνει legendum est. Cf. infra XVI. 22. In margine Tornaesianae *Wernsdorf* commemorat emendationem *Oudendorpii* προτείνει τε τὴν παλάμην.

CAPVT XVII.

Ἐκ τῶν βασκάνων ζώων μέντοι καὶ ἐχῖνος ὁ χερσαῖος εἶναι πεπίστευται. Ὅταν γοῦν ἁλίσκηται, παραχρῆμα ἐνέρησε τῷ δέρματι, καὶ ἀχρεῖον ἀπέφηνεν αὐτό· δοκεῖ δὲ εἰς πολλὰ ἐπιτήδειον. Καὶ ἡ λύγξ δὲ ἀποκρύπτει τὸ οὖρον· ὅταν γὰρ παγῇ, λίθος γίνεται, καὶ γλυφαῖς ἐπιτήδειός ἐστι, καὶ τοῖς γυναικείοις κόσμοις συμμάχεται, φασὶ, διὰ τῆς γλυφῆς.

ἐχῖνος] Cf. *Theophrastus* in Fragm. p. 475. *Plinius* VIII. 37. *Philes* Carm. 112. *Apostolius* IX. 44.

εἰς πολλὰ ἐπιτήδειον] *Plinius* l. c. in desperatione vero, urinam ex se se reddunt tabificam, tergori suo spinisque noxiam, propter hoc se capi gnari. Quamobrem exinanita prius urina venari ars est. Et tum praecipua dos tergori, alias corrupto, fragili, putribus spinis atque deciduis, etiamsi vivat subtractus fuga. — Ipsum animal, non ut remur plerique, vitae hominum supervacuum est: si non sint illi aculei, frustra vellerum mollitie in pecude mortalibus data, hac cute expoliuntur vestes. Magnum fraus et ibi lucrum monopolio invenit, de nulla re crebrioribus Senatusconsultis, nulloque non Principe adito querimoniis provincialibus.

γλυφῆς] *Paw* ad *Philen* τρυφῆς legit. De Lyncurio gemma fabula pervulgata et inepta est. Cf. *Plinius* XXXVII. 3.

CAPVT XVIII.

Λεοντοφόνου φαγὼν ὁ λέων ἀποτέθνηκε. Τὰ δὲ ἔντομα φθείρεται, εἰ ἐλαίῳ τις ἐγχρίσειεν αὐτά. Γυπῶν γε μὴν τὸ μύρον ὄλεθρός ἐστι. Κάνθαρον δὲ ἀπολεῖς, εἰ ἐπιβάλοις τῶν ῥόδων αὐτῷ.

λεοντοφόνου] Nempe ζώου. Auctor Mirab. Auscult. p. 737. *Plinius* VIII. 38. *Solinus* c. 27. Prior autor Syriae animal ait esse, cujus cineribus cadaveri alius animalis aspersis leo interficiatur; ejusdemque etiam urinam leoni nocere. *Solinus* bestias modicas nominat. *Hesychius* λεοντοφόνον θηρίδιόν τι πλανώμενον ἐν Συρίᾳ. quem locum ad culicem refert, quem leonis oculos impetere scriptores multi tradunt, *Bochart* Hieroz. II. p. 791. — In fine ἐπιβάλοις dedi ex Cod. Aug. pro ἐπιβάλῃς.

CAPVT XIX.

Κύνες Ἰνδικοὶ θηρία καὶ οἵδε εἰσὶ, καὶ ἀλκὴν ἄλκιμοι, καὶ ψυχῇ θυμοειδέστατοι, καὶ τῶν πανταχόθι κυνῶν μέγιστοι. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ζώων ὑπερφρονοῦσι· λέοντι δὲ ὁμόσε χωρεῖ κύων Ἰνδικὸς, καὶ ἐγκείμενον ὑπομένει, καὶ βρυχωμένῳ ἀνθυλακτεῖ, καὶ ἀντιδάκνει δάκνοντα· καὶ πολλὰ αὐτὸν λυπήσας καὶ κατατρώσας, τελευτῶν ἡττᾶται ὁ κύων· εἴη δ' ἂν καὶ λέων ἡττηθεὶς ὑπὸ κυνὸς

Ἰνδικοῦ, καὶ διαφθαρείη δ' ἂν ἐν θήρᾳ. Καὶ μέντοι καὶ δακὼν ὁ κύων ἔχεται, καὶ μάλα ἐγκρατῶς· κἂν προσελθὼν μαχαίρᾳ τὸ σκέλος ἀποκόπτοις τοῦ κυνὸς, ὁ δ' οὐκ ἄγει σχολὴν ἀλγήσας ἀνεῖναι τὸ δῆγμα, ἀλλ' ἀποκόπτεται μὲν πρότερον τὸ σκέλος· νεκρὸς δὲ ἀνῆκε τὸ στόμα, καὶ κεῖται βιασθεὶς ἀποστῆναι τῷ θανάτῳ. Ἃ δὲ προσήκουσα ἑτέρως, ἐρῶ ἀλλαχόθι.

De canibus Indicis vide infra ad VIII. 1. Cod. Aug. ὑπὸ κυνὸς Ἰνδοῦ habet, et ἀπεκόπη pro ἀποκόπτεται.

CAPVT XX.

Ἀνθρώπου μόνου καὶ κυνὸς κορεσθέντων ἡ τροφὴ ἁπλῆ. Καὶ τοῦ μὲν ἀνθρώπου ἡ καρδία τῷ μαζῷ τῷ λαιῷ προσήρτηται, τοῖς γε μὴν ἄλλοις ζώοις ἐν μέσῳ τῷ στήθει προσπέπλασται. Γαμψώνυχον δὲ ἄρα οὐδὲ ἓν οὔτε πίνει, οὔτε οὐρεῖ, οὔτε μὴν συναγελάζεται ἑτέροις.

ἁπλῆ] *Gesnerus* legendum conjicit οὐχ ἁπλῆ.

οὐρεῖ] Nulla avis mejere solet; omnes enim vesica carent. Bibunt tamen omnes, praeter γαμψώνυχας, quae raro aut nunquam bibunt, sanguine et humoribus praedae contentae. Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 3.

CAPVT XXI.

Θηρίον Ἰνδικὸν βίαιον τὴν ἀλκὴν, μέγεθος κατὰ τὸν λέοντα τὸν μέγιστον, τὴν δὴ χρόαν ἐρυθρὸν, ὡς κιννάβαριν εἶναι δοκεῖν, δασὺ δὲ ὡς κύνες, φωνῇ τῇ Ἰνδῶν μαρτιχόρας ὠνόμασται· τὸ πρόσωπον δὲ κέκτηται τοιοῦτον, ὡς δοκεῖν οὐ θηρίον τοῦτό γε, ἀλλ' ἀνθρωπικὸν ὁρᾶν· ὀδόντες τρίστοιχοι μὲν ἐμπεπήγασιν οἱ ἄνω αὐτῷ, τρίστοιχοι δὲ οἱ κάτω, τὴν ἀκμὴν ὀξύτατοι, τῶν κυνείων ἐκεῖνοι μείζους· τὰ δὲ ὦτα ἔοικεν ἀνθρώπῳ καὶ ταῦτα τήν γε ἑαυτῶν πλάσιν, μείζω δὲ, καὶ δασέα· τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς γλαυκός ἐστι, καὶ ἐοίκασιν ἀνθρωπίνοις καὶ οὗτοι· πόδας δέ μοι νόει καὶ ὄνυχας οἵους εἶναι λέοντος· τῇ δὲ οὐρᾷ ἄκρᾳ προσήρτηται σκορπίου κέντρον, καὶ εἴη ἂν ὑπὲρ πῆχυν τοῦτο, καὶ παρ' ἑκάτερα αὐτῷ ἡ οὐρὰ κέντροις διείληπται· τὸ δὲ οὐραῖον τὸ ἄκρον εἰς θάνατον ἐκέντησε τὸν περιτυχόντα, καὶ διέφθειρε παραχρῆμα. Ἐὰν δέ τις

αὐτὸν διώκῃ, οὐδ' ἀφίησι τὰ κέντρα πλάγια ὡς βέλη, καὶ ἔςι τὸ ζῶον ἑκηβόλον· καὶ εἰς τοὔμπροσθεν μὲν ὅταν ἀπολύῃ τὰ κέντρα, ἀνακλᾷ τὴν οὐράν· ἐὰν δὲ εἰς τοὐπίσω, κατὰ τοὺς Σάκας, ὅδε ἀποτάδην αὐτὴν ἐξαρτᾷ. Ὅτου δ' ἂν τὸ βληθὲν τύχῃ, ἀποκτείνει· ἐλέφαντα δὲ οὐκ ἀναιρεῖ μόνον· τὰ δὲ ἀκοντιζόμενα κέντρα ποδιαῖα τὸ μῆκός ἐςι, σχοίνου δὲ τὸ πάχος. Λέγει δὲ ἄρα Κτησίας, καί φησιν ὁμολογεῖν αὐτῷ τοὺς Ἰνδοὺς, ἐν ταῖς χώραις τῶν ἀπολυομένων ἐκείνων κέντρων ὑπαναφύεσθαι ἄλλα, ὡς εἶναι τοῦ κακοῦ τοῦδε ἐπιγονήν· Φιλεῖ δὲ, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, μάλιςα ἀνθρώπους ἐσθίων, καὶ ἀναιρεῖ δὲ ἀνθρώπους πολλοὺς, καὶ οὐ καθ' ἕνα ἐλλοχᾷ, καὶ δύο δ' ἂν ἐπιθεῖτο καὶ τρισὶ, καὶ κρατεῖ τῶν τοσούτων μόνος. Καταγωνίζεται δὲ καὶ τῶν ζώων τὰ λοιπὰ, λέοντα δὲ οὐκ ἂν καθέλοι ποτέ. Ὅτι δὲ κρεῶν ἀνθρωπείων ἐμπιπλάμενον τόδε τὸ ζῶον ὑπερήδεται, κατηγορεῖ καὶ τὸ ὄνομα. Νοεῖται γὰρ τῇ Ἑλλήνων φωνῇ ἡ Ἰνδῶν, ἀνθρωποφάγον αὐτὸ εἶναι· ἐκ δὲ τοῦ ἔργου καὶ κέκληται. Πέφυκε δὲ κατὰ τὴν ἔλαφον ὤκιςος. Τὰ βρέφη δὲ τῶνδε τῶν ζώων οἱ Ἰνδοὶ θηρῶσιν ἀκέντρους τὰς οὐρὰς ἔχοντα, καὶ λίθῳ γε ἔτι διαθλῶσιν αὐτὰς, ἵνα ἀδυνατῶσι τὰ κέντρα ἀναφύειν. Φωνὴν δὲ σάλπιγγος ὡς ὅτι ἐγγυτάτω προΐεται. Λέγει δὲ καὶ ἑωρακέναι τόδε τὸ ζῶον ἐν Πέρσαις Κτησίας, ἐξ Ἰνδῶν κομισθὲν δῶρον τῷ βασιλεῖ Περσῶν. Εἰ δή τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιούτων Κτησίας, ἀκούσας γε μήν τις τὰ ἴδια τοῦδε τοῦ ζώου, εἶτα μέντοι τῷ συγγραφεῖ τῷ Κνιδίῳ προσεχέτω.

Μαρτιχόρας] Cod. alter Gesneri μαντιχώρας habet. Vulgatum tuetur locus *Ctesiae* ap. *Photium* p. 145. *Philostratus* V. A. III. 45. *Pausanias* IX. 21. Sed apud *Aristotelem* H. A. II. 1. et *Philen* Carm. 38. vulgo μαντιχώρας scribitur, ut apud *Plinium* et *Solinum* mantichora, sed in *Aristotele* Codex Beati Rhenani probus et antiquus Μαρτιχόρας praefert. Dignus est locus, qui apponatur: διςοίχους δὲ ὀδόντας οὐδὲν ἔχει τούτων τῶν γενῶν. Εἰ δέ τι, οἷ δεῖ πιςεῦσαι Κτησίᾳ. ἐκεῖνος γὰρ τὸ ἐν Ἰνδοῖς θηρίον, ᾧ ὄνομα εἶναι Μαρτιχόραν, τοῦτ' ἔχειν ἐπ' ἀμφότερά φησι τριςοίχους ὀδόντας. εἶναι δὲ μέγεθος μὲν ἡλίκον λέοντα καὶ δασὺ ὁμοίως καὶ πόδας ἔχειν ὁμοίως πρόσωπον δὲ καὶ ὦτα (Codex δὴ καὶ τὰ ὄμματα) ἀνθρωποειδές· τὸ δ' ὄμμα γλαυκὸν, τὸ δὲ χρῶμα κινναβάρινον, τὴν δὲ κέρκον ὁμοίαν τῇ τοῦ σκορπίου τοῦ χερσαίου, ἐν ᾗ

κέντρον ἔχειν, καὶ τὰς ἀποφυάδας ἀπακοντίζειν. Φθέγγεσθαι δὲ ὅμοιον φωνῇ (ἅμα Codex addit) σύριγγος καὶ σάλπιγγος, ταχὺ δὲ θεῖν, ὐχ ἧττον τῶν ἐλάφων, καὶ εἶναι ἄγριον καὶ ἀνθρωποφάγον. *Pausanias* fidem *Ctesiae* arguens tigrin intelligi putabat, quam equidem interpretationem ineptam censeo. Verisimile mihi videtur speciem aliquam hystricis nobis non satis notam intelligi, multa tamen fabulosa et falsa a Ctesia immisceri.

οἷος λέοντος] *Gesnerus* emendat ὅμοιος. Post καθ' ἕνα *Gyllium* μόνον additum legisse monet *Gesner*. An δύο ante τρεῖς recte habet? Καθέλοι scripsi ex Cod. Aug. pro καθέλῃ. Idem etiam ἐπιθοῖτο.

CAPVT XXII.

Σκολόπενδρα θαλαττία διαῤῥήγνυται, ὥς φασιν, ἀνθρώπε διαπτύσαντος αὐτῆς.

σκολοπένδρα] Cf. infra VII. 26. *Plinius* XXVIII. sect. 7. Marcion Smyrnaeus — rumpi scolopendras marinas sputo tradit: item rubetas, aliasque ranas.

CAPVT XXIII.

Καρπὸν δὲ ἰτέας εἴ τις θλιβέντα δοίη πιεῖν τοῖς ἀλόγοις αὐτὸν, λυπεῖται ἐκεῖνα ἐδὲν, μᾶλλον δὲ καὶ τρέφεται· πιὼν δὲ ἄνθρωπος τὴν σπορὰν τὴν παιδοποιόν τε καὶ ἔγκαρπον ἀπώλεσε. Καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα ἀνιχνεύσας, εἶτα μέντοι καὶ ἰτέαν ὠλεσίκαρπον ἐν τοῖς ἑαυτῦ μέτροις εἰπεῖν, τῦτο αἰνιττόμενος. Κωνείυ δὲ ἄνθρωπος πιὼν κατὰ τὴν τῦ αἵματος πῆξίν τε καὶ ψύξιν ἀποθνήσκει· ὗς δὲ κωνείυ ἐμπίπλαται, καὶ ὑγιαίνει.

δοίη] Ita Mediceus pro δοίης. De salicis semine vide Geoponica XI. 13. *Plinius* XVI. 27. qui loci Homerici Odyss. κ'. 510. aliam interpretationem affert.

κωνείυ] Quae de sue *Aelianus*, eadem de capris *Lucretius* V. 597. de sturno *Galenus* L. III. Simpl. Medic. c. 18. De capris falsam *Lucretii* sententiam expertus est *Gadd* (in Introd. ad Rem rusticam Suec. T. II. p. 163.) in cicuta virosa; id quod confirmatur in Scriptis Academiae Suecicae Anni 1774. Vol. 36. p. 246. versionis germanicae.

CAPVT XXIV.

Ινδοὶ τέλειον μὲν ἐλέφαντα συλλαβεῖν ῥᾳδίως ἀδυνατῦσιν· ὅτε γὰρ τοσαῦτα δράσωσιν, ὅτε τοσοίδε παρέσονται· εἰς δὲ τὰ ἕλη φοιτῶντες τὰ γειτνιῶντα τῷ ποταμῷ, εἶτα μέντοι λαμβάνυσιν αὐτῶν τὰ βρέφη. Ἀσπάζεται γὰρ ὁ ἐλέφας τὰ ἔνδροσα χωρία καὶ μαλακὰ, καὶ φιλεῖ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἤθεσι διαιτᾶσθαι ἐθέλει, καὶ, ὡς ἂν εἴποις, ἑλειός ἐστι. Λαβόντες ὖν ἀπα-

λὰ καὶ εὐπειθῆ τρέφουσι κολακείᾳ τε τῇ κατὰ γαστέρα, καὶ θεραπείᾳ τῇ περὶ τὸ σῶμα, καὶ φωνῇ θεραπευτικῇ. Συνιᾶσι γὰρ ἐλέφαντες καὶ γλώττης ἀνθρωπίνης τῆς ἐπιχωρίου. Καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ὡς παῖδας αὐτοὺς ἐκτρέφουσι, καὶ κομιδὴν προσάγουσιν αὐτοῖς, καὶ παιδεύματα ποικίλα· οἱ δὲ πείθονται.

ἐνδέουσι] Codex Aug. ap. *Wernsdorf* ad *Philem* p. 276. καὶ μάλα — ἐθέλοι praefert. Pro ἥθεσι Gronovius ἤλεσι legi vult.

ἐλῶδες] Cf. *Aristoteles* de Part. Anim. II. 16.

CAPVT XXV.

Όταν ἀλοητὸς ᾖ, καὶ στρέφωνται περὶ τὸν δῖνον οἱ βόες, καὶ πεπληρωμένη τῶν δραγμάτων ἡ ἅλως ᾖ, ὑπὲρ τοῦ τοὺς βοῦς μὴ ἀπογεύεσθαι τῶν σταχύων, βολίτῳ τὰς ῥῖνας ἐπιχρίουσιν αὐτῶν, σόφισμα ἐπινοήσαντες τοῦτο καὶ μάλα γε ἐπιτήδειον. Τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον μυσαττόμενον, τὴν προειρημένην χρῖσιν, οὐκ ἄν τινος ἀπογεύσαιτο, οὐδ' εἰ τῷ βαρυτάτῳ λιμῷ πιέζοιτο.

τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον] Articulum e Mediceo addidit Gronov. De tritura boum hodie omnia pervulgata sunt, quae ad h. l. afferre possem. Sophisma vero hoc alibi non legere memini. Initio scripsi στρέφωνται pro στρέφονται auctore Cod. Aug.

CAPVT XXVI.

Τοὺς λαγὼς καὶ τὰς ἀλώπεκας θηρῶσιν οἱ Ἰνδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. Κυνῶν εἰς τὰς ἄγρας οὐ δέονται, ἀλλὰ νεοττοὺς συλλαβόντες ἀετῶν, καὶ τῶν κοράκων, καὶ ἰκτίνων προσέτι, τρέφουσι, καὶ ἐκπαιδεύουσι τὴν θήραν· καὶ ἔστι τὸ μάθημα. Πρᾴῳ λαγῷ καὶ ἀλώπεκι τιθασσῷ κρέας προσαρτῶσι, καὶ μεθιᾶσι θεῖν· καὶ τοὺς ὄρνιθας αὐτοῖς κατὰ πόδας ἐπιπέμψαντες, τὸ κρέας ἀφελέσθαι συγχωροῦσιν. Οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι, καὶ ἑλόντες ἢ τὸν ἢ τὴν, ἔχουσιν ὑπὲρ τοῦ καταλαβεῖν ἆθλον τὸ κρέας, καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῖς δέλεαρ ἐστὶ καὶ μάλα ἐφολκόν. Οὐκοῦν ὅταν ἀκριβώσωσι τὴν σοφίαν τὴν θηρατικὴν, ἐπὶ τοὺς ὀρείους λαγὼς μεθιᾶσιν αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας τὰς ἀγρίας. Οἱ δὲ, ἐλπίδι τοῦ δείπνου τοῦ συνήθους, ὅταν τι τούτων φανῇ, μεταθέουσι καὶ αἱροῦ-

σιν ὤκιστα, καὶ τοῖς δεσπόταις ἀποφέρουσιν, ὥς λέγει Κτησίας. Καὶ ὅτι ὑπὲρ τοῦ τέως προσηρτημένου κρέως, αὐτοῖς τὰ σπλάγχνα τῶν ᾑρημένων τὸ δεῖπνόν ἐστιν, ἐκεῖθεν καὶ τοῦτο ἴσμεν.

ἰλέντες ἢ τὸν ἢ τὴν] Ita Mediceus. Vulgo λαβόντες. *Ctesias* ex quo haec depromta sunt, apud *Photium* p. 147. avibus hic enumeratis addit etiam κορώνας, quam vocem de vulgaribus cornicibus interpretari non licet.

CAPVT XXVII.

Τὸν γρύπα ἀκούω, τὸ ζῶον τὸ Ἰνδικὸν, τετράπουν εἶναι κατὰ τοὺς λέοντας· καὶ ἔχειν ὄνυχας καρτεροὺς, ὡς ὅτι μάλιστα, καὶ τούτους μέντοι τοῖς τῶν λεόντων παραπλησίους· κατάπτερον δὲ τὰ νῶτα, καὶ τούτων τῶν πτερῶν τὴν χρόαν μέλαιναν εἶναι ᾄδουσι, τὰ δὲ πρόσθια ἐρυθρά φασι, τάς γε μὴν πτέρυγας αὐτὰς οὐκ ἔτι τοιαύτας, ἀλλὰ λευκάς. Τὴν δέρην δὲ αὐτῶν κυανοῖς διηνθίσθαι τοῖς πτεροῖς Κτησίας ἱστορεῖ, στόμα δὲ ἔχειν αἰετῶδες, καὶ τὴν κεφαλὴν ὁποίαν οἱ χειρουργοῦντες γράφουσί τε καὶ πλάττουσι, φλογώδεις δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς φασιν αὐτοῦ, νεοττιὰς δὲ ἐπὶ τῶν ὀρῶν ποιεῖται, καὶ τέλειον μὲν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστι, νεοττοὺς δὲ αἱροῦσιν. Καὶ Βάκτριοι μὲν γειτνιῶντες Ἰνδοῖς λέγουσιν αὐτοὺς φύλακας εἶναι τοῦ χρυσοῦ αὐτόθι, καὶ ὀρύττειν τε αὐτόν φασιν αὐτοὺς, καὶ ἐκ τούτου τὰς καλιὰς ὑποπλέκειν, τὸ δὲ ἀποῤῥέον Ἰνδοὺς λαμβάνειν. Ἰνδοὶ δὲ οὔ φασιν αὐτοὺς φρουροὺς εἶναι τοῦ προειρημένου, μηδὲ γὰρ δεῖσθαι χρυσίου γρύπας (καὶ ταῦτα εἰ λέγουσι, πιστὰ ἔμοι γε δοκοῦσι λέγειν) ἀλλ' αὐτοὺς μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ χρυσίου ἄθροισιν ἀφικνεῖσθαι· τοὺς δὲ ὑπὲρ τῶν σφετέρων βρεφῶν δεδιέναι, καὶ τοῖς ἐπιοῦσι μάχεσθαι· καὶ διαγωνίζεσθαι μὲν πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα, καὶ κρατεῖν ῥᾷστα· λέοντι δὲ μὴ ἀνθίστασθαι, μηδὲ ἐλέφαντι. Δεδιότες δὲ ἄρα τὴν τῶνδε τῶν ζώων ἀλκὴν οἱ ἐπιχώριοι, μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸν χρυσὸν οὐ στέλλονται, νύκτωρ δὲ ἔρχονται, ἐοίκασι γὰρ τηνικάδε τοῦ καιροῦ λανθάνειν μᾶλλον. Ὁ δὲ χῶρος οὗτος, ἔνθα οἵ τε γρῦπες διαιτῶνται, καὶ τὰ χωρία τὰ χρυσεῖά ἐστιν,

ἔρημος πέφυκε δεινῶς. Ἀφικνοῦνται δὲ οἱ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης θηραταὶ κατὰ χιλίους τε καὶ δὶς τοσούτους ὡπλισμένοι, καὶ ἅμας κομίζουσι σάκκους τε, καὶ ὀρύττουσιν, ἀσέληνον νύκτα ἐπιτηροῦντες. Ἐὰν μὲν οὖν λάθωσι τοὺς γρῦπας, ὤνηντο διπλῆν τὴν ὄνησιν· καὶ γὰρ σώζονται, καὶ μέντοι καὶ οἴκαδε τὸν φόρτον κομίζουσι· καὶ ἐκκαθάραντες οἱ μαθόντες χρυσοχοεῖν σοφίᾳ τινὶ σφετέρᾳ, πάμπολυν πλοῦτον ὑπὲρ τῶν κινδύνων ἔχουσι τῶν προειρημένων· ἐὰν δὲ κατάφωροι γένωνται, ἀπολώλασιν. Ἐπανέρχονται δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα, ὡς πυνθάνομαι, δι' ἔτους τρίτου καὶ τετάρτου.

γρῦπα] Cf. *Philes* Carm. II. Locus *Ctesiae* exstat apud *Photium* p. 148.

τοὺς τῶν λεόντων] Priorem articulum addidit Mediceus. Deinceps verba τῶν πτερῶν abundare putat *Pauw* ad *Philen*, qui praeterea δέξιν, quam vocem *Philes* habet, emendat pro δέρην.

καὶ Βάκτριοι] Mediceus καὶ addidit. In seqq. Cod. Aug. νυκτὸς pro νύ. τωρ et χρυσία habet. Idem deinceps cum Mediceo ἐὰν μὲν οὖν pro vulgato ἐὰν μὲν γὰρ exhibet.

χρυσοχοεῖν] Recepi hoc sensu postulante ex Gesneri emendatione pro vulgato χρυσωρυχεῖν.

CAPVT XXVIII.

Χελώνης θαλαττίας ἀποτμηθεῖσα ἡ κεφαλὴ οὔποτε θνήσκει, ἀλλὰ καὶ βλέπει· καὶ καταμύει, εἰ τὴν χεῖρα προσάγοις· ἤδη γὰρ καὶ δάκοι, εἰ περαιτέρω προσαγάγοις τὴν χεῖρα. Καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐκλάμποντας ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς· αἱ γάρ τοι κόραι λευκόταται καὶ περιφανέσταταί εἰσι, καὶ ἐξαιρεθεῖσαι χρυσίῳ καὶ ὅρμοις ἐντίθενται· ἔνθεν τοι καὶ δοκοῦσι ταῖς γυναιξὶ θαυμασαί. Γίνονται δὲ, ὡς πυνθάνομαι, αἱ χελῶναι αἵδε ἐν τῇ θαλάττῃ, ἣν ᾄδουσιν ἐρυθράν.

Caput hoc liber Mediceus sequenti postponit.

καταμύει, εἰ τὴν χεῖρα προσάγοις] Ita suadente Gronovio scripsi pro καταμύει, τὴν — προσάγοντος. In Mediceo est καταμύει τ. χ. προσάγοις. Pro καὶ malim κἂν propter δάκοι.

ἐντίθενται] Sic Mediceus pro ἐπιτίθενται. De oculis testudinis in hoc usu nihil alibi reperi, praeter locum *Plinii* XXXVII. sect. 56. Chelonia oculus est Indicae testudinis vel portentosissima Magorum mendaciis. Cf. *Isidorus* Orig. XVI. 9.

CAPVT XXIX.

Ὁ ἀλεκτρυὼν τῆς σελήνης ἀνισχούσης ἐνθουσιᾷ, φασὶ, καὶ σκιρτᾷ. Ἥλιος δὲ ἀνίσχων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν

διαλάθοι, ᾠδικώτατος δὲ ἑαυτοῦ μᾶλλόν ἐστι τηνικάδε. Πυνθάνομαι δὲ, ὅτι ἄρα καὶ τῇ Λητοῖ φίλον ἐστὶν ὁ ἀλεκτρυὼν τὸ ὄρνεον· τὸ δὲ αἴτιον, παρέστη, φασὶν, αὐτῇ τὴν διπλῆν τε καὶ μακαρίαν ὠδῖνα ὠδινούσῃ· ταῦτά τοι καὶ νῦν ταῖς τικτούσαις ἀλεκτρυὼν πάρεστι, καὶ δοκεῖ πως εὐώδινας ἀποφαίνειν. Τῆς δὲ ὄρνιθος ἀπολωλυίας, ἐπῳάζει αὐτὸς, καὶ ἐκλέπει τὰ ἐξ ἑαυτοῦ νεόττια σιωπῶν· οὐ γὰρ ᾄδει τότε θαυμαστῇ τινι καὶ ἀπορρήτῳ τῇ αἰτίᾳ, ναὶ μὰ τόν· δοκεῖ γάρ μοι συγγινώσκειν ἑαυτῷ θηλείας ἔργα, καὶ οὐκ ἄρρενος, δρῶντι τηνικάδε. Ἐν μάχῃ ἀλεκτρυὼν καὶ τῇ πρὸς ἄλλον ἀγωνίᾳ ἡττηθεὶς οὐκ ἂν ᾄσαι· τὸ γάρ τοι φρόνημα αὐτῷ κατέσταλται, καὶ μεμείωται, καὶ καταδύεταί γε ὑπὸ τῆς αἰδοῦς. Κρατήσας δὲ γαῦρός ἐστι, καὶ ὑψαυχενεῖ, καὶ κυδρουμένῳ ἔοικεν. Θαυμάσαι δὲ τοῦ ζώου ὑπεράξιον καὶ ἐκεῖνο δήπου· θύραν γὰρ ὑπιὼν, καὶ τὴν ἄγαν ὑψηλὴν, ὅδε ἐπικύπτει, ἀλαζονέστατα δρῶν ἐκεῖνος τοῦτο· φειδοῖ γὰρ τοῦ λόφου πράττειν ἔοικε τὸ εἰρημένον.

ἐπωάζει αὐτὸς] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 14. *Plinius* X. 55.

καταδύεταί γε ὑπὸ τῆς αἰδοῦς] De re ipsa vide *Plinium* X. 21. *Philes* Carm. XIII. Phrasin a *Xenophonte* habet, qui Cyrop. VI. 1. 35. καταδύεσθαι δὲ ὑπὸ τῆς αἰσχύνης, et §. 37. καταδύσει με τῷ ἔχει. Anabasis VII. 7. 8. κατὰ τῆς γῆς καταδύεσθαι ὑπὸ τῆς αἰσχύνης ἀκούων ταῦτα.

ὑψαυχενεῖ] Ita Mediceus pro ὑψαυχενεῖν. Sequens κυδρουμένῳ aliter scriptum Liber Mediceus cum editionibus habet, nempe κυδρωμένῳ.

ἐπικύπτει] Idem narrat *Athenaeus* VI. p. 391. sed omissa inepta causa, quam, si nugari velis, ad anseres et similes aves transferre licebit, quae limen aliquod transgredientes anteriorem corporis partem inclinant. Sed ratio in situ pedum et gravitate corporis sita est.

CAPUT XXX.

Οἱ κολοιοὶ δεινῶς φιλοῦσι τὸ ὁμόφυλον, τοῦτό τοι καὶ διαφθείρει αὐτοὺς πολλάκις, καί τό γε δρώμενον τοιοῦτόν ἐστιν. Ὅτῳ μέλει θηρᾶσαι κολοιοὺς, τοιαῦτα παλαμᾶται· ἔνθα οἶδεν αὐτῶν τροφὰς καὶ νομὰς, καὶ ἀθροιζομένους ὁρᾷ κατ' ἀγέλας εἶναι, ἐνταῦθα λεκανίδας ἐλαίου μεστὰς διατίθησιν· οὐκοῦν διειδὲς μὲν τὸ ἔλαιον, περίεργον δὲ τὸ ὀρνίθιον, καὶ ἀφικνεῖται, καὶ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ σκεύους κάθηται, καὶ κύπτει κάτω, καὶ ὁρᾷ

τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν, καὶ οἴεται κολοιὸν ἄλλον βλέπειν, καὶ κατελθεῖν πρὸς αὐτὸν σπεύδει· κάτεισί τε οὖν, καὶ περιπλύσσεταί τε, καὶ περιβάλλει τὸ ἔλαιον αὐτῷ ὂν γλίσχρον, καὶ συνδεῖται· τὸ δὲ αἴτιον, ἀναπτερυγίσαι ἥκιστός ἐστι· καὶ χωρὶς δικτύων καὶ πάγης καὶ ἀρπεδόνων τὸ ζῶον μένει, ὡς ἂν εἴποις, πεπεδημένον.

κολοιὸν] Eandem graculorum capturam narrant *Athenaeus* IX. 11. *Oppianus* Ixeutic. III. 18. et *Tzetzes* Chiliad. IV. 119. v. 46.

αὐτῷ ὂν] Ita ex emendatione *Gesneri* scripsi pro αὐτὸ ὂν.

CAPUT XXXI.

Ὁ ἐλέφας, οἱ μὲν αὐτοῦ προκύπτειν χαυλιόδοντάς φασιν, οἱ δὲ κέρατα. Ἔχει δὲ καὶ καθ' ἕκαστον πόδα δακτύλους πέντε, ὑποφαίνοντας μὲν τὰς ἐκφύσεις, οὐ μὴν διεστῶτας, ταῦτά τοι καὶ νηκτικός ἐστιν ἥκιστα· σκέλη δὲ τὰ πρόσθια τῶν κατόπιν βραχύτερά ἐστι· μαζοὶ δὲ αὐτῷ πρὸς ταῖς μασχάλαις εἰσί· μυκτῆρα δὲ κέκτηται χειρὸς παγχρηστότερον, καὶ γλῶτταν βραχεῖαν· χολὴν δὲ αὐτὸν ἔχειν οὐ κατὰ τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ πρὸς τῷ στέρνῳ φασί. Κύειν δὲ πυνθάνομαι δύο ἐτῶν τὸν ἐλέφαντα· οἱ δὲ, οὐ τοσοῦτον χρόνον, ἀλλὰ ὀκτωκαίδεκα μηνῶν ὁμολογοῦσιν. Ἀποτίκτει δὲ ἰσήλικα τὸ μέγεθος μόσχῳ ἐνιαυσιαίῳ, σπᾷ δὲ τῆς θηλῆς τῷ στόματι. Ἐνθουσιῶν δὲ εἰς μίξιν, οἴστρῳ τε φλεγόμενος, ἐμπίπτει τοίχῳ, καὶ ἀνατρέπει, καὶ φοίνικας κλίνει, τὸ μέτωπον προσαράττων κατὰ τοὺς κριούς. Πίνει δὲ ὕδωρ οὐ διειδὲς οὐδὲ καθαρὸν, ἀλλ' ὅταν ὑποθολώσῃ τε καὶ ὑποταράξῃ. Καθεύδει γε μὴν ὀρθοστάδην, κατακλινῆναι γὰρ καὶ ἐξαναστῆναι ἐργῶδες αὐτῷ. Ἀκμὴ δὲ ἐλέφαντος ἑξηκονταετῆ γεγονέναι. Κρυμῷ δὲ ὁμιλεῖν ἥκιστός ἐστιν. Διατείνει δὲ τὸν βίον καὶ εἰς διπλῆν ἑκατοντάδα.

δακτύλους πέντε] Ita *Aristoteles* H. A. II. 1. In prioribus pedibus quinque digitos cum totidem unguibus habere contra dissentientes docet *Camper* in Anatom. Eleph. *Kleinere Schriften* T. I. p. 57. in cruribus posterioribus quatuor tantum adsunt.

τὰ πρόσθια] Articulum τὰ dedit Mediceus; sed *Gesnerus* ex *Aristotele* et *Oppiano* τὰ κατόπιν τῶν προσθίων emendat. Recte quidem, ut post *Peraltum* docuit *Camper* l. c. p. 59. In Codice August. totum hoc colon abesse testatur *Wernsdorf* ad *Philem* p. 268. De situ mammarum con-

sentit *Aristoteles* H. A. I. 11. II. 6. de Part. IV. 10. cf. *Camper* p. 60.

πρὸς τῷ στέρνῳ] De vesica biliaria magna adhuc controversia fuit, quam composuit *Camper* p. 79. qui admodum probabiliter h. l. πρὸς τῷ ἐντέρῳ legit. Idem *Aristotelis* H. A. II. 15. et *Galeni* sententiam ad examen revocavit, qui vesicam hanc elephanti negant.

δύο ἐτῶν] Idem tradit *Aristoteles* H. A. V. 14. VI. 27. de Generat. IV. 10. et Auctor Mirab. Auscult. p. 739. De magnitudine recens nati elephanti consentit Philosophus H. A. V. 14. de Generat. IV. 5. Ceterum pullum ore sugere contra *Aristotelem* et *Aelianum* negat *Buffon*, cujus opinionem refutavit *Camper* p. 61. seqq.

φλεγόμενος] Ita Codex alter Gesneri et Mediceus pro φερόμενος. In seqq. Codex August. ὑποθολούμενον habet, testante *Wernsdorf* ad *Philem* p. 270. De re ipsa vide infra ad XVII. 7.

κατακλιθῆναι] Hoc ex Codice altero Gesneri recepi pro vulgato κατακλῖναι. Sic iterum Noster III. 37. Elephas ut plurimum quidem dormit stans, non acclinatus arboribus, sed tamen etiam cubat, affirmante *Turpino* in *Histoire civile et naturelle du Roiaume de Siam*.

ἑξηκονταετῆ] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 72. *Plinius* VIII. 10. — Pro vulgata scriptura Codex alter Gesneri ἑξήκοντα ἔτη exhibet cum *Apostolio* VIII. 14.

κρυμῷ ἥκιστος] *Apostolius* male μήκιστος. Cf. *Plinius* VIII. 10.

ἑκατοντάδα] Infra IX. 58. XVII. 7. *Aristoteles* H. A. IX. 46.

CAPVT XXXII.

Προβατεῖαι δὲ Ἰνδῶν ὁποῖαι, μαθεῖν ἄξιον. Τὰς αἶγας δὲ καὶ τὰς οἶς ὄνων τῶν μεγίστων μείζονας ἀκούω, καὶ ἀποκύειν τέτταρα ἑκάστην· οὐ μείω γε μὴν τῶν τριῶν, οὔτ' αἲξ Ἰνδική, οὔτ' ἂν οἶς ποτὲ τέκοι. Καὶ τοῖς μὲν προβάτοις αἱ οὐραὶ πρὸς τὸν πόδα τέτανται· αἱ δὲ αἶγες μηκίστας ἔχουσιν, ὥστε ἐπιψαύειν γῆς ὀλίγου. Τῶν μὲν οὖν οἰῶν τῶν τίκτειν ἀγαθῶν ἀποκόπτουσι τὰς οὐρὰς οἱ νομεῖς, ἵνα ἀναβαίνωνται, ἐκ δὲ τῆς πιμελῆς τῆς τούτων καὶ ἔλαιον ἀποθλίβουσι. Τῶν δὲ ἀῤῥένων διατέμνουσι τὰς οὐρὰς, καὶ ἐξαίρουσι τὸ στέαρ καὶ ἐπιῤῥάπτουσι, καὶ ἑνοῦται πάλιν ἡ τομὴ, καὶ ἀφανίζεται τὰ ἴχνη αὐτῆς.

τὰς αἶγας] Cod. Mediceus καὶ αἶγας. Locus ex *Ctesiae* Indicis excerptus est, ut apparet ex *Photio* p. 148. Pro vulgato τέτταρας Gronovius Medicei lectionem recepit. Προβατεῖαι h. l. idem est, quod προβατευτικὴ *Xenophonti* in Oeconomico V. 3.

CAPVT XXXIII.

Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος τὸν χαμαιλέοντα λυπεῖν τοὺς ὄφεις, καὶ ἀσιτίᾳ περιβάλλειν τὸν τρόπον τοῦτόν φησι. Κάρφος πλατὺ καὶ στερεὸν ἐνδακὼν ἑαυτὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἀντιπρόσωπος ὁμόσε χωρεῖ τῷ πολεμίῳ· ὁ

δὲ αὐτοῦ λαβέσθαι ἀδυνατεῖ, τὸ πλάτος τοῦ κάρφους οὐκ ἔχων περιχανεῖν, οὐκοῦν ἄδειπνος τό γε ἐπ' ἐκείνῳ μένει ὁ ὄφις· δάκνων γάρ τοι τὰ λοιπὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἀνύτει· στερεὰν γὰρ τὴν φορίνην ἔχει, καὶ ἐπαΐει τῶν ἐκείνου ὀδόντων ὁ χαμαιλέων οὐδὲ ἕν.

κάρφος πλατὺ] Simile Sophisma narrat in Varia Histor. I. 3. Conf. de ranis Aegyptiacis contra hydrum *Apostol.* XX. 53.

CAPVT XXXIV.

Ο αὐχὴν ὁ τοῦ λέοντος ἐξ ὀστέων συνέστηκεν, οὐ μὴν ἐκ σφονδύλων πολλῶν. Εἰ δέ τις τὰ ὀστᾶ τοῦ λέοντος διακόπτοι, πῦρ αὐτῶν ἐξάλλεται· μυελοὺς δὲ οὐκ ἔχει, οὐδὲ γάρ ἐστι κοῖλα αὐλῶν δίκην. Μίξεως δὲ αὐτὸν οὐδεμία ἔτους ἀναστέλλει ὥρα. Κύει δὲ ἀνὰ μηνῶν δύο. Τίκτει δὲ καὶ πεντάκις, καὶ τῇ μὲν ὠδῖνι τῇ πρώτῃ πέντε, δευτέρᾳ δὲ τέτταρα, τρία τε ἐπὶ ταύτῃ, καὶ δύο ἐπ' ἐκείνῃ, καὶ ἓν ἐπὶ πάσαις. Οἱ δὲ σκύμνοι ἀρτιγενεῖς μικροί τέ εἰσι καὶ τυφλοὶ, κατὰ τὰ σκυλάκια· βαδίσεως δὲ ὑπάρχονται, ὅταν δύο μῆνας ἀπὸ γενεᾶς διαβιώσῃ, τὰ τοῦ λέοντος βρέφη. Ὁ λόγος δὲ, ὅστις λέγει διαξαίνειν αὐτοὺς τὰς μήτρας, μῦθός ἐστι. Λιμώττων μὲν οὖν ὁ λέων ἐντυχεῖν χαλεπός ἐστι· κορεσθεὶς δὲ πρᾳότατος. Φασὶ δὲ καὶ φιλοπαίστην εἶναι τηνικάδε αὐτόν. Καὶ φύγοι δὲ οὐκ ἄν ποτε τὰ νῶτα τρέψας λέων, ἡσυχῇ δὲ ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ, βλέπων ἀντίος καὶ ὑποβρύχων. Τοῦ γήρως δὲ ὑπαρχόμενος, καὶ ἐπὶ τὰ αὔλια ἔρχεται, καὶ ἐπὶ τὰς καλύβας, καὶ ἐπὶ τὰς οἰκήσεις τὰς τῶν νομέων τὰς ὑπάντρους· καὶ εἰκότως· ταῖς γὰρ ὀρείοις ἔτι θήραις ἐπιθαῤῥεῖν ἀδύνατός ἐστι. Πῦρ δὲ ὀῤῥωδεῖ. Ὅστις μὲν οὖν ἐστιν αὐτῶν γυρότερος, καὶ συνεστραμμένος, καὶ τὴν χαίτην λασιώτερος, ἀθυμότερός τε καὶ ἀτολμότερος δοκεῖ μᾶλλον· ὁ δὲ ἐς μῆκος εὖ ἥκων, καὶ εὐθυτενὴς τὴν τρίχα, ἀνδρειότερος πεπίστευται, καὶ θυμοειδέστερος. Ἀδηφάγος δὲ ὢν, καὶ ὅλα, φασὶ, μέλη βρύκων ἂν καταπίοι. Τούτων οὖν πεπληρωμένος, καὶ τριῶν ἡμερῶν

οὐκ ἐσθίει πολλάκις, ἐς τ' ἂν ὑπαναλωθῇ τὰ πρῶτά οἱ καὶ πεφθῇ· πίνει δὲ ὀλίγα.

πῦρ αὐτῶν] Cf. *Antigonus* 80. Sed de collo H. A. II. 1. τὸ τοῦ αὐχένος ἔχει ἓν ὀστοῦν, σφονδύλους δὲ οὐκ ἔχει. Idem III. 7 στερεὰ δὲ πάντων μάλιστα ὁ λέων ἔχει τὰ ὀστᾶ. οὕτω γάρ ἐστι σκληρὰ et cet. Idem de Part. IV. 10. lupo et leoni collum μονόστουν tribuit. De medulla idem cautius H. A. III. 20. τὰ γὰρ τοῦ λέοντος ὀστᾶ τὰ μὲν οὐκ ἔχει πάμπαν, τὰ δ' ἔχει πάμπαν μικρόν. διόπερ ἔνιοι οὔ φασιν ὅλως ἔχειν μυελὸν τοὺς λέοντας. Sed tamen haec omnia falsa pronunciat illustris *Buffon*.

ὀχεία ἔτους] Contra *Aristoteles* H. A. VI. 31. ὀχεύει δὲ καὶ τίκτει ὁ λέων πᾶσαν ὥραν, καθ' ἕκαστον μέντοι τὸν ἐνιαυτόν.

μηνῶν δύο] *Philostratum* l. 22. sex menses ponere, monuit *Gesner*; quod vero propius est.

βαδίσεως] *Aristoteles* H. A. VI. 31 δίμηνα ὄντα μόλις βαδίζει. De partu et numero catulorum distinguit ibidem: τίκτει δ' ὡς ἐπιτοπολὺ δύο, τὸ μέντοι πλεῖστον ἕξ· τίκτει δ' ἐνίοτε καὶ ἕν. — εἰ δ' ἐν Συρίᾳ λέοντες τίκτουσι πεντάκις, τὸ πρῶτον πέντε, εἶτα ἀεὶ ἑνὶ ἐλάττονα. μετὰ δὲ ταῦτα οὐκέτι οὐδὲν τίκτουσιν, ἀλλ' ἄγονοι διατελοῦσιν. Sed de Generat. III. 1. idem repetit sine distinctione loci aliqua, atque inde *Oppianus* Cynegetic. III. 56. Sed opinionem hanc erroneam censet illustris *Buffon*, quod plerumque primus et ultimus partus animalium minus esse numerosus soleat.

λιμώττων] *Aristoteles* H. A. IX. 44.

ὑποβρύχιον] Hoc vel simile verbum legit *Gyllius*, cum interpretaretur h. l. cum fremitu contra intuens. Igitur hoc auctoritate *Gesneri* recepi pro ὑπόβραχυ, quod sensu caret.

ἐπὶ τὰ αὐλία] Hoc ex Mediceo pro ἐπὶ recepit Gronov. Voces καὶ εἰκότως ex eodem accesserunt.

γυρότεροι] Duplex leonis genus ita describit *Aristoteles* H. A. IX. 44. τούτων δ' ἐστὶ τὸ μὲν στρογγυλώτερον καὶ οὐλοτριχώτερον, καὶ δειλότερον· τὸ δὲ μακρότερον καὶ εὐθύτριχον, ἀνδρειότερον. Vides quomodo *Aelianus* haec interpretatus sit. Paullo aliter *Plinius* VIII. sect. 18 Leonum duo genera: compactile et breve, crispioribus jubis. Hos pavidiores esse, quam longos simplicique villo: eos contemtores vulnerum, *Solinus* c. 27. Breviores et jubis crispi, plerumque ignavi sunt et imbelles: longiores et coma simplici, acres magis ac potentes. Vides *Aelianum* et *Plinium* οὐλοτριχώτερον Philosophi de juba interpretari; nec bene *Aelianus* οὐλὴν mutavit in λασιόν. De duplici tamen genere hoc dubitat Illust. *Buffon*; certe ignoramus hodie. Aliam regionum differentiam tradit *Oppianus* Cyneg. III. 20 seqq. quam aeque hodie ignoramus. Suspicor tamen olim communi leonum nomine vulgus esse complexum Felem jubatam *Erxleben*, quae *Brissonio* le Tigre frisé, ill. *Buffono* Le Guépard audit; *Aristotelem* vero vulgarem loquendi usum secutum duo leonum genera distinxisse ita, ut felis jubata στρογγυλότεροι, οὐλοτριχότεροι καὶ δειλότεροι leo esset, quae quidem omnia non male in felem jubatam quadrant. Sed de hac mea dubitatione judicium peritioribus permitto.

βρύχων] Ita ex Mediceo scripsit Gronov. monente etiam *Paw* ad *Philen* Carm. XXXIII. 13. Sequens etiam ὑπαναλωθῇ pro simplici ἀναλωθῇ est ex Mediceo.

CAPVT XXXV.

Ὁ βοῦς ὁ πρᾶος τοῦ πλήττοντος καὶ κολάζοντος οὐκ ἄν ποτε λήθην λάβοι, ἀλλ' ὑπομνησθεὶς τιμωρεῖται καὶ διαστήματος ἐγγενομένου. Ὧν μὲν γὰρ ὑπὸ ζεύγλην, καὶ τρόπον τινὰ καθειργμένος, ἔοικε δεσμώτῃ, καὶ ἡσύ-

χάζει· ὅταν δὲ ἀφεθῇ, πολλάκις τῷ σκέλει παίσας συνέτριψε μέλος τι τῦ βυκόλυ· πολλάκις δὲ καὶ θυμωθεὶς εἰς κέρας, εἶτα ἐμπεσὼν, ἀπέκτεινεν αὐτόν· ἐντεῦθεν πρὸς τὺς ἄλλυς πρᾷός ἐστι, καὶ πάρεισιν εἰς τὸ αὔλιον ἡσυχῆ· ὐ γάρ ἐστιν ἀνήμερος, πρὸς ὓς ὐκ ἔχει τῦ θυμῦ τὴν ὑπόθεσιν.

μέλος τι] Ita pro vulgato μέρος tarchum de Sera Num. Vindicta legendum vidit Wyttenbach ad Plu- p. 78.

CAPUT XXXVI.

Η τῶν Ἰνδῶν γῆ, φασὶν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς πολυφάρμακόν τε, καὶ τῶν βλαστημάτων τῶνδε δεινῶς πολύγονον εἶναι· καὶ τὰ μὲν σώζειν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων ῥύεσθαι τὺς ὑπὸ τῶν δακετῶν ὁμῦ τῷ θανάτῳ ἰόντας, πολλὰ δὲ ἐκεῖθι τοιαῦτα· τὰ δὲ ἀπολλύναι, καὶ διαφθείρειν ὀξύτατα, ὧν ἔνπερ καὶ τὸ ἐκ τῦ ὄφεως γινόμενον εἴη ἄν. Ἔστι δὲ ἄρα ὗτος ὁ ὄφις κατὰ σπιθαμὴν τὸ μῆκος, ὅσα ἰδεῖν· χρόαν δὲ ἔοικε πορφύρᾳ τῇ βαθυτάτῃ· λευκὴν δὲ κεφαλὴν, καὶ ὐκ ἔτι πορφυρᾶν, περιηγῦνται αὐτῦ, λευκὴν δὲ, ὐχ ὡς εἰπεῖν ἔπος, ἀλλὰ καὶ χιόνος ἐπέκεινα καὶ γάλακτος πλέον λευκήν. Ὀδόντων δὲ ἄγονός ἐστιν ὁ ὄφις ὗτος (εὑρίσκεται δὲ ἐν τοῖς πυρωδεστάτοις τῆς Ἰνδικῆς χωρίοις) καὶ δάκνειν μὲν ἥκιστός ἐστι, καὶ κατά γε τῦτο φαίης ἂν τιθασσὸν αὐτὸν εἶναι καὶ πρᾷον· ὗ δὲ ἂν κατεμέσῃ, ὡς ἀκύω, ἢ ἀνθρώπυ τινὸς, ἢ θηρίυ, τῦδε τὸ μέλος διασαπῆναι ἀνάγκη πᾶν. Οὐκῦν θηραθέντα αὐτὸν ἐκ τῦ ὐραίυ μέρυς ἐξαρτῶσιν, καὶ οἷα εἰκὸς κάτω τὴν κεφαλὴν ἔχει, καὶ εἰς γῆν ὁρᾷ· ὑπ᾽ αὐτῷ δὲ τῷ στόματι τῦ θηρὸς ἀγγεῖόν τι τιθέασι πεποιημένον χαλκῦ, καὶ αἱ διὰ τῦ στόματος σταγόνες ἐκεῖναι λείβονται εἰς τῦτο; καὶ τὸ καταῤῥεῦσαν συνίσταταί τε καὶ πήγνυται καὶ ἐρεῖς ἰδὼν ἀμυγδαλῆς δάκρυον εἶναι. Καὶ ὁ μὲν ἀποθνήσκει ὁ ὄφις· ὑφαιρῦσι δὲ τὸ σκεῦος, καὶ τιθέασιν ἄλλο, χαλκῦν ἐστι καὶ ἐκεῖνο, νεκρῦ δὲ ἐκρεῖ πάλιν ὑγρὸς ἰχὼρ ὗτος, καὶ ἔοικεν ὕδατι, τριῶν

δὲ ἡμερῶν ἑῶσι, καὶ συνίσαται μέντοι καὶ οὗτος· εἴη δ' ἐπ' ἀμφοῖν διαφορὰ κατὰ τὴν χρόαν, ἡ μὲν γὰρ δεινῶς ἐςὶ μέλαινα, ἡ δὲ ἠλέκτρῳ εἴκαςαι. Οὐκοῦν τούτου μὲν εἰ δοίης τινὶ ὅσον σησάμου μέγεθος, ἀφελὼν καὶ ἐμβαλὼν εἰς οἶνον ἢ εἰς σιτίον, πρῶτον μὲν αὐτὸ σπασμὸς περιλήψεται καὶ μάλα ἰσχυρὸς, εἶτα διαςρέφονταί οἱ τὼ ὀφθαλμὼ, ὁ δὲ ἐγκέφαλος διὰ τῶν ῥινῶν κατολισθαίνει θλιβόμενος, καὶ ἀποθνήσκει, καὶ οἴκτιςα μὲν ἀλλὰ ὤκιςα· ἐὰν δὲ ἔλαττον λάβῃ τοῦ φαρμάκου, ἄφυκτα μὲν αὐτῷ καὶ ἐντεῦθέν ἐςι, χρόνῳ δὲ ἀπόλλυται. Ἐὰν δὲ τοῦ μέλανος ὀρέξῃς, ὅπερ οὖν κατέῤῥευσε τεθνεῶτος, ὡς εἶναι σησάμου καὶ τοῦτο μέγεθος, ὑπόπυος γίνεται, καὶ φθόη καταλαμβάνει τὸν λαβόντα, καὶ ἐνιαυτοῦ ἀναλίσκεται τηκεδόνι· πολλοὶ δὲ εἰς ἔτη δύο προῆλθον, κατὰ μικρὰ ἀποθνήσκοντες.

ὂν ὕνπερ] Ita recte Mediceus pro ὅνπερ.

πυρωδεςάτοις] Ita Mediceus pro πυρωδεςέροις. Tota narratio ex *Ctesia* excerpta est, cujus locum exhibet *Photius* p. 149. In seqq. Cod. Aug. χαλκοῦν. καὶ διὰ τοῦ ςόματος.

ἐπ' ἀμφοῖν] Ita recte *Gesner* legit pro ἀπ' ἀμφοῖν. In sequentibus aliud quam quod praecesserat verbum, respexisse videtur *Aelianus*, aut locus est corruptus.

ὁ δ' ἐγκέφαλος] Particulam δὲ pro γὰρ dedit Mediceus.

ἄφυκτα] Ita recte scribendum censet Gronov. ex Medicei ἄφυκτα. Vulgo ἀφύλακτα. Cf. II. 8. VIII. 27.

CAPUT XXXVII.

Η ςρουθὸς ἡ μεγάλη ὠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δὲ τρέφει, ἀλλ' ἀποκρίνει τὰ ἄγονα, τοῖς δὲ ἐγκάρποις ἐπωάζει· καὶ ἐκ μὲν τούτων τοὺς νεοττοὺς ἐξέλεψεν, ἐκεῖνα δὲ τὰ ἐκφαυλισθέντα τούτοις τροφὴν παρατίθησιν. Εἰ δὲ αὐτὴν διώκοι τις, ἥδε οὐκ ἐπιτολμᾷ τῇ πτήσει, θεῖ δὲ τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα· εἰ δὲ ἁλίσκεσθαι μέλλοι, τοὺς παραπίπτοντας λίθους εἰς τοὐπίσω σφενδονᾷ τοῖς ποσίν.

τρέφει] Ita Mediceus pro ἀποκύει.

οὐκ ἐπιτολμᾷ] Negationem ex Mediceo adjecit Gronov. eandem etiam *Gyllius* interpretatus est. *Diodorus Siculus* T. I. p. 162. τοὺς ὑποπίπτοντας λίθους οὕτως εὐτόνως ἀποσφενδονᾷ πρὸς τοὺς διώκοντας, ὥςε πολλάκις καρτεραῖς πληγαῖς αὐτοὺς περιπίπτειν.

CAPUT XXXVIII.

Οἱ στρουθοὶ οἱ μικροὶ συνειδότες ἑαυτοῖς ἀσθένειαν διὰ σμικρότητα τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῖς ἀκρεμόσι τῶν κλάδων, τοῖς φέρειν αὐτοὺς δυναμένοις, τὰς νεοττιὰς συμπλάσαντες, εἶτα μέντοι τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν ὡς τὰ πολλὰ διαφεύγουσιν, ἐπιβῆναι τῇ κλαδὶ μὴ δυναμένων· οὐ γὰρ αὐτοὺς φέρει διὰ λεπτότητα.

κλαδὶ] Eundem metaplasmum adhibet infra XI. 14.

CAPUT XXXIX.

Αἱ δὲ ἀλώπεκες εἰς ὑπερβολὴν προήκουσι κακουργίας, καὶ τρόπου δολεροῦ. Ὅταν θεάσωνται σφηκίαν εὐθηνουμένην, αὗται μὲν ἀποστρέφονται τὸν χηραμὸν ἐκνεύουσαι, καὶ τὰς ἐκ τῶν κέντρων τρώσεις φυλαττόμεναι· καθιᾶσαι δὲ τὴν οὐρὰν δασυτάτην τε οὖσαν, καὶ μηκίστην τὴν αὐτὴν, καὶ διασείουσι τοὺς σφῆκας, οἱ δὲ προσέχονται τῷ τῶν τριχῶν δάσει. Ὅταν δὲ ἀναπλησθῶσιν αὐτῶν, προσαράττουσι τὴν οὐρὰν δένδρῳ, ἢ τοίχῳ, ἢ αἱμασιᾷ, παιόμενοι δὲ οἱ σφῆκες ἀποθνήσκουσιν· εἶτα ἦλθον ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τοὺς λοιποὺς προσαναλέξασαι, καὶ ἀποκτείνασαι κατὰ τοὺς πρώτους, ὅταν ἐννοήσωσι λοιπὸν εἰρήνην εἶναι, καὶ ἀπὸ τῶν κέντρων ἐλευθερίαν, καθῆκαν τὸ στόμα, καὶ τὰ σφηκία ἐσθίουσι, μήτε θορυβούμεναι, μήτε μὴν τὰ κέντρα ὑφορώμεναι.

τὸν χηραμὸν — τὰς ἐκ τῶν] Ita ex Mediceo scripsit Gronov. Vulgo autem legitur: τῶν χηραμῶν — τὰς τῶν. Consentit Mediceo *Apostolius* II. 52.

ἀναπλησθῶσιν αὐτῶν] *Apostolius* αὐτῷ. Cod. Aug. ἀναπλασθῶσιν αὐτῷ προσαρμόττουσι. Ex eodem Apostolio et Mediceo deinceps ἢ αἱμασιᾷ addita sunt.

CAPUT XL.

Κυνὸς κράνιον ῥαφὴν οὐκ ἔχει. Δραμὼν δὲ ἐπὶ πλέον λάγνος γίνεται, φασὶ, μᾶλλον. Κυνὸς δὲ γηρῶντος ἀμβλεῖς οἱ ὀδόντες, καὶ μελαίνονται. Εὔρινος δέ ἐστιν οὕτως, ὡς μήποτ' ἂν ὀπτοῦ κυνείου κρέως, μήτ' ἂν καρυκείᾳ τῇ ποικιλοτάτῃ καὶ δολερωτάτῃ καταγοητευθέντος γεύσασθαι. Τρεῖς δὲ ἄρα νόσοι κυνὶ ἀποκεκλήρωνται, καὶ

οὐ πλείους, κυνάγχη, λύττα, ποδάγρα· ἀνθρώποις γε μὴν μύριαι. Πᾶν δὲ ὅτι ἂν ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος δηχθῇ, τοῦτο ἀποθνήσκει. Κύων δὲ ποδαγρήσας, σπανίως ἀναῤῥωσθέντα ὄψει αὐτόν. Κυνὶ δὲ βίος, φασὶ, μήκιστος τέτταρα καὶ δέκα τὰ ἔτη. Ἄργος δὲ ὁ Ὀδυσσέως, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία, ἔοικεν παιδιὰ Ὁμήρου εἶναι.

ἀμβλεῖς] Conf. *Aristoteles* H. A. VI. 20. Deinceps μήποτ' ἂν est scriptura Medicei pro μήτ' ἄν.

τρεῖς δ' ἄρα νόσοι] Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 22. πλείους pro πλείω ex emendatione Gesneri recepi.

ἀναῤῥωσθέντα] Ita h. l. ex Mediceo restituit, cum vulgo legeretur: κύνα δὲ ποδαγρῶσαν — θέντα. Saepius *Aelianus* hanc in scribendo negligentiam tanquam elegantiam orationis captat.

φασὶ] Auctore *Aristotele* H. A. VI. 20. Locus *Homeri* est in Odyssea Ρ'. 326.

CAPVT XLI.

Ἔθνος ὀρνίθων Ἰνδικῶν βραχυτάτων καὶ τοῦτο εἴη ἄν· ἐν δὲ τοῖς πάγοις τοῖς ὑψηλοῖς νεοττεύει, καὶ ταῖς πέτραις ταῖς καλουμέναις λιπαραῖς· καὶ ἔστι τὸ μέγεθος τὰ ὀρνίθια, ὅσονπερ ᾠὸν πέρδικος· σανδαράκην δέ μοι νόει τὴν χρόαν αὐτῶν. Καὶ Ἰνδοὶ μὲν αὐτὸ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ δίκαιρον φιλοῦσιν ὀνομάζειν· Ἕλληνες δὲ, ὡς ἀκούω, δίκαιον. Τούτου τὸ ἀποπάτημα εἴ τις λάβοι ὅσον κέγχρου μέγεθος, λυθὲν ἐν τῷ πόματι, εἶτα εἰς ἑσπέραν ἀπέθανεν. Ἔοικε δὴ ὁ θάνατος ὕπνῳ, καὶ μάλα γε ἡδεῖ καὶ ἀνωδύνῳ, καὶ οἷον οἱ ποιηταὶ τὸν λυσιμελῆ φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ἢ τὸν ἀβληχρόν· εἴη γὰρ ἂν καὶ οὗτος ὀδύνης ἐλεύθερος, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ ταῦτα ἥδιστος· Σπουδὴν δὲ ἄρα τὴν ἀνωτάτω τίθενται Ἰνδοὶ εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ, κακῶν γὰρ αὐτὸ ἐπίληθον ἡγοῦνται τῷ ὄντι. Καὶ οὖν καὶ ἐν τοῖς δώροις τοῖς μέγα τιμίοις τῷ Περσῶν βασιλεῖ ὁ Ἰνδῶν πέμπει καὶ τοῦτο· ὁ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων προτιμᾷ λαβὼν, καὶ ἀποθησαυρίζει, κακῶν ἀνιάτων ἀντίπαλόν τε καὶ ἀμυντήριον, εἰ ἀνάγκη καταλάβοι· οὐκουν οὐδὲ ἔχει τις ἐν Πέρσαις αὐτὸ ἄλλος, ὅτι μὴ βασιλεύς τε αὐτὸς, καὶ μήτηρ ἡ βασιλέως. Καὶ διὰ ταῦτα ἀντικρίνοντες βασανίσωμεν τῶν φαρμάκων,

τοῦ τε Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Αἰγυπτίου, ὁπότερον ἦν προτιμότερον· ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' ἡμέραν τὴν αὐτὴν τὰ δάκρυα ἀνεῖχέ τε καὶ ἀνέστελλε τὸ Αἰγύπτιον, τὸ δὲ λήθην κακῶν παρεῖχεν αἰώνιον τὸ Ἰνδικόν· καὶ τὸ μὲν οὖν γυναικὸς δῶρον ἦν· τὸ δὲ ὄρνιθος, ἢ φύσεως ἀποῤῥήτως δεσμῶν τῶν ὄντων βαρυτάτων ἀπολυούσης δι' ὑπηρέτου τοῦ προειρημένου. Καὶ Ἰνδοὺς, κτήσασθαί φασιν εὐτυχήσαντας αὐτὸ, ὡς τῆς φρουρᾶς ἐνταυθοῖ ἀπολυθῆναι ὅταν ἐθέλωσιν.

λισσαῖς] Ita Mediceus a secunda manu habet. Vulgo λιτταῖς. *Philes* Carm. XXXII. ex h. l. λισσάδες habet. Narratio ipsa auctorem habet *Ctesiam* ap. *Photium* p. 149.

λάβοι] *Ctesias* l. c. τοῦτο τὸν ἀπόπατον κατορύσσουσι, ἵνα μὴ εὑρεθῇ· εὑρισκόμενον δὲ ἂν ποθῇ αὐτοῦ ὅσον σησάμου, ἔωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει, καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύνοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ.

Αἰγυπτίου] Intelligit poculum Helenae νηπενθὲς, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων apud *Homerum* Odysseae Δ'. 222.

ἀποῤῥήτως — ἐθέλωσι] Ita Mediceus pro ἀποῤῥήτων — ἐθέλουσι. De avibus his nihil aliunde constat. Suspicatur tamen *Gesnerus* in Histor. Avium easdem intelligere *Hesychium* in voce δρικναί.

CAPVT XLII.

Ὄρνις ὁ ἀτταγᾶς, μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτοῦ ἐν Ὄρνισι τῷ δράματι. Οὗτός τοι τὸ ἴδιον ὄνομα, ἡ σθένει φωνῇ, φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό. Λέγουσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας μελεαγρίδας τὸ αὐτὸ δήπου δρᾶν τοῦτο· καὶ ὅτι Μελεάγρῳ τῷ Οἰνέως προσήκουσι κατὰ γένος μαρτυρεῖσθαι, καὶ μάλα εὐστόμως. Λέγει δὲ ὁ μῦθος, ὅσαι ἦσαν οἰκεῖαι τῷ Οἰνείδῃ νεανίᾳ, ταύτας εἰς δάκρυά τε ἄσχετα καὶ πένθος ἄτλητον ἐκπεσεῖν, καὶ θρηνεῖν, οὐδέν τι τῆς λύπης προσιεμένας ἄκος· οἴκτῳ δὲ ἄρα τῶν θεῶν εἰς ταῦτα τὰ ζῶα ἀμεῖψαι τὸ εἶδος· ταῖς δὲ ἰνδάλματα καὶ σπέρματα τοῦ τότε πένθους ἐντακῆναι, καὶ εἰς νῦν ἔτι Μελέαγρόν τε ἀναμέλπειν, καὶ ὡς αὐτῷ προσήκουσιν ᾄδειν καὶ τοῦτο μέντοι. Ὅσοι δὲ ἄρα αἰδοῦνται τὸ θεῖον, καὶ μᾶλλον τὴν Ἄρτεμιν, οὐκ ἄν ποτε τῶνδε τῶν ὀρνίθων ἐπὶ τροφὴν προσάψαιντο· καὶ ἥ τις ἡ αἰτία, ἴσασί τε οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες τὴν Λέρον, καὶ ἔνεστι μαθεῖν ἀλλαχόθεν.

ἀτταγᾶς] *Aristophanes* in Avibus v. 250. 298. 762. Cf. infra VI. 45. XV. 27.

πένθους] Ita ex altero Gesneri Codice et Mediceo scripsit Gron. pro vulgato πάθους, quod quidem mihi

magis placet. Infra V. 27. de Meleagridibus Leriis narrat ex Istro, a rapacibus avibus eas non tangi. *Mnaseas* apud *Plinium* XXXVII. 2. Africae locum Sicyonem appellat et Crathin amnem in Oceanum effluentem e lacu, in quo aves, quas Meleagridas et Penelopas vocat. Circa Mercurii promontorium in Africa reperiri auctor est *Scylax* p. 50. alibi nusquam nisi inde esportatas. *Varro* R. R. III. 9. gallinae Africanae sunt grandes, variae, gibberae, quas Meleagrides appellant Graeci, hae novissimae in triclinium ganearium introierunt e culina propter fastidium hominum. *Plinius* eum locum transtulit in Libr. X. sect. 38. sed ille ponit: propter ingratum virus, et simili modo eas pugnare in Boeotia circum Meleagri tumulum, ut aves Memnoniae. *Columella* VIII. 2. Africana, inquit, gallina est, quam plerique Numidicam dicunt, Meleagridi similis, nisi quod rutilam galeam et cristam capite gerit, quae utraque sunt in Meleagride caerulea. Solus igitur *Columella* Africanam a Meleagride distinguit. Pro *galea Gesnerus* in Historia Avium p. 462. recte *palea* legit. Numidas *Linnaei* intelligi post *Perraltum* docuit *Pallas* in Spicilegio Zoolog. III. p. 13 seqq. qui avem Africanam seu Numidicam *Columellae* putat esse numidam mitratam ab eo descriptam p. 19. Ea enim mitram rubram habet in capite, quamvis crista absit, quam gerit numida cristata ibidem descripta. Quemadmodum vero ex Samo insula pavones ad reliquas nationes translati sunt, teste *Menodoto* apud *Athenaeum* XIV. p. 655. ita Meleagrides ex Aetolia primum in alias regiones Graeciae pervenerunt, teste eodem *Menodoto*. Meleagridem accuratissime describit *Clytus* Milesius Aristotelis discipulus L. I. de Mileto apud *Athenaeum* l. c. περὶ δὲ τὸ ἱερὸν τῆς παρθένου ἐν Λέρῳ εἰσὶν οἱ καλούμενοι ὄρνιθες Μελεαγρίδες. Quoniam igitur in Aetolia primum educatae fuerint Meleagrides, hinc Aetoli fabulam de Meleagro addiderunt, quam narrat etiam *Antoninus* Liberalis c. 2. Λέρον insulam Sporadum unam facit Gronovius ad h. l. quam vere, nescio. Conjunctionem εἰ ante τὴν Ἄρτεμιν delevi auctore Cod. Aug.

CAPVT XLIII.

Πέπυσμαι δὲ ὑπὲρ τῶν μυρμήκων καὶ ταῦτα. Οὕτως ἄρα αὐτοῖς τὸ ἐθελουργὸν, καὶ τὸ ἐθελόπονον πάρεστι ἀπροφασίστως, καὶ ἄνευ τινὸς ὑποτιμήσεως ἐθελοκακούσης, καὶ σκήψεως, εἰς ἣν ὑποχωρεῖ τὸ ῥᾴθυμον, ὡς κἀν ταῖς πανσελήνοις μηδὲ νύκτωρ βλακεύειν, μηδὲ ἐλιννύειν, ἀλλ' ἔχεσθαι τῆς σπουδῆς· ὦ ἄνθρωποι μυρίας προφάσεις τε καὶ σκήψεις ἐς τὸ ῥᾳστωνεύειν ἐπινοοῦντες. Καὶ τί δεῖ καταλέγειν τε καὶ ἐπαντλεῖν τὸν τοιοῦτον ὄχλον; κεκήρυκται γὰρ Διονύσια, καὶ Λήναια, καὶ Χύτροι, καὶ Γεφυρισμοί· καὶ μετελθόντων ἐς τὴν Σπάρτην ἄλλα, καὶ ἐς Θήβας ἄλλα· καὶ κατὰ πόλιν μυρία ἑκάστην, τὰ μὲν βάρβαρον, τὰ δὲ Ἑλλάδα.

κἀν ταῖς] Ita Mediceus a secunda manu pro καὶ ταῖς. Non dubitavi hoc recipere. Cod. Aug. ὑποικουρεῖ pro ὑποχωρεῖ habet.

Γεφυρισμοὶ] *Gronovius Meursium* in Eleusin. c. 27. laudat. De reliquis diebus festis nota omnia sunt iis, quibus interpretamur *Aelianum*.

CAPUT XLIV.

Μαρτύριον δὲ τῆς τῶν ζώων φύσεως, ὅτι ἐ πάντῃ δυσμεταχείριςός ἐςιν, ἀλλ' εὖ παθόντα ἀπομνησθῆναι τῆς εὐεργεσίας ἐςὶν ἀγαθὰ ζώων ἀγριότατα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, οἵ τε αἴλυροι, καὶ οἱ ἰχνεύμονες, καὶ οἱ κροκόδειλοι, καὶ τὸ τῶν ἱεράκων ἔτι φῦλον. Ἁλίσκεται δὲ κολακείᾳ τῇ κατὰ γαςέρα, καὶ ἐντεῦθεν ἡμερωθέντα λοιπὸν πρᾳότατα μένει· καὶ ὐκ ἄν ποτε ἐπιθεῖτο τοῖς εὐεργέταις τοῖς ἑαυτῶν, τῦ θυμῦ τῦ συμφυῦς τέως καὶ συγγενῦς ἅπαξ παραλυθέντα. Ἄνθρωπος δὲ καὶ λόγυ μετειληχὸς ζῶον, καὶ φρονήσεως ἀξιωθὲν, καὶ αἰδεῖσθαι λαχὸν, καὶ ἐρύθημα ἐπίςασθαι, φίλυ γίνεται βαρὺς πολέμιος, καὶ ὅσα ἀπόῤῥητα ἐπιςεύθη, ταῦτα δι' αἰτίαν βραχυτάτην καὶ τὴν παρατυχῦσαν εἰς ἐπιβυλὴν ἐξέπτυσε τὴν τῦ πεπιςευκότος.

CAPUT XLV.

Θαυμάσαι λόγον ἄξιόν φησιν Εὔδημος· καὶ τῷ γε ἀνδρὶ τῷδε ὁ λόγος ὗτός ἐςι. Νεανίας θηρατικὸς, συμβιῦν τοῖς τῶν ζώων ἀγριωτάτοις οἷος, ἐκ νέων μέντοι καὶ βρεφῶν πεπωλευμένυς εἶχε, συντρόφυς τε καὶ συσσίτυς ἑαυτοῖς γεγεννημένυς, κύνα, καὶ ἄρκτον, καὶ λέοντα· καὶ ταῦτα μὲν χρόνυ πρὸς ἄλληλα εἰρήνην ἄγειν καὶ φίλα νοεῖν σφισι, λέγει Εὔδημος. Μιᾶς δὲ τυχῦν ἡμέρας τὸν κύνα προσπαίζοντα τὴν ἄρκτον, καὶ ὑπαικάλλοντα καὶ ἐρεσχελῦντα, τὴν δὲ ὐκ εἰωθότως ἐκθηριωθῆναι, καὶ ἐμπεσεῖν τῷ κυνὶ, καὶ λαφύξαι τοῖς ὄνυξι τῦ δειλαίυ τὴν γαςέρα, καὶ διασπάσαι αὐτόν· ἀγανακτῆσαι δὲ τῷ συμβάντι, ὁ αὐτός φησι, τὸν λέοντα, καὶ οἱονεὶ μισῆσαι τὸ ἄσπονδον τῆς ἄρκτυ καὶ ἄφιλον, καὶ τὸν κύνα οἷα ἑταῖρον ποθῆσαι, καὶ εἰς δικαίαν προελθεῖν ὀργὴν, καὶ ἐπιθεῖναι τῇ ἄρκτῳ τὴν δίκην, καὶ τὰ αὐτὰ δρᾶσαι αὐτὴν, ἅπερ ὖν εἰργάσατο τὸν κύνα ἐκείνη. Ὅμηρος μέν φησιν·

Ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι.

ἔοικε δὲ ἡ φύσις δεικνύναι, ὅτι καὶ φίλον ἑαυτῷ τιμωρὸν καταλιπεῖν, ὦ φίλε Ὅμηρε, κέρδος ἐστίν· οἷόν τι καὶ περὶ Ζήνωνος καὶ Κλεάνθους νοοῦμεν, εἴτι ἀκούοιμεν.

νοεῖν σφισι] Postremam vocem ex Mediceo adjecit Gronov. Locus *Homeri* est Odysseae Γ'. 196. Pro οἷός τε statim ab initio scripsi οἷος, et paulo post διασπάσαι pro διασπάσασθαι auctore Cod. Augustano.

CAPVT XLVI.

Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται θηρία, τὸ μέγεθος ὅσον ἂν γένοιντο οἱ κάνθαροι· καὶ ἔστιν ἐρυθρά, κινναβάρει δὲ εἰκάσαις ἄν, εἰ πρῶτον θεάσαιο αὐτά· πόδας ἔχει ταῦτα μηκίστους, καὶ προσάψασθαι μαλακά ἐστι. Φύεται δὲ ἄρα ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν φερόντων τὸ ἤλεκτρον, καὶ σιτεῖται τὸν τῶν φυτῶν καρπὸν τῶνδε. Θηρῶσι δὲ αὐτὰ οἱ Ἰνδοί, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν βάπτουσι τάς τε φοινικίδας, καὶ τοὺς ὑπ' αὐταῖς χιτῶνας, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ἐθέλωσι ἄλλο ἐς τήνδε τὴν χρόαν ἐκτρέψαι τε καὶ χρῶσαι. Κομίζεται δὲ ἄρα ἡ τοιάδε ἐσθὴς καὶ τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Καὶ τό γε εὐειδὲς τῆς ἐσθῆτος δοκεῖ τοῖς Πέρσαις θαυμαστὸν, καὶ ἀντικρινομένη γε τοῖς Περσῶν ἐπιχωρίοις κρατεῖ κατὰ πολὺ καὶ ἐκπλήττει, ὥς φησι Κτησίας· ἐπεὶ καὶ τῶν ᾀδομένων τῶν Σαρδιανικῶν ὀξυτέρα τέ ἐστι καὶ τηλαυγεστέρα. Γίνονται δὲ ἐνταῦθα τῆς Ἰνδικῆς, ἔνθα οἱ κάνθαροι, καὶ οἱ καλούμενοι κυνοκέφαλοι, οἷς ἔδωκε τὸ ὄνομα ἡ τοῦ σώματος ὄψις τε καὶ φύσις· τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπων ἔχουσι, καὶ ἠμφιεσμένοι βαδίζουσι δορὰς θηρίων. Καὶ εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἀνθρώπων λυποῦσι οὐδένα, καὶ φθέγγονται μὲν οὐδὲν, ὠρύονται δὲ, τῆς γε μὴν Ἰνδῶν φωνῆς ἐπαΐουσι. Τροφὴ δὲ αὐτοῖς τῶν ζώων τὰ ἄγρια, αἱροῦσι δὲ αὐτὰ ῥᾶστα, καὶ γάρ εἰσιν ὤκιστοι, καὶ ἀποκτείνουσι καταλαβόντες, καὶ ὀπτῶσιν οὐ πυρὶ, ἀλλὰ πρὸς τὴν εἵλην τὴν τοῦ ἡλίου, εἰς μοίρας διαξήναντες. Τρέφουσι δὲ καὶ αἶγας, καὶ ὄϊς· καὶ σῖτον μὲν ποιοῦνται τὰ ἄγρια, πίνουσι δὲ τὸ ἐκ τῶν θρεμμάτων γάλα ὧν τρέφουσι. Μνήμην δὲ αὐτῶν ἐν τοῖς

ἀλόγοις ἐποιησάμην, καὶ εἰκότως· ἔναρθρον γὰρ, καὶ εὔσημον, καὶ ἀνθρωπίνην φωνὴν οὐκ ἔχουσιν.

ἐκτρίψαι] Ita ex Cod. alt. Gesneri et Mediceo scripsit Gronov. pro vulgato ἐκτρῖψαι. Sed *Oudendorp* ad *Thomam* p. 317. ἐντρίψαι emendat, cujus equidem rationem non capio. In seqq. Cod. Aug. Σαρδονικῶν habet.

Κτησίας] Ejus locum habet etiam *Photius* p. 152. Quale insectum sit intelligendum, non adeo facile est divinare. Nimis enim temere *Delaval* in Praefatione Libri sui: *An experimental Inquiry into the cause of the changes of colours Londini* 1777. pronunciat coccum Americanum tinctorium, vulgo Cochenille dictum, intelligi. Propius cogitare liceret de gummi lacca, si pluribus et certis experimentis post doctissimum Gallum, *Geoffroi*, natura et origo ejus animalis demonstrata esset.

ἤλεκτρον] *Photius*: καὶ γίνεται ταῦτα ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν τὸ ἤλεκτρον φερόντων· καὶ τὸν καρπὸν κατεσθίει αὐτῶν καὶ διαφθείρει, ὥσπερ ἐν τοῖς Ἕλλησιν οἱ φθεῖρες τὰς ἀμπέλους. ταῦτα οὖν τὰ θηρία τρίβοντες οἱ Ἰνδοὶ, βάπτουσι. Arbores electrophoras *Ctesias* ibid. p. 148. ad flumen Hyparchnm, esse in montibus aquam cingentibus arbores Indico nomine sipachora appellatas, quarum lacrymae seu gummi, in aquas delapsae concrescant in electrum. *Plinius* XXXVII. 2. Ctesias, inquit, Indis flumen esse Hypobarum — fluere a Septentrione in exortivum Oceanum, juxta montem silvestrem arboribus electrum ferentibus. Arbores eas siptachoras appellari. ubi Codices *Aphytacoras* habent.

ὠρύονται] Eadem ex *Ctesia Photius* l. c. et breviter *Plinius* VII. 2. p. 372. ed. Hard.

CAPUT XLVII.

Χλωρὶς ὄνομα ὄρνιθος, ἥπερ οὖν οὐκ ἂν ἀλλαχόθεν ποιήσαιτο τὴν καλιὰν, ἢ ἐκ τοῦ λεγομένου συμφύτου (ἔστι δὲ ῥίζα τὸ σύμφυτον εὑρεθῆναί τε καὶ ὀρύξαι χαλεπὴ) στρωμνὴν δὲ ὑποβάλλεται τρίχας καὶ ἔρια. Καὶ ὁ μὲν θῆλυς ὄρνις οὕτω κέκληται· ὁ δὲ ἄρρην, χλωρίωνα καλοῦσιν αὐτὸν, καὶ ἔστι τὸν βίον μηχανικὸς, μαθεῖν τε πᾶν ὁτιοῦν ἀγαθὸς, καὶ τλήμων ὑπομεῖναι τὴν ἐν τῷ μανθάνειν βάσανον, ὅταν ἁλῷ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ χειμῶνος ἄφετον καὶ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ἴδοι τις αὐτόν· ἠριναὶ δὲ ὅταν ὑπάρχωνται τροπαὶ τοῦ ἔτους, τηνικαῦτα ἐπιφαίνεται· Ἀρκτούρου τε ἐπιτολαὶ, ὅδ᾽ ἀναχωρεῖ ἐς τὰ οἰκεῖα, ὁπόθεν καὶ δεῦρο ἐστάλη.

ὁ δὲ ἄῤῥην, χλωρίωνα] *Aristoteles* H. A. IX. 13 ἡ δὲ καλουμένη χλωρὶς διὰ τὸ τὰ κάτω ἔχειν ὠχρὰ, ἔστι μὲν ἡλίκος κόρυδος. Idem IX. 22 ὁ δὲ χλωρίων χλωρὸς ὅλως. οὗτος τὸν χειμῶνα οὐχ ὁρᾶται, περὶ δὲ τὰς τροπὰς τὰς θερινὰς φανερὸς μάλιστα γίνεται, ἀπαλλάττεται δὲ ὅταν ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλῃ. τὸ δὲ μέγεθός ἐστιν ὅσον τρυγών. De eadem ave Idem IX. c. 15 χλωρίων δὲ μαθεῖν μὲν ἀγαθὸς καὶ βιομήχανος, κακοπετὴς δὲ, καὶ χρόαν ἔχει μοχθηράν. Ex duobus posterioribus locis *Aelianus* narrationem suam concinnavit, immixto gravi et turpi errore. Genere enim, non sexu differre χλωρίδα

a χλωρεῖ docent omnia, quae Philosophus tradit; deinde quod *Aelianus* habet καὶ τλήμων ὑπομένειν τὴν ἐν τῷ μανθάνειν βάσανον, ortum videtur ex varia lectione *Aristotelici* loci. Forte enim pro κακοτεχνής alii Codices κακοπαθὴς praeferebant. χλωρίδα *Linnaeus* loxiam chlorida suam interpretatur cum aliis, sed *Gesnerus* jam olim monuit cibum nostrae chlotidis graecae non convenire. Illa enim, teste *Aristotele*, vermibus, haec seminibus victitat. An igitur emberiza citrinella *Linn.* intelligenda? χλωρίωνα seu χλωρέα *Gesnerus* dubitanter galbulam *Plinii* interpretatur.

ἐπιτολαί] *Gesnerus* ὅταν ὑπάρχωνται repetendum monet.

CAPVT XLVIII.

Υπὸ θυμοῦ τεθηγμένον ταῦρον καὶ ὑβρίζοντα εἰς κέρας, καὶ σὺν ὁρμῇ καὶ ἀκατασχέτως φερόμενον, οὐχ ὁ βουκόλος ἐπέχει, οὐ φόβος ἀναστέλλει, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον· ἄνθρωπος δὲ ἵστησιν αὐτὸν, καὶ παραλύει τῆς ὁρμῆς, τὸ δεξιὸν αὐτοῦ γόνυ διασφίγξας ταινίᾳ, καὶ ἐντυχὼν αὐτῷ.

παραλύει] Ita Mediceus cum Cod. Aug. pro πως λύει. In fine capitis Gronov legendum censet: καὶ ἐγκρατεῖ αὐτοῦ. Similes ineptias alii de ficu commenti sunt. Cf. *Niclas* ad *Geoponica* XV. 1. 4. p. 1036. *Horapollo* II. 78. eadem fere cum nostro tradit.

CAPVT XLIX.

Η πάρδαλις πέντε ἔχει δακτύλους ἐν τοῖς ποσὶ τοῖς προσθίοις, ἐν δὲ τοῖς κατόπιν τέτταρας. Ἡ δὲ θήλεια εὐρωστοτέρα τοῦ ἄῤῥενος. Ἐὰν δὲ γεύσηται ἀγνοοῦσα τοῦ καλουμένου παρδαλιάγχου, πόα δέ ἐστιν, ἀποπάτημα ἀνθρώπου ποθὲν ἀνιχνεύσασα, διασώζεται.

παρδαλιάγχου] Gronovius παρδαλιάγχες malebat ex *Aristotele* H. A. IX. 6. ex quo loco posterior pars hujus capitis excerpta est. Cf. etiam *Dioscorides* IV. c. 22. Aconitum hoc nomine intelligitur, quod Auctor Mirabil. Auscult. p. 90. in Armenia nasci tradit. Cf. Scholia ad *Nicandri* Alexiph. p. 64. et 66. coll. *Cagnato* in Observ. Variis II. 22.

CAPVT L.

Οἱ ἵπποι τὰς κάτω βλεφαρίδας οὔ φασιν αὐτοὺς ἔχειν. Ἀπελλῆν οὖν τὸν Ἐφέσιον αἰτίαν λέγουσιν ἔχειν, ἐπεί τινα ἵππον γράφων οὐ παρεφύλαξε τὸ ἴδιον τοῦ ζώου. Οἱ δὲ οὐκ Ἀπελλῆν φασι τὴν αἰτίαν ταύτην ἐνέγκασθαι, ἀλλὰ Νίκωνα, ἀγαθὸν μὲν ἄνδρα γράψαι τὸ ζῶον τοῦτο, σφαλέντα δ' οὖν ἐς μόνον τὸ εἰρημένον.

Νίκωνα] Μίκωνα h. l. et infra VII. 38. et apud *Tzetzen* in Chiliad. XII. 427. v. 560. corrigit *Meursius* in Atticis Lectionibus I. 12.

CAPUT LI.

Τὸν οἶστρόν φασιν ὅμοιον εἶναι μυίᾳ μεγίστῃ, καὶ εἶναι στερεὸν καὶ εὐπαγῆ, καὶ ἔχειν κέντρον ἰσχυρὸν ἠρτημένον τοῦ σώματος, καὶ προΐεσθαι δὲ καὶ ἦχον βομβώδη. Τὸν μὲν οὖν μύωπα ὅμοιον φῦναι τῇ καλουμένῃ κυνομυίᾳ, βομβεῖν δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔχειν δὲ ἔλαττον τὸ κέντρον.

οἶστρον] Cf. infra VI. 37. Copulam καὶ ante ἠρτημένον delevi auctore Cod. Aug.

CAPUT LII.

Ὄνους ἀγρίους οὐκ ἐλάττονας ἵππων τὰ μεγέθη ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι πέπυσμαι· καὶ λευκοὺς μὲν τὸ ἄλλο εἶναι σῶμα, τήν γε μὴν κεφαλὴν ἔχειν πορφύρᾳ παραπλησίαν, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἀποστέλλειν κυανοῦ χρόαν· κέρας δὲ ἔχειν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅσον πήχεως τὸ μέγεθος καὶ ἡμίσεως προσέτι, καὶ τὸ μὲν κάτω μέρος τοῦ κέρατος εἶναι λευκὸν, τὸ δὲ ἀνωτέρω φοινικοῦν, τό γε μὴν μέσον μέλαν δεινῶς. Ἐκ δὴ τῶνδε τῶν ποικίλων κεράτων πίνειν Ἰνδοὺς ἀκούω, καὶ ταῦτα οὐ πάντας, ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἰνδῶν κρατίστους, ἐκ διαστημάτων αὐτοῖς χρυσὸν περιχέοντας, οἱονεὶ ψελλίοις τισὶ κοσμήσαντας βραχίονα ὡραῖον ἀγάλματος. Καί φασι νόσων ἀφύκτων ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον γενέσθαι τὸν ἀπογευσάμενον ἐκ τοῦδε τοῦ κέρατος· μήτε γὰρ σπασμῷ ληφθῆναι ἂν αὐτὸν, μήτε τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ νόσῳ, μήτε μὴν διαφθαρῆναι φαρμάκοις· ἐὰν δέ τι καὶ πρότερον ᾖ πεπωκὼς κακὸν, ἀνεμεῖν τοῦτο, καὶ ὑγιᾶ γενέσθαι αὐτόν. Πεπίστευται δὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ὄνους καὶ ἡμέρους καὶ ἀγρίους, καὶ τὰ ἄλλα τὰ μώνυχα θηρία ἀστραγάλους οὐκ ἔχειν, οὐδὲ μὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι χολήν· ὄνους δὲ τοὺς Ἰνδοὺς λέγει Κτησίας τοὺς ἔχοντας τὸ κέρας ἀστραγάλους φορεῖν, καὶ ἀχόλους μὴ εἶναι· λέγονται δὲ μέλανες εἶναι οἱ ἀστράγαλοι, καὶ εἴ τις αὐτοὺς συντρίψαι, εἶναι τοιοῦτοι καὶ τὰ ἔνδον. Εἰσὶ δὲ καὶ ὠκιστοι οἵδε οὐ μόνον τῶν ὄνων, ἀλλὰ καὶ ἵππων, καὶ ἐλάφων· καὶ ὑπάρχονται μὲν ἡσυχῇ τοῦ δρόμου, κατὰ

μικρὰ δὲ ἐπιῤῥώννυνται καὶ διώκειν ἐκεῖνον, τοῦτο δὴ τὸ ποιητικὸν, μεταθεῖν τὰ ἀκίχητά ἐςιν. Ὅταν γε μὴν ὁ θῆλυς τέκῃ, καὶ περιάγηται τὰ ἀρτιγενῆ, σύννομοι αὐτοῖς οἱ πατέρες αὐτῶν γίνονται, φυλάττοντες τὰ βρέφη· διατριβαὶ δὲ τοῖς ὄνοις τῶν Ἰνδικῶν πεδίων τὰ ἐρημότατα. Ἐπιόντων δὲ τῶν Ἰνδῶν ἐπὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν, τὰ μὲν ἁπαλὰ καὶ ἔτι νεαρὰ ἑαυτῶν νέμεσθαι κατόπιν ἐῶσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπερμαχοῦσι, καὶ ἐπίασι τοῖς ἱππεῦσιν ὁμόσε, καὶ τοῖς κέρασι παίουσι. Τοσαύτη δὲ ἄρα ἡ ἰσχὺς ἡ τῶνδέ ἐςιν, οὐδὲν ἀντέχει αὐτοῖς παιόμενον, ἀλλ' εἴκει, καὶ διακόπτεται, καὶ ἐὰν τύχῃ κατέθλασαι, καὶ ἀχρεῖόν ἐςιν. Ἤδη δὲ καὶ ἵππων πλευραῖς ἐμπεσόντες διέσχισαν, καὶ τὰ σπλάγχνα ἐξέχεαν· ἔνθεν τοι καὶ ὀῤῥωδοῦσιν αὐτοῖς πλησιάζειν οἱ ἱππεῖς· τὸ γάρ τοι τίμημα τοῦ γενέσθαι πλησίον θάνατός ἐςιν οἴκτιςος αὐτοῖς, καὶ ἀπόλλυνται καὶ αὐτοὶ καὶ ἵπποι. Δεινοὶ δέ εἰσι καὶ λακτίσαι. Δήγματα δὲ ἄρα ἐς τοσοῦτον καθικνεῖται αὐτῶν, ὡς ἀποσπᾶν τὸ περιληφθὲν πᾶν. Ζῶντα μὲν οὖν τέλειον οὐκ ἂν λάβοις, βάλλονται δὲ ἀκοντίοις καὶ οἰςοῖς· καὶ τὰ κέρατα οὕτως τὰ ἐξ αὐτῶν Ἰνδοὶ νεκρῶν σκυλεύσαντες, ὡς εἶπον, περιέπουσιν. Ὄνων δὲ Ἰνδῶν ἄβρωτόν ἐςι κρέας· τὸ δὲ αἴτιον, πέφυκεν εἶναι πικρότατον.

τὰ μεγέθη] Ita Mediceus cum *Apostolio* XIV. 57. pro τὸ μέγεθος.

μετώπου] Iidem τῷ μετώπῳ praeferunt. Porro *Apostolius* ἄνω habet, quod probo.

νόσων ἀφύκτων] Cf. supra III. 41 et *Philostratus* in Vita Apol. III. 2. Sed princeps fabulae auctor est *Ctesias* ap. *Photium* p. 153. ex quo etiam *Aristoteles* refert H. A. II. 1. καὶ ἀστράγαλον δὲ ὁ Ἰνδικὸς ὄνος ἔχει τῶν μωνύχων μόνος. Videtur *Ctesias* intellexisse rhinocerota, de quo forte inaudiverat Indorum tantum relationes. Superstitio antiqua cornibus animalis diu adhaesit. Mecum etiam sentit *Bochart* Hieroz. I. p. 933.

λυφθῆναι] Sic recte Mediceus pro λυθῆναι.

μέλανες εἶναι] *Ctesias* contra: τὴν δὲ χρόαν ὥσπερ κιννάβαρι καὶ διὰ βάθους.

ἐλάφων] Ita recte *Gronovius* cum *Wardo* emendandum censebat pro inepta lectione ἐλεφάντων.

ἀκίχητα] Respicit Homericum Iliad. Ψ. 75. ἀκίχητα διώκων ἵππους Αἰακίδαο.

τέκῃ] Sic recte Mediceus pro τέκοι; ut etiam in fine capitis ὄνων pro vulgato ὄνῳ.

οὐδὲν ἀντέχει] Haec non bene cum praecedentibus cohaerent, et nimis abrupta sunt. Videtur ὥστε excidisse, ut in loco plane gemino, V. 3. ex eodem *Ctesia*: τοσοῦτον δὴ ἄρα τῶν ὀδόντων αὐτοῖς κράτος ἐστὶν, ὥστε πᾶν ὅ, τι ἂν ὑπ' αὐτοῖς λάβωσι, συντρίβουσι ῥᾷστα. ubi omisso ὥστε vulgo τοσοῦτον δὲ ἄρα legebatur.

CAPVT LIII.

Εἶναι δὲ ἄλογα μὲν ζῶα, Φυσικὴν δὲ ἔχειν ἀριθμητικὴν μὴ διδαχθέντα, Εὔδημός Φησι, καὶ ἐπάγει μαρτύριον ἐκεῖνο τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ζώων· τὸ δὲ ὄνομα ἐ λέγει, ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστιν. Ὅ,τι ἂν θηράσῃ, ποιεῖν μοίρας ἕνδεκα, καὶ τὰς μὲν δέκα σιτεῖσθαι, τὴν δὲ ἑνδεκάτην ἀπολιπεῖν (ὅτῳ δὴ, καὶ ἀντὶ τȣ̃, καὶ ἐννοίᾳ τίνι σκοπεῖν ἄξιον) ἀπαρχήν γε τινὰ ἢ δεκάτην, ὡς ἂν εἴποις. Οὐκȣ̃ν ἐκπλαγῆναι δίκαιον τὴν αὐτοδίδακτον σοφίαν, τὴν γάρ τοι μονάδα, καὶ δυάδα, καὶ τȣ̀ς ἑξῆς ἀριθμȣ̀ς ζῶον οἶδεν ἄλογον· ἀνθρώπῳ δὲ δεῖ πόσων μὲν τῶν μαθημάτων, πόσων δὲ τῶν πληγῶν, ἵνα ἢ μάθῃ ταῦτα εὖ καὶ καλῶς, ἢ πολλάκις μὴ μάθῃ.

καὶ ἀντὶ τȣ̃] Ita Mediceus cum *Apostolio* XII. 9. Vulgo δὴ ἀντὶ δὲ τȣ̃. In seqq. *Gesnerus* legebat ἢ τὴν μονάδα pro vulgatis τὴν δέ γε μονάδα; sed recepi lectionem *Apostolii*. — Posthaec Mediceus scriptum habet caput LVIII.

CAPVT LIV.

Λέγȣσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ῥαθύμως αὐτῶν ȣ̓κ ἀκȣ́ȣσιν ἄνδρες Φιλόσοφοι, ἔν τινι νομῷ τῶν Αἰγυπτίων, ὀνπερȣ̃ν ἐξ Ἡρακλέȣς τȣ̃ Διὸς ὀνομάζȣσι, παῖδα ὡραῖον, ὡς ἂν Αἰγύπτιον, χηνῶν ποιμένα, ἐράστριαν ἀσπίδα λαχεῖν, καὶ μέντοι παρ' αὐτῇ εἶναι θαυμαστόν· εἶτα Φοιτῶσαν τῷ ἐρωμένῳ προλέγειν ὄναρ τὰς ἐπιβȣλὰς τὰς εἰς αὐτὸν πανȣργȣμένας ἐκ θατέρȣ θηρίȣ, ὅπερ ἦν αὐτῇ σύννομον, ὡς ἂν εἴποις, ζηλοτυπίᾳ τινὶ τῇ πρὸς τὸν παῖδα ὑπὲρ τῆς νύμφης τῆς ἀσπίδος· καὶ ταῦτα πειρωμένȣ δρᾶν τȣ̃ ἄῤῥενος, τόνδε ἐπακȣ́σαντα πείθεσθαι καὶ Φυλάττεσθαι. Ὅμηρος μὲν ȣ̓̃ν ἔδωκεν ἵππῳ Φωνήν· ἀσπίδι δὲ ἡ Φύσις, ᾗ νόμων ȣ̓δὲν μέλει, Φησὶν Εὐριπίδης.

παρ' αὐτῇ] Hoc ex emendatione *Gesneri* et Cod. Aug. recepi pro αὐτὴν. Locus *Homeri* est in Iliad. Υ. 404. Locum *Euripidis* tractavit *Th. Gataker* in Miscell. Advers. Posthum. p. 490. Verba ὡραῖον, ὡς ἂν Αἰγύπτιον, ut Aegyptium scilicet, exemplis illustrat *Valckenair* ad *Herodotum* p. 168.

CAPUT LV.

Καμήλους ἔτη βιοῦν καὶ πεντήκοντα ἀκήκοα, τὰς δ' ἐκ Βάκτρων πέπυσμαι προϊέναι καὶ εἰς δὶς τοσαῦτα. Καὶ οἵ γε ἄῤῥενες καὶ πολεμικοὶ, καὶ ἐκτέμνουσιν αὐτοὺς οἱ Βάκτριοι, τὴν ὕβριν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν ἀφαιροῦντες, τὴν δὲ ῥώμην αὐτοῖς φυλάττοντες· καίονται δὲ καὶ αἱ θήλειαι τὰ ἐξάπτοντα εἰς οἶστρον μέρη αὐτάς.

πεντήκοντα] *Aristoteles* H. A. VIII. 9 αἱ μὲν πολλαὶ περὶ ἔτη τριάκοντα, ubi potius ex *Aeliano* et *Plinio* VIII. 18 πεντήκοντα legendum esse monet Gronov.

καίονται δὲ καὶ αἱ] *Aristoteles* H. A. IX. 50 ἐκτέμνονται δὲ καὶ αἱ κάμηλοι αἱ θήλειαι, ὅταν ἐς πόλεμον χρῆσθαι αὐταῖς βούλωνται, ἵνα μὴ ἐν γαστρὶ λάβωσι. *Plinius* l. c. castrandi genus etiam feminas, quae bello praeparentur, inventum est; fortiores ita fiunt, coitu negato.

CAPUT LVI.

Φώκην Εὔδημος λέγει ἐρασθῆναι ἀνδρὸς σπογγιὰς θηρεύειν συνειθισμένου, καὶ προϊοῦσαν τῆς θαλάττης, ἔνθα ἦν ὕπαντρος πέτρα, ὁμιλεῖν αὐτῷ. Τῶν δὲ ὁμοτέχνων ἦν ἄρα οὗτος αἴσχιστος, ἀλλ' ἐδόκει τῇ φώκῃ ὡραιότατος εἶναι· καὶ θαῦμα ἴσως οὐδὲν, ἐπεὶ καὶ ἄνθρωποι πολλάκις τῶν ἧττον καλῶν ἠράσθησαν, ἐς τοὺς ὡραιοτέρους οὐ παθόντες οὐδὲν, ἀλλ' ἀμελήσαντες αὐτῶν.

ἦν ἄρα οὗτος] Ex Mediceo media vox adjecta est.

CAPUT LVII.

Ἀριστοτέλης λέγει τὸν ὑφ' ὕδρου πληγέντα παραχρῆμα ὀσμὴν βαρυτάτην ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι προσπελάσαι αὐτῷ τινα. Λήθην τε καταχεῖσθαι τῷ πληγέντι ὁ αὐτὸς λέγει, καὶ μέντοι καὶ ἀχλὺν κατὰ τῶν ὀμμάτων πολλὴν καὶ λύτταν ἐπιγίνεσθαι, καὶ τρόμον εὐθὺ μάλα ἰσχυρὸν, καὶ ἀπόλλυσθαι διὰ τρίτης αὐτόν.

ὕδρου] Memoria falsus *Aristotelem* *Theriacis* v. 429. haec translata pro *Nicandro* nominat, ex cujus sunt.

CAPUT LVIII.

Τὴν οἰνάδα ὄρνεον εἰδέναι χρὴ οὖσαν, οὐ μὲν, ὥς τινες, ἄμπελον. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης μεῖζον μὲν αὐτὸ εἶναι φάσσης, περιστερᾶς γε μὴν ἧττον. Καλοῦνται δὲ,

ὡς ἀκούω, καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ οἰναδοθῆραι τινές. Λέγοιτο δὲ ἄν τι καὶ κίρκη, διαλλάττον τοῦ κίρκου ὄρνεον οὐ μόνον τῷ γένει, φασὶ, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν.

φάσσης] *Aristoteles* VIII. H. A. 3. ἔστι δὲ τὸ μέγεθος ἡ οἰνὰς μείζων μὲν περιστερᾶς, ἐλάττων δὲ φαβός. et sic etiam philosophi verba laudat *Athenaeus* IX. 12. adeo ut corruptela hujus loci sit manifesta, nisi error ab ipso *Aeliano* sit profectus.

CAPVT LIX.

Κύανος ὄνομα ὄρνις, τὴν φύσιν ἀπάνθρωπος, τὸν τρόπον μισῶν μὲν τὰς ἀστικὰς διατριβὰς, καὶ τὰς κατ' οἰκίαν αὐλίσεις, φεύγων δὲ καὶ τὰς ἐν ἀγροῖς διατριβὰς, καὶ ὅπου καλύβαι τε καὶ ἀνθρώπων αὔλια· χαίρων δὲ ἐρημίαις, καὶ ἡδόμενος ὀρείοις κορυφαῖς, καὶ πάγοις ἀποτόμοις. Ἀλλ' οὔτε ἠπείροις φιληδεῖ, οὔτε νήσοις ἀγαθαῖς. Σκύρῳ δὲ, καὶ εἴ τις τοιαύτη ἑτέρα ἄγαν λυπρὰ καὶ ἄγονος, καὶ ἀνθρώπων χηρεύουσα ὡς τὰ πολλά.

κύανος] *Aristoteles* H. A. IX. 21. ἔστι δέ τις πετραῖος, ᾧ ὄνομα κύανος· οὗτος ὁ ὄρνις ἐν Σκύρῳ μάλιστά ἐστι. ποιεῖται δ' ἐπὶ τῶν πετρῶν τὰς διατριβάς. τὸ δὲ μέγεθος, κοττύφου μὲν ἐλάττων, σπίζης δὲ μείζων μικρῷ. μεγαλόπους δὲ καὶ πρὸς τὰς πέτρας προσαναβαίνει, κυανοῦς ὅλος. τὸ δὲ ῥύγχος ἔχει χαλεπὸν καὶ μακρὸν, σκέλη δὲ βραχέα τῷ πίπῳ παρόμοια. Hodie Cretensibus πετροκόσσυφος audit, teste *Belonio* Observ. I. 10. Autor Libri *De gli Uccelli di Sardegna* docet turdum cyanum solum hucusque Ornithologis cognitum fuisse, verum esse etiam aliam speciem colore fusco, de quo interpretatur locum *Aristotelis* H. A. IX. 19. ubi φαιὸς dicitur. Hic posterior videtur esse turdus saxatilis a *Scopoli* Hist. Av. p. 163. descriptus, quem veteres Ornithologi passerem solitarium dixerunt, ut recte jam monuit *Gesner* in Histor. Avium p. 584. Sed illustris *Buffon* turdum saxatilem et cyanum *Linnaei* a passere solitario distinguit.

CAPVT LX.

Σπῖνοι δὲ ἄρα σοφώτεροι καὶ ἀνθρώπων τὸ μέλλον προεγνωκέναι. Ἴσασι γοῦν καὶ χειμῶνα μέλλοντα, καὶ χιόνα ἐσομένην προμηθέστατα ἐφυλάξαντο· καὶ τοῦ καταληφθῆναι δέει ἀποδιδράσκουσιν εἰς τὰ ἀλσώδη χωρία καὶ τὰ δασέα, καὶ αὐτοῖς τὰ δάση κρησφύγετα, ὡς ἂν εἴποις, ἐστί.

σπῖνοι] Difficile est speciem definire. *Linnaeus* cum aliis hoc nomen id emberizam spinum transtulit.

LIBER QVINTVS.

CAPVT I.

Γῆν τὴν Παριανῶν καὶ τὴν γείτονα Κύζικον ὄρνιθας οἰκεῖν μέλανας ἰδεῖν φασι, τὸ δὲ σχῆμα εἴποις ἱέρακας αὐτοὺς ἄν· ἄγευστοι δέ εἰσι σαρκῶν, καὶ σωφρονοῦσι περὶ γαστέρα, καὶ αὐτοῖς τὰ σπέρματα εἶναι δεῖπνον ἀπόχρη. Ὅταν δὲ ὑπάρξηται τὸ μετόπωρον, εἰς τὴν Ἰλιάδα γῆν ἀγέλη τῶνδε τῶν ὀρνίθων (καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Μέμνονας) εὐθὺ τοῦ Μεμνονείου τάφου φοιτῶσι. Λέγουσι δὲ οἱ τὴν Τρωάδα ἔτι οἰκοῦντες ἠρίον εἶναί τι τῷ τῆς Ἠοῦς Μέμνονι εἰς τιμὴν ἄνετον· καὶ αὐτὸν μὲν τὸν νεκρὸν ἐς τὰ Σοῦσα, τὰ οὕτω Μεμνόνεια ὑμνούμενα, ὑπὸ τῆς μητρὸς κομισθέντα μετέωρον ἐκ τῶν φόνων, τυχεῖν κηδεύσεως τῆς προσηκούσης αὐτῷ· ὀνομάζεσθαι δέ οἱ τὴν στήλην τὴν ἐνταῦθα ἄλλως. Οὐκοῦν τοὺς ὄρνιθας, τοὺς ἐπωνύμους τοῦ ἥρωος τοῦ προειρημένου, ἀφικνεῖσθαι κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ διαιρεῖσθαί τε καὶ διασχίζεσθαι εἰς ἔχθραν καὶ διαφορὰν, καὶ μάχεσθαι μάχην καρτερὰν, καὶ ἐς τοσοῦτον ἔς τ' ἂν οἱ μὲν αὐτῶν ἀποθάνωσιν οἱ ἡμίσεις, οἱ δὲ ἀπέλθωσιν οἱ κρατήσαντες, ἔνθεν καὶ ἀφίκοντο. Ὅπως οὖν ταῦτα δρᾶται, καὶ ὁπόθεν, οὔ μοι σχολὴ φιλοσοφεῖν νῦν, οὐδὲ μὴν τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα ἀνιχνεύειν. Εἰρήσεται δὲ ἐκεῖνο ἐπιτάφιον τῷ παιδὶ τῷ τῆς Ἠοῦς καὶ Τιθωνοῦ, τοῦτον ὅσα ἔτη τὸν ἀγῶνα ἀθλοῦσιν οἱ προειρημένοι ὄρνιθες· Πελίαν δὲ ἅπαξ ἐτίμησαν Ἕλληνες ἀγῶνι, καὶ Ἀμαρυγκέα, καὶ μέντοι καὶ Πάτροκλον, καὶ τὸν ἀντίπαλον Μέμνονος τὸν Ἀχιλλέα.

Μέμνονας] Memnonides *Plinio* X. 26. *Oppianus* Ixeut. I. c. 6. medios inter milvos et corvos commemorat Μέμνονας. Itaque inter aves rapaces congeneres milvis ponit. Aethiopia patria relicta Thraciam petere air, ibique nidificare. *Ovidius* Metamorph. XIII. nigro colore et unguibus aduncis ait esse, quae quidem omnia avem rapacem prodere videntur; sed tamen *Aelianus* frugivoram facit, quod mirabile mihi videtur.

ὁπόθεν] Ita Mediceus pro πόθεν.

CAPVT II.

Ἐν τῇ Κρήτῃ γλαῦκα μὴ γίνεσθαί φασι τὸ παράπαν, ἀλλὰ καὶ εἰσκομισθεῖσαν ἔξωθεν ἀποθνήσκειν.

Ἔοικε δὲ ὁ Εὐριπίδης ἀβασανίστως πεποιηκέναι τὸν Πολύειδον ὁρῶντα τήνδε τὴν ὄρνιν, καὶ ἐξ αὐτῆς τεκμηράμενον ὅτι εὑρήσει καὶ τὸν Γλαῦκον τὸν τεθνεῶτα τοῦ Μίνω τὸν υἱόν. Πυνθάνομαι δὲ ἔγωγε λόγους Κρῆτας ᾄδειν, καὶ διδάσκειν ἐκεῖνα, καὶ πρὸς τοῖς ἤδη διηνυσμένοις, δῶρον λαβεῖν τὴν γῆν τὴν Κρητικὴν ἐκ Διός, οἷα δήπου τροφόν, καὶ τὴν κρύψιν τὴν ὑμνουμένην ἀποκρύψασαν αὐτόν, ἐλευθέραν εἶναι θηρίου πονηροῦ, καὶ ἐπὶ λύμῃ γεννωμένου παντός, καὶ μήτε αὐτὴν τίκτειν, μήτε ἔξωθεν κομισθὲν τρέφειν· καὶ τὴν μὲν ἀποδείκνυσθαι τοῦ δώρου τὴν ἰσχύν, τῶν γάρ τοι προειρημένων ἄγονον εἶναι· εἰ δὲ ἐπὶ πείρᾳ τις ἢ ἐλέγχῳ τῆς ἐκ Διὸς χάριτος εἰσαγάγοι τι τῶν ὀθνείων, τόδε ἐπιψαῦσαν μόνον τῆς γῆς ἀπόλλυσθαι. Οὐκοῦν τοὺς θηρῶντας τοὺς ὄφεις ἐν τῇ πλησίον Λιβύῃ τοιαῦτα παλαμᾶσθαι· ἡμερώσαντες ἄγουσι εἰς θαῦμα οἵδε οἱ γόητες τῶν δακέτων θηρία πολλά, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπάγονται φόρτον γῆς τῆς Λιβύσσης, σφίσι τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρείαν· προμηθείᾳ δὲ τῶν ὄφεων τοῦτο δρῶσιν, ἵνα μὴ ἀπόλωνται· καὶ διὰ ταῦτα εἰς τὴν νῆσον τὴν προειρημένην ὅταν ἀφίκωνται, οὐ πρότερον κατατίθενται τὰ ζῷα, πρὶν ἢ ὑποσπεῖραι τὴν ξένην γῆν, ἣν ἐπήγοντο, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀθροίζουσι τὰ πλήθη, καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἀνοήτους τε καὶ πολλοὺς ἐκπλήττουσιν· ἕως μὲν οὖν ἕκαστον αὐτῶν κατὰ χώραν μένει, συνεσπειραμένον τε καὶ ἱδρυμένον, καὶ ἐπανίσταται μέν, οὐ μὴν ὑπερβάλλει τὴν οἰκείαν κόνιν καὶ σύντροφον, ἐς τοσοῦτον ζῇ· ἐὰν δὲ ἐκφοιτήσῃ εἰς τὴν ὀθνείαν, καὶ ἑαυτῷ ξένην γῆν τὴν ἐχθραίνουσαν αὐτῷ, ἀποθνήσκει, καὶ εἰκότως. Εἰ γὰρ τὸ ἐκ τοῦ Διὸς νεῦμα ἀτελὲς οὔτε πρὸς τὴν Θέτιν ἐγένετο, οὔτε πρὸς ἄλλον τινὰ γένοιτο ἄν, σχολῇ δήπου πρὸς τὴν αὐτοῦ τροφὸν ἐκεῖνο φανεῖται ἄκυρον.

γλαῦκα] *Antigonus* c. 10. *Plinius* X. 29. *Apollonius* VI. 41.

ἀποκρυψάσαν] Ita Mediceus pro ἀποκρυψαμένας. Idem deinceps pro Πολύιδον rectum habet.

λόγους Κρῆτας] Sic Mediceus pro λόγοις.

ἐχθραίνουσαν] Cod. Mediceus ἐχθαίρουσαν praefert; ex eodem deinceps articulus τὸ post εἰ γὰρ adjectus est.

CAPVT III.

Ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἄθηρός ἐστι· μόνος δὲ ἐν αὐτῷ τίκτεται σκώληξ, φασὶ, καὶ τὸ μὲν εἶδος αὐτῷ, ὁποῖον δήπου καὶ τοῖς ἐκ τῶν ξύλων γεννωμένοις τε καὶ τρεφομένοις· ἑπτὰ δὲ πηχῶν τὸ μῆκος προήκουσιν οἱ ἐκεῖθι, εὑρεθεῖεν δ' ἂν καὶ μείζους ἔτι καὶ ἐλάττους· τὸ πάχος δὲ αὐτῶν δεκαετὴς παῖς γεγονὼς μόλις ταῖς χερσὶ περιβάλλειν ἀρκέσειε. Τούτοις δὴ ἄνω μὲν εἷς ὀδοὺς προσπέφυκε, κάτω δὲ ἄλλος, τετράγωνοι δὲ ἄμφω, πυγόνος τὸ μῆκος· τοσοῦτον δὴ ἄρα τῶν ὀδόντων αὐτοῖς τὸ κράτος ἐστὶν, ὥστε πᾶν ὅ, τι ἂν ὑπ' αὐτοῖς λάβωσι, συντρίβουσι ῥᾷστα, ἐάν τε λίθος ᾖ, ἐάν τε ἥμερον ζῶον ἢ ἄγριον. Καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν κάτω καὶ ἐν βυθῷ τοῦ ποταμοῦ διατρίβουσι, τῷ πηλῷ καὶ τῇ ἰλύϊ φιληδοῦντες, καὶ ἐντεῦθεν οὐκ εἰσὶν ἔκδηλοι· νύκτωρ δὲ προΐασιν ἐς τὴν γῆν, καὶ ὅτῳ ἂν περιτύχωσιν, ἢ ἵππῳ, ἢ βοΐ, ἢ ὄνῳ, συντρίβουσιν αὐτὸν, εἶτα σύρουσιν εἰς τὰ ἑαυτῶν ἤθη, καὶ ἐσθίουσιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ πάντα βρύκουσι τὰ μέλη, πλὴν τῆς τοῦ ζώου κοιλίας. Εἰ δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν ἡμέρᾳ πιέζοι λιμὸς, εἴτε κάμηλος πίνοι ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἴτε βοῦς, ὑπανερπύσαντες, καὶ λαβόμενοι ἄκρων τῶν χειλέων μάλα εὐλαβῶς, ὁρμῇ βιαιοτάτῃ καὶ ἕλξει ἐγκρατεῖ ἐς τὸ ὕδωρ ἄγουσι, καὶ δεῖπνον ἴσχουσι. Δορὰ δὲ ἕκαστον περιαμπέχει τὸ πάχος καὶ δύο δακτύλων. Ἄγρα δὲ ἡ κατ' αὐτῶν καὶ θήρα τρόπον τόνδε τετέχνασται. Ἄγκιστρον παχὺ καὶ ἰσχυρὸν ἁλύσει σιδηρᾷ προσηρτημένον καθιᾶσι, προσδήσαντες αὐτῷ λευκολίνου πλατέος ὅπλον, ἐρίῳ κατειλήσαντες καὶ τὸ ἄγκιστρον καὶ τὸ ὅπλον, ἵνα μὴ διατράγῃ ὁ σκώληξ αὐτὰ, ἀναπήξαντες δὲ ἐς τὸ ἄγκιστρον ἄρνα ἢ ἔριφον, εἶτα μέντοι εἰς τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ μεθιᾶσιν. Ἔχονται δὲ ἄνθρωποι τοῦ ὅπλου καὶ τριάκοντα, καὶ ἕκαστος ἀκόντιόν τε ἐνηγκύληται, καὶ μάχαιραν παρήρτηται· καὶ παράκειται ξύλα εὐτρεπῆ, παίειν εἰ δέοι, κρανείας δέ ἐστι ταῦτα, ἰσχυρὰ ἄγαν· εἶτα

περισχεθέντα τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ τὸ δέλεαρ καταπιόντα, τὸν σκώληκα ἕλκουσι· θηραθέντα δὲ ἀποκτείνουσι, καὶ πρὸς τὴν εἵλην κρεμῶσι τριάκοντα ἡμερῶν, λείβεται δὲ ἐξ αὐτοῦ ἔλαιον παχὺ εἰς ἀγγεῖα κεράμου. Ἀφίησι δὲ ἕκαστον ζῶον εἰς κοτύλας δέκα· τοῦτο δὴ τὸ ἔλαιον βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν κομίζουσι, σημεῖα ἐπιβάλλοντες· ἔχειν γὰρ αὐτοῦ ἄλλον οὐδ᾽ ὅσον ῥανίδα ἐφεῖται. Ἀχρεῖον δέ ἐστι τὸ λοιπὸν τοῦ ζώου σκῆνος. Ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἔλαιον ἰσχὺν ἐκείνην, ὄντινα ἂν ξύλων σωρὸν καταπρῆσαί τε καὶ εἰς ἀνθρακιὰν στορέσαι θελήσεις, κοτύλην ἐπιχέας τοῦδε, ἐξάψεις, μὴ πρότερον ἐπιχέας πυρὸς σπέρμα· εἰ δὲ καταπρῆσαι ἄνθρωπον, ἢ ζῶον, σὺ μὲν ἐπιχεῖς, τὸ δὲ παραχρῆμα ἐνεπρήσθη. Τούτῳ τοί φασι τὸν Ἰνδῶν βασιλέα καὶ τὰς πόλεις αἱρεῖν, τὰς εἰς ἔχθραν προσελθούσας οἱ, καὶ μήτε κριοὺς, μήτε χελώνας, μήτε τὰς ἄλλας ἑλεπόλεις ἀναμένειν, ἐπεὶ καταπιμπρὰς ᾕρηκεν· ἀγγεῖα γὰρ κεραμεᾶ, ὅσον κοτύλην ἕκαστον χωροῦντα, ἐμπλήσας αὐτοῦ, καὶ ἀποφράξας, ἄνωθεν εἰς τὰς πύλας σφενδονᾷ· ὅταν τε τύχῃ θυρίδων, τὰ μὲν ἀγγεῖα προσαράττεται καὶ ἀπερράγη, καὶ τὸ ἔλαιον κατώλισθε, καὶ τῶν θυρῶν πῦρ κατεχύθη, καὶ ἄσβεστόν ἐστι, καὶ ὅπλα δὲ καίει καὶ ἀνθρώπους μαχομένους, καὶ ἄπληστόν ἐστι τὴν ἰσχύν. Κοιμίζεται δὲ καὶ ἀφανίζεται πολλῷ φορυτῷ καταχυθέντι. Λέγει ὁ Κνίδιος Κτησίας ταῦτα.

Ἰνδὸς] Ex *Ctesia* apud *Photium* p. 154. Cf. *Philes* 116. *Philostratus* in Vita Apollonii III. 1. in Hyphaside nasci tradit θηρίον ἔμφερον σκώληκι λευκῷ, de quo eadem fere narrat. Eandem fabulam ex *Ctesia* repetitam posuit *Plinius* IX. sect. 17. quorum locorum varietatem persequitur *Gesner* in Historia Aquatil. p. 1228.

ξύλων] *Ctesias* l. c. ὥσπερ ἐν ταῖς συναῖς εἴωθε γίνεσθαι.

εὑρεθεῖεν δ᾽ ἂν] Ita recte editio Gesneri cum Genevensi. Gronovius vitiose edidit εὑρεθείη.

πυγόνος] *Suidas* in hac voce cum Mediceo addunt δέ.

ὥστε πᾶν ὅ,τι ἂν ἐπ᾽ αὐτοῖς λάβωσι] Ita h. l. ex Mediceo constituit Gronovius. Vulgo legebatur τοσοῦτον δὲ ἄρα — ἐστι· πᾶν ὅτι ἀπ᾽ αὐτοῖς λάβωσι, συντρίβουσι. ubi *Gesnerus* κατεσθίουσι emendabat. δὴ pro δὲ an necessarium sit, nescio. Supra IV. 52. in simili loco τοσαύτη δὲ ἄρα ἡ ἰσχὺς legitur sine ulla scripturae varietate. Ex eodem Codice verba ἐάν τε λίθος ᾖ accesserunt.

βρύκουσι] Ita scripsi pro vulgato βρυχῶσι. Ita IV. 34 μέλη βρύκουσι καταπίνει.

ἀναπήξαντες] Sic recte Mediceus pro ἀναπλέξαντες, et cum Aug. deinceps ἐνηγκύληται pro ἐνηγκύλωται. Pro κρεμῶσι Cod. Aug. κρημνῶσι.

κοτύλας] *Ctesias* Ἀττικὰς addit. Quod vero oleum exstillans vasibus fictilibus excipi ait *Aelianus*, in eo contra dicit *Philostratus* l. c. καὶ εἶναι αὐτὸ πλὴν ὑελοῦ οὐδέν. Tale oleum, quod vasa lignea et fictilia penetrat, hodie ex genere quodam piscium cartilagineorum paratur.

Ἰνδῶν βασιλέα] Ita Mediceus cum *Ctesia* l. c. Vulgo Περσῶν. *Pauw* ad *Philen* Πρασίων emendabat.

ἑλεπόλεις] Videtur omnes bellicas machinas intelligere. De singulari aliqua machina hoc nomine laudat Gronovius locum *Ammiani Marcellini* XXIII. 4.

ἐμπλήσας αὐτοῦ] Ita Codex alt. Gesneri et Mediceus pro αὐτά.

φορυτῷ] *Ctesias* l. c. πηλῷ πολλῷ τε καὶ παχεῖ.

CAPVT IV.

Ἡ φάλαινα ὅμοιον δελφῖνι ζῶόν ἐστιν, ἔχει δὲ γάλα καὶ αὐτή· χρόαν δὲ οὐκ ἔστι μέλαινα, κυανῷ δὲ εἴκασται τῷ βαθυτάτῳ· ἀναπνεῖ δὲ οὐ βραγχίοις, ἀλλὰ φυσητῆρι, τοῦτο γὰρ καὶ καλοῦσιν οἱ τοῦ πνεύματος τὴν ὁδόν· διατριβὴ δὲ ὁ Πόντος αὐτῇ, καὶ ἡ ἐκεῖ θάλαττα, πλανᾶται δὲ ἠθῶν ἐκείνων ἐξωτέρω ἡ φάλαινα ἥκιστα.

φάλαινα] Nisi vitium a librario est profectum, iterum gravissime errat *Aelianus*. Haec enim omnia de phocaena vera sunt, tradita ab *Aristotele* VI. 12· ὅμοιος δὲ τῷ δελφῖνι καὶ ἡ φώκαινα· καὶ γάρ ἐστιν ὅμοιος δελφῖνι μικρῷ. γίνεται δὲ ἐν τῷ Πόντῳ. διαφέρει δὲ φώκαινα δελφῖνος. ἔστι γὰρ τὸ μέγεθος ἔλαττον, εὐρύτερον δὲ ἐκ τοῦ νώτου, τὸ χρῶμα κυανοῦν. πολλοὶ δὲ δελφίνων τι γένος εἶναί φασι τὴν φώκαιναν. Vitium loci hujus non advertisse *Gesnerum* ad h. l. nec in historia balaenae p. 139. miror. Cf. supra ad II. 52. Reliqui enim Interpretes talia non curant, verbis, non rebus intenti. Phocaenam Ponti Euxini iterum memorat *Aristoteles* H. A. VIII. 13. et cum delphino una nominat, sed et ibi *Aelianus* IX. 59. et *Plinius* φώκης inepte legunt, ut jam recte animadvertit *Gesnerus*, nisi etiam ibi error fit librarii. Est vero φώκαινα delphis phocaena *Linnaei*.

CAPVT V.

Τὸν ἄῤῥενα ἡ θήλεια νικήσασα ὄρνιν ἐν τῇ μάχῃ, ἀβρύνεταί τε ὑφ' ἡδονῆς ὁ τράχηλος αὐτῆς, καὶ καθίησι κάλλη, οὐκ ἐς τοσοῦτον μὲν ἐς ὅσον καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες· καθίησι δ' οὖν, καὶ φρονήματος ὑποπίμπλαται, καὶ βαίνει μακρότερα.

κάλλη] De re cf. *Aristotelis* H. A. IX. 49. et *Apostolius* VI. 41. ad quem *Pantinus* h. l. κάλλαια emendabat. Sed vide *Oudendorp* ad *Thomam* p. 492.

CAPVT VI.

Φιλοίκειον ὁ δελφὶς ζῶον πεπίστευται, καὶ τούτου τὸ μαρτύριον· Αἶνος πόλις ἐστὶ Θρῄσσα. Ἔτυχεν οὖν

ἁλῶναι δελφῖνα καὶ τρωθῆναι μὲν, οὐ μὴν εἰς θάνατον, ἀλλ᾽ ἔτι βιώσιμα εἶναι τῷ ἑαλωκότι· οὐκοῦν ἐρρύη μὲν αἷμα· ᾔσθοντο δὲ οἱ ἀθήρατοι, καὶ ἀφίκοντο ἐς τὸν λιμένα ἀγέλη, καὶ κατεσκίρτων, καὶ ἦσάν τι δρασείοντες οὐκ ἀγαθόν· ἐν ἔθει δὲ ἦν, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ αὐτοὺς νήχεσθαι, καὶ παῖδας αὐτῶν. Οἱ τοίνυν Αἴνιοι ἔδεισαν, καὶ ἀφῆκαν τὸν ἑαλωκότα. Καὶ ἐκεῖνοι κομισάμενοι, ὡς ἑταίρων ἕνα τῶν κηδεστῶν ἢ γένει προσηκόντων, ᾤχοντο ἀπιόντες. Σπάνιον δὲ ἄνθρωπος ἢ οἰκείῳ δυστυχήσαντι, ἢ οἰκείᾳ, κοινωνὸς σπουδῆς καὶ φροντίδος.

τοῦτο τὸ μαρτύριον] Ita recte Mediceus et *Apostolius* pro τοῦτο.

καὶ αὐτοὺς νήχεσθαι] Copulam καὶ omittit *Apostolius*; mihi videtur sensus ἅμα postulare. Pro Αἴνιοι idem νέοι habet.

ἑταίρων — προσηκόντων] Ita Mediceus pro ἑταῖρον — προσήκοντα. Cod. Aug. κυδίστων habet. Narratio ipsa cum sequenti ex *Eudemo* videtur esse excerpta.

CAPVT VII.

Ἐν Αἰγύπτῳ πίθηκος, ὥς φησιν Εὔδημος, ἐδιώκετο, αἴλουροι δὲ ἦσαν οἱ διώκοντες· ἀνακράτος οὖν ἀποδιδράσκων ὥρμησεν εὐθὺ δένδρου τινὸς, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ συνέθορον ὤκιστα, ἔχονται γὰρ τῶν φλοιῶν, καὶ ἔστι καὶ τούτοις εἰς δένδρα ἐπιβατόν· ὁ δὲ ὡς ἡλίσκετο εἷς ὢν, καὶ ταῦτα ὑπὸ πολλῶν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ πρέμνου, καὶ κλάδου τινὸς ὑπηρτημένου καὶ μετεώρου λαμβάνεται ἄκρου ταῖς χερσὶ, καὶ ἐγκρατῶς εἴχετο οὐκ ἐπ᾽ ὀλίγον· οἱ δὲ, αἴλουροι, ὡς ἐφικτὸν οὐκ ἦν αὐτοῖς ἔτι, ἐπ᾽ ἄλλην θήραν κατέδραμον. Ὁ δὲ κατὰ πολλὴν τὴν σπουδὴν διεσώζετο, ἑαυτῷ ὀφείλων, ὡς τὸ εἰκὸς, ζωάγρια.

CAPVT VIII.

Ἀριστοτέλης ὄφεσιν ἐχθρὰν εἶναι τὴν Ἀστυπαλαιέων γῆν λέγει, καθάπερ καὶ τὴν Ῥήνειαν ταῖς γαλαῖς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἡμῖν. Κορώνῃ δὲ ἐς τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν οὐκ ἐπιβατόν. Ἡμιόνων δὲ Ἦλιν μητέρα οὐκ ἐρεῖς, ἢ τὸ λεχθὲν ψεῦδός ἐστιν.

Ἀριστοτέλης] Locum, qui hodie non exstat, excerpsit *Antigonus* c. 11. c. 8. *Antigonus* c. 12. *Plinius* X. 12.

μητέρα] *Apollonius* Histor. Mirab.

ἡμιόνων] Idem narrat *Herodotus* IV. c. 30.

CAPVT IX.

Ρηγίνοις καὶ Λοκροῖς ἐς τὴν γῆν τὴν ἀλλήλων παριέναι, καὶ γεωργεῖν ἔνσπονδόν ἐστιν. Οὐ μὴν ὁμολογοῦσι τούτοις, οὐδὲ εἰς μίαν νοοῦσι καὶ τὴν αὐτὴν οἱ τέττιγες οἱ τῶνδε καὶ τῶνδε· ἐπεὶ τὸν μὲν Λοκρὸν ἐν Ῥηγίῳ σιγηλότατον ἕξεις, τὸν δὲ Ῥηγῖνον ἐν τοῖς Λοκροῖς ἀφωνότατον. Καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης ἀμοιβαδὸν εἰς τὴν σιωπὴν ἀντιδόσεως ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἄλλος, εἰ μὴ μάτην θρασύνοιτο· οἶδε δὲ, ὦ Ῥηγῖνοι καὶ Λοκροὶ, μόνη ἡ φύσις. Ποταμὸς οὖν τῆς τε Ῥηγίνων καὶ τῆς Λοκρίδος ἐστὶ μέσος, καὶ εἴργονταί γε οὐδὲ πλεθριαίῳ διαστήματι μέσῳ αἱ ὄχθαι, καὶ ὅμως οὐθέτεροι διαπέτονται αὐτόν. Καὶ ἐν Κεφαληνίᾳ ποταμός ἐστιν, ὅσπερ οὖν τῆς τε εὐγονίας τῶν τεττίγων καὶ τῆς ἀγονίας αἴτιος.

Ῥηγίνοις] Cum *Aeliano* faciunt *Strabo* VI. p. 399. *Plinius* XI. 22. *Antigonus* c. 1. *Pausanias* VI. p. 466. Paulo vero diverse rem narrat ex *Timaeo Diodorus* I. p. 268. de Hercule: κατανυστάσαντος δ' αὐτοῦ πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ῥηγίνης καὶ Λοκρίδος καὶ διὰ τὸν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας κόπον ἀναπαυομένου φασὶν ὑπὸ τῶν τεττίγων αὐτὸν ἐνοχλούμενον εὔξασθαι τοῖς θεοῖς ἀφανεῖς γενέσθαι τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτόν. καὶ διὰ τοῦτο τῶν θεῶν βεβαιωσάντων τὴν εὐχὴν μὴ μόνον κατὰ τὸ παρὸν ἀφανεῖς γενέσθαι τούτους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ὕστερον χρόνον ἅπαντα μηδένα κατὰ τὴν χώραν φαίνεσθαι τέττιγα.

πλεθριαίῳ] Ita Mediceus pro πλεθρίῳ. Fluvio nomen est Ἄληξ apud *Strabonem* l. c. et *Livium* XXIX. 7.

Κεφαληνίᾳ] Cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 28. *Antigonus* c. 3.

CAPVT X.

Τὸν βασιλέα αὐτῶν αἱ μέλιτται, πρᾶον ὄντα καὶ ἥμερον καὶ ὁμοῦ τι καὶ ἄκεντρον, ὅταν αὐτὰς ἀπολίπῃ, μεταθέουσί τε καὶ διώκουσι φυγάδα τῆς ἀρχῆς ὄντα. Ῥινηλατοῦσι δὲ αὐτὸν ἀποῤῥήτως, καὶ ἐκ τῆς ὀσμῆς τῆς περὶ αὐτὸν αἱροῦσι, καὶ ἐς τὴν βασιλείαν ἐπανάγουσιν, ἑκοῦσαί τε καὶ βουλόμεναι τοῦ τρόπου ἀγάμεναι. Πεισίστρατον δὲ ἐξήλασαν Ἀθηναῖοι, καὶ Συῤῥακούσιοι Διονύσιον, καὶ ἄλλοι ἄλλους, τυράννους τε καὶ παρανόμους ὄντας, καὶ τέχνην βασιλικὴν ἀποδείξασθαι μὴ δυναμένους, ἥπερ οὖν φιλανθρωπία τε καὶ τῶν ὑπηκόων ἐστὶ προστασία.

ὁμοῦ τι] *Gesnerus* emendabat ὁμοῦ γε. Hunc locum exscripsit *Apostolius* VII. 72. De Pisistrato *Herodotus* I. 61. De Dionysio iuniore Noster V. H. III. 17. IV. 8.

CAPUT XI.

Μέλει τῷ βασιλεῖ τῶν μελιττῶν κεκοσμῆσθαι τὸ σμῆνος τὸν τρόπον τοῦτον. Τὰς μὲν προστάττει ὑδροφορεῖν, τὰς δὲ ἔνδον κηρία διαπλάττειν, τήν γε μὴν τρίτην μοῖραν ἐπὶ τὴν νομὴν προϊέναι. Εἶτα μέντοι ἀμείβουσι τὰ ἔργα ἐκ περιόδου· κάλλιστα δέ πως ἀποκριθεῖσαι, φιλοῦσιν οἰκουρεῖν αἱ πρεσβύταται. Αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπόχρη οἱ τούτων πεφροντικέναι, καὶ νομοθετεῖν, ὅσα προεῖπον, κατὰ τοὺς μεγάλους ἄρχοντας, οὓς οἱ φιλόσοφοι φιλοῦσιν ὀνομάζειν πολιτικούς τε, καὶ βασιλικοὺς τοὺς αὐτούς· τὰ δὲ ἄλλα ἡσυχάζει, καὶ τοῦ αὐτουργεῖν ἀφεῖται. Ἐὰν δὲ ᾖ λῷον ταῖς μελίτταις μεταστῆναι, τηνικαῦτα καὶ ὁ ἄρχων ἀπαλλάττεται· καὶ ἐὰν μὲν ἔτι νέος ᾖ, ἡγεῖται, αἱ δὲ λοιπαὶ ἄγονται· ἐὰν δὲ πρεσβύτερος, φοράδην ἔρχεται, κομιζουσῶν αὐτὸν μελιττῶν ἄλλων. Αἱ μέλιτται δὲ ὑπὸ συνθήματι εἰς ὕπνον τρέπονται. Ὅταν δὲ δοκῇ καιρὸς εἶναι καθεύδειν, ὁ μὲν βασιλεὺς μιᾷ προστάττει ὑποσημῆναι καταδαρθάνειν· καὶ ἡ μὲν πεισθεῖσα τοῦτο ἐκήρυξεν, αἱ δὲ εἰς κοῖτον τρέπονται ἐντεῦθεν, τέως βομβοῦσαι. Ἕως οὖν περίεστιν ὁ βασιλεύς, εἰρήνη εὐθηνεῖται τὸ σμῆνος, καὶ ἀταξία πᾶσα ἠφάνισθη· καὶ οἱ μὲν κηφῆνες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ἀγαπητῶς κυττάροις ἡσυχάζουσιν· αἵτε πρεσβύτεραι διαιτῶνται ἰδίᾳ, καὶ αἱ νέαι ἰδίᾳ, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεύς. καὶ αἱ σχαδόνες ἐφ' ἑαυτῶν εἰσι· καὶ ἡ τροφὴ, καὶ αἱ ἄφοδοι χωρίς. Ἐπειδὰν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπόληται, ἀταξίας τε καὶ ἀναρχίας μεστὰ πάντα· οἵ τε γὰρ κηφῆνες τοῖς τῶν μελιττῶν κυττάροις ἐντίκτουσι, τά τε λοιπὰ ἐν ἀλλήλοις φυρόμενα, εὐθηνεῖσθαι τῷ σμήνει τὸ λοιπὸν οὐκ ἐπιτρέπει· διαφθείρονται δὲ τελευτῶσαι ἐρημίᾳ ἄρχοντος. Βίον δὲ καθαρὸν ζῇ μέλιττα, καὶ ζώου οὐκ ἂν οὐδενὸς βάσαιτό ποτε· καὶ οὐ δεῖται Πυθαγόρου συμβούλου οὐδὲν, ἀπόχρη δὲ ἄρα σῖτος αὐτῇ εἶναι τὰ ἄνθη. Ἔστι δὲ καὶ σωφροσύνην ἀκροτάτη, χλιδὴν γοῦν καὶ θρύψιν

μεμίσηκε, καὶ τὸ μαρτύριον, τὸν χρισάμενον μύρῳ διώκει τε καὶ ἐλαύνει, ὡς πολέμιον ἀνήκεσα δράσαντα· οἶδε δὲ καὶ τὸν προσελθόντα ἐξ ἀκολασίας τε καὶ ὁμιλίας τῆς πρός τινα, καὶ διώκει ἐκεῖνον οἷα δήπε ἔχθιςον. Καὶ ἀνδρείας δὲ εὖ ἥκεσι, καὶ ἄτρεπτοί εἰσι, ἐδὲ ἐν γῦν ζῶον ἀποδιδράσκεσιν, ἐδὲ μὴν κάκη εἴκεσι, χωρεῦσι δὲ ὁμόσε. Καὶ πρὸς μὲν τὲς μὴ ἐνοχλῦντας μηδὲ ἄρχοντας ἀδίκων, μηδὲ τῷ σμήνει προσιόντας κακέργως καὶ σὺν ἐπιβελῇ, εἰρηναῖα αὐτοῖς καὶ ἔισπονδά ἐςι· πόλεμος δὲ ἀκήρυκτος, τὸ ᾀδόμενον τῦτο, ἐπὶ τὲς λυπῦντας ἐξάπτεται, καὶ ὅστις ἥκει κεραΐσων τὸ μέλι αὐταῖς, ἐς τὲς ἐχθρὲς ἠρίθμηται ἕτος. Παίεσι δὲ καὶ τὲς σφῆκας κακῶς· λέγει δὲ Ἀριςοτέλης, ὅτι καὶ ἵππῳ ποτὲ ἐντυχῦσαι πρὸς τῷ σμήνει, ἀπέκτειναν αὐτὸν, ἐπιθέμεναι κατὰ τὸ καρτερὸν αἱ μέλιτται αὐτῷ ἵππῳ. Ἤδη μέντοι καὶ πρὸς ἀλλήλας διαφέρονται, καὶ αἱ δυνατώτεραι κρατῦσι τῶν ἡττόνων. Κρατῦσι δὲ, ὡς ἀκέω, αὐτῶν οὔτε φρῦνοι, καὶ οἱ ἐκ τῶν τελμάτων βάτραχοι, οὔτε μέροπες, καὶ αἱ χελιδόνες, πολλάκις γε μὴν καὶ οἱ σφῆκες. Ὅστις δὲ τέτων ἐκράτησε, Καδμείαν, ὥς γε εἰπεῖν, τὴν νίκην ἐνίκησε· παιόμενοι γὰρ, καὶ κεντέμενοι, κακῶς ἀπαλλάττεσιν· εἰσὶ γὰρ ἐ μεῖον τῷ θυμῷ, ἢ καὶ τοῖς κέντροις ὡπλισμέναι. Οὐκ ἀμοιρῦσι δὲ ἐδὲ τῆς εἰς τὸ προμηθὲς σοφίας· καὶ Ἀριςοτέλης τεκμηριοῖ λέγων, ἔςι δὲ τοιῦτον. Ἐλθῦσαι αἱ μέλιτται ἐπί τι σμῆνος ἐκ οἰκεῖον, ἀλλ' ἕτερον, εἶτα τὸ μηδὲν σφίσι προσῆκον ἐκεράϊζον μέλι· αἱ δὲ, καί τοι συλώμεναι τὸν σφέτερον πόνον, ὅμως ἐνεκαρτέρεν ἡσυχῇ ἀτρεμῦσαι, εἶτα μέντοι τὸ μέλλον ἐγκρατῶς ἐκαραδόκεν· ἐπεὶ δὲ ὁ μελιττεργὸς τὰς πολλὰς τῶν ἐχθρῶν ἀπέκτεινεν, αἱ ἔνδον καταγνῦσαι ὅτι ἄρα δύνανται ἀξιόπιςοι εἶναι πρὸς τὴν μάχην τὴν ἰσοπαλῆ, προελθῦσαι κατημύναντο, καὶ δίκας ἀπήτησαν ὑπὲρ ὧν ἐσυλήθησαν ἐδαμῶς μεμπτάς.

βασιλεῖ] Hunc locum exscripserunt *Apostolius* VII. 72. et *Tzetzes* Chiliad. IV. 125. 110. Plurima derivata sunt ex *Aristotele* H. A. IX. 40. et V. 22

συνθήματι] *Apostolius* συνθήματος. Idem deinceps cum Mediceo δοκῇ dedit pro δοκεῖ.

κοῖτον] *Apostolius* κοίτην.

ζῶα ὅσα ἂν ἀδικῇ] Ita quidem Veteres omnes uno ore praeter *Columellam*, qui apes carne etiam ali posse affirmat, in quo assentientem sibi habet virum doctum in Scriptis Societ. Oeconom. Petropol. IV. p. 82.

αὐτῷ ἵππῳ] *Gesnerus* emendat τῷ ἵππῳ. De hostibus apium vide supra I. 58. et *Aristotelem* l. c. In fine capitis Cod. Aug. ὁ μιμητὰς habet.

CAPVT XII.

Καὶ τοῦτο δὲ τῆς φιλεργίας τῶν μελιττῶν τὸ μαρτύριον· ἐν γοῦν τοῖς χειμεριωτάτοις τῶν χωρίων μετὰ Πλειάδων δυσμὰς εἰς ἰσημερίαν ἠρινὴν διατελοῦσιν οἰκουροῦσαί τε καὶ ἔνδον ἀτρεμοῦσαι, ἀλέας πόθῳ καὶ φυγῇ ῥίγους αἱ μέλιτται· τὸν δὲ ἄλλον χρόνον τοῦ ἔτους πάντα ἀργίαν μὲν καὶ ἡσυχίαν μισοῦσι, καὶ καμεῖν εἰσιν ἀγαθαί· καὶ οὐκ ἄν ποτε ἴδοις βλακεύουσαν μέλιτταν τῆς ὥρας ἐκείνης, ἔξω ἐν ᾗ μαλακιεῖ τὰ μέλη.

μαλακιεῖ] *Gesnerus* μαλακιεῖ, *Gronovius* μαλακιᾷ emendat. Saepius haec varietas in *Aeliano* occurrit.

CAPVT XIII.

Γεωμετρίαν δὲ, καὶ κάλλη σχημάτων, καὶ ὡραίας πλάσεις αὐτῶν, ἄνευ τέχνης τε καὶ κανόνων, καὶ τοῦ καλουμένου ὑπὸ τῶν σοφῶν διαβήτου, τὸ κάλλιστον σχημάτων, ἑξάγωνόν τε καὶ ἑξάπλευρον καὶ ἰσογώνιον ἀποδείκνυνται αἱ μέλιτται. Ὅταν δὲ ἐπιγονὴ ᾖ, καὶ εὐθηνῇ ταῖς μελίτταις τὸ σμῆνος, καὶ εἰς ἀποικίαν ἐκπέμπουσιν, ὥσπερ οὖν αἱ μέγισταί τε καὶ πολυανδρούμεναι τῶν πόλεων. Οἶδε δὲ ἄρα ἡ μέλιττα καὶ ὑετοῦ ἀπειλοῦντος ἐπιδημίαν, καὶ σκληρὸν πνεῦμα ἐσόμενον. Εἰ δὲ αὐτῇ παρὰ δόξαν γένοιτο τὸ τοῦ πνεύματος, ὄψει φέρουσαν λίθον ἑκάστην ἄκροις τοῖς ποσὶν, ἔρμα εἶναι καὶ μὴ ἀνατρέπεσθαι. Ὅπερ δὲ ὁ θεῖος Πλάτων περὶ τῶν τεττίγων λέγει, καὶ τῆς ἐκείνων φιλῳδίας τε καὶ φιλομουσίας, τοῦτ' ἂν καὶ περὶ τοῦ τῶν μελιττῶν χοροῦ εἴποι τις· ὅταν γοῦν σκιρτήσωσιν ἢ πλανηθῶσιν, ἐνταῦθα οἱ σμηνουργοὶ κροτοῦσι κρότον τινὰ ἐμμελῆ τε καὶ συμμελῆ· αἱ δὲ, ὡς ὑπὸ Σειρῆνος ἕλκονται, καὶ μέντοι καὶ ὑποστρέφουσιν ἐς ἤθη τὰ οἰκεῖα αὖθις.

εὐθηνῦ ταῖς] Ita Mediceus pro εὐθηνοῦνται μελίτταις. De geometria apum doctissime exposuit *Réaumure* in Libro de Apibus.

ἔρημα εἶναι καὶ μὴ] *Gesner* emendat εἶναι τὸ μὴ, quod mihi quidem placet magis quam Gronovii πρὸς μῇ. De lapide hoc fabula est.

καὶ ὑποτρίφουσιν] Ex Mediceo accessit καὶ. Locus *Platonis* de cicadis exstat in Phaedro p. 208. ed. Basil.

CAPVT XIV.

Ἐν τῇ Πάρῳ τῇ νήσῳ Ἀριστοτέλης λέγει μῦς εἶναι, καὶ μέντοι καὶ τὴν γῆν σιτεῖσθαι τὴν σιδηρῖτιν· Ἀμύντας δὲ καὶ τοὺς ἐν Τερηδόνι, γῆ δέ ἐστιν αὕτη τῆς Βαβυλωνίας, τὴν αὐτὴν τροφὴν προσφέρεσθαι λέγει. Ἐν Λάτμῳ δὲ τῆς Καρίας ἀκούω σκορπίους εἶναι, οἵπερ οὖν τοὺς μὲν πολίτας σφίσι παίουσιν εἰς θάνατον, τοὺς δὲ ξένους ἡσυχῇ, καὶ ὅσον παρασχεῖν ὀδαξησμόν· ἐμοὶ δοκεῖ τοῦ Ξενίου Διὸς τοῖς ἀφικνουμένοις τὸ δῶρον τοῦτο ἀποκρίναντος.

Πάρῳ] Γυάρῳ emendant *Holstein* ad *Stephan.* Byzant. p. 88. *Bochart.* Hieroz. T. II. p. 540. Cf. *Antigonus* c. 21. *Plinius* VIII. 58. Licet vero plurimi auctores Gyarum nominent, nolui tamen vulgatam mutare. In nominibus enim propriis, criticam cautius exercendam puto, quam in verbis, quae sensus, leges grammaticae et consuetudo loquendi cum universa tum cujusque autoris propria damnant.

γῆ δέ ἐστιν] *Holstein* l. c. γῆς legit. Ex Mediceo paulo antea καὶ τὴν γῆν editum est. Vulgo deerat articulus. Locus Amyntae de muribus Teredonius integrior exstat infra XVII. 17. ubi vide annotationem.

σκορπίους] Eadem ex *Aristotelis* Νομίμοις βαρβαρικοῖς laudat *Apollonius* Hist. Mirab. c. 11. *Antigon.* c. 15. *Plinius* VIII. 59.

CAPVT XV.

Βασιλεύονται δὲ ἄρα καὶ σφῆκες, ἀλλ' οὐ τυραννοῦνται ὡς ἄνθρωποι· καὶ τὸ μαρτύριον, ἄκεντροι καὶ οἵδε εἰσί· καὶ οἱ μὲν ὑπήκοοι τὰ ἔργα πλάττειν αὐτοὺς νόμον ἔχουσιν· οἱ δὲ ἄρχοντές εἰσι διπλοῖ μὲν τὸ μέγεθος, πρᾶοι δὲ, καὶ οἷοι μήτε ἑκόντες λυπεῖν ἔχειν, μήτε ἄκοντες. Τίς οὖν οὐκ ἂν μισήσῃ Διονυσίους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, καὶ Κλέαρχον τὸν ἐν Ἡρακλείᾳ, καὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Κασσανδρέων λευστῆρα, καὶ τὸν Λακεδαιμονίων λυμεῶνα τὸν Νάβιν· εἴγε οἱ μὲν ἐθάῤῥουν τῷ ξίφει, τῷ δὲ ἀκέντρῳ καὶ τῇ πρᾳότητι οἱ τῶν σφηκῶν βασιλεῖς;

Βασιλεύονται — οἵδε] Ex priore verbo βασιλεῖς ad posteriorem adjungendum est. Alio verbo etiam μήτρας appellat hos duces *Aristoteles* H. A. IX. 41.

διπλοῖ τὸ μέγεθος, πρᾶοι δὲ] *Aristoteles* l. c. εἰσὶ δὲ μείζους οἱ ἡγεμόνες πολὺ καὶ πρᾳότεροι. Quod vero *Aelianus* reges ait esse ἀκέντρους in eo aberrat a vero atque etiam ab *Aristo-*

stelis auctoritate: ἀμφισβητεῖται δὲ πότερον ἔγκεντροί εἰσιν ἢ ἄκεντροι· ἐοίκασι δὲ ὥσπερ οἱ τῶν μελιττῶν ἡγεμόνες ἔχειν μὲν ἐκ, ἐξιέναι δὲ οὐδ' βάλλειν. Posteriorem sententiam confirmavit experimentis *Réaumure*. Mares vero in hoc genere similiter ut in apibus, soli aculeo carent. Ceterum dura phrasis est οἱ ὑπήκοοι (i. e. ἐργάται) νόμον ἔχουσι· τὰ ἔργα πλέονειν αὐτός.

κλέαρχον] De Clearcho *Justinus* XVI. 4. 5. De *Apollodoro* Noster in V. H. XIV. 41. Vocem λευτῆρα adhibuit Noster in Fragmento apud *Suidam* h. v. ἵνα τὸν τῶν κακῶν αἴτιον καὶ λευτῆρα ἀφανίσωσι. Hic vero locus adumbratus esse videtur ex *Herodoto* V. 310. Ἄδρηστον μὲν Σικυωνίων βασιλῆα, ἐκεῖνον δὲ λευτῆρα, ut suspicatur *Valckenair* p. 405.

CAPVT XVI.

Λέγονται δὲ τῶν σφηκῶν οἱ κεκεντρωμένοι καὶ ἐκεῖνο δρᾶν· Ὅταν θεάσωνται νεκρὰν ἔχιδναν, οἱ δ' ἐμπίπτουσι καὶ φαρμάττουσι τὸ κέντρον· ὅθεν μοι δοκοῦσι μαθεῖν καὶ οἱ ἄνθρωποι μάθημα, καὶ τοῦτο οὐκ ἀγαθόν. Καὶ μέντοι καὶ μαρτυρεῖ γε ἐν Ὀδυσσείᾳ Ὅμηρος λέγων.

> Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη
> Ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας.

Καὶ νὴ Δία, εἴ τι δεῖ τῷ περὶ Ἡρακλέους λόγῳ προσέχειν, ἐκεῖνος ἔβαψε τῷ τῆς ὕδρας ἰῷ τοὺς οἰστούς· οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνοι τῇ βαφῇ τὰ κέντρα ἐπιθήγουσιν.

ἔχιδναν] Cf. infra IX. 15. Locus *Homeri* est in Odyss. α'. 261.

CAPVT XVII.

Ἔστω δέ τι καὶ τῇ μυίᾳ παρ' ἡμῶν γέρας, καὶ εἰκότως γε μὴ ἀμοιρήσει τῆς μνήμης τῆς ἐνταῦθα· Φύσεως γάρ τοι καὶ ἐκείνη πλάσμα ἐστίν. Αἱ μυῖαι αἱ Πισάτιδες, κατὰ τὴν τῶν Ὀλυμπίων ἑορτήν, ὡς ἂν εἴποις, σπένδονται καὶ τοῖς ἀφικνουμένοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Ἱερείων γοῦν καταθυομένων τοσούτων, καὶ αἵματος ἐκχεομένου, καὶ κρεμαμένων κρεῶν, αἵδε ἀφανίζονται ἑκοῦσαι, καὶ τοῦ γε Ἀλφειοῦ περαιοῦνται ἐς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Καὶ ἐοίκασι τῶν γυναικῶν τῶν ἐπιχωρίων διαλλάττειν οὐδὲ ὀλίγον, εἰ μὴ ἄρα τι ἐγκρατέστεραι αἱ μυῖαι ἐκεῖναι τῶν γυναικῶν ὁμολογοῦνται τοῖς ἔργοις· τὰς μὲν γὰρ ὁ τῆς ἀγωνίας, καὶ τῆς κατ' αὐτὴν σωφροσύνης νόμος ἐλαύνει τὰς γυναῖκας· αἱ μυῖαι δὲ ἑκοῦσαι τοῖς ἱεροῖς ἀφίστανται, καὶ ἐν μὲν ταῖς ἱερουργίαις, καὶ παρὰ τὸν τῶν

ἄθλων χρόνον τὸν νενομισμένον ἐκεῖσαι ἀπαλλάττονται. Αὐτὸ δ' ἀγὼν, αἱ δὲ ἐπιδημοῦσιν, ὥσπερουν καθόδου τυχοῦσαι ψηφίσματι Φυγάδες· εἶτα ἐπιῤῥέουσιν εἰς τὴν Ἦλιν αἱ μυῖαι αὖθις, ὡς αἱ γυναῖκες.

εἰκότως γε μὴ] Interim *Gesneri* emendationem recepi pro 'εἰ μὴ, dum Codices melius aliquid suggerant. Narrationem eandem habet *Plinius* XXIX. 6.

τοῦ γε] Sic Mediceus. Vulgo τοῦ simpliciter. Legem, quae mulieres a spectaculo certaminis Olympici excludebat, commemorant auctores laudati in Fragmentis Pindari p. 3.

CAPVT XVIII.

Ὀρφὸς θαλάττιον ζῷόν ἐστι, καὶ εἰ ἕλοις, καὶ ἀνατέμοις, οὐκ ἂν ἴδοις τεθνεῶτα παραχρῆμα αὐτὸν, ἀλλ' ἐπιλαμβάνει τῆς κινήσεως οὐκ ἐπ' ὀλίγον. Διὰ χειμῶνος δὲ ἐν τοῖς Φωλεοῖς οἰκουρῶν χαίρει, διατριβαὶ δὲ ἄρα αἱ πρὸς τῇ γῇ μᾶλλον Φίλαι αὐτῷ.

διατριβαὶ] Littoralis magis est quam pelagius. Cf. *Aristoteles* apud *Athenaeum* VII. p. 315. *Oppianus* Halieut. I. 142. ὀψιμόρων γένος ὀρφῶν. Orphos esse, qui hodie a Lemni incolis ῥοφὸ dicuntur, putabat *Belonius* in Obs. I. 30.

CAPVT XIX.

Λύκος ὁμόσε ταύρῳ χωρεῖν, καὶ ἰέναι οἱ κατὰ πρόσωπον ἥκιστός ἐστι, καὶ εἰκότως· δέδοικε δὲ τὰ κέρατα, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐκνεύει. Καὶ ὡς ἐξ εὐθείας οὐ μαχούμενος ἀπειλεῖ, οὐ μὴν δρᾷ τοῦτο, ἀλλ' ὥσπερουν ἐπιθησόμενος ὑποφαίνει· εἶτα μέντοι προσπεσόντος, ὅδε ἑαυτὸν ἐξελίξας ἐς τὰ νῶτα ἀνέθορε, καὶ ἐγκρατῶς ἔχεται τοῦ θηρὸς ὁ θὴρ ὁ ἀντίπαλος, καὶ κατισχύει αὐτοῦ σοφίᾳ φυσικῇ τὸ ἐνδέον ἀνακούμενος ὁ λύκος.

CAPVT XX.

Ὄνος ὁ θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν, ὡς οἱ δεινότατοι αὐτὰ ὁμολογοῦσιν ἡμῖν, καὶ διδάσκουσιν.

ὄνος] *Athenaeus* VII. p. 315. Cf. infra ad VI. 30.

CAPVT XXI.

Ὁ ταὼς οἶδεν ὀρνίθων ὡραιότατος ὢν, καὶ ἔνθα οἱ τὸ κάλλος κάθηται, καὶ τοῦτο οἶδε, καὶ ἐπ' αὐτῷ κο-

μᾶ, καὶ σοβαρός ἐστι, καὶ θαῤῥεῖ τοῖς πτεροῖς, ἀπερ οὖν αὐτῷ καὶ κόσμον περιτίθησι, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν φόβον ἀποστέλλει· καὶ ἐν ὥρᾳ θερείῳ σκέπην οἴκοθεν, καὶ οὐκ ᾐτημένην, οὐδὲ ὀθνείαν παρέχεται. Ἐὰν γοῦν φοβῆσαι θελήσῃ τινά, ἐγείρας τὰ οὐραῖα, εἶτα διεσείσατο καὶ ἀπέστειλεν ἦχον, καὶ ἔδεισαν οἱ παρεστῶτες, ὡς ὁπλίτου τὸν ἐκ τῶν ὅπλων πεφοβημένοι δοῦπον. Ἀνατείνει δὲ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπινεύει σοβαρώτατα, ὥσπερ οὖν ἐπισείων τριλοφίαν. Δεηθεὶς γε μὴν ψυχάσαι, τὰ πτερὰ ἐγείρει, καὶ ἐς τοὔμπροσθεν ἐπικλίνας συμφυῆ σκιὰν ἀποδείκνυται τοῦ ἰδίου σώματος τὴν αἴγλην τὴν ἐκ τῆς ἀκτῖνος ἀποστέγων. Εἰ δὲ εἴη καὶ ἄνεμος κατόπιν, ἡσυχῆ διίστησι τὰ πτερά· καὶ τὸ πνεῦμα διαῤῥέον, αὔρας οἱ μαλακὰς καὶ ἡδίστας ἐπιπνέον, ἀναψύχειν τὸν ὄρνιν δίδωσιν. Ἐπαινεθεὶς δὲ αἰσθάνεται, καὶ ὥσπερ οὖν ἢ παῖς καλὸς, ἢ ὡραία γυνὴ, τὸ μάλιστα πλεονεκτοῦν τοῦ σώματος εἰς ὥραν ἐπιδείκνυσιν· οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος τὰ πτερὰ ἐν κόσμῳ, καὶ κατὰ στοῖχον ὀρθοῖ, καὶ ἔοικεν ἀνθηρῷ λειμῶνι, ἢ γραφῇ πεποικιλμένῃ πολυχροίᾳ τῇ τῶν φαρμάκων, καὶ ἱδρῶς πρόκειται ζωγράφοις εἰκάσαι τῆς φύσεως τὸ ἴδιον. Καὶ ὅπως ἔχει τῆς εἰς τὴν ἐπίδειξιν ἀφθονίας παρίστησιν· ἐᾷ γὰρ ἐμπλησθῆναι τῆς θέας τὸν παρεστῶτα, καὶ ἑαυτὸν περιάγει, δεικνὺς φιλοπόνως τὸ τῆς πτερώσεως πολύμορφον, ὑπὲρ τὴν τῶν Μήδων ἐσθῆτα, καὶ τὰ Περσῶν ποικίλματα, τὴν ἑαυτοῦ στολὴν ἐπιδεικνύμενος ἐκεῖνός γε σοβαρώτατα. Λέγεται δὲ ἐκ βαρβάρων εἰς Ἕλληνας κομισθῆναι. Καὶ χρόνου πολλοῦ σπάνιος ὢν, εἶτα ἐδείκνυτο τῶν ἀνθρώπων τοῖς φιλοκάλοις μισθοῦ, καὶ Ἀθήνησί γε ταῖς νουμηνίαις ἐδέχοντο καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἐπὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, καὶ τὴν θέαν πρόσοδον εἶχον· ἐτιμῶντο δὲ τὸν ἄῤῥενα καὶ τὸν θῆλυν δραχμῶν χιλίων, ὡς Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Ἐρασίστρατον λόγῳ φησί. Δεῖ δὲ καὶ διπλῆς οἰκίας τῇ τροφῇ αὐτῶν, καὶ φρουρῶν τε καὶ μελεδωνῶν. Ὀρτήσιος δὲ ὁ

Ῥωμαῖος καταθύσας ἐπὶ δείπνῳ ταῶν πρῶτος ἐκρίθη. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μακεδὼν ἐν Ἰνδοῖς ἰδὼν τούσδε τοὺς ὄρνιθας ἐξεπλάγη, καὶ τοῦ κάλλους θαυμάσας ἠπείλησε τῷ καταθύσαντι ταὼν ἀπειλὰς βαρυτάτας.

ταῶς] Cf. infra c. 32. *Epiphanius* Physiol. c. 12. *Philes* Carm. VIII. *Oppianus* Ixeutic. I. 24.

περιτιθέσιν] Sic Mediceus pro παρατιθέασιν. In seqq. θελήσῃ rescripsi pro θελήσει, grammatica lege postulante.

ἀνατείνει δὲ] Ita ex Mediceo Gronovius scripsit pro vulgato ἀνατείνεται δέ.

Ἀντιφῶν] *Athenaeus* IX. c. 12. ὅτι δὲ καὶ περισπούδαστος ἦν αὐτῶν ἡ θέα ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ (περὶ ταῶν) πάλιν φησίν· ἀλλὰ τὰς μὲν νεμηνίας ὁ βουλόμενος εἰσῄει· τὰς δὲ ἄλλας ἡμέρας εἴ τις ἔλθοι βουλόμενος θεάσασθαι, οὐκ ἔστιν ὅτις ἔτυχεν· καὶ ταῦτα οὐκ ἐχθὲς οὐδὲ πρώην, ἀλλ' ἔτη πλέον ἢ τριάκοντά ἐστιν. Cf. etiam *Plutarchus* in Vitis Orat. p. 833. Pro χιλίων Cod. Aug. μυρίων habet.

Ὀρτύγιος] Cf. *Varro* R. R. III. 6. *Plinius* X. 20. *Macrobius* Saturnal. II. 9.

Ἀλέξανδρος] Agrestes Indiae pavones mirati potuit Alexander, ut tradit etiam *Curtius*, quamvis contra obnitatur *Freinsheim* ad *Curtium* VIII. 9. sed falsum est, quod quidam ex hac narratione arguunt, ante Indicam Alexandri expeditionem pavones Graeciae fuisse ignotos. Periclis enim amicus Demus, Pyrilampis filius, Athenis pavones alebat, de quibus antea *Aelianus* narravit; ex insula Samo in reliquam Graeciam primum translatos fuisse, auctor est *Menodotus* Samius apud *Athenaeum* l. c. cujus narrationem etsi numi Samiorum pavonis imagine signati confirmare videntur, tamen suspectam habet *Bochart* Hierozoic. T. II. p. 243. Sed idem recte monet fabulam de Argo in pavonem mutato recentioris esse originis; fortasse haec in insula Samo primum exstitit, quemadmodum altera de Meleagridibus in Aetolia. Cf. etiam *Joh. Becman* *De historia naturali Veterum* p. 32.

CAPUT XXII.

Εἰς τοὺς ψυκτῆρας ὅταν οἱ μῦες ἐμπέσωσιν, ἀνανεῦσαι καὶ ἀνελθεῖν οὐ δυνάμενοι, τὰς ἀλλήλων οὐρὰς ἐνδακόντες, εἶτα ἐφέλκουσι τὸν δεύτερον ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος τὸν τρίτον. Οὕτω μὲν δὴ καὶ τούτους ἀλλήλοις συμμαχεῖν καὶ ἐπικουρεῖν ἡ σοφωτάτη φύσις ἐξεπαίδευσεν.

οὕτω μὲν δὴ] God. Gudianus οὕτω μὲν οὖν δή. Rem narrat etiam *Tzetzes* Chiliad. IV. 126. v. 231.

CAPUT XXIII.

Ἐλλοχῶσιν οἱ κροκόδειλοι τοὺς ὑδρευομένους ἐκ τοῦ Νείλου τὸν τρόπον τοῦτον. Φρύγανα ἑαυτοῖς ἐπιβάλλοντες, καὶ δι' αὐτῶν ἐμβλέποντες, εἶτα ὑπονέουσι τοῖς φρυγάνοις· οἱ δὲ ἀφικνοῦνται κεράμια, ἢ κάλπεις, ἢ πρόχους κομίζοντες· εἶτα ἀρυομένους αὐτοὺς ὑπεκδύντες τῶν φρυγάνων, καὶ τῇ ὄχθῃ προσαναπηδήσαντες, ἁρπαγῇ

βιαιοτάτῃ συλλαβόντες ἔχουσι δεῖπνον. Κακίας δὴ καὶ πανουργίας κροκοδείλων συμφυοῦς εἴρηταί μοι τανῦν ταῦτα.

πρόχεις] Sic Mediceus pro τροχὸς. Eandem vocem conjectura assecutus fuerat *Paw* ad *Philen* 133. v. 11. De re cf. infra XII. 15.

CAPUT XXIV.

Λαγὼς δέδοικε κύνας, καὶ μέντοι καὶ ἀλώπηξ, καί που σὺν ἐγείρουσιν ἐκ τῆς λόχμης αἱ αὐταὶ τῇ ὑλακῇ, καὶ λέοντα ἐπιστρέφουσι, καὶ ἔλαφον διώκουσιν· ὀρνίθων δὲ οὐδὲ εἰς ὥραν ποιεῖται κυνὸς, ἀλλ' αὐτοῖς παρ' αὐτῶν ἔνσπονδά ἐστιν. Μόνη δὲ ἡ ὠτὶς πέφρικε κύνας, τὸ αἴτιον, βαρεῖαί τέ εἰσι, καὶ σαρκῶν ὄγκον περιφέρουσιν. Οὔκουν αὐτὰς αἴρει τε καὶ ἐλαφρίζει τὰ πτερὰ ῥαδίως· καὶ διὰ τοῦτο ταπειναὶ πέτονται, καὶ κάτω περὶ γῆν, βρίθοντος τοῦ ὄγκου αὐτάς· αἱροῦνται δὲ ὑπὸ τῶν κυνῶν πολλάκις. Ὅπερ ἑαυταῖς συνειδυῖαι, ὅταν ἀκούσωσιν ὑλακῆς, ἐς τοὺς θάμνους καὶ τὰ ἕλη καταθέουσι, προβαλλόμεναι ἑαυτῶν ταῦτα, καὶ ῥυόμεναι σφᾶς ἐκ τῶν παρόντων, καὶ μάλα εὐπόρως.

σὺν ἐγείρουσιν] Ita rescripsi pro vulgato συνεγείρουσιν. Deesse enim aliquod animalis nomen clarum est. Quod cum non advertisset *Gesnerus*, post μέντοι copulam καὶ inserendam censebat.

ἡ ὠτὶς] Cf. II. 28. VI. 24. et *Philes* Carm. XXX.

CAPUT XXV.

Ὀψὲ τοὺς γειναμένους ἄνθρωπος γνωρίζειν ἄρχεται, διδασκόμενος, καὶ οἱονεὶ καταδόμενος εἰς πατέρα ὁρᾶν, καὶ μητέρα ἀσπάζεσθαι, καὶ οἰκείοις προσμειδιᾶν. Οἱ δὲ ἄρνες περὶ τὰς μητέρας πηδῶσιν ἀπὸ γενεᾶς, καὶ ἴσασι τό, τε ὀθνεῖον καὶ τὸ οἰκεῖον, καὶ παρὰ τῶν νομέων μαθεῖν δέονται οὐδὲ ἕν.

CAPUT XXVI.

Μιμηλότατόν ἐστι ζῶον ὁ πίθηκος, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ἐκδιδάξῃς τῶν διὰ τοῦ σώματος πραττομένων, ὅδε εἴσεται καὶ ἀκριβῶς, ἵνα μαθὼν καὶ ἀποδείξηται αὐτό. Καὶ ὀρχεῖται γοῦν ἐὰν μάθῃ· καὶ αὐλεῖ, ἐὰν ἐκδιδάξῃς. Ἐγὼ δὲ καὶ ἡνίας κατέχοντα εἶδον, καὶ ἐπιβάλλοντα

τὴν μάστιγα καὶ ἐλαύνοντα. Καὶ ἄλλο δ' ἄν τι μαθὼν, καὶ ἄλλο, οὐ διαψεύσαιτο τὸν διδάξοντα· οὕτως ἄρα ἡ Φύσις ποικίλον τι καὶ εὐτράπελόν ἐςι.

ποικίλον τι] Ita Mediceus pro ποικίλον το habet.

CAPUT XXVII.

Ἴδιαι δὲ καὶ διάφοροι τῶν ζώων καὶ αἵδε αἱ Φύσεις. Τοὺς ἐν τοῖς Βισάλταις λαγὼς διπλᾶ τὰ ἥπατα ἔχειν Θεόπομπος λέγει. Τὰς δ' ἐν Λέρῳ Μελεαγρίδας ὑπὸ μηδενὸς ἀδικεῖσθαι τῶν γαμψωνύχων ὀρνέων, λέγει Ἴςρος. Τοὺς δὲ ἐν Νεύροις βοῦς Ἀριςοτέλης Φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ἀγαθαρχίδης δὲ τὰς ἐν Αἰθιοπίᾳ ὗς κέρατα ἔχειν. Σώςρατος δὲ τοὺς ἐν τῇ Κυλλήνῃ κοσσύφους πάντας λέγει λευκούς. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος ἐν τῷ Πόντῳ πρόβατα πιαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ πικροτάτου Φησὶν ἀψινθίου· τὰς δὲ ἐν τῷ Μίμαντι γινομένας αἶγας ἐξ μηνῶν μὴ πίνειν· ὁρᾶν δὲ ἐς τὴν θάλατταν μόνον καὶ κεχηνέναι· καὶ τὰς αὔρας τὰς ἐκεῖθεν δέχεσθαι, ὁ αὐτὸς λέγει. Αἶγας δὲ Ἰλλυρίδας ὁπλὴν ἀκούω ἔχειν, ἀλλ' οὐ χηλήν. Θεόφραςος δὲ δαιμονιώτατος λέγει ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ τοὺς ἰχθύας ἀνιόντας ἐκ τοῦ ποταμοῦ, εἶτα μέντοι ἐν τῷ ξηρῷ τὰς νομὰς ποιεῖσθαι πολλάκις.

τὰ ἥπατα] *Aristoteles* de Part. Anim. III. 7. hepar bipartitum in quibusdam viviparis duplicis visceris speciem exhibere ait: οἷον κατὰ τόπους τινὰς οἱ δασύποδες δύο δοκοῦσιν ἥπατα ἔχειν, καθάπερ τῶν ἰχθύων ἕτεροί τέ τινες καὶ οἱ σελαχώδεις. Idem H. A. II. 17. ἐνίοις γὰρ ἑκάτερον τὸ μόριον ἀπήρτηται καὶ ὁ συμπέφυκεν ἡ ἀρχή. οἷον τῶν τε ἰχθύων τοῖς γαλεώδεσι καὶ δασυπόδων τι γένος, ὃ ἔτι καὶ ἄλλοθι καὶ περὶ τὴν λίμνην τὴν Βόλβην ἐν τῇ καλουμένῃ Συκίνῃ, οὓς ἄν τις δόξειε δύο ἥπατα ἔχειν διὰ τὸ πόῤῥω τοὺς πόρους συνάπτειν. Hinc explicandus *Aelianus*, Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 732. et *Stephanus* Byzantin. v. Βισαλτία. *Plinius* XI. sect. 73. bina jecinora leporibus circa Briletum et Parnetha, et in Cherroneso ad Propontidem mirumque translatis alio alterum interit. Cf. etiam *Gellius* XVI. 15. Atque ita hepat bipartitum in leporibus Atticae reperit *Chandler Reisen nach Griechenland* T. I. p. 182.

ὗς κέρατα] Cf. infra ad XVII. 10.

κοσσύφους] *Aristoteles* H. A. IX. 19. *Plinius* X. 30. *Stephanus* Byzantinus v. Κυλλήνη. *Eustathius* ad Iliad β'. p. 300. et supra ad IV. 5.

Μίμαντι] De monte hoc laudat Gronovius *Plinium* V. 29.

ἰχθύας] *Plinius* IX. 57. piscium genera etiamnum mira a Theophrasto traduntur: circa Babylonis rigua decedentibus fluviis, in cavernis aquas habentibus remanere.

CAPUT XXVIII.

Ἴδιον δὲ ἄρα πορφυρίων πρὸς τῷ ζηλοτυπώτατος εἶναι ὄρνις, καὶ ἐκεῖνο δήπου κέκτηται· φιλοίκειον αὐτὸν εἶναί φασι, καὶ τὴν συντροφίαν τῶν συννόμων ἀγαπᾶν. Ἐν οἰκίᾳ γοῦν τρέφεσθαι πορφυρίωνα καὶ ἀλεκτρυόνα ἤκουσα, καὶ σιτεῖσθαι μὲν τὰ αὐτὰ, βαδίζειν δὲ τὰς ἴσας βαδίσεις, καὶ κοινῇ κονίεσθαι, οὐκοῦν ἐκ τούτων φιλίαν τινὰ θαυμαστὴν αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. Καί ποτε ἑορτῆς ἐπιστάσης, ὁ δεσπότης ἀμφοῖν τὸν ἀλεκτρυόνα καταθύσας εἱστιάθη σὺν τοῖς οἰκείοις· ὁ δὲ πορφυρίων τὸν σύννομον οὐκ ἔχων, καὶ τὴν ἐρημίαν μὴ φέρων, ἑαυτὸν ἀτροφίᾳ διέφθειρεν.

Ἴδιον δὲ ἄρα] Cod. Aug. Ἴδιον δὲ ἄρα πορφυρίωνος πρὸς τῷ ζηλότυπος εἶναι ὁ ὄρνις, καί. bene, si post vocem πορφυρίωνος distinguas. Interim πρὸς τῷ scripsi pro πρὸς τὸ.

CAPUT XXIX.

Ἐν Αἰγείῳ τῆς Ἀχαΐας, ὡραίου παιδὸς, Ὠλενίου γένος, ὄνομα Ἀμφιλόχου, ἠράσθη χήν· Θεόφραστος λέγει τοῦτο. Σὺν τοῖς Ὠλενίων δὲ φυγάσιν ἐφυγαδεύετο ἐν Αἰγείῳ ὁ παῖς, οὐκοῦν αὐτῷ ὁ χὴν δῶρα ἔφερε. Καὶ ἐν Χίῳ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ ὡραιοτάτης οὔσης, εἰ μὲν ἤρων ἄνθρωποι, τοῦτο μέγα οὐδέπω· ἠράσθησαν δὲ καὶ κριὸς, καὶ χὴν, ὡς ἀκούω, τῆς αὐτῆς. Οἱ δὲ χῆνες διαμείβοντες τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος δεδοίκασι τοὺς ἀετοὺς, καὶ ἕκαστός γε αὐτῶν λίθον ἐνδακόντες, ἵνα μὴ κλάζωσιν ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον, διαπέτονται σιωπῶντες, καὶ τοὺς ἀετοὺς τὰ πολλὰ ταύτῃ διαλανθάνουσι. Θερμότατος δὲ ὢν ἄρα καὶ διαπυρώτατος τὴν φύσιν ὁ χὴν, φιλόλουτρός ἐστι, καὶ νήξεσι χαίρει, καὶ τροφαῖς μάλιστα ταῖς ὑγροτάταις, καὶ πόαις, καὶ θριδακίναις, καὶ τοῖς λοιποῖς, ὅσα αὐτοῖς ἔνδοθεν ψῦχος ἐργάζεται· εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐδ' ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης, οὔτε ἑκὼν, οὔτε ἄκων· οἶδε γὰρ ὅτι τεθνήξεται τούτων τινὸς ἐμφαγών. Ἄνθρωποι δὲ ὑπὸ σοφίας ἐπιβουλεύονται, καὶ εἰς τροφὴν,

καὶ εἰς ὕπνον. Μυρίοι γοῦν καὶ πίνοντές τι κακὸν κατέπιον, ὡς Ἀλέξανδρος· καὶ ἐσθίοντες, ὡς Κλαύδιος ὁ Ῥωμαῖος, καὶ Βρεττανικὸς ὁ τούτου παῖς· καὶ κατακοιμηθέντες οὐκ ἐξανέστησαν χρήσει φαρμάκου, οἱ μὲν ἑκόντες τοῦτο σπάσαντες, οἱ δὲ ἐπιβουλευθέντες.

θεόφραστος] Olum Clearcho, in Ἐρωτικῷ, teste *Athenaeo* XIII., p. 606. exinde *Plinius* X. 22. Post Ὠλενίων Mediceus δὲ addidit.

χίφ] Cf. supra l. c. 11. et *Plutarchus* de Solertia p. 481.

χῆνες] Cf. *Philes* Carm. XV.

ὑπὸ σοφίας] *Paw* ad *Philen* ἀσοφίας emendat, sed V. D. in Miscellan. Observ. Belgicis. Vol. VI. p. 455. ὑπ' ἀσοφίας malebat. Pro verbis καὶ εἰς ὕπνον *Gesnerus* legebat εἰς πότον, *Triller* εἰς οἶνον. De Alexandro vide *Justinum* XII. 14. de Claudio Suetonium c. 44. De Britannico *Tacitum* Annal. XIII. 17. Suetonium in Tito c. 2. Mediceus Codex Βρεττανικὸς habet.

CAPVT XXX.

Ο δὲ χηναλώπηξ πέπλεκταί οἱ τὸ ὄνομα, καὶ εἰκότως ἐκ τῶν τοῦ ζώου ἰδίων τε καὶ συμφυῶν. Ἔχει μὲν γὰρ τὸ εἶδος τὸ τοῦ χηνὸς, πανουργίᾳ δὲ δικαιότατα ἀντικρίνοιτο ἂν τῇ ἀλώπεκι· καὶ ἔστι μὲν χηνὸς βραχύτερος, ἀνδρειότερος δὲ, καὶ χωρεῖν ὁμόσε δεινός. Ἀμύνεται γοῦν καὶ ἀετὸν, καὶ αἴλουρον, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα αὐτοῦ ἀντίπαλά ἐστι.

χηναλώπηξ] Cf. *Apostolius* II. 52 infra X. 16. XI. 38. Videtur esse Anas Tadorna *Linnaei*.

CAPVT XXXI.

Ἴδια δὲ ὄφεως καὶ ἐκεῖνά ἐστι· τὴν καρδίαν κεκλήρωται ἐπὶ τῇ φάρυγγι, τὴν δὲ χολὴν ἐν τοῖς ἐντέροις, πρὸς δὲ τῇ οὐρᾷ τοὺς ὄρχεις ἔχει, τὰ δὲ ὠὰ τίκτει μακρὰ καὶ μαλακὰ, τὸν δὲ ἰὸν ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρει.

ὄφεως] De felle *Aristoteles* H. A. II. c. 17. χολὴν δ' ἔχει ὁμοίως τοῖς ἰχθύσιν· οἱ μὲν γὰρ ὕδροι ἐπὶ τῷ ἥπατι ἔχουσιν, οἱ δ' ἄλλοι πρὸς τοῖς ἐντέροις, ὡς ἐπιτοπολύ. Idem repetit de Partibus IV. c. 2. ἔνιοι δὲ παρ' ὅλον τὸ ἔντερον παρυφασμένην οἷον ἡ ἀμία καὶ τῶν ὄφεων οἱ πλεῖστοι, τὸν αὐτὸν τρόπον. De corde H. A. l. c. ἐπὶ δὲ τοῦ φάρυγγος ἡ καρδία μικρὰ καὶ μακρὰ καὶ νεφροειδής. De testiculis ibidem paulo antea: πλὴν ὄρχεις οὐκ ἔχει, ἀλλ' ὥσπερ ἰχθῦς δύο πόρους εἰς ἓν συνάπτοντας. et L. III. c. 1. οἱ μὲν οὖν ἰχθύες ὄρχεις μὲν οὐκ ἔχουσιν — οὐδ' οἱ ὄφεις, πόρους δὲ δύο ἔχουσιν ἀπὸ τοῦ ὑποζώματος ἠρτημένους ἐφ' ἑκάτερα τῆς ῥάχεως, συνάπτοντας εἰς ἕνα ἄνωθεν πόρον, ἄχρι τῆς τοῦ περιττώματος ἐξόδου. τὸ δὲ ἄνωθεν λέγομεν τὸ πρὸς τὴν ἄκανθαν. οὗτοι δὲ γίνονται περὶ τὴν ὥραν τῆς ὀχείας θοροῦ πλήρεις, καὶ θλιβομένων ἐξέρχεται τὸ σπέρμα λευκόν. Idem repetit V. c. 5. de Partibus IV. 13. de Generat. I. 3. De ovis H. A. V. 34 τὸ δὲ ὠὸν — μονόχρουν ἐστὶ καὶ μαλακόδερμον — τὰ δ' ὠὰ ἀλλήλοις συνεχῆ ἐστιν, ὥσπερ αἱ τῶν γυναικῶν ὑποδερίδες. Eadem

tradit *Plinius* XI. sect. 110. Vides quantum ab *Aristotele* diversus abeat *Aelianus*; recentiorum experimenta in quibusdam serpentum speciebus saltem testes cum pene confirmant. Vide *Blasii*, *Severini* et *Tysonis* observationes de vipera in *Valentini* Amphitheatro Zool. T. II. p. 170.

CAPVT XXXII.

Ταῶ δὲ τῷ ὄρνιθι τῷ προειρημένῳ καὶ ἐκεῖνα συμφυῆ καὶ ἴδια, ἅπερ ἐστὶ μαθεῖν ἄξια· τρία ἔτη γενόμενος κυήσεως ἄρχεται, καὶ ὠδῖνα ἀπολύει, καὶ τῆς τῶν πτερῶν πολυχροίας τε καὶ ὥρας τότε ἄρχεται· ἐπωάζει δὲ οὐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλὰ παραλιπὼν δύο ἡμέρας· ἤδη δ' ἂν τέκοι καὶ ὑπηνέμια ὁ ταὼς, ὡς καὶ ὄρνιθες ἕτεροι.

τρία ἔτη] Cf. *Aristoteles* H. A. VI. 9. *Columella* VIII. 11. *Plinius* X. 59. *Philes* Carm. VIII.

ἐπωάζει δὲ] Mutilum esse hunc locum recte monuit Gronov. atque ex his *Aristotelis* verbis supplendum: ἐπωάζει δὲ ἡμέρας πρὸς τριάκοντα· τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους ᾠὰ δώδεκα, ταῦτα δὲ οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο. De vitio admonuit etiam illustris *Buffon* in historia pavonis T. X. p. 15. versionis Lips. — Pro ἕτεραι Gronov. ex Mediceo ἕτεροι recepit.

CAPVT XXXIII.

Ἡ νῆττα ὅταν τέκῃ (τίκτει μέντοι ἐν ξηρῷ, πλησίον δὲ ἢ τῆς λίμνης, ἢ τοῦ τενάγους, ἢ ἄλλου τινὸς ὑδρηλοῦ χωρίου καὶ ἐνδρόσου) τὸ νεόττιον φύσει τινὶ ἰδίᾳ καὶ ἀπορρήτῳ οἶδε, ὅτι μήτε τῆς ἐν ἀέρι μετεώρου φορᾶς οἱ μέτεστι, μήτε μὴν τῆς ἐν τῇ χέρσῳ διατριβῆς· καὶ ἐκ τούτων ἐς τὸ ὕδωρ πηδᾷ, καὶ ἐξ ὠδίνων ἐστὶ νηκτικὴ, καὶ μαθεῖν οὐ δεῖται, ἀλλὰ καταδύεται καὶ ἀναδύεται πάνυ σοφῶς, καὶ ὡς ἤδη χρόνῳ πεπαιδευμένη τοῦτο. Ἀετὸς δὲ, ὃν καλοῦσι νηττοφόνον, ἐπιπηδᾷ τῇ νηχομένῃ, ὥσπερ ἁρπασόμενος· ἡ δὲ καταδῦσα ἑαυτὴν ἠφάνισεν, εἶτα ὑπονηξαμένη ἀλλαχόθι ἐκκύπτει. Ὁ δὲ καὶ ἐκεῖ πάρεστι, καὶ αὖθις κατέδυ ἐκείνη, καὶ πάλιν ταῦτα, καὶ πάλιν· καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ καταδὺς ἀπεπνίγη, ἢ ὁ μὲν ἀπέστη ἐπ' ἄλλην ἄγραν, ἡ δὲ ἔχουσα τὸ ἀδεὲς ἐπινήχεται αὖθις.

ἡ νῆττα ὅταν] Sic ex Mediceo scripsit Gronov. Vulgo ἡ νῆττα μέντοι ὅταν — τίκτει δέ.

Ἀετὸς — νηττοφόνον] *Aristoteles* H. A. IX. 32. ἕτερον δὲ γένος ἀετοῦ ἐστιν ὃ πλάγγος καλεῖται, δεύτερος μεγέθει καὶ ῥώμῃ. οἰκεῖ δὲ βήσσας καὶ ἄγκη καὶ λίμνας. ἐπικαλεῖται δὲ νηττοφόνος καὶ

μορφνός. ubi paulo post de ἁλιαετῷ narrat, ἁρπάζοντες δὲ καὶ οὐ δυνάμενοι πολλάκις καταφέρονται εἰς βυθὸν, atque iterum c. 34. θηρεύει δὲ ἀπολαμβάνων καθ' ἕνα, παρατηρῶν ἀναδυόμενον ἐκ τῆς θαλάττης, ὅταν δ' ἴδῃ ὁ ὄρνις ἀνακύπτων τὸν ἁλιαετὸν, πάλιν φοβηθεὶς καταδύεται, ὡς αὖθις ἀνακύψων. ὁ δὲ διὰ τὸ ὀξὺ ὁρᾷν ἀεὶ πέτεται, ἕως ἂν ἀποπνίξῃ ἢ λάβῃ μετέωρον. ἀθρόαις γὰρ οὐκ ἐπιχειρεῖ, ῥαίνουσαι γὰρ ἀπερύκουσι ταῖς πτέρυξι. Hunc posteriorem locum *Aeliano* obversarum fuisse, cum haec scriberet, probabile admodum est; hinc non improbanda est emendatio *Pauwii* ad *Philen* l. c. καταδῦσα legentis, cui assentitur etiam Gronovius, licet contra nitatur V. D. in Observ. Miscell. Belgicis Vol. VI. p. 454. Si de piscibus sermo esset, vulgatum tenerem; multa enim exempla a viris doctis annotata sunt aquilarum et falconum, qui dum pisces majores et robustos aggrediebantur, unguibus corpori firmiter impactis in fundum aquarum detractorum et submersorum; sed in avibus aquaticis hoc fieri nulla ratione potest. Aquilam νηττοφόνον describit illustris *Buffon* de Avibus T. I. p. 115. vers. Berolin. — Pro ἢ καταδὺς Medicei Codicis vulgo est ἢ γὰρ καταδύς.

CAPVT XXXIV.

Πλέον ἔχει τῶν ἀνθρώπων ὁ κύκνος ἐν τοῖς μεγίστοις· οἶδέ τε γὰρ ὁπότε τοῦ βίου τὸ τέρμα ἀφικνεῖται αὐτῷ, καὶ μέντοι καὶ εὐθύμως φέρειν αὐτὸ προσιὸν, ὑπὸ τῆς φύσεως λαβὼν ἔχει δῶρον τὸ κάλλιστον· πεπίστευκε γὰρ, ὅτι μηδενὸς ἀλγεινοῦ μηδὲ λυπηροῦ μέτεστι θανάτῳ· Ἄνθρωποι δὲ ὑπὲρ οὗ οὐκ ἴσασι, δεδοίκασι, καὶ ἡγοῦνται μέγιστον εἶναι κακὸν αὐτό. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τῷ κύκνῳ περίεστιν εὐθυμίας, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ βίου τοῦ σφετέρου ᾄδειν καὶ ἀναγορεύεσθαι οἷον ἐπικήδιόν τι τοῦτο τὸ μέλος. • Τοιοῦτόν τινα καὶ τὸν Βελλεροφόντην ἡρωϊκῶς καὶ μεγαλοψύχως εἰς θάνατον παρεσκευασμένον ὑμνεῖ ὁ Εὐριπίδης, πεποίηκε γοῦν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα αὐτόν.

Ἦσθ' εἰς θεοὺς μὲν εὐσεβὴς, ὅτ' ἦσθ', ἀεί·
Ξένοις τ' ἐπήρκεις, οὐδ' ἔκαμνες εἰς φίλους·

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. Οὐκοῦν καὶ ὁ κύκνος μελῳδεῖ τινα ἐπικήδειον αὐτῷ μοῦσαν, ἐφόδια διδοὺς τῆς ἀποδημίας ἢ θεῶν ὕμνους, ἢ ἔπαινον οἰκεῖόν τινα. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σωκράτης, ὅτι ᾄδει οὐ λυπούμενος, ἀλλ' εὐθυμούμενος μᾶλλον. Μηδὲ γὰρ ἄγειν σχολήν ποτε ᾠδῇ καὶ μέλει τὸν κατὰ τῆς ψυχῆς ἔχοντά τι πρόσαντες καὶ ἀλγεινόν. Ἔχει δὲ ἄρ' ὁ κύκνος οὐ μόνον πρὸς τὸν θάνατον ἀνδρείως, ἤδη δὲ καὶ πρὸς μά-

χας· ἀδίκων μὲν οὖν οὐκ ἄρχει, οἷα δήπου σώφρων καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, τῷ δὲ ἄρχοντι καὶ ἐπιβουλεύοντι οὔτε ἀφίσαται, οὔτε εἴκει. Οἱ μὲν οὖν ὄρνιθες οἱ λοιποὶ εἰρηναῖα αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς καὶ ἔνσπονδά εἰσιν· ὁ δὲ αἰετὸς καὶ ἐπὶ τοῦτον ὥρμησε πολλάκις (ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ) καὶ οὐδεπώποτε ἐκράτησε, ἡττήθη δὲ ἀεὶ μὴ μόνον σὺν τῇ ῥώμῃ τοῦ κύκνου μαχομένου, ἀλλὰ καὶ σὺν τῇ δίκῃ ἀμυνομένου.

φίρειν] Ita Mediceus pro φέρει. Ex eodem deinceps vulgatum πεπίστευται mutatum est.

μᾶλλον· μηδὲ γὰρ] Vulgo in verbis sequentibus mendose legebatur: ἄγει σχολὴν ποτε ὠδίνων καὶ μέγα τι κατὰ τὴν ψυχὴν ἔχων πρόσαντες. quae correxit ex Mediceo Gronovius, qui recte etiam resecuit laciniam a Gesnero assutam ex loco Platonis p. 64. ed. Francof. Cod. Aug. habet: ἄγειν σχολὴν ποτε ὦ δεῖ καὶ μέγα τὸν κατὰ τῆς ψυχῆς ἔχοντι πρόσαντες.

οἷα δήπου] Sic Mediceus pro οἷα δή. Idem deinde οὐδεπώποτε pro οὐδέποτε. Locus Aristotelis est H. A. IX. 12.

CAPUT XXXV.

Ὁ ἐρωδιὸς τὰ ὄστρεα ἐσθίειν δεινός ἐστι, καὶ μεμυκότα αὐτὰ καταπίνει, ὥσπερ οὖν οἱ πελεκᾶνες τὰς κόγχας· καὶ ἐν τῷ καλουμένῳ πρεσηγορεῶνι ὑποθερμαίνων ὁ ἐρωδιὸς φυλάττει τὰ ὄστρεα, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἀλέας διΐσαται· καὶ ἐκεῖνος αἰσθανόμενος τὰ μὲν ὄστρακα ἀνεμεῖ, φυλάττει δὲ τὴν σάρκα, καὶ ἔχει τροφὴν ἀναλίσκων τῇ τῆς πέψεως δυνάμει τὸ εἴσω παρελθὸν ὁλόκληρον.

ἐρωδιὸς] Philes Carm. IX. supra III. 20. et 23.

CAPUT XXXVI.

Ὄνομά ἐστιν ὄρνιθος ἀστερίας, καὶ τιθασσεύεταί γε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἀνθρώπου φωνῆς ἐπαΐων τοσαῦτα· εἴ τις αὐτὸν ὀνειδίζων δοῦλον εἴποι, ὅδε ὀργίζεται· καὶ εἴ τις ὄκνον καλέσειεν αὐτὸν, ὅδε βρενθύεται καὶ ἀγανακτεῖ, ὡς καὶ εἰς τὸ ἀγεννὲς σκωπτόμενος, καὶ εἰς ἀργίαν εὐθυνόμενος.

ἀστερίας] Gronovius affert locum Aristotelis H. A. IX. 18 ὁ δ' ἀστερίας ὁ ἐπικαλούμενος ὄκνος μυθολογεῖται μὲν γενέσθαι ἐκ δούλων τὸ ἀρχαῖον. ἔστι δὲ κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀργότατος Est genus ardeae. Ejusdem fabulae vestigia exstant apud Antoninum Liberalem c. 5.

CAPVT XXXVII.

Εἰ κατέχει τις ὄπιν Κυρηναῖον, καὶ λάβοιτο τῆς νάρκης, ἐνταῦθα δήπου τὸ ἐξ αὐτῆς πάθος ἐκπέφευγε. Δράκοντα δὲ θαλάττιον εἰ ἀνασπάσαι τῇ δεξιᾷ ἐθέλοις, ὅδε οὐκ ἕψεται, ἀλλὰ μάχεται καὶ κατὰ κράτος· εἰ δὲ τῇ ἀριστερᾷ ἀνάγοις, εἴκει καὶ ἑάλωκεν.

CAPVT XXXVIII.

Χαρμίδος ἀκούω τοῦ Μασσαλιώτου λέγοντος φιλόμουσον μὲν εἶναι τὴν ἀηδόνα, ἤδη δὲ καὶ φιλόδοξον. Ἐν γοῦν ταῖς ἐρημίαις ὅταν ᾄδῃ πρὸς ἑαυτὴν, ἁπλοῦν τὸ μέλος καὶ ἄνευ κατασκευῆς ᾄδειν τὴν ὄρνιν· ὅταν δὲ ἁλῶ, καὶ τῶν ἀκουόντων μὴ διαμαρτάνοι, ποικίλον τι ἀναμέλπειν, καὶ τακερῶς ἑλίττειν τὸ μέλος. Καὶ Ὅμηρος δὲ τοῦτό μοι δοκεῖ ὑπαινίττεσθαι, λέγων·

Ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κούρη, χλωρηῒς ἀηδὼν,
Καλὸν ἀείδησιν, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,
Δενδρέου ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσι,
Ἥτε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνήν·

Ἤδη μέντοι τινὲς καὶ πολυδευκέα φωνὴν γράφουσι, τὴν ποικίλως μεμιμημένην· ὡς τὴν ἀδευκέα, τὴν μηδ' ὅλως εἰς μίμησιν παρατραπεῖσαν.

φιλόδοξον] *Apostolius* male φιλέξονον. Sed idem eum Mediceo recte ᾄδῃ pro ᾄδει praefert. Conf. *Philes* Carm. XVIII.

ἁπλοῦν τὸ] *Apostolius* ἁπλοῦν τε cum editione Tornaesiana. Voluit fortasse τι. Locus *Homeri* est Odyss. τ. 518. ubi δενδρέων editur. Mediceus δένδρων habet.

πολυδευκέα] Cod. alter Gesneri πολυδευκίδα. Ita deinceps vulgo ἀδευκίδα legebatur, quod ex altero Gesneri codice et Mediceo mutatum est.

CAPVT XXXIX.

Λέγει Δημόκριτος τῶν ζώων μόνον τὸν λέοντα ἐκπεπταμένοις τίκτεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἤδη τρόπον τινὰ τεθυμωμένον, καὶ ἐξ ὠδίνων δρασείοντά τι γεννικόν. Ἐφύλαξαν δὲ ἄλλοι, καὶ καθεύδων ὅτι κινεῖ τὴν οὐρὰν, ἐνδεικνύμενος, ὡς τὸ εἰκὸς, ὅτι μὴ πάντῃ ἀτρεμεῖ, μηδὲ μὴν κυκλωσάμενος αὐτὸν καὶ περιελθὼν ὁ ὕπνος καθεῖλεν, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ζώων τὰ λοιπά. Τοιοῦτόν τι φυ-

λάξαντας Αἰγυπτίους ὑπὲρ αὐτοῦ κομπάζειν φασὶ, λέγοντας, ὅτι κρείττων ὕπνου λέων ἐστὶν, ἀγρυπνῶν ἀεί. Ταύτῃ τοι καὶ ἡλίῳ ἀποκρίνειν αὐτὸν αὐτοὺς πέπυσμαι, καὶ γάρ τοι καὶ τὸν ἥλιον θεῶν ὄντα φιλοπονώτατον κατὰ τὰ ἢ ἄνω τῆς γῆς ὁρᾶσθαι, ἢ τὴν κάτω πορείαν ἰέναι μὴ ἡσυχάζοντα· Ὅμηρόν τε μάρτυρα Αἰγύπτιοι ἐπάγονται λέγοντα, Ἠέλιόν τ' ἀκάμαντα. Ἔστι δὲ πρὸς τῇ ῥώμῃ καὶ συνετὸς ὁ λέων· ταῖς γοῦν βουσὶν ἐπιβουλεύει νύκτωρ φοιτῶν ἐς τὰ αὔλια. Ὅμηρος δὲ ἄρα ἤδει καὶ τοῦτο, λέγων·

Ὡς δὲ λέων ἐφόβησε μολὼν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ·

καὶ ἐκπλήττει μὲν ὑπὸ τῆς ἀλκῆς ἁπάσας, μίαν δὲ ἐξαρπάσας ἔδει· ὁ αὐτὸς λέγει ποιητὴς ταῦτα. Ὅταν δὲ εἰς κόρον ἐμπλησθῇ, βούλεται μὲν ταμιεύσασθαι καὶ εἰσαῦθις· αἰδὼς δὲ ἴσχει αὐτὸν φρουρεῖν παραμένοντα, ὡς τροφῆς χήτει λιμὸν δεδιότα. Οὐκοῦν περιχανὼν ἐμπνεῖ μὲν τοῦ καθ' αὐτὸν ἄσθματος, καὶ τούτῳ τὴν φυλακὴν ἐπιτρέπει, ἀπαλλάττεταί γε μὴν αὐτός. Τὰ δὲ ἄλλα ζῶα ἥκοντα καὶ αἰσθανόμενα, ὅτου λείψανόν ἐστι τὸ κείμενον, οὐ τολμῶσι προσάψασθαι, ἀλλ' ἀπαλλάττεται, δεδιότα δοκεῖν συλᾶν καὶ περικόπτειν τι τοῦ σφετέρου βασιλέως. Τῷ δὲ ἄρα εἰ μὲν εὐθηρία γένοιτο ἑτέρου καὶ εὐερμία, λήθη τοῦ πρώτου λαμβάνει, καὶ ὡς ἕωλον ἀτιμάσας, ἀπαλλάττεται· εἰ δὲ μὴ, ὡς ἐπ' οἰκεῖον θησαύρισμα παραγίνεται. Ὅταν δὲ ὑπερπλησθῇ, κενοῖ ἑαυτὸν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσιτίᾳ· ἢ αὖ πάλιν πιθήκῳ περιτυχὼν, καὶ τούτου φαγὼν, κενοῦται τὴν γαστέρα ταῖς ἐκείνου λαπάξας σαρξίν. Ἦν δὲ ἄρα δίκαιος ὁ λέων, καὶ οἷος

Ἄνδρ' ἐπαμύνεσθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.

Τῷ γοῦν ἐπιόντι ἀνθίσταται, τὴν ἀλκαίαν ἐπισείων, καὶ ἑλίττων κατὰ τῶν πλευρῶν, εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὥσπερ οὖν ὑποθήγων μύωπι. Τόν γε μὴν βαλόντα μὲν, οὐ τυχόντα δὲ, τῇ ἴσῃ ἀμυνόμενος, φοβεῖ μὲν, λυπεῖ δὲ οὐδὲ ἕν.

Ἡμερωθεὶς γε μὴν ἐξ ἔτι νεαροῦ πρᾳότατός ἐστι, καὶ ἐντυχεῖν ἡδὺς, καὶ ἔστι φιλοπαίστης, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομένει πρᾴως, τῷ τροφεῖ χαριζόμενος. Ἄννων γοῦν λέοντα εἶχε σκευαγωγόν. Καὶ Βερενίκῃ λέων πρᾶος συνῆν, τῶν κομμώντων διαφέρων οὐδέν· ἐφαίδρυνε γοῦν τῇ γλώττῃ ἡσυχῇ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὰς ῥυτίδας ἐλέαινε, καὶ ἦν ὁμοτράπεζος, πρᾴως τε καὶ εὐτάκτως ἐσθίων, καὶ ἀνθρωπικῶς. Ὀνόμαρχος δὲ ὁ Κατάνης τύραννος, καὶ ὁ Κλεομένους υἱὸς, συσσίτους εἶχον λέοντας.

γεννικὸν] Ita Mediceus pro *μανικόν*. *Xenophon* tamen in Agesilao c. V. 5. *φρόνημα λίαν μανικὸν* dixit. Rem eandem narrat *Plutarchus* Symp. Quaest. IV. 3.

Αἰγυπτίους] Ab horum superstitione origo fabulae videtur repetenda, quam tradit *Plutarchus* l. c. et *Horapollo* I. 17. et 19.

καὶ γάρ τοι] Ita Mediceus. Vulgo *καὶ γάρ*. Locus prior *Homeri* est in Iliade Σ. 484. alter Λ. 172. tertius Ω. 369. Paulo antea Cod. Aug. *πέποισμαι* pro *πέπυσμαι*.

ἄσθματος] *Aristoteles* H. A. VIII. 5. *ἐμποιεῖ δὲ καὶ ὀσμὴν βαρεῖαν ἐν τοῖς ἐσθιομένοις καταπνέων· καὶ γὰρ ἀνοιχθέντος αὐτοῦ τὴν ἔσω ἀτμίδα ἀφίησι βαρεῖαν.*

αἰσθανόμενα ὄντα] Ita Mediceus pro *αἰσθόμενα*. Alterum vocabulum ex certissima *Valckenarii* emendatione ad *Herodot*. p. 673. proposita recepi pro *ἅπα*.

τῷ δὲ ἄρα] Ita Mediceus. Vulgo *τὸν δὲ — γένοιτο καὶ ἕτερα*. In sequentibus *λήθην* emendat Gronovius. Sic est *λήθην λαμβάνειν* IV. 35. Sed vide *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 269.

οὐδὲ ἦν — πρᾳότατος] Ita Mediceus pro *οὐδέν· — πρᾳότατον*. Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 44.

φιλοπαίστης] Ita recte Mediceus pro *φιλοπαις*. *Aristoteles* l. c. *φιλοπαίγμων* ait. Eandem vocem adhibet Noster IV. 34.

πρᾴως] *πραϋμένως* in Lexicis. *Gesner*. qua nota quid sibi voluerit, nescio.

Ἄννων] Cf. *Plutarchus* Opusc. Mor. p. 837. *Plinius* VIII. 16.

κομμώντων] Ita ex Mediceo scripsit Gronovius pro *κομώντων*. In Codice Augustano est *κωμώντων* teste *Wernsdorfio* ad *Philen* p. 254. In seqq. *ἡσυχῇ* ex Cod. Mediceo accessit.

CAPUT XL.

Εὐωδίας τινὸς θαυμαστῆς τὴν πάρδαλιν μετειληχέναι φασὶν, ὑμῖν μὲν ἀπορρήτου, αὐτὴ δὲ οἶδε τὸ πλεονέκτημα τὸ οἰκεῖον· καὶ μέντοι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα συνεπίσταται τοῦτο τῇ παρδάλει, καὶ ἁλίσκεται τὸν τρόπον τοῦτον· Ἐκείνη ἡ πάρδαλις τροφῆς δεομένη ἑαυτὴν ὑποκρύπτει, ἢ λόχμῃ πολλῇ, ἢ φυλλάδι βαθείᾳ, καὶ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀφανὴς, μόνον δὲ ἀναπνεῖ. Οὐκοῦν οἱ νεβροὶ, καὶ δορκάδες, καὶ αἶγες αἱ ἄγριαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων, ὡς ὑπό τινος ἴυγγος τῆς εὐωδίας

ἕλκεται, καὶ γίνεται πλησίον· ἡ δὲ ἐκπηδᾷ καὶ ἔχει τὸ θήραμα.

εὐωδίας] Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 6. *Antigonus Carystius* c. 37. *Apostolius* XX. 21. μεταληφθῆναι et ἐπιπεσόντι habet.

CAPVT XLI.

Πυνθάνομαι τῶν ζώων τὰ μηρυκάζοντα τρεῖς ἔχειν κοιλίας, καὶ ὀνόματα αὐτῶν ἀκούω κεκρύφαλον, ἐχῖνον, ἤνυστρον. Σηπίαι δὲ καὶ τευθίδες δύο νέμονται προβοσκίσιν· οὐ γάρ τι χεῖρον οὕτως ὀνομάσαι καὶ ἐκ τῆς χρείας, καὶ ἐκ τοῦ σχήματος ἐπαρθέντα. Καὶ ὅταν ᾖ χειμέρια καὶ κλύδων τεταραγμένος, αἵδε τῶν πετρῶν λαμβάνονται ταῖς αὐταῖς προβολαῖς, καὶ ἔχονται, ὡς ἀγκύραις, πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ ἄσειστοί τε καὶ ἄκλυστοι μένουσιν. Εἰ δ' αὖ γένοιτο ὑπεύδια, ἀπολύουσί τε αὐτὰς καὶ ἐλευθεροῦσι, καὶ νέουσι πάλιν, εἰδυῖαι μάθημα οὐκ εὐκαταφρόνητον, χειμῶνος φυγὴν, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων σωτηρίαν.

μηρυκάζοντα] Gronovius ex Mediceo μηρυκίζοντα scripsit. Supra II. 54. μαρυκᾶσθαι est. De triplici ruminantium ventriculo *Aristoteles* H. A. II. 17.

σηπίαι] Haec ex *Oppiano* derivata esse II. 121. vidit etiam *Gesnerus*. Cf. *Aristoteles* H. A. IV. 1. IX. 37. De Partibus IV. 9. *Athenaeus* VII. c. 21. Pro μάθημα Cod. alter Gesneri εὐλάβημα habet.

CAPVT XLII.

Εἰ σοι βουλομένῳ μαθεῖν ἐστι μελιττῶν ὀνόματα, οὐκ ἂν βασκήναιμι εἰπεῖν, ὅσα πέπυσμαι. Ἡγεμόνες καλοῦνταί τινες, καὶ ἄλλαι σειρῆνες, καὶ ἐργοφόροι τινὲς, καὶ ἕτεραι πλάσιδες. Νίκανδρος δὲ εὐφορεῖν τοὺς κηφῆνάς φησι. Περὶ δὲ τὴν Καππαδόκων γῆν ἄνευ κηρίων τὸ μέλι τὰς μελίττας ἐργάζεσθαί φησι, παχὺ δὲ τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ ἔλαιον λόγος ἔχει. Ἐν Τραπεζοῦντι δὲ τῇ Ποντικῇ ἐκ τῆς πύξου γίνεσθαι μέλι πέπυσμαι, βαρὺ δὲ τὴν ὀσμὴν τοῦτο εἶναι, καὶ ποιεῖν μὲν τοὺς ὑγιαίνοντας ἔκφρονας, τοὺς δὲ ἐπιλήπτους εἰς ὑγίειαν ἐπανάγειν αὖθις. Ἐν Μηδίᾳ δὲ ἀποστάζειν τῶν δένδρων ἀκούω μέλι· ὡς ὁ Εὐριπίδης ταῖς Βάκχαις, ἐν τῷ Κιθαιρῶνι, φησὶν, ἐκ

τῶν κλάδων γλυκείας σαγόνας ἀποῤῥεῖν. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἐν Θράκῃ μέλι ἐκ τῶν Φυτῶν ἤκουσα. Ἐν δὲ Μυκόνῳ μέλισσα οὐ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἡ κομισθεῖσα ἀποθνήσκει.

εὐφορεῖν] *Gesnerus* ἱερoφορεῖν emendat, nulla addita interpretatione. In versione *Gyllii* est fructum adferre. *Nicandri* sententiam conjectura assequi non possum.

Καππαδόκων] Idem narrat Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 716.

Ποντικῇ] De Pontico melle Idem Auctor l. c. et *Dio* Chrysostomus Orat. IX. p. 139. ubi πικρὸν καὶ ἀηδὲς dicitur. *Plinius* XXI. sect. 44. geminum mellis venenati genus Ponticum commemorat, quorum alterum Heracleense ex floribus aegolethri, alterum μαινόμενον etiam ab effectu dictum in gente Sannorum ex flore rhododendri colligi dicitur. De quo loco vide *Tournefort* Voyage T. III. p. 75. Similia referunt viri docti hodie de melle ex floribus Azaleae Ponticae *Linnaei* in Georgia collecto. Cf. Praefationem ad Librum: *Joh. Georg. Models kleine Schriften*. Petropoli 1773.

Μυδίᾳ] Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. l. c. ἐν Λυδίᾳ, et *Herodotus* l. 31. Cf. *Sallier* Mémoires de l'Academie des B. L. T. IX. p. 60. Locus *Euripidis* exstat in versu 709.

CAPVT XLIII.

Περὶ τὸν Ὕπανιν ποταμὸν γίνεσθαι τὸ ζῶον τὸ μονήμερον οὕτω καλούμενον Ἀριστοτέλης Φησὶ, τικτόμενον μὲν ἅμα τῷ κνέφαϊ, ἀποθνῆσκον δὲ ἐπὶ δυσμὰς ἡλίου τρεπομένου.

μονήμερον] *Aristoteles* H. A. V. 19. ἐφήμερον appellat. Idem insectum *Plinius* ἡμερόβιον appellat T. I. p. 612. Cf. *Cicero* Tuscul. Quaest. I. 8. Cf. *Schaefer vom Uferaas*.

CAPVT XLIV.

Ἔχει δῆγμα ἡ σηπία ἰῶδες, καὶ τοὺς ὀδόντας ἰσχυροὺς ὑπολανθάνοντας. Ἦν δὲ ἄρα δηκτικὸν καὶ ὁσμύλος, καὶ ὁ πολύπους· καὶ δάκοι μὲν ἂν οὗτος σηπίας βιαιότερον, τοῦ δὲ ἰοῦ μεθίησιν ἧττον.

σηπία] De sepia et polypo idem refert *Oppianus* Hal. II. 455. Cf. *Philes* Carm. 90. De osmylo vide infra IX. 45.

CAPVT XLV.

Τὸν σῦν τὸν ἄγριόν Φασι μὴ πρότερον ἐπί τινα Φέρεσθαι, πρὶν ἢ τοὺς χαυλιόδοντας ὑποθῆξαι· μαρτυρεῖ δὲ ἄρα καὶ Ὅμηρος τοῦτο λέγων·

Θήξας λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτῇσι γένυσσι.

Παχύνεσθαι δὲ τὴν σῦν ἀκούω μὴ λουόμενον μάλιστα, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ διατρίβουσάν τε καὶ στρεφομένην, καὶ πί-

νῦσαν ὕδωρ τεθολωμένον, καὶ ἡσυχίᾳ καὶ ϛέγῃ σκοτωδεϛέρᾳ χαίρϐσαν, καὶ τροφαῖς, ὅσαι Φυσωδέϛεραί τέ εἰσι, καὶ ὑποπλῆσαι δύνανται. Καὶ Ὅμηρος δὲ ἔοικε ὑποδηλῶν ταῦτα· περὶ μὲν ὗν τῦ καλινδεῖσθαι αὐτὴν, καὶ Φιληδεῖν τοῖς ῥυπαρωτέροις τέλμασι, λέγων· Σύες χαμαιευνάδες. Ὅτι δὲ τῷ τεθολωμένῳ ὕδατι πιαίνονται, Φησὶ

Μέλαν ὕδωρ

Πίνϐσαι, τόθ᾽ ὕεσσι τρέΦει τεθαλῦιαν ἀλοιΦήν·

Ὅτι δὲ χαίρϐσι τῷ σκότῳ, διὰ τϐτων ἐλέγχει·

Πέτρῃ ὑπὸ γλαΦυρῇ εὔδον βορέω ὑπ᾽ ἰωγῇ.

Τὸ δὲ Φυσῶδες αἰνίττεται τῆς τροΦῆς, ὅταν λέγῃ, βάλανον μενοεικέα ἐσθίειν αὐτάς. Εἰδὼς δὲ ἄρα Ὅμηρος, ὅτι καὶ ἰσχναίνεται καὶ ἐπιτρίβει τὰ κρέα ὗς ὀρῶν τὸν θῆλυν, πεποίηκε τϐς ἄῤῥενας ἰδίᾳ καθεύδοντας, καὶ τὰς θηλείας ἰδίᾳ. Ἐν Σαλαμῖνι δὲ χλωρῦ σίτϐ καὶ ληΐϐ κομῶντος ἐὰν σῦς πεσϐσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐϛὶ Σαλαμινίων τϐς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς· καὶ τϐτο εἶναι τὸ παρ᾽ Ὁμήρῳ, Συὸς ληϊβοτείρης, Φασίν. Οἱ δὲ ἑτέρως νοϐσι, καὶ λέγϐσι χλωρῦ σίτϐ τὴν ὗν γευσαμένην ἀσθενεῖς ἔχειν τϐς ὀδόντας.

Ὅμηρος] Iliad. Λ'. 414. Reliqui loci Homerici exstant deinceps in Odyssea Κ'. 243. Ξ'. 15. Ν'. 409. Κ'. 532. Ν'. 407. Ξ'. 13. Σ'. 27. Ex Cod. Aug. rescripsi τὴν — ἐκτρίβουσαν, et reliqua in genere feminino, quae masculinum vulgo praeferunt. Idem etiam τε post φυσωδέστεραι addidit, et καλινδεῖσθαι αὐτήν.

τόθ᾽ ὕεσσι] Ita recte Mediceus cum Edd. Homeri pro τάθ᾽ in seqq. ὅταν λέγῃ scripsi pro λέγει grammatica lege postulante.

CAPVT XLVI.

Ἔδωκε δὲ ἄρα ἡ Φύσις ταῖς κυσὶ τραυμάτων ἀντίπαλον πόαν. Εἰ δὲ ἕλμινθες αὐτὰς λυπϐσι, τῦ σίτϐ τὸ καλϐμενον λήϊον ἐσθίϐσαι ἐκκρίνϐσιν αὐτάς. Λέγονται δὲ καὶ ὅταν δέωνται τὴν γαϛέρα ἑκατέραν κενῶσαι, πόαν τινὰ ἐσθίειν, καὶ τὸ μέν τι τῆς τροΦῆς τὸ ἐπιπολάζον ἀνεμεῖν, τὰ δὲ περιττὰ κάτωθεν ἐκκρίνεσθαι αὐταῖς Φασιν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ συρμαΐζειν Αἰγύπτιοι λέγον-

ται μαθεῖν. Πέρδικές τε, καὶ πελαργοὶ τρωθέντες, καὶ φάτται, τὴν ὀρίγανον, ὡς λόγος, διατρώγουσιν, εἶτα τοῖς τραύμασιν ἐντιθέντες ἀκοῦνται τὸ σῶμα, καὶ μέντοι τῆς ἀνθρώπων ἰατρικῆς δέονται οὐδέν.

ἀντίπαλον πόαν] *Aristoteles* H. A. IX. 6. αἱ κύνες ὅταν τι πονῶσιν, ἔμετον ποιοῦσιν, φαγοῦσαί τινα πόαν — paulo post: αἱ δὲ κύνες, ὅταν ἑλμινθιῶσιν, ἐσθίουσι τοῦ σίτου τὸ λήϊον. αἱ δὲ πελαργοὶ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ὀρνίθων, ὅταν ἑλκωθῇ τι μαχομένοις, ἐπιτιθέασιν τὴν ὀρίγανον. Infra *Aelianus* VIII. 9. κύων ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος οἶδε πόαν ἐν ταῖς αἱμασιαῖς φυομένην — ἑλμίνθων δὲ πεπληρωμένοι τοῦ σίτου τὰς ἀθέρας ἐσθίουσι ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. Vides ipsum *Aelianum*, dum vocem λήϊον interpretari conatur, turpiter labi; rectius *Gyllius* segetem herbescentem reddidit. Res ipsa nota est nostratibus vulgari proverbio. Cf. *Antigonus* c. 42. Verbum συρμαΐζειν proprie raphanis salitis comestis evacuare corpus et purgare significat, de qua notione vide *Wesseling* ad *Diodori* T. I. p. 73.

CAPUT XLVII.

Οὐ δεήσομαι μάρτυρος ἐνταῦθα πρεσβυτέρου· ἃ δὲ αὐτὸς ἔγνων, λέγω. Σαῦρον τῶν χλωρῶν μὲν ὑπεράγαν, ἀδροτέρων δὲ τὴν ἕξιν, συλλαβὼν ἀνήρ, καὶ κέντρῳ πεποιημένῳ χαλκοῦ διείρας, εἶτα τυφλώσας τὸν σαῦρον, καὶ χύτραν κεραμέαν τῶν νεωστὶ εἰργασμένων διατρήσας πάνυ λεπταῖς ὀπαῖς, ὡς μὴ εἴργειν μὲν τὸ πνεῦμα, οὐ μὴν ἐκείνῳ παρασχεῖν ἔκδυσιν, τὸ θηρίον ἐμβαλὼν, καὶ γῆν ὑποχέας, καὶ μάλα ἔνδροσον, καὶ πόαν τινὰ ἧς οὐκ εἶπε τὸ ὄνομα, δακτύλιον σιδηροῦν πεποιημένον, καὶ ἔχοντα λίθον γαγάτην, ὥπερ οὖν ἐνείργασο γλύμμα σαῦρος· τὴν μὲν χύτραν ἐπηλύγασεν, ἐννέα ἐμπλάσας σημεῖα, ὧν ἀφήρει σφραγῖδα ἐφ' ἡμέραις ἐννέα, καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις τὴν ἐννάτην ἀφανίσας, ἀνοίγει τὸ σκεῦος, καὶ ἔγωγε εἶδον τὸν σαῦρον ἐμβλέποντα, καὶ εὐωποτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς τέως πεπηρωμένους εἶχε. Καὶ τὸν μὲν ἔνθεν ἠρέθη, ἐνταῦθα ἀπελύσαμεν. δακτύλιον δὲ ἐκεῖνον ἀνὴρ ὁ ταῦτα δράσας ὀφθαλμοῖς ἀγαθὸν ἔφασκεν εἶναι.

δακτύλιον σιδηροῦν] *Gesnerus* καὶ δακτύλιον σιδήρου emendat, quod probo.

ἐπηλύγασεν] Ita recte Mediceus pro ἐπιλυγάσαι. Idem recte etiam cum Cod. altero Gesneri in sequentibus ἀπελύσαμεν habet pro ἀπελαύσαμεν. Quod narrationem attinet, monendum est initio jam olim *Aristotelem* tradidisse lacertis et serpentibus aeque atque hirundinum pullis aciem oculorum, quos acu

compunxeris, renasci. Hinc pendet magicum hoc artificium, quod reperi etiam in *Plinio* XXIX. sect. 38. Lacertas, inquit, quoque pluribus modis ad oculorum remedia assumunt. Alii viridem includunt novo fictili, ac lapillos, qui vocantur cynaedia, quae et inguinum tumoribus adalligari solent, novem signis signantes, et singulos detrahunt per diem. Alii terram substernunt lacertae viridi excaecatae, et una in vitreo vase anulos includunt e ferro solido vel auro: cum recepisse visum lacertam apparuit per vitrum, emissa ea anulis contra lippitudinem utuntur. ubi male *Harduinus* verba: et singulos detrahunt per dies, interpretatur ignorans hunc *Aeliani* locum. De funda anuli et imagine lacertae sculpta nil *Plinius*, nec qui eum exscripsit *Marcellus* Empiricus c. 8. Cf. etiam *Gesner* de Quadrup. Ovip. p. 37. An vero natura humores oculi lacertae acu evocatos restituat, visumque animali reddat, nescio an confirment Miscellanea Natur. Curios. T. V. Observ. 126. p. 163. ab *Harduino* laudata. Videtur tamen in lacerta etiam locum habere experimentum a *Fr. Redi* in oculis columborum, gallinarum, anserum, anatum et gallorum Indicorum institutum, quos ille acu compunxit, atque intra 24 horarum spatium sanos et integros vidit. Ex quo ille recte etiam monet vi ipsius naturae oculos hirundinis ejusque pullorum acu excoecatos ad sanitatem redire, nec esse ullum in ea re usum herbae Chelidoniae, de qua vide fabulam *Aeliani* III. 25. atque autorum ibi laudatorum. Recte igitur *Celsus* Libro VI. c. 6. s. 39. *Columbarum*, inquit, *palumborum, et hirundinis acies extrinsecus laesa interposito tempore in antiquum statum redit, celerrimeque hirundinis. Unde etiam locus fabulae factus est, aut per parentes, aut id herba chelidonia restitui, quod per se sanescit.* Cf. *Redi* Esperienze intorno a cose naturali p. 12.

CAPUT XLVIII.

Ἐμοὶ δὲ αἴσχιστον δοκεῖ, ὦ ἄνθρωποι, φιλίαν μὲν τοῖς ζώοις πρὸς ἄλληλα εἶναι, μὴ μόνον τοῖς συννόμοις αὐτῶν, μηδὲ μὴν τοῖς ὁμογενέσιν, ἤδη δὲ καὶ τοῖς μηδὲν προσήκουσι σφίσι κατὰ τὸ κοινὸν γένος. Ταῖς γοῦν αἰξὶν αἱ ὄϊς φίλιαι, περιστερὰ δὲ πρὸς τρυγόνα φίλη, φίλα δὲ εἰς ἀλλήλους νοοῦσι φάτται τε καὶ πέρδικες, ἀλκυόνα δὲ καὶ κήρυλον ποθοῦντας ἀλλήλων πάλαι ἴσμεν, κορώνην τε ἐρωδιῷ φίλα νοεῖν, καὶ λάρον τῷ καλουμένῳ κολοιῷ, καὶ ἰκτίνῳ ἅρπην. Πολεμοῦσι δὲ αἰώνιον πόλεμον καὶ ἄσπονδον, ὡς εἰπεῖν, κορῶναί τε καὶ γλαῦκες· πολέμιοι δὲ ἄρα εἰσὶν ἰκτῖνός τε καὶ κόραξ, καὶ πυραλλὶς πρὸς τρυγόνα, καὶ βρένθος καὶ πάγρος· πάλιν τε ὁ χλωρεὺς πρὸς τρυγόνα, καὶ αἰγυπιοὶ καὶ αἰετοὶ, καὶ κύκνοι καὶ δράκοντες, καὶ πρὸς βουβαλίδας καὶ ταύρους λέοντες· ἔχθιστον δὲ ἄρα ἐλέφας καὶ δράκων ἦν, καὶ πρὸς ἀσπίδα ὁ ἰχνεύμων, ὁ δὲ αἴγιθος τῷ ὄνῳ· ὁ μὲν γὰρ ὠγκήσατο, ῥήγνυται δὲ τῷ αἰγίθῳ τὰ ὠά, καὶ

οἱ νεοττοὶ ἐκπίπτουσιν ἀτελεῖς· ὁ δὲ τιμωρῶν τοῖς τέκνοις ἐπιπηδᾷ τῶν ὄνων τοῖς ἕλκεσι, καὶ ἐσθίει αὐτά. Μισεῖ δὲ ἀλώπηξ κίρκον, καὶ ταῦρος κόρακα, καὶ ὁ ἄνθος τὸν ἵππον. Χρὴ δὲ εἰδέναι τὸν πεπαιδευμένον, καὶ μηδὲν μάτην ἀκούοντα, ὅτι καὶ δελφὶς φαλαίνῃ διάφορος. λάβρακές γε μὴν κεστρεῦσι, μύραιναι δὲ γόγγροις, καὶ ἄλλ' ἄλλοις.

κορώνην τε] Pleraque translata sunt ex *Aristotelis* H. A. IX. 1. quem sequitur *Plinius* X. 74. *Aelianum Philes* Carm. XXX. Pro verbis καὶ λάρον τῷ — ἄρπην apud *Aristotelem* est: καὶ πίφηξ καὶ ἅρπη καὶ ἴκτῖνος φίλοι.

πυραλλὶς] Ex *Hesychio* πυῤῥαλλὶς scribi voluit *Paw* ad *Philen*. Pyralis *Plinio* dicitur VIII. 74. Conf. supra ad IV. 5.

βρένθος — πάγρος] *Philes* βρένθος habet. Pro πάγρος *Gesnerus* auctoritate *Aristotelis* λάρος rescribendum censebat; quod probo. Avis marina dicitur βρένθος apud *Aristotelem* l. c. sed IX. c. 11. inter aves montuosas sylvas incolentes ponitur cum upupa βρένθος; ubi Gazae versio brenthus habet. Dicitur praeterea εὔβιοτος καὶ ᾠδικός. Priori loco *Plinius* pro brentho anatem interpretatus est. Supra IV. 5. Noster aves invicem inimicas ponit: ἅρπη καὶ ἐρωδιὸς πρὸς λάρον. sed in *Aristotele* IX. 1. est: βρένθος καὶ λάρος καὶ ἅρπη, ut adeo *Aelianus* pro brentho ardeam posuerit.

αἰγυπιοὶ καὶ αἰετοὶ] *Paw* ad *Philen* legit: αἰγυπιοὶ καὶ κύκνοι καὶ αἰετοὶ καὶ δράκοντες. In *Aristotele* est: μάχεται δὲ καὶ αἰετῷ αἰγυπιὸς καὶ κύκνος. itaque paria commode componi non possunt h. l.

αἴγιθος — αἰγίθῳ] Ita auctoritate *Aristotelis*, *Philae*, *Antigoni* cap. 63. et libri Medicei scripsit Gronovius pro αἰγίθαλος — αἰγιθάλῳ. De hac ave *Aristoteles* H. A. IX. 15. III. 11. in spinis vivit et parit, τὸν δὲ πόδα χωλὸς esse dicitur. ubi *Alberti* interpretatio pedes citrinos (πόδα χλωρὸς) habet. Genus definire accuratius non licet. Cf. *Gesneri* Histor. Avium p. 702. Male eum *Plinius* X. 8. ad accipitrum genus refert; ubi tamen olim Codices vulgati circum praeferebant. Cf. *Oppiani* Ixeutic. l. 10. Ibidem III. 14. nuce et verme inescatur ad capturam, et cavea includitur capta avis, quae voce illiciat reliquas; quae quidem omnia *Plinii* errorem arguunt.

ἄνθος] Praeter *Aristotelem* l. c. et *Plinium* X. 48. vide etiam infra VI. 19.

CAPUT XLIX.

Αἱ ἄρκτοι τῶν θηρατῶν τοὺς εἰς στόμα πεσόντας, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς ἑαυτὰς ὥσαντας ὀσφρησάμεναι, ὡς νεκροὺς παραλιμπάνουσι. καὶ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον νεκρὸν βδελύττεσθαι. Μισοῦσι δὲ καὶ οἱ μύες τοὺς ἐν ταῖς αὐτῶν διαίταις καὶ καταδρομαῖς ἀποθανόντας· καὶ μέντοι χελιδὼν ἐκβάλλει χελιδόνα νεκράν, καὶ μέλιτται· μύρμηκες δέ, καὶ ἐκείνοις ἐκφορᾶς νεκρῶν μέλειν, καὶ καθαίρειν τοὺς σφετέρους χηραμούς, ἡ σοφωτάτη φύσις ἔδωκεν. Ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴδιον τῶν ἀλόγων, τὰ ὁμογενῆ τε

καὶ ὁμοφυῆ τεθνεῶτα, τῶν ὀφθαλμῶν ἀποφέρειν θᾶττον. Λέγουσι δὲ Αἰθιόπων λόγοι, αἱμυλίας τε καὶ κόμπου Ἑλληνικοῦ ἄγευστοι, ὅτι ἄρα ἐλέφαντα θεασάμενος ἐλέφας νεκρὸν, οὐκ ἂν παρέλθοι μὴ τῇ προβοσκίδι γῆν ἀρυσάμενος καὶ ἐπιβαλὼν, ὡς ὁσίαν τινὰ ἀπόῤῥητον ὑπὲρ τῆς κοινῆς φύσεως τελῶν, καὶ φεύγων ἄγος· εἶναι γὰρ τὸ μὴ δρᾶσαι τοῦτο ἐναγές. Ἀπόχρη δέ οἱ καὶ κλάδον ἐπιβαλεῖν, καὶ ἄπεισι, τὸ κοινὸν ἁπάντων τέλος μὴ ἀτιμάσας. Ἀφῖκται δὲ λόγος εἰς ἡμᾶς κἀκεῖνος, ὅταν ἐλέφαντες ἀποθνήσκωσιν ἐκ τραυμάτων, ἢ βληθέντες ἐν πολέμῳ, ἢ ἐν θήρᾳ παθόντες τοῦτο, τῆς πόας τῆς παρατυχούσης, ἢ τῆς κόνεως τῆς ἐν ποσὶν ἀνελόμενοι, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπουσι, καὶ βάλλουσί τι τῶν προειρημένων, καὶ βοῇ τῇ σφετέρᾳ κινύρονταί τε καὶ ποτνιῶνται, ὥσπερ οὖν τοὺς θεοὺς μαρτυρόμενοι, ἐφ' οἷς ἐκδίκως τε καὶ ἐκνόμως ὑπομένουσιν.

μύρμηκες δὲ] *Bochart* Hieroz. II. p. 512 μέλιτται μύρμηκές τε legit; quod mihi non placet.

ὡς ὁσίαν] Particula ex Mediceo accessit.

CAPVT L.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ταῦτα δήπου καταγνῶναι πάρεστι. Τοὺς γοῦν ὄρνις τοὺς ἠθάδας, καὶ τοὺς ἐν ποσὶ τρεφομένους τε καὶ ἐξεταζομένους, ὁρῶμεν ἵπποις, καὶ ὄνοις, καὶ βουσὶ, καὶ καμήλοις θαῤῥοῦντας· εἰ δὲ καὶ ἐλέφαντι που πρᾳῷ καὶ ἡμέρῳ συντρέφοιντο, οἵδε οὐκ ὀῤῥωδοῦσιν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἔρχονται· ἤδη δὲ καὶ ἀλεκτρυόνες καὶ ἐπὶ τὰ νῶτα αὐτῶν ἀναπέτονται, τοσοῦτον αὐτοῖς τοῦ θάρσους περίεστι, καὶ τοῦ ἀδεοῦς· πτοίαν δὲ αὐτοῖς ἐντίθησι καὶ δέος ἰσχυρὸν γαλῆ παραδραμοῦσα, καὶ μυκήσεων μὲν καὶ ὀγκήσεων οὐ ποιοῦνται ὤραν, κρίξασαν δὲ ἄρα μόνον πεφρίκασι τὴν προειρημένην· χηνῶν τε καὶ κυνῶν καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων ἤ τι ἢ οὐδὲν φροντίζουσιν, ἱέρακα δὲ βραχύτερον ὄντα ὀῤῥωδοῦσιν. Ὁ δὲ ἀλεκτρυὼν ἅπας φοβεῖ μὲν λέοντα, ἀναιρεῖ δὲ βασιλίσκον· οὐ φέρει μὴν οὔτε αἴλουρος, οὔτε ἰκτῖνος. Αἱ δὲ πε-

ριστεραὶ πρὸς ἀετῶν μὲν κλαγγὴν καὶ γυπῶν θαῤῥοῦσι, κίρκων δὲ καὶ ἁλιαιέτων οὐκέτι. Ἡ δὲ λίμνη, καὶ ὁ ἔριφος, καὶ πώλιον πᾶν, ἐπὶ τὰς μητρῴας θηλὰς ἔρχονται γεννηθέντα παραχρῆμα, καὶ μέντοι καὶ τῶν ἐθάτων σπῶντα ἐμπίπλανται· πολυπραγμονεῖ δὲ τὸ τεκὸν οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἕστηκεν. Ὕπτια δὲ παραβάλλει τὰς θηλὰς τοῖς βρέφεσι τὰ σχιζόποδα πάντα, λύκοι, καὶ κύνες, καὶ λέαιναι, καὶ παρδάλεις.

οἱ δὲ καὶ ἐλέφαντες τῷ πρᾴῳ καὶ ἡμέρῳ] Constructio verborum laborat cum sensu. *Gyllius* vertit: ac si cum mansuefactis elephantis aluntur. Legit ergo ἐλέφασι τοῖς πρᾴοις καὶ ἡμέροις. Pluralem requiri demonstrat sequens δι᾽ αὐτῶν ἐκείνων. Cum Aug. Codex habeat ἐλέφαντες τῷ πρᾴῳ, facilem inde emendationem recepi. Sequens formula ἤ τι ἢ οὐδὲν, nihil aut fere nihil, ab *Herodoto* et *Xenophonte* usurpata, occurrit etiam infra VI. 58. XIV. 26. Igitur non dubitavi VII. 8. θαυμάζει ἤ τις ἢ οὐδεὶς rescribere cum *Valckenario* ad *Herodot*. p. 270. ubi vulgo legitur θαυμάζει τις ἢ οὐδείς.

ἡ δὲ λίμνη] *Gyllius* agnus habet: hinc *Gesnerus* ὁ δ᾽ ἀμνὸς vel μόσχος emendabat. Vulgato propius est ἡ δὲ ποίμνη, quod conjecit *Abresch* ad *Aeschyl*. III. p. 2. Paulo antea Cod. Aug. πρὸς ante ἀετῶν omittit. non male!

τὸ τεκὸν] Ita Cod. alter Gesneri cum Mediceo pro τοκετόν.

CAPVT LI.

Πολυφωνότατα δὲ τὰ ζῶα καὶ πολύφθογγα, ὡς ἂν εἴποις, Φύσις ἀνέφηνεν, ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ γοῦν Σκύθης ἄλλως φθέγγεται, καὶ ὁ Ἰνδὸς ἄλλως, καὶ ὁ Αἰθίοψ ἔχει φωνὴν συμφυῆ, καὶ οἱ Σάκαι, φωνὴ δὲ Ἕλλας ἄλλη, καὶ Ῥωμαία ἄλλη· οὕτω τοι καὶ τὰ ζῶα, ἄλλο ἄλλως, προΐεται τὸν συγγενῆ τῆς γλώττης ἦχόν τε καὶ ψόφον· τὸ μὲν γὰρ βρυχᾶται, μυκᾶται δὲ ἄλλο, καὶ χρεμέτισμα ἄλλου, καὶ ὄγκησις ἄλλου, βληχηθμός τε, καὶ μηκασμὸς, καὶ διάφορα φθέγματα, καί τισι μὲν ὠρυγμὸς, τισὶ δὲ ὑλαγμὸς φίλον καὶ ἀῤῥάζειν, ἄλλῳ κλαγγαί τε, καὶ ῥοῖζοι, καὶ κριγμοὶ, καὶ ᾠδαὶ, καὶ μελῳδίαι, καὶ τραυλισμοὶ, καὶ μυρία ἕτερα δῶρα τῆς Φύσεως, ἴδια τῶν ζώων ἄλλα ἄλλων.

βρυχᾶται] Ita Mediceus pro βρύχεται.

ἀῤῥάζειν·] Codex alter Gesneri ἀράζειν. Da cane irato dici notat etiam *Pollux* V. segm. 86 cf. *Valckenair* ad *Ammonium* III. c. 18. ubi recte monet post ἀῤῥάζειν esse h. l. distinguendum, ut ἄλλῳ ad sequentia

referatur. In *Philone* T. I. p. 694. τὴν κυνώδη γλῶσσαν ὑλακτοῦσάν τε καὶ ἀράζουσαν est, ubi *Mangey* temere vocem probam tentat, quod et alio loco fecit.

CAPVT LII.

Ἀνὰ τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν ἀσπίδες φωλεύουσι τοῦ Νείλου πλησίον ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑκατέρας. Καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον φιλοχωροῦσι καὶ ἀγαπῶσιν, ὡς τὰς οἰκίας τὰς σφετέρας οἱ ἄνθρωποι· μέλλοντος δὲ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν ὥραν θερείαν ἀναπλεῖν, ἀναχθεῖσαι καὶ ὠθούμεναι ὑπό τε πλήθους ὕδατος, καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, πρὸ τριάκοντά που ἡμερῶν, αἱ προειρημέναι ἀσπίδες μετοικίζονται εἰς τὰ ἀνωτέρω τοῦ Νείλου χωρία, καὶ τοὺς ὄχθους τοὺς ὑπερέχοντας εἰσέρπουσι, καὶ μέντοι καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἔγγονα ἐπάγονται· δῶρον τοῦτο ἴδιον λαχοῦσαι παρὰ τῆς φύσεως εἰδέναι ποταμοῦ τοσούτου, καὶ οὕτως ἐργατικοῦ, τὴν ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπιδημίαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ κατάληψίν τε καὶ λύμην φυλάττεσθαι. Καὶ αἱ χελῶναι δὲ, καὶ οἱ καρκῖνοι, καὶ οἱ κροκόδειλοι τὰ ᾠὰ κατὰ τὴν ὥραν τὴν αὐτὴν μετακομίζουσιν εἰς τὰ ἄβατα τῷ ποταμῷ καὶ ἀνέφικτα· καὶ ἐντεῦθεν ἤδη λογίζονται οἱ ἐντυγχάνοντες τοῖς τῶν προειρημένων ᾠοῖς, ὁ Νεῖλος ἀνελθὼν ἐς πόσον εἶτα ἀρδεύσει σφίσι τὴν γῆν.

κροκόδειλοι] *Plinius* VIII. sect. 37. Parit ova quanta anseres: eaque extra eum locum semper incubat, praedivinatione quadam, ad quem summo auctu eo anno accessurus est Nilus. *Plutarchus* de Solertia p. 982 οὔτε γὰρ πλέον οὔτε ἔλαττον ἐκβᾶσα (ἡ τοῦ κροκοδείλου πρόγνωσις) ἀλλ' ὅσον εἰς ὥραν ἔτους ὁ Νεῖλος αὐξηθεὶς ἐπικλύσει καὶ ἀποκρύψει τῆς γῆς ἐκεῖ τὰ ᾠὰ τίθησιν· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῶν γεωργῶν αὐτὸν γινώσκειν, ἑτέροις τε φράζειν, ὅσον αὐτοῖς ὁ ποταμὸς πρόεισιν. quae repetit Idem de Iside p. 381.

CAPVT LIII.

Οἱ ἵπποι οἱ ποτάμιοι τοῦ Νείλου μέν εἰσι τρόφιμοι, ὅταν δὲ τὰ λήϊα ἐνακμάζῃ, καὶ ὦσιν οἱ στάχυες ξανθοὶ, οὐκ ἄρχονται παραχρῆμα κείρειν αὐτοὺς καὶ ἐσθίειν, ἀλλὰ παραμείβοντες ἔξωθεν τὸ λήϊον στοχάζονται, πόσον αὐτοὺς ἐμπλήσειε μέτρον· εἶτα λογισάμενοι τὸ ἀποχρῆσον σφίσιν ἐμπίπτουσι, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπὶ πόδα ἐμπιπλάμενοι, τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ κατὰ νώτου λαβόντες.

πεφιλοσόφηται δὲ ἄρα τοῦτο αὐτοῖς, ἵνα εἴ τινες τῶν γεωργῶν ἐπίοιεν ἀμυνόμενοι, οἵδε ἐκ τοῦ ῥᾴστου ἐς τὸ ὕδωρ καταδραμεῖν ἔχοιεν, τοὺς πολεμίους ἀντιπροσώπους, ἀλλ' οὐκ ὄπισθεν οἱ ἵπποι οὗτοι δοκοῦντες.

δοκοῦντες] *Gesnerus* δοκεύοντες emendat: sed *Pauw* ad *Horapollinem* II. 20 legit: ὧδε ἐκ τοῦ ῥᾷστα — καταδραμόντες ἔχοιεν τοὺς πολεμίους. *Gesneri* emendationem praefero. *Plinius* VIII. sect. 39. Depascitur segetes destinatione ante ut ferunt determinatas in diem, et ex agro ferentibus vestigiis ne quae reverterenti insidiae parentur. *Nicander* Theriac. 568 ἤτε καὶ ἐκ ποτάμοιο λιπὼν ζάλον ἰλυόεντα χιλοῦ ὅτε χλοάουσι νέον δ' ἀπεχεύατο ποίην, τόσσον ἐπιστείβων λείπει βυθὸν, ὁσσάτιόν περ ἐκνέμεται γενύεσσι παλίσσυτον ὄγμον ἐλαύνων.

CAPVT LIV.

Ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ αἱ παρδάλεις ταῖς πιθήκοις οὐ κατὰ τὸ καρτερὸν, οὐδὲ ὅπως ἂν ἔχωσιν ἀλκῆς τε καὶ ῥώμης, οὕτως ἐπιτίθενται· τὸ δὲ αἴτιον, οὐ χωροῦσιν ὁμόσε, ἀλλ' ἀποδιδράσκουσιν αὐτὰς, καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναθέουσι, καὶ ἐκεῖ κάθηνται, τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπιβουλὴν φυλαττόμενοι. Ἦν δὲ ἄρα ἡ πάρδαλις καὶ τοῦ πιθήκου δολερώτερον, οἵας γοῦν ἐπ' αὐτοῖς παλαμᾶταί τε καὶ ῥάπτει τὰς πάγας. Ὅπου πλῆθος πιθήκων κάθηνται, ἐνταῦθα ἐλθοῦσα ἑαυτὴν ὑπέῤῥιψε τῷ δένδρῳ, καὶ κεῖται κατὰ τοῦ δαπέδου ὑπτία, καὶ τὴν μὲν γαστέρα διώγκωσε, παρῆκε δὲ τὰ σκέλη, τὼ δὲ ὀφθαλμὼ κατέμυσε, πιέζει γε μὴν καὶ συνέχει τὸ ἆσθμα, καὶ κεῖται νεκρὰ δή. Οἱ δὲ ἄνωθεν τὴν ἐχθίστην ἰδόντες τεθνάναι νομίζουσιν αὐτὴν, καὶ ὃ μάλιστα βούλονται, τοῦτο καὶ οἴονται· οὐ μὴν θαῤῥοῦσιν ἤδη, ἀλλὰ πεῖραν καθιᾶσι, καὶ ἔστιν ἡ πεῖρα, ἕνα ἑαυτῶν τὸν δοκοῦντα ἀδεέστερον καταπέμπουσι, βασανίσοντα καὶ κατασκεψόμενον τὸ τῆς παρδάλεως πάθος. Ὁ δὲ κάτεισιν οὐ παντελῶς ἀδεὴς, ἀλλ' ὀλίγον καταδραμὼν, εἶτα ὑπέστρεψε, τοῦ φόβου ἀναστείλαντος αὐτόν· καὶ κατῆλθε πάλιν, καὶ πλησίον γενόμενος ἀνεχώρησε· καὶ ὑπέστρεψεν αὖθις, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ κατεσκέψατο, καὶ τὸ πνεῦμά τε καὶ τὸ ἆσθμα εἰ μεθίησιν, ἐξήτασεν· Ἡ δὲ ἀτρεμοῦσα καὶ μάλα ἐγκρατῶς ἐντίθησιν οἱ τὸ κατὰ μικρὰ ἀδεές.

Προσελθόντος δὲ καὶ παραμένοντος ἀπαθοῦς, καὶ οἱ μετέωροι πίθηκοι θαῤῥοῦσιν ἤδη, καὶ καταδραμόντες ἔκ τε ἐκείνου τοῦ δένδρου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα πλησίον παραπέφυκεν ἀθρόοι γενόμενοι, περιέρχονταί τε καὶ περιχορεύουσιν αὐτήν· εἶτα ἐμπηδήσαντες αὐτὴν καὶ ἐπιβάντες κατεκυβίστησαν, καὶ κατωρχήσαντο κέρτομόν τινα καὶ πιθήκοις πρέπουσαν ὄρχησιν, καὶ ποικίλως ἐνυβρίσαντες, ἣν ἔχουσιν ὡς ἐπὶ νεκρῷ χαρὰν καὶ ἡδονὴν ἐμαρτύραντο· Ἡ δὲ, ὑπέμεινε πάντα, εἶτα ὅταν ἐννοήσῃ κεκμηκέναι ὑπό τε τῆς χορείας αὐτοὺς καὶ τῆς ὕβρεως, ἀδοκήτως ἀναπηδήσασα καὶ ἐκθοροῦσα τοὺς μὲν τοῖς ὄνυξι διέξηνε, τοὺς δὲ τοῖς ὀδοῦσι διεσπάσατο, καὶ τὴν ἐκ τῶν πολεμίων πανθοινίαν τε καὶ πανδαισίαν ἀφθονώτατα ἔχει. Τλημόνως δὲ ἔχει καὶ καρτερῶς, καὶ γεννικῶς ἡ φύσις κατέχει τὴν πάρδαλιν, ὑπὲρ τοῦ τῶν πολεμίων ἐνυβρισάντων περιγίνεσθαι καρτερώτατα ἐναθλοῦσαν, καὶ μὴ δεομένην εἰπεῖν· Τέτλαθι δὴ κραδίη. Ὁ γε μὴν τοῦ Λαέρτου ἑαυτὸν ἐξεκάλυψεν ὀλίγου πρὸ τοῦ καιροῦ, τὴν ἐκ τῶν παιδίσκων ὕβριν μὴ φέρων.

παρδάλεις] Cf. *Horapollo* II. 90. *Apostolius* X. 13.

δολερώτερον, οἵας] *Apostolius* σοφώτερον, οἵας. quod postremum recepi pro vulgato οἷα.

κάθηνται] Ita Mediceus pro κάθηται. Recte: amat enim pluralem *Aelianus* vocabulis collectivis adjungere. Idem cum *Apostolio* et altero Codice Gesneri ὑπέῤῥιψε dedit pro ἀπέδυσε.

νεκρὰ δὴ] Particulam ex Apostolio et Mediceo adjecit Gronovius. In seqq. *Apostolius* male εἰς ποῖραν καθιᾶσι et πέμπουσι pro καταπέμπουσι. Pro βασανίζοντα scripsi βασανίσοντα, quod sequenti verbo melius convenit, et habet editio Gesneri.

πλησίον γενόμενος] *Apostolius* πλησίον ἀλώμενος. Ex eodem deinceps articulum ante ἄσθμα adjeci.

παραμένοντος] *Apostolius* μένοντος quod probo. Est enim h. l. de pardali sermo, non de simia speculatore. Idem pro καταδραμόντες habet καταβάντες, sed male deinde ὀρχησαμένων.

ἀναπηδήσασα] *Apostolius* ἐπιπηδήσασα. Ex eodem Mediceo διέξηνε pro διέξαινε recepit Gronov. Pro τῆς πολεμίαν quod in Gronoviana editione legitur, scripsi τῶν πολεμίων sensu postulante.

περιγίνεσθαι] Ita Mediceus pro περιγενέσθαι. Locus *Homeri* est in Odyssea Υ'. 18. Ceterum moneo lectorem, ut scabiem orationis praedulcem *Aeliano* amatam animadvertat. Primum est τλημόνως καὶ καρτερῶς ἔχει, sc. ἡ πάρδαλις; deinde constructione diversa pergit: ἡ φύσις γεννικῶς κατέχει τὴν πάρδαλιν — καρτερώτατα ἐναθλοῦσαν.

CAPVT LV.

Ἐν τοῖς Ἰνδοῖς οἱ ἐλέφαντες, ὅταν τι τῶν δένδρων αὐτόῤῥιζον ἀναγκάζωσιν αὐτοὺς οἱ Ἰνδοὶ ἐκσπάσαι, οὐ πρότερον ἐκπηδῶσιν, οὐδὲ ἐπιχειροῦσι τῷ ἔργῳ, πρὶν ἢ διασεῖσαι αὐτὸ, καὶ διασκέψασθαι, εἰ ἄρα γε ἀνατραπῆναι οἷόν τε ἐστὶν, ἢ παντελῶς ἀδύνατον.

ἐκπηδῶσιν] Quo referatur nescio; corruptum verbum puto. Palmas qua ratione evertant tradit *Aristoteles* IX. 1 τὰς δὲ φοίνικας καταβάλλει τῷ μετώπῳ, ἕως ἂν κατακλίνῃ, ἔπειτα τοῖς ποσὶν ἐπιβαίνων, κατατείνει ἐπὶ τῆς γῆς.

CAPVT LVI.

Αἱ ἐν Σύροις ἔλαφοι γίνονται μὲν ἐν ὄρεσι μεγίστοις, Ἀμάνῳ τε, καὶ Λιβάνῳ, καὶ Καρμήλῳ· ὅταν δὲ βουληθῶσι περαιώσασθαι θάλατταν, ἐπὶ τὰς ἠϊόνας ἀφικνοῦνται ἡ ἀγέλη, καὶ ἀναμένουσι τοῦ πνεύματος τὴν φύσιν καὶ ἡνίκα ἂν αἴσθωνται πρᾶον αὐτὸ καὶ ἥσυχον καταπνέον, τηνικαῦτα ἐπιθαῤῥοῦσι τῷ πελάγει· νέουσι δὲ κατὰ στοῖχον, καὶ ἀλλήλων ἔχονται, τὰ γένεια αἱ ἑπόμεναι τῶν προηγουμένων τῇ ὀσφύϊ ἐπερείδουσαι· ἡ τελευταία δὲ γενομένη τῇ πρόσθεν ἐπὶ πάσαις ἑαυτὴν ἐπαναπαύσασα, εἶτα οὐραγεῖ. Στέλλονται δὲ ἐπὶ τὴν Κύπρον πόθῳ τῆς πόας τῆς ἐκεῖ· λέγονται γὰρ εἶναι βαθεῖαι, καὶ νομὰς ἀγαθὰς ἔχειν. Καὶ λέγουσί γε Κύπριοι εὔγεων οἰκεῖν χῶρον, καὶ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρούραις τολμῶσιν ἀντικρίνειν τὰς σφετέρας. Ἔλαφοι δὲ καὶ ἕτεραι τήνδε τὴν νῆξιν ἀποδείκνυνται. Αἱ γοῦν Ἠπειρώτιδες εἰς τὴν Κέρκυραν διανήχονται, ἀντίπορθμοι δὲ ἀλλήλαις αἵδε εἰσιν.

αἱ — ἔλαφοι] Sic Mediceus pro *οἱ ἔλαφοι*. De re vide *Strabonem* XIV. p. 683. *Plinium* VIII. 32. et *Oppianum* Cyneget. II. 217. *Tzetzes* Chiliad. IV. 121. v. 75.

πνεύματος τὴν φύσιν] *Gesnerus* φόσιν emendabat.

πόθῳ τῆς πόας] Articulus ex Mediceo accessit.

αἱ γοῦν — ἐς τὴν Κέρκυραν] Ita Mediceus pro *αἱ ἐν — ἐς τὴν Κέρκυραν* habet.

LIBER SEXTVS.

CAPVT I.

Δέονται μὲν ἂν ἄνθρωποι λόγε τῦ προτρέψοντος καὶ ἀναπείσοντος ἀγαθὲς εἶναι, καὶ τὴν μὲν δειλίαν διώξοντος, τὸ δὲ εὐθαρσὲς παρασκευάσοντος· ἀθληταὶ μὲν ἐς τὰ ςάδια, ςρατιῶται δὲ ἐς τὰ ὅπλα. Τὰ δὲ ζῶα ἐ δεῖται τῆς ἔξωθεν ἐπιῤῥώσεως· ἑαυτοῖς δὲ παροξύνει τὴν ἀλκὴν, καὶ ἑαυτὰ ἀνίςησι καὶ ἐγείρει. Ὁ γῦν σῦς μέλλων εἰς μάχην ἰέναι, πρὸς ταῖς λείαις πέτραις τὲς ὀδόντας ὑποθήγει· τῦτό τοι καὶ Ὅμηρος τῷ ζώῳ μαρτυρῶν δῆλός ἐςι. Καὶ μέντοι καὶ ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαςίζων, καὶ βλακεύειν καὶ ἐλινύειν ὐκ ἐπιτρέπων· καὶ τῦτο δὲ ὁ ποιητὴς εἰδὼς ᾄδει περὶ τῦ λέοντος. Οἱ δὲ ἐλέφαντες τῇ προβοσκίδι ἑαυτὲς παίεσιν, εἰς τὸν ἀγῶνα ἐξάπτοντες, ὅταν τῦτε ᾖ καιρὸς, καὶ ὐ δέονται τῦ προσάσοντος, καὶ ἐρῶντος· Οὐχ ἕδρας ἔργον, ὐδ' ἀμβολᾶς· ὐδὲ μὴν τὰ Τυρταίε μέτρα ἀναμένεσιν. Ταῦρος δὲ ἡγεμὼν τῆς ἀγέλης, ὅταν ἡττηθῇ ἡγεμόνος ἄλλε, ἑαυτὸν ἀποκρίνει εἰς χῶρον ἕτερον, καὶ ἑαυτῷ γίνεται γυμναςὴς, καὶ ἀθλεῖ πᾶσαν ἄθλησιν, κονιώμενος, καὶ τοῖς δένδροις τὰ κέρατα προσανατρίβων, καὶ θηλειῶν βοῶν ἀπεχόμενος, καὶ τῇ τε ἄλλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἀλκῆς ῥυθμίζων καὶ ὂν καὶ ἀφροδίτης ἀπεχόμενος, καὶ σωφρονῶν, ὡς Ἴκκος ὁ Ταραντῖνος, ὃνπερ ῦν ὑμνεῖ Πλάτων ὁ Ἀρίςωνος παρὰ τὸν τῆς ἀθλήσεως χρόνον πάντα συνεσίας ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον διαμεῖναι ἁπάσης. Καὶ Ἴκκῳ μὲν ὄντι ἀνθρώπῳ, καὶ Ὀλυμπίων ἐρῶντι καὶ Πυθίων, καὶ κλέες αἰσθανομένῳ, καὶ δόξης γλιχομένῳ, μέγα ὐδὲν ἦν κεκολασμένως καθεύδειν καὶ σωφρόνως· τὰ γὰρ ἆθλά οἱ κλεινὰ καὶ ἦν καὶ ἐδόκει, κότινος Ὀλυμπικὸς, καὶ Ἰσθμικὴ πίτυς, καὶ δάφνη Πυθική· καὶ ζῶντα μὲν περιβλέπεσθαι, καὶ ἀποθανόντα δὲ εὐφημεῖσθαι. Καὶ μέντοι

καὶ τὸν κιθαρῳδὸν Ἀμοιβέα ἀκούω γῆμαι μὲν ὡραιοτάτην γυναῖκα, ἀποσχέσθαι δὲ αὐτῆς παρὰ πάντα τὸν χρόνον, παρ' ὃν ἀγωνιζόμενος ἐς τὰ θέατρα ᾔει. Διογένης δὲ, ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτὴς, τὴν ἀκόλαστον κοίτην ἀπείπατο παντελῶς πᾶσαν. Κλειτόμαχος δὲ ὁ παγκρατιαστὴς, καὶ κύνας εἴποτε εἶδε μιγνυμένους, ἀπεστρέφετο· καὶ ἐν συμποσίῳ εἰ λόγον ἀκόλαστον ἤκουσε καὶ ἀφροδίσιον, ἐξαναστὰς ἀπηλλάττετο. Ἀνθρώπους δὲ ὄντας ποιεῖν ταῦτα, ἢ ὑπὲρ τοῦ κερδᾶναι χρήματα, ἢ ὑπὲρ τοῦ φήμης καὶ κλέους μεταλαχεῖν, οὐ πάντη θαυμαστόν· ταύρῳ δὲ νικῶντι ταῦρον ἀντίπαλον ποῖα μὲν κηρύγματα, ὦ παῖ Ἀρίστωνος, ὑποκηρύττουσι; ποῖα δὲ ἆθλα ἀποκρίνουσι;

δέονται μὲν οὖν] Ex Mediceo οὖν accessit. Locus *Homeri* prior est in Iliade Ν'. 471. alter Τ'. 170.

ἐχ ἕδρας] Locus ex *Bacchylide* excerptus, teste *Athenaeo* XIV. c. 7.

ἡγεμὼν τῆς ἀγέλης] Articulus ex Mediceo accessit. Pro vulgato κονιόμενος idem κονιώμενος dedit. De re vide *Oppianum* Cyneg. II. 70 seqq.

Ἰκκὸς] Cf. ad V. H. VI. 1. XI. 3. Locus *Platonis* est in tertio de Legibus. Cf. *L. Bos* Observ. Critic. cap. 33.

χρόνον πάντα] Ita pro vulgato πάντη emendavit *Gesnerus*, approbante *L. Bos* Animadv. Critic. p. 140.

κλεινὰ] Ita Mediceus pro κοινά. Amoebeum cum Diogene et Clitomacho commemorat Noster in V. H. III. 30.

CAPVT II.

Τὰ ἄλογα καὶ τῶν συνήθων σφίσι γενομένων ἀπέχεσθαι φιλεῖ, καὶ φείδεσθαι πολλάκις. Ἀκούω γοῦν τὸν λόγον ἐκεῖνον· Πάρδαλιν ἐκ νηπίου θηρατὴς ἀνὴρ ἡμερώσας εἶχεν οἷα δήπου φίλην, ἢ ἐρωμένην, ἀγαπῶν καὶ περιέπων ἰσχυρῶς· οὐκοῦν ἔριφον αὐτῇ φέρων ζῶντα ἐδίδου, τροφὴν ἐν ταὐτῷ καὶ ἡδονήν τινα ἐπινοήσας τῷ θηρίῳ, ἐν τῷ διασπᾶν τὸν ἔριφον, ἀλλὰ μὴ δοκεῖν ἐσθίειν κενέβρειόν τε καὶ θνησείδιον. Καὶ δὴ κομισθέντος ἐρίφου, ἡδ' ἐγκρατῶς ἔσχε, δεομένη ἀπόσιτος εἶναι διὰ πλησμονήν· ἔδρασε δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ τοῦτο, ἐδεῖτο γὰρ ἔτι ὡς φαρμάκου τοῦ λιμοῦ· τῆς δὲ τρίτης ἐπιστάσης ἡμέρας ἐπείνα μὲν, καὶ συνήθως ἐπεδείκνυτο τοῦτο τῷ φθέγματι, οὐ μὴν τοῦ ἐρίφου γενομένου δύο ἡμερῶν ἑαυτῇ

φίλυ ἔτι προσήψατο, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν εἴασεν, ἄλλον δὲ ἔλαβεν. Ἄνθρωποι δὲ καὶ ἀδελφὺς προὔδοσαν, καὶ τὺς γειναμένυς, καὶ φίλυς ἀρχαίυς καὶ πολλοὶ πολλάκις.

ἀνίω γῦν] Ita Mediceus pro ὅν. Eandem narrationem sed de tigride habet *Plutarchus* de Solertia p. 974 D.

κενέβρεόν τι καὶ θνησείδιον] Vulgo νεκριμαῖόν τι. Mediceus νέκριόν τι. *Apostolius* XX. 23. κενέβρειόν τι habet, quod recepi. *Hesychius* κενέβρεια τὰ θνησίδια καὶ νεκριμαῖα. *Pollux* VI. 9. sect. 55. τὰ μέντοι θνησείδια κρέα καὶ κενέβρεια ἐκάλυν.

καὶ πολλοὶ πολλάκις] Copulam ex Mediceo addidit Gronov.

CAPVT III.

Η ἄρκτος ὅτι τίκτει σάρκα ἄσημον, εἶτα τῇ γλώττῃ διαρθροῖ αὐτὴν, καὶ οἱονεὶ διαπλάττει, ἄνω πυ λέλεκται· ὃ δὲ ὐκ εἶπον ἤδη, τῦτο εἰρήσεται νῦν, καὶ μάλα ἐν καλῷ. Χειμῶνος μὲν ἀποτίκτει, καὶ φωλεύει τεκῦσα· καὶ ὑφορωμένη τὺς κρυμὺς τὴν ἐπιδημίαν τῦ ἦρος προσμένει, ὐδ' ἂν πρὶν ἢ πληρωθῆναι τρεῖς μῆνας ἐξαγάγοι ποτὲ τὰ βρέφη. Ὅταν δὲ αἴσθηται ἑαυτῆς πεπλησμένης, ὑφορωμένη τῦτο ὡς νόσον, ζητεῖ φωλεόν· ἐντεῦθέν τοι κέκληται τῇ ἄρκτῳ φωλεία τὸ πάθος. Εἶτα εἰσέρχεται ὐ βαδίζυσα, ἀλλ' ὑπτία, ἀφανίζυσα τοῖς θηραταῖς τὰ ἴχνη, ἑαυτὴν γὰρ ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. Καὶ παρεισελθῦσα ἡσυχάζει, καὶ τρόπον τινὰ τὴν ἕξιν ῥινᾷ, καὶ δρᾷ τεσσαράκοντα ἡμερῶν αὐτό· καὶ λέγει μὲν Ἀριστοτέλης, ὅτι ἄρα δὶς ἑπτὰ ἡμερῶν ἀκίνητος μένει, καὶ ἀτρεμεῖ, τῶν δὲ ἄλλων στρέφεται μόνον· ἄσιτος δὲ ἄρα διαμένει τῶν τεσσαράκοντα πασῶν, καὶ ἄτροφος, ἀπόχρη δ' αὐτῇ τὴν δεξιὰν περιλιχμᾶσθαι· ἐκ δὲ τῆς συντήξεως τῆς ἄγαν συμπέπηκται τὸ ἔντερον αὐτῇ, καὶ συνῆλθεν· ὅπερ εἰδυῖα, ὅταν προέλθῃ, τῦ καλυμένυ ἄρυ τῦ ἀγρίυ ἐσθίει, τὸ δὲ ἄρα φυσῶδες ὂν διΐστησιν αὐτῇ τὸ ἔντερον, καὶ εὐρύνει αὐτὸ, καὶ ἀποφαίνει τροφῆς δεκτικόν. Ὅταν δὲ αὖ πάλιν ᾖ πεπληρωμένον, μυρμήκων ἐσθίει, καὶ κενῦται ῥᾷστα. Κενώσεις μὲν δὴ φυσικαὶ τῶν ἄρκτων, καὶ πληρώσεις, εἰς δέον ἐς τοσῦτον εἴρηνταί μοι, μήτε ἰατρῶν, μήτε συγγραμμάτων, ὦ ἄνθρωποι, δεόμεναι.

ὅτι τίκτει] Ita Mediceus pro ἡ ἄρκτος ὅταν τίκτει, ὅτι τίκτει.

ἐξαγάγει] *Apostolius* IV. 40 ἐξαγάγῃ. De re cf. *Aristoteles* H. A. VIII. 17. *Plinius* VIII. 36.

φωλεία] Ita *Gesnerus* pro φωλία emendabat, cui astipulatur *Apostolii* lectio τὰ ἀρκτοφώλεια. Cf. *Salmasii* Exercit. Plinian. p. 223.

εἰσέρχεται] *Apostolius* ἐξέρχεται.

τεσσαράκοντα ἡμερῶν] Ita Mediceus pro τεττάρων, quod *Gesnerus* et h. l. et paulo post emendandum censebat. Cf. etiam *L. Bos* Animadv. Critic. p. 141. Locus *Aristotelis* exstat H. A. VIII. 17. et IX. 6.

ἀπέχρη δ' αὐτῇ τὴν δεξιὰν] Ita ex Mediceo scripsi pro vulgato ἀπέχρη δὲ τὴν αὐτῆς δεξιάν. Fabulam hanc refutavit etiam *Taube* von Slavonien T. I. p. 16, qui docet ursum congestis in latibulum pomis, melle et ossibus boum per hiemem victitare.

μυρμήκων] Cf. *Plutarchus* de Solertia Animal. p. 974. In sequentibus verbis δὴ ante φυσικαὶ ex Mediceo accessit.

CAPVT IV.

Οἱ δράκοντες ὅταν ὀπώρας μέλλωσι γεύσασθαι, τῆς πικρίδος καλουμένης ῥοφοῦσι τὸν ὀπόν· ὀνίνησι δὲ ἄρα αὐτοὺς αὕτη πρὸς τὸ μὴ φύσης τινὸς ὑποπίμπλασθαι. Μέλλοντες δέ τινα ἐλλοχᾷν ἢ ἄνθρωπον, ἢ θῆρα, τὰς θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι, καὶ τὰς πόας μέντοι τὰς τοιαύτας. Οὐκ ἦν δὲ ἄρα οὐδὲ Ὅμηρος αὐτῶν τῆς τροφῆς ἀμαθής· λέγει γοῦν, ὅπως ἄνδρα μένει περὶ τὸν φωλεὸν εἰλυμένος, προεμπλησθεὶς σιτίων πολλῶν φαρμακωδῶν καὶ κακῶν.

ὀπώρας μέλλωσι γεύσασθαι] *Aristoteles* H. A. IX. 6 ὁ δὲ δράκων, ὅταν ὀπωρίζῃ, τὸν ὀπὸν τῆς πικρίδος ἐκροφεῖ, καὶ τοῦθ' ὁρᾶται ποιῶν. *Gaza*: cum per usum pomorum nausea infestatur, succum sylvestris lactucae exsorbet. *Plinius* VIII. sect. 41. draco vernam nauseam silvestris lactucae succo restinguit.

ὅπως ἄνδρα μένει] Locus *Homeri* est in Iliad. χ'. 93. ex quo vulgatum ἀναμένει emendandum esse demum monuit *Valckenair* ad *Theocriti* Adoniaz. p. 254.

CAPVT V.

Οἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλοντες, εἰσδύονται παρελθόντες εἰς τὰς λόχμας, τοὺς ἐπιόντας σφίσι φυλαττόμενοι, καὶ εἰκότως· ἔρημοι γὰρ τῶν ἀμυντηρίων ὄντες, ἀφῃρῆσθαι καὶ τὴν ἀλκὴν πεπιστεύκασιν ἐν τῷ τέως. Λέγονται δὲ καὶ φυλάττεσθαι μή ποτε ἄρα νεαροῖς οὖσιν αὐτῶν τοῖς ἕλκεσιν, εἶτα προσπίπτουσα ἡ ἀκτίς, πρὶν ἢ παγῆναι, καὶ τοὺς καλουμένους χόνδρους λαβεῖν, ἤδε τὴν σάρκα ὑποσήψῃ.

εἰσδύονται — τὰς λόχμας] Ita Mediceus εἰσδύονται et λόχμας sine articulo. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. IV. 11. IX. 5. ubi est: ὥσπερ γὰρ ὅπλα ἀποβεβληκυῖαι, φυλάττονται ὁρᾶσθαι — ὅταν δὲ ἀποβάλλωσι, κρύπτο-

ου ἑαυτὸν τὴν ἡμέραν — κρύπτεσι δ' ἐν τοῖς δασέσιν εὐλαβύμενοι τὰς μυίας. νέμονται δὲ τὸν χρόνον τῦτον ἐν τοῖς δασέσι νύκτωρ, μέχρι περ ἂν ἐκφύσωσι τὰ κέρατα — ὅταν δ' αὐξηθῶσιν, ἡλιάζονται, ἵν' ἐκπέψωσι καὶ ξηράνωσι τὸ κέρας. Pro ἕλκεσιν videtur κέρασιν aut simile vocabulum restituendum, quod vox νεαροῖς etiam postulat. Narrationem hanc egregie illustrant, quae illustris Comes de *Mellin* de Cervo Dama *Lin.* tradidit T. II. p. 174 *der Schriften der Berlinischen Gesellschaft naturf. Freunde.*

CAPVT VI.

Οἱ παριόντες εἰς πόλεμον ἵπποι ὑπόπτως ἔχουσι καὶ τάφρων πηδήσεις, καὶ ἅλλεσθαι βόθρον, καὶ διαβῆναι σαυρὺς καὶ σκόλοπας. Πάρεστι δὲ καὶ Ὁμήρου λέγοντος ἀκούειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων·

Ὡς Ἕκτωρ ἀν' ὅμιλον ἰὼν εἰλίσσεθ', ἑταίρους
Τάφρον ἐποτρύνων διαβήμεναι· οὐδὲ οἱ ἵπποι
Τόλμων ὠκύποδες· μάλα δὲ χρεμέτιζον ἐπ' ἄκρῳ
Χείλει ἑσαότες· ἀπὸ γάρ δειδίσσετο τάφρος,
Εὐρεῖ', οὔτ' ἄρ' ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περῆσαι
Ῥηϊδίη.

ὑπόπτως ἔχουσι] Sanum h. l. non puto; quod reponam, non succurrit. Locus *Homeri* est Iliad. μ'. 49.

διαβήμεναι] Editiones *Homeri* διαβαινέμεν. In seqq. vulgo οὐδ' δὲ legebatur, quod Gronov. ex Mediceo et Edd. Hom. mutavit. Deinceps vulgatum χείλει ἐφεσταότες ex eodem Mediceo mutavit Gronov, quemadmodum παρῆσαι.

CAPVT VII.

Ἐν τῇ Αἰγύπτῳ περὶ τὴν λίμνην τὴν καλουμένην Μύριδος, ὅπου κροκοδείλων πόλις, κορώνης τάφος δείκνυται· καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην Αἰγύπτιοί φασι. Τῷ βασιλεῖ τῷ τῶν Αἰγυπτίων, Μάῤῥης δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, ἦν κορώνης θρέμμα πάνυ ἥμερον· καὶ τῶν ἐπιστολῶν ἃς ἐβούλετό οἱ κομισθῆναί ποι, θᾶττον ἐκόμισεν αὕτη, καὶ ἦν ἀγγέλων ὠκίστη, καὶ ἀκούσασα, ᾔδει ἔνθα ἰθύναι δεῖ τὸ πτερὸν, καὶ τίνα χρὴ παραδραμεῖν χῶρον, καὶ ὅπου ἤκουσαν ἀναπαύσασθαι· ἀνθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ.

Μύριδος] *Herodotus* II. §. 146 λίμνης τῆς Μοίριος κατὰ Κροκοδείλων καλεομένην πόλιν, ubi h. l. adhibuit *Valckenair* p. 176.

Μάῤῥης] *Diodorus* Siculus T. I. p. 70 Μένδην δὲ τινες Μάῤῥον προσονομάζουσι. De reliqua scripturae varietate vide *Wesselingium* ad eum locum. Pro πάνυ ἥμερον quae est Medicei scriptura, vulgo πανήμερον legitur.

CAPUT VIII.

Ἴδιον δὲ καὶ ὄνομα τῆς κατὰ τροφὴν κομιδῆς ἕκαστα τῶν ζώων κέκτηται. Πωλοδαμνικὴ γοῦν κληθείη τις ἄν, καὶ σκυλακοτροφικὴ, καὶ ἐλεφαντοκομία, καὶ λεοντοτροφία, καὶ ὀρνιθοτροφία, καὶ τὰ τοιαῦτα.

ἴδιον δὲ καὶ] Sic Mediceus; vulgo δὲ deest.

CAPUT IX.

Σοφία δὲ ἄρκτου ἦν ἄρα ἐκεῖνα. Ἐὰν διώκηται μετὰ τῶν αὐτῆς σκυλακίων, προωθεῖ αὐτὰ εἰς ὅσον δύναται· ὅταν δὲ συνίδῃ ὅτι ἀπεῖπε, τὸ μὲν κατὰ τοῦ νώτου φέρει, τὸ δὲ κατὰ τοῦ στόματος, καὶ δένδρου λαβομένη ἀναπηδᾷ· καὶ τὸ μὲν ἔχεται τοῦ νώτου τοῖς ὄνυξι, τὸ δὲ ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρεται ἀναθεούσης αὐτῆς. Ταύρῳ δὲ λιμώττουσα ὅταν ἐντύχῃ, κατὰ μὲν τὸ καρτερὸν καὶ ἐξ εὐθείας οὐ μάχεται· προσπαλαίει δὲ, καὶ τοῦ τένοντος λαβομένη κλίνει, καὶ ἅμα ἐσθίει. Ὁ δὲ πιέζεται, καὶ μέμυκε, καὶ τελευτῶν ἀπεῖπε, καὶ κεῖται· καὶ ἐκείνη ἐμπίπλαται.

σκυλακίων] σκύμνους nominat *Aristoteles* H. A. IX. 6. VIII. 5. Conf. *Plinius* VIII. 36.

CAPUT X.

Μαθεῖν δὲ ἀγαθὰ ζῶα καὶ ταῦτα κατέγνωμεν. Ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς κυνοκεφάλους καὶ γράμματα ἐδίδασκον, καὶ ὀρχεῖσθαι, καὶ αὐλεῖν, καὶ ψάλλειν. Καὶ μισθὸν κυνοκέφαλος ἐπράττετο ὑπὲρ τούτων; καὶ τὸ διδόμενον εἰς φασκώλιον ἐμβαλὼν ἐξηρτημένον ἔφερεν, ὡς οἱ τῶν ἀγειρόντων δεινοί. Ὅτι δὲ οἱ Συβαρῖται καὶ ὄρχησιν ἵππους ἐπαίδευσαν, πάλαι κεκήρυκται. Ἐλεφάντων δὲ τὸ εὐπειθὲς εἰς τὰ μαθήματα καὶ τὸ ῥᾴδιον ἀνωτέρω εἶπον. Κύνες δὲ ἄρα καὶ τὰ οἴκοι ὑπηρετεῖν τοῖς ἐκπαιδεύσασιν αὐτοὺς ἱκανοὶ, καὶ ἀπόχρη πένητι δοῦλον κύνα ἔχειν. Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ τῶν τοιούτων αἰδοῖοι, ὥσπερ οὖν Ἀράβων μὲν οἱ Τρωγλοδύται, Λιβύων δὲ οἱ Νομάδες, καὶ τῶν Αἰθιόπων ὅσον τὸ λιμνόβιόν ἐστι, πέρα τῆς ἐκ τῶν ἰχθύων τροφῆς μεμα-

θηκὸς σιτεῖσθαι ὐδὲ ἕν. Μέμνηται δὲ ὢν πάσχει τὰ ζῶα, καὶ δεῖταί γε τέχνης τῆς εἰς τὴν μνήμην ὐ Σιμωνίδυ, ὐχ Ἱππίυ, ὐ Θεοδέκτυ, ὐκ ἄλλυ τινὸς τῶν εἰς τόδε τὸ ἐπάγγελμα καὶ τήνδε τὴν σοφίαν κεκηρυγμένων. Ἔνθα γῦν ἀφηρέθη ἡ βῦς τὸν μόσχον ἐλθῦσα, ἐνταῦθα ὠδύρατο μυκηθμῷ συντρόφῳ τὸ πάθος. Καὶ βόες μέντοι ὑπὸ ζυγὸν ἰέναι μέλλοντες, οἱ μὲν μειδιῶσιν, οἱ δὲ ἐπὶ πόδα ἀναχωρῦσιν. Ἵππος δὲ ἄρα ὅταν ἀκύσῃ ψαλίων κρότον, καὶ χαλινῦ κτύπον καὶ προσεγνίδιά τε καὶ προμετωπίδια θεάσηται, φριμάττεται ἐνταῦθα, καὶ τὰς ὁπλὰς σκιρτῶν ἐπικροτεῖ, καὶ ἐνθυσιᾷ· ἥ τε τῶν ἱπποβοσκῶν βοὴ ἐγείρει αὐτὸν, καὶ τὰ ὦτα ὤρθωσεν αὐτὸς, καὶ τὺς μυκτῆρας διέστησε, μνήμῃ δρόμυ καὶ συνηθείας ἐγγὺς ἀμάχῳ.

κυνοκεφάλυς] Cf. *Horapollo* I. 14.

αὐλεῖν καὶ] Copulam ex Mediceo adjecit Gronov. quam et *Gyllius* habuit, et *Gesnerus* necessariam putabat.

σιτεῖσθαι ὐδὲ ἕν] Ita Mediceus pro ὐδέν. Idem articulum τὸ post τόδε adjicit. De arte memoriae a *Simonide* inventa, et a rhetoribus *Hippia* Eleo, et *Theodecte* adhibita locus est classicus Autoris Rhetor. ad Herennium III. 17. Veterem et prope exoletam artem mnemonicam ad usum Iurisconsultorum transtulit *Buno*. Cf. *Meurer Iuristische Abh. und Beobacht. Erste Samml. No. XII.*

ψαλίων] Ita ex Mediceo Gronov. scripsit pro ψελλίων. Glossa in margine Medicei habet: ψέλια, κρίκοι, δακτύλιοι.

CAPVT XI.

Τίκτει δὲ ἔλαφος παρὰ τὰς ὁδὺς, καὶ ἔοικέ γε σοφίᾳ τῦτο δρᾶν· δέδοικε γὰρ τὰ θηρία καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπιβυλὰς, τὺς δὲ ἀνθρώπυς θαῤῥεῖ· καὶ ἐκείνων μὲν πεπίστευκεν ἀσθενεστέρα ὖσα, τύτυς δὲ ἀποδρᾶναι δύνασθαι ὐκ ἀμφιβάλλει. Καταπικνωθεῖσα δὲ ὐκ ἔτι τέκοι παρὰ τὰς ὁδὺς, οἶδε γὰρ ὅτι δραμεῖν ἐστι νωθεστέρα· τίκτει ὖν ἐν τοῖς ἄγκεσι, καὶ τοῖς δρυμοῖς, καὶ τοῖς αὐλῶσι.

ἀσθενεστέρα] Ita *Gesnerus* emendat, et Mediceus scriptum habet pro ἀσθενέστερος. Rem ipsam narrant *Aristoteles* H. A. VI. 29. IX. 5. *Antigonus* c. 35. *Plinius* VIII. c. 32. *Plutarchus* de Solertia p. 971. Solus *Oppianus* Cyneg. II. 207 contrarium refert: τρίβον ἀνθρώπων ἀλεείνει. ubi vide annotationem.

CAPVT XII.

Η χερσαία χελώνη διατραγοῦσα ὀριγάνου, παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὸν ἔχιν. Ἐὰν δὲ ἀπορήσῃ, τοῦ πηγάνου ἐμφαγοῦσα ὥπλισται πρὸς τὸν ἐχθρόν. Ἐὰν δὲ ἑκατέρων ἀτυχήσῃ, ἀνῄρηται.

χελώνη] *Aristoteles* H. A. IX. 6 ἡ δὲ χελώνη ὅταν ἔχεως φάγῃ, ἐπεσθίει τὴν ὀρίγανον· καὶ τοῦτο ὦπται. *Plinius* VIII. 5 testudo cunilae, quam bubulam vocant, pastu vires contra serpentes refovet.

CAPVT XIII.

Ο ἔλαφος, ὡς ἀκούω, τὰ παρόντα ἀγαπᾷ, καὶ οὐκ ἐρᾷ πλειόνων, ἀλλὰ σωφρονεῖ περὶ τὴν γαστέρα τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον. Περὶ γοῦν τὸν Ἑλλήσποντόν ἐστι λόφος, καὶ νέμονται κατὰ τοῦδε ἔλαφοι, καὶ τῶν ὤτων αὐτοῖς τὸ ἕτερον διέσχισται, περαιτέρω δὲ οὐ χωροῦσι τοῦ λόφου, οὐδὲ νομῆς ἐρῶσι ξένης, οὐδὲ λειμῶνας ποθοῦσιν ἑτέρους πόας χρείᾳ περιττοτέρας· ἀπόχρη δὲ ἄρα τὰ παρόντα αὐτοῖς δι' ἔτους ὅλου. Τί πρὸς ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι, ὑμεῖς· οὓς οὐκ ἂν ἐμπλῆσαι ποτὲ ἕως θανάτου, οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς Ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει;

διέσχισται] *Aristoteles* H. A. VI. 29 ἐν δὲ τῷ ὄρει τῷ Ἐλαφόεντι καλουμένῳ, ὅ ἐστι τῆς Ἀσίας ἐν τῇ Ἀργινούσῃ, οὗ τετελεύτηκεν Ἀλκιβιάδης, ἔλαφοι πᾶσαι τὸ οὖς ἐσχισμέναι εἰσίν. ὥστε κἂν ἐκτοπίσωσι, γινώσκεσθαι. καὶ τὰ ἔμβρυα δὲ ἐν τῇ γαστρὶ ὄντα εὐθὺς ἔχει τοῦτο τὸ σημεῖον. *Plinius* VIII. c. 58. In Hellesponto in alienos fines non commeant cervi: et circa Arginusam Elaphum montem non excedunt, auribus etiam in monte fissis. Ex quo loco probabile videtur *Aelianum* duas et diversas narrationes in unam confudisse. — Locus *Homeri* est in Iliade I. 404.

CAPVT XIV.

Η ὕαινα, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχει δύναμιν ὑπνοποιόν, καὶ ἐνεργάζεται κάρον μόνον προσθίγουσα. Πάρεισι γοῦν εἰς τὰ αὔλια πολλάκις, καὶ ὅταν ἐντύχῃ τινὶ καθεύδοντι, προσελθοῦσα ἡσυχάζει, καὶ τὴν ὑπνοποιόν, ὡς ἂν εἴποις, χεῖρα προσέθηκε τῇ ῥινί· ὁ δὲ ἕλκεταί τε καὶ πιέζεται μᾶλλον, καὶ ἀναισθήτῳ ἔοικε· καὶ ἐκείνη μὲν ὑπορύττει τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐς τοσοῦτον, ἐς ὅσον ἀνέκλασεν εἰς τὴν βόθρον, καὶ τὴν φάρυγγα ὑπτίαν ἀπέφηνε καὶ γυμνήν· ἐνταῦθα δὲ ἡ ὕαινα ἐνέφυ, καὶ ἀπέπνιξε, καὶ ἐς τὸν

φωλεὸν ἀπάγει. Καὶ τοῖς κυσὶ δὲ ἐπιτίθεται ἡ αὐτὴ τὸν τρόπον ἐκεῖνον, ὅταν ἡ πλήρης ὁ τῆς σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγὴν, καὶ τὴν αὐτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσὶ, καὶ παραχρῆμα αὐτοὺς κατεσίγασε, καὶ καταγοητεύσασα ὡς αἱ Φαρμακίδες, εἶτα ἀπάγει σιωπῶντας, καὶ κέχρηται ὅ,τι καὶ βούλεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς.

τὸν τρόπον ἐκεῖνον] Articulum ex Mediceo adjecit Gronov. *Aristotelis* locus hodie non exstat; sed vide Autorem *θαυμασίων ἀκουσμ.* p. 737. *Plinium* VIII. 30. et *Bocharti* Hieroz. T. I. p. 832.

CAPUT XV.

Ερωτα δελφῖνος ἐν Ἰάσῳ ἐς μειράκιον καλὸν πάλαι ᾀδόμενον ἄμοιρον μνήμης τῆς ἐξ ἐμοῦ ἀπολιπεῖν οὔ μοι δοκεῖ, καὶ διὰ ταῦτα εἰρήσεται ὁ ἔρως. Τὸ γυμνάσιον τὸ τῶν Ἰασίων ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ, καὶ οἵ γε ἔφηβοι μετὰ τοὺς δρόμους καὶ τὰς κονίστρας κατιόντες ἐνταῦθα ἀπελούοντο, κατά τι ἔθος ἀρχαῖον. Διανηχομένων οὖν αὐτῶν ἑνὸς τοῦ τὴν ὥραν ἐκπρεποῦς ἐρᾷ δελφὶς ἔρωτα δριμύτατον· καὶ τὰ μὲν πρῶτα πλησίον γενόμενος ἐφόβησέ τε καὶ ἐξέπληξεν αὐτὸν, εἶτα μέντοι τῇ συνηθείᾳ φιλίαν τινὰ καὶ εὔνοιαν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ παιδὸς ἰσχυρὰν ἐπηγάγετο. Ἀθύρειν γοῦν μετ' ἀλλήλων ὑπήρξαντο, καὶ πῇ μὲν ἡμιλλάσθην παρανηχομένω τε καὶ ἐρίζοντε· πῇ δὲ ὁ παῖς ἀναβαίνων, ὡς πῶλον ἱππότης, ὑπονηχομένου τοῦ ἐραστοῦ, γαῦρος ἐφέζετο. Καὶ ἦν τοῖς Ἰασεῦσι, καὶ τοῖς ξένοις, τὸ πραττόμενον ἀξιόζηλον. Προῄει μὲν γὰρ τὰ παιδικὰ ὁ δελφὶν φέρων ἐπὶ πλεῖστον τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς ὅσον τῷ παιδὶ εἶχεν ὀχουμένῳ καλῶς, εἰς τοσοῦτον· εἶτα ὑπέστρεφε, καὶ ἦγε τοῦ αἰγιαλοῦ πλησίον· καὶ ἀλλήλων διαλυόμενοι, ὁ μὲν ἐς τὸ πέλαγος, ὁ δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα, ἐπανῄεσαν. Ἀπήντα δὲ ὁ δελφὶς εἰς τὸν καιρὸν τῆς τῶν γυμνασίων ἀφέσεως· ὁ δὲ παῖς ἥδετο τῇ προσδοκίᾳ τῇ τοῦ φίλου, καὶ τῇ σὺν αὐτῷ παιδιᾷ, καὶ πρὸς τῷ κάλλει τῷ φυσικῷ περίβλεπτος ἦν, οἷα δήπου μὴ μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλό-

γοις δοκῶν ὡραιότατος. Οὐ μέντοι μετὰ μακρὸν καὶ οὗτος ὁ ἀντερῶν ἠττήθη τοῦ φθόνου. Ἔτυχε γοῦν ὁ παῖς πλείω γυμνασάμενος, καὶ καμὼν ἑαυτὸν τῷ ὀχοῦντι κατὰ τὴν γαστέρα ἐπιβάλλει, καί πως ἔτυχεν ἡ τοῦ ζώου ἄκανθα ἡ κατὰ τοῦ νώτου ὀρθὴ οὖσα, καὶ τῷ οὐραίῳ τὸν ὀμφαλὸν κεντεῖ· εἶτά τινες φλέβες ὑπορρύγνυνται, καὶ αἵματος ἔπειτα ῥοὴ πολλή, καὶ ὁ παῖς ἐνταῦθα ἀποθνήσκει. Ὅπερ οὖν ὁ δελφὶς συναισθόμενος ἐκ τοῦ βάρους (ἐπέκειτο γὰρ οὐ συνήθως κοῦφος, ἅτε μὴ τῷ πνεύματι ἑαυτὸν ἐλαφρίζων) καὶ θεασάμενος πορφυροῦν ἐκ τοῦ αἵματος τὸ πέλαγος, τὸ πραχθὲν συνῆκε, καὶ ἐπιβιῶναι τοῖς παιδικοῖς οὐκ ἐτόλμησε. Πολλῇ τοίνυν τῇ ῥώμῃ χρησάμενος, ὥσπερ οὖν Ῥοδίων σκάφος, εἶτα ἑαυτὸν ἐς τοὺς αἰγιαλοὺς ἕλκων ἐξέβρασε, καὶ τὸν νεκρὸν συνεξήνεγκε, καὶ ἔκειντο ἄμφω, ὁ μὲν τεθνεὼς, ὁ δὲ ψυχορραγῶν. Λάϊος δὲ ἐπὶ Χρυσίππῳ, ὦ καλὲ Εὐριπίδη, τοῦτο οὐκ ἔδρασε, καί τοι τοῦ τῶν ἀῤῥένων ἔρωτος, ὡς λέγεις αὐτὸς, καὶ ἡ φήμη διδάσκει, Ἑλλήνων πρώτιστος ἄρξας. Ἀμειβόμενοι δὲ καὶ Ἰασεῖς τὴν φιλίαν ἐκείνων τὴν ἰσχυρὰν, ἀπέφηναν τάφον κοινὸν ὡραίου μειρακίου καὶ δελφῖνος ἐρωτικοῦ, καὶ στήλην ἐπέστησαν, καλὸς παῖς ἱππεύων ἐπὶ δελφῖνος ἦν· καὶ νόμισμα δὲ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ εἰργάσαντο, καὶ ἐνέθλασαν σημεῖον τὸ ἀμφοῖν πάθος, καὶ μνήμῃ παρέδοσαν ἔργον τοσοῦτον θεοῦ τιμῶντες οἰκεῖον. Πυνθάνομαι δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀλεξάνδρου πόλει, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον τὸν δεύτερον, ἐρασθῆναι δελφῖνα ἔρωτα παραπλήσιον, καὶ ἐν Δικαιαρχίᾳ τῆς Ἰταλίας· ἅπερ οὖν εἰ Ἡρόδοτος ἔγνω, οὐκ ἂν ἐμοὶ δοκεῖν ἐθαύμασε τῶν ἐπ' Ἀρίωνι τῷ Μηθυμναίῳ ἧττον αὐτά.

ἔρωτα δελφῖνος] Cf. *Plinius* IX. 8. *Plutarchus* de Solertia p 984. *Athenaeus* XIII. p. 606. *Gellius* Noct. Attic. VII. 8. *Pausanias* in Laconicis c. 25. *Tzetzes* Chiliad. IV. 117.

ἀναβαίνων, ὡς πῶλον] Ita Mediceus et Cod. Aug. pro πῶλῳ.

μὴ μόνον τοῖς ἀνθρώποις] Sic Mediceus pro μὴ μόνοις ἀνθρώποις.

ἡ κατὰ τοῦ νώτου ὀρθὴ οὖσα, καὶ τῷ οὐραίῳ] *Gesnerus* pro ultima voce ἄκρῳ legit, quod interim probo, dum Codices melius aliquid suggerant. Priora vero hujus loci verba demonstrant pinnam dorsi

aculeatam alias reclinatam fuiſſe in piſce et reconditam, ut puero nocere non poſſet. Sic de delphino Lucrini lacus refert *Plinius* l. c. paſſusque e manu, praebebat aſcenſuro dorſum pinnae aculeos velut vagina condens, ubi *L. Th. Gronovius* p. 29 recte monet, vero delphino deeſſe vaginam ſpinae dorſalis; piſcibus vero acanthopterygiis non raro dorſum per longitudinem ſulco exarari, in quo pinna tota replicata condi poſſit; in malacopterygiis cartilagineis vel plagiuris tale quid nondum obſervatum eſſe. Putat igitur delphinos hos fuiſſe ex genere branchialium piſcium, qui pinnas dorſi aculeatas pro lubitu in ſulco recondere poſſunt; quam notam maxime conſpicuam eſſe in Coryphaenis.

Εὐριπίδη] Reſpicit *Euripidis* Chryſippum, tragoediam, de qua *Perizon* ad V. H. II. 21. Cf. ibidem XIII. 5.

ἐνέθλασαν σημεῖον] *Pollux* IX. ſect. 84. Ἰασεῖς δὲ παῖδα δελφῖνι ἐποχούμενον τῷ νομίσματι ἐγχαράττουσι. Verbum ἐνέθλασαν h. l. ineptum et corruptum cenſeo.

τιμῶντες οἰκεῖον] Ita *Gyllius* legit, dei amicum interpretatus. Vulgo οἱ Κεῖοι legebatur. Cod. alter Geſneri cum Mediceo οἰκεῖοι, quod recepit Gronovius. In ſeqq. vulgatum Ἀλεξανδρείᾳ ex Medic. mutatum eſt.

Δικαιαρχίᾳ] Cf. *Apion* apud *Gellium* VII. c. 8. Locus *Herodoti* eſt I. c. 23.

CAPUT XVI.

Λοιμοῦ μέλλοντος ἐπιδημεῖν αἰσθητικῶς ἔχουσι κύνες, καὶ βόες, καὶ ὗς, καὶ αἶγες, καὶ ὄφεις, καὶ ζῶα ἄλλα, καὶ λιμοῦ δὲ ἀφιξομένου συνίησι πρώτιστα, καὶ σεισμοῦ· προγινώσκει δὲ καὶ ὑγείαν ἀέρων, καὶ εὐφορίαν καρπῶν· καὶ λόγου μὲν οὐ μετείληχε, τοῦ καὶ σώζειν καὶ ἀποκτείνειν δυναμένου, τῶν γε μὴν προειρημένων οὐ διαμαρτάνει.

CAPUT XVII.

Ἐν τῇ τῶν καλουμένων Ἰουδαίων γῇ, ἢ Ἰδουμαίων, ᾖδον οἱ ἐπιχώριοι καθ' Ἡρώδην τὸν βασιλέα ἐρασθῆναι μείρακος ὡρικῆς δράκοντα μεγέθει μέγιστον· ὅσπερ οὖν ἐπιφοιτῶν, εἶτα μέντοι τῇ προειρημένῃ συνεκάθευδε σφόδρα ἐρωτικῶς. Οὔκουν ἡ μεῖραξ τὸν ἐραστὴν οὐκ ἐθάρρει, καί τοι προσέρποντα ὡς ἐνῆν πρᾳότατά τε καὶ ἡμερώτατα· ὑπεξῆλθεν οὖν, καὶ διέτριψε μῆνα, οἷα δήπου λήθην τοῦ δράκοντος ἕξοντος κατὰ τὴν τῆς ἐρωμένης ἀποδημίαν. Τῷ δὲ ἄρα ἡ ἐρημία ἐπέτεινε τὸ πάθος, καὶ ἐφοίτα μὲν ὁσημέραι καὶ νύκτωρ· οὐ μὴν ἐντυγχάνων ᾗ ἠβούλετο, ὡς ἐραστὴς ἀτυχῶν ἐν τῷ πόθῳ καὶ ἐκεῖνος ἤλγει. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἄνθρωπος ὑπέστρεψεν αὖθις, ὅδε ἀφικνεῖται, καὶ περιβαλὼν τῷ λοιπῷ σώματι, τῇ οὐρᾷ

τὰς κνήμας πεφεισμένως τῆς ἐρωμένης ἔπαιεν, ὑπερεφθείς τε καὶ μηνιῶν δῆθεν. Οὐκοῦν ὁ καὶ τοῦ Διὸς ἄρχων αὐτοῦ, καὶ τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, οὐδὲ τῶν ἀλόγων ὑπερορᾷ· ἀλλ' ὅπως ἔχει πρὸς αὐτὰ, καὶ διὰ τούτων καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται.

Ἰεδαίων] Ad Aetoliam eandem aut plane gemellam narratiunculam refert *Plutarchus* de Solertia p. 972 E.

CAPVT XVIII.

Οἱ ὄφεις ἑαυτοῖς συνεγνωκότες τὸν στόμαχον λεπτὸν καὶ μακρὸν ἔχουσιν, ὅμως ὄντες ἀδδηφάγοι καὶ παμβορώτατοι, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἀνίστανται ὀρθοὶ, καὶ ἐπ' ἄκρας τὰς οὐρὰς ἑστᾶσι, καὶ ἡ τροφὴ κατολισθαίνει αὐτοῖς, καὶ ἐς τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἀποχωρεῖ· ἄποδες δὲ ὄντες, εἶτα ἕρπουσιν ὤκιστα. Ἤδη δὲ καὶ ἀκοντίων δίκην ἑαυτόν τις μεθίησι, καὶ ἐπιφέρεται, καὶ τό γε ὄνομα ἐξ οὗ δρᾷ ἔχει· κέκληται γὰρ ἀκοντίας.

ἑαυτοῖς συνεγνωκότες] Posthaec *Apostolius* XV. 56 ὅτι addit, quod cum Gronovio recipere non necesse puto. Locus *Aristotelis* exstat in H. A. VIII. 4. ubi serpens praedam e directo constituit, ἔπειθ' οὕτω συνάγει ἑαυτὸν καὶ συστέλλει μικρὸν, ὥστε ἐκταθέντος κάτω γίνεσθαι τὸ καταποθέν. ταῦτα δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ τὸν στόμαχον εἶναι μακρὸν καὶ λεπτόν. Conf. *Plinius* VIII. 23.

μεθίησι] *Apostolius* μεθίησι. Idem cum Mediceo τόγε ὄνομα pro τὸ simplici. De acontia infra VIII. 13. Cf. *Michael Glycas* Annal. Part. I. p. 58.

CAPVT XIX.

Τῶν ἐν ᾠδαῖς τε καὶ μούσαις ὀρνίθων οὐδεὶς διαλέληθεν, ἀλλ' ἴσμεν χελιδόνας, καὶ κοσσύφους, καὶ τὸ τεττίγων φῦλον, καὶ κίτταν λάλον, καὶ βομβοῦσαν ἀκρίδα, καὶ πάρνοπα ὑποκορίζοντα, καὶ μὴ σιωπῶσαν τρωξαλλίδα, ἀλκυόνας τε ἐπὶ τούτοις καὶ ψιττακούς· τῶν δὲ ἐνύδρων ὀλολυγὼν οὐ σιωπᾷ. Φθέγγεται δὲ αὐτῶν, τὰ μὲν γοερὰ καὶ θηλύφωνα, τὰ δὲ ὄρθια καὶ διάτορα· καὶ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν κλάδων ἐπὶ τοὺς κλάδους καταθέοντα ᾄδει, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοὺς οἴκους ἐκ τῶν προτέρων οἴκων ἀμείβοντες, διὰ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν τοῦ βίου θρύψιν· τὰ δὲ ἐν τοῖς λειμῶσι κατᾴδει, οἱονεὶ πανηγυρίζοντα βίον, ὡς ἂν εἴποις, ἀνθηρὸν καὶ ἁβρὸν διαιτώμενα, τὴν ἦρος ἐπι-

ζημίαν μελῳδίαις ἔγωγε ἂν φαίην εὐφημεῖν. Κύκνων δὲ πέρι, καὶ ὅτι θεῶν θεράποντές εἰσιν, ἀνωτέρω εἶπον. Ἡ κίττα δὲ ὂν καὶ τῶν ἄλλων φωνημάτων μιμηλοτάτόν ἐστι, τὸ δὲ ἀνθρωπικὸν πλέον. Ἰδιάζει δὲ ταῖς μιμήσεσι τὰ τοιαῦτα, ὅ,τε ἄνθος ὁ καλούμενος, καὶ ἡ σάλπιγξ, καὶ ἡ ἴϋγξ, καὶ ὁ κόραξ· καὶ ὁ μὲν ἄνθος ὑποκρίνεται χρεμέτισμα ἵππου, τὴν σάλπιγγα δὲ ἡ ὁμώνυμος, καὶ τὸν πλάγιον ἡ ἴϋγξ αὐλὸν, βούλεται δὲ τῶν ὄμβρων τὰς σταγόνας ὁ κόραξ μιμεῖσθαι.

πάρνοπα ὑποκορίζοντα] Locustam interpretatur *Strabo* XIII. p. 613 καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν παρνόπων, ὃς οἱ Οἰταῖοι κόρνοπας λέγουσι, Κορνοπίωνα τιμᾶσθαι παρ' ἐκείνοις Ἡρακλέα ἀπαλλαγῆς ἀκρίδων χάριν. Pro ὑποκορίζοντα alter Codex Gesneri ὑποκρίζοντα quod probo; similiter supra de mustela: γαλῆν κρίξασαν.

τρωξαλλίδα] *Plinius* XXX. p. 529 esse animal locustae simile sine pennis, quod troxalis vocetur graece, latinum nomen non habeat, aliqui arbitrantur: nec pauci auctores hoc esse quod gryllus vocetur.

ὀλολυγὼν] *Plinius* XI. 38 ranis prima lingua cohaeret, intima absoluta a gutture, qua vocem mittunt mares, cum vocantur ololygones. Stato id tempore evenit cientibus ad coitum feminas. Quae ducta sunt ex *Aristotelis* H. A. IV. 9. ubi tamen ὀλολυγὼν de voce ranae aquaticae, non de ipso animale dicitur.

προτέρων εἶπον] Vox εἶπον ex Mediceo accessit.

ὅτι ἄνθος] Ita Mediceus liber cum Gesnero pro ὅταν. Idem cum altero Gesneri Codice ὑποκρίνεται pro ὑποτίθεται.

σάλπιγξ] *Hesychius* σάλπιγξ — τινὲς δὲ ὄρνιν ποιόν. Idem σαλπιγκτὴς ὀρνεόν τι. Idem ἐρχίλον ὀρνιθάριόν τι τῶν εὐφωνητῶν, σαλπιγκτὴς δὲ ὑπό τινων λέγεται. *Photius* in Lexico: ὀρχίλος, βασιλικὸς σαλπιγκτής, ὄρνεον ὅμοιον σάλπιγγι φθεγγόμενον. Cf. *Aristophanis* Aves 569. Scholia ad Vespas 1504. *Antonini* Liberalis c. 14.

ἴϋγξ] De voce *Aristoteles* H. A. II. 12 simpliciter: τῇ δὲ φωνῇ τρίζει. i. e. stridet. Intelligitur lynx torquilla *Linnaei*. Sibilo vocem ejus comparat *Scopoli* p. 46.

CAPUT XX.

Σκορπίων μὲν ὁ ἄῤῥην χαλεπώτατος, ὁ δὲ θῆλυς δοκεῖ πρᾳότερος. Ἀκούω δὲ αὐτῶν γένη ἐννέα· λευκὸν εἶναι, καὶ αὖ πάλιν πυῤῥόν τινα, καπνοειδῆ ἄλλον, μέλανα ἐπὶ τούτοις, πέπυσμαι δὲ καὶ χλωρὸν, καὶ γαστρώδη τινὰ, καὶ καρκινοειδῆ ἄλλον, τόν γε μὴν χαλεπώτατον φλογοειδῆ καλοῦσιν, παρείληφα δὲ ἄρα φήμῃ καὶ πτερωτοὺς καὶ διχέντρους τινὰς, καί που ἑπτὰ ἔχων σφονδύλους ὤφθη τις. Σκορπίος δὲ οὐκ ὠὰ, ἀλλὰ ζῶα ἀποτίκτει. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι καί φασί τινες οὐκ ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας γίνεσθαι τὴν ἐπιγονὴν τοῖς ζώοις

τοῖσδε, ἀλλ' εἰς τὰ καύματα ἄγαν τίκτειν σκορπίυς. Ἐγχείσας δὲ ἕκαστος αὐτῶν τὸ κέντρον ὁποῖα ἐργάζεται, καὶ ἀναιρεῖ τίνα τρόπον, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε.

σκορπίων μὲν] De partu ſcorpionis *Ariſtoteles* H. A. V. 26 τίκτουσι — σκωληκώδη πολλὰ καὶ ἐκπεάζουσι. Partum obſervavit et enarravit *Feesly im Magazin für die Liebhaber der Entomologie* II Vol. p. 72. cui ſcorpio Helveticus 20 foetus vivos edidit, oniſcis enutritos. *Plinius* XI. ſect. 30. Similiter his et ſcorpiones vermiculos ovorum ſpecie pariunt — Venenum ab iis candidum fundi Apollodorus autor eſt, in novem genera deſcriptis per colores maxime ſupervacuos, quoniam non eſt ſcire, quos minime exitiales praedixerit. Geminos quibusdam aculeos eſſe, maresque ſaeviſſimos. Nam coitum iis tribuit. Intelligi autem gracilitate et longitudine. Venenum omnibus medio die, cum incanduere ſolis ardoribus, itemque cum ſitiunt, inexplebiles potu. Conſtat et ſeptena caudae internodia ſaeviora eſſe; pluribus enim ſena ſunt. Hoc malum Africae etiam volucre Auſtri faciunt, pandentibus brachia, ut remigia ſublevantes. Apollodorus idem plane quibusdam pennas ineſſe tradit. — Apollodorum laudat *Scholiaſtes Nicandri* ad Theriaca p. 36. τοὺς γὰρ σπονδύλους ὁ σκορπίος ὁ πλείους ἔχων τῶν ἑπτὰ δριμύτατος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς σπανίως καθά φησιν Ἀπολλόδωρος. *Strabo* XVII. p. 834. in Mauritania memorat eſſe ſcorpiones alatos et ſine alis multos, μέγεθος δὲ ἑπτὰ σπονδύλων. ὁμοίως δὲ καὶ φαλάγγια καὶ μεγέθει καὶ πλήθει διαφέροντα. Idem *Strabo* ex *Megaſthene* XV. p. 703 in India ait eſſe ſcorpiones alatos, et *Pammenes* apud *Aelianum* infra XVI. 42. *Apollodorum* ſequi videtur *Aelianus* h. l. *Nicander* vero Theriac. 771. ſeqq. per colores et veneni vires deſcribit ſcorpionum genera. Novem poſuit etiam *Aelius Promotus* in Libro Mto de beſtiis venenatis ap. *H. Mercurialem* de Venen. p. 92. λευκὸς *Apollodori* et *Aeliani* eodem nomine dicitur *Nicandro* 771. innocuus, πυῤῥὸς eſt *Nicandri* πυρσὸς 772. καπνοειδὴς *Nicandri* ζοφόεις 775. χλωρὸς eſt *N.* χλοάων 777. γαστρώδης eſt qui verſu 782 ἐμπίπλαιος eſſe et βοτανηδὸν εὐρεῖαν gerere dicitur. Καρκινοειδὴς *Nicandro* v. 786 ἐναλίγκιος καρκίνῳ, *Aeliani* φλογοειδὴς eſt quem *Nicander* 799 deſcribit: ἴχθιτος δ' ὅγε λαιβὰ φέρει φλογὶ εἴκελα γυῖα ἀνδράσι· νηπιάχοις δὲ παρασχεδὸν ἤγαγεν αἶσαν. hunc praeterea alatum facit *Nicander*, ex quo apparet *Aelianum* ſcorpiones alatos male tanquam genus ſeparatum commemorare. Interpretes *Nicandri* omnes, cum octo tantum ſcorpionum genera a Nicandro commemorari ſibi perſuaſiſſent, verſum 799 conjunxerunt cum praecedentibus, atque omnia ad genus μελίχλωρον dictum retulerunt. Μέλας *Aeliani* aut eſt πυγυρειδὴς Nicandri 788 aut μελίχλωρος 797. Sed vel ſic deficit in Aelianea enumeratione genus nonum. Nam quae de ſcorpionis duplici aculeo et novem nodis caudae commemorat, ea non ad genus aliquod a reliquis diverſum pertinere videntur, ſed a Nicandro tribuuntur uni ex novem ſpeciebus, nempe χλωρῷ 780. δοιὴ οἱ κέντροιο κορὺς· δοιῷ δ' ἐπὶ κέντρῳ σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπερτείνουσι κεραίης. ubi tamen omnes et ſcripti et editi libri habent τοιὴ — τοιῷ. Novem genera etiam ex coloribus deſcripta habet *Avicenna* L. IV. Tract. V. c. 2. p. 217. De alatis Libyae ſcorpionibus *Lucianus* T. III. p. 236 σκορπίων γένος διττόν· τὸ μὲν ἕτερον ἐπίγειόν τε καὶ πεζὸν, ὑπέρμεγα καὶ πολυσφόνδυλον. θάτερον δὲ ἐναέριον καὶ πτηνὸν ὁμοιόπτερον δὲ οἷα ταῖς ἀκρίσι καὶ τέττιγξι καὶ νυκτερίσι τὰ πτερά. *Pauſanias* in Boeoticis p. 573. ἀνὴρ Φρὺξ ἤγαγεν εἰς Ἰωνίαν σκορπίον ταῖς ἀκρίσιν ὁμοιότατα τὰ πτερὰ ἔχοντα. Scorpionem alatum videntur Veteres ex ſimilitudine caudae, *Panorpae* cujusdam aut ſimilis inſecti alati cum ſcorpionis cauda appellaſſe. — De natura, generatione, aculeo et

veneno scorpionum cf. omnino *Redi* Esperienze intorno alla generazione degli Insetti p. 57 - 80.

εἰσιέναι] Ita Mediceus pro μαθεῖν cum altero Cod. Gesneri.

CAPUT XXI.

Ἐν Ἰνδοῖς, ὡς ἀκούω, ἐλέφας καὶ δράκων ἐστὶν ἔχθιστα. Οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλέφαντες ἀποσπῶντες τῶν δένδρων τοὺς κλάδους, ἐκείνους νέμονται· ὅπερ οὖν εἰδότες οἱ δράκοντες, ἐπ' αὐτὰ μὲν ἕρπουσι· τὸ δὲ ἥμισυ σφῶν αὐτῶν τὸ οὐραῖον τῶν δένδρων περιβάλλουσι τῇ κόμῃ, τόδ' ἐς τὴν κεφαλὴν προϊὸν ἥμισυ μεθῆκαν καλωδίου δίκην ἀπηρτημένον. Καὶ ὁ μὲν προσῆλθεν ἀποδρέψασθαι τῶν ἀκρεμόνων ὁ ἐλέφας· ὁ δὲ δράκων ἐμπηδᾷ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἐξορύττει· εἶτα τῷ τραχήλῳ περιερπύσας θείνων τῷ οὐραίῳ μέρει, καὶ σφίγγων θατέρῳ, ἀπάγχει τὸ θηρίον ἀήθει βρόχῳ καὶ καινῷ.

ὡς ἀκούω] Prior vox ex Mediceo accessit. De draconibus his *Strabo* XVI. p. 775. *Plinius* VIII. c. 10.
περιβάλλουσι] Sic recte Mediceus pro παραβάλλουσι. Deinceps θείνων scripsi ex certissima Gesneri emendatione pro τείνων.

CAPUT XXII.

Ἔχθιστα δὲ τῷ μὲν λέοντι πῦρ καὶ ἀλεκτρυών, ὕαινα δὲ τῇ παρδάλει, σκορπίος δὲ ἀσκαλαβώτῃ· νάρκη γοῦν τὸν σκορπίον καταλαμβάνει, προσαχθέντος οἱ τοῦ ζώου τοῦ προειρημένου. Δράκοντα δὲ ἐλέφας ὀρρωδεῖ. Ὑποζύγιον δὲ πᾶν τὴν μυγαλῆν οὐ θαρρεῖ· ἀστακὸς δὲ πολύποδα. Καὶ μέντοι προωθούμενοι ἐκ τῶν στεγῶν οἱ κύνες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ῥίψαις, τοῦ γὰρ κινδύνου δεδοίκασι τὸ μέγεθος.

σκορπίος δὲ] De odio stellionis in scorpionem vide loca *Plinii*, *Galeni* et aliorum collecta a *Gesnero* in Hist. Quadrup. oviparor. p. 87.

CAPUT XXIII.

Οἷα δὲ ἄρα σοφίσματα καὶ τοῖς σκορπίοις ἡ φύσις ἔοικε δοῦναι, καὶ τοῖσδε ἴδια. Οἱ Λίβυες τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑφορώμενοι, καὶ πάντα τὰ τεχνάσματα μηχαναῖς αὐτοὺς μυρίαις ἀντεπινοοῦσι φυλαττόμενοι· κοῖλα γὰρ ὑποδήματα φοροῦντες, καὶ ὑψηλοὶ καὶ μετέωροι καθ-

εύδοντες, καὶ τῶν τοίχων ἀναστέλλοντες τὰς κλίνας, καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας εἰς ὑδρίας ὕδατος πεπληρωμένας ἐντιθέντες, οἴονται τὸ λοιπὸν ἐν ἀδείᾳ τε καὶ εἰρήνῃ καθεύδειν πολλῇ· οἱ δὲ ὁποῖα παλαμῶνται. Σκορπίος εἰ λάβοιτο, ὁπόθεν ἑαυτὸν ἐξαρτήσει κατὰ τὸν ὄροφον, ἔχεται τούτου ταῖς χηλαῖς καὶ μάλα ἐγκρατῶς, καὶ καθῆκε τὸ κέντρον· οὐκοῦν ὁ δεύτερος κάτεισι μὲν ἐκ τῆς στέγης, καὶ διὰ τοῦ πρώτου ἕρπει, καὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἐκείνου ἔχεται καὶ αὐτὸς ταῖς χηλαῖς, καὶ τόγε αὐτοῦ μετέωρον εἴασε κέντρον, καὶ ὁ τρίτος ἐκεῖθεν ἔχεται, καὶ ὁ τέταρτος ἐκ τοῦ τρίτου, καὶ ὁ πέμπτος κατὰ στοῖχον, καὶ οἱ ἐπ' ἐκείνοις διὰ τῶν πρώτων καθέρποντες. Εἶτα ὁ τελευταῖος ἔπαισε τὸν καθεύδοντα, καὶ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἕρπει, καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον, καὶ ὁ κάτωθεν τρίτος, καὶ οἱ λοιποὶ, ἔς τ' ἂν ἅπαντες ἀλλήλων ἀπελύθησαν οἷα δήπου λύσαντες ἅλυσιν.

τὰς κλίνας, καὶ τῶν κλινῶν] Ita cum Gesnero scripsi pro vulgato χεῖρας, quod sensum huic loco accommodatum non habet. In fine capitis secutus est Gronov. codicem Mediceum. Vulgo legitur ἔτ' ἂν οἱ πάντες.

CAPVT XXIV.

Δολερὸν χρῆμα ἡ ἀλώπηξ· ἐπιβουλεύει γοῦν τοῖς χερσαίοις ἐχίνοις τὸν τρόπον τοῦτον· ὀρθοὺς αὐτοὺς καταγωνίσασθαι ἀδύνατός ἐστι, τὸ δὲ αἴτιον αἱ ἄκανθαι ἀνείργουσιν αὐτήν· ἡ δὲ ἡσύχως καὶ πεφεισμένως τοῦ ἑαυτῆς στόματος ἀνατρέπει αὐτοὺς, καὶ κλίνει ὑπτίους, ἀνασχίσασά τε ἐσθίει ῥᾳδίως τοὺς τέως φοβερούς. Τὰς δὲ ὠτίδας ἐν τῷ Πόντῳ θηρεύουσιν οὕτως· ἀποστραφεῖσαι αὐταὶ, καὶ εἰς γῆν κύψασαι, τὴν κέρκον ἀνατείνουσιν, ὥσπερ οὖν τράχηλον ὄρνιθος· αἱ δὲ ἀπατηθεῖσαι προΐασιν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον, εἶτα πλησίον γενόμεναι τῆς ἀλώπεκος, καὶ ἐπιθεμένης κατὰ τὸ καρτερόν. Τὰ σμικρὰ δὲ ἰχθύδια θηρῶσι πάνυ σοφῶς· παρὰ τὴν ὄχθην τὴν τοῦ ποταμοῦ ἔρχονται, καὶ τὴν οὐρὰν καθιᾶσιν εἰς τὸ ὕδωρ· τὰ δὲ προσνέοντα ἐνίσχεταί τε, καὶ ἐμπλάσσε-

ται τῷ δάσει τῶν τριχῶν· αἱ δὲ αἰσθόμεναι τῦ μὲν ὕδατος ἀναχωρῦσιν, ἐλθῦσαι δὲ ἐς τὰ ξηρὰ χωρία διασείυσι τὰς ὑρὰς, καὶ ἐκπίπτει τὰ ἰχθύδια, καὶ ἐκεῖναι δεῖπνον ἁβρότατον ἔχυσιν. Οἱ δὲ Θρᾷκες τῆς τῶν ποταμῶν πήξεως τῆς ὑ σφαλερᾶς ποιῦνται γνώμονα τήνδε τὴν θῆρα· καὶ ἐὰν διαδράμῃ τὸν κρύςαλλον μὴ ἐνδιδόντα μηδὲ εἴκοντα τοῖς ἐκείνης βήμασι θαρσῦσι καὶ ἕπονται. Πεῖραν δὲ αὐτὴ ποιεῖται τῦ μὴ σφαλερῦ πόρυ τὸν τρόπον τῦτον· παραβάλλει τὸ ὗς ἐπὶ τῷ κρυςάλλῳ, κἂν μὲν αἴσθηται μὴ ὑπηχῦν κάτωθεν τὸ ῥεῦμα, μηδὲ ὑποψοφῦν ἡσυχῇ εἰς βάθος, ἤδε ὡς ἔςωτι τῷ κρυςάλλῳ θαῤῥεῖ, διαθεῖ τε πρώτη· εἰ δὲ μὴ, ὐκ ἂν ἐπιβαίη.

ἡ ἀλώπηξ] Cf. *Philes* Carm. XXX. *Apostolius* II. 48.

ὑηρῶσι] *Apostolius* διαθηρῶσι.

αἰσθόμεναι] Idem ἐνισχόμεναι habet.

Θρᾷκες] Cf. *Plinius* VIII. c. 38. *Plutarchus* de Solertia p. 968.

κάτωθεν — εἰς βάθος] *Apostolius* κάτω — deinde idem cum Mediceo et Codice altero Gesneri εἰς β pro πρὸς βάθος Postrema capitis verba ex Mediceo constituta sunt; vulgo enim erat: διαθεῖ τε· πρῶτόν γε μὴν ὐκ ἂν ἐπιβαίη.

CAPVT XXV.

Οἱ ποιηταὶ μὲν τὴν παῖδα τὴν τῦ Ἴφιδος ᾄδυσι, καὶ τάγε θέατρα ὑπ' αὐτῶν ἐμπέπλησαι ὑμνῦντω τὴν ἡρωΐνην ἐκείνην, ἐπεὶ τὰς ἄλλας ὑπερεπήδησε σωφροσύνῃ, τὸν ἑαυτῆς γαμέτην προτιμήσασα τῦ βίυ. Τὰ δὲ ζῶα ὑπερβολὴν φιλοςοργίας ὑ παραλέλοιπεν. Ὁ γῦν Ἠριγόνης κύων ἐπαπέθανε τῇ δεσποίνῃ. Καὶ ὁ Σιλανίωνος, καὶ ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ δεσπότῃ, καὶ ὔτε πρὸς βίαν, ὔτε σὺν κολακείᾳ ἀπέςη τῦ τάφυ. Δαρείῳ δὲ τῷ τελευταίῳ Περσῶν βασιλεῖ ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ βληθέντι ὑπὸ Βήσσυ, καὶ κειμένῳ, πάντων τὸν νεκρὸν ἀπολιπόντων, ὁ κύων ὑπ' αὐτῦ τραφεὶς παρέμεινε μόνος πιςὸς, τὸν ὐκ ἔτι τροφέα μὴ προδὺς, ὡς ἔτι ζῶντα. Τοιῦτόν τι ὑπὲρ τῶν τῦ Κύρυ φίλων τῦ νεωτέρυ Ξενοφῶν ὁ τῦ Γρύλλυ νεανιευόμενος δῆλός ἐςι λέγων, μόνυς οἱ τὺς ὁμοτραπέζυς ὀκτὼ συμπαραμεῖναι, καὶ συναπολέσθαι· καὶ τὸν εὐνῦχον, ὃς ἦν οἱ σκηπτῦχος τὴν τιμὴν, ὄνομα

δὲ Ἀρταπάτης, ἑαυτὸν ἐπαποκτεῖναι τῷ νεκρῷ μετ' ἐκεῖνον, ἀτιμάσαντα τὸν βίον ἐσόμενόν οἱ ἔρημον Κύρου. Καὶ Λυσιμάχῳ δὲ τῷ βασιλεῖ κύων κοινοῦ τοῦ τέλους ἑκὼν μετέλαβε, σωθῆναι δυνάμενος.

Ἴφιδος] Euadnen. Paulo post Medicei lectio recepta est pro vulgato ὑπερβαλλέτης φιλοστοργίας.

Σιλανίωνες] *Gyllius* Γίλωνες legit. Cf. *Tzetzes* Chiliad. IV. 131. v. 260.

ὑπερτριπτίζους ὀκτὼ] Sic ex *Xenophontis* loco Expedit. Cyri I. c. 9. καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ emendandum vulgatum εἶκτο vidit Gronovius. Reliqua exempla habet etiam *Tzetzes* l. c. De cane Lysimachi regis narrat *Plutarchus* de Solertia p. 970.

CAPVT XXVI.

Ἡ πιθήκη ὑπό τινων ὀρειβάτης κέκληται, ὑπ' ἄλλων γε μὴν, ὡς ἀκούω, ὑπόδρομος· καὶ ἐν τοῖς δένδροις γίνεται, καὶ ἔχει τρίχας· κέκληται δὲ ὑπ' ἐνίων καὶ ψύλλα. Ἐντέτμηται μὲν οὖν τὴν γαστέρα ἡσυχῇ, ὡς εἰπεῖν ὅτι λίνῳ διακέκοπται. Δάκνει δὲ σφαλερωτάτῳ δήγματι· καὶ παρέπεται τρόμος τῷ δηχθέντι, καὶ περὶ τὴν καρδίαν ἄλγημα ἰσχυρὸν ἐπιγίνεται, καὶ τὰ οὖρα ἐμφράττεται, καὶ ἕτερος πόρος γίνεται, καὶ ἐκεῖνος ἄπορος. Ἔοικε δὲ τοῖς προειρημένοις ἀντίπαλος ὁ καρκῖνος ὁ ποτάμιος εἶναι βρωθείς.

πιθήκη] Tribus his nominibus phalangium aliquod intelligi recte monuit *Gesnerus*; et laudavit locum *Aristotelis* H. A. IX. 39 τῶν μὲν δηκτικῶν φαλαγγίων δύο γένη· τὸ μὲν ἕτερον ὅμοιον τοῖς καλουμένοις λύκοις, μικρὸν καὶ ποικίλον· καὶ ὀξὺ καὶ πηδητικόν· καλεῖται δὲ ψύλλα. Dici ὑπόδρομον putat Gesnerus, quod sub foliis lateat, quemadmodum genus illud, de quo *Nicander* Theriac. v. 764. sub foliis Perseae.

CAPVT XXVII.

Αἰλούρων ὁ μὲν ἄρρην ἐστὶ λαγνίστατος, ὁ δὲ θῆλυς φιλότεκνος· φεύγει δὲ τὴν πρὸς τὸν ἄρρενα ὁμιλίαν· ἀφίησι γὰρ, φασὶ, τὸν θορὸν θερμότατόν τε καὶ προσεοικότα πυρὶ, καὶ καίει τῆς θηλείας τὸ ἄρθρον. Εἰδὼς οὖν ὁ ἄρρην τοῦτο τὰ κοινὰ βρέφη διαχρῆται· ἡ δὲ παίδων ἑτέρων πόθῳ ἑαυτὴν παρέχει συνελθεῖν γλιχομένῳ. Φασὶ δὲ τοὺς αἰλούρους πάντα, ὅσα δυσώδη ἐστὶ, μισεῖν τε καὶ βδελύττεσθαι· ταύτῃ τοι καὶ τὸ σφέτερον περίττευμα ἀφιέναι, πρότερον βόθρον ὀρύξαντας, ἵνα ἀφανίσωσιν αὐτὸ τῆς γῆς ἐπιβαλόντες.

ἀφίησι γὰρ, φασὶ] Ultimam vocem ignorat Mediceus et *Apostolius*. Rationem rei ab *Aeliano* narratae repetendam esse a structura et asperitate membri masculi hodie constat.

περίττευμα] In seqq. *Apostolius* ἐπιβάλλοντες. Idem narrat *Plinius* X. c. 74. Excrementa sua effossa subruunt terra, intelligentes odorem illum indicem sui esse. Malos odores catos odisse ex eo etiam potest colligi, quod odoramenta varia sequuntur, atque amant munditiem corporis. Cum simile aliquid in canino genere observemus, nescio an ratio *Aelianea* et *Pliniana* ad utrumque genus valeat.

CAPVT XXVIII.

Ἀκολαστότατον τῶν ἰχθύων τὸν πολύποδα εἶναί φασι, καὶ ἐς τοσοῦτον λαγνεύειν, ἐς ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ πᾶσα τοῦ σώματος ῥώμη ἐκρυεῖσα ἀσθενῆ ἀπέφηνε, καὶ νήξασθαι μὲν ἥκιστον, τροφὴν δὲ μαστεῦσαι ἀδύνατον, καὶ δια ταῦτα ἄλλους τρέφειν· τὰ γοῦν σμικρὰ τῶν ἰχθυδίων καὶ τὰς καλουμένας καρκινάδας, καὶ τοὺς καρκίνους ἐπιφοιτᾶν τε ἅμα καὶ κατεσθίειν αὐτόν. Λέγουσι δὴ ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, τοῦ μὴ δύνασθαι πολύποδα ἐνιαυτοῦ βιῶναι χρόνον μακρότερον· καὶ θῆλυς δὲ ἄρα πολύπους ἀναλίσκεται ῥᾳδίως, τίκτων πολλάκις.

τὸν πολύποδα] Ex *Oppiani* Halieut. I. 535. Cf. *Aristoteles* H. A. V. 18. IX. 37.

CAPVT XXIX.

Φύλαρχος μέμνηται παῖδα ἰσχυρῶς φιλόρνιθα ἀετοῦ νεοττὸν λαβεῖν δῶρον, καὶ τρέφειν τροφῇ ποικίλῃ, καὶ κηδεμονίαν αὐτῷ προσφέρειν πᾶσαν. Οὐ γάρ τι που ὡς ἄθυρμα εἰς παιδιὰν ἔτρεφε τὸν ὄρνιν· ἀλλ' ἐρωμένου δίκην, ἢ ἀδελφοῦ νεωτέρου, οὕτως ἄρα ὁ παῖς τοῦ ἀετοῦ προμηθῶς εἶχε. Καὶ προϊὼν δὲ ὁ χρόνος εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐξῆψεν ἀλλήλων ἰσχυράν· συνηνέχθη δὲ καμεῖν τὸ σῶμα τὸν παῖδα, καὶ τὸν ἀετὸν παραμένειν, καὶ νοσηλεύειν τὸν τροφέα· καὶ καθεύδοντος μὲν ἡσυχάζειν, ἐγρηγορότος δὲ παρεστάναι, ἀσιτοῦντος δὲ τροφὴν μὴ προσίεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν βίον ὁ παῖς κατέστρεψεν, ἠκολούθησε καὶ ὁ αἰετὸς μέχρι τοῦ μνήματος· καιομένου δέ γε, ἑαυτὸν εἰς τὴν πυρὰν ἐνέβαλεν.

καιομένου δέ γε] Ita Mediceus pro simplici δὲ habet.

CAPVT XXX.

Οἰχθὺς ὁ ὄνος τὰ μὲν ἄλλ᾽ ὅσα ἐντὸς προσπέφυκεν, ἐ πάντη τῶν ἑτέρων διεςῶτα κέκτηται· μονότροπος δέ ἐςι, καὶ σὺν ἄλλοις βιοῖ ἐκ ἀνέχεται. Ἔχει δὲ ἄρα ἰχθύων μόνος ἔτος ἐν τῇ γαςρὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθες, οἵπερ ἐοίκασι μύλαις τὸ σχῆμα. Σειρίε δ᾽ ἐπιτολῇ φωλεύει μόνος, τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κρυμωδεςάταις φωλεύειν εἰθισμένων.

διεςῶτα] *Apostolius* XIV. 57. διεστηκότα. *Aristoteles* in ζωϊκῷ apud *Athenaeum* VII. p. 315 ἔχει σῶμα ἀνοβρωγὸς ὁμοίως τοῖς γαλεοῖς, καὶ ὁ συναγελαστικὸς καὶ μόνος ὅτος ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους ἐμφερεῖς μύλαις. *Apuleius* ex *Aristotele* aselli piscis solius omnium in media alvo corculum situm commemorat. De ὄνῳ hoc disputat *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 4. et sturionem esse putat. Sed nihil certi affirmare licet.

CAPVT XXXI.

Οἱ θηρῶντες τὰς παγέρες τὸν τρόπον τῦτον θηρῶσιν· ἐπ᾽ αὐτὰς ἐμηχανήσαντο τὴν μεσικὴν δέλεαρ, φωτιγγίῳ γᾶν, ὄνομα δὲ ὀργάνε τῦτο, αἱρῦσιν αὐτάς. Οἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς φωλεοῖς δεδύκασιν, οἱ δὲ ὑπάρχονται τῦ μέλες· καὶ ἀκέσαντες οἱ πάγεροι πείθονται ὡς ὑπό τινος ἴυγγος προελθεῖν τῆς θαλάμης, εἶτα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἑλκόμενοι προΐασι καὶ ἔξω τῆς θαλάττης· οἵ τε αὐλῦντες ἐπὶ πόδα ἀναχωρῦσι, καὶ ἐκεῖνοι ἕπονται, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἁλίσκονται.

φωτιγγίῳ] *Hesychius* φώτιγξ — σύριγξ, φλέγιος (an πλαγιὸς) αὐλὸς, ὡς εἶδος σάλπιγγος. Vide locum *Eustathii* a Gronovio laudatum ad Iliad. Σ. v. 494. Sub finem capitis vulgatum τῶν ᾠδονῶν ex Mediceo mutavit Gronovius. Similem capturam cancrorum in fluviis Carinthiae musicam exerceri asseverat *Valvassor* *Beschreibung von Crain* T. II. p. 453. Eadem de paguris et thriffis narrat *Plutarchus* de Solertia p. 961. E. De re ipsa vide infra ad IX. cap. 43.

CAPVT XXXII.

Οἱ δὲ τῇ Μαρίᾳ λίμνῃ προσοικῦντες τὰς θρίσσας θηρῶσι τὰς ἐκεῖθεν ᾠδῆς μέλει γοερωτάτῳ, καὶ κρότῳ ὀστράκων ὁμορροθῦντι πρὸς τὸ μέλος. Αἱ δὲ ὥσπερ ὀρχέμεναι ὑπὸ τῷ μέλει πηδῶσι, καὶ ἐμπίπτεσι τοῖς θηράτροις, ἀπειρῦν αὐτοῖς προσπεπέτασαι, καὶ λαμβάνεσιν οἱ Αἰγύπτιοι θήραν εὔοψον σὺν χορείᾳ τε καὶ παιδιᾷ.

Μαρίᾳ] *Strabo* Μάρειαν habet XVII. p. 799. Salubritatem regionis circa Mariam lacum describit *Philo* T. II. p. 474. ubi Codices itidem Μάρεια praeferunt. In seqq. *Lennep.* ad *Coluthum* p. 88. emendabat ᾠδῇ συμμελεῖ καὶ χορειοτάτῃ: inepte.

θρίσσας] *Aristoteles* in ζωϊκῷ apud *Athenaeum* VII. p. 328 τριχίδα τὴν λεγόμενον, ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ καὶ ἀκούσας ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς θαλάσσης. *Suidas*: τριχίδες — αἱ λεγόμεναι θρίσσαι. *Porphyrius* L. III. de Abstin. idem de θρισσαῖς narrat; ut adeo τριχὶς eadem sit cum θρίσσᾳ, quam *Rondeletius* putat esse Clupeam alosam *Linnaei*, Gallorum *Alose*. Hanc vero ipse testatur se ad sonos testudinis adnatantem vidisse. Alausam praeterea *Isidorus* et *Albertus* apud *Gesnerum* p. 24. sonitu nolae retibus adjunctae coactos capi tradunt. *Albertus* alsam (pro alausa; unde vernaculum *Else* originem duxit) in litore Flandriae, Brabantiae et Germaniae inferioris, ubi *Vine* audiat, gregatim accedere ad sonitum nolarum aut cymbalorum retibus annexorum. Cf. amicissimi *Blochii* Historiam naturalem oeconomicam Piscium T. I. p. 209. Tab. 30.

CAPVT XXXIII.

Αἰγυπτίους ἐγὼ πυνθάνομαι μαγείᾳ τινὶ ἐπιχωρίῳ τοὺς ὄρνιθας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταφέρειν· τῶν δὲ Φωλεῶν τοὺς ὄφεις ἐπαοιδαῖς τισι καταγοητεύσαντες, εἶτα μέντοι προάγουσι ῥᾷστα.

CAPVT XXXIV.

Ο κάστωρ ἀμφίβιόν ἐστι ζῶον, καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ποταμοῖς καταδὺς διαιτᾶται, νύκτωρ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀλᾶται, οἷς ἂν περιτύχῃ τούτοις τρεφόμενος. Οὐκοῦν ἐπίσταται τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐπ' αὐτὸν οἱ θηραταὶ σὺν προθυμίᾳ τε καὶ ὁρμῇ τῇ πάσῃ χωροῦσι, καὶ ἐπικύψας καὶ δακὼν ἀπέκοψε τοὺς ἑαυτοῦ ὄρχεις, καὶ προσέρριψεν αὐτοῖς· ὡς ἀνὴρ Φρόνιμος λῃσταῖς μὲν περιπεσὼν, καταθεὶς δὲ ὅσα ἐπήγετο ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, λύτρα δήπου ταῦτα ἀλλαττόμενος. Ἐὰν δὲ ᾖ πρότερον ἐκτεμὼν, καὶ σωθεὶς, εἶτα πάλιν διώκηται, ὅδε ἀναστήσας ἑαυτὸν καὶ ἐπιδείξας ὅτι τῆς αὐτῶν σπουδῆς οὐκ ἔχει τὴν ὑπόθεσιν, τοῦ περαιτέρου καμάτου παρέλυσε τοὺς θηρατὰς, ἧττον γὰρ ἔτι τῶν κρεῶν ἐκείνοις Φροντίς ἐστι. Πολλάκις δὲ καὶ ἔνορχοι ὄντες, ὡς ὅτι πορρωτάτω ἑαυτοὺς ἀποσπάσαντες τῷ δρόμῳ, εἶτα ὑποστείλαντες τὸ σπουδαζόμενον μέρος πάνυ σοφῶς καὶ πανούργως ἐξηπάτησαν, ὡς οὐκ ἔχοντες, ἃ κρύψαντες ἔχουσιν.

περαιτέρου] Ita pro vulgato περαιτέρω haud scio an bene rescripsit ex Mediceo Gronovius. Ex eodem deinceps ὅτι ante πορρωτάτω accessit.

Fabulam eandem de castore narrat *Plinius* VIII. 30. quae hodie refutatione non eget. Nec testiculi castoris, sed materia oleosa in vicinia abscondita in medicinae usum expetitur.

CAPVT XXXV.

Βούπρηστις ζῶόν ἐστιν, ὅπερ οὖν ἐὰν βοῦς καταπίῃ, πίμπραται, καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται οὐ μετὰ μακρόν.

Βούπρηστις] Pro *μετὰ μακρὸν Apostolius* V. 76. *κατὰ* habet. De buprestide princeps locus est *Nicandri* Alexiph. 335. *Plinius* XXX. sect. 10. animal in Italia rarum scarabaeo longipedi simillimum facit. *Belonius* in Observ. I. 45. in Atho monte genus cantharidis pallidi seu lutei coloris, admodum putidum vesci rubo et cichorio, urtica, conyza vel aliis herbis, antiquo nomine *bouprisli* appellatum narrat. Animalia quae insectum aut gramina et herbas, quibus inhaeserat, devoraverint, intumescere et mori. Quae quidem narratio optime in genus aliquod meloes *Linnaeanum* convenit. Carabum etiam bucidam Calmuccae hodie morsu bobus letalem ferunt; quod si verum sit, hunc carabum Veterum buprestin esse putat *Pallas Reise durch Russland* T. III. p. 533. sed magis tamen eo inclinat vir doctissimus, ut meloes genus intelligi putet, de cujus morsu eadem perhibet populus Kirgensis. Sed quid tum facies loco *Vegetii* Mulomed. III. 15. 10 *bestiolae etiam, quae appellantur buprestes, araneae similes, cum devoratae fuerint* et cet.? Num plura olim insecta eodem nomine appellata fuerunt? An *Vegetius* in insecto sibi nunquam viso a vero aberravit?

CAPVT XXXVI.

Αἱ κάμπαι ἐπινέμονται τὰ λάχανα, τάχα δὲ καὶ διαφθείρουσιν αὐτά· ἀπόλλυνται δὲ αὗται, γυνὴ τὴν ἐπιμήνιον κάθαρσιν καθαιρομένη εἰ διέλθοι μέση τῶν λαχάνων.

αἱ κάμπαι] Easdem nugas refert *Columella* X. 356. et alii. Cf. *Needham* et *Niclas* ad Geoponica XII. 8.

CAPVT XXXVII.

Εἶεν δ' ἂν βουσὶν ἔχθιστα οἶστρος καὶ μύωψ. Καὶ ὁ μὲν οἶστρος κατὰ τὰς μυίας τὰς μεγίστας ἐστὶ, καὶ ἔχει στερεὸν καὶ μέγα κέντρον, καὶ ἦχον βομβώδη τινὰ ἀφίησι καὶ τραχύν· ὁ δὲ μύωψ τῇ κυνομυίᾳ προσείκασται· βομβεῖ δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔλαττον δὲ ἔχει τὸ κέντρον.

οἶστρος καὶ μύωψ] De differentia vide *Aristotelem* H. A. I. 1 οἷον ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐμπίδων. γίνεται δὲ ἐξ αὐτῶν ὁ οἶστρος. Idem V. 19 ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλατέων ζωδαρίων τῶν ἐπιθεόντων οἱ οἶστροι· (ita Codex Rhenani cum Gaza pro γίνεται) διὸ καὶ οἱ πλεῖστοι περὶ τὰ ὕδατα γίνονται, οὗ τὰ τοιαῦτά ἐστι ζῶα. Videntur igitur tabani *Linnaei* intelligi. *Sostratus* apud Scholiasten Apollonii I. 1269 διαστέλλει τὴν μύωπα τοῦ οἴστρου· ὁ μὲν γὰρ μύωψ ἐκ τῶν ξύλων ἀπογεννᾶται, ὁ δ' οἶστρος ἐκ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐπιπλεόντων ζωδαρίων. *Aristoteles* de Partibus II. c. 17 ἔτι δὲ οἵ τε οἶστροι καὶ οἱ μύωπες οἱ μὲν τὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ζώων

δέρματα διαιροῦσιν. H. A. IV. 4 ἔχουσι δὲ καὶ οἱ κήρυκες τοῦτο (τὸ γλωττοειδὲς) καὶ αἱ πορφύραι ἰσχυρὸν, καὶ ὥσπερ οἱ μύωπες καὶ οἱ οἶστροι, τὰ δέρματα διατρυπῶσι τῶν τε τετραπόδων, ἔτι τὴν ἰσχὺν τοῦτ' ἔτι σφοδρότατον. Idem V. 19 οἱ δὲ μύωπες γίνονται ἐκ τῶν ξύλων. De varietate nominis exposuit *Bochart* Hieroz. T. II. p. 546. Μύωψ an sit species tabani, oestrive aut hippoboscae *Linnaei* definire non audeo. Tabani generationem descripsit *Degeer* in Actis Societ. Stokholm. XXII. p. 272. rostrum vero omnium accuratissime *Roffredi* T. IV. p. 799 Des Mélanges de Philosophie et de Mathématique de la Societé roiale de Turin.

CAPVT XXXVIII.

Τῶν ὑπ' ἀσπίδος δηχθέντων οὐ μνημονεύεται οὐδεὶς ἐξάντης γεγονέναι τοῦ κακοῦ. Ἔνθεν τοι καὶ τοὺς βασιλεῖς ἀκούω τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῶν διαδημάτων φορεῖν πεποικιλμένας ἀσπίδας, τῆς ἀρχῆς αἰνιττομένους τὸ ἀνίκητον ἐκ τῆς τοῦ ζώου μορφῆς τοῦ προειρημένου. Γίνονται δὲ καὶ πενταπήχεις ἀσπίδες· καὶ μέλαιναι μὲν αἱ πλεῖσται, ἢ τεφραῖαι· ἴδοις δ' ἂν καὶ πυῤῥὰν ἀσπίδα. Οἱ δηχθέντες δὲ ὑπ' ἀσπίδων οὐ περαιτέρω βιοῦσι τετάρτης ὥρας· πνιγμὸς δὲ αὐτοὺς καὶ σπασμὸς διώκει, καὶ λυγμὸς, ὥς φασιν. Ἀκούω δὲ τὸν ἰχνεύμονα τῆς ἀσπίδος τὰ ὠὰ ἀφανίζειν, οἱονεὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὑπεξαιροῦντα τοὺς μέλλοντας ἀντιπάλους. Λίβυσσαν δ' ἄρα ἀσπίδα καὶ ἀποφαίνειν τυφλοὺς τῷ φυσήματι λέγει τις λόγος.

πυῤῥὰν ἀσπίδα] Ita Mediceus pro plurali duplici habet. Sed quod ex eodem Gronovius deinceps receperat τετάρτου ὥρας, non probo. Quod de diademate regum Aegyptiacorum refert *Aelianus*, idem de regibus Aethiopum, quos multi colonos Aegyptiorum putabant, *Diodorus* I. p. 176 χρῆσθαι πίλοις μακροῖς ἐπὶ τοῦ πέρατος ὀμφαλὸν ἔχουσι καὶ περιεσπειραμένοις ὄφεσιν, οὓς καλοῦσιν ἀσπίδας. τοῦτο δὲ τὸ παράσημον ἔοικε συνεμφαίνειν, ὅτι τοὺς ἐπιτίθεσθαι τολμήσοντας τῷ βασιλεῖ συμβήσεται θανατηφόροις περιπεσεῖν δήγμασι. Pro ultimis hujus capitis verbis λέγει τις λόγος *Apostolius* IV. 65 brevius ἀκούω habet. Aspis haec Libyca videtur eadem esse, de qua *Porphyrius* de Abstin. III. p. 269. ed. Lugd. οἱ δ' ἐν Αἰγύπτῳ ὄφεις πτύσματι· ὅθεν καὶ πτυάδες καλοῦνται, καὶ τυφλοῦσι τὰς ὄψεις τῶν ἐπιόντων.

CAPVT XXXIX.

Εἶτα οὐ χρὴ θαυμάσαι τὴν φύσιν τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἐνταῦθα μέντοι; Τῶν ἀῤῥένων οἱ πατέρες τοὺς πλείστους νεβροὺς ἀναιροῦσιν, ἵνα μὴ πληθύωνται, εἶτα μέντοι καὶ τὰς μητέρας ἀναβαίνωσιν· μίασμα γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις, καὶ ἐναγὲς ἔργον δοκεῖ τοῦτο δήπου. Κύρῳ δὲ

καὶ Παρυσάτιδι, ὦ Πέρσαι, καὶ καλὰ ταῦτα καὶ ἔνδικα ἐδόκει· καὶ ἐφίλει Κῦρος τὴν μητέρα κακῶς, καὶ ἐφιλεῖτο ὑπὸ τῆς μητρὸς φιλίαν ὁμοίαν. Καὶ ταῦτα μέντοι σωμένης·. οἱ δὲ ἄνθρωποι πάντων μὲν ἐπιθυμῦντες. μηδενὸς δὲ φειδόμενοι.

εἶτα μέντοι καὶ] Postrema vox ex Mediceo accessit, *l.* De quonam animalium genere h. l. loquatur *Aelianus*, incertus haereo; fabulam tamen puto esse.

καὶ ταῦτα μέντοι σωμένης] Mutilum et corruptum esse locum interpretes consentiunt. *Gesnerus* emendabat: ταῦτα μὲν τὰ ἄλογα, *Triller* ταῦτα μὲν τὸ ζώων γένος, *Wardus* pro σωμένης legit σωφρόνως, *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 174 *Aelianum* putat haud dubie scripsisse: ταῦτα μὲν τῆς aut μέντοι τῆς φύσεως φειδομένης. Equidem quod ex his eligam, non video. In sequentibus etiam *Gesnerus* emendabat ἐπιθυμῦσι — φείδονται. Sed puto quaedam excidisse, cum quibus haec verba connexa erant.

CAPVT XL.

Νῆσος ἐν τῷ Πόντῳ, Ἡρακλεῖ μὲν ἐπώνυμος, ἐκτετίμηται. Οὐκῦν ὅσον μυῶν ἐςιν ἐνταῦθα σέβει τὸν θεόν· καὶ πᾶν ὅσον ἀνεῖται αὐτῷ, τῦτο πιςεύει τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἀφεῖσθαι, καὶ ὐκ ἂν προσάψαιτο αὐτῦ. Οὐκῦν καὶ ἄμπελος τῷ θεῷ κςμᾷ, καὶ τετίμηται ὡς ἀνάθημα αὐτῷ μόνῳ, καὶ φυλάττῦσιν οἱ θεραπευτῆρες τῦ δαίμονος ἐς τὰς θυσίας τῦς βότρυς· ὅταν ὖν ἐς ἀκμὴν αἱ ῥάγες ἔρχωνται, οἵδε ἀπολείπῦσι τὴν νῆσον οἱ μῦες, ἵνα μὴ μείναντες ἄκοντες γῦν προσάψωνται, ὧν θίγειν ὐκ ἄμεινον· εἶτα τῆς ὥρας διαδραμύσης, οἵδε εἰς ἤθη τὰ οἰκεῖα ὑποςρέφῦσι. Καὶ μυῶν μὲν Ποντικῶν ἀγαθὰ ταῦτα. Ἵππων δὲ, καὶ Διαγόρας, καὶ Ἡρόςρατος, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν θεοῖς ἐχθρῶν κατάλογος, πῶς ἂν ἐφείσαντο τῶν βοτρύων ἢ ἀναθημάτων ἄλλων, οἱ καὶ τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα, καὶ ἔργα ἀμωσγέπως συλᾷν προῃρημένοι;

ἐπώνυμος] Alter Gesneri Codex ὁμώνυμος. Idem deinceps ῥῶγες praefert Cf. *Oudendorp* ad *Thomam* h. v. De Hippone et Diagora Noster V. H. II. 31. De *Herostrato* nota historia est. Qui mures h. l. intelligantur, definire non licet; sed videntur stato anni tempore migrasse in alias regiones, atque hinc fabula orta esse de religione eorum in Herculem.

CAPVT XLI.

Ἔθος τῦτο Αἰγύπτιον, ὅταν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὕσῃ, ῥανίσι δὲ δεύῃ λεπταῖς ὁ θεὸς, μῦες παραχρῆμα

τίκτονται· οὐκοῦν κατὰ τὰς ἀρούρας πλανώμενοι ἤτοι λυμαίνονται τοῖς λῃίοις, ὑποτέμνοντες τοὺς στάχυς καὶ ὑποκείροντες, ἤδη μέντοι καὶ τοὺς σωροὺς τῶν δραγμάτων κεραΐζοντες λυποῦσι τοὺς Αἰγυπτίους· καὶ διὰ ταῦτα πάγας τε αὐτοῖς ἐλλοχῶντες ἱστᾶσι, καὶ θριγκοῖς ἀναστέλλοντες, καὶ τάφροις ἀνείργοντες, καὶ καίοντες ἐν ταύταις πῦρ. Οἱ τοίνυν μύες οὔτε τὴν ἀρχὴν πρὸς πάγας προσφοιτῶσιν, ἐῶσι δὲ αὐτὰς ἑστάναι ἄλλως· τοῖς δὲ θριγκοῖς καὶ τοῖς λελειωμένοις ὑπὸ τῆς χρίσεως ἐπαναβαίνουσιν, ἀλτικώτατοί γε ὄντες, εἶτα μέντοι ὑπερπηδῶσι τὰς τάφρους. Ὅταν οὖν ἀπαγορεύσαντες οἱ Αἰγύπτιοι τὰς μηχανὰς καὶ τὰς ἐπιβουλὰς ὡς ἀχρήστους ἀπολίπωσι, καὶ ἐκτραπέντες ἐπί τε δέησιν ἔλθωσι, καὶ ἱκετείας τὰς πρὸς τοὺς θεούς· ἐνταῦθα δήπου τὴν ἐκ τῶν θεῶν μῆνιν ὀρρωδοῦσιν οἱ μύες, καὶ ἔς τι ὄρος ἀναχωροῦσι τάξιν πλαισίου φυλάττοντες· οἱ μὲν οὖν νεώτατοι πρῶτοι, οὐραγοῦσι δὲ οἱ μέγιστοι, καὶ τοὺς ὑπολειπομένους ἐπιστραφέντες εἶτα μέντοι ἕπεσθαί σφισιν ἐκβιάζονται· ἐὰν δὲ οἱ νεώτατοι κάμνοντες ὑποστῶσι, καὶ τὸ ἑπόμενον ἵσταται πᾶν, ὡς ἐν δυνάμει στρατιωτικῇ πέφυκε γίνεσθαι· ὅταν δὲ ὑπάρξηται ἡ ἐκ τῶν πρώτων κίνησις, ἐνταῦθα καὶ οἱ λοιποὶ ἕπονται. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὸν Πόντον οἰκοῦντες, τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖθι τοὺς μῦς δρᾶν. Πεπίστευται δὲ καὶ ἐξ οἰκίας ἁπάσης, ἥτις μέλλει πεσεῖσθαι, ἢ ποδῶν ἔχουσι, μετοικίζεσθαι πάντας. Ἰδιότης δὲ ἄρα μυῶν καὶ ἐκείνη· ἐπειδὰν ἀκούσωσι γαλῆς τρυζούσης, ἢ συρίττοντος ἔχεως, ἐκ τῆς μυωπίας τῆς μιᾶς τὰ ἑαυτῶν βρέφη ἄλλο ἄλλῃ μετοικίζουσι.

ὑποκείροντες — κεραΐζοντες] Ita recte Mediceus pro ὑποκείραντες — κεραΐσαντες habet. Ex eodem deinceps lectio vulgata emendata fuit: πάγας — ἐλλοχῶντες absque ἱστᾶσι; et denique χρίσεως pro vulgato χρύσεως.

ἀλτικώτατοι] Argumento hoc cognoscimus intelligi mures sic dictus bipedes seu mures Jaculos *Linnaei*, qui pedes anteriores breves, posteriores vero longissimos et ad saltandum aptos habent.

οἰκίας ἁπάσης] Cf. infra XI. 19. *Plinius* VIII. 28.

γαλῆς τρυζούσης] Supra κρίζουσαν γαλῆν dixit; haud scio, an h. l. magis τριζούσης conveniat. Sed hoc leve est.

CAPUT XLII.

Λόγον δὲ Ἰταλὸν τῇ Συβαριτῶν πόλει συνακμάσαντος ἔργου μνημονεύοντα, καὶ φοιτήσαντα εἰς ἐμὲ, εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστι. Τὴν ἡλικίαν ἀντίπαις, αἰπόλος τὸ ἐπιτήδευμα, ὄνομα Κρᾶθις, εἰς ὁρμὴν ἀφροδίσιον ἐμπεσὼν, τῇ τῶν αἰγῶν ἰδεῖν ὡραιοτάτῃ μίγνυται, καὶ τῇ ὁμιλίᾳ ἥδη, καὶ εἴποτε ἐδεῖτο ἀφροδίτης, ὡς αὐτὴν ἐφοίτα, καὶ εἶχεν ἐρωμένην αὐτήν· καὶ μέντοι καὶ οἷα λαμβάνειν ἠδύνατο δῶρα, τοιαῦτα ὁ ἐραστὴς ὁ αἰπόλος τῇ ἐρωμένῃ τῇ προειρημένῃ προσέφερε, κισσοῦ ποτε καὶ σχίνου τοὺς ὡραιοτάτους ἀκρέμονας, καὶ μίλακος πολλάκις, καὶ σχοίνου τραγεῖν παρέσχε, τὸ στόμα ἀποφαίνων αὐτῷ, εἰ δεηθείη φιλῆσαι, εὐῶδες αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ στιβάδα ἐγκαθεύδειν, ὡς νύμφῃ παρεσκεύαζεν ἁβροτάτην τε καὶ μαλθακήν. Οὔκουν ἀμελῶς ταῦτα ἐθεάσατο ὁ τῆς ἀγέλης ἡγεμὼν ὁ τράγος, ἀλλ᾽ αὐτὸν εἴσεισι ζηλοτυπία, καὶ κατέκρυπτε μὲν τέως τὸν θυμόν· καθήμενον δέ ποτε αὐτὸν ἐλλοχᾷ καὶ καθεύδοντα, ἣν δὲ ἄρα ἐμβαλὼν τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον, ὡς οὖν εἶχε δυνάμεως, τῇ κεφαλῇ προσέῤῥηξε, καὶ διέθρυψέν οἱ τὸ βρέγμα. Διαῤῥεῖ τοίνυν εἰς τοὺς ἐπιχωρίους τὰ πραχθέντα, καὶ τῷ μὲν οὐκ ἀφανῆ τάφον ἀνέστησαν, ἐξ αὐτοῦ δὲ τὸν ποταμὸν Κρᾶθιν ὠνόμασαν. Γίνεται δὲ ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τὴν αἶγα παιδίον, καὶ ἦν αἴξ οἱ τὰ σκέλη, τὸ πρόσωπον ἄνθρωπος· τοῦτο καὶ ἐκθεωθῆναι λόγος ἔχει, καὶ θεὸν ὑλαῖόν τε καὶ ναπαῖον νομισθῆναι τὸν αὐτόν. Μετειληχέναι δὲ καὶ ζηλοτυπίας τὰ ζῶα ὁ τράγος διδάσκει.

ἀντίπαις — Κρᾶθις] Historiam fere eandem tradit *Probus* ad *Virgilii* Georgica I. 20. *Oudendorp* ad *Thomam* p. 673 *ἀρτίπαις* emendat. Ex Medicео vulgatum *σμίλακος* et deinceps *εὐῶδες αὐτῇ ὡς νύμφην* mutata sunt.

CAPUT XLIII.

Σύριγγας μὲν Αἰγυπτίας ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς, ᾄδουσι δὲ καὶ λαβυρίνθους τινὰς Κρητικοὺς ἐκεῖνοί τε αὐτοί, καὶ τὸ τῶν ποιητῶν φῦλον· μυρμήκων δὲ ἐν γεωργίᾳ

ποικίλας τε ἀτραποὺς, καὶ ἑλιγμοὺς, καὶ περιόδους ὅπως ἴσασι. Σοφίᾳ δὲ ἄρα τὴν ὑπόγειον οἰκοδομίαν τήνδε ὑπεργάζονται σκολιωτάτην, τοῖς ἐπιβουλεύουσί σφισι τῶν θηρίων πάροδον, καὶ δύσπορον, ἢ καὶ παντελῶς ἄπορον ἀποφαίνοντες. Τὴν δὲ γῆν, ἣν ἐξορύττουσιν, ἀλλὰ καὶ ταύτην τε ὑπὲρ τοῦ στομίου περιβαλόντες οἱονεὶ τείχη τινὰ καὶ προβλήματα ἐργάζονται, ὡς μὴ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξ οὐρανοῦ καταθέον, ῥᾳδίως εἶτα αὐτοὺς ἐπικλύσαν, ἢ ἀπολέσῃ πάντας, ἢ τούσγε πλείστους. Αἱμασιάς δέ τινας μέσας διειργούσας ἀπ' ἀλλήλων τοὺς χηραμοὺς διατειχίζουσι, καὶ μάλα ἐντέχνως, εἶεν δ' ἂν οἱ χῶροι τρεῖς, ὡς ἐν οἰκίᾳ σοβαρᾷ· καὶ τὸν μὲν ἀποφαίνουσιν ὅσον ἀνδρῶνα εἶναι, ἐν ᾧ διαιτῶνται οἱ ἄῤῥενες, καὶ ὅσον σὺν αὐτοῖς θῆλυ· τὸν δὲ ἕτερον, ἔνθα ἀποτίκτουσι κύουσαι μύρμηκες, οἱονεὶ γυναικῶνα· τρίτον δὲ ἕτερον θησαυρόν τε καὶ σιρὸν ἀποκρίνουσι τοῖς ἠθροισμένοις σπέρμασι· καὶ οὔτε Ἰσχόμαχος ἐνταῦθα, οὔτε Σωκράτης, ὑπὲρ τῆς ἀξιολόγου οἰκονομίας σπουδάζοντες, διδάσκουσιν αὐτά. Οἱ δὲ μύρμηκες προϊόντες ὥσπερ οὖν ἐπισιτίσασθαι τοῖς μεγίστοις ἕπονται, οἱ δὲ ἄγουσι στρατηγῶν δίκην· καὶ ἐς τὰ λήια ἐλθόντες, οἱ μὲν ἔτι νεαροὶ τὴν καλάμην ὑφεστᾶσιν· οἱ δὲ ἡγεμόνες ἀνέρπουσι, καὶ τοὺς καλουμένους οὐραχοὺς τῶν καρπίμων διατραγόντες, τῷ δήμῳ τῷ κάτω ῥίπτουσιν· οἱ δὲ περιελθόντες τοὺς μὲν ἀθέρας ἀποκόπτουσιν, ἐκλέπουσι δὲ τὰς τὸν πυρὸν στεγούσας τε καὶ περιαμπεχούσας θυλακίδας· καὶ μήτε ἀλοητοῦ δεόμενοι, μήτε ἀνδρῶν λικμῆσαι δυναμένων, μήτε μὴν ἐπειγομένων πνευμάτων ἀποκρῖναι καὶ διαστῆσαι τάς τε ἄχνας· καὶ τὸν καρπὸν ἀνθρώπων ἀρούντων τε καὶ σπειρόντων τροφὰς ἔχουσι μύρμηκες. Σοφὸν δὲ καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα, ὅτι ἄρα τοὺς τεθνεῶτας μύρμηκας οἱ προσήκοντες ἐν ταῖς τῶν πυρῶν κηδεύουσι θυλακίσιν· ὡς πατέρας, ἢ πᾶν τὸ φίλιον, ἐν ταῖς σοροῖς οἱ ἄνθρωποι.

τὴν ὑπόγειον οἰκοδομὴν] Apostolius emendat γεωρυχίαν) ἐργάζεσθαι — τὴν
l. ſ. τὴν ἑαυτῶν γεωργίαν (Gronovius πάροδον. Structuram domus ſubter-

raneae formicetum descripsit *Linnaeus* in Actis Stokholm. Vol. III. p. 45. Partem narrationis *Aelianeae* habet etiam *Plutarchus* de Solertia p. 968.

μίσυς — διατειχίζουσι] Priorem vocem omittit *Apostolius*, pro posteriori habet διαχίζουσι, et postea σωρὸν pro σιρόν.

ἐπισιτίσασθαι] Alter Cod. Gesneri ἐπισιτίζοντες, sed vulgatam tuetur *Apostolius* cum Mediceo.

ἀραχὸς] Ita habent *Apostolius*, Mediceus atque alter Codex Gesneri; vulgo ἀραγός. Contra *Bochart* Hieroz. T. II. p. 590 ἀρύγγας vel ἀρύγκας legendum censet ex *Varrone* R. R. I. 48. illod autem summa in spica jam matura, quod est minus quam granum vocatur freit; quod in infima spica ad culmen stramenti summum, item minus quam granum est, appellatur *urruncum*. qua quidem emendatione nil novi melius. Pro διατρῆσαι *Apostolius* διασεῖσαι habet. Idem cum Mediceo ἀλευρῦ pro ἀλεατῦ dedit. * De formicarum natura et oeconomia admodum pauca tradidit *Aristoteles*; quo magia grata esse debent enarrata h. l. ab *Aeliano*, quod fere pleraque omnia cum veritate consentiunt, ut videre est ex Libro classico: An account of English Ants. By the R. Will. Gould. London 1747. in 12. cujus summam exceptam habes in Hamburger Magazin Vol. I. p. 91. seqq. — θυλακίδες sunt, quos *Plinius* utriculos vocat. Ita enim ille XVIII. sect. 29. de alica ex oryza facta: Pisunt, inquit, cum arena et sic quoque difficulter deterunt utricula. Alibi vero XVI. sect. 39. flosque, inquit, ille ruptis constat utriculis. ubi utriculi sunt quos calices hodie appellant Botanici.

CAPVT XLIV.

Ἵππος εἰ τυγχάνει κηδεμονίας, ἀμείβεται τὸν εὐεργέτην εὐνοίᾳ τε καὶ φιλίᾳ. Καὶ ὁποῖος μὲν ἦν ὁ Βουκεφάλας εἰς Ἀλέξανδρον, διαῤῥεῖ πανταχόσε ὁ λόγος, καὶ οὔ μοι λέγειν αὐτὸν ἥδιόν ἐστιν. Καὶ τὸν Ἀντιόχου δὲ ἵππον τὸν τιμωρήσαντα τῷ δεσπότῃ, καὶ ἀποκτείναντα τὸν Γαλάτην, ὅσπερ οὖν ἀπέσφαξε τὸν Ἀντίοχον ἐν τῇ μάχῃ, ὄνομα δὲ τῷ Γαλάτῃ Κεντοαράτης ἦν, ἐῶ καὶ τοῦτον. Σωκλῆς δὲ ἄρα, οὐ γάρ τι που πολλοὶ τόνδε μοι δοκοῦσιν ἐγνωκέναι, Ἀθηναῖος μὲν ἦν, καλὸς δὲ καὶ ἐδόκει καὶ ἐπεφύκει· οὗτος οὖν ἐπρίατο ἵππον ὡραῖον μὲν καὶ αὐτὸν, ἐρωτικὸν δὲ ἰσχυρῶς, καὶ οἷον σοφώτερον ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ὁρᾶν ἵππους· οὐκοῦν ἐρᾷ τοῦ δεσπότου δριμύτατα, καὶ προσιόντος ἐφριμάττετο, καὶ ἐπικροτοῦντος ἐφρυάττετο, καὶ ἀναβαίνοντος ἑαυτὸν παρεῖχε εὐπειθῆ, καὶ παρεστῶτος κατὰ πρόσωπον ὅδε ὑγρὸν ἑώρα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐρωτικὰ ὄντα ἤδη, ὅμως τερπνὰ ἐδόκει, ἐπεὶ δὲ ἦν, ὥς τι καὶ δρασείων εἰς τὸ μειράκιον, προπετέστερος, καὶ διέῤῥει ὁ λόγος ὑπὲρ ἀμφοῖν ἀτοπώτερος, ὁ Σωκλῆς οὐκ ἐνεγκὼν τὸ ἀπόφημον, ὡς ἐραστὴν ἀκόλαστον μισήσας,

ἀπεμπόλησε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ οὐ φέρων τὴν ἐρημίαν τὴν ἀπὸ τοῦ καλοῦ, ἑαυτὸν τοῦ ζῆν ἀπήλλαξε λιμῷ βιαιοτάτῳ.

Βουκεφάλας] Ita Mediceus pro Βουκέφαλος. *Tzetzes* Chiliad. I. 28. v. 806. Ex Mediceo articulus ante λόγος accessit.

Κεντοαράτης] *Plinius* VIII. 32. Phylarchus refert Centaretum e Galatis in praelio occiso Antiocho, potitum equo ejus conscendisse ovantem; at illum indignatione accensum domitis fraenis, ne regi posset, praecipitem in abrupta isse, exanimatumque una.

ταῦτα μὲν ἐρωτικά] Mediceus omissum μὲν addidit.

CAPUT XLV.

Νοοῦσι δὲ ἄρα ἀτταγᾶς μὲν ἀλεκτρυόνι ἔχθιστα, ἀλεκτρυὼν δὲ αὖ πάλιν ἀτταγᾷ· καὶ κορώνη κίρκος, καὶ ἐκείνη ἐκείνῳ· καὶ πελαγίῳ ἱέρακι ὁ κόραξ, καὶ κόρακι ἐκεῖνος· τρυγόνι τε κόραξ καὶ κίρκος, καὶ μέντοι καὶ ἡ τρυγὼν ἑκατέρῳ. Πέπυσμαι δὲ καὶ πελαργὸν νυκτερίδα μισεῖν, καὶ ἐκείνην ἀντιμισεῖν ὡς πολέμιον. Πελεκᾶνα δὲ μὴ νοεῖν φίλα ὄρτυγι, καὶ ἀμοιβὴν τοῦ μίσους ἀκούω εἶναι.

πελαγίῳ ἱέρακι] Gronovius ait esse, quem *Aristoteles* H. A. IX. 32 περκνόπτερον, ὀρειπέλαργον et γυπαιετὸν appellet. Hic vero οἰκεῖ ἄλση — ἁλίσκεται γὰρ καὶ διώκεται ὑπὸ κοράκων καὶ τῶν ἄλλων. βαρὺς γὰρ καὶ κακόβιος, καὶ τὰ τεθνεῶτα φέρων. Accipitrem marinum praeterea nominat Autor Kyranidum apud *Gesnerum* p. 194. qui haliæetum intelligi suspicabatur.

CAPUT XLVI.

Ἀποκτίννυσι δὲ ἀετὸν μὲν τὸ καλούμενον σύμφυτον, τὴν δὲ ἶβιν ὑαίνης χολή, σκορόδου σπέρμα τὸν ψᾶρα, χαραδριὸν ἄσφαλτος, τὸν δὲ ἐχῖνον ὁ καλούμενος ποταμογείτων, ἐχῖνος δὲ αἰθυίας χολὴν οὐχ ὑπομένει. Κίρκος δέ, καὶ λάρος, καὶ τρυγών, καὶ κόσσυφος, καὶ τὸ γυπῶν ἔθνος, ῥοιᾶς σίδην κοπεῖσαν εἰ διατράγοιεν, ἀπολώσασι. Κέδρου τὸν καλαμοδύτην ἀπόλλυσι φύλλα, ἄνθος δὲ ἄγνου τὸν μελαγκόρυφον, κόρακα δὲ εὐζώμου σπέρμα. Μύρῳ κάνθαρος ἀποθνήσκει, στέατι δορκάδος ὁ ἔποψ. Κορώνη δὲ λυκοβρώτου κρέως λειψάνῳ περιτυχοῦσα ἀποθνήσκει. Κορυδαλὸς νάπυος σπέρματι, γέρανος ἀμπέλου δάκρυον σπάσασα διεφθάρη.

ἴχνος δὲ] *Oudendorp* ad *Thomam* p. 471. vel ἰκτῖνος vel ἴλλινος emendat. — Cf. *Philes* Carm. XXX.

εἶδον κοπεῖσαν] Cf. quae diximus ad *Oppiani* Ixeutic. c. 5. p. 426.

De melancorypho Veterum loca collecta posuit *Gesner* p. 370. sed incertum est, an intelligatur Sylvia atricapilla *Linnaei*. Καλαμοδύτης est emberiza schoeniclus, aut turdus arundinaceus *Linnaei*.

CAPUT XLVII.

Λαγὼ δὲ πέρι καὶ ἐνταῦθα ἔπεισιν εἰπεῖν τοιαῦτά μοι. Εἰς τὴν κοίτην τὴν συνήθη οὐ πάρεισιν ὁ λαγὼς, πρὶν ἢ ταράξαι τὰ ἴχνη, πῆ μὲν εἰσιὼν, πῆ δὲ ἐξιὼν, ἵνα ἀφανίσῃ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν εἰς αὐτὸν ἐπιβουλὴν, σοφίᾳ τινὶ φυσικῇ τὸ θηρίον τοὺς ἀνθρώπους αἱμυλώτατα ἀπατήσαν.

ταράξῃ τὰ ἴχνη] Videtur ante oculos habuisse *Xenophontis* Cynegetic. cap. V.

CAPUT XLVIII.

Μήτηρ δὲ ἄρα καὶ ἡ θήλεια ἵππος ἀγαθὴ ἦν, καὶ τοῦ πώλου τοῦ ἐξ αὐτῆς μεμνῆσθαι δεινή· ὅπερ οὖν κατεγνωκὼς Δαρεῖος ὁ κάτω, εἶτα μέντοι ἐπήγετο εἰς τὰς μάχας ἐξ ὠδίνων ἵππους, τὰ βρέφη καταλιπούσας οἴκοι. Τρέφονται δὲ καὶ ὀρφανοὶ μητέρων οἱ πῶλοι γάλακτι ξένῳ, ὥσπερ οὖν καὶ ἄνθρωποι. Οὐκοῦν ὅτε ἡ τροπὴ τῆς μάχης τῆς κατὰ τὸν Ἰσσὸν τὰ Περσῶν πιέζειν ὑπήρξατο, καὶ ἐνικᾶτο Δαρεῖος, ἵππον ἀνέβη θῆλυν, φυγῆς δεόμενος καὶ σωτηρίας ὠκίστης· οἱ δὲ ἄρα τοῦ καταλειφθέντος μνήμῃ, ὡς εἶχεν ἐπιθυμίας καὶ ποδῶν, τὸν δεσπότην ὑμνεῖται τῆς ἀκμῆς τῶν ἐπικειμένων κινδύνων ἐξαρπάσαι.

ἵππον ἀνέβη θῆλυν] *Diodorus* T. II. p. 187 μεταλαμβάνων ἄλλον ἐξ ἄλλου τῶν κρατίστων ἵππων ἀπὸ κράτους ἤλαυνε. Cf. *Freinsheim* ad *Curtii* III. 11. 12. *Blancard* ad *Arriani* Exped. Alexandri II. p. 109.

CAPUT XLIX.

Ἡμίονος γέρων Ἀθήνησιν ὑπό γε τοῦ δεσπότου τοῦ ἰδίου τῶν ἔργων ἀπολυθεὶς, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τοῦ μὴν φιλοπόνου καὶ ἐθελουργοῦ καθ' ἡλικίαν ἑαυτὸν οὐκ ἀφῆκεν. Ἡνίκα γοῦν Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον τὸν Παρθενῶνα, οὔτε ἐπισύρων, οὔτε ἀχθοφορῶν, ὅμως τοὺς νέους

ὀρεῦσι προφερόμενος τὴν ὁδὸν ἄκλητος καὶ ἑκὼν οἱονεὶ παράσειρος ᾔει· δορυφορῶν, ὡς ἂν εἴποις, καὶ παρορμῶν τὸ ἔργον τῇ βαδίσει τῇ κοινῇ, δίκην τεχνίτε παλαιῦ, τῦ μὲν αὐτεργῦ ὑπὸ τῦ γήρως ἀπολυθέντος, ἐμπειρίᾳ δὲ καὶ παλαιᾷ διδασκαλίᾳ ὑποθήγοντός τε ἅμα τὺς νέυς καὶ ἐπαίροντος. Ὁ δῆμος ὖν μαθόντες ταῦτα τῷ κήρυκι ἀνειπεῖν προσέταξαν, εἴτε ἀφίκοιτο ἐς τὰ ἄλφιτα, εἴτε ἐς τὰς κριθὰς παραβάλοι, μὴ ἀνείργειν, ἀλλ' ἐᾶν ἐς κόρον σιτεῖσθαι, καὶ τὸν δῆμον ἐκτίνειν τὸ ἀργύριον ἐν Πρυτανείῳ τρόπον τινὰ ἀθλητῇ σιτήσεως δοθείσης ἤδη γέροντι.

ἡμίονος] Locus *Aristotelis* exstat H. A. VI. 24. Cf. infra VII. 13. *Plinius* VIII. 44. *Plutarchus* de Solertia p. 970. De Parthenone templo Minervae vide *Strabonem* IX. p. 395 et *Pausaniam* VIII. c. 41. De Prytaneo *Perizon.* ad V. Hist. IX. 39.

CAPVT L.

Κλεάνθην τὸν Ἄσσιον κατηνάγκασε καὶ ἄκοντα εἶξαι καὶ ἀποστῆναι τοῖς ζώοις τῦ καὶ ἐκεῖνα λογισμῦ μὴ διαμαρτάνειν, ἀντιλέγοντα ἰσχυρῶς καὶ κατὰ κράτος ἱστορία τοιαύτη φασίν. Ἔτυχεν ὁ Κλεάνθης καθήμενος, καὶ μέντοι καὶ σχολὴν ἄγων μακροτέραν ἄλλως· ὖκῦν καὶ μύρμηκες παρὰ τοῖς ποσὶν ἦσαν αὐτῷ πολλοί· ὁ δὲ ἄρα ὁρᾷ ἐξ ἀτραπῦ τινος ἑτέρας νεκρὸν μύρμηκα μύρμηκας ἄλλυς κομίζοντας εἰς οἶκον ἑτέρων, καὶ ἑαυτοῖς ὖ συντρόφων, καὶ ἐπί γε τῷ χείλει τῆς μυρμηκίας ἑστῶτας αὐτῷ νεκρῷ· καὶ ἀνιόντας κάτωθεν ἑτέρυς, καὶ συνόντας τοῖς ξένοις ὡς ἐπί τινι, εἶτα κατιόντας τὺς αὐτὺς, καὶ πλεονάκις τῦτο· καὶ τελευτῶντας σκώληκα, οἱονεὶ λύτρα, κομίσαι· τὺς δὲ ἐκεῖνον μὲν λαβεῖν, προέσθαι δὲ ὃν περ ὖν νεκρὸν ἐπήγοντο· καὶ ἐκείνυς ὑποδέξασθαι ἀσμένως, ὡς υἱὸν κομιζομένυς ἢ ἀδελφόν. Τί ὖν πρὸς ταῦτα Ἡσίοδος; λέγων ὅτι ἄρα ὁ Ζεὺς τὰς φύσεις ἀπέκρινε, καὶ ὖν καὶ

Ἰχθύσι μὲν, καὶ θηρσὶ, καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς
Ἔσθειν ἀλλήλυς, ἐπεὶ ὖ δίκη ἐστὶν ἐν αὐτοῖς·
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην.

Ἀλλ' οὐκ ἱερεῖ ταῦτα ὁ Πρίαμος, εἴγε καὶ ἐκεῖνος τὸν Ἕκτορα ἐλύσατο πολλῶν κειμηλίων καὶ θαυμαστῶν, παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἄνθρωπος, καὶ τοῦ ἥρωος, καὶ τοῦ Διὸς ἐγγόνου, καὶ ἐκεῖνος ὢν ἔγγονος τοῦ Διός.

κλεάνθην] De quo ſupra IV. 45. Cf. *Fabricii* Biblioth. Graeca L. III. c. 15. p. 394. Eandem de Cleanthe et formicis hiſtoriam ex eodem, ut videtur, fonte narrat *Plutarchus* de Solertia p. 967. E.

τινὸς ἑτέρας] Ita Mediceus pro ἑτέρας, et deinceps ὑποδέξασθαι pro ἀποδέξασθαι.

Ἡσίοδος] Locus eſt in Ἔργοις, verſu 277. Poſt πετεηνοῖς Codex Mediceus inſerit ἔδωκε; deinceps μετ' αὐτοῖς legit, ubi Editiones poetae ἐπ' αὐτοῖς.

CAPUT LI.

Κατηγορεῖ τῆς διψάδος τὸ ἔργον αὐτὸ ἡμῖν τὸ ὄνομα, καὶ ἔχεως μέν ἐστιν ὀλιγωτέρα τὸ μέγεθος, ἀποκτεῖναι δὲ ὀξυτέρα. Οἱ γάρ τοι τῷ δήγματι περιπεσόντες ἐξάπτονταί τε εἰς δίψος, καὶ πιεῖν ἀναφλέγονται, καὶ ἀμυστὶ σπῶσι, καὶ τάχιστα ῥήγνυνται. Καί φησι μὲν Σώστρατος λευκὴν εἶναι τὴν διψάδα, ἐπί γε μὴν τῆς οὐρᾶς ἔχειν γραμμὰς δύο μελαίνας. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ πρηστῆρας αὐτὰς καλοῦσί τινες, καύσωνας δ' ἄλλοι. Γίνονται δ' ἄρα ἐν Λιβύῃ τε καὶ Ἀραβίᾳ μᾶλλον. Ὄχλον δὲ ἄρα ὀνομάτων ἐπαντλοῦσι τῷδε τῷ θηρίῳ καὶ ἄλλων· κέκληται δὲ καὶ μελάνουρος, ὥς φασι, καὶ ἀμμοβάτης ὑπ' ἄλλων· εἰ δὲ ἀκούσαις καὶ κεντρίδα, τὴν αὐτήν μοι λέγεσθαι νόει. Δεῖ δὲ καὶ μῦθον τῷδε τῷ ζώῳ ἐπᾷσαί με· ὅνπερ οὖν ἀκούσας οἶδα, οὐ γὰρ σιωπήσομαι τοῦτον, ὡς ἂν μὴ δοκοίην ἀμαθῶς ἔχειν αὐτοῦ. Τὸν Προμηθέα κλέψαι τὸ πῦρ Ἡφαίστῳ φησὶ, καὶ τὸν Δία ἀγανακτῆσαι ὁ μῦθος λέγει, καὶ τοῖς καταμηνύσασι τὴν κλοπὴν δοῦναι φάρμακον γήρως ἀμυντήριον· τοῦτο οὖν ἐπὶ τῷ ὄνῳ θεῖναι τοὺς λαβόντας πέπυσμαι, καὶ τὸν μὲν προϊέναι τὸ ἄχθος φέροντα, εἶναι δὲ ὥραν θέρειον, καὶ διψῶντα τὸν ὄνον ἐπί τινα κρήνην κατὰ τὴν τοῦ ποτοῦ χρείαν ἐλθεῖν· τὸν οὖν ὄφιν τὸν φυλάττοντα ἀνασέλλειν αὐτὸν καὶ ἀπελαύνειν, καὶ ἐκεῖνον στρεβλούμενον μισθὸν οἱ τῆς φιλοτησίας δοῦναι, ὅπερ οὖν ἔτυχε φέρων φάρμακον·

οὐκοῦν ἀντίδοσις γίνεται, καὶ ὁ μὲν πίνει, ὁ δὲ τὸ γῆρας ἀποδύεται, προσεπιλαβὼν, ὡς λόγος, τὸ τοῦ ὄνου δίψος. Τί οὖν, ἐγὼ τοῦ μύθου ποιητής; ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποιμι· ἐπεὶ καὶ πρὸ ἐμοῦ Σοφοκλῆς ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς, καὶ Δεινόλοχος ὁ ἀνταγωνιστὴς Ἐπιχάρμου, καὶ Ἴβυκος ὁ Ῥηγῖνος, καὶ Ἀριστίας, καὶ Ἀπολλοφάνης ποιηταὶ κωμῳδίας ᾄδουσιν αὐτόν.

διψάδος] Ex *Nicandri* Theriacôn versu 335 seqq. haec esse translata monuit etiam Gesnerus. *Aelianum* contra exscripsit *Suidas* v. διψάς. Cf. omnino *Lucianus* in Dipsade T. III. p. 236 *Galenus* Theriaca ad Pisonem c. 8. cujus locum exscripsit *Glycas* Annal. I. p. 58. Idem *Galenus* de S. M. F. XI. p. 297. Tom. XIII. ed. Chart. *Nicandri* verba haec sunt: ναὶ μὴν διψάδος εἶδος ὁμώσεται αἰὲν ἐχίδνῃ παυροτέρῃ· θανάτου δὲ θοώτερος ἔρχεται αἶσα. ubi παυροτέρης legendum esse praeter *Aelianum* docet *Eutecnii* paraphrasis: τὸ μὲν μῆκος ἔχουσα ἐχίδνης ἔλαττον, ἐνεργετέρα δ' ἀποκτεῖναι. — Pro προσπεσόντες forte περιπεσόντος legendum est.

ἀμμοβάτης] *Suidas* ἀμμβάτις habet. forte ergo h. l. ἀμμοβάτις legendum est. Pro κεντρίδι Scholiastes *Nicandri* κεντρίνην habet. Particulam γὰρ ante σιωπήσομαι auctoritate Gesneri inserui.

Ἡφαίστῳ φησὶ] Cod. alter Gesneri cum Mediceo ἡ Φήμη φησί. Locus *Sophoclis* ex fabula, Κωφοῖς, excerptus est, teste Scholiaste *Nicandri* ad Theriacôn v. 343.

CAPUT LII.

Σοφὸν ἐλέφαντος ἔργον εἰ παραλείποιμι, φήσει μέ τις ἀγνοήσαντα οὐκ εἰπεῖν· ἔστι δὲ καὶ ἀκοῆς ἄξιον, καὶ διὰ ταῦτα ἀκούσωμεν αὐτοῦ. Ὁ τῆς τούτου κομιδῆς ἐγκεχειρισθεὶς τὴν φροντίδα τῶν μὲν κριθῶν ὑφῄρει, λίθους δὲ ὑποπάττων ἐκείνῳ μὲν ἄβρωτον τὸ πλεῖστον εἰργάζετο, ἀπίστως δὲ τὸν ὄγκον τοῦ μέτρου πρὸς τὸν ἐπισκοποῦντα ἀμφοῖν δεσπότην, καὶ τέως διελάνθανεν· οὐκοῦν ἐλέφας ἀθάρην ἰδὼν ἕψοντα τὸν ἐπίβουλόν οἱ, τῆς ἄμμου τῆς ἐν ποσὶ τῇ προβοσκίδι χύδην ἀναλαβὼν ἐνέβαλεν εἰς τὴν χύτραν, καὶ ἠμύνατο ἀνθ' ὧν ἔπαθε, δι' ὧν ἐποίησεν εὐμηχάνως.

ὑποπάττων] Cod. alter Gesneri ὑπεπάττων. Eandem historiam cum gemella narrat ex Agnone, nescio an Academico, *Plutarchus* de Solertia p. 968 sed ille pro ἀθάρην ἕψοντα habet κρεῶν ἑψομένων.

CAPUT LIII.

Οἱ μὲν ἄλλοι κύνες καὶ ἑλεῖν, καὶ ἀνιχνεῦσαι τὰ θηρία σοφοί· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φυγεῖν δεινότατοι. Τοὺς γοῦν ἐν τῷ Νείλῳ δεδιότες, ἄγει μὲν αὐτοὺς τὸ δίψος

O

πιεῖν, ἡσυχῇ δὲ καὶ εἰς κόρον πιεῖν, τὸ δέος ὀ συγχωρεῖ. Καὶ διὰ ταῦτα ὀ πίνουσιν ἐπικύψαντες, ὡς ἂν μήτι τῶν κάτωθεν ἀνερπύσαν εἶτα ἐξαρπάσῃ αὐτούς· οὐκοῦν τὴν μὲν ὄχθην παραθέουσι, λάπτουσι δὲ τῇ γλώττῃ, ἁρπάζοντες, ὡς ἂν εἴποι τις, ἢ καὶ νὴ Δία κλέπτοντες τὸ πόμα.

ἐξαρπάσῃ] Sic Mediceus pro ἐξαρπάζοιεν. De h. l. vide *L. Bos* in Observ. Miscell. Crit. cap. 33.

CAPUT LIV.

Ἐχῖνος, οὐχ ὁ θαλάσσιος, ἀλλ' ὁ χερσαῖος, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλ', ὡς ἔστι πανοῦργος, ἤδη μοι λέλεκται· ὃ δὲ οὐκ εἶπον αὐτοῦ δολερὸν ἔργον, τοῦτο εἰρήσεται τὰ νῦν. Μέλλων ἁλίσκεσθαι ἑαυτὸν συνειλήσας, ἄληπτον ἐργάζεται, εἶτα μέντοι καὶ πιέζει τὸ πνεῦμα, καὶ ἀκίνητος ἀτρεμεῖ, καὶ τὸν τεθνεῶτα ὑποκρίνεται.

CAPUT LV.

Αἱ λεπάδες, οὐκ ἂν αὐτὰς ἀποσπάσαις τῶν πετρῶν, οὐδὲ εἰ λάβοις δακτύλοις τοῦ Μίλωνος, ὁσπεροῦν ἐγκρατέστατα καὶ εὐλαβέστατα τὴν ῥοιὰν κατεῖχεν, ὡς μὴ αὐτὴν ἀφελέσθαι τῶν ἀντιπάλων τινὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Ὅστις δὲ ἐπιχειρεῖ λεπάδα ἀποσπάσαι τῆς πέτρας, ἢ προσέχεται, γελᾷ τε μογῶν καὶ ἔχει θυμηδίαν· ἀδυνατεῖ γοῦν ἐγκρατὴς, ὀ σπεύδει, γενέσθαι· ξυομένη δὲ σιδήρῳ σχίζεται ἀπὸ τῆς πέτρας ὀψέ.

λεπάδες] Cf. *Aristoteles* H. A. V. 16. VIII. 2. Hodieque antiquum nomen obtinet in Systemate *Linnaei*, Gallis *Oeil de Bouc* audit. De Milone vide Var. Histor. II. 24.

CAPUT LVI.

Στρατεύονται δὲ ἄρα οἱ Λίβυες ὀ μόνον ἐπὶ τοὺς γείτονας, ἵνα αὐτῶν πλέον ἔχωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας· καὶ ἴσασί γε ἐκεῖνοι τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὑπόθεσιν οὐδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ τοὺς ὀδόντας. Οἱ τοίνυν πηρωθέντες τὸν ἕτερον ἐπὶ μετώπου ἑστᾶσι, τῶν λοιπῶν προβαλλομένων, αὐτοὺς, ἵνα οἱ μὲν ὑποδέχωνται τὴν πρώτην ὁρμήν· οἱ δὲ ἀμύνωσιν ἀκεραίῳ τῇ τῶν ὀδόντων ῥώμῃ, καὶ ἰσοπαλεῖ. Ἴσως δὲ τῶν Ἰνδῶν καὶ κατα-

φιλοσοφοῦντες, καὶ ἐπιδεικνύντες αὐτοῖς, ὅτι ἄρα οὐχ ὑπὲρ μεγάλου τοῦ ἄθλου κινδυνεύσοντες ἥκουσι. Χρῶνται δὲ ἄρα τῷ μὲν τῶν ὀδόντων ὡς ὅπλῳ, καὶ τεθηγμένον αὐτὸν φυλάττουσι, τῷ δὲ ὡς σμινύῃ· καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ῥίζας ὀρύττουσι, καὶ δένδρα ἐκμοχλεύσαντες ὑποκλίνουσι.

'Ινδῶν] *Gesnerus* Λιβύων emendabat. Sed *Suakenborg* in Indicis Curtiani voce India monet, non nationem, sed artem regendi belluas hoc nomine indicari, ut XVII. 29. In seqq. Mediceum secutus Gronov. vulgatum ἐκμοχλεύοντες correxit. De re ipsa cf. *Perizon.* ad V. H. XII. 55. Postremam capitis particulam habet etiam *Plutarchus* de Solertia p. 966. ἐλέφαντες δὲ τῆς ὕλης ἣν ὀρύττοντες ἢ κείροντες ἐσθίουσιν, ἀμβλὺν τὸν ὀδόντα ποιοῦσιν ἀποτριβόμενον, τῷ ἑτέρῳ πρὸς ταῦτα χρῶνται, τὸν δ' ἕτερον ἔπακμον ἀεὶ καὶ ὀξὺν ἐπὶ τὰς ἀμύνας φυλάττουσιν. *Plinius* VIII. sect. 4. alterius mucroni parcunt, ne sit praeliis hebes: alterius operario usu fodiunt radices, impellunt moles: circumventique a venatoribus, primos constituunt, quibus sunt minimi, ne tanti praelium putetur: postea fessi, impactos arbori frangunt, praedaque se redimunt.

CAPVT LVII.

Οὐ μόνον δὲ ἄρα ἦσαν ὑφαντικαὶ αἱ φάλαγγες καὶ εὔχειρες κατὰ τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν ἐργάνην τε καὶ πινυτὴν θεὰν, πεφύκεσαν δὲ ἄρα καὶ γεωμετρίαν δειναί· τὸ γοῦν κέντρον φυλάττουσι, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ κύκλον καὶ τὴν περιφέρειαν ἀκριβοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ Εὐκλείδου δέονται οὐδέν. Κάθηνται γὰρ ἐν τῷ κέντρῳ μέσῳ ἐλλοχῶσαι τὴν ἑαυτῶν ἄγραν. Ἦσαν δὲ, ὡς ἰδόντι εἰπεῖν, καὶ ὑφάντριαι γενναῖαι, καὶ ἀκεστικὴν εὐπάλαμοι· καὶ ὅτι ἂν διαῤῥήξῃς ἐκείνων τῆς εὐπήνου τε καὶ εὐμίτου σοφίας, αἵδε ἀνακοῦνται, καὶ ἀπαθὲς καὶ ὁλόκληρον αὖθις ἀποδείκνυνται.

πεφύκεσαν] Ita Mediceus pro πεφύκασι. De re vide *Aristotelem* H. A IX. 39. et *Listerum* de Araneis.

CAPVT LVIII.

Ἄνευ δὲ λογιστικῆς οἱ Φοίνικες συμβάλλειν ἐτῶν πεντακοσίων ἴσασιν ἀριθμὸν, μαθηταὶ φύσεως τῆς σοφωτάτης ὄντες, καὶ διὰ ταῦτά τοι μήτε δακτύλων δεδεημένοι, ἢ ἄλλου τινὸς εἰς ἐπιστήμην ἀριθμητικῆς. Ὑπὲρ ὅτου δὲ ἴσασι τοῦτο, καὶ εἰδέναι ἀνάγκη αὐτοὺς, δημώδης ἐστὶν ὁ λόγος. Τὸν δὲ τῶν πεντακοσίων ἐτῶν χρόνον πληρούμενον ἴσασιν Αἰγυπτίων ἤ τις, ἢ οὐδεὶς, ὀλίγοι δὲ

κομιδῇ καὶ οὗτοι τῶν ἱερέων· καὶ οὗτοι γοῦν πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τούτων οὐ ῥᾳδίως συμβῆναι ἔχουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐρεσχελοῦσι σφᾶς ἑαυτοὺς ἐρίζοντες, ἢ ὡς οὐ νῦν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ὅδε ὁ θεῖος ὄρνις ἀφίξεται, ἢ ὡς ἐχρῆν ἥκειν· ὅδε ἄλλως ἐκείνων ἐριζόντων, ἀποσημαίνεται δαιμονίως τὸν καιρὸν, καὶ πάρεστιν. Οἱ δὲ θύειν ἀνάγκη αὐτοὺς, καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι τὸν μὲν ἥλιον ἐν ταῖς λέσχαις καταδύειν ἄγουσι σχολὴν, οὐκ ἴσασι δὲ ὅσα οἱ ὄρνιθες. Ἐκεῖνα δὲ, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, οὐ σοφὰ εἰδέναι· ποῦ μὲν Αἴγυπτός ἐστι, ποῦ δὲ καὶ Ἡλίου πόλις, ἔνθα αὐτῷ πέπρωται ἥκειν, καὶ ὅποι ποτὲ καταθέσθαι τὸν πατέρα χρὴ, καὶ ἐν θήκαις τίσι; Ταῦτα δὲ εἰ μὴ δοκεῖ θαυμαστὰ, ἆρά γε τὰ ἀγοραῖα, καὶ τὰ ἐνόπλια, καὶ τὰς ἄλλας τὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀλλήλους τε καὶ κατ' ἀλλήλων ἐπιβουλὰς, ἐροῦμεν σοφά; Ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σισύφων, καὶ Τελχίνων, καὶ Κερκώπων ζηλωταὶ ἄνθρωποι· λέγω δὲ πρὸς τοὺς ἀκριβοῦντας ταῦτα, πρός γε μὴν τοὺς ἀτελέστους κακοῖς τοῖς προειρημένοις οὐ λέγω.

ὁ δὲ ἄλλως ἐκείνων] Ita recte Mediceus pro ἄλλος· quod etiam conjectura emendaverat *Petavius* ad *Synesium* p. 18 ubi recte etiam admonuit in seqq. alludere *Aelianum* ad Epigramma Callimacheum in Heraclitum: ἐσσάκις ἀμφότεροι ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν.

καλοῖς προειρημένοις] *Gesnerus* recte κακοῖς τοῖς προειρημένοις emendat. Quod probo. De Phoenice vide *Herodotum* II. 73 *Tzetzes* Chiliad. V. 6. 387. *Apostolius* XX. 31.

CAPVT LIX.

Τὸ δέ γε ἐνθυμητικὸν, καὶ διαλεκτικὸν, καὶ τὸ τοῦδε μᾶλλον ἢ τοῦδε αἱρετὸν, εἰ καὶ τὰ ζῶα οἶδεν, εἰκότως ἂν εἴποιμεν διδάσκαλον τῶν ὅλων την φύσιν ἄμαχον. Ἔμοιγ' οὖν τις γευσάμενος διαλεκτικῆς, καὶ κυνηγεσιῶν ἀμωσγέπως ἐχόμενος, τοιαῦτα ἔλεγεν. Ἦν θηρατικὴ κύων, ἦδ' ὃς, οὐκοῦν λαγὼ κατ' ἴχνια ᾔει, καὶ ὁ μὲν οὐχ ἑωρᾶτό πω, μεταθέουσα δὲ ἡ κύων ἐντυγχάνει που τάφρῳ, καὶ διαπορεῖ, ἆρά γε ἐπὶ δέξια ἄμεινον, ἢ ἐπὶ θάτερα διώκειν· ὡς δ' ἀποχρώντως ἐδόκει σταθμήσασθαι, εἶτα εὐθύωρον ὑπερεπήδησεν. Ὁ Φάσκων

ὢν διαλεκτικός γε εἶναι, καὶ θηρατικὸς, ταύτῃ πῃ συνάγειν τὴν ὑπὲρ τῶν λεχθέντων ἐπειρᾶτο ἀπόδειξιν· Ἐπιστᾶσα ἡ κύων ἐσκοπεῖτο, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἔλεγεν, ἤτοι τῇδε, ἢ τῇδε, ἢ ἐκείνῃ ὁ λαγὼς ἐτράπετο· οὔτε μὴν τῇδε, οὔτε τῇδε· ἐκείνῃ ἄρα. Καὶ οὐ μοι ἐδόκει σοφίζεσθαι· τῶν γὰρ ἰχνῶν μὴ ὁρωμένων ἐπὶ τάδε τῆς τάφρου, κατελείπετο ὑπερπηδῆσαι τὸν λαγὼν αὐτήν· εἰκότως οὖν ἐπήδησε καὶ αὐτὴ κατ' αὐτήν· ἰχνευτικὴ γὰρ καὶ εὔρινος ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη γε ἡ κύων ἦν.

μεταθέουσα δ' ἡ κύων] Ita Mediceus pro μεταθέουσα ἦν. Idem deinde ἰχνευτικὴ pro ἰχνευτικὸς dedit. Ceterum easdem de canis venatici subtili ratiocinatione et eodem, ut puto, auctore nugas refert, et merito ridet *Plutarchus* de Solertia p. 969. B.

CAPUT LX.

Μασσαγέται μὲν, ὡς Ἡρόδοτος λέγει, τὸν φαρετρεῶνα πρόγε ἑαυτῶν κρεμάσαντες, εἶτα μέντοι ὁμιλοῦσι τῇ θηλείᾳ ἐμφανῶς ὁ ἄρρην, εἰ καὶ ὁρῶσιν αὐτοὺς οἱ πάντες, πεφροντικότες οὐδὲν ἐκείνων γε. Καμήλων δὲ ὁμιλίαν οὐκ ἄν ποτε ἐμφανὴς γένοιτο, οὐδὲ ὁρώντων οἱονεὶ μαρτύρων· ἀλλ' εἴτε αἰδῶ φαμεν, εἴτε φύσεως δῶρον ἀπόρρητον, ταῦτα Δημοκρίτῳ τε καὶ ἄλλοις καταλίπωμεν ἐλέγχειν τε, καὶ τὰς αἰτίας οἴεσθαι, λέγειν ἱκανοῖς ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων τε καὶ ἀσυμβλήτων. Ἤδη δὲ καὶ ὁ νομεὺς ἀπαλλάττεταί ποι, ὅταν αἴσθηται τῆς συμφοιτήσεως αὐτοῖς τῆς πρὸς ἀλλήλους τὴν ὁρμὴν, ὥσπερ οὖν ἀφιστάμενος περιιοῦσιν εἰς θάλαμον νύμφῃ τε καὶ νυμφίῳ.

πρόγε ἑαυτῶν] *Herodotus* I. 216 πρὸ τῆς ἁμάξης. Cum etiam in versione latina sit: *suspensa ad plaustrum pharetra Wesseling* ad *Herodotum* p. 101 suspicatur h. l. πρόγε ἅρματος legendum esse. De camelis vide *Aristotelem* H. A. V. 10.

ἀσυμβλήτων] Mediceus ἀ συμβλημῶν praefert.

CAPUT LXI.

Λυκοῦργος δὲ νομοθετεῖ νόμον φιλανθρωπότατον, ὡς ἐγῷμαι, νόμων, θάκων τε καὶ ὁδῶν ἀφίστασθαι τοῖς πρεσβυτέροις τοὺς νεωτέρους, αἰδοῖ χρόνου, εἰς ὃν εὔχονται πάντες ἀφικέσθαι, ἐάν περ οὖν αὐτοῖς πεπρωμένον

τοῦτο δήπου ἦ. Πῶς δὲ ὁ γενναῖος ὁ τοῦ Εὐνόμου δύναιτο ἂν τοῖς τῆς Φύσεως νόμοις ἁμιλλᾶσθαί τε καὶ ἀντικρίνεσθαι; Ἐπαΐουσι γοῦν τὸ τῶν ἐλεφάντων γένος, ὦ Λυκοῦργοί τε, καὶ Σόλωνες, καὶ Ζάλευκοι, καὶ Χαρῶνδαι, ὡνπεροῦν ὑμεῖς νομοθετεῖτε οὐδὲ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅμως δρῶσι τοιαῦτα· καὶ τροφῆς ἀφίστανται τοῖς πρεσβυτέροις οἱ νέοι, καὶ γήρα παρειμένους θεραπεύουσιν αὐτοὺς, καὶ κινδύνων ῥύονται, καὶ εἰς ὄρυγμα ἐμπεσόντας οἵδε ἀνάγουσι, Φρυγάνων τινὰς ἀγκαλίδας καὶ Φακέλλους ἐμβαλόντες, οἵσπεροῦν ὡς ἀναβαθμοῖς χρώμενοι ἐκεῖνοι εἶτα ἀνιᾶσι γήρα βαρεῖς ὄντες. Πῶς δὲ ἠλόησε πληγαῖς πατέρα ἐλέφας; Πῶς δαὶ ἀπεκήρυξεν ὁ πατὴρ ὁ ἐν τούτοις τὸν υἱόν; Ὑμῖν δὲ ἴσως, ὦ ἄνθρωποι, δοκῶ λέγειν μύθους τεχνίτας, εἰ τὰ ἀληθῆ λέγειν ἐθέλοιμεν, καὶ ποιηταῖς οὖσι τῶν μύθων καὶ τῶν ἀπιστουμένων.

ὁ τοῦ Εὐνόμου] *Gesnerus* οὗτος καὶ Εὔνομος emendabat, oblitus Eunomum fuisse Lycurgi patrem; quod recte monuit Gronov. De reliquis legum latoribus cf. ad V. H. III. 17.

ὄρυγμα] Ita Mediceus pro ὀρύγματα cum *Apostolio* VIII. 14. Ex iisdem vulgata lectio deinceps: φρυγάνων τινῶν — φακέλους ἐμβάλλοντες emendata est.

γήρᾳ βαρεῖς] Ita Mediceus cum Apostolio pro γηροβαρεῖς. Pro πῶς δαὶ vulgo πῶς δέ. Apostolius πῶς δὲ habet.

CAPVT LXII.

Φιλοδέσποτον μὲν οὖν ὥς ἐστιν ὁ κύων, τεκμήριοῖ καὶ τὰ ἤδη λεχθέντα, χρὴ δὲ ἄρα τάττειν αὐτοῖς καὶ ἐκεῖνό γε δήπου. Γέλων ὁ Συρακούσιος καθεύδων βαθύτατα ἐδόκει διόβλητος γεγονέναι. Καὶ τὸ μὲν Φάσμα ὄνειρος ἦν, ἐβόα δὲ καί τοι καθεύδων αὐτὸς, καὶ μάλα γε ὀξεία καὶ διατόρῳ τῇ Φωνῇ. Κύων οὖν ὑπ' αὐτῷ τραφεὶς, ἀκούσας Φίλου καὶ συντρόφου Φθέγματος, ὥς τι τοῦ Γέλωνος ἐξ ἐπιβουλῆς παθεῖν κινδυνεύοντος, ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἀναθορὼν ἐπὶ τὴν στρωμνὴν, καὶ περιβὰς τὸν τροΦέα, ὑλακτεῖ σφοδρότατα, οἷα δὴ ἀμυνόμενος τὸν ἐπιόντα. Ἐξήγερτο τοίνυν ὁ Γέλων, καὶ ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ ὑπὸ τῆς ὑλακῆς, ἐκβαλὼν τὸν ὕπνον, καί τοι βαθύτατον ὄντα.

τάττειν αὐτοῖς] *Gesnerus* προστάττειν vel ἐπιτάττειν emendabat; brevior emendandi via mihi videtur ea, ut πρὸς ante αὐτοῖς inseratur. Historiam de Gelone vide etiam in V. H. I. 13. Cf. *Plinius* VIII. 40 *Tzetzes* Chiliad. IV. 131. v. 266.

CAPVT LXIII.

Δράκων νήπιος νηπίῳ παιδὶ τὸ γένος Ἀρκάδι, κἀκεῖνος ἐπιχώριος, γίνεται σύντροφος· οὐκοῦν συνανιόντε τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ παῖς ἦν μειράκιον, καὶ ὁ σύντροφος ὑπερμέγας ἤδη ἦν, καὶ ἀλλήλους μὲν ἐφίλουν. Οἱ δὲ τῷ μειρακίῳ προσήκοντες ὠῤῥώδουν τοῦ θηρίου τὸ μέγεθος, τὸ γάρτοι ζῶον τοῦτο ὤκιστα μεγέθει μὲν μέγιστον ἴδοις ἂν αὐτὸ, ὄψει δὲ φοβερώτατον· καθεύδοντα οὖν σὺν τῷ παιδὶ ἐπί γε τῆς κλίνης αὐτῆς ἀράμενοι ὡς ὅτι πόῤῥωτάτω κομίζουσι, καὶ ὁ μὲν ὑπανέστη ὁ παῖς, ὁ δὲ ἔμεινεν ὁ δράκων. Ὡς δὲ ὕλης ἐλάβετο, καὶ τῶν ἐκεῖ φαρμάκων τῶν συμφυῶν, διέτριβεν ἐνταῦθα ταῖς τῶν δρακόντων τροφαῖς ἡδόμενος, καὶ τὴν ἐρημίαν πρὸ τῶν ἀκιστῶν διατριβῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς δωματίοις προαιρούμενος ἐκεῖνος. Διέρπων δὲ ὁ χρόνος τὸν μὲν ἀπέφηνε νεανίαν, τὸν δὲ εἰργάσατο δράκοντα ἤδη τέλειον· καί ποτε δι' ἐρημίας ἰὼν ὁ Ἀρκὰς, ὁ τοῦ ζώου τοῦ προειρημένου ἐραστὴς καὶ ἐρώμενος, λῃσταῖς περιτυγχάνει, καὶ παιόμενος ξίφει, οἷα εἰκὸς, ἐβόα, τὰ μὲν ἀλγῶν, τὰ δὲ καὶ συμμάχους παρακαλῶν. Ὁ δράκων δὲ ἦν ἄρα ζώων καὶ ἰδεῖν ὀξυωπέστατος, καὶ ὤκιστος ἀκοῇ, οὐκοῦν ἐκεῖνος, ἅτε αὐτῷ συντραφεὶς, τοῦ φθέγματος ἀκούει, καὶ συρίσας ὀξὺ, καὶ οἷον ὠργισμένος, ἐξέπληξέ τε ἐκείνους, τρόμος τε αὐτοὺς καταλαμβάνει, καὶ πᾶν ὅσον ἦν κακοῦργον διασπείρονται ἄλλος ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ καταλειφθέντας τινὰς οἰκτίστῳ διαφθείρει τῷ θανάτῳ· τοῦγε μὴν παλαιοῦ τὰ τραύματα καθήρας φίλου, καὶ πᾶν ὅσον ἔνθηρον ἦν, καὶ τοῦτο παραπέμψας, ᾤχετο ἀπιὼν, ἔνθα αὐτὸν ἐξέθεσαν, οὔτι μηνίσας ὑπὲρ τῆς ῥίψεως, οὔτι ὡς οἱ κακοὶ τῶν ἀνθρώπων περιϊδὼν ἐν κινδύνῳ ὄντα τὸν τέως φίλτατον.

ἀγρευταῖς περιτυγχάνει] Sic Mediceus pro ἐπιτυγχάνει. Eandem narrationem aut plane geminam habent *Conon* c. 21. *Plinius* VIII. 17 Noster in V. H. XIII. 46 Patris, urbe Achajae haec accidisse refert, et cum eo *Tzetzes* Chiliad. IV. 135. v. 313.

CAPVT LXIV.

Ἡ ἀλώπηξ πονηρὸν ζῶόν ἐστιν, ἔνθεν τοι καὶ κερδαλέην οἱ ποιηταὶ καλεῖν φιλοῦσιν αὐτήν· πονηρὸν δὲ καὶ ὁ χερσαῖος ἐχῖνός ἐστιν. Καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν συνειλήσας κεῖται, θεασάμενος ἥκουσαν τὴν ἀλώπεκα· ἡ δὲ χανεῖν τε καὶ ἐνδακεῖν οὐ δυναμένη, κατὰ οὔρησεν αὐτοῦ ἐς τὸ στόμα· ὁ δὲ ἀποπνίγεται, καὶ τοῦ πνεύματος ἔνδον ἐκ τῆς συνειλήσεως κατεσχημένου, καὶ ἐπιῤῥέοντός οἱ τοῦ προειρημένου. Καὶ μέντοι καὶ τὸν τρόπον τοῦτον κακὸν κακίᾳ περιελθοῦσα τὸν ἐχῖνον ἡ ἀλώπηξ, ᾕρηκεν αὐτόν. Ἀναστέρω δὲ θήρα λέλεκται ἄλλη.

ἀλώπηξ] Cf. supra cap. 24 et *Philes* Carm. XXX. v. 36.

CAPVT LXV.

Περὶ τὸ Κωνώπιον οὕτω καλούμενον, χῶρος δὲ ἄρα τῆς Μαιώτιδός ἐστι, τοῖς ἁλιευταῖς τε καὶ θαλαττουργοῖς ἀνδράσιν οἱ λύκοι δεινῶς παραμένουσι, καὶ εἰ θεάσαιο, οὐκ ἂν εἴποις αὐτοὺς κυνῶν οἰκουρούντων διαφέρειν. Ἐὰν μὲν οὖν ἀπολάχωσι τῆς ἄγρας τῆς θαλαττίου μοίρας οἵδε οἱ λύκοι, εἰρηναῖα αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἁλιέας καὶ ἔνσπονδά ἐστιν· εἰ δὲ μή, διαξαίνουσιν αὐτῶν τὰ δίκτυα, καὶ ἀφανίζουσι, καὶ ἔδοσαν ὑπὲρ τῆς σφετέρας ἀμοιρίας ζημίαν οἱ λύκοι αὐτοῖς.

Κωνώπιον] *Aristoteles* H. A. IX. 36 καὶ περὶ τὴν Μαιῶτιν δὲ λίμνην τοὺς λύκους φασὶ συνήθεις εἶναι τοῖς ποιουμένοις τὴν θήραν τῶν ἰχθύων· ὅταν δὲ μὴ μεταδιδῶσιν, διαφθείρειν αὐτῶν τὰ δίκτυα ξηραινόμενα ἐν τῇ γῇ. Similiter *Plinius* X. c. 8. Sed *Antigonus* c. 33 et *Stephanus* Byzantinus sub voce Κωνώπη in hac narratione Conopii faciunt mentionem ad lacum Maeotidem, cujus ne vestigium quidem in *Aristotele* exstat. Aliunde igitur illud nomen accessit, aut ipse *Aristoteles* in aliquo opere eandem rem disertius narraverat. Cf. *Periculum Criticum* in Anthol. Ceph. p. 145 — Ceterum cum *Meursio* ad *Antigonum* scripsi Κωνώπιον pro Κονώπιον. Ceterum *Gesnerus* malebat hanc narrationem ad lutras quam ad lupos referri. Cf. Histor. Aquatil. p. 609.

καὶ εἰ θεάσαιο] Sic ex Mediceo scripsit Gronov. pro θεάσαιτο, et deinceps θαλαττίου pro θαλαττίας.

LIBER SEPTIMUS.

CAPUT I.

Πέπυσμαι δὲ ἄρα καὶ ἀριθμητικῆς τὰς βῦς ὐκ ἀμοίρυς εἶναι τὰς Σϋσίδας. Καὶ ὡς ὐκ ἔςιν ἄλλως κόμπος τὸ εἰρημένον, μάρτυς ὁ λόγος, ὁ λέγων ἐν Σύσοις τῷ βασιλεῖ βῦς ἐς τὺς παραδείσυς πολλὰς ἐς τὰ ἧττον ἐπίῤῥυτα, ἀντλεῖν ἑκάςην κάδυς ἑκατόν. Οὐκῦν ἢ τὸν ἐπινησθέντα αὐταῖς, ἢ τὸν συντραφέντα ἐκ πολλῦ μόχθυ, προθυμότατα ἐκτελῦσι· καὶ ὐκ ἂν βλακεύυσάν τινα θεάσαιο. Εἰ δὲ πέρα τῆς προειρημένης ἑκατοντάδος ἕνα γῦν προσλιπαρήσαις κάδον ἀνιμήσαθαι, ὐ πείσεις, ὐδὲ ἀναγκάσεις, ὔτε παίων ὐδὲ κολακεύων, λέγει Κτησίας.

πέπυσμαι δὲ ἄρα] Postrema vox ex Mediceo accessit. Eandem rem auctore eodem *Ctesia* narrat *Plutarchus* de Solertia p. 974. Rotas aquaticas, quae absque boum servitio manu aut pedibus versabantur in Aegypto, describit *Philo* T. I. p. 410. Cf. *Diodorus* I. p. 40. *Vitruvius* X. 11. Rotas aquaticas, quae a bobus versantur, descripsit *Maillet* Descript. de l'Egypte T. II. p. 93. easdem etiam delineavit *Niebuhr Reisebeschreibung von Arabien* I. p. 149 *Plutarchus* l. c. περιακτὰ ἀντλήματα nominat.

CAPUT II.

Ὑπὸ τοῖς ποσὶ τῦ Ἄτλαντος (ὄρος δὲ ἄρα τῦτο ὑμνεῖται καὶ ὑπὸ τῶν συγγραφέων, καὶ μέντοι καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν) νομαί τέ εἰσι θαυμασαὶ, καὶ ὗλαι βαθύταται, καὶ τόγε δάσος αὐτῶν ἔοικεν ἄλσεσι πάνυ σκιεροῖς καὶ συνηρεφέσιν. Ἐνταῦθα δήπυ τὺς ἤδη παλαιὺς τῶν ἐλεφάντων φασὶν ἀφικνεῖσθαι, γήρᾳ βαρεῖς ὄντας· ἄγει δὲ αὐτὺς ἄρα ἡ φύσις, ὡσπερῦν εἰς ἀποικίαν, ἀναπαύυσα ἤδη, καὶ οἷον ὅρμον τινὰ καὶ λιμένα ποθητὸν ἀποφήνασα αὐτοῖς, ὅπυ τῦ βίυ τῦ σφετέρυ τὸ λοιπὸν καταζῶσιν. Ἀνεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ πηγὴ ποτίμυ τε ὕδατος καὶ καθαρῦ μάλα ἀφθόνως, νομίζονταί τε ἱεροὶ, καὶ ἀφίενται ἄσυλοι· καὶ παρά γε τῶν βαρβάρων τῶν τῇδε εἰλήφασιν εἰς ἀθηρίαν σπονδὰς, καὶ ᾄδονταί γε, ὡς Ὑλαίοις τισὶ θεοῖς καὶ Ναπαίοις τῦ χώρυ δεσπόταις

πάνυ μέλονται. Διαῤῥεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐκεῖνος ὁ λόγος· ὡς ἄρα τῶν βασιλέων τις τῶν ἐπιχωρίων ἐπόθησε διὰ τὸ κάλλος τῶν ὀδόντων, ἢ κεράτων μέγεθος, ἀποκτεῖναί τινας αὐτῶν, ἵνα οἱ γένηται κτῆμα ἐξαίρετον (εἶναι γὰρ διά τε πολυετίαν καὶ χρόνου πλῆθος μέγιστον μέγιστα ἐκείνων τῶν ζώων ταῦτα τὰ ὅπλα) ὡς δὲ εἰσῆλθεν ἤδε ἡ ἐπιθυμία αὐτὸν, τριακοσίους λογάδας ἐξέπεμψε κατακεντιοῦντας τήνδε τὴν ἱερὰν ἀγέλην· καὶ οἱ μὲν ἢ ποδῶν εἶχον, διανύσαντες τὴν ὁδὸν ὡπλισμένοι, καὶ δὴ τῷ χωρίῳ προσεπέλαζον· λοιμὸς δὲ αὐτοὺς ἄφνω συλλαβὼν κατέτρωσε, καὶ πλὴν ἑνὸς οἱ πάντες ἀπολώλασιν· ὅσπερ οὖν ἐπανελθὼν τὸ πάθος διηγήσατο τῷ πέμψαντι, καὶ μάλα γε οἴκτιστον. Οὕτω μὲν δὴ καὶ θεοφιλεῖς ἐφωράθησαν ὄντες οἱ ἐλέφαντες.

σκιεροῖς] Veterem lectionem restitui, cui ex Mediceo Gronov substituerat hoc uno in loco σκιαρόν. quod in poetam magis cadit. De pascuis his laudavit Gronovius *Herodotum* IV. 184. *Strabonem* XVII. p. 825. *Pomp. Melam.* III. 10. *Plinium* V. 1. *Maximum Tyrium* VII. c. 7. *Dionysii* Periegesin v. 67. *Silium* Ital. I. 202.

CAPUT III.

Ζῶόν ἐστι Παιονικὸν, καὶ κέκληται μόνωψ, καὶ ἔοικε ταύρῳ λασίῳ τὸ μέγεθος. Οὗτος οὖν, ὃν μόνωπα καλοῦσιν οἱ Παίονες, ὅταν διώκηται, ταραττόμενος ἀφίησι πυρῶδες καὶ δριμὺ ἀποπάτημα, ὡς ἀκούω· ὅπερ οὖν εἰ προσπέσοι τῷ τῶν θηρατῶν ἀπέκτεινεν αὐτόν.

Μόνωψ] *Aristoteli* H. A. IX. 45 Μόναπος est. Autor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 702 Βόλινθον et Μόναπον vocat. Cf. *Aristoteles* H. A. II. 1. et 16. de Part. Anim. III. 2. *Plinius* VIII. 15. *Antigono* c. 58 μόνωπος audit. Amicissimus *Merrem* de Animal. Scythicis apud Plinium p. 20 eundem facit cum bisonte et fabulam putat esse de fimo procul contra hostem jactato. Sed nullus recentiorum scriptorum animal visum descripsit, sed omnes fere *Aristotelis* fidem sequuntur. Eandem amplectitur opinionem *Pallas* et Monopem *Aeliani* eundem censet cum Bonaso *Aristotelis*, Uro *Caesaris* et Bisonte, a quo domestica armenta genus ducant. *Nordische Beytraege* I. p. 2.

CAPUT IV.

Ἴδιον δὲ ἄρα ἦν ταύρου καὶ τὸ εὐπειθὲς, ἡμερωθέντος τε καὶ ἐς τὸ πρᾶον ἐκ τοῦ θηριώδους μεταβαλλομένου. Μένουσι γοῦν ἐπὶ τὸ φέρετρον ἀκίνητοι, εἴτε ὑπτίους αὐτοὺς

ἐθέλοις ἀτρεμεῖν, εἴτε ἐπὶ ςόμα ὀκλάσαντας τοὺς προσθίους, καὶ ἐπὶ τοῦ τείνοντος φέροντας ἢ παῖδα ἢ κόρην. Ὄψει δὲ ἄρα ταῦρον καὶ ἐπὶ τοῖς νώτοις γυναῖκα ἄγοντα, ὡς τὴν Εὐρώπην δὴ, καὶ μετέωρον ἑςῶτα ἐπὶ τῶν κάτω σκελῶν, καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἐφ' ὅτουδη κοῦφως ἐρείσαντα. Εἶδον δὲ ἐπὶ ταύροις καὶ ὀρχουμένους, καὶ ἀκινήτους ἑςῶτας καὶ ἀτρέπτους ἐκείνους.

καὶ τὸ εὐπειθὲς] Copulam addidit Mediceus. Ex eodem deinceps vulgatum *μένουσι δὲ* — *ἐθέλεις* emendatum est.

ἐπὶ ςόμα] *Gesnerus* emendat *ἐπὶ ὤμους* — *τοὺς προσθίους*. quod probo.

Vox *ταῦρον* post *ἄρα* accessit ex Mediceo. Post *Εὐρώπην* *Gesnerus* legit *Δί'*, *Triller* acutius pro ingenio suo *Δία*. Pro *ἐφόρτου δὴ* scripsi *ἐφ' ὅτουδη*, ut sensus clarior esset.

CAPVT V.

Η γῆ ἡ Λίβυσσα πολλῶν καὶ ποικίλων θηρίων γόνιμός ἐςι, καὶ μέντοι καὶ τὸ κάτω βλέπον οὕτω καλούμενον, καὶ αὐτὸ δὲ ἡ αὐτὴ ἔοικε τίκτειν. Καὶ ταύρῳ μὲν ἐςιν παραπλήσιον ὅσα ἰδεῖν, τὴν δὲ ὄψιν δοκεῖ βλοσυρώτερον. Ὑψηλαὶ μὲν γὰρ πρόσω αἱ ὀφρύες αὐτῷ καὶ δασεῖαι· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὑπόκεινται οὐ μάλα τι κατὰ τοὺς τῶν βοῶν μεγάλοι, βραχύτεροι δὲ καὶ ὕφαιμοι καὶ ὁρῶσιν οὐκ εὐθύωρον, ἀλλ' εἰς τὴν γῆν, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται κάτω βλέπον. Λόφος δὲ ἄρα ἄνωθεν ἐκ τῆς κορυφῆς ἀρξάμενος αὐτῷ, καὶ ἱππείᾳ τριχὶ παραπλήσιος, διὰ τοῦ μετώπου κάτεισι, καὶ τὸ πρόσωπόν οἱ καταλαμβάνει, καὶ ἐργάζεται φοβερώτερον τῷ ἐντυχόντι. Σιτεῖται δὲ ἄρα ῥίζας θανατηφόρους· ἐπειδὰν δὲ ὑποβλέψῃ ταυρηδὸν, φρίττει μὲν παραχρῆμα, καὶ ἐγείρει τὴν λοφιάν· ὑπανιςαμένης δὲ ἄρα ταύτης καὶ ὀρθουμένης, καὶ γυμνουμένων τῶν περὶ τὸ ςόμα χειλῶν, ἐκπέμπει διὰ τῆς φάρυγγος ἀξιοβαρές καὶ βρωμῶδες, ὡς καταλαμβάνεσθαι μὲν τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα· τῶν δὲ ζώων τὰ πλησιάζοντα ἀναπνέοντα τοῦτον κακοῦσθαι σφόδρα, καὶ ἀφωνίαις τε καὶ σπασμοῖς θανατώδεσι περιπίπτειν· καὶ ἄνθρωπος εἰ παραπέσοι. Συνίησι δὲ τῆς αὐτοῦ δυνά-

μεως ὅδε ὁ θήρ· οἶδε αὐτὸν καὶ τὰ ζῶα, καὶ ὡς ὅτι πορρωτάτω ἀποδιδράσκει.

κάτω βλέπον] *Plinius* VIII. 21. apud Hesperios Aethiopas fons est Nigris — juxta hunc fera appellatur catoblepas, modica alioquin, ceterisque membris iners, caput tantum praegrave aegre ferens; id dejectum semper in terram, alias internecio generis humani, omnibus qui oculos ejus videre confestim exspirantibus. Primum haec fera innotuit tempore Marii, teste *Alexandro* Myndio apud *Athenaeum* V. p. 221. qui accurate eam describit. Ex *Aeliano* narrationem duxerunt *Georgius* Pisides v. 933 et *Philes* Carm. 96.

τῷ ἐντυχόντι] Ita cum *Gesnero* scripsi pro *τὸν — τα*. *Philes* etiam *θάμβος τοῖς ἐντυχοῦσι* habet.

ἀξιοβαρὴς] Alter Codex Gesneri *ἀξιοβαρής*. *Triller τοξικὸν βαρὺς*, *Pauw* ad *Philen Σῶμα ἰοβαρὴς* legit, quae posterior emendatio mihi placet.

τῶν δὲ ζώων τὰ] Nescio quid impulerit Gronovium, ut improbata hac scriptura Medicei lectionem *τῶν δὲ τῶν ζώων* praeferret. Deinde vulgo *πλησιάζοντα, τὰ ἀναπνέοντα* legebatur, quod iterum Gronov. ex Mediceo mutavit, qui *τοῦτο* etiam habet. Equidem *καὶ ἀναπνέοντα* malim.

CAPVT VI.

Ἐλεφάντων θήρας ἐπιστήμονες ᾄδουσιν ἡμῖν, ὅταν διώκωνται οἱ δὲ οἱ θῆρες, ἄττειν αὐτοὺς καὶ φέρεσθαι ῥώμῃ ἀμηχάνῳ, καὶ ὁρμῇ ἀκατασχέτῳ, καὶ ἀναστέλλεσθαι ὑπὸ μηδενός, καὶ μέντοι καὶ διὰ τῶν μεγίστων ἵεσθαι δένδρων, οἷον διὰ λῃΐων, ὥσπερ οὖν στάχυς τινὰς κατακλῶντας τὰ δένδρα· καὶ πῇ μὲν τὰ δένδρα αὐτῶν ὑπερέστηκε, καὶ τὰς κόμας ὑπερέχει, πῇ δὲ αὐτοὶ τῶν δένδρων εἰσὶν ὑψηλότεροι· θέουσι μὲν οὖν ἀνὰ κράτος, καὶ ὑπονέμονται ταῖς ὁδοῖς τοὺς διώκοντας· καὶ εἰκότως, εἰσὶ γὰρ τῶν χωρίων ἠθάδες. Καὶ ὅταν πολὺ ἀποσπασθῶσι, καὶ πόῤῥω τῆς μετελθούσης αὐτοὺς γένωνται, καὶ ἀναθαρσήσωσιν ὡς ἐν σκέπῃ τοῦ κινδύνου καὶ ἐλευθερίᾳ γενόμενοι, ἑστᾶσί τε καὶ ἀναπαύονται, τὴν ἐκ τοῦ δέους φροντίδα καὶ μάλα ἀσμένως ἐκβάλλοντες· ἐνταῦθά τοι τοῦ χρόνου καὶ μνήμη τροφῆς αὐτοὺς εἰσέρχεται· σιτοῦνται δὲ, ὡς ἀκούω τήν τε σχοῖνον ἀμφιλαφῆ τοῖς δένδροις περιπεφυκυῖαν, καὶ κιττὸν ἄγριον τοῖς φυτοῖς ἐφέρποντα, καὶ ὑπέρδασυν, καὶ φοινίκων μέντοι τὰς ἁπαλάς τε καὶ νεαρὰς κόμας, καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν τοὺς ὄρπηκας, καὶ τοὺς πτόρθους τοὺς ὑγροτέρους. Εἰ δὲ οἱ διώκοντες πάλιν προσπελάζοιεν, οἱ δὲ εἰς φυγὴν ἐκτρέπονται αὖθις, καὶ

πολὺ ἀποςάντες ἀναπαύονται. Οἵ γε μὴν διώκοντες αὐλίζονται, ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ τὴν ὕλην ἐμπρήσαντες, εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω διατειχίσαντες αὐτοῖς ἔςησαν. Δεδοίκασι δὲ πῦρ οὐ μεῖον τῶν λεόντων οἱ ἐλέφαντες.

καὶ μέντοι καὶ — ληΐων] Ex Mediceo alterum καὶ accessit; deinde vulgo λῃΐῳ legitur.

μετελθούσης] Videtur esse lacuna h. l. quam delebat *Gesnerus* τῶν μετελθόντων legendo. In seqq. vulgo ἔκαυσαν, et deinde τροφῆς αὐτοῖς, quae Mediceus correxit.

CAPUT VII.

Ἀριςοτέλους ἀκούω λέγοντος, ὅτι ἄρα γέρανοι ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν πετόμεναι χειμῶνος ἀπειλὴν ἰσχυρὰν ὑποσημαίνουσι τῷ συνιέντι· πετόμεναι δὲ ἄρα ἡσυχῇ αἱ αὐταὶ ὑπισχνοῦνται εὐημερίας τινὰς, καὶ εἰρήνην ἀέρος, καὶ σιωπῶσαι δὲ, ὅτι ἐςὶν ὑπεύδια, τοὺς οὐκ ἀπείρως ἔχοντας τῆς σιωπῆς ὑπομιμνήσκουσιν αἱ αὐταί· ἐὰν δὲ καταπέτωνται καὶ βοῶσι, καὶ ταράττωσί τε καὶ ταράττωνται, ἀπειλοῦσι κἀνταῦθα χειμῶνα ἰσχυρόν. Ἐρωδιὸς δὲ κνεφαῖος βοῶν τὰ αὐτὰ ἔοικεν ὑποδηλοῦν, ὡς αὐτὸς Ἀριςοτέλης φυλάξας λέγει· πετόμενος δὲ ἐρωδιὸς τῆς θαλάττης εὐθὺ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ ῥαγήσεσθαι αἰνίττεται. Εἰ δὲ εἴη χειμερία ᾄσασα γλαὺξ, εὐδίαν μαντεύεται, καὶ ἡμέραν φαιδράν· ἐὰν δὲ εὐδία μὲν ᾖ, ἡ δὲ ὑποφθέγγηται, χειμῶνα δεῖ προσδέχεσθαι. Κόραξ δὲ ταχέως καὶ ἐπιτρόχως φθεγγόμενος, καὶ κρούων τὰς πτέρυγας καὶ κροτῶν αὐτὰς, ὅτι χειμὼν ἔςαι κατέγνω πρῶτος. Κόραξ δὲ αὖ, καὶ κορώνη, καὶ κολοιὸς δείλης ὀψίας εἰ φθέγγοιντο, χειμῶνος ἔσεσθαί τινα ἐπιδημίαν διδάσκουσι. Κολοιοὶ δὲ ἱερακίζοντες, ὡς ἐκεῖνος λέγει, καὶ πετόμενοι πῇ μὲν ἀνωτέρω, πῇ δὲ κατωτέρω, κρυμὸν καὶ ὑετὸν δηλοῦσι. Κορώνη δὲ ἐπὶ δείπνῳ ὑποφθεγγομένη ἡσυχῇ, εἰς τὴν ὑςέραν εὐδίαν παρακαλεῖ. Φανέντες δὲ ὄρνιθες πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν, λευκοὶ δὲ τὴν χρόαν, χειμὼν ὅτι ἔςαι πολὺς ἐκδιδάσκουσι. Νῆτται δὲ καὶ αἴθυιαι πτερυγίζουσαι πνεῦμα δηλοῦσιν ἰσχυρόν·

Ὄρνιθες δὲ ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν σὺν ὁρμῇ πετόμενοι μαρτύρονται χειμῶνα. Ἐρίθακος δὲ ἐς τὰ αὔλια καὶ τὰ οἰκούμενα παριὼν, δῆλός ἐστι χειμῶνος ἐπιδημίαν ἀποδιδράσκων. Ἀλεκτρυόνες γε μὴν καὶ ὄρνιθες αἱ ἠθάδες πτερυσσόμενοι, καὶ φρυαττόμενοι, καὶ ὑποτρύζοντες, χειμῶνα δηλοῦσιν. Ἀπειλοῦσι δὲ καὶ πνεῦμα λουόμενοί τε ὄρνιθες, καὶ ἀνέμων τινὰς ἐμβολὰς ὑποφαίνουσι. Χειμῶνος δὲ ὄντος, εἰς ἀλλήλους ὄρνιθες πετόμενοι, καὶ δι᾽ ἀλλήλων θέοντες, σημαίνουσιν εὐδίαν. Ὄρνιθες δὲ ἀθροιζόμενοι περί τε λίμνας καὶ ποταμῶν ὄχθας χειμῶνα ἐσόμενον οὐκ ἀγνοοῦσιν. Πάλιν τε ὄρνιθες οἱ μὲν θαλάττιοι καὶ οἱ λιμναῖοι ἐς τὴν γῆν ἰόντες, ὡς ἔσοιτο χειμὼν πολὺς, οὐκ ἀγνοοῦσιν. Οἱ δὲ χερσαῖοι σπεύδοντες ἐς τὰ νοτερὰ εὐδίας ἄγγελοί εἰσι, ἐὰν μέντοι σιωπῶσι.

γέρανοι] *Plinius* XVIII. sect. 87. grues silentio per sublime volantes, serenitatem divinant. In *Theophrasto*, quem *Aelianus* cum *Aristotelem* nominat, intelligere videtur, hodie signum hoc serenitatis non exstat.

ἐρωδιὸς] *Theophrastus* p. 112. καὶ ἐρωδιὸς ὄρθριον φθεγγόμενος ὕδωρ ἢ πνεῦμα σημαίνει· καὶ ἐὰν ἐπὶ θάλατταν πετόμενος βοᾷ μᾶλλον ὕδατος σημεῖον ἢ πνεύματος· καὶ ὅλως βοῶν, ἀνεμῶδες. Cf. *Aratus* v. 240.

ᾄσασα γλαὺξ] *Theophrastus* p. 128 γλαὺξ ἡσυχαῖον φθεγγομένη ἐν χειμῶνι εὐδίαν ὑποσημαίνει· καὶ νύκτωρ χειμῶνος ἡσυχαῖον ᾄδουσα. *Plinius* sect. 87. noctua in imbre garrula serenitatem praesagit. *Aratus* v. 268.

κόραξ δὲ ταχέως] *Theophrastus* p. 112 κόραξ πολλὰς μεταβάλλειν εἰωθὼς φωνὰς, τούτων ἐὰν ταχὺ δὶς φθέγξηται καὶ ἐπιρροιζήσῃ καὶ τινάξῃ, ὕδωρ σημαίνει. καὶ ἐὰν ὕοντος ὕεται πολλὰς μεταβάλλῃ φωνὰς — καὶ ἐάν τε εὐδίας, ἐάν τε ὕδατος ὄντος, μιμεῖται τῇ φωνῇ οἷον σταλαγμὸν, ὕδωρ σημαίνει· ἐάν τε κόρακες ἐάν τε κολοιοὶ ἄνω πέτωνται καὶ ἱερακίζωσιν, ὕδωρ σημαίνουσιν. καὶ ἐὰν κόραξ εὐδίας μὴ τὴν εἰωθυῖαν φωνὴν ἵῃ καὶ ἀπορροιβδῇ, ὕδωρ σημαίνει. *Aratus* 231. δή ποτε καὶ γενεαὶ κοράκων καὶ φῦλα κολοιῶν ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς πάρα σῆμ᾽ ἐγένοντο φαινόμενοι ἀγεληδὰ καὶ ἰρήκεσσιν ὁμοῖον φθεγξάμενοι· καί που κόρακες δῖοι· σταλαγμοῖς φωνῇ ἐμιμήσαντο σὺν ὕδατος ἐρχομένοιο· ἢ ποτὲ καὶ κρώξαντε βαρείῃ δισσάκι φωνῇ μακρὸν ἐπιρροιζεῦσι τιναξάμενοι πτερὰ πυκνά.

ἐπὶ δείπνῳ] *Theophrastus* p. 128 καὶ κορώνη νύθυς ἐὰν κράξῃ τρὶς, εὐδίαν σημαίνει· καὶ ἑσπέραν χειμῶνος ἡσυχαῖον ᾄδουσα. *Gesnerus* vitium aliquod hujus loci suspicatus esse videtur; ad vocem enim δείπνῳ apposuit *Theophrasti* verba: ἐὰν τρὶς κράξῃ. quod arripuit *Triller*, atque ex voce δείπνῳ extudit ἐπὶ διπλῷ vel ἐπὶ διπλοῦν. Quidsi vero *Aelianus* ἐπὶ δείπνῳ dixit de coenae tempore, ut *Theophrasti* ἑσπέραν χειμῶνος exprimeret?

ὄρνιθος λευκοῦ] *Theophrastus* p. 124. στρουθὸς ἐὰν λευκὸς, ἢ χελιδὼν ἢ ἄλλο τι τῶν μὴ εἰωθότων λευκῶν, χειμῶνα μέγαν σημαίνουσιν· ὥσπερ καὶ μέλανες ἐὰν πολλοὶ φανῶσιν, ὕδωρ· καὶ ἐὰν ἐκ πελάγους ὄρνιθες φεύγωσι, χειμῶνα σημαίνουσι.

νῆτται] *Theophrastus* p. 112. καὶ ἡ νῆττα ἥμερος, ἐὰν ὑποδύηται ὑπὸ τὰ γεῖσα ἀποπτερυγίζηται, ὕδωρ σημαίνει; ὁμοίως δὲ καὶ κολοιοὶ καὶ ἀλεκτρυόνες· ἐάν τε ἐπὶ λίμνῃ ἢ θαλάττῃ ἀποπτερυγίζωνται.

ἢ νῆσσαι, ὕδωρ σημαίνει. *Aratus* 238 καὶ νῆσσαι οἰκουροὶ, ὑπωρόφιοί τε κολοιοὶ ἐρχόμενοι κατὰ γεῖσα τινάσσονται πτερύγεσσιν.

ἐρίθακος — παριὼν] Ita scripsi cum *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 265 pro περιιὼν. Avis vero putatur esse sylvia rubecula *Scopoli*. Cf. *Gesner* H. A. p. 697. *Theophrastus* p. 124 ὀρχίλος ὡς εἰσιὼν καὶ εἰσδυόμενος εἰς ὀπὰς, χειμῶνα σημαίνει· καὶ ἐρίθακος ὡσαύτως. Idem *Aratus* v. 293 καὶ ὀρχίλος ἢ καὶ ἐριθεὺς δύνων εἰς κοίλας ὀχεάς.

ἀλεκτρυόνες] *Aratus* 228 καὶ τιθαὶ ὄρνιθες, ταὶ ἀλέκτορος ἐξεγένοντο, εὖ ἐφθειρίσσαντο καὶ ἔκρωξαν μάλα φωνῇ οἷόν τε σταλάον ψοφέει ἐπὶ ὕδατι ὕδωρ. *Geoponica* I. 3 κατοικίδιαι ὄρνιθες πυκνῶς κονιώμεναι καὶ κράζουσαι. *Theophrastus* p. 112 ὅλως δὲ ὄρνιθες καὶ ἀλεκτρυόνες φθειριζόμενοι ὑδατικὸν σημεῖον, καὶ ὅταν μιμῶνται ὕδωρ ὡς ὕει. Pro ἐθάδος *Apostolius* II. 43 ἐθάδες habet. Ex eodem et Mediceo Gronovius vulgatum ὑποτρίζοντες mutavit.

εἰς τὴν γῆν ἰόντες] Ita Mediceus pro ποιοῦντες.

CAPVT VIII.

Αἰγυπτίων ἀκούω λεγόντων τὸν ὄρυγα συνιέναι τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολὴν πρῶτον, καὶ τὴν ἐπιτολὴν μαρτύρεσθαι τῷ πταρμῷ αὐτόν. Νεανιεύονται δὲ καὶ οἱ Λίβυες ἀνὰ κράτος φάσκοντες, καὶ τὰς αἶγας παρ' αὐτοῖς προειδέναι τὸ αὐτὸ δήπου τοῦτο· αὗται μὲν καὶ μέλλοντα ὑετὸν προδηλοῦσιν. Ἐπειδὰν γὰρ προέλθωσι τῶν σηκῶν, δρόμῳ καὶ μάλα γε ὤκιστα ὁρμῶσιν ἐπὶ τὸν χιλόν· εἶτα ἐμπλησθεῖσαι αὖθις ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ ὁρῶσαι ἐκεῖσε οὕτω νέμονται, τὸν ποιμένα ἀναμένουσαι, ἵνα τὴν ταχίστην συνελάσῃ αὐτάς. Καὶ Ἵππαρχος μὲν ἐπὶ Ἱέρωνος τοῦ τυράννου καθήμενος ἐν θεάτρῳ, καὶ φορῶν διφθέραν, ὅτι τὸν μέλλοντα χειμῶνα ἐκ τῆς παρούσης αἰθρίας προηπίστατο, ἐξέπληξε· καὶ ἐθαύμαζεν Ἱέρων αὐτὸν, καὶ Νικαεῦσι τοῖς Βιθυνοῖς συνήδετο, ὅτι Ἱππάρχου πολίτου ἔτυχον. Ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ θεώμενον Ἀναξαγόραν ἐν διφθέρᾳ καὶ αὐτὸν τὰ Ὀλύμπια, ἐπιῤῥαγέντος ὑετοῦ, τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν ᾔδει, καὶ θειότερα νοεῖν ἢ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν ἐκόμπαζεν. Ὅτι δὲ βοῦς, ἐὰν μέλλῃ ὕσειν ὁ Ζεὺς, ἐπὶ τὸ ἰσχίον τὸ δεξιὸν κατακλίνεται, ἐὰν δὲ εὐδία, πάλιν ἐπὶ τὸ λαιὸν, θαυμάζει ἤ τις ἢ οὐδείς. Καὶ ἐκεῖνα δὲ προσακήκοα ἐκπλῆξαι ἱκανά· βοῦς ἐὰν βοᾷ, καὶ ὀσφραίνηται τῆς γῆς, ὕειν ἀνάγκη· ἄδδην δὲ βόες καὶ πέρα τοῦ ἔθους ἐσθίοντες δηλοῦσι χειμῶνα. Πρόβατα δὲ ὀρύττοντα ταῖς

ὁπλαῖς τὴν γῆν ἔοικε σημαίνειν χειμῶνα, ἀναβαινόμενα δὲ τὰ αὐτὰ πώεα χειμῶνα ὁμολογεῖ. Κοιμώμεναι δὲ ἀθρόαι αἱ αἶγες τὰ αὐτὰ ὁμολογοῦσιν. Ὕες δὲ ἐν τοῖς ἀρώμασι φαινόμεναι ὑετοῦ φυγὴν διδάσκουσιν. Ἄρνες δὲ ἄρα καὶ ἔριφοι ἀλλήλοις ἐμπηδῶντές τε καὶ ὑποσκιρτῶντες φαιδρὰν ἡμέραν ὁμολογοῦσι. Γαλαῖ δὲ ὑποτρύζουσαι, καὶ μύες ἐκείναις δρῶντες τὰ αὐτά, χειμῶνα ἄγεσθαι συμβάλλονται ἰσχυρόν. Λύκοι δὲ φεύγοντες ἐρημίαν, καὶ εὐθὺ τῶν οἰκουμένων ἰόντες, χειμῶνος ἐμβολὴν μέλλοντος ὅτι πεφρίκασι, μαρτυροῦσι δι᾽ ὧν δρῶσι. Λέοντος δὲ ἐν τοῖς καρπίμοις χωρίοις ἐπιδημία αὐχμὸν δηλοῖ. Σκιρτῶντα μὴν τὰ ὑποζύγια, καὶ βοῶντα τοῦ ἔθους μᾶλλον, νοτερὸν χειμῶνα ἐσόμενον οἶδεν· εἰ δὲ καὶ ταῖς ὁπλαῖς κόνιν προσαναβάλλοιτο αὐτά, τὰ αὐτὰ δηλοῖ που. Λαγωοὶ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις ὁρώμενοι πολλοὶ δηλοῦσιν εὐδίαν. Πάντων δὲ τούτων ἀπολείπονται ἄνθρωποι, καὶ ἴσασιν αὐτὰ ὅτι γένωνται.

ὄρυγα] Cf. *Plinius* II. 40. *Plutarchus* de Solertia p. 974 non sternutando, sed voce aliqua significare ait. Vulgatum μαρτυρεῖσθαι ex Mediceo mutatum est.

λίβυος] De capris generatim hoc tradit *Aristoteles* H. A. IX. 3. et ex eo *Antigonus* c. 65. De Libycis speciatim *Plutarchus* l. c. In seqq. cum *Gesnero* αὖθις ἐπιστρέφουσιν scripsi pro αὐτάς. De Anaxagora vide *Diogenem* Laert. II. sect. 10. et *Philostratum* V. A. I. 2.

ἐπὶ τὸ ἰσχίον] *Theophrastus* in Signis Tempest. p. 124 ed. Furlani: βόες μᾶλλον ἐσθίοντες τοῦ εἰωθότος καὶ ἐπὶ δεξιὸν κατακλινόμενοι, χειμέριον. *Aratus* 379 ἢ κοίτῳ πλευρὰς ἐπὶ δεξιτερὰς τανύσωνται. *Theophrastus* p. 129 καὶ βοῦς ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν ἰσχίον κατακλινόμενος, εὐδίαν σημαίνει· καὶ κύων ὡσαύτως· ἐπὶ δεξιὸν δὲ, χειμῶνα.

βοῦς ἐὰν βοᾷ] *Theophrastus* p. 111. βοῦς τὴν πρόσθιαν ὁπλὴν λείξας, χειμῶνα ἢ ὕδωρ σημαίνει· ἐὰν δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνακύπτων ὀσφραίνηται, ὕδωρ σημαίνει.

πρόβατα ὀρύττοντα] *Theophrastus* p. 113 ὅταν ὀχίωσι πρόβατα ἢ αἶγες, χειμῶνος μακροῦ σημεῖον. Idem p. 124 πρόβατα ἐὰν πρωῒ ὀχεύηται, πρώϊον χειμῶνα σημαίνουσι· μετοπώρῳ ἐὰν πρόβατα ἢ βόες ὀρύττωσι, καὶ κοιμῶνται ἀθρόοι πρὸς ἀλλήλων ἔχοντες τὰς κεφαλὰς, τὸν χειμῶνα χειμέριον σημαίνουσι. *Aratus* 336 θήλεια δὲ μῆλα καὶ αἶγες, ὁππότ᾽ ἀναστρωφῶσιν ὀχῆς, τὰ δέ γ᾽ ἄῤῥενα πάντα δεξάμεναι πάλιν αὖτις ἀναβλήδην ὀχέωνται, — αὔτως μέγαν χειμῶνα λέγοιεν. *Geoponica* I. 4 καὶ αἶγες καὶ ὄϊες ὀχευθεῖσαι καὶ πάλιν ὀχεύεσθαι βουλόμεναι, μακρότερον σημαίνουσι χειμῶνα· καὶ ἐὰν τὰ βοσκήματα τὴν γῆν κατορύττῃ, καὶ τὰς κεφαλὰς πρὸς βοῤῥᾶν τείνῃ, χειμῶνα μέγαν προαγορεύουσι. Cf. *Aratus* 350 - 59.

ὗες ἀρόμασι] *Gyllium* μυῖαι ἀρώμασι legisse, admonet *Gesnerus*. Praeterea in versione est: pluviam praesignificant; ὑετοῦ φυγὴν διδάσκουσι. In *Theophrasto* p. 126 unicus exstat locus, quem huc pertinere suspiceris: καὶ τὸ πανταχοῦ λεγόμενον σημεῖον δημόσιον χειμέριον, ὅταν μύες περὶ φορυτοῦ μάχωνται, καὶ φέρωσιν· quem locum expressit *Aratus* 386 οὐδ᾽ ὅτε μᾶλλον ἢ σύες φορυτῷ ἐπιμαργαίνουσι. Lectio-

nem οἶες pro μῦες tuetur locus *Plutarchi* de Sanitate tuenda p. 129 ἄτοπον γάρ ἐστι κοράκων μὲν λαρυγγισμοῖς καὶ κλωσμοῖς ἀλεκτορίδων καὶ συῶν ἐπὶ φορυτῷ μαργαινούσαις, ὡς ἔφη Δημόκριτος, ἐπιμελῶς προσέχειν σημεῖα ποιουμένους πνευμάτων καὶ ὄμβρων. Ubi Democritum pro Arato nominare videtur, quemadmodum Aelianus Aristotelem pro Theophrasto. Ad hunc igitur locum Theophrasti si respexit Aelianus, nescio quid vox ἀρόμασι sibi velit; in *Arato* tamen potuisset pro φορυτῷ vel ἀρότῳ vel cum Aeolica aspiratione φαρότῳ legere. Sed ipsa φορυτῷ notio valde h. l. dubia est. An potius Aelianus cum Theophrasto intellexit praeceptum Arati 402 καὶ μύες ἡμέριοι ποσσὶ στιβάδα στρωφῶντες κοίτης ἱμείρονται, ὅτ' ὄμβρου σήματα φαίνοι? *Plinius* XVIII. sect. 88. turpesque porci alienos sibi manipulos foeni lacerantes: quae interpretatio vocis φορυτῷ dubitationem meam auget.

ἄρνες δὲ ἄρα] Idem fere tempestatis aut hiemis signum posuit *Aratus* 367. cum quo facit observatio Galli cujusdam annotata etiam a *Martinio* in Interpretatione Histor. natur. Ill. Buffoni T. I. p. 319.

γαλαῖ] *Theophrastus* p. 124 καὶ μῦες τρίζοντες καὶ ὀρχούμενοι χειμέριον. *Aratus* 395 ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ μύες τετριγότες, εἴ ποτε μᾶλλον — εὔδιοι ἐσκίρτησαν.

λύκοι] *Theophrastus* p. 125 λύκος ὠρυόμενος, χειμῶνα σημαίνει· λύκος τριῶν ἡμερῶν, ὅταν πρὸς τὰ ἔργα ὁρμᾷ, ἢ οὔσης χειμῶνος ὥρᾳ ἴῃ, χειμῶνα σημαίνει εὐθύς. Quae ad verbum expressit *Aratus* 387. Eodem vero pertinet subitus in arva adventus leonis et leporis; quae signa *Theophrastus* generatim expressit p. 125 καὶ ὅλως τὰ ἄγρια θηρία ἐὰν πρὸς τὰ ἐργάσιμα πλησιάζῃ, βόρειον καὶ χειμῶνος μέγεθος σημαίνει.

ὅτι γίνωνται] Legendum est ὅταν; quo ducit etiam versio latina, quae habet: nec prius noscunt — quam ubi jam contigerit. * Recte admonuit *Valesius* Emend. V. 7. pro Νέρωνος h. l. legendum esse Ἱέρωνος, et deinceps ἐθαύμαζον Ἱέρων, pro vulgato ἐθαύμαζε Νέρων. Nam Hipparchus, Astrologus, patria Nicaenus vixit Olymp. CXXX. ut *Valesius* posuit; alii Olymp. CLIV. ponunt. Rem Nicaeae contigisse atque Hieronem ea audita litteras ad Nicaeenses misisse, mihi non fit verisimile.

CAPVT IX.

Ἱεράκων πέρι καὶ ταῦτα προσακήκοα. Οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ θεραπευταὶ λέγουσι καλεῖσθαί τινας οὕτως ἱερακοβοσκούς, οἵπερ οὖν εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ἱεράκων τροφεῖς τε καὶ μελεδωνοὶ μέντοι οἱ αὐτοί. Πᾶν μὲν οὖν τὸ τῶν ὀρνίθων φῦλον ἀνεῖται τῷ θεῷ τῷδε· ἤδη δέ τινες ἐκεῖθι καὶ ἱεροὶ τρέφονται τροφῇ πεφροντισμένῃ, καὶ δοκοῦσι τῶν ἀναθημάτων διαφέρειν οὐδέν. Οἱ τοίνυν τὴν τούτων ἐγκεχειρισμένοι κομιδὴν πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας λέγουσιν ἐν ταῖς νεοττιαῖς ἑκάστους (ἐν ἄλσει γὰρ ἱερῷ τρέφονται) τίκτειν· ὁμολογεῖσθαι δὲ τὴν ἄλλων μὲν, ἐκ τούτων δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον. Τοῖς δὲ ἀρτιγενέσι προβάλλουσιν ὀρνίθων τεθηραμένων ἐξῃρημένους τοὺς ἐγκεφάλους, τροφὴν ἁπαλὴν νεοττοῖς ὑγροῖς· τοῖς γε μὴν τελείοις οὖσι παρατιθέασι σάρκας τε καὶ κρέα καὶ ἶνας, ὅσα ἰσχυ-

ἐὰν τροφὴν ὄρνισιν ἁρπακτικοῖς ἐργάζεται· τῶν δὲ ἐν μεθορίῳ τῶν ἀρτιγενῶν τε καὶ τῶν ἤδη τελείων καρδίαι κεῖνται, καὶ τούτων λείψανα ὁρᾶται. Καὶ ἥ γε διαφορότης ἡ προειρημένη τῆς τροφῆς ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ ἁρμόττον ἡλικίᾳ ἑκάστῃ καὶ πρόσφορον ἴσασιν οἱ ἱέρακες, καὶ μάλα γε ἀκριβοῦσι τοῦτο, καὶ τῆς παρ' ἡλικίαν τροφῆς οὐκ ἂν ἅψαιντο. Καθ' ὥραν δὲ ἄρα καὶ ὀρτύγων αὐτοῖς ἐπιδημίαι γίνονται, καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἐπιφοιτῶσιν ἀγέλαι, καὶ ἔχουσιν οἵ γε ἱεροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐντεῦθεν θοίνην.

τρέφονται] Ita duce Gesnero scripsi pro *τρέφεται*. Reliqua vitia ita emendat vir doctissimus: *ἄλλων κομιδὴν, ἱεράκων δ' ἔτι μᾶλλον.* Rem ipsam narrat etiam *Diodorus* I. p. 93. *οἱ δὲ τοῖς μὲν ἱέραξι κρέα κατατέμνοντες καὶ προσκαλούμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ πετομένοις ἀναρρίπτουσι, μέχρις ἂν δέξωνται.* De sacris Apollinis accipitribus multa fabulatur *Porphyrius*, cujus locum posuit etiam *Gesnerus* in Histor. Avium p. 9. Hodieque in Aegypto magnates vulturibus percnopteris *Hasselquisti* in Itiner. p. 285. carnis recentis epulas quotidianas legant.

ὀρτύγων ἐπιδημίαν] Tanta coturnicum in Aegypto et vicinis regionibus copia, ut incolae speciem aliquam, quae stato anni tempore maxima copia adventabat, sale conditam servarent. Coturnices has sale conditas *χέννια* nominant Graeci. Cf. *Athenaeus* IX. c. 11. *Hesychius* *χέννιον ὀρνιθάριόν τι κατ' Αἴγυπτον ταριχευόμενον.* Cf. etiam *Bochartum* in Hieroz. II. p. 107. Coturnices vero Aegyptum mense Martio magna copia adeunt teste *Hasselquist* p. 339. — Ante *ἀκριβοῦσι* ex Mediceo *γε* accessit. Lacunam *Valesius* V. 8. ita supplebat: *ὁμολογεῖσθαι δὲ τὴν αὐτῶν ἀκριβῆ διάγνωσιν ἐξ ἄλλων μὲν, ἐκ τούτων δέ.*

CAPVT X.

Κυνὸς ἐς τοὺς τρέφοντας αὐτὸν ἄμαχον εὔνοιαν ὁμολογεῖ καὶ ἐκεῖνο δήπου. Ἔν τινι τῶν ἐμφύλων πολέμων ἐν τῇ Ῥώμῃ Κάλβου τοῦ Ῥωμαίου σφαγέντος, οὐδεὶς μέντοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνδρὸς ἠδυνήθη τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν, καί τοι μυρίων ἀγώνισμα τιθεμένων σφίσι καὶ καλλώπισμα τοῦτο, πρὶν ἢ τὸν παρεστῶτά οἱ κύνα ἀποκτεῖναι, ὑπ' αὐτοῦ τραφέντα, καὶ μέντοι καὶ τὴν εὔνοιάν οἱ πιστότατα ἀποσώζοντα, καὶ ὑπερμαχοῦντα τοῦ κειμένου, ὥσπερ οὖν συστρατιώτην τε, καὶ σύσκηνον ἀγαθὸν, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα φίλον. Οἷον δ' αὖ καὶ τόδε ἔρρεξε οὐκ ἀνὴρ μὰ Δία, ἀλλ' ἀγαθὸς κύων, καὶ τὴν γνώμην καρτερὸς, μαθεῖν ἄξιον. Ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος ὡδοιπόρει, εἶτα μέντοι περιτυγχάνει νεκρῷ πεφονευμένῳ, καὶ κυνὶ παρε-

σῶτι, καὶ Φεύγοντι τὸν δεσπότην, ἵνα μὴ πρὸς τῷ φόνῳ καὶ μέντοι τὸν νεκρὸν λυμήνηταί τις. Ἔτυχε δὲ ἄρα τρίτην ἔχων ὁ κύων ἄσιτος τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῇ Φιλοπόνῳ καὶ καρτερικωτάτῃ Φρουρᾷ. Ὅπερ οὖν διδαχθεὶς ὁ Πύῤῥος τὸν μὲν ὤκτειρε, καὶ ταφῆς ἠξίωσε· τόν γε μὴν κύνα προσέταξε τυχεῖν κηδεμονίας, καὶ ἐδίδου ὅσα κυνὶ παρόντι ἐκ χειρὸς, καὶ μάλα γε ἱκανὰ καὶ ἐφολκὰ εἰς τὴν ἑαυτοῦ Φιλίαν τε καὶ εὔνοιαν, κατὰ μικρὰ ὑπάγων τὸν κύνα ὁ Πύῤῥος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. Εἶτα μέντοι οὐ μετὰ μικρὸν ἐξέτασις ὁπλιτῶν ἦν, καὶ ὁ βασιλεὺς, ὃν προεῖπον, ἐθεᾶτο, καί οἱ παρῆν ἐκεῖνος ὁ κύων, καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἑαυτὸν σιγῇ εἶχε, καὶ πρᾳότατος ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἄρα τοὺς τοῦ δεσπότου Φονέας ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν εἶδεν ἐξετάσει, ὅδε οὐκ ἐκαρτέρησεν ἐνταῦθα ἀτρεμεῖν, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἐπήδα καὶ ὑλάκτει, ἀμύσσων τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐς τὸν Πύῤῥον ἅμα ἐπιστρεφόμενος, ὡς οἷός τε ἦν, ἐπήγετο μάρτυρα, ὅτι ἄρα τοὺς ἀνδροφόνους ἔχει. Οὐκοῦν ὑπόνοια εἰσέρχεται καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περιεστῶτας αὐτὸν, καὶ ποιοῦνται ἐνθύμιον τὴν τοῦ κυνὸς ὑλακὴν τὴν εἰς τοὺς προειρημένους. Καὶ συλληφθέντες στρεβλοῦνται, καὶ κατεῖπον ὅσα ἐτόλμησαν. Καὶ δοκεῖ μὲν μῦθος ταῦτα τοῖς ἄλλοις, ὅσοι Διὸς ἑταιρείου καὶ Φιλίου τοῦ αὐτοῦ θεσμὸν πατήσαντες, εἶτα μέντοι ζῶντας προὔδοσαν τοὺς Φίλους καὶ ἀποθανόντας. Ἐγὼ δὲ οὐ πείθομαι τοῖς νοοῦσι κακῶς τὰ τῆς Φύσεως καλά· ἤπερ οὖν εἰ τοῖς ἀλόγοις μετέδωκεν εὐνοίας τε καὶ στοργῆς, πάντως που καὶ τῷδε τῷ ζώῳ τῷ λογικῷ μετέδωκε μᾶλλον· ἀλλ' οὐ χρῶνται τῷ δώρῳ. Καὶ τί δεῖ τὰ λοιπὰ ἐπιλέγειν, ὁπόσα ἄνθρωποι ὑπὲρ τοῦ πονηροῦ κέρδους κακὰ τοὺς ἑαυτῶν Φίλους εἰργάσαντο, ἐπιβουλὰς ῥάπτοντες, καὶ προδιδόντες· ὡς ἐμέ γε ἀλγεῖν εἴπερ οὖν ἀνθρώπων συνέστερος καὶ πιστότερος ἐλήλεγκται καὶ κύων ὤν;

κάλβου] Ita etiam *Tzetzes* Chiliad. IV. 131. v. 232. Similem historiam de Caelio senatore Placentiae oppresso narrat *Plinius* VIII. 40 cujus viri nomen etiam h. l. restituendum esse putabat *Harduin*; quod

improbat Gronovius. Cf. *Plutarchus* de Solertia p. 969. ubi sequens de Pyrrho historia etiam exstat.

ὅσα κυνὶ παρόντι] Hoc ultimum verbum non intelligo; nec quid praesentia huc valeat capio. Deinceps etiam ὁ μετὰ μακρὸν malim; nec mihi placet locutio ἑαυτὸν σιγῇ εἶχεν. Denique ex Mediceo vulgatum ὡς οἷόν τε ἦν emendatum fuit.

τὰ λοιπὰ ἐπιλέγειν] Ita Mediceus pro τὰ πολλὰ ὅσα — εἴπερ ἀνθρώπων.

CAPUT XI.

Πολύποδος εἰς οὓς ἐμὸν καὶ ἐκεῖνο ἥκει. Ἦν πέτρα προήκουσα μὲν οὐ μὴν ἄγαν ὑψηλὴ, οὐκοῦν πολύπους ποτὲ ἀνερπύσας, εἶτα ἥπλωσε τὰς πλεκτάνας, καὶ μάλα γε ἀσμένως ὑπεθάλπετο, καὶ γὰρ οὖν καὶ χειμερία ἐδόκει πως· ὁ μὲν ἑαυτὸν εἰς τὴν χρόαν τῆς πέτρας ἐκτρέψας ἤδη ἦν, πεφύκασι δὲ ἄρα δρᾷν τοῦτο οἱ πολύποδες, καὶ τὰς εἰς ἑαυτοὺς ἐπιβουλὰς φυλαττόμενοι, καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ τοὺς ἰχθῦς ἐλλοχῶντες. Ἰδὼν οὖν ὀξὺ μὲν, ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἀγαθὸν τὸ θήραμα ἀετὸς ὥσπερ οὖν ὁρμῆς τε ἅμα καὶ πτερῶν εἶχεν, ἐμπηδᾷ τῷ πολύποδι, καὶ μέντοι καὶ δεῖπνον ἕξειν ἕτοιμον ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἑαυτοῦ κατέγραφε. Πλόκαμοι δὲ ἄρα ἰχθύος ἐκείνου περιβάλλουσι τῷ αἰετῷ σφᾶς ἑαυτοὺς, καὶ ἀπρὶξ ἐχόμενοι, εἶτα ἕλκουσι κάτω τὸν ἔχθιστον· καὶ χανὼν λύκος, ὡς ἂν εἴποις, εἶτα μέντοι νεκρὸς ἐπενήχετο τῇ θαλάττῃ ὁ ἀετὸς ὑπὲρ τοῦ δείπνου. Μυρία μὲν δὴ τοιαῦτα πάσχουσιν ὄρνιθες, πλείω δὲ ἄνθρωποι. Ἐν δὲ τοῖς ᾀδομένοις ὑφ' Ἡροδότου Μασσαγέταις, ὁ Καμβύσου Κῦρος ὁ ἕτερος· καὶ μέντοι καὶ Πολυκράτης εἰς Ὀροίτου σπεύσας, ὡς τὸν χρυσὸν ἁρπασόμενος· καὶ ἄλλος

Τεύχων ὡς ἑτέρῳ τις ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει.

Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδε τὰ ἄλογα, ἄνθρωποι δὲ οἱ εἰδότες οὐ φυλάττονται. Καὶ τί δεῖ γλώττης, καὶ λόγων, καὶ διδασκάλων, καὶ πληγῶν, ὦ Κῦρε καὶ Πολύκρατες; Τοὺς δὲ ἄλλους ἐῶ. Τί γάρ μοι κωφοῖς καὶ ἀνοήτοις συμβουλεύειν τὰ λυσιτελέστατα;

καὶ τοῖς παισὶ τοῖς] Priorem articulum adjecit Mediceus. Cf. *Apostolius* XIV. 25.

χανὼν λύκος] Cf. *Suidas* in λύκος ἔχανεν et λύκος χανών. In seqq. *Gesnerus* legit: ὡς ἐν τοῖς ᾀδομένοις. Lo-

ous *Herodoti* exstat I. 214. III. 125. p. 257, ubi *Wesseling* de varietate nominis Ὀροίτης monet.

ὡς τὸν χρυσὸν] Ita Mediceus pro καὶ τὸν χρ. In versu *Hesiodi Apostolius* legit: καὶ ἄλλος τεύχων ἑτέρῳ κακὸν ἑῷ ἥπατι τεύχει.

CAPUT XII.

Μέγα μὴ νῦν φρονείτωσαν αἱ Παιονίδες γυναῖκες, καὶ τὸ φρύαγμα αἰρέτωσαν, δρῶσαι τὰ ὑμνούμενα· ἔστι δὲ ταῦτα· Τῇ μὲν κεφαλῇ φέρουσιν ὑδρίαν μεστὴν ὕδατος, καὶ τὸν αὐχένα ἀνέστησαν, ὥς τε αὐταῖς βαδιζούσαις ἄτρεπτόν τε καὶ ἀκλινῆ διαμένειν τὴν ὑδρίαν· ἐξαρτήσασαι δὲ τοῦ κόλπου θηλάζουσι τὰ βρέφη· καὶ εἰς τὸν βραχίονα τὸν ῥυτῆρα ἐνάψασαι τὸν τοῦ γήμαντος ἵππον εἰς ἀρδείαν ἄγουσι, καὶ ταῖς χερσὶ νήθουσι λίνον. Ταῦτά τοι καὶ Δαρεῖος ἐθαύμασεν, ὅτε Παίονες νεανίαι τὴν ἑαυτῶν ἀδελφὴν οὕτως σκευάσαντες, δικάζοντος αὐτοῦ, παρήγαγον αὐτὴν, ἵνα εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν τῆς οὕτως ἀθρόας αὐτουργίας ἕλῃ Παίονας. Ἀλλὰ ἡ φύσις πόσων Παιόνων σοβαρωτέρα; Κύων θηράσασα, λαγὼς δὲ ἦν τὸ ἄγρευμα αὐτῇ, καὶ ἐκύει ἡ κύων, ἐπεὶ δὲ τῆς σπουδῆς τῆς προκειμένης τετύχηκε, τῷ μὲν δεσπότῃ τοῦ θηράματος ἀπέστη· ἀναχωρήσασα δὲ ἐννέα, φασὶ, σκύλακας ἀποκυήσασα, εἶτα ἐξέθρεψεν αὐτούς. Εἰ δὲ Αἰγυπτίων αἱ γυναῖκες μέγα φρονοῦσιν, ὅτι κἀκεῖναι τὴν ὠδῖνα ἀπολύσασαι, καὶ ἐξαναστᾶσαι, τῶν ἔργων ἔχονται τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· ἀκούσασαι τὸ τῆς κυνὸς ἔργον τῆς προειρημένης, τοῦ φυσήματος ἀποστᾶσαι, πάντως ἐγκαλύψονται.

μέγα μὴ νῦν] Negatio ex Mediceo addita. De Paeonibus narratio exstat apud *Herodotum* V. 12.

CAPUT XIII.

Τὸ μὲν τοῦ ἡμιόνου τοῦ Φιλοπόνου, καὶ τῆς δημοσίας αὐτῷ δοθείσης τροφῆς ἐξ Ἀθηναίων ὑπὲρ τοῦ ἐθελουργεῖν καθ' ἡλικίαν, Ἀριστοτέλης εἶπε, καὶ ἡμεῖς ἄνω που καλῶς δρῶντες· τὸ δὲ τοῦ κυνὸς καὶ τοῦτο ἐν ταῖς Ἀθήναις γενόμενον εἰπεῖν οὐδὲν ἄτοπον. Εἰς Ἀσκληπιοῦ παρῆλθε θεοσύλης, τό, τε μεσαίτατον τῆς νυκτὸς παραφυλάξας,

καὶ τῶν καθευδόντων τὸν βαρύτατον ὕπνον ἐπιτηρήσας· εἶτα ὑφείλετο τῶν ἀναθημάτων πολλά, καί, ὥς γε ᾤετο, ἐλελήθει. Ἦν δ' ἄρα σκοπὸς ἀγαθὸς ἔνδον κύων, καὶ τῶν ζακόρων ἀμείνων εἰς ἀγρυπνίαν· ὅσπερ οὖν εἵπετό οἱ διώκων καὶ ὑλακτῶν οὐκ ἀνίει, ἀλλ' ἤπερ οὖν ἔσθενε δυνάμει τὸ πραχθὲν μαρτυρόμενος. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἔβαλλεν αὐτὸν λίθοις, αὐτός τε καὶ οἱ τῆς κακῆς ἐκείνης πράξεως κοινωνοί· τὰ δὲ τελευταῖα ὑποσείων ἄρτους τε καὶ μάζας· ἐπήγετο δὲ ἄρα καὶ ταῦτα δέλεαρ κυνῶν προμηθῶς, ὥς γε ὑπελάμβανεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ παρελθόντος εἰς τὴν οἰκίαν, οὗ κατήγετο, ὑλάκτει, καὶ πάλιν προϊόντος, ἐγνώσθη μὲν ὁ κύων, ἔνθεν ἦν· τὰ λείποντα δὲ τῶν ἀναθημάτων ἐπόθουν αἱ γραφαί τε, καὶ αἱ χῶραι ἔνθα ἀνέκειντο. Συνέβαλον οὖν τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ στρεβλώσαντες τὸ πᾶν κατέγνωσαν. Καὶ ὁ μὲν ἐδικαιώθη τὰ ἐκ τοῦ νόμου· ὁ δὲ κύων ἐτιμήθη δημοσίᾳ τροφῇ καὶ κηδεμονίᾳ, οἷα δήπου φύλαξ πιστός, καὶ τῶν νεωκόρων οὐδενὸς μείων κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν.

καθ' ἡλικίαν] *Gesnerus* corrigit παρ' ἡλικίαν. Sed supra VI. 49 itidem καθ' ἡλικίαν est, ut recte monet Gronovius. Interpretor igitur *pro aetate.*

ὑλακτῶν οὐκ ἀνίει] Ita Mediceus pro ὑλακτῶν, καὶ οὐκ ἀνίει. In seqq. etiam ex Mediceo vulgatum κακῆς ἐκείνης mutatum est. Pro ὑποσείων malim ὑποσαίνων legere, ad quod intelligendum ex antecedentibus ἔβαλλεν. *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 398 defendit vulgatum verbum quasi pro προσσείων dictum, eo sensu, quo προσσείειν ἴυγγα dicere amat *Aelianus*. In eadem hac narratione *Plutarchus* de Solertia p. 969 τροφὴν προβάλλειν habet, et canem Capparum nominat, et rem ipsam memoria patrum suorum accidisse refert. Quare unice probo emendationem *Hemsterhusii* ad *Timaeum* p. 101 emendantis προσείων. Denique eleganter dictum est ἐπόθουν αἱ γραφαί τε καὶ αἱ χῶραι exemplo *Xenophontis* in Oeconom. VIII. 10 ἡ γὰρ χώρα τὸ μὴ ὂν ποθήσει.

CAPVT XIV.

Ἀγαθὴ δὲ ἄρα ἦν ἡ αἴξ καὶ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀχλύν, ἥνπερ οὖν παῖδες Ἀσκληπιαδῶν ὑπόχυσιν καλοῦσιν, ἀκέσασθαι· καὶ λέγονταί γε οἱ ἄνθρωποι παρ' ἐκείνης μαθεῖν τόδε τὸ ἴαμα. Τὸ δὲ ἄρα τοιοῦτόν ἐστιν· ὅταν αἴξ νοήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπιθολωθέντα αὐτῇ, πρόσεισι βάτῳ, καὶ παραβάλλει τῇ ἀκάνθῃ τὸ ὄμμα, νύξαι

αὐτό· καὶ ἡ μὲν ἐκέντησε, τὸ δὲ ὑγρὸν ἐξεχώρησε, μένει δὲ ἀπαθὴς ἡ κόρη, καὶ ὁρᾷ αὖθις καὶ δεῖται σοφίας καὶ χειρουργίας ἀνθρωπικῆς οὐδὲ ἕν.

Ἀσκληπιαδῶν] Ita Mediceus pro Ἀσκληπιοῦ. *Plinius* VIII. 50. oculos suffusos capra junci puncto sanguine exonerat, caper rubi.

CAPUT XV.

Ποταμὸν ἐλέφαντες διέρχονται, οἱ μὲν ἔτι νέοι διανηχόμενοι· οἱ δὲ ἤδη τέλειοι, καὶ εἰ καλύπτοιντο ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἀνέχουσι μέντοι τὰς προβοσκίδας ὑπὲρ τὸ ὕδωρ· τὰ δὲ ἀρτιγενῆ πώλια ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἢ κεράτων φέρουσι αἱ μητέρες. Τῶν μὲν οὖν κινδύνων καὶ πόνων οἱ νέοι κατάρχονται· ποτοῦ δὲ ἄρα καὶ τροφῆς ἀφίστανται, τοῖς πρεσβυτέροις αἰδῶ νέμοντες, καὶ τῶν Λυκούργου τιμῶντες τὸ γῆρας νόμων δέονται οἶδε οὐδέν. Γήρᾳ δὲ παρειμένον ἐλέφαντα ἢ νόσῳ κατειλημμένον, οὐκ ἄν ποτε οἱ συναγελαζόμενοι καταλείποιεν· αλλὰ πιστῶς παραμένουσι, καὶ ἀναῤῥῶσαι σπεύδουσι τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἂν διώκωνται, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ μάχονται, καὶ τιτρώσκονται παρόντες, φυγεῖν δυνάμενοι. Καὶ τὰ βρέφη δὲ τὰ νεαρὰ οὐκ ἄν ποτε αἱ τεκοῦσαι προδοῖεν· ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις ἐκεῖναι πιστῶς παραμένουσι, καί τοι τῶν θηρατῶν ἐγκειμένων, καὶ πρότερόν γε τὴν ψυχὴν ἀπολείποιεν ἂν, ἢ τὰ τέκνα. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν μειράκιον ὢν ἄνθρωπον πρεσβῦτιν Λαινίλλαν ὄνομα; καὶ ἐδείκνυτο ὑπὸ πάντων, καὶ ἐπ' αὐτῇ μῦθος ἐλέγετο, καὶ ὅγε μῦθος τοιόσδε ἦν· Οἱ πρεσβύτεροι πρὸς μὲ ἔφασκον ἐκείνην τὴν ἄνθρωπον ἐρασθεῖσαν οἰκέτου δριμέως, αὐτῷ μὲν συγκαθεύδειν, κηλῖδα δ' ἄρα παισὶ τοῖς ἑαυτῆς περιάπτειν· οἱ δὲ εὐγενεῖς ἦσαν, καὶ εἰς τὴν βουλὴν τὴν Ῥωμαίων ἐτέλουν ἐκ πατέρων τε καὶ τῶν ἄνω τοῦ γένους ἀρξάμενοι. Οἱ τοίνυν αἰδούμενοι τῇ μητρὶ ἤχθοντο τοιαῦτα δρώσῃ, καὶ πράως ὑπενουθέτουν, καὶ τοῦ πραττομένου τὴν αἰσχύνην ἐπέλεγον ἡσυχῇ· ἡ δὲ κυμαίνουσα ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τὸν ἔρωτα ἐπίπροσθεν τῶν υἱέων ποιησαμένη, καταγορεύει

αὐτῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ὅς ἦν τότε, καὶ λέγει ὡς ἐπιβελεύοιεν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἔχων εἰς διαβολὰς τὸ ὖς ῥάδιον, καὶ ὑπόπ]ης ὤν, καὶ δειλὸς, πάθη δὲ ταῦτα ἀγεννῦς διανοίας, ἐπίςευσε. Καὶ οἱ μὲν ὐδὲν ἀδικῦντες ἀπέθνησκον· ἡ δὲ ἆθλον τῦ κατειπεῖν ἠνέγκατο τὸ δύλῳ συγκαθεύδειν ἀδεῶς. Ὦ πατρῷοι θεοὶ, καὶ Ἄρτεμι λοχεία, Εἰλήθυιαί τε Ἥρας θυγατέρες, τί ἂν ὖν ἔτι Μηδείαν εἴποιμεν τὴν Κόλχιν, ἢ Πρόκνην τὴν Ἀτθίδα, τῶν ἐναγχός τε καὶ καθ' ἡμᾶς παθῶν μνημονεύσαντες;

τέλειοι] *Gesnerus* post hanc vocem inferit διαβαίνοντες. In feqq. vulgo τῶν τῦ Λυκέργυ. Sed alterum articulum omittit Mediceus. Rem ipfam narrant *Plinius* VIII. 5. *Plutarchus* de Solertia p. 968. et *Philostratus* V. A. II. 14. *Tzetzes* Chiliad. IV. 122. Cf. etiam infra VIII. 15.

συναγελαζόμενοι καταλείποιεν] *Apostolius* VIII. 10 συναγωνιζόμενοι καταλίποιεν; idem etiam πιςῶς omittit.

οἱ τοίνυν] *Gesner* ὗτοι τοίνυν legit. In feqq. ἐπιβυλεύοιεν αὐτῷ ex Mediceo fcripfit Gronov. pro αὐτῇ.

ἠνέγκατο] Ita Mediceus pro κατηνέγκατο, idem etiam τῷ δύλῳ habet. Medicei fcripturam ἐπιβυλεύοιεν αὐτῷ pro αὐτῇ conjectura affecutus erat *Valefius* V. 8. qui factum ad Commodum refert.

CAPVT XVI.

Τὰς χερσαίας χελώνας οἱ ἀετοὶ συλλαβόντες, εἶτα ἄνωθεν προσήρραξαν ταῖς πέτραις, καὶ τὸ χελώνιον συντρίψαντες, ὕτω ἐξαίρυσι τὴν σάρκα, καὶ ἐσθίυσι. Ταύτῃ τοι καὶ Αἰσχύλον τὸν Ἐλευσίνιον, τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητὴν, τὸν βίον ἀκύω καταςρέψαι. Ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐπί τινος πέτρας καθῆςο, τὰ εἰθισμένα δήπυ φιλοσοφῶν καὶ γράφων· ἄθριξ δὲ ἦν τὴν κεφαλὴν καὶ ψιλός· οἰηθεὶς ὖν ὁ ἀετὸς πέτραν εἶναι τὴν κεφαλὴν, εἶτα μέντοι κατ' αὐτῆς ἀφῆκεν, ἣν κατεῖχε, χελώνην, καὶ ἔτυχε τῦ προειρημένυ τὸ βέλος, καὶ ἀπέκ]εινε τὸν ἄνδρα.

τὰ εἰθισμένα] Ita Mediceus pro καὶ εἰθισμένα. Rem narrant *Plinius* X. 3. *Valerius Maximus* IX. 11.

CAPVT XVII.

Κήρυλος δὲ καὶ ἀλκυὼν ὁμόνομα καὶ συμβιοῖ. Καὶ γήρα γε παρειμένυς αὐτὺς ἐπιθέμεναι αἱ ἀλκυόνες περιάγυσιν ἐπ' αὐτῶν τῶν καλυμένων μεσοπ]ερυγίων. Ἄνθρωποι δὲ καὶ τῶν ἀνδρῶν ὑπογηράντων καταφερο-

νοῦσι, καὶ πρὸς τὰ μειράκια ἀφορῶσι· καὶ οἱ γήμαντες περὶ τὰς νέας μαίνονται, τῶν ἀφηλικεστέρων γαμετῶν ὥραν μὴ τιθέμενοι, καὶ οὐκ αἰδοῦνται οἱ ἔμφωνοι τῶν ἀλόγων ζώων βιοῦντες ἀλογώτερον.

κήρυλος] *Antigonus* c. 27. et *Suidas* v. *κήρυλος* volunt mares halcyonas ita dici. Sed *Aelianus* genere diversas facit aves etiam supra V. 48. *Aristoteles* H. A. VIII. 3 *ἀλκυόνα* et *κήρυλον* inter maritimas aves una nominat, sed dubitat *Gesnerus* H. Avium p. 85 num genere an sexu tantum, ut interdum facit, distinguat. Caudam motitare cerylus dicitur ab *Archilocho* apud *Aelianum* XII. 9.

CAPVT XVIII.

Λέγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν καλουμένην Κοπτὸν δύο μόνους ὁρᾶσθαι κόρακας. Ἀλλὰ καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ τὴν ὄρειον παραφυλάττοντες διὰ τὸ τῆς σμαράγδου μέταλλον, διϊσχυρίζονται καὶ οἴδε τοσούτους ὄρνιθας τοῦ γένους τοῦδε οἰκεῖν καὶ ἐκεῖθι. Νεὼς δὲ Ἀπόλλωνι τιμᾶται ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ, ὑπὲρ οὗ ἱεροὺς εἶναί φασιν αὐτούς.

οἱ τὴν ὄρειον] *Plinius* XXXVII. sect. 17. tertium locum Aegyptii habent, qui eruuntur circa Copton oppidum Thebaidos in collibus ex cautibus. — Ibid. sect. 18. ab his Aethiopici laudantur a Copto dierum trium itinere, ut auctor est Juba, acriter virides, sed non facile puri aut concolores. De posterioribus loqui videtur *Olympiodorus* ap. *Photium* p. 194. ubi se circa urbem Primam, quae olim Thebaidis prima ordine in confinio Blemmyum fuit, dierum quinque itinere a Thebis et Syene, vidisse narrat metalla smaragdi, unde Aegypti regibus tanta smaragdi copia suppeditabat.

CAPVT XIX.

Καὶ ταῦτα δὲ τὰ ἴδια τῶν ζώων εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστι. Νωθέστερά πως δοκεῖ πρόβατον καὶ ὄνος. Ἄτολμα δὲ νεβροὶ καὶ πρόκες, καὶ ζόρκες τε, καὶ πύγαργοι, καὶ οἱ λαγῳ, οὓς δὴ καὶ πτῶκας οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν, ἐκ τοῦ πτώττειν δηλονότι· καὶ ἄλλα δὲ καὶ τῶν πετεινῶν ἐστιν ἄτολμα, ὥσπερ οὖν οἱ στρουθοί· καὶ τῶν ἐνύδρων οἱ κεστρεῖς. Ἀκόλαστα δὲ κυνοκέφαλοί τε καὶ τράγοι, οὗτοι μὲν καὶ ὁμιλεῖν γυναιξί φασιν αὐτούς· καὶ ἔοικεν αὐτὸ θαυμάζειν ὁ Πίνδαρος. Καὶ κύνες δὲ γυναιξὶν ἐπιτολμᾶν ἐλέχθησαν. Καὶ μέντοι καὶ κριθῆναι λέγεται γυνὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ μοιχείας ὑπὸ τοῦ γήμαντος· καὶ ὁ μὲν μοιχὸς ἐν τῇ δίκῃ κύων εἶναι ἐλέγετο. Ἤκουσα δὲ κυνο-

κεφάλους καὶ παρθένοις ἐπιμανῆναι, καὶ μέντοι καὶ βιάσασθαι, ὑπὲρ τὰ μειράκια τὰ τοῦ Μενάνδρου τὰ ἐν ταῖς Παννυχίσιν ἀκόλαστα. Λαγνίστατον δὲ καὶ ὁ πέρδιξ, καὶ μοιχικόν· λάθρα γοῦν ἐπὶ τὰς θηλείας, καί πως ἀψοφητὶ, λέγονται φοιτᾷν. Τροφῆς δὲ τὴν κοινωνίαν ἥκιστα ἐνδέχονται κύνες· πολλάκις γοῦν καὶ ὑπὲρ ὀστέου ἀλλήλους σπαράττουσιν, ὥσπερ οὖν ὁ Μενέλεως καὶ ὁ Πάρις ὑπὲρ τῆς Ἑλένης. Μόνους δὲ ἀκούω τοὺς Μεμφίτας κύνας εἰς μέσον τὰς ἁρπαγὰς κατατίθεσθαι, καὶ ἐσθίειν κοινῇ. Ἄσπονδον δὲ καὶ ἔκδικον ὁ σῦς· ἀλλήλων γοῦν ἤτοι νεκρῶν ἐσθίουσι· καὶ οἱ ἰχθῦς δὲ οἱ πλεῖστοι δρῶσιν αὐτό. Ἀσεβέστατον δὲ ὁ ποτάμιος ἵππος, γεύεται γὰρ καὶ τοῦ πατρός. Ἀναιδῆ δὲ, καὶ μὴ ῥᾳδίως ὑποστελλόμενα, μυῖαι καὶ κύνες.

ἐλίχθησαν] *Gesnerus* ἠλίχθησαν emendat. Locum *Pindari* reperies in Fragmentis p. 58.

τὴν κοινωνίαν] Articulum adjecit Mediceus; idem deinde γοῦν post πολλάκις pro οὖν. Occidi hippopotamum a natis tradit etiam *Plutarchus* de Solertia p. 962.

CAPUT XX.

Ἀγριώτατον δὲ λύκοι· λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι, ὅτι καὶ ἀλλήλους ἐσθίουσι· τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκεῖνόν φασιν. Εἰς κύκλον ἑαυτοὺς περιάγοντες, εἶτα μέντοι θέουσιν· ὅταν δέ τις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν δρόμον ἰλίγγου σκοτοδινιάσῃ, καὶ περιτραπῇ, οἱ λοιποὶ κειμένῳ προσπεσόντες σπαράττουσιν αὐτὸν, καὶ ἐσθίουσι. Δρῶσι δὲ ἄρα τοῦτο, ἐπὰν ἀθηρίᾳ περιπέσωσι. Πρὸς γὰρ τὸ μὴ πεινᾷν, πάντα λῆρον ἥγηνται, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἀνθρώπων κακοὶ πρὸς τὸ ἀργύριον.

τὸν τρόπον] Ante has voces vulgo καὶ insertum legitur, quod Mediceus omittit; qui contra ἄρα post δρῶσι δὲ addit.

CAPUT XXI.

Κακοηθέστατον δὲ ἄρα τῶν ζώων ὁ πίθηκος ἦν, καὶ ἔτι πλέον ἐν οἷς πειρᾶται μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον. Αὐτίκα γοῦν ἰδὼν ἐξ ἀπόπτου τροφὸν λούσασαν παιδίον ἐν σκάφῃ, καὶ πρῶτον μὲν ἀπολύουσαν τὰ σπάργανα,

εἶτα δὲ ἐκ τοῦ λουτροῦ κατειλοῦσαν αὐτὸ, παραφυλάξας ἔνθα ἀνέπαυσε τὸ βρέφος, ὡς εἶδεν ἐρημίαν, εἰσέθορε διά τινος ἀνεῳγμένης θυρίδος, ἐξ ἧς οἱ καὶ πάντα σύνοπτα ἦν· καὶ ἄρας ἐκ τῆς εὐνῆς τὸ παιδίον, καὶ γυμνώσας ὡς ἔτυχεν ἰδὼν, καὶ κομίσας εἰς μέσον τὴν σκάφην, ζέον ὕδωρ (καὶ γὰρ ἦν ἐπί τινων ἀνθράκων θερμαινόμενον) τοῦ δυστυχοῦς παιδίου κατέχεε, καὶ μέντοι καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸ οἴκτιστα.

αὐτίκα γοῦν — ἐξ ἀπόπτου] Mediceus γοῦν pro οὖν dedit et voces ἐξ ἀπόπτου supplevit. Idem deinde δυστυχοῦς pro ἀτυχοῦς.

CAPVT XXII.

Κακόηθες δὲ ἄρα καὶ ὕαινα ἦν, καὶ ὃ καλοῦσι κοροκότταν. Ἡ γοῦν ὕαινα πρὸς τὰ αὔλια νύκτωρ φοιτᾷ, καὶ μιμεῖται τοὺς ἐμοῦντας. Ἀκούοντες δὲ οἱ κύνες προσίασιν, ὡς ἐπ' ἄνθρωπον· ἡ δὲ αὐτοὺς συλλαμβάνει, καὶ ἐσθίει. Πανουργίαν δὲ κοροκόττα, ἣν ἤκουσα, καὶ αὐτὸς ἔοικα λέξειν νῦν. Εἰς τοὺς δρυμοὺς ἑαυτὸν ἐγκρύψας, εἶτα μέντοι τῶν ὑλουργούντων ἀκούει, καὶ καλούντων ἀλλήλους ἐξ ὀνόματος, καὶ μέντοι λαλούντων αὐτά· εἶτα μέντοι μιμεῖται τὰς φωνὰς, καὶ φθέγγεται (εἰ καὶ μυθῶδες τὸ εἰρημένον) ἀνθρωπίνη γοῦν φωνῇ, καὶ καλεῖ τὸ ὄνομα, ὃ ἤκουσε, καὶ ὁ κληθεὶς πρόσεισιν· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ πάλιν καλεῖ· ὁ δὲ καὶ μᾶλλον κατὰ τὴν φωνὴν ἔρχεται· ὅταν δὲ αὐτὸν τῶν συμπονούντων ἀπαγάγῃ, καὶ ἔρημον ἀποφήνῃ, συλλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ ποιεῖται τροφὴν τὸ ἐντεῦθεν φωνῇ δελεάσας.

ἐμοῦντας] Ita etiam *Aristoteles* H. A. VIII. 3. et *Plinius* VIII. 30. Pro κοροκόττα reliqui auctores scribunt κροκόττα.

CAPVT XXIII.

Ἀμύνεσθαι δὲ τὸν προαδικήσαντα ὁ λέων οἶδε. Καὶ εἰ μὴ παραχρῆμα αὐτῷ τιμωρήσαι,

Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσσῃ,
Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι.

Καὶ τούτου μαρτύριον Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, ὁ τοῦ παρὰ

Ῥωμαίοις ὁμηρεύσαντος πατήρ. Ἠλαυνέ ποτε διὰ τῆς ἐρήμης ἐπί τινα ἔθνη τῶν ἀποστάντων, καί τις αὐτῷ τῶν παραθεόντων μειρακίσκος εὐγενὴς μὲν καὶ ὡραῖος, ἤδη δὲ θηρατικὸς, λέοντά πως παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκφανέντα ἀκοντίῳ βάλλει, καὶ σκοποῦ μὲν ἔτυχε, καὶ ἔτρωσεν, οὐ μὴν ἀπέκτεινε. Κατὰ σπουδὴν δὲ τῆς ἐλάσεως οὔσης, τὸ μὲν θηρίον ἀνεχώρησε· παρέδραμε δὲ καὶ ὁ τρώσας, καὶ οἱ λοιποί. Ἐνιαυτοῦ γε μὴν διελθόντος ὁλοκλήρου, ὁ μὲν Ἰόβας κατορθώσας ἐφ᾽ ἃ ἐστάλη, τὴν αὐτὴν ὑποστρέφων ἔρχεται κατὰ τὸν τόπον, ἔνθα ἔτυχεν ὁ λέων τρωθείς. Καὶ ὄντος πλήθους παμπόλλου, πρόσεισι τὸ θηρίον ἐκεῖνο, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀπέχεται· συλλαμβάνει δὲ τὸν τρώσαντα πρὸ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν, ὄνπερ οὖν παρὰ τὸν χρόνον τὸν προειρημένον ἐφύλαττεν, ἀθρόον ἐκχεῖ, καὶ διασπᾷ τὸ μειράκιον γνωρίσας· ἐτιμώρησε δὲ οὐδεὶς, φοβηθέντες ὀργὴν λέοντος ἰσχυρὰν, καὶ δεινῶς ἐκπληκτικὴν, ἄλλως τε καὶ ἡ πορεία ἤπειγε.

ἀλλά γε] Est locus *Homeri* ex Iliad. Α. 82. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. VIII. 5. *Plinium* VIII. 30.

εὐγενὴς μὲν] Ita Mediceus pro εὐγενής τε. Idem post θηρίον pronomen ἐκεῖνο addidit.

CAPUT XXIV.

Καρκίνων γένη διάφορα, καὶ φῦλα ποικίλα, ἀκούω εἶναι. Καὶ γὰρ οὖν καὶ πετραῖοί εἰσι· ἀλλὰ καὶ πηλοὶ τίκτουσι καρκίνους, καὶ φυκία, καὶ ψάμμος, ἰδέαι τε αὐτῶν καὶ ἐπωνυμίαι πολλαί. Πλανῶνται δὲ δεῦρο κἀκεῖσε, καλούμενοι δρομίαι, ὧδε γὰρ ἐπαινεῖν αὐτοὺς πρεπωδέστατον. Ἀτρεμεῖν γὰρ καὶ ἡσυχάζειν ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας οὔτε ἐθέλουσιν, οὔτε πεφύκασιν· ἀλλὰ περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἀλῶνται, ὅθενπερ καὶ ἐξέφυσαν, ἤδη δὲ καὶ στέλλονται πορρωτέρω, ὥσπεροῦν οἱ τῶν ἀνθρώπων φιλαπόδημοι. Ἡ δὲ πρόφασις τῆς πλάνης ἐς τὰ πετρώδη χωρία ἐλθεῖν, καὶ ἐς τὰ πηλώδη πολλάκις· ὑπόθεσις δὲ αὐτοῖς τῆς τοσαύτης ἄλης, τὸ ἐθέλειν πλείονός τινος ἀπολαῦσαι. Ἐν δὲ τῷ Θρακίῳ Βοσπόρῳ ἐπειδὰν

τὸ ῥεῦμα βίαιον ἐκ Πόντου καταφέρηται, βούλονται μὲν οἱ καρκίνοι πρὸς ἐναντίον ὠθούμενοι τὸν ῥοῦν βαδίζειν· ταῖς δὲ ἄκραις, ὡς τὸ εἰκὸς, βιαιότερον τὸ ῥεῦμα περιερήγνυται, τοὺς οὖν καρκίνους ὠθήσει τε πάντως καὶ ἀνατρέψει εἰ μέλλουσιν ἰέναι τῷ ῥῷ ὁμόσε. Οἱ δὲ ταῦτα προϊσασι, καὶ ἐπειδὰν ἀφίκωνται τῆς ἄκρας πλησίον, ἕκαστος ἔν τινι κολπώδει χωρίῳ εἶτα ἑαυτὸν ἐπέχει, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναμένει· εἶτα ἀθροισθέντες ἐν ταὐτῷ, προσανέρπουσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ ἀναρριχῶνται ἐπὶ τοὺς κρημνοὺς, τὸ μάλιστα ῥοῶδες καὶ βίαιον τοῦ πελάγους πεζοὶ διέρχονται· εἶτα ἔξω τῆς ἄκρας γενόμενοι, καὶ παραμείψαντες αὐτὴν, εἰς τὴν θάλατταν κατίασιν αὖθις. Φείδονται δὲ αὐτῶν οἱ ἁλιεῖς, ὅτε ἑκόντες ἐπὶ τὴν γῆν προσέρπουσι, σωθῆναι δεόμενοι ὁμοῦ αὐτοῖς· οὔκουν αὐτοῖς ὑπομένουσι τοῦ κλύδωνος ἀγριώτεροι δοκεῖν οἱ ἄνθρωποι.

καὶ γὰρ δὴ καὶ] Ultimum καὶ adjecit Mediceus. Cf. *Plinius* IX. 31.

δρομίαι] Sunt quos *Aristoteles* H. A. IV. 2. et ex eo *Plinius* IX. 31. ἱππεῖς, i. e. equites vocant, in Phoenicum litoribus frequentes. Eosdem descripsit *Belonius* Observ. II. 77. et *Hasselquist* p. 474. *Linnaeus* cursores dixit. Cf. *Becmann* de Historia Naturali Veterum p. 233. et *L. Th. Gronov* ad *Plinii* IX. p. 117.

ῥεῦμα — ἐκ Πόντου καταφέρηται] Ita Mediceus pro πνεῦμα βίαιον ἐκφέρηται. *Plinius* l. c. universi aliquando congregantur: os Ponti evincere non valent: quamobrem regressi circumeunt, apparetque tritum iter.

περιερήγνυται] Ita Cod. alter Gesneri cum Mediceo pro παραρήγνυται. In seqq. vulgo ἀποτρέψει. Cod. alt. Gesneri ἀνατρέψειε, nostrum Mediceus habet.

CAPVT XXV.

Ζηλοτυπίαν ζώου φρονιμωτάτου, καὶ μέντοι καὶ σωφρονεστάτου ἄνω που οἶδα εἰπών· πορφυρίων δὲ ἄρα τὸ ζῶον ἦν, εἴτι μέντοι καὶ παρ' ἡμῖν μνήμης ὑγιοῦς ἀγαθόν ἐστι. Ἤδη δὲ καὶ κυνίδιον μοιχοῖς πολέμιον, καὶ ἔχθιστον τῷδε τῷ φύλῳ, πέπυσμαι Σικελικόν. Ὁ μὲν μοιχὸς ἔνδον ὑπεκρύπτετο, τῆς γυναικὸς τῆς μάχλου πυθομένης ἥκειν τὸν ἄνδρα ὡς ἐξ ἀποδημίας, καὶ ὅς γε ᾤετο σκέπης ἐν καλῷ εἶναι. Οἱ γάρτοι τῶν οἰκετῶν δεκασθέντες ὅσοι γοῦν τῇ δεσποίνῃ τὸ κακὸν συναπέκρυπτον (ἦσαν δὲ ἄρα ὅσοι κατὰ τὸ πατρῷον καὶ μύρων ἐπιστάται φησὶν εἶναι Εὐριπίδης, καὶ οἱ θυρωροὶ δὲ) εἶτα μέντοι θαρρεῖν

ἐποίουν τὸν τῆς εὐνῆς κλῶπα· οὐ μὴν ἀπήντησε ταύτῃ ταῦτα, ἐπεὶ καὶ πολλοῦ δεῖ· τὸ γάρ τοι κυνίδιον, ἔνθα ὁ μοιχὸς ἦν, ὑλακτεῖ τε ἅμα, καὶ μέντοι καὶ ταῖς θύραις τοὺς πόδας προσαῤῥάττει, ὡς ἐκπλῆξαι τὸν δεσπότην, καὶ συμβαλεῖν ἐκ τοῦ δρωμένου κακὸν εἶναί τι ὑπολανθάνον. Καὶ οἷα εἰκὸς δείσας, τὰς θύρας ἐκβαλὼν τὸν μοιχὸν καταλαμβάνει· καὶ εἶχε ξίφος ἐκεῖνος, καὶ νύκτα ἀνέμενεν, ἵνα ἀποκτείνῃ τῆς οἰκίας τὸν δεσπότην, καὶ τὴν προειρημένην ὑπογήμῃ γυναῖκα.

δὴ ἄρα τὸ ζῷον] Ex Mediceo δὴ accessit. Deinde ὅσγε ἔφατο scripsi cum *Gesnero* pro ὥσγε.

τὸ πατρῷον] Ita recte Cod. alter Gesneri cum Mediceo pro τῶν πατρῴων. Pro sequenti ἐπιτάττει Cod. alt Gesneri ἐπίτατται. Locum *Euripidis* ignoro; sed ὅσοι — φησὶν εἶναι barbarum esse bene novi. In seqq. συμβαλεῖν recte, Mediceus pro συλλαβεῖν.

CAPUT XXVI.

Σοφὰ δὲ αἰγῶν ἐστι καὶ ἐκεῖνα· πτύελον ἀνθρώπου θανατηφόρον εἶναι ζώῳ ἑτέρῳ καλῶς ἴσασι, καὶ φυλάττονται· ὥσπερ οὖν καὶ ἡμεῖς πειρώμεθα ἀποδιδράσκειν, ὅσα ἀνθρώπῳ κακόν ἐστιν, εἴπερ οὖν ἀπογεύσαιτο αὐτῶν. Ἤδη μέντοι τις καὶ ἄνθρωπος ἀγνοῶν καὶ λαθὼν κατέπιεν· αἱ δὲ αἶγες, οὐκ ἂν αὐτὰς λάθοι τὸ ἤδη προειρημένον· ἀποκτείνειν δὲ καὶ τὰς θαλαττίας σκολοπένδρας τὸ αὐτὸ δήπου πτύελον δεινότατόν ἐστι. Μέλλουσα δὲ ἡ αἴξ ἀποσφάττεσθαι, σαφῶς οἶδε· καὶ τὸ μαρτύριον, οὐκ ἂν ἔτι τροφῆς προσάψαιτο. Οὐκ ἀξιοῖ δὲ προβάτων οὐραγεῖν, ἀλλ' ἡγεῖσθαι οὖν αὐτὴν δεῖν καὶ ἐκ τῆς βαδίσεως ὁμολογεῖ· προθεῖ γοῦν ἐκεῖνα, καὶ μέντοι καὶ αὐτὰς τὰς αἶγας ὁ τράγος τῷ γενείῳ θαῤῥῶν, καὶ κατά τινα φύσιν θαυμαστὴν τοῦ θήλεως προκρίνων τὸ ἄῤῥεν.

πτύελον] Salivam hominis capris nocere, nusquam legere memini. De scolopendra supra IV. 22.

CAPUT XXVII.

Εὐπειθέστατα δὲ ἄρα τῶν ζώων τὰ πρόβατα ἦν, καὶ ἄρχεσθαι φύσει πεπαιδευμένα. Ὑπακούει γοῦν καὶ τῷ νομεῖ, καὶ τοῖς κυσὶ, καὶ μέντοι καὶ ἕπονται ταῖς

αἰξί. Φιλεῖ δὲ καὶ ἄλληλα ἰσχυρῶς, καὶ ὑπὸ γε τῶν λύκων ἐπιβουλεύεται ἧττον· οὐ γὰρ πλανᾶται ἰδίᾳ ἕκαστον, οὐδὲ μὴν ἀπὸ τοῦ συννόμου σχίζεται, ὥσπερ οὖν αἱ αἶγες. Λέγουσι δὲ Ἄραβες, ὅτι ἄρα τὰ παρ' αὐτοῖς ποίμνια πιαίνεται ὑπὸ μουσικῆς μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τοῦ χιλοῦ. Τῶν δὲ ἁλμυρῶν ἐσθίει ἥδιον, ποιεῖται γὰρ τὴν τοιαύτην τροφὴν ποτοῦ ὄψον. Τάγε μὴν πρόβατα καὶ ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι αὐτοῖς ὁ βοῤῥᾶς καὶ ὁ νότος συμμάχονται πρὸς τὸ τίκτειν, οὐ μεῖον τῶν κριῶν ἀναβαινόντων αὐτά· οἶδε καὶ τοῦτο, ὅτι ἄρα ὁ μὲν βοῤῥᾶς ἀῤῥενοποιός ἐστιν, ὁ δὲ νότος θηλυγόνος εἶναι πέφυκε· καὶ ἐὰν δέηται τοῦδε τοῦ ἐκγόνου ἢ τοῦδε, ὀχευομένη ἡ ὄϊς, πρὸς τὸν ἀπέβλεψεν, ἢ πρὸς τόν. Ἀχιλλεὺς μὲν, ἵνα φίλος αὐτῷ κείμενος ἐπὶ τῆς πυρᾶς καυθῇ, εὐχῆς ἐδεῖτο, καὶ ἡ Ἶρις παρεκάλει τοὺς ἀνέμους αὐτῷ, ὦ καλὲ Ὅμηρε, καὶ ὑπισχνεῖται ἥκουσιν ἱερουργίαν οἱονεὶ μισθόν. Καὶ ὁ τοῦ Νεοκλέους δὲ Ἀθηναίους ἐδίδασκε θύειν τοῖς πνεύμασιν. Αἱ δὲ ὄϊς ἀπραγμόνως, καὶ ἄνευ τινὸς τερατείας, τοὺς ἀνέμους εἰς ὠδῖνα τὴν σφετέραν ὑπηρέτας ἑτοίμους καὶ ἀκλήτους ἔχουσι, σκοποὶ δὲ ἄρα τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ποιμένες ἀγαθοί· ὅταν γοῦν ὁ νότος πνέῃ, τότε τοὺς κριοὺς ἐπὶ τὰς ὄϊς ἄγουσιν, ἵνα ἡ ἐπιγονὴ ἡ θηλύγονος ᾖ αὐτοῖς μᾶλλον.

τῶν δὲ ἁλμυρῶν] Hinc *Aristoteles* H. A. VI. 18 τὰ τὸ ἁλυκὸν ὕδωρ πίνοντα πρότερον ὀχεύεσθαι ait.

συμμάχονται] Ita Cod. alter Gesneri, Mediceus, et *Apostolius* I. 82. pro συμβάλλονται. Eandem rem narrat *Aristoteles* l. c. *Plinius* VIII. 47. et *Columella* VII. 3. Pro ἐκγόνου *Apostolius* γένους habet.

Ἀχιλλεὺς μὲν ἵν] Ita *Apostolius* et deinceps αὐτῷ pro vulgato Ἀχ. δέ. Gronovius μὲν solum receperat. Locus *Homeri* est in Iliade Ψ. 194. Filius Neoclis est Themistocles.

CAPVT XXVIII.

Ὅτε τὸν Ἰκάριον ἀπέκτειναν οἱ προσήκοντες τοῖς πρῶτον πιοῦσιν οἶνον, καὶ εἰς ὕπνον ἐμπεσοῦσιν, οὐκ εἰδότες πω μὴ θάνατον εἶναι τὸ πραχθὲν, ἀλλ' οἰνηρὸν κάρον, νενόσηκαν οἱ κατὰ τὴν Ἀττικὴν, ἐμοὶ δοκεῖν, τοῦ Διονύσου τιμωροῦντος τῷ πρώτῳ γεωργῷ τῶν αὐτοῦ φυτῶν καὶ πρεσβυτάτῳ. Ὁ γοῦν Πύθιος ἔχρησεν, εἰ βούλοιται

τυχεῖν σωτηρίας, Ἰκαρίῳ θύειν καὶ Ἠριγόνῃ τῇ τούτου παιδὶ, καὶ τῷ κυνὶ τῷ ᾀδομένῳ, ὅτι ἄρα δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας τὴν πρὸς τὴν δέσποιναν βιῶναι μετ' αὐτὴν οὐκ ἔγνω ἄν· παίζει δὲ Εὐριπίδης λέγων·

Χρηστοῖσι δούλοις συμφορὰ τὰ δεσποτῶν
Κακῶς πιτνῶντα, καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται,

Ποῦ γὰρ ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ δεσπότῃ τέθνηκεν, κυνὸς δούλου δράσαντος αὐτό;

νενόσηκαν] *Gesnerus* emendabat: οἱ πρῶτον πίνοντες οἶνον καὶ ἐμπεσόντες: quam conjecturam non necessariam esse docuit Gronovius, qui conferre jubet *Hygini* Astronom. c. IV. et *Tzetzae* Chiliad. IV. 128. μὴ ante θάνατον addidit Mediceus; sed *Hemsterhusius* ad *Lucianum* I. p. 248 ὁ θάνατον legendum censet, et post φυτῶν comma delendum. Pro νενόσηκαν *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 253 ἐνόσησαν legit.

πιτνῶντα] In *Euripidis* Medea v. 54 πιτνόντα exstat.

CAPUT XXIX.

Ἴδιον δὲ ἄρα τῆς τῶν κυνῶν εἰς τοὺς τρέφοντας εὐνοίας καὶ ἐκεῖνο μαρτυρεῖ. Ὁ Κολοφώνιος ἀνὴρ παραγίνεται εἰς τὴν Τέων, συνωνησόμενός τινα (καὶ γὰρ ἦν ἐμπορικὸς, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὠνίων καπηλείαν τε καὶ μεταβολὴν πρόσοδον εἶχεν) ἀργύριον δὲ ἐπηγάγετο, καὶ οἰκέτην, καὶ κύνα. Ἔφερε δὲ τὸ ἀργύριον ὁ δοῦλος· ἐπεὶ δὲ πρὸ ὁδοῦ ἦσαν, ὁ οἰκέτης ἐξετρέπετο, ἤπειγε γάρ τι αὐτὸν τῶν κατὰ φύσιν, ἠκολούθησε δὲ καὶ ὁ κύων. Τὸ τοίνυν φασκώλιον ἀνέπαυσεν ὁ νεανίας, καὶ ἀνελέσθαι πάλιν οὐκ ἐνενόησεν, ἀλλ' ᾤχετο ἀπιών· ὁ δὲ κύων ἑαυτὸν κατακλίνας ἐπὶ τῷ ἀργυρίῳ ἔμενεν ἥσυχος. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν Τέων ὅ,τε δεσπότης καὶ ὁ οἰκέτης, εἶτα μέντοι ἄπρακτοι ἐπανῆλθον, ὅτου ὠνήσονται οὐκ ἔχοντες· τὴν αὐτήν γε μὴν ἐκτρέπονται πάλιν, ἔνθα ὁ οἰκέτης ἀπέλιπεν τὸ βαλάντιον, καὶ καταλαμβάνουσι τὸν σφέτερον κύνα ἐπικείμενον αὐτῷ, καὶ μόλις ἐμπνέοντα ὑπὸ λιμοῦ· ὁ δὲ, ὡς εἶδε τὸν δεσπότην καὶ τὸν ὁμόδουλον, αὐτὸν ἀποκλίνας τοῦ φασκωλίου, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τὴν φρουρὰν καὶ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Οὔκουν οὐδὲ Ἄργος ὁ κύων μυθοποίημα ἦν, ὦ θεῖε Ὅμηρε, σὸν,

ὐδὲ κόμπος ποιητικὸς, εἴπερ ὖν καὶ τῷ Τηΐῳ ταῦτα ἀπήντησεν, ὅσα καὶ προεῖπον.

καὶ ἐκεῖνο μαρτυρεῖ] Ex more Aeliani post *ἐκεῖνο* interpungendum, et deinceps infit Sophista, *μαρτυρεῖ Κολοφώνιος ἀνήρ· παραγίνεται*. Vitium hujus loci vidit etiam *Valckenair* ad *Euripidis* Fragm. p. 289. — Ridicule *Tzetzes* Chiliad. IV. c. 131. v. 235 narrationem hanc ad Anacreontem Tejum transtulit, quod non animadvertit *Barnes* in Vita Anacreontis §. 35. Monui de hac re in Periculo Critico p. 98.

ἀνελέσθαι] Ita Mediceus pro *ἑλέσθαι*. Deinceps *Wardus* *ὠνήσαντες* emendabat. De Argo Ulyssis cane vide Odyss. P. 300.

CAPVT XXX.

Γένος καρκίνων ἐςὶ, καὶ πετηλίαι ὄνομα αὐτοῖς. Τῶν μὲν ὖν ἄλλων ἰδεῖν εἰσι λευκότεροι, τίκτονται δὲ ἐν τῷ πηλῷ. Δείσαντες δὲ ὗτοι καὶ πέτονται, ἔχυσι γὰρ πτερύγια μικρὰ, ἀπερ ὖν αὐτὺς ἡσυχῆ μετεωρίζει τε καὶ ἐλαφρίζει. Βαδίζοντες μὲν ὖν ἥκιςα τύτων δέονται, φοβηθέντες δὲ ἔχυσί τινα ἐπικυρίαν ὐ πάνυ καρτεράν· ἁλίσκονται γὰρ ὔτε ὑψηλοὶ πετόμενοι, ὔτε μὴν μετεωροπορεῖν οἷοί τε ὄντες. Τύτυς μέντοι τὺς καρκίνυς ἐσθίυσί τινες· φασὶ δὲ καὶ ἰσχίῳ πόνῳ ἀγαθὰ εἶναι εἴ τις φάγοι ἀλγῶν.

πετηλίαι] *Gyllium πηλίαι* legisse monet *Gesnerus*. In seqq. vulgo *κατακλίνοντες* quod ex Cod. altero Gesneri ex Mediceo mutatum est. Ante *ἰσχίῳ* Mediceus *καὶ* addidit. De pinnis cancrorum nescio quid statuam. Hodie in toto hoc genere similem speciem frustra quaeras.

CAPVT XXXI.

Αἱ δὲ καρκινάδες τίκτονται μὲν γυμναὶ, τὸ δὲ ὄςρακον ἑαυταῖς αἱρῦνται, ὡς οἰκίαν οἰκῆσαι τὴν ἀρίςην. Ὑποδύεται δὲ καὶ πορφύρας ὄςρακον κενῷ περιτυχῦσα, καὶ ςρόμβυ· καὶ εἰς ὅσον μὲν αὐτὴν ςέγει, χαίρει τῇ καταγωγῇ· ἐὰν δὲ αὐξήσῃ τὴν σάρκα, εἰς ἄλλον μετοικίζεται οἶκον. Περιτυγχάνει δὲ τοῖς προειρημένοις, καὶ πολλοῖς καὶ κενοῖς ὀςράκοις.

καρκινάδες] Ex *Oppiano* Halieut. I. 321. *Καρκίνιον Aristoteli* H. A. V. 15. Pertinet hoc nomen non solum ad Cancrum Bernhardum et Eremitam dictum Gallis, sed plures etiam species complectitur, quae vacuas testaceorum conchas habitant, quasque enumerat in Paguris *Fabricius* Species Insect. T. I. p. 507. Cf. *Basteri* Op. subsceciva p. 74.

CAPVT XXXII.

Οἱ δὲ στρόμβοι καὶ βασιλέα ἔχουσι, καὶ μάλα γε εὐπειθῶς ἄρχονται. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὗτος μεγέθει μέν ἐστι μέγιστος, κάλλει δὲ κάλλιστος. Καὶ εἰ μὲν εἴη οἱ καταδῦναι λῷον, ἔδρασε τοῦτο πρώτιστος· εἰ δὲ ἀναδῦναι, καὶ τοῦδε ἄρχει· μετακινουμένῳ δὲ ἕπονται καὶ οἱ λοιποί. Ὅστις δ' ἂν ἕλῃ τόνδε τὸν βασιλέα, ὅτι ἄμεινον πράξει, καλῶς οἶδε· καὶ μέντοι καὶ εἴτις εἶδε θηρώμενον, εὐθυμότερος ἀπῆλθεν, ὥς τι χρηστὸν καὶ ἐκεῖνος ἔχων. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ καὶ ἆθλον πρόκειται τῷ θηράσαντι τὸν προειρημένον· διδόασι δὲ οἱ συνθηραταὶ δραχμὴν Ἀττικὴν ἕκαστος τῷ ἑλόντι, καὶ τόγε ἆθλον τοῦτο ἐστίν.

μάλα γε] Mediceus γε addidit. Deinde vulgo τοῦτο ὑπάρχει· μετακινουμένῳ δὲ ἔρχονται — καὶ ἐκεῖνος ἔχων; quae omnia ex Mediceo emendata sunt.

CAPVT XXXIII.

Τοὺς ἐχίνους ὁ κλύδων κυλίων εἰς τὰ ἔξω, καὶ προσαράττων τῷ ξηρῷ τῆς θαλάττης βιαιότατα ἐκβάλλει. Τοῦτο τοίνυν ἐκεῖνοι δεδιότες, ὅταν αἴσθωνται φρίττον τὸ κῦμα, καὶ μέλλον πνεῦμα σφοδρότερον ὑπανίστασθαι, ταῖς ἀκάνθαις ἀναιροῦνται λιθίδια, ὅσα εὔκολά ἐστι φέρειν αὐτοῖς, καὶ ἔχουσιν ἔρμα, καὶ οὐ ῥᾳδίως κυλίονται, οὐδὲ πάσχουσιν ὃ δεδοίκασι.

ἐχίνους] Ex *Oppiano* II. 225. Cf. *Plinius* IX. 31. *Plutarchus* de Solertia p. 979. Echinos aculeis moveri planum est; sed ope proboscidum, quas protrudere et retrahere valent, adhaerere et obfirmare corpus videntur. Conf. *Basteri* Op. subsec. p. 114.

CAPVT XXXIV.

Η πορφύρα λίχνον ἐστὶν ἰσχυρῶς, καὶ ἔχει γλῶτταν προμηκεστέραν, καὶ διείρει διὰ παντὸς ὅπερ ἂν καὶ δύνηται, καὶ διὰ ταύτης ἕλκει ὅσα ἂν καὶ ἐσθίει· καὶ διὰ ταύτης δὲ ἁλίσκεται· Καὶ ὁ τρόπος τῆς θήρας ἐκεῖνός ἐστι. Διαπλέκεται κυρτὶς μικρὰ μὲν, πυκνὴ δέ· καὶ ἐντὸς ἔχει στρόμβον τῇ πορφύρᾳ τὸ δέλεαρ, καὶ διῇρηται οὗτος ἐν τῇ κυρτίδι μέσῃ. Ἀγώνισμα οὖν τῇ πορφύρᾳ

διατεῖναι τὴν γλῶττάν ἐστι, καὶ ἐφικέσθαι αὐτῦ· καὶ ἀνάγκη πᾶσαν αὐτὴν προβάλλειν, εἰ μέλλοι μὴ ἁμαρτήσεσθαι, ὃ γλίχεται, λαβεῖν· καὶ ἐκβάλλουσα τὴν γλῶτταν ἐκμυζᾷ, εἶτα διώδησεν ἑαυτὴν ἡ γλῶττα ὑπὸ πλησμονῆς. καὶ ἐξελκύσαι ἀδύνατός ἐστιν αὖθις, μένει τοίνυν ἁλῦσα· καὶ ὁ πορφυρεὺς αἰσθόμενος, ἐθήρασε δεύτερος ὑπὸ τῆς λιχνείας τὴν προειρημένην.

πορφύρα] Ex *Oppiano* V. 605. Cf. infra XV. 16. *Aristoteles* H. A. V. 15. et de Part. II. 2. Pro διῆρται *Gesnerus* legebat διήρται vel διήρτυται. Historiam naturalem purpurae cum piscatura omni qua potui diligentia exposui in Dissertatione Animadversionibus in *Ulloa* Noticias Americanas adjecta.

CAPUT XXXV.

Σκολόπενδρα θαλάττιον θηρίον, καὶ τῷ χερσαίῳ εἰπεῖν ὁμοιότατόν ἐστιν· εἰ δὲ αὐτῆς προσάψεται ἀνθρωπεία σάρξ, ὀδαξᾶταί τε παραχρῆμα καὶ κνησιεῖ, καὶ πάσχει τοιαῦτα, ὁποῖα καὶ ὑπὸ τῆς βοτάνης, ἣν καλῦσι κνίδην. Ποιῦσι δὲ καὶ ἀκαλῆφαι κνησμὸν, ἀλλ' ὔπω τοσῦτον. Εἰσὶ δὲ ἐδώδιμοι μᾶλλον διελθύσης ἰσημερίας αἱ ἀκαλῆφαι.

χερσαίῳ εἰπεῖν] *Gesnerus* ἰδεῖν. Pro κνησιεῖ idem mavult κνησείειν. Cf. *Pierson* ad *Moerin* p. 206. Pro κνησμὸν Cod. alter Gesneri cum Mediceo κνησμονήν.

ἰσημερίας] Scilicet μετοπωρινῆς, ut est in *Aristotelis* H. A. IV. 6. De scolopendris IX. 37 βαδίζουσι δὲ πρὸς τὰ κνισώδη, ὥσπερ αἱ χερσαῖαι· τῷ μὲν οὖν στόματι ὁ δάκνουσι, τῇ δὲ ἅψει καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ὥσπερ αἱ καλούμεναι κνίδαι. Cf. etiam *Dioscorides* II. 16. *Oppianus* II. 424. *Aristoteles* H. A. II. c. 14 εἰσὶ δὲ καὶ σκολόπενδραι θαλάσσιαι παραπλήσιαι τὸ εἶδος ταῖς χερσαίαις, τὸ δὲ μέγεθος μικρῷ ἐλάττους. γίγνονται δὲ περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους. τὴν δὲ χροιὰν εἰσὶν ἐρυθρότεραι, καὶ πολύποδες μᾶλλον καὶ λεπτοσκελέστεραι τῶν χερσαίων. *O. Fr. Müller Von Würmern des süssen Wassers* p. 105. *nereidum* genus ab *Aristotele* intelligi censet. *Urtica* vero ad *Actiniae* aut *Medusae* genus pertinet. Κνίδας petris adhaerentes, immobiles, Actinias *Linnaei*, mobiles vero et mare pervagantes Medusas interpretatur *Pennant* British Zoology Vol. IV. p. 60.

CAPUT XXXVI.

Ὅταν ὑπὸ τῶν θηρατῶν, ὡς ἐν πολέμῳ στρατιῶται, τραπῶσιν οἱ ἐλέφαντες, καὶ εἰς φυγὴν ὁρμήσωσιν, ὐ φεύγουσι διῃρημένοι, ὐδὲ καθ' ἕνα, ἀλλὰ κοινῇ, καὶ πιέζυσιν ἀλλήλυς τῶν συννόμων ἐχόμενοι. Καὶ κύκλῳ μὲν οἱ νέοι, ὡς εἰπεῖν τὸ μαχιμώτατον· ἐν μέσῳ δὲ οἱ γεγηρακότες, καὶ αἱ μητέρες, ὑπὸ ταύταις δὲ τὰ πώ-

λια ἑκάστη τὸ ἴδιον ἀποκρύπτουσα· καὶ ὁρῶνταί γε οἱ δὲ οἱ μικροὶ σπανιώτατα. Ἀθρόους δὲ αὐτοὺς ἐὰν ἀθρήσωσι καὶ λέοντες, ἢ φεύγουσι προτροπάδην, ἢ ἄλλος ἄλλῃ κατέπτηξαν, ὡς νεβροὶ, τοὺς ἐλέφαντας, οἱ τέως φοβεροὶ καὶ ἐκπληκτικοὶ καταδείσαντες. Οὐκ ἀνθίσταται δὲ τοῖς διώκουσιν ἐλέφας, εἰ μή ποτε ἄρα ὑπὲρ τῶν τέκνων, καὶ τῶν νοσούντων· ἐνταῦθα δὲ ἄμαχός ἐστιν.

ἀθρήσωσι] Codex alter Gesneri θεάσωνται.

CAPVT XXXVII.

Πώρου τοῦ τῶν Ἰνδῶν βασιλέως ὁ ἐλέφας, ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ τετρωμένου, πολλὰ ἡσυχῇ καὶ μετὰ φειδοῦς τῇ προβοσκίδι ἐξῄρει τὰ ἀκόντια, καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς τετρωμένος πολλὰ οὐ πρότερον εἶξε, πρὶν ἢ συνιέναι, ὅτι ἄρα ὁ δεσπότης αὐτῷ διὰ τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος τὴν πολλὴν παρεῖται καὶ ἐκθνήσκει. Οὐκοῦν ἑαυτὸν ὑπέκλινε, καὶ ὀκλάσας ἔμεινεν, ἵνα μὴ ἄνωθεν πεσὼν ὁ Πῶρος, εἶτα μέντοι κακωθῇ τὸ σῶμα ἔτι μᾶλλον.

ῥοὴν] Ita pro ῥύαν scripsi cum *Abreschio* ad *Cattieri* Gazoph. Graecum p. 76. De narratione vide *Plutarchum* de Solertia p. 480.

CAPVT XXXVIII.

Ὑρκανοῖς καὶ Μάγνησιν οἱ κύνες συνεστρατεύοντο, καὶ ἦν καὶ τοῦτο συμμαχικὸν ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ ἐπικουρικόν. Συστρατιώτην δέ τις Ἀθηναῖος ἐν τῇ μάχῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι ἐπήγετο καὶ κύνα, καὶ γραφῇ εἴκασται ἐν τῇ Ποικίλῃ ἑκάτερος, μὴ ἀτιμασθέντος τοῦ κυνὸς, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κινδύνου μισθὸν εἰληφότος, ὁρᾶσθαι σὺν τοῖς ἀμφὶ τὸν Κυναίγειρον καὶ Ἐπίζηλόν τε καὶ Καλλίμαχον. Ἔστι δὲ καὶ οὗτοι καὶ ὁ κύων Νίκωνος γράμμα· οἱ δὲ οὐ τούτου, ἀλλὰ τοῦ Θασίου Πολυγνώτου φασί.

καὶ γραφῇ] Ita Mediceus pro ἐν γραφῇ. Pro Νίκωνος etiam h. l. Μίκωνος emendat *Meursius*. Cf. supra ad IV. 50. De Magneribus idem narrat in Varia Histor. XIII. 46. * Hyrcanos, qui h. l. cum Magnetibus conjunguntur, non Persidis incolas, sed minoris Asiae populos intelligit *Valesius* V. 9. de quibus *Plinius* V. 29 Macedones, inquit, Hyrcani cognominari et Magnetes a Sipylo; licet alias constet Hyrcaniam optimis canibus abundasse.

CAPUT XXXIX.

Ὅσοι λέγουσι θῆλυν ἔλαφον τὰ κέρατα οὐ φύειν, οὐκ αἰδοῦνται τοὺς τοῦ ἐναντίου μάρτυρας· Σοφοκλέα μὲν εἰπόντα,

Νομὰς δέ τις κεροῦσσ' ἀπ' ὀρθίων πάγων
Καθεῖρπεν ἔλαφος·

καὶ πάλιν·

Ἄρασα μύξας καὶ κερασφόρους
Στόρθυγγας εἷρπεν ἔκηλος.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τοῦ Σοφίλου ἐν τοῖς Ἀλεάδαις. Ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ·

Ἔλαφον δ' Ἀχαιῶν χερσὶν ἐνθήσω φίλαις
Κεροῦσσαν, ἣν σφάζοντες αὐχήσουσι σὴν
Σφάζειν θυγατέρα.

Ἐν δὲ τοῖς Τημενίδαις τὸ Ἡράκλειον ἆθλον ἔλαφον κέρατα ἔχειν ὁ αὐτὸς Εὐριπίδης φησὶ, τὸν τρόπον τόνδε ᾄδων·

Ἦλθε δ' ἐπὶ χρυσόκερων ἔλαφον,
Μεγάλων ἄθλων τινὰ δεινὸν ὑπο-
στὰς κατ' ἐναύλους ὀρέων ἀβάτους,
Ἐπὶ λειμῶνας, ποίμνιά τ' ἄλση.

Ὁ δὲ Θηβαῖος μουσοποιὸς ἔν τινι τῶν ἐπινικίων ὕμνει λέγων·

Εὐ-
ρυσθέος ἔντυ ἀνάγκα, πατρόθεν
Χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν ἄξον-
θ'.

Καὶ Ἀνακρέων ἐπὶ θηλείας φησίν·

Οἷά τε νεβρὸν
Νεοθηλέα, γαλαθηνὸν,
Ὅς τ' ἐν ὕλῃ κεροέσσης
Ὑπολειφθεὶς ἀπὸ μητρὸς
Ἐπτοήθη·

Πρὸς δὲ τοὺς μοιχῶντας τὸ λεχθὲν, καὶ μέντοι καὶ φάσκοντας δεῖν ἐροέσσης γράφειν, ἀντιλέγει καταχράτος Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ μέ γ' αἱρεῖ τῇ ἀντιλογίᾳ.

περὶ ἂν'] Hunc locum e *Sophoclis* Telepho decerptum esse docet *Pollux* V. c. 12. Vocem *μύξας* in sequenti poetae loco suspectam habeo vitii. Pro *Σοφίλα* Mediceus *Σοφίλλα*. Locus *Euripidis* in Iphigenia hodie non exstat.

τινὰ δεινὸν] Ita pro vulgatis *ἵνα δεινὸν* scripsi auctoritate *Valckenarii* ad *Euripidis* Fragm. p. 468. *Gesnerus χρῆμα δεινὸν* legebat. Deinceps eodem auctore vulgatum *ποιμνιά τε ὕλαν* emendavi. Cod. alter Gesneri *ποίμνια* habet; ipse Gesner *ποιμνικὰ* malebat. Reliquos versus ex sententia *Valckenarii* ordinavi. *Pindari* locus exstat in Olympica III. 50.

ὕλη] Pindari Scholiastes *ὕλαις* habet. Idem cum Cod. altero Gesneri *ὑπὸ ματρός*. Eundem *Anacreontis* locum laudat *Athenaeus* IX. p. 396. —

Φάεννοντας] *Zenodotum* inprimis signari pater ex Pindari Scholiaste. In seqq. scripsi cum *Wyttenbachio* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 8. *μέγ' αἰρεῖ* pro *μεγαίρει*. Cf. infra XIV. 13.

CAPVT XL.

Ἴδια δὲ ἄρα κυνῶν καὶ ἐκεῖνα, εὐνοίας ὑπερβολὴν πᾶσαν ἐκνενικηκότα. Πώλῳ μὲν οὖν τῷ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτῇ ὁ κύων ὁ τρόφιμος αὐτοῦ τεθνεῶτι, καὶ καιομένῳ, ἑαυτὸν συγκατέπρησε, τῇ πυρᾷ ἐμπηδήσας. Καιομένῳ δὲ καὶ Μέντορι σκύλακες Ἐρετρικαὶ ἑαυτὰς συγκατέπρησαν, ἐκοῦσαι κοινωνήσασαι τοῦ τέλους. Θεόδωρον δὲ ἄνδρα ψαλτικὴν ἀγαθὸν, τὸν μὲν ἐς τὴν σορὸν ἐνέθεσαν οἱ προσήκοντες, κυνίδιον δὲ Μελιταῖον ἑαυτὸ ἐνέβαλεν εἰς τὴν θήκην τοῦ νεκροῦ, καὶ συνετάφη. Πέπυσμαι δὲ καὶ Αἰθιόπων εἶναι ἔθνος, ἐν ᾧ βασιλεύει κύων, καὶ τῇ ἐκείνου ὁρμῇ πείθονται· κνυζωμένου τε ἴσασιν, ὅτι μὴ θυμοῦται, καὶ ὑλακτοῦντος τὴν ὀργὴν συνιᾶσι. Τοῦτο εἴ τῳ ἱκανὸς Ἕρμιππος τεκμηριῶσαι, μάρτυρά οἱ τοῦ λόγου ἐπαγόμενος Ἀριστοκλέωνα, πειθέτω· ἐμὲ δὲ μὴ λαθὸν εἶτα ἐν καλῷ τῆς μνήμης ἀφίκετο.

ψαλτικὴν] Ita ex Cod. altero Gesneri et Mediceo scripsi pro *ψάλτην*. Pro vulgato *κνιζομένου* recte Mediceus *κνυζωμένου* quod *Gesnerus* etiam reponi volebat. De cane rege Aethiopum vide *Plutarchum* contra Stoicos p. 1064.

CAPVT XLI.

Λακύδη τῷ περιπατητικῷ κτῆμα ἦν χηνός τι χρῆμα θαυμάσιον. Ἐφίλει γοῦν τὸν τροφέα ἰσχυρῶς, καὶ βαδίζοντι μὲν συνεβάδιζε, καθημένου δὲ ἀνεπαύετο, οὐκ ἀπελείπετο δὲ αὐτοῦ ἐν βραχεῖ· ὅνπερ καὶ ἀποθανόντα ὁ Λακύδης ἔθαψε καὶ πάνυ φιλοτίμως, ὥσπερ οὖν ἢ υἱὸν ἢ ἀδελφὸν ἐκεῖνος θάπτων. Πύῤῥου δὲ τοῦ Ἠπειρώτου ἦν

ἐλέφας, ὅσπερ οὖν τὸν ἑαυτοῦ πωλευτὴν οὕτως ἠγάπησεν, ὡς ἀποθανόντος ἐν Ἄργει τοῦ Πύῤῥου, ἐκπεσόντος δὲ τοῦ ἐλαύνοντος, ὃ πρότερον ὑπέμεινεν ἀτρεμῆσαι καὶ ἡσυχάσαι, πρὶν ἢ ἀνασώσασθαι τοῦτον αὐτὸν ἐκ τῶν πολεμίων, καὶ ἐς τὸ φίλον μεταγαγεῖν.

Λευκάδη] Cod. alter Gesneri bis Λυκάδην nominat. Sed vide *Athenaeum* XIII. c. 8. Pro φίλον in fine capitis Codex idem φίλιον praefert, quod mihi magis placet.

CAPUT XLII.

Κακουργίαν δὲ ὀρέως Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἠμύνατο, καταφωράσας πάνυ ἀποῤῥήτως. Ἅλας ἡμίονος ἦγε φόρτον, καί ποτε διὰ ποταμοῦ ἰὼν κατὰ τύχην κατώλισθε, καὶ περιετράπη. Βραχέντες οὖν οἱ ἅλες κατετάκησαν, καὶ κοῦφος ὁ ὀρεὺς γενόμενος ᾔσθη· καὶ συνιδὼν ὁπόσον τὸ μεταξὺ ἦν τοῦ μόχθου καὶ τῆς ῥαστώνης, τοῦ λοιποῦ τὴν τύχην διδάσκαλον ποιησάμενος, ὃ πρότερον ἄκων ἔπαθεν, εἶτα μέντοι τοῦτο εἰργάζετο ἑκών. Ἄλλην δὲ τῷ ὀρεοκόμῳ ἐλαύνειν, καὶ ἔξω τοῦ ποταμοῦ, ἄπορον ἦν. Τοῦτό τοι διηγουμένου ὁ Θαλῆς ὡς ἐπύθετο, σοφίᾳ ἀμύνασθαι τῆς κακουργίας τὸν ὀρέα ᾠήθη δεῖν, καὶ προστάττει ὑπὲρ τῶν ἁλῶν σπογγιαῖς καὶ ἐρίοις ἐπισάξαι αὐτόν. Ὁ δὲ τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ εἰδὼς κατὰ τὸ σύνηθες ὤλισθε, καὶ ἀναπλήσας ὕδατος τὰ ἐπικείμενα τοῦ ἄχθους ᾔσθετο, καὶ ὅπως οἱ τὸ σόφισμα ἐτράπη ἐπὶ κακῷ, καὶ ἐξ ἐκείνου ἡσυχῇ διερχόμενος, καὶ κρατῶν τῶν σκελῶν, ἀπαθεῖς τοὺς ἅλας διεφύλαττε.

ὑπὲρ τῶν ἁλῶν] Recte monet Gesnerus, ὑπὲρ esse h. l. pro ἀντὶ, nisi sit Latinismus. Eandem historiam narrat *Plutarchus* de Solertia p. 971. ubi est ἀντὶ ἁλῶν.

CAPUT XLIII.

Πυνθάνομαι δὲ ἐν τῇ Ἀντιόχου πόλει τῇ Σύρων γενέσθαι πρᾶον ἐλέφαντα· ἰόντα τε αὐτὸν ἐπὶ τὰς νομὰς στεφανόπωλιν γυναῖκα ὁρᾶν ἡδέως, καὶ προσιστάναι αὐτῇ, καὶ τῇ προβοσκίδι τὸ πρόσωπον τῆς ἀνθρώπου καθαίρειν· δείλεας δὲ ἄρα ἐκείνη καθίει τοῦ φίλτρου αὐτῷ, στέφανον

ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς τέχνης τὸν καθ' ὥραν πλεκόμενον· καὶ τῷ μὲν ὁσημέραι λαμβάνειν ἔργον ἦν, τῇ δὲ διδόναι. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ὁ μὲν ἄνθρωπος τὸν βίον κατέστρεψεν, ὁ δὲ ἐλέφας τῆς συνηθείας διαμαρτάνων, καὶ οὐχ ὁρῶν, ἣν ἐπόθει, γυναῖκα, ὥσπερ οὖν ἐραστὴς ἐρωμένης ἀτυχῶν, ἐξηγριώθη· καὶ ὃς τέως πρᾳότατος ἦν, εἰς θυμὸν ἐξήφθη, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄγαν ὑπὸ τῆς λύπης ἐπικλυσθέντες καὶ ἔκφρονες γεγενημένοι.

ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς — τὸν καθ' ὥραν] Ita Gronov ex Mediceo h. l. constituit. Vulgo ἀεὶ τὸν ἐκ — τῶν καθ'. Deinde Codicem alterum Gesneri cum Mediceo secutus ὑπεκλυσθέντες mutavit, et γενόμενοι.

CAPVT XLIV.

Τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα προσκυνοῦσιν ἐλέφαντες, τὰς προβοσκίδας εὐθὺ τῆς ἀκτῖνος, ὡς χεῖρας, ἀνατείναντες· ἔνθεν τοι καὶ τῷ θεῷ φιλοῦνται· μάρτυς ἀγαθὸς ὁ Φιλοπάτωρ ἡμῖν Πτολεμαῖος ἔστω. Ἡ μὲν κατὰ Ἀντιόχου νίκη σὺν αὐτῷ ἐγένετο, θύων δὲ ἐπινίκια, καὶ ἀλεξόμενος τὸν ἥλιον ὁ Πτολεμαῖος, τῇ τε ἄλλῃ μεγαλοπρεπῶς ἔθυσε· καὶ οὖν καὶ τέτταρας ἐλέφαντας μεγέθει μεγάλους παρέστησεν ἱερεῖα, ὥς γε ᾤετο καὶ ταύτῃ τῇ θυσίᾳ γεραίρων ἐκεῖνος τὸ θεῖον. Ἐνύπνιον δὲ αὐτὸν διετάραξεν, ὡς ἀπειλοῦντος τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῇ ἀήθει τε καὶ ξένῃ θυσίᾳ, καὶ δείσας ἐκεῖνος, χαλκοῦς τέτταρας ποιησάμενος ἀνῆψε τῷ θεῷ ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, δεόμενός τε καὶ εὐμενιζόμενος αὐτόν. Ἐλέφαντες μὲν οὖν θεοὺς προσκυνοῦσιν· οἱ δὲ ἄνθρωποι, εἰ ἄρα γε εἰσὶ θεοί, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, διαποροῦσι.

Ἀντιόχου] Magni. Integrum hoc caput ex *Plutarcho* de Solertia p. 972 descriptum esse vult Gronovius. Cf. *Plinius* VIII. c. 1. De adoratione solis auctorem Jubam perhibet *Plutarchus*.

CAPVT XLV.

Οἱ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἱερεῖς ἑαυτοὺς περιῤῥαίνουσιν οὐ παντὶ ὕδατι, οὐδὲ μὴν οὐδὲ τῷ παρατυχόντι, ἀλλ' ἐκείνῳ, ἐξ οὗ πεπιστεύκασιν, ὅτι ἄρα καὶ ἶβις πέπωκεν. Ἴσασι γὰρ κάλλιστα, ὅτι μήποτε ἂν πίῃ ὕδατος ἐκείνη ῥυπαροῦ,

καὶ λελυμασμένυ ἔκ τινων φαρμάκων· ἔχειν γάρ τι πιςεύυσιν ἐν ἑαυτῷ τὸ ζῶον καὶ μαντικῆς, ἅτε ἱερόν. Ἐλέφαντας δὲ ἀκύω τῶν τετρωμένων τὺς ἀτρώτυς πεφεισμένως ἐξαιρεῖν καὶ ξυςὰ καὶ ἀκόντια, ὥσπερ ὖν χειρυργίας ἐπιςήμονας, καὶ μαθόντας τὴν ἐν τοῖσδε σοφίαν. Οὕτω δὴ ἄρα ἦν διὰ σπυδῆς τοῖς ἄνω τῦ χρόνυ καὶ τὰ ἄλογα· ἔχαιρε μὲν ἀκύων Ἀετὸς ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος, ὁ δὲ τὸ δὴ λεγόμενον Ἱέραξ ὁ Ἀντίοχος. Διάφορα μὲν δὴ ταῦτα καὶ ἀθρόα εἰρήσεται, τῷ συνιέντι μαθεῖν ἄξια.

Αἰγύπτῳ] De Ibide et elephantis eadem *Plutarchus* l. c. p. 974. et de Ibide iterum p. 381. narrat. Usum aloes eisdem ex *Jubae* scriptis assignat *Philostratus* V. A. II. 16. p. 67.

εἰρήσεται] *Gesnerus* εἰρῆσθαι legit. De Pyrrho idem tradit *Plutarchus* in Apophthegm. p. 184 et de Solertia p. 975. De *Antiocho* dissentit *Justinus* XXVII. 2. eumque a rapacitate vocatum esse affirmat.

CAPUT XLVI.

Μιθριδάτης ὁ Ποντικὸς τὴν ἑαυτῦ φρυρὰν καθεύδοντος ἐπίςευεν ἥττον καὶ τοῖς ὅπλοις καὶ τοῖς δορυφόροις· καὶ διὰ ταῦτα ἡμερωθέντας εἶχε φύλακας ταῦρον, καὶ ἵππον, καὶ ἔλαφον. Καθεύδοντα γῦν ἐφρύρυν αὐτὸν οἵδε οἱ θῆρες, εἴτις προσίοι, τάχιςα ἐκ τῆς ἀναπνοῆς αἰσθανόμενοι· καὶ ὁ μὲν τῷ μυκήματι, ὁ δὲ τῷ χρεμετίσματι, ὁ δὲ τῇ μηκῇ διύπνιζον αὐτόν.

μηκῇ] Ita Mediceus cum *Bocharto* in Hieroz. I. p. 884. pro vulgato μυκῇ. Cervum custodem hunc etiam in numis Mithridatis conspici monet Gronovius.

CAPUT XLVII.

Τῶν ἀγρίων ζώων τὰ ἔκγονα τὰ νέα διαφόρως ὀνομάζεται· καὶ τάγε πλείω διπλῆν τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. Λεόντων γῦν σκύμνοι καὶ λεοντιδεῖς ὀνομάζονται, ὡς Ἀριςοφάνης ὁ Βυζάντιος μαρτυρεῖ. Παρδάλεων δὲ σκύμνοι τε καὶ ἄρκηλοι· εἰσὶ δὲ, οἵ φασι γένος ἕτερον τῶν παρδάλεων τὺς ἀρκήλυς εἶναι. Θώων δὲ μόνοι σκύμνοι φιλῦσι καλεῖσθαι, καὶ τίγρεων ὁμοίως· καὶ μυρμήκων δὲ, καὶ πανθήρων. Ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῶν λυγγῶν ἔκγονα ὁμοίως ὀνομάζεσθαι, ἐν γῦν τοῖς Λάσυ λεγομένοις Διθυράμβοις ὕτως εὑρίσκεται σκύμνος εἰρημένον τὸ βρέ-

φος τὸ τῆς λυγγός. Πιθήκων δὲ ἀκούομεν σκύμνους τε καὶ πιθηκιδεῖς τοὺς αὐτούς. Βουβαλίδων δὲ πώλους, εἰ δὲ καὶ ὀρύγων, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ὁ αὐτὸς Ἀριστοφάνης φησί· κυνῶν δὲ καὶ λύκων σκύλακες καλοῖντο ἄν, ἤδ' ὅς· ἤδη δὲ καὶ λυκιδεῖς καλοῦνται οἱ τῶν λύκων, ὁ δὲ τέλειος καὶ μέγιστος καλοῖτο ἂν μονόλυκος. Τῶν μὲν δὴ λαγῶν λαγιδεῖς· ὁ δὲ τέλειος, καὶ πτῶκα αὐτὸν φιλοῦσιν ὀνομάζειν οἱ Ποιηταὶ, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταχίναν. Ἀλωπέκων δὲ τὰ ἔκγονα ἀλωπεκιδεῖς κέκληνται· αὐτὴ δὲ ἡ μήτηρ καὶ κερδὼ, καὶ σκαφώρη, καὶ σκινδακός. Τῶν δὲ ἀγρίων ὑῶν τὰ τέκνα μολόβρια ὀνομάζουσιν, ἀκούσαις δ' ἂν τοῦ Ἱππώνακτος καὶ αὐτὸν τὸν ὗν μολοβρίτην που λέγοντος· καλοῦνται δὲ καὶ τῶν ὑῶν μονιοί τινες. Τάς γε μὴν δορκάδας, καὶ ζόρκας, καὶ πρόκας εἰώθασι ὀνομάζειν. Τῶν δὲ ὑστρίχων καὶ τῶν τοιούτων ἀγρίων τὰ ἔκγονα ὄβρια καλεῖται· καὶ μέμνηται Εὐριπίδης ἐν Πελιάσι τοῦ ὀνόματος, καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι καὶ Δικτυουλκοῖς. Τὰ δὲ ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ, ἔμβρυα· καλοῦσι δὲ τὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ τὰ τῶν ὄφεων, καὶ τῶν κροκοδείλων· ἔνιοι δὲ ἔμβρυα καὶ ψακάλους καλοῦσιν, ὧν εἰσὶ καὶ Θετταλοί. Τὰ δὲ πρόσφατα ὀρνίφια νεοττοὺς, καὶ ὀρταλίχους, ἀλεκτρυόνων τε ἀλεκτορίδας λέγουσι· καὶ τόνγε πτερύσινον ὀνομάζουσιν, ὡς καὶ τὸν οἶνον· καὶ αὖ πάλιν χηνιδεῖς, καὶ χηναλωπεκιδεῖς, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, κατὰ τὰ αὐτὰ σχηματίζουσιν· Ἀχαῖος δὲ, ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς, τὸν νεοττὸν τῆς χελιδόνος μόσχον ὠνόμασεν.

Ἀριστοφάνης] In Opere περὶ ὀνομασίας ἡλικιῶν, uti docet *Valckenair* ad *Theocriti* Adoniaz. p. 401.

ἄρκηλοι] Codex alter Gesneri ἄρκυλοι et sic *Pollux* V. 2 *Eustathium* ἄρκιλοι scribere monet *Gesner*, eique dicuntur sic catuli ursarum. — Μυρμήκων referendum ad illos leones, de quibus infra ad XVII. 42 dicam.

λύσσ] Codex alter Gesneri cum Mediceo λύσσας. Sed vide *Meursium* ad *Aristoxenum* p. 141. *Menagium* ad *Diogenem* l. segm. 42. *Suidam* in κυκλιοδιδάσκαλος.

ταχίναν] *Hesychius* ταχίνας, λαγωδεῖς καὶ ἔλαφος. Adde *Eustathium* ad Odysseam p. 295.

κερδὼ, σκαφώρη, σκινδακός] De priori nomine cf. Scholiastes ad *Aristophanis* Equites v. 1065 — *Hesychius* σκαφώρη ἡ ἀλώπηξ. *Suidas* σκαφώρη τὸ

τῆς καφώρης μισητὸν δολερὸν καὶ κερδῷον· λέγουσι δὲ τὴν ἀλώπεκα. — De tertia voce *Hesychius*: κιδαφεύειν πανουργεῖν· κιδάφη γὰρ ἀλώπηξ· ἢ ἐσθίειν ἀπὸ τῶν κιῶν. Idem: κιδαφίων πανούργων· κιδάφην γὰρ τὴν ἀλώπεκα λέγουσι. Idem: Κίδαφος, δόλιος, καὶ ἡ ἀλώπηξ. Idem κινδάφη ἀλώπηξ. Κινδαφίων, πανούργων, ἀλωπέκων. Haec *Gronov.* Ex *Hesychio* σκίνδαφος h. l. emendat *Oudendorp* ad *Thomam* p. 535.

μανιαί τινες] Cf. *Hesychius* in hac voce. Cod. Augustanus teste *Oudendorp* μάνιαι habet

ὕβρια] In *Aeschyli* Agamemn. v. 145 θηρῶν ὑβρικάλοισι est, et h. l. etiam ὑβρίκαλα restituendum censet *Valckenair* ad *Euripidis* Fragm. p. 260.

ψακάλους] Ita *Gesnerus* adstipulante Mediceo pro ψαικάλους. *Eustathium* ψάκαλα laudare idem monet.

ἀλεκτορίδας] *Valckenair* ad *Theocriti* Adoniaz. p. 401 ἀλεκτορίδεϊς praefert. In seqq. περύσινον recepi ex emendatione *Oudendorpii* ad *Thomam* p. 33. Vulgo πέρυσιν. Poteram etiam περσύαν conjicere, nam teste *Galeno* περσύας pro περυσινὸς οἶνος opponitur αὐτέτης. Cf. quae dixi ad *Demetrium* Phalereum *Fischeri* p. 240. — Versum *Achaei* affert *Eustathius* ad Iliad. Γ. 323. χάσκοντα λιμῷ μόσχον ὡς χελιδόνες.

CAPUT XLVIII.

Μνήμην δὲ παρακολουθεῖν καὶ τοῖς ζώοις, καὶ ἴδιον αὐτῶν καὶ τοῦτο εἶναι χωρὶς τῆς εἰς αὐτὴν τέχνης τε καὶ σοφίας, ἣν τερατευόμενοί τινες ἐπινοῆσαι κομπάζουσι, τεκμηριοῖ καὶ ἐκεῖνα. Τὸν δεσπότην ὄντα τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαΐας βουλῆς ἀπέδρα Ἀνδροκλῆς ὄνομα, οἰκέτης τὴν τύχην, ὅ,τι κακουργήσας, καὶ ἡλίκον, οὐκ οἶδα εἰπεῖν· ἧκε δ' οὖν ἐς τὴν Λιβύην, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἀπελίμπανε, καὶ τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἄστροις αὐτὰς ἐσημαίνετο, προήει δὲ ἐς τὴν ἔρημον· Φευγόμενος δὲ ὑπὸ πολλῆς διαπύρου τῆς ἀκτῖνος, ἀσμένως ὕπαντρόν τινα πέτραν ὑποδραμὼν, ἡσύχαζε· λέοντος δὲ ἄρα κοίτη ἦδε ἡ πέτρα ἦν. Ἐπάνεισι τοίνυν ἐκ θήρας ὁ λέων, σκόλοπι βιαίῳ περιπαρεὶς καὶ κολαζόμενος, καὶ ἐντυχὼν τῷ νεανίᾳ εἶδεν αὐτὸν πράως, καὶ σαίνειν ἤρξατο, καὶ προὔτεινε τὸν πόδα, καὶ ἐδεῖτο, ὡς ἠδύνατο, ἐξαιρεθῆναι τὸν σκόλοπα. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, καίτοι θανάτου δεόμενος, κατέπτηξεν· ἐπεὶ δὲ πρᾶον τὸν θῆρα ἐθεάσατο, καὶ τὸ κατὰ τὸν πόδα συνεῖδε πάθος, ἐξεῖλε τὸ λυποῦν τοῦ ποδὸς, καὶ τῆς ὀδύνης ἀπήλλαξεν. Ἡσθεὶς οὖν τῇ θεραπείᾳ ὁ λέων, ἰατρεῖά οἱ ἐκτίνων ξένον τε ἐνόμιζε καὶ φίλον, καὶ ὧν ἐθήρα ἐκοινώνει. Καὶ ὁ μὲν ἐσιτεῖτο ὠμὰ, ᾗ λεόντων νόμος· ὁ δὲ ἑαυτῷ ὤπτα· καὶ κοινῆς

ἀπέλαυον τραπέζης, κατὰ φύσιν τὴν αὐτῦ ἑκάτερος. Καὶ τριῶν μὲν ἐτῶν τὸν τρόπον τῦτον διεβίωσεν ὁ Ἀνδροκλῆς· εἶτα ὑπεράγαν κυρίων, καὶ ὀδαξησμῷ βιαίῳ κατειλημμένος, τὸν μὲν λέοντα ἀπολιμπάνει, ἑαυτὸν δὲ μεθίησι τῇ τύχῃ. Εἶτα ἁλώμενον αὐτὸν συλλαβόντες, καὶ ὅτυ εἴη πυθόμενοι, ἐς τὴν Ῥώμην τῷ δεσπότῃ δήσαντες ἀποπέμπυσι. Ὁ δὲ, ἐφ' οἷς ἠδικήθη, εὐθύνει τὸν οἰκέτην, καὶ κατεγνώσθη ἐκεῖνος θηρίοις βορὰ παραδοθῆναι. Ἐθηράθη δέ πως καὶ ὁ Λίβυς ἐκεῖνος λέων, καὶ ἀφέθη ἐν τῷ θεάτρῳ· καὶ ὁ νεανίας δὲ ὡς ἀπολύμενος, ὁ ποτὲ αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ λέοντι σύνοικός τε καὶ σύσκηνος γεγενημένος. Καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος ὑκ ἐγνώρισε τὸν θῆρα· ἐκεῖνος δὲ παραχρῆμα ἀνεγνώρισε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔσαινεν αὐτὸν, καὶ ὑποκλίνας τὸ πᾶν σῶμα, ἔῤῥιπτό οἱ παρὰ τοῖς ποσίν. Ὀψὲ δὲ καὶ Ἀνδροκλῆς ἐγνώρισε τὸν αὐτῦ ξένον, καὶ περιλαβὼν τὸν λέοντα, ὡς ἥκοντα ἑταῖρον ἐξ ἀποδημίας κατησπάζετο. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει γόης, ἀφείθη οἱ καὶ πάρδαλις· ὁρμώσης δὲ αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἀνδροκλέα, ὁ λέων ἀμύνων τῷ ποτε ἰασαμένῳ, καὶ κοινῆς τραπέζης μεμνημένος, διασπᾷ τὴν πάρδαλιν. Οἷα τοίνυν εἰκὸς, οἱ θεώμενοι ἐκπλήττονται· καὶ ὁ διδὺς τὰς θέας καλεῖ τὸν Ἀνδροκλέα, καὶ τὸ πᾶν μανθάνει. Καὶ θρῦς εἰς τὸ πλῆθος διαῤῥεῖ, καὶ τὸ σαφὲς ὁ δῆμος μαθόντες ἐκβοῶσιν ἐλευθέρυς ἀφεῖσθαι καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν λέοντα. Ἴδιον δὴ τῶν ζώων καὶ ἡ μνήμη· καὶ συνῳδὸν τοῖς προειρημένοις, καὶ ἐς τὸ αὐτὸ δ' ἐςὶν εὔδοντος ἐν τῇ Σάμῳ, ἐπὶ τῦ κεχηνότος Διονύσυ νομίζοιτο ἂν καὶ τὸ φωλιὸν εἰδέναι. Καὶ τῦτο ἀκυέτω Ἐρατοσθένυς τε καὶ Εὐφορίωνος, καὶ ἄλλων περιηγυμένων αὐτό.

Ἀνδροκλῆς] Historiam *Apion αὐτόπτης* refert apud *Gellium* V. 14. Vulgatum οἰκέτης τὴν τέχνην ex Mediceo correxit Gronov.

Ὅδε ἡ πέτρα] Pronomen ὅδε adjecit Mediceus; idem in seqq. articulum τὸν ante πόδα συνεῖδε dedit.

οἱ ἱκετεύων] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro ὡς ἱκετεύων.

ἀφείθη οἱ καὶ] Malim ἐφείθη, immissa in eum fuit pardalis. De memoria brutorum animalium diligentissime disputavit *Reimarus Von den Trieben der Thiere.*

καὶ ἐς τὸ αὐτὸ δ' ἰὸν εἴδοντες ἐν τῇ Σάμῳ] Codex alter Gesneri Σόλῳ habet. Locum hunc mutilum ita constituebat *Triller*: ἐς τὸ αὐτὸ δ' ἰὸν λέοντες ἐν τῇ Σάμῳ ἐπὶ τοῦ κεχηνότος Δ. νομίζοιτο ἄν τις καὶ τὸ φυλεῖν εἰδέναι καὶ τοῦτο et cet. quod interpretatur ipse: his modo commemoratis consona, immo eadem fere est illa historia de leone in Samo in templo Bacchi hiantis conspicuo. Si quis vero et hujus narrationis sedem scire dignum reputet, et illam audiat, Eratosthenes et cet. Longe ineptius h. l. tentat atque interpretatur *Jo. M. Gesnerus* in Chrestomathia Pliniana p. 305. Historia, quam respicit *Aelianus*, exstat apud *Plinium* VIII. 16. Simili, inquit, modo Elpis Samius natione, in Africam delatus nave, juxta litus conspecto leone hiatu minaci, arborem fuga petit, Libero patre invocato: — Os morsu avidiore inhaeserat dentibus — Degressus tandem evellit praebenti et quam maxime opus esset, accommodanti. Traduntque, quamdiu navis ea in litore steterit, retulisse gratiam venatus aggerendo. Qua de causa Libero patri templum in Samo Elpis sacravit, quod ab eo facto Graeci κεχηνότος Διονύσου appellavere. Pro εἴδοντες facilis quidem est emendatio λέοντος; sed quid leo iste ad Samum? nisi dixeris in templo Bacchi imaginem istius leonis ex marmore factam constitutam ab Elpide fuisse. Sed tum vero similius mihi fit, ipsam leonis imaginem hiatu aperto fictam fuisse, quam statuam Bacchi. Nec verba καὶ ἐς τὸ αὐτὸ δ' ἰὸν sana puto; quae si restitui possent ope codicis, reliqua conjectura hac tentarem: ἐπεὶ τὸ τοῦ κεχηνότος Διονύσου ἄγαλμα νομίζοιτο ἄν τις καὶ τῶν ἀπεφυλίων (indoctorum) εἰδέναι· εἰ δὲ μή, καὶ τοῦτο ἀκουέτω et cet. Sed praestat manum omnino ab hoc ulcere abstinere.

LIBER OCTAVVS.

CAPVT I.

Ἰνδικοὶ λόγοι διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα· Τὰς κύνας ἄγουσιν ἐς τὰ ἔνθηρα χωρία οἱ θηρατικοὶ, τὰς εὐγενεῖς τε καὶ ἴχνη καταγνῶναι θηρίων ἀγαθὰς, καὶ ὠκίστας εἰς δρόμον, καὶ τοῖς δένδροις προσδήσαντες, εἶτα μέντοι ἀπαλλάττονται, τοῦτο δήπου τὸ λεγόμενον ἀτεχνῶς, κύβον ἀναῤῥίψαντες. Οἱ δὲ τίγρεις ἐντυχόντες αὐταῖς, ἀθηρίᾳ μὲν καὶ λιμῷ συμπεσόντες, διασπῶσιν αὐτάς· ἐὰν δὲ ὀργῶντες ἀφίκωνται καὶ κεκορεσμένοι, συμπλέκονταί τε αὐταῖς, καὶ τῆς ἀφροδίτης ἐν πλησμονῇ καὶ ἐκεῖνοι μέμνηνται. Ἐκ δὲ τῆς ὁμιλίας ταύτης οὐ κύων, φασὶν, ἀλλὰ τίγρις τίκτεται· ἐκ δὲ τούτου καὶ κυνὸς θηλείας, ἔτι τίγρις τεχθείη ἄν· ὁ δὲ ἐκ τούτου καὶ κυνὸς εἰς τὴν μητέρα ἀποκρίνεται, καὶ κατώλισθεν ἡ σπορὰ πρὸς τὸ χεῖρον, καὶ κύων τίκτεται. Πρὸς ταῦτα Ἀριστοτέλης οὐκ ἀντιφήσει. Οὗτοι δὲ ἄρα οἱ κύνες, οἷς πάρεστι πατέρα αὐχεῖν τὸν τίγριν, ἔλαφον μὲν θηρᾶσαι, ἢ σῦν συμπεσεῖν ἀτιμάζουσι· χαίρουσι δὲ ἐπὶ τοὺς λέοντας ἄττοντες, καὶ τοὺς ἄνω τοῦ γένους ἀποδεικνύντες ἐντεῦθεν. Ἀλεξάνδρῳ γοῦν τῷ Φιλίππου πεῖραν ἔδοσαν οἱ Ἰνδοὶ τῆς τῶν κυνῶν τῶνδε ἀλκῆς, τὸν τρόπον τοῦτον· Ἀφῆκαν ἔλαφον, καὶ ὁ κύων ἡσύχαζεν· εἶτα σῦν, ὁ δὲ ἀτρεμῶν κατέμενε· καὶ ἐπὶ τούτοις ἄρκτον, καὶ ἔκνιζεν αὐτὸν ἄρκτος οὐδέν· λέοντος δὲ ἀφεθέντος, ὅδε ὡς εἶδεν, ὥς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος, καὶ οἷα δήπου θεασάμενος τὸν ὄντως ἀντίπαλον, οὔτε ἔμελλεν, οὔτε ἠτρέμει, ἀλλ᾽ ἀΐξας ἐπ᾽ αὐτὸν, εἶτα μέντοι καρτερᾷ τῇ λαβῇ εἴχετο, πιέζων καὶ ἄγχων. Ὁ τοίνυν Ἰνδὸς, ὁ τὴν θέαν τῷ βασιλεῖ τήνδε παρέχων, κάλλιστα εἰδὼς τοῦ κυνὸς τὸ καρτερικὸν, προσέταξέν οἱ τὴν οὐρὰν ἀποκοπῆναι· καὶ ἡ μὲν ἀπεκόπτετο, ὁ δὲ οὐκ ἐφρόντιζε. Προσέταξεν οὖν ὁ Ἰνδὸς καὶ τῶν σκελῶν ἓν ἀποκόψαι, καὶ ἀπεκόπη· ὁ δὲ ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνέφυ, εἴχετο, καὶ οὐκ ἀνίει, ὥσπερ οὖν ἀλλοτρίου

κοπτομένε σκέλες καὶ ὀθνεία· καὶ ἄλλο ἀπεκόπτετο, καὶ τὸ δῆγμα ὁ κύων ἐ κατελίμπανε· καὶ τρίτον ἕτερον, καὶ ὅδε εἴχετο· καὶ τὸ τέταρτον ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἦν ἐγκρατὴς τε δήγματος ἔτι. Καὶ τελευτῶντες τῆς κεφαλῆς τὸ λοιπὸν σῶμα ἀφεῖλον· ὀδόντες δὲ ἐκείνη ἤρτηντο τῆς ἐξ ἀρχῆς ἀντιλαβῆς, καὶ ἡ κεφαλὴ ἠωρεῖτο μετέωρος ἐκ τε λέοντος, αὐτε μέντοι τε δακόντος ἐξ ἀρχῆς ἐκ ἔτι ὄντος. Ἀλέξανδρος ἐν ἐνταῦθα ἠνιᾶτο, τὸν κύνα ἐκπλαγεὶς, ὅτι ἄρα πεῖραν ἑαυτε διδὲς εἶτα ἀπολώλει, τὸ ἐναντίον τοῖς δειλοῖς παθὼν, θάνατον δὲ ὑπὲρ τῆς ἀνδρείας ἠλλάξατο. Ἰδὼν ἐν ὁ Ἰνδὸς αὐτὸν ἀνιώμενον, τέτταρας ὁμοίες ἐκείνε κύνας ἔδωκέν οἱ· ὁ δὲ ἤσθη λαβὼν, καὶ ἀντέδωκεν ὁποῖα ἦν εἰκός. Καὶ τῆς γε ἐπὶ τῷ πρώτῳ λύπης ἔλαβε λήθην ὁ τε Φιλίππε παῖς, λαβὼν τὲς τέτταρας.

εἰς δρόμον] Ita Mediceus pro δρόμας. Rem narrat etiam *Aristoteles* de Generat. II. 7 καὶ οἱ Ἰνδικοὶ δὲ κύνες ἐκ θηρίε τινὸς κυνώδες γεννῶνται καὶ κυνός. Cf. Idem in H. A. VIII. 28. *Gratii* Cyneget. v. 165. *Plinius* VIII. 40. et tigribus eos Indi volunt concipi, et ob id in ſylvis coitus tempore alligant feminas. Primo et ſecundo foetu nimis feroces putant gigni, tertio demum educant.

συμπεσεῖν] Ita Codex alter Geſneri et Mediceus pro ἐμπεσεῖν.

ὡς εἶδεν] *Geſnerus* ἴδεν malebat. In *Homeri* Iliade τ. 15 eſt ὡς εἶδ' ὥς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος. Cum narratione *Aeliani* comparari debet locus *Diodori* Siculi T. II. p. 232 qui in paucis quibusdam rebus diverſus abit. Canes Indicos laudat etiam *Xenophon* Cyneget. IX. 1. Cf. *Pollux* V. 5.

CAPUT II.

Κύων ἀγρευτικὸς ἅπας, αὐτὸς μὲν λαβὼν θηρίον ἥδεται, καὶ κέχρηται τῇ ἄγρᾳ ὡς ἄθλῳ, ἐὰν αὐτὸν συγχωρήσῃ ὁ δεσπότης· εἰ δὲ μὴ, φυλάττει ζῶντα, ἕς τ' ἂν ὁ θηρατὴς ἀφίκηται, καὶ κρίνῃ γε ὑπὲρ τε ληφθέντος ὅ,τι καὶ θέλοι. Νεκρῷ δὲ ἐντυχὼν ἢ λαγῷ τινι ἢ συῒ, ἐκ ἂν ἅψοιτο, τοῖς ἀλλοτρίοις ἑαυτὸν πόνοις ἐκ ἐπιγράφων, ἐδὲ ἀξιῶν σφετερίζεσθαι τὰ προσήκοντά οἱ ἥκιστα. Ἔοικε δὲ ἐκ τέτων ἔχειν τι καὶ φιλοτιμίας ἐν ἑαυτῷ φυσικῆς· μὴ γὰρ δεῖσθαι κρεῶν, ἀλλὰ νίκης ἐρᾶν. Ἀκῦσαι δὲ ἄξιον, ὅ,τι καὶ δρᾷ παρὰ τὸν τῆς θήρας καιρὸν ὁ κύων ὁ θηρατικός. Προηγεῖται τε κυνη-

γέτυ ἱμάντι μακρῷ προσημμένος, καὶ ῥινηλατεῖ, τῆς φωνῆς ἔχων ἐγκρατῶς καὶ σιωπῶν· καὶ εἰς ὅσον μὲν ἀθηρία ἀπαντᾷ αὐτῷ, καὶ ὐδενὶ ἐντυγχάνει, πρόεισιν ὡς ἰδεῖν καὶ τεκμήρασθαι κατηφέστερος, καὶ μέντοι καὶ εἰς τὸ πρόσω ἰὼν ἐπάγεται τὸν θηρατὴν προθύμως τε καὶ καρτερικῶς εὖ μάλα ὁ κύων. Εἰ δὲ ἰχνεύσειε τυχὸν, καὶ ὀσμῇ τινι προσπέσοι τῦ θηρίυ, ἐνταῦθα ἔστηκεν· ὁ δὲ κυνηγέτης ἔρχεται πλησίον, καὶ ὁ κύων περιχαρὴς τῇ εὐεργμίᾳ ὧν αἰκάλλει τὸν δεσπότην, καὶ φιλεῖ τὼ πόδε· καὶ πάλιν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἰχνεύσεως ἔχεται, καὶ πρόεισι βάδην ἕς τ' ἂν ἀφίκηται πρὸς τὴν κοίτην, καὶ περαιτέρω ὐ πρόεισι. Συνῆκεν ὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ὑποθωΰξας σημαίνει τοῖς ἀρκυωροῖς· οἱ δὲ περιβάλλυσι τὰς ἄρκυς. Καὶ ἐνταῦθα τῦ καιρῦ ὑλάκτησεν ὁ κύων, νοεῖ δὲ αὐτῷ τηνικαῦτα ἡ βοὴ εἰς ἀνάστασιν τὸν σῦν ὑποθῆξαι, ἵνα ἐμπέσῃ φεύγων, καὶ τοῖς δικτύοις καταληφθῇ· ἁλόντος δὲ τῦ θηρὸς, ὅδε ἐπινίκιόν τινα οἱονεὶ παιᾶνα ἐκβοᾷ, καὶ γέγηθε καὶ σκιρτᾷ, ὥσπερ ὖν οἱ τὺς ἐχθρὺς ὁπλῖται νενικηκότες. Ταῦτα ἐπὶ συῶν καὶ ἐλάφων δρῶσιν οἱ κύνες.

ἐὰν αὐτὸν συγχωρήσῃ] *Spanheim* ad *Callimachi* Hymnum in Dianam v. 89 emendabat αὐτῷ, reprehensus ab *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 410 qui recte χρῆσθαι supplet. Priorem partem narrationis habet etiam *Plutarchus* de Solertia p. 971. A.

CAPVT III.

Χάριν δὲ ἄρα καὶ δελφῖνες τῶν ἀνθρώπων ἀποδῦναι ἦσαν δικαιότεροι, καὶ τῷ νόμῳ τῶν Περσῶν, ὃν ἐπαινεῖ καὶ Ξενοφῶν, ἐκ ἐνέχονται· ὃ δὲ λέγω τοιῦτόν ἐστι. Κοίρανος ὄνομα, τὸ γένος ἐκ Πάρυ, δελφίνων τινῶν ἐν Βυζαντίῳ βόλῳ περιπεσόντων καὶ ἑαλωκότων, δὺς ἀργύριον οἱονεὶ λύτρα τοῖς ἠγρευκόσιν ἀφῆκεν αὐτὺς ἐλευθέρυς, ἀνθ' ὧν τὴν χάριν ἀπείληφεν. Ἔπλει γῦν ποτε πεντηκόντορον ἔχων, ὡς λόγος, Μιλησίυς τινὰς ἄγυσαν ἄνδρας, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς Πάρυ πορθμῷ τῆς νεὼς ἀνατραπείσης, καὶ τῶν ἄλλων διαφθαρέντων, τὸν Κοίρανον ἔσωσαν δελφῖνες, ὑπὲρ ἧς φθάσαντες εἶχον εὐερ-

γεσίας τὴν ἴσην ἀντιδιδόντες· καὶ ἔνθα ἐξενήξαντο ἔχοντες αὐτὸν, ἄκρα δείκνυται καὶ ὕπαντρος πέτρα, καὶ καλεῖται ὁ χῶρος, Κοιράνειος χῶρος. Χρόνῳ δὲ ὕστερον τεθνεῶτα τόνδε τὸν Κοίρανον θαλάττης πλησίον ἔκαιον· εἶτα μέντοι αἰσθόμενοί ποθεν οἱ δελφῖνες ἠθροίσθησαν, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τὸ κῆδος ἥκοντες, καὶ εἰς ὅσον ἡ πυρὰ ἤκμαζε καιομένη, παρέμειναν ὡς φίλῳ φίλοι πιστοί· εἶτα μέντοι κατασβεσθείσης, οἵδε ἀπενήξαντο. Ἄνθρωποί γε μὴν ζῶντάς τε καὶ πλουτοῦντας καὶ εὖ πράττειν δοκοῦντας θεραπεύουσι, νεκροὺς δὲ ἀποστρέφονται, ἢ καὶ δυστυχοῦντας, ἵνα μή τινα ἐκτίσωσιν εὖ παθόντες χάριν.

ἐν Πάρῳ] Ita etiam Parium facit *Plutarchus* de Solertia p. 985. At *Phylarchus* apud *Athenaeum* XIII. 8. p. 606. Coeranum nominat Milesium, qui circa Myconum naufragium fecerit.

ἔκαιον γοῦν ποτε] Postremam vocem ex *Apostolio* VI. 98 adjeci. Sed idem deinde male λείτυτα pro γοῦν habet.

Κοιράνειος] Ita Mediceus pro Κοιράνιος. *Plutarchus* l. c. τῆς Σικίνθου κατὰ σπήλαιον ὃ δείκνυται μέχρι νῦν καὶ καλεῖται Κοιράνειον, ubi *Xylander* Κίθου legit.

φίλοι πιστοί] Ita ex *Apostolio* scripsi pro φίλος πιστός. Idem deinceps ἀπενήχοντο et ἐκτίνουσι habet.

CAPUT IV.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ ἰχθύες πρᾶοί τε ἅμα καὶ χειροήθεις, καὶ οἷοι καλούμενοι ὑπακούειν, καὶ διδόντων τροφὰς ἑτοίμως δέχεσθαι· ὥσπερ οὖν ἡ ἐν Ἀρεθούσῃ ἱερὰ ἔγχελυς. Τὴν Κράσσου τε τοῦ Ῥωμαίου μύραιναν ᾄδουσιν· ἥπερ οὖν καὶ ἐνωτίοις καὶ ὁρμίσκοις διαλίθοις κεκόσμητο, οἷα δήπου ὡραία κόρη· καὶ καλοῦντος τοῦ Κράσσου τὸ φώνημα ἐγνώριζε, καὶ ἀνενήχετο· καὶ ὀρέγοντος ὁτιοῦν, ἡδὲ ἤσθιε προθύμως καὶ ἑτοίμως λαμβάνουσα. Ταύτην τοι καὶ ἔκλαυσεν ὁ Κράσσος, ὡς ἀκούω, τὸν βίον καταστρέψασαν, καὶ ἔθαψε. Καί ποτε Δομετίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, Ὦ μωρὲ, μύραιναν ἔκλαυσας τεθνεῶσαν· ὁ δὲ ὑπολαβὼν, Ἐγὼ θηρίον, ἔφατο, σὺ δὲ τρεῖς γυναῖκας θάψας οὐκ ἔκλαυσας. Αἰγυπτίων δὲ ἀκούω λεγόντων τοὺς ἱεροὺς κροκοδείλους εἶναι πράους, καὶ τῶν γε θεραπευτήρων ἐπιψαυόντων καὶ ἐπαφωμένων ὑπομένειν καὶ

κύφως φέρειν, καὶ κεχηνέναι καθιέντων ἐκείνων, καὶ τοὺς ὀδόντας σφισὶ καθαιρόντων, καὶ τὰ εἰσδυόμενα τῶν σαρκίων ἐξαιρούντων. Ἤδη μέντοι καὶ μαντικῆς μετειληχέναι τοὺς προτιμοτέρους κροκοδείλους Αἰγύπτιοί φασι, καὶ τὸ μαρτύριον ἐκεῖνο προάγονται· Πτολεμαίου (ὁπόσος δὲ ἦν οὗτος, ἐκείνους ἔρεσθε) καλοῦντος τὸν προτιμότερον τῶν κροκοδείλων μὴ ὑπακοῦσαί φασι, καὶ τροφὰς ὀρέγοντος μὴ προσίεσθαι· συνιέντας δὲ τοὺς ἱερέας, ὅτι τὸ τέλος τῷ Πτολεμαίῳ προσιὸν εἰδὼς ὁ κροκόδειλος, εἶτα μέντοι τὴν ἐξ αὐτοῦ τροφὴν ἠτίμασε λαβεῖν.

ἑτοίμως] Ita Mediceus pro ὁμοίως. Arethusam Euboeae interpretatur Gronovius laudatis *Athenaeo* VIII. 1. *Plutarcho* de Solertia p. 976. et *Porphyrio* de Abstin. III. p. 106. Sed h. l. *Aelianum* de Arethusa Ortygiae Siculae loqui, monet *Wesseling* ad *Diodori* T. II. p. 332. De Crasso vide auctores paulo antea laudatos et *Macrobium* Saturn. II. c. 11. — Post ταύτην ex Mediceo τοι accessit.

καλοῦντος] Ita Mediceus pro καλοῦντα γάρ. Pro συνιέντας *Gesnerus* legit συνιέναι vel συνιεῖναι, quod probo. De crocodilis mansuetis interpretatur locum *Damascii* apud *Photium* Biblioth. p. 1047 ὁ Σοῦχος δίκαιος. ὄνομα δὲ κροκοδείλῳ ὁ Σοῦχος, ὁ γὰρ ἀδικεῖ ζῶον οὐδὲν *Wesseling* ad *Diodori* I. p. 176. In Praefectura Arsenoitica coli crocodilum, et sacrum esse in lacu quodam seorsim nutritum, et sacerdotibus mansuetum, *suchum* appellatum tradit *Strabo*; quod nomen hodieque durat. Coptice enim crocodilus *Suchi* audit. Cf. *Bocharo* Hieroz. II. p. 795. Conf. infra ad X. 24. — Post καθιέντων supra χεῖρας subaudiendum est. De crocodilis eandem historiam narrat *Plutarchus* p. 976. B.

CAPUT V.

Οἰωνοῖς μαντευομένους ἀκούω τινάς, καὶ ἐπ' ὄρνισι καθημένους ἐξετάζειν πτήσεις τε αὐτῶν καὶ ἕδρας· καὶ ᾄδονταί γε ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ Τειρεσίαι τε, καὶ Πολυδάμαντες, καὶ Πολύειδοι, καὶ Θεοκλύμενοι, καὶ ἄλλοι πολλοί. Σπλάγχνων δὲ ἄρα θέσεις καὶ φύσεις καταγνῶναι δεινοὶ ἦσαν καὶ Σιλανοί, καὶ Μεγιστίαι, καὶ Εὐκλεῖδαι, καὶ ἐπὶ τούτοις πολὺς κατάλογος. Ἀκούω μέντοι τινῶν λεγόντων, ὅτι καὶ ἀλφίτοις μαντεύονταί τινες, καὶ κοσκίνοις, καὶ τυρίσκοις. Πέπυσμαι δὲ καὶ κώμην τινὰ Λυκιακὴν μεταξὺ Μύρων καὶ Φελλοῦ, Σοῦραν ὄνομα, ἐν ᾗ μαντεύονταί τινες ἐπ' ἰχθῦσι καθήμενοι, καὶ ἴσασιν, ὅ,τι καὶ νοεῖ ἥ τε ἄφιξις αὐτῶν κληθέντων, καὶ ἡ ἀναχώρησις· καὶ ὅταν μὴ ὑπακούσωσι, τί δηλοῦσι· καὶ

ὅταν ἔλθωσι πολλοὶ, τί σημαίνουσιν. Ἀκούσῃ δὲ τὰ μαντικὰ τῶν σοφῶν ταῦτα, καὶ πηδήσαντος ἰχθύος, καὶ ἀναπλεύσαντος νεκροῦ, καὶ τροφὴν προσιεμένου, καὶ αὖ πάλιν μὴ λαβόντος.

Μεγιστίας] Ita recte Mediceus pro Μεγιστᾶνες. Vulgatae lectionis vitium viderat etiam *Olearius* ad *Philostratum* V. A. IV. 23. Deinde etiam vulgatum Ἀκλεΐδαι Mediceus emendavit. Est Euclides Phliasius, de quo *Xenophon* Libro VII Anabaseos.

καὶ κύμην] Copulativa ex Mediceo accessit, ut δὲ supra post σπλάγχνων. Vulgatum deinceps Σύβρα ex Mediceo mutavit Gronovius. *Plinius* XXXII. 2. in Lyciae Myris in fonte Apollinis, quem Curium appellant, ter fistula evocati pisces veniunt ad augurium, ubi Gronovius similiter *Syrrham* legendum censet. *Plutarchus* cum *Stephano* Byzantino Σύρραν vocat. — Κληθέντων ex Mediceo est; vulgo ἐλθόντων.

CAPVT VI.

Ην δὲ ἄρα εὐχείρωτα, καὶ αἱρεῖν ῥᾶστα, οἱ ὄνοι μὲν τοῖς λύκοις, τοῖς μέροψι δὲ αἱ μέλιτται, ταῖς γε μὴν χελιδόσιν οἱ τέττιγες, ταῖς δὲ ἐλάφοις οἱ ὄφεις· ἡ πάρδαλις δὲ αἱρεῖ θεωμένη τὰ πλεῖστα, καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τὸν πίθηκον.

οἱ ὄνοι] *Gronovius* οἱ ὗες emendat, quod apud *Philen* XXX. 62 est: ἁλίσκεται δ' ἂν εὐχερῶς ὗς λύκοις, ὑποψὶν ἡ μέλιττα. Ipse tamen fatetur etiam in *Plutarchi* l. c. legi ὡς λύκοις μὲν οἱ ὄνοι.

θεωμένη] *Gyllium* Ὀδμῇ legisse monet *Gesnerus*. *Plutarchi* verba: τῇ δὲ παρδάλει τὰ πλεῖστα προσχωρεῖν χαίροντα τῇ ὀσμῇ, μάλιστα δὲ τὸν πίθηκον λέγουσι. Supra V. 40. et *Aristoteles* IX. 6 narrat pardalin abscondere sese et bestias odore allectas capere. Patet ergo vocem θεωμένη h. l. esse corruptam.

CAPVT VII.

Μεγασθένης ἀκούω λέγοντος περὶ τὴν τῶν Ἰνδῶν θάλατταν γίνεσθαί τι ἰχθύδιον, καὶ τοῦτο μὲν ὅταν ζῇ, ἀθέατον εἶναι, κάτω που νηχόμενον καὶ ἐν βυθῷ, ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖν· οὗ τὸν ἀψάμενον λειποθυμεῖν καὶ ἐκθνήσκειν τὰ πρῶτα, εἶτα μέντοι καὶ ἀποθνήσκειν. Τὸν δὲ χέρσυδρον πατήσας τις, καὶ εἰ μὴ δηχθείη, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ Θηριακῷ λόγῳ, ἀποθνήσκει πάντως· ἔχειν γάρ τι σηπτικὸν καὶ τὴν μόνην τοῦ ζώου ἐπίψαυσιν λέγει· καὶ μέντοι καὶ τὸν πειρώμενον θεραπεύειν, καὶ ἐπικουρεῖν ἀμωσγέπως τῷ ἀποθνήσκοντι, φλυκταίνας ἴσχειν ἐν ταῖς χερσὶν, ἐπεὶ μόνον τοῦ πατή-

σαντος προσέψαυσεν. Ἀριστόξενος δὲ πῦ φησιν, ἄνδρα ταῖς χερσὶν ὄφιν τινὰ ἀποκτεῖναι, καὶ μὴ δηχθέντα ὅμως θιγόντα ἀποθανεῖν· καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ αὐτῦ, ἣν ἔτυχε φορῶν, ὅτε τὸν ὄφιν ἀνῄρει, καὶ ἐκείνην σαπῆναι ὐ μετὰ μακρόν.

ἰχθυΐσκοιν τὰ πρῶτα] *Paw* ad *Philen* XXXI. v. 21 emendat τὸν χρῶτα, i. e. colore. Pisciculum hunc eundem conjicit esse *Gesnerus* cum lepore marino, de quo infra XVI. 19.

Ἀπολλόδωρος] Eundem ἐν τῷ περὶ θηρίων laudari ab *Athenaeo* XV. 8 monet Gronovius.

CAPVT VIII.

Ἀμφισβαίνης δὲ τὴν δορὰν βακτηρίᾳ περικειμένην ἐλαύνειν λέγει Νίκανδρος τὺς ὄφεις πάντας καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ὅσα μὴ δακόντα μὲν, παίσαντα δὲ ἀναιρεῖ.

Νίκανδρος] Theriac. v. 377. τὴν μὲν ὅτ' ἀδρύνηται, δρυοτόμοι οἷα βατῆρα κόψαντες ῥάδικα πολυστέφεος κοτίνοιο δέρματος ἐσκύλευσαν, ὅτε πρώτιστα πέφανται — ἡ δ' ὀλίγησι ῥινῷ δυσπαθέοντας, ὅτ' ἐν παλάμῃσιν ἀεργοὶ μάλκαι ἐπιπροθέωσι, in quibus ne vestigium quidem feorentiae, quam *Aelianus* ex eo loco referre videtur. Simili errore *Plinius* XXX. p. 535 perfrictionibus remedio esse tradit Nicander amphisbaenam mortuam adalligatam vel pellem ejus. Quin imo arbori, quae caedatur, adalligata, non algere caedentes et facilius succidere. Itaque sola serpentum frigori se committit, prima omnium procedens, et ante cuculi cantum. Idem XXX. c. 12. dolores nervorum tollit amphisbaena mortua alligata. — Sed fortasse *Plinius* cum *Aeliano* locum aliquem *Nicandri* deperditum ante oculos habuerunt, de quo plura olim ad Nicandrum.

CAPVT IX.

Κύων ὑπὸ πλήθυς ὀχλύμενος οἶδε πόαν ἐν ταῖς αἱμασιαῖς φυομένην, ἥσπερ ὖν γευσάμενος ἐμεῖ πᾶν τὸ λυπῦν μετὰ φλέγματος καὶ χολῆς, ὑποχωρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τῶν σκυβάλων πάμπολλα, καὶ πορίζει σωτηρίαν ἑαυτῷ, δεηθεὶς ἰατρῶν συμμάχων ὐδέν. Καὶ μελαίνης μέντοι χολῆς ἐκκρίνει πλῆθος, ἥπερ ὖν μείνασα λύτταν ἐργάζεται, κυσὶ νόσημα ἀργαλέον. Ἑλμίνθων δὲ πεπληρωμένοι τῦ σίτυ τὺς ἀθέρας ἐσθίυσιν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. Τρωθέντες δὲ ἔχυσι τὴν γλῶτταν φάρμακον, ἥπερ ὖν περιλιχμώμενοι τὸ τρωθὲν μέρος εἰς ὑγιείαν ἐπανάγυσι, ἐπίδεσμα καὶ σπληνία καὶ κράσεις φαρμάκων μακρὰν χαίρειν ἀπολιπόντες. Κύνα δὲ καὶ ἐκεῖνο ὐ διαλέληθεν, ὅτι ἄρα τῆς μελίας ὁ καρπὸς τὺς μὲν ὗς

πιαίνει, αὐτῷ δὲ ἄλγημα ἰσχυρὸν προξενεῖ· καὶ ὁρῶν ἐμφορουμένην τοῦ προειρημένου τὴν ὗν, ἀφίσταται αὐτῇ πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ τοῦ δοκοῦντος ἡδέος. Ἄνθρωποι δὲ, τῶν πειθόντων ἄκοντας ἐσθίειν, ἡττῶνται πολλάκις πάνυ ἀκρατῶς.

ὑπὸ πλήθους] Aut τροφῆς addendum aut πλησμονῆς legendum videtur. De reliqua narratione dixi supra ad V. 46.

κἂν δὲ καὶ] Postremum καὶ accessit ex Mediceo. In sequentibus verbis τῶν πειθόντων ἄκοντας ἐσθίειν respicit praeceptum Socratis apud *Xenophontem* Memorab. I. 3. 6 φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πίνειν· ubi *Zeune* ἀναπείθοντα rescripsit, haud scio an bene. — Ceterum stultum esset canem ad fructum fraxini invitare, cibum generi canino plane ineptum, ut plerique arborum atque herbarum fructus.

CAPUT X.

Οὐκ ἄν ποτε ῥᾳδίως ἐνέδρα τοὺς ἐλέφαντας λάθοι. Ὅταν οὖν γένωνται τῆς τάφρου πλησίον, ἣν εἰώθασιν ὑπορύττειν οἱ θηρῶντες αὐτοὺς, εἴτε ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ, εἴτε μαντικῇ ναὶ μὰ Δία ἀπορρήτῳ, τοῦ μὲν περαιτέρω χωρεῖν ἀναστέλλονται· ἑαυτοὺς δὲ ἐπιστρέψαντες, εἶτα μέντοι ὡς ἐν πολέμῳ ἀνθίστανται μάλα καρτερῶς, καὶ ἀνατρέψαι πειρῶνται τοὺς θηρατὰς, καὶ δι' αὐτῶν ὠσάμενοι, φυγῇ πορίσασθαι τὴν σωτηρίαν κρείττους γενόμενοι τῶν ἀντιπολέμων. Γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος τῶν καὶ τῶν. Ὁ μέντοι τρόπος τῆσδε τῆς μάχης τοιοῦτός ἐστι· Οἱ μὲν ἄνθρωποι δόρατα ἰσχυρὰ, καὶ λόγχας ἀφιᾶσι, στοχαζόμενοι αὐτῶν· οἱ δὲ ἐλέφαντες τὸν παραπεσόντα ἁρπάζουσι, καὶ τῇ γῇ προσαράξαντες, πατοῦντές τε, καὶ τοῖς κέρασι τιτρώσκοντες, οἰκτίστῳ περιβάλλουσι τῷ τέλει καὶ ἀλγεινοτάτῳ. Ἐπιᾶσι δὲ οἱ θῆρες ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τὰ ὦτα ἐκπεταννύντες ὡς ἱστία, δίκην τῶν στρουθῶν τῶν μεγάλων, αἵπερ οὖν τὰς πτέρυγας ἁπλώσασαι ἢ φεύγουσιν, ἢ ἐπιᾶσιν· ἐπισιμώσαντες δὲ καὶ τὴν προβοσκίδα οἱ ἐλέφαντες, καὶ ὑπὸ τοῖς κέρασι πτύξαντες, ὥσπερ οὖν νεὼς ἔμβολον σὺν πολλῷ τῷ ῥοθίῳ φερομένης, ἐμπεσόντες τε ῥύμῃ σφοδροτάτῃ, πολλοὺς ἀνατρέπουσι, βοῶντες διάτορόν τε καὶ ὀξὺ

δίκην σάλπιγγος. Πατουμένων δὲ τῶν ἁλισκομένων, καὶ ἀλοωμένων τοῖς γόνασι, ἄραβος πολὺς τῶν ὀςέων συντριβομένων ἀκούεται, καὶ πόῤῥωθεν· τὰ πρόσωπα δὲ ἐκθλιβομένων τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῆς ῥινὸς συνθλωμένης, καὶ ῥηγνυμένου τοῦ μετώπου, τὸ ἐναργὲς τοῦ εἴδους ἀπόλλυσι, καὶ ἀγνῶτες γίνονται πολλάκις καὶ τοῖς ἐγγυτάτω προσήκουσι. Σώζονται δὲ παραδόξως ἄλλοι τὸν τρόπον τοῦτον· Συνείληπται μὲν ὁ θηρατὴς, ὑφ' ὁρμῆς δὲ τὸ θηρίον ὑπερῆλθεν αὐτὸν, καὶ τὰ γόνατα ἐς τὴν γῆν ἐπήρεισε, καὶ προσκατέπηξε τὰ κέρατα εἰς θάμνον ἢ εἰς ῥίζαν, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον, καὶ ἔχεται, καὶ μόγις ἀνασπᾷ καὶ ἐξαιρεῖ, ἐν δὲ τῷ τέως διεκδὺς ὁ κυνηγέτης ἀπαλλάττεται. Οὐκοῦν ἐν τῇ τοιαύτῃ μάχῃ πολλάκις μὲν κρατοῦσιν οἱ ἐλέφαντες, πολλάκις δὲ καὶ ἡττῶνται, δείματα ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ δέα ποικίλα ἐπαγόντων. Καὶ γὰρ σάλπιγγες ᾄδουσι, καὶ δοῦπόν τε καὶ κτύπον ἐργάζονται, καὶ πρὸς τὰς ἀσπίδας ἀράττοντες τὰ δοράτια, καὶ πῦρ τὸ μέν τι ἐπὶ τῆς γῆς ἐξάπτοντες, τὸ δὲ ὕψου μετέωρον αἴροντες, καὶ ἄλλο σφενδονῶντες, δαλοὺς διαπύρους ἀκοντίζοντες, καὶ δᾷδας μακρὰς πυρὸς ἐνακμάζοντος τοῖς θηρίοις κατὰ προσώπου βιαίως ἐπισείοντες, ἅπερ οὖν τὰ θηρία δεδιότα καὶ δυσωπούμενα ὠθεῖται, ἔςιν ὅτε καὶ ἐκνικᾶται ἐκπεσεῖν εἰς τὴν τάφρον, ἣν τέως ἐφυλάττετο.

ἰσχυρὰ καὶ] Copulam cum Gesnero adjeci propter sensum, qui sine ea laborat. In sequentibus πήξαντες ex Mediceo in πτύξαντες mutavit Gronov.

ὑφ' ὁρμῆς δὲ] Propter antecedens μὲν atque ob sensum scripsi δὲ pro vulgato δή. In seqq. ἐπὶ τῆς γῆς Mediceus dedit pro ἀπὸ τῆς γῆς. Pro ἐκπεσεῖν in fine capitis Gesner ἐμπεσεῖν legebat.

CAPUT XI.

Ἡγήμων ἐν τοῖς Δαρδανικοῖς μέτροις περὶ Ἀλεύα τοῦ Θετταλοῦ φησι καὶ ἄλλα μὲν, ἐν δὲ τοῖς καὶ ὅτι ἠράσθη δράκων αὐτοῦ. Καὶ ὅτι μὲν εἶχε κόμην χρυσῆν ὅδε Ἀλεύας, λέγων τερατεύεται ὁ Ἡγήμων δηλονότι, ἐμοὶ δὲ ἔςω ξανθή. Καὶ βουκολεῖν μὲν αὐτὸν ἐν τῇ Ὀσ-

ση φησὶν, ὡς ἔδεισε τῇ Ἴδῃ τὸν Ἀγχίσην· παρὰ δὲ τῇ κρήνῃ νέμειν τὰς βοῦς τῇ καλουμένῃ Αἱμονίᾳ, Θετταλὴ δ' ἂν καὶ ἡ κρήνη εἴη. Δράκοντα οὖν μεγέθει μέγιστον ἐρασθῆναι τοῦ Ἀλεύα, καὶ ἀνέρπειν εἰς αὐτὸν, καὶ τὴν κόμην οἱ καταφιλεῖν, καὶ τῇ γλώττῃ περιλιχμώμενον τὸ πρόσωπον τοῦ ἐρωμένου καθαίρειν, καὶ δωροφορεῖν αὐτῷ θηρῶντα πάμπολλα. Εἰ δὲ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ κριὸς ἥττητο, καὶ Πτολεμαίῳ γε τῷ Φιλαδέλφῳ ἀντήρα, καὶ ἐν Ἰσσῷ δελφὶς ἑτέρου· τί κωλύει καὶ δράκοντα ἐρασθῆναι νομέως ὡραίου, τὸν ὀξυωπέστατον, κάλλους διαπρεποῦς ἀγαθὸν κριτὴν γεγενημένον; Ἦν δὲ ἄρα ἴδιον ζώων καὶ ἐρασθῆναι μὴ μόνον τοῦ συννόμου τε ἅμα καὶ συμφυοῦς, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσήκοντος ἥκιστα, ὡραίου μέντοι.

Ἡγήμων — μέτροις] Posterior vox ex Mediceo accessit. De Hegemone Thasio, φακῆς cognominato, Cratino comico coaevo, ap. *Athenaeum* XV. c. 16 cogitabat Gronovius, qui quidem mihi h. l. nunquam in mentem venisset.

ὡς ἔδεισε τῇ Ἴδῃ] *Gesnerus* ὥς ποτε ἐν τῇ Ἴδῃ: *Gronov.* ὡς ἐν πιδηέσσῃ τῇ Ἴδῃ ex Iliade Λ. 182 emendant. De dracone hoc *Tzetzes* Chiliad. IV. 135. v. 325.

ἀνέρπειν] Ita Mediceus pro ἀνέρπων. Pro Ἰσσῷ *Gyllius* Ἰάσῳ legit. Conf. supra ad VI. 15. — In fine ὥρα ζώων est ex Mediceo pro ζώω.

CAPVT XII.

Ὁ παρείας, ἢ παρούας (οὕτω γὰρ Ἀπολλόδωρος ἐθέλει) πυῤῥὸς τὴν χρόαν, εὐωπις τὸ ὄμμα, πλατὺς τὸ στόμα, δακεῖν οὐ σφαλερὸς, ἀλλὰ πρᾶος· ἐνθέντοι καὶ τῷ φιλανθρωποτάτῳ θεῶν ἱερὸν ἀφῆκαν αὐτὸν, καὶ ἐπευφήμισαν Ἀσκληπιοῦ θεράποντα εἶναι, οἱ πρῶτοί μου ταῦτα ἀνιχνεύσαντες.

ἐπευφήμισαν] Mediceus ἐπεφήμισαν, quod probo. Idem ἐθέλει dedit initio pro θέλει. Παρείας, quod Grammatici veteres a tumore maxillarum derivant, praefert alteri παρούας *Vossius* ad *Catullum* p. 222 et a Pario Hellesponti oppido deducit. Apud *Demosthenem* de Corona sect. 79 Παρείας scribitur. De serpentis hujus usu in sacris Bacchi adi *Vossium* l. c. et de voce ipsa *Valckenair* ad *Ammon.* p. 185. *Lucanus* IX. 721 et contentus iter cauda sulcare pareas.

CAPVT XIII.

Ἐν Αἰθιοπίᾳ τοὺς καλουμένους Σιβρίτας σκορπίους, οὕτω δὲ αὐτοὺς ὡς εἰκὸς οἱ ἐπιχώριοι φιλοῦσι ὀνομάζειν,

ἀκὴν σιτεῖσθαι καὶ σαύρους, καὶ ἀσπίδας, καὶ σφονδύλας, καὶ τίφας, καὶ πᾶν ἑρπετόν· τὸν δὲ ἐπιβάντα αὐτῶν τοῖς περιττώμασιν ἑλκοῦσθαι πέπυσμαι. Περὶ Κέρκυραν δὲ γίνονται αἱ καλούμεναι ὕδραι, αἵπερ οὖν τοὺς διώκοντας ἐπιστραφεῖσαι, καὶ φυσήσασαι πνεῦμα ἄτοπον, εἶτα ἀναστέλλουσι τῆς ὁρμῆς, καὶ ἀποστρέφουσι. Τὸν τύφλωπα δὲ, ὃν καὶ τυφλίνην καλοῦσι, καὶ κωφίαν δὲ προσέτι, κεφαλὴν μὲν παραπλησίαν ἔχειν μυραίνῃ λέγει τις λόγος, ὀφθαλμοὺς δὲ ἄγαν βραχίστους, καὶ θάτερον μὲν τοῖν ὀνομάτοιν ἐντεῦθεν εἴληφε· τὸν μὲν δὴ κωφίαν, ἐπεὶ νωθής ἐστι τὴν ἀκοήν· δορὰν δὲ ἰσχυρὰν ἔχει, καὶ διακοπτομένην βραδύτατα. Τὸν δὲ ἀκοντίαν χέρσυδρον εἶναί φασι, χρόνου γὰρ ἐν ξηρῷ ποιεῖσθαι τὴν διατριβὴν πολλοῦ, καὶ ἐλλοχᾷν ζῶον πᾶν. Ἡ δὲ σοφία τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐξ αὐτοῦ τοιάδε ἐστίν· ἐν ταῖς λεωφόροις ποι λαθὼν ὑποκρύπτεται, πολλάκις δὲ καὶ ἐπί τι δένδρον ἀνερπύσας, εἶτα ἑαυτὸν συνειλήσας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ σπείρᾳ ὑποκρύψας, τοὺς παριόντας ἡσυχῇ καὶ λανθάνων ὑποβλέπει· εἶτα ἑαυτὸν ἀφίησιν εἰς τὸ παριὸν, εἴτε ἄλογον εἴη ζῶον, εἴτε ἄνθρωπος. Ἔστι δὲ ἁλτικὸν θηρίον, καὶ διαπηδῆσαι καὶ εἴκοσιν, εἰ δέοι, πήχεις οἷόν τε, ἀλλόμενον δὲ παραχρῆμα ἐνέφυ.

Σιβρίτας] Ita Mediceus cum Codice altero Gesneri pro Συβριτάς.

ὕδραι] *Aldrovandus* Histor. Serp. p. 259 δρύϊνοι legendum esse censet.

τυφλίνην] Nominat hanc *Aristoteles* H. A. VI. 13 *Forskaol* in Descript. Animal. p. 13 commemorat Lebetinos Cypri, qui morsu somnum letalem inferunt. Hi an Veterum aspides sint? quaerit *Forskaol*: eodem saltem nomine hodie litterati Cypri cives appellant, vulgus vero κουφὴ, i. e. surdos. Alium Cypri serpentem nomine κουφὴ venenatum, sed cornibus duobus instructum, cujus *Forskaol* non meminit, memorat *Mariti* Itiner. p. 20 versionis germ. Serpens *Forskaolii* videtur idem esse genus, quod *Aristoteles* in θαυμασ. p. 1106 in insula Cypro morsus veneno cum aspide plane convenire, sed hieme hebetescere refert. Cf. etiam *Hasselquist* Itinerar. p. 239. et p. 367.

ἀκοντίαν] Acontiam a chersydro distinguit ipse *Aelianus* supra VI. 18. VIII. 7. atque alii auctores, quod monet etiam *Aldrovandus* l. c. p. 253. — χρόνου γὰρ ex Mediceo est pro δέ. Idem etiam ποι λαθὼν pro πα dedit. * Quae *Aelianus* de halitu ὕδρας memorat, comparabat amicissimus *Merrem* cum colubro Arabico *Forskaolii* in Descript. Animal. p. 15. qui solo afflatu locum contactum pruritu afficit, alias innocuus.

CAPVT XIV.

Λύκοι βοΐ εἰς τέλμα βαθὺ ἐμπεσόντι ἐάν πως περιτύχωσι, ταράττουσι μὲν αὐτὸν ἔξωθεν καὶ φοβοῦσι, διανήξασθαι καὶ ἐπιβῆναι τῆς γῆς οὐκ ἐπιτρέποντες· ἀναγκάζουσι δὲ τῷ χρόνῳ στερβλούμενον καὶ ἰλυσπώμενον ἀποπνιγῆναι. Εἶτα εἰς αὐτὸν ὁ τελεώτατος ἐμπηδήσας τῷ ὕδατι, καὶ προσνεύσας, ἐλάβετο τῷ στόματι τῆς οὐρᾶς τοῦ βοὸς, καὶ ἕλκει εἰς τὸ ἔξω. Καὶ ἕτερος τῆς ἐκείνου λαβόμενος αὐτον ἕλκει, καὶ τὸν δεύτερον ὁ τρίτος, καὶ τοῦτον ὁ τέταρτος, καὶ δρᾶται τὸ εἰρημένον μέχρι τοῦ τελευταίου, ὅσπερ οὖν ἔξω τοῦ ὕδατος ἕστηκε. Καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξαγαγόντες τὸν βοῦν ποιοῦνται δεῖπνον. Βοὸς δὲ μόσχον πεπλανημένον ἐλλοχήσαντες, εἶτα αὐτῷ προσπηδῶσι, καὶ τοὺς μυκτῆρας λαβόμενοι ἕλκουσιν· ὁ δὲ ἀντισπᾷ ἑαυτὸν, καὶ ἅμιλλα ὑπὲρ τούτου πολλὴ, τῶν μὲν ἐκβιάσασθαι πειρωμένων, τοῦ δὲ μὴ εἶξαι ἀγώνισμα ποιουμένου. Ὅταν δὲ αὐτὸν οὕτω θεάσωνται σφόδρα ἀντιτείνοντα, μεθῆκαν, καὶ ἐκεῖνος ὑπὸ τῆς εἰς τοὐπίσω βίας ανατέτραπται· καὶ οἱ λύκοι προσπεσόντες ἀνέῤῥηξαν τὴν νηδὺν, καὶ ἐσθίουσιν αὐτόν.

καὶ φοβοῦσι] *Apostolius* XII. 14 ἐκ- ἐμπεσόντος. In fine capitis αὐτὸν ex φοβοῦσι. Idem paulo antea βοὸς — Mediceo est pro αὐτόν.

CAPVT XV.

Ὅταν ὑπερβῆναι τάφρον οἱ ἐλέφαντες μὴ δύνωνται, εἷς ὁ μέγιστος ἑαυτὸν εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει, καὶ πλάγιος ἵσταται, καὶ γεφυροῖ τὸ κενὸν, καὶ κατ' αὐτοῦ βαίνοντες εἰς τὸ ἀντιπέραν ἴασι, καὶ ἀποδιδράσκουσι, πρότερον μέντοι ἐκεῖνον ἀνασώσαντες. Ὁ δὲ τῆς σωτηρίας τρόπος οὗτός ἐστιν· ἄνωθέν τις τὸν πόδα προτείνει, καὶ ἐκείνῳ παρέχει τὴν προβοσκίδα περιπλέξαι· οἱ δὲ ἄλλοι φρύγανα ἐμβάλλουσι καὶ ξύλα ὤκιστα, ὧν ἐπιβαίνων, εἰλημμένος τοῦ ποδὸς μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς, ἀνασπᾶται ῥᾷστα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἰνδοῖς ἄρουρα, καὶ κέκληται Φαλάκρα· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ ὀνόματος [illegible] εὐ-

σαμενος τῆς ἐνταῦθα γενομένης πόας, καὶ τὰς τρίχας ἀποβάλλει καὶ τὰ κέρατα. Οὐκοῦν οἱ ἐλέφαντες ἑκόντες εἶναι οὐ προσίασι τῇδε τῇ ἀγρᾳ, ἀλλ' ἀποστρέφονται πλησίον γενόμενοι, πᾶν τὸ βλάπτον φεύγοντες, ὡς ἄνθρωποι φρόνιμοι, οἱ ἐλέφαντες.

εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει] Duas priores voces ex Mediceo addidit Gronovius. Idem ex eodem vulgatum *ἐμβάλλουσιν ἐξ ὕλης* correxit. Conf. *Tzetzes* Chiliad. IV. 122. Paulo aliter rem narrat Juba apud *Plutarchum* de Solertia p. 972.

τοὺς πόδας] Ita cum *Gesnero* scripsi pro *τὰς πόδας*. Idem vir doctus vulgatum *ἀνασπᾷ* conjectura correxerat, quam firmat Mediceus.

CAPVT XVI.

Τὴν σπογγιὰν ἰθύνει βραχὺ ζῶον οὐ καρκίνῳ τὴν ἰδέαν παραπλήσιον, ἀλλ' ἀράχνῃ μᾶλλον· οὐ γὰρ ἄψυχον οὐδὲ αἵματος ἄμοιρον ἡ σπογγιά, κύημα δ' ἐστὶ θαλάττης, καὶ πέφυκεν εἶναι ζῶον, καὶ ταῖς πέτραις προσφύεται, ὥσπερ οὖν καὶ ἕτερα. Ἔχει δέ τινα κίνησιν ἰδίαν, δεῖται δὲ, ὡς ἂν εἴποις, τοῦ ὑπομνήσοντος αὐτὴν, ὅτι ἔμψυχός ἐστιν. Ἀτρεμοῦσα γὰρ ὑπό τινος συμφυοῦς μανότητος, καὶ ἡσυχάζουσα, τοῖς τρήμασιν αὐτῆς ὅταν προσπέσῃ τι, ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀραχνώδους ζώου νύττεται, καὶ συλλαμβάνει τὸ ἐμπεσὸν, καὶ τροφὴν ἴσχει. Ὅταν δὲ ἄνθρωπος προσίῃ ἐπ' ἐκτομῇ αὐτῆς, ἐκκεντουμένη ὑπὸ τοῦ ζώου τοῦ συντρόφου φρίττει, καὶ ἑαυτὴν συστρέφει, καὶ αἰτία πόνου τε καὶ καμάτου γίνεται τῷ θηρατῇ ναὶ μὰ Δία πολλοῦ.

βραχὺ ζῶον] *Aristoteles* H. A. V. 16. ex quo *Antigonus* c. 89 *Plinius* IX. 45 et *Plutarchus* de Solertia p. 980. Eodem officio fungi dicitur, quo hospes pinnae, pinnoteres dictus. Arachneae similitudinem non miror; videtur fabula ducta esse a cancris parvis v. g. tridentato et antennato *Forskaolii* p. 89 et 90. qui in foraminibus spongiae officinalis violaceae habitant.

CAPVT XVII.

Εἴρηται μὲν οὖν ἡμῖν ἐλεφάντων πέρι ἴδια, τὰ δὲ καὶ εἰρήσεται οὑτωσί· Κρατεῖ μὲν βίου, σωφροσύνης δὲ ὅπως μετειλήχασιν, εἰπεῖν πρεπωδέστατον. Οὐ γὰρ ὡς ὑβρίζοντες, οὐδὲ ὡς λάγνοι ἐπὶ τὴν ὁμιλίαν τὴν πρὸς τὴν θήλ[illegible]ἔρχονται· ἀλλ' ὥσπερ οὖν οἱ γένους διαδοχῆς δεό-

μενοι καὶ παιδοσποροῦντες, ἵνα μὴ αὐτοῖς ἐπιλίπῃ ἡ ἐπιγονὴ ἡ ἐξ ἀλλήλων. Ἐάσουσι δὲ σπέρμα, ἅπαξ γοῦν ἐν τῷ βίῳ τῷ σφετέρῳ μνημονεύουσιν ἀφροδίτης, ὅταν ἡ θήλεια ὁπομένῃ καὶ αὐτή· εἶτα ἐμπλήσας ἕκαστος τὴν σύννομον, τὸ ἐντεῦθεν ἐπὶ τούτοις οὐκ οἶδεν αὐτήν. Συμπλέκονται δὲ οὐκ ἀνέδην, οὐδὲ ἐν τῇ τῶν ἄλλων ὄψει, ἀλλ' ἀναχωρήσαντες, καὶ ἑαυτῶν προβάλλονται ἢ δένδρα δασέα, ἢ ὕλην τινὰ συμφυῆ, ἢ χῶρον κοῖλον καὶ βαθὺν, τοῦ λαθεῖν αὐτοῖς παρέχοντα ἀφθονίαν. Ὡς μὲν οὖν εἰσι δίκαιοι ἄνω εἶπον, καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτῶν καὶ τοῦτο ἤδη λέλεκται· καὶ τὸ σῶφρον δὲ ἀπολέλεκται τὰ νῦν ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ τὸ μισοπόνηρον ὅτω σχολὴ μανθάνειν, οὗτος ὑπέχων τὰ ὦτα ἀκουέτω. Ἐλέφαντι ἡμέρῳ πωλευτὴς ἦν, καὶ εἶχε γυναῖκα ἀφηλικεστέραν μὲν, πλουσίαν δέ· οὐκοῦν ἑτέρας ἐρῶν, καὶ τὰ τῆς συνοικούσης σπεύδων ἐκείνῃ γίνεσθαι, ταύτην μὲν ἀποπνίγει, καὶ τῆς τοῦ ἐλέφαντος φάτνης κατορύττει πλησίον ὁ θεομίσουλος ἄνθρωπος· ἄγεται δὲ τὴν ἄλλην. Ἐνταῦθα οὖν ὁ ἐλέφας τῇ προβοσκίδι λαβόμενος τὴν νεωστὶ ἀφιγμένην ἄγει τῆς νεκροῦ πλησίον, καὶ τοῖς κέρασιν ἀνορύξας καὶ γυμνώσας τὸ σῶμα, ἃ εἰπεῖν οὐκ ἐδύνατο, ταῦτα ἐπεδείκνυε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων, τὴν γυναῖκα τὸν τρόπον τοῦ γήμαντος αὐτὴν ἐκδιδάσκων ὁ μισοπόνηρος ἐλέφας.

κρατεῖ βίῳ] Paw ad Philen XXXIX. 19 βίᾳ emendat; et deinde ἵνα μὴ αὐτοῖς ἐπιλείπῃ ἡ ἐπιγονὴ ἡ ἐξ ἀλλήλων, ἐάσουσί γε σπέρμα· ἅπαξ γοῦν ἐν τῷ βίῳ. Contra *Gesnerus* vitium vulgatae lectionis ita sanare conabatur, ut μνημονεύοντες legeret. Mihi posterior *Pawii* emendatio unice placet. Aliter etiam h. l. distinguit *Oudendorp* ad *Thomam* p. 349. qui αὐτὸς praeterea legit. Voces ἐπὶ τούτοις post ἐντεῦθεν abundare puto.

οὐκ ἀνέδην] Cf. *Aristoteles* V. 11. *Plinius* VIII. 5.

καὶ τὸ σῶφρον δὲ ἀπολέλεκται τὰ νῦν ταῦτα] Haec barbara sunt, nec cum reliquis bene cohaerent. Verbum ἀπολ. suspectum habeo. Exspectandum, dum Codices meliorem lectionem afferant.

ἐπεδείκνυε] Ita Mediceus cum *Apostolio* VIII. 18 pro ἐπεδείκνυτο.

CAPUT XVIII.

Ἐγγραύλεις, οἱ δὲ ἐγκρασιχόλους καλοῦσιν αὐτάς, προσακήκοά γε μὴν καὶ τρίτον ὄνομα αὐτῶν· εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ λυκοστόμους αὐτὰς ὀνομάζουσιν· ἔστι δὲ μικρὰ

ἰχθύδια, καὶ πολύγονα φύσει, λευκότατα δὲ ἰδεῖν. Ἐθίζουσί γε μὴν μάλιστα οἱ ἀγελαῖοι τῶν ἰχθύων αὐτὰ, δείσαντα μὴν συνθεῖ εἰς ἄλληλα, καὶ ἐχόμενον τοῦ πλησίον ἕκαστον τῇ σφίγξει τὸ ῥαδίως ἐπιβουλεύεσθαι διαπέφευγε· τοσαύτη δὲ ἄρα αὐτῶν ἡ ἕνωσις γίνεται συνδραμόντων, ὡς καὶ πορθμίδας ἐπιθεῖσας μὴ διασχίζειν αὐτὰ, καὶ μέντοι καὶ κώπην ἢ κοντὸν εἴ τις αὐτῶν διεῖραι θελήσειε, τάδε οὐ διαζαίνεται, ἀλλὰ ἔχεται ἀλλήλων ὡς συνυφασμένα. Καθεὶς δὲ τὴν χεῖρα, ὡς ἐκ σωροῦ πυρῶν ἢ κυάμων, λάβοι ἂν βιαίως ἀποσπάσας, ὡς καὶ διασπᾶσθαι πολλάκις· καὶ τὰ μὲν ἡμίτομα τῶν ἰχθυδίων λαμβάνεσθαι, τὰ δὲ ἀπολείπεσθαι· καὶ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τὸ μὲν οὐραῖον καθίξεις, μένει δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ λοιπόν· ἢ κεφαλὴν κομιεῖς οἴκαδε σὺν τοῖς ἄλλοις, μένει δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ τὸ λοιπόν. Καλεῖται δὲ αὐτῶν ἡ πυκνή τε καὶ συνεχὴς νῆξις βόλος, καὶ πεντήκοντα ἁλιάδας ἐπλήρωσε πολλάκις εἷς βόλος, ὥς φησιν ὁ θαλαττουργός.

'Εγγραύλεις] Eadem fere sed aliunde habet *Oppianus* IV. 468. Cf. *Aristoteles* H. A. VI. 15. *Athenaeus* VII. 14. Gallorum *Anchois* (Clupeam encrasicholum *Linnaei*) esse putat *Rondeletius*, et hodie *Anchoies* Graecis λυκοσόμους vocari testatur ad h. l. *Gyllius*. — αὐτὰς ὀνομάζουσι est ex Mediceo pro αὐτός.

ἰχθυδίων] Ita Mediceus pro ἰχθύων. Continuam natantium seriem et conglobationem βόλον dici, *Aeliano* affirmanti non credo; dici contra notione vulgari puto etiam in hac encrasicholorum piscatura.

CAPVT XIX.

Ὗς γνωρίζει τοῦ συβώτου τὴν φωνὴν, καὶ ὑπακούει καλοῦντος, κἂν ᾖ πλανηθεῖσα· πλησίον δὲ τούτου τὸ μαρτύριον. Τῇ γῇ τῇ Τυρρηνίδι κακοῦργοι ναῦν λῃστρικὴν προσέσχον, καὶ προσελθόντες αὐλίῳ περιτυγχάνουσι, καὶ ἦν συβωτῶν τὸ αὔλιον, καὶ εἶχεν ὗς πολλάς· ταύτας οὖν συλλαβόντες εἰς τὴν ναῦν ἐνέβαλον, καὶ ἀπολύσαντες τὰ πείσματα εἴχοντο τοῦ πλοῦ. Οἱ τοίνυν συβῶται, παρόντων μὲν τῶν λῃστῶν, ἡσύχαζον, ἐπεὶ δὲ ἔτυχον τῆς γῆς ἀποσαλεύσαντες, ὅσον τε γέγωνε βοήσας, ἐνταῦθά τοι τὰς σῦς τῇ συνήθει βοῇ ὀπίσω καὶ παρὰ σφᾶς ἀπε-

κάλου οἱ συβῶται. Αἱ δὲ ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ θάτερα τοῦ πλοίου ἑαυτὰς συνώσασαι ἀνέτρεψαν αὐτό. Καὶ οἱ μὲν κακοῦργοι παραχρῆμα διεφθάρησαν, οἱ δὲ ὕς παρὰ τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἀπενήξαντο.

τῇ Τυῤῥηνίδι] *Aldrovandus* de Quadrup. bisulcis l. c. 36 emendabat οἱ Τυῤῥηνικοί.

ἴσαν τε γίγνωνε βοῆσας] Phrasis *Homerica* ex Odyssea E. 400. Narrationem *Aeliani* respicere videtur etiam *Plinius* VIII. 15. Compertum agnitam vocem suarii furto abactis, mersoque navigio inclinatione lateris unius remeasse. Similem de bobus historiam narrat *Longus* in Pastoralibus l. p. 25. ed. Villoison.

CAPUT XX.

Ζηλότυπον δὲ εἶναι καὶ τὸν πελαργόν φασιν. Ἐν γοῦν Κράνωνι τῆς Θετταλίας Ἀλκινόην ὄνομα γυναῖκα ὡραίαν ὁ γήμας, ἀπολιπὼν οἴκοι ἐστείλατο εἴς τινα ἀποδημίαν, ἡ τοίνυν Ἀλκινόη ὡμίλει τῶν θεραπόντων τινί· τοῦτο συνιδὼν ὁ πελαργὸς ὁ οἰκέτης οὐκ ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἐτιμώρησε τῷ δεσπότῃ, προσπηδῶν γοῦν ἐπήρωσε τῆς ἀνθρώπου τὴν ὄψιν. Ἀνωτάτω μὲν ἐμνήσθην πορφυρίωνος ζηλοτυπίας, εἶτα κυνὸς τοιούτου, νῦν γε μὴν πελαργοῦ τὰ ἴσα ἐκείνοις εἰς νοσοῦντα γάμον.

Κράνωνι] Ita recte *Apostolius* XV. 93 pro Κράννωνι, quod Gronovius emendare oblitus est.

εἰς νοσοῦντα γάμον] Eleganter dici νοσοῦντα γάμον, et ad πελαργοῦ τὰ ἴσα subaudiendum esse πράττοντος, *Trillero* asseveranti alii forte credent; mihi legendum videtur ἐκείνοις νοσοῦντος εἰς γάμον. Notum enim est νοσεῖν de quocunque animi affectu concitatiore, inprimis tamen pravo, dici; sed h. l. sensu medio adhibetur.

CAPUT XXI.

Μεταβάλλει δὲ τὰς χρόας τὰ πρόβατα ἐκ τῆς περὶ τὸ πόμα ἀλλαγῆς, κατὰ τὴν τῶν ποταμῶν ἰδιότητα· ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους, καθ' ἣν ἀπαντᾷ τοῦτο αὐτοῖς, ὁ τῆς μίξεως καιρός ἐστι. Γίνεται γοῦν καὶ ἐκ λευκῶν μέλανα, καὶ ἔμπαλιν τρέπει τὴν χρόαν. Φιλεῖ δέ πως ταῦτα γίνεσθαι περί τε τὸν ἐν Ἀντανδρίᾳ ποταμὸν, καὶ τὸν ἐν Θρᾴκῃ, οὗ τὸ ὄνομα ἐροῦσιν οἱ πάροικοι Θρᾷκες· ὁ δὲ ἐν Τροίᾳ Σκάμανδρος, ἐπεὶ ξάνθας ἀποφαίνει πάσας τὰς ὄϊς, πρὸς τῷ Σκαμάνδρῳ τῷ ἐξαρχῆς ἄλλο ὄνομα ἡ τῶν προβάτων ἐπίκτητος χρόα ἔθετο αὐτῷ τὸν Ξάνθον.

τὸν ἐν Ἀντανδρίᾳ ποταμὸν] Ita Mediceus pro ἐν Ἀντάνδρῳ. *Aristoteles* H. A. III. 12. καὶ ἐν τῇ Ἀντανδρίᾳ δύο ποταμοί εἰσιν, ὧν ὁ μὲν λευκά, ὁ δὲ μέλανα ποιεῖ τὰ πρόβατα. Hinc Gronovius h. l. legendum censet τὼ — ποταμώ.

πάροικοι Θρᾷκες] Ita Mediceus pro Θρᾴκης. *Aristoteles* l. c. οἷον ἐν τῇ Χαλκιδικῇ τῇ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης ἐν τῇ Ἀσσυρίτιδι ἐποίει ὁ καλούμενος ψυχρὸς ποταμός. *Antigonus* c. 84 Κυχρέαν appellat. De Scamandro cf. *Plinius* II. 103 et *Homeri* Iliad. x. 73.

CAPVT XXII.

Χάριτος δὲ ἀπομνησθῆναι τὰ ζῷα, καὶ κατὰ τοῦτο ἀγαθά. Ἐν Τάραντι γίνεται γυνὴ τά τε ἄλλα σπουδῆς ἀξία, καὶ οὖν καὶ σώφρων πρὸς τὸν ἄνδρα, Ἡρακληῒς ὄνομα αὐτῇ· περιεῖπε μὲν οὖν ζῶντα τὸν γεγαμηκότα εὖ μάλα κηδεμονικῶς, ἐπεὶ δὲ τὸν βίον οὗτος κατέστρεψε, τὰς ἀστικὰς ἡ προειρημένη γυνὴ μισεῖ διατριβάς, καὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ τὸν ἄνδρα νεκρὸν ἐθεάσατο, καὶ ὡς εἶχε λύπης, ἐς τοὺς τάφους μετοικίζεται· καὶ τοῖς ἠρίοις τοῦ ποτε ἀνδρὸς τλημόνως παρέβαλλε καὶ παρέμεινε, πιστὴν ἑαυτὴν καὶ σώφρονα τῷ κατὰ γῆς ὄντι ἀποφαίνουσα. Καί ποτε ἦν ὥρα θέρεος, καὶ πελαργῶν ἔτι νεοττῶν πρόπειραν τῆς ἑαυτῶν πτήσεως λαμβανόντων, εἷς ὁ μάλιστα νεαρός, ἀκρατὴς ἔτι τῶν ταρσῶν ὢν κατώλισθε, καὶ τοῖν σκελοῖν συντρίβει τὸ ἕτερον· ἡ τοίνυν Ἡρακληῒς θεασαμένη τὸ πτῶμα, καὶ τοῦ ποδὸς τὸ πάθος καταμαθοῦσα, οἰκτείρει τὸν νεοττόν, καὶ ἀναλαβοῦσα σὺν πολλῇ τῇ φειδοῖ κατειλεῖ τὴν πληγήν, καὶ θεραπεύει καταιονήμασι καὶ ἐπιπλάσμασι, καὶ τροφὴν προσέφερε, καὶ ποτὸν ὤρεγε, χρόνῳ δὲ τῷ εἰκότι ῥωσθέντα καὶ φύσαντα τὰ ὠκύπτερα ἐλεύθερον εἶναι μεθῆκεν. Ὁ δὲ εἰδὼς ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ θαυμαστῇ ὀφείλων ζωάγρια, ᾤχετο ἀπιών· εἶτα ἐνιαυτοῦ διελθόντος, ἡ μὲν ἔτυχεν ἦρος ὑπολάμποντος ἐν ἡλίῳ θερομένη, ὁ δὲ πελαργός, ὁ ἰαθεὶς ὑπ' αὐτῆς, ἰδὼν τὴν εὐεργέτιν ὑφῆκε τῆς τῶν πτερῶν ὁρμῆς, καὶ ἑαυτὸν χθαμαλωτέρα τῇ πτήσει κατάγων πλησίον γίνεται, καὶ χανὼν ἀνεμεῖ λίθον εἰς τὸν τῆς Ἡρακληΐδος κόλπον, καὶ ἀναπετασθεὶς ἐπὶ τοῦ τέγους ἑαυτὸν ἐκάθισεν. Ἡ δὲ τὰ πρῶτα,

ὡς εἰκὸς, ἐθαύμασέ τε, καὶ ἐκταραχθεῖσα ἠπόρει τί εἴη τὸ πραχθὲν, συμβαλεῖν ὐκ ἔχυσα. Τὴν δ' ὖν λίθον ἔνδον ποι κατέθετο, εἶτα νύκτωρ διυπνισθεῖσα ὁρᾷ αὐγήν τινα καὶ αἴγλην ἀφιεῖσαν, καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, ὡς εἰσκομισθείσης δαδὸς, τοσῦτον ἄρα ἐκ τῆς βώλυ τὸ σέλας ἀνίει τε καὶ ἐτίκτετο, καὶ ἦν μέγα τίμιος· συλλαβῦσα δὲ τὸν πελαργὸν, καὶ ἐπαφωμένη, κατενόησε τὴν ἐκ τῆς πληγῆς ὐλὴν, καὶ ἐγνώρισε τῦτον ἐκεῖνον εἶναι, τὸν ὑπ' αὐτῆς οἴκτυ τε καὶ θεραπείας τετυχηκότα.

παρέβαλλε] Verbum hoc ex Mediceo addidit Gronov. quemadmodum γυνὴ paulo antea post προειρημένη.

λαμβανόντων] Ita Mediceus pro λαβόντων, et deinceps ἀνιμεῖ pro ἀνιμᾶσθαι. Eandem hanc de ciconia fabellam narrat *Oppianus* in Ixeuticis I. c. 27.

CAPVT XXIII.

Ἀστακὸν εἰ λάβοις, καὶ πορρωτάτω κομίσαις, σημεῖον καταλιπὼν ἔνθα αὐτὸν τεθήρακας, εὑρήσεις τὸν αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅθεν καὶ συνείληπται· λέγω δὲ, εἰ παρὰ τὴν θάλατταν κομίσαις, εἶτα κατάθοιο αὐτόν πυ πλησίον, ὡς εἰσερπύσαι δυνηθῆναι εἰς τὴν θάλατταν.

ἄγαλυ] Ex *Oppiano* Halieutic. I. 463. Idem de cancris majoribus asserit *Collinson* in Philosophical Transact. 1746. No. 478.

CAPVT XXIV.

Ἀγρεὺς τὸ ὄνομα, τὴν φύσιν πτηνὸς, τὸ γένος κοσσύφων φράτωρ καὶ συγγενὴς, μέλας τὴν χρόαν, μυσικὸς τὴν γλῶτταν. Κέκληται δὲ ἀγρεὺς καὶ δικαίως, τῷ γάρ τοι μέλει τῶν ἄλλων ὀρνέων αἱρεῖ τὰ ἁπαλὰ προσπετόμενα τῇ τῆς εὐμυσίας θέλξει. Εἰδὼς ὖν τὸ συμφυὲς αὐτῷ πλεονέκτημα, ἔοικε χρῆσθαι τῷ παρὰ τῆς φύσεως δώρῳ καὶ εἰς ἡδονὴν ἅμα καὶ τροφήν· ἀκύων μὲν γὰρ ἑαυτῦ εὐφραίνεται, θηρῶν δὲ τὰ προσιόντα ἐμπίπλαται. Τῦτον ἄρα εἴ τίς ποτε ἐθήρασε, καὶ ἐν οἰκίσκῳ καθεῖρξεν, ὐδὲν αὐτῷ πλέον τὸ τῆς σπυδῆς· ἔχει γὰρ ἄφωνον ὄρνιν, ὥσπερ ὖν τὸν θηράσαντα ἀμυνόμενον ὑπὲρ τῆς δυλείας τῇ σιωπῇ.

ἀκύων μὲν γὰρ] Ita Mediceus pro φύντει. Paulo post τῦτον εἴ τις omisso ἄρα legit Mediceus cum *Apostolio* XII. 62. Post πλέον] ex Mediceo τὸ

ante τῆς ᾠδῆς addidit Gronovius. Ceterum verosimilis mihi videtur conjectura *Gesneri* in Historia Avium p. 559. Ἀγρέα ad Laniorum genus referentis, quos aiunt avicularum cantum imitatum raptu earum vivere. * Ἀγρεύς. Aviculam hanc ad Lanium collurionem *Linnaei* refert etiam Cel. *Merrem*; qui praeterea monet pullum cavea inclusum facile adsuescere et cantare, adultum non item.

CAPUT XXV.

Ανωτέρω εἶπον, ἣν οἱ τροχίλοι κατατίθενται εἰς τοὺς κροκοδείλους εὐεργεσίαν τὴν ἐκ τῶν βδελλῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις μέμνηται καὶ Ἡρόδοτος λόγοις· ὃ δὲ οὐκ εἶπον εἰδὼς εἰρήσεται νῦν, ἵνα καὶ ἄλλος μάθῃ. Ὁ μὲν τροχίλος ὄρνις ἐστὶ τῶν ἑλείων εἷς, καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλᾶται, καὶ ὅ,τι ἂν τύχῃ παρεκλέγων βόσκεται. τρέφει δὲ αὐτὸν καὶ κροκόδειλος, οἷς εἶπον· καὶ ἐκεῖνος αὐτὸν ἀμείβεται, καθεύδοντος προμηθῶς ἔχων, καὶ ὑπεραγρυπνῶν αὐτοῦ. Κειμένῳ μὲν γὰρ καίπερ ὑπνώττοντι ἐπιβουλεύει ὁ ἰχνεύμων, καὶ ἐμφὺς τῇ δέρῃ πολλάκις ἀπέπνιξεν αὐτόν· ἀλλ' ὅγε τροχίλος βοᾷ, καὶ παίει κατὰ τῆς ῥινὸς αὐτὸν, καὶ ἀνίστησι, καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὑποθήγει. Εἰ μὲν οὖν χρὴ τὸν ὄρνιν ἐπαινεῖν οὕτως ἔχοντα φροντιστικῶς ζώου παμβόρου καὶ ἀδδηφάγου, εἰσόμεθα, τὸ δ' οὖν ἴδιον τῶνδε τῶν ζώων εἶπον.

ἀλλ' ὅγε τροχίλος βοᾷ] *Apostolius* XIX. 52 ante βοᾷ inserit ὑπεραγρυπνῶν τοῦ τροφέως. et paulo superius omittit ὑπερ. αὐτοῦ. Locus *Herodoti* exstat II. 68. Cf. Infra X. 47. *Ammianus Marcellinus* XXII. 15.

εἰσόμεθα] *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 262. ἰασόμεθα emendat.

CAPUT XXVI.

Ητρυγὼν (οὔ φημι νῦν τὴν ὑπαέριον, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ) ὅτε βούλεται, νήχεται, καὶ αὖ πάλιν ἀρθεῖσα πέτεται. Ἔχει δὲ κέντρον, οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, θανατηφόρον. Τὸ μὲν οὖν κεντεῖν καὶ ζῶα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους, καὶ παραχρῆμα ἀπολλύναι οὕτως, οὔπω παράδοξόν ἐστιν· ὃ δὲ ἄξιον ἐκπεπλῆχθαι, τοῦτο εἰρήσεται. Δένδρῳ τῷ μεγίστῳ, καὶ πάνυ εὐθαλεῖ, καὶ εὐερνεῖ, καὶ λίαν τεθηλότι τὴν χλόην, εἰ προσαγά-

γοις τὸ κέντρον, καὶ νύξοις τὸ δένδρον, μετὰ μικρὸν ἐκβάλλει τὰ φύλλα· καὶ ἐκείνων καταῤῥεόντων εἰς τὴν γῆν, τὸ πᾶν πρέμνον αὐαίνεται, καὶ ἔοικεν ἡλιοβλήτῳ ὑπ' αὐχμοῦ βιαίου ξηρῷ γεγενημένῳ.

αὐαίνεται] Si de raja pastinaca loquitur, fabula ex similitudine alarum ficta videtur.

ὄντα παράδοξον] Ita Mediceus pro ὄντα. Cf. *Hemsterh.* ad *Hesychii* T. I. p. 149. Fabulam eandem refert *Plinius* IX. 35 et *Oppianus* Halieut. II. 490.

CAPVT XXVII.

Τίκτεται ἐλέφας κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκπηδῶν, τὸ δὲ μέγεθός ἐστι τοῦ τικτομένου κατὰ δέλφακα τὴν μεγίστην. Μιᾷ δὲ μητρὶ πλείω ἐλεφαντίσκια ἕπεται, φασίν. Εἰ δὲ βούλοιο τῶν βρεφῶν νεογόνων ὄντων προσάψασθαι, αἱ μητέρες οὐδὲν ἀγανακτοῦσιν, ἀλλ' ἐῶσι. Συνιᾶσι γάρ, ὅτι μήτε ἐπὶ λύμῃ τις ἐπιψαύει αὐτῶν, μήτε ἐπὶ κολάσει, ἀλλὰ φιλοφρονούμενοι πάντες, καὶ κολακεύοντες· ἐπεὶ τίς ἂν το τηλικοῦτον βλάψειεν; Ὅταν δὲ θηρώμενοι ἐμπέσωσιν ἐς τὴν τάφρον, καὶ ἴδωσιν, ὅτι λοιπὸν αὐτοῖς ἄφυκτά ἐστι, τοῦ μὲν τέως θυμοῦ τοῦ σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ λήθην λαμβάνουσι, καὶ ὀρεγόντων σιτία ἑτοίμως προσίενται, καὶ ὕδωρ προτεινόντων πίνουσι, καὶ οἶνον ἐγχεόντων ἐς τὰς προβοσκίδας, οἶδε τὴν φιλοτησίαν οὐκ ἀναίνονται.

κατὰ δέλφακα] Supra IV. 31 ἀποτίκτει δὲ ἰσήλικα τὸ μέγεθος μόσχου ἐνιαυσιαίου, ubi vide. Pro νεογόνων Medicei vulgo νεογνῶν.

ἐγχεόντων] Vulgatum restitui, cum ex Mediceo Gronovius ἐκχεόντων temere recepisset.

CAPVT XXVIII.

Τὸν ἰχθὺν τὸν ἔλλοπα ἱερὸν ἰχθὺν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κληθῆναι νομίζουσι. Λέγει δὲ λόγος τις σπάνιον μὲν αὐτὸν εἶναι, ἐν δὲ τῷ κατὰ Παμφυλίαν πελάγει θηρᾶσθαι, γλίσχρως δὲ καὶ ἐκεῖθι. Ἐὰν δὲ ἁλῷ, στεφάνοις μὲν αὐτοῖς σφᾶς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς εὐηρεμίας ἀγλαΐζουσι· στεφανοῦσι δὲ καὶ τὰς ἁλιάδας, καὶ καταίρουσι κρότῳ τε καὶ αὐλοῖς, τὸ θήραμα μαρτυρόμενοι. Οἱ δὲ οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνθίαν νομίζουσιν ἱερόν· τὸ δὲ αἴτιον,

ἔνθα ἂν ὅδε φανῇ τῆς θαλάττης, ἀνάγκη δήπȣ τὸν χῶρον ἄθηρον εἶναι, σπονδὰς δὲ ἰχθύσι καὶ πᾶν ὅσον ὑδροθηρικὸν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἰχθύες θαῤῥȣ̃ντες ἀποτίκτȣσι. Φύσεως δὲ ἀπόῤῥητα ἐλέγχειν ȣ̓κ ἐμὸν, καὶ εἰκότως, ἐπεὶ καὶ ἀλεκτρυόνα δέδοικε λέων, καὶ τὸν αὐτὸν βασιλίσκος, καὶ μέντοι καὶ ὗν ὁ ἐλέφας· τὰς δὲ αἰτίας ὅσοι σχολὴν ἄγȣσι πολλὴν ζητȣ̃ντες, τȣ̃ μὲν χρόνȣ καταφρονήσȣσιν, ȣ̓ μὴν εἰς τέλος ἀφίξονται τῆς σπȣδῆς.

ποιητȣ̃] *Homero* Iliad. Π. 406.

λέγει δὲ λόγος] Cf. *Columella* VIII. 16. *Plinius* IX. 54 et *Plutarchus* de Solertia p. 981. E. ubi totum hoc caput verbis diversis expressum exstat.

ἔνθα ἂν ὅδε φανῇ] Haec ex *Aristotelis* H. A. IX. 37. Verba σπονδὰς δὲ et reliqua duritiem aliquam habere mihi videntur. Sensus est: ibi pacem esse cum piscibus, tum urinatoribus.

καὶ μέντοι καὶ ὗν] Ultimam vocem ex Mediceo addidit Gronovius. Eandem lectionem *Gyllius* interpretatus est, monente Gesnero.

LIBER NONVS.

CAPVT I.

Ολέων ἤδη προήκων τὴν ἡλικίαν, καὶ γήρᾳ βαρὺς γεγενημένος, θηρᾷν μὲν ἥκιστός ἐστιν, ἀσμένως δὲ ἀναπαύεται ἐν ταῖς ὑπάντροις ἢ λοχμώδεσι καταδρομαῖς· καὶ τῶν θηρίων ὐδὲ τοῖς ἀσθενεστάτοις ἐπιθαῤῥεῖ, τὸν ἑαυτῦ χρόνον ὑφορώμενος, καὶ τὸ τῦ σώματος ἐννοῶν ἀσθενές. Οἱ δὲ ἐξ αὐτῦ γεγεννημένοι θαῤῥῦντες τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ, καὶ τῇ ῥώμῃ τῇ συμφυεῖ, προΐασι μὲν ἐπὶ θήραν, ἐπάγονται δὲ καὶ τὸν ἤδη γέροντα, ὠθῦντες αὐτόν· εἶτα ἐπὶ μέσης τῆς ὁδῦ, ἧς ἐλθεῖν δεῖ καταλιπόντες ἔχονται τῆς ἄγρας αὐτοὶ, καὶ τυχόντες τοσύτων, ὅσα ἀποχρήσει καὶ αὐτοῖς καὶ τῷ γεγεννηκότι σφᾶς, βρυχησάμενοι γενναῖόν τε καὶ διάτορον καλῦσι τὸν πατέρα, ὡς δαιτυμόνα ἑστιάτορες ἐπὶ θοίνην οἱ νέοι τὸν γεγηρακότα, τὸν πατέρα οἱ παῖδες. Ὁ δὲ ἡσυχῇ καὶ βάδην καὶ οἷον ἕρπων ἔρχεται, καὶ περιβαλὼν τὺς παῖδας, καὶ τῇ γλώττῃ μικρὰ ὑποσήνας, ὥσπερ ὖν ἐπαινῶν τῆς εὐθηρίας, ἔχεται τῦ δείπνυ, καὶ σὺν τοῖς υἱεῦσιν ἑστιᾶται. Καὶ Σόλων μὲν τοὺς λέγυσι ταῦτα ὐ κελεύει, νομοθετῶν τρέφειν τὺς πατέρας ἐπάναγκες, διδάσκει δὲ ἡ φύσις, ᾗ νόμων ἀνθρωπικῶν μέλει ὐδὲν, γίνεται δὲ ἄτρεπτος αὕτη νόμος.

θηρίων ὐδὲ — ἀσθενὲς] Ita Mediceus pro ὁ — ἐθένος. Idem etiam sub finem ὑποσήνας pro ὑποσημήνας. De leonum in parentes et senes pietate eandem narratiunculam habet Plutarchus de Solertia p. 972. C.

CAPVT II.

Τὸν ἀετὸν τὸν τῶν ὀρνίθων βασιλέα ὐ μόνον παρόντα καὶ ζῶντα δέδοικε τὰ ὄρνεα, καὶ καταπτήσσει φανέντος· ἀλλὰ καὶ τὰ πτερὰ ἐκείνυ, ἐάν τις τοῖς τῶν ἄλλων συναναμίξῃ, τα μὲν τῦ ἀετῦ μένει ὁλόκληρα καὶ ἀνεπιβύλευτα, τὰ δὲ ἕτερα κατασήπεται, τὴν πρὸς ἐκεῖνα κοινωνίαν ὐ φέροντα.

συναναμίξῃ] Ita Mediceus cum *Apostolio* XVI. 91. Vulgo legitur συναναμίξει. Rem miram sed haud dubie falsam narrant etiam *Plinius* X. 3. *Philes* I. 31. *Theophylactus* Q. Nat. c. 2. et *Michael Glycas* Annal. I. p. 43. *Plutarchus* Opusc. p. 680. E.

CAPVT III.

Οἱ μῦες εἰσὶ μὲν καὶ ἄλλως πολύγονα ζῶα καὶ ἀθρόα τῇ ὠδῖνι πολλὰ τίκτουσιν· εἰ δέ πως καὶ ἁλὸς γευσάμενοι τύχοιεν, ἐνταῦθα δήπου καὶ πάμπολλα ἀποκυΐσκουσι, καὶ πλείω τῆς συνηθείας πολλῷ. Οἱ δὲ κροκόδειλοι ὅταν τέκωσι, τὸ γνήσιον καὶ νόθον τόνδε τὸν τρόπον ἐλέγχουσιν, ἐάν τι παραχρῆμα ἐκγλυφεὶς ἁρπάσῃ, τελεῖ τὸ λοιπὸν εἰς τὸ γένος, καὶ φιλεῖται τοῖς γειναμένοις, καὶ πεπίστευται κροκοδείλων εἷς εἶναι, καὶ ἠρίθμηται· ἐὰν δὲ ἐλινύσῃ, καὶ βλακεύσῃ, καὶ μὴ λάβῃ ποθὲν ἢ μυῖαν, ἢ σέρφον, ἢ ἔντερον γῆς, ἢ σαῦρον τῶν νεαρῶν, διέσπασεν αὐτὸν ὁ πατήρ, ὡς ἀδόκιμόν τε καὶ κίβδηλον, καὶ προσήκοντά οἱ οὐδέν. Καὶ δοκοῦσιν, ὡς οἵδε οἱ θῆρες, καὶ οἱ ἀετοὶ δὲ βασανίζοντες καὶ ἐκεῖνοι τὰ γνήσια τῇ ἀκτῖνι τοῦ ἡλίου, κρίσει φιλεῖν τὰ ἔκγονα, καὶ οὐ πάθει.

πολύγονα ζῶα] Ita ex *Apostolio* XIII. 3. scripsi approbante Gronovio pro πολύγονον ζῶον. De re vide *Aristotelem* H. A. VI. 37. et *Plinium* X. 65.

εἰ δέ πως] *Apostolius* εἰ δέ περ. In seqq. ἐλινύσῃ est ex Mediceo. Vulgo ἐλλινύσῃ. De crocodilis eadem *Plutarchus* de Solertia p. 982. ἐκλεπέντων δὲ τῶν τικτομένων ὃς ἂν εὐθὺς ἀναδὺς μὴ λάβῃ τι τῶν προστυχόντων ἢ μυῖαν ἢ σέρφον (vulgo male ἔριφον legitur) ἢ γῆς ἔντερον, ἢ κάρφος, ἢ βοτάνην τῷ στόματι, διασπαράξασα ἡ μήτηρ τοῦτον ἀπέκτεινε δακοῦσα et cet. ubi verba κάρφος ἢ βοτάνην corrupta esse censeo. An σαῦρον reponendum sit, dubito. Fabulam ex nostro repetit *Tzetzes* Chiliad. XII. 138. v. 718.

CAPVT IV.

Ἀκούω τοὺς ὀδόντας τῆς ἀσπίδος, οὓς ἂν ἰοφόρους τις εἴποι καλῶν ὀρθῶς, ἔχειν οἱονεὶ χιτῶνας περικειμένους ἄγαν λεπτοὺς καὶ ὑμέσι παραπλησίους, ὑφ᾽ ὧν περιαμπέχονται· ὅταν οὖν ἐμφύσῃ τινὶ τὸ στόμα ἡ ἀσπίς, στέφεσθαι μέν φασι τὰ ὑμένια, ἐκχεῖσθαι δὲ τὸν ἰόν, καὶ πάλιν συντρέχειν ἐκεῖνα, καὶ ἐνοῦσθαι. Τοῦγε μὴν σκορπίου τὸ κέντρον ἔχειν τινὰ κολπώδη διπλόην, ὑπὸ τῆς ἄγαν λεπτότητος οὐ πάντῃ εὐσύνοπτον· καὶ εἶναι μὲν τὸ

φάρμακον, καὶ τίκτεσθαι λέγουσιν ἐνταῦθα, ἅμα δὲ τῇ κρούσει προϊέναι διὰ τοῦ κέντρου καὶ ἐκεῖν· ὀπὴν δὲ εἶναι, δι' ἧς ἔξεισιν, οὐδὲ ταύτην ὄψει θεωρητήν· ἀνθρώπου δὲ σιάλῳ καταπτύοντος ἀμβλύνεσθαι τὸ κέντρον, καὶ μαλκιεῖν, καὶ ἐς τὴν πληγὴν ἀδύνατον γίνεσθαι.

χιτῶνας περικειμένους] Eadem *Nicander* Theriac. v. 183 sed aliunde sua *Aelianus* duxit. Cf. *Plinius* XI. sect. 62.

διπλόην] Cf. Scholiastes *Nicandri* ad Theriac. v. 788. Pro μαλακιεῖν alter Cod. Gesneri μαλακίειν. De tunica aspidis veneno repleta et dentibus mobilibus subjecta, uti etiam de scorpionis aculeo consentiunt recentiorum experimenta. * κολπώδη διπλόην. Versio latina: meatum quendam sinuosum interpretatur. Quam recte, dubitari potest. In verbis cognatis διπλοΐς, δίπλαξ, δίπλωμα dupli notio semper inest, quae nescio an conveniat in meatum, quem membrana efficit, cujus latera sibi invicem juncta cohaerent. Forte igitur duplicem canalem *Aelianus* intelligit, per quem in scorpio saltim Toscaniae venenum e receptaculo in vulnus effluit, teste *Fontana* Traité sur le venin de la vipere, sur les poisons americains et cet. Florence 1781. Tome II. — *Tertullianus* p. 616. ed. Rigaltii. proinde scorpii series illa nodorum venenata intrinsecus venula subtilis arcuato impetu surgens hamatile spiculum in summi tormenti ratione stringit — id spiculum et fistula est patula tenuitate in vulnus; et virus, qua figit, effundit.

τοὺς ὀδόντας — ἰοφόρους] Distinctius *Nicander* Theriac. 182 τῆς ἤτοι πίσυρες κοῖλοι ὑπένερθεν ὀδόντες ἄγκυλοι ἐν γναθμοῖς δολιχήρεες ἐρρίζωνται ἰοδόκοι· μύχατος δὲ χιτὼν ὑμένεσσι καλύπτει, ἔνθεν ἀμείλικτον γυίοις ἐνερεύγεται ἰόν. Binos igitur in utraque maxilla dentes caninos numerat, ut *Plinius* XI. sect. 62 similes, inquit, aspidi et serpentibus (dentes serrari) sed duo in supera parte, dextra laevaque, longissimi, tenui fistula perforati, ut scorpionum aculei, venenum infundentes. Non aliud hoc esse quam fel serpentum, et inde venis sub spina ad os pervenire diligentissimi auctores scribunt. Quidam unum esse eum, et quia sit aduncus, resupinari, eum momorderit. Aliqui tunc decidere eum rursusque recrescere facilem decussu: et sine eo esse, quos tractari cernamus. — De felle ejusque cum veneno viperae aut aspidis communione recte Veterum opinionem rejecit *Charras* in Anatomia viperae Sect. 8. p. 29. et *Fr. Redi* Osservazioni intorno alle vipere. Firenze 1664 p. 24 et 42. De numero dentium veneniferorum in vipera *Nicander* 231 τοῦ μὲν ὑπὲρ κυνόδοντε δύω χροῒ τεκμαίρονται ἰὸν ἐρευγόμενοι — πλέονες δέ τοι αἰὲν ἐχίδνης. quem locum transtulit *Aelianus* H. A. X. 9. *Plinius* XI. sect. 62. viperae dentes gingivis conduntur. haec eodem praegnans veneno impresso dentium repulsu virus fundit in morsus. Quod de gingivis addit, nescio an ex *Nicandri* his duobus versibus haustum sit, ubi addit: ὅλῳ γὰρ σομίῳ ἐμφύεται· ἀμφὶ δὲ σαρκὶ ῥεῖά κεν εὐρυνθέντας ἐπιφράσαιο χαλινὸς, quem locum ita interpretatur *Eutecnius* in Supplemento Paraphraseos edito in Biblioth. Mediceae Catalogo T. III. p. 330. ὀδόντας δὲ ἔχουσι, ὁ μὲν ἄῤῥην δύο, εἰς δὲ διπλάσιον ἡ θήλεια, ὑπὸ δὲ τοῖς ὅλοις αἰδὲ κρυπτόμενον τὸν ἰὸν ἔχουσι· ἡνίκα δ' ἂν ἀνθρώπου σώματι προσελθὼν ἅψηται τοῖς ὀδοῦσι, τηνικαῦτα ὅπερ ἔκρυπτε τὸν ἰὸν τὸ θηρίον τοῦτο, τὸν τόπον καθαρῶς δείκνυσι. Viperam marem a femina numero dentium differre auctoritate *Nicandri* tradit etiam Auctor Theriacae ad Pisonem c. 13. Verum hanc opinionem primus impugnavit Angelus Abbas de admirabili Viperae natura cap. XV. p. 75. qui marem et feminam quatuor dentes habere affirmat, sed feminam stabiliores firmioresque, ma-

rem duos deciduos, reliquos perennes. Contra *Fr. Redi* l. c. p. 46 tradit marem et feminam non plures quam duo dentes caninos habere, juxta quos innumeri alii minutissimi exstent. In vipera caudisona *Tyson* (in Transactions Philosoph. No. 144.) sex vel septem dentes caninos majores et minores numeravit, qui quidem omnes sub vagina latitantes in morsu demum exserantur, veluti leonis ungues. Denique accuratissime de veneno et dentibus venenatis viperae scripsit nupertime solertissimus *Fontana* in libro paulo antea laudato, qui viperam saepe etiam quatuor dentes caninos habere tradit, quorum tamen alterum par tam mobile sit, ut integri eximi possint. Dentes hi arcte conjuncti sibi haerent; in vipera caudisona contra distant invicem. Justa majores dentes interdum sex etiam septem minores denticuli succrescunt, radice adhuc molli; qui olim eorum dentium, quos forte in vulnere reliquerit vipera, ut non raro fit, subire vices videntur. Venenum latet non in vagina dentium caninorum, sed potius in vesicula lateri maxillae adjuncta, quae guttas veneni quatuor aut quinque cum apertura dentium per foramen vaginae et canalem dentibus substratum communicat.

CAPUT V.

Η κύων εἰ καὶ πολλὰ τίκτει σκυλάκια, ἀλλὰ γοῦν τὸ πρῶτον τῆς μητρὸς προελθὸν, καὶ ἐκείνης τῆς ὠδῖνος πρεσβύτατον ὂν, κατηγορεῖ τὸν πατέρα, ἐκείνῳ γοῦν ὁμοιότατον τίκτεται πάντως· τὰ δὲ ἄλλα, ὡς ἂν τύχῃ. Ἔοικε δὲ φιλοσοφεῖν ἐν τῷδε ἡ φύσις, προτιμῶσα τοῦ ὑποδεχομένου τὸ σπεῖρον.

CAPUT VI.

Τῶν δὲ ὀστρακονώτων τε καὶ ὀστρακοδέρμων καὶ τοῦτο ἴδιον, κενώτερά πως ταῦτα καὶ κουφότερα, ὑπολληγούσης τῆς σελήνης, φιλεῖ γίνεσθαι· καὶ τῶν μὲν ὀστρακονώτων ἐλέγχουσιν, ὃ λέγω, πορφύραι, καὶ κήρυκες, καὶ σφόνδυλοι, καὶ τὰ τούτοις ὁμοφυῆ· τῶν δὲ ἑτέρων πάγουροί τε, καὶ κάραβοι, καὶ ἀστακοὶ, καὶ οἱ καρκῖνοι, καὶ εἴ τι τούτων συγγενές. Λέγεται δὲ καὶ τῶν ὑποζυγίων τὰ τικτόμενα, ληγούσης τῆς σελήνης, ἀδυνατώτερα τῶν ἄλλων εἶναι, καὶ ἀσθενέστερα· καὶ μέντοι καὶ συμβουλεύουσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες, τὰ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ μηνὸς γεννώμενα μὴ τρέφειν, μὴ γὰρ εἶναι σπουδαῖα αὐτά. Κατὰ τὴν νουμηνίαν δὲ τὰ ζῶα, ὡς πυνθάνομαι, ἢ φθέγγεταί τι τῇ συντρόφῳ φωνῇ, ἢ πίπτει· λέων δὲ ἄρα μόνος, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, οὐθέτερον αὐτοῖν δρᾷ.

ὑπολιγύοντες τῆς] Haec eadem de oſtracodermis et oſtreis tradit *Oppianus* V. Halieutic. 589. Rationem ſententiae Veterum non video; nec experimenta recentiorum conſentiunt.

μόνος ὡς Ἀριστοτέλης] Locum in libris philoſophi fruſtra quaeſivi, nec qui praeterea rem tradiderit, nunc reperio.

CAPVT VII.

Ἀκοὴν ἀγαθὸν καὶ ὀξύτατον τὸν λάβρακα Ἀριστοτέλης εἶναί φησι, καὶ μέντοι καὶ τὸν χρόμιν, καὶ τὴν σάλπην, καὶ τὸν κεστρέα. Πυνθάνομαί τε τὸν λάβρακα σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ἄρα ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λιθίδιόν ἐστι, καὶ χειμῶνος τοῦτο ψυχρότατον γίνεται, καὶ λυπεῖ αὐτὸν ἰσχυρῶς· ταύτῃ τοι καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἀλεαίνειν αὐτὸν, καὶ ἐπινοεῖν τῇ ψύξει τῇ ἐκ τοῦ λίθου φάρμακον τοῦτο, καὶ μάλα γε ἀντίπαλον. Καὶ χρόμιν δὲ τὸ αὐτὸ ποιεῖν, καὶ φάγρον, καὶ σκίαιναν πέπυσμαι· ἔχειν γὰρ τὸν ὅμοιον λίθον καὶ ταῦτα. Παράσιτοι δὲ ἄρα καὶ ἐν ἰχθύων γένει ἦσαν· ὁ γοῦν φθεὶρ, οὕτω λεγόμενος, παρατρώγει τῶν τοῦ δελφῖνος θηραμάτων· ὁ δὲ ἥδεται αὐτῷ, καὶ ἑκὼν μεταδίδωσι, ἔνθεν τοι καὶ πιότατόν ἐστιν, ὥσπερ οὖν ἐκ πλουσίας καὶ ἀμφιλαφοῦς ἑστιάσεως ἐμπιπλάμενος. Καὶ ὁ μὲν τοῦ Μενάνδρου Θήρων μέγα φρονεῖ, ὅτι ῥινῶν ἀνθρώπους φάτνην αὐτοὺς ἐκείνους εἶχε. Καὶ ὁ Στρουθίας τοιοῦτος. Κλείδημος δὲ ὁ Φιλίππου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον δεσμῷ κατελάμβανε, Φιλίππῳ χαριζόμενος ἐν τῇ τῆς Μεθώνης πολιορκίᾳ τὸν ἕτερον ἐκκοπέντι. Φιλία δέ μοι δοκεῖν καὶ συντροφία τῷ φθειρὶ πρὸς τὸν δελφῖνά ἐστι· κολακεύειν μὲν γὰρ, ὡς καὶ ἄλλα κακὰ, ἄνθρωπος οἶδε, τὰ δὲ ἄλογα οὐκ οἶδε.

λάβρακα] Locus *Ariſtotelis* eſt H. A. IV. 8. ubi praeterea nominatur *χρόμις*; ſed hunc *Gaza*, *Plinius* et Codex Rhenani omittunt. Pro *χρόμιν* *Athenaeus* ex eodem loco *κρόμυς* laudat; Codex Rhenani *χρέμις* habet.

ταύτῃ τοι] Ita Mediceus pro *ταύτην*. Quomodo labrax lapidem calefaciat, operae erat docere. Lapillos capitis piſcium inſervire auditui, communis fere eſt virorum doctorum opinio.

φθεὶρ] *Ariſtoteles* H. A. V. 31. *ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ τῇ ἀπὸ Κυρήνης πρὸς Αἴγυπτον ἐστὶ περὶ τὸν δελφῖνα ἰχθὺς, ὃν καλοῦσι φθεῖρα, ὃς γίνεται πάντων πιότατος διὰ τὸ ἀπολαύειν τροφῆς· ἀφθόνου θηρεύοντος τοῦ δελφῖνος.* Puto intelligi echeneida naucraten *Linnaei*, quae cani carchariae adhaeret ſugendo,

et Arabice pediculus squali dicitur, teste *Forskaol* p. XIV.

ῥινῶν ἀνθρώπως] *Menandri* locum aliquem ex Grammatico laudat *Salmasius* ad *Jul. Capitolinum* p. 168 ἔγωγ' ἐπίςαμαι ῥινῶν. Cf. *Suidas* in Κλείσοφος.

Στρυθίας — Κλείδημος] De *Struthia* locus eximius exstat ap. *Plutarchum* de Adulatore cap. XX. §. 148. Pro Clidemo nominat Κλείσοφον *Satyrus* in vita Philippi ap. *Athenaeum* VI. 12. cujus locum integriorem habet *Eustathius* ad Iliad. Ζ. p. 991. indice Gronovio. Cf. *Suidas* l. c. et in Διώνυμον.

CAPVT VIII.

Ἐλέφαντος δὲ ἄρα ἐς τὰ τέκνα καὶ ἐκεῖνο φίλτρον ἰσχυρόν. Οἱ τούτων θηραταὶ τάφρους ὀρύττουσιν, εἰς ἃς ἐμπίπτουσι τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ τὰ μὲν ἁλίσκεται, τὰ δὲ ἀναιρεῖται. Καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς τοιᾶσδε ταφρεύσεως, καὶ τὸ σχῆμα ὁποῖον, καὶ ὁποῖον τὸ βάθος, καὶ εἴσοδοι ποταπαὶ, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε· ἐκκαλύψων δὲ ἔγωγε καὶ ἐλέγξων τὴν στοργὴν ἔρχομαι. Ἡ μήτηρ θεασαμένη τὸ ἑαυτῆς βρέφος εἰς μίαν τῶν τάφρων ἐμπεσὸν, οὔτε ἐμέλλησεν, οὔτε βλακεύουσα διέτριψεν, ἀλλὰ ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἐκθύμως καὶ περιπαθῶς ἐπιδραμοῦσα, κατὰ τοῦ παιδὸς αὐτὴν ὦσεν εἰς κεφαλὴν, καὶ ἄμφω κατὰ ταυτὸν τοῦ τέλους εἰχέτην· ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μητρῴου βάρους ἐκπιεσθεὶς συνετρίβη, ἡ δὲ τὴν κεφαλὴν ἀΐξασα. Γελοῖοι τοίνυν εἰσὶν οἱ διαπορoῦντες, εἰ φυσικὴ πρὸς τὰ ἔκγονα στοργή ἐστι.

ὁποῖον τὸ βάθος] Ita cum Gronovio emendandum vulgatum πάθος censeo. Deinde etiam ποταπαὶ pro ποδαπαὶ ex Mediceo recepit Gronovius.

εἴσεσθε] Gronovius *Arriani* Indica p. 13 et Strabonem XV. p. 704. laudat. In fine capitis vulgatum ἔγγονα mutavi, ut scriptura ubique sibi constet.

CAPVT IX.

Αἱ δὲ φῶκαι τίκτουσι μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κατὰ μικρὰ δὲ ὑπάγουσιν ἑαυτῶν τὰ σκυλάκια εἰς τὸ νοτερὸν, ἀπογεύουσι τῆς θαλάττης, εἶτα ἐπανάγουσιν εἰς τὸν τῆς ὠδῖνος τόπον τὸν ἐξ ἀρχῆς· καὶ αὖ πάλιν κατάγουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ταχέως ἐξάγουσι· καὶ ὅταν πολλάκις τοῦτο δράσωσι, τελευτῶσαι νηκτικώτατα ἀπέφηναν αὐτά. Ῥαδίως δὲ εἰς τὸν θαλάττιον βίον ὑπολισθαίνει, καὶ τῆς διδασκαλίας μὲν προαγούσης αὐτὰ,

βιαζομένης δὲ τῆς Φύσεως τῶν μητρῴων καὶ ἠθῶν καὶ ἐθῶν ἐρᾶν.

φῶκαι] Cf. *Aristoteles* H. A. VI. 12. *Plinius* IX. 13. *Oppianus* Halieutic. I. 689.

CAPVT X.

Αἰετὸς ζῶον πλεονεκτικὸν, καὶ δι' ἁρπαγῶν ποιοῦνται τροφὰς, καὶ σαρκῶν ἐσθίουσι· καὶ γὰρ λαγὼς ἁρπάζουσι, καὶ νεβρὸν, καὶ χῆνα ἐξ αὐλῆς, καὶ ἄλλα. Μόνος δὲ ἄρα ἐν αὐτοῖς, ὅσπερ οὖν καὶ Διὸς κέκληται, κρεῶν οὐχ ἅπτεται, ἀλλὰ ἀπόχρη οἱ πόα καὶ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου διακούσας οὐδὲν, ὅμως ἐμψύχων ἀπέχεται.

ὅσπερ οὖν καὶ Διὸς] *Gesner* in Historia Avium p. 190 talem aquilam ait se nec novisse nec legisse.

CAPVT XI.

Εἰ τοῦ Φαλαγγίου καὶ μόνον ἐφάψαιτό τις, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, μηδὲ ὀδυνηθέντα φασὶν ἰσχυρῶς. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀσπίδος δῆγμα πραότατον εἶναι ἤλεγξε Κλεοπάτρα, ὅτε, τοῦ Σεβαστοῦ προσιόντος, αἱρεθεῖσα ἀνωδύνων θανάτων ἐν τοῖς συμποσίοις ἐβασάνιζε, καὶ τὸν μὲν διὰ τοῦ ξίφους εὕρισκεν ἀλγεινὸν, τῶν τιτρωσκομένων τοῦτο ὁμολογούντων· τὸν δὲ διὰ τῶν Φαρμάκων λυπηρὸν, σπασμὸν γάρ τινα ἐμποιεῖ, καὶ καρδιώττειν ἀναγκάζει· τὸν δὲ ἐκ τοῦ δήγματος τῆς ἀσπίδος πρᾶον εἶναι, καὶ ἵνα Ὁμήρῳ ἰδίως εἴπω, ἀβληχρόν. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ μόνον ἀψαμένους ἀπέκτεινε, καὶ προσερυγοῦσα δὲ, ὥσπερ οὖν ὁ κεντρίτης, καὶ ἡ Φρύνη.

προσιόντος, αἱρεθεῖσα] Prius verbum h. l. legit etiam *Gyllius*, monente Gesnero, pro προϊόντος. Alterum permutat *Gesnerus* cum τὴν αἵρεσιν. An melius legatur: αἱρεθεῖσα τὸν ἀνωδυνώτατον τῶν θανάτων?

ἐμποιεῖ] Ita cum *Wardo* scripsi pro ἐμποιεῖν. Pro ἰδίως *Oudendorp* ad *Thomam* p. 349 ὁμοίως e Codice Augustano affert. Vulgo ἰδίῳ. Mediceus ἰδίως. *Gesnerus* Ὁμηρικῶς malebat.

προσερυγοῦσα] Ita cum Gesnero scripsi sensu postulante pro vulgato προσερυγόντα. Idem etiam κεγχρίνης vel κεγχρίτης emendabat. De rubeta vide infra XVII. 12.

CAPVT XII.

Σὺ μέν μοι λέγεις πανοῦργον εἶναι ζῶον ἀλώπεκα, ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῆς γῆς τρεφομένην· ἄκουε δὲ καὶ τῆς θαλαττίας μηχανὰς, καὶ ὁποῖα δρᾷ καὶ ἐκείνη πυν-

θάνει. Ἡ γὰρ οὐ πρόσεισι τῷ ἀγκίστρῳ τὴν ἀρχὴν, ἢ καταπίνουσα, παραχρῆμα ἑαυτῆς τὸ ἐντὸς μετεκδῦσα. ἔτρεψεν οὕτως ἔξω, ὥσπερ οὖν χιτῶνα τὸ σῶμα ἀνελίξασα, καὶ τοῦτον δήπου τὸν τρόπον ἐξεώσατο τὸ ἄγκιστρον.

* τῆς θαλαττίας] Cf. *Philes* Carm. 92. *Apostolius* XV. 47. Contra Noster in V. H. I. 5. vulpem marinam hamo prae morsu effugere refert; ex *Aristotele* scilicet, qui H. A. IX. 37 τῶν δὲ ἰχθύων αἱ ὀνομαζόμεναι ἀλώπεκες, ὅταν αἴσθωνται, ὅτι τὸ ἄγκιστρον καταπεπώκασιν, βοηθοῦσι πρὸς τοῦτο ὥσπερ καὶ ἡ σκολόπενδρα. ἀναδραμοῦσαι γὰρ ἐπιπολὺ πρὸς τὴν ὁρμιὰν, ἀποτρώγουσιν αὐτῆς. ἁλίσκονται δὲ περὶ ἐνίους τόπους πολλοῖς ἀγκίστροις ἐν ῥώδεσι καὶ βαθέσι τόποις. De scolopendra paulo antea: ἡ δὲ καλοῦσι σκολόπενδραν, ὅταν καταπίῃ τὸ ἄγκιστρον, ἐκτρέπεται τὰ ἐντὸς ἐκτὸς, ἕως ἂν ἐκβάλλῃ τὸ ἄγκιστρον, εἶτ' οὕτως εἰστρέπεται πάλιν ἐντός. Comparatio ab *Aristotele* verbis satis ambiguis instituta videtur fecisse, ut de vulpe alii traderent, quae de scolopendra pisce Philosophus refert; qua quidem in opinione consentientem habeo *Salvianum*. Cum *Aristotele* facit etiam *Oppianus* III. 144. et *Plinius* IX. 43. Sed cum *Aeliani* hac narratione consentit *Plutarchus* de Sera Num. Vind. Atque omnino artificium h. l. traditum bene in jugulum vulpis atque oesophagum laxum convenire judicant Anatomici Parisienses in *Valentini* Amphitheatro Zootomico II. p. 83. Squalum alopeciam *Linnaei* intelligi docuit *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 1249. qui piscem hunc cetaceum Monspeliensibus *Peis Spaso* et *Ramard* a caudae longitudine audite tradit.

CAPVT XIII.

Ιυγγας ἐρωτικὰς ἄνθρωποί φασιν εἶναί τινας, μίξεως δὲ ἀφροδισίου σύνθεμα ὁ βάτραχος ἀφίησι πρὸς τὴν θήλειαν βοήν τινα, ὡς ἐραστὴς ᾠδήν τινα κωμαστικὴν, καὶ κέκληται ἥδε ἡ βοὴ ὀλολυγὼν, ὥς φασιν. Ὅταν δὲ τὴν θήλειαν προσαγάγηται, μένουσιν ἄμφω τὴν νύκτα, ἐν μὲν γὰρ τῷ ὕδατι συνελθεῖν οὐ δύνανται· μεθ' ἡμέραν δὲ ἐπὶ γῆς συμπλακῆναι ὀρρωδοῦσι, νυκτὸς δὲ ἐπιστάσης, κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν προσελθόντες ἀλλήλων ἀπολαύουσιν. Ὅταν δὲ βάτραχοι γεγωνότερον φθέγγονται, καὶ τῆς συνηθείας λαμπρότερον, ἐπιδημίαν δηλοῦσιν ὑετοῦ.

σύνθεμα] *Oudendorp* ad *Thomam* p. 823 σύνθημα emendat, quod probaverim. Sic infra X. 27 ἐρωτικὸν σύνθημα est. De re ipsa vide *Aristotelem* H. A. IV. 9. sed inprimis *Plutarchum* de Solertia p. 982. E. ubi in extremo etiam est: ἄλλως δὲ λαμπρύνουσι τὴν φωνὴν ὑετὸν προσδεχόμενοι. In initio bujus capitis vulgo ἥδη ἡ βοὴ, quod ex Mediceo correxit Gronovius.

* πολλὴν τὴν ἄδειαν] Ita Mediceus pro τινὰ ἄδειαν.

ἐπιδημίαν δηλοῦσιν ὑετοῦ] Sic Mediceus, quam lectionem etiam *Gyllius* videtur esse interpretatus. Vulgo ἐπιδηλοῦσιν ὑετόν. Cod. Augustanus προδηλοῦσιν, teste *Oudendorp* ad *Thomam* p. 823. De coitu ranarum accuratissime exposuit *Roesel*. Instrumenta vocis in maribus ranis post *Plinium* XI. sect. 65. accuratissime exposuit *Camper Kleinere Schriften* T. I. p. 141 seqq.

CAPVT XIV.

Εἴ τις προσάψαιτο τῆς νάρκης, ὅτι τὸ ἐκ τῦ ὀνόματος πάθος τὴν χεῖρα αὐτῦ καταλαμβάνει, τῦτο καὶ παιδάριον ὢν ἤκυσα τῆς μητρὸς λεγύσης πολλάκις. Σοφῶν δὲ ἀνδρῶν ἐπυθόμην, ὅτι καὶ τῦ δικτύυ, ἐν ᾧ θηρᾶται, καὶ εἴ τι ἐςὶν, εἴ τις προσάψαιτο, ναρκᾷ πάντως. Εἰ δέ τις εἰς σκεῦος αὐτὴν ἐμβάλοι ζῶσαν, καὶ ἐπιχέοι θαλαττίυ ὕδατος, ἐὰν ἐγκύμων ᾖ, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ὠδῖνος ἀφίκηται, τίκτει· καὶ ἐν τῷ σκεύει τότε ὕδωρ εἴ τις καταχέει χειρὶ ἀνθρώπυ ἢ ποδὶ, ναρκᾷν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα ἀνάγκη.

καὶ εἴ τι ἐςὶν] *Gesnerus* καὶ ἔνεςιν emendat. Pro ἐπιχέῃ in seqq. ex Codi e Mediceo ἐπιχέοι rescripsi. Sed in verbis τότε ὕδωρ εἴ τις καταχέει etiam haesisse videtur vitium. Primum τόδε legendum esse, clarum est; deinde ἐπιχέοι malim; forte etiam melius καταχέοι, hinc in locum verbi ἐπιχέοι transferatur. De raja torpedine *Linnaei* vide supra l. 36. *Oppianum* III. 149. Vis torpedinis narcotica experimentis constat; de causa lis adhuc sub judice est. Cf. *Réaumur* Mémoires de l'Acad. de Paris Année 1714 p. 344. Gallice *Torpille* audit; Graecis hodiernis Μυδιάςρα, teste *Forskaol* Descript. p. 16. a verbo μυδιάζω, torpeo, stupesco, unde etiam μυδίασμα apud *Cangium*. Ab electricitate causam ictus, ictuque immissi torporis repetunt hodie. Cf. inprimis *Henricum Cavendisch* in Vol. LXVI. Parte I. No. XII. *Of the Philosophical Transactions*.

CAPVT XV.

Τὰ ζῶα ὔτε ἐν ταῖς πληγαῖς, ὔτε ἐν τοῖς δήγμασιν, ἀεὶ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἴσχει· ἀλλ᾽ ἔκ τινος πολλάκις ἐπιτείνεται αἰτίας. Ὁ γῦν σφὴξ γευσάμενος ἔχεως, χαλεπώτερός ἐςι τὴν πληγήν· καὶ ἡ μυῖα τοιύτῳ τινὶ προσελθῦσα πικροτέρα δακεῖν ἐςι, καὶ ὀδύνας ἔδωκε. Καὶ μέντοι καὶ τῆς ἀσπίδος τὸ δῆγμα γίνεται παντελῶς ἀνήκεςον, ἐὰν βατράχυ φάγῃ. Ὁ δὲ κύων ὑγιαίνων μὲν ἐὰν δάκῃ, τραῦμα εἰργάσατο, καὶ ἀλγηδόνα ἐξῆψεν· ἐὰν δὲ λυττῶν, διέφθειρεν· ὕδωρ τε δεδιέναι κατηνάγκασε πρῶτον· καὶ ὁ μετριάσαι δοκῶν, πάλιν ἐξάπτεται εἰς τὴν ὀδύνην, καὶ ὑλακτήσας ἀπέθανεν. Ἀκεςρια δὲ ἀκμένη χιτώνιον ῥαγὲν ὑπὸ λυττῶντος κυνὸς, δακῦσά πως τῷ ςόματι τὸ χιτώνιον, ἵνα ἀποτείνῃ αὐτὸ, ἐλύττησε καὶ ἀπέθανεν. Ἀνθρώπυ δὲ ἀσίτυ δῆγμα

χαλεπὸν καὶ δυσίατον. Λέγονται δὲ οἱ Σκύθαι πρὸς τῷ σκυθικῷ, ᾧ τοὺς ὀϊστοὺς χρίουσι, καὶ ἀνθρώπειον ἰχῶρα ἀναμιγνύναι φαρμάσσοντες, ἐπιπολάζοντά πως αἵματι, ὅνπερ ἴασιν ἀπόκριμα αὐτοῖς· τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Θεόφραστος ἱκανός.

σφηξ] Cf. supra V. 16. In Libro de Mirabil. Auscult. p. 736. hoc vespis Naxiis tantum tribui monuit Gronovius.

σκυθικῷ] Mediceus τοξικῷ. Idem significat utraque vox affirmante Scholiaste *Nicandri* ad Alexiph. v. 207.

ἴασιν ἀπόκριμα αὐτοῖς· τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ] Partem postremam hujus coli facile sanavi conjunctis verbis τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Θεόφραστος ἱκανός, quae vulgo abrupta legebantur post τεκμηριῶσαι puncto posito. Ita video etiam in versione latina h. l. esse expressum. Reliqua vitia *Gesnerus* ita tullebat, ut ἴασιν ἀποκρίνεσθαι αὐτοῦ legeret. *Plinius* XI. sect. 53 Scythae sagittas tingunt viperina sanie et humano sanguine, irremediabile id scelus mortem illico affert levi tactu. Auctiora haec leguntur in Mirabil. Auscult. p. 736 τὸ ἐφιστάμενον ἐπάνω τοῦ αἵματος, ὃ δή ἐστιν ὑδατῶδες, μιγνύουσι τῷ τῆς ἐχίδνης ἰχῶρι. De vitio hujus loci admonuit etiam *Hemsterhuis* ad Lucianum p. 79. Quae vero *Aelianus* de contagio veneni ex morsu rabidi canis tradit, quam vera sint, tristis et nimis frequens seculi nostri experientia testatur.

CAPVT XVI.

Ὅταν ἀποδύσηται τὸ γῆρας ὁ ὄφις, ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος δρᾷ τοῦτο, ἐνταῦθά τοι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλὺν, καὶ τὸ ἀμβλὺ τῆς ὄψεως ῥίπτεται, καὶ ἐκεῖνο ὡς γῆρας ὀφθαλμῶν· τῷ δὲ μαράθρῳ προσυποθήγων τε καὶ παραψήχων τὸ ὄμμα ἑκάτερον, εἶτα ἐξάντης τοῦδε τοῦ πάθους γίνεται· ἀμβλυώττει δὲ ἄρα διὰ τοῦ χειμῶνος, φωλεύσας ἐν μυχῷ καὶ σκότῳ. Οὐκοῦν μαλακισθὲν ἐκ τῶν κρυμῶν τῶν ζώων τὴν ὄψιν ὑποθερμαῖνον τὸ μάραθρον καθαίρει, καὶ ὀξυωπέστερον ἀποφαίνει.

ῥίπτεται] *Gesnerus* λέπτεται emendat; quod probo, licet improbet *Oudendorp* ad *Thomam* p. 783.

προσυποθήγων καὶ παραψήχων] Ita Mediceus pro προσυποθίγων καὶ περιψήχων. Cum Mediceo etiam Cod. Augustanus teste *Oudendorp* l. c. habet παραψήχων.

μαλακισθὲν — τῶν ζώων] *Gesnerus* τοῦ ζώου emendat. De marathro idem *Aristoteles* H. A. VIII. 17. *Plinius* VIII. 27. atque alii. Res dubia est, nec ullo experimento, quod sciam, confirmata. * ἀχλύν. Cum senectutem serpens exuit, tenuem simul epidermidem ab oculis abscedere, experientia edoctus credo. De pluribus enim serpentibus vini spiritu asservatis epidermidem, ut nova pulcritudine coloribusque vivaciores prodirent, detrahens, tenuem quandam membranulam simul ab iride trahi, eoque illam clariorem reddi observavi. Idem in lacertis et salamandris expertus sum; in vivis autem, licet saepius senectutem exuentes lacertas aquaticas accurate satis contemplatus sim, idem videre nunquam contigit. Ita Clariss. *B. Merrem.*

CAPUT XVII.

Ἡ ἀλκυὼν ὅταν αἴσθηται ἑαυτῆς κυούσης, τηνικαῦτα μέντοι εἰς τὴν τῶν νεοττῶν ὑποδοχὴν καλιὰν ἐργάζεται, οὔτε πηλοῦ καὶ ὀρόφου, ὡς ἡ χελιδὼν, καὶ οἴκων δεομένη, καὶ ἄκλητος εἰσιοῦσα ξένη, καὶ λυποῦσα τὰ ἑωθινὰ ἐν τῷ λάλω, καὶ μέντοι καὶ διακόπτουσα τῶν ὕπνων τὸν ἥδιστον. Οὔτε πάλιν τῷ σώματι μόνῳ ἐν ἐλευθέροις χωρίοις ἔχεται τοῦ προειρημένου, συμπλέκουσά τε καὶ ἀθροίζουσα τὰς τῆς βελόνης ἀκάνθας, δεσμῷ τινὶ ἀπορρήτῳ τῆς εὐθημοσύνης περιλαμβάνει τὸ ποίημα. Τὰς μὲν γὰρ εἰς τὸ ἰθὺ κατέδησεν αὐτῶν, τὰς δὲ ἐπικαρσίας, ὑφαντικῆς ἐπιστήμονα γυναῖκα εἴποις ἂν αὐτὴν τῷ στήμονι τὴν κρόκην ἐπιστρέφειν· στρογγύλον δὲ ἡσυχῆ τὸ ἔργον ἀποφαίνει, καί τι καὶ κολπῶδες ὑπόμηκες οἱονεὶ πλέγμα κύρτου δημιουργοῦσα. Καὶ ὅταν ἐξυφήνῃ τὸ εἰρημένον, κομίζει πρὸς τὴν θάλατταν, ἔνθα τοῦ κύματος ἐπιπολάζοντος, εἶτα ἡσυχῆ τὸ κλύσμα ἐπιὸν ἐλέγχει τῇ ἀλκυόνι τὸ ἔργον· τὸ γάρ τοι μὴ στέγον μέρος τὸ ὕδωρ τὸ ἐμπίπτον ἀκεῖται αὖθις. Τὰ δὲ ἡρμοσμένα καὶ καλῶς συνυφασμένα, καὶ εἴγε παίοις λίθῳ, οὐκ ἂν διατρήσαις αὐτὰ, εἰ δὲ καὶ διακόψαι σιδήρῳ ἐθέλοις, τάδε οὐκ ἂν εἴξαι, καλῶς τε καὶ εὖ διϋφασμένα τοῦ θώρακος τοῦ λινοῦ οὐ μεῖον, ὅνπερ οὖν ἀναθεῖναι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Λινδίᾳ Ἄμασιν ᾄδουσι. Τὸ στόμα δὲ τοῦ κύρτου τοῦδε ἄλλῳ μὲν οὔτε εἴσβατον, οὔτε πάντη σύνοπτον, δέχεται δὲ ἐκείνην μόνην· οὐκ ἂν δὲ εἰσρεύσαι δι' αὐτοῦ οὐδὲ τῆς θαλάττης εἴσω οὐδὲν, οὕτως τοι στεγανόν ἐστιν. Ἐνταῦθά τοι τοὺς νεοττοὺς τρέφει κατὰ τῶν κυμάτων ἡ ἀλκυὼν φερομένη, ὥς φασι.

οὔτε πάλιν τῷ σώματι] Haec non satis intelligo. Versio latina habet: at neque corpore tantum alcyones in libero et aperto mari ad nidi structuram legendis contexendisque acus spinis incumbunt, sed et cet. Si totum caput comparaveris cum loco *Plutarchi* de Solertia p. 983. quem transtulisse videtur *Aelianus*, statim apparebit, post verba οὔτε πάλιν alterum comparationis membrum ab apibus traductum librarii negligentia excidisse: ita enim ille: οὐ φυρῶσα πηλόν, ἀλλὰ προσερείδουσα τοίχοις καὶ ὀρόφοις, ὥσπερ αἱ χελιδόνες, ἀλλὰ χρωμένη πολλοῖς τοῦ σώματος ἐνεργοῖς μέρεσιν, ὥσπερ τῆς μελίττης ἐνδυομένης τῷ σώματι et reliqua quae lacera et mutila sunt, ita ut sine melioris codicis ope nulla spes sit exinde te-

ſtituendi loci *Aelianei*. Mediceus συμπλέκουσά τε. Vulgo τι legitur. *Jo. Fr. Gronovius* δὲ malebat, a quo deinceps εὐθυμοσύνης acceptum recepi pro εὐθυμοσύνης. Poſt δεσμῷ Mediceus δὲ omittit. Acus marina eſt piſcis βελόνη.

τὸ γάρ τοι μὴ πίγον] Ita Mediceus pro γάρ τι. Deinde pro πεγανὸν reſcripſi, quod ſenſus poſtulat.

Λινδίᾳ Ἄμασιν] Ita ſcripſi cum *Tan. Fabro* in Epiſtolis Criticis Part. I. p. 205 ex *Herodoti* II. 182. Vulgo ἄτμασιν. Structuram nidi halcyonis deſcribit *Ariſtoteles* H. A. IX 14. qui κόπτοντι, inquit, σιδηρίῳ ὀξεῖ, ὀ ταχὺ διακόπτεται, ἅμα δὲ κόπτοντι καὶ ταῖς χερσὶ θραύοντι, ταχὺ διαθραύεται, ὥσπερ ἡ ἁλοσάχνη. Ex quo *Plinius* X. 32. *Plutarchus* Opuſc. p. 494. et 983. ex viſu nidum deſcribit; omnes vero mari innatantem libere ferri tradunt. Solus *Oppianus* Ixeutic. II. 7. de materia nidi, et de loco diſſentit: φιλέει δὲ ἔτυμος τὴν θάλασσαν, ὡς παρὰ τοῖς κύμασι τιθέναι τὰς καλιὰς, καὶ τὰ μὲν τέρνα βρέχειν, τὴν οὐρὰν δὲ ἐπιτιθέναι τῇ χέρσῳ. Quod quidem vero ſimilius eſſe videtur. Iſpida *Linnaei* quidem ſemper in vicinia fluminum nidificat in ripa excavata hieme media. Structuram nidi deſcripſit *Geyer* in *Ephemeridibus* N. Curioſ. 1708. Dec. II. Obſerv. 136 atque omnem vitam et mores iſpidae accuratiſſime enarravit *B. Sprenger* in Opuſculis Phyſico-Mathemat. No. I.

CAPVT XVIII.

Τοῦ Νείλου πλησίον πόα γίνεται, καὶ καλεῖται λυκοκτόνος· καὶ οὐκ ἔστι ψευδώνυμος, καὶ εἰκότως· ὅταν γὰρ αὐτῇ ἐπιβαίη λύκος, σπώμενος ἀποθνήσκει. Ἔνθεν τοι καὶ οἱ σέβοντες Αἰγυπτίων τοῦτο τὸ ζῶον, εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν κωλύουσι ταύτην τὴν πόαν κομίζεσθαι.

ἐπιβαίη λύκος] Alii auctores non calcata ſed guſtata herba lupum hoc pati aiunt; et forte *Aelianus* pro πάσας legit πατήσας, quod verbum et calcare et guſtare ſignificat. Ita ad h. l. *Geſner*. In *Geoponicis* XV. I. 7. λύκος δὲ σκίλλης θίγων σπᾶται· ὅθεν αἱ ἀλώπεκες τοῖς φωλεοῖς αὐτῶν σκίλλαν παρατίθενται διὰ τοὺς λύκους. ubi vide *Niclas*. An hanc herbam intelligat *Aelianus*, affirmare non audeo. Pro ἐπιβαίη lego ἐπιβῇ.

CAPVT XIX.

Τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ὄρνις ἐὰν εἰς οἶνον ἐμπέσῃ καὶ ἀποπνιγῇ, οὐδὲν λυμαίνεται, οὔτε τοῦ οἴνου φασὶν, οὔτε τῶν ἔνδον· ἐὰν δὲ εἰς ὕδωρ κατενεχθῇ, δυσῶδες ἀπέφηνε τὸ ὕδωρ, καὶ κακοσμίαν περὶ τὸν ἀέρα ἐργάζεται. Γαλεώτης δὲ ἐὰν εἰς οἶνον κατολισθήσας εἶτα ἀποπνιγῇ, ἢ εἰς ὕδωρ, λυπεῖ οὐδέν. Ἐὰν δὲ εἰς ἔλαιον ἐμπέσῃ καὶ ἀποθάνῃ, δυσῶδες τὸ ἔλαιον ἀποφαίνει, καὶ ὁ γευσάμενος αὐτοῦ φθειρσὶν ἐξέζεσε.

CAPVT XX.

Τὸ τοῦ ἐλάφου κέρας θυμιώμενον ὅτι τοὺς ὄφεις διώκει, δῆλόν ἐστι. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ λίθος ὁ

γινόμενος ἐν τῷ Πόντῳ ποταμῷ (ἔστι δὲ οὗτος ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Σιντικῇ τε καὶ Παιονικῇ) ἐπιθυμιώμενος διώκει τοὺς αὐτοὺς, καὶ μέντοι καὶ φύσιν τοῦ λίθου περιηγεῖται τοιάνδε. Ὕδατος μὲν εἴτις αὐτῷ καταχέοι, ἐξάπτεται· καιόμενον δὲ ὑπερεξάψαι ῥιπίδι εἰ θελήσαις, ὅδε κατασβέννυται· θυμιώμενον δὲ αὐτὸν ὀσμὴν ἀφιέναι ἀσφάλτου βαρυτέραν φασί. Τούτοις ὁμολογεῖ καὶ Νίκανδρος.

ἐν τῷ Πόντῳ ποταμῷ] Locus *Aristotelis* exstat in *Stephano Byzantino* v. Σιντία, et apud Auctorem θαυμασ. ἀκουσμ. p. 731. Lapis ipse Θρρακίας dicitur *Dioscoridi* V. 147. Ex Mediceo vulgatum Ποντικῷ emendatum: deinde legebatur Μηδικῇ τῇ καὶ Παιονικῇ. *Paw* ad *Philen* 116. Μαιδικῇ καὶ Παιονικῇ aut Σιντικῇ legebat; Cod. Mediceus Ἰνδικῇ τε καὶ Μαιονικῇ habet pro Σιντικῇ καὶ Παιονικῇ, quod recepi. Locus *Nicandri* est in Theriacis v. 45. ubi etiam de cornu cervi traditur. Cf. *Plinius* VIII. 33.

CAPVT XXI.

Φάρος ἡ νῆσος πάλαι (λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι, οἷα μέλλω λέγειν) πεπλήρωται ὄφεων πολλῶν τε καὶ διαφόρων. Ἐπεὶ δὲ ὁ Θῶνις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς λαβὼν παρακαταθήκην τὴν Διὸς Ἑλένην (ἔδωκε δὲ αὐτὴν ἄρα ἄνω καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλανώμενος ὁ Μενέλεως) εἶτα ἠράσθη αὐτῆς ὁ Θῶνις· καὶ βίαν αὐτοῦ προσφέροντος τῇ Ἑλένῃ εἰς ὁμιλίαν ἀφροδίσιον, φησὶν ὁ λόγος δείσασαν τὴν τοῦ Διὸς ταῦτα εἰπεῖν ἕκαστα πρὸς τὴν τοῦ Θῶνιδος γαμετὴν, Πολυδάμνα ἐκαλεῖτο· τὴν δὲ δείσασαν μήποτε ἄρα ὑπερβάληται ἡ ξένη τῷ κάλλει αὐτὴν, ἅμα τε καὶ οἰκτείρασαν, ὑπεκθέσθαι τὴν Ἑλένην εἰς Φάρον· πόαν δὲ καὶ τῶν ὄφεων τῶν ἐκεῖθι ἐχθρὰν δοῦναι, ἥσπερ οὖν αἴσθησιν λαβόντας τοὺς ὄφεις, εἶτα καταδῦναι· τὴν δὲ αὐτὴν καταφυτεῦσαι, καὶ χρόνῳ ἀναθῆλαι, καὶ ἀφιέναι σπέρμα ἐχθρὸν ὄφεσι, καὶ μέντοι καὶ ἐν τῇ Φάρῳ θηρίον τοιόνδε γενέσθαι, κληθῆναι δὲ τὴν πόαν ἑλένιον λέγουσιν οἱ ταῦτα εἰδέναι δεινοί.

Πολυδάμνα] Gronovius ᾗ adjungit huic nomini; locum hunc laudat *Eustathius* ad *Homeri* Odyss. Δ. p. 1493.

θηρίον τοιόνδε] *Gesnerus* φυτὸν legendum conjicit; *L. Bos* in Observ. Miscell. c. 33. p. 142. θηριακὸν substituit; *Petrus de 'la Seine* de Nepenthe P. II. p. 1361. Thesauri Gronoviani Tom. XI. legit ὕδωρ pro τοιόνδε. Mihi ὕδωρ post τοιόνδε inserendum videtur. Apud *Galenum* Theriac. ad Pison. c. 10. ἑλένιον laudatur, ad quem locum vide *Casp.*

Hoffmanni Specimen Emendationum Galenicarum ab amicissimo *Grunero* editum p. 13. De origine fabulae diverse traditur. *Plinius* XXI. sect. 33. Helenium e lacrymis Helenae dicitur natum, et ideo in Helene insula laudatissimum. Est autem frutex humi se spargens, dodrantalibus ramulis, folio simili serpyllo. Ita fere etiam *Dioscorides* I. 28. et *Etymolog. M.* v. Ἑλένιον, ubique vero nasci dicitur in Aegypto. Cf. *Plinius* XXI. sect. 91. Nescio an idem sit helenium, de quo *Plinius* XIV. sect. 19. ex *Dioscoride* V. c. 66. Verum *Ptolemaeus Heobaestio* apud *Photium* p. 481. in insula Rhodo sub quercu primum natum esse refert, ex qua se Helena suspenderat.

CAPVT XXII.

Θαλάττιον ζῶον οἱ ἀστέρες, καὶ εἰσὶ καὶ οὗτοι μαλακόστρακοι, ἐχθροὶ δὲ τοῖς ὀστρέοις, δειπνοῦσι γὰρ αὐτά. Καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ' αὐτῶν ἐκεῖνός ἐστι. Τὰ μὲν κέχηνε πολλάκις ψύχους δεόμενα, καὶ ἄλλως εἴ τι σφίσιν ἐμπέσοι τούτῳ τραφησόμενα· οἱ τοίνυν ἀστέρες μέσων τῶν ὀστράκων διείρουσιν ἓν κῶλον τῶν σφετέρων εἰς ἕκαστον, καὶ ἐμπίπλανται τῶν σαρκῶν, διειργομένων συνελθεῖν τῶν ὀστράκων αὖθις. Ἴδιον μὲν δὴ καὶ ἀστέρων θαλαττίων εἰρήσθω ἡμῖν τοῦτο.

καὶ οὗτοι μαλακόστρακοι] Sic Mediceus pro οἱ αὐτοί. *Aristoteles* H. A. V. 15. inter ostracoderma numerat stellas; hodieque etiam de ordine naturali disputant, propter dubiam calli seu corticis conditionem. Narratio ipsa translata est ab *Oppiano* II. 181. Pro ἐμπέσῃ legendum est ἐμπέσοι.

μέσων τῶν ὀστράκων διείρουσιν] Ita Mediceus pro εἰς μέσον — διείργουσιν. Sed διείρουσιν ex suo etiam altero Codice *Gesnerus* commemorat.

CAPVT XXIII.

Τὴν μὲν ὕδραν τὴν Λερναίαν, τὸν ἆθλον τὸν Ἡράκλειον, ᾀδέτωσαν ποιηταὶ, καὶ μύθων ἀρχαίων συνθέται, ὧνπερ οὖν καὶ Ἑκαταῖος ὁ λογοποιός ἐστιν. Ἀδέτω δὲ καὶ Ὅμηρος χιμαίρας φύσιν, κεφαλὰς ἐχούσης τρεῖς· τέρας τοῦτο Λύκιον Ἀμισοδάρου τοῦ Λυκίων βασιλέως, ἐπὶ λύμῃ πολλῶν θρέμμα ποικίλον τε καὶ ἀπρόσμαχον, ναὶ μὰ Δία. Καὶ ταῦτα μὲν ἔοικεν εἰς τοὺς μύθους ἀποκεκρίσθαι. Ἡ δὲ ἀμφίσβαινα ὄφις δικέφαλός ἐστι, καὶ τὰ ἄνω, καὶ ὅσα εἰς τὸ οὐραῖον· προϊοῦσα δὲ ὅπως ἂν ἐς τὴν ὁρμὴν ἐπαναγάγῃ τῆς προόδου ἡ χρεία αὐτὴν, τὴν μὲν ἀπέλιπεν οὐρὰν εἶναι, τὴν δὲ ἀπέφηνε κεφαλήν· καὶ μέντοι καὶ πάλιν εἰ δεηθείη τὴν

ὀπίσω ἰέναι, κέχρηται ταῖς κεφαλαῖς ἐς τὸ ἐναντίον ἢ τὸ πρόσθεν ἐχρήσατο.

ὥνπερ ὧν] Emendationem *Gesneri* pro ὥσπερ ὧν confirmat Mediceus liber. Ex eodem vulgatum κεφαλὰς ἔχουσαν emendatum est. Apud *Stephanum* 'Αμφισδώρου scribi monet *Gesnerus*.

δικέφαλος] Locum hunc scabie orationis laborare video, verba enim καὶ τὰ ἄνω καὶ ἴσα εἰς τ. ἐ. si referantur ad vocem δικέφαλος, efficiunt, ut serpens bina in anteriori et posteriori corporis parte capita habeat, quod tamen nec voluit, nec potuit *Aelianus* dicere. Deinde verba ὅπως ἂν sensum non habent; igitur ὁπόταν legendum est, cui simile vitium supra jam correximus. Sed vide formam dicendi ineptam: προϊέναι δὲ ὁπόταν ἐς τὴν ὁρμὴν τῆς προόδου ἡ χρεία αὐτὴν ὑπαναγάγῃ. De amphisbaena *Nicander* Theriac. v. 372. Serpentem eum, qui cum amphisbaena Veterum aut proxime convenit, aut idem est, accurate descripsit *Linnaeus* in Amoenitatibus Academicis Vol. I. p. 295. Caudam habet obtusam et crassam instar capitis, in quam etiam retrogreditur aeque atque antrorsum; oculorum par minimum, punctorum instar.

CAPUT XXIV.

Ἦν δὲ ἄρα τι βατράχου γένος, καὶ καλεῖται τοῦτο ἁλιεύς, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα ἐξ ὧν δρᾷ. Δελέατα ἐκεῖνος ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν ἔχει, προμήκεις τρίχας, ὡς ἂν εἴποις τινὰς βλεφαρίδας, εἶτα ἑκάστῃ τραχὺ σφαιρίον προσπέφυκε. Σύνοιδεν οὖν ἑαυτῷ τούτοις ἐφόδιον ἐς τὴν τροφὴν, ὑπὸ τῆς φύσεως ἐς τοὺς ἄλλους ἰχθῦς παρεσκευασμένῳ τε καὶ τεθηγμένῳ προσέτι, οὐκοῦν ὑποκρύψας ἑαυτὸν ἐν τοῖς θολερωτέροις τε καὶ ἰλύος μᾶλλον πεπληρωμένοις ἡσυχάζει, προτείνων τὰς τρίχας τὰς προειρημένας. Τὰ τοίνυν βράχιστα τῶν ἰχθύων προσνεῖ ταῖσδε ταῖς βλεφαρίσι, τὰς ἐπ᾽ ἄκρου σφαιροειδεῖς περιφορὰς οἰόμενα δέλεαρ εἶναι· ὁ δὲ ἐλλοχῶν ἀτρεμεῖ· πλησίον δὲ τούτων γεγενημένων, ὑπάγει τὰς τρίχας εἰς ἑαυτὸν (αἱ δὲ εἰσάγονται κρυπταῖς τισι (ταῖς) ὁδοῖς καὶ ἀφανέσι) γειτνιάσαντά τε ὑπὸ λαιμαργίας τὰ ἰχθύδια δεῖπνόν ἐστι βατράχῳ τῷ προειρημένῳ.

δελέατα ἐκεῖνος] Ita cum Gesnero scripsi pro ἐκεῖνα. Pleraque ab *Aristotele* desumta, quem vide in H. A. IX. 36. *Antigonus* cap. 52. *Plinius* IX. 42. *Oppianus* II. 86. Est vero βάτραχος hic Lophius piscatorius *Linnaei*. Loca Veterum diligenter cum recentiorum observationibus collata reperies in *Speciminibus Ichthyologiae Veterum*, unde in Excursum I. transtuli, quae ad h. l. illustrandum pertinent.

τραχὺ σφαιρίον] *Gesnerus* recte παχὺ emendat. In seqq. πλησίον τούτων ex Mediceo emendatum est; sed praeterea ταῖς ante ὁδοῖς veluti superfluum delendum erat; quod interim uncis inclusi.

CAPVT XXV.

Κάραβος πολύποδι ἐχθρὸς, τὸ δὲ αἴτιον· ὅταν αὐτῷ τὰς πλεκτάνας περιβάλῃ, τῶν μὲν ἐπὶ τοῦ νώτου ἐκπεφυκότων αὐτῷ κέντρων ποιεῖται οὐδεμίαν ὤραν, ἑαυτὸν δὲ περιχέας αὐτῷ ἐς πνίγμα ἄγχει· ταῦτα ὁ κάραβος σαφῶς οἶδε, καὶ ἀποδιδράσκει αὐτόν. Καράβου δὲ ἡ φύσις νήξει, ὅταν ἀδεὴς ᾖ, πορεύεται ὧδε ὁ ἰχθὺς πρόσω πλαγιάσας δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τὰ κέρατα, ἵνα μὴ πρὸς ἐναντίαν τὴν νῆξιν τὸ ὕδωρ ἰὸν, εἶτα ἀναστέλληταί οἱ τὰ κέρατα, καὶ ἐμποδίζηται πρόσω χωρεῖν· εἰ δὲ φεύγει τὴν ὀπίσω ἰὼν, παρῆκεν αὐτὰ τελέως, τὸ δὲ αἴτιον, ὡς κώπαις ἐρέττων καὶ ὑποκινῶν δίκην πορθμίδος πολὺ ἀποσπᾷ. Εἰ δὲ γένοιτο μάχη καράβων εἰς ἀλλήλους, τὰ κέρατα ἐγείροντες, εἶτα ὡς κριοὶ ἐμπίπτοντες, προσαράττουσι τὰ μέτωπα. Ἀγῶνα δὲ μυραίνης καὶ καράβου ἀνωτέρω εἶπον.

ἐχθρὸς] Ita Mediceus pro *ἐχθρόν*. Pugnam carabi cum polypo describit etiam *Oppianus* II. 390. seqq.

ἐκπεφυκότων] Hanc *Gesneri* emendationem a Mediceo confirmatam oblitus erat recipere Gronovius pro *εἰσπεφυκότων*.

ἑαυτὸν περιχέας — ἐς πνίγμα ἄγχει] Ita Mediceus pro *ἑαυτήν*. Phrasin posteriorem *Aristotelis* in Rhetoricis III. 10. restituit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 418. ubi hodie est *εἰς πνίγμα τὸν δῆμον ἔχοντα*. *Dionysius* Halicarn. Epist. ad Ammaeum Vol. VI. p. 734. ed. Reiskii *εἰς πνίγμα τὸν δῆμον ἀγαγόντα* habet.

νήξει] *Gesnerus* καὶ ἥδε emendat. *Aristoteles* H. A. l. 5. *τὰ δὲ σκληρόδερμα ὡς κάραβος, τοῖς οὐραίοις νεῖ τάχιστα*. Cf. Idem de Partibus IV. 8.

CAPVT XXVI.

Ἐλαύνει δὲ ἰσχυρῶς τῇ φυγῇ τοὺς ὄφεις ἡ ἐνδροσός τε καὶ νοτερὰ καλαμίνθη, φασὶ, καὶ ὁ ἄγνος. Τοῦτόν τοι καὶ ἐν Θεσμοφορίοις ἐν ταῖς στιβάσι τὰ γύναια τὰ Ἀττικὰ ὑποστόρνυνται· καὶ δοκεῖ μὲν καὶ ἐχθρὸς εἶναι τοῖς δακέτοις ὁ ἄγνος· ἤδη δὲ καὶ ὁρμῆς ἀφροδισίου κώλυμά ἐστι, καὶ ἔοικε τόγε ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν. Δέδοικε δὲ ἄρα τὰ αὐτὰ δάκετα καὶ τὴν καλουμένην πόαν τὴν λιβανωτίδα.

ἄγνος] Conf. *Nicander* Theriacor. v. 71. *Θεσμοφορίοις* cum *Gesnero* posui pro *Θεσμοφόροις*. Res in vulgus hodie nota de agni usu in Thesmophoriorum ceremoniis. De agno vide *Niclas* ad Geoponica II. p. 74.

CAPVT XXVII.

Θεοφράστου δὲ ἔγωγε ἀκούω καὶ ἐκεῖνα· πόαν τινὰ ἱστορεῖ ὅδε ὁ ἀνὴρ, καὶ ὄνομα θηλυφόνον καλεῖ αὐτὴν, ἥνπερ οὖν εἴτις σκορπίῳ κατὰ νώτου θεὶς ἐάσαι, ὅδε παραχρῆμα αὖος ἐστιν· ὁ δὲ αὐτὸς λέγει τὸν αὐτὸν ἀναστήσειν σε; εἴπερ οὖν λευκοῦ ἐλλεβόρου καταπάσαις αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ μὲν τὸ θηλυφόνον, τὸν δὲ λευκὸν ἐλλέβορον ἥκιστα· τὸ δὲ αἴτιον, μισῶ μὲν σκορπίους, φιλῶ δὲ ἀνθρώπους. Καλλίμαχος δὲ ἄρα ἐν τῇ γῇ τῇ Τραχινίᾳ ᾄδει δένδρον τι φύεσθαι καὶ καλεῖσθαι σμίλον, ᾧ τὰ ἑρπετὰ γειτνιάσαντα καὶ παραψαύσαντα ἀρχὴν, εἶτα ἀποθνήσκειν.

θεὶς ἐάσαι] *Gesnerus* ἐπιξύσαι emendat ex *Theophrasti* H. P. IX. 19. ubi est ἐπιξυόμενον ἀποκτείνειν τὸν σκορπίον. Idem ex *Theophrasto* refert *Apollonius* Hist. Paradox. c. 41. *Telyphonum* est genus Aconiti primum, ut ad h. l. ait *Gesnerus*. *Plinius* XXV. sect. 75. thelyphoni tactu mori scorpiones ex *Theophrasto* refert; ut adeo de necessitate emendationis Gesnerianae dubitem; θηλυφόνον nominat etiam *Nicander* in Alexipharm. v. 41. ubi plura olim dicam.

σμίλον — ἑρπετὰ] *Nicander* Alexiph. v. 611. μὴ μέντοι σμίλον σὺ κακὴν ἐλατῆϊδα μάρψαις Οἰταίην θανάτοιο πολυκλαύτοιο δότειραν; ubi Scholiastes: λόφουρα δέ εἰσι βόες, ἡμίονοι. Καλλίμαχος δὲ ἑρπετὰ, τῶν αἰεὶ τεθρύφαται λοφιαί. Ita enim eum locum bene restituit *Beutlejus* in Fragm. *Callimachi* No. 228. Intelligit ergo poeta non serpentes, ut inepte *Aelianus* putavit, sed λόφουρα, auctore *Theophrasto* H. P. III. 10. qui folia taxi comesta lophuris necem afferre ait; quod ipsum ante hos quatuor annos hic experti sumus in equis.

CAPVT XXVIII.

Τὴν οὖν κρέας ἔχειν τῶν ἄλλων κρεῶν ἥδιον ἐκ πολλοῦ πεπίστευται. Καὶ ἐκεῖνο δὲ ἡ πεῖρα διδάξει, καὶ μάλα γε ἐναργής· ὅταν ποτὲ σαλαμάνδρας φάγῃ, αὐτὴ μέν ἐστιν ἀπαθὴς, τοὺς γε μὴν αὐτῆς γευσαμένους ἀποκτείνει.

σαλαμάνδρας] Ita cum Gronovio scripsi pro σαλαμάνδρα. *Plinius* XI. 53. Apros in Pamphylia et Ciliciae montuosis salamandra ab his devorata, qui edere, moriuntur. *Sextus* Empiricus P. H. I. 14. p. 16. de suibus: αἱ δὲ χαίρουσι καὶ σαλαμάνδρας ἐσθίουσαι, ubi *Fabricius* admonet, a *Wurfbamio* in Descript. Salam. p. 93. assertum hoc falsitatis argui. — Vulgatum κρέα — ἡδίω ex Mediceo mutatum est.

CAPVT XXIX.

Εὐφράτης, ὅσπερ οὖν Πάρθων καὶ Σύρων ῥεῖ μέσος ποταμὸς, ὅτι μέν τοι καὶ ἕτερον τῶν ἄλλων ἔχει ποταμῶν περιττὸν, ἐρῶ ἄλλοτε· ὁ δὲ αὐτῷ συνίσασι Πάρθοι,

τε καὶ Σύροι, καὶ ἔστι συμμελὲς τοῖς λόγοις τοῖσδε, τοῦτο εἰρήσεται. Πρὸς ταῖς πρώταις ἀνατολαῖς τοῦδε τοῦ ποταμοῦ φύονταί τινες ὄφεις, καὶ μάλα γε ἀνθρώπων ἐχθροί· ἀλλ' οὐ τῶν ἐπιχωρίων καὶ συντρόφων, τῶν δὲ ξένων καὶ προσηκόντων οὐδέν· καὶ τιμῶνταί γε τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῖς θανάτου.

ὅτι μέν τοι] Ita Mediceus Codex pro μέν τι. Eandem rem narrat Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. sub finem: ἐν δὲ τῇ Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας φασὶ καὶ ἐν Ἰερβάντι ὀφίδιά τινα γίνεσθαι, ἃ τοὺς ἐγχωρίους οὐ δάκνει, τοὺς ξένους δὲ καὶ ἀδικεῖ σφόδρα. Περὶ δὲ τὸν Εὐφράτην καὶ τελείως φασὶ τοῦτο γίγνεσθαι. πολλοὺς γὰρ φαίνεσθαι περὶ τὰ χείλη τοῦ ποταμοῦ, καὶ διανέοντας ἐφ' ἑκάτερα· ὥστε τῆς δείλης ἐνταῦθα θεωρουμένους ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ θατέρῳ μέρους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ἀναπαυομένους τῶν μὲν Σύρων μὴ δάκνειν, τῶν δὲ Ἑλλήνων μὴ ἀπέχεσθαι.

CAPUT XXX.

Λέων ὅταν βαδίζῃ, οὐκ εὐθύωρον πρόεισιν, οὐδὲ ἐᾷ τῶν ἰχνῶν ἑαυτοῦ ἁπλᾶ εἶναι καὶ τὰ ἰνδάλματα· ἀλλὰ πῇ μὲν πρόεισι, πῇ δὲ ἐπάνεισι· καὶ αὖ πάλιν τοῦ πρόσω ἔχεται, καὶ μέντοι καὶ ἵεται τοὔμπαλιν· εἶτα προχωρεῖ τὴν ὁδὸν, καὶ ἀφανίζει τοῖς θηραταῖς ἰέναι κατὰ στίβον τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ῥᾳδίως τὴν κοίτην, ἔνθα ἀναπαύεται καὶ οἰκεῖ σὺν τοῖς σκύμνοις, εὑρίσκειν· καὶ ταῦτα μὲν λεόντων ἐστὶν ἴδια δῶρα φύσεως, ἄνωθεν αὐτοῖς δοθέντα.

ἁπλᾶ εἶναι καὶ τὰ] Ineptam puto copulam καὶ, atque ejiciendam, ut paulo ante δὲ post λέων initio capitis Mediceo libro auctore omissum est. Rem eandem narrant *Epiphanius* Physiol. c. I. *M. Glycas* Part. I. Annal. p. 61. sed diversa uterque ratione. Cauda leonem vestigia turbare tradit *Epiphanius*, contra *Glycas* simpliciter συστέλλειν τὰ ἴχνη. Miror Gronovio non laudatum esse locum *Plutarchi* de Solertia p. 966. ex cujus forte loco recentiores narrationem depravatam interpretatione derivarunt. ὁ δὲ λέων ἀεὶ βαδίζει συνεστραμμένους τοὺς πόδας, ἐντὸς ἀποκρύπτων τοὺς ὄνυχας, ἵνα μὴ τριβόμενοι τὴν ἀκμὴν ἀπαμβλύνωσι, μήτε καταλίπωσιν εὐπορίαν τοῖς στιβεύουσιν. Verba συνεστραμμένους πόδας videntur *Aelianum* in errorem induxisse. Leonum vero ungues eodem fere modo quo felium, reconditos in theca aliqua latere, testatur experientia; sed diversum hujus rei usum comminiscitur *Plinius* VIII. sect. 17. mirum, inquit, pardos, pantheras, leones et similia condito in corporis vaginas unguium mucrone, ne refringatur hebeteturve, ingredi: aversisque falculis currere, nec nisi appetendo protendere.

στίβον τὸν] Ita Mediceus pro τήν.

CAPUT XXXI.

Ποιμένα μοι νόει νομευτικὸν ἀγαθόν· οὐκοῦν ὁ νομεὺς φιλεῖ μὲν τὰς ὄϊς, φιλεῖ δὲ καὶ τὰς αἶγας, μισεῖ δὲ λύγγα. Νόσημα τοῦτο ἀνθρώπῳ πολλάκις ἐμπίπτον,

ἄγει δὲ ἡ πλησμονὴ καὶ τοῖσδε τὴν λύγγα. Οὐκῦν πόαν τινὰ ἐχθρὰν τῷ πάθει τῷδε τοῖς τῶν προειρημένων σηκοῖς οἱ νομεῖς παραφυτεύουσι, καὶ ἤδε ἡ πόα ἀνείργει τὸ κακὸν αὐτοῖς. Λέγουσι δὲ οἱ πεπειραμένοι, ὅτι ἄρα καὶ ἀνθρώποις ἐς τὸ αὐτὸ πάθος ἐςὶν ἀγαθὸν ἡ πόα αὕτη.

πόαν τινὰ] Alysson recte interpretatur *Gesnerus*. Ita vero *Plutarchus* Sympos. Q. III. 1. p. 648. τὴν δὲ ἄλυσσον καλουμένην βοτάνην καὶ λαβόντες εἰς τὴν χεῖρα μόνον, οἱ δὲ καὶ προσβλέψαντες, ἀπαλλάττονται λυγμοῦ. λέγεται δὲ καὶ ποιμνίοις ἀγαθὴ καὶ αἰπολίοις παραφυτευομένη ταῖς μάνδραις.

CAPUT XXXII.

Ὑοσκύαμον καὶ ὀπὸν ὅσοις ἔργον τρυγᾶν, ὗτοι περισκάπτουσι μὲν γύρους, καὶ ὑποκινοῦσι τὰς ῥίζας, οὐ μὴν διὰ χειρῶν τῶν σφετέρων ἔτι ἀνασπῶσιν· ἀλλὰ τῶν ζώων πτηνὸν ὁτιοῦν θηράσαντες ἢ πριάμενοι τοῖν ποδοῖν τὸν ἕτερον προσέδησαν τῇ πόᾳ· τὸ δὲ ἱλυσπώμενον εἶτα μέντοι ἀνασπᾷ αὐτήν. Καὶ ἔςι λυσιτελῆ ἑκάτερα, εἰς ἃ δέονται ἄνθρωποι· εἰ δὲ μὴ ταύτῃ τις ἀνασπάσῃ, ἔχει ἄλλως, ὅπερ οὖν οἴεται καλῶς καὶ εἰς ἰλεὸν θησαύρισμα εἰληφέναι.

ὀπὸν] Simpliciter dicitur pro Cyrenaico vel laseris succo. Sed *Aelianus* h. l. videtur intelligere succum papaveris, opium dictum, aut opocarpasi; uterque vim refrigerantem et soporiferam habet; a qua periculum forte timebant fodientes. Similes nugas de extrahenda aglaophoride habet *Aelianus* infra XIV. 27. *Gesner.* Papaveris succum h. l. intelligi docet locus *Plutarchi* ad caput praecedens laudatus, ubi est: καὶ τὸ τῆς μήκωνος ἀποῤῥέον πνεῦμα, μὴ φυλαξαμένοις τοῖς τὸν ὀπὸν τρυγῶσι, συνέβη καταπεσεῖν.

οἴεται — ἰλεὸν] Ita Codex alter Gesneri et Mediceus pro οἱ ἴεται. Pro altera voce Gesnerus εἰλεὸν, *Kuhn* ad V. H. I. 32. εἰς ἴδιον reponit. Dum auctoritatem narrationis exquisiverimus, de lectione judicare non licet.

CAPUT XXXIII.

Τὸ ἀβρότονον ὅσα ἀγαθὰ δρᾷ, καὶ ὅπως ὀδοῖς πνεύματι δίδωσι, καὶ μέντοι καὶ πνεύμονός ἐςι καθαρτήριον, οὐ νῦν λέγειν καιρός. Ζώῳ οὖν πονηρῷ πολέμιόν ἐςι, καὶ ἀναιρεῖ τὴν ἕλμινθα· ἥπερ οὖν ἐπὶ πλέον ἰοῦσα καὶ αὐξανομένη θηρίον γίνεται, σπλάγχνοις μὲν ἐντικτόμενον, ἀνθρωπείαις δὲ νόσοις ἐναριθμούμενον, καὶ ταῦτα ταῖς ἄγαν ἀνιάτοις τε καὶ ὑπὸ χειρὸς θνητῆς εἰς

ἄκεσιν ἥκειν ἀδυνάτοις· τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Ἵππυς ἱκανός. Ὃ δὲ λέγει ὁ συγγραφεὺς ὁ Ῥηγῖνος, τοιόνδ' ἐστιν· Γυνὴ εἶχεν ἕλμινθα, καὶ ἰάσασθαι αὐτὴν ἀπεῖπον οἱ τῶν ἰατρῶν δεινοί· οὐκοῦν εἰς Ἐπίδαυρον ἦλθε, καὶ ἐδεῖτο τῶν θεῶν ἐξάντης γενέσθαι τοῦ συνήθους πάθους. Οὐ παρῆν ὁ θεὸς, οἱ μέντοι ζάκοροι κατακλίνουσι τὴν ἄνθρωπον, ἔνθα ἰᾶσθαι ὁ θεὸς εἰώθει τοὺς δεομένους· καὶ ἡ μὲν ἄνθρωπος ἡσύχαζε προσταχθεῖσα, οἵγε μὴν ὑποδρῶντες τῷ θεῷ τὰ εἰς τὴν ἴασιν αὐτῇ ἐποίουν· καὶ τὴν κεφαλὴν μὲν ἀπὸ τῆς δέρης ἀφαιροῦσι, καθίησι δὲ τὴν χεῖρα ὁ ἕτερος, καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἕλμινθα, θηρίου μέγα τι χρῆμα· συναρμόσαι δὲ καὶ ἀποδοῦναι τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἁρμονίαν οὐκ ἐδύναντο οὐκ ἔτι. Ὁ τοίνυν θεὸς ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς μὲν ἐχαλέπηνεν, ὅτι ἄρα ἐπέθεντο ἔργῳ δυνατωτέρῳ τῆς ἑαυτῶν σοφίας· αὐτὸς δὲ ἀμάχῳ τινὶ καὶ θεία δυνάμει ἀπέδωκε τῷ σκήνει τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν ξένην ἀνέστησε. Καὶ ἔτι πω, ὦ βασιλεῦ καὶ θεῶν φιλανθρωπότατε Ἀσκληπιὲ, ἀβρότονον ἔγωγε ἀντικρίνω τῇ σοφίᾳ τῇ σῇ, μὴ μανείην ἐς τοσοῦτον· ἀλλὰ ἐπελθὼν ἐμνήσθην εὐεργεσίας τε σῆς καὶ ἰάσεως ἐκπληκτικῆς· ὡς δὲ καὶ ἤδη ἡ πόα σὸν δῶρόν ἐστιν, οὐδ' ἀμφιβάλλειν χρή.

ἀνθρωπείαις] Ita Mediceus pro ἀνθρωπείοις.

προσταχθεῖσα] Ita Codex alter Gesneri cum Medic. pro πρὸς τὰ θεῖα. In fine capitis pro βροτὸν ἔγωγε rectum ex Mediceo restituit Gronovius. De viribus abrotoni anthelminthicis vide *Galenum* de Simpl. Medicam. Facult. VI. h. v.

CAPUT XXXIV.

Ὁ δὲ ναυτίλος πολύπους μέν ἐστι καὶ αὐτὸς, καὶ κόγχην μίαν ἔχει. Ἀναπλεῖ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης τὴν κόγχην ἐκστρέψας περὶ τὰ κάτω, ἵνα μὴ τῆς ἅλμης ἀρύσηται, καὶ ὠθήσῃ αὖθις αὐτόν· γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς κύμασιν, ὅταν μὲν ᾖ γαλήνη καὶ εἰρήνη πνευμάτων, στρέφει τὴν κόγχην ὑπτίαν. Ὁ δὲ ἐπιπλεῖ δίκην πορθμίδος, καὶ παρεὶς δύο πλεκτάνας ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν,

καὶ ὑποκινῶν ἡσυχῆ, ἐρέτ]ει τε καὶ προωθεῖ τὴν συμφυῆ ναῦν· εἰ δὲ εἴη πνεῦμα, τὰς ἐρετμὰς μὲν τὰς τέως προτείνας μακροτέρας οἴακας ἐργάζεται, ἄλλας δὲ ἀνατείνας πλεκτάνας, ὧν μέσος χιτὼν ἐςι λεπ]ότατος, τῦτον διαςήσας ἱςίον αὐτὸν ἀποφαίνει, πλεῖ μὲν δὴ τὸν τρόπον τῦτον ἀδεὴς ὤν. Ἐὰν μέντοι φοβηθῆ τι τῶν ἀλλοτρίων, βυθίσας τὴν κόγχην ἐπλήρωσε, καὶ κατώλισθεν ἐκ τῦ βάρυς, καὶ ἑαυτὸν ἀφανίσας, τὸν ἐχθρὸν ἀπέδρα· εἶτα ἐν εἰρήνῃ γενόμενος, ἀνέθορέ τε καὶ πλεῖ πάλιν· καὶ ἐκ τύτων ἔχει τὸ ὄνομα.

ἐκτρέψας] Codex alter Gesneri cum Mediceo τρέψας habet. De nautilo vide *Aristotelem* H. A. IX. 37. *Antigonum* c. 56. *Plinium* IX. 29. *Oppianum* I. 338. *Linnaeus* Argonautam Argo dixit animal. Cf. *L. Th. Gronov* ad *Plinii* IX. p. 106.

CAPUT XXXV.

Εἰς τριακοσίας ὀργυιάς φασιν ἀνθρώποις κάτοπ]α εἶναι τὰ ἐν τῇ θαλάτ]ῃ, περαιτέρω γε μὴν ὐκ ἔτι. Εἴτε δὲ ὑπονέμυσι ἰχθύες ἔτι, εἴτε καὶ θηρία· ἢ εἰ καὶ τύτοις μὲν ἄβατά ἐςι, θεοὶ δὲ θαλάτ]ιοι καὶ ἐνάλιοι δαίμονες κατειλήχασι τὸν χῶρον, καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς ὑγρᾶς ὐσίας δεσπότης· ὔτε ἐγὼ πολυπραγμονῶ, ὔτε ἄλλος λέγει.

ἢ εἰ καὶ τύτοις] Mediceus adjecit εἰ. Locus est sumtus ex *Oppiani* Halieuticis I. 82.

CAPUT XXXVI.

Ἦν δὲ ἄρα πέτραις ἠθὰς, καὶ ἐν ταύταις νεμόμενον γένος κεςρέως, ἰχθὺς καὶ ἰδεῖν ξανθός ἐςι. Διαῤῥεῖ δὲ ἄρα ὑπὲρ αὐτῦ διπλῦν τὸ ὄνομα· οἱ μὲν γὰρ ἄδωνιν καλῦσιν, οἱ δὲ ἐξώκοιτον αὐτόν. Ὅταν γάρ τοι τὸ κῦμα ἐν τοῖς ὑπευδίοις καὶ γαληνοῖς πραϋνθῇ, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ἐξοκέλλει τῦ κύματος ἐποχύμενος τῇ ὁρμῇ, καὶ κατὰ τῶν πετρῶν ἁπλοῖ, καὶ καθεύδει βαθὺν καὶ εἰρηναῖον εὖ μάλα τὸν ὕπνον. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔνσπονδα ὡς ἔςιν οἱ καλῶς οἶδε, πέφρικε δὲ τὰς ὄρνιθας, ὅσοι θαλάσσης ἔντροφοι καί εἰσι καὶ νομίζονται· ἐὰν ὖν ἐκείνων ἐπιφανῇ τις, ὅδε ἀναπάλλεται καὶ πηδᾷ χορείᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ ὀρχηςικῇ, ὡς ἂν εἴποις μάλα ἀποῤῥήτως·

ἐς τ' ἂν ἀπὸ τῆς πέτρας ἐξαλλόμενος, εἶτα ἐμπεσὼν τοῖς κύμασι σωθῇ. Ἄδωνιν δὲ θέλουσι λεγειν αὐτὸν, ἐπεὶ καὶ γῆν καὶ θάλατlαν ἔχει φιλὴν, τῶν πρώτων ἐμοὶ δοκεῖν θεμένων τὸ ὄνομα. καὶ αἰνιξαμένων εἰς τὸν τοῦ Κινύρου παιδὸς βίον, τὸν διῃρημένον δύο δαίμοσι, τῆς μὲν ὑπὸ γῆς, τῆς δὲ ἄνω γῆς, ἐρώσης αὐτοῦ ἑκατέρας.

ἰχθὺς καὶ ἰδεῖν] Sic Mediceus pro δὲ ἰδεῖν. Ex eodem ante κῦμα ἐν τοῖς articulus τὸ additus, et deinde φίλην pro φιλεῖν scriptum est. De Adonide locus est translatus ab *Oppiano* Halieutic. I. 155. ἐν δέ τις πέτρῃσιν ἁλικλύστοισι μεμηλὼς ξανθὸς ἰδεῖν, κεστρεῦσι φυὴν ἐναλίγκιος ἰχθὺς — ἄλλοι δ' ἐξώκοιτον ἐφήμισαν et cet. *Clearchus* apud *Athenaeum* VIII. 2. p. 332. τοὔνομα μὲν εἴληφε, διὰ τὸ πολλάκις τὰς ἀναπαύσεις ἔξω τοῦ ὑγροῦ ποιεῖσθαι. ἔστι δὲ ὑπόπυῤῥος, καὶ ἀπὸ τῶν βραγχίων ἑκατέρωθεν τοῦ σώματος μέχρι τῆς κέρκου μίαν ἔχει διηνεκῆ λευκὴν ῥάβδον. ἔστι δὲ στρογγύλος, ἀλλ' ὁ πλατὺς ὢν, κατὰ τὸ μέγεθος ἴσος ἐστὶ τοῖς παραγιαλίταις κεστρινίσκοις. οὗτοι δ' εἰσὶν ὀκτωδάκτυλοι μάλιστα τὸ μῆκος. τὸ δὲ σύνολον ὁμοιότατός ἐστι τῷ καλουμένῳ τράγῳ ἰχθυδίῳ, πλὴν τοῦ ὑπὸ τὴν σύμαχον μέλανος, ὃ καλοῦσι τοῦ τράγου πώγωνα. ἔστι δὲ ὁ ἐξώκοιτος τῶν πετραίων, καὶ βιοτεύει περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους, καὶ ὅταν ᾖ γαλήνη, συνεξορμήσας τῷ κύματι κεῖται ἐπὶ τῶν πετριδίων πολὺν χρόνον ἀναπαυόμενος ἐν τῷ ξηρῷ, καὶ μεταστρέφει μὲν ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἥλιον et cet. *Plinius* IX. 19 Miratur et Arcadia suum exocoetum, appellatum ab eo, quod in siccum somni causa exeat. Circa Clitorium vocalis hic traditur, et sine branchiis: idem aliquibus adonis dictus. In quo loco tot errores, quot sunt verba. *Mnaseas* Patrensis in Periplo ap. *Athenaeum* l. c. p. 331 Clitoris fluvii Arcadici pisces vocales esse refert; *Philostephanus* Cyrenaeus ibidem pisces fluvii Aaronii per Pheneum labentis, ποικιλίας appellatos, sonum turdis similem edere ait; *Clearchus* circa Clitora in fluvio Arcadiae Ladone pisces vocales esse ait, οὐκ ἔχοντες βράγχον (guttur) φθέγγονται. Has narrationes mira socordia *Plinius* ad adonin transtulit, et cum pro βράγχον legisset βράγχια, adonidi branchias negavit esse. Mecum sentit κριτικώτατος ille *Conr. Gesnerus* in Histor. Aquatil. p. 16. *Harduinum* non moror, qui *Plinii* ineptiis succurrit, homo ipse omnium interpretum ineptissimus. Vocales Clitoris pisces, Poecilias, *Pausanias* in Arcadicis p. 487. vidisse se testatur, sed sonum ullum eorum exaudivisse negat, cum saepius experiundi causa se eo contulisset. Operam igitur perdit *L. Th. Gronovius* ad *Plinii* IX. p. 78. dum ex defectu branchiarum, hoc est, aperturae branchialis arguere conatur, intelligi Blennium ocellarem *Brünnichii* in Ichthyol. Massiliensi No. 35. *Oppianus* enim cum *Clearcho* branchias Adonidi assignat. In Codice Bodlejano *Philae* ad Cap. 98. pingitur sub nomine Κοτρίας τοῦ καλουμένου Ἀδώνιδος blennius capite cristato, quam speciem in Museis se vidisse negat *L. Th. Gronovius* l. c. *Belonius* Observ. I. 74. ubi de ratione capiendorum congrorum in regione Propontidis refert: Quum, inquit, Oceanus defluit, piscatores scopulos accedunt, ibique pisciculos sub lapidibus lasitantes reperiunt, maris fluxu in sicco relictos nomine exocoetos: hos hamis e gemino funiculo appensis infigunt, funiculos scopulia alligant, antequam marinae aquae refluant. Quum deinde marinae undae scopulos contexerunt, congri, rajae caniculaeque hanc pisciculorum escam invenientea cum hamis vorant, eaque ratione scopulis alligati remanent. Sic piscatores eos in sicco capiunt. Natura hunc pisciculum exocoetum in ejusmodi escae usum commode formavit; nam ut in sicco haerere et sub lapidibus sine aqua latitare gaudet, sic piscatores eum reperire norunt,

et hanc ob causam veteres exocoetum, recentiores *Glinos* appellarunt, quorum nonnulli in Propontide cristam galli instar in capite ferunt. Magnis dentibus praediti, acriter mordent, ob id Comasci incolae ad Padi ostium vulpem nominant, Massilienses *Bavecque*. — In Libro de Aquatilibus pinxit exocoetum cristatum, et descripsit ita ut plane *blennii* genus agnoscas. Cf. apud *Gesnerum* H. Aq. p. 16. ubi primum exocoeti genus a Genuensibus *bavecque*, a Massiliensibus *Gabot* vocari refert. — Vides igitur picturam Codicis Bodlejani cum *Belonio* egregie convenire, atque adonin blennii speciem aliquam interpretari. *Rondeletii* adonin in pictura non agnosco; nec quem ille intelligi velit piscem, conjectura assequi possum, cum vulgatum ejus nomen omiserit; ad genus blennii certe non potest referri. Si τράγος *Clearchi* piscis idem est, qui Gallis *bouleroт* dicitur, Gobius niger *Linnaei*, quod affirmanti *Rondeletio* facile credo; patet etiam ex comparatione hirci cum adonide, hunc ad genus gobii aut cognatum blennii pertinere. Ad blennium magis animus mihi inclinat; in eo enim genere esse quosdam pisces, qui amphibiorum in morem egrediantur in litus et saxa litorea, ibique victum quaerentes pinnis pectoralibus lacertarum instar saltent, testatur Itinerarium Cel. *R. Forsteri* T. II. p. 271.

CAPUT XXXVII.

Φυτοῦ ἑτέρου κλάδος ἐπιφύεται πρέμνῳ, προσήκων οἱ μηδὲ ἓν πολλάκις. Τὸ δὲ αἴτιον Θεόφραστος λέγει, φυσικώτατα ἀνιχνεύσας· ὅτι τὰ ὀρνύφια τὴν ἄνθην τῶν δένδρων σιτούμενα, εἶτα ἐπὶ τοῖς φυτοῖς καθήμενα, τὰ περιττὰ ἀποκρίνει· οὐκοῦν τὸ σπέρμα ἐν ταῖς κοιλάσι καὶ ταῖς ὀπαῖς αὐτῶν καὶ ταῖς σηραγγώδεσιν ἐμπίπτον, καὶ ἐπαρδόμενον τοῖς ὄμβροις τοῖς ἐξ οὐρανοῦ, εἶτα ἀναφύει ἐκεῖνο ἐξ ὧν ἐβλάστησεν, ἀναπείθει· οὕτω τοι καὶ ἐν ἐλαίᾳ συκῆν κατανοήσεις, καὶ ἐν ἄλλῳ ἄλλο.

ἐβλάστησεν, ἀναπείθει] Gronovius emendat *ἐβλάστησε καὶ ἀναθάλλει*.
* Viscum per turdos disseminari credibile est; sed id potius rostro fieri quam alvi excretione; dum baccas in hiemem condunt aves, cum *Frischio* statuit *B. Merrem*, qui nullum unquam visci semen integrum in tractu intestinorum turdi reperire potuit.

CAPUT XXXVIII.

Φωλεύει δὲ καὶ ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς θαλάττης διαιτᾶται τὸ πρόβατον, καὶ οἱ καλούμενοι ἥπατοι, καὶ οὕσπερ οὖν φιλοῦσιν ἁλιεῖς ὀνομάζειν πρέποντας. Καὶ μέγιστοι μέν εἰσιν ἰδεῖν τὴν φύσιν, νωθεῖς δὲ τὴν νῆξιν· καὶ εἱλοῦνται περὶ τοῖς φωλεοῖς, ἔνθεν τοι οὐδὲ ἀπολείπουσι τὴν σφετέραν ὑποδρομήν· λοχῶσι δὲ τῶν ἰχθύων τῶν ἀσθενεστέρων τοὺς παρανέοντας. Ἀριθμοῖτο δ' ἂν ἐν τούτοις

καὶ ὁ ὄνος, δέδοικε δὲ μάλιστα ἰχθύων τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολὴν οὗτος ὁ ὄνος.

πρέβατον] Haec omnia translata sunt ab *Oppiano* I. 150. Cf. *Aristoteles* VIII. 15. *Plinius* IX. 16. qui de asello eadem tradunt. Reliquos vero pisces, oves et πρίονας aliunde non novimus.

CAPVT XXXIX.

Τίκτεται δὲ ἄρα ἐν τοῖς τῶν πυρῶν ληΐοις, καὶ ταῖς αἰγείροις, καὶ τοῖς σύκοις προσέτι τὸ τῶν κανθαρίδων φῦλον, ὥσπερ οὖν Ἀριστοτέλης λέγει. Ἐν μὲν τοῖς ἐρεβίνθοις τὸ τῶν καμπῶν, ἐν δὲ ὀρόβῳ γεννᾶται φαλάγγια ἄττα, ἐν δὲ τοῖς πράσοις ἡ καλουμένη πρασοκουρίς. Τίκτεται δὲ καὶ ἐν τῇ κράμβῃ σκωλήκων γένος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἐκ τῶν ἠθῶν, ἐν οἷς διαιτᾶται, καλεῖται γοῦν κραμβίς. Τίκτει καὶ ἡ μηλέα, καὶ διαφθείρει μὲν πολλάκις τοῦτο τὸν καρπὸν τοῦ φυτοῦ τοῦδε· ταῖς δὲ ἔτι τοῦ τίκτειν ἐχούσαις ὥραν, γένοιτο ἂν καὶ ἐς κύησιν ἀγαθόν· καὶ τὸν τρόπον ἐρεῖ ἄλλος.

κανθαρίδων] *Aristoteles* H. A. V. 19. αἱ δὲ κανθαρίδες ἐκ τῶν πρὸς ταῖς συκαῖς καμπῶν καὶ ταῖς ἀπίοις καὶ ταῖς πεύκαις. — et paulo antea; γίνονται δὲ καὶ ἐκ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ὀσπρίοις πτερωτὰ ζῶα ὁμοίως τοῖς εἰρημένοις — αἱ δὲ ὀρσοδάκναι ἐκ τῶν σκωλήκων μεταβαλλόντων, τὰ δὲ σκωλήκια ταῦτα γίνεται ἐν τοῖς καυλοῖς τῆς κράμβης — antea ἐκ δὲ τῶν καράβων (Codex Rhenani σίμβλων) γίνονται αἱ πρασοκουρίδες, ἔχουσι πτερὰ καὶ αὗται. De πρασοκουρίδι vide Interpp. ad Geoponica XII. 9. Difficile est haec insecta extricare et definire.

φαλάγγια ἄττα] *Nicander* Theriac. v. 752. de leguminibus in quibus ἴκελα κανθαρίδεσσι φαλάγγια τυτθὰ θέονται. *Theophrastus* H. P. VIII. 10. ἐπιγίνεται τὸ φαλάγγιον ἐν ὀρόβοις. *Plinius* XVIII. c. 17. nascitur in ervo phalangius, bestiola aranei generis, si hiems aquosa sit. Idem XXII. sect. 81. et leguminibus innascuntur bestiolae venenatae, quae manus pungunt, et periculum vitae afferunt, solipugarum generis. An Veteres genus bruchi *Linnaeanum* intellexerint, dicere non ausim.

ἡ μηλέα] Conf. *Theophrastus* de Caussis Plant. V. 13. sed ibi nihil est, quod doceat, quomodo vermes ad fructificationem mali conferant. In ficuum fructibus, et floribus plantarum dictarum alia est ratio, et magnus est insectorum herbarum flores perreptantium usus.

CAPVT XL.

Οἶδε δὲ ἄρα τῶν ζώων ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει κέκτηται τὴν ἀλκήν· καὶ τούτῳ θαρρεῖ, καὶ ἐπιβουλεῦον μὲν χρῆται ὡς ὅπλῳ, κινδυνεῦον δὲ ὡς ἀμυντηρίῳ. Ὁ γοῦν ξιφίας ἀμύνει τῇ πτέρυγι, ὡς ξίφει, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται. Ἡ δὲ τρυγὼν τῷ κέντρῳ. Ἡ δὲ μύραινα

τοῖς ὀδοῦσι, καὶ μάλα γε εἰκότως, ἔχουσι γὰρ αὐτῶν διστοιχίαν.

πτέρυγι] *Gesnerus* γένυϊ emendat, quod vocabulum etiam infra XIV. 23. de rostro gladii piscis legitur. Copulam καὶ ante κέκληται addidit Mediceus.

ἔχουσι] Idem *Gesnerus* ἔχει emendat. Dentes quidem genus muraenatum numerosos habet, sed an duplici ordine positos, nondum annotatum reperi.

CAPVT XLI.

Οἱ μὲν οὖν μῦς, οἱ κατὰ τὴν οἰκίαν, δειλὸν καὶ ἀσθενὲς ζῶόν ἐστι, καὶ φοβοῦνται κτύπον, καὶ τὴν γαλῆν πεφρίκασι κρίξασαν. Δειλοὶ δὲ καὶ οἱ ἀρουραῖοι. Τῶν γε μὴν οἰκετῶν θρασύτεροι οἱ θαλάττιοι· μικρὸν μὲν αὐτῶν τὸ σῶμα, τόλμα δὲ ἄμαχος· καὶ θαῤῥοῦσι δύο ὅπλοις, δορᾷ τε εὐτόνῳ, καὶ ὀδόντων κράτει. Μάχονται δὲ καὶ τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἀδροτέροις, καὶ τῶν ἁλιέων τοῖς μάλιστα θηρατικοῖς.

δορᾷ τε εὐτόνῳ] *Marcello* Sidetae v. 30. hinc μύες εὐθώρηκες dicuntur. Similiter *Oppianus* I. 174. ex quo hic locus translatus est. *Rondeletius* eundem facit μῦν piscem cum caprisco, auctore *Diphilo* apud *Athenaeum* VIII. p. 355. καπρίσκος καλεῖται μὲν καὶ μῦς. Is igitur, quem pro caprisco pictum appoſuit, genere Balistarum *Linnaei* continetur. Balistes is hodieque a Siculis et Gallis porcus dicitur; sed differt a κάπρῳ quem *Aristoteles* dicit.

CAPVT XLII.

Τῆς τῶν ὡρῶν μεταβολῆς ἔχουσιν αἰσθητικῶς οἱ θύννοι, καὶ ἴσασι τροπὰς ἡλίου ὀξύτατα, καὶ δέονται τῶν τὰ οὐράνια εἰδέναι προσποιουμένων οὐδέν. Ὅποι γὰρ ἂν αὐτοὺς χειμῶνος ἀρχὴ καταλάβῃ, ἐνταῦθα ἡσυχάζουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν ἀγαπητῶς, καὶ καταμένουσιν εἰς τὴν τῆς ἰσημερίας ἐπιδημίαν· καὶ τεκμήριοι Ἀριστοτέλης τοῦτο. Ὅτι δὲ τῷ ἑτέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶσι, τῷ δὲ ἄλλῳ οὐκ ἔτι, καὶ Αἰσχύλος ὁμολογεῖ λέγων·

Τὸ σκαιὸν ὄμμα παραβαλὼν θύννου δίκην.

Παρίασι δὲ ἐς τὸν Πόντον, καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν αὐτῶν πλευρὰν τὴν γῆν λαμβάνουσι, καθ' ἣν καὶ βλέπουσιν· ἐξιόντες τε αὖ κατὰ τὴν ἀντιπέραν, νέουσι τῆς γῆς ἐχόμενοι, τὴν φρουρὰν τὴν τοῦ σώματος κατὰ τὸν ὁρῶντα τῶν ὀφθαλμῶν λαμβάνοντες προμηθέστατα.

προσπεπηγμένων] Ita ex *Apostolio* K. 38. rescripsi pro πεπηγμένων. *Joh. Fr. Gronov* πεπηγμένων emendaverat.

ἰσημερίας ἐπιδημίαν] Sic cum Gronovio emendavi vulgatum ἰσημερίαν ἐπιδημίας. Locus *Aristotelis* est in H. A. VIII. 13. *Aeschyli* versum habet etiam *Plutarchus* de Solertia p. 979.

ἀντιπέραν] Ita ex *Apostolio* scripsi pro ἀντίπερα.

CAPVT XLIII.

Τοῖς παγύροις τὸ πρῶτον ἔλυτρον ῥήγνυται, καὶ ὥσπερ οἱ ὄφεις τὸ γῆρας, ὅτω δήπȣ καὶ ὅτοι τὸ ὄςρακον ἀποδύονται. Ὅταν δὲ αἴσθωνται ὑπαφιςάμενον τῆς σαρκὸς αὐτὸ, πανταχȣ̃ φοιτῶσι οἰςρȣ́μενοι, καὶ μαςεύοντες τροφὴν πλείονα, ἵνα ὄγκȣ προσγινομένȣ αὐτοῖς καὶ ὑποπρησθέντες, ἀποῤῥήξωσιν ἑαυτῶν τὸ ἔλυτρον· ὅταν δὲ διολισθῶσιν ἐξ αὐτȣ̃, καὶ ἐλεύθεροι γίνωνται, κεῖνται παρειμένοι κατὰ τῆς ψάμμȣ, νεκροῖς εἰκασμένοι. Δεδοίκασι δὲ ὑπὲρ τῆς φυομένης αὐτοῖς δορᾶς, ὑγροτέρας τε ὅσης καὶ ἔτι ἁπαλῆς. Κατὰ μικρὰ δὲ ἑαυτȣ̀ς ἀθροίσαντες, καὶ ἀναβιωσκόμενοι τρόπον τινὰ, πρώτης μὲν ἀπογεύονται τῆς ψάμμȣ. Ἐς τοσȣ̃τον δὲ ἄτολμοί εἰσι, καὶ ἥκιςα θαῤῥαλέοι, εἰς ὅσον αὐτοῖς ὑμὴν περίκειται τὸ ςέγασμα ἔξωθεν· ὅταν δὲ ἄρξηται πήγνυσθαι, καὶ εἰς ὀςράκȣ φύσιν μεταχωρεῖν, ἀπέῤῥιψαν ἐνταῦθα τὴν δειλίαν, ὡς ὅπλῳ θαῤῥȣ̃ντες τῇ τῆς περιβολῆς σκέπῃ τε ἅμα, καὶ ἐς τὸν βίον, ὡς ἂν εἴποις, πανοπλίᾳ.

ὅτοι τὸ ὄςρακον] Ita Medicens pro τὰ ὄςρακα. Locus hic translatus est ab *Oppiano* l. 285. de auditu paguri supra VI. 9. quem locum explicat *Minasi* Dissertazione seconda su de'timpanetti dell'udito scoperti nel granchio Paguro e sulla bizarra di lui vita con curiose note. Napoli 1775. 8vo. Narrat etiam quomodo veterem testam aestate exuat, Sed de ipso tympano auriculari tam jejune et obscure p. 20. tradit, ut merito dubites an ipse viderit. Narrat tamen ex fide *Murray* idem tympanum conspici etiam in astaco fluviatili; in quo repertum forte, antequam *Minasi* librum ineptum legissem, demonstravi amicissimo *Herbstio*, cujus Historiae naturalis Cancrini generis Pars prior lucem jam vidit, quique organum hoc in posterum diligenter descriptum et manu sua designatum dabit. Neque enim in figura a *Minasi* addita vel obscuram speciem tympani videre licet.

CAPVT XLIV.

Τρωγλοδύται γένος ἀνθρώπων ὑμνεῖται, καὶ τόγε ὄνομα εἴληφε ἐκ τῆς διαίτης καὶ τȣ̃ βίȣ δηλονότι. Φο-

βῶνται δὲ αὐτὰς οἱ ὄφεις· τὸ δὲ αἴτιον, ἐσθίουσιν αὐτὰς οἱ ἄνθρωποι. Μιγνύμενοι δὲ ἀλλήλοις οἱ ὄφεις βαρυτάτην ὀσμὴν ἀφιᾶσι.

ὀσμὴν ἀφιᾶσι] Foediſſimum odorem exhalant ex latebris hibernis primum prodeuntes; tum vero ad coitum ſtimulantur ſimul. Hinc probabile videtur ortam opinionem de odoris gravitate in coitu exhalata.

CAPVT XLV.

Ἀγροῦ γειτνιῶντος θαλάττῃ, καὶ φυτῶν παρεστώτων ἐγκάρπων, γεωργοὶ πολλάκις καταλαμβάνουσιν ἐν ὥρᾳ θερείῳ πολύποδάς τε καὶ ὀσμύλους, ἐκ τῶν κυμάτων προσελθόντας, καὶ διὰ τῶν πρέμνων ἀνερπύσαντας, καὶ τοῖς κλάδοις περιπεσόντας, καὶ ὀπωρίζοντας, καὶ τὴν δίκην ἐπέθεσαν ἂν τοῖς φωρσὶ συλλαβόντες αὐτούς· ἀνθ' ὧν δὲ ἐτρύγησαν οἱ προειρημένοι, ὑπὲρ τούτων ἀντεφεστιῶσι δι' ἑαυτῶν τοὺς δεσπότας τῶν σεσυλημένων καρπῶν.

πολύποδας] Ex *Oppiano* I. 305. ſeqq. *Ariſtoteles* H. A. IX. 37. ſolum polypum ex numero μαλακίων in ſiccum exire tradit. Cf. *Tzetzes* Chiliad. V. 25. v. 778. Ὀσμύλος eſt idem cum *Ariſtotelis* H. A. IV. 1. βολιταίνῃ vel ὀζόλιδι dicta, quam ab ἐλεδώνῃ dicta ſpecie non diſtinguit *Rondeletius*. Haec vero brachiorum proceritate et unico acetabulorum ſerie differt a reliquis polypis. *Gyllius* refert Graecis hodie ὀσμύλον a moſchi odore moſchiten, ἐλεδώναν vero halidonam audire. In *Linnaei* Syſtemate hanc ſpeciem omiſſam puto. Falſum eſt, quod *Aelianus* apud *Suidam* de ſeptenis ἐλεδώνης brachiis tradit. Conf. Fragmenta Aeliani p. 333. ed. Kuhn.

CAPVT XLVI.

Ῥυάδες ὄνομα θαλαττίου ζώου, σοφοῦ διαγνῶναι τὴν τῶν ὡρῶν διάβασιν· ὑπαρχομένου γοῦν τοῦ χειμῶνος ἡσυχάζουσι τοὺς κρυμοὺς ἀποδιδράσκουσαι, καὶ ἀσμένως ἑαυτὰς τῇ καταμονῇ θάλπουσαι ἰσομοιρίᾳ ἀδελφικῇ· εἶτα ἦρι νεῖν ὑπάρχονται ἐκεῖναί γε καὶ πορείᾳ τῇ μακροτέρᾳ, καὶ νέμονται τροφὴν οὐ μόνον τὴν προσπεσοῦσαν, ἀλλὰ καὶ ἣν ἂν μαστεύσασαι εἶτα ἀνιχνεύσωσι.

ῥυάδες ὄνομα θαλαττίου ζώου] Verſio latina, de *aſpargis* piſcibus habet in inſcriptione capitis. In *Ariſtotele* H. A. VIII. 13. piſces fuſaneos vertit *Gaza*. Nec enim nomen eſt peculiare piſcis cujusdam, ſed in univerſum piſces dicuntur ῥυάδες, et χυτοὶ, qui conferti et gregatim natant et ſimul capiuntur. Cf. omnino *Geſner* in Hiſtoria Aquatil. p. 258. et p. 1058. Tenemus igitur argumento certiſſimo et manifeſto convictam *Aeliani* inſcitiam, qui ſcripta aliena compilabat, quorum ne mini-

mam quidem partem intelligebat. Utinam ne de ingenio suo varias nugas alienis narrationibus admiscuisset, ut ejus opera saltim teste de fide scriptorum, quos spoliaverat, judicare liceret!

CAPUT XLVII.

Τοὺς ἐχίνους ἔτι ζῶντας, καὶ ἐν τοῖς ὀστράκοις ὄντας, καὶ προβεβλημένους τὰ κέντρα, εἴτις συντρίψας καὶ διαῤῥίψας εἰς τὴν θάλασσαν ἄλλη ἄλλο τρύφος καταλίποι, τάδε ἄρα συνέρχεται αὖθις καὶ ἑνοῦται, καὶ τὸ συγγενὲς θρύμμα ἀνέγνω, καὶ προσπλακὲν συνέφυ, καὶ ὁλόκληροι γίνονται φύσει τινὶ θαυμαστῇ καὶ ἰδίᾳ αὖθις.

τοὺς ἐχίνους] Ex *Oppiano* I. 317. Echinum discerptum et in mare abjectum rursus in unum corpus coire, experimentis recentiorum confirmatum non legi; sed asterias *Linnaei*, seu stellas marinas, uno vel altero radio amisso, tamen vivere, radiumque abscissum in integrum animal excrescere, post alios refert *Baster* Opusc. subsec. p. 118.

CAPUT XLVIII.

Ὑπὲρ τοῦ πλείονα τὴν ἐπιγονὴν τῶν ζώων σφίσι γίνεσθαι, οἱ τούτων μελεδωνοὶ καὶ νομεῖς τὰ ἄρθρα τῶν θηλειῶν καὶ οἰῶν, καὶ αἰγῶν, καὶ ἵππων ἀνατρίβουσι κατὰ τὸν τῆς ὀχείας καιρὸν, ἁλῶν καὶ νίτρου τὰς χεῖρας ἀναπλήσαντες· ἐκ τούτων ὄρεξις αὐτοῖς γίνεται περὶ τὴν ἀφροδίτην μᾶλλον. Ἕτεροι δὲ πεπερίδι καὶ μέλιτι τὰ αὐτὰ χρίουσι, νίτρῳ δὲ ἄλλοι καὶ κνίδης καρπῷ· σμυρνίῳ δὲ ἤδη τινὲς ἔχρισαν καὶ νίτρῳ. Ἐκ δὴ τοῦδε τοῦ ὀδαξησμοῦ ἀκράτορες ἑαυτῶν γίνονται αἱ θήλειαι ποῖμναι, καὶ ἐπιμαίνονται τοῖς ἄῤῥεσι.

ἐπιγονὴν] Alia remedia commemorant Geoponica XVII. 5.

CAPUT XLIX.

Τῶν κητῶν τῶν μεγίστων αἰγιαλοῖς καὶ ἠϊόσι καὶ τοῖς ἐλαφροῖς καλουμένοις καὶ βραχέσι χωρίοις προσπελάζει οὐδὲν, οἰκεῖ δὲ τὰ πελάγη. Καὶ ἔστι μέγιστα, ὅ, τε λέων, καὶ ἡ ζύγαινα, καὶ ἡ πάρδαλις, καὶ ὁ φύσαλος, καὶ ἡ πρῆστις, καὶ ἡ καλουμένη μάλθη, δυσανταγώνιστον δ' ἄρα θηρίον τοῦτο καὶ ἄμαχον· καὶ ὁ κριὸς ἰδεῖν ἐχθρὸν ζῶον, καὶ κίνδυνον φέρον, εἰ καὶ πόῤῥωθεν φανείη, τῇ τῆς θαλάττης ταράξει, καὶ τῷ κλύδωνι, ὃν αὐτὸς

ἐργάζεται· καὶ ἡ ὕαινα ἐκ αἴσιον ὁρᾷ, ἐδὲ ἐργάζεται τοῖς ναυτιλλομένοις αὕτη γε. Κυνῶν δὲ πέρι διαφορᾶς καὶ ἀλκῆς ἀνωτέρω εἶπον.

κητῶν τῶν μεγίστων] Haec etiam ab *Oppiano* mutuatus est l. 360. seqq. ubi praeterea *μέλαν θύννων γένος* et *λάμνη* commemorantur. De maltha v. 371. *μάλθη τ' ἠ μαλακῇσιν ἐπώνυμος ἀδρανίῃσι*· ita enim, non ut incautus male edidi *μάλθη θ' ἡ μαλακ.*, legendum docet adjuncta *Aeliani* interpretatio: *δυσανταγώνιστον θηρίον καὶ ἄμαχον*. Apud *Suidam* in voce *Κῆτος* ubi h. l. exstat, male *μάλλη* scriptum legitur. Post *κριοὺ ἀργαλέες Oppianus* memorat *ἀπαίσιον ἰχθὺς ὑαίνης*. ex quo patet, male h. l. vulgo lectum esse: *καὶ ἡ ζύγαινα ἐκ αἴσιον ὁρᾷ*. Pro male repetito zygaenae nomine scripsi *ὕαινα*. *Ζύγαινα* est, quem *Linnaeus* Squalum zygaenam dixit. De scriptura vocis *πρῆστις* dubitatur; alii enim *πρίστις* scribunt. Vide ad *Oppiani* l. c. v. 370. *Leonidas* Tarentinus in Analectis Brunkianis T. I. p. 245. *ἥμισυ δὲ — πρίστις ἀπεκλάσατο*. De *κριῷ* videbimus infra ad XV. 2. Reliqua nomina obscura sunt, nec ullam interpretationem admittunt. *Recte monet amicissimus *Merrem* contra *Aelianum* plura cetaceorum genera non modo litora appropinquare, verum etiam fluviorum majorum ostia intrare. Commemorat Delphinos, Monodontes Balaenas, et Physeteras plures partim in ipsis Visurgis ostiis, partim non longe a piscatoribus Bremensibus captos.

CAPUT L.

Αἱ κασορίδες ζῶόν εἰσι θαλάττιον, καὶ ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς καὶ ταῖς πέτραις ταῖς προβεβλημέναις ἀπόφημόν τινα κωκυτὸν μεθιᾶσι, καὶ ὠρύονται βαρύτατα· τέτε τοίνυν τῆ ἤχε ὅστις ἂν ὑπακέσῃ, ἄφυκτά οἱ ἐςὶ, καὶ ἐ μετὰ μακρὸν ἀποθνήσκει. Καὶ ἡ φάλαινα δὲ τῆς θαλάττης πρόεισι, καὶ ἀλεαίνεται τῇ ἀκτῖνι. Κνεφαῖαι δὲ αἱ φῶκαι ἐξίασι μᾶλλον, ἤδη μέντοι καὶ μεσημβρίας ἔσης, καὶ καθεύδεσι τῆς θαλάττης ἔξω. Τἔτό τοι καὶ Ὅμηρος ᾔδει, καὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ τὸν Μενέλεων πεποίηκε τῷ Τηλεμάχῳ καὶ τῷ Πεισιςράτῳ περιηγέμενον τὴν κοίτην αὐτῶν τήνδε, ὅτε τὰ ἐν Φάρῳ, καὶ περὶ Πρωτέως τῆ θαλαττίε δαίμονος αὐτοῖς ὁ Μενέλεως διεξήει, καὶ τῆς μαντείας, ἣν ἐμαντεύσατό οἱ ὁ Πρωτεὺς, ὧν εἶπον.

κασορίδες] Ex *Oppiano* l. 396. ubi vide notas. Cf. etiam *Tzetzes* Chiliad. VI. 47. v. 341. Genus animalis obscurum aut fabulosum, praeterea nemo, quod meminerim. Si balaenae intelligitur genus, de fide narrationis dubitari potest. Locus *Homeri* de phoca est in Odyssea Δ. 355.

φάλαινα] Ita etiam *Oppianus* v. 404.

CAPUT LI.

Τρίγλης πέρι ἀνωτέρω εἶπον· ὃ δὲ ἐκ εἶπον, νῦν ἐρῶ. Ἐν Ἐλευσῖνι τιμὰς ἔχει ἐκ τῶν μυεμένων, καὶ δυ

πλῆς ὁ λόγος τῆς αἰτίας τῆσδε· οἱ μὲν φασιν, ἐπεὶ τρὶς τοῦ ἔτους τίκτει· οἱ δὲ, ἐπεὶ τὸν λαγὼν ἐσθίει, ὅσπερ ἐστιν ἀνθρώπῳ θανατηφόρος. Ἴσως δὲ ἐρῶ τι περὶ τρίγλης καὶ πάλιν.

Ἐλευσῖνι] Idem refert *Plutarchus* de Solertia p. 983. Cf. *Athenaeus* VII. p. 325.

CAPVT LII.

Πέτονται ἰχθύες, ὅταν δείσωσι, καὶ ἐξάλλονται τῆς θαλάττης· αἵ τε τευθίδες, καὶ οἱ ἱέρακες οἱ θαλάττιοι, καὶ ἡ χελιδὼν ἡ πελαγία· καὶ αἱ μὲν τευθίδες ἐπὶ μήκιστον ἄττουσι τοῖς πτερυγίοις, καὶ ἐλαφρίζουσί γε ἑαυτὰς ὕψου, καὶ κατὰ ἀγέλας ὀρνίθων δίκην φέρονται κοινῇ· αἱ δὲ χελιδόνες χθαμαλωτέραν ποιοῦνται τὴν πτῆσιν· οἵ γε μὴν ἱέρακες ὑπὲρ τὴν ἅλμην φέρονται ὀλίγον, ὡς μόλις ὅτι μὴ νήχονται, ἀλλὰ πέτονται καταγνῶναι.

πέτονται] Etiam haec ab *Oppiano* I. 428. videtur esse mutuatus. Cf. *Plinius* IX. 29. De hirundine marina *Aristoteles* IV. 9. καὶ αἱ χελιδόνες αἱ θαλάττιαι, ὁμοίως αὗται πέτονται μετέωροι, οὐχ ἁπτόμεναι τῆς θαλάττης· καὶ γὰρ πτερύγια ἔχουσι πλατέα καὶ μακρά. Hirundinis marinae puncturam venenosam supra II. 50. commemoravit *Aelianus*, unde piscem aculeis instructum esse intelligitur; sic etiam *Oppianus* II. 459. quem *Aelianus* ibi exscripsit. *Rondeletius* censet esse triglam volitantem *Linnaeo* dictam, quae hodieque apud accolas maris mediterranei atque Adriatici nomen hirundinis obtinet; Graecis etiam hodiernis χελιδονόψαρο dici annotat *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 514. sed *Forskaol* in Descriptione Animal. p. XVI. nomen χελιδονόψαρο ad Triglam gurnardum *Linnaei* annotavit; quod tamen me non impedit, quominus *Rondeletii* et *Gyllii* sententiae accedam. De teuthide arduum judicium est; quodsi enim sepia loligo *Linnaei* intelligatur, fieri vix potest, ut ea se de mari tollat, nec tale quid annotatum a quoquam est. Habet ea atramenti genus, quo hostium insidias eludit effuso. Fere igitur est, ut cum *L. Th. Gronovio* ad *Plinii* IX. p. 103. putem praeter mollusci genus communi teuthidis nomine intelligi etiam interdum piscem aliquem pinnis pectoralibus longis instructum et volantem. De milvo marino etiam difficilius est aliquid affirmare; nimis enim pauca de eo tradunt pauci scriptores. Optionem igitur lector habet ex numero piscium volantium, quos nominat *L. Th. Gronov* l. c. p. 96. * Loliginem volantem intelligi sepiam Soliginem *Linnaei* nunc vix dubito. Haec enim pisces instantes expansis tentaculis et membranis caudalibus evolando evitat, teste *Osbeck* in Itinerario p. 85.

CAPVT LIII.

Ἁλῶνται δὲ ἄρα ἰχθῦς καὶ πλανῶνται, οἱ μὲν ἀθρόοι, ὥσπερ οὖν ἀγέλαι θρεμμάτων, ἢ τάξεις ὁπλιτῶν ἰοῦσαι κατὰ ἴλας καὶ φάλαγγας· οἱ δὲ ἐν κόσμῳ κατὰ

ϛοῖχον ἔρχονται· οἱ δὲ, φαίης ἂν αὐτοὺς εἶναι λόχους· ἠρίθμηνται δὲ εἰς δέκα ἄλλοι· καὶ ταύτῃ συννέουσιν· ἤδη δὲ νήχονται καὶ κατὰ ζεῦγός τινες· ἄλλοι δὲ οἰκουροῦσιν ἐν τοῖς φωλεοῖς, καὶ ἐνταυθοῖ καταζῶσι.

ἤδη δὲ νήχονται] Codex alter Gesneri συννήχονται. Caput hoc transscriptum est ex *Oppiano* I. 438. Conf. *Aristotelis* H. A. VIII. 13.

CAPUT LIV.

Πυνθάνομαι δὲ ἄρα, ὅτι οἱ νομευτικὴν δεινοὶ, ὅταν ἐθέλωσιν ἐπὶ πιμελὴν τὰ ζῶα ἐπιδοῦναι, ἀφαιροῦσιν αὐτῶν τὰ κέρατα· καὶ τοὺς τράγους δὲ ὅσαν ἐθελήσωσιν εἰς μίξιν προθυμοτέρους ἐργάσασθαι, μύρῳ χρίουσιν αὐτῶν τὰς ῥίνας, καὶ τὰ γένεια μέντοι καὶ ἐκεῖνα χρίουσι τῶν αὐτῶν· πάλιν τε τῆς ἄγαν ὀρέξεως ἀναστέλλουσιν, ἐάν τις αὐτῶν μέσας τὰς οὐρὰς ἀποδήσῃ λίνῳ. Ἀριστοτέλης δέ φησιν ἐκβάλλειν τὰ ἔμβρυα τὰς ἵππους, ἐὰν ἐπιπλέον ὀσφρήσωνται θρυαλλίδα λύχνου ἐσβεσμένην. Ἀκούω δὲ, ὅτι πρὸς τοὺς κύνας τοὺς οἰκουροὺς, ἵνα μὴ ἀποδιδράσκωσι, τετέχνασται ἐκεῖνο· τὴν οὐρὰν αὐτῶν καλάμῳ μετρήσαντες χρίουσι τὸν κάλαμον βουτύρῳ, εἶτα μέντοι διδόασιν αὐτοῖς περιλιχμήσασθαι αὐτόν· καὶ καταμένουσι, φασὶν, ὥσπερ οὖν δεδεμένοι.

τὰς ἵππους] Locus *Aristotelis* exstat H. A. VIII. 24.

ὥσπερ οὖν] Sic Mediceus pro ὡς ἄν. *Geoponica* XIX. 2. 16. εἰ δὲ θέλεις κύνα μὴ φεύγειν, χρῖσον ἄρτον βουτύρῳ καὶ δὸς αὐτῷ λείχειν· ἢ καλάμῳ ὑγρῷ μέτρησον αὐτὸν ἀπὸ κεφαλῆς ἕως τῆς οὐρᾶς. Paulo aliter Cynosophium c. 43.

CAPUT LV.

Ἴδια δὲ καὶ ἐκεῖνα κυνός· οὐχ ὑλακτοῦσιν, εἴτις ἔχων οὐρὰν γαλῆς σὺν ἑαυτῷ, εἶτα πρόσεισι· γαλῆς δ' ἣν ἐθήρασε μὲν, ἀποκόψας δὲ τὴν προειρημένην οὐρὰν, εἶτα ἀφῆκε ζῶσαν αὐτήν. Ὄνος δὲ οὐ βρωμήσεται, ἐὰν αὐτοῦ τῆς οὐρᾶς λίθον ἀπαρτήσεις, ὥς φασιν.

οὐρὰν γαλῆς] Easdem nugas nobis propinat *Plinius* XXIX. sect. 32. Non latrant canes, lingua canina in calceamento subdita pollici: aut caudam mustelae, quae abscissa dimissa sit, habentes.

CAPUT LVI.

Ἐν ὥρᾳ θερείῳ, πολλοῦ πάνυ σφόδρα τοῦ ἡλίου ἐνακμάζοντος, οἱ ἐλέφαντες ἀλλήλους χρίουσιν ἰλύϊ παχείᾳ, καὶ αὐτοῖς αὕτη ψύχος τε παρέχει· καὶ οἰκίας ὑπ᾽ ἄντρου τινὸς, ἢ ὑπὸ δένδρου κλάδοις ἀμφιλαφοῦς, ἥδιόν ἐστι τοῖς ζώοις τοῖς προειρημένοις. Οὗτοι ῥινηλατοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ αἴσθησιν ὀξυτάτην ἔχουσι. Προΐασι γοῦν ἀλλήλοις ὁδοποιοῦντες, καὶ ὅγε πρῶτος (ἴασι γὰρ κατὰ στοῖχον) τῆς ἐν ποσὶ πόας αἰσθόμενος, καὶ ὅτι διῆλθον ἄνθρωποι ἐκ τῆς παραψαύσεως συνεὶς αὐτῶν, ἀνασπᾷ τὴν πόαν, καὶ δίδωσι τῷ κατόπιν ὀσφραίνεσθαι· καὶ ἐκεῖνος τῷ μετ᾽ αὐτόν· καὶ ἤδε ἡ ἀντίδοσις, ὡς ἂν εἴποις, διὰ πάντων ἔρχεται· καὶ μέντοι τοῦ οὐραγοῦντος ὅταν ἀφίκηται, ἔδε μέγα ἐπήχησεν. Οἱ δὲ ὥσπερ οὖν σύνθημα στρατιᾶς λαβόντες, εἶτα μέντοι ἐκτρέπονται εἰς τὰ τῶν ὀρῶν ἄγκη καὶ δάση, ἢ τῶν ἑλῶν τὰ κοιλότερα, καὶ μέντοι καὶ τῶν πεδίων ὅσα κομᾷ τοῖς θάμνοις· πάντως δὲ ἣ καταστείβουσιν ἄνθρωποι, ταύτην ἀποδιδράσκουσιν, ὑφορῶνται γὰρ τοῦτο τὸ ζῶον ὡς ἔχθιστον. Ὅταν δὲ αὐτοὺς αἱ νομαὶ καταλίπωσιν, οἵδε τὰς ῥίζας ἐξορύττουσι, καὶ σιτοῦνται καὶ αὐτάς· καὶ οἱ μὲν ἐσθίουσι καὶ ταύτας, οἱ δὲ ἀπίασι ζητοῦντες χιλόν· καὶ ὅγε ἐντυχὼν τῷ θηράματι πρῶτος αὐτῶν, ὑποστρέψας καλεῖ τοὺς συννόμους, καὶ ἐπί γε τὸ ἕρμαιον αὐτοὺς ἄγει.

οἰκίας ὑπ᾽ ἄντρου] Vulgo οἰκίαν. In Mediceo est οἰκίας ὑπάντρου, ex quo Gronovius ὑπάντρου recepit, οἰκίαν reliquit; prave. Articulum τοῖς ante προειρημένοις idem ex Mediceo adjecit.

καὶ μέντοι τοῦ οὐραγοῦντος] *Gesnerus* μέχρι τοῦ οὐρ. emendat; quod probo, nisi forte *Aelianus* ἐφίκηται scripsit.

Plinius VIII. 4. Idem vestigio hominis animadverso, priusquam homine, intremiscere insidiarum metu, subsistere ab olfactu, circumspectare, iras proflare, nec calcare, sed erutum proximo tradere, illum sequenti, nuncio simili usque ad extremum: et tunc agmen circumagi, et reverti, aciemque dirigi.

CAPUT LVII.

Ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τῷ βιαιοτάτῳ, κυμαινούσης μὲν τῆς θαλάσσης, σκληρόν γε τῶν ἀνέμων καὶ βίαιον καταπνεόντων, φρίττουσι τὴν σύντροφόν τε ἅμα καὶ φίλην

οἱ ἰχθύες θάλατταν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τοῖς πτερυγίοις ἐπαμῶνται τὴν ψάμμον, καὶ ἑαυτοὺς ἐπηλυγάσαντες ὑποθάλπουσιν· οἱ δὲ ὑπειλοῦνταί τινα πέτραν, ἐν σκέπῃ τε τοῦ κρύους καὶ μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσιν· οἱ δὲ ἐς τοὺς μυχοὺς τοῦ πελάγους καταθέοντες, εἶτα τὴν ἄνωθεν φρίκην ἐξέκλιναν κάτω καὶ ἐν βυσσῷ· οὐχ οὕτως γάρ φασιν, ὥσπερ οὖν ἄνω, διοιδαίνειν τε καὶ τύπτειν τὸ κῦμα ἀγριαῖνον. Ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος, καὶ τοῦ μὲν ἀέρος φαιδροῦ γενομένου, τῶν δὲ φυτῶν θάλλειν ἀρχομένων, καὶ τῶν λειμώνων τὰ σύντροφα κομώντων, γαληνά τε τὰ τοῦ πελάγους καὶ ὑπεύδια αἰσθόμενοι οἱ ἰχθύες, ἀναθέουσι, καὶ πηδῶσι, καὶ πλησίον τῆς γῆς νήχονται, ὥσπερ οὖν ἥκοντες ἐξ ἀποδημίας.

κάτω καὶ ἐν βυσσῷ] Ita Gronov ex Mediceo pro *βυθῷ*. *Oppianus* etiam I. 453 ex quo caput hoc translatum est, habet *βυσσόν*. *Aristoteles* H. A. VIII. 15. enumerat pisces, qui per hiemem conditi latitent, quod graece *φωλεῖν* est. Thynnos in altis maris gurgitibus latere; tum vero pluti mos esse suavissimos; primadas (*πριμαδίας*) in coeno se condere, quam ob rem interdum capi dorso limo obsito et pinnis infractis: *φωλεῖ δὲ τὰ μὲν ἐν ἄμμῳ, τὰ δὲ ἐν πηλῷ, ὑπερέχοντα τὸ στόμα μόνον.* Plurimi, pergit, pisces per hiemem conduntur; crustacea vero, et pisces saxatiles cum cartilagineis per eos tantum dies, quibus mare maxime hiemat; argumento est, quod maximo frigore non capiuntur. Nonnulli etiam aestate latent, velut glaucus; hic enim circiter sexaginta dies per id tempus se abdit. Asellus etiam latet, et aurata; asellus enim longo interposito tempore iterum capitur. Pisces vel aestate latere, documento illo probatur, quod temporibus siderum fiant capturae, et praecipue caniculae. mare enim per id tempus evertitur; quod in Bosporo manifestum est. Limus enim in summa effertur, piscesque enatant sursum. Aiunt etiam, si gurges saepius retibus everratur, plures eadem sagena capi secundo jactu, quam primo. Tum etiam magnis imbribus multa apparent animalium genera, quae ante vel nunquam vel rato visa fuerunt. — De piscium fluviatilium indigenatum Germaniae latitatione hiberna observationes singulares aliquot habet Liber vernaculus: *Die Fischjagd für einzelne Liebhaber. Hamburg* 1774. p. 113. de genere acipenserum *S. G. Gmelini* Itinerar. Russic. T. II. p. 225–227. In piscibus marinis Veterum observationes pluribus locis *Rondeletius* auctoritate sua confirmavit.

CAPUT LVIII.

Τρία δὲ ἄρα ταῦτα ἐκ βραχίστων μέγιστα ζῶα γίνεται· τῶν μὲν ἐνύδρων ὁ κροκόδειλος, τῶν δὲ ὑποπτέρων ἡ στρουθὸς ἡ μεγάλη, τῶν γε μὴν τετραπόδων ὁ ἐλέφας. Λέγει δὲ ὁ Ἰόβας γενέσθαι μὲν αὐτοῦ τῷ πατρὶ πολυετῆ Λίβυν ἐλέφαντα, κατιόντα ἐκ τῶν ἄνω τοῦ γένους. Καὶ

Πτολεμαίῳ δὲ τῷ Φιλαδέλφῳ Αἰθίοπα, καὶ ἐκεῖνον ἐκ πολλοῦ βιώσαντα, γενέσθαι πραότατον καὶ ἡμερότατον, τὰ μὲν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συντροφίας, τὰ δὲ ἐκ τοῦ γένους πωλευθέντα. Σελεύκου τε τοῦ Νικάνορος κτῆμα ᾄδει Ἰνδὸν ἐλέφαντα, καὶ μέντοι καὶ διαβιῶναι τοῦτον μέχρι τῆς τῶν Ἀντιόχων ἐπικρατείας φησί.

γίνεται] Ita Mediceus pro *γίνονται*. Idem infra articulum *τοὺς* ante *ἀνθρώπους συντροφίας* addit. Pro *Νικάνορος* *Gesnerus* legit *Νικάτορος*.

CAPUT LIX.

Ἰχθύες ὅσοι ποταμὸν γείτονα τῇ θαλάττῃ τῇ συντρόφῳ κέκτηνται, ἢ καὶ λίμνην τινά, ὅταν μέλλωσι τίκτειν, ἐκνήχονται τῆς ἅλμης, καὶ τῶν κυμάτων τὸ ἄκλυστον ὕδωρ προαιρούμενοι, καὶ ταραττόμενον ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ τυπτόμενον ἥκιστα. Ἀγαθὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν ὑδάτων εἰρήνη λοχείαν ὑποδέξασθαι, καὶ φυλάξαι ἀσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα τῶν ἰχθύων τὰ βρέφη· τῇ τε ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ διὰ τὴν τῶν θηρῶν ἐρημίαν καὶ σπάνιν. Φιλοῦσι δέ πως τήνδε τὴν ἐλευθερίαν ἔχειν αἵτε λίμναι καὶ οἱ ποταμοί· ἔνθεν τοι καὶ πολλοῖς ἰχθύσιν εὐθηνεῖται ὁ Εὔξεινος Πόντος, θηρία γὰρ τρέφειν οὐκ ἔμαθε· φώκην δ' εἴ που τρέφει καὶ δελφῖνας βραχίστους, τῶν δὲ ἄλλων ἁπάντων οἱ τῇδε ἰχθῦς ἐν σκέπῃ εἰσί.

φώκην δ' εἴ που] *Aristoteles* VIII. 13. ex quo caput hoc translatum est: *οὐδὲν ἐστὶν ἐν τῷ Πόντῳ θηρίον ἔξω δελφῖνος καὶ φωκαίνης*; ubi *Aelianum* aeque ac *Plinium*, qui *praeter vitulos et parvos delphinos habet*, *φώκης* legisse, monet *Gesnerus*. Difficile est de veritate lectionis judicium. *Plutarchus* de solertia p. 981. C. *φώκην βραχεῖαν καὶ δελφῖνα μικρὸν* nominat in hac narratione.

CAPUT LX.

Αἱ θαλάττιαι βελόναι λεπταὶ οὖσαι, κολπώδη καὶ χωρητικὴν ἐμβρύων μήτραν οὐκ ἔχουσαι, τὴν αὔξην τῶν ἐνύδρων βρεφῶν οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ ῥήγνυνται· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον οὐ τίκτουσιν, ἀλλὰ ἐκβάλλουσι τὰ τέκνα.

ἀλλὰ ῥήγνυνται] Cf. infra XV. 16. Eadem *Aristoteles* H A. VI. 13. de Generat. III. 4. ex quo sua etiam duxit *Plinius* IX. 51. Intelligitur Syngnathus belone *Linnaei*, de cujus partu mirabili *Aristotelis* sententiam comparavi cum recentiorum observatis in Speciminibus Ichthyologiae Veterum, unde in Excursum II transtuli, quae h. l. explanant.

CAPVT LXI.

Λέγεται δὲ τὰ ἴχνη καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν τῆς ἀσπίδος δηγμάτων μὴ πάνυ τι εἶναι δῆλα καὶ εὐσύνοπτα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐκεῖνο εἶναι πυνθάνομαι· ὀξύτατόν ἐστι τὸ ἐξ αὐτῆς φάρμακον, καὶ διαδραμεῖν ὤκιστον. Οὐκοῦν ἡ μὲν ἐνέφυ, τὸ δὲ οὐκ ἐπιπολεύει, ἀλλὰ ἐς τοὺς ἔσω πόρους κατολισθαίνει· καὶ τῆς μὲν ἐπιφανείας καὶ τοῦ χρωτὸς, τοῦ ὑπὸ τὴν ὄψιν, ἀφανίζεται, ὠθεῖται δὲ ἔνδον. Ἔνθεν τοι καὶ τῆς Κλεοπάτρας ὁ θάνατος τοῖς ἀμφὶ τὸν Σεβαστὸν οὐ πάνυ τι ῥᾳδίως ἐγνώσθη· ἀλλὰ ὀψὲ δύο κεντημάτων καὶ μάλα γε δυσθεάτων καὶ δυσθηράτων ὀφθέντων, δι' ὧν ἐφωράθη τὸ τοῦ θανάτου αἴνιγμα· ἄλλως τε καὶ ἴχνη τοῦ τῆς ἀσπίδος σύρματος ἐφάνη, πρόδηλα τοῖς ἔχουσι τῆς τούτων κινήσεως τῶν ζώων τὴν ἱστορίαν ὄντα.

τὰ ἴχνη — τῶν τῆς ἀσπίδος] Cf. *Nicander* in Theriacis v. 188.

CAPVT LXII.

Πομπηΐου Ῥούφου Ῥωμαίοις ἀγορανομοῦντος ἐν Παναθηναίοις, οἷα εἴωθε τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ δρᾶσθαι, φαρμακοτρίβης ἀνὴρ, καὶ τῶν τοὺς ὄφεις ἐς τὰ γράμματα τρεφόντων ἑτέρων ὁμοτέχνων παρεστώτων πολλῶν, ἀσπίδα κατὰ τοῦ βραχίονος προσάγει εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ τῆς σοφίας· ὁ δὲ παρέσχε, καὶ ἐδήχθη. Εἶτα τῷ στόματι ἐξεμύζησε τὸ κακόν. Ὕδωρ δὲ οὐκ ἐπιρροφήσας, οὐ γὰρ παρῆν, καίτοι παρεσκευασμένον οἱ (ἀνετέτραπτο δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τὸ σκεῦος) οἷα μὴ ἐκκλύσας τὸν ἰὸν, μηδὲ ἀποῤῥυψάμενος, τὸν βίον κατέστρεψε μετὰ ἡμέραν, οἶμαι, δευτέραν, οὐκ ἀλγῶν οὐδὲ ἕν· τοῦ μέντοι κακοῦ ἡσυχῇ κατασήψαντος αὐτοῦ τὰ οὖλα καὶ τὸ στόμα.

Ῥωμαίων ἀγορᾷ] Ita Mediceus pro Ῥωμαίᾳ. Verba εἰς τὰ γράμματα varie tentantur. *Gesnerus* χρήματα, *Jo. Fr. Gronov* φάρμακα, *Koen* cum *Vossio* ad *Gregor.* de Dialectis p. 80. θαύματα emendat; alia excogitat *Abresch* ad *Aeschyl.* III. p. 69. In Mediceo Codice τραύματα exstat; ex quibus lectionibus quam eligam dubius haereo. θαύματα maxime arridet propter locum V. c. 2. ἡμερώσαντες ἄγουσιν εἰς θαῦμα οἶδε οἱ γόητες τῶν δακέτων θηρία πολλά. sed ibi de circulatore sermo est, qui miraculis istius modi publice ostentandis mercedem et victum quaeritabat; φαρμακοτρίβης ἀνὴρ an ejusdem dignitatis homo sit, dubito. *Aristoteles* ubi de genere phalangiorum agit, multa ait a pharmacopolis ostendi pha-

langia tanquam venenata, quae tamen sint innocua.

ἀπορυψάμενος] Ita scripsi cum *Gesnero* pro *ἀποδρυψάμενος*. Cf. *Oudendorp.* ad *Thomam* p. 788.

CAPUT LXIII.

Τοῦ ἦρος ἐνακμάζοντος, καὶ τῆς γῆς ἐξανθούσης, οἵσπερ τε Ἀφροδισίου τὰ ζῶα ὑποπίμπλαται, καὶ ἀμνημονεύει γάμων, καὶ ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι ὀρέγεται τά γε ὄρεια, καὶ ὅσα ἐνθαλαττεύει, καὶ μετεωροπορεῖ ὅσα. Τῶν δὲ ἰχθύων οἱ μὲν ταῖς ψάμμοις προσαποτρίβουσι τὰ ὠὰ πυκνὰ ὄντα, καὶ ἀλλήλων ἐχόμενα· οἱ δὲ νηχόμενοι εἶτα ἐκβάλλουσι πάμπολύ τι τῶν ὠῶν τὸ χρῆμα, καὶ οἱ κατόπιν νέοντες τὰ πολλὰ καταπίνουσιν. Ἤδη μέντοι καὶ οἱ ἄῤῥενες προηγοῦνται, καὶ τοῦ θοροῦ προσαποῤῥαίνουσιν· αἱ δὲ θήλειαι ἑπόμεναι καὶ πάνυ γε ἀπλήστως περιχανοῦσαι ἐμπίμπλανται, καὶ ἥδε ἐστὶν ἡ μίξις αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἰχθύων τινὲς καὶ συνοικοῦσιν ὡς γαμεταῖς, καὶ φυλάττουσιν αὐτὰς, καὶ ζηλοτυπία τις καὶ ἐν ἰχθύων γένεσιν ἐξάπτεται, ἀνωτέρω εἶπον.

τοῦ ἦρος] Haec mutuatus est ab *Oppiano* I. 476. Conf. infra X. 2. *Aristoteles* VIII. 13. V. 1.

καὶ οἱ κατόπιν νέοντες] Fabulam hanc ab *Herodoto* II. 93. proditam, et jam dudum ab *Aristotele* de Generatione III. 5. refutatam, miror tamen fuisse deinde, qui renovarent. De generatione piscium vide *Basteri* Opusc. Subseciva I. p. 137. *G. W. Stelleri* Observationes generales universam historiam piscium concernentes in Commentariis Nov. Petropol. III. p. 405. et *Blochii Oekonomische Naturgeschichte der Fische.* T. I. p. 113.

CAPUT LXIV.

Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, καὶ Δημόκριτος πρὸ ἐκείνου, Θεόφραστός τε ἐκ τρίτων καὶ αὐτός φησι, μὴ τῷ ἁλμυρῷ ὕδατι τρέφεσθαι τοὺς ἰχθῦς, ἀλλὰ τῷ παρακειμένῳ τῇ θαλάττῃ γλυκεῖ ὕδατι. Καὶ ἐπεὶ δοκεῖ πως ἄπιστον, δι᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων βεβαιῶσαι βουληθεὶς τὸ λεχθὲν ὁ τοῦ Νικομάχου λέγει εἶναί τι πότιμον ὕδωρ ἐν πάσῃ θαλάττῃ, καὶ ἐλέγχεσθαι τοῦτο· εἴτις ἀγγεῖον ἐκ κηροῦ ποιήσας κοῖλον καὶ λεπτὸν καθίη κενὸν ἐς τὴν θάλατταν, ἐξάψας ποθὲν ὥστε ἀνιμήσασθαι δύνασθαι, νυκτὸς δὲ διελθούσης καὶ ἡμέρας, ἀρύεται πεπλησμένον γλυκέος τε καὶ ποτίμου ὕδατος μεστὸν αὐτό. Καὶ Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος λέγει τι εἶναι γλυκὺ ἐν τῇ θαλάττῃ

ὕδωρ, ὃ πᾶσι δῆλον, τρόφιμον δὲ τῶν ἰχθύων· καὶ τὴν αἰτίαν τοῦδε τοῦ ἐν τῇ ἅλμῃ γλυκαινομένου λέγει φυσικὴν, ἣν ἐκεῖθεν εἴσεσθε.

ἁλμυρῷ ὕδατι] Pleraque excerpsit ex *Aristotele* H. A. VIII. 2. Conf. Ejusdem Meteorolog. II, 3. Verba *εἴ τις — καθίη* emendanda puto, et *καθείη* legendum.

CAPVT LXV.

Οἱ μυούμενοι ταῖν Θεοῖν οὐκ ἂν πάσαιντο γαλεοῦ, φασίν· οὐ γὰρ εἶναι αὐτὸν καθαρὸν ὄψον, ἐπεὶ τῷ στόματι τίκτει. Οὐ τίκτειν δὲ αὐτὸν ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλὰ δείσαντά τι τῶν ἐπιβουλευόντων τὰ σκυλάκια καταπίνειν καὶ ἀποκρύπτειν· εἶτα τοῦ φοβήσαντος παραδραμόντος, ζῶντα αὖθις ἀνεμεῖν. Τῆς δὲ τρίγλης οὐκ ἂν γεύσαιντο οἱ αὐτοὶ μύσται, οὐ δὲ μὴν ἡ τῆς Ἥρας τῆς ἐν Ἄργει ἱέρεια· καὶ τάς γε αἰτίας ἄνω που εἰπὼν οἶδα.

ταῖν θεοῖν] Vulgo *τοῖν θεοῖν*. *Meursius* in Eleusin. c. 31. emendabat *ταῖν θεαῖν*. sed cum *θεὸς* generis communis sit, non necesse erat *θεοῖν* mutare. Cererem et Proserpinam intelligi, notum est.

πάσαιντο] Ita ex Mediceo reposui pro *σπάσαιντο*, quod *Gesnerus* etiam bene emendaverat. Quae de partu galei sequuntur, sunt ex *Aristotele* translata, cujus locum posui supra ad II. 52. Cf. *Athenaeus* VIII. c. 12. *Antigonus* c. 25. *Horapollo* II. 110. Simili errore physici quidam vetustiores tradiderant, mustelam ore parere; cujus originem *Aristoteles* de Generat. III. 6. inde repetit, quod mustela terrefacta saepe ore catulos parvos transfert in tutiorem locum.

CAPVT LXVI.

Ἔχεως μὲν καὶ μυραίνης γάμους, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ὁμιλοῦσιν, ἡ μὲν προϊοῦσα ἐκ θαλάττης, ὁ δὲ ἐξέρπων τοῦ φωλεοῦ, ἐν τοῖς πρόσθεν εἰπὼν, οὐκ ἐπιλέλησμαι· ὃ δὲ οὐκ εἶπον, νῦν ἂν εἴποιμι. Μέλλων ὁ ἔχις ὁμιλεῖν αὐτῇ, ἵνα δόξῃ πρᾶος καὶ πρέπων νυμφίῳ, τὸν ἰὸν ἀπεμεῖ καὶ ἐκβάλλει, καὶ οὕτως ὑποσυρίσας τὴν νύμφην παρακαλεῖ, οἱονεὶ προγάμιόν τινα ὑμέναιον ἀναμέλψας· ὅταν δὲ τὰ τῆς ἀφροδισίου σπουδῆς τελέσωσι μετ' ἀλλήλων ὄργια, ἡ μὲν ἐπί τε τὰ κύματα καὶ τὴν θάλατταν ὥρμησεν· ὁ δὲ ἀναρροφήσας τὸν ἰὸν αὖθις, εἶτα ἐς τὰ ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐπάνεισι.

μυραίνης γάμους] Fabulam absurdam, ex similitudine corporis muraenae cum serpente ortam, ex *Oppiano* Halieut. I. 554. repetit *Aelianus*, ex *Aeliano Philes* C. 120.

LIBER DECIMVS.

CAPVT I.

Σπανίως ἐλέφας ἐρᾶ, φασίν· ἔστι γὰρ σώφρων, ὡς ἄγω μοι λέλεκται. Ἀκούω γοῦν ἐλεφάντων πάθος ἐρωτικὸν, καὶ ἄξιον θαυμάσαι αὐτό· ὃ δὲ πέπυσμαι, ἐκεῖνό ἐστιν. Ἀνὴρ τῆς τούτων ἄγρας οὐκ ἄπειρος δύναμιν λαβὼν ἐκ βασιλέως τοῦ Ῥωμαίων πάλαι, Ἀλέξανδρος ὄνομα, καὶ σταλεὶς ἐς τὴν θήραν κατά τι ἔθος τοῖς Μαυρουσίοις ἐπιχώριον, φησὶν ἐν συγγραφῇ Δίων, μόσχον ἐλέφαντος ὡραίαν ὡς ἐκεῖνοι, ἰδεῖν συνελθεῖν ἐλέφαντι νέῳ καὶ καλῷ· πρεσβύτερον δὲ ἄλλον, εἴτε ἦν ἐραστὴς, εἴτε ἀνὴρ τῆς προειρημένης, ὥσπερ οὖν ἀτιμασθέντα ἀγανακτῆσαι· θυμῷ γὰρ βιαίῳ ἐξαφθεὶς ὥρμησε μὲν, καὶ ὀλίγου πάντας διέφθειρεν· ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὸν νέον καὶ καλὸν καὶ συμπεσὼν, εἶτα ἐμάχετο, ὡς ὑπέρ τινος ἢ νύμφης ἢ ἐρωμένης ἀλγῶν· καὶ ἐς τοσοῦτον ἄρα ἀλλήλοις συνέρραξαν, ὡς ἀμφοτέρους ζημιωθῆναι τὰ κέρατα· ἐνίκησε δὲ οὐδέτερος, ἀλλὰ ἀπέστρεψαν ἀπ' ἀλλήλων οἱ θηραταὶ βάλλοντες, ἐπεὶ καὶ ἀχρεῖοι συμβαλεῖν τὸ λοιπὸν ἦσαν τῶν ὅπλων ἀφῃρημένοι. Ἐρωτικὴ μὲν δὴ μάχη ἐραστῶν ἐλεφάντων ἰσότιμος μέχρι τοῦ τέλους ἐνταῦθα ἀνεπαύσατο. Εἵλκετο δὲ ὁ Πάρις ὑπὸ τοῦ Μενέλεω, καὶ ἤγχετο τοῦ ἱμάντος αὐτὸν πιέζοντος τοῦ ὑπὸ τῷ κράνει·

Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος

ὁ τοῦ Ἀτρέως, εἰ μὴ ἐρράγη μὲν ὁ ἱμὰς, αὐτὸν δὲ ἐξήρπασεν ἡ Διὸς καὶ Διώνης αἰσχίστην μάχην καὶ ἄνανδρον μεμαχημένον, καὶ ἀπελθὼν ὁ δειλὸς ἐκάθευδε μετὰ τῆς μεμοιχευμένης.

φησὶν] *Gesnero* insolentior et confusa constructio ita componenda videtur: Δίων φησὶν ἀνὴρ τῆς τῶν ἐλεφάντων ἄγρας οὐκ ἄπειρος (pro ἄνδρα οὐκ ἄπειρον) ἰδεῖν μόσχον ἐλέφαντος συνελθεῖν et cet. De h. l. disputat *Valesius* in Emendat. p. 124.

συμβαλεῖν] Ita Mediceus pro συλλαβεῖν. Locus Homericus exstat in Iliad. Γ. 371 et 445.

CAPVT II.

Ἰχθύες δὲ ἄρα οὐ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐς ἀφροδίτην πρόθυμοι· ἀλλὰ οἱ μὲν ἦρος ἐπιθόρνυνται, οἱ δὲ θέρειον

εἰλήχασι τὴν ὁρμὴν τήνδε, σὺν τῇ ὀπώρᾳ ἄλλοι, καὶ διὰ τοῦ χειμῶνος ἐξάπτονταί τινες ἐς τὴν προειρημένην σπουδήν. Καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τοῦ ἔτους ἅπαξ ὠδίναντες, εἶτα παύονται· λάβρακα δὲ ἀκούω καὶ ἐπιτίκτειν, τρίγλην δὲ καὶ τρὶς κύειν κατηγορεῖ, φασὶ, καὶ τὸ ὄνομα.

διὰ τοῦ χειμῶνος] Ita ex emendatione Gronovii rescripsi pro vulgato δίχα. *Gesnerus* δὴ καὶ corrigebat. Similiter διὰ usus est II. 9 et 25. Caput ipsum totum translatum est ab *Oppiano* Halieutic. I. 585. Cf. *Aristoteles* H. A. V. 9. et *Plinius* IX. 51.

CAPVT III.

Ἡρόδοτος λέγει τὰς καμήλους ἐν τοῖς ὀπισθίοις σκέλεσιν ἔχειν τέτταρας μηροὺς, καὶ μέντοι καὶ γόνατα τοσαῦτα, τὰ δὲ ἄρθρα διὰ τῶν σκελῶν τῶν κατόπιν ἐς τὴν οὐρὰν τετράφθαι αὐταῖς.

Ἡρόδοτος] Locus exstat Libro III. 103. ad quem respicere videtur *Aristoteles* H. A. II. 1. θηλὰς μὲν οὖν ἔχει τέτταρας ἡ κάμηλος — καὶ τὸ αἰδοῖον ὄπισθεν, καὶ γόνυ δὲ ἔχει ἐν ἑκάτῳ σκέλει ἓν καὶ τὰς καμπὰς οὐ πλείους, ὥσπερ λέγουσι τινὲς, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὴν ὑπέτασιν τῆς κοιλίας. Veretrum quidem retro versum habet mas, sed coitum ut reliqua quadrupedia animalia exercet, ut recte *Aristoteles* H. A. V. 2. Conf. *Schaw* Itinerar. p. 149. Narrationem *Herodoti* ita explicat *Gesner* H. Quadrup. p. 165. Ego, inquit, per genua articulos intelligo, per femora vero ossa, quae inter articulos recta habentur. Haec autem terna esse in prioribus cruribus, in posterioribus quaterna, ipse dum haec scriberem, in dromade observavi. Contra Anatomici Parisienses in *Mémoires pour servir à l'histoire des Animaux* Parte I. p. 74. genua interpretantur callos, quibus sternum et flexurae pedum in camelo obsitae sunt; sed quid tum femoribus fiet?

CAPVT IV.

Τὰς ὄϊς τὰς Ἀραβίων ἔχειν οὐρὰς ἀήθεις, ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, Ἡρόδοτος λέγει. Γένη δὲ αὐτῶν εἶναι διπλᾶ ὁ αὐτὸς δήπου διδάσκει, καὶ τοῦτο λέγει, τὰς μὲν αὐτῶν οὐρὰς ἔχειν μηκίστας, ὡς εἶναι μετρήσαντι καὶ τριῶν πηχῶν οὐκ ἐλάττους· ἅσπερ οὖν εἰ ἐῴη τις ἐπισύρειν, ἑλκοῦσθαι ἂν αὐτὰς πάντως παρατριβομένας πρὸς τὸ δάπεδον· τοὺς νομέας δὲ εἶναι ἀγαθοὺς χειρουργεῖν ὅπερ ἂν τῶν ἁμαξίδων, αἳ ὑπερείδουσι τὰς οὐρὰς τῶνδε τῶν κτηνῶν, ὥστε ἀποστέγειν τὴν ἕλκωσιν αὐταῖς· Τὰς δὲ ὄϊς τὰς ἑτέρας φησὶ πλατείας φορεῖν, πλατύνεσθαι δὲ καὶ ἐς πῆχυν αὐτάς.

ἁρὰς μηλίτας] Locus *Herodoti* exstat Libro III. 113. ubi est: *ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυλουργέειν ἐς τοσοῦτο· ἁμαξίδας γὰρ ποιεῦντες, ὑποδέουσιν αὐτὰς τῇσιν οὐρῇσιν, ἑνὸς ἑκάστου κτήνεος τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἁμαξίδα ἑκάστην καταδέοντες.* Utcumque ovium genus hodieque in Asiae regionibus cultum describunt pleraque Itineraria. Verba quae post *χειρουργεῖν* sequuntur, manifesto corrupta, ita corrigere tentabat *Gesnerus*, ut legeret: *καὶ ποιοῦν ἁμαξίδας.* Sed longe felicius ingenio abusus *Abresch* ad *Aeschylum* III. pag. 180. *ὑπεράνω τιθέντας ἁμαξίδων* legit; quod placere video etiam *Wesselingio* ad *Herodoti* l. c.

CAPVT V.

Οἱ κοχλίαι ἴσασιν εἶναί σφισι πολεμίους τοὺς πέρδικας καὶ τοὺς ἐρωδιούς, καὶ αὐτοὺς ἀποδιδράσκουσιν· οὐδ' ἂν ἴδοις, ἔνθα οὗτοι νέμονται, καὶ κοχλίας διέρποντας. Οἱ δὲ καλούμενοι τῶν κοχλιῶν ἀρείονες, οὗτοι μὲν καὶ ἀπατῶσι, καὶ περιέρχονταί τινι φυσικῇ σοφίᾳ τοὺς προειρημένους. Τῶν γὰρ συμφυῶν ὀστράκων προελθόντες αὐτοὶ μὲν νέμονται κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν· οἱ δὲ ὄρνιθες, οὓς εἶπον, ἐπὶ τὰ κενὰ τῶν ὀστράκων ὡς ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους καταπέτονται, οὐδὲν δὲ εὑρόντες ἀπέρριψαν ὡς ἀχρεῖά σφισι, καὶ ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ ἐπανελθόντες εἶτα ἕκαστος ὡς ἰδίαν οἰκίαν παρῆλθε, κεκορεσμένος μὲν ἐκ τῆς νομῆς, σωθεὶς δὲ ἐξ ἧς ἠπάτησε πλάνης.

ἐρωδιοὺς] *Aristoteles* H. A. IX 37. suem pro ardea nominat. *Athenaeus* ex *Theophrasto* IX. p. 390: *εἰ δ' ἐν Σκιάθῳ τῇ νήσῳ πέρδικες κοχλίας ἐσθίουσι.*

ἀρείονες] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo. Vulgo *ἀρείοντες*. In universo cochlearum genere nullam plane novi speciem, quam nativo cortice egressam pabulari dicere licet. Illi vero cancri, qui parte corporis posteriore nudi alienis testis ostracodermorum corpus suum obvestiunt et condunt, egredi quidem possunt, cum lubet, sed haec domus nullo modo *ὄστρακον συμφυὲς* dici potest. Forte tamen veteribus ita visum est, congenitam adhaerere testam cancris, quos in illa latentes, iterumque egredientes viderant; totum hoc genus mare incolit. Cancrum igitur seminudum pro cochlea acceperunt, et alienam illi testam tanquam nativam induerunt, quod et accuratissimo *Swammerdammio* accidit.

CAPVT VI.

Ποντικοὶ δὲ ἄρα κολίαι τῶν Περσῶν βασιλέα μεμίμηνται, θερίζοντα μὲν ἐν Σούσοις, χειμάζοντα δὲ ἐν Ἐκβατάνοις· καὶ γὰρ οὗτοι ἐν μὲν τῇ καλουμένῃ Προποντίδι χειμάζουσιν, ἀλεεινὴ γὰρ ἥδε ἡ γῆ· θέρους δὲ πρὸς τῷ Αἰγιαλῷ διαιτῶνται, παρέχει γὰρ αὐτοῖς αὔρας μαλακὰς ἡ θάλαττα ἡ προειρημένη.

κοιλίαι] Ita pro vulgato *κοχλίαι* scribendum esse, recte quidem vidit Gronovius, allato *Aristotelis* loco H. A. VIII. 13. *αἱ μὲν οὖν κοιλίαι εἰσιόντες ἁλίσκονται· ἐξιόντες δὲ ἐκ τοῦ Πόντου ἁλίσκονταί τε, καὶ μᾶλλον ἄριστοι τότε εἰσίν· ὅταν δὲ εἰσπλέωσιν ἐγγύτατα τοῦ Αἰγιαλοῦ, πλεῖσται ἁλίσκονται* et cet. sed is huc non pertinet, sed alter, qui paulo praecedit: *τῶν δὲ κοιλιῶν αἱ πολλαὶ εἰς μὲν τὸν Πόντον οὐκ ἐμβάλλουσιν, ἐν δὲ τῇ Προποντίδι θερίζουσι καὶ ἐκτίκτουσι· χειμάζουσι δὲ ἐν τῷ Αἰγαίῳ.* ubi Gaza etiam Aegeum vertit, ut et altero loco. Sed *Αἰγιαλοῦ* legendum esse docet locus hic Aeliani. Deinde etiam transpositis vocibus legendum esse *χειμάζοντα ἐν Σύσοις, θερίζοντα δὲ ἐν Ἐκβατάνοις* censet Gronovius, laudato *Brissonio* de Regno Persarum l. p. 43. Coliam esse e genere scombrorum, qui Massiliae *coguiol* vel *coguiol* audiat, communis est *Gyllii*, Belonii et *Rondeletii* opinio. Cf. *Gesner* in H. A. p. 305.

CAPVT VII.

Πυνθάνομαι τῶν μαγείρων τοὺς τὴν τέχνην ἀκριβοῦντας, ὅταν βούλωνται τῶν τριγλῶν τὰς κοιλίας ὀπτομένων μὴ ῥήγνυσθαι, καταφιλεῖν αὐτῶν τὰ στόματα· ὅπερ οὖν γεγενημένου, ὁλόκληροι διαμένουσιν, ὥς φασι.

CAPVT VIII.

Ὁ δελφὶς ὁ θῆλυς μαζοὺς ἔχει κατὰ τὰς γυναῖκας, καὶ θηλάζει τὰ βρέφη πάνυ ἀφθόνῳ καὶ πολλῷ τῷ γάλακτι· νήχονται δὲ κοινῇ μὲν, καθ' ἡλικίαν δὲ διακριθέντες· καὶ τῆς μὲν πρώτης τετάχαται οἱ νέοι καὶ ἁπαλοὶ, ἕπονται δὲ αὐτῶν τῇ νήξει οἱ τέλειοι. Φιλότεκνον γὰρ καὶ φιλόστοργον ὁ δελφὶς ζῶον, καὶ ὑπὲρ τῶν βρεφῶν ὀῤῥωδεῖ· καὶ φυλακῆς χάριν, ὡς ἐν φάλαγγι στρατιωτικῇ, οἱ μὲν τῆς πρώτης εἰσὶν, οἱ δὲ τῆς δευτέρας, οἱ δὲ τῆς τρίτης· καὶ προνήχονται μὲν οἱ νέοι, ἐπινήχονται δὲ αἱ θήλειαι, καὶ οἱ ἄῤῥενες οὐραγοῦσιν, ἐφορῶντές τε καὶ παραφυλάττοντες τὴν τῶν ἐκγόνων τε καὶ τῶν γαμετῶν νῆξιν. Τί πρὸς ταῦτα ὁ Νέστωρ, ὦ καλὲ Ὅμηρε; ὅνπερ οὖν ᾄδεις τακτικώτατον τῶν ἡρώων τῶν καθ' ἑαυτὸν γεγονέναι.

ἕπονται δὲ αὐτῶν] Ita Mediceus pro *αὐτῷ*. Caput hoc translatum est ab *Oppiano* Halieutic. I. 660. Cf. *Aristoteles* H. A. VI. 12.

ἐκγόνων] Ita Mediceus pro *ἐγγόνων*. Locus *Homeri* est Iliadis Δ. 293.

CAPVT IX.

Ἔχιν ἐχίδνης οἱ μὲν τῷ γένει διαφέρειν, οὐ μέντοι τῇ φύσει φασὶ, τὸν μὲν γὰρ εἶναι ἄῤῥενα, τὴν δὲ θήλειαν· οἱ δὲ καὶ τῇ φύσει διαφέρειν οἴονται, ἀλλοῖον μὲν

γὰρ εἶναι τοῦτο ζῶον, ἀλλοῖον δὲ ἐκεῖνο. Ἀκούω δέ τινων λεγόντων τοὺς μὲν ὑπὸ τοῦ ἔχεως δηχθέντας σπᾶσθαι, οὐ μὴν τοὺς ὑπὸ τῆς ἐχίδνης. Ἕτεροι δέ φασι τὸ μὲν τῆς ἐχίδνης δῆγμα εἶναι λευκόν· τὸ δὲ τοῦ ἔχεως οὐ τοιοῦτον, πελιδνὸν δέ. Νίκανδρος δέ φησιν ἐκ μὲν τοῦ δήγματος, ὅπερ οὖν ὁ ἔχις ἐμφύει, δύο ὀδόντων ἴχνη φαίνεσθαι· πλεόνων δὲ, εἰ δάκοι ἡ ἔχιδνα.

πλεόνων] Ita pro πλέον sensu postulante scripsi; etiam latina versio *plurium* habet. *Nicander* Theriac. v. 231.232. Τοῦ μὲν ὕπερ κυνόδοντε δύω χροῒ τεκμαίρονται Ἰὸν ἐρευγόμενοι· πλέονες δέ τοι αἰὲν ἐχίδνης. in quem locum praeclare commentatur *Galenus* in Theriaca ad Pisonem c. 13. qui notas diligenter colligit, quibus ἔχις ab ἔχιδνα distinguatur.

CAPVT X.

Εὐθηρίας γενομένης, καὶ τῶν ἐλεφάντων ἑαλωκότων, οἷα δρῶσιν εἰς τὸ πραῦναί τε αὐτοὺς καὶ ἡμερῶσαι, εἰπεῖν ἄξιον. Πρῶτον μὲν εἰς ὕλην τινὰ ὀλίγον ἀφεστῶσαν τῆς τάφρου, ἐν ᾗ ἐθήρασαν, ἄγουσιν αὐτοὺς δεδεμένους, πολὺ διαλαβόντες ταῖς σχοίνοις, καὶ μήτε προθεῖν ἐπιτρέποντες, μήτε αὖ πάλιν ὑφίστασθαι, καὶ ἀποσπᾶν εἰς τοὐπίσω· εἶτα ἕκαστον ἐξάψαντες μεγίστου δένδρου μεμετρημένῳ διαστήματι, ὡς μήτε εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπιπηδᾶν ἔχειν, μήτε ἐπὶ πολὺ πάλιν ἀναχωρεῖν τοῦ σκιρτᾶν καὶ ὑβρίζειν ἐξουσίᾳ, τῇ ἀτροφίᾳ τε καὶ λιμῷ τὴν ἄγαν ἰσχὺν καὶ ῥώμην καθαιροῦσι· καὶ μέντοι καὶ τὸν θυμὸν αὐτῶν, καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἄτρεπτον ἡσυχῇ καταμαραίνουσιν, ὡς ἐκείνους μὲν λήθην ἴσχειν τῆς τέως ἀγριότητος ἀμάχου, παραλύεσθαι δὲ τοῦ πρόσθεν θυμοῦ, προσιέναι τε τοὺς τῶν τοιούτων πωλευτὰς, καὶ ἐκ χειρὸς ὀρέγειν τροφήν. Τοὺς δὲ ὑπὸ τῆς χρείας ἀναγκαζομένους λαμβάνειν, καὶ μὴ κακουργεῖν, βλέπειν τε ἤδη πρᾶόν τε καὶ κεκμηκός. Οἱ δὲ ἄγαν αὐτῶν ἰσχυροὶ καὶ τέλειοι ἀπορρήξαντες τὰ δεσμὰ, καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν κεράτων καὶ ταῖς προβοσκίσι ἀνασπῶντες τὰ δένδρα, τὰ δὲ καὶ κατεάξαντες ὑπὸ ῥύμης, καὶ ἐμπεσόντες εἰς αὐτὰ, μόγις καὶ ὀψὲ τοῦ χρόνου τὰ μὲν λιμῷ, τὰ δὲ γλυκείᾳ τρο-

φῇ, τὰ δὲ κέντροις ἡμερώθησαν. Τροφὴ δὲ ἡμερωμένοις τοῖσδε τοῖς ζώοις ἄρτοι τε οἱ μέγιστοι, καὶ κριθαὶ, καὶ ἰσχάδες, καὶ ἀσταφίδες, καὶ κρόμμυα, καὶ σκόροδα, καὶ μέλι χύδην, σχοίνου τε, καὶ φοίνικος, καὶ κιττοῦ φάκελοι, καὶ πᾶν ὅσον ἐδωδίμου ὕλης, καὶ ἐκείνοις συντρόφου, καὶ ἐκ τούτου τοι καὶ φίλης.

κίττου φάκελοι] Mediceus φάκελλοι, solenni varietate, quod temere Gronovius recepit.

CAPVT XI.

Φύσεως δὲ ἰχθύων εἰσὶν ἀμαθεῖς, ὅσοιπερ οὖν τελέως ἁπάντων καταψηφίζονται σιωπὴν αὐτῶν· ἐπεὶ καὶ συρίττουσί τινες, καὶ γρυλλίζουσι. Λύρα μὲν γρυλλίζει, καὶ χρόμις, καὶ κάπρος, ὡς Ἀριστοτέλης φησί· χαλκεὺς δὲ συρίττει· κόκκυξ δὲ ἄρα, τὸν ὁμώνυμον ὄρνιν τῇ φωνῇ μεμιμημένος, φθέγγεται παραπλήσια.

Λύρα μὲν γρυλλίζει] *Aristoteles* H. A. IV. 9. ψόφους δὲ τινὰς ἀφιᾶσι καὶ τριγμὸν, οὓς λέγουσι φωνεῖν, οἷον λύρα καὶ χρόμις· οὗτοι γὰρ ἀφιᾶσιν ὥσπερ γρυλλισμόν; (Codex Rhenani τρυγλισμὸν) καὶ ὁ κάπρος ὁ ἐν τῷ Ἀχελῴῳ, ἔτι δὲ χαλκεὺς (ita Codex meus pro χαλκὶς) καὶ κόκκυξ; ὁ μὲν γὰρ ψοφεῖ οἷον τριγμὸν, ὁ δὲ παραπλήσιον τῷ κόκκυγι ψόφον, ὅθεν καὶ τοὔνομα ἔχει. De Acheloi fluvii vocalibus piscibus iterum de Anima II. 8. Recte igitur *Gesnerus* cum in nota ad h. l. tum in Historia Aquatil. p. 555. vulgatum Σαῦρα emendavit; idem deinde χαλκὶς in χαλκεὺς mutandum censet ad h. l. et in H. A. p. 259. quem sequitur *Aldrovandus* de Piscibus I. c. 25. Itaque hoc nomen ita scriptum posui, ut Codex Rhenani in *Aristotele* exhibuit mihi. Rationem soni hujus recte explicat philosophus l. c. Λύραν interpretatur *Rondeletius* speciem generis, quod Triglam *Linnaeus* appellat, et a grunnitu Gallis audite *gronau* vel *grougnaut*. Equidem definire non ausim, triglam lyram *Linnaei* an ejusdem gurnardum intelligant *Aristoteles* cum *Aeliano*. Massiliae hodie triglam gurnardum vocari *gourneau* tradit *Brünnich* p. 75. Κόκκυξ est, docente *Rondeletio*, quem Massilienses *galline* vocant. Ita vero teste *Brünnichio* p. 77. trigla cuculus audit. Χαλκεὺς *Belonio*, *Gyllio*, et *Rondeletio* est, qui Massiliae *Trueie* (quia, dum capitur, suum more grunnit) et *St. Pierre* dicitur. Hic vero est *Linnaei* Zeus faber, de quo *Brünnich* p. 33. *Euthydemus* apud *Athenaeum* VII. p. 328. λέγων αὐτὸς γίνεσθαι ἐν τῇ Κυζικηνῶν χώρᾳ, περιφερεῖς τε εἶναι καὶ κυκλοειδεῖς. De Capro non magis constat, quam de chromide.

CAPVT XII.

Ἐλέφαντος μὲν ὄγκος ἐστὶ τῶν σαρκῶν ἰδεῖν, καὶ πάνυ μέγιστος· ἐδώδιμα δὲ τὰ κρέα αὐτοῦ οὐκ ἔστιν, ὅτι μὴ ἡ προβοσκὶς, καὶ τὰ χείλη τοῦ στόματος, καὶ τῶν κεράτων ὁ μυελός. Στέαρ δὲ ἐλέφαντος ἦν ἄρα τοῖς ἰα-

βόλοις ἔχθιστον· εἰ γάρ τις χρίσαιτο ἢ ἐπιθυμιάσαι αὐτῷ τάδε ἀποδιδράσκει πορρωτάτω.

εἶαρ — ἐλέφαντος] Vide Dioscoridem II. 86. et supra ad I. 37.

CAPVT XIII.

Τῶν δὲ Ἀραβίων ζώων ἡ πολύχροιά τε, καὶ τὸ πολύμορφον, καὶ πάντα γραφικὸν ἐλέγξαι δεινά· καὶ ταῦτα οὐ μόνον τὰ ἄλκιμα καὶ γενναῖα, ἤδη δὲ καὶ τὰ ἀδοξότερα, αἵ τε ἀκρίδες, καὶ οἱ ὄφεις, χρυσοειδῆ ὄντα ἰνδάλματα καὶ ἐπ' αὐτῶν κατέστικται· οἱ δὲ ἰχθῦς ἔτι καὶ πλέον τῆς πολυκόσμου χρόας μετειληχότες, εἶτα ἰδεῖν ἐκπληκτικοί εἰσι· καὶ τὰ ὄστρεα δὲ τὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἥπερ οὖν ἐστιν ἡ Ἀράβιος, τῆς αὐτῆς ἀγλαΐας ἄμοιρα οὐκ ἔστι, ζῶναί τε γὰρ περιέχονται φλογώδεις αὐτά, καὶ φαίης ἂν θεασάμενος τὴν ἶριν αὐτὰ μιμεῖσθαι τῇ κράσει τῶν ποικίλων χρωμάτων, γραμμαῖς παραλλήλοις ὑπὸ τῆς φύσεως καταγραφέντα. Ὁ ᾀδόμενος μὲν παρὰ τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ἐν ταῖς γυναιξὶ θαυμαστὸς μαργαρίτης, θρέμμα μέντοι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης καὶ οὗτός ἐστι, καὶ τίκτεσθαί τε αὐτὸν τερατολογοῦσιν, ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμψωσιν αἱ ἀστραπαί. Θηρῶνται δὲ ἄρα αἵδε αἱ κόγχαι, αἱ τῶν προειρημένων μητέρες, εὐημερίας τε οὔσης καὶ τῆς θαλάττης λείας· οἱ δὲ θηραταὶ συλλαβόντες, εἶτα ἐξεῖλον τοῦτον δὴ τὸν θέλγοντα τὰς τῶν μάχλων ψυχάς. Εὑρεθείη δ' ἂν καὶ ἐν κόγχῃ μεγίστῃ μικρός, καὶ ἐν μικραῖς μέγας· κἄτα ἡ μὲν οὐδένα ἔχει, ἡ δὲ οὐ πέρα τοῦ ἑνός, πολλαὶ δὲ καὶ πολλούς, εἰσὶ δέ, οἵ λέγουσι καὶ εἴκοσι προσπεφυκέναι μιᾷ κόγχῃ. Καὶ ἡ μὲν κόγχη κρέας ἐστὶν, ἐπιπέφυκε δὲ ἄρα ὡς σκόλοψ ταῦτα. Πρὸ καιροῦ δὲ καὶ τῆς ὠδῖνος τῆς ἐντελοῦς, εἴπερ οὖν ἀνοίξαι τις τὰς κόγχας, κρέας μὲν εὕρῃ, τῆς δὲ θήρας τὸ ἀγώνισμα οὐκ ἕξει. Λίθῳ δὲ ἄρα ὁ μαργαρίτης ἔοικε πεπωρωμένῳ, καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, καὶ στέγειν ὑγρὸν οὐ πέφυκεν οὐδὲ ὀλίγον. Δοκοῦσι δὲ ἄρα τοῖς τούτων καπήλοις, καὶ τοῖς ὠνουμένοις, οἱ

ἄγαν λευκοὶ καὶ οἱ μεγάλοι κάλλιστοι καὶ τιμαλφέστατοι, ὥστε ἐκείνοις κρίνειν αὐτούς· καὶ πλούσιοί γε ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο οὐ μὰ Δία ὀλίγοι, οἷς ἐστιν ἐντεῦθεν ὁ βίος. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ οὐδὲ ἐκεῖνο, ὅτι ἄρα, ἐξαιρεθέντων τῶν λίθων τῶνδε, ἀφείθησαν αὖθις αἱ κόγχαι, οἱονεὶ λύτρα δοῦσαι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τὸ σπούδασμα τὸ ἤδη προειρημένον, εἶτα ἐπανέφυσαν αὖθις αὐτό. Ἐὰν δὲ τὸ ζῶον τὸ τρέφον αὐτὸν, πρὶν ἢ ἐξαιρεθῆναι τὸν μαργαρίτην, ἀποθάνῃ, ὥς πού λέγει τις λόγος, τῇ σαρκὶ μέντοι συσσήπεται καὶ ἐκεῖνος καὶ ἀπόλλυται. Φύσιν δὲ ἔχει τῆς περιφερείας τὸ λεῖον καὶ εὐπερίγραφον. Εἰ δὲ ἐθέλοι τις τῶν πεφυκότων ἑτέρως τινὰ σοφίας τέχνῃ περιγράψαι τε, καὶ λεῖον ἀποφῆναι τὸν λίθον, ὅδε ἐλέγχει τὴν ἐπιβουλήν· οὐ γὰρ πείθεται, τραχύτητας δὲ ὑπαναφύει, καὶ ὅτι ἄρα ἐπιβουλεύεται ἐς κάλλος καταγορεῖ ταύτῃ.

μαργαρίτης] De concha margaritifera dicemus infra ad Librum XV. c. 8.

CAPUT XIV.

Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα Ἀπόλλωνι τιμᾷν ἐοίκασι, καὶ τὸν μὲν θεὸν Ὧρον καλοῦσι τῇ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ, τοὺς δὲ ὄρνιθας λέγουσι θαυμαστοὺς, καὶ προσήκειν τῷ θεῷ τῷ προειρημένῳ φασίν· ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνον ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀβασανίστως βλέποντες, καὶ δυσωπούμενοι ἥκιστα, πορείαν τε τὴν ἀνωτάτω ἴασι, καὶ αὐτοὺς ἡ θεία φλὸξ λυπεῖ οὐδέν. Καὶ ἀνάπαλιν μέντοι πέτεσθαι τὸν ἱέρακα οἱ ἰδόντες φασὶν, ὡς ἐξ ὑπτίας νέοντα· ἔνθα τοι καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁρᾷ· καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα, μάλα ἐλευθέρως καὶ ἀτρέπτως ὁ αὐτός. Ὄφεών τε, καὶ δακετῶν θηρίων, ὁ αὐτός ἐστιν ἔχθιστος· οὐκ ἂν γοῦν αὐτὸν διαλάθοι οὔτε ὄφις, οὔτε σκορπίος, οὔτε μὴν πονηρᾶς ὕλης ἄλλο τι ἔκγονον. Ἀκροδρύων μὲν οὖν, καὶ σπερμάτων, ἄγευστος· σαρκῶν δὲ ἥδεται βορᾷ, καὶ πίνει αἷμα καὶ τὰ νεόττια ἐκτρέφει τοῖς αὐτοῖς, καὶ εἰς λαγνείαν ἐστὶ δριμύτατος. Τὸ δὲ αὐτοῦ τῆς κνήμης ὀστέον εἰ χρυσίῳ παρατεθείη,

ἕλκει τε αὐτὸ, καὶ ἴυγγι ἀποῤῥήτῳ τινὶ πρὸς ἑαυτὸ ἄγει, καὶ ἕπεσθαι θέλγει· ὥσπερ οὖν ᾄδουσι τὸν Ἡρακλεώτην λίθον καταγοητεύειν πως τὸν σίδηρον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι καὶ εἰς ἑπτακόσια ἔτη βίου προήκειν τὸν ἱέρακα, καὶ οὔπω με πείθουσιν· ἃ δ᾽ οὖν ἀκούω, λέγω. Ἔοικε δὲ, φασὶ, καὶ Ὅμηρος, ὅτι τῷ Διὸς καὶ Λητοῦς ἐστι φίλος, ὑπαινίττεσθαί πως λέγων·

Βῆ δὲ κατ᾽ Ἰδαίων ὀρέων, ἴρηκι ἐοικὼς
Ὠκέϊ, φασσοφόνῳ,
ὁ Ἀπόλλων αὐτός.

θαυμαστὸς] *Gyllius* θαυρὸς legit, monente *Gesnero*. In loco *Plutarchi* de Iside p. 371. quem laudat Gronovius multum diversa de accipitre veluti symbolo Osiridis traduntur. Accipitrem Aegyptium angues atque alia venenata animalia destruere testatur etiam *Diodorus* Tom. I. p. 98.

μάλα ἐλευθέρως] Ita Mediceus pro ἀλλὰ ἐλευθ. Locus Homericus, quem respicit in fine *Aelianus*, exstat in Iliade O. 237.

CAPVT XV.

Ὁ κάνθαρος ἄθηλυ ζῶόν ἐστι, σπείρει δὲ εἰς τὴν σφαῖραν, ἣν κυλίει· ὀκτὼ δὲ καὶ εἴκοσι ἡμερῶν τοῦτο δράσας, καὶ θάλψας αὐτὴν, εἶτα μέντοι τῇ ἐπὶ ταύταις προάγει τὸν νεοττόν. Αἰγυπτίων δὲ οἱ μάχιμοι ἐπὶ τῶν δακτυλίων εἶχον ἐγγεγλυμμένον κάνθαρον, αἰνιττόμενοι τοῦ νομοθέτου, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντῃ τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χώρας, ἐπεὶ καὶ ὁ κάνθαρος θηλείας φύσεως οὐ μετείληχεν.

εἴκοσι ἡμερῶν] *Apostolius* X. 74. ἡμέρας, deinde τῆς ἐπὶ ταύταις denique ἐπὶ τῆς χώρας habet. De narratione ipsa Gronovius conferre jubet *Horapollinem* I. 10. Sed magis decebat laudare *Plutarchum* de Iside p. 355. qui plane eadem ex communi fonte refert, ex *Plutarcho Porphyrius* IV. de Abstinentia p. 376. De scarabaeis gemmarum caelatarum Aegyptiarum dicendi locus hic non est.

CAPVT XVI.

Ὗς καὶ τῶν ἰδίων τέκνων ὑπὸ τῆς λαιμαργίας ἀφειδῶς ἔχει, καὶ μέντοι καὶ ἀνθρώπου σώματι ἐντυχοῦσα οὐκ ἀπέχεται, ἀλλ᾽ ἐσθίει. Ταύτῃ τοι καὶ ἐμίσησαν Αἰγύπτιοι τὸ ζῶον, ὡς μυσαρὸν καὶ πάμβορον. Φιλοῦσι δὲ οἱ φρόνιμοι καὶ τῶν ἀλόγων τὰ πρᾳότερα, καὶ φειδοῦς ἅμα καὶ εὐσεβείας μετειληχότα, προτιμῶν. Αἰγύπτιοι

γῦν τὺς πελαργὺς καὶ προσκυνῦσιν, ἐπεὶ τὺς πατέρας γηροκομῦσιν, καὶ ἄγυσι διὰ τιμῆς. Οἱ αὐτοὶ δὲ Αἰγύπτιοι καὶ χηναλώπεκας καὶ ἔποπας τιμῶσιν, ἐπεὶ οἱ μὲν φιλότεκνοι αὐτῶν, οἱ δὲ πρὸς τὺς γειναμένυς εὐσεβεῖς. Ἀκύω δὲ καὶ Μανέθωνα τὸν Αἰγύπτιον, σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλακότα ἄνδρα, εἰπεῖν, ὅτι γάλακτος ὑείυ γευσάμενος ἀλφῶν ὑποπίμπλαται καὶ λέπρας· μισῦσι δὲ ἄρα οἱ Ἀσιανοὶ πάντες τάδε τὰ πάθη. Πεπιστεύκασι δὲ Αἰγύπτιοι τὴν ὗν καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ ἐχθίστην εἶναι· ὅταν δὲ Αἰγύπτιοι πανηγυρίζωσι τῇ σελήνῃ, θύυσιν αὐτῇ ἅπαξ τῦ ἔτυς ὗν, ἄλλοτε δὲ ὔτε ἐκείνῃ, ὔτε ἄλλῳ τῷ τῶν θεῶν τόδε τὸ ζῶον ἐθέλυσι θύειν, ὡς μυσαρόν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τοῖς μυστηρίοις καταθύυσι τὰς ὗς, καὶ μάλα δικαίως· λυμαίνονται γὰρ τὰ λήϊα, καὶ εἰσπηδήσασαι πολλάκις τὺς μὲν κενὺς τῶν σταχύων καὶ ὐδέπω ὡραίυς κατακλῶσι, τὺς δὲ ἐξορύττυσιν. Εὔδοξος δέ φησι φειδομένυς τὺς Αἰγυπτίυς τῶν ὑῶν μὴ θύειν αὐτάς, ἐπεὶ τῦ σίτυ σπαρέντος, ἐπάγυσι τὰς ἀγέλας αὐτῶν· αἱ δὲ πατῦσι τὺς πυρὺς, καὶ εἰς ὑγρὰν τὴν γῆν ὠθῦσιν, ἵνα μείνῃ ἔμβιος, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ὀρνίθων ἀναλωθῇ.

ἰδίων τέκνων] *Columella* VII. 11. idem testatur. De honore vulpanseri ab Aegyptiis habito *Herodotus* II. 72. et *Horapollo* I. 53.

Μανέθωνα] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo nomen scriptum exhibet. De eo vide *Vossium* de Historicis Graecis I. c. 14. De fide ejus disputat doctissimus *Meiners Versuch über die Religionsgeschichte der ältesten Völker* p. 105. seqq. Eundem Manethonis locum transtulisse videtur *Plutarchus* de Iside p. 353. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ὗν ἀνιερὸν ζῶον ἡγῦνται. ὡς μάλιστα γὰρ ὀχεύεσθαι δοκεῖ τῆς σελήνης φθινύσης. καὶ τῶν τὸ γάλα πινόντων ἐξανθεῖ τὰ σώματα λέπραν καὶ ψωρικὰς τραχύτητας· τὸν δὲ λόγον, ὃν θύοντες ἅπαξ ὗν ἐν πανσελήνῳ, κατεσθίοντες ἐπιλέγυσιν et cet. Consentit *Herodotus* II. 47. ubi vide *Wesselingii* notam p. 127. — Post πανηγυρίζωσι recte Mediceus τῇ σελήνῃ pro τὴν σελήνην.

μυστηρίοις] Cf. Scholiastes *Aristophanis* ad Pacem v. 373. Pro κενὺς τῶν σταχύων *Gesnerus* scribi volebat καινὺς, Gronovius κόκκυς.

τὺς πυρὺς] Recte *Gesnerus* τὸν πυρὸν emendat. Rem ex *Eudoxo* narrant praeter *Herodotum* II. 14. *Plutarchus* Sympos. Quaest. IV. 5. p. 670. et *Diodorus* Siculus T. I. p. 43. ubi vide *Wesselingium*, atque ad *Herodotum* p. 110.

CAPUT XVII.

Ἀποσπώμενοι τῆς συνήθυς γῆς οἱ ἐλέφαντες, καὶ ἐὰν ἡμερωθῶσι, τὰ μὲν πρῶτα τοῖς δεσμοῖς καὶ τῷ

λιμῷ, τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ταῖς τροφαῖς καὶ τῷ ποικίλῳ αὐτῶν, ὅμως τὸ φίλτρον τῆς θρεψαμένης χώρας οὐκ ἂν αὐτοῖς ποτε ἐξίτηλον γένοιτο. Οἱ πλεῖστοι γοῦν ὑπὸ τῆς λύπης διαφθείρονται· ἤδη δέ τινες καὶ κλαίοντες ἀστακτεὶ, καὶ ἀμέτροις τοῖς δακρύοις, ἐπηρώθησαν τὴν ὄψιν. Εἰσάγονται δὲ εἰς τὰς ναῦς διὰ γεφύρας παρ' ἑκάτερα αὐτοῖς κλάδων τεθηλότων καὶ κομώντων μιγνυμένων, καὶ ὕλης ἄλλης χλωρᾶς διατεινομένης εἰς ἀπάτην τῶν θηρίων· εἰ γὰρ ταῦτα ὁρῷεν οἱ ἐλέφαντες, ἔτι καὶ τότε διὰ τῆς γῆς ἰέναι σφᾶς ἑαυτοὺς δοκοῦσιν, οὐδὲ ἐπιτρέπει ταῦτα ὁρᾶσθαι τὴν θάλατταν. Βραχέα δέ ἐστι καὶ οὐκ ἀγχιβαθῆ τὰ πρὸ τῆς χώρας, ἐξ ἧς ἀνάγκη πλεῖν αὐτοὺς· καὶ αἱ ναῦς ἀφεστᾶσιν αἱ φορτίδες, καὶ διὰ ταῦτα τῆς γεφύρας δεῖ, καὶ τῆς μηχανῆς τε καὶ ἐπιβουλῆς τῆς διὰ τῶν κλάδων, καὶ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης.

ἀστακτεὶ] Male Codex alter Gesneri ἀστάκτοις. Pro sequenti αὐτοῖς κλάδων Gesnerus αὐτῆς emendabat.

καὶ οὐκ ἀγχιβαθῆ] Hanc alterius sui Codicis lectionem merito vulgatae, quae negationem omittit, praeferebat Gesnerus. Deinde πλεῖν αὐτοὺς ex Mediceo est pro αὐτάς.

CAPUT XVIII.

Ακούω τὸν κριὸν τὸ ζῶον ἓξ μηνῶν τῶν χειμεριωτάτων κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς κεῖσθαι καὶ καθεύδειν, ὅταν αὐτὸν αἱρεῖ καὶ περιλαμβάνει ὕπνος· ἀπὸ δὲ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἔμπαλιν ἀναπαύεσθαι, κατὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κεῖσθαι. Οὐκοῦν καθ' ἑκατέραν ἰσημερίαν τὴν κατάκλισιν ἀμείβει ὁ κριός.

κριὸς] Idem videtur voluisse *Aelianus*, quod tradit *Aristoteles* IX. 3. κατάκεινται δὲ αἱ ὄϊες καὶ αἶγες ἀθρόαι κατὰ συγγένειαν· ὅταν δ' ὁ ἥλιος τραπῇ θᾶττον, φασὶν οἱ ποιμένες οὐκέτι ἀντιβλεπούσας κατακεῖσθαι τὰς αἶγας, ἀλλ' ἀπεστραμμένας ἀπ' ἀλλήλων. *Antigonus* c. 65. τοὺς αἰπόλους δὲ φησὶ — ὅταν τάχιστα ὁ ἥλιος τραπῇ, ἀντιβλέπουσαι αὐτῷ αἱ αἶγες κατάκεινται. *Plutarchus* de Solertia p. 974. de capris Libycis: τὰς γὰρ αὐτῶν ὁμοῦ πάσας αἶγας, ὅταν ἀνασχῇ μετ' ἡλίου τὸ ἄστρον (Sirius) ἀτρεμοῦς ἐκεῖ στρεφομένας ἀποβλέπειν πρὸς τὴν ἀνατολήν. καὶ τεκμήριον τοῦτο τῆς περιόδου βεβαιότατον εἶναι. Cf. etiam supra ad VII. c. 8.

CAPUT XIX.

Τοὺς ἰχθῦς τοὺς φάγρους Συηνῖται μὲν Αἰγυπτίων ἱεροὺς νομίζουσιν· οἱ δὲ οἰκοῦντες τὴν καλουμένην Ἐλεφαν-

τίνην τὺς μαιώτας, φῦλον δὲ ἄρα καὶ τῦτο ἰχθύων. Ἡ δὲ εἰς ἑκάτερον τὸ γένος ἐξ ἀμφοτέρων τιμὴ τὴν γένεσιν εἴληχεν ἐντεῦθεν· ἀνιέναι τε καὶ ἀναπλεῖν τῦ Νείλυ μέλλοντος, οἵδε προθέυσί τε καὶ νήχονται, οἱονεὶ τῦ νέυ ὕδατος ἄγγελοι, καὶ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ἀνηρτημένας γνώμας προευφραίνυσι καλαῖς ἐλπίσι, τὴν ἐπιδημίαν τῦ ῥεύματος πρῶτοι συνιέντες, καὶ θαυμαστῇ τινι φύσει προμαντευόμενοι ἐκεῖνοί γε. Ἤδη δὲ καὶ τῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὺς τιμῆς Φιλῦσι προστιθέναι οἱ προειρημένοι, λέγοντες αὐτὺς διαμένειν ἀλλήλων ἀγεύστυς.

τὺς φάγρυς] *Plutarchus* de Iside p. 353. Συηνῖται δὲ φάγρυ ἀπέχονται. δοκεῖ γὰρ ἐπιόντι τῷ Νείλῳ συνεπιφαίνεσθαι, καὶ τὴν αὔξησιν ἀσμένοις φράζειν αὐτάγγελος ὁρώμενος.

μαιώτας] Inter Niloticos pisces nominat etiam *Athenaeus* VII. c. 17. sed utrumque genus definire non licet hodie.

CAPVT XX.

Γίνονται δὲ ἄρα ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ Ἐρυθρᾷ κόγχαι καὶ ἕτεραι, ὐ λεῖαι τὰ ὄστρακα, ἀλλὰ ἔχυσαί τινας ἐντομὰς καὶ κοιλάδας· ὀξεῖαι δὲ αὐταὶ τὰ χείλη εἰσὶ, καὶ συνιῦσαι εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτυσι, παραλλὰξ ἐντιθεῖσαι τὰς ἐξοχὰς, ὡς δοκεῖν δύο πριόνων συνιόντων τὺς κυνόδοντας εἰς ἀλλήλυς συνέρχεσθαι. Οὐκῦν τῶν ἁλιέων ὅτυ ἂν νηχομένυ λάβωνται, καὶ δάκωσιν ὁτιῦν μέρος ἀποκόπτυσιν, εἰ καὶ ὀστέον ὑπείη τῷ μέρει τῷ δηχθέντι, καὶ κατὰ ἄρθρον μέντοι δακῦσαι καὶ τῦτο ἀπέκοψαν· καὶ εἰκότως, τομώτατον γάρ ἐστι τὸ δῆγμα.

καὶ ἕτεραι] Respicit his verbis ad caput 13. ubi de conchis margaritiferis maris rubri dixerat. Videtur nunc genus pectinum significare, de quo *Plinius* IX. sect. 56 Juba tradit Arabicis concham esse similem pectini insecto, hirsutam echinorum modo, ipsum unionem in carne grandini similem. Similiter *Androsthenes* apud *Athenaeum* III. pag. 93. ἐν δὲ ἴδιον ὄστρεον, ὃ καλῦσιν ἐκεῖνοι βέρβερι, ἐξ ὗ ἡ μαργαρίτις λίθος γίνεται — ἔστι δὲ ἡ μὲν τῦ ὀστρέυ ὄψις παραπλησία τῷ κτενί· ὁ διέγλυπται δὲ, ἀλλὰ λεῖον τὸ ὄστρακον ἔχει καὶ δασύ· ὐδὲ ὦτα ἔχει δύο, ὥσπερ ὁ κτεὶς, ἀλλὰ ἕν· et cet. Chamam Gigantem h. l. describi censet *Blasius Merrem*.

CAPVT XXI.

Τὺς κροκοδείλυς Αἰγυπτίων οἱ μὲν σέβυσιν, ὡς Ὀμβῖται, καὶ οἷα ἡμεῖς τὺς θεὺς τὺς Ὀλυμπίυς ἄγομεν θαυμαστὺς, τοιαῦτα καὶ ἐκείνυς ἐκεῖνοι. Καὶ τῶν

τέκνων γε αὐτοῖς ἐξαρπαζομένων πολλάκις, οἵδε ὑπερήδονται· καὶ αἵγε μητέρες τῶν δειλαίων γάννυνται, καὶ σεμναὶ περιΐασιν, οἷα δήπου τεκοῦσαι θεῷ βορὰν καὶ δεῖπνον. Ἀπολλωνοπολῖται δὲ, Τεντυριτῶν μοῖρα, σαγηνεύουσι μὲν τοὺς κροκοδείλους, καὶ τῶν περσεῶν (φυτὰ δὲ ἐστιν ἐπιχώρια) ἐξαρτήσαντες μετεώρους μαστιγοῦσί τε πολλαῖς, καὶ ταῖς ἐξ ἀνθρώπων ξαίνουσι κνυζομένους καὶ δακρύοντας· εἶτα μέντοι κατακόπτουσιν αὐτοὺς, καὶ σιτοῦνται. Κύει δὲ ἄρα τὸ ζῶον τοῦτο ἐν ἑξήκοντα ἡμέραις, καὶ τίκτει ὠὰ ἑξήκοντα, καὶ τοσαύταις ἡμέραις θάλπει αὐτά. Σφονδύλους τε ἔχει ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοσούτους, νεύροις τε αὐτὸν τοσούτοις φασὶ διεζῶσθαι. Λοχεία τε αὐτῶν ἐς τοσοῦτον πρόεισιν ἀριθμὸν, καὶ ἔτη βιοῖ ἑξήκοντα (λέγω δὲ ἐγὼ ταῦτα Αἰγυπτίους φήμας τε καὶ πίστεις) πάρεστι δὲ καὶ ὀδόντας ἑξήκοντα τοῦδε τοῦ ζώου ἀριθμεῖν, φωλεῦον δὲ ἄρα καθ' ἕκαστον ἔτος ἑξήκοντα ἡμερῶν ἀτρεμεῖ τε καὶ ἀτροφεῖ. Τοῖς δὲ Ὀμβίταις καὶ συνήθεις εἰσὶ, καὶ μέντοι καὶ ὑπακούουσι καλούντων αὐτῶν οἱ τρεφόμενοι ἐν ταῖς λίμναις ταῖς ὑπ' αὐτῶν πεποιημέναις· κομίζουσι δὲ ἄρα αὐτοῖς κεφαλὰς τῶν ζώων τῶν θυομένων (αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἂν γεύσαιντο τοῦδε τοῦ μέρους) καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτὰς, οἱ δὲ περὶ ταύτας πηδῶσιν. Οἵγε μὴν Ἀπολλωνοπολῖται μισοῦσι κροκόδειλον, λέγοντες τὸν Τύφωνα ὑποδῦναι τὴν τούτου μορφήν· οἱ δὲ οὐ ταύτην φασὶ τὴν αἰτίαν, Ψαμμύθου δὲ βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ δικαίου ἐς τὰ ἔσχατα ἁρπάσαι θυγατέρα κροκόδειλον, εἶτα μέντοι μνήμῃ τοῦ τότε πάθους μισεῖν τὸ φῦλον αὐτῶν πᾶν καὶ τοὺς κάτω τοῦ χρόνου γεγεννημένους.

τέκνων γε] Gronovius hic laudat *Maximum* Tyrium Differtat. 38.

Τεντυριτῶν μοῖρα] Ita vulgatum μοῖραι correxit *Hemsterhusius* ad *Pollucem* X. 12. Cf. *Strabo* XVII. p. 814. *Seneca* Q. N. IV. 2. *Juvenalis* XV. 32.

ταῖς ἐξ ἀνθρώπων] Scilicet πληγαῖς. Ita enim recte h. l. interpretatur, et a variis conjecturis defendit *Abresch* ad *Aeschylum* T. I. p. 140.

ἑξήκοντα ἡμέραις] *Aristoteles* H. A. V. 33 ὁ δὲ ποτάμιος κροκόδειλος, τίκτει μὲν ὠὰ (πολλὰ, τὰ πλεῖστα addit Codex Rhenani) περὶ ἑξήκοντα, λευκὰ τὴν χρόαν, καὶ ἐπικάθηται ἡμέρας ἑξήκοντα. καὶ γὰρ (καὶ) βιοῖ χρόνον πολύν. *Plutarchus* de Iside p. 381. ἑξήκοντα δὲ τίκτουσιν καὶ τοσαύταις ἡμέραις ἐκλέπουσι, καὶ τοσούτους ζῶσιν ἐνιαυτοὺς οἱ μακρότατον ζῶντες. Reliqua de nu-

mero vertebrarum et dentium superstitio Aegyptiorum sacerdotum videtur adjecisse.

Τύφωνα] *Gesnerus* Τυφῶνα scribit. In seqq. Mediceus Codex Ψαμμοῦντι scriptum habet; Gronovius Ψαμμιτίχου emendat cum *Bocharto*. Vulgatum deinde ἐς τὰ ἔκγονα ἁρπάσας ex Codice altero Gesneri et Mediceo mutatum est, quemadmodum etiam μνήμη τούτου γε πάθους.

CAPUT XXII.

Βακκαῖοι, γένος δὲ τοῦτ' ἔστιν Ἑσπέριον, τῶν ἀποθανόντων νόσῳ τοὺς νεκροὺς ὑβρίζοντες, ὡς ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς τεθνεώτων, θάπτουσι πυρί· τοὺς δὲ ἐν πολέμῳ βίον καταστρέψαντες, ὡς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ἀρετῆς μετειληχότας, γυψὶ προβάλλουσιν, ἱερὸν τὸ ζῶον εἶναι πεπιστευκότες. Ῥωμύλος δὲ ἄρα ἐν τῷ Παλλαντίῳ λόφῳ δώδεκα γυψὶν οἰωνισάμενος, ὡς ἀγαθῆς τῆς μαντείας ἔτυχεν, ἀμειβόμενος τῶν ὀρνίθων τὸν ἀριθμὸν, τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας, ἰσαρίθμους τοῖς τότε ὀφθεῖσιν ὄρνισι, προπορεύειν ῥάβδοις ἐνομοθέτησεν. Αἰγύπτιοι δὲ Ἥρας μὲν ἱερὰν ὄρνιν εἶναι πεπιστεύκασι τὸν γύπα· κοσμοῦσι δὲ τὴν τῆς Ἴσιδος κεφαλὴν γυπὸς πτεροῖς, καὶ τῶν προπυλαίων ὀρόφοις ὑπετόρευσαν γυπῶν πτέρυγας. Εἶπον δὲ καὶ ἀνωτέρω ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου πολλὰ ἕτερα μέντοι.

Βακκαῖοι] Ita pro Βαρκαῖοι lego cum *Bocharto* in Hierozoico T. II. p. 318. vulgatum enim male defendere conatur *Kuhn* ad V. H. IV. 1. Cf. *Menagius* ad *Diogenem* VI. 79.

Ῥωμύλος] Cf. *Plutarchus* in Romulo p. 22. et in Quaest. Romanis p. 286.

Αἰγύπτιοι] Cf. *Horapollo* I. 2.

CAPUT XXIII.

Ἐν τῇ Κοπτῷ τῇ Αἰγυπτίᾳ τὴν Ἶσιν σέβουσιν Αἰγύπτιοι ταῖς τε ἄλλαις ἱερουργίαις, καὶ μέντοι καὶ τῇ παρὰ τῶν πενθουσῶν ἢ τοὺς ἄνδρας τοὺς σφετέρους, ἢ τοὺς παῖδας, ἢ τοὺς ἀδελφοὺς λατρείᾳ τε καὶ θεραπείᾳ. Ὄντων δὴ σκορπίων ἐνταῦθα μεγέθει μὲν μεγίστων, πληγῇ δὲ ὀξυτάτων, πεῖρα γε μὴν σφαλερωτάτων (παίσαντες γὰρ ἀναιροῦσι παραχρῆμα) καὶ μηχανὰς μυρίας εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν φυλακὴν μηχανωμένων τῶν Αἰγυπτίων· ἀλλ' αἵγε πενθοῦσαι παρὰ τῇ θεῷ, καὶ χαμαὶ καθεύδουσαι, καὶ ἀνυπόδετοι βαδίζουσαι, καὶ μόνον οὐ πατοῦσαι τοὺς

προειρημένους σκορπίους, εἶτα μέντοι ἀπαθεῖς διαμένουσι. Σέβουσι δὲ ἄρα οἱ αὐτοὶ Κοπτῖται καὶ θηλείας δορκάδας, καὶ ἐκθεοῦσιν αὐτάς· τοὺς δὲ ἄῤῥενας καταθύουσιν· ἄθυρμα δὲ εἶναι τὰς θηλείας τῆς Ἴσιδός φασι.

πενθοῦσιν ἢ τὰς ἄνδρας] *Gesnerus* εἰς τὰς ἄνδρας emendabat; quo refertur etiam versio latina, quae habet: et vero eodem cultu hanc ipsam venerantur, quo aut conjuges aut liberi aut fratres a lugentibus afficiuntur. Sed eundem etiam sine ulla lectionis mutatione sensum ex vulgata elicias. Idem *Gesnerus* post ὄντων legit δέ. In fine capitis καταθύουσιν est ex Mediceo pro κατεσθίουσι.

CAPUT XXIV.

Ὁ κροκόδειλος (καὶ μέντοι καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς ἤδη διηνυσμένοις ὑπὲρ τοῦ ζώου προσακήκοα) φύσει δειλός ἐστι, καὶ κακοήθης δὲ, καὶ πανοῦργος δεινῶς, καὶ ἁρπάζει μὲν καὶ ἐπιβουλεύει μάλα ὀξέως· πέφρικε δὲ τοὺς κτύπους πάντας, ἐδεδοίκει δὲ καὶ ἀνθρώπου βιαιοτέραν βοὴν, καὶ μέντοι καὶ τοὺς εὐθαρσέστερον ἐπιόντας ὀῤῥωδεῖ ἰσχυρῶς. Οἱ τοίνυν καλούμενοι κατὰ τὴν Αἴγυπτον Τεντυρῖται, ἴσασι καὶ ὅθεν εὐχείρωτόν ἐστι τὸ θηρίον· μάλιστα δὲ ἂν τρωθείη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς βληθεὶς, ἢ μασχάλας, καὶ μέντοι καὶ τὴν νηδύν· νῶτα δὲ πέφυκε καὶ τὴν οὐρὰν ἄῤῥηκτος, λεπίσι μὲν γάρ τε καὶ φολίσι πέφρακται, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὥπλισται, καὶ ἐοίκασιν ὀστράκοις καρτεροῖς, ἢ κόγχαις. Οἱ τοίνυν προειρημένοι θηραταὶ αὐτῶν οὕτως εἰσὶ φιλοπόνηροι πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν ἔχθραν, ὡς τὸν ἐκεῖθι ποταμὸν εἰρήνην ἄγειν αὐτῶν βαθυτάτην, ἐνταῦθά τοι καὶ θαῤῥοῦντες νήχονται, καὶ ἀθύρουσιν ἐν τῇ νήξει. Ἐν Ὀμβίταις δὲ, ἢ Κοπτίταις, ἢ Ἀρσενοΐταις οὐδ' ἀπονίψασθαι πόδας ῥάδιον, οὐδὲ ἀρύσασθαι ὕδωρ εὔκολον· ἀλλ' οὐδὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ ἐστιν ἐμβαδίσαι ἐλεύθερον, καὶ ἀφύλακτον. Σέβουσι δὲ οἱ Τεντυρῖται ἱέρακας· οὐκοῦν οἱ Κοπτὸν οἰκοῦντες, ὡς κροκοδείλων πολεμίους λυπεῖν προῃρημένοι, πολλάκις ἀνασταυροῦσιν ἱέρακας. Εἰκάζουσι δὲ τὸν μὲν κροκόδειλον ἐκεῖνοι ὕδατι, ἔνθεν τοι καὶ σέβουσιν· οἱ δὲ τὸν ἱέρακα πυρὶ, ταύτῃ τοι καὶ προσκυνοῦσι· μαρτύριόν τε ἐπάγου-

σιν, ἀπότομον αὐτῶν εἶναι λέγοντες πῦρ καὶ ὕδωρ ἀμιγές· ταῦτα οὖν πενθοῦντες Αἰγύπτιοί φασι.

διηνυσμένοις] Eadem phrasis est etiam supra V. 2. De Tentyritis *Sextus* Empiricus P. H. Inst. I. 14. p. 213. οἱ δὲ Τεντυρῖται τῶν Αἰγυπτίων οὐ βλάπτονται πρὸς ἄνω κάτω τῶν κροκοδείλων *Seneca* Q. N. IV. 2. ultro enim insequuntur, fugientesque injecto trahunt laqueo, plerique pereunt, quibus animus minus praesens ad persequendum fuit.

Ὀμβίταις] Ita scripsi cum Gesnero pro Ὀμβρεις. De Arsenoitis testatur etiam Vita Antonii Eremitae ab *Hoeschelio* edita p. 24. χρείας δὲ γενομένης διελθεῖν αὐτὸν τὴν τοῦ Ἀρσενοίτου διώρυγα, πλήρης ἦν ἡ διῶρυξ κροκοδείλων, καὶ μόνον εὐξάμενος ἐνέβη καὶ αὐτὸς δὲ καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ διῆλθον ἀβλαβεῖς. —

κροκοδείλων πολεμίους] Ita Mediceus pro κροκοδείλοις. Interpretarionem mysticam, quam *Aelianus* adjungit, nec intelligo, nec curo.

CAPVT XXV.

Ὄασιν τὴν Αἰγυπτίαν διελθόντι ἁπαντᾷ ἑπτὰ ἡμερῶν ὅλων ἐρημία βαθυτάτη. Μετὰ δὲ ταύτην Κυνοπρόσωποι νέμονται ἄνθρωποι, κατὰ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἄγουσαν. Ζῶσι δὲ ἄρα οὗτοι θηρῶντες δορκάδας τε καὶ βουβαλίδας. Ἰδεῖν γε μὴν μέλανές εἰσι, κυνὸς δὲ ἔχουσι τὴν κεφαλὴν, καὶ τοὺς ὀδόντας· ἐπεὶ δὲ ἐοίκασι τῷδε τῷ ζώῳ, καὶ μάλα γε εἰκότως αὐτῶν ἐνταυθοῖ τὴν μνήμην ἐποιησάμην. Φωνῆς γοῦν ἀμοιροῦσι, τρίζουσι δὲ ὀξὺ, κάτεισι δὲ ὑπὸ τὴν ὑπήνην αὐτοῖς γένειον, ὡς εἰκάσαι τοῖς τῶν δρακόντων αὐτὸ, αἱ δὲ χεῖρες αὐτῶν ὄνυξιν ἰσχυροῖς καὶ ὀξυτάτοις εἰσὶ τεθηγμέναι, τὸ δὲ πᾶν σῶμα δασεῖς πεφύκασι, κατὰ τοὺς κύνας καὶ τοῦτο. Ὤκιστοι δέ εἰσι, καὶ ἴσασι τὰ ἐν τοῖς τόποις ὕδατα, ἐνταῦθά τοι καὶ δυσάλωτοι δοκοῦσι.

Ὄασιν] Urbem hoc nomine septem dierum itinere a Thebis distare tradit *Herodotus* III. 26. ubi vide Interpp. Neronis exploratores apud *Plinium* VI. c. 29. a Tergedo oppido Aethiopiae cynocephalos visos referunt.

δρακόντων] Quod *Gesnerus* ad h. l. adscripsit ἀνθρώπων, debet esse varia alterius Codicis lectio; ipse enim monet, dracones barbaros infra XI. 26. memorari. Pro ἐνταῦθα idem *Gesnerus* ἐντεῦθεν emendabat.

CAPVT XXVI.

Τῷ λύκῳ ὁ τράχηλος εἰς βραχὺ συνῆπται· οὔκουν οἷός τ' ἐστιν ἐπιστραφῆναι, ὁρᾷ δὲ ἐς τὸ πρόσω ἀεί· εἰ δὲ βούλοιτό ποτε εἰς τοὐπίσω θεάσασθαι, πᾶς ἐπιστρέφεται. Ὀξυωπέστατον δέ ἐστι ζῶον, καὶ μέντοι καὶ νύκτωρ, καὶ

σελήνης οὐκ οὔσης, ὅδε ὁρᾷ· καὶ ὅτε πᾶσίν ἐστι σκότος, ἐκεῖνος βλέπει. Ἔνθεν τοι καὶ λυκόφως κέκληται ὁ καιρὸς οὗτος τῆς νυκτὸς, ἐν ᾧ μόνος ἐκεῖνος τὸ φῶς ὑπὸ τῆς φύσεως προλαβὼν ἔχει. Δοκεῖ δέ μοι καὶ Ὅμηρος λέγειν ἀμφιλύκην νύκτα, καθ᾽ ἣν ἤδη βλέποντες λύκοι βαδίζουσι. Λέγουσι δὲ φίλον ἡλίῳ εἶναι αὐτὸν, καὶ διὰ ταῦτα εἰς τιμὴν τὴν τοῦ ζώου κεκλῆσθαι καὶ τὸν ἐνιαυτὸν λυκάβαντα εἰσὶν οἱ λέγουσι. Χαίρειν δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα λόγος, καὶ ἡ αἰτία ἐκείνη διαῤῥέουσα καὶ εἰς ἐμὲ ἀφίκετο· τὸν γάρ τοι θεὸν τοῦτον τεχθῆναί φασι τῆς Λητοῦς μεταβαλούσης τὸ εἶδος εἰς λύκαιναν· ταύτῃ τοι λέγει καὶ Ὅμηρος εἰπὼν, λυκηγενέϊ κλυτοτόξῳ· ταύτῃ τοι καὶ ἐν Δελφοῖς ἀνακεῖσθαι λύκον πέπυσμαι χαλκοῦν, τὴν τῆς Λητοῦς ὠδῖνα αἰνιττόμενον. Οἱ δὲ οὐ διὰ τοῦτό φασιν· ἀλλ᾽ ἐπεὶ κλαπέντα ἀναθήματα ἐκ τοῦ νεὼ, καὶ κατορυχθέντα ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων, λύκος τὸ ζῶον κατεμήνυσε, παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν, καὶ τῶν προφητῶν τινα τῆς ἐσθῆτος τῆς ἱερᾶς ἑλκύσας τῷ στόματι, καὶ προσαγαγὼν μέχρι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὰ ἀναθήματα ἐκέκρυπτο· εἶτα τοῖς προσθίοις ὤρυττεν αὐτόν.

τῷ αὐχένι] *Aristoteles* de Part. Anim. IV. 10. τοῖς μὲν ἐν ἄλλοις ἐστὶ καμπτὸς ὁ αὐχὴν καὶ σπονδύλους ἔχων· οἱ δὲ λύκοι καὶ λέοντες μονόστουν τὸν αὐχένα ἔχουσιν. Ex *Aeliano* idem refert *Philes* Carm. 96. 12. *Apostolius* XII. 21.

λυκόφως] Conf. *Macrobii* Saturn. I. 17. Paulo antea νύκτωρ ex Mediceo et *Apostolio* receptum est pro νυκτός.

προλαβὼν] *Gesnerus* παραλαβὼν emendat; *Apostolius* exhibet προσλαβών. Locus *Homeri* est Iliadis Η. 433. De origine nominis λυκάβας pro anno vide *Artemidorum* Oneirocrit. IV. 12. et *Suidam* in hac voce. Alter *Homeri* locus exstat Iliadis Δ. 101. De furto Delphico vide *Pausaniam* X. 14.

CAPUT XXVII.

Κώμη Αἰγυπτία Χουσαὶ τὸ ὄνομα, τελεῖ δὲ εἰς τὸν Ἑρμουπολίτην νομὸν, καὶ μικρὰ μὲν δοκεῖ, χαρίεσσα μήν· ἐν ταύτῃ σέβουσιν Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες. Τιμῶσι δὲ καὶ θήλειαν βοῦν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην λέγουσιν, πεπιστεύκασιν αὐτὰς προσήκειν τῇδε τῇ δαίμονι. Πτοίαν γὰρ εἰς ἀφροδίσια ἰσχυρὰν ἔχει ἐκεῖνος βοῦς θῆλυς, καὶ ἐρᾷ τοῦ ἄῤῥενος μᾶλλον· ἀκούσασα

γοῦν τοῦ μυκήματος εἰς τὴν μίξιν θερμότατα ἐξηνέμωται, καὶ ἐκπέφλεκται· καὶ οἱ ταῦτά γε συνιδεῖν δεινοὶ καὶ ἀπὸ τριάκοντα σταδίων ἀκούειν ταύρου βοῦν, ἐρωτικὸν σύνθημα καὶ ἀφροδίσιον μυκωμένου, φασί. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἶσιν Αἰγύπτιοι βούκερων καὶ πλάττουσι, καὶ γράφουσι.

θερμότατα ἐξηνέμωται] Ita etiam XI. 7. καὶ πολλοὶ θηρευταὶ περὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν ἠνέμωνται. De Isidis cornutis simulacris vide *Herodotum* II. 41.

CAPUT XXVIII.

Σάλπιγγος ἦχον βδελύττονται Βουσιρῖται, καὶ Ἄβυδος ἡ Αἰγυπτία, καὶ Λύκων πόλις· καὶ λέγουσι τὴν αἰτίαν, ἐπεί πως ἔοικεν ὄνῳ βρωμωμένῳ· ἀλλὰ καὶ ὅσοι περὶ τὴν θρησκείαν ἔχουσι τὴν τοῦ Σαράπιδος, μισοῦσι τὸν ὄνον· τοῦτό τοι καὶ Ὦχος ὁ Πέρσης εἰδώς, ἀπέκτεινε μὲν τὸν Ἆπιν, ἐξεθέωσε δὲ τὸν ὄνον, ἐς τὰ ἔσχατα λυπῆσαι θέλων τοὺς Αἰγυπτίους. Ἔδωκε δὲ ἄρα καὶ αὐτὸς δίκας τῷ ἱερῷ βοΐ οὐ μεμπτάς. οὐδὲ ἥττονας Καμβύσου, τοῦ πρώτου τὴν θεοσυλίαν ταύτην τετολμηκότος. Μισοῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ θεραπευταὶ τοῦ Διὸς τοῦ προειρημένου καὶ τὸν ὄρυγα· τὸ δὲ αἴτιον, ἀποστραφεὶς πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν τοῦ ἡλίου τὰ περιττὰ τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐκθλίβει, φασὶν Αἰγύπτιοι. Λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι, ὡς λόγος, ὑπὲρ τοῦ ὄνου καὶ ἐκεῖνα· μόνον τοῦτον τῶν ζώων μὴ γεγονέναι κατὰ ἁρμονίαν, ταύτῃ τοι καὶ πρὸς τὸν ἦχον τὸν τῆς λύρας εἶναι κωφότατον· Ἤδη δὲ αὐτὸν τινες καὶ τῷ Τυφῶνι προσφιλῆ γεγονέναι φασί. Λέγουσι δὲ καὶ ἐκείνους αἰτίαν τῷ ὄνῳ προσάπτειν· παρὰ τοῖς προειρημένοις πᾶν τὸ εὖ γενόμενον τετίμηται, ἐναντίως δὲ ἄρα πρὸς ταῦτα πέφυκε τὸ ζῶον τοῦτο· δίδυμα γοῦν ὄνον τεκοῦσαν, οὐ ῥᾴδιον μέμνηταί τις λόγος.

σάλπιγγος] *Plutarchus* de Iside p. 362. Βουσιρῖται δὲ καὶ Λυκοπολῖται σάλπιγξιν οὐ χρῶνται τοπαράπαν, ὡς ὄνῳ φθεγγομέναις ἐμφερές· καὶ ὅλως τὸν ὄνον οὐ καθαρὸν ἀλλὰ δαιμονικὸν ἡγοῦνται ζῶον εἶναι, διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιότητα. Ochi regis facinus in Apin ex Dinone commemorat ibidem p. 363. Cf. ad Var. Histor. IV. 8. VI. 8. De Cambyse vide *Herodotum* III. 27. *Justinum* I. 9.

παρὰ τοῖς] Gronovius addendum censet ὅτι μὲν παρὰ τοῖς. Pro verbis εὖ γενόμενον *Gesnerus* εὔγενον vel aliud simile substituendum esse recte monet.

CAPUT XXIX.

Ἴδιον δὲ ἐν Αἰγυπτίοις λόγοις ἴβεως καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα· ὅταν ὑποκρύψηται τὴν δέρην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνῳ πτεροῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμάξατο. Ἄλλως τε καὶ ὅτι εἰσὶ τοῖς ἐπὶ λύμῃ καὶ ἀνθρώπων καὶ καρπῶν ζώοις γεγεννημένοις ἔχθισαι, ἤδη πε καὶ ἄνω προεῖπον. Μίγνυνται δὲ τοῖς στόμασι, καὶ παιδοποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμέ γε ἔχουσιν οὐ ῥᾳδίως πειθόμενον. Λέγουσι γοῦν τοὺς ταῖς ταριχείαις τῶν ζώων ἐφεστῶτας, καὶ δεινοὺς τήνδε τὴν σοφίαν, ὁμολογεῖν τὸ τῆς ἴβιδος ἔντερον ἐξ εἶναι πήχεων καὶ ἐννενήκοντα· διαβαίνειν δὲ κατὰ πῆχυν αὐτὴν προσακήκοα βαδίζουσαν· σελήνης δὲ ἐκλιπούσης καταμύει, ἐς τ' ἂν ἡ θεὸς αὖθις ἀναλάμψῃ. Καὶ τῷ Ἑρμῇ δὲ, φασὶ, τῷ πατρὶ τῶν λόγων φιλεῖται, ἐπεὶ ἔοικε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου· τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκύπτερα τῷ τε σιγωμένῳ καὶ ἔνδον ἐπιστρεφομένῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἄν· τὰ δὲ λευκὰ τῷ προφερομένῳ τε καὶ ἀκουομένῳ ἤδη, καὶ ὑπηρέτῃ τοῦ ἔνδον καὶ ἀγγέλῳ, ὡς ἂν εἴποις. Ὡς μὲν οὖν μακροβιώτατόν ἐστιν τὸ ζῶον, καὶ δὴ εἶπον· λέγει δὲ Ἀπίων, καὶ ἐπάγεται τοὺς ἐν Ἑρμοῦ πόλει ἱερέας μάρτυρας, δεικνύντας οἱ ἶβιν ἀθάνατον· τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ τῆς ἀληθείας ἀφεστάναι πάμπολυ, καὶ ἐμοὶ δὲ πάντως ἂν καὶ κατεφαίνετο ψευδὲς, εἰ καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ. Ἔστι δὲ τῇ φύσει θερμότατον ἡ ἶβις, πολυβορώτατον γοῦν ὂν καὶ κακοβορώτατον, ἤγε ὄφεις σιτεῖται καὶ σκορπίους· ἀλλὰ τὰ μὲν πέττει ῥᾳδίως, τὰ δὲ εὐκολώτατα ἀποκρίνει. Ἴδοι δ' ἄν τις νοσοῦσαν ἶβιν σπανιώτατα· πανταχοῦ δὲ καθιεῖσα ἶβις τὸ ῥάμφος, καὶ τῶν ῥυπαρῶν καταφρονοῦσα, καὶ ἐμβαίνουσα αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ καὶ ἐκεῖθέν τι ἀνιχνεῦσαι, ὅμως δ' οὖν εἰς κοίτην τρεπομένη λούει τε πρότερον αὐτὴν, καὶ ἐκκαθαίρει. Νεοττεύει δὲ ἐπὶ τῶν φοινίκων τὰς αἰλούρους ἀποδιδράσκουσα· οὐ γάρ τοι πω ῥᾳδίως ἐκεῖνο τὸ ζῶον ἀναρριχᾶται καὶ

ἀνέρπει κατὰ τοῦ Φοίνικος, ἐκ τῶν ἐξοχῶν τῶν ἐπὶ τοῦ πρέμνου πολλάκις ἀντικρουόμενόν τε καὶ ἐκβαλλόμενον.

ὅταν ὑποκρύψηται] Etiam haec ex libris mysticis Aegyptiorum reperita sunt, quemadmodum illa, quae II. 35. et II. 38. de Ibide tradita exstant. *Plutarchus* de Iside p. 381. ἡ δὲ Ἶβις ἀποκτείνουσα μὲν τὰ θανατηφόρα τῶν ἑρπετῶν ἐδίδαξε πρώτη κενώματος ἰατρικοῦ χρείαν κατιδόντας ἔτι κλυζομένην καὶ καθαιρομένην ὑφ' ἑαυτῆς — τῇ δὲ τῶν ποδῶν διαβάσει πρὸς ἀλλήλους καὶ τὸ ῥύγχος ἰσόπλευρον ποιεῖ τρίγωνον. ἔτι δὲ ἡ τῶν μελάνων πτερῶν περὶ τὰ λευκὰ ποικιλία καὶ μῖξις ἐμφαίνει σελήνην ἀμφίκυρτον. Recte *Plutarchus* has similitudines γλισχρὰς vocat, quae nobis etiam ridiculae videntur, cum interpretationis varietatem spectamus.

μίγνυνται δὲ] Recte hanc fabulam rejicit *Aristoteles* de Generatione III. 6. et ex eo *Plinius* X. 12. Veterem tamen errorem repetiunt *Solinus* 32. et *Ammianus Marcellinus* XXII. 15.

ταριχείαις τῶν ζώων] Omnia scilicet animalia sacra ad ταριχευτὰς referrebantur, multaque hodieque a peregrinatoribus artificio nobis ignoto condita et servata animalia visa sunt. Conf. *Diodorus* Siculus Tom. I. p. 94. ibique *Wesselingius*.

καταφρονοῦσα] Probabilis est emendatio *Wyttenbachii* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 12. καταῤῥοφοῦσα legentis. Reliqua hujus capitis de nido ibidis hinc transtulit *Philes* XVI. 14.

CAPVT XXX.

Καὶ ἐκεῖνα δὲ κυνοκεφάλων εἰπεῖν ἐπὶ στόμα μοι νῦν ἀφίκετο· Εἰ λάβοι τινὰ ἕκαστος τρωκτὰ σὺν τοῖς ὀστράκοις, ἀμυγδάλας φησὶ, καὶ τὰς τῶν δρυῶν βαλάνους, καὶ κάρυα, ἐκλέγει τε καὶ καθαίρει, καὶ καταγνοὺς πρότερον πάνυ συνετῶς· καὶ οἶδεν, ὅτι ἄρα τὸ μὲν ἔνδον ἐδώδιμόν ἐστι, τὰ δὲ ἔξω ἐκβάλλειν χρή. Πίνει δὲ οἶνον· καὶ παραθέντος ἑφθὰ κρέα καὶ ὀπτὰ, ἐμπίπλαται, καὶ τοῖς μὲν ἡδυσμένοις χαίρει· τοῖς δὲ ἀσπούδάστως ἑφθοῖς πάνυ ἄχθεται. Φείδεται δὲ καὶ ἐσθῆτος, ἐνδὺς αὐτήν· καὶ τὰ ἄλλα δρᾷ, ὅσα ἀνωτέρω εἶπον. Θηλὴν δὲ γυναικὸς εἰ προσαγάγοις ἔτι νήπιον, σπάσει τοῦ γάλακτος, ὡς παιδίον.

ἀμυγδάλας φησὶ] *Gesnerus* φημὶ emendat. Praeterea in fine capitis θηλὴν δὲ γυναικὸς legendum censeo.

CAPVT XXXI.

Τὴν δὲ θέρμουθιν ἀσπίδα, ἣ ὄνομα ἔθεντο Αἰγύπτιοι τοῦτο, ἱερὰν εἶναί φασι, καὶ σέβουσιν αὐτὴν οἱ ἐκεῖθι, καὶ τῆς Ἴσιδος τὰ ἀγάλματα ἀναδοῦσι ταύτῃ, ὥς τινι διαδήματι βασιλείῳ. Λέγουσι δὲ αὐτὴν ἐπὶ δηλήσει

τῶν ἀνθρώπων καὶ βλάβη μὴ φῦναι· ἐκεῖνο δὲ τερατεύονται, φείδεσθαι μὲν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν, τὲς δὲ ἀσεβȣ̃ντας ἀποκτιννύναι. Εἰ δὲ ταῦτα ὅτως ἔχει, τȣ̃ παντὸς ἂν ἡ δίκη τιμήσαιτο τήνδε τὴν ἀσπίδα, τιμωρȣ̃σαν αὐτῇ, καὶ ὁρῶσαν ὀξύτερον. Οἱ δὲ ἐπιλέγȣσιν, ὅτι ἡ Ἶσις τοῖς τὰ μέγιστα πλημμελήσασιν ἐπιπέμπει αὐτήν. Λέγȣσι δὲ αὐτὴν καὶ Αἰγύπτιοι μόνον ἀσπίδων ἀθάνατον εἶναι, ἑκκαίδεκα γένη καὶ διαφορότητας τȣ̃δε τȣ̃ ζώȣ καταλέγοντες. Ἔν τε τοῖς ἱεροῖς, ὡς αὐτοί φασι, καθ' ἑκάστην γωνίαν θαλάμας τινὰς καὶ σηκώδεις ὑποδρομὰς ἐξοικοδομȣ̃ντες, εἶτα μέντοι θέρμȣθιν εἰσῴκιζον, στέαρ μόσχειον βορὰν παρατιθέντες ἐκ διαστημάτων.

ἀθάνατον εἶναι] Ita Mediceus pro ἀθανάτων. Ex eodem vulgatum ἐν τȣ́τοις ἱεροῖς mutatum est. Pro θέρμȣθις Gronovius accusativum posuit. De cultu aspidum plura ad XVII. 5. Quod vero dicitur Isis aspidem peccantibus immittere, videtur ad historiam Bocchoridis regis pertinere, de qua Plutarchus de Pudore p. 529. τῷ μὲν Αἰγυπτίῳ Βοκχόριδι φύσει χαλεπῷ γενομένῳ τὴν ἀσπίδα λέγȣσιν ὑπὸ τῆς Ἴσιδος ἐπιπεμφθεῖσαν, καὶ τῇ κεφαλῇ περιελιχθεῖσαν ἄνωθεν ἐπισκιάζειν, ἵνα κρίνῃ δικαίως.

CAPVT XXXII.

Ἄκανθον τὸν ὄρνιν ἐκ τῶν τρεφȣσῶν ἀκανθῶν λαβεῖν τὸ ὄνομα οἱ σοφοὶ τὰ ὀρνίθων φασί. Φθέγγεται δὲ ἄρα ἐκμελὲς καὶ ἄμȣσον δεινῶς. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ἐὰν τȣ̃δε τȣ̃ ἀκάνθȣ καὶ μέντοι τȣ̃ καλȣμένȣ αἰγιθάλȣ τὸ αἷμα ἐς ταὐτὸν ἀγγεῖόν τις ἀναμίξῃ καὶ κεράσαι θελήσῃ, τάδε μὴ συνιέναι, μηδ' ἑνȣ̃σθαι εἰς μίαν κρᾶσιν. Ἱερόν τε εἶναι τὸν ἄκανθον τῶν δαιμόνων, τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πομπευόντων καὶ ἀγόντων τὲς ἀνθρώπȣς, φασί.

ἐκμελὲς καὶ ἄμȣσον] Ex *Aristotele* H. A. IX. 1. ὄνας δὲ καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι. αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύȣσιν, ὁ δ' ἀπαλὰς ὄσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας· καὶ ἄνθος καὶ ἀκανθὶς καὶ αἴγιθος. λέγεται δὲ ὅτι αἰγίθȣ καὶ ἄνθȣ αἷμα ȣ̓ συμμίσγεται ἀλλήλοις. et deinde c. 17. αἱ δ' ἀκανθίδες κακόβιοι καὶ κακόχροοι, φωνὴν μέντοι λιγυρὰν ἔχȣσι; Gesner. legendum h. l. εὐμελὲς καὶ εὔμȣσον censebat, cujus equidem sententiam amplector. Est igitur *Aeliano* ἄκανθος idem cum ἀκανθὶς *Aristotelis*; pro αἰγιθάλȣ idem *Gesnerus* αἰγίθȣ monet ex *Aristotele* legendum; ita etiam *Plinius* X. sect. 95. et acanthis in spinis vivit: idcirco asinos et ipsa odit, flores spinae devorantes, Aegithum vero anthus in tantum, ut sanguinem eorum credant non coire, multisque ob id veneficiis infament. *Aeliano* tamen suffragatur *Plutarchus* de Invidia p. 537. B. πολεμȣ̃σι δὲ ἀετοὶ καὶ δρά-

κοντες, κορῶναι καὶ γλαῦκες, αἰγιθαλοὶ καὶ ἀκανθυλλίδες, ὥστε τούτων γε φασὶ μηδὲ τὸ αἷμα κίρνασθαι σφαττομένων, ἀλλὰ κἂν μίξῃς, ἰδίᾳ πάλιν ἀποῤῥεῖ διακρινόμενον. Sed Chaeronensis philosophi minor etiam debet esse auctoritas; qui nimis memoria sua confisus multa temere effundebat. Differentiam spini, acanthi, anthi, qui diligenter tradiderit et genera certis argumentis distinxerit, nondum reperi.

CAPVT XXXIII.

Ὅτι σώφρων ἐστὶν ἡ τρυγὼν, καὶ πλὴν τοῦ συννόμου, ὅτῳ καὶ συνῆλθεν ἐξ ἀρχῆς, μὴ ἄν ποτε ὁμιλήσῃ ἀσπαζομένη λέχος ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον, ἄνω μοι λέλεκται. Ἀκούω δὲ τῶν ἀκριβούντων τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν, καὶ λευκὰς τρυγόνας φανῆναι πολλάκις, λέγουσι δὲ αὐτοὶ ἱερὰς εἶναι Ἀφροδίτης τε καὶ Δήμητρος, καὶ Μοιρῶν καὶ Ἐριννύων αὐτάς.

CAPVT XXXIV.

Ὤφθησάν ποτε καὶ χελιδόνες λευκαὶ, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιός φησιν. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πύῤῥου παιδὸς σκηνῇ χελιδὼν νεοττεύουσα, εἶτα μέντοι ἀτελῆ τὴν πρᾶξιν αὐτῷ, ἐφ᾽ ἥνπερ οὖν ὥρμᾶτο, ὑπεσήμηνεν οὐ πάνυ τι οὖσαν ἀγαθήν. Καὶ Ἀντιόχῳ δὲ νεοττεύουσα ἐν αὐτοῦ τὰ μέλλοντά οἱ ἀπαντήσεσθαι ὑπῃνίξατο· ἀνελθὼν γὰρ εἰς τοὺς Μήδους εἶτα μέντοι οὐκ ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Σύρους, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν κατά τινα ὦσε κρημνόν· ὥρμητο δὲ ἄρα ἐπὶ πρᾶξιν οὐ χρηστὴν καὶ οὗτος. Ἡνίκα δὲ ἐξέλιπε τὴν ἀκρόπολιν τὸ πρότερον Διονύσιος, συνανήχθησάν οἱ καὶ αἱ νεοττεύουσαι χελιδόνες ἐκεῖθι, καὶ ἐμαντεύοντο τὴν ἐπάνοδον. Τιμᾶται δὲ ἡ χελιδὼν θεοῖς μοιχίοις, καὶ Ἀφροδίτῃ, μοιχίᾳ μέντοι καὶ ταύτῃ.

πάνυ τι οὖσαν ἀγαθήν] *Apostolius* XIII. 14. πάνυ τοι habet. De qua Pyrrhi expeditione loquatur Aelianus, ignoro.

ἀνελθὼν γὰρ εἰς Μήδους] *Apostolius* ib. De re ipsa laudat Gronovius locum *Obsequentis* c. 87. Antiocho regi Syriae ingenti exercitu dimicanti, hirundines in tabernaculo nidum fecerunt. — Antiochus contra Arsacem pugnaturus exierat; ejus lautitias refert *Posidonius* Apamensis Libro XIV historiarum apud *Athenaeum* XII. p. 540. idem ibidem X. p. 439. ἀναιρεθέντος οὖν αὐτοῦ τὸν Ἀρσάκην θάπτοντα αὐτὸν λέγειν et cet. Cf. *Justinus* XXXVIII. 10.

οὐκ ἐπανῆλθεν] Negationem ex Mediceo et *Apostolio* addidit Gronovius; idem deinde Gesneri emendationem ὦσε ab *Apostolio* confirmatam edidit pro ἔωσε. In fine *Gyllius* μυχίοις et μυχίᾳ legit, quae scriptura Gesnero magis placebat. recte. De Venere μυχίᾳ constat ex Mythographis.

CAPUT XXXV.

Οἱ πέρδικες ὅταν ἐπωάζωσι, προβάλλονταί τινας θάμνους, καὶ δάση ἕτερα, ἀποκρύπτουσαι, ὑπὲρ τοῦ καὶ δρόσους, καὶ ὄμβρον, καὶ πᾶν ὅτι ἂν εἴη νοτερὸν, ἀποστέγειν αὐτῶν. Εἰ γὰρ διάβροχά πως γένοιτο, ἐὰν μὴ πάλιν ἡ τεκοῦσα ἐπιθάλψῃ αὐτὰ ἐπιλαθοῦσα ταχέως, γίνεται ἄγονα. Ἀθρόα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα ὠὰ ἀποτίκτει. Παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν Θεόφραστός που φησιν. Ἄθυρμα δὲ ὁ πέρδιξ τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς ὥς ἐστι, καὶ ἄλλοι λέγουσι.

ἐπωάζωσι] Ita lego pro vulgato *ἐπωάζουσιν*. Post *ἀποκρύπτουσαι* *Gesnerus* *τὰ ὠὰ* addebat.

πεντεκαίδεκα] *Aristoteles* H. A. IX. 8 *οὐκ ἐλάττω ἢ δέκα, πολλάκις δὲ ἑκκαίδεκα τίκτει*. Cf. Idem III. 16.

Θεόφραστος] Locus exstat apud *Athenaeum* IX. c. 10. p. 390. et apud *Gellium* XVI. 15. In fine vulgo *ὥς τινες καὶ ἄλλοι λέγουσι* legebatur; sed e Mediceo correxit Gronov. Caussam opinionis de duplici perdicum corde nulla suspicione assequi possum. An forte eadem ratione intelligitur cor duplex, qua supra *δίχολα πρόβατα*?

CAPUT XXXVI.

Εἶπον μὲν καὶ ἀνωτέρω περὶ τῶν κύκνων, εἰρήσεται δὲ ἄρα καὶ νῦν, ὅσα οὐ πρότερον εἶπον. Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ Λιβύων φανῆναί ποτε κύκνων ἀγέλην, καὶ ἀκουσθῆναί τι μέλος αὐτῶν ὡς ἐκ χοροῦ τινος ὁμοφωνίας, πάνυ μὲν ἡδὺ, γοερόν γε μὴν, καὶ οἷον εἰς οἶκτον ἐπικλάσαι τοὺς ἀκούοντας· καί τινας ἐπὶ τῷ μέλει φησὶ φανῆναι τεθνεῶτας αὐτῶν. Φίλος δὲ ἦν ἄρα ὁ κύκνος πηγαῖς τε καὶ τενάγεσι, καὶ λίμναις, καὶ ταῖς ὅσαι πεφύκασι ὑδάτων ἐπίρροιαί τε καὶ ἀφθονίαι, ἐνταῦθα γοῦν καὶ τὰς ἑαυτοῦ μούσας αὐτὸν φιλοσοφεῖν οἱ σοφοὶ τούτων φασί.

Ἀριστοτέλης] Locus est in H. A. IX. c. 12.

CAPUT XXXVII.

Ἡ γλαὺξ ἐπί τινα πρᾶξιν σπουδῆς ἐχομένην ἀνδρὶ ὡρμημένῳ συνοῦσα καὶ ἐπιστᾶσα, οὐκ ἀγαθὸν σύμβολόν φασι. Μαρτύριον δὲ καὶ ἐκεῖνο ἦν· Ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος νύκτωρ εὐθὺ τοῦ Ἄργους ᾔει, καὶ αὐτῷ ἐντυγχάνει ἤδη ἡ ὄρνις, καθημένῳ μὲν ἐπὶ τοῦ ἵππου, φέροντι δὲ τὸ

δόρυ ὀρθόν· εἶτα ἐπὶ τούτου ἑαυτὴν ἐκάθισεν, οὐδὲ ἀπέστη, δορυφοροῦσα ὁ χρηστὴν τὴν δορυφορίαν ἡ ὄρνις ἡ προειρημένη τήνδε· παρῆλθε γοῦν ὁ Πύῤῥος εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἀκλεέστατα ἀνθρώπων ἀπέθανεν. Ἔνθεν μοι δοκεῖ καὶ Ὅμηρος εἰδὼς καλῶς τῆς ὄρνιθος τὸ οὐδαμῇ εὐσύμβολον, ἐρωδιὸν μὲν τὸν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνεῖναι τοῖς ἀμφὶ τὸν Διομήδην τὴν Ἀθηνᾶν φάναι, ὅτε ἀπῄεισαν κατασκεψόμενοι τὰ τῶν Τρώων, μὴ μέντοι τὴν γλαῦκα, εἰ καὶ δοκεῖ φίλη εἶναι αὐτῇ. Ὅτι δὲ ἡ Ἰλιὰς γῆ ἔνδροσός τε καὶ κατάῤῥυτός ἐστιν, ὁ μὲν Ὅμηρος τεκμηριῶσαι ἱκανὸς, ἐν τοῖς πρὸ τῆς τειχομαχίας.

σπουδῆς ἐχομένην] *Gesneri* emendationem ab *Apostolio* V. 41. comprobatam pro vulgato σπουδὴν ἐχομένῳ recipere non dubitavi. Quod ad rem attinet, plurimi contra Graecorum olim victoriae auspicium ex volatu noctuae capiebant. Exempla collecta dabit *Wesseling* ad *Diodor*. II. p. 413. Sed haec est disciplinae augurum vanitas atque inconstantia!

ὁ χρηστὴν τὴν δορυφορίαν] Ita Medicens pro ὁ χρηστὴ ἐπὶ δορυφορίαν. In praecedentibus idem νύκτωρ dedit pro νυκτὸς.

ἀκλεέστατα] Saxo de muris ictus, ut ait *Justinus* XXV. 5. Locus prior Homeri, quem respicit *Aelianus*, exstat Iliadis K. 274. alter vero M. 18.

CAPUT XXXVIII.

Φοβερός ἐστι καὶ ἰσχυρὸς τῷ καράβῳ ὁ πολύπους· ἐὰν γοῦν ἁλῶσί ποτε δικτύῳ ἑνὶ, οἱ κάραβοι τεθνήκασι παραχρῆμα. Λουσίας δὲ ποταμὸς ἐν Θουρίοις ὀνομάζεται, ὅσπερ οὖν ἔχει μὲν λευκότατον ὑδάτων αὐτὸς, καὶ ῥεῖ διειδέστατα· τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

τεθνήκασι] Ex *Aristotelis* H. A. VIII. 2. unde etiam habet *Plinius* VIII. c. 62.

CAPUT XXXIX.

Ἄμπελον, ὁμώνυμον τῷ φυτῷ, πάρδαλίν τινα οὕτω καλεῖσθαί φασι, φύσεως ἰδίας παρὰ τὰς λοιπὰς μετειληχυῖαν· καὶ οὐρὰν οὐκ ἔχειν ἀκούω αὐτήν, ἥπερ οὖν εἰ ὀφθῇ γυναιξὶν, εἰς νόσον ἐμβάλλει ἀδόκητον αὐτάς.

εἰ ὀφθῇ] Legendum εἰ ὀφθείη ex legibus grammaticis. Qui praeterea Veterum pantherae seu παρδάλεως ἀμπέλου mentionem fecerit, mihi non succurrit; nec exputo, quam eo nomine feram velit intelligi *Aelianus*.

CAPUT XL.

Ἐν τῇ Σκυθίᾳ γῇ γίνονται ὄνοι κερασφόροι, καὶ στέγει τὰ κέρατα ἐκεῖνα τὸ ὕδωρ τὸ Ἀρκαδικὸν τὸ καλού-

μενον τῆς Στυγὸς, τὰ δὲ ἄλλα ἀγγεῖα διακόπτει πάντα, κἂν ᾖ σιδήρου πεποιημένα. Τούτων τοι τῶν κεράτων ὑπὸ Σωπάτρου κομισθῆναί φασιν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, καὶ ἐκεῖνον πυνθάνομαι θαυμάσαντα εἰς Δελφοὺς ἀνάθημα ἀναθεῖναι τῷ Πυθίῳ τὸ κέρας, καὶ ὑπογράψαι ταῦτα·

Σοὶ τόδ' Ἀλέξανδρος Μακεδὼν κέρας ἄνθετο, Παιάν,
Κάνθωνος Σκυθικοῦ, χρῆμά τι δαιμόνιον,
Ὃ Στυγὸς ἀχράντου Λουσηΐδος οὐκ ἐδαμάσθη
Ῥεύματι, βάσταξεν δ' ὕδατος ἠνορέην.

Δημήτηρ δὲ ἄρα τὸ ὕδωρ ἀνῆκε τοῦτο πλησίον Φενεοῦ, τὴν δὲ αἰτίαν, εἶπον ἀλλαχόθι.

διακόπτει] Laudat Gronovius *Berneccerum* ad *Justini* XII. 14. Pro vulgato ἀναθῆναι recte Mediceus ἀναθεῖναι scriptum habet. Sequens epigramma paulo emendatius exstat in *Stobaei* Eclogis Physicis p 167. Grotii, ex quo bene sanatum transtulit in *Analecta* Veter. P. Graecorum T. III. p. 182. meritorum fama illustris *Brunck*. Pro vulgato σχῆμα τὸ *Gesnerus* malebat κτῆμα, sed recepimus cum *Brunckio* emendationem *Kuhnii* ad V. H. I. 27. Pro Λουσηϊάδος codex Mediceus Λουσηΐδος exhibet; *Gesnerus* Λουσιάδος emendabat, sed praestat Λουσηΐδος quod cum *Brunckio* edidimus, qui praeterea etiam ἀχράντου habet. Pro βάσταξε vulgo erat βάσταζεν.

CAPVT XLI.

Εὐπόλιδι τῷ τῆς κωμῳδίας ποιητῇ δίδωσι δῶρον Αὐγέας ὁ Ἐλευσίνιος σκύλακα, ἰδεῖν ὡραῖον, Μολοττὸν τὸ γένος· καὶ καλεῖ τοῦτον ὁ Εὔπολις ὁμωνύμως τῷ δωρησαμένῳ αὐτόν· Κολακευθεὶς οὖν ταῖς τροφαῖς, καὶ ἐκ τῆς συνηθείας ὑπαχθεὶς τῆς μακροτέρας, ἐφίλει τὸν δεσπότην ὁ Αὐγέας ὁ κύων. Καί ποτε ὁμόδουλος αὐτῷ νεανίας ὄνομα Ἐφιάλτης ὑφαιρεῖται δράματά τινα τοῦ Εὐπόλιδος, ἃ οὐκ ἔλαθε κλέπτων, ἀλλὰ εἶδεν αὐτὸν ὁ κύων, καὶ ἐμπεσὼν ἀφειδέστατα δάκνων ἀπέκτεινε. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐν Αἰγίνῃ τὸν βίον ὁ Εὔπολις κατέστρεψε, καὶ ἐτάφη ἐνταῦθα· ὁ δὲ κύων ὠρυόμενός τε καὶ θρηνῶν τὸν τῶν κυνῶν θρῆνον, εἶτα μέντοι λύπῃ καὶ λιμῷ ἑαυτὸν ἐκτήξας ἀπέθανεν ἐπὶ τῷ τροφεῖ καὶ δεσπότῃ, λοιπὸν μισήσας τὸν βίον ὁ κύων. Καὶ ὅγε τόπος καλεῖται μνήμη τοῦ τότε πάθους κυνὸς θρῆνος.

εἶδεν αὐτὸν] Ita Mediceus pro οἶδεν. Historiam ex nostro repetit *Tzetzes* Chiliad. IV. 131. 245.

τὸν βίον — κατέστρεψε] *Cicero* ad Atticum VI. 1. quis enim non dixit Εὔπολιν τὸν τῆς ἀρχαίας, ab Alcibiade navigante in Siciliam, dejectum esse in mare? redarguit Eratosthenes, adfert enim, quas ille post id tempus fabulas docuerit. Num idcirco Duris Samius, homo in historia diligens, quod cum multis erravit, irridetur? — Deinde ἐκτάξας est ex Mediceo, quod et *Gyllius* legit pro ἐκπτήξας.

CAPVT XLII.

Μύρμηκος εἶδος θανατηφόρου φασὶν εἶναί τι, καὶ Λαέρτην ὄνομα ἔχειν τόνδε τὸν μύρμηκα τὸν προειρημένον· καὶ σφῆκας δέ τινας ἐκάλουν Λαέρτας. Λέγει ταῦτα Τήλεφος ὁ Κρὴς, ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

Probabiliter *Valesius* V. 10. Τήλεφος ὁ Κριτικὸς emendat.

CAPVT XLIII.

Διὰ τοῦ θέρους τοῦ πυρωδεστάτου τὰ τῶν Αἰγυπτίων πεδία ὁ Νεῖλος ἐπικλύσας, ὄψιν μὲν αὐτοῖς θαλάττης ἡπλωμένης καὶ λείας δίδωσι· καὶ ἁλιεύουσι κατὰ τῆς τέως ἀρουμένης Αἰγύπτιοι, καὶ πλέουσι σκάφαις ἐς ταύτην τὴν ὥραν καὶ τήνδε τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ποταμοῦ πεποιημέναις· εἶτα ὁ μὲν ὑπονοστεῖ, καὶ εἰς τὰ ἑαυτοῦ μέτρα ὑποστρέφει τὰ ἐκ τῆς φύσεως οἱ αὐτῆς ἀεὶ νενομισμένα· ἰχθῦς δὲ ἐκεῖνοι χῆροι τοῦ πατρὸς, καὶ ἔρημοι τοῦ ἀναπλεύσαντος ὕδατος, ὑπαπολείπονται ἐν ἰλύϊ βραχείᾳ, τρεφόμενοι γεωργοῖς δεῖπνον· καὶ βιαιότερον μὲν εἰρήσεται, ἄμητος δ᾽ οὖν ἰχθύων οὗτός ἐστιν Αἰγύπτιος.

ὑπονοστεῖ] Ita Mediceus. Vulgo ὑπονοστεῖ εἰς τὰ ἑαυτοῦ μέτρα ὑποστρέφει τὰ ἐκ τῆς φ. quod *Gesnerus* emendabat ὑποστρέφων εἰς τὰ ἐκ τῆς φύσεως. *Wyttenbach* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 61. putat ὑποστρέφει esse glossam verbi ὑπονοστεῖ, atque antiquam lectionem probat.

CAPVT XLIV.

Γένη δὲ ἄρα καὶ τεττίγων οὐκ ὀλίγα ἦν· καὶ αὐτὰ οἱ δεινοὶ εἰδέναι ἀριθμοῦσι, καὶ ὀνόματα ᾄδουσιν αὐτῶν· ὁ μὲν γὰρ τέφρας ἐκ τῆς χρόας ὀνομάζεται· ὁ δὲ ἄρα μέμβραξ· τοῦτο ὁπόθεν οὐκ οἶδα· καὶ λακέτας δὲ ἦν ἄρα τέττιγος ὄνομα· καὶ κέρκωπα ἀκοῇ παρεδεξάμην, καὶ ἀχέταν τινὰ, καὶ ἀκανθίαν. Ἐγὼ μὲν τοσαῦτα

τεττίγων ἀκούσας γένη μέμνημαι. Ὅτῳ δὲ καὶ πλείω τῶν προειρημένων εἰς γνῶσιν ἀφίκετο, λεγέτω ἐκεῖνος.

τίφρας] Hunc locum ob oculos habuit *Suidas* in voce Τίφρα, εἶδος τέττιγος. καὶ γὰρ τίφρα, καὶ μέμβραξ καὶ ἄλλος λακέττας (lege λακέτας; καὶ κέρκωψ ἕτερος· καὶ ἠχέταν τινὰ λέγουσι καὶ ἀκανθίαν ἕτερον· ἀκοῇ παραδεξάμην ταῦτα ἀκούσας· ὅτῳ δὲ πλείω τῶν προειρημένων εἰς γνῶσιν ἀφίκετο, λεγέτω ἐκεῖνος. Ἠχέτας καὶ ἀκανθίας οὐκ εἴδη τεττίγων, ἀλλ' ἐπίθετα τέττιγος, ἀπὸ τοῦ ἔχειν ἐν ἀκάνθαις. Cf. *Kuster* ad vocem ἀκανθίας. Sunt pleraque haec nomina non diversarum specierum generis cicadarum, sed partim universi generis epitheta, partim sexum distinguunt. Mares enim soli in cicadis canori ἀχέται vocantur. Cf. *Aristoteles* H. A. IV. 7. V. 30. et *Plinius* XI. 26.

μέμβραξ] Pisciculus primum μεμβρὰς dicitur apud *Athenaeum* VII. p. 285. ubi Epicharmus ἐν μεμβράσι καὶ καμμάροις τὰς ἀφύας καταριθμεῖται. Ibidem p. 287. βεμβράδες dicuntur, ab Epicharmo et Sophrone βεμβραδόνες. Quos reliqui scriptores βεμβράδας, Attici βομβράδας dicunt, ut testatur *Athenaeus*, iidemque interdum μεμβράδες scribuntur. Vide igitur an huc pertineat locus *Ananii* apud *Athenaeum* VII. p. 282. ὅταν θέρος ᾖ, καὶ ἠχέται βαβράζωσι. Idem enim est verbum βαβράζειν et βεβράζειν. *Hesychius* βαβράζων, κνηραγὸς συντόνως. Idem βεβράξαντα, συντόνως κεκραγότα. A βεβράζειν igitur fit βέβρας, βέμβρας, μέμβρας, et dorice μέμβραξ, quod idem cum ἠχέτας significat.

λακέτας δὲ — κέρκωπα] Ita Mediceus pro τε. Etiam λακέτας vocem cicadae designat, a λακεῖν. Alteram vocem *Hesychius* habet diverse scriptam: Κερκώπη, μικρὸν τεττίγιον, τὸ καλαμαῖον λεγόμενον. γῆν γὰρ γίνναν τεττίγων φασίν· οἱ δὲ τέττιξ θήλεια μὴ φωνοῦσα. Idem: κερκώπων — τεττίγων. Conf. *Eustathius* ad Iliad. Γ. p. 396. *Hesychius*: ἠτιγόνιον τέττιγι ὅμοιον καὶ ὁ κέρκωψ. Reliqua cicadarum epitheta aut nomina, quae reperi, sunt καλαμαῖα, καλαμῖτις, *Theocrito* X. 18. μάντις καλαμαία dicitur, quod doctissimus *Schreber* in editione Harlesiana de manti religiosa vel oratoria *Linnaei* interpretatur. Cf. *Suidas* T. I. p. 335. in ἀρουραία μάντις. De cantus instrumento diversa tradunt poetae. *Apollonides* in *Analectis Brunckianis* T. II. p. 138. θάμνου ποτ' ἄκρους ἀμφὶ κλῶνας ἥμενος τέττιξ πτερῷ, φλέγοντος ἡλίου μέσου, νηδὺν ῥαπίζων δαίδαλ', αὐτουργεῖ μέλει ἡδὺς κατωργάνιζε τῆς ἐρημίας. In altero vero *Bianoris* epigrammate p. 154. quod inde est expressum, dicitur φθέγξατο διγλώσσῳ μελπόμενος στόματι, etiam obscurius. Praeterea plura horum nominum veteres scriptores cum genere locustarum, ἀκρίδων communicarunt.

CAPVT XLV.

Καὶ ταῦτα μέντοι κυνῶν προσακήκοα· τὰ σκυλάκια τυφλὰ τίκτεται, καὶ οὐχ ὁρᾷ τῆς μητρῴας ὠδῖνος προελθόντα· καὶ τρισκαίδεκα ἡμερῶν τῶν πρώτων κατείληπται τῷ πάθει τῷδε, ὅσων καὶ ἡ σελήνη οὐ φαίνει νύκτωρ· εἶτα μέντοι ζῴων ὀξυωπέστατος γίνεται ὁ κύων. Τιμῶσι δὲ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, καὶ νομόν τινα ἐκάλεσαν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ τῆς γε τιμῆς διπλῆν εἶναι τὴν αἰτίαν φασί· τὴν μὲν λέγουσαν, ὅτι ἄρα τῆς Ἴσιδος ζητούσης πανταχόσε τὸν Ὄσιριν, κύνες προηγούμενοι, τὰ μὲν

ἐπειρῶντο συνανιχνεύειν αὐτῇ τὸν παῖδα, τὰ δὲ ἀνασέλλειν τὰ θηρία· ἡ δὲ ἑτέρα, ὅτι ἄρα ἡ μὲν ἀνατέλλει τὸ ἄστρον ὁ κύων, ὃν Ὠρίωνος ἡ Φήμη γενέσθαι λέγει, συνανίσχει ἄρα δὲ αὐτῷ τρόπον τινὰ καὶ ὁ Νεῖλος ἐπιὼν ἐς τὴν ἀρδείαν τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας, καὶ ἀναχεῖται περὶ τὰς ἀρούρας· ὡς οὖν ἄγοντα τόδε τὸ γόνιμον ὕδωρ καὶ παρακαλοῦντα τιμῶσιν Αἰγύπτιοι.

τρισκαίδεκα] *Aristoteles* H. A. VI. 20. τυφλὰ δὲ γίνεται αὐτῇ τὰ σκυλάκια, ὅταν τέκῃ, δώδεκα ἡμέρας. In praecedentibus μητρῴας est ex Mediceo pro μητρός.

τὴν μὲν λέγουσαν] Auctoritate *Abreschii* ad *Aeschylum* III. p. 432. addidi μὲν, quod sequens δὲ, et ipsa orationis elegantia postulat. Ceterum eandem historiam tradit *Diodorus* Siculus T. I. p. 97. ubi *Wesseling* hunc Aeliani locum comparans vitium orationis aut scriptoris errorem suspicatur, quod Osiridem Isidis filium facit.

CAPUT XLVI.

Ὀξύρυγχος οὗτος ὁ ἰχθὺς κέκληται, καὶ ἔοικεν ἐκ τοῦ προσώπου λαβεῖν τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κατ' αὐτό· τρέφει δὲ ἄρα τὸν προειρημένον ὁ Νεῖλος, καὶ μέντοι καὶ ἐξ αὐτοῦ κέκληται νομὸς, ἔνθα δήπου καὶ τιμὰς ἔχει ὁ αὐτὸς ἰχθύς. Ἀγκίστρῳ δὲ θηραθέντα ἰχθὺν οὐκ ἄν ποτε φάγοιεν οἵδε ἄνδρες, δεδιότες μή ποτε ἄρα αὐτῷ περιπαρεὶς ἔτυχεν ὁ παρὰ σφίσιν ἱερὸς καὶ θαυμαστὸς ἰχθὺς, ὃν εἶπον. Ἐὰν δὲ καὶ δικτύοις ἁλῶσί ποτε ἰχθύες, ταῦτα ἀνιχνεύουσι, καὶ μὴ παραλαθὼν ἐνέπεσεν ἐκεῖνος· καὶ προτιμῶσιν ἀθηρίαν, ἢ ἁλόντος ἐκείνου τὴν μάλιστα εὐθηρίαν. Λέγουσι δὲ αὐτὸν οἱ περίχωροι ἐκ τῶν Ὀσίριδος τραυμάτων γεγονέναι, νοοῦσι δὲ τὸν Ὄσιριν ἄρα τὸν αὐτὸν τῷ Νείλῳ εἶναι.

καὶ ἔοικεν — λαβεῖν] Ita Mediceus pro ὡς ἔοικεν — λαβών. Eandem rem narrat *Plutarchus* de Iside p. 353. In seqq. particulam καὶ a vocibus καὶ παραλαθὼν revocandam puto, et καὶ ταῦτα ἀνιχνεύουσι legendum. *Plutarchus* l. c. Oxyrynchum marinum facit piscem et carnivorum, qui Nilum intret. Quem intelligendum putem, definire non ausim; Caspius vero ὀξύρυγχος, quem infra XVII. 32. memorat *Aelianus*, certe ad genus acipenserum pertinet.

CAPUT XLVII.

Ὁ δὲ ἰχνεύμων ὁ αὐτὸς ἄρα καὶ ἄρρην καὶ θῆλυς ἦν, μετειληχὼς καὶ τῆσδε τῆς φύσεως καὶ τῆσδε, καὶ

σπείρειν τε καὶ τίκτειν τοῖς αὐτοῖς ἡ Φύσις δέδωκεν. Ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἀτιμότερον γένος οἱ ἡττηθέντες μετὰ τὴν μάχην· οἱ γὰρ κρατήσαντες ἀναβαίνουσι τοὺς ἡττημένους· καὶ εἰς αὐτοὺς σπείρουσιν· οἱ δὲ ἆθλον τῆς ἥττης Φέρονται, ὠδῖνάς τε ὑπομεῖναι, καὶ ὑπὲρ τοῦ τέως ἀντὶ πατέρων γενέσθαι μητέρες. Τοῖς γε μὴν πολεμιωτάτοις ἀνθρώπῳ ζώοις, ἀσπίδι τε καὶ κροκοδείλῳ, ἔχθιστον ὁ ἰχνεύμων· καὶ τόν γε πόλεμον αὐτῶν ἀνωτέρω εἶπον. Λέγονται δὲ οἱ ἰχνεύμονες ἱεροὶ εἶναι Λητοῦς καὶ Εἰληθυιῶν· σέβουσι δὲ αὐτοὺς Αἰγύπτιοι Ἡρακλεοπολῖται, ὥς Φασιν.

ὑπὲρ τοῦ τέως] Haec verba *Apostolius* IV. 65. omittit; nec intelligo equidem, quo pertineant Idem tamen male μητέρας exhibet, et pro ἔχθιστον habet ἐχθρός. Fabulam ineptam de alterno viverrae ichneumonis sexu, ex superstitione Aegyptiorum repetitam, alibi non reperi traditam. *Scholiastes* Nicandri ad Theriac. v. 190 ἰχνεύμων εἶδος ἀετοῦ, ἱερὸς Ἡρακλέους, ὡς Αἰγύπτιοι. ubi forte αἰλούρου legendum est.

CAPVT XLVIII.

Λυκάονι τῷ βασιλεῖ τῆς Ἠμαθίας γίνεται παῖς, ὄνομα Μακεδών, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα κέκληται μετὰ ταῦτα, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα οὐκ ἔτι Φυλάξασα. Τούτῳ δὲ ἄρα παῖς ἀνδρεῖος ἦν καὶ κάλλει διαπρεπὴς, Πίνδος ὄνομα· ἦσαν δὲ οἱ καὶ ἄλλοι παῖδες, ἀνόητοι δὲ οὗτοι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα οὐ ῥωμαλέοι. Οἵπερ οὖν χρόνῳ ὕστερον βασκήναντες τῷ ἀδελΦῷ τῆς τε ἀρετῆς καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, ἐκεῖνον μὲν διέΦθειραν, ἑαυτοὺς δὲ ἐπαπώλεσαν διδόντος δίκην κατὰ τὴν δίκην. Αἰσθόμενος γὰρ ὅδε ὁ Πίνδος τὴν ἐκ τῶν ἀδελΦῶν εἰς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν, τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ἀπέλιπεν, ᾤκει δὲ ἐν χώρᾳ, καὶ ἦν τῇ τε ἄλλῃ ῥωμαλέος, καὶ οὖν καὶ κυνηγετικὸς ἦν· καί ποτε ἐθήρα νεβροὺς, καὶ οἱ μὲν ἔθεον, ἢ ποδῶν εἶχον, ὁ δὲ μεταδιώκων εἶτα μέντοι τὸν ἵππον ἀνὰ κράτος ἤλαυνεν, καὶ τῶν μὲν συνθηρατῶν ἀποσπᾷ πολύ· οἱ νεβροὶ δὲ εἰς Φάραγγα κοίλην τε καὶ βαθυτάτην εἰσδύντες, καὶ ἑαυτοὺς σώσαντες, ἀπὸ τῆς ὄψεως τοῦ διώκοντος ἠΦανίσθησαν· οὐκοῦν ἀποπηδήσας τοῦ ἵππου ὁ

Πίνδος, ἐκεῖνον μὲν τῷ ῥυμῷ πρός τι τῶν παρεςώτων ἐξῆψε δένδρων, αὐτὸς δὲ οἷος ἦν ταῖς χερσὶ τὴν Φάραγγα διερευνᾶν καὶ μαςεύειν τὰς προειρημένας, εἶτα ἀκάει βοῆς, καὶ ἔλεγεν αὐτη, τῶν νεβρῶν μὴ ἅψῃ· ὅκϑν ἐπεὶ πολλὰ ἐπιβλέψας ὐδὲν ἐθεάσατο, ἔδεισε τὸ Φώνημα, ὡς ἔκ τινος αἰτίας κρείττονος προσπεσὸν, καὶ τότε μὲν ᾤχετο ἀπιὼν, καὶ τὸν ἵππον ἀπάγων. Τῇ δὲ ὑςεραίᾳ μόνος ἀφικνεῖται, καὶ πάρεισι μὲν εἰς τὴν Φάραγγα ὐδαμῶς, μνήμη τε τῆς Φωνῆς τῆς προσπεσύσης αὐτῷ ταῖς ἀκοαῖς, καὶ δέει. Στρέφοντι δ' ἐν ἑαυτῷ βυλὴν, καὶ διαπορῦντι, τίς ἦν ἄρα ὁ τῇ προτεραίᾳ ἀνας είλας αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν ἄγραν ὁρμῆς, καὶ περιβλέποντι, οἷα εἰκὸς, ἢ νομέας ὀρείυς, ἢ αὔλιον, ἢ θηρατὰς ἑτέρυς, μέγα τι χρῆμα ὁρᾶται δράκων, τὸ μὲν πλεῖςον τῦ σώματος ἐπισύρων, ὀλίγον δὲ ἀνατείνας ὡς πρὸς ἑαυτὸν τὴν δέρην αὐτὴν, καὶ ἦν ἡ δέρη σὺν τῇ κεφαλῇ ὑπὲρ τέλειον ἄνδρα τὸ μέγεθος. Εἶτα ὀφθεὶς ἐξέπληξεν· ὐ μὴν εἰς φυγὴν ὁ Πίνδος ἐξώρμησεν, ἀλλ' ἀθροίσας ἑαυτὸν σοφίᾳ περιέρχεται τὸν θῆρα· τῶν γὰρ ὀρνίθων, ὧν θύσας ἔτυχε, προσήγαγε, καὶ πρῦτεινέν οἱ ξένια ταῦτα, καὶ ἑαυτῦ ζωάγρια. Ὁ δὲ, οἷα δήπυ τοῖς δώροις μειλιχθεὶς, καὶ καταγοητευθεὶς ὡς ἂν εἴποις, ᾤχετο ἀπιών. Ταῦτα τὸν νεανίαν ἦσε, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀπέφερε τῷ δράκοντι μισθὸν σωτηρίας, ὡς ἄνθρωπος ἀγαθὸς, ὧν εἶχε θηραμάτων ἀπαρχὰς κεχαρισμένας, ἢ τῆς ἄγρας τῆς ὀρείυ, ἢ τῆς πτηνῆς. Καὶ τῷ μὲν τὰ τῆς προειρημένης δωροφορίας ἐνεργότατα ἦν, ὑπήχετο δὲ καὶ τὰ ἐκ τῦ δαίμονος εὐθηνεῖσθαι τῷ Πίνδῳ, καὶ ὁσημέραι χωρεῖν ἐς τὸ σοβαρώτερον· θηρῶντι μὲν γὰρ ἀπήντων εὐθηρίαι, ὅσαι τε τῶν ἐν ταῖς ὕλαις ζώων, τῶν τε ὀρνίθων ὅσαι. Ἦν ὖν αὐτῷ καὶ περιβολὴ, καὶ διῄρπε μέντοι καὶ κλέος ὡς ὁμόσε τοῖς θηρίοις ἰόντος, καὶ ἀτρέπτως αἱρῦντος αὐτά. Ἦν δὲ καὶ ἰδεῖν μέγας, καὶ οἷος ἐκπλῆξαι τῷ τε ὄγκῳ τῦ σώματος, καὶ τῇ εὐεξίᾳ προσ-

ἔτι· τῇ δὲ ὥρᾳ τὸ θῆλυ πᾶν ἀνέφλεγεν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐξάπτων ἦν δῆλος, καὶ ἐφοίτων ἐπὶ θήρας τὰς ἐκείνου, οἷα δήπου βεβακχευμέναι, ὅσον μέντοι γυναικῶν ἦν χῆρον· αἵγε μὴν συνοικοῦσαι τοῖς γεγαμηκόσι, Φρουρούμεναι μὲν τῷ νόμῳ, τῷ κλέει δὲ τοῦ κάλλους τοῦ κατὰ τὸν Πίνδον δεδουλωμέναι, προτίμων συνοικεῖν ἐκείνῳ, ἢ θεαὶ γεγονέναι· καὶ ἐτεθήπεσάν γε αὐτὸν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐφίλουν· ἐχθροὶ δὲ οἱ ἀδελφοὶ μόνοι ἦσαν. Καί ποτε θηρῶντα ἐλλοχῶσι μόνον, καὶ ποταμοῦ γε ἦν ἡ θήρα πλησίον, εἶτα ἐρήμῳ συμμάχων οἱ τρεῖς ἐπιςάντες ἔπαιον τοῖς ξίφεσι αὐτόν. Ὁ δὲ ἐβόα· ἀκούει ταῦτα ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ δράκων (ὀξυήκοον δὲ καὶ ὀξυωπέςατον τὸ ζῶόν ἐςιν) οὐκοῦν πρόεισι τῆς ἑαυτοῦ κοίτης, καὶ τοῖς ἀνοσίοις περιπλακεὶς, ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐς πνίγμα ἄγχων· αὐτὸς δὲ οὐ κατέλυσε τὴν φυλακὴν, ἐς τ' ἂν οἱ προσήκοντες τῷ νεανίᾳ, ποθοῦντες αὐτὸν, ἀφίκοντο καὶ ἐνέτυχον κειμένῳ· καὶ ὠλοφύροντο μὲν, προσελθεῖν δὲ ἐπὶ κηδεύσει τοῦ νεκροῦ οὐκ ἐτόλμων, δέει τοῦ φρουροῦ. Ὁ δὲ συνεὶς φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ, ὅτι ἀναςέλλει αὐτοὺς, ᾤχετο ἀπιὼν κατὰ πολλὴν τὴν σχολὴν, ἀπολιπὼν ἐκεῖνον τῆς τελευταίας ἐκ τῶν προσηκόντων χάριτος τυχεῖν. Οὐκοῦν καὶ ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς, καὶ ὁ γείτων τῷ φόνῳ ποταμὸς ἐκλήθη Πίνδος, ἐκ τοῦ νεκροῦ, καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν τάφου. Ἴδιον μὲν δὴ τῶν ζώων ἐκτίνειν χάριτας τοῖς εὐεργέταις, ὅπερ οὖν καὶ ἄνω λέλεκται, καὶ νῦν δὲ οὐχ ἥκιςα.

ἀποσπῶ πολὺ] Eodem modo *Xenophon* in Exped. Cyri VIII. 1. 6. Νεῶν μὲν ἀποσπάσας, ἐςρατοπεδεύσατο χωρίς. Supra VII. 6. ἀποσπᾶσθαι dixit. Eandem cum nostro historiam narrat *Tzetzes* Chiliad. IV. 135. v. 329.

τρέφοντι δ' ἐν ἑαυτῷ] Ita cum Gesnero scripsi pro δ' ἰδεῖν ἑαυτῷ, quod sensum omnem evertit.

περιβολῇ] *Gesnerus* ὑπερβολὴ emendat, idque interpretatur: nimium etiam fama ei attribuebat. Mihi genitivus deesse videtur nominis τύχης vel simile, et phrasin comparo cum *Strabonis* loco III. p. 213. καὶ ὑπερβολή τις ἐςι τοῦ κάλλους. Idem paulo post: ὑπερβολὴ δὲ καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων. Pro ἀτρίπτως *Ahresch* ad *Aeschylum* III. p. 152. ἀτρέςως reponit.

ἑταῖρος αὐτοῦ] Ita Mediceus pro αὐτῷ.

CAPVT XLIX.

Ἰδίᾳ δὲ καὶ ἐν τῇ Κλάρῳ τὸν Διὸς καὶ Λητοῦς τιμῶσιν οἱ Κλάριοι, καὶ πᾶν τὸ Ἑλληνικόν. Οὐκοῦν ὁ ἐνταῦθα

χῶρος τοῖς ἰοβόλοις θηρίοις ἀσιβής τε ἅμα καὶ ἔχθιςός ἐςι· τῦτο μὲν καὶ τῇ τῦ δαίμονος βυλῇ· πάντως δὲ καὶ πεφρικότων τῶν θηρίων αὐτὸν, ἅτε καὶ σώζειν θεὸν εἰδότα, καὶ μέντοι καὶ τὸν σωτῆρα, καὶ νόσων ἀντίπαλον τὸν Ἀσκληπιὸν φύσαντα. Ἀλλά γε καὶ Νίκανδρος οἷς λέγω μάρτυς, λέγει δὲ Νίκανδρος·

Οὐκ ἔχις, ὐδὲ φάλαγγες ἀπεχθέες, ὐδὲ βαθυπλὴξ
Ἄλσεσιν ἐν ζώοις σκορπίος ἐν Κλαρίοις.
Φοῖβος ἐπεί ῥ' αὐλῶνα βαθὺν μελίαισι καλύψας
Ποιηρὸν δάπεδον θῆκεν ἑκὰς δακετῶν.

ὁ ἐνταῦθα χῶρος] Lucum Apollinis ante urbem Clarum consitum memorat *Strabo* XIV. p. 951. *Pausanias* p. 406. ἐν δὲ τῇ Κολοφωνίων ἄλσος τε τῦ Ἀπόλλωνος καὶ δένδρα μελίαι, καὶ ὀ πόῤῥω τῦ ἄλσυς Ἄλης ποταμὸς ψυχρότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ.

ἐν ζώοις] *Gesnerus* εὐζώοις vel εὐθήροις malebat; *Triller* ἐνζώοις. Sequens ἐπεὶ ῥ' αὐλῶνα βαθὺν eidem Gesnero debes pro ἐπὶ ἐαυλῶνα βαθύ. quod Gronovius retinuit.

CAPUT L.

Ἀκύω λεγόντων ἐν Ἐρύκῃ, ἔνθα δήπυ καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης ὑμνύμενος νεώς ἐςιν (ὕπερ ὖν καὶ ἀνωτέρω τὴν μνήμην ἐποιησάμην, τῶν ἐκεῖθι περιςερῶν εἰπὼν τὰ ἴδια) εἶναι καὶ χρυσὸν πολὺν, καὶ ἄργυρον πάμπλειςον, καὶ ὅρμυς, καὶ δακτυλίυς μέγα τιμίυς· ἄσυλα δὲ εἶναι καὶ ἄψαυςα ταῦτα, τῷ τῆς θεῦ δέει· καὶ ἀεὶ τὺς ἄνω τῦ χρόνυ δι' αἰδῦς ἄγειν θαυμαςῆς καὶ τὴν δαίμονα τὴν προειρημένην, καὶ τὰ κειμήλια ἐκείνης. Ἀμίλκαν πυνθάνομαι τὸν Λίβυν συλήσαντα αὐτὰ, καὶ ἐργασάμενον χρυσίον καὶ ἀργύριον, εἶτα μέντοι διανεῖμαι τῇ ςρατιᾷ πονηρὰν νομὴν, καὶ ὑπὲρ τύτων αὐτὸν ἀλγεινότατα καὶ βαρύτατα αἰκισθέντα ἅμα καὶ κολασθέντα κρεμασθῆναι· πᾶν δὲ ὅσον αὐτῷ τῆς πράξεως, καὶ τῆς ἐκδίκυ θεοσυλίας ἐγένετο μέτοχον βιαίοις τε καὶ δεινοῖς χρήσασθαι θανάτοις· ἥτε πατρὶς ὡς εὐδαιμονιζομένη τέως αὐτῷ καὶ ζηλωτὴ δοκῦσα ἐν ὀλίγαις, τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰσκομισθέντων, ἥδε δύλη ἦν. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὴν παρῦσάν μοι χρείαν σεμνὰ ὄντα ὅλως ὐχ ὁρῶ πω, τὸ δὲ τοῖς λόγοις συγγενὲς τῦτο εἰρήσεται. Ἀνὰ

πᾶν ἔτος καὶ ἡμέραν πᾶσαν θύουσι τῇ θεῷ καὶ οἱ ἐπιχώριοι, καὶ οἱ ξένοι. Καὶ ὁ μὲν βωμὸς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὁ μέγιστός ἐστι, πολλῶν δὲ ἐπ' αὐτὸν καθαγιζομένων θυμάτων, ὅδε πανημέριος καὶ εἰς νύκτα ἐξάπτεται. Ἠὼς δὲ καὶ ὑπολάμπει, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἀνθρακιὰν, οὐ σποδὸν, οὐχ ἡμικαύστων τρύφη δάδων ὑποφαίνει· δρόσου δὲ ἀνάπλεώς ἐστι, καὶ πόας νεαρᾶς, ἥπερ οὖν ἀναφύεται ὅσαι νύκτες. Τάγε μὴν ἱερεῖα ἑκάστης ἀγέλης αὐτόματα φοιτᾷ, καὶ τῷ βωμῷ παρέστηκεν. Ἄγει δὲ ἄρα αὐτὰ πρώτη μὲν ἡ θεὸς, εἶτα ἡ δύναμίς τε, καὶ ἡ τοῦ θύοντος βούλησις. Εἰ γοῦν ἐθέλοις θῦσαι ὄιν, ἰδού σοι τῷ βωμῷ παρέστηκεν ὄϊς, καὶ δὴ χέρνιβος, καὶ κατάρξασθαι εἴτε αἶγα, εἴτε ἔριφον. Εἰ δὲ εἴης τῶν ἁδροτέρων, καὶ ἐθέλοις βοῦν θήλειαν, ἢ καὶ ἔτι πλείους, εἶτα ὑπὲρ τῆς τιμῆς, οὔτε ὁ νομεὺς ἐπιτιμῶν ζημιώσει, οὔτε σὺ λυπήσεις ἐκεῖνον. Τὸ γὰρ δίκαιον τῆς πράσεως ἡ θεὸς ἐφορᾷ, καὶ εὖ καταθεὶς ἵλεων ἕξεις αὐτήν· εἰ δὲ ἐθέλοις τοῦ δέοντος πρίασθαι λυσιτελέστερον, σὺ μὲν κατέθηκας τὸ ἀργύριον ἄλλως· τὸ δὲ ζῶον ἀπέρχεται, καὶ θῦσαι οὐκ ἔχεις. Ἴδιον μὲν δὴ καὶ Ἐρυκίνων ζώων εἰρήσθω καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐπὶ τοῖς ἄνω.

ἐν Ἐρύκῃ] Supra etiam IV. 2. reliquimus hanc scripturam pro eo, quod rectius etiam h. l. censet Gronovius Ἔρυκι. De divitiis et sanctitate templi Veneris Erycinae vide *Diodorum* Siculum T. I. p. 326. et *Pausaniam* VIII. p. 646.

δεκάτα ἐν ὀλίγαις] Ita recte distinguendum vidit *Hemsterhusius* ad *Lucianum* T. I. p. 4. Similiter Latini *inter paucos memorabilis* et similia dicunt. Deinceps etiam οὐδὴ δούλη ἦν mallem.

τῇ θεῷ] Ita scripsi cum Gesnero pro τῷ θεῷ. De Venere enim loquitur *Aelianus*. Deinceps ἐπ' αὐτοῦ magis mihi placeret.

ὅδε πανήμερios] Hanc Gesneri emendationem vulgatae lectioni ὁ δὴ praetuli. Paulo post cum eodem ἠὼς δὲ καὶ ὑπολάμπει scripsi, ubi vulgo sine sensu ὡς δὲ καὶ legebatur.

καὶ δὴ χέρνιβος] Hunc locum corruptum censeo, quem ita constituendum suspicor, dum libri scripti medelam afferunt: ὄϊς, καὶ δὴ χέρνιψ. καὶ κατάρξασθαι εἴτε αἶγα, εἴτε ἔριφον, εἰ δὲ εἴης τῶν ἁδροτέρων, καὶ ἐθέλοις βοῦν θήλειαν, ἢ καὶ ἔτι πλείους, (scilicet κατάρξασθαι) εἶτα et cet. Deinde εὐθὺς καταθεὶς legendum puto, *numerata sine mora pecunia*. Pro λυσιτελέστερον *Gesnerus* εὐτελέστερον substituit; vulgatam tamen tueri conatur *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 19.

FINIS TOMI PRIORIS.

TOMVS POSTERIOR.

LIBER VNDECIMVS.

CAPVT I.

Ανθρώπων Ὑπερβορέων γένος, καὶ τὰς τιμὰς Ἀπόλλωνος τὰς ἐκεῖθι, ᾄδουσι μὲν καὶ ποιηταὶ, ὑμνοῦσι δὲ καὶ συγγραφεῖς· ἐν δὲ τοῖς καὶ Ἑκαταῖος, οὐ Μιλήσιος, ἀλλ' ὁ Ἀβδηρίτης. Ἃ δὲ λέγει πολλά τε καὶ σεμνὰ ἕτερα, οὐ μοι νῦν ἡ χρεία παρακαλεῖν δοκεῖ αὐτά· καὶ οὖν καὶ εἰς ἄλλον ὑπερθήσομαι χρόνον ἕκαστα εἰπεῖν, ἡνίκα ἐμοί τε ἥδιον, καὶ τοῖς ἀκούουσι λῷον ἔσται· ἃ δὲ μοι μόνα ἥδε ἡ συγγραφὴ παραβάλλει, καὶ δεῖ λέγειν ταῦτα. Ἱεροί εἰσι τῷδε τῷ δαίμονι Βορέου καὶ Χιόνος υἱέες τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἑξαπήχεις τὸ μῆκος. Ὅταν οὖν οὗτοι τὴν νενομισμένην ἱερουργίαν κατὰ τὸν συνήθη καιρὸν τὸν προειρημένον ἐπιτελῶσιν, ἐκ τῶν Ῥιπαίων, οὕτω καλουμένων παρ' αὐτοῖς, ὀρῶν καταπέτανται κύκνων ἀμήχανα τῷ πλήθει τὰ νέφη· καὶ περιελθόντες τὸν νεὼν, καὶ οἱονεὶ καθήραντες αὐτὸν τῇ πτήσει, εἶτα μέντοι κατίασιν εἰς τὸν τοῦ νεὼ περίβολον, μέγιστόν τε μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος ὡραιότατον ὄντα. Ὅταν οὖν οἵτε ᾠδοὶ τῇ σφετέρᾳ μούσῃ τῷ θεῷ προσᾴδωσι, καὶ μέντοι καὶ οἱ κιθαρισταὶ συγκεκεράγωσι τῷ χορῷ παναρμόνιον μέλος· ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ κύκνοι συναναμέλπουσιν ὁμορροθοῦντες, καὶ οὐδαμῶς οὐδαμῆ ἀπηχὲς καὶ ἀπῳδὸν ἐκεῖνοι μελῳδοῦντες· ἀλλ' ὥσπερ οὖν ἐκ τοῦ χοροδέκτου τὸ ἐνδόσιμον λαβόντες, καὶ τοῖς σοφισταῖς τῶν ἱερῶν μελῶν τοῖς ἐπιχωρίοις συνᾴσαντες. Εἶτα, τοῦ ὕμνου τελεσθέντος, οἵδε ἀναχωροῦσι τῇ πρὸς τὸν δαίμονα τιμῇ τὰ εἰθισμένα λατρεύσαντες, καὶ ἀκούοντες τῶν θεῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν οἱ προειρημένοι, ὡς εἰπεῖν, χορευταὶ πτηνοὶ τέρψαντές τε ἅμα καὶ ᾄσαντες.

καὶ τὰς τιμὰς] Ita Mediceus. Vulgo articulus deest. Ex eodem sequentia emendata sunt, quae vulgata erant: παραλαβεῖν δοκεῖ ὄντα. Cod. Gesneri παραβαλεῖν.

Ἱεροί εἰσι τῷδε τῷ] Mediceus ἱεροί

εἶσι τιμῇ τῇδε. ex quo Gronovius εἰσὶ τοίνυν τῇδε efficit.

προσᾴδουσι — χορῷ] Ita ex Mediceo Gronovius. Vulgo προσᾴδουσι — συγκεκράγασι τῷ θεῷ. Sed malim praeterea cum *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 375. συγκεράσωσι legere, et in fine capitis ἀκούσαντες cum Gesnero. — Ceterum Hecataei commentarios de Hyperboreis commemorant *Diodorus* Siculus T. I. p. 158. Scholiastes *Apollonii* ad II. 677. et *Plinius* VI. 17. Operae pretium est hic ponere verba *Diodori* l. c. ὑπάρχειν δὲ καὶ κατὰ τὴν νῆσον τέμενός τε Ἀπόλλωνος μεγαλοπρεπὲς, καὶ ναὸν ἀξιόλογον — σφαιροειδῆ τῷ σχήματι. καὶ πόλιν μὲν ὑπάρχειν ἱερὰν τοῦ θεοῦ τούτου, τῶν δὲ κατοικούντων αὐτὴν τοὺς πλείστους εἶναι κιθαριστὰς, καὶ συνεχῶς ἐν τῷ ναῷ κιθαρίζοντας ὕμνους λέγειν τῷ θεῷ μετ' ᾠδῆς — βασιλεύειν δὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ τεμένους ἐπάρχειν τοὺς ὀνομαζομένους Βορεάδας ὄντας Βορέου καὶ κατὰ γένος διαδέχεσθαι ἀεὶ τὰς ἀρχάς.

CAPVT II.

Θύουσί τε καὶ ἄλλως οἱ Ἠπειρῶται τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ αὐτοὶ, καὶ πᾶν ὅσον τῶν ξένων ἐπίδημόν ἐστι θύουσι, καὶ τούτῳ ἤδη τὴν μεγίστην ἑορτὴν ἄγουσι μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους σεμνήν τε καὶ μεγαλοπρεπῆ. Ἔστι δὲ ἄνετον τῷ θεῷ ἄλσος, καὶ ἔχει κύκλῳ περίβολον, καὶ ἔνδον εἰσὶ κύκλῳ δράκοντες, τοῦ θεοῦ ἄθυρμα οὗτοί γε. Ἡ τοίνυν ἱερεία γυμνὴ παρθένος πάρεισι μόνη, καὶ τροφὴν τοῖς δράκουσι κομίζει. Λέγονται δὲ ἄρα ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔκγονοι τοῦ ἐν Δελφοῖς Πύθωνος εἶναι. Ἐὰν μὲν οὖν οὗτοι παρελθοῦσαν τὴν ἱέρειαν προσηνῶς θεάσωνται, καὶ τὰς τροφὰς προθύμως λάβωσιν, εὐθηνίαν τε ὑποδηλοῦν ὁμολογοῦνται, καὶ ἔτος ἄνοσον· ἐὰν δὲ ἐκπλήξωσι μὲν αὐτὴν, μὴ λάβωσι δὲ ὅσα ὀρέγει μειλίγματα, τἀναντία τῶν προειρημένων οἱ μὲν μαντεύονται, οἱ δὲ ἐλπίζουσι.

δράκοντες] Apud *Tristanum* T. I. p. 230. exstat numus graecus elegantissimus, in quo nuda virgo serpenti cibum offert. Eum ex h. l. explicat et ad Epirotas refert *Graevius* in Nova Sylloge Epistol. ab *Ublio* edita Vol. I. p. 551. Cum hoc sacrificio comparandus est omnino locus infra c. 16. ubi de sacro Lanuvii dracone.

CAPVT III.

Ἐν Αἴτνῃ δὲ ἄρα τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου τιμᾶται νεὼς, καὶ ἔστι περίβολα, καὶ δένδρα ἱερὰ, καὶ πῦρ ἄσβεστόν τε καὶ ἀκοίμητον. Εἰσὶ δὲ καὶ κύνες περί τε τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος ἱεροὶ, καὶ τοὺς μὲν σωφρόνως, καὶ ὡς πρέπει τε ἅμα καὶ χρὴ, παριόντας εἰς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος οἵδε σαίνουσι καὶ αἰκάλλουσι, οἷα δὴ φιλοφρονη-

σόμενοί τε καὶ γνωρίζοντες δήπου· ἐὰν δέ τις ᾖ χεῖρας ἐναγής, τοῦτον μὲν καὶ δάκνουσι καὶ ἀμύσσουσι· τοὺς δὲ ἄλλους, ἔκ τινος ὁμιλίας ἥκοντας ἀκολάστου, μόνον διώκουσι.

φιλοφρονησόμενοι] Ita audacter reposui duce Gesnero pro vulgato: φιλόφροσιν ἐνόμενοι. Codex alter Gesneri ἐννοούμενοι exhibebat. Ipse Gesnerus φιλοφρονιόμενοι emendabat. Ineptissime vulgatam defendit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 365.

CAPUT IV.

Τὴν Δήμητρα Ἑρμιονεῖς σέβουσι, καὶ θύουσιν αὐτῇ μεγαλοπρεπῶς τε καὶ σοβαρῶς· καὶ τὴν ἑορτὴν Χθόνια καλοῦσι. Μεγίστας οὖν ἀκούω βοῦς ὑπὸ τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος ἄγεσθαί τε πρὸς τὸν βωμὸν ἐκ τῆς ἀγέλης, καὶ θύειν ἑαυτὰς παρέχειν. Καὶ οἷς λέγω μάρτυς Ἀριστοκλῆς, ὅς που φησί·

Δάματερ πολύκαρπε, σὺ κὴν Σικελοῖσιν ἐναργής,
Καὶ παρ' Ἐρεχθείδαις· ἓν δέ τι . . . . μέγα
Κρίνετ' ἐν Ἑρμιονεῦσι· τὸν ἐξ ἀγέλης γὰρ ἀφειδῆ
Ταῦρον, ὃν οὐκ αἴρουσ' ἀνέρες οὐδὲ δέκα,
Τοῦτον γραῦς στείχουσα μόνη μόνον οὔατος ἕλκει
Τόν δ' ἐπὶ βωμόν· ὁ δ' ὡς ματέρι παῖς ἕπεται.
Σὸν τόδε, Δάματερ, σὸν τὸ σθένος· ἵλαος εἴης,
Καὶ πάντων θάλλοι κλᾶρος ἐν Ἑρμιόνῃ.

Χθόνια] Ita pro Χθονίαν scribendum esse viderunt *Meursius* Graeciae Feriatae VI. p. 280. et Gronovius, qui opportune affert locum *Pausaniae* II. 35. ubi Cererem ipsam Χθονίαν, festum diem χθόνια dici monet, et ipsam sacrificii pompam describit. Pauca istinc decerpam, quae ad Aelianum pertinent: τοῖς δὲ πέμπουσιν ἕπονται θήλειαν ἐξ ἀγέλης βοῦν ἄγοντες διειλημμένην δεσμοῖς τε καὶ ὑβρίζουσαν ἔτι ὑπ' ἀγριότητος· ἐλάσαντες δὲ πρὸς τὸν ναὸν οἱ μὲν ἔσω φέρεσθαι τὴν βοῦν ἐς τὸ ἱερὸν ἀνῆκαν ἐκ τῶν δεσμῶν, ἕτεροι δὲ ἀναπεπταμένας ἔχοντες τέως τὰς θύρας, ἐπειδὰν τὴν βοῦν ἴδωσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, προσέθεσαν τὰς θύρας· τέσσαρες δὲ ἔνδον ὑπολειπόμεναι γρᾶες, αὗται τὴν βοῦν εἰσὶν αἱ κατεργαζόμεναι· δρεπάνῳ γὰρ ἣ τις ἂν τύχῃ τὴν φάρυγγα ἀπέτεμε τῆς βοός· μετὰ δὲ αἱ θύραι τε ἠνοίχθησαν, καὶ παρελαύνουσιν οἷς ἐπιτέτακται. Sed inprimis huc pertinet Inscriptio dorica inter *Donianas* edita p. 136. quam miscre laceratam et male versam maxima ex parte restituere possem, si criticae operae in hac editione vacare liceret.

ὅς που φησί] Ita Mediceus pro ὅπου φ. Versus Aristoclis ex h. l. in *Analecta* sua transtulit litterarum graecarum decus, *Brunck*, T. II. p. 108. qui ἓν δ' ἔτι θαῦμα edidit. Vulgo locus in lacuna jacet. *Gesnerus* et *Meursius* τοῦτο addi volebant, Gronovius θαῦμα.

κρίνετ' ἐν] *Brunck* emendat κραίνετ' ἐν. In ultimo versu κλᾶρος ex Mediceo est pro κλῆρος.

CAPVT V.

Ἐν γῇ τῇ Δαυνίᾳ νεὼν μὲν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ᾄδουσιν· τοὺς δὲ ἐνταυθοῖ κύνας τρεφομένους ὑμνοῦσι τῶν μὲν Ἑλλήνων τοὺς ἀφικνουμένους σαίνειν, ὑλακτεῖν δὲ τοὺς βαρβάρους.

* Δαυνίᾳ] Ita pro Δαυλίᾳ legendum esse monuit Gronov. ex Auctore Mirabil. Auscult. p. 729 ubi est: λέγεται δὲ περὶ τὸν ὀνομαζόμενον τῆς Δαυνίας τόπον ἱερὸν εἶναι Ἀθηνᾶς Ἀχαίας καλούμενον, ἐν ᾧ δὴ καὶ πελέκεις χαλκοῦς καὶ ὅπλα τῶν Διομήδους ἑταίρων καὶ αὐτοῦ ἀνακεῖσθαι· ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ φασὶν εἶναι κύνας, οἳ τοὺς ἀφικνουμένους τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ σαίνουσιν, ὥσπερ τοὺς συνηθεστάτους.

CAPVT VI.

Ἐν Ἀρκαδίᾳ δὲ χώρα ἐστὶν ἱερὸν Πανός, Αὐλὴ δὲ τῷ χώρῳ τὸ ὄνομα. Οὐκοῦν ὅσα ἂν ἐνταυθοῖ τῶν ζώων καταφύγοι, ὥσπερ οὖν ἱκέτας ὁ θεὸς δι' αἰδοῦς ἄγων τὰ ζῶα, εἶτα μέντοι σώζει τὴν μεγίστην σωτηρίαν. Αὐτὰ γάρ τοι λύκοι οἱ διώκοντες παρελθεῖν εἴσω πεφρίκασι, καὶ ἀναστέλλονται μόνον θεασάμενοι, οὗ κατέφυγεν. Ἴδια δὲ καὶ τούτων τῶν ζώων ἔφυ πρὸς σωτηρίαν ἀγαθά.

CAPVT VII.

Ἐν Κουριδίῳ αἱ ἔλαφοι (πλῆθος δὲ ἄρα τούτων τῶν θηρίων ἐνταῦθά ἐστι, καὶ πολλοὶ θηραταὶ περὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν ἠνέμωνται) ὅταν καταφύγωσιν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐνταυθοῖ τιμήσιον, ἔστι δὲ ἄλσος μέγιστον, ὑλακτοῦσι μὲν οἱ κύνες, πλησίον δὲ ἐλθεῖν οὐχ ὑπομένουσιν· αἱ δὲ ἐστᾶσαι νέμονται ἄτρεστον καὶ ἀδεῆ τὴν νομήν, ἀπορρήτῳ τινὶ φύσει τὴν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τῷ θεῷ πιστεύουσαι αἱ ἔλαφοι.

Κουριδίῳ] Dubito, num recte habet nomen loci. Κούριον est oppidum Cypri, et regio Κουριάς, ut est apud *Stephanum* Byz. Oppidum *Ptolemaeus* V. 15. in latere meridionali insulae collocat juxta promontorium Κουριὰς ἄκρα, nunc *Capo delle Gate*. *Plinio* V. sect. 35. oppidum Curias audit. Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 1106. serpentes ἐν Κουρίῳ τῆς Κύπρου commemorat. Ergo h. l. Κουριάδι aut Κουρίῳ legendum videtur. De cervis Cypriis vide supra ad V. 56.

τιμήσιον] Cod. alter Gesneri τιμόσιον. ipse *Gesnerus* τιμητὸν malebat. Sed vulgatam lectionem defendit *Abresch* ad *Aeschyl.* III. p. 145. exemplo ὀρθώσιος, ἐλάσιος et similibus.

τὴν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν] Pro αὐτῶν recepi Medicei ἑαυτῶν. Ad articulum τὴν refertur φροντίδα, quod in editione Gronoviana omissum video.

CAPVT VIII.

Ἄνω που λέλεκταί μοι τὰς μυίας τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ τῇ τῆς πανηγύρεως ἐπιδημίᾳ ἑκούσας ἀφίστασθαι, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις, μετὰ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ ἀπιέναι. Ἐν δὲ τῇ Λευκάδι ἄκρα μέν ἐστιν ὑψηλή, νεὼς δὲ Ἀπόλλωνι ἵδρυται, καὶ Ἀκτιόν γε αὐτὸν οἱ τιμῶντες ὀνομάζουσιν. Οὐκοῦν τῆς πανηγύρεως ἐπιδημεῖν μελλούσης, καθ᾽ ἣν καί τι πήδημα πηδῶσι τῷ θεῷ, θύουσι βοῦν ταῖς μυίαις· αἱ δὲ ἐμπλησθεῖσαι τοῦ αἵματος ἀφανίζονται, δεκασθεῖσαι μὲν οὖν ἀπαλλάττονται αὗται· αἱ δὲ Πισαῖαι ἀδέκαστοι. Κρείττους ἄρα γε ἐκεῖναι, αἰδοῖ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μὴ μισθοῦ τὰ δέοντα πράττουσαι.

εἴποι τις] Ita Mediceus pro εἴπη. De Apolline Actio *Heraclides* apud *Clementem* Alexandrinum Admonit. p. 25. ἐν κτίσεσιν ἱερῶν περὶ Ἀκαρνανίαν φησίν, ἔνθα τὸ Ἄκτιόν ἐστιν ἀκρωτήριον καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀκτίου τὸ ἱερόν, ταῖς μυίαις προθύεσθαι βοῦν.

CAPVT IX.

Ἰκαρός ἐστι νῆσος, καὶ τῇ γε Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ἔγκειται· ἐνταῦθα τοίνυν νεώς ἐστιν Ἀρτέμιδος, καὶ πλήθη αἰγῶν ἀγρίων καὶ δορκάδων εὖ μάλα εὐτραφῶν, καὶ λαγῶν μέντοι. Τούτων οὖν ἐάν τις αἰτήσας λαβεῖν παρὰ τῆς θεοῦ, εἶτα ἐπιχειρήσῃ θηρᾶν, ὅσα ἂν ἔχῃ καλῶς, οὐ διαμαρτάνει τῆς σπουδῆς, ἀλλὰ καὶ λαμβάνει, καὶ τῷ δώρῳ χαίρει· ἐὰν δὲ μὴ αἰτήσῃ, οὔτε αἱρεῖ, καὶ δίδωσι δίκας, ἃς ἄλλοι λέγουσιν.

Ἰκαρός] *Strabo* XVI. p. p. 1110. Ἰκάριον insulam sinus Persici nominat cum templo Apollinis ταυροπόλου.

CAPVT X.

Εἶτα κύκνων μὲν τῶν Ῥιπαίων τῶν ἐν τοῖς Ὑπερβορείοις, ἐπεὶ λατρεύουσι τῷ Διὸς καὶ Λητοῦς ὁσημέραι φιλοπόνως, ἐποιησάμην μνήμην· ταύρου δὲ ἱεροῦ, ὅνπερ οὖν ἐκθειοῦσιν Αἰγύπτιοι, οὐκ ἐροῦμεν τὰ ἴδια; Καὶ πῶς ἡμᾶς οὐκ ἂν μέμψαιτο καὶ ἡ συγγραφή, καὶ ἡ Φύσις, ἧς καὶ τοῦτο ἔργον τε καὶ δῶρον; ἀλλὰ μήσιός γε οὐδὲ ταύτῃ ῥᾴθυμον, καὶ εἰκότως εἰρήσεται καὶ ἡ θεολογία ἤδε.

Θεὸς Αἰγυπτίοις ἐναργέστατος ὁ Ἆπις εἶναι πιστεύεται· γίνεται δὲ ἐκ βοὸς, εἰς ἣν οὐράνιον σέλας ἐμπεσὸν σπορᾶς αἴτιόν ἐστι τῷ προειρημένῳ. Ἕλληνες αὐτὸν καλοῦσιν Ἔπαφον, καὶ γενεαλογοῦσιν οἱ μητέρα Ἰὼ τὴν Ἀργείαν, τὴν Ἰνάχου· Αἰγύπτιοι δὲ ἐκβάλλουσι τὸν λόγον ὡς ψευδῆ, καὶ χρῶνται τῷ χρόνῳ μάρτυρι. Φασὶ γὰρ Ἔπαφον μὲν ὀψὲ καὶ κάτω γενέσθαι, τὸν δὲ Ἆπιν τὸν πρῶτον μυριάδας ἐτῶν παμπόλλας τὴν εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν προειληφέναι. Σημεῖα δὲ αὐτοῦ καὶ γνωρίσματα λέγει μὲν καὶ Ἡρόδοτος καὶ Ἀρισταγόρας· οὐχ ὁμολογοῦσι δὲ αὐτοῖς Αἰγύπτιοι, ἐννέα καὶ εἴκοσι γὰρ αὐτὰ εἶναί φασι, καὶ ἐμπρέπειν τῷδε τῷ ἱερῷ βοΐ. Τίνα δὲ ταῦτ' ἐστι, καὶ ὅπως διέσπαρται κατὰ τοῦ σώματος τοῦ ζώου, καὶ ὅν τινα τρόπον οἱονεὶ διήνθισται αὐτοῖς, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε· ὅτου δὲ τῶν ἀστέρων ἕκαστον σημεῖον διὰ συμβόλων αἰνίττεται τὴν φύσιν, Αἰγύπτιοι τεκμηριῶσαι ἱκανοί. Καὶ γάρ τοι καὶ τὴν ἄνοδον τὴν τοῦ Νείλου ὑποδηλοῦν σημεῖόν φασι, καὶ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα, ἀλλ' ὄψει τι καὶ σύμβολον, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν, ὅπερ οὖν αἰνίττεται τοῦ φωτὸς εἶναι τὸ σκότος πρεσβύτερον, καὶ τὸ μηνοειδὲς τῆς σελήνης κατηγορεῖ σχῆμα συνιέντι μέρος ἄλλο, καὶ ἄλλα δὲ ἐπὶ τούτοις ἄλλων τε αἰνίγματα βεβήλοις τε καὶ ἀμαθέσιν ἱστορίας θεοπρεποῦς οὐκ εὐσύμβολα ταῦτα ὀφθαλμοῖς ὄντα. Ὅταν δὲ διαῤῥεύσῃ ἡ φήμη τὸν θεὸν Αἰγυπτίοις τετέχθαι λέγουσα, τῶν γραμματέων τῶν ἱερῶν τινες, ὥσπερ οὖν μάθημα παιδὶ ἐκ πατρὸς παραδοθὲν ἀκριβοῦντες τὸν ὑπὲρ τῶν σημείων ἔλεγχον, ἥκουσιν ἐνταῦθα, οὗ τῆς θεοῦ φασιν Αἰγυπτίου βοὸς τὸ βρέφος ἐτέχθη· καὶ κατά γε τὴν ὑφήγησιν τοῦ Ἑρμοῦ τὴν πρεσβυτάτην, οἰκίαν τε ἐγείρουσιν, ἔνθα δήπου καὶ διαιτήσεται τήν γε πρώτην εἰς ἡλίου μὲν ἀνατολὰς ὁρῶσαν, τροφὰς δὲ τὰς τοῦ βρέφους ὑποδέξασθαι καὶ μάλα γε ἱκανήν, τεττάρων γὰρ δεῖ μηνῶν ἐν γάλακτι τόνδε εἶναι τὸν μόσχον. Ἐπὰν δὲ γένηται τραφεὶς, ἐνταῦθά τοι, ὑπανισχούσης

σελήνης νέας, ἀπαντῶσι γραμματεῖς ἱεροὶ καὶ προφῆται· καὶ μέντοι καὶ ναῦν ἀνὰ ἔτος ἐς τῦτο καὶ τῷδε τῷ δαίμονι ἱερὰν κοσμῦσι, καὶ ταύτῃ πορθμεύεσιν αὐτὸν ἐς Μέμφιν, ἔνθα φίλα τὰ ἤθη αὐτῷ, καὶ τριβαὶ κεχαρισμέναι, καὶ ἐνηβητήρια, καὶ δρόμοι, καὶ κονίςραι, καὶ γυμνάσια, καὶ θηλειῶν βοῶν ὡραίων οἶκοι, οἱονεὶ θάλαμοι, ὅτε ἐθέλοι, καὶ ἣν ἐρᾷ θυμὸς ἀναβαίνειν αὐτῷ· καὶ φρέαρ, καὶ κρήνη ποτίμυ νάματος· τῦτο γὰρ οἵ φασιν οἱ θεραπευταί τε καὶ ἱερεῖς λυσιτελεῖν ἀεὶ, Νείλῳυ πίνειν κάτα πιαίνεσθαι· καὶ γὰρ γλυκὺ τὅτυ τῦ ῥεύματος, καὶ εἰς ὄγκον σαρκῶν ὄντος ἀγαθῦ. Πομπὰς δὲ, ἃς πέμπυσι, καὶ ἱερυργίας ἐπιτελῦσι, τῦ νέυ ὕδατος καὶ δαίμονος τὰ θεοφάνια θύοντες Αἰγύπτιοι, καὶ χορείας χορεύυσι, καὶ θαλίας, καὶ πανηγύρεις, ἃς ἐπιτελῦσι, καὶ ὅπως αὐτοῖς καὶ πόλις ἅπασα καὶ κώμη δι' εὐφροσύνης ἔρχεται, μακρὰ ἂν εἴη λέγειν. Λεγει δὲ ἐκεῖνος, ἐν ὅτῳ τῇ ἀγέλῃ τόδε τὸ θεῖον ἐγένετο ζῶον, δοκεῖ τε εὐδαίμων καὶ ἔςιν, ἄγυσι δὲ Αἰγύπτιοι θαυμασόν γε αὐτόν. Μάντις τε ἦν ἄρα ἀγαθὸς ὁ Ἆπις, ὁ καθίζων μὰ Δία κόρας, ἢ πρεσβυτέρας γυναῖκας ἐπί τινων τριπόδων, ὐ δὲ μὴν πόματος ἱερῦ ἐμπιπλάς· ἀλλ' ὁ μέν τις εὔχεται τῷ θεῷ, τῷ δὲ αὐτῦ καὶ μαθεῖν ἐθέλει· παῖδες δὲ ἀθύροντες ἔξω, καὶ προς ἀλλήλυς σκιρτῶντες, ἐπίπνοοι γενόμενοι σὺν τῷ ῥυθμῷ αὐτὰ ἕκαςα προλέγυσιν, ὡς εἶναι Σάγραν τὰ λεχθέντα. Εἰκάζυσι δὲ ἄρα καὶ τῷ Ὥρῳ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, ὅνπερ ὖν πεπιςεύκασι φορᾶς καρπῶν καὶ εὐετηρίας αἰτιώτατον ἁπάσης. Ἔνθεν τοι καὶ ὑπὲρ τῆς πολυχροίας αὐτῦ φιλοσοφῦσι, τὸ ποικίλον τῶν τρόπων ὑπαινιττόμενοι διὰ συμβόλων. Λέγει δέ τις τῶν προφητῶν λόγος ὐ πᾶσιν ἔκπυςος, ὅτι ἄρα ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἐπενόησε ζῶον ὥςε σέβειν ἔμψυχον, εἶτα μέντοι προειλετο ταῦρον, ἁπάντων ὡραιότατον αὐτὸν εἶναι πεπιςευκώς, καὶ τῆς γε Ὁμηρεία κρίσεως τῆς ὑπὲρ τυτων κατ'

ἴχνια ἰών ὁ Μῆνις φασίν. Εἰπεῖν γὰρ ἐν Ἰλιάδι καὶ Ὅμηρον·

Ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων
Ταῦρος· ὁ γάρ τε βόεσσι μεταπρέπει ἀγρομένῃσι.

Οἷα δὲ μυθολογίαν ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου ἐκτρέπουσιν Αἰγύπτιοι τῇδε τῇ περὶ ζώων ἀληθείᾳ καὶ ἰδιότητι, οἱ τὰ περὶ τῶν ζώων γράψαντες, οὔ μοι δοκεῖ φίλα εἶναι.

ὃν περ ὢν] Mediceus ὢν addit. Sequens μήτιος Cod. alter Gesneri μίτιος scribit. *Gesnerus* μνήσιος emendat. De Api vide *Herodotum* II. 153. *Plinium* VIII. 46.

Ἡρόδοτος] Locus est III. 28. *Aristagoras* Aegyptiaca laudat *Plinius* XXXVI. sect. 17. de pyramidibus, et *Plutarchus* de Iside p. 352. F. — Deinde σκότος ex emendatione Gesneri recepi pro σκεῦος.

ἀκριβοῦντες] Ita cum Gesnero scripsi pro ἀκριβοῖ. Verba θεῷ φασιν corrupta censeo. Versio habet: *divina vacca.* θεοφανοῦς proxime ad vulgatum accedit; sed hanc veram esse lectionem non spondeo. — Vulgatum deinde τετάρτων ex Mediceo emendatum est.

ἱερὸν] Ita Mediceus pro ἱερόν. In seqq. ἀναβαίνειν αὐτῷ lego cum Gesnero pro αὐτόν. *Abresch* l. c. III. p. 109. legit praeterea: ὅτε καὶ ἰδίᾳ λοι ἂν αἱρεῖ θυμός.

τοῦτο γάρ οἱ] Postrema vox ex Mediceo accessit. Sequentia *Gyllius* interpretatus est, quasi ἀλλ' ὁ Νειλῷος legisset. Gronovius legendum conjicit ἀλλ' οἱ Νειλῷου πίνει. *Abresch* l. c. III. p. 184. δεῖ· Νειλῷου δὲ πίνειν, κατασπιαίνεσθαι. Equidem lego λυσιτελεῖν· εἰ γὰρ Νειλῷου πίνοι, κατασπιαίνεσθαι· ὡς γλυκέος τούτου τοῦ ῥεύματος — ὄντος. Verba enim καὶ γὰρ γλυκὺ tecta orationis structura abeꝛiant; nec quicquam juvat emendatio *Abreschii* l. c. p. 182. ὄντως ἀγαθὸν legentis. *Plutarchus* de Iside p. 353. λέγονται δὲ καὶ τὸν Ἆπιν ἐκ φρέατος ἰδίου ποτίζειν, τοῦ δὲ Νειλῴου παντάπασιν ἀπείργειν, οὐ μιαρὸν ἡγούμενοι τὸ ὕδωρ διὰ τὸν κροκόδειλον, ἀλλὰ πιαίνειν δοκεῖ καὶ μάλιστα πολυσαρκίαν ποιεῖν τὸ Νειλῷον ὕδωρ πινόμενον.

τῷ θεῷ, τῷ δὲ] *Gesnerus* ὁ δὲ αὐτοῦ legit, *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 216. τῷ θεῷ τῷδε, ὅ, τι καὶ αὐτοῦ. In seqq. *Jo. Fr. Gronovius* legebat: αὖθις ἑκάτῳ προλέγουσι τῶν ἐπὶ Σάγγῳ ἀληθέστερα.

τὸ ποικίλον τῶν τρόπων] *Gesnerus* recte, ut puto, καρπῶν emendat. Pro nomine Μῆνις idem Μνεῦις substituit. Infra tamen cap. 40. Aegypti rex Οἶνις τοῦ Μήνιδος ex Apione memoratur. *Herodotus* II. 120. Menen primum Aegypti regem commemorat. Apud *Diodorum* I. p. 108. Μνεύην nominatum legimus, sed *Poggii* versio Menam habet; nihil igitur inde porest confici, ut monet *Wesseling.* — Locus *Homericus* exstat Iliadis B. 480. ubi Mediceus lectionem vulgarium editionum sequitur; in Aeliano antea legebatur ἀγρομένοισι.

οἷα δὲ μυθολογίαν] Haec corrupta esse, nemo facile dubitet. In versione est: cetera quae Aegyptii animalium naturae scriptores de hac animante fabulantur, rerum veritate perversa, repetere mihi non libet. quasi *Gyllius* legisset: οἷα δὲ μυθολογοῦντες ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου Αἰγύπτιοι, οἱ τὰ περὶ τῶν ζώων γράψαντες, ἐκτρέπουσι τὴν περὶ ζώων ἀλήθειαν καὶ ἰδιότητα. *Abresch* l. c. p. 158. οἷα δ' εἰς μυθολογίαν — ἐκτρέπουσι emendat: aliam conjecturam vide ad *Thomam* p. 317. propositam. Mihi, dum certiorem medelam afferant Codices, legendum videtur: οἷα δὲ μυθολογοῦντες ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου ἐκτρέπουσιν εἰς φύσιν Αἰγύπτιοι οἱ τὰ περὶ ζώων γράψαντες, τῇδε τῇ περὶ ζώων ἀληθείᾳ καὶ ἰδιότητι οὔ μοι δοκεῖ φίλα εἶναι. Infra XII. 7. est Αἰγυπτίων σοφίας εἰς φύσιν ἐκτρεπόντων καὶ τὰ τοιαῦτα (τὰ περὶ

ζῶον nempe). — Ceterum cum hoc capite in multis convenit et conferri meretur *Diodorus* Siculus T. I. p. 95. cum notis *Wesselingii*, et caput περὶ φάτνης Ἄπιδος in *Eudociae* Ἰωνιᾷ p. 15.

CAPVT XI.

Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, φαίη ἂν ὁ λόγος, καὶ ἐχ ἵππον μὰ Δία, ἐδὲ μὴν τὸν ἐν αὐτῷ λόχον ἆδε, ἀλλὰ Μνεῦιν βῦν, καὶ τῦτον Αἰγύπτιοι ἡλίε φασὶν ἱερὸν, ἐπεὶ τόνγε Ἆπιν ἀνάθημα εἶναι σελήνῃ λέγεσιν. Ἴδιον δὲ ἄρα καὶ τέτῳ γνώρισμα ἐς τὸ εἶναι μήτε κίβδηλον, μήτε μὴν νόθον, ἀλλὰ φίλον τῷ θεῷ τῷ προειρημένῳ, φασὶν Αἰγύπτιοι· καὶ ὑπὲρ τῦδε ἱερεῖ ἄλλος. Ὃν δὲ ἤκεσα λόγον Αἰγύπτιον ἐς βάσανον τῦδε τῦ ταύρε καὶ ἔλεγχον, εἴτε ἐςὶ σπορᾶς κρείττονος, εἴτε μὴ, τῦτον εἰπεῖν ἐθέλω. Βόκχορις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, κατὰ κλέος ψευδὲς καὶ φήμην ἐδὲν λέγεσαν ὑγιὲς, ἐκ οἶδα ὅπως ἁρπάσας, δίκαιός τε ἐν ταῖς κρίσεσι ἐδόκει, καὶ πρὸς τὸ θεῖον τὴν ψυχὴν κεκοσμημένος, ἦν δὲ ἄρα ἔμπαλιν πεφυκὼς ἐκεῖνος· καὶ τὰ μὲν πλείω ἐῶ νῦν, τὸν δὲ Μνεῦιν λυπῆσαι θέλων Αἰγυπτίες, οἷα ἐργάζεται γῦν αὐτόν. Ταῦρον ἄγριον ἐπάγει οἱ ἀντίπαλον· ἐκῦν μυκᾶται μὲν ὁ Μνεῦις, ἀντεμυκήσατο δὲ ὁ ἔπηλυς· εἶτα ὑπὸ θυμῦ φέρεται ἐμπεσεῖν τῷ ταύρῳ τῷ θεοφιλεῖ μὲν ὁ ξένος, ἐπελθὼν δὲ καὶ σφάλλεται, καὶ εἰς περσαίας ἐμπεσὼν πρέμνον ἐπεσχέθη τὸ κέρας· ὁ δὲ κατὰ πλευρὰν ὁ Μνεῦις τιτρώσκων τῇ κεφαλῇ, ἀπέκτεινεν αὐτόν. Αἰδεῖται Βόκχορις, καὶ μισῦσιν αὐτὸν Αἰγύπτιοι. Εἰ δέ τις ἔχθιςος οἴεται ἐκ τῶν φυσικῶν λόγων εἰς μύθες ἐμπεσεῖν, μωρός ἐςι. Λέγω γὰρ, ὅσα τε δρᾶται ἐπὶ τοῖσδε τοῖς ταύροις, καὶ ὅσα ἐπράχθη, καὶ ἀκέω λεγόντων Αἰγυπτίων· ἐκ ἦν δὲ ἄρα, ἐ· ὡς τὸ ψευδὲς ἐκείνοις ἔχθιςόν ἐςι.

ἀλλ' ἄγε δὴ] Inepte alludit ad *Homericum* locum Odyss. Θ. 492. Deinceps λόχον ex emendatione *Wardi* recepi pro λόγον. Ex Mediceo est ᾆδε pro εἶναι; alter Codex Gesneri ἑαυτῷ λόγον ᾆδε. De bove Mneni laudat Gronovius *Diodorum* Siculum I. p. 119. *Plutarchum* de Iside p. 364. et *Ammianum* Libro XXII.

εἴτε ἐςὶ σπορᾶς] Ita Mediceus pro ἐπὶ σπορᾶς. Bocchorin regem Ae-

gypti ex *Diodoro* I. p. 59. et *Plutarcho* περὶ Δυσωπίας p. 529. memorat Gronovius; apud *Plutarchum* de Iside p. 354. Τεχνάτις Βακχόρεως πατὴρ nominatur.

κατὰ κλέος ψευδὲς] Etiam haec non recte habere videntur, nisi verbum ἁρπάσας ad ἔδοξεν δίκαιος referas. Mihi vero placet lectio, quam versio latina *Gyllii* sequitur: βασιλεὺς κλέος ψευδὲς καὶ φήμην οὐδὲν λέγουσαν ὑγιὲς ἐκ τῶν ὅπως ἁρπάσας.

ἐπελθὼν δὲ σφάλλεται] Ita scripsi ex emendatione *Wyttenbachii* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 85. Vulgo ἐθέλων δὲ καὶ σφ. Deinceps malim etiam ἐμπεσόντι.

οὐκ ἦν δὲ ἄρα] Vitium loci vidit etiam *Gesnerus*, quod *Abresch* l. c. p. 351. sanare conabatur legendo: οὐκ ᾔδειν δ' ἄρα ἦν, ὡς, aut ᾔδει δ' ἄρα οὗτος, ut referatur οὗτος ad praecedens τις. Propius ad vulgatum accederet ὁ κενὰ δ' ἄρα ἦν· ὡς et cet. si κενὰ pro μυθώδη exemplis defendi posset.

CAPVT XII.

Οἱ δελφῖνες, τὸ μὲν φιλόμουσον αὐτῶν, καὶ περὶ τὴν φωνὴν ᾠδικόν τε καὶ φιλόπονον, κεκήρυκταί τε καὶ εἰς πολλοὺς ἐξεφοίτησε· καὶ ὡς εἰσι φιλάνθρωποι, ἄλλοι τε εἶπον, καὶ ἡμεῖς ἄνω που διεξήλθομεν τῷ λόγῳ· ἐνταυθοῖ δὲ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς συνέσεως αὐτῶν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Ὅταν γοῦν δικτύῳ περιπέσῃ δελφὶς, τὰ μὲν πρῶτα ἡσυχάζει, καὶ φυγῆς οὐδέν τι μέμνηται, εὐωχεῖται δὲ τῶν συνεαλωκότων ἰχθύων, καὶ ὥσπερ ἐπὶ δαῖτα ἥκων κλητὸς εἶτα ἐμφορεῖται αὐτῶν· ὅταν δὲ αἴσθηται ἐπισυρόμενος ὅτι γίνεται τῆς γῆς πλησίον, ἐνταῦθά τοι τὸ δίκτυον διατραγὼν ἀπαλλάττεται, καὶ ἔστιν ἐλεύθερος. Ἐὰν δέ ποτε ἁλῷ, οἱ χαριέστεροι τῶν ἁλιέων ὁλόσχοινον αὐτοῦ διείραντες τῶν ῥινῶν, ἐπαφῆκαν αὐτόν· γνώρισμα δὲ τοῦτο, εἰ ἐμπέσοι ἄρα, τοῦ καὶ πρόσθεν ἁλῶναί τε καὶ σεσῶσθαι αὐτὸν περιφέρει· ὁ δὲ, οἷα τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος, οὐκ ἔτι πλησιάζει σαγήνῃ τὸ ἐντεῦθεν. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ ἂν ἁλῷ καὶ δεθῇ εἰς ἐν τῇ σκάφῃ, πολλοὶ περινήχονται δελφῖνες τὴν ἁλιάδα, καὶ ἐς τοσοῦτον πηδῶσί τε καὶ σκιρτῶσι δίκην ἱκετῶν, ἔς τε παθεῖν τι τοὺς ἁλιέας, καὶ οἰκτεῖραι μὲν τὸν δεσμώτην, εἶξαι δὲ τοῖς δεομένοις, καὶ ἀπολῦσαι αὐτοῖς τὸν ᾑρημένον·

διεξήλθομεν τῷ λόγῳ] Ita Mediceus pro διήλθομεν. Nescio an praeterea τῶν λόγων sit legendum. Conf. ad Libri XV. cap. 5. et 9. Initio ipsius capitis intelligo φιλόμουσον, sed quid sit delphinorum ᾠδικόν τε καὶ φιλόπονον περὶ φωνὴν plane ignoro. Versio latina interpretatur sensum, non verba: quamque admirabili ad vocis cantum studio concitentur.

ἐλέγχοιεν] *Plutarchus* de Solertia p. 978. ἀλλὰ διαρρήξαντες αὐτὰ περὶ

τὸν λόφον ὁλοσχοίνους ἀφῆκαν. In seqq. ἐμπέσοι ex Mediceo est pro ἐμπέσῃ. Ἀριστοτέλης] Hist. Anim. IX. 48. sed is, quod semel factum est, refert; quod *Aelianus* perperam ita interpretatur, quasi semper fiat. *Gesner.*

CAPUT XIII.

Δάφνιδος τοῦ βουκόλου τοῦ Συρρακουσίου, παθόντος ὑπὸ τῆς νύμφης ταῦτα δή που τὰ ὑμνούμενα, πέντε τροφίμους κύνας, τὸν Σάνον, καὶ τὸν Πόδαργον, καὶ τὴν Λαμπάδα, καὶ τὸν Ἄλκιμον, καὶ τὸν Θέοντα, θεασαμένους τοῦ δεσπότου τὰς πάθας, ἐπ᾽ αὐτῷ θάνατον ἑλέσθαι φασὶ, καὶ πολλὰ μὲν ὀδύρασθαι πρότερον, κλαῦσαι δὲ πάμπολλα.

Δαφνίδος] Cf. ad V. Hist. X. 18. et *Tzetzen* Chiliad. IV. 131. v. 261.

CAPUT XIV.

Διάφορα μὲν καὶ ποικίλα τῆς τῶν ἐλεφάντων ἰδιότητος ἄνω μοι λέλεκται· νῦν δὲ εἰρήσεται, ὅτι καὶ μνήμην ἀγαθόν ἐστι τὸ ζῶον τοῦτο, καὶ ἐντολὰς φυλάξαι οἶδε, καὶ μὴ ψεύσασθαι τὴν τῶν παρακαταθεμένων ὅτι ἐξ αὐτῷ προσδοκίαν τε καὶ ἐλπίδα. Ὅτε γοῦν Ἀντίγονος ἐπολιόρκει Μεγαρέας, ἐνὶ τῶν ἐλεφάντων τῶν πολεμικῶν συνετρέφετο καὶ θῆλυς, ὄνομα Νίκαια ταύτῃ. Ἡ τοίνυν τοῦ τρέφοντος αὐτὸν γυνὴ παιδίον ἔτυχε τεκοῦσα πρὸ ἡμερῶν τριάκοντα, καὶ παρακατέθετο φωνῇ τῇ Ἰνδῶν, ἧς ἀκούουσιν ἐλέφαντες. Ὁ δὲ καὶ ἐφίλει τὸ παιδίον, καὶ ἐφύλαττε, καὶ κειμένου πλησίον ἥδετο, καὶ κνυζομένου παρέβλεπε, καὶ καθεύδοντος τῇ προβοσκίδι τὰς μυίας ἀνεσόβει, καλάμου κλαδὶ τοῦ παραβαλλομένου εἰς τροφήν· εἰ δὲ μὴ παρῆν τὸ βρέφος, τότε καὶ τροφὴν ἀνεστέλλετο. Οὐκοῦν ἔδει τὴν τρέφουσαν αὐτὸ ἐμπλῆσαι μὲν τοῦ γάλακτος, παραθεῖναι δὲ τῷ κηδεμόνι· ἢ πάντως ἀγανακτῶν ἡ Νίκαια ἦν δῆλος, καὶ τεθυμωμένος, καί τι καὶ δρασείων τῶν δεινῶν. Πολλάκις δὲ καὶ ἀνακλαύσαντος αὐτοῦ, εἶτα τὴν σκάφην, ᾗ ἐνέκειτο, διέσεισε, παραμυθούμενος τῷ σεισμῷ τὸ βρέφος, οἷα δήπου φιλοῦσι καὶ αἱ τροφοὶ, καὶ αἱ τίτθαι δρᾷν, ποιῶν, ὦ ἄνθρωποι, ὁ ἐλέφας.

Μεγαρίας] Laudat Gronovius *Polyaenum* Strategem. IV. 6. 4. Eandem historiam de elephanto ex Phylarcho, sed minus integram refert *Athenaeus* XIII. p. 606. F.

ἀγανακτῶν] Ita h. l. exhibet Mediceus. Vulgo legitur: ἀγανακτοῦσα — τεθυμωμένος ὄντι καὶ δραστήριόν τι τῶν δεινῶν.

CAPUT XV.

Ζηλοτυπίαν ζώων ἐνεργοτάτην διαφόρων ἐν καιροῖς οἶδα εἰπών, πορφυρίωνος, καὶ κυνὸς, καὶ μέντοι καὶ πελαργοῦ νὴ Δία ἐκ τρίτου· νῦν δὲ ἔοικα λέξειν ἐλέφαντος ὀργὴν εἰς γάμον ἀδικουμένου. Μοιχευομένην γὰρ τὴν τοῦ πωλεύσαντος αὐτὸν καὶ τρέφοντος γυναῖκα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλαβὼν, δι' ἀμφοτέρων θάτερον πείρας τοῖν κεράτοιν, ἀπέκτεινε καὶ τὸν μοιχὸν καὶ τὴν μοιχευομένην, καὶ εἴασε κεῖσθαι κατὰ τῶν στρωμάτων τῶν ὑβρισμένων, καὶ τῆς εὐνῆς τῆς πεπατημένης, ὡς ἐλθόντα τὸν πωλευτὴν καταγνῶναι καὶ τὸ ἀδίκημα, καὶ τὸν τιμωρήσαντα αὐτῷ γνωρίσαι. Καὶ τοῦτο μὲν Ἰνδικὸν τὸ ἔργον, ἐκεῖθεν δὲ ἐξεφοίτησε δεῦρο. Ἀκούω δὲ καὶ ἐπὶ Τίτου Ῥωμαίων βασιλεύοντος, ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ταὐτὸν γεγονέναι· προστιθέασι δὲ, ὅτι ἄρα ὁ ἐνθάδε ἐλέφας ἀπέκτεινε μὲν ἀμφοτέρους, καὶ ἐν ἱματίῳ κατεκάλυψε, καὶ ἐλθόντι τῷ τροφεῖ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον κειμένους πλησίον ἀλλήλων ἀπέδειξε, καὶ τὸ κέρας δὲ, ᾧπερ οὖν διέπειρεν αὐτοὺς, καὶ τοῦτο ἡμαγμένον ἑωρᾶτο.

ἔοικα λέξειν] Cf. supra ad II. c. 11. — In fine capitis post τὸ κέρας Mediceus addidit δέ.

CAPUT XVI.

Ἴδιον δ' ἦν ἄρα τῶν δρακόντων καὶ ἡ μαντική. Ἐν γοῦν Λαουινίῳ τῷδε τῷ πολίσματι, ὅπερ τῆς Λατίνων χώρας ἐστὶ (κέκληται δὲ ἀπὸ τῆς Λατίνου θυγατρὸς Λαουινίας, ἡνίκα Λατῖνος Αἰνείᾳ συνεμάχησε κατὰ τῶν καλουμένων Ῥουτούλων, εἶτα ἐνίκησεν αὐτούς· ἔκτισε δὲ Αἰνείας ὁ Ἀγχίσου ὁ Τρὼς τὴν πόλιν τὴν προειρημένην· εἴη δ' ἂν τῆς Ῥώμης μητρομήτωρ, ὡς ἂν εἴποι τις· ἐντεῦθεν γὰρ ὁρμηθεὶς Ἀσκάνιος ὁ Αἰνείου καὶ Κρεούσης τῆς Τρῳάδος ᾤκισε τὴν Ἄλβαν, Ἀλβανῶν δὲ ἡ Ῥώμη ἄποικος) οὐκοῦν

ἐν τῷ Λαουινίῳ ἄλσος τιμᾶται μέγα καὶ δασὺ, καὶ ἔχει πλησίον νεὼν Ἥρας Ἀργολίδος. Ἐν δὲ τῷ ἄλσει φωλεός ἐστι μέγας καὶ βαθὺς, καὶ ἔστι κοίτη δράκοντος. Παρθένοι τε ἱεραὶ νενομισμέναις ἡμέραις παρίασιν εἰς τὸ ἄλσος ἐν ταῖν χεροῖν φέρουσαι μάζαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τελαμῶσι κατειλημμέναι· ἄγει δὲ αὐτὰς εὐθύωρον ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ δράκοντος πνεῦμα θεῖον, καὶ ἀπταίστως προΐασι βάδην καὶ ἡσυχῇ, ὥσπερ οὖν ἀκαλύπτοις ὁρῶσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Καὶ ἐὰν μὲν παρθένοι ὦσι, προσίεται τὰς τροφὰς ἁγνὰς ὁ δράκων, καὶ πρεπούσας ζώῳ θεοφιλεῖ· εἰ δὲ μὴ, ἄπαστος μένει, προειδότος αὐτοῦ τὴν φθορὰν, καὶ μεμαντευμένου. Μύρμηκες δὲ τὴν μάζαν τὴν τῆς διακορηθείσης εἰς μικρὰ καταθρύψαντες, ὡς ἂν εὔφορα αὐτοῖς εἴη, εἶτα ἐκφέρουσιν ἔξω τοῦ ἄλσους, καθαίροντες τὸν τόπον. Γνωρίζεταί τε ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸ πραχθὲν, καὶ αἱ παρελθοῦσαι ἐλέγχονται· καὶ ἥγε τὴν παρθενείαν αἰσχύνασα ταῖς ἐκ τοῦ νόμου κολάζεται τιμωρίαις. Μαντικὴν μὲν δὴ δρακόντων ἂν ἀποφήναιμι τὸν τρόπον τοῦτον.

Λαουινίῳ] Scripsi cum Gesnero pro Λανουινίῳ — Λανουινίας. Deinde vulgatum ἐνίκησε cum *Freinshemio* ad *Florum* l. 14. ἔκτισε restitui, quod sensus postulat. ψαῦσε pro ψῆγσε debetur Mediceo libro.

ἄπαστος μένει] Praetuli singularem cum Gesnero vulgato ἄπαστοι μένουσι; soloeca tamen vel sic verborum structura manet; quod quidem vitium ab Aeliani elegantia non plane alienum est. Ceterum recte monuit Gesnerus Aelianum nominum similitudine deceptum temere miscere Lavinium et Lanuvium; de Lanuvino dracone locus classicus est *Propertii* IV. Eleg. 8. Cf. *Cicero* de Divinat. I. 36. et Venerandus mihi *Heynius* ad *Virgilii* Aeneid. VII. 682.

CAPVT XVII.

Λέγει μὲν οὖν Ὅμηρος·

Χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς.

Οὐκοῦν ἔχει τι καὶ δράκων ὁ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τιμαῖς θειότερον, καὶ εἰδέναι οὐ λυσιτελὲς αὐτόν. Καὶ ὅγε λέγω, τοιοῦτόν ἐστιν· Ἐν Μελίτῃ τῆς Αἰγύπτου δράκων ἐστὶν ἱερὸς ἐν πύργῳ, καὶ τετίμηται, καὶ ἔχει θεραπευτὰς καὶ ὑπηρέτας· καὶ κεῖταί οἱ τράπεζα, καὶ κρατὴρ· εἰς τοῦ-

τον οὖν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἄλφιτα ἀναδεύσαντες μελικράτῳ, εἶτα ἀπίασι· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὑποστρέψαντες κενὸν τὸν κρατῆρα εὑρίσκουσιν. Οὐκοῦν ὁ πρεσβύτατος τῶνδε τῶν ὑπηρετῶν ἵμερον δριμύτατον ἔσχε θεάσασθαι τὸν δράκοντα, καὶ παρελθὼν μόνος, καὶ ποιήσας τὰ εἰθισμένα, ὑπαπέστη· ὁ δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὁ δράκων εἱστιᾶτο· καὶ τὰς θύρας ὁ πολυπράγμων ἀνοίξας, ἔτυχε γὰρ κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐπικλείσας, ψόφον εἰργάσατο ἰσχυρόν. Ὁ δράκων δὲ ἠγανάκτησε, καὶ ἀνεχώρησεν· ὁ δὲ ἰδὼν ὃν ἐπόθει σὺν τῷ ἑαυτοῦ κακῷ, γίνεται μὲν ἔκφρων, εἰπὼν δὲ ὅσα εἶδε, καὶ ὡς ἠσέβησεν ὁμολογήσας, ἦν ἄφωνος, εἶτα οὐ μετὰ μακρὸν πεσὼν ἀπέθανεν.

Ὅμηρος] Locus est in Iliade Υ. 131. — Deinde pro Μελίτη Cel. *Valckenair* ad *Herodotum* p. 138. ubi sacri Thebaidos dracones memorantur, Μετήλει legendum putat.

εἶτα οὐ μετὰ μακρὸν] Mediceus μικρόν. Hinc *Jac. Gronov.* emendabat εἶτα οὖν μετὰ μικρόν. De Draconibus Aegyptiis est etiam locus in *Aelii Lampridii* Heliogabalo p. 111. Aegyptios dracunculos Romae habuit, quos illi agathodaemonas vocant.

CAPUT XVIII.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ταῦτ' ἐστιν. Ὁ ταὼς ὑπὲρ τοῦ μὴ βασκανθῆναι λίνου ῥίζαν οἱονεὶ περίαπτον φυσικὸν ἀναζητήσας, ὑπὸ τῇ ἑτέρᾳ πτέρυγι βύσας περιφέρει. Λέγονται δὲ, καὶ ἵππου τὰ οὖρα εἰ ἐπισχεθῇ, παρθένον λύσασαν ἣν φορεῖ ζώνην, ἐὰν αὐτὸν παίῃ κατὰ τοῦ προσώπου τῇ ζώνῃ, παραχρῆμα ἐξουρεῖν ἀθρόως, καὶ τῆς ὀδύνης παύεσθαι. Θήλειαν δὲ ἵππον εἰς ἀφροδίσια λυττήσασαν πάνυ σφόδρα παῦσαι ῥᾳδίως ἐστὶν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, εἴ τις αὐτῆς ἀποκείρῃ τὰς κατὰ τοῦ τένοντος τρίχας· αἰδεῖται γὰρ, καὶ οὐκ ἀγανακτήσει, καὶ παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ τοῦ σκιρτήματος τοῦ πολλοῦ, κατηφήσασα ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ. Τοῦτό τοι καὶ Σοφοκλῆς αἰνίττεται ἐν τῇ Τυρῷ τῷ δράματι, πεποίηται δέ οἱ αὐτὴ λέγουσα, καὶ ἃ λέγει ταῦτά ἐστι·

Κόμης δὲ πένθος λαχαροπώλου δίκην,
Ἥτις συναρπασθεῖσα βουκόλων ὑπὸ

Μάνδραισιν ἱππείοισιν ἀγρία χερὶ
Θέρος θεριςθῆ ξανθὸν αὐχένων ἄπο.
Σπασθεῖσα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων ποτῶν
Εἴδει σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ', ὕπο
Κουραῖς ἀτίμως διατετιλμένης φόβης.
Ἂν οἰκτίρμων τις οἰκτείρῃ ὃν ἵππον
Ἴσουσιν αἰσχύνησιν οἷα μαίνεται
Πενθοῦσα, καὶ κλαίουσα τὴν πάρος φόβην.

λυττήσασαν] Codex alter Gesneri λυγγήσασαν. Locus *Aristotelis* est H. A. VI. 18. αἱ μὲν οὖν ἵπποι ὅταν ἀποκείρωνται, ἀποπαύονται τῆς ὁρμῆς μᾶλλον καὶ γίνονται κατηφέστεραι. *Plinius* VIII. c. 42. Equarum libido extinguitur juba tonsa.

κόμης] Codex alter Gesneri cum Mediceo λαχανοπώλη habet. *Grotius* in Excerptis Stobaei p. 141. ita hunc versum restituit; κόμης δὲ λαχάνου τ' ἄνθος ἀπώλεσεν δίκην. Pro ἱππείοισιν Mediceus ἱππίασιν. *Grotius* ἱππείαισιν.

ἄπο· σπασθεῖσα] Ita cum Grotio Gronovius pro ἀποσπασθεῖσα. In seqq. Codex alter Gesneri ἴδει, Grotius εἶδε, deinde ἀγασθεῖσα.

διατετιλμένης] Ita ex Mediceo Gronovius pro διατετμημένης. Deinde Mediceus habet: Κοῦαν ἂν οἰκτίρμων τις οἰκτείρῃ ὃν ἱππεύουσιν. *Grotius* edidit: τὴν δ' ἵππον οἰκτίρμων τις οἰκτείροιεν ἂν ἰδών νιν αἰσχύνῃσιν. *Gronovius* conjiciebat: κ' ἀνὴρ ἂν οἰκτίρμων τις οἰκτείροι ὑπὸ ὄσησιν αἰσχύνῃσιν. Tentavit fragmentum hoc variis conjecturis *Reiske* Animadv. in *Sophoclem* p. 54. Ipse manum abstineo, confisus hunc etiam locum persanatum iri in nova *Brunckii* editione, qua *Sophoclis, Euripidis* et *Aeschyli* tragoedias complectetur.

CAPUT XIX.

Μελλούσης δὲ οἰκίας καταφέρεσθαι αἰσθητικῶς ἔχουσιν οἵ τε ἐν αὐτῇ μῦες, καὶ μέντοι καὶ γαλαῖ, καὶ φθάνουσι τὴν καταφορὰν, καὶ ἐξοικίζονται. Τοῦτό τοι καί φασιν ἐν Ἑλίκῃ γενέσθαι. Ἐπειδὴ γὰρ ἠσέβησαν ἐς τοὺς Ἴωνας τοὺς ἀφικομένους οἱ Ἑλικήσιοι, καὶ ἐπὶ βωμοῦ ἀπέσφαξαν αὐτοὺς, ἐνταῦθα δήπου τὸ Ὁμηρικὸν τοῦτο, Τοῖσι δὲ θεοὶ τέρατα προὔφαινον· πρὸ πέντε γὰρ ἡμερῶν τοῦ ἀφανισθῆναι τὴν Ἑλίκην, ὅσοι μῦς ἐν αὐτῇ ἦσαν, καὶ γαλαὶ, καὶ ὄφεις, καὶ σκολόπενδραι, καὶ σφονδύλαι, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἦν τοιαῦτα, ἀθρόα ὑπεξῄει τῇ ὁδῷ τῇ εἰς Κορίαν ἐκφερούσῃ. Οἱ δὲ Ἑλικήσιοι ὁρῶντες ταῦτα πραττόμενα ἐθαύμαζον μὲν, οὐκ εἶχον δὲ τὴν αἰτίαν συμβαλεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν τὰ προειρημένα ζῶα, νύκτωρ γίνεται σεισμὸς, καὶ συνιζάνει ἡ πόλις, καὶ ἐπικλύσαντος πολλοῦ κύματος, ἡ Ἑλίκη ἠφανίσθη· καὶ

κατὰ τύχην Λακεδαιμονίων ὑφορμοῦσαι τῇ πόλει δέκα νῆες, συναπώλοντο τῇ προειρημένῃ θαλάσσης ἐπικλύσει πολλῇ. Χρῆται δὲ ἅμα εἰς τιμωρίαν τῶν ἀσεβῶν ἀνδρῶν ὑπηρέταις τοῖς ζώοις ἡ δίκη, καὶ τοῦδε μαρτύριον. Παντεδίδας ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστείλας διὰ τῆς Σπάρτης ἐλθεῖν τοὺς ἐς Κύθηρα ἀπιόντας τῶν περὶ τὸν Διονύσιον τεχνιτῶν, εἶτα καθήμενος ἐν τῷ ἐφορείῳ, ὑπὸ κυνῶν διεσπάσθη.

Ὁμηρικὸν] Respicit locum ex Odyssea M. 394. τοῖσιν δ' αὐτίκ' ἔπειτα θεοὶ τέρατα προὔφαινον. Casum Helices commemorat *Pausanias* VII. 24. *Philo* T. II. p. 514. poetae alicujus locum exscripsit; et versuum fragmenta conservavit de hac clade: ἐπεὶ καὶ κατὰ Πελοπόννησόν φασι τρεῖς Αἴγειραν Βοῦράν τε καὶ ὑψηλὴν Ἑλίκειαν τείχεσιν, ἣ τάχ' ἔμελλε περὶ βρύα μυρία φύσειν. Reliquos scriptores laudavit *Wesseling* ad *Diodorum* II. p. 40. qui vulgatum ἐς Κορίαν acute in Κερύνειαν mutat. Nam prope Helicen in colle ad viam militarem Cerynea oppidulum positum erat, teste *Pausania* VII. p. 589.

ὑφορμοῦσαι] *Oudendorp.* ad *Thomam* p. 657. ἐφορμοῦσαι emendat. Nomen Παντεδίδας *Valckenair* ad *Herodotum* p. 346. mutat in Παντελίδας, quod quidem analogiae magis consentaneum esse concedo.

CAPUT XX.

Ἐν Σικελίᾳ Ἀδρανός ἐστι πόλις, ὡς λέγει Νυμφόδωρος, καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀδρανοῦ νεὼς ἐπιχωρίου δαίμονος, πάνυ δὲ ἐναργῆ φησιν εἶναι τοῦτον. Καὶ τὰ ἄλλα μὲν ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγει, καὶ ὅπως ἐμφανής ἐστι, καὶ ἐς τὸ τῶν δεομένων προχείρως εὐμενής τε ἅμα καὶ ἵλεως εἰσόμεθα· νῦν δὲ καὶ ἐκεῖνα εἰρήσεται. Κύνες εἰσὶν ἱεροὶ, καὶ οἵδε θεραπευτῆρες αὐτοῦ, καὶ λατρεύοντές οἱ, ὑπεραίροντες τὸ κάλλος τοὺς Μολοττοὺς κύνας, καὶ σὺν τούτῳ καὶ τὸ μέγεθος, χιλίων οὐ μείους τὸν ἀριθμόν. Οὐκοῦν οὗτοι μεθ' ἡμέραν μὲν αἰκάλλουσί τε καὶ σαίνουσι τοὺς ἐς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος παριόντας, εἴτε εἶεν ξένοι, εἴτε ἐπιχώριοι. Νύκτωρ δὲ τοὺς μεθύοντας ἤδη, καὶ σφαλλομένους κατὰ τὴν ὁδὸν, οἵδε πομπῶν δίκην καὶ ἡγεμόνων τε μάλα εὐγενῶς ἄγουσι, προηγούμενοι ἐς τὰ οἰκεῖα ἕκαστον. Καὶ τῶν μὲν παροινούντων τιμωρίαν ἀρκοῦσαν εἰσπράττονται, ἐμπηδῶσι γὰρ, καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῖς καταῤῥηγνύουσι, καὶ σωφρονίζουσιν ἐς τοσοῦτον αὐτούς· τοὺς γε μὴν πειρωμένους λωποδυτεῖν διασπῶσι πικρότατα.

Ἀδρανὸς] *Diodorus* Siculus T. I. p. 671. Διονύσιος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ πόλιν ἔκτισεν ὑπ' αὐτὸν τὸν τῆς Αἴτνης λόφον, καὶ ἀπό τινος ἐπιφανοῦς ἱερῦ προσηγόρευσεν αὐτὴν Ἀδρανόν. *Plutarchus* in Timoleonte p. 241. ait esse urbem μικρὰν μὲν, ἱερὰν δ' Ἀδρανῦ, θεῦ τινος τιμωμένυ διαφερόντως ἐν ὅλῃ τῇ Σικελίᾳ. Ceteri per Siciliam venerati videntur, quoniam Adrano patre Dii Palici, quos omnes studiose colebant Siculi, progeniti essent. *Hesychius*: Παλικοὶ, Ἀδρανῦ δύο γεννῶνται υἱοὶ Παλικοί. Ita *Wesseling* ad *Diodorum*. Reliqua, quae de h. l. nugatur *Ulitius* ad *Gratii* Cyneg. v. 438. a Gronovio inserta notis, non desiderabit sanus lector. Diversa situ est κώμη Ἀδράνων Siciliae commemorata a *Diodoro* II. p. 502. ab eodem ut videtur deo cognominata. Ceterum, si accurate consideraveris, quae Callias et Polemon apud *Macrobium* Saturn. V. 19. et *Diodorus* I. p. 471. de diis Palicis eorumque τεμένει commemorant, non dubitabis generis aut cultus cognationem Adrano cum Palicis, atque utrisque cum Vulcano intercessisse. De Vulcani templo in monte Aetna supra c. 3. haud procul situm fuisse puto τέμενος Palicorum, de quo *Diodorus*: ἔτι δὲ τὸ τέμενος ἐν πεδίῳ θεοπρεπεῖ κείμενον, καὶ στοαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις καταλύσεσιν ἱκανῶς κεκοσμημένον.

σωφρονίζυσι] Ita cum Gesnero scripsi pro σωφρονῦσι, quod locum hic non habere videtur posse.

CAPVT XXI.

Κοχλίας δὲ ἄρα θαλάττιος ὁ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γινόμενος, ὡραιότατος ἰδεῖν ἦν, καὶ μέγιςος. Ἔςι μὲν γὰρ Φοίνιξ τὸ ἔλυτρον, ἔχει δὲ καὶ ἕλικα μέσην, διηνθισμένην καὶ πεποικιλμένην ὑπὸ τῆς Φύσεως· κόσμῳ δὲ περιττῷ ςέφανον ἂν εἴποις ὁρᾷν, ἔκ τινος πολυχροίας ἀνθῶν ποικίλης διαπλακέντα, πρασίνων τε, καὶ χρυσοειδῶν, καὶ κινναβαρίνων, ἐναλλὰξ τῶν χρωμάτων κατεσπαρμένων τοῖς διαςήμασιν ἴσοις.

ἕλικα μέσην] Hoc cum Gesnero vulgato μεσὴν substitui. Sed in seqq. malo etiam ὑπὸ τῆς φύσεως κοσμῳ περιττῷ· ςέφανον δὲ εἴποις ἂν ὁρᾷν.

CAPVT XXII.

Τὸν δελΦῖνα ἡ Φύσις ἀεικίνητον εἰργάσατο, ὥς Φασι, καὶ πέρας τύτῳ τῆς κινήσεως τὸ καὶ τῦ βίυ τέλος. Ὕπνυ γῦν δεόμενος μετεωρίσας τὸ σῶμα, καὶ αναπλεύσας ἐπ' ἄκρον τὸ ὕδωρ, ὡς ὁρᾶσθαι πᾶς, καταδαρθάνει τηνικάδε· ἄϋπνος δὲ, καὶ ἄμοιρος τῦδε τῦ θεῦ, ὐδὲ ὗτός ἐςιν. Ὅτε γῦν καθεύδει, ὠθεῖται εἰς βυθὸν, ἕως ψαύσῃ τῆς κάτω γῆς· ὅταν δὲ προσπελασθῇ αὐτῇ, διυπνίζεται κρυσθεὶς πρὸς τὸ δάπεδον, εἶτα ἀναδύνει· καὶ πάλιν εἰς ὕπνον ὑπαχθεὶς, καὶ νικώμενος τῦ θεῦ, κατολισθαίνει, καὶ αὖθις ἀΦυπνισθεὶς τῇ αὐτῇ κρύσει

ἀναπλεῖ πάλιν· καὶ πολλάκις δρᾷ τοῦτο, μεταξὺ ἡσυχίας καὶ ἐνεργείας ὤν, οὐ μὴν εἰς ἀκινησίαν ἐκπίπτων παντελῆ ποτε.

ἀεικίνητον] Exscripsit hinc *Apostolius* VI. 98. Recte etiam laudat Gronov. locum *Aristotelis* H. A. IV. 10. ὁ δελφὶς καὶ φώκαινα καὶ ὅσα αὐλὸν ἔχει, ὑπερέχοντα (τὸν αὐλὸν) καθεύδει τῆς θαλάσσης, δι' οὗ καὶ ἀναπνέουσιν ἠρέμα κινοῦντες τὰς πτέρυγας. sed *Aelianus* secutus est *Plutarchum* de Solertia p. 979. καὶ πόσῳ σοφώτερον τὸ τοῦ δελφῖνος, ᾧ στῆναι μὲν οὐ θέμις, οὐδὲ παύσασθαι φορᾶς, ἀεικίνητος γὰρ ἐστιν ἡ φύσις αὐτοῦ καὶ ταὐτὸν ἔχουσα τὸ ζῆν καὶ τοῦ κινεῖσθαι πέρας· ὅταν δὲ ὕπνου δέηται μετεωρίσας ἄνω τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάττης ὕπτιον ἀφῆκε διὰ βάθους, αἰώρας τινὰ σάλῳ κομιζόμενος ἄχρι προσπεσεῖν καὶ ψαῦσαι τῆς γῆς· οὕτω δ' ἐξυπνισθεὶς ἀναῤῥοιζεῖ καὶ πάλιν ἄνω γενόμενος ἐνδίδωσιν, καὶ φέρεται κινήσει τινὰ μεμιγμένην ἀνάπαυσιν αὐτῷ μηχανώμενος.

CAPUT XXIII.

Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γίνεται ἰχθὺς πλατὺς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν βούγλωττον, ὥς φασι. Καὶ φολίδας μὲν οὐ σφόδρα τραχὺς ἐστι προσαψαμένῳ· τὴν δὲ χρόαν ὑπόχρυσός ἐστι, μελαίναις τε γραμμαῖς ἐς τὸ οὐραῖον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρας καταγέγραπται, εἴποι τις ἂν αὐτὰς εἶναι χορδὰς ἐκτεταμένας, ἔνθεν τοι καὶ ἰχθὺς αὐτὸς κιθαρῳδὸς κέκληται· τὸ στόμα δὲ αὐτῷ συνίζει, καὶ ἔστι μέλαν ἰσχυρῶς, ζώνη γε μὴν κροκοειδεῖ κατείληπται· πεποίκιλται δέ οἱ ἡ κορυφὴ διαφόρως, τῇ τε χρυσοειδεῖ αὐγῇ, καὶ μέντοι καὶ μελαίναις τισὶ περιγραφαῖς· πτερύγια χρυσοειδῆ ἔχει· μέλαινα δὲ αὐτῷ ἡ οὐρὰ, πλὴν τῶν ἄκρων· ταῦτα δὲ λευκὰ ἰσχυρῶς. Καὶ ἄλλοι δὲ ᾄδονται κιθαρῳδοὶ στικτοὶ τίκτεσθαι· καί εἰσι πορφυροὶ μὲν τὸ πᾶν σῶμα· γραμμὰς δὲ ἐκ διαστημάτων ἔχοντες χρυσᾶς· ζώνας δὲ ἔχουσι ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἴσοις τοῖς ἄνθεσι παραπλησίας, τὴν μὲν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τῶν βραγχίων καθέρπουσαν, τὴν δὲ μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς προχωροῦσαν, τὴν δὲ περιθέουσαν κατὰ τῆς δέρης ὡς ὅρμον.

κιθαρῳδὸς] Comparat *Merrem* scombrum speciosum a *Forskaolio* p. 54. no. 70. descriptum; deinde ad verba ἄλλοι δὲ ᾄδονται κιθαρῳδοὶ refert conjectura Sciaenam Kasmiram *Forsk.* p. 46. no. 46.

CAPUT XXIV.

Παρδαλις δὲ ἰχθὺς ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ φύεται θαλάττῃ, ὥς οἱ θεασάμενοι λέγουσι· καὶ ἔοικε τὴν χροιὰν καὶ

τὰ στίγματα τὰ περιφερῆ τῇ ὀρείῳ παρδάλει. Ὁ δὲ ὀξύρυγχος ὁ ἐνταῦθα γινόμενος, ἔχει μὲν πρόμηκες τὸ στόμα, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς χρυσοειδεῖς, τὰ δὲ βλέφαρα αὐτῷ λευκά· τῷ δὲ νώτῳ οἱ σημεῖά τε ἐπέστικται ὠχρά, καὶ πτέρυγες αὐτῷ αἱ μὲν πρῶται μέλαιναι, αἱ δὲ νωτιαῖαι λευκαί· ἡ οὐρὰ προμήκης τὸ σχῆμα, τὴν δὲ χρόαν πράσινός ἐστι; μέσην δὲ αὐτὴν διείληφε χρυσοειδὴς γραμμή.

παρδάλεις] Piscem hoc nomine commemorat *Oppianus* Halieut. I. 368. et V. 30. sed simpliciter ὁλοὰς παρδάλιας nominat. Quos intelligi voluerit pisces auctor narrationis de citharoedo, pardali et oxyryncho, nescio an Leonidas, ex colorum designatione mihi definire non licet. Videant alii, an de squalo tigrino maris Indici cogitandum sit? Cl. *Merrem* suspicatur intelligi scarum stellatum *Forskaol.* p. 26. no. 10.

CAPVT XXV.

Τῷ Πτολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ, ὃν καὶ Φιλάδελφον καλοῦσι, βρέφος ἐλέφαντος δῶρον ἐδόθη, καὶ τῇ φωνῇ ἐνετράφη τῇ Ἑλλάδι, καὶ λαλούντων συνίει· ἐπεπίστευτο δὲ πρὸ τούτου τοῦ ζώου τῆς Ἰνδῶν μόνης φωνῆς ἐπαΐειν τοὺς ἐλέφαντας.

ἐλέφαντος] Non dubitavi cum Gronovio mutare vulgatum ἐλάφου et deinceps ἐλάφους, cum argumentum omne cervi mentionem refutet. Deinde etiam ἐνετράφη scripsi pro ἀνετράφη.

CAPVT XXVI.

Ἔοικε δὲ ἄρα καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις ὑπὸ τῆς φύσεως προτιμᾶσθαι τὸ ἄρρεν. Ἔχει γοῦν ὁ μὲν δράκων ὁ ἄρρην τὸν λόφον, καὶ τὴν ὑπήνην δασεῖαν· ὁ δὲ ἀλεκτρυών, καὶ οὗτος λόφον, καὶ τὰ κάλλεα· ὁ δὲ ἔλαφος τὰ κέρατα, χαίτην ὁ λέων, ὁ τέττιξ τὴν φωνήν.

ὁ δ᾽ ἔλαφος] Ita cum Gesnero rescripsi pro ἐλάφοις, deinde articulum τὴν ante φωνὴν addidi ex Mediceo et Augustano codice apud *Oudendorp.* ad *Thomam* p. 492.

CAPVT XXVII.

Ὑπόθεσις μὲν τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Τρωσὶ τοῦ πολέμου ἡ Διὸς Ἑλένη, φασί. Καὶ Πέρσαις πρὸς τοὺς Ἕλληνας Ἄτοσσα ἡ Δαρείου γυνή, ποθήσασα θεραπαίνας κτήσασθαι Ἀττικὰς καὶ Ἰάδας. Καὶ τοῦ μακροῦ πολέμου

τοῖς Ἕλλησι τὸ πινάκιον τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων. Μάγνητας δὲ καὶ Ἐφεσίους εἰς πόλεμον ἀκρὶς ἐξῆψε. Περιστερὰ δὲ Χάονας καὶ Ἰλλυριούς. Θηβαῖοι δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὲρ κυνὸς πρὸς Ῥωμαίους πολεμῆσαι λέγονται.

Ἰάδας] Rectius dixisset Ἀργυλλίδας judice *Valckenario* ad *Herodotum* p. 427.

πινάκιον] Similiter in Varia Histor. XII. 23. cf. *Philochorus* in Scholiis ad *Aristophanis* Pacem v. 604.

Θηβαῖοι] Simile fuit bellum Cynopolitanorum cum Oxyrynchitis, quorum hi piscem, illi canem sacrum habebant, quos invicem occiderant. Id bellum Romani demum compresserunt. Cf. *Plutarchus* Opusc. Moral. p. 386. Alterum belli ejusmodi inter Ombitas et Tentyritas gesti exemplum exstat in *Juvenalis* Satira XV. 40. sq.

CAPVT XXVIII.

Λέγει τις λόγος Πυθοχάρην τὸν αὐλητὴν ἀναστεῖλαι λύκων ὁρμὴν, αὐλήσαντα σύντονον καὶ γενναῖον αὔλημα. Μυῶν δὲ πλῆθος ἀνέστησε Μεγαρέας, Φασηλίτας δὲ σφῆκες, σκολοπένδραι δὲ Ῥοιτιεῖς.

μυῶν] *Gyllius* μυιῶν muscarum interpretatur. De Rhoetiensibus vide infra ad XV. 26. *Plinius* VIII. sect. 43. ex Gyaro insula incolas a muribus fugatos esse tradit.

CAPVT XXIX.

Πρόβατα ἄχολα ἐν τῷ Πόντῳ φασὶν, ἐν δὲ τῇ Νάξῳ τῇ νήσῳ καὶ δίχολα.

ἄχολα] *Antigonus* Carystius c. 31. Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν τὰ πρόβατά φησι τὰ ἐν Πόντῳ τὸ ἀψίνθιον νεμόμενα οὐκ ἔχειν χολήν. Locus *Theophrasti* exstat H. P. IX. 18. ἐπεὶ καὶ τὸ ἀψίνθιον τὰ μὲν ἐνταῦθα πρόβατα οὔ φασί τινες νέμεσθαι· τὰ δ' ἐν τῷ Πόντῳ νέμεται, καὶ γίνεται πιότερα καὶ καλλίω, καὶ ὥς δή τινες λέγουσιν οὐκ ἔχοντα χολήν. Cf. infra ad XVI. 26.

Νάξῳ] *Aristoteles* H. A. I. 17. ἐν μὲν τόπῳ τινὶ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδικῆς οὐκ ἔχει τὰ πρόβατα χολήν· ἐν δὲ Νάξῳ πάντα σχεδὸν τὰ τετράποδα τοσαύτην, ὥστε ἐκπλήττεσθαι τοὺς θύοντας τῶν ξένων οἰομένους αὐτῶν εἶναι τὸ σημεῖον, ἀλλ' οὐ φύσιν αὐτῶν εἶναι αὐτήν. Idem repetit de Partibus IV. 2. ubi ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας. Consentit Codex Bavaricus *Photii* p. 156. ἐν Εὐβοίᾳ δὲ τῇ χαλκιδικῇ τὰ πρόβατα τὰ ἐκεῖσε τόπου οὐκ ἔχειν χολὴν, ἀλλὰ τὰ κρέα αὐτῶν πάνυ εἰσὶ πικρὰ, ὡς οὐδὲ κύνες ἐσθίουσιν αὐτά. Hinc igitur apparet duplicem bilem seu vesicam biliariam deberi inepto Aeliani ingenio. Ita tamen etiam *Plinius* XI. sect. 74. In Naxo, inquit, praegrande geminumque. Idem XXVII. sect. 28. absinthium Ponticum — ubi pecora pinguescunt illo, et ob id sine felle reperiuntur, neque aliud praestantius: multoque Italicum amarius, sed medulla Pontici dulcis. Idem XI. sect. 75. Carent eo, qui absinthium vescuntur in Ponto. Artemesiam vulgarem, nec absinthium ab ovibus in cibo non attingi praeter opiliones testantur etiam multi viri docti, cum easdem herbas genus equinum et bovinum non contemnant. Sed per hiemem oves fame coactae absinthium etiam sub nive quaesitum in Asia devorant, ut testatur *Pallas*. Vulgare etiam est experimentum oves absinthio objecto saginatas carnem habere amaram. Restat igitur, ut inquiratur, num absinthii esus bilem diminuat.

CAPVT XXX.

Ὁ μέροψ ὄρνις ταύτῃ τοι δοκεῖ δικαιότερος εἶναι τῶν πελαργῶν· οὐ γὰρ ἀναμένει γηράσαντας ἐκτρέφειν τοὺς πατέρας, ἀλλὰ ἅμα τῷ φῦσαι τὰ ὠκύπτερα τοῦτο ἐργάζεται. Καὶ ἔστι δικαιότερος καὶ εὐσεβέστατος ὀρνίθων ἁπάντων.

ἅμα τῷ φῦσαι] Inepta est *Pawii* ad *Horapollinem* c. 55. emendatio ῥεῦσαι legentis, *simulac defluxerint*. Docere debebat, qua aetate vivis avibus hoc accidat, ut remigia alarum defluant. Sunt enim ὠκύπτερα, quas *Linnaeus* remiges pennas dixit. Meropis pietatem in parentes commemorat etiam *Aristoteles*, *Plinius*, et ex nostro *Apostolius* XVII. 98. In fine capitis δικαιότατος emendat *Bochart* Hieroz. II. p. 301.

CAPVT XXXI.

Ἴδιον δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἐκεῖνο ἀγαθόν· Πρόνοιαν αὐτῶν καὶ οἱ θεοὶ ποιοῦνται, καὶ ὅτε αὐτῶν καταφρονοῦσιν, οὐδὲ μὴν ὀλιγώρως ἔχουσιν. Εἰ γὰρ καὶ ἀμοιρεῖ λόγου, ἀλλὰ γοῦν συνέσεως, καὶ τῆς καθ' ἑαυτὰ σοφίας, οὐκ ἔστιν ἀτυχῆ. Ὅπως δ' οὖν καὶ αὐτὰ φιλεῖται θεοῖς, ἐρῶ, καὶ εἰ μὴ πολλὰ ἐκ πολλῶν, ὅσα γοῦν ἀποχρήσει, τοσαῦτα. Ἀνὴρ ἱππεὺς τὴν στρατείαν, Ληναῖος τὸ ὄνομα, ἵππον εἶχεν ἰδεῖν μὲν ὡραῖον, δραμεῖν δὲ ὤκιστον, τὸν δὲ θυμὸν ἀνδρειότατον· καὶ ἀγαθὸν μὲν ἐν ταῖς ἐπιδείξεσι, τὴν ἱππείαν περιδραμεῖν τὴν δεδιδαγμένην, καρτερικὸν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ, καὶ διῶξαι ἔνθα ἦν καιρὸς, καὶ ἀναχωρῆσαι ἔνθα αὐτὸν χρεία παρεκάλει, πάνυ γεννικόν. Οὐκοῦν ἐκ τούτων ἁπάντων ὁ μὲν κτῆμα ἦν ἀγαθὸν, ὁ δὲ εὐκλεέστατος ἐν τοῖς ὁμοτέχνοις ἱππεῦσιν ἐδόκει. Ὁ τοίνυν ἵππος, ὁ τοιοῦτος τὴν ἱππικὴν ἀρετὴν, θατέρῳ τοῖν ὀφθαλμοῖν τῷ δεξιῷ ὑπό τινος πληγῆς προσπεσούσης ὁρᾶν ἀδύνατος ἦν. Οὐκοῦν ὁ Ληναῖος ὁρῶν ἑαυτοῦ σαλεύουσαν τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἐν τῷ τοῦ ἵππου τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου πάθει (ἐπεὶ τὰ ἄλλα καὶ ἀσπὶς ἡ ἱππικὴ τὸν λαιὸν ὀφθαλμόν οἱ ἔσκεπε, τὸν μόνον ὁρῶντα) εἰς τοῦ Σαράπιδος ἔρχεται, θρέμμα ἀνάγων, καὶ μάλα ἀληθὲς, ὥσπερ οὖν ἱερεῖον τὸν ἵππον, καὶ δεῖται τοῦ θεοῦ, ὡς ὑπὲρ ἀδελφοῦ τινος ἢ υἱοῦ ὁ Ληναῖος τοῦ ἵππου, οἰκτεῖ-

ραι τὸν ἱκέτην, καὶ ταῦτα ἀδικήσαντα ὐδέν· εἶναι γάρ τινας ἀνθρώπυς σφίσι κακῶν αἰτίυς, ἢ δράσαντάς τι ἀσεβὲς, ἢ εἰπόντας τι ἀπόφημον. Ἵππυ δὲ, ἔλεγε, ποία μὲν θεοσυλία, φόνος δὲ τίς, βλασφημία δὲ πῶς, ἢ πόθεν; Ἐμαρτύρατο δὲ τὸν θεὸν καὶ αὐτὸς, ὡς ὐδεπώποτε ὐδένα ὐδὲν ἀδικήσας· καὶ διὰ ταῦτα τὸν συστρατιώτην οἱ καὶ φίλον ἐδεῖτο τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάξαι τὸν θεόν· ὁ δὲ, ὐχ ὑπερορᾷ, ὐδὲ ἐξεφαύλισε τὸν ἄλογόν τε καὶ ἄφωνον ἰάσεσθαι, ὢν τοσῦτος θεός· καὶ διὰ ταῦτα οἰκτείρει καὶ τὸν νοσῦντα, καὶ τὸν δεόμενον ὑπὲρ αὐτῦ, καὶ δίδωσιν ἴασιν· μὴ καταιονᾷν μὲν τὸν ὀφθαλμὸν, πυριάσεσι δὲ αὐτὸν ἀλεαίνειν, μεσύσης ἡμέρας, ἐν τῷ τῦ νεὼ περιβόλῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο, ἐῤῥώσθη δὲ τῷ ἵππῳ τὸ ὄμμα· καὶ ὁ μὲν Ληναῖος χαριστήριά τε καὶ ζωάγρια ἀπέθυεν. Ὁ δὲ ἵππος ἐσκίρτα τε, καὶ περὶ τὸν νεὼν ἐφριμάττετο· καὶ ἐδόκει μείζων τε καὶ ὡραιότερος, καὶ ἦν φαιδρὸς, καὶ τῷ βωμῷ προσθέων ἐκυδρῦτο· καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοῖς ἀναβαθμοῖς καλινδύμενος ἑωρᾶτο τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι χαριστήρια ἐκτίνων, ἧπερ ὖν ἔθενεν.

θεὰ γῦν] Ita fcripfi pro δ' ἐν, et in fequentibus recepi Gefneri emendationem οἰκτεῖραι τὸν ἱκέτην pro οἰκέτην. Paulo antea ὡς ὑπὲρ ἀδελφῦ est ex Mediceo pro ὥσπερ ὑπὲρ ἀδ. προσθέων] Ita recte Mediceus pro πρὸς θεῶν. Idem paulo antea τε post ἐσκίρτα addidit.

CAPVT XXXII.

Ἐν ἀμπέλῳ δὲ γεωργὸς εἰργάζετο τάφρον, ἵνα ἐμφυτευθῇ καλὸν κλῆμά τε καὶ εὐγενές· εἶτα τὴν σμινύην καταφέρων ὑποικυρῦσαν ἀσπίδα ἱερὰν, καὶ ἀνθρώπων ἥκιστα ἐχθρὰν, λαθὼν διέκοψε μέσην. Καὶ τὴν γῆν διαξαίνων, τὸ μὲν ὐραῖον βλέπων τῇ ψάμμῳ κατειλημμένον· τὸ δὲ ἡμίτομον τὸ ἐκ τῆς γαστρὸς ἐς τὴν δέρην ἀνιὸν, ἔτι ἕρπον καὶ τῦ λύθρυ τῦ διὰ τὴν τομὴν πεπληρωμένον, καὶ ἐκπλήττεται, καὶ ἔκφρων γενόμενος εἴς τε ὀρθὴν μανίαν, καὶ ὡς τὰ μάλιστα ἰσχυρὰν, ἐκφοιτᾷ. Καὶ μεθ' ἡμέραν ἑαυτῦ τε, καὶ τῦ λογισμῦ ἦν ἀκρατὼρ

καὶ μέντοι καὶ νυκτὸς ἦν παράφορος, καὶ ἐκ τῆς λέχους ἀνεθόρνυτο, καὶ ἔλεγε τὴν ἀσπίδα διώκειν, καὶ ὥσπερ ἦν ὁμοῦ τι τῷ δήγματι ὢν ἐκπληκτικωτάτως ἐβόα, καὶ ἐκάλει συμμάχους, καὶ μέντοι καὶ τῆς ἀνῃρημένης ὑπ' αὐτοῦ τὸ εἴδωλον ἔλεγεν ὁρᾶν, βριμούμενόν τε καὶ ἀπειλοῦν, καὶ ὡμολόγει ποτὲ καὶ δεδῆχθαι, καὶ ὡς ἐδύνατο ἐξ ὧν ᾤμωζεν, ἦν δῆλος. Ἐπεὶ μέντοι ἡ νόσος πόρρω τοῦ χρόνου ἦν, οἱ προσήκοντές οἱ τὸν ἄνδρα ἐς τοῦ Σαράπιδος ἄγουσιν ἱκέτην, καὶ ἐδέοντο ἀναστεῖλαι καὶ ἀφανίσαι τῆς προειρημένης τὸ φάσμα. Οἰκτείρει μὲν οὖν τὸν ἄνδρα ὁ θεὸς, καὶ ἰᾶται. Ὡς δὲ ἀτιμώρητος οὐκ ἔμεινεν ἡ ἀσπὶς, εἴρηται, καὶ πάνυ γε ἀποχρώντως.

ἦν παράφορος] Ita scripsi cum Gesnero pro ἦνίκα, et deinde διώκειν pro διώκων. In verbis ὁμοῦ τι τῷ δήγματι Gesnerus τι delendum aut τις legendum censet. — βριμούμενον est ex Mediceo pro βριμώμενον.

ἐπεὶ μέντοι] Ita cum Gesnero legendum puto pro ἐπεὶ μέν οἱ ἡ νόσος.

CAPUT XXXIII.

Ταὼν δὲ Ἰνδικὸν δῶρον λαβὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ταῶν ὡς ἰδεῖν μέγιστόν τε καὶ ὡραιότατον, οὐκ ἀξιοῖ σὺν τοῖς ἀγελαίοις τρέφειν, ὡς οἰκίας ἄθυρμα αὐτὸν εἶναι, ἢ γαστρὸς χάριν· ἀλλὰ ἀνάπτει τῷ Πολιεῖ Διῒ, κρίνας ἀνάθημα ἐπάξιον τῷ θεῷ τὸν ὄρνιν τὸν προειρημένον. Ἐρᾷ τοῦτον συλλαβεῖν ἄσωτος νεανίας, καὶ πάνυ γε πλούσιος, καὶ ποιήσασθαι δεῖπνον· ἀεὶ γὰρ τῇ γαστρὶ ἐχαρίζετο, καὶ ἐξ ἁπάσης αἰτίας ὁ ἄσωτος οὗτος τὸ ποικίλον τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σὺν κινδύνῳ πορισθὲν, καὶ τὸ ἐωνημένον πολλοῦ, τρόπῳ βδελυρίας καὶ λαιμαργίας ὑπερβολῇ, κέρδος ἡγούμενος εἰς ἡδονήν. Μισθὸν οὖν τῆς θεοσυλίας ἁδρὸν προτείνει τινὶ τῶν τοῦ θεοῦ θεραπευτήρων, καὶ ὑπισχνεῖται καὶ ἄλλον. Ὁ δὲ ἐλπίδι κουφισθεὶς ματαίᾳ, ἔνθα ᾔδει τὸν ὄρνιν αὐλιζόμενον ἐλθὼν, ἐπιχειρεῖ συλλαβεῖν, καὶ τῷ πλουσίῳ κομίσαι· καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐχ ὁρᾷ, μεγίστην δὲ ἀσπίδα ὀρθὴν εἶδε, καὶ ἐπ' αὐτὸν τεθυμωμένην. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἔδεισε, καὶ ὑπαπῆλθεν· ἐγκειμένου δὲ τοῦ ἀσώτου καὶ παροξυνόν-

τος, ὁ ὑπηρέτης ἐπὶ τὸν ταῶν ἦλθεν· ὁ δὲ ἀμφοτέρων αἴξας, καὶ ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς μετεωρίσας, καὶ ἀρθεὶς κοῦφος, οὔτε ἐπί τι τῶν ἱερῶν δένδρων ἐκάθισεν, οὔτε ἐπ' ἄλλον μετέωρόν τε καὶ ὑψηλὸν χῶρον, ἀλλὰ ἐπί τι μέσον τοῦ θεοῦ τοῦ νεὼ, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀτρέπτως ἑώρα, οἷον ὑποφαίνων ὅτι ἄρα τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐκείνων κρείττων πέφυκε, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἑλεῖν αὐτόν. Οὐκοῦν ἐπεὶ μηδὲν ἤνυστο, ὅπερ ἦν προδοὺς ἀργύριον ὁ ἄσωτος ἀπήτει λαβεῖν· ὁ δὲ οὐκ ἀπεδίδου, λέγων ποιῆσαι μὲν τὰ ἑαυτοῦ πάντα, ἀδύνατος δὲ εἶναι θεῶν κτῆμα ὑφελέσθαι. Οἷα οὖν εἰκὸς ἦν ἔρις ὑπὲρ τούτων καὶ βοὴ ἤδη, καὶ ἤκουον πολλοί· εἶτα ἄνεισιν ὁ ἐπὶ πᾶσιν ἱερεὺς, καὶ ἐρωτᾷ τῆς ἐν τῷ νεῷ φιλονεικίας τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἐλέγχουσιν ἀλλήλους· καὶ ὁ μὲν πλούσιος ἀπειλαῖς, καὶ βλασφημίαις, καὶ λοιδορίαις αἰκισθεὶς ἀπαλλάττεται, καὶ ὄρνιθος ἄλλου καταπιὼν ὀξέον, καὶ ὀδυνώμενος τὸν βίον κατέστρεψεν ἀλγεινότατα· τὸν δὲ ὑπηρέτην τὸν κακὸν, οἷα δήπου ἱερόσυλον, ὁ τῆς πόλεως ἁρμοστὴς ἐκόλασεν. Τὸν δὲ ὄρνιν οὔτε ζῶντα, οὔτε νεκρὸν, ἐθεάσαντο· ἀλλὰ ἑκατὸν, ὡς ὁ λόγος, ἔτη διαβιώσας, εἶτα ἠφανίσθη.

Κοῦτος ἔτος] Pronomen ex Mediceo accessit; praeterea τρόπῳ βδελυρίας mihi non placet, saltem non intelligo. Ex eodem Mediceo τῶν ante τοῦ θεοῦ accessit. Mentio Jovis Πολιέως arguit, de Alexandria loqui Aelianum. Cf. infra cap. 40.

ἀμφοτέρων αἴξας] *Gesnerus* ἀμφοτέροις scilicet ποσὶ aut πτεροῖς emendat; contra *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 408. ὁ δὲ δι' ἀμφοτέρων legit, in quam ipsam conjecturam incideram, sed mihi placebat διαΐξας legi.

ὅπερ ἦν] Ita recte Mediceus pro ὅπερ ἦν.

CAPVT XXXIV.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ἔοικε τούτῳ καὶ ὁμολογεῖ. Κίσσος ὄνομα, θεραπεύων τὸν Σάραπιν ἰσχυρῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῆς πρότερον μὲν ἐρωμένης, ὕστερον δὲ γαμετῆς, καὶ ὠὰ ὄφεως φαγὼν, ὠδυνᾶτο, καὶ ἑαυτῷ κακῶς εἶχε, καὶ ἐπίδοξος τεθνήξεσθαι ἦν. Δεῖται δὲ τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ προσέταξε πρίασθαι μύραιναν ζῶσαν, καθεῖναι δὲ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ζώγρειον. Καὶ ὁ Κίσσος πείθεται, καὶ καθίησιν· ἡ δὲ ἐμφῦσα εἴχετο, ἀποσπωμένη δὲ καὶ τὴν νόσον

τὴν ἐν τῷ νεανίᾳ συνέσπασεν. Ὑπηρέτις μὲν δὴ Θεῶ θεραπείας ἡ μύραινα αὕτη γενομένη, καὶ εἰς ἀκοὴν τὴν ἡμετέραν ἀφίκετο.

καὶ ἑαυτῷ καλῶς εἶχε] Superfluum videtur mihi pronomen; quid vero substituendum sit, non assequor.

CAPVT XXXV.

Χρύσερμόν τε ἐπὶ Νέρωνος αἷμα ἀνεμῶντα, καὶ τηκόμενον ἤδη, αἷμα ταύρυ πιόντα, ἰάσατο αὐτὸς ὗτος ὁ Θεός. Ἐγὼ δὲ λέγω ταῦτα, ὅτι ἐς τοσῦτον ἄρα τὰ ζῶα θεοφιλῆ ἐστι, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν σώζεσθαι, καὶ σώζειν, ἐκείνων βυλομένων, ἑτέρυς. Ἀτὰρ ὖν καὶ Βάθυλιν τὸν Κρῆτα ἐς νόσον φθίσεως ἐμπεσόντα, ἐξάντη τῦ τοσούτυ κακῦ ὅδε ὁ Θεὸς εἰργάσατο, ὀνείων κρεῶν γευσάμενον· καὶ προσέπεσε γενέσθαι καὶ αὐτῷ παρὰ τὸ ὄνομα τῦ ζώυ, ἔφατο γὰρ ὀνησιφόρον οἱ ταύτην ἔσεσθαι τὴν θεραπείαν καὶ ἴασιν. Καὶ ὑπὲρ μὲν τύτων ἀπόχρη καὶ ταῦτα.

προσέπεσε γενέσθαι] Videtur aliquod vocabulum excidisse. Nomen Βάθυλις an recte habeat, dubito. Vulgo notum est Βάθυλος, Βάθυλλος. Serapidis similes et miraculo affines variorum morborum curas referunt variae Inscriptiones a *Grutero* publicatae.

CAPVT XXXVI.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἐκεῖνα λέγεται. Αἱ ἵπποι εἰς ἁρματηλασίαν ἐπιτηδειότεραι εἶναι πιστεύονται. Πυνθάνομαι δὲ τὺς ἄνδρας τὺς πωλευτικὺς λέγειν, ὅτι ἄρα χαίρυσιν ἵπποι λυτρῷ τε καὶ ἀλοιφῇ. Ὅτι δὲ καὶ μύρῳ ἐχρέοντο ἵπποι Σιμωνίδης ἐν τοῖς Ἰάμβοις λέγει. Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν Κύρυ μάχην τὴν ἐν Λυδίᾳ καμήλυς τοῖς ἵπποις συντρέφυσι, τὸ δέος τῶν ἵππων τὸ ἐκ τῶν καμήλων εἰς αὐτὺς ἐξαπτόμενον ἐκβάλλειν πειρώμενοι τῇ συντροφίᾳ.

λυτρῷ] *Aristoteles* etiam H. A. VIII. 24. equum φιλόλυτρον καὶ φιλύδρον ζῶον appellat. Locus *Simonidis*, quem respicit Aelianus, occurrit infra XVI. 24. De camelis vide supra ad III. 7.

CAPVT XXXVII.

Καλεῖται δὲ σελάχεια, ὅσα ὐκ ἔχει λεπίδας, εἶεν δ' ἂν μύραινα, γόγγρος, νάρκη, τρυγὼν, βῦς, γα-

λεός· δελφὶς [δὲ καὶ] φάλαινα [ἐςὶ] κήτη· ταῦτα δὲ ἄρα μόνα τῶν ἐνύδρων ζωοτοκεῖ. Μαλάκια δὲ καλεῖται, ὅσα τῶν ἐνύδρων ἀόςεά εἰσι, καὶ εἴη ἂν πολύπȣς, σηπία, τευθὶς, ἀκαλήφη· ταῦτά τοι καὶ αἵματος ἄμοιρα καὶ σπλάγχνων ἐςί. Μαλακόςρακα δὲ, ἄςακοὶ, καρίδες, καρκίνοι, πάγȣροι· ἀποδύεται δὲ καὶ τὸ γῆρας ταῦτα. Ὀςρακόδερμα δὲ, ὄςρεα, πορφύραι, κήρυκες, ςρόμβοι, ἐχῖνοι, κάραβοι. Καρχαρόδοντα δὲ, ςρογγύλȣς ἔχοντα τȣ̀ς ὀδόντας καὶ ὀξεῖς, λύκος, κύων, λέων, πάρδαλις· ταῦτα μέντοι καὶ σαρκῶν ἐσθίει. Ἀμφώδοντα δὲ ἄνθρωπος, ἵππος, ὄνος, ἅπερ ȣ̓̈ν πιμελὴν ἔχει. Συνώδοντα δὲ, βȣ̃ς, πρόβατον, αἴξ. Χαυλιόδοντα δὲ, τὰ ὑποφαίνοντα ἔξω τȣ̀ς ὀδόντας, ὗς ὁ ἄγριος, σπάλαξ· τὸν γὰρ ἐλέφαντα ȣ̓̈ φημι ὀδόντας ἔχειν, ἀλλὰ κέρατα. Ἔντομα δὲ, σφὴξ, μέλισσα· λέγȣσι δὲ μηδὲ πνεύμονας ἔχειν ταῦτα. Ἀμφίβια δὲ, ἵππος ποτάμιος, καὶ ἐνυδρὶς, καὶ κάςωρ, καὶ κροκόδειλος. Φολιδωτὰ δὲ, σαῦρος, σαλαμάνδρα, χελώνη, κροκόδειλος, ὄφις· ταῦτα δὲ καὶ τὸ γῆρας ἀποδύεται, πλὴν κροκοδείλȣ καὶ χελώνης. Μώνυχα δὲ, ἵππος, ὄνος· (δίχηλα δὲ) βȣ̃ς, ἔλαφος, αἴξ, ὄϊς, χοῖρος. Πολυσχιδῆ δὲ, ἄνθρωπος, κύων. Στεγανόποδα καὶ πλατυώνυχα, κύκνος, χήν. Δερμόπτερος δὲ, νυκτερίς. Γαμψώνυχα δὲ, οἷς καὶ τὸ ῥάμφος ἐπικαμπὲς, ἱέρακες, ἀετοί. Τὴν δὲ ἄλλων τῶν ζώων ἰδιότητα ἀλλαχȣ̃ εἶπον.

[δὲ καὶ] φάλαινα [ἐςὶ] κήτη] Ita a Gesnero editus est hic locus; alter ejus Codex exhibebat: φάλαινα, φώκη. quam lectionem probo.

σπλάγχνων] Etsi hoc falsum esse hodie constet, Gesnerus tamen *Athenaei* VII. p. 316. locum laudat, ubi ex *Aristotele* affert verba de polypo σπλάγχνον δ' ȣ̓κ ἔχει ἀνάλογον. quae commode defendi possunt.

σπάλαξ] Talpam habet etiam versio latina. Mihi vero novum atque inauditum accidit talpam respectu dentium exsertorum cum apro comparati. Videndum an olim λάταξ lectum fuerit; animal hoc dubium hodie nominat *Aristoteles* H. A. VIII. 5. sed etiam hoc tantum fortes et longos dentes habere dicitur, ὀδόντας ἰσχυρȣ́ς. Potuit etiam in exscribendo Aelianus a vero aberrare.

ἐνυδρὶς] Ita cum Gronovio scripsi pro ἔνυδρος. Intelligitur lutra vulgaris. In seqq. inserui auctoritate Gesneri voces δίχηλα δὲ, et nomen ἐλέφας in ἔλαφος mutavi. Consentit etiam Gronovius, qui *Aristotelem* H. A. II. c. 1. laudat. — Articulum τὸ ante ῥάμφος addidit Mediceus.

CAPVT XXXVIII.

Φιλότεκνον δὲ ἄρα ζῶον ἦν καὶ ὁ χηναλώπηξ, καὶ ταὐτὸν τοῖς πέρδιξι δρᾷ. Καὶ γὰρ οὗτος πρὸ τῶν νεοττῶν ἑαυτὸν κοιμίζει, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα ὡς θηράσοντι αὐτὸν τῷ ἐπιόντι· οἱ δὲ ἀποδιδράσκουσιν οἱ νεοττοὶ ἐν τῷ τέως· ὅταν δὲ πρὸ ὁδοῦ γένωνται, καὶ ἐκεῖνος ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς ἐλαφρίσας ἀπαλλάττεται.

κοιμίζει] In versione est *sese pervolvens.* Corruptum est verbum vulgatum, nec huic loco convenit *κομίζει*. De re ipsa diximus supra III. 16. De chenalopece ad V. 30.

CAPVT XXXIX.

Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα ζῶντα μὲν καὶ ἔτι περιόντα θεοφιλῆ ὄρνιν εἶναι· τοῦ βίου δὲ ἀπελθόντα καὶ μαντεύεσθαι, καὶ ὀνείρατα ἐπιπέμπειν, ἀποδυσάμενον τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴ γεγενημένον γυμνή. Λέγουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τρίποδα ἱέρακα παρ' αὐτοῖς φανῆναί ποτε, καὶ ὑγιῆ δοκοῦσι λέγειν τοῖς πεπιστευκόσι.

τρίποδα ἱέρακα] *Gyllius ἱέρακος* legit, et interpretatur: tripodem accipitris aliquando fuisse in Aegypto, unde oracula consulentibus divino instinctu funderentur. Ceterum *Gesnerus* in Histor. Avium pag. 9. affert locum *Porphyrii* L. IV. de Abstinentia, p. 376. ubi refert accipitrem compluribus annis vivere ex sententia Aegyptiorum, et post vitam vi quadam vaticinandi pollere, et a corpore solutum summa ratiocinandi et praesagiendi scientia praeditum esse, *τελεῖν τε ἀγάλματα καὶ ναὸς κινεῖν.*

CAPVT XL.

Πέρδικες οἱ Παφλαγόνες δικάρδιοί εἰσιν, ὥσπερ οὖν Θεόφραστος λέγει. Καὶ Θεόπομπος τοὺς ἐν Βισαλτίᾳ λαγὼς διπλᾶ ἥπατα ἔχειν ἕκαστόν φησι. Λέγει δὲ Ἀπίων, εἰ μὴ τερατεύεται, καὶ ἐλάφους νεφροὺς τέτταρας ἔχειν κατά τινας τόπους. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ τὸν Οἴνιδα τὸν Μήνιδος βασιλεύοντα δικέφαλον γέρανον φανῆναι, καὶ εὐθηνῆσαι τὴν Αἴγυπτον· καὶ δ' ἐπ' ἄλλου βασιλέως τετρακέφαλον ὄρνιν, καὶ πλημμυρῆσαι τὸν Νεῖλον ὡς οὔποτε, καὶ καρπῶν ἀφθονίαν γενέσθαι, καὶ εὐποτμίαν λῄων θαυμαστήν. Τετράκερων δὲ ἔλαφον

Νικοκρέων ὁ Κύπριος ἔσχε, καὶ ἀνέθηκε Πυθοῖ, καὶ ὑπέγραψε·

Σῆς ἕνεκεν, Λητοῦς τοξαλκέτα κοῦρ', ἐπινοίας
Τήνδ' ἕλε Νικοκρέων τετράκερων ἔλαφον.

Καὶ μέντοι καὶ τετράκερω πρόβατα ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Πολιέως ἦν, καὶ τρίκερω. Ἐγὼ δὲ καὶ πεντάποδα βοῦν ἱερὸν ἐθεασάμην, ἀνάθημα τῷ θεῷ τῷδε ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀλεξάνδρου τῇ μεγάλῃ, ἐν τῷ καλουμένῳ τοῦ θεοῦ ἄλσει, ἔνθα περσαῖαι σύμφυτοι σκιὰν περικαλλῆ καὶ ὄψιν ἀπεδείκνυντο. Καὶ ἦν μόσχος ἐνταῦθα τὴν χρόαν κηρῷ προσεικασμένος, καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου πόδα ἐπηρτημένον εἶχεν, ἀσύνεργον μὲν ὅσα ἐπιβῆναι, τέλειον δὲ ὅσα εἰς πλάσιν. Καὶ ταῦτα μὲν δοκεῖ τῇ φύσει ὁμολογεῖν οὐ πάντως· ἐγὼ δὲ, ὅσα εἰς ἐμὴν ὄψιν τε καὶ ἀκοὴν ἀφίκετο, εἶπον.

δικάρδιοι] *Plinius* XI. 37. In Paphlagonia bina perdicibus corda. Rationem narrationis nullam indagare potui. De leporum duplici hepate vidimus supra ad V. 27. Quaterni cervorum renes sunt, ut puto, renes bini cum binis succenturiatis, ut appellant Anatomici.

Οἴνιδα] *Gyllius* interpretatur: Oeneo in Menide regnante. quod recte emendavit Gesnerus. *Herodotus* II. 4. et 99. Μῆνα, *Diodorus* Μνεῦιν vocat. Cf. *Wesseling* ad *Diodorum* I. p. 154. *Plutarcho* de Iside p. 354. Μεῖνις dicitur.

καὶ δ' ἐπ' ἄλλου] Ita scripsi cum Gronovio, cui assentitur *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 408. et sic est in versione *Gyllii*. Vulgo καὶ Διπάλλου βασιλέως, quasi Dipallus rex fuerit.

σῆς ἕνεκεν] Ita Mediceus pro ἕνεκα. Pro περσαῖαι *Gesnerus* Περσέαι legendum censet. In fine *Gyllius* συνεργὸν interpretatus est, monente Gesnero.

LIBER DVODECIMVS.

CAPVT I.

Μυρέων τῶν ἐν Λυκίᾳ κόλπος ἐςὶ, καὶ ἔχει πηγήν. καὶ ἐνταῦθα νεὼς Ἀπόλλωνός ἐςι, καὶ ὁ τῦδε τῦ θεῦ ἱερεὺς κρέα μόσχεια διασπείρει τῶν τῷ θεῷ τεθυμένων· ὀρφοὶ δὲ οἱ ἰχθύες ἀθρόοι προσνέυσι, καὶ τῶν κρεῶν ἐσθίυσιν, οἷα δήπυ καλύμενοι δαιτυμόνες. Καὶ χαίρυσιν οἱ θύσαντες, καὶ τὴν τύτων δαῖτα πιςεύυσιν εἶναί σφισιν ὅτταν ἀγαθήν· καὶ λέγυσιν ἵλεων εἶναι τὸν θεὸν, δι' ὃν οἱ ἰχθύες ἐνεπλήσθησαν τῶν κρεῶν. Εἰ δὲ ταῖς ὐραῖς αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ἐκβάλλοιεν, ὥσπερῦν ἀτιμάσαντες, καὶ μυσαρὰ κρίναντες, τῦτο δὴ τῦ θεῦ μῆνις εἶναι πεπίςευται. Γνωρίζυσι δὲ καὶ τὴν τῦ ἱερέως φωνὴν οἱ ἰχθύες, καὶ ἐπακύσαντες μὲν εὐφραίνυσι τύτυς, δι' ὓς κέκληνται· τὐναντίον δὲ δράσαντες λυπῦσι.

Μυρέων] Distinctius *Artemidorus* apud *Athenaeum* VIII. p. 333. λέγεσθαί φησιν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων πηγὴν ἀναδίδοσθαι γλυκέος ὕδατος, ὅθεν συμβαίνει δίνας γίνεσθαι. γίνεσθαι δὲ καὶ ἰχθύας ἐν τῷ δινάζοντι τόπῳ μεγάλους· τούτοις δ' οἱ θυσιάζοντες ἐμβάλλουσιν ἀπαρχὰς τῶν θυσιαζομένων ἐπὶ ξυλίνων ὀβελίσκων, ἀναπείροντες κρέα ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ, καὶ μάζας, καὶ ἄρτους· ὀνομάζεται δὲ ὁ λιμὴν καὶ ὁ τόπος οὗτος Δῖνος. Cf. supra ad VIII. 5. Ceterum *Aristoteles* etiam apud *Athenaeum* VII. p. 315. orphum σαρκοφάγον καὶ καρχαρόδοντα ἔτι δὲ καὶ μονήρη facit. *Rondeletius* Sparum *Linnaei* orphum intelligi putat; alium vero et diversum, qui hodie Graecis ὀρφὸς et Gallis *orphis* dicitur.

CAPVT II.

Κατὰ τὴν πάλαι Βαμβύκην, καλεῖται δὲ νῦν Ἱεράπολις. Σελεύκυ ὀνομάσαντος τῦτο αὐτὴν, ἰχθύες εἰσὶν ἱεροὶ, καὶ κατ' ἴλας νήχονται. Καὶ ἔχυσιν ἡγεμόνας, καὶ τῶν ἐμβαλλομένων αὐτοῖς τροφῶν προσεθίυσιν ὗτοί γε· φυλάττυσι δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλυς φιλίαν μάλιςα ἰχθύων, καὶ ἔςιν ἀεὶ ἔνσπονδα αὐτοῖς· ἤτοι τῆς θεῦ τὴν ὁμόνοιαν καταπνεύσης, ἢ διότι τῶν ἐμβαλλομένων τροφῶν ἐμπιμπλάμενοι ὗτοι τῆς ἀλλήλων βορᾶς ἄγευςοί τε καὶ ἀμαθεῖς εἰκότως διαμένυσι.

Βαμβύκην] Laudat Gronovius *Strabonem* XVI. p. 748. *Plinium* V. 23. et *Appianum* de B. Parth. p. 270. ed. Amstelod.

τῆς θεοῦ] Atergatin intelligi ex *Strabone* monuit Gesnerus. Copulam καὶ vulgo post ἔτι insertam omittit Mediceus. Pro ἀμαθεῖς Gronovius ἀπαθεῖς emendat, sine ulla necessitate, ut mihi quidem videtur.

CAPUT III.

Λέγουσιν Αἰγύπτιοι (καὶ ἐμὲ μὲν ἥκιστα πείθουσι) λέγουσι δ᾽ οὖν ἄρνα καὶ ὀκτάπουν καὶ δίκερκον κατὰ τὸν Βόκχοριν τὸν ᾀδόμενον ἐκεῖνον γενέσθαι, καὶ ῥῆξαι φωνήν· καὶ δύο κεφαλὰς ᾄδουσι τῆς ἀρνὸς, καὶ τετράκερων γενέσθαι φασὶ τὴν αὐτήν. Ὁμήρῳ μὲν οὖν φωνὴν Ξάνθῳ τῷ ἵππῳ δόντι συγγνώμην νέμειν ἄξια, ποιητὴς γάρ· καὶ Ἀλκμὰν δὲ μιμούμενος ἐν τοῖς τοιούτοις Ὅμηρον οὐκ ἂν φέροιτο αἰτίαν, ἔχει γὰρ ἀξιόχρεων εἰς αἰδῶ τὴν πρωτίστην τόλμαν. Αἰγυπτίοις δὲ τὰ τοιαῦτα κομπάζουσι προσέχειν πῶς οἷόν τε; Εἴρηται γοῦν, εἰ καὶ μυθώδη τὰ τῆσδε τῆς ἀρνὸς ἴδια.

Ξάνθῳ] Locus Homericus est in Iliade T. 404. Alcmanicus hodie non exstat. Verba εἰς αἰδῶ τὴν πρωτίστην τόλμαν corrupta censeo; quae ita refingo: ἀξιόχρεων εἰσηγητὴν τῆς πρωτίστης τόλμης. Cum equo Homerico et Alcmanico componi potest Bileami asinus, cujus historiam vere nuper explicuit venerabilis *Less*.

CAPUT IV.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ὑπὲρ τῶν ἱεράκων ἀκούσας οἶδα πρὸ τοῦ τὸν Νεῖλον ἐπιπολάζειν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐς τὰς ἀρούρας ἀνέρχεσθαι, ἀφιᾶσι τῶν πτερῶν τὰ ἤδη γηρῶντα ὥσπερ οὖν τῶν φυτῶν οἱ κλάδοι φύλλα τὰ ξηρὰ, καὶ ἀναφύουσι πτίλα νεαρὰ καὶ ὡραῖα οἱ ἱέρακες, ὡς τὴν ἄνθην τὰ δένδρα. Γένη δὲ ἱεράκων πλείονα ἄρα ἦν, καὶ ἔοικεν ὑπαινίττεσθαι καὶ Ἀριστοφάνης τοῦτο, φησὶ γοῦν·

Ἀλλ᾽ ἐπέμψαμεν
Τρὶς χιλίους ἱέρακας, ἱπποτοξότας.
Χωρεῖ δὲ πᾶς τις ὄνυχας ἠγκυλωμένος,
Κεγχρὶς, τριόρχης, γὺψ, κύμινδις, αἰετός.

Νενέμηνται δὲ καὶ ἀπεκρίθησαν θεοῖς πολλοῖς· ὁ μὲν περδικοθήρας καὶ ὠκύπτερος Ἀπόλλωνός ἐστι θεράπων, φασί· φήνην δὲ καὶ ἅρπην Ἀθηνᾷ προσνέμουσιν· Ἑρμοῦ δὲ τὸν φασσοφόντην ἄθυρμα εἶναι φασίν· Ἥρας δὲ τὸν

τανυσίπτερον, καὶ τὸν τριόρχην ὄυτω καλέμενον Ἀρτέμιδος, Μητρὶ δὲ Θεῶν τὸν μέρμνον, καὶ ἄλλον δὲ ἄλλῳ Θεῷ. Γένη δὲ ἱεράκων ἐσὶ πάμπολλα.

τῶν πτερῶν τὰ] Ita cum Gesnero scribendum censui pro πτερύγων. Deinde καὶ ante ἀναφύσει ex Mediceo accessit. A Mense Augusto Nilus reduodare incipir; sub idem vero tempus atque initio Augusti accipitres quotannis plumas mutant, quod inprimis diligenti observatione constat eorum, qui graece de re accipitraria scripserunt, quorum loca excerpsit *Gesnerus* H. A. p. 13. seqq.

χυρεῖ] Ita legendum est pro χυρὶς ex loco *Aristophanis* in Avibus, versu 1179. ubi editiones praeterea τρισμυρίας habent. Pro vulgato κερχνῆς Codex alter Gesneri cum Mediceo κέγχρις exhibent, quod propius accedit ad scripturam, quam utpote veriorem recepimus. *Hesychius* κεγχρὶς ὄρνεϐ εἶδος. Productione poetica dicitur etiam κεγχρηΐς quod nomen posuit Aelianus II. 43. quo contracto scribi etiam potuit κεγχρῇς. Scripturam κερχνὴ, κερχνηΐς, tamen omnino damnare non ausim, ob auctoritates a *Gesnero* H. A. p. 55. magna copia allatas.

κύμινδις] Eadem est, quae alio nomine χαλκὶς dicitur. Cf. *Aristoteles* H. A. IX. 12. Dubitatur, quaenam avis eo nomine intelligatur; illustris *Buffon* ex aquilarúm atque accipitrum genere relegat eam in numerum littorearum et aquaticarum avium; φήνην vero, de qua vide *Aristotelem* IX. 34. illustris *Buffon* T. I. p. 145. vers. Mart. cum aliis interpretatur Aquilam ossifragam *Linnaei*, *Le grand aigle de mer.*

ἅρπην] Eandem nomioat *Aelianus* I. 35. II. 47. ubi vide noram. Ex mari vivere tradit *Aristoteles*; sed accurate nemo veterum scriptorum harpeo descripsit. Plurimi veterum interpretum cum φήνῃ, ossifraga, eandem faciunt; sed *Aristoteles* utramque distinguit. *Oppianus* Ixeutic. I. 2. harpam describit statim post aquilas, sed apparet intelligi avem a φήνῃ plane diversam. Habitare enim et nidificare dicitur in abruptorum montium praecipitiis, pullos vehementer amare, et lapillis, cum cadaverum ossibus vidtitare. Praeterea *Oppianus* posuit characterem, qui genus vulturinum manifeste argoit: πτερῶν δὲ αὐταῖς εἰσὶν αἵ τε παρειαὶ καὶ ὁ ἀνθερεὼν μεςὸς, ὥστε τι γένειον μέχρι τῆς δειρῆς ἀποδεικνῦναι, i. e. vestiuntur autem eis maxillae et mentum tam frequentibus plumis, ut barbae quandam speciem ad collom demissam repraesentet. Quae quidem in ossifragam seu φήνην *Aristotelis* minime quadrant, quemadmodum victus etiam ab *Aristotelis* harpa plane alienus est. Igitur in eam opiniooem delatus sum, ut vulturis speciem illam, quam plerique Ornithologiae scriptores vulturem cinereum appellant, et quam illustris *Buffon* T. I. p. 202. vers. Berol. pinxit, intelligi putarem, in quam species barbae ab *Oppiano* descripta optime convenit. Huic quidem avi graecum nomen γὺψ attribui video, sed hoc nomen genus vulturum universum complectitur, cujus duas familias statuit *Aristoteles* H. A. VIII. 3. ἔτι δὲ φήνη καὶ γύψ· ἐςὶ δὲ ἡ μὲν φήνη τὸ μέγεθος ἀετϐ μείζων, τὸ δὲ χρῶμα σποδοειδής· τῶν δὲ γυπῶν δύο ἐςὶν εἴδη· ὁ μὲν μικρὸς καὶ ἐκλευκότερος, ὁ δὲ μείζων καὶ σποδοειδέςερος, i. e. vulturum duae species; alter parvus albicat, alter major cinerei magis coloris. Ita etiam *Albertus Magnus* hunc *Aristotelis* locum legit et interpretatus est; sed *Gazae* versio multiformius habet, quasi ipse πολυειδέςερον legisset; quo vitio non animadverso multa ex loco *Aristotelis* illustris *Buffonus* deducit, de quibus Philosophus non cogitaverat. Sed hoc illi in pluribus etiam locis accidisse, alibi demonstrabo. Quodsi verbum σποδοειδέςερον tenemus, uti par est, perspicuum est speciem hanc vulturis cineream, majorem, candem esse, cui nomen γυπὸς generi-

cum attribuit *Buffon*, quamque recentiores scriptores speciatim ἅρπης appellatione distinxerunt, quemadmodum alia vulturis species τόργος dicta fuit, teste *Hesychio*. Minorem vulturis speciem albicantem recte illustris etiam *Buffon* ad vulturem leucocephalum refert T. I. p. 211. Nunc video Gesnerum in eandem mecum suspicionem delapsum esse, H. Av. p. 524. sed ille vulturem aureum intelligi putabat, illum sine dubio quem *Linnaeus* vulturem barbatum appellavit, optime vero omnium descriptum dedit *André Briefe aus der Schweiz I.* pag. 195. Tabul. 12. Lectori optionem lubens concedo. Contra ἅρπην *Aristotelis* Gesnerus opinatur esse speciem milvi aut accipitris palustris. Non leve vulturis argumentum praebet locus *Kiranidum* I. 6. quem affert *Gesnerus* l. c. zaucos vel zeucos; quidam zingion, alii harpen dicunt, species est vulturis alba, devorantis cadavera. Et Libro 3. Harpe, inquit, avis est rapax, similis vulturi, sed minor et rubicundior. Ita haec loca ex Codice suo laudavit Gesnerus, quae editio *Rivini* p. 25. corruptiora habet: zaucus vel zeucos (Mt. zenon) quoddam enigion (l. ὄρνεον ἢ ὀρνίθιον. Rivinus) alii Harpin dicunt; est enim vultur is alba devorans cadavera. et p. 116. ἅρπη avis est raptrix similis vulturi, minor quidem et rubicundior. — Denique quod *Oppianus* addit: ἀμβλυνεῖν δ' αὐτὰς ὁ μέλας βρωθεὶς ἀποκαυλίσει κισσὸς, convenit cum *Aeliani* narratione I. 35.

Ἥρας] *Wardus* emendabat Ἥρᾳ — Ἀρτέμιδι. Quem vero *Aelianus* φασσοφόντην accipitrem, eundem *Aristoteles* IX. 36. cum *Homero* Iliad. O. 238. φασσοφόνον. Sed hoc nomen, veluti etiam περδικοθήρας, ὠκύπτερος, et τανυσίπτερος tam multis, et toti fere generi accipitrum et milvorum conveniunt, ut nihil exinde arguere liceat. Τριόρχην vulgo Falconem buteonem *Linnaei* interpretantur. Nomen μερμνὸν non intelligo.

CAPVT V.

Αἰγύπτιοι μὲν οὖν σέβοντές τε καὶ ἐκθεοῦντες γένη ζώων διάφορα, καὶ διαφόρως, γέλωτα ὀφλισκάνουσι παρά γε τοῖς πολλοῖς· καὶ Θηβαῖοι δὲ σέβουσιν Ἕλληνες ὄντες, ὡς ἀκούω, γαλῆν, καὶ λέγουσί γε Ἡρακλέους αὐτὴν γενέσθαι τροφόν· ἢ τροφὸν μὲν οὐδαμῶς, καθημένης δὲ ἐπ' ὠδῖσι τῆς Ἀλκμήνης, καὶ τεκεῖν οὐ δυναμένης, τήνδε παραδραμεῖν, καὶ τοὺς τῶν ὠδίνων λῦσαι δεσμοὺς, καὶ προελθεῖν τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἕρπειν ἤδη· καὶ τούς γε ὑμνησίους δράκοντας, ἡ Ἥρα ἐπεμπεν αὐτῷ. Καὶ οἱ τὴν Ἀμαξιτὸν δὲ τῆς Τρωάδος κατοικοῦντες, μῦς σέβουσιν· ἔνθεν τοι καὶ τὸν Ἀπόλλω, τὸν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον, Σμίνθιον καλοῦσι, φασίν. Ἔτι γὰρ καὶ τοὺς Αἰολέας καὶ τοὺς Τρῶας τὸν μῦν προσαγορεύειν σμίνθον, ὥσπερ οὖν καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Σισύφῳ·

Ἀλλ' ἀρουραῖός τις ἐστὶ σμίνθος, ὡς δ' ὑπερφυής.

Καὶ τρέφονται μὲν ἐν τῷ Σμινθίῳ μῦες τιθασσοὶ δημοσίας τροφὰς λαμβάνοντες, ὑπὸ δὲ τῷ βωμῷ καὶ φω-

λεύουσι λευκοί, καὶ παρὰ τῷ τρίποδι τῷ Ἀπόλλωνος ἕστηκε μῦς. Μυθολόγημα δὲ ὑπὲρ τοῦδε τῆς θρησκείας καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα. Τῶν Αἰολέων καὶ τῶν Τρώων τὰ λήϊα πολλὰς μυῶν μυριάδας ἐπελθούσας ἄωρα ὑποκείρειν, καὶ ἀτελῆ τὰ θέρη τοῖς σπείρασιν ἀποφαίνειν· οὐκοῦν τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν πυνθανόμενον εἰπεῖν, ὅτι δεῖ θύειν Ἀπόλλωνι Σμινθεῖ· τοὺς δὲ πεισθέντας ἀπαλλαγῆναι τῆς ἐκ τῶν μυῶν ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν πυρὸν αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν νενομισμένον ἄμητον ἀφικνεῖσθαι. Ἐπιλέγουσι δὲ ἄρα τούτοις καὶ ἐκεῖνα· Εἰς ἀποικίαν Κρητῶν οἱ σταλέντες οἴκοθεν ἔκ τινος τύχης καταλαβούσης αὐτοὺς, ἐδεήθησαν τοῦ Πυθίου φῆναί τινα αὐτοῖς χῶρον ἀγαθὸν, καὶ εἰς τὸν συνοικισμὸν λυσιτελῆ· ἐκπίπτειν δὴ λόγιον, ἔνθα ἂν αὐτοῖς οἱ γηγενεῖς πολεμήσωσιν, ἐνταῦθα καταμεῖναι, καὶ ἀναστῆσαι πόλιν· οὐκοῦν ἧκουσι μὲν εἰς τὴν Ἀμαξιτὸν τήνδε, καὶ στρατοπεδεύουσιν ὥστε ἀναπαύσασθαι· μυῶν δὲ ἄφατόν τι πλῆθος ἐφερπύσαν τάτε ὄχανα αὐτοῖς τῶν ἀσπίδων διέτραγε, καὶ τὰς τῶν τόξων νευρὰς διέφαγεν· οἱ δὲ ἄρα συνέβαλον τούτους ἐκείνους εἶναι τοὺς γηγενεῖς, καὶ μέντοι καὶ εἰς ἀπορίαν ἥκοντες τὴν τῶν ἀμυντηρίων τόνδε τὸν χῶρον οἰκίζουσι, καὶ Ἀπόλλωνος ἱδρύονται νεὼν Σμινθίου. Ἡ μὲν οὖν τῶν μυῶν μνήμη προήγαγεν ἡμᾶς καὶ εἰς θεολογίαν τινὰ, χειροὺς δὲ αὐτῶν οὐ γεγόναμεν καὶ τοιαῦτα προσακούσαντες.

παρά γε τοῖς] Graeci alias simpliciter ὀφλισκάνειν τινὶ γέλωτα dicunt. — De Thebanorum religione in mustelam vide *Perizonium* ad V. H. XIV. 4. et *Valckenair* ad *Antonini* Liberalis Fabulam 29.

ὑμνοῦσιν] *Gesnerus* ὑμνουμένους, *Triller* ὑμνητὰς emendat; sed vulgatam scripturam defendit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 145. Cf. supra ad XI. 7.

τὴν Ἀμαξιτὸν] Ita Mediceus pro τόν.

σμίνθον, ὡσπερεὶ] Ita scripsi pro σμίνθων, auctore etiam Gronovio. *Clemens* Alexandrinus Protrept. p. 25. ed. Paris. Πολέμων δὲ τοὺς ἀμφὶ τὴν Τρῳάδα κατοικοῦντας ἱστορεῖ τοὺς ἐπιχωρίους μῦς, οὓς σμίνθους καλοῦσι, θρησκεύειν, ὅτι τὰς νευρὰς τῶν πολεμίων διέτρωγον τῶν τόξων. Itaque etiam in loco *Aeschyli* cum eodem Gronovio scripsi σμίνθος pro σμίνθιος. De reliqua fragmenti lectione non convenit inter *Stanlejum* et *Gronovium*, quorum ille metro ita alligat hunc locum:

ἀλλ' ἀρουραῖός ἐστι σμίνθιός τις ὧδε ὑπερφυής.

hic vero:

— — ἀλλ' ἀρουραῖος
τίς ἐστι σμίνθος, ὡς δ' ὑπερφυής.

ἐν τῷ Σμινθίῳ] Cum Gesnero hanc vulgatae lectioni *ἐς τοὺς Σμινθίους* praetuli. De Apolline Sminthio vide *Eustathium* ad Iliadem A. p. 34. et Scholiasten ibidem versu 39. Alteram formam *Σμινθεύς* habet Inscriptio Troica in *Maffei* Verona illustrat. p. XXXVI. *Ἀγαθῇ τύχῃ Σμινθεῖ Ἀπόλλωνι καὶ Ἀσκληπιῷ Σωτῆρι καὶ Μοξυνείταις* et cet.

ἄκρα — ἀποφαίνειν] Ita Mediceus pro *ἄκρας — ὑποφαίνειν*. Deinde etiam Mediceus *ἐκ* addidit ante *τῶν μυῶν*.

Κρητῶν] Eandem narrationem habet Scholiastes ad *Homeri* Iliad. α'. 39. et *Strabo* XIII. p. 604.

χῶρον οἰκίζουσι] Ita Mediceus pro *εἰσοικίζουσι*.

CAPVT VI.

Ἦσαν δὲ ἄρα δελφῖνες καὶ νεκρῶν μνήμονες, καὶ τῶν συννόμων ἀπελθόντων τοῦ βίου οὐδαμῶς προδόται. Τὸν γοῦν ἑαυτῶν τεθνεῶτα ὑποδύντες εἶτα μέντοι κομίζουσι φοράδην ἐς τὴν γῆν, τοῖς ἀνθρώποις πιστεύοντες θάψαι, καὶ Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ τούτῳ· ἕπεται δὲ πλῆθος ἕτερον οἱονεὶ τιμῶντες, ἢ καὶ νὴ Δία ὑπερμαχοῦντες, μήποτε ἄλλο κῆτος ἐπιδράμῃ, καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπάσαν εἶτα καταδαίσηται. Ὅσοι μὲν οὖν εἰσιν ἔνδικοι, καὶ τῆς μουσικῆς ἐπαΐοντες, τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας αἰδοῖ θάπτουσιν αὐτούς· οἱ δὲ ἀπό τε Μουσῶν (φασὶν) ἀπό τε Χαρίτων ἀκηδῶς αὐτῶν ἔχουσι. Καὶ δότε γε συγγνώμην, ὦ δελφῖνες φίλοι, τῇ τῶν ἀνθρώπων ἀγριότητι· εἴγε καὶ Ἀθηναῖοι Φωκίωνα τὸν χρηστὸν ἔρριψαν ἄταφον· καὶ Ὀλυμπιὰς δὲ ἔκειτο γυμνή, ἡ τεκοῦσα τὸν τοῦ Διός, ὡς ἐκόμπαζεν αὐτή, καὶ ἐκεῖνος ἔλεγε· καὶ τὸν Ῥωμαῖον Πομπήϊον τὸν Μέγαν ἐπίκλην ἀποκτείναντες Αἰγύπτιοι, τοσαῦτα ἐργασάμενον, καὶ νίκας νικήσαντα ἄγαν σεμνάς, καὶ θριαμβεύσαντα τρίς, καὶ τὸν τοῦ φονέως πατέρα σώσαντα, καὶ εἰς τὴν Αἰγυπτίων βασιλείαν ἐπαναγαγόντα, εἴασαν ἐρριμμένον ἄμοιρον τῆς κεφαλῆς, πλησίον τῆς θαλάττης· καὶ ἐκεῖνον, ὡς ὑμᾶς πολλάκις ἐῶσιν. Ἐγὼ δὲ εἶδον καὶ τέττιγας εἴραντάς τινας, καὶ πιπράσκοντας ἐπὶ δεῖπνον, καὶ μάλα γε ἐδείπνει. Τὸ γάρ τοι ζῶον τὸ πάμβορον τοῦτο οὐδὲ ὑμῶν φείδεται, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ταρίχους ἐργάσασθαι τολμῶσι· καὶ ἐσθίειν ὑμῶν, καὶ τεττίγων ἀφειδῶς ἔχουσι, καὶ σφᾶς ἑαυτοὺς

λελήθασι ταῖς Μούσαις, ταῖς Διὸς θυγατράσι, ταῦτα ἀπὸ θυμοῦ δρῶντες.

τὴν γῆν ἑαυτῶν] *Apostolius* VI. 98. τὴν ἐξ αὐτῶν. *Plinius* IX. 8. Conspectique sunt delphini jam defunctum portantes, ne laceraretur a belluis; quae translatae sunt ex *Aristotele* H. A. IX. 48. — Deinde lectio vulgata μήτι ἄλλο κῆτος — ἁρπάσειεν, εἶτα καταδίεσθαι ex Mediceo libro mutata est. Cod. alter Gesneri ἁρπάσειν καταδαίσηται, *Apostolius* ἁρπάσαν εἶτα δαίσηται habet.

ὅτοι μὲν ὤν] *Apostolius* addit τῶν ἀνθρώπων. Pro ἀκηδῶς vulgo ἀηδῶς, Codex alter Gesneri ἀήθως. Nostra lectio Mediceo et Apostolio debetur.

Ὀλυμπιὰς δὲ] Ita Mediceus cum *Apostolio*. Vulgo Ὀλυμπίῳ Διΐ. Rectum interpretatur etiam *Gyllius*. Pro δὲ *Jo. Kuhn* malebat δὴ legi. Deinceps *Apostolius* τὸν ἐκ Διὸς habet. Idem cum Mediceo τὸν ante μέγαν addidit.

ὡς ὑμᾶς] Ita recte Mediceus pro ἡμᾶς. Sermo enim ad delphinos directus est. Idem deinceps εἶδεν pro ἴδον, paulo post *Apostolius* εἴροντας.

καὶ μάλα γε ἐδείπνει] *Gesnerus* emendat: ἐπὶ δεῖπνον καὶ μάλα γε ἄδειπνον, i. e. ad infelicem coenam, *Casaubonus* ad *Athenaeum* II. 14. καὶ μάλα γε ἄλλος ἐδείπνει aut γέ τις ἐδείπνει. *Apostolius* XVIII. 36. verba καὶ μ. γε ἐδ. omisit. Mihi Gesneri emendatio magis placet. Graecos vero genere quodam cicadarum vesci solitos esse, ut hodieque locustis in cibo utuntur Asiatici, testatur *Aristoteles*.

καὶ ἐσθίειν] Haec verba usque ad ἔχουσιν ex Mediceo et *Apostolio* accesserunt, sed hic alterum καὶ male omittit. Deinceps *Casaubonus* l. c. legit: εἰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς ὁ λελήθασι. Sed qui cicadarum fasciculos in foro coemebant, quibus vescerentur, ignorabant, ut puto, Platonem et poetarum fabulas de Musarum alumnis et famulis cicadis.

CAPUT VII.

Λέοντας μὲν ἐν Αἰγύπτῳ σέβουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν κέκληται πόλις· καὶ τὰ ἴδιά γε τῶν ἐκεῖ λεόντων εἰπεῖν ἄξιον. Ἔχουσι νεὼς, καὶ διατριβὰς εὖ μάλα ἀφθόνους· καὶ κρέα βοῶν αὐτοῖς ἐστιν ὁσημέραι, καὶ διασπαρακτὰ κεῖται γυμνὰ ὀστέων καὶ ἰνῶν, καὶ ἐσθιόντων ἐπᾴδουσιν Αἰγυπτίᾳ φωνῇ. Ἡ δὲ ὑπόθεσις τῆς ᾠδῆς, μὴ βασκήνητέ τινα τῶν ὁρώντων, καὶ ἔοικεν, ὡς ἂν εἴποις, ἀντὶ περιάπτων τὸ ᾆσμα. Ἐκθεοῦνται δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς πολλοὶ, καὶ ἀντιπρόσωποί γε δίαιται ἀνειμέναι αὐτοῖς εἰσι· καὶ αἱ μὲν πρὸς τὴν ἕω θυρίδες, αἱ δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνεῳγμέναι, κεχαρισμενωτέραν αὐτοῖς τὴν δίαιταν ἀποφαίνουσιν. Ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ γυμνάσια ὑγείας χάριν, καὶ πλησίον παλαίστραι. Ὁ δὲ ἀντίπαλος τῶν εὐτραφῶν μόσχος, καὶ πρὸς τοῦτον γυμνασάμενος, ἵνα αὐτὸν καθέλῃ (δρᾷ δὲ βραδέως ὑπ' ἀργίας αὐτὸ καὶ ἀθηρίας) ἐμφορεῖταί τε, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ αὔλιον τὸ

ἴδιον. Διάπυρον δέ ἐςι τὸ ζῶον ἰσχυρῶς, καὶ ἐντεῦθεν καὶ Ἡφαίςῳ ἀνῆψαν αὐτὸ Αἰγύπτιοι· τὸ δὲ ἔξωθεν πῦρ δυσωπεῖται, καὶ φεύγει, πλήθει τοῦ ἔνδοθεν, φασίν. Ἐπεὶ δὲ ἄγαν πυρῶδές ἐςι, καὶ αὐτὸν οἶκον Ἡλίου φασὶν εἶναι· καὶ ὅταν γε ᾖ ἑαυτοῦ θερμότατος καὶ θερειότατος ὁ ἥλιος, λέοντι αὐτὸν πελάζειν τῷ οὐρανίῳ φασί. Προσέτι γε μὴν καὶ οἱ τὴν μεγάλην οἰκοῦντες Ἡλιούπολιν, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ προπυλαίοις τούσδε τρέφουσι τοὺς λέοντας, θειοτέρας τινὸς μοίρας, ὡς Αἰγύπτιοί φασι, μετειληχότας. Καὶ γάρ τοι καὶ ὄναρ, οἵσπερ οὖν θεός ἐςιν ἵλεως, ἐπιςάντες, προθεσπίζουσί τινα· καὶ τοὺς ἐπίορκον ὀμόσαντας οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ' ἤδη δικαιοῦσι, τοῦ θεοῦ τὴν ὀργὴν τὴν δικαίαν αὐτοῖς καταπνέοντος. Λέγει δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀρίςην εἶναι μετοίκησιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν εἰς ζῶον ἡ λῆξις αὐτὸν μεταγάγοι, λέοντα γίνεσθαι· εἰ δὲ εἰς φυτὸν, δάφνην. Ἃ δὲ Ἐμπεδοκλῆς λέγει, ταῦτ' ἐςιν·

Ἐν θηρσὶ δὲ λέοντες ὀρειλεχέες χαμαιεῦναι
Γίνονται, δάφναι δ' ἐνὶ δένδρεσιν ἠϋκόμοισιν.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων σοφίας, εἰς φύσιν ἐκτρεπόντων καὶ τὰ τοιαῦτα, ὤραν τίθεσθαι, τὰ μὲν πρόσθια τοῦδε τοῦ ζώου πυρὶ ἀποκρίνουσιν, ὕδατι μὴν τὰ κατόπιν. Καὶ τὴν σφίγγα μέντοι τὴν διφυῆ Αἰγύπτιοί τε χειρουργοὶ γλύφοντες, καὶ Θηβαῖοι μῦθοι κομπάζοντες, δίμορφον ἡμῖν πειρῶνται δεικνῦναι, σεμνύνοντες τῇτε τοῦ παρθενωποῦ, καὶ τῇ τοῦ λεοντοειδοῦς σώματος κράσει αὐτήν· τοῦτό τοι καὶ Εὐριπίδης ὑπαινίττεται λέγων·

Οὐρὰν δ' ὑπειλοῦσ' ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν
Καθίζετο.

Καὶ μέντοι καὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα τῆς σελήνης ἐκπεσεῖν φασι. Λέγει οὖν καὶ τὰ Ἐπιμενίδου ἔπη.

Καὶ γὰρ ἐγὼ γένος εἰμὶ σελήνης ἠϋκόμοιο,
Ἣ δεινὸν φρίξασ', ἀπεσείσατο θῆρα λέοντα
Εἰς Νεμεαῖαν ἄγουσ' αὐτὸν διὰ πότνιον Ἥραν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τὰς μύθους ἀπεκρίναμεν, τά γε μὴν λεόντων ἴδια καὶ ἀνωτέρω καὶ νῦν ἀποχρῶντα εἴρηται.

καὶ γυμνάσια] Copulam addit Mediceus; ex eodem invexerat Gronovius δρμὸν, ſed reſtitui veterem et probam lectionem ἱερόν.

οἶκον Ἡλίε] Gronovius laudat *Macrobium* l. c. 21. De cultu leonum meminit etiam *Porphyrius* de Abſtin. IV. p. 373. ὅθεν καὶ ὁ λέων ὡς θεὸς θρησκεύεται, καὶ μέρος τι τῆς Αἰγύπτε ὃ καλᾶσι νομὸν, ἐπώνυμον ἔχει Λεοντοπολίτην.

αὐτὸν μεταγάγοι] Ita ſcripſi cum Geſnero, cui aſſentitur *Koen* ad Gregor. p. 255. vulgo legitur αὐτὴν, et paulo antea ζωὴν, quod ex Mediceo mutatum eſt.

εἰς φῶς ἐκτραπέντων] Ita Codex alter Geſneri cum Mediceo pro ἐκ τῶν δραπέντων; ex iisdem vulgatum προσθίδια mutatum eſt, et deinceps σεμνῦντες.

δ' ὑπεῖλθε'] Ita ſcribi volebat Geſnerus pro δὲ ὑπήλλαξεν. In verſibus Epimenidia eodem auctore mutavi vulgatam ſcripturam Ἐυνεμενίων· ἔγοις — πότνιαν Ἥραν. Poetae cum majora et robuſtiora animalia dicere volunt, Luna prognata nominant, ex veteri perſuaſione habitari Lunam, ibique omnia animalium corpora et majora et ſaniora provenire. Cf. *Plutarchus* de Placitis Philoſ. II. 30. *Claudianus* de L. Stilic. III. 287. ibique *Geſnerus*, et *Wernsdorf* ad *Olympium Nemeſianum* de Laudibus Herculis T. I. p. 276.

CAPVT VIII.

Ζῶόν ἐστιν ὁ πυραύστης, ὅπερ οὖν χαίρει μὲν τῇ λαμπηδόνι τοῦ πυρὸς, καὶ προσπέταται τοῖς λύχνοις, ἐν ἀκμαζούσῃ ἔτι τῇ φλογὶ, καὶ δοκεῖ τι λήψεσθαι· ἐμπεσὼν δὲ ὑπὸ ῥύμης, εἶτα μέντοι καταπέφλεκται. Μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰσχύλος ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς λέγων·

Δέδοικα μωρὸν κάρτα πυραύστου μόρον.

ὅπερ οὖν] *Apoſtolius* XX. 65. ὥσπερ ἂν. Deinceps recte Geſnerus vulgatum ῥώμης mutavit in ῥύμης. *Aeſchyli* locum laudat etiam *Suidas* in voce Πυραύστου μόρον. Intelligitur genus tinearum, quod alias Graeci ψυχὴν appellant, luci amicum, ſed plerumque in perniciem ſuam.

CAPVT IX.

Ὁ δὲ κίγκλος ζῶόν ἐστι πτηνὸν ἀσθενὲς τὸ κατόπιν· καὶ διὰ τοῦτό φασι μηδὲ ἰδίᾳ μηδὲ καθ' αὑτὸν δυνάμενον αὐτὸν νεοττείαν συμπλέξαι, ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ τίκτειν· ἔνθεν καὶ τοὺς πτωχοὺς κίγκλους ἐκάλουν αἱ τῶν ἀγροίκων παροιμίαι. Κινεῖ δὲ καὶ τὰ οὐραῖα πτερὰ, ὥσπερ οὖν ὁ παρὰ τῷ Ἀρχιλόχῳ κήρυλος. Μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦδε Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ λέγων·

Ὀσφὺν δ' ἐξ ἄκρων διακίγκλισον, ἠΰτε κίγκλου
Ἀνδρὸς πρεσβύτου· τελέει δ' ἀγαθὴν ἐπαοιδήν.

Καὶ ἐν τῷ Γήρᾳ· λορδοῦ κιγκλοβάταν ῥυθμόν. Καὶ Αὐτοκράτης ἐν Τυμπανισταῖς·

Οἷα παίζουσι φίλαι
Παρθένοι Λυδῶν κόραι
Κοῦφα πηδῶσαι, κόμας,
Κ' ἀνακρούουσαι χεροῖν,
Ἐφεσίαν παρ' Ἄρτεμιν
Κάλλιστ' ἂν καὶ τοῖν ἰσχίοιν
Τὸ μὲν κάτω, τὸ δ' αὖ
Εἰς ἄνω ἐξαίρουσαι,
Οἷα κίγκλος ἅλλεται.

ἀνθεῖσι τὸ κατόπιν] *Aristoteles* IX. 12. VIII. 3. qui priori loco: τυγχάνει δ' ὢν καὶ ἀνάπηρος· ἀκρατὴς γὰρ τῶν ὄπισθεν. Quibus verbis nihil aliud significat, quam caudam ei semper moritari, quod vitium corporis ipse reputabat, cum permultis avium hoc a natura veluti proprium datum sit, ut incedentes caudam semper motitent, unde motacilla generis universi nomen est *Linnaeo*. Cf. *Apostolius* XI. 44. et *Suidas* in ἡμέρινα et κίγκλος, ubi Menandri locum habet πτωχότερος κίγκλου. Putatur esse κίγκλος, qui *Linnaeo* sturnus cinclus dicitur, motacilla Cinclus *Scopoli* Hist. Avium p. 185. vers. germ. Vitam avis ejus exposuit *Scopoli* l. c. et *Pallas* in Itinerar. Russico T. I. p. 90. sed de nido nihil annotatum reperi.

τῷ Γήρᾳ· λόρδου κιγκλοβάταν] Vulgo Γηρολόρδῳ. *Gesnerus* et *Meursius* Γηρυτάδη aut Γεωργῷ emendant. Sed in Mediceo est Γηραλόρδου. unde Gronovius efficiebat Γήρᾳ· λόρδου κιγκλοβάταν ῥυθμόν. sed κιγκλοβάταν jam olim *Gesnerus* in historia cincli recte emendaverat. Quam recepi scripturam, probavit etiam *Toup* ad Scholiasten *Theocriti* p. 214. in editione *Wartoni*, quem de notione obscoena vocis λορδὸς vide in Emend. in Suid. II. p. 257.

Αὐτοκράτης] Atheniensis, cujus Τυμπανιστὰς laudat etiam *Suidas* in hoc nomine. In secundo versu scripsi Λυδῶν κόραι pro αὐλῶν auctore *Rutgersio* in V. L. II. 1. qui laudat *Aristophanis* Nubes v. 600. et *L. Bos* Observ. Critic. p. 145. probante *Wesselingio* ad *Herodot.* p. 40. Pro κόμας *Gesnerus* reponit κόμαις; sed hac emendatione nihil proficitur. Sunt etiam alia in hoc fragmento corrupta loca, quae medicis peritioribus sananda relinquo.

CAPVT X.

Οἱ μῦες ἀποθνήσκοντες καθ' ἑαυτοὺς, καὶ ἐκ μηδεμιᾶς ἐπιβουλῆς, ἀποῤῥεόντων αὐτοῖς τῶν μελῶν, κατὰ μικρὰ ἀπέρχονται τοῦ βίου· ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία λέγει, Κατὰ μυὸς ὄλεθρον· μέμνηται δὲ αὐτῆς Μένανδρος ἐν τῇ Θαΐδι. Τρυγόνος δὲ λαλίστερον ἔλεγον· ἡ γάρ τοι τρυγὼν, καὶ διὰ τοῦ στόματος μὲν ἀπαύστως φθέγγεται, ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῶν κατόπιν μερῶν, ὥς φασι, πάμπλειστα.

Μέμνηται δὲ καὶ ταύτης τῆς παροιμίας ἐν τῷ Πλοκίῳ ὁ αὐτός· καὶ Δημήτριος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ τῷ δράματι μέμνηται, ὅτι καὶ τῇ πυγῇ λαλοῦσιν αἱ τρυγόνες. Λέγουσι δὲ τοὺς μῦς λαγνιστάτους εἶναι, καὶ μάρτυρά γε Κρατῖνον ἐπάγονται, εἰπόντα ἐν ταῖς Δραπετίσι·

Φέρε νῦν σοι ἐξ αἰθρίας καταπυγοσύνην μυὸς ἀστράψω
Ξενοφῶντος.

Καὶ ἔτι μᾶλλον τὸν θῆλυν ἔλεγον εἰς τὰ ἀφροδίσια εἶναι λυττητικόν· καὶ πάλιν παρὰ Ἐπικράτει ἐν τῷ Χορῷ, δρᾶμα δ' ἐστὶ τῷ Ἐπικράτει τοῦτο·

Τελέως δὲ ὕμιν ὑπῆλθεν ἡ κατάρατος μαστροπὸς
Ἐπομνύουσα τὰν κόραν, τὰν Ἄρτεμιν,
Τὰν Φερσέφατταν, ὡς δάμαλις, ὡς παρθένος,
Ὡς πῶλος ἀδμής· ἤδ' ἄρ' ἦν μυωνία.

Εἰς ὑπερβολὴν δὲ λαγνιστάτην αὐτὴν εἰπεῖν ἠθέλησε, μυωνίαν ὅλην ὀνομάσας. Καὶ Φιλήμων·

Μῦς λευκὸς, ὅταν αὐτήν τις (ἀλλ' αἰσχύνομαι
Λέγειν) κέκραγε τηλικοῦτον εὐθὺς ἡ κατάρατος
Μαστροπός· ὥστ' οὐκ ἔστι πολλάκις λαθεῖν.

κατὰ μικρὰ] *Apostolius* X. 77. κατὰ μικρόν. Idem cum Mediceo pro vulgato τὸν μυὸς habet κατὰ μυός.

κατόπιν μερῶν] *Aristoteles* H. A. IX. 49. Ἴδιον δ' ἐνίοις συμβαίνει τῶν ὀρνίθων τὸ ἀποψοφεῖν, οἷον καὶ ταῖς τρυγόσι. ποιοῦνται δὲ καὶ περὶ τὴν ἕδραν κίνησιν οἱ τοιοῦτοι ἰσχυρὰν ἅμα τῇ φωνῇ. Significat vero ἀποψοφεῖν sonitum interne absque motu rostri facere instar engastromythi. Pars avium posterior valde commovetur, cum vocem edunt, quoniam sacci pneumatici, qui cum pulmone atque adeo cum ossibus medulla vacuis communicant, usque in abdomen pertingunt. Hi igitur ductus tanquam folles remoti sonum internum edere videntur. Similem sonitum seu crepitum ventris tribuunt recentiores avibus duabus, quarum altera *Rallus Crex*, altera Psophca crepitans *Linnaeo* audit.

Δραπετίσι] Male *Zenobius* Cent. V. prov. 67. et VI. 24. δραπέτησι. Pro λυττητικὸν libri Mediceo vulgo erat λυττητικώτατον. *Apostolius* λυττικὸς habet.

τελέως δὲ] *Apostolius* cum Mediceo τελείως δ' οὖ με ὑπῆλθεν, idem deinde Φερσέφατταν. *Gesnerus* legit: τέλος δ',ὑπῆλθεν, *Toup* in Emendat. I. p. 127. τέλος δ' ὑπῆλθε μ' ἡ κατ. Pro μυωνία Codex alter Gesneri μυωξία, ipse *Gesnerus* μυωπία emendat. Videtur Aelianus putasse μυωνίαν esse μῦν θῆλυν; inepte: nisi verba ista τὸν θῆλυν corrupta sunt. Videtur μυωξία h. l. legendum, cum et *Suidas* ita locum Epicratis laudet: μυωξία, inquit, ὑβριστικὸς λόγος· σημαίνει δὲ καὶ τὰς τῶν μυῶν χηραμούς. Idem μῦς λευκός· οἱ κατοικίδιοι μῦες ἄγαν πρὸς τὴν ὀχείαν κεκίνηνται καὶ μάλιστα οἱ λευκοί. In versu Philemonis tertio *Bentlejus* μαστροπὸς omittit, et a voce κατάρατος versum orditur.

CAPVT XI.

Σέβουσι δὲ Αἰγύπτιοι καὶ μέλανα ταῦρον, καὶ καλοῦσιν Ὄνουφιν αὐτόν. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χώρου, ἔνθα τρέφεται, Αἰγύπτιοι λεγέτωσαν ἡμῖν λόγοι· τραχὺ γάρ. Ἀντίαι αὐτῷ τρίχες, ἤπερ οὖν τοῖς ἄλλοις, εἰσίν· ἴδια γάρ τοι καὶ τοῦδε ταῦτα. Μέγιστος δὲ ἦν ἄρα βοῶν οὗτος, καὶ ὑπὲρ τοὺς Χάονας, οὕσπερ καὶ λαρινοὺς καλοῦσι Θεσπρωτοί τε καὶ Ἠπειρῶται, τῆς σπορᾶς τῆς τῶν Γηρυόνου βοῶν γενεαλογοῦντες αὐτούς. Καὶ σιτεῖταί γε Ὄνουφις πόαν μηδικὴν οὗτος.

χάονας] Laudat Gronovius *Apollodorum* II. p. 99. et *Athenaeum* IX. p. 376. μεταγαγὼν — ἀπὸ τῶν λαρινῶν βοῶν, οἳ οὕτως ἐκλήθησαν, ἢ ἀπὸ τοῦ λαρινεύεσθαι, ὅπερ ἐστὶ σιτίζεσθαι· Σώφρων· βόες δὲ λαρινεύονται· ἢ ἀπό τινος κώμης Ἠπειρωτικῆς Λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκολοῦντος αὐτάς. Λάρινος δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο. De bobus Epitoticis vide *Aristotelem* H. A. III. 21. *Plinium* VIII. 45. Genealogiam eandem habet *Oppianus* Cyneget. II. 109.

CAPVT XII.

Ὀξύτατος δὲ ἦν ἄρα καὶ ἁλτικώτατος ἰχθύων ὁ δελφίς, ἀλλὰ καὶ τῶν χερσαίων ἁπάντων. Ὑπερπηδᾷ γοῦν καὶ ναῦν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, καὶ τήνγε αἰτίαν πειρᾶται προστιθέναι. Καὶ ἔστιν αὕτη, συνέχει τὸ πνεῦμα, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ ὕφυδροι κολυμβηταί· καὶ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι καὶ οὗτοι συντείναντες ἔνδον τὸ πνεῦμα, ὥσπερ οὖν νευράν, εἶτα τὸ σῶμα ὡς βέλος ἀφιᾶσι· τὸ δὲ θλιβόμενον, φησίν, ἔνδον ὠθεῖται, καὶ ἐξακοντίζει αὐτούς.

λέγει] Locus est in H. A. IX. 48. ἁπάντων γὰρ δοκεῖ εἶναι ζώων τάχιστον καὶ τῶν ἐνύδρων καὶ τῶν χερσαίων· καὶ ὑπερβάλλονται δὲ πλοίων μεγάλων ἱστούς. μάλιστα δὲ τοῦτ' αὐτοῖς συμβαίνει, ὅταν διώκωσί τινα ἰχθῦν τροφῆς χάριν· τότε γάρ, ἐὰν ἀποφεύγῃ, συνακολουθοῦσιν εἰς βυθόν, διὰ τὸ πεινῆν· ὅταν δ' αὐτοῖς μακρὰ γένηται ἡ ἀναστροφή, κατέχουσι τὸ πνεῦμα, ὥσπερ ἀναλογισάμενοι, καὶ συστρέψαντες ἑαυτοὺς φέρονται ὥσπερ τόξευμα, τῷ ταχύτητι τὸ μῆκος διελθεῖν βουλόμενοι πρὸς τὴν ἀναπνοήν· καὶ ὑπερβάλλονται τοὺς ἱστούς, ἐὰν παρατύχωσι, τῶν πλοίων. ταὐτὰ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ κατακολυμβηταί, ὅταν εἰς βυθὸν ἑαυτοὺς ἀφῶσι. καὶ γὰρ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν καὶ οὗτοι ἀναφέρονται συστρέψαντες. *Plinius* IX. sect. 7. nam cum fame conciti fugientem in vada ima persecuti piscem, diutius spiritum continuere, ut arcu emissi, ad respirandum emicant: tantaque vi exsiliunt, ut plerumque vela navium transvolent. Sed tenendum est, *Aristotelem* haec ex auditu tanquam ἄπιστα referre; quare non nimis de fide narrationis laborandum puto. Delphinis enim nomen varie tributum esse coryphaenis, squalis, et veris delphinis, manifestum est. Ceterum pro συνέχει sensu postulante scripsi συνέχει.

CAPVT XIII.

Η δὲ Φύσα ἐςὶν ἰχθὺς Αἰγύπτιος, θαυμάσαι ἄξιος. Οἶδε γὰρ, ὥς φασιν, ὁπότε ἡ σελήνη λήγει, οἶδε δὲ αὐτῆς καὶ τὴν αὔξησιν· καὶ οὖν καὶ τὸ ἧπαρ αὐτοῦ συναύξει τῇ θεᾷ, ἢ συμφθίνει· καὶ πῆ μὲν εὐτραφής ἐςι, πῆ δὲ λεπτότερος.

Φύσα] Hanc inter pisces Niloticos recenset etiam *Athenaeus* VII. p. 312. et *Strabo*, sed absque ullo formae indicio. *Gesnerus* in H. Aq. p. 747. putat intelligi orbem primum *Rondeletii*, quem *Belonius* in Nilo circa Saiticam praefecturam capi ait, a Graecis propter corporis inflati formam φλασκόψαρον dictum. Est is tetraodon, cujus venter aculeatus vesicae similis inflatus. Eum describit *Hasselquist* Itiner. Palaestin. p. 441. et *Forskaol.* p. 76. qui piscem ait per os inflatum distendi in globi formam, propter laxam abdominis cutem.

CAPVT XIV.

Ο δὲ γλάνις ἐςὶ μὲν περὶ τὸν Μαίανδρον καὶ τὸν Λύκον τοὺς Ἀσιανοὺς ποταμοὺς, τῆς δὲ Εὐρώπης περὶ τὸν Στρύμονα, καὶ σιλούρῳ μὲν τὸ εἶδος ὅμοιός ἐςι. Πέφυκε δὲ φιλοτεκνότατος ἰχθύων οὗτος· ὅταν γοῦν θήλεια ἀποκυήσῃ, ἡ μὲν ἀφεῖται τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων φροντίδος, οἷα δήπου λεχῶσα· ὁ δὲ ἄῤῥην τῇ φρουρᾷ τῶν βρεφῶν ἑαυτὸν ἐπιτάξας παραμένει, πᾶν ἀναςέλλων τὸ ἐπιβουλεῦον. Ἱκανὸς δέ ἐςι καὶ ἄγκιςρον καταπιεῖν, ὡς Ἀριςοτέλης φησί.

Γλάνις] Ita auctore altero Gesneri Codice scripsi pro λάγνις. De eodem pisce eadem narrat *Aristoteles* H. A. VI. 14. et IX. 37. et ex eo *Plinius* IX. 51. *Belonius* Observat. I. 55. pisces Strymonis recensens nominat etiam *Glaignon* vel *Glanon* id est silurum; sed speciem ille externam non depingit. *Linnaeus* siluri nomine totum genus complexus vulgarem Europae speciem Glanin nominat. Sed silurus Europaeus noster antiquis σίλουρος est, contra silurus anguillaris et similes fluviorum Asiaticorum incolae γλάνιδες, seu γλάνεις dicebantur. Insignis est *Pausaniae* locus in Messeniacis, ubi siluros Nili, Indi, Rheni, Istri, Euphraris et Phasidis a siluris Maeandri et Hermi distinguit: ἔςτι γὰρ δὴ θηρία ὅμοια τοῖς μάλιςα ἀνδροφάγοις αὔξησιν, τοῖς ἐν Ἕρμῳ καὶ Μαιάνδρῳ γλάνισιν ἐοικότα ἰδέας, πλὴν χροιάς τε μελαντέρας καὶ ἀλκῆς· ταῦτα δὲ οἱ γλάνεις ἀποδέουσι. * Glanin Veterum a siluro Glani Linnaei prorsus diversum putat Cl. *Merrem*; neque enim conveniunt, quae de moribus glanidis tradit *Aristoteles* atque ex eo *Aelianus* h. l. Quae de mare ovorum custode memorantur, optime quadrare videntur doctissimo *Merrem* in cyclopteri genus (de quo similia tradunt Auctores Itineris Islandici T. II. p. 206.) Sed hoc piscium genus mare habitat, cum glanis *Aristotelis* in numero fluviatilium et lacustrium piscium censeatur.

CAPVT XV.

Βάτραχος ὕδρον μισεῖ, καὶ δέδοικεν ἰσχυρῶς, οὐκοῦν τῇ βοῇ τῇ πολλῇ πειρᾶται ἀντεκπλήττειν αὐτὸν καὶ ἀντιφοβεῖν. Κροκοδείλου δὲ κακουργία καὶ ἐκείνη εἰς ἀνθρώπου τε θήραν καὶ ζώου ἑτέρου ἐτράπη· τὴν ἀτραπὸν, δι' ἧς οἶδε κατιόντας εἰς ποταμὸν, ἢ ἐφ' ὑδρείαν, ἢ ἵππου τινὸς ἀρδείαν, ἢ καμήλου, ἢ καὶ νὴ Δία ὥστε ἐπιβῆναι πλοίου, ταύτην τοι νύκτωρ καὶ πολλῷ τῷ ὕδατι καταῤῥαίνει ἐμπλήσας τὸ στόμα, καὶ ἐγχεῖ κατὰ τῆς ἀτραποῦ πολλάκις, ὀλισθηρὰν αὐτὴν ἐργάσασθαι θέλων, καὶ εὐκολωτέραν ἑαυτῷ τὴν ἄγραν ἀποφαίνων· τὰ γάρ τοι κατολισθαίνοντα οὐ κρατεῖ τῆς ἐπιβάθρας, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν κατηνέχθη, ὁ δὲ ὑπεπήδησεν ὑπολαβὼν, καὶ δειπνεῖ. Ὀλίγα δὲ κροκοδείλων πέρι ἐρῶ καὶ νῦν. Οὐ πρὸς πᾶν τὸ τῶν τροχίλων γένος ἐστὶ τῷδε τῷ θηρίῳ ἔνσπονδα (πολλὰ δὲ αὐτῶν γένη καὶ ὀνόματα, τραχέα δὲ, καὶ ἀκοῦσαι ἀντίτυπα, καὶ διὰ τοῦτο ἐῶ αὐτὰ) μόνον δὲ τὸν καλούμενον κλαδαρόρυγχον ἑταῖρον καὶ φίλον ἔχει, δύναται γὰρ οὗτος ἀλύπως ἐκλέγειν αὐτῷ τὰς βδέλλας.

ἑτέρου ἐτράπη· τὴν ἀτραπὸν] Restitui hunc locum ex emendatione *Pawii* ad *Philen* LXXXIV. 14. Vulgo ἐτράπη, τίνα τρόπον, δι' ἧς — ταύτην τοι. *Gesnerus* ἑτέρου τὴν ἀτραπὸν legebat, cujus vestigiis recte institit *Paw.* Sed reliquam *Pawii* emendationem ἔρχει pro ἐγχεῖ legentis non magis necessariam puto, quam *Trilleri* ἐκχεῖ.

κλαδαρόρυγχον] *Hesychius* κλαδαρόρυγχος εἶδος τροχίλου. quod vocabulum *Gesner* in H. Avium p. 719. interpretatur de motu et concussione rostri. Κλαδᾶσαι enim pro κραδᾶσαι est σεῖσαι? Sic κλαδαρόμματοι οἱ ἀσείοντες τὰ ὄμματα. Sic etiam κλαδαραὶ κάμακες in epigrammate Leonidae *Analector. Brunckianorum* T. I. p. 234. no. 47. Fabulam de trochilo veluti testis ocularis repetit *Wolf* in Itiner. Ceylanico p. 123.

CAPVT XVI.

Λέγει Δημόκριτος πολύγονα εἶναι ὗν καὶ κύνα, καὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι, λέγων, ὅτι πολλὰς ἔχει τὰς μήτρας, καὶ τοὺς τόπους τοὺς δεκτικοὺς τοῦ σπέρματος· ὁ τοίνυν θορὸς οὐκ ἐκ μιᾶς ὁρμῆς ἁπάσας αὐτὰς ἐκπληροῖ, ἀλλὰ δίς τε καὶ τρὶς ταῦτα τὰ ζῷα ἐπιθόρνυται, ἵνα ἡ συνέχεια πληρώσῃ τὰ τοῦ γόνου δεκτικά. Ἡμιόνους δὲ λέγει μὴ τίκτειν· μὴ γὰρ ἔχειν ὁμοίας μήτρας τοῖς ἀλ-

λοις ζώοις, ἑτερομόρφους δὲ, ἥκιστα δυναμένας γονὴν δέξασθαι· μὴ γὰρ εἶναι φύσεως ποίημα τὴν ἡμίονον, ἀλλὰ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης, καὶ τόλμης, ὡς ἂν εἴποις, μοιχίδιον ἐπιτέχνημα τοῦτο καὶ κλέμμα. Δοκεῖ δέ μοι τοῦτο, ἦδ᾽ ὅς, ὁ ὄνος ἵππον βιασάμενος κατὰ τύχην κυῆσαι, μαθητὰς δὲ ἀνθρώπους τῆς βίας ταύτης γεγενημένους εἶτα μέντοι προσελθεῖν ἐπὶ τὴν τῆς γονῆς αὐτῶν συνήθειαν. Καὶ μάλιστά γε τοὺς τῶν Λιβύων ὄνους μεγίστους ὄντας ἐπιβαίνειν ταῖς ἵπποις οὐ κομώσαις, ἀλλὰ κεκαρμέναις· ἔχουσαν γὰρ τὴν ἑαυτῆς ἀγλαΐαν τὴν διὰ τῆς κόμης οὐκ ἂν ὑπομεῖναι τὸν τοιόνδε γαμέτην, οἱ σοφοὶ τοὺς τούτων γάμους φασί.

πολύγονα] Ita Mediceus cum *Apostolio* XX. 50. pro πολύγονον. Democriti sententiam de causa sterilitatis mularum recenset et refutat *Aristoteles* de Gener. II. 8. Empedoclis, Alcmaeonis et Dioclis anatomici rationes exponit *Plutarchus* de Placitis Philos. V. 14. p. 907. Conf. etiam *Michael Glycas* Parte I. Annal. p. 61. — In seqq. κυῆσαι reddit versio: gravidam reddidisse. Nescio an verbum sanum sit.

ἔχουσαν — γαμέτην] Ipse mutavi vulgatum ἔχουσα. Alterum est ex Mediceo pro γαμετόν. * Simile exemplum asini et Zebrae memorat Cel. *Merrem* ex *Blumenbachio* de Generis hum. variet. p. 7. ed. 2. ubi asinus antea pingi debebat, quam a Zebra admitteretur.

CAPUT XVII.

Ἐν τοῖς νοτίοις μᾶλλον τὰ ἔμβρυα ἐκπίπτειν Δημόκριτος λέγει, ἢ ἐν τοῖς βορείοις· καὶ εἰκότως. Χαυνοῦσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ νότου τὰ σώματα ταῖς κυούσαις, καὶ διΐστασθαι· ἅτε τοίνυν τοῦ σκήνους διακεχυμένου καὶ οὐχ ἡρμοσμένου, πλανᾶσθαι καὶ τὰ κυούμενα, καὶ θερμαινόμενα δεῦρο καὶ ἐκεῖσε διολισθαίνειν, καὶ ἐκπίπτειν ῥᾷον· εἰ δὲ εἴη πάγος, καὶ βορρᾶς καταπνέοι, συμπέπηγε μὲν τὸ ἔμβρυον, δυσκίνητον δέ ἐστι, καὶ οὐ ταράττεται ὡς ὑπὸ κλύδωνος· ἅτε δὲ ἄκλυστον καὶ ἐν γαλήνῃ ὂν, ἔρρωταί τε, καί ἐστι σύντονον, καὶ διαρκὲς πρὸς τὸν κατὰ φύσιν χρόνον τῆς ζωογονίας. Οὐκοῦν ἐν κρυμῷ μέν φησιν ὁ Ἀβδηρίτης συμμένειν, ἐν ἀλέᾳ δὲ ὡς τὰ πολλὰ ἐκπτύεται· ἀνάγκην δὲ εἶναί λέγει, τῆς θέρμης πλεοναζούσης, διΐστασθαι καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα.

ἐν τοῖς νοτίοις] Ventorum rationem habet ad sexum alterutrum procreandum *Aristoteles* H. A. VI. 19. ὡσαύτως καὶ βορείοις μὲν ὀχευόμενα ἀρρενοτοκεῖ μᾶλλον, νοτίοις δὲ θηλυτοκεῖ — δεῖ δὲ ὁρᾶν ὀχευόμενα πρὸς βορέαν. Idem de Generat. IV. 4. Cf. *Niclas* ad *Geoponica* XVII, 6. p. 1147.

CAPVT XVIII.

Αἰτίαν δὲ ὁ αὐτὸς λέγει τοῖς ἐλάφοις τῆς τῶν κεράτων ἀναφύσεως ἐκείνην εἶναι· Ἡ γαστὴρ αὐτοῖς ὡς ἔστι θερμοτάτη, ὁμολογεῖ· καὶ τὰς φλέβας δὲ αὐτῶν τὰς διὰ τοῦ σώματος πεφυκυίας παντὸς ἀραιοτάτας λέγει· καὶ τὸ ὀστέον τὸ κατειληφὸς τὸν ἐγκέφαλον λεπτότατον εἶναι καὶ ὑμενῶδες καὶ ἀραιόν, φλέβας τε ἐντεῦθεν καὶ ἐς ἄκραν τὴν κεφαλὴν ὑπανίσχειν παχυτάτας· τὴν γοῦν τροφήν, καὶ ταύτης γε τὸ γονιμώτατον, ὤκιστα ἀναδίδοσθαι· καὶ ἡ μὲν πιμελὴ αὐτοῖς ἔξωθεν, φησί, περιχεῖται· ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς τροφῆς ἐς τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν φλεβῶν ἀναθέρνυται, ἔνθεν οὖν τὰ κέρατα ἐκφύεσθαι διὰ πολλῆς ἐπαρδόμενα τῆς ἰκμάδος. Συνεχὴς οὖν οὖσα, ἐπιῤῥέουσά τε, ἐξωθεῖται προτέρα· καὶ τὸ μὲν ὑπερίσχον ὑγρὸν ἔξω τοῦ σώματος σκληρὸν γίνεται, πηγνύντος αὐτὸ καὶ κερατοῦντος τοῦ ἀέρος· τὸ δὲ ἔνδον ἔτι μεμυκὸς ἁπαλόν ἐστι· καὶ τὸ μὲν σκληρύνεται ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψύξεως, τὸ δὲ ἁπαλὸν μένει ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀλέας. Οὐκοῦν ἡ ἐπίφυσις τοῦ νέου κέρατος τὸ πρεσβύτερον ὡς ἀλλότριον ἐξωθεῖ, θλίβοντος τοῦ ἔνδον καὶ ἀνωθεῖν τοῦτο ἐθέλοντος καὶ ὀδυνῶντος, καὶ σφύζοντος, ὥσπερουν ἐπειγομένου τεχθῆναι καὶ προελθεῖν. Ἡ γάρ τοι ἰκμὰς πηγνυμένη, καὶ ὑπανατέλλουσα, ἀτρεμεῖν ἀδύνατός ἐστι, γίνεται γὰρ καὶ αὐτὴ σκληρά, καὶ ἐπωθεῖται τοῖς προτέροις. Καὶ τὰ μὲν πλείω ἐκθλίβονται ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς ἔνδον· ἤδη δέ τινα καὶ κλάδοις περισχεθέντα, καὶ ἐμποδίζοντα εἰς τὸν ὠκὺν δρόμον ὑπὸ ῥύμης τὸ θηρίον ὠθούμενον, ἀπήῤῥαξε· καὶ τὰ μὲν ἐξώλισθε, τὰ δὲ ἕτοιμα ἐκκύπτειν ἡ φύσις προάγει.

ἐθέλοντος] Ita Mediceus pro θέλοντος. Deinceps πηγνυμένη in πυκνουμένη vel πυκνουμένης, et ὀδυνῶντος in οἰδαίνοντος mutat *Pauw* ad *Philen* XI. 43.

γίνεται γὰρ καὶ] Secutus Gesne-

rum et Paw mutavi vulgatum δόνατ. praeterea Gesnerus ἰόμως emendabat. Ceterum cervi cornibus tenellis timentes solerter arbustorum angustias cavent.

CAPVT XIX.

Οἱ τομίαι βόες, Δημόκριτος λέγει, σκολιὰ, λεπτὰ, καὶ μακρὰ φύεται τὰ κέρατα αὐτοῖς· τοῖς δὲ ἐνόρχοις παχέα τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ, καὶ ὀρθὰ, καὶ πρὸς μῆκος προήκοντα ἧττον· καὶ πλατυμετώπους εἶναι λέγει τούτους τῶν ἑτέρων πολλῷ μᾶλλον· Τῶν γὰρ φλεβῶν πολλῶν ἐνταῦθα οὐσῶν, εὐρύνεσθαι τὰ ὀστέα ὑπ' αὐτῶν· καὶ ἡ ἔκφυσις δὲ τῶν κεράτων παχυτέρα οὖσα, εἰς πλάτος τὸ αὐτὸ τῷ ζώῳ μέρος προάγει καὶ ἐκείνη· οἱ δὲ τομίαι μικρὸν ἔχοντες τὸν κύκλον τῆς ἕδρας τῆς τῶν κεράτων, πλατύνονται ἧττον, φησί.

. οἱ τομίαι] Ita recte h. l. legitur vulgo, cum in fine capitis τομεῖς sequeretur, quod cum Gesnero correxi ad eandem normam. Effectus castrationis in animalium corpora et vires enumerat *Aristoteles* H. A. IX. 50. sed de cornuum forma mutata nihil reperio in Philosopho. Sunt tamen verissima, quae Democritus tradit; rationes non approbo.

CAPVT XX.

Οἱ δὲ ἄκερῳ ταῦροι τὸ τενθρηνῶδες, οὕτω δὲ ὀνομάζει Δημόκριτος, ἐπὶ τοῦ βρέγματος οὐκ ἔχοντες (εἴη δ' ἂν τὸ σηραγγῶδες λέγων) ἀντιτύπου τοῦ παντὸς ὄντος ὀστέου, καὶ τὰς συῤῥοίας τῶν χυμῶν οὐ δεχομένου, γυμνοί τε καὶ ἄμοιροι γίνονται τῶνδε τῶν ἀμυντηρίων. Καὶ αἱ φλέβες δὲ αἱ κατὰ τοῦ ὀστέου τοῦδε ἀτροφώτεραι οὖσαι, λεπτότεραί τε καὶ ἀσθενέστεραι γίνονται. Ἀνάγκη δὲ καὶ ξηρότερον τὸν αὐχένα τῶν ἀκεράτων εἶναι· λεπτότεραι γὰρ καὶ αἱ τούτων φλέβες, ταύτῃ τοι καὶ ἐῤῥωμέναι ἧττον. Ὅσαι δὲ Ἀράβιοι βόες θήλειαι μέν εἰσι τὸ γένος, εὐφυεῖς δὲ ἐς τὰ κέρατα· καὶ ταύταις τις ἐπισύῤῥοια πολλὴ τῶν χυμῶν, φησὶ, τροφὴ τῆς εὐγενοῦς βλάστης τοῖς κέρασίν ἐστιν. Ἄκερῳ δὲ καὶ αὗται, ὅσαι τὸ δεκτικὸν τῆς ἰκμάδος ὀστέον στερεώτερόν τε ἔχουσι καὶ δέχεσθαι τοὺς χυμοὺς ἥκιστον. Καὶ συνελόντι εἰπεῖν, αὔξης ἡ ἐπιῤῥοὴ αἰτία τοῖς κέρασι, ταύτην δὲ ἄρα ἐποχετεύουσι φλέβες

πλεῖσαί τε, καὶ παχύταται, καὶ ὑγρὸν κύουσαι, ὅσόν καὶ δύνανται στέγειν.

τενθρηνώδεις] Ita auctore *Trillero* legimus. Vulgo θρηνώδεις. Codex alter Gesneri θρινώδεις. Gesnerus ipse τρημώδεις pro τρηματώδεις aut θριπώδεις legebat. Occurrit eadem vox in Libello *Hippocratis* de Anatome: ὁ πνεύμων φύσει ἐὼν τενθρηνιώδης, i. e. cellulosus, perforatus, a cellis apum. *Plutarchus* Symp. Q. VIII. 3. φαίνεται μᾶλλον ὁ σίδηρος ἔχων τι σομφὸν καὶ πολύκενον καὶ τενθρηνῶδες. Est vero τενθρήνη genus insecti, apis agrestis. Haec *Triller* multo verbosius ad h. l. et in comm. ad Hippocr. l. l. p. 264. exposuit.

αἱ τούτων φλέβες] Recte, me judice, *Gesnerus* αἱ τούτου emendat. In seqq. vulgata lectio ἄκεροι δὲ καὶ αὗται ὅσαι τὸ δεύτερον ex Mediceo mutata est.

* Ὀστῶν στερεώτερον. Armenta mutila cornibus crassiora et robustiora multo cranii ossa habere exemplo bubali indici domestici mutili adhibito hoc *Aeliani* testimonio confirmat *Pallas Nordische Beyträge* I. p. 25. Ceterum de natura et alimento cornuum et cervinorum et bubalorum vide ad h. l. differentem *Peraltum in Abhandlungen zur Naturgesch*. T. II. p. 4. seqq. De vi castrationis ad incrementum aut detrimentum cornuum cervinorum experimenta sua exposuit *Rüssel* in Oeconomia naturae in morbis acutis et chronicis glandularum Parte III. Londini 1755.

CAPVT XXI.

Ἴδιον δὲ τῶν ζώων καὶ ἡ φιλανθρωπία. Αἰετὸς γοῦν ἔθρεψε βρέφος. Καὶ εἰπεῖν τὸν πάντα λόγον ἐθέλω, ὡς ἂν γένοιτο μάρτυς ὧν προσθέμην. Βαβυλωνίων βασιλεύοντος Σακχόρου, Χαλδαῖοι λέγουσι τὸν γινόμενον ἐκ τῆς ἐκείνου θυγατρὸς, τὴν βασιλείαν ἀφαιρήσεσθαι τὸν πάππου· καὶ Χαλδαίων μὲν ἦν τὸ προειρημένον θέσπισμα. Τοῦτο ἐκεῖνος πέφρικε, καὶ, ἵνα εἴπω τι καὶ ὑποπαίξας, Ἀκρίσιος γίνεται εἰς τὴν παῖδα· ἐφρούρει γὰρ πικρότατα. Λάθρα δὲ ἡ παῖς (ἦν γὰρ τοῦ Βαβυλωνίου σοφώτερον τὸ χρεών) τίκτει ὑποπλησθεῖσα ἔκ τινος ἀνδρὸς ἀφανοῦς. Τοῦτον οὖν οἱ φυλάττοντες δέει τοῦ βασιλέως ἔρριψαν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, ἦν γὰρ ἐνταῦθα ἀφειργμένη ἡ προειρημένη. Οὐκοῦν ὁ αἰετὸς τὴν ἔτι τοῦ παιδὸς καταφορὰν ὀξύτατα ἰδὼν, πρὶν ἢ τῇ γῇ προσαραχθῆναι τὸ βρέφος, ὑπῆλθεν αὐτὸ, καὶ τὰ νῶτα ὑπέβαλεν, καὶ κομίζει ἐς κῆπόν τινα, καὶ τίθησι πεφεισμένως εὖ μάλα. Ὁ τοίνυν τοῦ χώρου μελεδωνὸς καλὸν παιδίον θεασάμενος, ἐρᾷ αὐτοῦ, καὶ τρέφει· καὶ καλεῖται Γίλγαμος καὶ βασιλεύει Βαβυλωνίων. Εἰ δέ τῳ δοκεῖ μῦθος τοῦτο, σύμφημι πειρώμενος εἰς ἰσχὺν

κατεγνωκέναι αὐτόν. Ἀλλ' Ἀχαιμένη μὲν τὸν Πέρσην, ἀφ' οὗ κάτεισιν ἡ τῶν Περσῶν εὐγένεια, ἀετοῦ τρόφιμόν ἀκούω γενέσθαι.

Θρέψαι] *Gesner* θρέψαι legit. Deinceps *Apostolius* XVIII. 93. εὐηχὲς scriptum habet.

ὑποπαίξας] Ita ex Apostolio edidit Gronovius; ille enim ἵνα τι ὑποπαίξας εἴπω habet. Vulgo ἵνα εἴπω ὅτι καὶ ὑποπτεύσας. Postremum verbum tenet Mediceus, sed ἵνα εἴπω τι καὶ praefert. In seqq. Gesnerus videtur pro Ἀκρίσιος maluisse ἀνίλεως legi.

ὑπῆλθεν αὐτὸ] *Apostolius* ὑπελθὼν αὐτῷ κατὰ νῶτα ὑπέλαβε. quam lectionem probat Gronovius, mutato αὐτῷ in αὐτό. Idem *Apostolius* pro χῶρα habet κύπω.

Γίλγαμος] Hunc Codicis alterius Gesneri et Medicei scripruram praetulit Gronovius vulgatae Τίλγαμος. *Apostolius* Γίγαλμος habet.

πειρώμενος] Sic Cod. alter Gesneri pro πειρώμενον. Nescio an praeterea αὐτῷ legendum sit.

ἀφ' οὗ] Ita Mediceus pro ὑφ' οὗ. Cf. *Herodotus* VII. 11.

CAPVT XXII.

Ἐν δὲ Κρήτῃ Ῥοκκαίας, οὕτως Ἀρτέμιδος καλεῖται νεώς, ἐνταῦθα οἱ κύνες λυττῶσιν ἰσχυρῶς, ἐς ταύτην ὅταν τὴν νόσον ἐμπέσωσιν· εἶτα μέντοι ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὠθοῦσιν εἰς τὴν θάλατταν.

Ῥοκκαίας] Vide an Ῥαυκαίας vel Ῥαυκίας legendum sit. Rhaucus enim, *Stephano* Ῥαῦκος, urbs est in mediterraneis Cretae; unde Rhaucius gentile: sed et libro XIV. 20. Roccaea Diana nominatur in Creta, etsi alias scribitur Ῥικκαία. Ceterum Libro XVII. 35. Ῥαυκίων πόλιν et Ῥαῦκον civitatem Cretae nominat. Ita *Gesnerus*.

CAPVT XXIII.

Ἐν τῇ Ἐλυμαΐᾳ χώρᾳ νεώς ἐστιν Ἀδώνιδος, καί εἰσι ἐνταῦθα τιθασσοὶ λέοντες, καὶ τοὺς ἐς τὸν νεὼν παριόντας ἀσπάζονταί τε καὶ σαίνουσι. Καὶ εἰ καλοίης ἐσθίειν, οἱ δὲ ὡς κλητοὶ δαιτυμόνες ἔρχονται· καὶ ὅτ' ἂν ὀρέξῃς λαβόντες, εἶτα ἀπίασι σωφρόνως τε καὶ κεκοσμημένως.

Ἐλυμαΐᾳ] De h. l. disputat *Valesius* in Emendat. V. 15. ubi Idem pro Ἀδώνιδος legit Ἀναΐτιδος. Nam Dianae Anaitidis templum ibi fuit celeberrimum. Sed de leonum cultu nullus loquitur locus ab eo et *Burmanno* allatus.

CAPVT XXIV.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ Ἐρυθρᾷ ἰχθὺς γίνεται, φασὶ, καὶ ὄνομα αὐτῷ ὑγρὸς φοῖνιξ· καὶ γραμμὰς ἔχει μελαίνας, καὶ μεταξὺ τούτων κυανέαις σταγόσι κατέστικται.

CAPUT XXV.

Τῷ δὲ σαύρῳ τῷ ἐκεῖθι τὸ μὲν μῆκος, τῷ κατὰ τὴν ἡμετέραν γινομένῳ ἴσόν ἐστι· ῥάβδοι δὲ αὐτὸν περιέχουσαι χρυσῷ προσεικασμέναι, ἀπὸ τῶν βραγχίων ἐς τὴν οὐρὰν καθήκουσαι, μέση δὲ αὐτὰς διατέμνει χρυσῇ ἀργύρῳ προσεικασμένη· τὸ στόμα δὲ αὐτῷ κέχηνε, καὶ ἡ κάτω γένυς ἐς τὴν ἄνω νεύειν ὑποπέφυκε· πρασίους δὲ ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς. Βλέφαρα δὲ αὐτοὺς περιέχεται χρυσοειδῆ. Ἔστι δὲ καὶ ὁ χάραξ ὁ καλούμενος τῆς αὐτῆς θαλάττης θρέμμα· ἔχει δὲ πτερύγια, καὶ χρυσῷ προσεικασταί, ὅσα γε ἰδεῖν τὰ παρ᾽ ἑκάτερα, καὶ νωτιαῖα ὅσα, καὶ ταῦτα ἔχει χρυσοειδῆ· κατωτέρω δὲ ἄρα εἰσὶ πορφυραῖ ζῶναι τὴν χρόαν, χρυσοειδὲς δὲ καὶ τὸ οὐραῖόν μοι νόει τοῦ αὐτοῦ, πορφυραῖ δὲ ἄρα γε σκιαὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῷ μέσους ἐς κάλλος εἰσγράφουσιν. Ὁ δὲ τοξότης ἐν τῇ αὐτῇ θαλάττῃ γενόμενος, ἐχίνῳ ὅμοιός ἐστι τὸ εἶδος· κέντρα δὲ ἔχει στερεὰ καὶ μακρά.

χρυσῇ] Vocabulo corrupto Gesnerus *γραμμή*, *Triller* *γλυφὴ* aut *ῥυγὴ* vel *ῥωγμὴ* substituunt.

χάραξ] Ex Mediceo vulgatum *ὅσα δὲ* mutatum est. Characem piscem nominat etiam *Diphilus* apud *Athenaeum* VIII. p. 355. *συνόδες καὶ χάραξ τοῦ μὲν αὐτοῦ γένους εἰσὶ, διαφέρει δὲ ὁ χάραξ*. *Oppianus* Halieutic. I. 173. inter pisces nominat, qui in petris et arena degunt.

τοξότης] Hunc piscem eundem esse orbi echinato seu muricato quidam statuunt. Ita Gronovius, qui Rondeletium innuit, cujus equidem opinione probata sagittarium hunc ad genus Diodontis *Linnaeanum* referendum censeo.

CAPUT XXVI.

Αἱ δὲ ὕστριχες αἱ Λιβυκαὶ κεντοῦσί γε τοὺς ἁπτομένους πικρῶς· καὶ μέντοι καὶ ὀδύνας ἐνεργάζονται χαλεπὰς τὰ κέντρα· καὶ τεθνεώτων δὲ πονηρὰ τὰ ἐκ τῶν ἀκανθῶν νύγματα ἀπαντᾷ, ὥς φασιν.

CAPUT XXVII.

Ἔστι δὲ ἐν θαλάττῃ τῇ ἐρυθρᾷ καὶ πίθηκος, οὐκ ἰχθύς, ἀλλὰ σελαχῶδες ζῷον, οἱονεὶ ἀλεπίδωτον, οὐ μέγα δὲ οὐδὲ τοῦτο. Ἔοικέ γε μὴν τῷ χερσαίῳ ὁ θαλάσσιος τὴν χρόαν, καὶ τὸ πρόσωπον δὲ πιθηκῶδές οἱ ἐστί· προβέβληται δὲ τοῦ λοιποῦ σώματος ἔλυτρον, οὐκ ἰχθυῶδες,

ἀλλὰ ὥς γε τὸ τῆς χελώνης εἶναι. Ὑπόσιμος δὲ καὶ οὗτος, οἷα δήπου καὶ ὁ χερσαῖος· τὸ ἄλλο σῶμα πλατὺς, κατὰ σχῆμα τὸ τῆς νάρκης, ὡς εἰπεῖν ὄρνιν εἶναι τὰς πτέρυγας ἁπλώσαντα· καὶ νηχόμενός γε ἔοικε πετομένῳ. Παραλλάττει δὲ τῷ χερσαίῳ καὶ ταύτῃ, κατάστικτός ἐστι· πυῤῥοὶ δέ εἰσιν οἱ κατὰ τοῦ ἰνίου πλατεῖς, ὡς βράγχια. Τὸ δὲ στόμα οὐκ ἐπ' ἄκρῳ τῷ προσώπῳ ἔχει μακρὸν, σιμοειδὲς δὲ, τῇ τοῦ χερσαίου πλάσει καὶ κατὰ τοῦτο ὁ ἰχθὺς εἰκασμένος.

ἀλεπίδωτον] Haec scriptura praeferenda est vulgatae ἄλεπον, ut vidit Gesnerus.

ἰνίου πλατεῖς] Lacunam explet Gesnerus addito verbo τείνοντες. Versio latina habet: et rufa est cervice, ut branchiis quoque.

σιμοειδὲς δὲ] Totum nunc locum emendavi, partim Codice altero Gesneri, in quo σιμοειδὲς δὲ est pro συμφυῶς δὲ, partim sensus ratione habita. Vulgo haec male ita distinguebantur: σ. δὲ τῇ χ. πλάσει, καὶ κατὰ τοῦτο ὁ ἰχ. εἰκ. Versionem latinam Gesnerus ad hanc eandem lectionem concinnavit. De simia marina Gesneri in H. A. p. 1053. suspiciones leves et vanas refutat ἰλύτρου mentio, quod et ipse vir acutissimus vidit. Breviter notas piscis colligam. Cartilagineus, parvus, squamis caret, facie et colore simiae. (Sed simiarum color varius et diversus est) Corpus elytro instar testudinis tectum, planum, in modum torpedinis, adeo, ut cum pinnas explicat, volare videatur. Praeterea corpus variis notis pictum est, κατάστικτος; os non in summa facie oblongum ei prominet, sed modice repandum et simum est, ad simiae similitudinem. Notam in verbis corruptis et mancis latentem κατὰ τοῦ ἰνίου πλατεῖς extricare non licet. Verbum ἰνίον posteriorem colli partem et occipitium significat. Ego vero si piscis hujus tegumentum durum, figuram planam corporis, et pinnas late explicatas, si os seu rostrum oblongum, simum seu repandum cum notis, quibus reliquus corporis color distinguitur, cogito, fere mihi persuadeo hanc narrationem ad Pegasum Draconis aut volantem *Linnaei* esse referendam. Judicent periores. Saltem hanc opinionem facilius probaveris, quam cum *Rondeletio* ap. *Gesnerum* p. 1135. de testudine coriacea hic cogites. * Simiam suspicatur etiam Cel. *Merrem* Pegasum Draconis *Linnaei* intelligi; idem σκάρον Cap. 25. cum fabro perdice *Forskaol.* p. 34. no. 26. et χάραξ cum sciaena ejusdem p. 51. no. 596. comparat.

CAPUT XXVIII.

Ἡ ἀηδὼν διὰ τοῦ θέρους καὶ τὴν χρόαν ἐκτρέπει εἰς εἶδος ἕτερον, καὶ μεταβάλλει τὸ φώνημα· οὐ γὰρ ᾄδει πολυήχως καὶ ποικίλως, ἑτέρως δὲ ἤπερ οὖν διὰ τοῦ ἦρος. Κόσσυφος δὲ θέρους μὲν ᾄδει, χειμῶνος δὲ παταγεῖ, καὶ τεταραγμένον φθέγγεται· καὶ τὴν χρόαν, ὡς στολὴν, μεταμφιασάμενος ὑπὸ τοῦ πρόσθεν μέλανος ὑπόξανθός ἐστιν. Ἥγε μὴν κίχλη χειμῶνός ἐστι ψαροτέρα ἰδεῖν,

θέρους δὲ τὸν αὐχένα ποικίλον ἐπιδείκνυσι. Καὶ ἰχθῦς δὲ τὴν χρόαν μεταβλητικοὶ οἵδε, κίχλαι τε, καὶ κόσσυφοι καὶ φυκίδες τε, καὶ μαινίδες. Οἱ δὲ θῶες, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, διὰ μὲν τοῦ θέρους εἰσὶ ψιλοὶ, δασεῖς δὲ διὰ τοῦ χειμῶνος.

τεταραγμένον] *Aristoteles* H. A. IX. 49. ex quo haec transscripta sunt, θορυβώδους habet, et deinceps de turdo; ποικίλα τὰ περὶ τὸν αὐχένα ἴσχει. *Aristotelem* exscripsit *Plinius* X. 29.

ἰχθῦς] *Aristoteles* VIII. 30. συμβαίνει δὲ ἀρχομένης κυΐσκεσθαι τῆς θηλείας, τοὺς ἄῤῥενας μέλαν τὸ χρῶμα ἔχειν καὶ ποικιλώτερον, καὶ φαγεῖν χείριστας εἶναι. καλοῦνται δὲ ὑπ' ἐνίων τράγοι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον. μεταβάλλουσι δὲ καὶ οὓς καλοῦσι κοττύφους καὶ κίχλας καὶ ἡ καρὶς τὸ χρῶμα κατὰ τὰς ὥρας — καὶ ἡ φυκὶς — μεταβάλλει δὲ καὶ ἡ μαινὶς ὥσπερ εἴρηται καὶ ἡ σμαρὶς, καὶ ἐκ λευκοτέρων πάλιν ἐν τῷ θέρει καθίστανται καὶ γίνονται μέλανες· μάλιστα δ' ἐπίδηλός ἐστι περὶ τὰ πτερύγια καὶ τὰ βράγχια. *Belonius* μαινίδα interpretatur eum piscem, quem Massilienses *Mendolas*, Veneti *menolas* appellent; cui *Rondeletius* assentitur ap. *Gesnerum* p. 612. Est is e genere sparorum *Linnaei*; sed sparus maena hodie Massiliae *Mundoure* audit, si fides *Brunnichio* p. 42. — Phycidem *Rondeletius* ap. *Gesnerum* p. 845. inpretatur triglae speciem, a Monspeliensibus *Mole*, ab Hispanis *Molere* dictum, *Belonius* contra Labri speciem, Graecis hodie *Lampina* dictam, Massiliensibus *Roquau*, quam putabam esse labrum tincam *Brunnichii* p. 54. Accedit similitudo graeci nominis; nam Scholiastes *Oppiani* ad Halieut. I. 126. φυκὶς interpretatur Λαπῖνα, quod vocabulum idem puto cum Λαμπῖνα. Sed nunc video vulgare nomen Λαπῖνα labro diverso, ut videtur, apponi a *Forskaol.* Descript. p. 36.

θῶες] *Aristoteles* IX. 44. καὶ οἱ θῶες μεταβάλλουσι κατὰ τὰς ὥρας καὶ τὸ χρῶμα ἕτερον τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους ἔχουσι. καὶ τοῦ μὲν θέρους λεῖοι γίνονται, τοῦ δὲ χειμῶνος δασεῖς. Cf. supra ad I. 7.

CAPVT XXIX.

Ἐν Βουβάστῳ δὲ τῇ Αἰγυπτίᾳ λίμνη ἐστὶ, καὶ τρέφει σιλούρων πάμπολυ πλῆθος, καὶ χειροήθεις εἰσὶν οὗτοί γε, καὶ ἰχθύων πρᾳότατοι· καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτοῖς ἄρτων τρύφη, οἱ δὲ ἀνασκιρτῶσι, καὶ πηδῶντες ἄλλος πρὸ ἄλλου τὰς ἐμβαλλομένας τροφὰς ἐκλέγουσι. Γίνεται δὲ ἄρα ὁ ἰχθὺς ὅδε καὶ ἐν ποταμοῖς, ὥσπερ οὖν ἐν τῷ Κύδνῳ τῷ Κιλικίῳ· βραχὺς δὲ οὗτός ἐστι τὸ μέγεθος· τὸ δὲ αἴτιον· ὁ τρέφει ἀφθόνως διειδὲς νᾶμα καὶ καθαρὸν, καὶ προσέτι καὶ ψυχρὸν, καὶ τοιοῦτος δὲ ὁ Κύδνος ἐστί· τεθολωμένῳ δὲ καὶ ἰλύος μεστῷ φιληδεῖ μᾶλλον, καὶ ἐνταῦθα πιαίνεται. Πύραμος δὲ καὶ Σάρος τρέφουσι τούτων ἁδροτέρους, καὶ οὗτοι δὲ Κίλικές εἰσι· εἶεν δ' ἂν οἱ αὐτοὶ τρόφιμοι, καὶ Ὀρόντου τοῦ Σύρων· καὶ

μέντοι καὶ Πτολεμαίων ποταμὸς μεγίςυς τρέφει, καὶ λίμνη δὲ ἡ Ἀπαμεῖτις.

τῷ Κιλικίῳ] Ita Mediceus pro Κιλικι. In seqq. *Gesnerus* legebat ὅτι vel ὅτος τρέφει et deinde τοιοῦτος μὲν.

τύτων ἀδερτέρυς] Ita Mediceus pro τύτυς. *Diodorus* II. p. 39. amnem, qui fossam seu euripum ab ostio Pelusiaco ad sinum Arabicum et mare Erythraeum ductum et a Ptolemaeo secundo perfectum implet, Πτολεμαῖον vocat. Cum *Diodoro* facit *Tzetzes* Chiliad. VII. 457. Conf. *Strabo* XVII. p. 1158. — Silurum europaeum, *Linnaeo* glanin dictum in Nilo habitare non puto; neque enim in numero Niloticorum silurorum, quorum tres *Hasselquist* p. 412. duos *Forskaol* p. 65. descripsit, glanin commemoratum reperio. *Aelianus* igitur aliam speciem cogitavit, quam definire non ausim. Male *Valesius* V. 10. Πτολεμάων emendabat, quasi dicat *Aelianus* urbis Ptolemaidis incolas.

CAPUT XXX.

Χειροήθεις δὲ ἰχθῦς, καὶ ὑπακόοντες τῇ κλήσει, καὶ τροφὰς ἀσμένως δεχόμενοι, πολλαχόθι καὶ εἰσὶ, καὶ τρέφονται· ὥσπερῦν καὶ ἐν Ἠπείρῳ, ἐνεςῶτι μὲν τῇ πόλει, ἣν ἐκάλυν πάλαι Στεφανήπολιν, ἐν τῷ νεῷ τῆς Τύχης, ἐν ταῖς παρ' ἑκάτερα ἀνιόντων δεξαμεναῖς· καὶ ἐν Ἐλώρῳ δὲ τῆς Σικελίας, ὅπερ ἦν πάλαι Συρακυσίων Φρύριον. Καὶ ἐν τῷ ἱερῷ δὲ τῦ Λαβρανδέως Διός ἐςι κρήνη διειδῦς νάματος, καὶ ἔχυσιν ὁρμίσκυς χρυσῦς, καὶ ἐλλόβια· χρυσᾶ μέντοι καὶ ταῦτα· ἀφέςηκε δὲ ὁ νεὼς τῦ Διὸς τῦδε τῆς Μυλασέων πόλεως ςαδίυς ἑβδομήκοντα. Εἰς τόδε ἄγαλμα ξίφος παρήρτηται, καὶ τιμᾶται, καλύμενος Κάριός τε καὶ Στράτιος· πρῶτοι γὰρ οἱ Κᾶρες ἀγορὰν πολέμυ ἐπενόησαν, καὶ ἐςρατεύσαντο ἀργυρίυ, ὄχανά τε ταῖς ἀσπίσι προσήρτησαν, καὶ λόφυς ἐνέπηξαν τοῖς κράνεσιν. Ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα τῦτο ἀπὸ Καρὸς τῦ Κρήτης καὶ Διός, Ζεὺς δὲ Λαβρανδεὺς ὕσας λάβρῳ καὶ πολλῷ τὴν ἐπωνυμίαν τήνδε ἠνέγκατο ἔχειν. Καὶ ἐν τῷ Χίῳ δὲ, ἐν τῷ καλυμένῳ Γερόντων λιμένι, τιθασσῶν ἰχθύων πλῆθός ἐςιν, ὥσπερ ὖν εἰς παραμυθίαν τῦ γήρως τοῖς πρεσβυτάτοις οἱ Χῖοι τρέφυσι. Καὶ ἐν τῇ γῇ δὲ τῇ τῶν ποταμῶν τῦτε Εὐφράτυ καὶ τῦ Τίγριδος μέση πηγὴ ὑμνεῖται, καὶ εἰς βυθὸν κάτω διειδὴς εἶναι, καὶ ἐκβάλλειν ὕδωρ ἰδεῖν λευκὸν,

καὶ γίνεται ποταμὸς τὸ ἐκπίπτον ὄνομα Βύρρας· ἐπᾴδουσί τε τῷ ὀνόματι οἱ ἐπιχώριοι καὶ λόγον ἱερὸν, καὶ ἔστιν ὁ λόγος· ἡ Ἥρα μετὰ τοὺς γάμους τοῦ Διὸς ἐνταῦθα ἀπελούσατο, ὥν Φασι καὶ Σύροι, καὶ ἐς νῦν ὁ χῶρος εὐωδίαν ἀναπνεῖ, καὶ πᾶς ὁ ἀὴρ κύκλῳ ταύτῃ κίρναται· καὶ ἐνταῦθα σκιρτῶσιν ἰχθύων πρᾴων ἀγέλαι.

ἐνταῦθι] Nomen urbis Epiroticae latere apertum est. *Gesnerus* ἐν Ἀσπαρῷ adscripsit.

Ἐλώρῳ] Vulgo χλωρῷ. *Gyllius* Πελώρῳ legit. Sed Ἐλώρῳ emendandum esse consentiunt *Ortelius*, *Harduinus*, et *Wesseling* ad *Diodorum* II. p. 502. Rem eandem narrant *Athenaeus* VIII. c. 1. et *Stephanus* Byzantinus in Eloro fluvio.

Λαβρανδέως] Ita auctore magno viro *Hemsterh.* ad *Aristoph.* Plut. vers. 1003. scripsi pro Λαβράνδειν. Post verbum νάματος quaedam excidisse vidit etiam *Gesner*, qui addebat: χειροήθεις τρέφουσα ἰχθῦς. De etymologia nominis Λαβρανδεὺς variae veterum exstant opiniones; idem est Στράτιος, sed longe diversus, qui Κάριος communi Carum religione colebatur, ut recte *Strabo* XIV. p. 973. Cf. omnino *Hemsterh.* l. c. et *Wesseling* ad *Herodot.* p. 80. et 435. Vulgata hujus loci lectio Μυλασίων ex Mediceo emendata est.

ἐκλήθησαν — ἀπὸ] Vulgatum ἐκάλεσαν ex altero Gesneri Codice et Mediceo correxerat Gronovius, relicto ὑπὸ, quod auctore libro Mediceo mutavi.

Βύρρας] Chaboras et Saccoras fluvii inter Euphraten et Tigrin medii sunt in tabulis Ptolemaei. *Gesner.* Ἀβόῤῥας legere jubet Gronovius, nulla edita ratione emendationis. *Procopio* II. Persicor. est in altera fluminis Euphratis ripa Romanorum oppidum munitum, quod Circesium vocatur, ad quod Aborrhas fluvius ingens ostia emittens Euphtati miscetur. Cf. *Bochart* Phaleg. p. 289. Fabulam eandem de pluribus Asiae fluviis narrant poetae; deorum enim praesentiam ubique bonus odor comitatur atque indicat.

CAPVT XXXI.

Τὰ δὲ ἴδια τῶν ζώων εἰδέναι οὐδὲ θεοὶ ὑπερορῶσιν. Ἀκούω γοῦν Εὐρυσθένην καὶ Προκλέα τοὺς Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος, παῖδας, βουλομένους ἄγεσθαι γυναῖκας, ἐλθόντας εἰς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐρέσθαι, τίνι ἂν κηδεύσαντες Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων, εἶτα μέντοι καλῶς καὶ εὐβούλως γῆμαι δόξαιεν· τὸν δὲ θεὸν αὐτοῖς ἀποκρίνασθαι, ἐπανιέναι μὲν εἰς Λακεδαιμονίαν, ὑποστρέφειν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην, καθ' ἣν καὶ ἀφίκοντο· ἐν ᾗ δ' ἂν αὐτοῖς χώρᾳ τὸ ἀγριώτατον ἀπαντήσῃ ζῷον φέρον τὸ πρᾳότατον, ἐντεῦθέν τοι ἁρμόσασθαι γάμους, οὕτως γὰρ αὐτοῖς ἔσεσθαι λῷον. Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο, οἱ δὲ γίνονται

κατὰ τὴν Κλεωναίων χώραν, καὶ ἐντυγχάνει αὐτοῖς λύκος φέρων ἄρνα ἔκ τινος ποιμένος αὐτὸν ἡρπασμένον· συνέβαλον ȣ̓͂ν ἐκεῖνοι λέγειν ταῦτα τὰ ζῶα τὸν χρησμὸν, καὶ ἡρμόσαντο τὰς Θεσάνδρȣ τȣ̃ Κλεωνύμȣ θυγατέρας, δοκίμȣ ἀνδρός. Εἰ δὲ οἱ θεοὶ ἴσασι τὸ ἡμερώτατον ζῶον, καὶ τὸ ἀγριώτατον· ȣ̓δὲ ἡμῖν ἀμελὲς τὰς φύσεις αὐτῶν εἰδέναι.

τὰς Ἀριστοδήμȣ] Primus hunc locum emendavit *Sylburgius* ad *Pausaniam* III. 16. cujus auctoritati ſum obſecutus. Vulgo Ariſtodemus omittitur in ſerie, et male Κλεάδα pro Cleodaeo ſcribitur. Cf. ad *Herodotum* VI. 52. et VIII. 204. — Ex Mediceo vulgatum προκλέαν fuit emendatum a Gronovio.

ποιμένος] *Geſnerus* ποίμνης emendat, quod probo. Deinceps vide an Θεσάνδρȣ nomen in Θερσάνδρȣ mutandum ſit. Emendationem cum Sylburgio eandem protulit etiam *Valeſius* V. 11.

CAPVT XXXII.

Ἰνδῶν γῆ φέρει μὲν πολλὰ καὶ ποικίλα· καὶ τὰ μὲν εὐδαίμονός ἐςι καὶ θαυμαςῆς μαρτύρια φορᾶς· τὰ δὲ ȣ̓κ ἀξιόζηλα αὐτῆς, ȣ̓δὲ οἷα ἐπαινεῖν ἢ ποθεῖν ἄξια. Καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν λυσιτελῶν, ἢ ἁβρῶν τε, καὶ πολυτελῶν, τὰ μὲν εἶπον, τὰ δὲ εἰρήσεται σὺν τοῖς θεοῖς· τὸ δὲ νῦν ἔχον ὅπως ὠδῖνα ὄφεων ἡ γῆ ἀποδείκνυται, εἰπεῖν ὥρμημαι. Πολλȣ̀ς τίκτει καὶ διαφόρȣς, καὶ τὸ λειφθὲν τοῖς ἀπείροις ἄπειρον. Οὗτοι ȣ̓͂ν ἄρα οἱ ὄφεις καὶ ἀνθρώπȣς, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα ἀδικȣ̃σι. Τίκτει δὲ ἡ αὐτὴ γῆ καὶ πόας τῶν δηγμάτων ἀμυντηρίȣς, ἔχȣσί τε αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν τε καὶ σοφίαν οἱ ἐπιχώριοι, καὶ ποῖον φάρμακον ὄφεως τίνος ἀντίπαλόν ἐςι κατεγνώκασι· καὶ ἀμύνȣσιν, ὡς ὅτι τάχιςα, ἀλλήλοις ἐπιτεμέσθαι πειρώμενοι τὴν τȣ̃ ἰȣ̃ κατὰ τȣ̃ σώματος ἐπινομὴν ὀξυτάτην τε ȣ̓͂σαν καὶ ὠκίςην, καὶ ταῦτα μὲν αὐτοῖς εἰς ἐπικȣρίαν τὴν ἀναγκαίαν καὶ μάλα εὐπόρως ἀνίησιν ἡ χώρα καὶ ἀφθόνως. Ὄφις δὲ, ὃς ἂν ἀποκτείνῃ ἄνθρωπον, ὡς Ἰνδοὶ λέγȣσι, καὶ μάρτυρας ἐπάγȣσι Λιβύων πολλȣ̀ς, καὶ τȣ̀ς περὶ Θήβας οἰκȣ̃ντας Αἰγυπτίȣς, ȣ̓κ ἔτι καταδῦναι καὶ εἰσερπύσαι εἰς τὴν ἑαυτȣ̃ οἰκίαν ἔχει, τῆς γῆς αὐτὸν μὴ δεχομένης, ἀλλ᾽ ἐκβαλλȣ́σης τῶν οἰκείων, ὡς

ἂν εἴποις, Φυγάδα κόλπων· ἀλήτης δ' ἐντεῦθεν καὶ πλάνης περιέρχεται, καὶ ταλαιπωρεῖται ὑπαίθριος, καὶ διὰ τοῦ θέρους, καὶ διὰ τοῦ χειμῶνος, καὶ οὔτε ἔτι σύννομος αὐτῷ πρόσεισιν, οὔτε οἱ ἐξ αὐτοῦ γενόμενοι γνωρίζουσι πατέρα. Τιμωρία μὲν δὴ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐπ' ἀνδροφονίᾳ παρὰ τῆς Φύσεως τοιάδε ἐλέχθη, προνοίᾳ τοῦ θείου, κατά γε τὴν μνείαν τὴν ἐμήν· εἴρηται δὲ εἰς παίδευσιν τῷ συνιέντι.

τὸ λειφθὲν — ἄπειρον] Haec esse corrupta, nemo non videt. In altero suo Codice ἄπειρον abesse testatur *Gesnerus*. Versio latina sensum bene exprimit: quarum species omnes persequi velle infinitum foret.

ἑαυτῶν οἰκίαν] Ita Mediceus pro ἑαυτῶν. In seqq. Gronovius edidit Mediceum γενόμενοι pro vulgato γεινόμενοι, cum deberet γενόμενοι etiam nulla codicis auctoritate accedente ponere. Rem ipsam, sanè optabilem, narrat ex nostro *Philes* LXVI. 14. *Plinius* II. sect. 63. terra serpentem homine percusso non amplius recipit, poenasque etiam inertium nomine exigit. *Idem* XXIX. sect. 23. ut omittam, quod perire conscientia dicuntur homine percusso, neque amplius admitti ad terras.

CAPVT XXXIII.

Φυλάττειν δὲ ἄρα χηνῶν κύνες ἀχρειότεροι, καὶ τοῦτο κατεφώρασαν Ῥωμαῖοι· ἐπολέμουν γοῦν αὐτοῖς οἱ Κελτοὶ, καὶ πάνυ καρτερῶς, καὶ ὠσάμενοί γε αὐτοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἦσαν, καὶ ᾕρητό γε ὑπ' αὐτῶν ἡ Ῥώμη πλὴν τοῦ λόφου τοῦ Καπετωλίου, ἦν γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἐπιβατὸς ἐκ τοῦ ῥᾴστου. Τὰ μὲν οὖν δοκοῦντα δέξασθαι οἷά τε χωρία τοὺς ἐπιόντας σὺν ἐπιβουλαῖς, πέφρακτο μέντοι ταῦτα. Ἦν δὲ ὁ χρόνος, καθ' ὃν Μάρκος Μάλλιος ὑπατεύων τὸν λόφον τὸν προειρημένον ἐγχειρισθέντα οἱ διεφύλαττεν. Οὗτός τοι καὶ τὸν υἱὸν ἀριστεύσαντα μὲν ἀνέδησε στεφάνῳ· ὅτι δὲ ἐκ τῆς αὐτοῦ μετῆλθε τάξεως, ἀπέκτεινεν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Κελτοὶ πανταχόθεν ἄβατα ἐθεώρουν εἶναί σφισι, τῆς νυκτὸς τὸ ἀέρατον ἔκριναν ἐλλοχήσαντες, εἶτα ἐπιθέσθαι καθεύδουσι βαθύτατα· ἔσεσθαι δὲ ἐπιβατὰ ἑαυτοῖς ἤλπισαν, κατά γε τὸ ἀφύλακτον, καὶ ἔνθα ἠρεμία ἦν, τῶν Ῥωμαίων πεπιστευκότων μὴ ἂν ἐντεῦθεν ἐπιθήσεσθαι τοὺς Γαλάτας. Καὶ μέντοι καὶ ἐκ τούτων ἀκλεέστατα ἐλήφθη ἂν καὶ αὐτὸς καὶ

ἡ ἄκρα τοῦ Διός, εἰ μὴ χῆνες παρόντες ἔτυχον· οἱ μὲν γὰρ κύνες πρὸς τὴν ῥιφθεῖσαν τροφὴν κατεσιώπησαν· ἴδιον δὲ ἄρα χηνῶν πρὸς τὰ ῥιπτόμενα εἰς ἐδωδὴν σφισι βοᾶν, καὶ μὴ ἀτρεμεῖν· οὐκοῦν ἀνέστησάν τε τὸν Μάλλιον ἀνακλάγξαντες, καὶ τὴν περικειμένην φυλακήν. Ταῦτά τοι τίνουσι δίκας οἱ κύνες παρὰ Ῥωμαίοις καὶ νῦν ἀνὰ πᾶν ἔτος, προδοσίας ἀρχαίας μνήμῃ· τιμᾶται δὲ χὴν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, καὶ ἐν φορείῳ πρόεισιν εὖ μάλα πομπικῶς.

ἀκλείστα] Ita Gronovius edidit auctoritate Codicis Medicei, quamvis in nota ἄκλειστα ex eo commemoret. Vulgo legitur κλειστὰ ἦν. quod Gesnerus in ἀκλειστὰ ἦν mutabat; in altero ejus Codice ἄκλειστα exstabat.

τιμᾶται δὲ χὴν] Verbum χὴν, quod deesse monuerat etiam *Gesnerus*, ex Mediceo accessit. φορείῳ *Gyllius* in foro interpretatus est, nescio an diversam secutus lectionem. Lepidior est deductio anseris solemnis in lectica. *Plinius* X. sect. 26. quam ob causam cibaria anserum Censores in primis locant. Conf. *Plutarch.* Q. R. p. 287. Ad solemnia haec, de quibus solus, quod sciam, *Aelianus* tradit, respicit *Augustinus* de Civit. II. 22. unde paene in superstitionem Aegyptiorum Roma deciderat, cum anseri solemnia celebrarent. De canum poena *Plinius* XXIX. 4. De anserum honore, quem meruere Gallorum in Capitolium adscensu deprehenso diximus. Eadem de causa supplicia annua canes pendunt inter aedem Juventutis et Summani, vivi in furca sambucea arbore fixi.

CAPUT XXXIV.

Καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ ζώων εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἀπὸ μούσης. Σκύθαι ξύλων ἀπορίᾳ, ἅτινα ἂν καταθύσωσι, τοῖς αὐτῶν ὀστέοις ἕψουσι. Φεύγεις δὲ ἐὰν παρ᾽ αὐτοῖς τις ἀροτῆρα ἀποκτείνῃ βοῦν, ἡ ζημία θάνατος αὐτῷ. Σαγαραῖοι δὲ τῇ Ἀθηνᾷ καμήλων ἀγῶνα ὅσα ἔτη σὺν αἰδοῖ τῇ τῆς θεοῦ ἐπιτελοῦσι, γίνονται δὲ ἄρα παρ᾽ αὐτοῖς αὗται δρομικώταταί τε ἅμα καὶ ὤκισται. Σαρακόροι δὲ οὔτε ἀχθοφόρους οὔτε ἀλοῦντας ἔχουσι τοὺς ὄνους, ἀλλὰ πολεμιστάς· καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν γε τοὺς ἐνοπλίους κινδύνους ὑπομένουσιν, ὥσπερ οὖν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῶν ἵππων. Ὅστις δ᾽ ἄρα παρ᾽ αὐτοῖς ὄνων ὀγκωδέστερος εἶναι δοκεῖ, τοῦτον τῷ Ἄρει προσάγουσιν ἱερόν. Λέγει δὲ Κλέαρχος, ὁ ἐκ τοῦ περιπάτου, μόνους Πελοποννησίων Ἀργείους ὄφιν μὴ ἀποκτείνειν· ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις, ἃς καλοῦσιν Ἀρνηΐδας οἱ αὐτοί, ἐὰν κύων εἰς τὴν ἀγορὰν παραβάλῃ, ἀναιροῦσιν

αὐτόν. Ἐν Θετταλίᾳ δὲ ὁ μέλλων γαμεῖν, θύων τὰ γαμοδαίσια, ἵππον εἰσάγει πολεμιστὴν τὸν χαλινὸν περικείμενον, καὶ τὴν ἐνόπλιον σκευήν, καὶ ἐκείνην πᾶσαν· εἶτα ὅταν ἀπὸ τῆς ἱερουργίας γένηται, καὶ σπείσῃ τῇ νύμφῃ, τὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ ῥυτῆρος ἀγαγὼν παραδίδωσι. Τί δὲ νοεῖ τοῦτο, Θετταλοὶ λεγέτωσαν. Τενέδιοι δὲ τῷ πάλαι ἂν ἀρίστην Διονύσῳ ἔτρεφον κύουσαν βοῦν, τεκοῦσαν δὲ ἄρα αὐτὴν οἷα δήπου λεχὼ θεραπεύουσι· τὸ δὲ ἀρτιγενὲς βρέφος καταθύουσιν, ὑποδήσαντες κοθόρνους· ὅγε μὴν πατάξας αὐτὸ τῷ πελέκει λίθοις βάλλεται τῇ ὁσίᾳ, καὶ ἔστε ἐπὶ τὴν θάλατταν φεύγει. Ἐρετριεῖς δὲ τῇ Ἐμβοίνθῳ Ἀρτέμιδι κολοβὰ θύουσι.

ὄνοις θύουσι] Sequitur *Herodotum* IV. 241. ubi vide *Valckenarii* notam p. 308. De Phrygibus laudat Gronovius *Stobaeum* sermone XLII. De Sagaraeis et Saracoris nihil alibi reperi traditum ejusmodi; sed Carmaniae incolas asinos ad bellicum usum adhibere et Martem colere tradit *Strabo* XV. p. 1057.

Ἀρνηΐδας] *Conon* Narrat. XIX. Μηνά τε ὠνόμασαν Ἀργεῖοι ἀρνεῖον, ὅτε ἄρνασι Λῖνος συνανετράφη· καὶ θυσίαν ἦγυσο καὶ ἑορτὴν ἀρνίδα, κτείνοντες ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ κυνῶν ὅσους ἂν εὕρωσι. *Gronov.*

γαμοδαίσια] Ita recte Gesner pro γαμοδίσια. Pro ἐκείνην πᾶσαν *Triller* συννὴν πᾶσαν legit, eleganter scilicet. Deinceps σπείσηται ex Mediceo mutavit Gronov.

τῷ πάλαι ἂν ἀρίστην] Ita divisis vocibus scriptum exhibent Codex alter Gesneri et Mediceus. Vulgo ἀνα ρίστην legitur. *Gesnerus* κατὰ παλαιὸν ἔθος ἀρίστην Δ. *Joach. Kühn* τὸ παλαιὸν ἀρίστην legit; quae quidem posterior emendatio etsi facilitate sua commendari alicui possit, mihi tamen non satisfacit. — Pro Medicei πελέκει vulgo πελέκυϊ.

Ἐμβοίνθῳ] Alter Gesneri Codex Ἐμβρίνθῳ, Mediceus ἐν Μυρίνθῳ. Gronovius ἐν Ἀμαρύνθῳ emendat. *Strabo* XII. p. 448. τὴν δὲ δύναμιν τὴν Ἐρετριέων, ἣν ἔσχον ποτε, μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἣν ἀνέθεσαν τῆς Ἀμαρυνθίας Ἀρτέμιδος. *Pausanias* Atticor. c. 31. Ἀμαρυσίαν Ἄρτεμιν vocat. *Livius* XXXV. 38. Sacrum anniversarium eo forte tempore Eretriae Amarynthidos Dianae erat, quod non popularium modo, sed Carystiorum etiam coetu celebratur. Haec *Gronovius* ad h. l. * De canicidio Argivorum festo *Cononis* eundem locum profert *Valesius* V. 12. ibique ἀρνηΐδα emendat. Praeterea addit *Athenaei* locum III. p. 99. ἵνα μὴ καί τινα κυνοφόντιν ἑορτὴν ποιησώμεθα ἀντὶ τῆς παρ' Ἀργείοις ἀποτελουμένης.

CAPVT XXXV.

Πέπυσμαι δὲ πρὸς τοῖς ἤδη μοι προειρημένοις κύνας γενέσθαι φιλοδεσπότους, ὡς Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρου. Μετοικιζομένων γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὰς ναῦς, ἡνίκα τοῦ χρόνου ὁ Πέρσης τὸν μέγαν πόλεμον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐξῆψε, καὶ ἔλεγον οἱ χρησμοὶ λῷον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις

τὴν μὲν πατρίδα ἀπολιπεῖν, ἐπιβῆναι δὲ τῶν τριήρων· οὐδὲ οἱ κύνες τοῦ προειρημένου ὑπελείφθησαν, ἀλλὰ συμμετῳκίσαντο Ξανθίππῳ, καὶ διανηξάμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα ἀπέβησαν. Λέγετον δὲ ἄρα ταῦτα Ἀριστοτέλης καὶ Φιλόχορος.

ἐξῆψε] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro ἐξῆγε. Deinde vulgatum συμμετῴκισαν τῷ correxi auctore *Valckenario* ad *Euripidis* Fragm. p. 289. Narrationem hinc transtulit *Tzetzes* Chiliad. IV. 129. v. 181.

CAPUT XXXVI.

Τὸ ὕδωρ ὁ Κρᾶθις λευκῆς χρόας ποιητικὸν μεθίησι ποταμὸς ὤν. Τὰ γοῦν πρόβατα πιόντα αὐτοῦ, καὶ οἱ βόες, καὶ πᾶσα ἡ τετράπους ἀγέλη, καθά φησι Θεόφραστος, λευκὰ ἐκ μελάνων ἐγένετο ἢ πυῤῥῶν. Καὶ ἐν Εὐβοίᾳ δὲ οἱ βόες λευκοὶ τίκτονται σχεδὸν πάντες, ἔνθεν καὶ ἀργιβόειον ἐκάλουν οἱ ποιηταὶ τὴν Εὔβοιαν.

Κρᾶθις] *Plinius* XXXI. sect. 9. Theophrastus in Thuriis Crathin candorem facere, Sybarin nigritiam bobus ac pecoribus — qui ex Crathi bibant, candidos mollioresque ac porrecta coma. At vero *Antigonus* Carystius c. 140. et Scholiastes *Theocriti* ad Idyll. V. 15. ex Theophrasto et Nymphodoro narrant auteos hominum capillos fieri potu Crathidis aquae. Conf. *Strabo* VI. p. 263.

CAPUT XXXVII.

Οἰνοχόου βασιλικοῦ, καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Νικομήδης ὁ Βιθυνῶν, ἀλεκτρυὼν ἠράσθη, Κένταυρος ὄνομα· καὶ λέγει Φίλων τοῦτο. Ἠράσθη δὲ ἄρα καὶ κολοιὸς ὡραίου παιδός· καὶ μελίττας δέ τινας ἐρωτικὰς εἶναι πέπυσμαι, εἰ καὶ αἱ πλείους σωφρονοῦσι.

οἰνοχόου] *Athenaeus* XIII. p. 606. Σεκούνδου μέν τινος βασιλικοῦ οἰνοχόου ἀλεκτρυών· ἐκαλεῖτο δ' ὁ μὲν ἀλεκτρυὼν Κένταυρος, ὁ δὲ Σέκουνδος ἦν οἰκέτης Νικομήδους τοῦ Βιθυνῶν βασιλέως, ὡς ἱστορεῖ Νίκανδρος ἐν ἕκτῳ Περιπετειῶν.

CAPUT XXXVIII.

Τὴν σφίγγα ὑπόπτερον γράφουσί τε καὶ πλάττουσι πᾶν ὅσον περὶ χειρουργίας σπουδαῖον καὶ πεποιημένον. Ἀκούω δὲ ἐν Κλαζομενίοις σὺν γενέσθαι πτηνὸν, ἥπερ οὖν ἐλυμαίνετο τὴν χώραν τοῖς Κλαζομενίοις καὶ λέγει τοῦτο Ἀρτέμων ἐν τοῖς Ὅροις τοῖς Κλαζομενίων, ἔνθεν τοι καὶ χῶρος ἐκεῖ κέκληται, ὑὸς πτερωτῆς ὀνομαζόμενός τε

καὶ ᾀδόμενος. Τῦτο δὲ εἴ τῳ δοκεῖ μῦθος εἶναι, δοκείτω· ἐμὲ δ' ἂν περὶ ζώων λεχθὲν, καὶ μὴ λαθὸν, ὐκ ἐλύπησεν εἰρημένον.

CAPUT XXXIX.

Αλία τῇ Συβάρεως παριέσῃ εἰς ἄλσος Ἀρτέμιδος, ἦν δὲ ἐν Φρυγίᾳ τὸ ἄλσος, δράκων ἐπεφάνη θεῖος, μέγιςος τὴν ὄψιν, καὶ ὡμίλησεν αὐτῇ· καὶ ἐντεῦθεν οἱ καλύμενοι Ὀφιογενεῖς τῆς σπορᾶς τῆς πρώτης ὑπῆρξαν.

παριέσῃ] Auctore Gesnero ita scripsi pro περιϊέσης. De Ophiogenis vide *Plinium* VII. 2. ibique *Harduinum*, et *Strabonem* XIII. p. 880.

CAPUT XL.

Τιμῶσι δὲ ἄρα Δελφοὶ μὲν λύκον, Σάμιοι δὲ πρόβατον, Ἀμπρακιῶταί γε μὴν τὸ ζῶον τὴν λέαιναν· τὰ δὲ αἴτια τῆς ἑκάςυ τιμῆς εἰπεῖν ὐκ ἔςιν ἔξω τῆσδε τῆς σπυδῆς. Δελφοῖς μὲν χρυσίον ἱερὸν σεσυλημένον, καὶ ἐν τῷ Παρνασσῷ κατορωρυγμένον, ἀνίχνευσεν ὁ λύκος· Σαμίοις δὲ καὶ αὐτοῖς τοιῦτο χρυσίον κλαπὲν πρόβατον ἀνεῦρε, καὶ ἐντεῦθεν Μανδράβολος ὁ Σάμιος τῇ Ἥρᾳ πρόβατον ἀνάθημα ἀνῆψε· καὶ τὸ μὲν Πολέμων λέγει τὸ πρότερον, τὸ δὲ Ἀριςοτέλης τὸ δεύτερον. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἐπεὶ τὸν τύραννον αὐτῶν Φαῦλον διεσπάσατο λέαινα, τιμῶσι τὸ ζῶον αἴτιον αὐτοῖς ἐλευθερίας γεγεννημένον. Μιλτιάδης δὲ τὰς ἵππυς τὰς τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελομένας ἔθαψεν ἐν Κεραμεικῷ. Καὶ Εὐαγόρας δὲ ὁ Λάκων καὶ ἐκεῖνος Ὀλυμπιονίκας ἵππυς ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς.

Φαῦλον] De hoc Ambraciotarum tyranno laudat Gronovius *Salvagnium* ad *Ovidii* Ibin v. 503.

Ὀλυμπιάδας] Vulgo Ὀλύμπια. *Gyllius* Olympiae occisas vertit. Veriorem lectionem restituimus auctoritate *Perizonii* ad V. H. IX. 32. probante etiam *Valckenario* ad *Herodot.* p. 470. Deinceps Ὀλυμπιονίκας cum Gesnero scripsimus pro Ὀλυμπιονίκυς.

* De Phaylo Ambraciotarum tyranno eundem *Ovidii* locum ex Ibide versu 503. comparavit *Valesius* Emendat. V. 15.

CAPUT XLI.

Ο Γάγγης ὁ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ῥέων, ὑπαρχόμενος μὲν ἐκ τῶν πηγῶν βαθύς ἐςι εἰς ὀργυιὰς εἴκοσι, πλατὺς δὲ εἰς ὀγδοήκοντα ςαδίυς, ἔτι γὰρ αὐθιγενεῖ τῷ ὕδατι

πρόεισι, καὶ ἀμιγεῖ πρὸς ἕτερον· προϊὼν δὲ, τῶν ἄλλων εἰς αὐτὸν ἐμπιπτόντων καὶ ἀνακοινουμένων οἱ τὸ ὕδωρ, εἰς βάθος μὲν ἥκει καὶ ἑξήκοντα ὀργυιῶν, πλατύνεται δὲ καὶ ὑπερεκχεῖται εἰς σταδίους τετρακοσίους. Καὶ ἔχει νήσους Λέσβου τε καὶ Κύρνου μείζονας· καὶ τρέφει κήτη, καὶ ἐκ τῆς τούτων πιμελῆς ἄλιφα ἐργάζονται. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῷ καὶ χελῶναι, καὶ αὐταῖς τὸ χελώνειον πιθάκνης καὶ εἴκοσιν ἀμφορέας δεχομένης οὐ μεῖόν ἐστι. Κροκοδείλων δὲ παιδεύει διπλᾶ γένη· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἥκιστα βλάπτει, τὰ δὲ παμβορώτατα σαρκῶν ἐσθίει καὶ ἀφειδέστατα· καὶ ἔχουσιν ἐπ' ἄκρου τοῦ ῥύγχους ἐξοχὴν, ὡς κεράστου. Τούτοις καὶ πρὸς τὰς τῶν κακούργων τιμωρίας ὑπηρέταις χρῶνται· τοὺς γὰρ ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν ἀδικημάτων ἑαλωκότας ῥίπτουσιν αὐτοῖς, καὶ δημίου δέονται ἥκιστα.

μὲν ἐκ τῶν] Ex Mediceo μὲν accessit. In sequentibus *Gyllius* pro ἄλιφα legit ἄλφιτα.

κεράστου] *Gyllius* κέρας interpretatur. *Triller* κέρατος emendat. Sequens αὐτοῖς ex emendatione Gesneri pro αὐτῷ recepit etiam Gronovius. Cornu vero in summo crocodili rostro positum num fictum sit an in specie aliqua nobis ignota reperiatur, ignoro. * Genus illud Crocodili, quod in summo rostro partem prominentem (ἐξοχὴν) veluti cerastes serpens habet, plane convenit hac nota cum Crocodilo Alligatore, quem tamen Americae proprium omnes assignant. Praeter squamarum dorsalium et caudalium formam et duritiem, moresque mitiores, duorum tuberum durorum et squamis tectorum, magnitudine pugni, nota recte jam olim *Dampier* Itiner. Vol. III. p. 290. Alligatorem a Crocodilo Nili distinxit. Quodsi igitur doceri posset Alligatorem hunc in Indiae fluviis etiam habitare, lubenter ad eum notam ab *Aeliano* positam transferrem, et praeterea mutato ordine verba καὶ τὰ μὲν ἥκιστα βλάπτει conjungerem cum sequentibus καὶ ἔχουσιν ἐπ' ἄκρου et cet. — Anatomiam Crocodili Gangetici promisit nuper doctissimus *Camper*.

CAPVT XLII.

Δέλεαρ καθιᾶσιν οἱ σοφοὶ τὰ θαλάττια τοῖς μὲν σκάροις, ὡς Λεωνίδης φησὶ, κορίαννα καὶ κάρτα, καὶ ἔστιν εὐθήρατα ταῦτα καὶ ἑλεῖν ῥᾷστα· προσνεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ σκάρος γοητευόμενος, ὥσπερ ἡδύσμασι. Φύλλα δὲ τευτλίων αἱρεῖ τὰς τρίγλας, χαίρει γὰρ τῷδε τῷ λαχάνῳ τὸ ζῷον, καὶ δι' αὐτοῦ ἁλίσκεταί τε καὶ δουλοῦται ἕκαστα.

εὐθήρατα ταῦτα] *Gesnerus* καὶ ἔστιν εὐθήρατος τούτοις καὶ ἑλεῖν ῥᾷστος vel in plurali numero καὶ εἰσιν εὐθήρατοι τούτοις ῥᾷστοι legit, at de verbo κάρτα

sic ait: Κάρτον *Athenaeo* IX. 3. est pastinaca magna et bene aucta. Porrum vero καρτὸν est, quod latini sectivum cognominant. *Caros*, quod vulgo *carvi*; et hujus semen inescandis piscibus convenire videtur, ut cumini etiam et anethi, suo odore.

χαίρει γὰρ] Ita Mediceus pro δέ. Pro ἔχουσα *Gesner* ῥέουσα, *Triller* ὄζουσα emendat.

CAPVT XLIII.

Ἐνύδρου δὲ θήρας διαφοραὶ δ΄, φασί· δικτυΐα, κοντωσις, κυρτία, καὶ ἀγκιστρεία προσέτι. Καὶ ἡ μὲν δικτυΐα πλουτοφόρος, καὶ ἔοικεν ἁλισκομένῳ στρατοπέδῳ, καὶ αἰρουμένοις αἰχμαλώτοις τισί. Καὶ δεῖται χορηγίας ποικίλης· οἷον σπάρτου, καὶ λίνου λευκοῦ, καὶ μέλανος ἄλλου, καὶ κυπέρου, καὶ φελλῶν, μολίβδου τε, καὶ πίτυος, καὶ ἱμάντων, καὶ ῥοῦ, καὶ λίθου, καὶ βύβλου, καὶ κεράτων, καὶ νεὼς ἐξήρους, ἄξονός τε, καὶ σκυταλίδων, καὶ κοττάνης, καὶ τυμπάνου, καὶ σιδήρου, καὶ ξύλων, καὶ πίττης. Ἐμπίπτει δὲ γένη τε ἰχθύων διάφορα, καὶ ἀγέλαι ποικίλαι τε καὶ πολλαί. Ἡ δὲ διακόντωσίς ἐστι μὲν τῶν ἄλλων ἀνδρειοτάτη, καὶ δεῖται θηρατοῦ ῥωμαλεωτάτου. Παρεῖναι δὲ δεῖ κάμακα ὀρθὴν ἐλαίας, καὶ σχοινία σπάρτινα, πυρία τε πεύκης τῆς λιπαρωτάτης, (δεῖ δὲ) νεὼς μικρᾶς, ἐρετῶν συντόνων καὶ βραχίονας ἀγαθῶν. Ἡ δὲ κυρτία δολερωτάτη θήρα καὶ ἐπιβουλοτάτη δεινῶς ἐστι, καὶ ἐλευθέροις πρέπειν δοκεῖ ἥκιστα. Δεῖται δὲ ὁλοσχοίνων τε ἀβρόχων, καὶ λύγου, καὶ χειμάδος, καὶ ἄνεων, καὶ λίθου, καὶ φύκους θαλασσίου, σχοίνων τε, καὶ κυπαρίττου κόμης, καὶ φελλῶν, καὶ ξύλων, καὶ δελέατος, καὶ νεὼς μικρᾶς. Ἡ δὲ ἀγκιστρεία σοφωτάτη ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐλευθέροις πρεπωδεστάτη. Δεῖται γὰρ ἱππείων τριχῶν, τὰς χρόας καὶ λευκὰς, καὶ μελαίνας, καὶ πυῤῥὰς, καὶ μεσαιπολίους, τῶν δὲ βαπτομένων ἐγκρίνουσι τὰς λευκὰς, ἢ τὰς ἁλιπορφύρους, αἱ γὰρ ἄλλαι πᾶσαι πονηραί, φασι· χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἀγρίων συῶν ταῖς θριξὶ ταῖς ὀρθαῖς, καὶ μηρίνθῳ δὲ, καὶ χαλκῷ πλείστῳ, καὶ μολίβδῳ, καὶ σπαρτίναις, καὶ πτεροῖς, μάλιστα μὲν λευκοῖς ἢ μέλασι

καὶ ποικίλοις. Χρῶνταί γε μὴν οἱ ἁλιεῖς καὶ φοινικοῖς ἐρίοις καὶ ἀλεργέσι, καὶ φελλοῖς, καὶ ξύλοις· καὶ σιδήρε, καὶ ἄλλων δέονται, ἐν δὲ τοῖς καὶ καλάμων εὐφυῶν καὶ ἀβρόχων, καὶ ὁλοσχοίνων βεβρεγμένων, καὶ νάρθηκος ἐξεσμένε, καὶ ῥάβδε κρανείας, καὶ χιμαίρας κεράτων, καὶ δέρματος. Ἄλλος δὲ ἄλλῳ τέτων ἰχθὺς αἱρεῖται, καὶ τάς γε θήρας ἤδη εἶπον αὐτῶν.

κοτάνης] Hujus vocabuli significatio obscura est, ut plerorumque instrumentorum hic commemoratorum usus. Alias κοττάνη vel κόττανα εἶδος συκῶν μικρῶν, καὶ ἡ παρθένος παρὰ Κρησσὶ κόττανα. De ficu κοττάνη vide *Athenaeum* IX. p. 385. et *Plinium* XIII. 5. Cottana parva *Martiali* IV. 89. sed haec vix pertinet ad hunc piscatorium instrumentorum apparatum. Vox etiam σκυταλίδες nimis multa significat, quam ut notio ejus h. l. definiri possit.

ἐλαίας] *Gesneri* emendationem interim recepi pro ἐλαίαν. Codex ejus alter ἔλαιον praeferebat, quod non spernendum. Multus etenim et olim fuit et nunc est in piscatione olei usus ad maris superficiem illuminandam, quo clarius pisces undis innatantes conspici possint a jaculatore.

(δεῖ δὲ) νεὼς] Verba uncis inclusa addenda esse vidit Gesnerus, cujus auctoritati obtemperavi.

χερμάδος] *Gesnerus* λίθε addi volebat, vel potius λίθε ex sequentibus retractum huic voci adjungebar. Pro ἄνεων Codex Gesneri alter εὐνέων, in quo εὐναὶ *Homericae* latere videntur, quae anchorarum usum praestabant. Recipere hoc vocabulum tamen non ausus sum, cum ignorem, quis praeter lapidem usus anchorae esse possit in piscatione cum nassis.

μηρίνθῳ] Hanc Gesneri emendationem recipere non dubitavi pro vulgato περίνθῳ. Codex ejus alter τερίνθῳ exhibet. De usu μηρίνθε in linea hami satis constat. Ad σπαρτίναις Gesnerus adjungit σχοίνοις; sed recte Gronovius laudat locum *Eustathii* ad Iliad. B. p. 191. καὶ μέχρι δὲ νῦν εἶδός τι σχοινίε οἱ ἰχθυοβόλοι σπαρτίναν ὀνομάζεσι.

ῥάβδε] Ita Mediceus pro ῥάβδοις. Sequens χιμαίρας ex Gesneri emendatione recepit Gronovius pro χιμάῤῥας.

CAPUT XLIV.

Λόγω δὲ ἄρα τώδε Ἰνδὸς καὶ Λίβυς τὸ γένος διαφόρω· ἐρεῖ δὲ ὁ μὲν Ἰνδὸς τὰ ἐπιχώρια, ὁ δὲ Λίβυς ὅσα οἶδε καὶ ἐκεῖνος· ἃ δὲ ἐν ἄδετον ἄμφω τὼ λόγω, ἐςὶν ἐκεῖνα. Ἐν Ἰνδοῖς ἂν ἁλῷ τέλειος ἐλέφας, ἡμερωθῆναι χαλεπός ἐςι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ποθῶν φονᾷ· ἐὰν δὲ αὐτὸν καὶ δεσμοῖς διαλάβῃς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐς τὸν θυμὸν ἐξάπτεται, καὶ δεσπότην ἐχ᾽ ὑπομένει. Ἀλλ᾽ οἱ Ἰνδοὶ καὶ ταῖς τροφαῖς κολακεύεσιν αὐτὸν, καὶ ποικίλοις καὶ ἐφολκοῖς δελέασι πραΰνειν πειρῶνται, παρατιθέντες ὡς πληρῶν τὴν γαςέρα, καὶ θέλγειν τὸν θυμόν·

ὁ δὲ ἄχθεται αὐτοῖς, καὶ ὑπερορᾷ. Τί οὖν ἐκεῖνοι κατασοφίζονται, καὶ δρῶσιν; Μοῦσαν αὐτοῖς προσάδουσιν ἐπιχώριον, καὶ κατάδουσιν αὐτοὺς ὀργάνῳ τινὶ, καὶ τούτῳ συνήθει, καλεῖται σκινδαψὸς τὸ ὄργανον· ὁ δὲ ὑπέχει τὰ ὦτα καὶ θέλγεται, καὶ ἡ μὲν ὀργὴ πραΰνεται, ὁ δὲ θυμὸς ὑποστέλλεταί τε καὶ στόρνυται, κατὰ μικρὰ δὲ καὶ εἰς τὴν τροφὴν ὁρᾷ· εἶτα ἀφεῖται μὲν τῶν δεσμῶν, μένει δὲ τῇ μούσῃ δεδεμένος, καὶ δειπνεῖ προθύμως ἁβρὸς δαιτυμὼν καταδεδεμένος, πόθῳ γὰρ τοῦ μέλους οὐκ ἂν ἔτι ἀποσταίη. Λιβύων δὲ ἵπποι (δεῖ γὰρ ἀκοῦσαι καὶ τὸν λόγον τὸν ἕτερον) ἐς τοσοῦτον αὐτὰς αἱρεῖ ἡ αὔλησις, πραΰνονταί τε καὶ ἡμεροῦνται, καὶ ὑπολήγουσι μὲν τοῦ ὑβρίζειν τε καὶ σκιρτᾶν· ἕπονται δὲ τῷ νομεῖ, ὅπῃ ἂν αὐτὰς τὸ μέλος ἐπάγῃ· ἐπιστάντος δὲ, καὶ ἐκεῖναι ἐφίστανται· ἐὰν δὲ παρατείνῃ εἰς τὸ αὔλημα, λείβεται δάκρυα ὑφ᾽ ἡδονῆς αὐταῖς. Οἱ μὲν οὖν βουκόλοι τῶν ἵππων ῥοδοδάφνης κλάδον κοιλάναντες καὶ ἐργασάμενοι αὐλὸν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐμπνέοντες, εἶτα οὕτω προειρημένων καταυλοῦσιν. Λέγει δὲ Εὐριπίδης καὶ ποιμνίτας τινὰς ὑμεναίους· ἔστι δὲ ἄρα τοῦτο αὔλημα, ὅπερ οὖν τὰς μὲν ἵππους τὰς θηλείας εἰς ἔρωτα ἐμβάλλει, καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον, τοὺς δὲ ἄῤῥενας μίγνυσθαι αὐταῖς ἐκμαίνει. Τελοῦνται μὲν ἱππικοὶ γάμοι τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἔοικεν ὑμέναιον ᾄδειν τὸ αὔλημα.

διαλέβης] Ita scripsi pro διαλέβοις, quod praecedens ἐὰν respuit. De scindapso musico Indorum instrumento nihil constat. De Graecorum scindapso tetrachordo *Athenaeus* IV. 25. atque alii.

στόρνυται] Ita recte *Gesner* pro θόρνυται. In seqq. quid sibi velint verba ἐὰν παρατείνῃ εἰς τὸ αὔλημα, nescio. Versio habet: si cantum contentiorem ad tibiam canat.

προειρημένων] *Gyllium* προηγουμένοις interpretatum esse, monuit etiam Gesnerus, quod paene recepissem.

CAPVT XLV.

Τὸ τῶν δελφίνων φῦλον, ὡς εἰσι φιλῳδοί τε καὶ φίλαυλοι, τεκμηριῶσαι ἱκανὸς καὶ Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος, ἔκ τε τοῦ ἀγάλματος τοῦ ἐπὶ Ταινάρῳ, καὶ

τȣ̃ ὑπ' αὐτȣ̃ γραφέντος ἐπιγράμματος· ἔςι δὲ τὸ ἐπίγραμμα·

'Αθανάτων πομπαῖσιν 'Αρίονα Κυκλέος υἱὸν,
'Εκ Σικελȣ̃ πελάγȣς σῶσεν ὄχημα τόδε.

"Υμνον χαριςήριον τῷ Ποσειδῶνι, καὶ μάρτυρα τῆς τῶν δελφίνων φιλομȣσίας, οἱονεὶ καὶ τȣ́τοις ζωάγρια ἐκτίνων, ὁ 'Αρίων ἔγραψε· καὶ ἔςιν ὁ ὕμνος ȣ̃τος·

"Υψιςε θεῶν, πόντιε,
Χρυσοτρίαινε Πόσειδον,
Γαιήοχ', ἐγκυμονάλμαν·
Βράγχιοι περὶ δέ σε πλωτοὶ θῆρες
Χορεύȣσιν ἐν κύκλῳ,
Κȣ́φοισι ποδῶν ῥίμμασιν
'Ελαφρὰ ἀναπαλλόμενοι·
Σιμοὶ φριξαύχενες
'Ωκυδρόμοι σκύλακες,
Φιλόμȣσοι δελφῖνες,
"Εναλα θρέμματα κȣρᾶν
Νηρηΐδων θεᾶν,
"Ας ἐγείνατ' 'Αμφιτρίτα.
Οἵ μ' εἰς Πέλοπος γᾶν ἐπὶ
Ταιναρίαν ἀκτὰν ἐπορεύσατε
Πλαζόμενον Σικελῷ ἐνὶ πόντῳ,
Κυρτοῖσι νώτοις χορεύοντες,
"Αλοκα Νηρείας πλακὸς
Τέμνοντες, ἀςιβῆ πόρον·
Φῶτες δ' ἔλιοί με ἀπὸ ἁλιπλόȣ
Γλαφυρᾶς νεὼς εἰς οἶδμα
'Αλιπόρφυρον λίμνας ῥίψαν.

"Ιδιον μὲν δήπȣ δελφίνων, πρὸς τοῖς ἄνω λεχθεῖσι, καὶ τὸ φιλόμȣσον.

ἀγάλματος] De quo vide Interpretes *Herodoti* l. 24. et *Pausaniae* in Laconicis c. 25.

Κυκλέος] Ita edidit *Brunck* in Analectis P. G. Vol. III. p. 328. Vulgo enim male Κύκλενος legitur. Praeterea Gesnerus κομπᾶσιν malebat.

ἐγκυμονάλμαν] In altero Gesneri Codice distinctis vocibus scriptum erat ἔγκυμον ἅλμαν. *Brunck* l. c.

p. 327. γαιάοχε, κυανοχαῖτα edidit ex conjectura, quam recepissem, si hymnus hic ab inepto homine conficto curam medicam reciperet et mereretur. Quid enim facias iis, quae sequuntur βράγχιοι θῆρες, et deinde σεισμοὶ φριξαύχενες, quae miror acutissimo *Brunckio* stomachum non movisse.

ἐν κύκλῳ] Ita Mediceus pro χορεύουσι κύκλῳ. Pro ποδῶν Gesnerus πτερύγων emendabat; sed auctor ineptus delphino eadem audacia pedes appingit, qua antea branchias. Pro σεισμοὶ idem σειστοί τε malebat.

ἔναλα θρέμματα] *Brunck* emendatione *Valckenarii* Diatr. Euripid. p. 289. edidit ἔναλ' ἀθύρματα. In seqq. vulgata lectio ἃς γεῖνατ' Ἀμφιτρίτη ex Mediceo mutata est.

ἐπορεύσατε] *Brunck* ἐπόρευσαν — et νώτοις ὀχέοντες edidit. Pro ἅλιοι alter Codex Gesneri ἅλεοι; ipse emendabat ἅλιοι aut ἀνίλεῳ. *Brunck* edidit: φῶτες δόλιοι, ὥς μ' ἀφ' ἁλιπλόου — ἁλιπορφύρου, in quibus δόλιοι a *Valckenario* accepit, reliqua metri causa mutavit.

CAPVT XLVI.

Λόγος που διαῤῥεῖ Τυῤῥηνὸς, ὁ λέγων τοὺς ὗς τοὺς ἀγρίους, καὶ τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐλάφους, καὶ ὑπὸ δικτύων μὲν καὶ κυνῶν ἁλίσκεσθαι, ἧπερ οὖν θήρας νόμος, συναγωνιζομένης δ' αὐτοῖς τῆς μουσικῆς καὶ μᾶλλον· πῶς δὲ, ἤδη λέγω. Τὰ μὲν δίκτυα περιβάλλουσι, καὶ τὰ λοιπὰ θήρατρα, ὅσα ἐλλοχᾷ τὰ ζῶα· ἕστηκε δὲ ἀνὴρ αὐλῶν τεχνίτης, καὶ ὡς ὅτι μάλιστα πειρᾶται τοῦ μέλους ὑποχαλᾶν, καὶ ὅ,τι ποτέ ἐστι τῆς μούσης σύντονον ἐᾷ, πᾶν δὲ ὅτι γλύκιστον αὐλῳδίας, τοῦτο ᾄδει· ἡσυχία τε καὶ ἠρεμία ῥαδίως διαπορθμεύει, καὶ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ εἰς τοὺς αὐλῶνας, καὶ εἰς τὰ δάση, καὶ εἰς ἁπάσας, συνελόντι εἰπεῖν, τὰς τῶν θηρίων κοίτας καὶ εὐνὰς τὸ μέλος εἰσρεῖ. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, παριόντος εἰς τὰ ὦτα αὐτοῖς τοῦ ἤχου, ἐκπέπληγε, καὶ διὰ τὸ ἄηθες καί που καὶ δείματος ὑποπίμπλανται· εἶτα ἀκρατῶς καὶ ἀμάχως αὐτὰ ἡδονὴ τῆς μούσης περιλαμβάνει, τὰ δὲ κατακηλούμενα λήθην ἔχει καὶ ἐκγόνων, καὶ οἰκιῶν, καὶ χωρίων· καίτοι φιλεῖ τὸ θηρίον μὴ ἀπὸ τῶν συντρόφων χωρίων πλανᾶσθαι. Τὰ δ' οὖν Τυῤῥηνὰ κατ' ὀλίγον ὥσπερ ὑπό τινος ἴϋγγος ἀναπειθούσης ἕλκονται, καὶ καταγοητεύοντος τοῦ μέλους ἀφικνεῖται, καὶ ἐμπίπτει ταῖς πάγαις τῇ μούσῃ κεχειρωμένα.

πῶς δὲ] Altero Gesneri Codice δὲ abest. Post ἡσυχία Gronovius ex Mediceo τε edidit pro δέ. Deinde ἐκγόνων scripsi pro ἐγγόνων. De cervorum in Musicam affectu testatur *Aristoteles* H. A. IX. 6. *Antigonus* c. 35. atque alii.

CAPUT XLVII.

Ἀνθίαι δὲ βαλλόμενοι ὅταν ἁλῶσι, οἴκτιστόν εἰσι θεαμάτων, καὶ ἀποθνήσκοντες ἑαυτοὺς ἐοίκασιν θρηνεῖν, καὶ τρόπον τινὰ ἱκετεύειν, ὥσπερ οὖν ἄνθρωποι λησταῖς ἐντυχόντες ἀνοικτίστοις τε καὶ φονικωτάτοις. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀποδιδράσκειν πειρώμενοι εἶτα τοῖς δικτύοις ἐμπλάσσονται, ὑπεράλλεσθαι δὲ αὐτοὺς πειρωμένους τὸν λόχον εἶτα μέντοι καταλαμβάνει αἰχμή· οἱ δὲ ἀποδιδράσκοντες τὸν θάνατον, ἐς τὴν τέως πολεμίαν ἰχθύσι γῆν ἐξεπήδησαν, τὸ τέλος τοῦ βίου τὸ χωρὶς τοῦ ξίφους προῃρημένοι, καὶ μάλα ἀσμένως.

ἀνθίαι] De his dixi ad VIII. 28. In seqq. ἐμπαλασσόμενοι non inepte legeretur, secundum observationem supra traditam.

LIBER DECIMVS TERTIVS.

CAPVT I.

Αετὸν ἀκούω Γορδίῳ τὴν τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου βασιλείαν ὑποσημῆναι, ἡνίκα ἀροῦντι τῷ Γορδίῳ ἐπιπτὰς, εἶτα μέντοι κατὰ τοῦ ζύγου καθίσας, συνδιημέρευσεν, οὐδὲ προαπέστη, πρὶν ἢ γενομένης ἑσπέρας καὶ ἐκεῖνος κατέλυσε τὴν ἄροσιν, ἐπιστάντος τοῦ βουλυτοῦ. Γέλωνος δὲ τοῦ Συρακουσίου παιδὸς ὄντος, λύκος μέγιστος εἰσπηδήσας εἰς τὸ διδασκαλεῖον ἐξήρπασε τῶν χειρῶν τοῖς ὀδοῦσι τὴν δέλτον, καὶ ὁ Γέλων ἐξαναστὰς τοῦ θάκου ἐδίωκεν αὐτὸν, τὸ μὲν θηρίον μὴ καταπλήξας, περιεχόμενος δὲ τῆς δέλτου ἰσχυρῶς. Ἐπεὶ δὲ ἔξω τοῦ διδασκαλείου ἐγένετο, τὸ μὲν κατηνέχθη, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῷ διδασκάλῳ κατέλαβε, θείᾳ δὲ προμηθείᾳ ὁ Γέλων περιῆν μόνος· καὶ τόγε παράδοξον, οὐκ ἀπέκτεινεν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔσωσε λύκος. Οὐκ ἀτιμασάντων τῶν θεῶν ὅσον οὐ διὰ τῶν ἀλόγων τῷ μὲν τὴν βασιλείαν προδηλῶσαι, τὸν δὲ τοῦ μέλλοντος κινδύνου σῶσαι. Ἴδιον δὲ τῶν ζώων καὶ τὸ θεοφιλές.

Γέλωνος] Cf. *Justinus* XXIII. 4. et *Tzetzes* Chiliad. IV. 13. 270.

περιῆν] Ita vulgatum περιῄει recte emendavit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 344. Articulus τὴν ante βασιλείαν ex Mediceo accessit.

CAPVT II.

Οἱ Κᾶρες αἱροῦσι τοὺς σαργοὺς τὸν τρόπον τοῦτον. Νότου καταπνέοντος ἡσυχῆ, καὶ προσβάλλοντος αὔρας μαλακωτέρας, καὶ τοῦ κύματος στορεσθέντος, καὶ πράως ταῖς ψάμμοις ἐπηχοῦντος, τηνικαῦτα ὁ θηρατὴς καλάμου μὲν οὐ δεῖται οὐδὲ ἕν, λαβὼν δὲ ἀρκεύθου ῥάβδον πάνυ σφόδρα ἐῤῥωμένης, ἐπ' ἄκρας αὐτῆς ἐξάπτει σειρὰν, καὶ περὶ τῷ ἀγκίστρῳ λυκόστομον ὄντα ἡμιτάριχον, καὶ καθίησιν εἰς τὴν θάλατταν· καὶ κάθηται μὲν ἐπὶ τῇ πρύμνῃ τῆς πορθμίδος, καὶ τὸν δόλον ὑποκινεῖ, ὑπηρετεῖ δέ οἱ καὶ παῖς ἡσυχῆ, προμαθὼν τῆς ἐλάσεως τὸ σχολαῖον ἐπιτηδὲς, καὶ ὡς ἐπὶ τὴν γῆν προάγει τὸ σκάφος.

Πολλοὶ δὲ οἱ σαργοὶ παρασκιρτῶσιν ἐκ τῶν συντρόφων φωλεῶν ἀναθορόντες, ἀθροίζονται δὲ ἐπὶ τὸ ἄγκιστρον· ἄγει γὰρ αὐτοὺς οἰονεὶ ἴϋγγι ὁ πάλαι τεθνηκὼς μὲν, εἰς τὸ ἑλεῖν δὲ διασπασθεὶς ἰχθύς· εἶτα πλησίον τῆς γῆς γενόμενοι ῥᾳδίως ἁλίσκονται, τῇ λιχνείᾳ τῆς γαστρὸς δεδεμένοι.

λυκόστομον] Hoc nomen Gesnerus pro vulgato κυκλόστομον substituit, de quo supra VIII. 18. Deinde scripsi ἡμιτάριχον cum ἡμιτάριχος ederetur.

παρασκιρτῶσι] Ita Mediceus pro πορισκ. Ex eodem vulgatum νεμόμενοι in γενόμενοι mutatum est.

CAPVT III.

Διατριβαὶ δὲ ἰχθύων πολλαὶ, καὶ γίνονται οἱ μὲν ἐν ταῖς πέτραις, οἱ δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις, ἄλλοι δὲ ἐν ταῖς πόαις. Καὶ γάρ τοι καὶ πόαι θαλάττιαί εἰσι, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν καλοῦνται βρύα, αἱ δὲ ἄμπελοι, καὶ σταφυλαί τινες, καὶ φυκία ἄλλα· ἦν δὲ ἄρα θαλαττίας πόας καὶ κράμβη ὄνομα, καὶ μνία καλεῖταί τινα ἐν αὐταῖς, καὶ τρίχες. Τροφὴ δὲ ἄρα τούτων ἄλλῳ ἄλλη ἦν, καὶ οὐκ ἂν πάσαιτο ἑτέρας ὁ εἰθισμένος τῇ συντρόφῳ καὶ ὁμοεθνεῖ, ὡς ἂν εἴποι τις.

γάρ τοι καὶ πόαι] Copula ex Mediceo accessit. Vitem marinam describit *Theophrastus* H. P. IV. 7. Pro σταφυλαί τινες *Gyllius* Staphylinem interpretatur.

θαλαττίας πόας] Ita Mediceus pro θαλαττίας. Herbam, quae voce τρίχες intelligitur, Gronovius τριχόφυλλον interpretatur. Simile herbae marinae vocabulum est βότρυχοι apud *Oppianum* in Ixeuticis. Planta marina in mari alluente terram Troglodyticam τρίχες Ἴσιδος appellatur a *Plutarcho* Opusc. Moral. p. 939.

ἄλλῃ ἦν — ἑτέρας] Ex emendatione Gronovii scripsi ἄλλη pro ἄλλο; sed ἑτέρας pro vulgato ἕτερον est ex Mediceo libro.

CAPVT IV.

Ἀκούσαις δ' ἂν ἁλιέων καὶ ἰχθύων τινὰ καλλιώνυμον οὕτω λεγόντων· καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτι ἄρα ἐπὶ τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ καθημένην ἔχει χολὴν πολλὴν, αὐτῷ δὲ τὸ ἧπαρ κατὰ τὴν λαιὰν φορεῖται πλευράν. Καὶ μαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ Μένανδρος, ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ οἶμαι λέγων·

Τίθημ' ἔχειν χολήν σε καλλιωνύμου
Πλείω.

Καὶ Ἀνάξιππος ἐν Ἐπιδικαζομένῳ·

Ἐάν με κινῇς, καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν
Ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμȣ ζέσαι,
Ὄψει διαφέρων τȣ̃ ἐγξιφίȣ κυνός.

Εἰσὶ μὲν ȣ̃ν οἵ καί φασιν αὐτὸν ἐδώδιμον, οἱ δὲ πλείȣς ἀντιλέγȣσιν αὐτοῖς. Οὐ ῥαδίως δὲ αὐτȣ̃ μνημονεύȣσιν ἐν ταῖς ὑπὲρ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις, ὧν τι καὶ ὄφελός ἐςι, ποιητῶν θεμένων σπȣδὴν εἰς μνήμην ἔνθεσμον. Ἐπίχαρμος μὲν ἐν Ἥβας Γάμῳ, καὶ Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ, καὶ προσέτι Μώσαις, Μνησίμαχος δὲ ἐν τῷ Ἰσθμιονίκῃ.

αὐτȣ̃ δὲ τὸ ἧπαρ] Ita Mediceus pro *αὐτό*. *Gyllius* in verſione *ad dextrum* habet. *Ariſtoteles* H. A. II. 15. ἔχει δὲ καὶ ὁ καλλιώνυμος χολὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι, ὅσπερ ἔχει μεγίστην τῶν ἰχθύων, ὡς κατὰ μέγεθος. *Plinius* XXXII. 7. de felle Callionymi nulli, inquit, hoc piſclum cupioſius, ut exiſtimavit Menander quoque in Comoediis. Eſt vero, qui uranoſcopus ſcaber *Linnaeo* dicitur, de quo reliqua vide in Excurſu III.

τȣ̃ ἐγξιφίȣ κυνός] *Geſnerus* μηδὲ ἐν ξιφίȣ κ. aut διαφέρειν μεξιφίȣ μηδὲν κυνὸς emendabat; xiphias enim, inquit, aſilo pungente facile in furorem agitur.

ὧν τι καὶ ὄφελός ἐςι] Verſio: *quorum uſus eſt*. male. Formulam poſt alios illuſtravit *Valckenair* ad *Herodotum* p. 650. ſed vellem idem vir doctiſſimus ſequentia etiam attigiſſet, quae miſerum in modum lacerata ita emendabat *Caſaubonus* ad *Athenaeum* VII. 7. ἐν ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις, πάντας ὧν τι καὶ ὄφελός ἐςι, ποιητῶν θεμένων σπȣδὴν εἰς μνήμην ἀγαγεῖν· εἰσὶ δὲ οἵδε. — Ἥβης γάμῳ, καὶ Γῇ καὶ Θαλάσσῃ, καὶ — τῷ Ἰσθμ. Pro ἔνθεσμον Codex alter Geſneri εὔθεσμον. Quoniam etiam Geſnerus vulgata καὶ γὰρ καὶ θάλασσαι mutaverat in καὶ Γῇ καὶ θαλάσσῃ, quam quidem emendationem recepit Gronovius, non dubitavi fabularum nomina reſcribere ex ſententia *Hemſterhuſii* ad *Plutum* verſu 1003. Vulgo Ἥρας — Μȣ́σαις — τῷ Ἰσθμ.

CAPVT V.

Βάτραχος δὲ θαλάττιος τίκτει κατὰ τȣ̀ς ὄρνιθας ᾠὸν καὶ ȣ̃τος, ȣ̓ ζωογονεῖ γὰρ ἐν αὐτῷ· κεφαλὴν γὰρ ἔχει καὶ τὰ ἀρτιγενῆ, μεγάλην τε ἅμα καὶ τραχεῖαν· καὶ διὰ ταῦτα ὑποδέξασθαι τὰ βρέφη δείσαντα ἥκιςός ἐςι, ἑλκȣ̃σι γὰρ αὐτὸν καὶ κακῶς εἰσπίπτοντα τὴν αὖθις· ἀλλὰ καὶ τικτόμενα ἂν καὶ ἐξιόντα εἰργάζετο παραπλήσια. Οὔτε ȣ̃ν εὐώδεις εἰς ζώων γένεσίν εἰσιν, ȣ̃τε μὴν κρησφύγετα τοῖς ἐκγόνοις ἀγαθά. Ὡς δὲ τὴν φύσιν ἢ ἰδιότητα ȣ̓χ ὁμολογεῖ τὸ τῶν βατράχων, τραχὺ δέ ἐςι καὶ ἐκεῖνο, καὶ ἔχει φολίδας, καὶ προσαψαμένῳ φανεῖταί σοι ἀντίτυπον.

κακῶς — τὴν αὖθις] Vitium est manifestum, quod tamen versio latina occultat, ubi est: nam illam etiam rursus subeuntes exulcerant. Quod vulgatae substituam, non succurrit.

ἰχνέυνοις ἀγαθὰ] Gesneri ἀγαθὰ pro ἀγαθοὶ recepi, ipse ἰχνέυνοις mutavi. Caput hoc consarcinatum est ex duobus *Aristotelis* locis in H. A. VI. 10. et de Generat. III. 3. quam inepte, docui in Excursu de rana marina seu Lophio Piscatorio *Linnaei*.

CAPUT VI.

Οἱ πολύποδες καὶ αὐτοὶ χρόνῳ γίνονται μέγιστοι, καὶ εἰς κήτη προχωροῦσι, καὶ ἐναριθμοῦνται ἐν αὐτοῖς καὶ οὗτοι. Ἀκούω γοῦν ἐν Δικαιαρχίᾳ τῇ Ἰταλικῇ πολύπουν εἰς ὄγκον σώματος ὑπερήφανον προελθόντα, τὴν μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ τροφὴν, καὶ τὰς ἐκεῖθεν νομὰς ἀτιμάσαι, καὶ ὑπερφρονῆσαι αὐτῶν, προΐει δὲ ἄρα οὗτος καὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐληΐζετο καὶ τῶν χερσαίων ἔστιν ἅ· οὐκοῦν καὶ διά τινος ὑπονόμου κρυπτοῦ, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν θάλατταν τὰ ἐκ τῆς πόλεως τῆς προειρημένης ῥυπαρὰ, εἰσνέων, καὶ ἀνιὼν εἰς οἶκόν τινα πάραλον, ἔνθα ἦν ἐμπόρων Ἰβηρικὸς φόρτος, καὶ ταρίχη τὰ ἐκεῖθεν ἐν σκεύεσιν ἁδροῖς, εἶτα τὰς πλεκτάνας περιχέων, καὶ σφίγγων τὸν κέραμον, ἐῤῥήγνυ τὰ ἀγγεῖα, καὶ κατεδαίνυτο τὰ ταρίχη. Οἱ δὲ εἰσιόντες, ὡς ἑώρων τὰ ὄστρακα, πολὺν δὲ τοῦ φόρτου ἀριθμὸν ἀφανῆ κατελάμβανον, ἐξεπλήττοντο· καὶ τίς ἦν ὁ κεραΐζων αὐτοὺς, συμβαλεῖν οὐκ εἶχον, τῶν μὲν θυρῶν ἀνεπιβουλεύτων βλεπομένων, τοῦ δὲ ὀρόφου ὄντος ἀσινοῦς, καὶ τῶν τοίχων μὴ διεσκαμμένων· ἑωρᾶτο δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τῶν ταρίχων λείψανα ἀπολειφθέντα ὑπὸ τοῦ ἀκλήτου δαιτυμόνος, ἔκριναν δέ τινα τῶν οἰκείων μάλιστα εὐτολμότατον ἔνδον ὡπλισμένον καταλιπεῖν ἐλλοχῶντα. Νύκτωρ οὖν ἐπὶ τὴν συνήθη δαῖτα ὁ πολύπους ἀνέρπει, καὶ περιχυθεὶς τοῖς σκεύεσιν, ὥσπερ εἰς πνίγμα ἀθλητὴς, συλλαβὼν τὸν ἀντίπαλον ἐγκρατῶς τε καὶ μάλα εὐλαβῶς, εἶτα συνέτριβε τὸν κέραμον ληστὴς, ὡς εἰπεῖν, ὁ πολύπους ῥᾷστα. Ἦν δὲ διχόμηνος, καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, καὶ πάντα ἦν εὐσύνοπτα· ὁ δὲ οὐκ ἐπεχείρει μόνος, δείσας τὸν θῆρα, καὶ γὰρ μόνου μείζων ὁ ἐχθρὸς

ἦν, περιηγεῖται δὲ ἕωθεν τοῖς ἐμπόροις τὰ πεπραγμένα· ἀκούοντες δὲ ἠπίστουν. Εἶτα οἱ μὲν τῆς ζημίας τῆς τοσαύτης μνήμη τὸν κίνδυνον ἀνερρίπτουν, καὶ συνεισελθεῖν τῷ ἐχθρῷ συνέσπευδον· οἱ δὲ τῆς καινῆς καὶ ἀπίστου θέας διψῶντες συναπεκλείοντο αὐθαίρετοι σύμμαχοι. Εἶτα ἑσπέρας ὁ φὼρ ἐπιφοιτᾷ, καὶ ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν συνήθη τράπεζαν· ἐνταῦθα οἱ μὲν ἀπέφραττον τὸν ὀχετόν, οἱ δὲ ὡπλίζοντο ἐπὶ τὸν πολέμιον, καὶ κοπίσι καὶ ξυροῖς τεθηγμένοις αὐτοῦ διέκοπτον τὰς πλεκτάνας, ὡς δρυὸς κλάδους ἀδροτάτους ἀμπελουργοί τε καὶ δρυοτόμοι· καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ περικόψαντες, καθεῖλον ὀψὲ καὶ μόγις οὐκ ὀλίγα πονήσαντες· καὶ τὸ καινότατον, ἐν τῇ γῇ τὸν ἰχθὺν ἐθηράσαντο ἔμποροι, καὶ τὸ κακοῦργον δὴ τοῦδε τοῦ ζώου, καὶ τὸ δολερὸν ἀναπέφηναν ἡμῖν ἴδιον ὄν.

εἰς πνῖγμα — συλλαβὼν] Ita iterum infra XVI. 38. Male igitur h. l. emendare volebat *Valesius* Emendat. p. 125. Vide Periculum Critic. ad Antholog. p. 128.

τῆς τοσαύτης μνήμη] Haec Gesneri emendatio ita plana et necessaria est, ut recipere eam non dubitaverim. Vulgo *τοσαύτης τὸν κίνδυνον μνήμην*. Ex Mediceo articulus *τῆς* ante *τοσαύτης* accessit. Aliena est a sensu *Abreschii* ratio ad *Aeschylum* III. p. 172. *τοῦ κινδύνου μνήμην ἀπερρίπτουν* legentis.

συνεισελθεῖν] *Gyllius συνελθεῖν* interpretatur, quae lectio vulgata melior potest videri. Vulgata deinde lectio *ἐναπέφηνεν* ex Mediceo emendata est. Eandem narrationem de polypo ex *Trebio Nigro* refert *Plinius* IX. sect. 48. Cetera, inquit, quae idem retulit, monstro propiora possunt videri. Cartejae in cetariis assuetus exire e mari in lacus eorum apertos, atque ibi salsamenta populari, convertit in se custodum indignationem assiduitate furti. Immodicae his sepes erant objectae, sed has transscendebat per arborem, nec deprehendi potuit, nisi canum sagacitate. Hi redeuntem circumvasere noctu, concitique custodes expavere novitatem. Primum omnium magnitudo inaudita erat: deinde color muria obliti, odore diri. — namque et afflatu terribili canes agebat, nunc extremis crinibus flagellatos, nunc robustioribus brachiis clavarum modo incussos, aegreque multis tridentibus confici potuit. Ostendere Lucullo caput ejus dolii magnitudine, amphorarum XV capax, atque, ut ipsius Trebii verbis utar, barbas, quas vix utroque brachio complecti esset, clavarum modo torosas, longas pedum tricenûm: acetabulis sive caliculis urnalibus, pelvium modo: dentes magnitudini respondentes. Reliquiae asservatae miraculo pependere pondo DCC. — Haec quanquam Cartejae accidisse refert Trebius, ita tamen cum narratione Aeliani in multis conveniunt, ut alteram alterius exemplo confictam esse suspiceris.

CAPVT VII.

Τῶν τεθηραμένων ἐλεφάντων ἰῶνται τὰ τραύματα οἱ Ἰνδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. Καταιονοῦσι μὲν αὐτὰ

ὕδατι χλιαρῷ, ὥσπερ ὖν τὸ τῦ Εὐρυπύλυ παρὰ τῷ καλῷ Ὁμήρῳ ὁ Πάτροκλος· εἶτα μέντοι διαχρίυσι τῷ βυτύρῳ αὐτά· ἐὰν δὲ ἡ βαθέα, τὴν φλεγμονὴν πραΰνυσιν, ὕεια κρέα θερμὰ μὲν, ἔναιμα δὲ ἔτι προσφέροντες, καὶ ἐντιθέντες. Τὰς δὲ ὀφθαλμίας θεραπεύυσιν αὐτῶν, βόειον γάλα ἀλεαίνοντες, εἶτα αὐτοῖς ἐγχέοντες. οἱ δὲ ἀνοίγυσι τὰ βλέφαρα, καὶ ὠφελύμενοι ἥδονταί τε καὶ αἰσθάνονται, ὥσπερ ἄνθρωποι· καὶ εἰς τοσῦτον ἐπικλύζυσιν, εἰς ὅσον ἂν ὑποπαύσωνται λημῶντες, μαρτύριον δὲ τῦ παύσασθαι τὴν ὀφθαλμίαν τῦτ᾽ ἔςιν. Τὰ δὲ νοσήματα ὅσα αὐτοῖς προσπίπτει ἄλλως, ὁ μέλας οἶνός ἐςιν αὐτοῖς ἄκος· εἰ δὲ μὴ γένοιτο ἐξάντης τῦ κακῦ τῷ φαρμάκῳ τῷδε, ἄσωςά οἱ ἐςί.

ἄσωςά οἱ] Ita recte Mediceus pro ἄσωτά οἱ. Locus *Homericus* exstat in Iliade Λ. 845. Ceterum eadem breviter narrat *Arrianus* in Indicis p. 428. καὶ ἔςω αὐτοῖσι τῶν μὲν ὀφθαλμῶν ἴαμα τὸ βόειον γάλα ἐγχεόμενον· πρὸς δὲ τὰς ἄλλας νόσυς ὁ μέλας οἶνος πινόμενος, ἐπὶ δὲ τοῖσιν ἕλκεσι τὰ ὕεια κρέα ὀπτώμενα καὶ καταπλασσόμενα. Male ibi καταπασσόμενα legitur. Eadem *Strabo* XV. p. 1031.

CAPUT VIII.

Ἐλέφαντι δὲ ἀγελαίῳ μὲν, εἰθισμένῳ γε μὴν, ὕδωρ πόμα ἐςί· τῷ δὲ εἰς πόλεμον ἀθλῦντι οἶνος μὲν, ὐ μὴν ὁ τῶν ἀμπέλων, ἐπεὶ τὸν μὲν ἐξ ὀρύζης χειρυργῦσι, τὸν δὲ ἐκ καλάμυ. Προϊᾶσι δὲ καὶ ἄνθη σφίσιν ἀθροίσαντες, εἰσὶ γὰρ ἐραςαὶ εὐωδίας, καὶ ἄγονταί γε ἐπὶ τὺς λειμῶνας, καὶ ὀσμῇ πωλευθησόμενοι τῇ ἡδίςῃ· καὶ ὁ μὲν ἐκλέγει κρίνας τῇ ὀσφρήσει τὸ ἄνθος, τάλαρον δὲ ἔχων ὁ πωλευτὴς τρυγῶντος καὶ ἐμβάλλοντος ὑπέχει. Εἶτα ὅταν ἐμπλήσῃ τῦτον, ὥσπερ ὖν ὀπώραν δρεπόμενος, λῦται, καὶ ἥδεται τῷ λυτρῷ, κατὰ τὺς τῶν ἀνθρώπων ἁβροτέρυς. Εἶτα ἐπανελθὼν τὰ ἄνθη ποθεῖ, καὶ βοᾷ βραδύνοντος, καὶ ὐχ αἱρεῖται τροφὴν, πρὶν ἢ κομίσῃ τίς οἱ, ὅσα ἐτρύγησεν· εἶτα μέντοι τῇ προβοσκίδι ἀναιρύμενος ἐκ τῦ ταλάρυ τῆς φάτνης καταπάττει τὰ χείλη, ἥδυσμα τῦτό γε τῇ τροφῇ διὰ τῆς εὐοσμίας ἐπινοῶν, ὡς εἰπεῖν· κατασπείρει δὲ καὶ τῦ χώρυ, ἔνθα αὐλίζεται

τῶν ἀνθέων πολλὰ, ἡδυσμένον αἱρεῖσθαι γλιχόμενος ὕπνον. Ἰνδοὶ δὲ ἐλέφαντες ἦσαν ἄρα πηχῶν ἐννέα τὸ ὕψος, πέντε δὲ τὸ εὖρος· μέγιστοι ἄρα τῶν ἐκεῖθι ἐλεφάντων οἱ καλούμενοι Πραίσιοι; δεύτεροι δ' ἂν τάττοιντο τῶνδε οἱ Ταξίλαι.

λοῦται] Ita Mediceus pro λούεται. Deinceps καταπάττει scripsi, cum Gesnero pro καταπλάττει. Vinum Indorum ex oryza confectum memorat etiam *Strabo* XV. p. 1035.

Πραίσιοι] *Gyllius* Πράσιοι legit, de qua scripturae varietate vide *Wesselingium* ad *Diodorum* II. pag. 233. Taxilae regis ditionem inter Hydaspen et Indum statuit *Arrianus* Exped. Alexandri IV. p. 207. cum urbe Taxila. Cf. etiam *Plinius* VI. sect. 21.

CAPVT IX.

Ἵππον δ' ἄρα Ἰνδὸν κατασχεῖν, καὶ ἀνακροῦσαι προπηδῶντα καὶ ἐκθέοντα, οὐ παντὸς ἦν, ἀλλὰ τῶν ἐκ παιδὸς ἱππείαν πεπαιδευμένων. Τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἐστιν ἐν ἔθει, χαλινῷ ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ῥυθμίζειν αὐτοὺς, καὶ ἰθύνειν· κημοῖς δὲ ἄρα κεντρωτοῖς ἀκόλαστόν τε ἔχουσι τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν ὑπερῴαν ἀβασάνιστον· ἀναγκάζουσι δὲ αὐτοὺς ὅμως οἵδε οἱ τὴν ἱππείαν σοφισταὶ περικυκλεῖν καὶ περιδινεῖσθαι ἐς ταὐτὸν στρεφομένους, καὶ, ἧπερ εἶδον, ἀτόμους. Δεῖ δὲ ἄρα τοῦτο δράσοντι καὶ ῥώμης χειρῶν, καὶ ἐπιστήμης εὖ μάλα ἱππικῆς. Πειρῶνται δὲ οἱ προήκοντες εἰς ἄκρον τῆσδε τῆς σοφίας καὶ ἅρμα οὕτως περικυκλεῖν καὶ περιάγειν, εἴη δ' ἂν ἆθλος οὐκ εὐκαταφρόνητος, ἀδδηφάγων ἵππων τέτρωρον περιστρέφειν ῥᾳδίως· φέρει δὲ τὸ ἅρμα ἐπιβάτας καὶ δύο. Ὁ δὲ στρατιώτης ἐλέφας ἐπὶ τοῦ καλουμένου θωρακίου, ἢ καὶ νὴ Δία τοῦ νώτου γυμνοῦ καὶ ἐλευθέρου, πολεμιστὰς μὲν τρεῖς, παρ' ἑκάτερα βάλλοντας, καὶ τὸν τρίτον κατόπιν· τέταρτον δὲ τὸν τὴν ἅρπην κατέχοντα διὰ χειρῶν, καὶ ἐκείνῃ τὸν θῆρα ἰθύνοντα, ὡς οἴακι ναῦν κυβερνητικὸν ἄνδρα, καὶ ἐπιστάτην τῆς νεώς.

καὶ, ἧπερ εἶδον, ἀτόμους] Haec male habent. Versio latina *Gyllii*: cogunt tamen eos, utcunque effraenes, equinae tractationis bene periti in gyrum circumagi, ut ipse vidi. Videtur igitur legisse καίπερ ἀτόμους, ὡς εἶδον. Sed Aelianus vix potest testificari, se equos Indicos vidisse, ne tum quidem, quando ipsa scriptoris alicujus vetusti, qui Indiam viderat,

verba transfert. Igitur puto legendum καίπερ ἀτόμους, ὡς εἶπον. De equorum Indicorum frenis locus est clarissimus *Arriani* p. 331. quem conferre operae est, ut Aelianus ineptiarum arguatur. Ille enim freni apparatum et ferreos clavos cum obelisco per ipsum os transdito describit, qui κημοῦ violentiam superant. Quod de quadriga addit *Aelianus* consentit *Arrianus*: ὀχήματα δὲ τοῖς μὲν πολλοῖσι τῶν Ἰνδῶν κάμηλοί εἰσι καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι· τοῖς δὲ εὐδαίμοσιν ἐλέφαντες· βασιλικὸν γὰρ ὄχημα ὁ ἐλέφας παρ' Ἰνδοῖς ἐστι· δεύτερον δὲ τιμῇ ἐπὶ τούτῳ, τὰ τέθριππα· τρίτον δὲ, αἱ κάμηλοι. τὸ δ' ἐφ' ἑνὸς ἵππου ὀχέεσθαι, ἄτιμον.

θωρακίῳ] Ligneam turriculam interpretatur *Salmasius* ad Scriptores H. Aug. p. 483. Apud *Diodorum* T. II. p. 229. Potus undequaque telis confectus καὶ περικλασθεὶς περὶ τὸ θηρίον πρὸς τὴν γῆν κατηνέχθη, ubi Codex Regius et Vaticanus θωράκιον habent. *Wesseling*, machina, inquit, erat, belluae tergo imposita, unde in hostes a bellatoribus spicula torquebantur. Laudat tum h. l. et Historiam Maccabaeorum l. 6. 43. ἓν τῶν θηρίων τεθωρακισμένον θώραξι βασιλικοῖς. Similiter interpretatur locum *Diodori* T. I. p. 131. de elephanto: διά τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἐπὶ τῶν θωρακίων κατασκευήν. Cf. etiam T. I. p. 683.

CAPUT X.

Θῆρα δὲ παρδάλεων Μαυρουσία εἴη ἄν, καὶ ἔστιν αὐτοῖς οἰκοδομία λίθων πεποιημένη, καὶ ἔοικε ζωαγρίᾳ τινί, καὶ ἔστι μὲν ὁ λόγος ὅδε ὁ πρῶτος· ὅγε μὴν δεύτερος ἐνδοτέρω σαπροῦ κρέως καὶ ὀδωδότος μοῖραν μηρίνθου τινὸς μακροτέρας ἐξαρτῶσιν. θύραν δὲ ἐκ ῥιπίδων καί τινων καλάμων ἀραιὰν ἐπέστησαν, καὶ μέντοι καὶ δι' αὐτῶν ἐκπνεῖται ἡ τοῦ κρέως τοῦ προειρημένου ὀσμὴ διαρρέουσα. Αἴσθονται δὲ αἱ θῆρες, καὶ γάρ πως τοῖς κακόσμοις φιληδοῦσι· προσβάλλει γὰρ αὐταῖς ὁ τῶν προειρημένων ἀήρ, ἐάν τε ἐν ἀγρίοις τοῖς ὄρεσιν, ἐάν τε ἐν φάραγγι, καὶ μέντοι καὶ ἐν αὐλῶνι· εἶτα ἀνεφλέχθη ἡ τῇ ὀσμῇ ἐντυχοῦσα, καὶ ὑπὸ τῆς ἄγαν ὁρμῆς ἐς τὴν θοίνην τὴν φίλην ἄττει φερομένη, ἕλκεται δὲ ὑπ' αὐτῆς ὡς ὑπό τινος ἴυγγος· εἶτα ἐμπίπτει τῇ θύρᾳ, καὶ ἀνατρέπει αὐτήν, καὶ ἔχεται τοῦ δυστυχοῦς δείπνου. Τῇ γάρ τοι μηρίνθῳ τῇ προειρημένῃ συνυφάνθη ἡ πάγη, καὶ μάλα σοφή, ἥπερ οὖν ἐσθιομένου τοῦ κρέως κινεῖται, καὶ περιλαμβάνει τὴν λίχνον πάρδαλιν· καὶ ἑάλω γαστρὸς ἀδδηφάγου, καὶ μυσαρᾶς ἑστιάσεως δίκας ἐκτίνουσα ἡ δυστυχής.

ζωαγρίᾳ] Nescio an ζωγρείῳ τινὶ legendum sit, ut supra XI. 34. ubi tamen ζώγρειον est. In *Plutarchi* Opp. Moral. p. 89. ζώγρειον est, in *Basilii* Hexaem. Serm. IX. p. 87. ζώγρεις. *Eustathius* ad *Dionysii* v. 1134. ξύλινον ζώγρειον. *Galenus* T. V. p. 421. ed. Chart. θαλάττιοι ζωγρεῖς. Conf.

Observ. Miscell. Belg. X. p. 2. et *Schwebel* ad *Onosandr.* p. 61.

θύραν δὲ ἐκ ῥωπίδων] Vulgo θύραν — κρωπίδων. Sed versio latina recte januam e virgis et arundinibus habet. Recepimus igitur Gesneri emendationem, licet Mediceus non addicat. In seqq. male Gesnerus *el* θῆρας emendat; respicit enim Aelianus pardales, et θὴρ generi utrique accommodatur.

ἀνεφλέχθη ἡ τῇ] Ita correxi auctore Gesnero vulgatum ἀνεφλέχθη, καὶ ἡ. Deinceps recte Gronovius θῆρα in θύρα mutavit, sed nescio quo casu τὸν λίχνον pro τὴν invexerit.

CAPUT XI.

Αἱροῦνται δὲ οἱ λαγῳ ὑπὸ ἀλωπέκων ἐνίοτε, οὐχ ἧττον δρόμῳ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τέχνῃ· σοφὸν γὰρ ἀπατᾶν ἀλώπηξ, καὶ δόλους οἶδεν. Ὅταν γοῦν νύκτωρ εἰς ἴχνος ἐμπέσῃ τοῦ λαγὼ, καὶ αἴσθηται τοῦ θηρίου, σιγῇ τε ἐπιβαίνει καὶ ποδὶ ἀψόφῳ, καὶ ἀναστέλλει τὸ ἆσθμα, καὶ καταλαβοῦσα ἐν τῇ κοίτῃ πειρᾶται αἱρεῖν, ὡς ἀδεᾶ καὶ ἀφροντιν. Ὁ δὲ οὐκ ἂν τρυφῶν οὐδὲ ῥαθύμως καθεύδει· ἀλλά γε ἅμα ᾔσθετο τοῦ ζώου τοῦ προσιόντος, καὶ τῆς εὐνῆς ἐξεπήδησε, καὶ θεῖ· καὶ ὁ μὲν ἀνύει τὸν δρόμον, καὶ μάλα ὠκέως· ἡ δὲ ἀλώπηξ καὶ αὐτὴ κατ' ἴχνος ἐστὶ, καὶ τοῦ δρόμου ἔχεται. Καὶ ὁ μὲν πολλὴν ὁδὸν διανύσας, ὡς ἤδη κρείττων, καὶ οὐκ ἂν ἁλοὺς, ἐμπεσὼν εἰς λόχμην ἀσμένως ἀναπαύεται· ἡ δὲ ἀλώπηξ ἐφίσταται, καὶ ἀτρεμεῖν οὐκ ἐπιτρέπει, πάλιν τε αὐτὸν ἐγείρει, καὶ εἰς δρόμον ἐξηνέμωσεν ἕτερον. Εἶτα οὐχ ἧττων τῆς προτέρας ὁδὸς καὶ δὴ διηνύσθη, καὶ ὁ μὲν ἀναπαύσασθαι διψᾷ πάλιν· ἡ δὲ ἐφίσταται, καὶ σείουσα τὸν θάμνον, ἀγρυπνίαν ἐνεργάζεται αὐτῷ. Ὁ δὲ πάλιν ἐκθεῖ, καὶ ἡ ἀλώπηξ οὐχ ὑστερεῖ. Συνεχέστερον δὲ ὅταν αὐτὸν δρόμος ἐκ δρόμου διαλάβῃ, καὶ ἀγρυπνία διαδέξηται, ὁ μὲν ἀπεῖπε καὶ μένει· ἡ δὲ ἐπελθοῦσα κατέσχεν αὐτὸν, οὐ μὰ Δία δρόμῳ, ἀλλά γε τῷ χρόνῳ, καὶ τῷ δόλῳ καθελοῦσα. Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλως προεκθέων ὁ λόγος ὑπὲρ τοῦ δρόμου τοῦ λαγὼ ἀναβέβληται, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις λέγειν εὐκαιρότερον· ὅθεν δὲ ἐξετραπόμην, καὶ μὴν ἐπάνειμι αὖθις. Ἦν δὲ ἄρα τοῦ διασπείρειν τὰ ἔκγονα, καὶ ἄλλο ἄλλῃ τρέφειν, αἰτία ἥδε· ἔστι μὲν ὁ λαγὼς φιλότεκνον δεινῶς, δέδοικε δὲ καὶ

τὰς ἐκ τῶν θηρώντων ἐπιβουλὰς, καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀλωπέκων ἐπιδρομάς· πέφρικέ γε μὴν καὶ τὰς ἐκ τῶν ὀρνίθων οὐχ ἧττον, φωνὴν δὲ κοράκων καὶ ἀετῶν μᾶλλον· πρὸς γὰρ δὴ ταῦτα τῶν πτηνῶν οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἔνσπονδα, ὑποκρύπτει δὲ αὐτὸν ἢ θάμνῳ κομῶντι, ἢ γηδίῳ δασεῖ, ἤ τινα ἄλλην ἑαυτῷ προβάλλεται ἀναγκαίαν καὶ εὐμήχανον τὴν σκέπην.

γὰρ ἀπατρῶν] Gesneri emendatio est pro ἀπαντρῶν. Eidem debetur sequens ἀλλά γε pro ἀλλά τε. Pro κατ' ἴχνος ἐσὶ puto legendum κατ' ἴχνος εἶσι. Vitium Gronovianae est ἤρηθητο.

ἀλλά γε τῷ] Ita recte Gesnerus pro ἀλλὰ γὰρ, et in seqq. vulgatum ἄλλος ex Mediceo mutatum est.

ἔκγονα — καὶ τὰς] Ipse vulgatum ἔγγονα correxi. καὶ ex Mediceo accessit. Deinde malim ἑαυτοῦ προβάλλεται. Ita supra XII. 27. προβέβληται τοῦ λοιποῦ σώματος ἔλυτρον. * Noctu lepus uterque vagari et cibum quaerere solet. Iidem pulli leporum primis 20 diebus una in eodem, sed a materno diverso cubili manent; quare *Aelianus* in narratione hac a vero aberravit. Haec mecum communicavit *Merrem*.

CAPUT XII.

Θηρατοῦ δὲ ἀνδρὸς, καὶ τὰ ἕτερα ἀγαθοῦ, οἵου μὴ ἂν ψεύσασθαι, λόγον ἤκουσα, καὶ αὐτῷ πεπίστευκα· καὶ δὴ καὶ διὰ ταῦτα εἰρήσεται. Τίκτειν γὰρ δὴ καὶ ἄρρενας λαγὼς ἔλεγε, καὶ ἔχειν παιδοποιεῖσθαί τε ἅμα καὶ ὠδίνειν, ὡς τῆς φύσεως μὴ ἀμοιρεῖν ἑκατέρας, καὶ ὡς ἐκτρέφει τεκὼν ἔλεγε. Καὶ ὡς ἀποτίκτει καὶ δύο που καὶ τρία, καὶ τοῦτο ἐμαρτύρει. Καὶ δὴ καὶ τὸν κολοφῶνα ἐπῆγε τῷδε τῷ λόγῳ πάντη ἐκεῖνον, θηραθῆναι γὰρ λαγὼ ἄρρενα ἡμιθνῆτα, ἐξογκωθῆναι δὲ αὐτοῦ τὴν γαστέρα ἅτε ἔγκαρπον, ἀνατμηθῆναί τε αὐτὸν ὡμολόγει, καὶ μήτραν πεφωρᾶσθαι, καὶ τρεῖς λαγώς· τούτους οὖν ἀκινήτους τέως εἶναι ἐξαιρεθέντας, καὶ κεῖσθαι οἱονεὶ κρέα ἄλλως· ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀλεαινόμενοι καὶ δὴ κατὰ μικρὰ ὑποθαλπόμενοι ἐξέτρεψαν, ἀναφέροντες ἑαυτοὺς ἀνεβιώσκοντο· καί πού τις αὐτῶν καὶ ἐκινήθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβλεψε, τάχα δὲ καὶ γλῶτταν ἐπὶ τούτοις προὔβαλε, καὶ στόμα ἀνέῳξε τροφῆς πόθῳ· προσενεχθῆναι οὖν αὐτοῖς ἣν εἰκὸς τοῖς τηλικούτοις γάλα, καὶ κατ' ὀλίγον ἐκτραφῆναι αὐτοὺς, καὶ δεῖγμα ἐμοὶ δοκεῖν

εἰς θαῦμα τοῦ τεκόντος τούτους. Μὴ πιστεύειν οὖν τῷ λόγῳ πεῖσαι ἐμαυτὸν οὐ δύναμαι· τὸ δὲ αἴτιον, ἡ τοῦ ἀνδρὸς γλῶττα οὔτε ψεῦδος οὔτε κόμπον ἠπίστατο.

πάντη ἐκεῖνον] Paene recepissem emendationem *Wyttenbachii* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 22. πάντη οἰκεῖον vel παντὶ ἱκανὸν. Pro ἐξέτριψαν quod sequitur, Gronovius διέτριψαν malebat.

CAPVT XIII.

Ην δὲ ἄρα ὁ λαγὼς καὶ ἀνέμων τε καὶ ὡρῶν ἐπιστήμων, σοφὸν γάρ τι χρῆμα αὐτοῦ, ἀλλ᾽ οὐκ εὔχαρι ὄν. Ἐν χειμῶνος οὖν κοιτῶν ἐν τοῖς προσηλίοις τίθεται, δῆλα γὰρ δὴ ὅτι θάλπεται μὲν ἀσμένως, κρύει δὲ ἐχθρῶς ἔχει· θέρους δὲ πρὸς ἄρκτον ἀποκλίνει πόθῳ ψύχους. Τῆς δὲ τῶν ὡρῶν διαφορᾶς αἱ ῥῖνες αὐτῷ γνώμων. Οὐ μὴν ἐπιμύει καθεύδων ὁ λαγὼς, καὶ τοῦτο αὐτῷ ζώων μόνῳ περίεστιν, οὐδὲ νικᾶται τῷ ὕπνῳ τὰ βλέφαρα· φασὶ δὲ αὐτὸν καθεύδειν μὲν τὸ σῶμα, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς τηνικάδε ὁρᾶν. Γράφω δὲ, ἅπερ οὖν οἱ σοφοὶ τῶν θηρατῶν λέγουσιν. Εἰσὶ δὲ αὐτῶν νύκτωρ αἱ νομαὶ, τοῦτο πόῤῥω μὲν καὶ τροφῆς ξένης ἐπιθυμίᾳ ἴσως, ἐγὼ δ᾽ ἂν φαίην ὅτι γυμνασίας ἕνεκα, ἵνα καὶ τηνικάδε, ἐπὰν ἀπὸ τοῦ ὕπνου καρτερῇ, ἐνεργὸς ὢν κρατύνηται τὸ τάχος. Τῆς δὲ ὁδοῦ τῆς ὀπίσω ἐρᾷ δεινῶς, καὶ συντρόφου παντὸς χωρίου ἥτταται· ἔνθεν τοι καὶ ἁλίσκεται τὰ πολλὰ, ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπομένων.

χρῆμα αὐτοῦ] Haec corrupta esse, nemo non videt; quomodo sint sananda, non reperio equidem. In seqq. Gesnerus legit ἐν χειμῶνι ὢν κοίτην aut κοιτῶνα.

τοῦτο πόῤῥω] Mihi commodius legi videbatur αἱ νομαὶ καὶ πόῤῥω· τοῦτο μὲν τροφῆς ξένης.

CAPVT XIV.

Θεῖ δὲ λαγὼς ὑπό τε κυνῶν καὶ ἱππέων διωκόμενος, εἰ μὲν ἐκ πεδιάδος γῆς εἴη, ὠκύτερον τῶν ὀρείων λαγῶν, ἅτε μικρὸς τὸ σῶμα, καὶ λιτός· ἔνθεν τοι καὶ κοῦφον αὐτὸν εἶναι οὐκ ἀπεικός. Σκιρτᾷ γοῦν τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πηδᾷ· διαδύεται δὲ καὶ διὰ θάμνων ὀλισθηρῶς καὶ εὐκόλως, καὶ διὰ παντὸς ἐλώδους τόπου· καὶ εἴπου πόαι βαθεῖαι, καὶ διὰ τούτων διεκπίπτει ῥᾳδίως.

Καὶ ὅπερ τοῖς λέουσί φασι τὴν ἀλκαίαν δύνασθαι πρὸς τὸ ἐγείρειν αὐτοὺς, καὶ ἐποτρύνειν· τοῦτό τοι καὶ ἐκείνῳ τὰ ὦτά ἐστι ῥώμης συνθήματα, καὶ ἐγερτήρια δρόμου. Ἀνακλίνει γοῦν κατὰ τὸν νῶτον αὐτά· κέχρηται δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλινύειν, μηδὲ ὀκνεῖν οἷον μύωψι. Δρόμον δὲ ἕνα καὶ ἰθὺν οὐ θεῖ, δεῦρο δὲ καὶ ἐκεῖσε παρακλίνει, καὶ ἐξελίττει τῇ καὶ τῇ, ἐκπλήττων τοὺς κύνας καὶ ἀπατῶν. Ὁποί ποτε δ' ἂν ὁρμήσῃ καὶ ἀπονεῦσαι θελήσῃ, κατ' ἐκείνην τὴν ἐκτροπὴν κλίνει τῶν ὤτων τὸ ἕτερον, οἷον ἰθύνων ἑαυτοῦ διὰ τούτου τὸν δρόμον. Οὐ μὴν ἀναλίσκει τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀταμιεύτως, τηρεῖ δὲ τοῦ διώκοντος τὴν ὁρμήν· καὶ ἐὰν μὲν ᾖ νωθής, οὐ πάνυ ἀνῆκε τὸ ἑαυτοῦ τάχος· ἀλλὰ καί τι καὶ ἀνέστειλεν, ὡς προεκθεῖν μὲν τοῦ κυνός, οὐ μὴν ἀπαγορεῦσαι ὑπὸ τοῦ συντόνου τοῦ δρόμου αὐτός. Οἶδε γὰρ ἀμείνων ὤν, καὶ ὁρᾷ εἰς τὸ μὴ ὑπερπονεῖσθαί οἱ τὸν καιρὸν ὄντα. Ἐὰν δὲ καὶ ὁ κύων ᾖ ὤκιστος, τηνικαῦτα ὁ λαγὼς φέρεται θέων ᾗ ποδῶν ἔχει. Ἤδη γοῦν καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ προλαβών, καὶ ἀπολιπὼν ἐκ πολλοῦ θηρατάς, καὶ κύνας, καὶ ἵππους, ἐπί τινα λόφον ὑψηλὸν ἀναθορών, καὶ ἑαυτὸν ἀναστήσας ἐπὶ τῶν κατόπιν ποδῶν, οἷον ἀπὸ σκοπιᾶς ὁρᾷ τὴν τῶν διωκόντων ἅμιλλαν, καί μοι δοκεῖ ὡς ἀσθενεστέρων καταγελᾶν αὐτῶν. Εἶτα ἐκ τούτου θαρσήσας ὡς πλέον ἔχων, οἷον εἰρήνης καὶ γαλήνης λαβόμενος, ἀσμένως ἡσυχάζει καὶ κεῖται καθεύδων. Λαγῲ δὲ ὄρειοι οὐχ οὕτως ταχεῖς, ὥσπερ οὖν οἱ τοῖς πεδίοις ἐνοικοῦντες, εἰ μή ποτε ἄρα κἀκεῖνοι πεδίον ἔχοιεν ὑποκείμενον, ἐν ᾧ κατιόντες διαθέουσι· καὶ τὸ μὲν ὄρος κατοικοῦσι, γυμνάζονται δὲ ἐνταῦθα, ἔνθεν τοι τοῖς ἐκ τῶν πεδίων πολλάκις· φιλεῖ γοῦν ἐν μὲν τοῖς πεδίοις αὐτοὺς διώκεσθαι, καὶ τὰ μὲν ὑποκινεῖν, τὰ δὲ ὑπολανθάνειν, εἶτα ἐκ τῆς συνήθους διώξεως ἀνισταμένους ὑπεκφυγεῖν οὐδείς. Ἐπὰν δὲ ὦσιν ὁμοῦ τῷ ἁλίσκεσθαι, τῆς πεδιάδος ὁδοῦ βραχὺ ἀποκλίνοντες εἰς τὰ ἀνάντη καὶ τὰ ὄρεια ἀνέθορον, ἅτε εἰς οἰκεῖα ἤθη καὶ

ἐννόμιά σφισι σπεύδοντες· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπιόντες οἴχονται, καὶ ἀδοκήτου σωτηρίας τυχόντες· ὀρειβασίαι γὰρ καὶ ἵπποις καὶ κυσὶν ἐχθραὶ πεφύκασιν, ἀπαγορευόντων αὐτοῖς τῶν ποδῶν καὶ ἐκτριβομένων ῥᾶστα· κυνῶν δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον ἅπτεται τὸ πάθος, σαρκώδεις γὰρ αὐτῶν εἰσιν οἱ πόδες, καὶ ἔχουσιν οὐδὲν πρὸς τὴν πέτραν ἀντίτυπον, ὡς ἵπποι τὴν ὁπλήν· ὁ δὲ λαγὼς τοὐναντίον, πέφυκε γὰρ δασὺς τοὺς πόδας, καὶ δὴ καὶ τῶν τραχέων ἀνέχεται. Ὅτω δέ εἰσι λαγῷ αἵτε ἐν τοῖς δάσεσι καὶ τοῖς θάμνοις διατριβαὶ, νωθεῖς μὲν οὗτοι εἰς τὸν δρόμον, βραδεῖς δὲ εἰς τὴν φυγήν· πεπιασμένοι γὰρ οἱ τοιοίδε εἰσι, καὶ ὑπὸ τῆς ἀργίας οὐχὶ ἠθάδες τοῦ δρόμου, ἥκιστοί τε ὡς ὅτι πορρωτάτω τῶν θάμνων ἀποφοιτᾷν. Θηραι δὲ καὶ τούτων εἰσὶ τοιαίδε· Τὰ μὲν πρῶτα διαδύονται διὰ τῶν θάμνων τῶν μικρῶν, ὅσοις μὴ συνεχὴς ἡ λόχμη· τοὺς γε μὴν δασυτέρους αὐτῶν, ἅτε μὴ οἷοί τε ὄντες ὑπελθεῖν, εἰκότως ὑπερπηδῶσι· πεφύκασι δὲ οὗτοι συνεχεῖς καὶ δι᾽ ἀλλήλων, ὅπου τοιοῦτοι, ἅτε οὖν πολλάκις ἀναγκαζόμενος τοῦτο δρᾷν ὁ λαγὼς, καὶ διὰ τὴν βαρύτητα τὴν τοῦ σώματος οὐκ ὢν ἀλτικὸς, κάμνει ῥᾶστα καὶ ἀπαγορεύει. Αἵγε μὴν κύνες τὰ πρῶτα σφάλλονταί τε αὐτοῦ καὶ ἁμαρτάνουσιν, οὐ γὰρ ὁρῶσιν αὐτὸν διὰ τὴν τῆς ὕλης πυκνότητα, πηδῶσι δὲ καὶ αὗται κατὰ τῶν θάμνων ὑπὸ τῆς ὀσμῆς ἀγόμεναι· τελευτῶσαί γε μὴν εἶδον, καὶ διώκουσι, καὶ ἐνδιδόασιν οὐδέν· ὁ δὲ ἐκ τῆς τοῦ πηδᾷν συνεχείας κάμνει τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ ἐντεῦθεν ἑάλωκε. Τὰ δὲ ἀνάντη μὲν καὶ ὑψηλὰ οἱ λαγῳ ἀναθέουσι ῥᾶστα· τὰ γάρ τοι κατόπιν κῶλα μακρότερα ἔχουσι τῶν ἔμπροσθεν, καὶ καταθέουσιν οὐχ ὁμοίως, λυπεῖ γὰρ αὐτοὺς τῶν ποδῶν τὸ ἐναντίον.

ἐπεί ποτε] Ita Mediceus pro ἐπή ποτε. Eidem sequens ἀνέτειλεν debetur pro ἀνέτησεν — et συντόνου pro συντόμου.

ὑπερπονεῖσθαι] *Gyllius*: et videt impensius laborare non esse necesse. Durus est locus, quem nec integrum puto.

ἔνθεν τοι τοῖς ἐκ] *Gyllius*: unde fit, ut tametsi montes incolant, tamen in campis exerceantur: unde saepe campani homines eos excitant, at-

que insequuntur. Cum autem proximi sunt, ut capiantur. De lacuna seu vitio loci monuit etiam Gesnerus, quod *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 400. ita sanari posse putabat, ut legeret: ἔνθεν τοι. αὐτοῖς vel καὶ αὐτοῖς, οἱ ἐκ τῶν πεδίων — ἀνιστάμενος. Equidem sine librorum scriptorum auxilio nihil tentare ausim. Verbum ὑποκινεῖν sensu neutro *Xenophonti* frequentatur de lepore.

ἐνθύμια] Gesnerus ἔννομα legit, recte, ut puto. Sequens αὐτοῖς ante τῶν ποδῶν Mediceo debetur.

πεφύκασι] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro πεφρίκασι. Sequens βαρύτητα pro βραδύτητα soli Mediceo debetur.

CAPVT XV.

Πέφυκε δὲ καὶ λαγὼς ἕτερος μικρὸς τὴν φύσιν, οὐδὲ αὔξεταί ποτε, κόνιλος ὄνομα αὐτῷ· οὐκ εἰμὶ δὲ ποιητὴς ὀνομάτων, ὅθεν καὶ ἐν τῇ συγγραφῇ φυλάττω τὴν ἐπωνυμίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς, ἥνπερ οὖν Ἴβηρες οἱ Ἑσπέριοι ἔθεντό οἱ πάρος, καὶ γίνεταί τε καὶ ἔστι πάμπολυ. Τούτῳ τοίνυν ἡ μὲν χρόα παρὰ τοὺς ἑτέρους μέλαινα, καὶ ὀλίγην ἔχει τὴν οὐρὰν τῶν ἄλλων ἔτι καὶ πλέον, τάγε μὴν λοιπὰ τοῖς προειρημένοις ἰδεῖν ἐμφερής ἐστι· διαλλάττει δὲ ἔτι καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς μέγεθος, λεπτοτέρα γάρ ἡ τούτου καὶ δεινῶς ἄσαρκος, καὶ βραχυτέρα, δηλονότι κατὰ τὸ πᾶν σῶμα, λευκότερος δὲ τῶν λοιπῶν· λασαρὰ διετησίους φύσει, ἀφ' ὧν οἰστρᾷ τε καὶ ἐκμαίνεται, ὅταν ἐπὶ τὰς θηλείας ᾄττῃ. Ἔστι δὲ καὶ ἐλάφῳ ὀστέον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ, ὅπερ οὖν τίνος ἀγαθὸν εἰδέναι μελήσει ἄλλῳ.

Ἴβηρες οἱ Ἑσπέριοι] Ita scribi volebat Gesnerus pro Ἰβηρίαν. In Mediceo libro est: Ἰβηρίους Ε. Eidem antecedens φυλάττω debetur, pro φυλάττων. Pro κόνιλος legendum puto κόνικλος. *Polybio* κύνικλοι audiunt. Vocem latinae originis esse, disputat *Harduinus* ad *Plinium* T. I. p. 483.

οἱ πάρος] Gesnerus addit παρ' οἷς et mox πάμπολυς emendat. Sed brevior emendationis via patet legendo ἔθεντό οἱ, παρ' οἷς καὶ — πάμπολυς.

ἔτι καὶ πλέον] Facilis haec est emendatio Gesneri pro ὅτι καί. Inepta est ratio *Abreschii* ad *Aeschylum* III. p. 29. In seqq: βραχυτέρα pro βραχυτάτη debetur alteri Gesneri et Mediceo Codici.

λευκότερος δὲ] Haec et reliqua, utpote corrupta, omiserunt in versione *Gyllius* cum *Gesnero*. Vitium aggressus *Abreschius* l. c. emendat: λαγγαρὰ διαίτησις φύσει· quae equidem non capio. Ejusdem pretii est *Trillerianum* ἐκμιαίνεται, i. e. ἀποκρίνει τὸ σπέρμα, quod certo certius esse dicitur. Idem etiam capitis finem de ossiculo cordis cervini ab alieno corpore avulsum hic locum habere negat; denique ἰατρῷ pro ἄλλῳ legit. Sed hoc medico non eget Aelianus.

CAPVT XVI.

Τὴν τῶν θύννων θήραν Ἰταλοί τε καὶ Σικελοὶ δὲ κητίαν φιλοῦσιν ὀνομάζειν· ταύτῃ χωρία, ἔνθα αὐτοῖς

εἴωθε θησαυρίζεσθαι τότε δίκτυα τὰ μεγάλα, καὶ ἡ λοιπὴ παρασκευὴ θηρατική, καλεῖται μέντοι κητοθηρία, τοῦ θύννου τὸ μέγεθος ἐς τὰ κήτη βουλομένων τὸ λοιπὸν ἀποκρίνειν. Ἀκούω δὲ Κελτοὺς, καὶ Μασαλιώτας, καὶ τὸ Λιγυστικὸν πᾶν, ἀγκίστροις τοὺς θύννους θηρᾶν, εἴη δ' ἂν ταῦτα ἐκ σιδήρου μὲν πεποιημένα, μέγιστα δὲ καὶ παχέα ἰδεῖν. Καὶ τάγε ὑπὲρ τῶν θύννων νῦν πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις τοσαῦτα ἔστω μοι.

CAPUT XVII.

Περὶ τὰς καλουμένας νήσους Τυῤῥηνικὰς θηρῶσιν οἱ κατὰ τὴν ἁλιείαν ἔχοντες τὴν ἐκεῖθι κητώδη ἰχθὺν, καὶ καλοῦσιν αὐτον αὐλωπίαν, καὶ περιηγήσασθαί γε τούτου τὰ ἴδια οὐ χεῖρόν ἐστι. Μέγεθος μὲν ἡττᾶται τῶν μεγίστων θύννων ὁ μέγιστος αὐλωπίας, ῥώμην δὲ καὶ ἀλκὴν τὰ πρῶτα φέροιτο ἂν πρὸς ἐκείνους ἀντικρινόμενος. Ἄλκιμον μὲν γὰρ ἰχθύων φῦλόν ἐστι καὶ οἱ θύννοι, ἀλλὰ τῷ παραταξαμένῳ καὶ προθύμως ἀνταγωνισαμένῳ πρώτην ὁρμὴν ἀφίσταται τοῦ κράτους, τοῦ αἵματος αὐτῷ πηγνυμένου, οὐ παριέμενος ὤκιστα εἶτα ἑάλω. Διακαρτερεῖταί γε μὴν ὁ αὐλωπίας ἐπὶ μακρὸν, ὅταν ἐπιθῆταί οἱ κατὰ τὸ καρτερόν· καὶ ὡς πρὸς ἀντίπαλον ἵσταται τὸν ἁλιέα, καὶ κρατεῖ τὰ πλεῖστα, καὶ ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν πιέσας, καὶ κάτω νεύσας τὴν κεφαλὴν, καὶ ὠθήσας κατὰ τοῦ βυθοῦ· πέφυκέ τε γένυν ἰσχυρὸς καὶ τὸν αὐχένα καρτερὸν, ὥσπερ οὖν καὶ συντύφοντά οἱ, καὶ ῥώμης ἔχει κάλλιστα. Ὅταν δὲ αἱρεθῇ, ἰδεῖν ὡραιότατός ἐστι· τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἔχων ἀνεῳγότας, καὶ περιφερεῖς, καὶ μεγάλους, οἵους Ὅμηρος τοὺς τῶν βοῶν ᾄδει· ἡ δὲ γένυς, ὥσπερ οὖν εἶπον, καρτερὰ οὖσα, ὅμως καὶ ἐς ὥραν οἱ συμμάχεται· καὶ τὰ μὲν νῶτα αὐτοῦ κυανοῦ μεμίμηται χρόαν τὴν βαθυτάτην· ὑπέζωσαι μὲν λευκὴν τὴν νηδύν· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ γραμμὴ χρυσίτις τὴν χρόαν, κατιοῦσα δ' ἐς τὸ οὐραῖον μέρος, ἀπολήγει εἰς κύκλον. Εἰπεῖν δὲ καὶ τὴν δολερὰν ἐπ' αὐτοῖς θήραν, ἥνπερ οὖν ἀκούσας

οἶδα, ἐθέλω. Προελόμενοι χώρους ἐκ πολλοῦ, εἰς οὓς ἀθροίζεσθαι τοὺς αὐλωπίας ὑπολαμβάνουσιν, εἶτα μέντοι κορακίνους ταῖς ὑποχαῖς πολλοὺς συλλαβόντες, τὴν ἑαυτῶν ἄκατον ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίσαντες, καὶ συνεχῶς κτύπον τινὰ ὑποδρῶντες, διατείνουσι τοὺς κορακίνους ἅμα σφηκοῦντες. Οἱ δὲ ἀκούοντες τοῦ κτύπου, καὶ τὸ δέλεαρ ὁρῶντες, ἄλλος ἀλλαχόθεν ἀνανεύουσι, καὶ ἀθροίζονταί τε καὶ περιέρχονται τὴν ἁλιάδα· πραΰνονταί τε ἐς τοσοῦτον τῷ κρότῳ, καὶ πλήθει τῆς τροφῆς, ὡς καὶ προτεινόντων τὰς χεῖρας παραμένειν· ἀνέχονται δὲ ἀνθρωπίνης ἐπιψαύσεως, ὡς μὲν κρίνειν ἐμὲ, τῇ βορᾷ δεδουλωμένοι, ἤδη δὲ, ὡς οἱ θηρατικοί φασι, καὶ τῷ πλήθει τῆς ἀλκῆς. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ χειροήθεις, οὕσπερ οὖν οἱ ἁλιεῖς ὡς τοὺς εὐεργέτας καὶ τοὺς ἄλλους γνωρίζουσιν, εἶτα μέντοι τὰ πρὸς ἑαυτοὺς ἔχουσιν ἔνσπονδα. Ἕπονται δὲ τούτοις οἷον ἡγεμόσι καὶ ἄλλοι ξένοι, καὶ τούτους μὲν, ὡς ἂν εἴποι τις, ἐπήλυδας καὶ θηρῶσιν, ἢ ἀποκτείνουσι· πρός γε μὴν τοὺς τιθασσοὺς, οἵγε μὴν ἐοίκασι ταῖς πελευτρίαις πελειάσιν, ἀθηρία τε αὐτοῖς ἐστι, καὶ ἐκεχειρία. Οὐδ' ἂν ἁλιεία σοφὸν τοσαύτη ποτὲ καταλάβοι ἀπορία, ὡς ἐξ ἐπιβουλῆς ἑλεῖν αὐλωπίαν ἥμερον· ἐκ γάρ τινων αἰτιῶν αἱρεθεὶς κατὰ τύχην καὶ λυπεῖ. Ἁλίσκεται δὲ ἢ τῷ ἀγκίστρῳ περιπαρεὶς, ἢ τρωθεὶς εἰς θάνατον. Ὁρῶμεν δὲ καὶ τοὺς ὀρνιθοθήρας μὴ ἂν τῶν ἐλλοχώντων ὀρνίθων ἑτέρους ἀποκτείναντάς τινας, ἢ ἐπὶ πράσει, ἢ ἐπὶ δείπνῳ. Καὶ ἄλλαι δὲ θῆραι τῶνδε τῶν ἰχθύων εἰσί.

περιηγήσασθαι] Ita teste Mediceus pro καίπερ διηγήσασθαι. Paulo antea *Abresch* l. c. p. 407. transpositione facta legi posse putabat: οἱ κατὰ τὴν ἐκεῖθι τὴν ἁλιείαν ἔχοντος.

ῥώμην δὲ] Vulgo τε, quod mutavi, consentiente *Abreschio* l. c. Locutionem τὰ πρῶτα φέρεσθαι illustrant Interpretes *Herodoti* p. 727. sed dubium est, an ῥώμης καὶ ἀλκῆς legendum sit.

τοῦ κράτους] *Abresch* l. c. ita hunc locum emendatum distinguit: κράτους· τοῦ δὲ αἵματος αὐτῷ πηγνυμένου παρειμένος ἔκειτο, εἶτα ἑάλω. διακαρτερεῖ τοίγε μήν. *Oppianus* Halieutic. II. 66. ἀλλά οἱ ἀλκὴ ἦκα μαραινομένοιο παρίσταται ἄφρονι νάρκη.

πιέσας] Codex alter Gesneri σείσας. Sequens συντύφοντα non intelligo, licet versio *veluti superbiente* habeat. Pro vulgato ἰσχυρὸς Gronovius, nescio an casu, invexerat ἰσχυρῶς. Puto etiam deinceps καρτερὸς legendum, et ὥσπερ. sed verbum aptum loco τοῦ συντύφοντα de-

sidero. Videtur ad θέσος tertia perfecti passivi requiri.

διατείνουσι — σφηκοῦντες] Versio: strepitum quendam more vesparum faciunt, et coracinos ad illiciendos eos praetendunt. Videtur προτείνουσι legendum. σφηκοῦν est obturare, et ligare. Posterior forte notio huic loco potest accommodari. Coracinos et percas nominat *Oppianus* III. 217. sed versu 197. λάβρακα δ' ἐπ' ἀνθίῃ ὁπλίζειο.

ἀνανεύουσι] An ἀνανεύσει ut cap. 19. de mugilibus? In editione Genevensi male est ἀνακεύουσι. In seqq. Gesnerus κατὰ vel παρὰ τοὺς ἄλλους γνωρίζουσι emendat. οἷον ante ἡγεμόνων ex Mediceo accessit. In fine capitis Gesnerus μήποτε τῶν ἄλλ. emendat. Ceterum eandem prorsus anthiarum capturam tradit *Oppianus* III. 205, ex eodem furtasse auctore, sed piscem non describit. Ita quae *Oppianus* ibidem a versu 323 de anthiis tradit, exinde repetiisse videtur *Aelianus* I. 4. ubi etiam anthias simpliciter nominat. Anthiam in eadem captura nominat etiam *Plinius* IX. 59. *Aristoteles* H. A. VI. 17. τίκτει δὲ καὶ ὁ αὐλωπίας, ὃν καλοῦσιν ἄνθιαν, τοῦ θέρους. *Oppianus* I. 254. τέσσαρα δ' ἀνθιάων μεγακήτεα φῦλα νέμονται, ξανθοί τ', ἀργεννοί τε, τὸ δὲ τρίτον αἷμα κελαινοί· ἄλλους δ' αὐλωπούς τε καὶ αὐλωπὰς καλέουσιν, οὕνεκα τοῖς καθύπερθεν ἑλισσόμενοι κατὰ κύκλον ὀφρὺς ἠερόεσσα περίδρομος ἐστεφάνωται. Idem in praecedentibus anthias in profundis saxis degere ait, sed tamen cibi cupiditate quocunque vagari voracissimos, quamvis dentibus careant. Idem III. 328 anthiis στόμα ἄοπλον, sine dentibus, tribuit, et versu 333. ῥάχιν ὀξύπρωρον, qua lineam abscindere, et se captura exsolvere valeant. *Aristoteles* H. A. IX. 37. ubi anthias versetur in mari, ibi nullam beluam videri ait, quae urinatoribus nocere possit; cujus facti rationem inde repetere videtur, quod anthias feras illas abigat et devoret. Idem apud *Athenaeum* VII. p. 282 κάλλιχθυν καρχαρόδοντα, σαρκοφάγον καὶ συναγελαζόμενον facit; quo loco confisus *Rondeletius Oppianum* reprehendit. Sed quaeri potest, annon ipse *Aristoteles* κάλλιχθυν ab anthia distinxerit, quemadmodum etiam *Dorion* apud *Athenaeum* l. c. diversum statuit, atque adeo ipse *Oppianus* III. 335. *Rondeletius* porro *Oppianum* argumento escae refellere conatur, quod anthiis percas et coracinos porrigi in cibum tradit. *Plinius* IX. 59. anthiae in dorso spinas serratas tribuit, quibus lineam secet: Tenedi incolae hodierni, teste *Belonio* apud *Gesnerum* p. 1125 ἀνθίαν vocant quem Veneti falcem, alii *Colle pesce*, quod frixus vel assus in quoddam veluti glutinum resolvatur; tam cartilagineus est. Est vero is piscis, quem *Ant. Gonan* Hist. Pisc. p. 198 Trachipterum nominavit. Habet ille omnino aculeos pinnae dorsalis et ventralis serratos, ut de anthia *Oppianus* cum *Plinio* tradit, argenteus est, atque in eum convenit etiam, quod Anthiam *Hicesius* apud *Athenaeum* VII. p. 282 χονδρώδη dixit. *Rondeletius* aulopiam ad genus labrorum referre videtur; sed in tota hac disputatione omnia dubia sunt.

CAPVT XVIII.

Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τοῖς Ἰνδικοῖς, ἔνθα ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων διαιτᾶται τῶν ἐκεῖθι, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐστὶ θαυμάσαι ἄξια, ὡς μὴ αὐτοῖς ἀντικρίνειν μήτε τὰ Μεμνόνια Σοῦσα καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς πολυτέλειαν, μήτε τὴν ἐν τοῖς Ἐκβατάνοις μεγαλουργίαν (ἐοίκασι γὰρ κόμπος εἶναι Περσικὸς ἐκεῖνος, εἰ πρὸς ταῦτα ἐξετάζοιτο) καὶ τὰ λοιπὰ μὲν περιελθεῖν τῷ λόγῳ οὐ διὰ τῆσδε τῆς συγγραφῆς ἐστιν· ἐν δὲ τοῖς παραδείσοις τρέφονται μὲν

καὶ ταὼς ἥμεροι, καὶ χειροήθεις Φασιανοί· ἔχουσι δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἠσκημένοις, ἅπερ οὖν οἱ μελεδωνοὶ οἱ βασίλειοι τῆς δεούσης ἀξιοῦσι κομιδῆς. Καὶ γάρ εἰσιν ἄλση σκιερὰ, καὶ νομὴ σύμφυτος, καὶ κλάδη δὲ ἀλλήλων συνυφασμένα σοφίᾳ τινὶ δενδροκομικῇ· καὶ τὸ σεμνότερον τῆς ὥρας τῆς ἐκεῖθι, τὰ δένδρα αὐτὰ τῶν ἀειθαλῶν ἐστι, καὶ οὔποτε γηρᾷ, καὶ ἀποῤῥεῖ τὰ φύλλα, καὶ τὰ μὲν ἐπιχώριά ἐστι, τὰ δὲ ἀλλαχόθεν σὺν πολλῇ κομισθέντα τῇ φροντίδι· ἅπερ οὖν κοσμεῖ τὸν χῶρον καὶ ἀγλαΐαν δίδωσι, πλὴν ἐλαίας· οὐ γὰρ αὐτὴν ἡ Ἰνδῶν φέρει, οὔτε αὐτὴ, οὔτε ἤκουσαν ἀλλαχόθεν τρέφει. Ὄρνιθες οὖν καὶ ἕτεροι ἐλεύθεροι, καὶ ἀδούλωτοι, καὶ ἐλθόντες αὐτομάτως ἔχουσι κατὰ ταὐτὸν κοίτας καὶ εὐνάς· ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ ψιττακοὶ τρέφονται, καὶ εἰλοῦνται περὶ τῷ βασιλεῖ. Σιτεῖται δὲ Ἰνδῶν οὐδεὶς ψιττακὸν, καί τοι παμπόλλων ὄντων τὸ πλῆθος· αἴτιον δὲ, ἱεροὺς αὐτοὺς εἶναι πεπιστεύκασι, καὶ οἱ Βραχμᾶνες καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀρνίθων ἁπάντων προτιμῶσι. Καὶ ἐπιλέγουσι δρᾶν τοῦτο μόνον εἰκότως, μόνον γὰρ τὸν ψιττακὸν ἀνθρώπου στόμα εὐστομώτατα ὑποκρίνεσθαι. Εἰσὶ δ' ἄρα ἐν τοῖσδε τοῖς βασιλείοις καὶ λίμναι χειροποίητοι ὡραῖαι, καὶ ἰχθύας ἔχουσι μεγέθει μεγίστους καὶ πραεῖς· καὶ θηρᾷ αὐτῶν οὐδεὶς, ὅτι μὴ οἱ τοῦ βασιλέως υἱεῖς παῖδες ἔτι ὄντες, καὶ ἐν ἀκλύστῳ καὶ ἥκιστα ἐπικινδύνῳ τῷ ὕδατι, καὶ ἁλιεύοντές τε καὶ παίζοντες, καὶ ἅμα καὶ πλέειν μανθάνοντες.

πολυτέλειαν] *Gyllius* πολιτείαν vertit. male. Sequens ἐκεῖνος post περσικὸς, quo pertineat, nescio. An ἐκεῖνα legendum?

ἔχουσι — ἠσκημένοις] Haec quamvis corrupta tamen Interpretes praetereunt. Medicinam aptam afferre non possum.

ἤκουσαν — τρέφει] Vulgo ἤκουσα τρέφειν. In Mediceo est ἤκουσα τρέφει. Recepi igitur Gronovii emendationem. In seqq. Βραχμᾶνες est ex Mediceo pro Βραχμᾶναι. sed praeterea alterum καὶ ante μέντοι delendum puto. In fine capitis pro πλέειν *Gyllius* natare vertit. In Catalectis *Pithoei* L. IV. p. 153. psittacus inter divinos generatus honores dicitur.

CAPVT XIX.

Ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει κατὰ τὸν Λευκάτην, καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ θάλατταν, ἔνθα τοι καὶ τὸν χῶρον

καλȣ͂σιν Ἤπειρον, κέφαλων εἰσὶ κατὰ ἴλας, ὡς ἂν εἴποι τις, ἄφθονοι, νήξει καὶ πλήθει πάμπολλοι. Οὐκȣ͂ν θηρῶνται, καὶ μάλα ἐκπληκτικῶς· ὁ δὲ τρόπος τῆς θήρας ȣ̔τός ἐςι. Νύκτα ἀσέληνον οἱ ἐκεῖθι ἁλιεῖς παραφυλάξαντες, ἀπὸ δείπνȣ γενόμενοι, κατὰ δύο ἐπῆραν σκάφος, ȣ̓κ ὄντος κύματος, ἀλλ᾽ ἀκλύςȣ καὶ γαληναίας τῆς θαλάττης, εἶτα ἡσυχῆ καὶ κατὰ μικρὰ προσερέττȣσι· καὶ ὁ μὲν αὐτὴν ὑποκινεῖ τῷ κωπίῳ, προσάγων τὴν πορθμίδα βάδην, ὡς ἂν εἴποις· ἅτερος δὲ κατακλινεὶς ἐπ᾽ ἀγκῶνος τὸ καθ᾽ ἑαυτὸν μέρος ἐπιβρίθει τῆς πορθμίδος, καὶ εἰς τοσȣ͂τον ἐπικλίνει εἰς ὅσον ἄκρον τὸ χεῖλος αὐτῆς προσπελάζειν τῷ ὕδατι. Οἱ κέφαλοι δὲ, καὶ οἱ τȣ́τοις ὁμοειδεῖς κεςρεῖς, ἤτοι τῇ νυκτὶ τερπόμενοι, ἢ χαίροντες τῇ γαλήνῃ, τȣ̀ς μὲν χηραμȣ̀ς τȣ̀ς ἑαυτῶν καὶ τȣ̀ς φωλεȣ̀ς ἀπολείπȣσιν, ἀνανέȣσι δὲ, καὶ τὰ ἄκρα γε τȣ͂ προσώπȣ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ φαίνȣσι, καὶ τοσȣ͂τον ἐς τὸ ἄνω τῆς νήξεως ἐπιλαμβάνȣσι, καὶ γίνονται τῆς κίονος πλησίον. Θεασάμενοι δὲ θηραταὶ πλέȣσι, καὶ τὸ ῥόθιόν γε τῆς πορθμίδος ἡσυχῆ πως ὑποκυμαίνειν ἄρχεται· φεύγοντες δὲ τὴν γῆν, καὶ ὑποςρέφοντες, ἄνευ δικτύων εἰς τὸ ἐπικλινὲς τῆς ἀκάτȣ σφᾶς ἑαυτȣ̀ς ὑποπλήθȣσι, καὶ εἴσω παρελθόντες ἑαλώκασι.

ὡς ἂν εἴποι τις] Ita scripsi pro εἴπῃ. statim enim sequitur ὡς ἂν εἴποις, ut dubitatio nulla esse posset. Sed et alia restant emendanda, quae non assequor conjectura.

ἐπῆραν] Gesner ἀπῆραν emendat. Deinde μικρὰ pro μικρὸν est ex Mediceo. Προσάγων suspicor in προάγων mutandum esse.

εἰς ὅσον ἄκρον] Interim recepi conjecturam Gesneri pro εἰς ἄκρον, ὅσον τὸ χεῖλος. Mihi vero magis placet deleta praepositione legi ὅσον ἄκρον τὸ χεῖλος αὐτῆς. Formam κεςρεῖς pro κεςρέες restitui ex sententia Gesneri. Articulus τὸ ante ἄνω ex Mediceo accessit.

θηραταὶ] Articulum οἱ addendum puto. Sequens ὑποπλήθȣσι in ὑποπηδῶσι mutat Gesnerus.

CAPVT XX.

Τῶν δὲ κητῶν τὰ ὑπέρογκα ἄγαν καὶ τὸ μέγεθος ὑπερήφανα, νήχεται μὲν ἐν τοῖς πελάγεσι μέσοις, ἤδη γε μὴν καὶ σκηπτοῖς βάλλεται. Πρὸς τȣ́τοις μὲν ȣ̂ν, καὶ ὅσα ἕτερα σπάνια τοιαῦτα, καὶ ὄνομα τροχὸς

αὐτοῖς. Καὶ νεῖ μὲν κατ᾽ ἀγέλας ταῦτα, μάλιστα δὲ ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἄθω τοῦ Θρακίου, ἔν γε τοῖς κόλποις τῷ ἀπὸ Σιγείου πλέοντι ἐντυχεῖν ἐστιν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον, παρά τε τὸν Ἀρτακαίου καλούμενον τάφον, καὶ τὸν Ἀκανθαῖον ἰσθμὸν, ἔνθα τοι καὶ ἡ τοῦ Πέρσου φαίνεται διατομὴ, ἢ διέταμε τὸν Ἄθω. Τὰ κήτη δὲ ταῦτα, ἃ καλοῦσι τροχοὺς, ἄλκιμα μὲν οὔ φασιν εἶναι. Λοφιὰν δὲ ὑποφαίνει, καὶ ἀκάνθας ὑπερμήκεις, ὡς καὶ πολλάκις ὁρᾶσθαι ἐξάλους αὐτάς. Ἀκούσαντα δὲ εἰρεσίας κτύπου περιστρέφεταί τε καὶ κατειλεῖται, ὡς ὅτι κατωτάτω ἑαυτὰ ὠθοῦντα· ἔνθεν τοι καὶ τοῦδε τοῦ ὀνόματος μετείληχεν· ἀναπλεῖ δὲ ἀνελιχθέντα καὶ κυλιόμενα ἔμπαλιν.

πρὸς τούτοις] Haec mutila esse, clarum est, quamvis Interpretes taceant. Versio latina lacunam oblitteravit, in qua est: inter hujuscemodi belluas, et quidem rariores, numerantur, quae rotae appellantur.

τῷ ἀπὸ Σιγείου πλέοντι] Haec est emendatio *Is. Vossii* ad *Melam* II. 7. Vulgo τοῦ — πλέοντα. Gesnerus τοῖς — πλέουσι malebat. In sequentibus multa lectionum monstra emendavimus adjuti conjecturis virorum eruditorum. Vulgo legebatur ἡ τοῦ Περσαίου — διατομὴ, ἡ δίαιτα μὲν τὸν Ἄθω. *Vossius* l. c. legebat: Ἀρτακαίου — τὸν Ἀκάνθιον — ἡ τοῦ Ἀρταίου — ἡ διακοπῇ μέσον τὸν Ἄθω. *Herodotus* VII. 117. Ἀρταχαίην θάπτουσι οἱ Ἀκάνθιοι. Ubi *Valckenarius* p. 521 eam proposuit emendationem, quam ut facillimam recepimus. Accedit etiam *Wesseling* p. 556. Partem posteriorem ejus lectionis felici conjectura assecutus erat etiam *Abresch* l. c. p. 353 qui paulo antea τὸν — πλέοντα legebat. — Gesneri emendatio Ξέρξου φαίνεται διατομὴ, ἡ διατέμνουσα τ. Α. commemorari tamen meretur. — De rotis in cetorum numero obscura est narratio etiam *Plinii* IX. 5. apparent et (in Gaditano oceano) rotae appellatae a similitudine, quaternis distinctae radiis, modiolos earum oculis duobus utrinque claudentibus. Sed has rotas *Plinii* nihil cum τροχοῖς *Aeliani* commune habere, monuit etiam Gesner in H. A. Ineptus essem, si ex solis dorsi pinnis et spinis praelongis genua definire auderem.

CAPUT XXI.

Τριτώνων πέρι σαφῆ μὲν λόγον καὶ ἀπόδειξιν ἰσχυρὰν οὐ μάλα τοί φασιν εἰπεῖν ἔχειν τοὺς ἁλιέας· ἔχει δ᾽ οὖν φήμη διαῤῥέουσα, ναὶ μὰ Δία, πολλῶν, γίνεσθαί τινα ἐν τῇ θαλάττῃ κήτη ἀνθρωπόμορφα, τὰ ἀπὸ κεφαλῆς ὅσα εἰς ἰξὺν λήγει. Λέγει δὲ Δημόστρατος ἐν Λόγοις ἁλιευτικοῖς ἐν Τανάγρᾳ θεάσασθαι τάριχον Τρίτωνα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἦν, φησὶ, καὶ τοῖς πλαττομένοις ὅμοιος, καὶ τοῖς γραφομένοις· τὴν δέ οἱ κεφαλὴν

ὑπὸ χρόνου διεφθαρμένην οὐ πάντη σαφῆ ἔφατο εἶναι, οὐδὲ οἵαν ἐντυχεῖν τε καὶ γνωρίσαι ῥᾷστα· προσαψαμένου δέ μου, φολίδες ἀπέπιπτον τραχεῖαι, καὶ μέν τοι καὶ ἀντίτυποι εὖ μάλα. Τῶν δέ τις τῶν ἐκ βουλῆς ἁρμοζόντων κλήρῳ τὴν Ἑλλάδα, καὶ πεπιστευμένων τὴν ἀρχὴν ἑνὸς ἔτους, βασανίζων οἷα δὴ καὶ ἐλέγχων τοῦ βλεπομένου τὴν φύσιν, εἶτα τοῦ δέρματος παρελὼν ὀλίγον καθήγισεν ἐπὶ πυρός, καὶ ὀσμὴ μὲν βαρεῖα καιομένου τοῦ ἐμβληθέντος προσέβαλλε τῶν παρόντων τὰς ῥῖνας· οὐ μὴν συμβάλλειν, φησὶν, εἴτε χερσαῖον τὸ ζῶον εἴτε θαλάσσιον εἴη τὴν φύσιν, εἴχομεν. Ἀλλ' ἦγε πεῖρα οὐ χρηστὸν οἱ τὸν μισθὸν ἀπέδωκεν. Οὗτος γὰρ μετὰ μικρὸν τὸν βίον κατέστρεψε, περαιούμενος ὀλίγον καὶ στενὸν πορθμὸν ἐξήρει πορθμείῳ καὶ βραχεῖ· καὶ ἔλεγόν γε, ὡς ἐκεῖνος λέγει, Ταναγραῖοι παθεῖν αὐτὸν ταῦτα, ἀνθ' ὧν εἰς τὸν Τρίτωνα ἠσέβησε, τεκμηριοῦντες ὅτι ἀποψύχων μὲν ἐξηρέθη τῆς θαλάττης, ἰχῶρα δὲ ἠφίει παραπλήσιον τὴν ὀσμὴν τῇ τοῦ Τρίτωνος δορᾷ, ὅτε αὐτὴν ἐκεῖνος ἔκαιε καὶ ἐνεπίμπρα. Ὁπόθεν δὲ ἄρα ὁ Τρίτων οὗτος ἐπλανήθη, καὶ ὅπως δεῦρο ἐξεβράσθη, Ταναγραῖοί τε λεγέτωσαν καὶ Δημόστρατος. Ἐπὶ τούτοις δὲ αἰδοῦμαι τὸν θεὸν, καὶ ἄξιον πείθεσθαι τῷ μάρτυρι τῷ τοσῷδε· εἴη δ' ἂν ὁ ἐν Διδύμοις Ἀπόλλων, τεκμηριῶσαι ἱκανὸς παντὶ, ὅτῳ νοῦς τε ὑγιαίνει καὶ ἔρρωται ἡ φρήν· Τρίτωνα γοῦν θρέμμα θαλάττιόν φησιν εἶναι, καὶ ἃ λέγει καὶ ταῦτ' ἐστι·

Θρέμμα Ποσειδάωνος ὑγρὸν τέρας, ἠπύτα Τρίτων,
Νηχόμενον γλαφυροῖς ὁρμήμασι σύντυχε νηός.

Εἰ τοίνυν ὁ πάντα εἰδὼς καὶ Τρίτωνας εἶναί φησιν, ἡμᾶς ὑπὲρ τούτου διαπορεῖν οὐ χρή.

Ταναγρᾳ] Ita recte Mediceus pro Ταναγραῖς. Mentio Tritonis hujus Tanagraei exstat etiam apud *Pausaniam* IX. 20.

ἐξήρει πορθμείῳ] Vulgatum ἐξῄει recte ita emendavit *Abresch* l. c. p. 235 et post eum *Toup* Emendat. III. p. 369.

ἐξηρέθη] Ita Codex alter Gesneri et Mediceus pro ἐξηράνθη. Gesnerus emendabat ἐξηράθη aut ἐξεβράσθη. Pro ἀποψύχων versio habet defuncti cadaver. Sensum scilicet expressit. *Homericum* est verbum ἀποψύχειν pro exspirare. Paulo ante versus oraculi alterum καὶ delendum puto.

CAPVT XXII.

Τὸν Ἰνδῶν βασιλέα προϊόντα ἐπὶ δίκαις προσκυνεῖ ὁ ἐλέφας πρῶτος, δεδιδαγμένος τοῦτο, καὶ μάλα γε δρῶν μνημόνως τε καὶ εὐπειθῶς αὐτό. Παρέστηκε δὲ καὶ ἐκεῖνος, ὅσπερ οὖν ἐνδίδωσίν οἱ τοῦ παιδεύματος τὴν ὑπόμνησιν τῇ ἐκ τῆς ἄρπης κρούσει, καὶ φωνῇ τινι ἐπιχωρίῳ, ἥνπερ οὖν ἐλέφαντες ἐπαΐειν εἰλήχασι φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ, καὶ μάλα γε ἰδίᾳ τοῦ ζώου τοῦδε· καὶ μέντοι γε καὶ κίνησίν τινα ὑποκινεῖται πολεμικήν, οἷον ἐνδεικνύμενος, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ μάθημα ἀποσώζει. Τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσι τῷ βασιλεῖ φρουροὶ παραμένουσιν ἐλέφαντες ἐκ διαδοχῆς, ὥσπερ οὖν οἱ φύλακες οἱ λοιποί· καὶ αὐτοῖς παίδευμα τὴν φρουρὰν οὐ κατανυστάξαι, διδάσκονται γάρ τοι σοφίᾳ τινὶ Ἰνδικῇ καὶ τοῦτο. Καὶ λέγει μὲν ὁ Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος Ἀμφιάρεων τὸν Οἰκλέους κατακοιμίσαι τὴν φυλακήν, καὶ ὀλίγου παθεῖν, ὅσα λέγει. Οὗτοι δὲ ἄρα ἄγρυπνοι, καὶ ὕπνῳ μὴ ἡττώμενοι, πιστότατοι τῶν ἐκεῖθι φυλάκων μετά γε τοὺς ἀνθρώπους εἰσί.

ἄρπης] *Bochart* Hieroz. I. p. 269 emendat ἅρπης auctore *Hesychio*; ἅρπη σίδηρος, ᾧ τὸν ἐλέφαντα τύπτουσι. Sed Gronovius recte monet vulgatum ἅρπην idem esse cum δρεπάνῳ, quo in eadem re utitur *Aristoteles* H. A. IX. 1. Καλαύροπα appellat *Philostratus* V. A. II. 11. Ipse *Aelianus* supra cap. 9. ἅρπην nominat.

κατανυστάξαι] Cum Gesnero ita rescripsi pro κατανυστάξασι, et deinde Οἰκλέους pro Ὀμικλέους. Codex alter Gesneri Ἰκλέους praefert. Cf. *Sylburg* ad *Pausaniam* VI. 17.

CAPVT XXIII.

Ἐγὼ δὲ ἄρα ὡς εἶχον ὁρμῆς, ἐπὶ μακρότατον ταῦτά τε καὶ τὰ ὑπὲρ τούτων ἀνασκοπούμενός τε καὶ ἀνιχνεύων, πέπυσμαι καὶ σκολοπένδραν εἶναί τι θαλάττιον κῆτος, μέγιστον κητῶν καὶ τοῦτο, καὶ ἐκβρασθεῖσαν μὲν θεάσασθαι οὐκ ἄν τις θρασύνοιτο. Λέγουσι δὲ οἱ ἀκριβοῦντες ἄνθρωποι τὰ θαλάττια ὁρᾶσθαι αὐτὰς πλωτάς· καὶ πᾶν μὲν ὅσον ἐστὶ κεφαλή, τοῦτο ὑπερτείνειν ἔξαλον· καὶ μέντοι καὶ μυκτήρων τρίχας ἐξεχούσας, καὶ μάλα γε ὑψηλὰς ἀποδεικνύναι· πλατεῖαν δὲ τὴν οὐράν, καὶ οἷον δοκεῖ καράβου· ἤδη δ' ἄρα αὐτῆς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα

ἐπιπολάζον τοῖς κύμασιν ὁρᾶται, ὅσον ἀντικρίναι τριήρους τελείας αὐτὸ μεγέθει· νήχονται δὲ ἄρα πολλοῖς τοῖς ποσὶ, καὶ κατὰ στοῖχον αὐτοῖς καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν, οἱονεὶ σκαλμοῖς παρηρτημένοις, εἰ καὶ τραχύτερον ἀκοῦσαι, ἑαυτοῖς ἐρέττουσαι. Λέγουσιν οὖν οἱ δεινοὶ ταῦτα, καὶ ὑπηχεῖν τὸ ῥόθιον ἡσυχῆ, καὶ πείθουσι λέγοντες.

καὶ οἷον δοκοῖ] Saltem esset δοκεῖν, ut structura verborum constaret. Post verbum ἀκοῦσαι sub finem capitis Gesnerus αὐτοῖς legit; sed vel ita pronomen hoc otiosum est. *Nicander Theriac.* v. 814. νῶτα θ' ὡς σπέρχονται ὑπὸ πτερὰ θηρὶ κιόντι. Scolopendram interpretari non ausim; hoc enim esset somnium conjicere. Sed pertinent huc epigrammata duo *Anthologiae Reiskianae* p. 30. quae cetaceae scolopendrae mentionem faciunt. Prius *Theodoridae* est hoc: Μυριόπουν σκολόπενδραν ὑπ' ἀρίωνι κυμαθεὶς πόντος Ἰαπύγων ἔβρασ' ἐπὶ σκοπέλους· ἧς τόδ' ἀπὸ βλοσυροῦ πελάγεος μέγα πλευρὸν ἀνῆψαν δαίμοσι βαφόρτων κοίρανοι εἰκοσόρων. Alterum *Antipatri*: Λείψανον ἀμφίκλαστον ἁλιπλανέος σκολοπένδρας τοῦτο κατ' εὐψαμάθου κείμενον ἠιόνος δισσάκι τετρόργυιον ὑποπεφορυγμένον ἀφρῷ, πολλὰ θαλασσαίῃ ξανθὲν ὑπὸ σπιλάδι, Ἑρμῶναξ ἐκίχανεν, ὅτε γριπηίδι τέχνῃ εἷλκε τὸν ἐκ πελάγους ἰχθυόεντα βόλον, εὑρὼν δ' ἤρτησε Παλαίμονι παιδὶ καὶ Ἰνοῖ, δαίμοσιν εἰναλίοις δοὺς τέρας εἰνάλιον.

CAPVT XXIV.

Ξενοφῶν δὲ ὑπὲρ κυνῶν λέγει καὶ ταῦτα· Δεῖν εἰς τὰ ὄρη πολλάκις ἄγειν αὐτὰς, τὰ δὲ ἔργα ἧττον· τοὺς γάρ τοι τριμμοὺς ἐκ τῶν ἐνεργῶν χωρίων λυπεῖν τε αὐτὰς καὶ σφάλλειν. Λῷον δ' εἶναι ὁ αὐτός φησιν εἰς τὰ τραχέα ἄγειν, καὶ κέρδος γε ἐκεῖνο πρὸς τοῦτο διδάσκει, εὔποδάς τε αὐτὰς γίνεσθαι, καὶ ἀλτικωτέρας, ἐκπονούσας τὸ σῶμα· ἴχνη δ' ἄρα λαγὼ τοῦ μὲν χειμῶνος μακρὰ ὁρᾶσθαι λέγει, διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν· τοὐναντίον δὲ τούτου, τοῦ θέρους. Καὶ σαφὲς ἐκ τοῦ προειρημένου τί βούλεται τὸ ἐναντίον.

Ξενοφῶν] De Venatione cap. IV. §. 9. Utrumque locum comparavit *L. Bos* Obferv. Miscell. c. 34. p. 147.

CAPVT XXV.

Ἵππους καὶ ἐλέφαντας, ἅτε ζῶα καὶ ἐν ὅπλοις καὶ πολέμοις λυσιτελῆ, τιμῶσιν Ἰνδοὶ, καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς. Τῷ γοῦν βασιλεῖ κομίζουσι καὶ κώμυθας, ἃς ἐμβάλλουσι ταῖς φάτναις· καὶ χιλὸν, καὶ ἐπιδεικνύουσι νεαρόν τε καὶ ἀσινῆ· καὶ ἐὰν μὲν εἴη τοιοῦτος, ἐπαινεῖ ὁ βασιλεύς· εἰ δὲ μὴ, κολάζει τούς τε τῶν ἐλεφάντων μελεδωνοὺς, καὶ

τοὺς ἱπποκόμους πικρότατα. Οὐκ ἀτιμάζει δὲ οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ μικρότατα ζῶα· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα προσίεται, δῶρά οἱ κομιζόμενα. Ἰνδοὶ γὰρ οὐκ ἐκφαυλίζουσι ζῶον οὔτε μὴν ἥμερον, οὐδὲ ἄγριον οὐδέν. Αὐτίκα γοῦν δωροφοροῦσι τῶν ὑπηκόων οἱ διὰ τιμῆς ἰόντες γεράνους τε καὶ χῆνας, ἀλεκτορίδας τε καὶ νήττας, καὶ τρυγόνας τε καὶ ἀτταγὰς, προσέτι πέρδικάς τε καὶ πινδάλους (ἔστι δὲ ἐμφερὴς τῷ ἀτταγᾷ τοῦτό γε) καὶ τὰς ἔτι τούτων τῶν προειρημένων βραχυτέρας βωκκαλίδας, καὶ συκαλίδας, καὶ τὰς καλουμένας κεγχρίδας. Ἐπιδεικνύουσι δὲ αὐτὰ ἀναπτύξαντες, τὸν εἰς βάθος αὐτῶν ἐλέγχοντες πιασμόν. Καὶ τούτων πεπιασμένων, ἐλεφάντων τε, καὶ βουβαλίδων, καὶ δορκάδων, καὶ ὀρύγων τε, καὶ τῶν ὄνων τῶν ἐχόντων ἓν κέρας (ὧν καὶ ἀνωτέρω που τὴν μνήμην ἐποιησάμην) καὶ ἰχθύων γένη διάφορα, καὶ κομίζουσι καὶ ταῦτα.

κώμυθας] *Theocritus* IV. 18. καὶ μαλακῶ χόρτοιο καλὰν κώμυθα δίδωμι. Plura exempla desideranti dabit Thesaurus *H. Stephani*.

τιμῆς ἰόντες] Gesnerus τιμῆς ὄντες emendat. In seqq. Codex Mediceus σπινδάλους exhibet. Sed neutra vox alicubi legitur.

καὶ τὰς ἔτι τούτων] Ita hunc locum auctoritate Gesneri et Gronovii constitui. Vulgo legebatur: καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ· τῶν πρ. βραχυτέρας τε καὶ β. Deinceps Codex Gesneri βαρκαλίδας habet. Sed neutrum nomen alibi exstat.

καὶ τούτων πεπιασμένων] Non habent haec verba, unde pendeant. Forte aliquot vocabula exciderunt. Pro ἐλεφάντων Gesnerus satis speciose ἐλάφων emendat. Bubalis Mauritaniae incola *Aeliano* III. 1. Leo bubalidum hostis V. 48. In Africa bubalin nasci *Plinius* cum *Solino*, in Nomadibus *Herodotus* IV. 192 in Mauritania *Strabo* XVII. p. 1182 tradunt; unus Aelianus Indiam ejus patriam tradit. Quare dubitari potest, an eadem sit Indica haec bubalis cum Mauritanica, quae Antilope bubalis *Buffono* audit et *Erxleben*. Cf. *Merrem* De Animal. Scythicis p. 9 quem hic Aeliani locus fugit.

CAPVT XXVI.

Ἔστι δὲ ἄρα καὶ τέττιξ ἐνάλιος. Καὶ ὁ μὲν μέγιστος αὐτῶν ἔοικε καράβῳ μικρῷ, κέρατα δὲ οὐκ ἔχει μεγάλα κατ' ἐκείνους, οὐδὲ κέντρα· ἰδεῖν δέ ἐστι τοῦ καράβου ὁ τέττιξ ζοφωδέστερος, καὶ ἐπὰν αἱρεθῇ, προσέοικε τετριγότι· πτέρυγες δὲ ὀλίγαι τὸ μέγεθος ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐκπεφύκασι, καὶ εἶεν ἂν κατὰ τὰς τῶν χερσαίων καὶ αὗται. Οὐ σιτοῦνται δὲ αὐτὸν οἱ πολλοί,

νομίζοντες ἱερόν. Σεριφίοι δὲ ἀκούω καὶ θάπτειν νεκρὸν ἑαλωκότα· ζῶντα δὲ εἰς δίκτυον ἐμπεσόντα οὐ κατέχουσιν, ἀλλὰ ἀποδιδόασι τῇ θαλάσσῃ αὖθις· θρηνοῦσι δὲ ἄρα τοὺς ἀποθανόντας, καὶ λέγουσι Περσέως τοῦ Διὸς ἄθυρμα αὐτοὺς εἶναι.

τέττιξ ἐνάλιος] Hanc Aeliani cicadam marinam eandem asseverat esse *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 1087 cum squilla caelata, quam pro Veterum gammaro descripsit. Squilla vero caelata convenire videtur cum cancro ursa *Gesneri*, fortasse etiam cum cancro arcto *Linnaei*. Eandem hodieque Galli maris accolae cicadam marinam appellant, una cum altera, quam *Rondeletius* Mantin appellavit, squilla. Pinnae sub oculis enatae parvae cum icone et descriptione *Rondeletii* satis conveniunt, de colore et sono dubia res adhuc est.

CAPVT XXVII.

Ὕαινα ἰχθὺς ὁμώνυμος τῇ χερσαίᾳ ὑαίνῃ ἐστί· ταύτης οὖν τὴν πτέρυγα δεξιὰν εἰ ὑποθήσεις ἀνθρώπῳ καθεύδοντι, εὖ μάλα ἐκταράξεις αὐτόν· δέα γάρ τινα καὶ ἰνδάλματα καὶ φάσματα ὄψεται, καὶ ἐνύπνια ἕτερα οὐδαμῶς εὐμενῆ καὶ φίλα. Τραχούρου γε μὴν ζῶντος ἐὰν ἀποκόψῃς τὴν οὐράν, καὶ τὸν τράχουρον ἄρα ἐλεύθερον ἀπολύσῃς ἐς τὴν θάλασσαν, τήν γε μὴν προειρημένην οὐρὰν ἐξαρτήσῃς ἵππου κυούσης, οὐ μετὰ μικρὸν ἐκπεσεῖται τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐξαμβλώσει ἡ ἵππος. Μειρακίου γε μὴν δεομένου ἐπὶ μήκιστον τριχῶν ἀπορίας τῶν ἐπὶ τοῦ γενείου, αἷμα ἐπιχρισθὲν θύννου ἀωρόλειον τὸ μειράκιον ἐνεργάζεται. Δρᾷ δὲ ἄρα καὶ νάρκη καὶ πνεύμων τὸ αὐτό· ἐν ὄξει γὰρ διασαπεῖσαι αἱ τούτων σάρκες, καὶ ἐπιχρισθεῖσαι τοῖς γενείοις, φυγὴν τριχῶν ἐνεργάζονται, φησί. Τί πρὸς ταῦτα Ταραντῖνοί τε καὶ Τυῤῥηνοὶ σοφισταὶ κακῶν δαιδάλων, ἐκεῖνο ἀνιχνεύσαντές τε καὶ πειράσαντες τὴν πίτταν, ὡς ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναῖκας ἀποκρίνειν;

ὕαινα] De hyaena pisce supra dixi ad IX. 49. Certi nihil est de eo. Cf. tamen Gesnerus p. 522. De trachuro non magis constat. *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 553. putat esse, quem *Linnaeus* Scombrum trachurum dixit, propter lineam lateralem loricatam versus caudam. De sanguine thynni eadem refert *Plinius* XXXII. sect. 47. Cf. ad *Marcelli Sidetae* versum 70. Pulmones denique marini ad Medusae et Actiniae genus *Linnaeanum* pertinere videntur, judice etiam *L. Th. Gronovio* ad *Plinii* IX. p. 197.

φησί· τί πρὸς] Nihil proficitur, meo quidem judicio, emendatione *Scaligeri* a Gronovio commemorata:

φασὶ δὲ πρὸς ταῦτα — ἐκεῖνα ἀνιχν. τε καὶ πειράσαντες, τὴν πίτταν ὡς. Equidem primum φασὶ lego, quod etiam versio latina praefert. Deinde molestum illud ἐκεῖνο mutatum in ἐκεῖνοι post πειράσαντες collocandum censeo. Gesnerus πρὸς ἐκεῖνα malebat.

* Πνεύμων. Videtur pulmonis marini nomine Medusa *Linn.* intelligi, cujus species aliquas, maris Tyrrheni incolas, vetusto nomine descripsit *Macri* in *Nuove* osservazioni del polmone marino degl' Antichi. Napoli 1779. 8vo.

CAPUT XXVIII.

Ο χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος ἦν. Ἐν δὴ ταῖς παλιῤῥοίαις τῆς θαλάττης, ὅταν ἡ ὥρα Ἀρκτύρου σύνδρομος, ἡ μὲν ὑπονοστεῖ μάλιστα ἡ θάλαττα περὶ τὸ ἄκτιον, ψιλὴ δὲ ἡ ψάμμος ὑπολείπεται, καὶ αἱ ναῦς πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς ἑστήκασιν ὕδατος χῆραι· οὐκοῦν οἱ ἐπιχώριοι ὅρπηκας αἰγείρων χλωροὺς καὶ κομῶντας ὀξύναντες δίκην σκολόπων, καὶ ἐμπήξαντες τῇ ψάμμῳ, ὑπαναχωροῦσιν· εἶτα ὑποστρέψαν τὸ κῦμα ὑποσύρει ἰχθύων τῶν προειρημένων πλῆθος ἄμαχον, ὑπονοστεῖ αὖθις, καὶ ἀπολείπονται πολλοὶ χρύσοφροι ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, ἔνθα καθειμένον εὑρεθῇ καὶ κοῖλον, εἶτα ὑπὸ τοῖς κλάδοις πτήξαντες ἡσυχάζουσι· διασειομένους γὰρ αὐτοὺς καὶ διακινουμένους ὑπὸ τοῦ προσπίπτοντος πνεύματος ὀῤῥωδοῦσι, καὶ οὔτε σπαίρουσιν, οὔτε ἀναπάλλονται. Πάρεστι δή σοι λαβεῖν ὡς αἰχμαλώτους, καὶ παίειν παντὶ τῷ προσπεσόντι δειλῶν ἰχθύων δῆμον, εἴποι τις ἄν· αἱροῦσι γοῦν αὐτοὺς οὐ τεχνῖται μόνοι, ἀλλὰ κἂν ἰδιώτης παρατυχὼν, ἢ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες.

Ἀρκτύρου] *Abresch* l. c. p. 295. Ἀρκτούρῳ emendat. recte, ut puto. ἄκτιον Gesnerus h. l. non Epiri promontorium sic dictum, sed pro ἀκτὴ interpretatur.

ὑποσύρει] Gesnerus, cum deesse aliquid sensisset, emendabat καὶ ἐπισύρον — et deinde χρυσόφρυς. Sequens δειλῶν debetur Mediceo pro δειλόν. Intelligitur vero *sparus aurata Linnaei*, quem in stagnis Galliae marinis ita capiunt, ut sepes triangularis ex tamaricinis ramis in stagno fiat, cui retia obtenduntur; atque ita magna auratarum copia in sepe capitur; teste *Rondeletio* apud *Gesnerum* p. 129. Medio aevo piscatio haec *ramata* dicebatur. Cf. *Cangii* Glossar. Latinit. Med. Aevi. h. v.

LIBER DECIMVS QVARTVS.

CAPVT I.

Ἐν δὲ τῷ Ἰονίῳ πελάγει πλησίον Ἐπιδάμνου, ὅπου καὶ Ταυλάντιοι παροικοῦσι, νῆσός ἐστι, καὶ Ἀθηνᾶς κέκληται, καὶ οἰκοῦσιν ἐνταῦθα ἁλιεῖς· ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, καὶ σκόμβρων ἠθάδων καὶ ἡμέρων ἀγέλαι τρέφονται. Καὶ τούτοις μὲν τροφὰς ἐμβάλλουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ ἔστιν αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς ἔνσπονδα, καί εἰσιν ἐλεύθεροι, καὶ ἀθηρίαν εἰλήχασι, καὶ προΐασιν εἰς χρόνου πλῆθος, καὶ ζῶσιν αὐτόθι καὶ σκόμβροι γέροντες. Οὐ μὴν ἀργοὶ σιτοῦνται, οὐδὲ μὴν ὑπὲρ ὧν τρέφονταί εἰσιν ἀχάριστοι· λαβόντες δὲ καὶ ἐκ τῶν ἁλιέων τροφὰς τὰς ἑωθινὰς, εἶτα μέντοι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν θήραν ἴασιν, ὡσπεροῦν τροφεῖα ἐκτίνοντες. Καὶ τοῦ λιμένος προελθόντες ἐπὶ τοὺς ξένους καὶ τοὺς ξενιοὺς στέλλονται σκόμβρους, καὶ ἐντυχόντες ὡς ἴλῃ τινὶ ἢ φάλαγγι, ἅτε ὁμοφύλοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως οὖσι προσνέουσι, καὶ οὔτε τούτους ἐκεῖνοι φεύγουσιν, οὔτε οὗτοι ἐκκλίνουσιν αὐτοὺς, ἀλλὰ συνίασιν· εἶτα οἱ τιθασσοὶ τοὺς ἐπήλυδας περιελθόντες, καὶ κυκλόσε γενόμενοι, καὶ αὐτοὺς συμφράξαντες, ἀπειλήφασι μέσους πολύ τι πλῆθος, καὶ οὐκ ἐῶσι διαδιδράσκειν, ἀναμένουσι δὲ τοὺς τροφέας, καὶ ἀνθ᾽ ὧν ἐκορέσθησαν, ἀντεφεστιῶσι τοὺς ἁλιέας, ἐπελθόντες γὰρ αἱροῦσιν αὐτοὺς, καὶ πολὺν ἐργάζονται φόνον. Οἱ δὲ τιθασσοὶ ἐπανίασι σπεύδοντες εἰς τὸν λιμένα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν χηραμοὺς ὑπελθόντες ἀναμένουσι τὸ δειλινὸν δεῖπνον· οἱ δὲ ἥκουσι κομίζοντες, εἰ βούλονται συνθήρους ἔχειν, καὶ φίλους πιστούς. Ὁσημέραι μέντοι πράττεται ταῦτα καὶ δεινῶς, φασί.

Ἰονίῳ] Ita legendum esse monuit etiam Gesnerus pro Ἰωνίῳ, qui tamen supra XIII. 19 vulgarem formam omiserat. Deinceps idem Gesnerus vulgatum Ταυλάντειοι emendavit primus.

CAPVT II.

Σκάρου διαχυθείσης τῆς χολῆς περὶ πᾶν τὸ σῶμα, ἐὰν δῷς ἐμφαγεῖν ἀνθρώπῳ νοσοῦντι τὸ ἧπαρ, καὶ

ἴκτερον ἔχοντι, σωθήσεται, ὡς οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων διδάσκουσι.

σκάρου] *Gyllius σκόμβρου* legisse videtur. Totum hoc caput ita interpretatus est *Gesnerus* in versione latina: quod si hominibus ex jecore laborantibus atque ex arcuato morbo aegrotantibus scarum edendum dederis, et cet. Contra in H. Aquat. p. 1006. fellis suffusione per totum corpus et arcuato morbo laboranti scari jecur in cibo si dederis et cet. Quam equidem posteriorem interpretationem probo, licet verba graeca ambigua sint. Nunc animadverte, quomodo Gronovius versionem vulgarem emendatione sua perverterit: Scarum cujus bilis per totum corpus diffusa est, si comedendum dederis homini jecur aegrotanti, et arcuato morbo laboranti, et cet.

CAPVT III.

Ἁλίσκεται δὲ ἄρα ἰχθὺς καὶ ἄνευ κύρτων, καὶ ἀγκίστρων, καὶ δικτύων, τὸν τρόπον τοῦτον. Κόλποι θαλάττης πολλοὶ τελευτῶσιν ἐς τενάγη τινὰ, καὶ ἔστι ταῦτα ἐπιβατά. Ὅταν οὖν ᾖ γαλήνη καὶ εἰρήνη πνευμάτων, οἱ τεχνῖται τῶν ἁλιέων ἄγουσι πολλοὺς ἐνταῦθα, εἶτα αὐτοὺς προστάττουσι βαδίζειν, καὶ πατεῖν τὴν ψάμμον, ὡς ὅτι μάλιστα ἐπερείδοντας τὸ πέλμα ἰσχυρῶς· εἶτα ἴχνη καταλείπεται βαθέα, ἅπερ οὖν ἐὰν φυλαχθῇ, καὶ μή ποτε συμπεσοῦσα ἡ ψάμμος συγχέῃ αὐτὰ, μηδὲ ἐνταραχθῇ ὑπὸ πνεύματος τὸ ὕδωρ, ὀλίγον διαλείπουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ ἐκβάντες καταλαμβάνουσιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν βημάτων, καὶ τοῖς ἴχνεσι, τοὺς ἰχθῦς τοὺς πλατεῖς ἀναξομένους, ψήττας τε, καὶ ῥόμβους, καὶ στρουθοὺς, καὶ νάρκας, καὶ τὰ τοιαῦτα.

πέλμα] Male Mediceus *τέλμα* exhibet. In fine capitis Gesnerus *πλατεῖς ἀναζομένους* emendabat.

CAPVT IV.

Ἐχίνου θαλαττίου πέρι εἶπον ἀνωτέρω, καὶ νῦν δὲ εἰρήσεται, ὅσα προσακήκοα. Ἔστι μὲν καὶ τῷ στομάχῳ ἀγαθὸν, τὸν τέως γὰρ κακόσιτον ὄντα, καὶ πᾶν ὁτιοῦν βδελυττόμενον, ὅδε ἀναρρώννυσιν· ἔστι δὲ καὶ κύστεως κενωτικὸς, ὡς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί· εἰ δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιχρίσαις σώματι ψωριῶντι, ὅδε σῶν ἐργάζεται τὸν τέως νοσοῦντα τὴν νόσον τὴν προειρημένην· καυθεὶς δὲ ἄρα ὀστράκοις αὐτοῖς ἐκκαθαίρει τε τὰ ῥυποῦντα τῶν τραυμά-

των. Χερσαίου δὲ ἐχίνου καυθέντος ἡ σποδιὰ πίττῃ προσανακραθεῖσα εἶτα μέντοι καταχρίεται τῶν λειψοτρίχων μερῶν, καὶ αἱ τέως φυγάδες, ἵνα τι καὶ παίξω, ὑπαναφύονται· πινομένη δὲ οἴνῳ νεφροῖς ἀγαθόν ἐστι, σώζει δὲ ἄρα καὶ ὑδεριῶντας ποθεῖσα, ὥσπερ δὴ καὶ προεῖπον· τὸ δὲ ἧπαρ ἄρα τοῦ ἐχίνου τούτου ἰᾶται ὑφ' ἡλίου γενόμενον αὖον τοὺς μέντοι νόσῳ τῇ τοῦ καλουμένου ἐλέφαντος κατειλημμένους.

ἀγαθὸν] *Apostolius* IX. 44. ἀγαθός. *Aristoteles* de Generat. V. 3 σημεῖον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ποντίων ἐχίνων συμβαῖνον, οἷς χρῶνται πρὸς τὰς στραγγουρίας Alia medicorum loca copiose collegit *Gesner* H. Aquat. p. 423.

εἰ δὲ αὐτοῦ] *Apostolius* αὐτὸν — τόν τε ὂν νοσοῦντα ταύτην τὴν νόσον — καυθεὶς δὲ ἅμα [illegible].

αἱ τέως] *Apostolius* οἱ τέως. Sequens ὑδεριῶντας est ex Mediceo pro singulari. De erinaceo haec exscripsit *Philes* Carm. LXII. 8. Cf. *Plinius* XXIX. c. 6. et *Gesneri* H. Quadr. p. 403 seqq.

CAPUT V.

Ἐλέφας ὁ θῆλυς, τιμιώτερα εἶναι τὰ τούτου κέρατα οἱ σοφοὶ ταῦτα ὑμνοῦσί γε, καὶ ἐκεῖνα ἡμᾶς διδάσκουσιν· ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ οἱ ἐλέφαντες δεκάτῳ ἔτει πάντως αὐτοῖς τὰ κέρατα ἐκπεσεῖν σπεύδει, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ἐλάφων, ἀλλὰ τούτων ἀνὰ πᾶν ἔτος. Οἱ τοίνυν ἐλέφαντες οἴδε γῆν πεδιάδα καὶ ἔνδροσον προαιροῦνται τῆς ἄλλης, καὶ ἐπερείδουσιν εἰς αὐτὴν ὀκλὰξ ἐπικύψαντες, ἐκδῦναι αὐτῶν δεινῶς σφριγῶντες· τοσοῦτον δὲ ἄρα ἐπωθοῦσιν, ὡς καὶ τέως αὐτὰ ἀποκρύψαι, εἶτα μέντοι ὑποψήσαντες τοῖς ποσὶ λεῖον τὸν χῶρον ἀπέφηναν τὸν φρουροῦντα τὸ θησαύρισμα αὐτοῖς. Γονιμωτάτη δὲ ἄρα ἡ γῆ οὖσα εἶτα ὤκιστα τὴν πόαν ἀναφύει, καὶ ἀφανίζει τὴν ὄψιν τοῦ γεγενημένου τοῖς ὁδῷ χρωμένοις. Οἱ δὲ καὶ ταῦτα ἀνιχνεύοντες τὰ φώρια, καί τινα σοφίαν τῆς ἐκείνων ἐπιβουλῆς ἔχοντες, ἐν ἀσκοῖς αἰγείοις ὕδωρ κομίζουσιν· εἶτα αὐτοὶ διασπείρουσι πεπληρωμένους ἄλλους ἀλλαχόσε, καὶ αὐτοὶ καταμένουσι, καὶ καθεύδει τις, καὶ ἄλλος ὑποπίνει, καί πού τις καὶ μεταξὺ ἐπιρροφῶν τῆς κύλικος ὑπαναμέλπει, καὶ μέμνηται διὰ τοῦ μέλους, ἧς ἐρᾷ· εἰ δὲ καὶ νέον ὡρικὸν ὑποπειρᾷ παρόντα τις, καὶ

αὐτὸν τῆς ἰχνεύσεως κοινωνὸν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι· εἰσὶ γὰρ Μαυρούσιοι καὶ καλοὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ἀνδρικὸν ὁρῶσι, καὶ ἔργων ἔχονται θηρατικῶν, καὶ μέντοι καὶ πολλὰ ἀναφλέγουσι μειράκια ἔτι καὶ τηλικοίδε ὄντες. Οὐκοῦν εἰ τὰ κέρατα εἴη κατωρυγμένα πλησίον ἐκεῖνα, τάδε ἴυγγί τινι ἀποῤῥήτῳ καὶ θαυμαστῇ δὲ τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο ἐκ τῶν ἀσκῶν ἕλκει, καὶ ἀποδείκνυσι κενοὺς αὐτούς. Ἐνταῦθα τοίνυν σμινύαις τε καὶ μακέλλαις διασκάπτουσι τὸν χῶρον, καὶ ἔχουσι τὸ θήραμα ῥινηλατήσαντες ἄνευ κυνῶν· ἐὰν δὲ ἔμπλεω μείνωσιν οἱ ἀσκοὶ, οὕπερ οὖν καὶ κατέθεσαν αὐτοὺς οἱ τῶν κεράτων τῶνδε θηραταὶ, οἵδε ἀπίασιν ἐπ' ἄλλην θήραν, καὶ μέντοι καὶ ἀσκοὺς καὶ ὕδωρ ἐπάγονται πάλιν, τὰ θήρατρα τῆς ἄγρας τῆς προειρημένης.

οὕκετα τὴν πίαν] Ita legit etiam *Gyllius* pro eo, quod edebatur, ἥκιστα. In feqq. *Triller* ἀσκοὺς ἀλλαχόσε, καὶ αὖθι, pro αὐτόθι, — ἀνδρικὸν ἐρῶσι emendat.

ἀναφλέγουσι] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro πολλὰ λέγουσι. In fine πάλιν post ἐπάγονται Mediceo debetur pro μᾶλλον. Elephantis feminis cornua etiam esse, qui tradiderit Veterum scriptorum, neminem novi, praeter *Amyntianum* in Scholiis ad Pindarum laudatum, in Libro de elephantis; Elephantia, inquit, Indicis adsunt cornua tantum maribus: Aethiopicis vero ac Libycis utroque sexu. Verumtamen ipse *Aristoteles* H. A. II. 5 idem asseverat: ὁ μὲν οὖν ἄῤῥην τούτους ἔχει μεγάλους τε καὶ ἀναείμους· ἡ δὲ θήλεια μικροὺς καὶ ἐξ ἐναντίας τοῖς ἄῤῥεσι, κάτω δὲ οἱ ὀδόντες βλέπουσι. Ex recentioribus, qui dubitationem de feminarum dentibus seu cornibus certis argumentis exemerit, equidem ignoro. In Itinerario *Wolfii* Ceylanico p. 106 elephanti distinguuntur in tres classes, quarum priores, mares et *Majani* dictae dentibus gaudere, hi brevioribus illi vero longioribus, feminae vero illis plane carere dicuntur.

CAPUT VI.

Λέγεται δὲ καὶ ἐλέφας διπλῆν ἔχειν καρδίαν, καὶ διπλᾶ νοεῖν, καὶ τῇ μὲν θυμοῦσθαι, τῇ δὲ πραΰνεσθαι γε μὴν τῇ ἑτέρᾳ· Μαυρουσίοις δὲ ἄρα μὴν ἕπομαι λόγοις, λέγων ταῦτα. Ἐπεί τοι καὶ ἐκεῖνα οἱ αὐτοὶ ὑμνοῦσι, λύγγας εἶναι· φασὶ δὲ αὐτὰς παρδάλεως μὲν ἔτι καὶ πλέον σιμὰς, ἄκρα γε μὴν τὰ ὦτα λασίους· θηρίον τοῦτο ἀλτικὸν δεινῶς, καὶ κατασχεῖν βιαιότατά τε καὶ ἐγκρατέστατα καρτερόν. Ἔοικε δὲ ἄρα τῷ θηρίῳ τούτῳ μαρτυρεῖν καὶ Εὐριπίδης τὸ ἀπρόσωπον οὖν, ὅταν που λέγῃ·

Ἥκει δ' ἐπ' ὤμοις ἢ συὸς φέρων βάρος,
Ἢ τὴν ἄμορφον λύγγα, δύσοκον δάκος.
Ὑπὲρ ὅτου δὲ λέγει δύσοκον τοὺς Κριτικοὺς ἐρέσθαι λῷον.

γε μὴν τῇ ἑτέρᾳ] *Triller* γε μὴν τὴν emendat, quod tamen sensus minime poscit. Vocula μὴν in Gronoviana excidit. Cor duplex elephanto tribuitur eo sensu, quo *Plato* homini geminam animam esse ait, alteram θυμοῦ, alteram rationis sedem et officinam. Male igitur Aelianum reprehendunt, qui haec proprie interpretantur.

ὦτα λάσια] Fasciculus pilorum in auribus extremis arguit. Felem lyncem *Linnaei*; eoque argumento usi sunt primi Anatomici Parisienses in *Memoires pour servir à l'histoire des Animaux*. Cur δύσοκον δάκος appelletur, si conjecturas desideras, vide *Bocharti* Hieroz. T. I. p. 798.

CAPUT VII.

Περὶ σκαθοῦ δὲ τῆς μεγάλης, εἴποι τις ἂν καὶ ἐκεῖνα. Ἡ γαστὴρ αὐτῆς ἀνῃρημένης εὑρίσκεται καθαιρομένη λίθους ἔχουσα, ὥσπερ οὖν καταπιοῦσα ἡ σκαθὸς ἐν τῷ ἐχίνῳ φυλάττει, καὶ πέττει τῷ χρόνῳ· εἶεν δ' ἂν οὗτοι καὶ ἀνθρώπων πέψεως ἀγαθοί· νεῦρα δὲ τὰ ταύτης καὶ λίπος ἀνθρωπείων νεύρων ἀγαθά εἰσιν. Ἁλίσκεται μὲν οὖν αὕτη ὑπὸ ἵππων ἀπειποῦσα τῷ δρόμῳ· θεῖ μὲν γὰρ εἰς κύκλον, ἀλλ' ἐξωτέρω περιθέουσα· οἱ δὲ ἱππεῖς τῷ ἐνδοτέρῳ ὑποτέμνονται κύκλῳ, καὶ ἔλαττον περιιόντες ἀπειποῦσαν τῷ δρόμῳ ἀγρεύουσιν αὐτὴν χρόνῳ. Λαμβάνεται δὲ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον. Καλιὰν ἐργάζεται ταπεινὴν ἐν τῷ δαπέδῳ τὴν ψάμμον διαγλύψασα τοῖς ποσὶ, καὶ τὸ μὲν μεσαίτατον αὐτῆς κοῖλόν ἐστι, τὰ χείλη δὲ τὰ κύκλῳ ὑψηλὰ ἐργάζεται, ἀποτειχίζουσα τρόπον τινὰ, ἵνα τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ ἀποστέξῃ τὰ χείλη, καὶ μὴ εἰσρέῃ τῇ καλιᾷ, καὶ ἐπικλύζῃ τῆς σκαθοῦ τοὺς νεοττοὺς ὄντας ἁπαλούς· τίκτει δὲ καὶ ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, οὐ μὴν ἀθρόα ἐκγλύφει, οὐδὲ ἐν ταὐτῷ χρόνῳ παρίασιν ἐς τὸ φῶς πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν ἤδη τέτεκται, ἄλλα δὲ ἔτι ἐν τοῖς ᾠοῖς ὑποπήγνυται μὲν, τὰ δὲ ὑποθάλπεται. Ὅταν οὖν ἐν τούτοις ᾖ ἐκείνη, θεασάμενος ἀνήρ τις, οὐκ ἄφρων, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης θήρας πεπειραμένος, αἰχμὰς περὶ τὴν καλιὰν πήγνυσι τεθηγμένας, ὀρθὰς δὲ ἄρα κατὰ τοῦ σαυρωτῆρος πήγνυσι, καὶ ὁ σίδηρος ἐκλάμπει,

καὶ ἀναχωρήσας ἐλλοχᾷ τὸ περατούμενον. Ἐπάνεισιν οὖν ἐκ τῆς νομῆς ἡ στρουθὸς, ἐρῶσα τῶν νεοττῶν ἰσχυρῶς, καὶ διψῶσα αὐτῶν τῆς συνουσίας· καὶ τὰ μὲν πρῶτα περιβλέπει δεῦρο καὶ ἐκεῖσε, καὶ ἐλίττει τὸ ὄμμα, δεδοικυῖα μή τις αὐτὴν θεάσηται· εἶτα μέντοι νικωμένη ὑπὸ τοῦ ἱμέρου καὶ οἰστρουμένη, τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα, ὡς ἱστίον δρόμῳ συντόνῳ φερομένη καὶ ῥοίζῳ, εἶτα εἰσήλατο εἰς τὴν ἑαυτῆς καλιὰν, καὶ οἴκτιστα· ταῖς γὰρ αἰχμαῖς ἐμπλεχθεῖσα καὶ περιπαρεῖσα ἀποθνήσκει. Ἐπίσταται οὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ᾕρηκε σὺν τῇ μητρὶ τοὺς ἐκγόνους.

ὑφέστηκεν καθειρομένη] Vulgo καὶ interiertum legebatur, qnod Gronoviana editio sustulit. Sequens verbum ἐχίνῳ, quod in animalibus ruminantibus ventriculum secundum denotat, imposuit Gyllio ut in versione poneret: in omaso prope reticulum: quasi struthiocamelus duplici instructus esset stomacho seu ventriculo; in quam opinionem induxit versio Gyllii Anatomicos Parisienses in *Memoires pour servir à l'histoire des Animaux* Partie II. p. 129. Sed ne Aeliano nec veritati fiat injuria, monendum est ἐχῖνον dici etiam membranam internam crassam ventriculi avium, plerumque rugosam. *Hesychius*: ἐχῖνος τῶν πτηνῶν ἡ κοιλία. *Berytius* in Geoponicis XVIII. 19. 2. καὶ τῆς ἐνοικιδίου ὄρνιθος ὁ ἐχῖνος, ὃς ἔνδοθεν τῆς κοιλίας ἀπόκειται τοῦ κόπρου, ὡς φλοιός. quae *Palladius* VI. 9. vertit: pellicula, quae solet pullorum ventribus adhaerere. Cf. *Niclas* p. 1187.

ἀνθρώπων πέψεως ἀγαθοί] Vulgo sine varietate ὄψεως legitur; quod mutatum ne mireris, accipe Gesneri animadversionem ex Hist. Avium p. 713. Conjunctio καὶ, inquit, similitudinem aliquam cum praecedentibus insinuat, et rei ipsius natura πέψεως potius quam ὄψεως legendum dictat, ut lapides in ventriculo animalia omnia concoquentis in homine etiam concoquendi vim promoveant, et confirment. Haec scripseram, addit, cum Kiranidem quoque lapidem e ventriculo struthionis collo suspensum bonam facere concoctionem scribere legi. — Ibidem medicorum multa exstant testimonia ventriculum avis ad eundem usum commendantium. Monendum praeterea Gesnerum l. c. ἀγαθὸν scribere, sed statim in nostro sequitur ἀγαθὰ eodem sensu, etsi id mihi a veterum usu abhorrare videtur. Ita tamen infra cap. 21 νεύρων χρηστά. Alibi verbo ὀφθαλμοῖς ἀγαθὸς et similia dicit.

λίπος] *Plinius* XXIX. sect. 30 et sevum struthiocamelinum tunc vaenisse sestertiis XXX obiter dictum sit, efficacioris ad omnia usus, quam est adeps anserinus. Situm hujus sevi demonstrat *Buffon* T. III. p. 144. vers. Berol. Modum colligendi et usum apud Arabas docent *Thevenot* Voyage I. p. 224 et *Pocoke* I. p. 311. vers. Schraber.

ἀπὸ ἵππων] Haec eadem venatio hodieque ab Arabibus plumas avis expetentibus exercetur. Testimonia vide collecta apud *Buffon* l. c. p. 189. Ceterum *Gyllius* haec vertit: verum equites ei orbem praecidentes, currendo defessam assequuntur. *Gesner* in H. Avium p. 712 eqnites vero persequentes interius et breviore via circumeunt, ut ὑποτέμνοντες forte pro ἐπιτέμνοντες dictum sit. Ita *Gesner*. Habes igitur rationem versionis latinae, qualis hodie Aeliano adjuncta legitur auctore Gesnero. Ὑποτέμνεσθαι verbum *Xenophonti* etiam usitatum *Cyropaed.* I. 4. sect. 19 et 21. Histor. Graec. I. 6. 10. significat intercludere, intercipere.

διαγλύψαντα] *Bochart* Hieroz. II. p. 253 διαγλάψαντα malebat. Sed recte hanc emendationem velut inutilem rejicit Gronovius. In seqq. recepi lectionem Codicis alterius Gesneri pro ἀποτάξῃ quod inepte defendit *Pauw* ad *Philen* Carm. IV. Mecum sentit *Bochart* l. c. p. 252. Similiter X. 4. ὅτι ἀποτέγειν τὴν ἔλμυσιν αὐταῖς. De numero ovorum dubitat illustris *Buffon* l. c. p. 162.

ὡς ἴδιον] Ita *Gyllius*, Codex alter Gesneri et Mediceus pro eo, quod Gesnerus edidit ὡς ἔτι. Ex Mediceo etiam Gronovius vulgatum ἐγγόνας mutavit.

CAPUT VIII.

Πόλις ἐςὶν ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν ἑσπέραν χωρίοις Ἰταλικοῖς, καὶ ὄνομα αὐτῇ Πατάβιον, Ἀντήνορος ἔργον εἶναι λέγουσι τοῦ Τρωὸς τὴν πόλιν· ταύτην δ᾽ ᾤκησεν ἄρα γῆν οἴκοθεν σωθεὶς, ὅτε ἀπηλλάγη τῆς πατρίδος ἁλούσης τῆς Ἰλίου, αὐτὸν αἰδεσθέντων τῶν Ἑλλήνων, ἐπεὶ πρεσβεύοντα τὸν Μενέλεων σὺν τῷ Ὀδυσσεῖ ὑπὲρ τῆς Ἑλένης ἔσωσεν, Ἀντιμάχου συμβουλεύοντος ἀποκτεῖναι αὐτούς· ἔλεγε δὲ ἄρα καὶ οὗτος ταῦτα,

Χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος ἀγλαὰ δῶρα,

ὡς Ὅμηρός φησιν. Οὐκοῦν τῷδε τῷ Παταβίῳ πόλις γειτνιᾷ ἑτέρα, καὶ Βιγητίαν καλοῦσιν αὐτὴν, καὶ παραῤῥεῖ ποταμὸς αὐτῇ, Ἠρετηνὸς ὄνομα, καὶ παραμείβεται οὗτος γῆν οὐκ ὀλίγην, εἶτα εἰς τὸν Ἠριδανὸν ἐμβάλλει, καὶ ἀνακοινοῦται τὸ ὕδωρ. Ἐν δὴ τῷ Ἠριδανῷ ἐγχέλεις γίνονται μέγισταί τε, καὶ τῶν ἀλλαχόθεν πιόταται μακρῷ· ἁλίσκονται δὲ ἄρα τὸν τρόπον τοῦτον· Ἐπὶ πέτρας προβλῆτος κάθηται ὁ θηρατὴς ἔν τινι κολποειδεῖ χωρίῳ, ὅπου καὶ πλατύνεται τὸ ῥεῦμα ἔτι μᾶλλον, ἢ καὶ ἐπί τινος δένδρου κάθηται προῤῥίζου πλησίον τῆς ὄχθης ῥιφέντος ὑπὸ πνεύματος σκληροῦ, ὅπερ οὖν ὑποσήπεται μὲν, ἀχρεῖον δέ ἐςι κατακῆναί τε καὶ ἐκκαῦσαι αὐτό· οὐκοῦν ἑαυτὸν καθίσας ὁ τῶν ἐγχελύων τῶνδε ἁλιεὺς, καὶ λαβὼν ἔντερον νεοσφαγοῦς ἀρνὸς τριῶν μὲν ἢ τεττάρων πηχῶν, πεπιασμένον δ᾽ ἰσχυρῶς, τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτοῦ καθίησιν ἐς τὸ ὕδωρ, καὶ εἰλεῖται ἐν ταῖς δίναις ςρεφόμενον· τόγε μὴν τέλος διὰ χειρῶν ἔχει, ἐμβέβληται δὲ εἰς αὐτὸ καλάμου τρύφος, ὅσον κώπην εἶναι τὸ μῆκος ξίφους. Οὐ μὴν λανθάνει τὰς ἐγχέλυς ἡ τροφὴ, χαίρουσι γὰρ τῷδε

τῷ ἐντέρῳ· καὶ ἤγε πρώτη προσελθοῦσα, οἰστρουμένη ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ περιχανοῦσα, ἐμφύει τοὺς ὀδόντας, γυροὺς τε καὶ ἀγκιστρώδεις καὶ δυσελίκτους ὄντας, καὶ συνεχῶς ἐπισκαίρει τε, καὶ πειρᾶται καθέλκειν τὸ δέλεαρ. Ὁ δὲ κραδαινομένου τοῦ ἐντέρου συνεὶς ἔχεσθαι τὴν ἔγχελυν, τὸν κάλαμον, ᾧ τὸ ἔντερον προσήρτηται, ἐνθεὶς τῷ ἑαυτοῦ στόματι, καὶ οἷον σθένει καταπνέων, φυσᾷ τὸ ἔντερον καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς, τὸ δὲ ἐκ τοῦ καταῤῥέοντος πνεύματος πίμπλαται καὶ οἰδαίνει· ὁ τοίνυν ἄνεμος κατολισθαίνει εἰς τὴν ἔγχελυν, καὶ πληροῖ μὲν τοῦ πνεύματος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν, πληροῖ δὲ τὴν φάρυγγα, καὶ ἐμφράττει τῷ θηρίῳ τὸ ἆσθμα· καὶ ἀναπνεῦσαι μὴ δυναμένη, μηδὲ μὴν ἐξελεῖν τοῦ σπλάγχνου τοὺς ἐμπεφυκότας ὀδόντας, ἀποπνίγεται, καὶ ἀνασπᾶται ἁλοῦσα ὑπὸ τοῦ ἐντέρου, καὶ τοῦ πνεύματος, καὶ τοῦ καλάμου τρίτου. Καθ' ἑκάστην μὲν οὖν δρᾶται τοῦτο, ἁλίσκονται δὲ ὑπὸ πολλῶν πολλαί. Ἔστω δέ μοι καὶ ταῦτα τῶνδε τῶν ἰχθύων λεχθέντα ἴδια.

φησὶν] *Homeri* locus exstat in Iliade Λ. 124. Sequens τῷδε debetur Mediceo pro τόδε. Deinceps vulgo legitur Βιτητίαν, Codex alter Gesneri Βιστητίαν, Medicei Βιγητίαν recepit Gronov. Forte Vincentia, inquit Gesnerus; sed Vincentiam flumen parvum praeterfluit, quod in Athesin se exonerat, non in Padum. *Plinius* III. 19 in regione decima Italiae agri Venetorum commemorat Vicetiam, hodie *Vicenza*, quam duo fluvii *Rerone* et *Bacbiglione* perfluunt, atque in ea se conjungunt. Togisonum *Plinii* interpretantur Bachilionem; alterum fluvium *Cluverius* Renonem appellat. Pro Ἡρετινὸς *Scriverius* ad *Martialem* III. 67. emendat Ῥετενὸς.

κατακνῆναι] Gesnerus κατακνήσαι emendabat. Eandem anguillae capturam, sed aliunde tradit *Oppianus* Halieutic. IV. 457 seqq. Similiter hodie in regni Valentiani littoribus funiculo extenso, cujus extremae parti nervi bubuli particula annexa est, capiunt anguillas dentibus intricatas et infixas, teste *Du Hamel* De piscatura S. XI. p. 179.

οἷον σθένει] Nescio an melius ὅσον σθένει legeretur. Sequentia in fine capitis ex Mediceo emendata sunt et aucta. Vulgo enim legebatur: ταῦτα τῶνδε τῶν ἰχθύων λεχθέντα ἴδια ἔστω μοι.

CAPVT IX.

Λέοντα θαλάττιον ἐοικέναι καράβῳ ἀμηγέπη καὶ ἡμεῖς ἴσμεν· λεπτότερον δὲ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος ὁρῶμεν αὐτὸν, καὶ ὑπό τι καὶ κυανοῦ μέρη τῶν ὀστράκων προσβάλ-

λοντα· νωθῆ δὲ, καὶ ἔχοντα χηλὰς μεγίστας, καὶ ταῖς τῶν καρκίνων προσεοικυίας κατὰ σχῆμα. Λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν σοφωτέρων ἁλιέων ἔχειν τινὰς ὑμένας προσηρτημένους τοῖς ὀστράκοις, ὑφ' οἷς ὑμέσιν εἶναι σαρκία ἁπαλὰ, καὶ καλεῖσθαι ἐκείνου τοῦ λέοντος στέαρ ταῦτα. Ὀνίνασθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐξ αὐτοῦ ἐκεῖνα· προσώπου καθαίρουσι χρῶτα θολερόν· καὶ ἐλαίῳ ῥόδοις ἀνακραθέντι ἐμβληθέντα, καὶ γενόμενα χρίσμα, εἰς ὥραν καὶ ἀγλαΐαν συμμάχεσθαι. Προσακήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνο, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς λέοντα δεδιέναι ἰσχυρῶς τοῦ θαλαττίου τῆς ὄψεως τὸ ἐκτράπελον, καὶ μὴ φέρειν αὐτοῦ τὴν ὀσμήν. Ὡς δέδοικε δὲ καὶ ἀλεκτρυόνα ὁ λέων αὐτὸς, ἀνωτέρω μοι λέλεκται. Λέγουσι δὲ καὶ συντριβέντων αὐτοῦ τῶν ὀστράκων, καὶ ἐμβληθείσης τῆς κόνεως εἰς ὕδωρ, πιόντα τὸν χερσαῖον λέοντα ἔξω ἂν γίνεσθαι νόσου λυπούσης αὐτοῦ τὴν κοιλίαν. Εἰρήσθω δέ μοι καὶ ταῦτα τοῦ θαλαττίου λέοντος ἴδια.

καὶ ὑπό τι καὶ κυανοῦ] *Gyllius*: caeruleo colore est, et subnigris maculis distinguitur. *Gesnerus* contra in versione posuit: et ex aliqua crustarum suarum parte caeruleus est. Medicinam loco vitiato aptam ignoro. *Diphilus* apud *Athenaeum* III. p. 106 τῶν δ' ὀστρακοδέρμων καρίς, ἀστακός, κάραβος, καρκῖνος, λέων, τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα διαφέρουσι· μείζων δ' ἐστὶν ὁ λέων τοῦ ἀστακοῦ. *Plinius* XXXII. c. 53 leonea, quorum brachia canceris similia sunt, reliqua para locustae. Idem IX. 31 leones inter cancrorum genera numerat; et XXXII. sect. 53 elephanti, inquit, locustarum generis, nigri pedibua quaternis bisulcis praeter brachia duo, binis articulis, singulis forficulis denticulatia. — Hoa leones cum elephantis crustaceis eosdem facit *L. Th. Gronovius* ad *Plinii* IX. p. 116. quem vide etiam p. 112. *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 196 leonem ab elephanto diversum statuit, et leonem specie astaci, flavo colore et hirsuti depingit; elephantum vero describit p. 113 et cum astaco Graecorum eundem facit. Quid vero spectaverit Aelianus, cum ὑμένας et σαρκία nominaret, difficile est conjicere, nisi ova interpretemur σαρκία. Locustarum partum, ova, atque ovorum receptacula bene depinxit *Aristoteles* H. A. V. 17.

CAPVT X.

Ὄνοι δὲ Μαυρούσιοι ὤκιστοι δραμεῖν, παρά γε τὴν πρώτην ὁρμὴν εἰσιν ὀξύτατοι, ἢ ὡς καὶ νὴ Δία αὔρας τινὸς ἐμβολὴν εἶναι, ἢ πτερὸν αὐτόχρημα ὄρνιθος· ταχέως δὲ κάμνουσι, καὶ αὐτοῖς οἱ πόδες ἀπαγορεύουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιλείπει, καὶ τῆς τε ὠκύτητος εἰλήφασι λή-

θην, καὶ ἑστᾶσι νωθεῖς πεπεδημένοι, καὶ ἀφιᾶσι δάκρυα θαλερὰ, ὃ μοι δοκεῖ ἐπὶ τῷ μέλλοντι θανάτῳ τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀσθενείᾳ. Τῶν μὲν οὖν ἵππων ἀποπηδήσαντες εἶτα μέντοι περιβάλλουσιν αὐτοῖς βρόχους περὶ τὴν δέρην, καὶ τῷ ἵππῳ προσαρτήσας ἕκαστος ἄγει ὡς αἰχμάλωτον ἑαλωκότα. Ὅτι δὲ μικροὶ μὲν ἰδεῖν εἰσιν οἱ Λίβυες ἵπποι καὶ ὄνοι, δραμεῖν δ' ὤκιστοι, ἀνωτέρω εἶπον.

ἢ ὡς καὶ] Particulam ἢ aut superfluam aut inepto loco collocatam puto. ἐμβολὴ impetum venti ruentis denotat. Vocem αὐτόχρημα usurpat noster V. H. IV. 20.

CAPUT XI.

Βοῶν δὲ Λιβύων πλῆθος ἦν ἄρα καὶ πλέον ἀριθμοῦ, καί εἰσιν ὤκιστοι οἱ ἄγριοί τε καὶ ἐλεύθεροι· καὶ οἵγε θηραταὶ πολλάκις σφάλλονται ἕνα διώκοντες, καὶ ἐμπίπτουσιν εἰς ἑτέρους ἀκμῆτας· καὶ ὁ μὲν εἰσδὺς εἰς θάμνον ἢ νάπην ἠφανίσθη, ἕτεροι δὲ ἀναφαίνονται ὅμοιοι, καὶ ἀπατῶσι τὴν ὄψιν. Καὶ εἴ γέ τις ὑπάρξοιτο τούτων διώκειν τινὰ, προσαπερεῖ αὐτῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ ἤδη καμόντα αἱρήσει τις τῷ χρόνῳ, τοὺς δὲ αὐτῶν ἀρχομένους δρόμου, προαπονήσαντός οἱ τοῦ ἵππου, οὐχ αἱρήσει. Ἁλίσκονται δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος πολλοὶ, καὶ ἀποθνήσκουσιν· ἥγε μὴν ἐπιγονὴ αὐτῶν διαδέχεται, καὶ μάλα ἀφθόνως. Ἁλῶνται δὲ σὺν τοῖς μόσχοις καὶ οἱ ταῦροι κοινῇ, καὶ αἱ θήλειαι, αἱ μὲν κύουσαι, αἱ δὲ ἄτοκοι. Εἰ δὲ ἕλοι τις μόσχον ἔτι νεαρὸν, καὶ μὴ παραχρῆμα ἀποκτείνοι, διπλοῦν κέρδος ἕξει· συνήρπασε γὰρ καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν, δράσας γε ἐκεῖνα, ἅπερ εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἄτοπον. Τὸν μὲν καταδήσας σχοινίῳ ἀπολέλοιπε, καὶ ἀναχωρεῖ αὐτός· ἡ δὲ τῷ πόθῳ τοῦ τέκνου τείρεται, καὶ φλεγομένη οἰστρᾶται, καὶ βουλομένη λύσασα ἀπάγειν ἐμβάλλει τὰ κέρατα, ἵνα διαξάνῃ τε καὶ διαστήσῃ τὰ δεσμά· ὅταν δ' ἂν τῶν κεράτων ἐς τὴν τῆς σχοίνου συμπλοκὴν διείρῃ, κατέχεται, καὶ πεδηθεῖσα σὺν τῷ μόσχῳ καταμένει, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἀπολύσασα, ἑαυτὴν γε μὴν ἀφύκτῳ τῷ

δεσμῷ περιβαλοῦσα. Ταύτης οὖν ὁ θηρατὴς ἐξελὼν τὸ ἧπαρ αὐτὸ, καὶ τὰ οὔθατα σφριγῶντα ἔτι ἐκτεμὼν, καὶ τὴν δορὰν δείρας, τὰ κρέα ἀφῆκεν ὄρνισι καὶ θηρίοις δαῖτα· τὸν δὲ μόσχον οἴκαδε κομίζει πάντα, ἔστι γὰρ καὶ ἐδωδὴν ἥδιστος, καὶ πῆξαι γάλα παρέξει ὀπὸν δούς.

προσαπερεῖ] Vulgo legitur προσαπαίρειν sine sensu. Gesnerus ἀναστέλλειν χρὴ τὸν ἵππον vel πρῶτον ἐπέχειν δεῖ τι ἵππον. sed haec longius a vulgata lectione abeunt. Felicius conjectando evenit *Abreschius* ad *Aeschylum* III. p. 250 qui προαπερεῖ emendat. ἀπειπεῖν, ἀπειρηκέναι pro defatigari, lassari, vulgata sunt. Igitur cum levicula mutatione *Abreschii* conjecturam recepi.

ταύρει κοινῇ] Ita Mediceus. Vulgo ταύροι· κοινῇ δὲ καί. In seqq. vulgatum ἴλῃ et ἀποντείνῃ ex lege grammatica correxi. Κέρδος pro γέρας debetur alteri Gesneri Codici et Mediceo.

τείρεται] Haec est Gesneri emendatio pro τηρεῖται. Pro ἂν τῶν κεράτων *Trillerus* ἐν τῶν κεράτων legendum censet. Inepte! * Boves Libycos ad genus Antilopum pertinere censet Clar. *Merrem.*

CAPUT XII.

Δράκων θαλάσσιός ἐστι μὲν παραπλήσιος τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα· τήν γε μὴν κεφαλὴν ἔοικε τῷ χερσαίῳ δράκοντι, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος, εἰσὶ γὰρ μεγάλοι καὶ καλοί· καὶ τοῦτο μέντοι, καὶ αἱ γένυς μὲν τοῖς χερσαίοις προσβάλλουσι τὴν ἑαυτῶν ἁμωσγέπως μορφήν· ἔχει δὲ καὶ φολίδας, καὶ τραχεῖαί εἰσι, καὶ τῆς δορᾶς τῆς δρακοντείου οὐ πόρρω δοκοῦσιν, εἴτις προσάψαιτο· ἐκπέφυκε δὲ καὶ κέντρα χαλεπὰ αὐτοῦ, καὶ ἰὸν φέρει τὰ κέντρα, καὶ ἔστι τῷ θίγοντι οὐ χρηστά.

δράκων] *Plinius* XXXII. 11. Draco, qnidam aliud volunt esse dracunculum; est autem gerticulae (ita Codex pro gracculo) similis: aculeos in branchiis habet ad caudam spectantes, sic ut scorpio laedit, dum manu tollitur. Alter draco, de quo *Plinius* IX. sect. 43. draco marinus, inquit, captus atque immissus in arenam, cavernam sibi rostro mira celeritate excavat; quae de serpente marino tradit *Aristoteles* IX. 50. *Rondeletius* apud *Gesnerum* p. 89 draconem et araneum *Plinii* eundem putat esse piscem, a Liguribus, Massiliensibus et Hispanis *aranjo* dictum, a reliquis Gallis Vive, a Siculis et Neapolitanis *Tragina* pro δράκαινα. Is vero est Trachinus draco *Linnaei*, descriptus a *Brünnichio* p. 19. no. 30. Eum *Rondeletius* captum arena se semper obvolvere scribit, adeoque ad eum trahit locum *Plinii* IX. sect. 43. Sed recte monet Gesnerus p. 94 squammas ab Aeliano descriptas non convenire cum dracone *Rondeletii* et *Bellonii*.

CAPUT XIII.

Ζώων δ' ἂν εἴη με εἰπεῖν καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν. Ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς ἐπιδόρπια σιτεῖται οὐ τοιαῦτα, οἷα

δήπου οἱ Ἕλληνες, ὅσοι ἐντραγεῖν αἰτοῦσι φοινίκων τῶν χαμαιζήλων· ἐκεῖνος σκώληκά τινα ἐν τῷ φυτῷ τικτόμενον σταθευτὸν ἐπιδεικνύει, γλύκιστον, ὡς Ἰνδοὶ λέγουσι λόγοι, καί φασιν οἱ τὴν ἡδονὴν τὴν τοσαύτην ἐκ τοῦ σιτεῖσθαι, καὶ ἐμέ γε αἱροῦσι λέγοντες. Ἔπαικλα δέ οἱ καὶ ἐκεῖνά ἐστι· κύκνων τε ὠά, καὶ τὰ τῶν χερσαίων στρουθῶν καὶ χηνῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐ μέμφομαί πω· καὶ κύκνων γε μὴν Ἀπόλλωνι μὲν λατρευόντων, ᾠδικωτάτων δέ, ὡς ἡ φήμη διαρρεῖ, λέγουσα ἐπιβουλεύειν ἐγγόνοις, καὶ διαφθείρειν τὰ ὠά, Ἰνδοὶ φίλοι οὐκ ἔτι.

οὖν εἴη με εἰπεῖν] Haec manifesto corrupta ita emendabat *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 109 ut legeret: *οὖν ἥδομαι εἰπεῖν.*

ὁ τοιαῦτα] Ita malui cum Gesnero legere, quam *σιτεῖται ταῦτα*, et deinceps *ὅσοι* pro *ὅσα*. Post verba *ἐκ τοῦ σιτεῖσθαι* idem addit *πεπειραμένοι*, sed verbum hoc accusativum respuit. Palma intelligitur pumila, Graeciae et Hispaniae indigena, cujus fructus in mensa secunda apponebantur; sed vermis *ἐν τῷ φυτῷ*, in palma Indica nascens intelligendus est. Hodieque Indi in deliciis habent larvam palmarum curculionis assatam, quemadmodum Americani larvam Cerambycis cervicornis *Linnaei* et olim Romani cossum sic dictam, seu larvam scarabaei alicujus aut cerambycis. Itineraria fere omnia hac de re narrant.

Ἔπαικλα] Ita recte Gesnerus pro *ἐπίκλα*, quamquam is *ἐπαίκλια* scripsit. *χερσαίους στρουθοὺς* veterum more struthiocamelos appellat, quod posterius nomen primus eorum scriptorum, qui exstant hodie, *Strabo* adhibuit, docente *Bocharto* Hieroz. II. p. 222.

καὶ κύκνων] Finem capitis lacerum et mutilum variis conjecturis tentavit Gesnerus, primum enim *καὶ* delet; deinde *οὖς ἡ φ.* legit; sed vel sic constructio verborum manca et obscura manet, quod ipse etiam vir doctissimus sensit. Dum Codices medelam huic loco certam afferant, recepi versionem Gesneri.

CAPUT XIV.

Λιβυστίνων γε μὴν περὶ δορκάδων καὶ κεμάδων τῶν ἐκεῖθι εἰπεῖν αἱρεῖ με θυμὸς τὰ νῦν ταῦτα. Ὤκισται μὲν οὖν εἰσιν αἱ δορκάδες, καὶ ὅμως τοὺς ἵππους τοὺς Λίβυας οὐ διαδιδράσκουσι. Λαμβάνονται δὲ καὶ ἄρκυσι. Καὶ εἰσὶ μὲν λευκαὶ τὴν γαστέρα, καὶ αὐταῖς ἤδε ἡ χρόα ἐς τὰς λαπάρας ἄνεισι· παρ' ἑκάτερα δὲ τῆς νηδύος μέλαιναι ταινίαι καθέρπουσιν αὐταῖς, ξανθαί γε μὴν τὸ λοιπὸν σῶμά εἰσι· μακραὶ τοὺς πόδας, μέλαιναι τὸ ὄμμα, τὴν κεφαλὴν κέρασι κεκοσμημέναι, τὰ ὦτα αὐταῖς εἰσι μήκιστα. Ἥγε μὴν καλουμένη καὶ ὑπὸ τῶν Ποιητῶν

κεμὰς δραμεῖν ὠκίστη, θυέλλης δίκην· ἰδεῖν δὲ ἄρα πυῤῥόθριξ καὶ λασιωτάτη, τὴν δὲ οὐρὰν λευκὴν ἔχει· εἴκασται δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κυανοῦ βαφῇ, τὰ δὲ ὦτα τριχῶν ἀνάπλεως βαθυτάτων· τὰ κέρατά τε αὐτῆς ἀντία καὶ ὡραῖα, ὡς ἐπιέναι μὲν τὴν θήραν, ἐν αὐτῷ δὲ καὶ φοβεῖν ἅμα καὶ βλάπτεσθαι καλήν. Αὕτη δὲ ἄρα ἡ κεμὰς οὐκ ἐπὶ τῆς γῆς μόνης τὴν τῶν ποδῶν ὠκύτητα ἀποδείκνυται· ἀλλὰ ἐμπεσοῦσα καὶ εἰς ῥεῦμα ποταμοῦ, ταῖς χηλαῖς τῶν ποδῶν, ὡς εἰπεῖν, ἐρέττουσα, εἶτα μέντοι διακόπτει τὸ ῥεῦμα· χαίρει δὲ καὶ ἐν λίμνῃ νήξασθαι, καὶ ἐνταῦθά τοι καὶ τροφὴν ἔχει, τεθηλός τε ἀεὶ θρύον καὶ κυπέρου δειπνεῖ· οὐκοῦν καὶ τὴν γαστέρα ἦρος ἀρχομένου πεπληρωμένην ὑπολαπάττει, καὶ ταῦθ' ὅτ' ἂν καθῆκε, καὶ μέντοι καὶ ἐξέθρεψε τὰ ἑαυτῆς βρέφη ἡ κεμάς.

καὶ εἰσὶ μὲν λευκαί] Haec est probabilis Gesneri emendatio pro scriptura vulgari: καὶ οἷς μὲν ὂν καὶ τὴν γαστέρα. Pro sequenti κεκοσμημέναι idem malebat κεκορυσμέναι, quod non necesse est. Hanc vero Libycam dorcadem, qualis ex Gesneri conjectura pingitur, de antilope Dorcade interpretatur Celeberr. *Pallas* Spicileg. Zoolog. I. no. 8. p. 11. vers. germanicae.

βλάπτεσθαι καλήν] Obscura haec Gesnero merito visa sunt. *Gyllius* omisit, ut fere pleraque hujus capitis corrupta loca. *Trillerus* βλέπεσθαι καλήν emendat; quae quidem emendatio inter paucas ejus viri conjecturas adeo mihi elegans et probabilis videbatur, ut paene recepissem. Sed nescio quo fato is emendationem suam male interpretatur, ut ascendere possit fera, eoque ipso simul et metum incutiat et pulchra videatur. Sed ἐπιέναι est hostem aggredi, pugnae se sistere; deinde τὴν θήραν interpretatur, quasi τὴν θῆρα legeretur; quae quidem lectio et mihi probatur. De ipso animali omitto Gesneri suspiciones; κεμὰς enim videtur celeberrimo *Pallas* Spicileg. Fascicul. I. p. 8 antilope redunca no. 4 ibidem descripta.

ὅτ' ἂν καθῆκε] Versio brevius: postquam jam suos foetus enutrivit. Mihi locus hic sanus non videtur.

* Δορκὰς haec cum Antilope Dorcade non magis quam cum Kevella et *Plinii* strepsicerote convenire videtur Clariss. *Merrem*. *Plinii* enim strepsicerotem minime in cervicapram aut strepsicerotem recentiorum quadrare, magis vero cum dorcade *Aeliani* aut ad Pygargum *Pallasii*. Idem Vir doctissimus Κεμάδα *Aeliani* negat esse Antilopem reduncam, quod ea cornua ad nocendum non apta nec pulchra, nec denique caudam albicantem habeat. Putat itaque potius *Aeliani* verba ad strepsicerotem aut cervicapram pertinere. Utrique color rufus, corpus hirsutum, et cauda huic apice, illi tota albicans; cornua insuper magna, fortia, atque in antica capitis parte sita. Ita enim interpretatur ἀντία, non in adversum inflexa. Obstant tantummodo Cervicaprae irides ex fusco flavescentes, et strepsicerotis patria, Caput bonae Spei.

CAPVT XV.

Μύρος δ' ἄρα καὶ ἰχθὺς πυνθάνομαί ἐστιν· ἐξ ὅτου μὲν σπάσαντος τὴν ἐπωνυμίαν ἐκείνου, εἰπεῖν οὐκ οἶδα, κέκληται γοῦν ταύτῃ. Λέγουσι δὲ αὐτὸν εἶναι θαλάττιον ὄφιν. Ὀφθαλμὸς δὲ ἄρα ὁ τούτου ὁπότερος οὖν ἐξαιρεθεὶς, καὶ περίαπτον γενόμενος, ἀπαλλάττει ξηρᾶς ἄνθρωπον ὀφθαλμίας· ἔστι δέ φασι τῷδε ἄρα μύρῳ τόδε, ἀναφύεται ὀφθαλμὸς ἕτερος. Δεῖ δὲ αὐτὸν ἀπολῦσαι τὸν ἰχθὺν ζῶντα, ἢ μάτην τὸν ὀφθαλμὸν ἔχων φυλάττεις.

μύρος] Codex alter Gesneri *μύρων*. Deinceps malim *σπάσας τὴν ἐπωνυμίαν ἐκεῖνος*. Similis fere superstitio apud *Plinium* XXIX. sect. 38 serpentis oculum dextrum adalligatum contra epiphoras prodesse, si serpens viva dimittatur. Differentiam myri a muraena docuit *Aristoteles* H. A. V. 10. et ex eo *Athenaeus* VII. p. 312. et *Plinius* IX. cap. 23. ubi vide *L. Th. Gronovium* p. 87. *Rondeletius* ap. *Gesnerum* p. 681 serpentem a Monspeliensibus vocari tradit. Est is Muraena myrus *Linnaeo*. Dorion apud Athenaeum l. c. duo myri genera statuit, alterum *μελανίζοντα*, alterum *ὑποπυρρίζοντα*; quae differentia nescio sexus an speciei sit.

CAPVT XVI.

Αἶγες ἄγριοι τὰς Λιβύων ἄκρας ἐπιστείβοντές εἰσι κατὰ τοὺς βοῦς τὸ μέγεθος ἰδεῖν. Τούς γε μὴν μηροὺς, καὶ τὰ στέρνα, καὶ τοὺς τραχήλους κομῶσι θριξὶ δασυτάταις, καὶ σὺν τούτοις καὶ τὴν γένυν, τὰ μέτωπα μὲν ἀγκύλοι καὶ περιφερεῖς, καὶ τὰ ὄμματα χαροποὶ, σκέλη δὲ αὐτοῖς ἐστι κολοβά· κέρατα μετὰ τὴν πρώτην συμφυὴν ἀλλήλων ἀπηρτημένα καὶ πλάγια· οὐ γάρ τοι που κατὰ τοὺς ὀρειβάτας αἶγας τοὺς ἄλλους ὀρθά ἐστι, κάτεισι δὲ ἐγκάρσια, καὶ εἰς τοὺς ὤμους προήκοντα, οὕτως ἄρα μήκιστά ἐστιν. Ἐκ δὲ τῶν λόφων τῶν ὑπεράκρων, οὓς ἐρίπνας οἵγε νομευτικοὶ φιλοῦσιν ὀνομάζειν ποιητῶν παῖδες, ῥᾳδίως εἰς ἕτερον πάγον πηδῶσιν· ἁλτικώτατοι γὰρ αἰγῶν ἁπάντων οἵδε εἰσίν. Εἴγε μὴν καὶ πέσοι τις, πορρωτέρω τοῦ ὑποδεξομένου ὄντος αὐτὸν, ἢ ὡς ἐκεῖνον ἐφικέσθαι, τὸ δὲ ἄρα μελῶν περίεστι τοσοῦτον κράτος, ὡς ἀσινῆ μένειν κατενεχθέντα αὐτόν· θραύει γοῦν οὐδὲ ἕν, εἰ καὶ πέσοι κατὰ ῥωγάδος, οὐ κέρας, οὐ βρέγμα· ἔστι δὲ καρτερὰ καὶ προσομοία ταῖς πέτραις ἀντιτυπία. Οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν τούτων ἐν ταῖς ἀκρωρείαις αὐταῖς ἄρχουσι, καὶ ἀκον-

τίοις, καὶ ποδάγραις αἱροῦνται, σοφίᾳ δὲ ἄρα τῇτε ἄλλῃ κυνηγέταις ἀνδράσι, καὶ γοῦν καὶ ἀποθηρίασιν. Θηρῶνται δὲ καὶ ἐν πεδίοις, καὶ φυγεῖν ἐνταῦθα ἀσθενεῖς εἰσιν· αἱρήσει γοῦν αὐτοὺς καὶ ὅς τις ἐστὶ βραδὺς τοὺς πόδας. Ἦν δὲ ἄρα ἀγαθὸν καὶ δορά τε καὶ κέρατα· ἡ μὲν δορὰ ἐν χειμῶσι τοῖς σφοδροτάτοις τὸν κρυμὸν οὐ πελάζει καὶ νομευτικοῖς ἄρα, καὶ ὑλουργοῖς ἀνδράσι· κέρατα δὲ ἐκεῖνα ἀρύσασθαι καὶ πιεῖν ἐκ ποταμοῦ παραῤῥέοντος, ἢ πηγῆς τινος ἀνατελλούσης, ἐν ὥρᾳ θερείῳ χρηστά, καὶ δίψος ἀκέσασθαι λυσιτελῆ· παρέχει γὰρ ἀμυστὶ πιεῖν τῶν ἀδρῶν κυλίκων μεῖον οὐδέν, ἕως καὶ αὔξειν τὸ ἆθμα, καὶ σβέσαι τὸ ὑπεκκαῖόν τε πᾶν καὶ τὸ ἀναφλέγον. Οὐκοῦν εἰ τὰ ἔνδον καθαρθείη ὑπό τινος ξέειν εἰδότος κέρατα, καὶ τρία μέτρα ῥᾳδίως αὐτοῖν δέξεται τὸ ἕτερον ἄν.

ἀπηρτημένα] Ita Mediceus cum *Gyllio* pro ἐπηρτημένα. Ex eodem Mediceo initio capitis vulgatum ἄγριαι mutatum est. Ceterum capras has Gesnerus ibices interpretatur, et ex *Leone* Africano admonet boves Africae parvos esse.

ἐρίπνας] Pro vulgato ἐπιπλὰς *Bocharti* Hieroz. I. p. 918 emendationem damus. Vocem enim poeticam ponere voluit Aelianus.

περίεστι τοσοῦτον] Restitui veterem lectionem; male Gronoviana περίεστι praefert. In seqq. vulgatum θραύει δὲ ex Mediceo mutatum est.

ἀποθηρίασιν] Codex alter Gesneri et Mediceus αἰγοθηρίασιν. Quid in hac scriptura lateat, conjiciendo non assequor. Sed et verba illa τῇ τε ἄλλα κυνηγέταις ἀνδράσι manca et corrupta censeo. Deinceps αἱρήσει γοῦν αὐτοὺς scriptura Medicei est pro αἱρήσει δὲ καὶ ὅτις.

ὁ πελάζει] Haec corrupta sunt. An ἀποσέγει? ut supra X. 4. An potius ἀπελαύνει? Sequens ἀνατελλούσης debetur ingenio Gesneri pro ἀναστελλούσης, uti etiam ἁδρῶν pro ἀνδρῶν. Sed Mediceus etiam ἀδρῶν praefert.

εἰδότες κέρατα] Sic scripsi pro κερατοφόρου, quod qui ferre potest, ipse dignus erat eo nomine. Gesnerus κερατοξόου vel κερατουργοῦ malebat. Mecum sentit etiam *Triller*; ad κέρατα ξέειν εἰδότες librarius adscripserat in margine κερατοξόου, quod vocabulum deinde locum τοῦ κέρατα occupavit. Sed mirum est acumen *Trilleri* in eo, quod post κέρατα reponi voluit, vocabulo, φόρου aut φόρτου. * Caprae hae silvestres eaedem videntur Cel. *Merrem* cum Tragelapho *Plinii*. Utrumque vero animal idem esse putat cum Antilope Lervia *Pallas*, certe the *Serwee* *Schaw* Travels p. 170. Forte etiam Λιβυκοὶ βόες supra c. 11. itidem cum hac specie conveniunt.

CAPUT XVII.

Εἰσὶ δὲ ἄρα καὶ χελῶναι θρέμμα Λιβύης, οὐλόταται ὅσα ἰδεῖν, ὄρειοι δὲ αὗται, καὶ ἔχουσι τὸ χελώνειον εἰς βάρβιτα ἀγαθόν.

βάρβιτα] Ita Mediceus pro *βάρβιτον*. Sed quid sibi vult *ἐλόγαται*? *Gyllius* aspectu crispissimae posuit in versione, quod absurdum est. Monuerunt etiam Anatomici Parisienses in Descriptione testudinis Indicae, qui malunt haec reddere: *aspectu admodum torvo*, quemadmodum *Pacuvius* testudinem truci esse aspectu dixerit. Quae quidem interpretatio etsi vulgata melior, et ipsa tamen dubitationi obnoxia est.

CAPUT XVIII.

Ἵππος ὅταν τέκῃ, τοῦ βρέφους ἐκπεφυκυῖαν σάρκα οὐ πολλὴν, ἀλλὰ ὀλίγην, ἀπηρτῆσθαι οἱ μὲν κατὰ τοῦ μετώπου φασὶν, οἱ δὲ κατὰ τῆς ὀσφύος, ἄλλοι γε μὴν κατὰ τοῦ αἰδοίου· ταύτην οὖν ἀποτραγοῦσα ἀφανίζει, καλεῖται δὲ τὸ σαρκίον τοῦτο ἱππομανές. Οἴκτῳ δ' ἄρα τῆς φύσεως, καὶ ἐλέῳ ἐς τοὺς ἵππους, δρᾶται τοῦτο· εἰ γὰρ ἀεί φασι καὶ διὰ τέλους προσήρτητο ἐκεῖνο, εἰς οἶστρον ἂν ἀκατασχέτου μίξεως ἐξήπτοντο οἵτε ἄρρενες, καὶ αἱ θήλειαι αὐτῶν. Ἔστω δὲ καὶ εἰ δοκεῖ ἱππίου Ποσειδῶνος ἢ Ἀθηνᾶς Ἱππίας τοῦτο δῶρον ἵπποις δοθὲν, ἵνα αὐτοῖς τὸ γένος διαμένῃ, μὴ δὲ ἀφροδισίων λύττῃ διαφθείρηται. Ἴσασι δ' ἄρα ἱπποφορβοὶ τοῦτο εὖ καὶ καλῶς, καὶ ἐάν ποτε δεηθῶσι τοῦ προειρημένου σαρκίου εἰς ἐπιβουλήν τινος, ὡς ἐξάψαι οἱ ἔρωτα, τὴν ἵππον κύουσαν παραφυλάττουσι, καὶ ὅταν τέκῃ παραχρῆμα ἁρπάζουσι τὸ πωλίον, καὶ ἀποκόπτουσι τὴν προειρημένην σάρκα, καὶ εἰς ὁπλὴν ἐμβάλλουσιν ἵππου θηλείας (ἐνταυθοῖ γὰρ καὶ μόνως ἂν φυλαχθείη καλῶς καὶ ἀποθησαυρισθείη) τὸν δὲ πῶλον ἀνίσχοντι τῷ ἡλίῳ καταθύουσιν· οὐ γὰρ ἔτι θηλάζει ἡ μήτηρ αὐτὸν τὸ γνώρισμα ἀφῃρημένον, καὶ τῆς εὐνοίας οὐκ ἔχοντα τὴν ὑπόθεσιν, ἐκ γάρ τοι τοῦ κατατραγεῖν τὴν σάρκα ἡ μήτηρ φιλεῖν τὸ βρέφος ἰσχυρῶς ἄρχεται. Ὅστις δ' ἂν κατά τινα ἐπιβουλὴν ἀνὴρ ἐκείνου γεύσηται τοῦ σαρκίου ἔρωτι καὶ μάλα γε ἀκρατεῖ συνέχεται, καὶ ἐμφρύγεται, καὶ βοᾷ· καὶ ἀκατασχέτως ὁρμᾷ καὶ ἐπὶ παιδικὰ αἴσχιστα, καὶ ἐπὶ γυναῖκα ἀφήλικα καὶ ἀπρόσωπον, καὶ μαρτύρεται τὴν νόσον, καὶ τοῖς ἐντυχοῦσιν, ὅπως ἐξοίστρηται, λέγει· καὶ λείβεται μὲν τὸ σῶμα καὶ φθίνει, ἐλαύνεται δὲ τὴν ψυχὴν ἐρωτικῇ μα-

νίᾳ. Ἀκούω τοίνυν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ τὴν ἵππον τὴν χαλκῆν, ἧς ἐρῶσιν ἵπποι, καὶ ἐπιβαίνονται, καὶ ἐγχρίμπτεσθαι ἐθέλουσι, καὶ χρεμετίζουσι θεασάμενοι χρεμέτισμα ἐρωτικὸν, ἔχειν τὴν ἐκ τοῦδε τοῦ ἱππομανοῦς ἐπιβουλὴν τὴν ἐν τῷ χαλκῷ γεγοητευμένῳ λανθάνουσαν, καὶ κρυφίῳ τινὶ μηχανῇ τοῦ τεχνίτου ἐπιβουλεύειν ἐν τῷ χαλκῷ τοῖς ζῶσι· μὴ γὰρ εἶναι τοσαύτην ἀκρίβειαν, ὡς οὕτως ἐξ αὐτῆς ἀπατᾶσθαι καὶ ἐξοιστροῦσθαι τοὺς ἵππους τοὺς ὁρῶντας. Καὶ ἴσως λέγουσί τι οἱ λέγοντες, ἴσως δὲ οὐδὲν λέγουσι· ἃ δ' οὖν ἤκουσα, καὶ ὑπὲρ τούτων εἶπον.

ἱππομανὲς] Locus classicus est *Aristotelis* H. A. VI. 18 et 22. Cf. et supra III. 17. et Interpetes *Virgilii* ad Georg. III. 280 et ad Aeneid. IV. 515. Rem omnem egregie explicuit clarissimus *D'Aubenton* in *Mémoires* de l'Académie des Sciences Année 1751. Conf. illustris *Buffoni* Hist. naturalis equi T. I. p. 60. vers. Berolin. et *Georg. Hartmanni Pferde- und Maulthierzucht* p. 196-198.

τὴν χαλκῆν] Ita scripsit Gronovius. Vulgo ἐν τῷ χαλκῷ. Codex alter Gesneri et Mediceus τὸν χαλκόν. Sequens ἐγχρίμπτεσθαι eodem sensu occurrit supra IV. 7. ubi ex Mediceo scriptura ἐγχρίπτεσθαι mutata est a Gronovio. Igitur ut Aelianus sibi constet ubique, eandem hic scripturam expressi. Verbum *Herodoteum* illustrat *Valckenair* p. 331. — Rem ipsam narrat etiam *Plinius* XXVIII. sect. 49. nam hippomanes tantas in veneficio vires habet, ut affusum aeris mixturae in effigiem equae Olympicae, admotos mares equos ad rabiem coitus agat.

CAPVT XIX.

Λέγεται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ λίμνη εἶναι ζέοντος ὕδατος, καὶ ἐν τῷδε τῷ ὕδατί φασιν ἰχθύας ζῆν, καὶ νήχεσθαι, καὶ τροφῆς ἐμβληθείσης ἀναπάλλεσθαι πρὸς τὴν τροφήν· εἰ δέ τις αὐτοὺς εἰς ὕδωρ ἐμβάλῃ ψυχρὸν, ὅτι ἀποθνήσκουσι, καὶ τοῦτο προσακήκοα.

ὕδωρ ψυχρὸν] Itaque in hos egregie convenit lepidum Xenophanis dictum apud *Plutarchum* contra Stoicos p. 1084. E. Ξενοφάνης διηγουμένου τινὸς ἐγχέλεις ἑωρακέναι ἐν ὕδατι θερμῷ ζώσας, οὐκοῦν εἶπεν ἐν ψυχρῷ αὐτὰς ἑψήσομεν. In multis Africae thermis pisciculos vivere vidit *Schaw* Itinerarii p. 134. 169. quos percas et barbos nominat. In insulae *Luçon* aquis calidis pisces natantes cum plantis vegetis vidit *Sonnerat*, et testatur in Itineratio suo p. 17. versionis germanicae. Ranas in thermis Pisanis degentes commemorat *Spallanzani* Opuscules de Physique animale et végétale T. I. p. 55. cf. etiam ibid. p. 101. Haec quidem testimonia fidem narrationis Aelianeae satis confirmant.

CAPVT XX.

Λέγουσι δὲ ἄνδρες ἁλιεῖς ἐπιστήμονες, τὴν τοῦ ἱπποκάμπου γαστέρα εἴτις ἐν οἴνῳ κατατήξει ἕψων, καὶ

τῦτο δοίη τινὶ πιεῖν, Φάρμακον εἶναι τὸν οἶνον ἄηθες ὡς πρὸς τὰ ἄλλα Φάρμακα ἀντικεινόμενον· τὸν γάρ τοι πιόντα αὐτῦ πρῶτα μὲν καταλαμβάνεσθαι λυγγὶ σφοδροτάτῃ, εἶτα βήττειν ξηρὸν βῆχα, καὶ ςρεβλῦσθαι μὲν, ἀναπλεῖν δὲ αὐτῷ ὐδὲ ἓν, διογκῦσθαι δὲ καὶ διοιδαίνειν τὴν ἄνω γαςέρα, θερμά τε κεφαλῆς ἐπιπολάζειν ῥεύματα, καὶ διὰ τῆς ῥινὸς κατιέναι λεπτὰ, καὶ ἰχθυηρᾶς ὀσμῆς προσβάλλειν· τὺς δὲ ὀφθαλμὺς ὑφαίμυς αὐτῷ γίνεσθαι καὶ πυρώδεις, τὰ βλέφαρα δὲ διογκῦσθαι, ἐμέτων δὲ ἐπιθυμίαν ἐξάπτεσθαί φασιν, ἀναπλεῖ δὲ ὐδέν. Εἰ δὲ ἐκνικήσαι ἡ φύσις, τὸ μὲν εἰς θάνατον σφαλερὸν παριέναι, εἰς λήθην δὲ ὑπολισθαίνειν καὶ παράνοιαν· ἐὰν δὲ εἰς τὴν κάτω γαςέρα διολισθῇ, μηδὲν ἔτι εἶναι, πάντως δὲ ἀποθνήσκειν τὸν ἑαλωκότα. Οἱ δὲ περιγενόμενοι εἰς παράνοιαν ἐξοκείλαντες, ὕδατος ἱμέρῳ πολλῷ καταλαμβάνονται, καὶ ὁρᾶν διψῶσιν αὐτὸ, καὶ ἀκύειν λειβομένυ· καὶ τῦτό γε αὐτὺς καταβαυκαλᾷ, καὶ κατανυςάζει. Καὶ διατρίβειν φιλῦσιν ἢ παρὰ τοῖς ἀεννάοις ποταμοῖς, ἢ αἰγιαλῶν πλησίον, ἢ παρὰ κρήναις, ἢ λίμναις τισί· καὶ πιεῖν μὲν ὐ πάνυ γλίχονται, ἐρῶσι δὲ νήχεσθαι, καὶ τέγγειν τὼ πόδε, ἢ ἀπονίπτειν τὼ χεῖρε. Οἱ δὲ ὐκ αὐτὴν τὴν τῦ ἱπποκάμπυ γαςέρα τύτων αἰτίαν εἶναί φασιν· ἀλλὰ νέμεσθαί τι φυκίον τὸ ζῶον πικρὸν δεινῶς, ἐξ ὗ τὴν ποιότητα εἰς ἐκείνην μεταχωρεῖν. Εὑρέθη δὲ ἄρα καὶ εἰς σωτηρίαν ἱππόκαμπος ἐπιτήδειον ἀγχινοίᾳ παλαιῦ μὲν ἁλιέως, σοφῦ δὲ τὰ θαλάττια· ἦν Κρὰς ἁλιεὺς γέρων, καὶ παῖδας νεανίας εἶχε, καὶ τύτυς ἁλιέας. Οὐκῦν συνηνέχθη τὸν μὲν πρεσβύτην ἱπποκάμπυς θηρᾶσαι μετὰ καὶ ἄλλων ἰχθύων, τὺς δὲ νεανίας δηχθῆναι ὑπὸ κυνὸς λυττώσης, τῷ πρώτῳ δηχθέντι τῶν ἄλλων ἀμυνόντων, καὶ τῷ αὐτῷ πάθει περιπεσόντων. Οἱ μὲν ὖν ἔκειντο Μηθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς ταῖς ἠιόσιν (ἔςι δὲ αὕτη κώμη, ὥς φασιν) οἱ δὴ θεώμενοι συνήλγυν τῷ πάθει,

καὶ τὴν κύνα ἀποκτεῖναι προσέταττον, καὶ τὸ ἧπαρ δοῦναι τοῖς νεανίαις ὡς φάρμακον τοῦ κακοῦ, καταφαγεῖν· οἱ δὲ ἐς τὸν τῆς Ῥοκκαίας οὕτω καλουμένης Ἀρτέμιδος ἄγειν, καὶ αἰτεῖν ἴασιν παρὰ τῆς θεοῦ· ὁ δὲ γέρων, καὶ μάλα ἀδεῶς τε καὶ ἀτρέπτως, ταῦτα μὲν ἐπαινῶν τοὺς συμβουλεύσαντας εἶα, τῶν δὲ ἱπποκάμπων τὰς γαστέρας ἐκκαθάρας, καὶ ἐκβαλὼν, τοὺς μὲν ὤπτησε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς προσενέγκασθαι· τοὺς δὲ συντρίψας εἰς ὄξος καὶ μέλι, καὶ τὰ ἕλκη περιπλάσας τούτοις τὰ τοῦ δήγματος, εἶτα τῆς τῶν νεανιῶν ἐκράτησε λύττης τῷ πάθῳ τοῦ ὕδατος, ὅνπερ οὖν οἱ ἱππόκαμποι αὐτοῖς ὑπεξῆπτον· καὶ τόνδε τὸν τρόπον τοὺς παῖδας ἰάσατο, ὀψὲ μέν τοι.

καταλαμβάνεσθαι] Ita legendum vidit etiam *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 277. aut καταλαμβάνειν, quae vulgata est scriptura, λύγγα σφοδροτάτην. Vulgo πρῶτον — σφοδροτάτῳ legitur, quae ex Mediceo mutavit Gronov.

ἀνακλεῖν] *Triller* ἀποκλεῖν emendat. Sed vulgatam lectionem recte tuetur *Abresch* l. c. p. 278 et Dilucidat. Thucyd. p. 363. Ejusdem pretii est altera *Trilleri* emendatio, in seqq. φανερὸν pro σφαλερὸν legentis. Genitivus ὀσμῆς a προσβάλλειν pendet. Similiter infra cap. 27 κρέα ὀπτὰ κνίσσης προσβάλλοντα. XV. 2 πνεύματος προσβολήν. De tertia persona in προσέβαλε et προσέπνευσε exempla collegit *L. Bos* Ellips. Graec. p. 250. Similiter *Nicander* versu 525 οἷόν τ' ἀσφάλτου ἀπερεύγεται sc. ὀσμήν. Conf. *Casaubon* ad *Strabonis* XV. p. 1050.

ἐκνενίκηται] Hanc formam el postulabat pro ἐκνενίκησεν. Phrasis μηδὲν ἔτι εἶναι, de homine nullius pretii, de eunuchis et similibus dicitur, de desperatis aegris dici non memini.

διψῶσιν αὐτὸ, καὶ ἀκούειν] Ita cum *Gyllio Gesnerus*. Vulgo διψῶσιν ἀκούειν αὐτοὺς, καὶ ἀκούειν. In seqq. *Triller* πικρότητα pro ποιότητα.

Κράνς] *Gyllius* Κρῆς interpretatur, de patria, quod et mihi placet. Deinde cum Gesnero scripsi ἐς τὸν τῆς Ῥοκκαίας scilicet ναὸν, pro ἐκ τῆς Ῥοκκαίας. Nomen deae sic scriptum exhibet Codex alter Gesneri cum Mediceo. Cf. supra ad XII. 22. Ceterum de hippocampo eadem post Aelianum tradunt *Aetius* et *Philes*, quorum loca comparavit *Gesnerus* Historia Aquatil. p. 494. Intelligi videtur Syngnathus hippocampus *Linnaei*.

CAPVT XXI.

Ὑπὲρ οὖν θαλαττίων μὲν κυνῶν εἴρηται ἡμῖν καὶ πολλά. Κύνες δὲ οἱ ποτάμιοι ἰδεῖν μέν εἰσι κατὰ τοὺς κύνας τοὺς χερσαίους τοὺς μικροὺς, λάσιοι δέ εἰσι καὶ τὴν οὐράν. Λέγονται δὲ τῷ μὲν αἵματι νεῦρα ἀνθρώπων διοιδαίνοντα πραΰνειν, ἢ ἔχειν ὕδατι καὶ ὄξει ἀναμιχθέντι. Ἡ δορὰ δὲ ὑποδήματα δίδωσιν ἀγαθὰ, καὶ ταῦτα νεύρων χρηστὰ, ὥς φασιν.

ἢ ἔχειν] Codex alter Gesneri ἢ ἐγχεῖν. Vnde pronum est legere πραΰνειν ἐγχυθέντι ὕδατι καὶ ὄξει ἀναμ. *Triller* legit: ἢ ἐγχυθέντι ὕδατι, ἢ ὄξει ἄν. Canes fluviatiles Gesnerus lutras interpretatur, ad h. l. et in Histor. Quadrup. p. 775 affert locum *Aetii* Tetrab. I. Serm. I. cap. 178 ubi castoris et canis fluviatilis testes commendantur ad morbos. *Bochart* Hieroz. II. p. 794 monet praeterea castorem etiam canem Ponticum olim fuisse dictum. * Κύων ποτάμιος hic magnitudine melius cum Lutreola convenire videtur Clariss. *Merrem*.

CAPVT XXII.

Θύμαλλον δὲ ἰχθὺν, οὕτω καλούμενον, τρέφει Τέκηνος, ποταμοῦ δὲ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ· καὶ μέγεθος μὲν ὅσον καὶ ἐπὶ πῆχυν προήκει, ἰδεῖν δὲ μεταξὺ λάβρακός ἐστι καὶ κεφάλου. Ἄξιον δὲ αὐτοῦ ἑαλωκότος θαυμάσαι τὴν ὀσμήν· οὐ γάρ τι που προσβάλλει ἰχθυηρὸν ἀέρα κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἀλλὰ εἴποις ἂν διὰ χειρῶν κατέχειν θύμαλλον νεωστὶ τῆς γῆς τρυγηθέντα. Καὶ οὖν καὶ εὔοσμός ἐστι, καί τις οὐκ ἰδὼν τὸ ζῶον, οἰήσεται πόαν ἔνδον εἶναι, τὴν μάλιστα μελιττῶν τροφὴν τὴν προειρημένην, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται. Λίνῳ μὲν αἱρεθείη ἂν ῥᾶστα, δελέατι δὲ καὶ ἀγκίστρῳ οὐχ αἱρήσεις αὐτὸν ῥᾶστα· οὐχ ὑὸς πιμελῇ, οὐ σέρφῳ, οὐ χήμῃ, οὐκ ἰχθύος ἑτέρου ἐντέρῳ, οὐ στρόμβου τένοντι· κώνωπι δὲ αἱρεῖται μόνῳ, πονηρῷ μὲν ζώῳ, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἀνθρώποις ἐχθρῷ καὶ δακεῖν καὶ βοῆσαι· αἱρεῖ δὲ τὸν θύμαλλον τὸν προειρημένον, φιληδεῖ γὰρ αὐτῷ μόνῳ.

οὕτω καλούμενον] Ita Mediceus pro τὸν καλούμενον. Praeter Ticinum fluvium *Ambrosius* in Hexaëmero V. 2. Athesin etiam nominat, et odoris suavitatem commendat. Hodie Padi accolae *Temelo*, *Temalo* et *Temolo* vocant, teste *Belonio* et *Gyllio* apud *Gesnerum* H. A. p. 1173. Cum vero Aelianus herbam apibus gratam pisci nomen dedisse asseveret, planum est eum θύμον νεωστὶ τῆς γῆς τρυγηθέντα scripsisse.

σέρφῳ] Insecto aut verme simili formicae vel culici. Ita Gesnerus ad h. l. Nec mihi liquet, quod insecti genus intellexerint Veteres. κώνωψ etsi plerumque culicem significat, et quamvis susurrus molestus cum morsitatione hic commemorata insectum hoc arguant, vix tamen credibile est, culicem hamo additum fuisse, quo capi solent salmonis species. Intelligendum igitur puto aliud insectorum aquaticorum genus, phryganeum aut ephemerum *Linnaei*, quae aeque ac culices appetunt in cibo salmones. Hodie haec insectorum genera ex plumis lanaque arte assimilata hamo addunt, ut docent loca collecta a *Gesnero* H. A. p. 1208. Totam capturae rationem thymali salmonis *Linnaei*, is enim intelligitur, qualis in Franconia exercetur, accurate descripsit *Schreber* in Appendice ad Libros doctissimi Galli *Du Hamel* de Piscatura T. XI. p. 374. Insecta

arte assimilata in captura farionum nominat ipse *Aelianus* infra XV. 1. Speciem et historiam naturalem salmonis thymali descripsit amicissimus *Bloch Oeconomische Naturgeschichte der Fische* I Vol. p. 158. Odoris suavitatem multi negant se sensisse; sed idem in salmone Eperlano marino accidit, cujus odorem alii cum viola, quidam cum fimo comparant. Cf. idem *Bloch* ibidem p. 182.

CAPVT XXIII.

Ὑπὸ τῷ ποδὶ δὲ τῶν Ἀλπέων ὀρῶν πρὸς ἄνεμον βοῤῥᾶν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ οὕτω κέκληται, γένος δὲ τοιοῦτον ἱππικοὶ ἄνδρες, ἐντεῦθέν τοι πρόεισιν ὁ τῶν Εὐρωπαίων ποταμῶν μέγιστος Ἴστρος, ἐκ πηγῆς μὲν οὐ πολλῆς, ταῖς δὲ τοῦ ἡλίου προσβολαῖς ταῖς πρώταις ἀντίος· εἶτα οἱονεὶ δορυφοροῦντες αὐτὸν, ἅτε τῶν ἐπιχωρίων ῥευμάτων βασιλέα, συνανίσχουσιν οἱ πολλοὶ, καὶ ἀένναον τὸ ῥεῦμα αὐτῶν ἐστι, καὶ ἴσασι μὲν ἑκάστου τὸ ὄνομα οἱ περιοικοῦντες αὐτούς· ὅταν δὲ εἰς τὸν Ἴστρον ἐμβάλωσι, τοῖς μὲν ἡ ἀπὸ γενεᾶς ἐπωνυμία πέπαυται, ἀφίσταταί γε μὴν ἐκείνῳ τοῦ ὀνόματος, καὶ ἐξ αὐτοῦ καλοῦνται πάντες, καὶ συνεκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὔξεινον. Γίνονται δὲ ἐνταῦθα ἰχθύων γένη διάφορα, κορακῖνοί τε, καὶ μύλλοι, καὶ ἀντακαῖοι, καὶ κυπρῖνοι μέλανες οὗτοι, καὶ χοῖροί τε, καὶ ἥσυχοι ἰδεῖν λευκοὶ, πέρκαι τε ἐπὶ τούτοις, καὶ ξιφίαι· πρέπουσι δὲ τῷ ὀνόματι οἱ ἰχθύες οἵδε, καὶ τὸ μαρτύριον· τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα ἁπαλοί τ' εἰσι, καὶ ἄλυποι προσαπτομένῳ· καὶ ὀδόντες οἱ οὐ πάντη σκολιοὶ, οὐδὲ ἀπηνεῖς ἰδεῖν· οὐκ ἄκανθα ἐπὶ τῷ νώτῳ ὀρθὴ ὡς τῶν δελφίνων ἐκπέφυκεν, οὐ κατὰ τὸ οὐραῖον· ὃ δέ ἐστι θαῦμα καὶ ἀκούσαντι καὶ ἰδόντι, ὑπ' αὐτὴν τὴν ῥῖνα, ἐξ ἧς καὶ ἀναπνεῖ, καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτῷ διαῤῥεῖ ἐς τὰ βράγχια, καὶ ἐκπίπτει, εἰς ὀξύ οἱ προήκει ἡ γένυς, καὶ εὐθειά ἐστι, καὶ αὐξάνεται κατ' ὀλίγον εἰς μῆκός τε καὶ πάχος· καὶ κτωμένῳ τῷ ἰχθύϊ συνεπείγεται καὶ ἐκείνη, καὶ ἔοικε τριήρους ἐμβόλῳ. Καὶ δι' ἀπορίαν ἐμπίπτων ὁ ξιφίας ἰχθῦσι, καὶ ἀποκτείνας, εἶτα θοινᾶται, καὶ ἀμύνεται δὲ τῷ αὐτῷ τὰ μέγιστα τῶν κητῶν· καὶ ἀχάλκευτόν γε τοῦτο τὸ ὅπλον προσπέφυκέν οἱ, καὶ τέθηκται φύσει· οὐκοῦν οἵδε οἱ ξι-

φίαι εἰς μέγεθος προήκοντες ἔρχονται καὶ νεὼς ἀντίοι. Καὶ νεανιεύονταί γέ τινες λέγοντες ναῦν Βιθυνίδα ἰδεῖν ἀνασπωμένην, ἵνα αὐτὴ πονήσασα ὑπὸ γήρως ἡ τρόπις τύχη τῆς δεούσης κομιδῆς, ἐκεῖν προσηλωμένην θεάσασθαι τὴν τοῦ ξιφίου κεφαλὴν, αὐτοῦ τοῦ θηρὸς ἐμπήξαντος μὲν τῷ σκάφει τὴν αἰχμὴν τὴν συμφυῆ, ἀποσπᾶσαί τε αὐτὸν πειρωμένου ὑπὸ τῆς ῥώμης τῆς πολλῆς, ἀποσχισθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ τένοντος τὸ πᾶν σῶμα, τὴν δὲ ἀπομεῖναι πεπηγμένην, ὡς ἐνέπεσεν ἐξ ἀρχῆς. Θηρᾶται δὲ οὗτος ἄρα καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ ἐν τῷ Ἴστρῳ, χαίρει δὲ καὶ πικρῷ ὕδατι καὶ γλυκεῖ ῥεύματι.

'Αλπίων ὀρῶν] Ita Mediceus pro 'Αλπαίων. Codex alter Gesneri 'Αλπίων. Quae sequuntur verba, corrupta et mutila esse consentiunt Interpretes, et manifestum est. Desideratur enim nomen gentis, quae ortum Danubii amnis accolebant. Marcomannos adhibet huc *Hagenbuch*, etsi constet Aeliani aevo eos non ad Istri fontes, sed transgressos in Boiohaemo habitasse. Marcomannos hos ex etymologia linguae Celticae ἱππικὸς ἄνδρας intelligi disputat ad h. l. vir doctus; et locum Aeliani ita refingit: ὑπόκεινται Μαρκομανοί· κέκληνται δὲ γένος. aut Μαρκομανοί· οὕτω κέκληνται· γένος δὲ et cet. aut ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ Μαρκομανοί."

μύλλοι] Ita auctore Gesnero scripsi pro μυαλοί. *Oppianus* Halieutic. I. versu 130 μύλως metri causa nominatos in humilibus maris arenosi petris pasci ait. Inter salsamenta Pontica saepiuscule nominatur a scriproribus, sed alii cum coracino eundem, alii diversum statuunt. Vide disputationem *Gesneri* in H. A. p. 352 et p. 729.

μέλανες εἰσι] An haec verba ad reliquos etiam pisces pertinent, quorum mentio antecessit? Dubitationem movet locus *Plinii* XXXI. sect. 19. ubi de piscibus Armeniae nigris et letalibus: quod et circa Danubii exortum audivi, donec veniatur ad fontem alveo appositum, ubi finitur id genus piscium. 'Ηεύχεις pisces nemo alius commemoravit.

ὁ πάντη σκολιοὶ] Ita Mediceus cum altero Gesneri Codice pro πάντας. In sequentibus cum Gesnero ὡς τῶν δελφίνων scripsi pro τῷ τῶν δελφίνων. Delphini proprie sic dicti intelligi non possunt; neque enim illi spinas pinnae dorsalis acutas gerunt. De ipso gladio monet Gesnerus ad h. l. *Aristotelem* apud *Athenaeum* dentes ei omnino negare esse; idem repetit in Historia Aquatil. p. 454. ubi praeterea annotat *Albertum* maxillam inferiorem dentatam ponere. Sed omnes hodie negant Xiphiae gladio *Linnaei* esse dentes. Exemplum gladii seu rostri carinae navium infixi narrat testis fide dignus in *Actis Natur. Curios.* Vol. VIII. p. 199 cujus tamen verosimilis est opinio; omnia illa ossa, de quibus variorum auctorum narrationes exstant, esse ignotae alicujus speciei ex genere gladii, quod ossa illa gladii formam non habent. Novam speciem *Regaleci* nomine designavit *O. F. Müller*, cujus descriptionem accuratam exspectamus. — De respiratione gladii per nares recte etiam dubitat Gesnerus ad h. l.

κητωμένῳ] *Oudendorp* ad *Thomam* M. p. 525 κοντωμένῳ emendat; contra *Wyttenbach* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 70 conjicit legendum: καὶ εἰς κήτους μέγεθος τῷ ἰχθύι συμμάχεται vel συνεξάγεται. Neutri assentiri possum.

δι' ἀπορίαν] Ita cum Gesnero scripsi pro διὰ πορίας. Deinceps ἰχθύει pro

vulgato ἰχθῦς est ex Mediceo, cui accedit Augustanus, teste *Oudendorp.* l. c. Articulum ante θηρὸς idem Mediceus addidit.

πειρωμένου — ἀποσχισθῆναι] Cum vulgata scriptura πειρώμενον — ἐνσχισθῆναι sensum Aeliani non assequatur, non dubitavi Gesneri emendationem recipere, dum Codices meliora suggerant.

CAPVT XXIV.

Θέρους ἐνακμάζοντος τοῦ σφοδροτάτου, οἱ θαλάττιοι κύνες καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, οἷσπερ οὖν ἐστι συμφυὴς ἡ τόλμα, ἔς τε τοὺς αἰγιαλοὺς παραβάλλει, καὶ εὐθὺ τῶν κρημνῶν ἔρχεται, καὶ τὰς ῥοώδεις ἄκρας ὑποτρέχει, καὶ ἐς τοὺς στενοὺς καὶ βαθεῖς εἰσνήχονται πορθμούς· φεύγουσι δὲ τὰ πελάγια ἤδη, καὶ τῆς ἐκεῖ νομῆς τηνικάδε τῆς ὥρας ὑπερορῶσι. Γίνεται δὲ ἄρα τι φῦκος ἐν τοῖς ἕρμασι τοῖς βαθέσι, καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ κατὰ τὴν μυρίκην ἐστὶ, φέρει δὲ καρπὸν τῇ μήκωνι προσεμφερῆ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ὡρῶν τοῦ ἔτους μέμυκε, καὶ ἔστιν ἀντίτυπος καὶ στερεὸς φύσει ὀστρέου· ἀπλοῦταί γε μὴν μετὰ τὰς τροπὰς τὰς θερινὰς, ὥσπερ οὖν αἱ ἐν ῥοδωνιαῖς κάλυκες. Καὶ τὸ μὲν περικείμενον ἔλυτρον φρουρεῖ τὸ ἔνδον, καὶ δίκην ἕρκους ὀστρακῶδες ὂν περιέρχεται, ἰδεῖν γε μὴν ξανθότατόν ἐστι· τὸ δὲ ὑπὸ τούτῳ τῷ χιτῶνι κυάνεόν ἐστι χρόᾳ καὶ χαῦνον, ὥσπερ οὖν πεπρημένη κύστις, διαυγὴς ἄγαν· λείβεταί τε ἐξ αὐτῆς πονηρὸν φάρμακον. Καὶ νύκτωρ μὲν ἐκπέμπει τοῦτο αὐγὴν, πυρὶ ἐοικυῖαν, καί τινας ἀφίησι μαρμαρυγάς· ὑπανατέλλοντος δὲ τοῦ σειρίου, ἔτι καὶ μᾶλλον κατισχύει ἡ τοῦ φαρμάκου κακία. Καὶ ἐντεῦθεν ὅσον ἐστὶν ὑδροθηρικὸν παγκύνικόν οἱ ὄνομα θέμενοι, εἶτα οἴονται τὴν τοῦ ἄστρου ἐπιτολὴν τίκτειν αὐτό. Οἱ θαλάττιοι δ' οὖν κύνες πρὸς τὴν νύκτωρ τοῦ ἄνθους φαντασίαν τὴν φλογώδη εἶτα ἐμπεσόντες, ὥσπερ οὖν εἰς ἕρμαιον τὴν ἔναλον μυρίκην τήνδε, τοῦ φαρμάκου τοῦ μὲν καταλύσαντος αὐτοὺς, τοῦ δὲ καταποθέντος, καὶ ἑτέρου διὰ τῶν βραγχίων αὐτοῖς εἰσθορόντος, εἶτα μέντοι τεθνήκασι, καὶ παραχρῆμα ἀναπλέουσιν. Οἱ τοίνυν δεινότατοι τὰ τοιαῦτα ἀνιχνεύειν τοῦδε τοῦ φαρμάκου ἐκ τῶν κητῶν τῶν προειρημένων, τὸ μὲν ἐκ τῶν μελῶν τῶν λοιπῶν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ

στόματος τοῦ θηρός, φάρμακον ἀθροίζουσι δεύτερον· καὶ καλὸν τοῦτο τῆς καλουμένης χερσαίας ἀγλαοφώτιδος, ὄνομα δὲ αὐτῇ ἄρα ἔθεντο καὶ κυνόσπαστον· καὶ τίς ἡ αἰτία, ἐὰν ὑπομνησθῶ εἰπεῖν, εἴσεσθε εἰσαῦθις.

στερρὸς] Ita recte Gesner pro στερρά. refertur enim ad καρπός. Articulus ante μυρίκην accessit ex Mediceo.

παγκύνικον] Gesnerus ad h. l. πᾶν, κυνικόν. Alias πασκύνικον. Gyllius, puto, cynospastum habet, ut etiam infra vocatur. Alias παγκύνειον. Ad vocem pancynicum versionis Gesnerus, lego, inquit, cynospastum, ut infra quoque; vel cynosphastum potius, ut Gyllius: quod canes marinos occidat. Nam et Aglaophotis terrestris, vel cynosphastus similiter recte dicetur, a canum terrestrium pernicie: vel cynospastus, quod cani alligata extrahatur. Nam φάω, φῶ, occidere significat, σπάω autem trahere. — Mediceus similiter παγκύνειον habet.

ἑρμαῖον] Ita recte Gesnerus pro ἕρμα. In fine capitis Codex alter Gesneri καὶ κακὸν τοῦτο. Gronovius legebat: καὶ καλὸν τοῦτο ὡς καὶ τὸ τῆς κ. et cetera.

CAPUT XXV.

Μυσοὶ δέ, οὐχ οἱ τοῦ Τηλέφου τὸ Πέργαμον κατοικοῦντες Μυσοί, ἀλλ᾽ ἐκείνους τοὺς πρὸς τῷ Πόντῳ μοι νόει τοὺς κάτω, οἵπερ οὖν καὶ τῇ γῇ τῇ Σκυθίδι προσοικοῦσι, τὰς ἐκείνων ἐπιδρομὰς ἀνείργοντες, καὶ τῇ ῥώμῃ τὸν χῶρον τὸν προειρημένον φρουροῦντες πάντα· Ἡρακλείας πλησίον φημί, καὶ τῶν Ναξίου ῥευμάτων τοῦ καλουμένου Τόμεως πλησίον· ἐνταῦθά τοι καὶ τὴν Αἰήτου Μήδειαν οἱ ἐπιχώριοι ὑμνοῦσι τὸ ἔργον ἐκεῖνο ταῖς τῶν Ἀψύρτων τῶν ἀδελφῶν χερσὶ κακαῖς τολμῆσαι, ναὶ μὰ Δία δυστυχῆ φήμην ἐπὶ τῇ Κόλχῳ φαρμακίδι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τοῖς Ἕλλησι τήνδε ᾄδοντες οἱ Μυσοί· ἀλλ᾽ οὗτοί γε θήραν ἰχθύων ἐκείνην θηρῶσιν. Ἀνὴρ Ἰστριανὸς γένος, τὴν τέχνην ἁλιεύς, τῆς τοῦ Ἴστρου ὄχθης πλησίον ἐλαύνει βοῶν ζεῦγος, οὔτι που δεόμενος ἀροῦν οὗτος. Ὥσπερ γάρ φησιν ὁ λόγος, μηδὲν εἶναι βοῒ κοινὸν ἅμα καὶ δελφῖνι· οὕτω τοι φιλία χερσὶν ἁλιέων καὶ ἀρότρῳ πόθεν ἂν γένοιτο; Εἰ γοῦν οἱ καὶ ἵππων παρείη ζεῦγος, τοῖς ἵπποις χρῆται, καὶ τὸν μὲν ζυγὸν ὁ ἀνὴρ φέρει κατὰ τῶν ὤμων, ἔρχεται δὲ ἔνθα οἱ δοκεῖ καλῶς ἔχειν ἑαυτὸν καθίσαι, καὶ ἐν καλῷ τῆς ἄγρας εἶναι πεπίστευκε· τῆς οὖν μηρίνθου στερεᾶς οὔσης καὶ ἀγανακτικῆς τὴν μὲν ἀρχὴν ἐξῆψε μέσου

τῶν ζώων τοῦ ζυγοῦ, ἄδδην δὲ τροφῆς παρατίθησιν ἢ τοῖς βουσὶν, ἢ τοῖς ἵπποις, οἱ δὲ ἐμπίμπλανται· καὶ ἐκεῖνος τῇ μηρίνθῳ κατὰ θάτερα προσῆψεν ἄγκιστρον ἰσχυρὸν, καὶ μέντοι καὶ τεθηγμένον δεινῶς, περιείρας δὲ ἄρα αὐτῷ πνεύμονα ταύρου τεθηραμένου, αὐτὸ μεθῆκε τροφὴν Ἰστριανῷ σιλούρῳ, καὶ μάλα γε ἡδίστην· ὑπὲρ τοῦ συνδέοντος τὸ ἄγκιστρον λίνου ἐξάψας τὸν ἀρκοῦντα μόλυβδον, οἷον ἐς τὴν ἕλξιν εἶναι ἔρμα αὐτῷ. Ὁ τοίνυν ἰχθὺς ὁπόταν αἴσθηται τῆς ταυρείου βορᾶς, παραχρῆμα κατὰ τὴν ἄγραν ὁρμᾷ· εἶτα ὢν ἱμείρει τούτοις ἐντυχὼν ἀθρόως, καὶ περιχανὼν ἄδην καὶ ἀταμιεύτως, τὴν ἐμπεσοῦσάν οἱ κακὴν δαῖτα εἰς ἑαυτὸν σπᾷ· εἶτα ὑφ' ἡδονῆς ἐλιττόμενος ὅδε ὁ γάστρις ἑαυτὸν διαλέληθε τῷ προειρημένῳ περιπαρεὶς ἀγκίστρῳ, καὶ ἀποδρᾶναι τὸ ἐμπεσὸν κακὸν διψῶν τὴν μήρινθον, ὡς ἔχει δυνάμεως, ὑποταράττει τε καὶ κινεῖ. Συνίησιν οὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ἡδονῆς ὑπερεμπίπλαται, εἶτα τῆς ἕδρας ἀνέθορε, καὶ μεθῆκεν ἑαυτὸν ποταμίων τε ἔργων καὶ κυνηγεσίων ἐνύδρων, (ὥσπερ δὲ ἐν δράματι ὑποκριτὴς ἀμείψας προσωπεῖον) ὅδε τὼ βόε ἐλαύνει ἢ τὼ ἵππω, ἀλκὴ δὲ ἄρα καὶ ἡ τοῦ κήτους καὶ ἡ τῶν ὑποζυγίων ἀντίπαλός ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ θὴρ ὁ τοῦ Ἴστρου τρόφιμος ἕλκει κάτω, ὅσον ποτὲ ἄρα τῆς ἐν αὐτῷ ῥώμης ἔχει, καὶ μέντοι ζεῦγος τὸ ἀνθέλκον ἐκτείνει τὴν μήρινθον· ἀλλά οἱ πλέον οὐδὲ ἓν, τῆς γοῦν ἐπ' ἀμφοῖν ἕλξεως ἰχθὺς ἡττᾶται, καὶ ἀπειπὼν ἕλκεται κατὰ τῆς ἠϊόνος. Εἴποι ἂν Ὁμηρίδης δρυῶν στελέχη ἕλκειν ἡμιόνους τινὰς, ὡς ἐπὶ τῇ Πατρόκλου ταφῇ Ὅμηρος ᾄδει ταῦτα δήπου τὰ ὑμνούμενα.

ταῖς τῶν Ἀψύρτων] Loco corrupto ita medebatur Gesnerus ut ἐκεῖνο κατὰ τοῦ Ἀψύρτου τοῦ ἀδελφοῦ legeret; contra *Oudendorp* ad *Thomam* p. 885 πρὸς τὸν Α. τὸν ἀδελφὸν emendabat, sed idem cum Gesnero deinceps φαρμακίδι legit pro φαρμακεῖ. Codex alter Gesneri φαρμακίαις habet. Tomos hodie, ut putant, *Tomiswar* dicitur. De Naxio vide *Valesii* Emendat. V. 15.

ἀγανακτικῆς] Ita edidit Gronovius. Reliquae editiones ἄγαν ἀκτικῆς habent omnes, quod aeque corruptum est. In sequentibus ἄρα ex Mediceo accessit.

τεθηραμένου] *Gyllius* ἀπτημένον interpretatus est.

ποταμίων τε ἔργων] Ex Mediceo vox ἔργων accessit. Sed quid corrupto verbo μεθῆκεν sit substituendum, non excogito. Locus *Homeri*, qui respicitur, exstat Iliadis ψ. 110. * Initio τῇ ῥώμῃ. Haec verba interpretatur *Valesius* Emendat. V. 15. Mesos tanquam in praesidio collocatos totam eam regionem imperio Romano tueri. Legit ergo 'Ρώμῃ. Quod vero *Aelianus* Heracleam in Mesia collocat, id *Valesius* se non facile concedere profitetur. Deinde pro Ναξίῳ legit 'Αξίῳ, nulla addita auctoritate.

CAPUT XXVI.

Ἔστι δὲ ἄρα τῷ Ἴστρῳ καὶ κόλπος οἷος βαθύτατος, καὶ ἔοικε τῇ θαλάττῃ τὴν πολλὴν περίοδον· καὶ μέντοι βάθους εὖ ἥκει ὅδε ὁ κόλπος, καὶ ἐκεῖνο τεκμηριῶσαι ἱκανόν· αἱ ναῦς αἱ φορτίδες, αἱ τὴν θάλασσαν περῶσαι, καὶ ἐνταῦθα κατακολπίζουσι, χρεία τῶν περιοικούντων δηλονότι. Πεφρίκασι δὲ καὶ τοῦτον, ὡς θάλατταν, ὅταν ἀγριαίνηται ὑπὸ τῶν καταπνεόντων ἀνέμων εἰς κύματα ἐξαπτόντων τε αὐτὸν καὶ ἐκμαινόντων. Πεφύκασι δὲ ἄρα ἐν αὐτῷ καὶ νῆσοι, καί τινες μέντοι καὶ τῆς ὄχθης ὑποδρομαὶ, εἰς ἃς ἔστι καταφυγεῖν· ἀλλὰ καὶ ἀκταὶ καὶ ἄκραι προήκουσι, καὶ προσρήγνυται αὐτοῖς, καὶ περισχίζεται κλύδων ἄγριος· ἡνίκα δ' ἂν ἑαυτοῦ μάλιστα ὑποπλησθεὶς, εἶτα εἰς τὴν θάλασσαν οἱονεὶ στενοχωρούμενος ὠθεῖται. Φιλεῖ δ' ἄρα δρᾷν τοῦτο ἤδη τετάρτης ὥρας φθινοπωρινῆς παραδραμούσης, ὑπαρχομένης δὲ τῆς χειμερίου, καὶ ἀκμάσας αὐτὸς πρόεισι πλημμυρῶν· πληθύοντα δ' ἄρα βορρᾶς ἐπωθεῖ αὐτὸν, καὶ ἐξάπτει κατιέναι ἄγριον· καὶ ὁ μὲν καταφέρει μάλα γε κρυμῶδες καὶ σκληρὸν, ὡς εἰς πλοῦν ἀγώγιμον τὸν καθ' ἑαυτοῦ κρύσταλλον· ὁ δὲ ἀντιπίπτει ὁ βορρᾶς αὐτῷ καταπνέων σκληρὸν, οὔκουν αὐτὸν ἐκβάλλειν εἰς τὸ πέλαγος ὠδῖνα, ὡς ἂν εἴποις, ἐπιτρέπει, ἀλλ' ἀναχέων καὶ ἀνωθούμενος ἵστησιν. Ὁ κρύσταλλος οὖν ἐπινηχόμενός τε καὶ ἀναστελλόμενος ἐς βάθος χωρεῖ, καὶ ἀδρύνεται ἐς πολὺ, καὶ ἐντεῦθεν ὑπορρεῖ μὲν ὁ Ἴστρος τὸ γνήσιον ὕδωρ ὁδοῖς, ὡς ἂν εἴποις, κρυπταῖς· τὸ δὲ ἐπίκτητόν οἱ καὶ νόθον ἐπίκειται πεδίου δίκην, καὶ κατὰ τοῦτο τῆς ὥρας τηνικάδε ὁδοιποροῦσιν οἱ τῇδε ἄνθρωποι κατὰ ζεύγη καὶ μονίππους. Ὁποῖα μὲν

ὃν ἐλέγχει τε καὶ βασανίζει τὴν πῆξιν τοῦ ποταμοῦ τοῦδε καὶ τοῦ Θρακίου Στρυμόνος, τὸ πονηρόν τε καὶ δολερὸν θηρίον ἡ ἀλώπηξ, ἀνωτέρω εἶπον. Ὁ δ' οὖν κρύσταλλος ὁ ἐν τῷ Ἴστρῳ καὶ νηὶ φορτηγῷ κατὰ ῥοῦν φερομένῃ περιτραφεὶς, εἶτα ἐπέδησεν αὐτὴν, καὶ οὔτε ἱστίων ἡπλωμένων ἔτι δεῖ, οὔτε πρωράτης τὰ πρόσω βλέπει, οὔτε ὁ τῆς νεὼς ἄρχων ἐπιστρέφει τοὺς οἴακας· πεπήγασι γὰρ, ἐπεὶ καὶ τὸ πᾶν σκάφος τῷ περικειμένῳ κατείληπται δεσμῷ, καὶ ἔοικεν οὐ μὰ Δία νήσῳ· οὐ γὰρ ἔτι τοῖς κύμασι τύπτεται· ἀλλὰ ἐν πολλῷ πεδίῳ λόφῳ τινὶ ἀνεστῶτι, ἢ καὶ ναὶ μὰ Δία σκοπιᾷ, ἢ ἄκρᾳ. Ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ περίοικοι καὶ οἱ ναῦται ἐκπηδῶσι, καὶ κατὰ τοῦ ποταμοῦ θέουσι, καὶ ἁμάξας ἄγουσι, καὶ τὸν φόρτον μετῆραν ἐπὶ τοῦ τέως ὕδατος· καὶ πάλιν μετὰ τὴν χειμέριον ὥραν τοῦ αὐτοῦ φερομένου σφοδρῶς, παραφέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ ἄχθη, καὶ τὸν Ἴστρον πατοῦσι βόες· μένει δὲ ἡ ναῦς, ἔς τ' ἂν ὑπανῇ μὲν τὰ τοῦ κρυμοῦ, καμῇ δὲ ὁ κρύσταλλος καὶ λυθῇ, ἐλευθέρα δὲ τοῦ παραδόξου πείσματος ἡ ὁλκὰς ἀπολυθῇ. Ἐντεῦθέν τοι τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἁλιεῖς μακέλλας λαβόντες, ἔνθα αὐτοὺς ἄγει θυμὸς διακόπτουσι τὴν πῆξιν τοῦ ὕδατος, καὶ τάφρον κυκλοτερῆ ἐργάζονται κατιόντα ἐς τὸ ὕδωρ, εἴποις ἂν ἢ φρέατος εἶναι στόμα, ἢ μεγίστου πίθου καὶ πάνυ γάστριδος. Οὐκοῦν ἰχθύες πολλοὶ τὸν κρυμὸν διαδρᾶναι θέλοντες, οἱονεὶ στέγην ἐπικειμένην, καὶ ποθοῦντες τὸ φῶς, ἀσμένως εἰς τὸ ἀνεῳγμένον στόμιον εἰσνέουσι, καὶ γίνονται πλῆθος ἄμαχοι, καὶ ἐπωθοῦνται ἀλλήλοις, αἱροῦνται δὲ ἅτε ἐν βόθρῳ στενῷ ῥᾳδίως· καὶ πάρεστι λαβεῖν κυπρίνους τε, καὶ κορακίνους ἄδην, καὶ πέρκας, καὶ ξιφίαν, ἀλλ' οὔπω μέγαν, καὶ ἔτι τοῦ κέντρου τοῦ προμετωπιδίου ἄμοιρον· καὶ ἀντακαῖον, καὶ τοῦτον ἁπαλὸν, ἐπεὶ οἵγε μεγάλοι, καὶ προήκοντες τὴν ἡλικίαν, γένοιντο ἂν καὶ κατὰ τὸν θύννον τὸν μέγιστον. Οὗτός τοι καὶ πιότατός ἐστι τὰς λαπάρας καὶ τὴν γαστέρα, καὶ φαίης ἂν ὑὸς οὖθαρ εἶναι θηλαζούσης

βρέφος· δορὰν δὲ ἔχει τραχεῖαν, καὶ μέντοι καὶ τὰ δόρατα λεαίνουσι ταύτῃ δορυξόοι· ὑπὸ δὲ τῷ μυελῷ τοῦδε τοῦ ζώου, ἀρξάμενος ἐκ μέσης τῆς κεφαλῆς, καὶ μέχρι τῆς οὐρᾶς καθήκων, ὑμὴν ὑγρὸς καὶ στενὸς ἔρχεται· τοῦτον οὖν πρὸς τὴν εἵλην αὖον ἐργασάμενος ἕξεις, εἰ θέλεις, καὶ μάστιγας ὡς ἐλαύνειν ζεῦγος ἵππων, ζεῦγος γὰρ ἤ τινι ἢ οὐδὲν διαφέρει. Εἰς μέγεθος δὲ ἤδη προήκων, οὐκ ἂν αὐτὸν θεάσαιτό τις ὑπεκδυόμενον τοῦ κρυστάλλου, καὶ ἐμπίπτοντα εἰς τὴν βόθρον· ἀλλ' ἢ πέτραν ὑπελθὼν πολυσκεπῆ εὗρε, καὶ ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ ἑαυτὸν ἐγκρύψας εἶτα ὑποθάλπει, καὶ μάλα ἀγαπητῶς. Δεῖται δὲ οὔτε πόας τηνικάδε, οὔτε ἰχθύος εἰς βορὰν ἑτέρου· κρυμοῦ δὲ ὄντος, ἀργὸς εἶναι ἐθέλει, καὶ τρέφεται τῇ σχολῇ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πιμελὴν ἐσθίει· ὥσπερ οὖν καὶ οἱ πολύποδες ἐν ἀθηρίᾳ τῶν πλεκτανῶν τῶν ἰδίων παρατραγόντες, ἑαυτοὺς καὶ ἐκεῖνοι βόσκουσι. Χειμῶνος δὲ λήγοντος, καὶ ὑπαρχομένου ἦρος, καὶ ἐλευθέρου τοῦ Ἴστρου ῥέοντος, μισεῖ τὴν ἀργίαν καὶ ἀναπλεύσας, ἐμφορεῖται τοῦ κατὰ τὸ ὕδωρ ἀφροῦ, πολὺς δὲ οὗτός ἐστι. Μορμύροντος δὲ τοῦ ῥεύματος καὶ ὠθουμένου σφοδρότατα, ἐνταῦθά τοι καὶ ἁλίσκεται ῥαδίως, ἐλλοχώντων αὐτῶν τῶν ἁλιέων, καὶ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ἀφρὸν καθιέντων σὺν τῇ ὁρμιᾷ, καὶ τὸ μὲν κρύπτεται ὑπὸ τῇ λευκότητι, καὶ αἴγλῃ τοῦ χαλκοῦ εὐσύνοπτον οἷον οὐκ ἔστι· καὶ διὰ ταῦτά τοι περιχανὼν καὶ λάβρως σπῶν τοῦ προειρημένου σιτίου, καταπίνει τὸν δόλον, καὶ ἀπόλωλεν ἐντεῦθεν, ὅθεν τὰ πρῶτα ἐτρέφετο.

τετάρτης ὥρας] Gesnerus recte emendare videtur τρίτης. Sequentia *Jo. Fr. Gronovius* ita legebat: καὶ ἐξάπτει τὸ ἐκείνου ἄγριον· καὶ ὁ μὲν καταφέρει ὡς εἰς πλοῦν ἀγώγιμον τὸν καθ' ἑαυτοῦ κρύσταλλον· ὁ δὲ ἀντιπίπτει ὁ βορρᾶς αὐτῷ καταπνέων μάλα γε κρυμώδης καὶ σκληρόν.

ἀναχέων] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo. Vulgo ἀναθέων. In seqq. ὁ Ἴστρος τὸ γνήσιον ὕδωρ nescio quomodo defendi possint. Mihi nomen Istri delendum hic videtur. νέθον pro νέθιαν ex altero Gesneri Codice recepit Gronov.

ὁποῖα] Ita cum Gesnero scripsi pro ὁπόσα. In seqq. ipse immutavi leviter vulgatam scripturam: καὶ τῆδε τοῦ Στρ. *Abresch* l. c. p. 435 καὶ τῆδε καὶ τοῦ Στ. emendat.

περιτραφεὶς] Vulgatum περιταφεὶς ita emendandum esse consentiunt Gesner et *Oudendorp* l. c. p. 901. Conf. Cap. 29. In seqq. vulgatum

ἠπλωμένων ἐπὶ δὴ ex Mediceo emendavit Gronov.

νήσῳ] *Gyllius* νηὶ interpretatus est; quae quidem lectio a sensu hujus loci non abhorret.

χειμέριον ὥραν] Ita Mediceus pro χειμερίαν. Haec periodus Gesnero obscura videbatur. Quomodo enim, inquit, exacta hieme, et jam soluta glacie amplius Istrum calcant boves? nisi forte, ut denuo onera ad naves per vadum revehant, ipsum jam calcantes Istrum, non glaciem et nivem, ut hieme. Hanc Gesneri dubitationem *Triller* eximebat emendando: οἱ τὸν Ἴστρον πατοῦντες βόες. Sed hac medicina locus non eget. Effecta enim hieme, cum vis fluminis accrescentis prope est ut glaciem hibernam solvat, boves per glaciem remeantes merces in naves reportant. Apertam Aeliani sententiam miror Gesnerum non vidisse.

κατιόντα ἐς] Ita scripsi cum Gesnero κατιόντες. Aelianus deinceps in eo fallitur, quod pisces ad foramina illa accurrere ait lucis causa; potius enim appetunt aerem.

ἀντακαῖον] *Sopater* ap. *Athenaeum* III. p. 119 ἐδέξατ᾽ Ἀντακαῖον, ὃν τρέφει μέγας Ἴστρος Σκυθαισιν ἡμινηρὸν ἡδονήν. De Antacaeo pisce exstat dissertatio *Jo. M. Gesneri* in Actis Societatis Latinae Jenensis Vol. II. p. 20. quam tamen non legi. Verosimilis est Gesneri aliorumque sententia, qui antacaeum speciem acipenseris *Linnaeani* statuunt. Gesnerus originem nominis repetebat olim a populo Antacum circa Mocotin Colchis vicino; sed hodie in *Plinio* VI. 7. Autacas legimus.

τραχεῖαν] Similiter *Albertus* M. de murca apud *Gesnerum* p. 60 glutinum, inquit, fit ex vesicis piscium praecipue husonis et piscis marini, qui vocatur murca. Idem alibi: pisces quidam corium babent asperum, ut eo arido etiam lignum radatur, ut piscis, quem Flandri maritimi Seerobe nominant, quod est canicula marina: aliquid tale haber muruca et sturio, et quae rostro similia sunt sturioni.

ὑμὴν ὑγρὸς] Nescio an rendinem dorsalem magnum generi acipenserum proprium intelligat, quem exsectum siccant et in usum cibi sub nomine *Wesiga* vendunt hodie populi imperio Russico subjecti teste *Pallas* Itinerar. I. pag. 130. 297. II. p. 342. III. p. 48.

ζυγὸς γὰρ] Gesnerus δέρματος γὰρ emendabat, *Oudendorp* ad *Thomam M.* p. 359 μάστιγος γὰρ ἤ τι οὐδέν.

λάβρως σπῶν] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo. Vulgo ἐσθίων. Ceterum antacaeum hieme latentem in fundo maris seu fluviorum pinguedinem suam depasci, fabula est aeque absurda ac de polypo, de quo vide Var. Histor. I. cap. 1.

CAPUT XXVII.

Ὄνομα φυτοῦ κυνόσπαστος, καλεῖται δὲ ἄρα καὶ ἀγλαοφῶτις ἡ αὐτή, (βούλομαι γὰρ ἐκτίσαι χρέος ὑπομνηθεὶς) ὃ μεθ᾽ ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις διαλέληθε, καὶ οὐκ ἔστι πάντη σύνοπτον· νύκτωρ δὲ ἐκφαίνεται καὶ διαπρέπει, ὡς ἀστήρ, φλογώδης γάρ ἐστι, καὶ ἔοικε πυρί. Οὐκοῦν σημεῖόν τι ταῖς ῥίζαις παραπήξαντες αὐτῆς ἀπαλλάττονται, οὔτε τὴν χρόαν ἔχοντες μεθ᾽ ἡμέραν, εἰ μὴ τοῦτο δρᾶσαι ἐμνημόνευσαν, οὔτε μὴν τὸ εἶδος. Παρελθούσης δὲ τῆς νυκτός, ἥκουσι, καὶ θεασάμενοι τὸ σημεῖον, ὅπερ οὖν κατέλιπον, καὶ γνωρίσαντες, ἔχουσι συμβαλεῖν, ὅτι ἄρα τοῦτο ἐκεῖνό ἐστι, οὗ καὶ δέονται, ἐπεί τοι γε

ἄλλως ὅμοιόν ἐστι τοῖς παρεστῶσι, καὶ οὐδὲ ὀλίγον διαλλάττει αὐτῶν· οὐκ ἀνασπάσουσι δὲ αὐτοὶ τὸ φυτὸν τόδε, ἢ οὐ χαιρήσουσι πάντως, οὐκοῦν οὔτε περισκάπτει τις, οὔτε ἀνασπᾷ· ἐπεὶ καί φασι, τὸν πρώτιστον ὑπ' ἀπειρίας τῆς κατ' αὐτοῦ φύσεως προσαψάμενον, οὐκ εἰς μακρὰν ἀπώλεσεν. Ἄγουσιν οὖν κύνα νεανίαν ἡμέραν ἀτροφήσαντα καὶ λιμώττοντα ἰσχυρῶς, καὶ τούτου σπάρτον ἐξάψαντες εὖ μάλα στερεὸν, καὶ τῆς ἀγλαοφώτιδος τῷ κάτω στελέχει βρόχον τινὰ δύσλυτον προσαρτήσαντες, ὡς οἷοί τέ εἰσι μακρόθεν, εἶτα τῷ κυνὶ προτιθέασι κρέα πάμπολλα ὀπτὰ, κνίσσης προσβάλλοντα· ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φλεγόμενος, καὶ στρεβλούμενος ὑπὸ τῆς κνίσσης, ἐπὶ τὰ προκείμενα ἔναντι κρέα καὶ ὑπ' ὀδύνης αὐτόῤῥιζον ἀνασπᾷ τὸ φυτόν· ἐὰν δὲ ὁ ἥλιος ἴδῃ τὰς ῥίζας, ὁ κύων ἀποθνήσκει παραχρῆμα, θάπτουσι δὲ ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αὐτὸν, καί τινας δράσαντες ἀποῤῥήτους ἱερουργίας, καὶ τιμήσαντες τοῦ κυνὸς τὸν νεκρὸν ὡς ὑπὲρ αὐτῶν τεθνεῶτος. Εἶτα μέντοι προσάψασθαι τολμῶσι τοῦ φυτοῦ τοῦ προειρημένου, καὶ κομίζουσιν οἴκαδε. Καὶ καταχρῶνται, φασὶν, εἰς πολλὰ καὶ λυσιτελῆ· ἐν δὲ τοῖς, καὶ τὴν ἐκ τῆς σελήνης νόσον ἐνσκήπτειν τοῖς ἀνθρώποις λεγομένην, ἰᾶσθαί φασιν αὐτήν· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πάθος, ὅπερ οὖν, ὑγροῦ ἐπικλύσαντος καὶ ῥαγέντος, ἀφαιρεῖται τὴν ὄψιν αὐτοῖς.

μεθ' ἡμέραν] *Gesnerus* συμβαλεῖν addit, ut sensus constet. Cum eodem medio in capite scripsi ἡμέραν ἀτροφήσαντα pro ἡμερῶν.

κνίσσης προσβάλλονται] Hanc scripturam vulgatae προσβ. praefert etiam *Abresch* ad *Aeschylum* I. p 89. et in Auctario Dilucid. Thucyd. p. 412. Contra *Koen* ad *Gregor.* p. 14. vulgatam defendit. Cf. supra ad caput 20. — Paulo antea κρέατα ex Mediceo emendavit Gronov.

ἔναντι κρέα] *Gesnerus* addit ὁρμᾷ. *Triller* ἀπαντᾷ κρέα legit, *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 412 ἵεται supplet.

ὑπ' ὀδύνης] *Triller* ὑπὸ πείνης, *Abresch* l. c. ὑπὸ ῥύμης legit. Post ἱερουργίας vulgatum τε recte omittit Mediceus. In fine capitis malim αὐτός. Graece enim ἀφαιρεῖσθαί τινά τι dicitur. Verbum ῥαγέντος dubiae notionis est. Videtur pro ἐπιῤῥαγέντος positum esse. Ceterum de herba hac fabulosa vide *Plinium* XXIV. 15. *Theodorum* Tarsensem apud *Photium* p. 681. *Apulejum* de Herbis c. 64. Poetam anonymum de Viribus Herbarum a *Fabricio* in B. G. repetitum cum *Rentdorfii* notis cap. XI. et *Hesychium* in voce ἀγλαόφωτις

Gg

CAPUT XXVIII.

Κόχλος ἐςὶ θαλάτ]ιος, μικρὸς μὲν τὸ μέγεθος, ἰδεῖν δὲ ὡραιότατος· καὶ ἐν θαλάτ]ῃ τίκ]εται τῇ καθαρωτάτῃ, καὶ ἐν ταῖς ὑφάλοις πέτραις, καὶ ἐν ταῖς καλουμέναις χοιράσιν. Ὄνομα δὲ νηρίτης ἐςὶν αὐτῷ, καὶ διαῤῥεῖ λόγος διπλοῦς ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου, καὶ εἰς ἐμέ γε ἀφικέσθην ἄμφω τὼ λόγω· καὶ μέντοι καὶ διαμυθολογῆσαι μικρὰ ἄτ]α ἐν μακρᾷ τῇ συγγραφῇ οὐδὲν ἄτοπον, ἀλλ' ἢ διαναπαῦσαί τε τὴν ἀκοὴν, καὶ ἐφηδῦναι τὸν λόγον. Τῷ Νηρεῖ τῷ θαλατ]ίῳ, ὅνπερ οὖν ἀληθῆ τε καὶ ἀψευδῆ ἀκούομεν δεῦρο ἀεὶ, πεντήκοντα μὲν τεκεῖν θυγατέρας τὴν Ὠκεανοῦ Δωρίδα Ἡσίοδος ᾄδει· μέμνηται δὲ αὐτῶν καὶ Ὅμηρος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ Μεγάροις. Ἕνα δὲ οἱ γενέσθαι παῖδα ἐπὶ ταῖς τοσαύταις θυγατράσιν, ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὐ φασι, λόγοι δὲ θαλάτ]ιοι ὑμνοῦσι· καὶ Νηρίτην αὐτὸν κληθῆναι λέγουσι, καὶ ὡραιότατον γενέσθαι καὶ ἀνθρώπων καὶ θεῶν· Ἀφροδίτην δὲ συνδιαιτωμένην ἐν τῇ θαλάτ]ῃ ἡσθῆναί τε τῷ Νηρίτῃ τῷδε, καὶ ἔχειν αὐτὸν φίλον. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο χρόνος εἱμαρμένος, καὶ ἔδει τοῖς ὀλυμπίοις ἐγγραφῆναι καὶ τήνδε τὴν δαίμονα, τοῦ πατρὸς παρακαλοῦντος· ἀνιοῦσαν αὐτὴν ἀκούω, καὶ τὸν ἑταῖρόν τε καὶ συμπαίςην τὸν αὐτὸν ἐθέλειν ἄγειν· τὸν δὲ οὐχ ὑπακοῦσαι λόγος ἔχει, τοῦ ὀλύμπου πρεςιμῶντα τὴν σὺν ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τοῖς γειναμένοις διατριβήν. Παρῆν δ' ἄρα αὐτῷ καὶ ἀναφῦσαι πτερὰ, καὶ τοῦτο ἐγῷμαι δῶρον τῆς Ἀφροδίτης δωρουμένης· ὁ δὲ καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὴν χάριν. Ὀργίζεται τοίνυν ἡ Διὸς παῖς, καὶ ἐκείνῳ μὲν εἰς τὸν κόχλον τόνδε ἐκτρέπει τὴν μορφήν· αὐτὴ δὲ αἱρεῖται ὀπαδόν τε καὶ θεράποντα ἀντ' ἐκείνου τὸν Ἔρωτα, νέον καὶ τοῦτον καὶ καλόν· καί οἱ τὰ π]ερὰ τὰ ἐκείνου δίδωσιν. Ὁ δὲ ἄλλος λόγος ἐρασθῆναί βοᾷ Νηρίτου Ποσειδῶνα, ἀντερᾶν καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦγε ὑμνουμένου Ἀντέρωτος ἐντεῦθεν τὴν γένεσιν ὑπάρξασθαι. Συνδιατρίβειν οὖν τάτε ἄλλα τῷ ἐραςῇ τὸν ἐρώ-

μενον ἀκȣ́ω· καὶ μέντοι καὶ αὐτȣ̃ ἐλαύνοντος κατὰ τῶν κυμάτων τὸ ἅρμα, τὰ μὲν κήτη τὰ ἄλλα, καὶ τȣ̀ς δελφῖνας, καὶ προσέτι καὶ τȣ̀ς Τρίτωνας ἀναπηδᾶν ἐκ τῶν μυχῶν, καὶ περισκιρτᾶν τὸ ἅρμα, καὶ περιχορεύειν (ὃ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι λέγει ἡμῖν), ἀπολείπεσθαι γȣ̃ν τȣ̃ τάχȣς τῶν ἵππων πάντας καὶ πάντα· μόνα δὲ ἄρα τὰ παιδικὰ οἱ παρομαρτεῖν καὶ μάλα πλησίον, στόρνυσθαι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ τὸ κῦμα, καὶ διΐστασθαι καὶ τὴν θάλασσαν, αἰδοῖ Ποσειδῶνος· βȣ́λεσθαι γὰρ τῇ τε ἄλλῃ τὸν θεὸν εὐδοκιμεῖν τὸν καλὸν ἐρώμενον, καὶ ἐν καὶ τὴν ἕξιν διαπρέπειν. Τὸν δὲ Ἥλιον νεμεσῆσαι τῷ τάχει τȣ̃ παιδὸς ὁ μῦθος λέγει, καὶ ἀμεῖψαί οἱ τὸ σῶμα εἰς κόχλον τόνδε, ȣ̓κ οἶδα εἰπεῖν ὁπόθεν ἀγριάναντα, ȣ̓δὲ γὰρ ὁ μῦθος λέγει· εἰ δέ τι χρὴ συμβαλεῖν ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων, λέγονται ἀντερᾶν Ποσειδῶν καὶ Ἥλιος· καὶ ἠγανάκτει μὲν ἴσως ὁ Ἥλιος, ὡς ἐν θαλάττῃ φερόμενος, ἐβȣ́λετό τε αὐτὸν ȣ̓κ ἐν τοῖς κήτεσιν ἀριθμεῖσθαι, ἀλλ' ἐν ἄστροις φέρεσθαι. Καὶ τῷ μὲν μύθῳ ἐς τοσόνδε ἐληξάτην. Ἐμοὶ δὲ ἐκ θεῶν ἵλεω ἔστω, καὶ τάγε παρ' ἐμȣ̃ ἔστω πρὸς αὐτȣ̀ς εὔστομα· εἰ δέ τι θρασύτερον εἴρηται τοῖς μύθοις, ἐκείνων τὸ ἔγκλημα.

ἀλλ' ἄτοπον] Quemadmodum paulo antea μυθολογῆσαι pro μυθολογεῖσθαι, ita vocem ἄτοπον, qua editiones reliquae carent, ex Mediceo recepit Gronov. Sed quid fiet sequenti ἀλλ' ἢ? Locus *Hesiodi* est in Theogonia versu 240 seqq. Ex *Homero* laudat Gronovius Iliad. Σ. versum 39. Versio latina habet: in Megaris poemate: quod quid sit, ignorare me confiteor.

καὶ ἴδει τοῖς] Ita recte Gesnerus. Vulgo καὶ abest. Sequens ταῖς ἀδελφαῖς pro τοῖς ἀδελφοῖς Codici alteri Gesneri et Mediceo debetur.

ἐρασθῆναι βοῷ]. Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo. Antea legebatur ἐρᾶσθαι. Deinceps Gesnerus καὶ αὐτὸν legit, et Ἀντέρωτος pro Ἀντερῶντος. Equidem καὶ αὐτὸν ἀντερᾶν malim. Locus *Homeri*, quem deinde laudat Aelianus, exstat Iliadis N. versu 27.

τὴν ἕξιν διαπρέπειν] Omnia, quae narrat fabula, celeritatem narandi arguunt, ad quam ἕξις nihil facit. Igitur τὴν νῆξιν legendum puto.

κόχλον τόνδε, ȣ̓κ οἶδα] Audacter, sensu postulante, recepi Gesneri emendationem. Vulgo abrupta haec leguntur: κόχλον· Τὸν ἐν ȣ̓κ οἶδα. In altero Gesneri Codice erat νȣ̃ν pro ἐν. Sed praeterea verba ὡς ἐν θαλάττῃ φερόμενος sensum commodum non praebent. In versione est: quod tam formosus puer in mari degeret.

ἐκ τῶν θεῶν] Articulum ex Mediceo addidit Gronov. *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 387 τὰ ἐκ τῶν θεῶν

malebat. Ceterum *Aristoteli* H. A. IV. 4. nerites magnus est, turbinatorum generis, operculo clausus, petris adhaerens, et papaveris rubri, quem diversum ab Aeliani Nerite putabat esse *Rondeletius*.

CAPUT XXIX.

Ἔνθα ὁ Τάναρος ποταμὸς καὶ ὁ Ἠριδανὸς συμβάλλετον, οὗτος μὲν καὶ διὰ δόξης ἰὼν καὶ κλέους, ἐκεῖνος δὲ οὐ πάντη γνώριμος· ἐνταῦθά τοι θῆραι ναὶ μὰ Δία ἰχθύων ἴδιαι, καὶ εἰς ἐμὲ ἧκουσαι μέτροις Μιτυληναίου ἀνδρὸς, ὃν ᾔδειν καὶ αὐτὸς, μηδὲ ἐξ ἡμῶν ἀγέραστοι γενέσθωσαν τῷ λόγῳ τῷδε. Πεπεδημένων αὐτοῖς ὑπὸ κρυστάλλου τῶν ῥευμάτων, ὅσοι περιοικοῦσιν αὐτοὺς, τῇ μὲν ὥρᾳ χειμερίῳ ἀροῦσί τε καὶ σπείρουσι· καὶ γάρ πως καὶ εὔγεω χῶρον κεκλήρωνται. Εἶτα ὑπαρχομένου τοῦ ἦρος, τῶν ῥευμάτων τῶν προειρημένων, δι' ἣν αἰτίαν εἶπον, ἔτι ἑστώτων, κολπώδη τινὰ τόπον προαιροῦνται οἱ γεωργοὶ τέως, νῦν δὲ ἁλιεῖς· καὶ περιτέμνουσι τοῦτον εὖ μάλα τεθηγμένοις πελέκεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἀναφαίνεται, περιφερὲς κατὰ τέλμα· οὐ μὴν πλησίον ἔτι τῆς ὄχθης κόπτουσιν, ἀλλὰ ἐῶσι τὸν κρύσταλλον, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνετράφη· περιβάλλουσιν οὖν τῷ χώρῳ τῷ γεγυμνωμένῳ πλατὺ δίκτυον, καὶ μέντοι καὶ περιβάλλουσιν αὐτὸ κάλων ἁδρότερον. Καὶ τοῦτό γε τὸ δίκτυον ἐπισπῶσιν ἄνδρες ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑστῶτες, καὶ ἁλιεῖς καὶ ἄλλοι· καὶ μέντοι τὴν τῶν ἰχθύων ἅλωσιν θεῶνται πολλοὶ, τῆς τέχνης οὐκ ἐπαΐοντες, ψυχαγωγία δέ τις ὕπεισιν αὐτούς. Ὅταν γε μὴν ἀγόμενοι τῆς ὄχθης πλησίον ἀφίκωνται, τηνικαῦτα καὶ τὸν ἐντεῦθεν τέμνουσι κρύσταλλον οἱ ἔξωθεν ὑδροθῆραι· τῇ γάρ τοι θήρᾳ ἐνέχονται, καὶ ἀναστέλλονται τοῖς ἰχθύσι τὸν ἔξω πόρον. Τούτου δὲ οὕτω γενομένου, πλῆρες ἰχθύων τὸ δίκτυον ἐκεῖνο τὴν περιτμηθεῖσαν ἐπωθεῖ τοῦ κρυστάλλου πέτραν, καὶ συνεπάγει, καὶ οἵγε ἐφεστῶτες ἁλιεῖς αὐτῇ ἐοίκασιν ἐπὶ νήσου φέρεσθαι πλωτῆς. Ἴδια μὲν δὴ καὶ ταῦτα ἰχθύων τῶν ἐκεῖσε, καὶ θήραις ἑτέραις οὐκ ἂν εἰκασμένα. Δώσει δὲ Ὅμηρος εἰπεῖν μοι, ὅτι

καὶ διπλοῦν αἴρουσι μισθὸν οἶδε οἱ ἄνδρες, τὸν μὲν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τὸν δὲ ἐκ τῆς γῆς, ὡς τοὺς αὐτοὺς εἶναι καὶ ναύτας καὶ γεωργούς.

Τάναρος] Ita auctoribus *Cluverio*, *Ortelio*, et *Hagenbuchio* scripsi pro Ταίναρος. Taenarus, de quo *Plinius* III. 16. hodieque id nomen obtinet. Conf. etiam *Valesii* Emendat. V. 15. ubi Taenarum fluvium eundem putat, qui XIV. 8. Ererenus dicitur; quo jure, nescio. Συμβάλλεται est ex Mediceo pro συμβάλλεται.

ἐμὸ ἥκεσαι] Vulgo δὲ interfertum legitur, quod delet Mediceus.

ἀναφαίνεται] Ita Mediceus pro ἀναφέρεται. Sequens τῆς ὄχθης eidem debetur libro pro ταῖς ὄχθαις, quod tamen tueri conatur *Oudendorp* ad *Thomam* p. 961.

ἐνετράφη] Ita Mediceus et alter Gesneri Codex pro ἀνετράφη. Deinceps *Oudendorp* l. c. p. 493 αὐτῷ κάλων emendat.

τὸν ἐντεῦθεν] Ita Mediceus pro τὸ ἐντεῦθεν. Sequentem periodum: τῇ γάρ τοι θήρᾳ et cet. versio latina sic reddit: detinetur enim rete in lacu, quem diximus, et promoveri ultra non potest. Videtur igitur *Gyllius* ἐνέχεται et ἀναστέλλεται legisse; quae tamen scriptura mihi non satis facere sententiae videtur.

συνεπάγει] Ita recte emendat Gesner pro συνεπάγῃ. *Homeri* locus est Odyss. κ. 84 δοιοὺς ἐξήρατο μισθούς.

LIBER DECIMVS QVINTVS.

CAPVT I.

Θήραν ἰχθύων Μακέτιν οἶδα ἀκούσας, καὶ ἥδε ἡ θήρα ἐστί. Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ῥεῖ ποταμὸς ὄνομα Ἀστραῖος, εἰσὶν οὖν ἐνταῦθα ἰχθύες τὴν χρόαν κατάστικτοι· τίνας αὐτοὺς οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι, Μακεδόνας ἐρέσθαι λῷόν ἐστιν. Οὐκοῦν οὗτοι ποιοῦνται τροφὴν μύιας ἐπιχωρίους ἐν τῷ ποταμῷ πετομένας, οὐδέν τι ταῖς ἀλλαχόθι μύιαις προσεικασμένας, οὐδὲ μὴν σφηκῶν ὄψει παραπλησίας, οὐδ' ἂν εἴποι τις ταῖς καλουμέναις ἡμέρεσι την μορφὴν εἰκότως ἂν ἀντικρίνεσθαι τοῦτο τὸ ζῶον, οὐδὲ ταῖς μελίσσαις αὐταῖς· ἔχουσι δέ τινα τῶν προειρημένων ἑκάστου μοῖραν ἰδίαν. Ἐοίκασιν οὖν τὸ μὲν θράσος μύιᾳ, τὸ δὲ μέγεθος εἴποις ἂν ἀνθηδόνα, σφηκὸς δὲ τὴν χρόαν ἀπεμάξατο, βομβεῖ δὲ ὡς αἱ μέλιτται. Καλοῦσι δὲ ἵππουρον αὐτὸν, πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐπιχώριον. Ἐνδιαιτῶσιν οὖν ἐπικείμενοι τῷ ῥεύματι τροφὴν τὴν ἑαυτοῖς φίλην, οὐ μὴν οὐ δύνανται τοὺς ἐπινηχομένους λαθεῖν ἰχθύας. Ὅταν γοῦν αὐτοῦ ἐπιπολάζουσαν τὴν μυῖαν θεάσηταί τις, ἡσυχῇ καὶ ὕφυδρος νέων ἔρχεται, κινῆσαι τὸ ἄνω δεδοικὼς ὕδωρ, ἵνα μὴ σοβήσῃ τὸ θήραμα· εἶτα ἐλθὼν πλησίον κατὰ τὴν σκιὰν αὐτῆς, ὑποχανὼν κατέπιε τὴν μυῖαν, ὡς οἶν ἐξ ἀγελῶν λύκος ἁρπάσας, ἢ χῆνα ἐξ αὐλῆς ἀετός· καὶ τοῦτο δράσας ὑπεισῆλθε τὴν φρίκα. Ἴσασιν οὖν οἱ ἁλιεῖς τὰ πραττόμενα, καὶ ταῖσδε μὲν ταῖς μυίαις εἰς δέλεαρ τῶν ἰχθύων χρῶνται οὐδέν· ἐὰν γὰρ αὐτῶν προσάψηται χεὶρ ἀνθρωπίνη, ἀφῄρηνται μὲν τὴν χρόαν τὴν συμφυῆ, μαραίνεται δὲ αὐταῖς τὰ πτερὰ, καὶ ἄβρωτοι γίνονται τοῖς ἰχθύσι. Καὶ διὰ ταῦτα οὐ προσίασιν αὐταῖς, ἀποῤῥήτῳ φύσει τὰς εἰρημένας μεμισηκότες. Σοφίᾳ δ' οὖν περιέρχονται τοὺς ἰχθῦς ὑδροθηρικῇ, δόλον αὐτοῖς ἐπινοήσαντες. Οἷον τῷ ἀγκίστρῳ περιβάλλουσιν ἔριον φοινικοῦν, ἥρμοσαί τε τῷ ἐρίῳ δύο πτερὰ ἀλεκτρυόνος ὑπὸ τοῖς καλλέοις πεφυκότα, καὶ κηρῷ τὴν χρόαν παρει-

κασμένα· ὀργυιᾶς δὲ ὁ καλαμός ἐστι, καὶ ὁρμιὰ δὲ τοσοῦτον ἔχει τὸ μῆκος. Καθίησιν οὖν τὸν δόλον· ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τῆς χρόας ὁ ἰχθὺς, καὶ οἰστρούμενος, ἀντίος ἔρχεται, καὶ θοίνην ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ κάλλους τῆς ὄψεως ἕξειν θαυμαστὴν, εἶτα μέντοι περιχανὼν ἐμπλάσσεται τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ πικρᾶς τῆς ἑστιάσεως ἀπολέλαυκεν ᾑρημένος.

ὁκοῖον ἐστι] Ita Mediceus pro οἷόν ἐστι. Ex eodem vulgatum παραπλησίως mutatum est. Pro ἡμερίοις Codex alter Gesneri ἡμέραις habet, Gesnerus ἀνθηδόσιν ex seqq. legit. An τοῖς μονημέροις vel ἐφημέροις legendum? Rationem hujus emendationis deinceps exponam.

ἔχουσι δέ τινα] Postremam vocem addidit Mediceus. Pro ἀνθηδόνα *Wesseling* ad *Diodorum* T. II. p. 219 emendat ἀνθρηδόνα. Sed *Etymologus* Magnus etiam ἀνθηδόνας τὰς μελίσσας exponit; urget tamen *Wesselingius* ab apibus Aelianum insectum hic descriptum distinguere; quod equidem concedo, sed nego speciem et genus ἀνθηδόνος aeque atque ἀνθρηδόνος nobis satis esse cognitum, ut nomina ista pro lubitu mutare audeamus.

πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐπιχώριον] Ita scribendum putavi, pro εἰσὶν, quod si servetur, ex Mediceo etiam ἐπιχώριοι legendum est. Supra XI. 2. καὶ πᾶν ὅσον τῶν ξένων ἐπιδημοῦν ἐστι θύουσι, et cet.

τροφὴν] *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 254. εἰς aut πρὸς addit, et deinceps ὑπονηχομένους emendat. Deesse aliquid, clarum est.

αὐταῖς τὰ πτερὰ] Scripsi cum Gronovio pro αὐτοῖς, ut et paulo post προσίασιν αὐταῖς, ubi Mediceus προσίασί τι αὐταῖς habet.

περιέρχονται τοὺς ἰχθῦς] Ita Mediceus. Vulgo οἱ δ' οὖν περιέρχονται ὑδροθηρικῷ δόλον et cet. sed miror Gronovium Medicei duas voces τοὺς ἰχθῦς non recepisse.

καλλίσις] *Oudendorp* ad *Thomam* p. 492 κάλλεσι emendat. Alibi dicuntur κάλλαια. In seqq. κηρῷ ex Codice altero Gesneri et Mediceo recepit Gronovius pro χρυσῷ. Codicem etiam Augustanum lectionis κηρῷ auctorem perhibet *Oudendorp* l. c.

ὀργυιᾶς] Ita ex Codice Augustano legit *Oudendorp* l. c. Gesnerus vulgatum ὀργυιὰ in ὀργυιαίας mutabat. Pro ἐμπλάσσεται Mediceus solenni varietate ἐμπαλάσσεται habet. Cf. infra XVI. 25. Hoc tamen loco ἐμπαλάσσεται non inepte legeretur, exemplo *Herodoti* VII. 85 οἱ δ' ἐν ἕρκεσι ἐμπαλασσόμενοι διαφθείρονται. ubi *Thucydidis* VII. 84 ἐμπαλασσόμενοι δέρασι pro περιπειρόμενοι illustrat *Valckenair* p. 545. Ceterum tota narratio docet pisces illos varios seu κατάστικτους ad genus farionum pertinere, qui insecta aquatica super aquis saltantia avide devorant, veluti culices, phryganea, et ephemera, ut vidimus supra ad XIV. 22. ubi de thymalo eadem fere narrantur, qui cum farionibus ad genus salmonum pertinet. Hodieque in fluviis montanis et rapidis fariones unice capiuntur figuris horum insectorum ex lana et variis plumis assimilatis arte et hamo additis. Video nunc mecum etiam sentire *Gesnerum* in Histor. Aquatil. p. 1205. Ἵππουρος igitur insectum puto intelligi genus ephemeri *Linnaeani*, tribus et duobus setis praelongis caudarum, quo variae salmonum species lubenter in cibo utuntur.

CAPVT II.

Οἱ θαλάττιοι κριοὶ, ὧνπερ οὖν ὄνομα μὲν ἐς τοὺς πολλοὺς διαῤῥεῖ, ἱστορία δὲ οὐ πάντη σαφὴς, ἢ ὅσον

γραφῆς χειρουργία καὶ πλάσματι δείκνυται, χειμάζουσι μὲν περὶ τὸν Κύρνειόν τε καὶ Σαρδῷον πορθμὸν, καὶ φαίνονταί γε καὶ ἔξαλοι, περινήχονται δὲ ἄρα αὐτοὺς καὶ δελφῖνες μεγέθει μέγιστοι. Ὁ τοίνυν ἄῤῥην κριὸς λευκὴν τὸ μέτωπον ταινίαν ἔχει περιθέουσαν· εἴποις ἂν Λυσιμάχου τοῦτο διάδημα, ἢ Ἀντιγόνου, ἤ τινος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων ἄλλου. Κριὸς δὲ θῆλυς, ὡς οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλαια, οὕτω τοι καὶ οὗτος ὑπὸ τῇ δέρῃ ἠρτημένους πλοκάμους ἔχει. Ἁρπάζει δὲ ἄρα τοῖνδε τοῖν κριοῖν ἑκάτερος καὶ νεκρὰ σώματα, καὶ ποιεῖται τροφὴν αὐτὰ, καὶ ζῶντας ἁρπάζει. Ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς νήξεως κλύδωνι πολὺς ὢν καὶ ὑπέρογκος, καὶ ναῦς περιτρέπει, χειμῶνα αὐταῖς ἐξ ἑαυτοῦ τοῦτον ἐργασάμενος· ἁρπάζει δὲ καὶ ἀπὸ γῆς ἑστῶτας τῆς πλησίον. Λέγουσι δὲ οἱ τὴν Κύρνον κατοικοῦντες, νεὼς διεφθαρμένης ἐν χειμῶνι, ἄνδρα εὖ μάλα νηκτικὸν πολλὴν θάλατταν διανύσαντα λαβέσθαι τινὸς ἄκρας σφίσιν ἐπιχωρίου, καὶ ἀνελθόντα ἑστάναι· καὶ μάλα ἀδεῶς, ἤδη κινδύνων ἁπάντων ἐλεύθερον γενόμενον, καὶ ἐν ἀδείᾳ τοῦ ζῆν καὶ ἐξουσίᾳ ὄντα· κριὸν οὖν παρανηχόμενον θεάσασθαι τὸν ἑστῶτα καὶ ἀναφλεχθέντα ὑπὸ λιμοῦ ἑλίξαι τε ἑαυτὸν καὶ κυρτῶσαι, καὶ τῷ οὐραίῳ μέρει πολλὴν ἐλάσαι θάλασσαν· εἶτα ἑαυτὸν μετεωρίσαι ἀρθέντα ὑπὸ τοῦ οἰδήσαντος κύματος, καὶ ἐπὶ τὴν ἄκραν φθάσαι ἀναταθέντα, καὶ δίκην καταιγίδος ἢ στροβίλου ἁρπάσαι τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τὸ μὲν Κύρνειον ἅρπαγμά τε καὶ θήραμα τοῦ κριοῦ ἐστι τοιοῦτον. Μυθοποιοῦσι δὲ οἱ τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦντες, τοὺς πάλαι τῆς Ἀτλαντίδος βασιλέας, τοὺς ἐκ τῆς Ποσειδῶνος σπορᾶς, ἐπιφέρειν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τὰς τῶν κριῶν τῶν ἀῤῥένων ταινίας, γνώρισμα τῆς ἀρχῆς τοῦτο· καὶ τὰς ἐκείνων γαμετὰς τὰς βασιλίδας τοὺς πλοκάμους τῶν ἑτέρων καὶ ἐκείνας φορεῖν τῆς ἀρχῆς ἔλεγχον. Ἔστι δὲ ἄρα τοὺς μυκτῆρας τὸ ζῶον τοῦτο καρτερὸν δεινῶς, καὶ πολὺ πνεῦμα εἰσπνεῖ, καὶ ἕλκει ἀέρα ἐφ' ἑαυτὸν πάμπολυν, θηρᾷ δὲ

καὶ τὰς Φώκας τὸν τρόπον τοῦτον. Αἱ μὲν συνιοῦσαι πλησίον τοῦ κριὸν εἶναι, καὶ φέρειν σφίσιν ὄλεθρον, ὡς ὅτι τάχιστα ἐκνήχονται, καὶ παρελθοῦσαι εἰς τὴν γῆν, καὶ τὰς ὑπάντρους πέτρας ὑπελθοῦσαι καταδύονται· οἱ δὲ αἰσθόμενοι τὴν φυγὴν μεταθέουσιν, καὶ ἀντίοι στάντες τοῦ ἄντρου κατὰ τὴν τοῦ χρωτὸς ὀσμὴν ἔνδον εἶναι σφίσι τὴν ἄγραν συνιᾶσι, καὶ ὡς ἴυγγί τινι βιαιοτάτῃ ἕλκουσι ταῖς ῥισὶ τὸν μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τῆς Φώκης ἀέρα· ἡ δὲ, ὡς βέλος ἢ δόρατος αἰχμὴν, ἐκκλίνει τὴν τοῦ πνεύματος προσβολὴν, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὑπαναχωρεῖ· τελευτῶσα δὲ ὑπὸ τῆς βιαιοτάτης ἕλξεως ἐκσπᾶται τοῦ ἄντρου, καὶ ἄκουσα ἀκολουθεῖ, ὥσπερ οὖν ἱμᾶσί τισιν ἢ σχοίνοις κατατεινομένη, καὶ τέτριγε, καὶ γίνεται τῷ κριῷ δεῖπνον. Τάς γε μὴν ἐκπεφυκυίας τῶν μυκτήρων τοῦ κριοῦ τρίχας οἱ ταῦτα ἐξετάζειν δεινοὶ λέγουσιν εἰς πολλὰ ἀγαθάς.

κριοὶ] *Oppianus* Halieutic. I. 372 κριοὺς ἐργαλέους nominat; atque iterum V. 33. *Plinius* IX. 5 interque reliquas belluas elephantos et arietes candore tantum cornibus assimilatis. Quale piscium genus intelligatur, non liquet.

γραφῆς χειρουργίᾳ] Ita scripsi pro γραφῇ χειρουργίας. Infra XVII. 9 οἱ χειρουργοὶ περὶ πλαστικὴν καὶ γραφικὴν τῆς φύσεως.

ἀνασταθέντα] Restitui veterem et probam lectionem, quam Gronovius intrusa Medicei ἀνατεθέντα adulteraverat.

ἀέρα ἐφ' ἑαυτὸν] Ita Mediceus pro ὑφ' ἑαυτῶν.

CAPVT III.

Ἐν δὲ τῷ ῥίῳ τῷ Βιβωνικῷ θύννων ἔθνη μυρία. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατὰ τοὺς σῦς εἰσι μονίαι, καὶ καθ' ἑαυτοὺς νήχονται μέγιστοι ὄντες· οἱ δὲ συνδυασθέντες, καὶ εἰς τὸν κατὰ τοὺς λύκους σύννομον· ἄλλοι δὲ κατ' ἀγέλας, ὥσπερ οὖν τὰ αἰπόλια, πλατείας νομὰς νενεμημένοι. Ἐπιτέλλοντος δὲ τοῦ Σειρίου, καὶ τῆς ἀκτῖνος ἐνακμαζούσης ὀξύτατα, ἐπὶ τὸν Εὔξεινον στέλλονται· καὶ τοῦ κύματος αὐτοῦ ἐμπύρου δοκοῦντος, ἀλλήλοις συνυφασμένοι νήχονται, καὶ τῇ τῶν σωμάτων συναφῇ σκιᾶς τινος ἀμωσγέπως μεταλαγχάνουσι.

Βυβωνικῷ] Ita Codex alter Gesneri pro Βιβωνίῳ. Medicei scripturam Βιβωνικῷ recepit Gronov. De Bubone Lyciae vide *Harduinum* ad *Plinium* I. p. 273.

CAPVT IV.

Λέγει δὲ Δημόστρατος, ἀνὴρ ἁλιευτικῆς σοφίας ἐπιστήμων, ναὶ μὰ Δία καὶ ἑρμηνεῦσαι χρηστὸς, εἶναί τινα ἰχθὺν ὡραῖον τὸ εἶδος, καὶ καλεῖσθαι σελήνην τοῦτον, τὸ μέγεθος βραχὺν, κυανοῦν τὸ εἶδος, πλατὺν τὸ σχῆμα· τὸν νῶτον δέ οἱ λοφιὰς ἔχειν, καὶ τάσδε ἀνατείνειν, ὁ αὐτός φησι, μαλακὰς δὲ εἶναι αὐτὰς, καὶ οὔτε ἀντιτύπους, οὔτε τραχείας· ταύτας οὖν, ὅταν ὁ ἰχθὺς οὗτος ὑπονήχηται, διαιρεῖσθαι καὶ ἀποδεικνύναι κύκλου ἡμίτομον, καὶ εἶναι σελήνης τῆς διῃρημένης σχῆμα. καὶ ταῦτα μὲν ὅσα ἰδεῖν Κύπριοι δὴ ἁλιεῖς φασιν. Δημοστράτου δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος, πληρουμένης μὲν τῆς σελήνης τὸν ἰχθὺν τόνδε ᾑρημένον, πεπληρῶσθαί τε αὐτὸν, καὶ πληροῦν καὶ τὰ δένδρα, ἐὰν τούτοις προσαρτήσῃς φέρων αὐτόν· ληγούσης δὲ ἄρα ὑποτετῆχθαι καὶ ἐκλείπειν, καὶ φυτοῖς προσαχθέντα αὐαίνειν αὐτά· ὀρυττομένων τε φρεάτων, ἐὰν μὲν τοῦ μηνὸς ὑποφαινομένου εἰς τὸ εὑρεθὲν ὕδωρ ἐμβάλῃ τις τὸν ἰχθὺν τοῦτον, ἀέναον ἔσται τὸ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἐπιλείψει ποτέ· εἰ δὲ ὑπολήγοντος, οὐχ ἕξει τὸ ὕδωρ· καὶ μέντοι καὶ εἰς πηγὴν ὑπανατέλλουσαν εἰ τὸν αὐτόν γε ἐμβάλλοις ἰχθὺν, ἕξεις ἢ πεπληρωμένην αὐτὴν, ἢ κενὸν τὸν χῶρον τὸ ἐντεῦθεν.

μαλακὰς δὲ] Ex Mediceo δὲ additum est. λοφιὰς Gesnerus eminentias quasdam vel setas eminentes interpretatur. Sed in versione latina rectius est *pinnae dorsales*. Deinde vulgatum ὑπονήχεται ex Mediceo emendatum, et δὲ post nomen Κύπριοι ex *Wardi* emendatione in δὴ mutatum. * Nunc vix dubito verba ὅσα ἰδεῖν ad priora pertinere, atque ita legendum: καὶ εἶναι σελήνης τῆς διῃρημένης σχῆμα ὅσα γε ἰδεῖν· Καὶ ταῦτα μὲν Κύπριοι δὴ ἁλιεῖς φασιν.

προσαρτήσῃς] Ita Codex alter Gesneri et Mediceus pro παραρτ. In fine capitis ἐμβάλλοις ἰχθὺν scripsi pro ἐμβάλλῃς propter antecedens εἰ. Ad pisces malacopterygios, planos pertinere, manifestum est; *Rondeletius* lunam hanc cum seserino suo comparat, qui genere theutidis *Linnaeano* continetur; forte tamen rectius ad stromateas aut pleuronectas referetur. Pinnas dorsi duplices habere puto.

CAPVT V.

Ὅπως μὲν οὖν εἰσνέουσί τε εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ ὅπως ἐκνέουσιν ἄρα οἱ θύννοι, οἶδα εἰπὼν ἄνω που τὸν λόγον τόνδε· νοείτω δέ μοί τις ἐνταῦθα Ἡράκλειαν, καὶ

Τῖον, καὶ Ἀμάςρειον, πόλεις Ποντικὰς, οὐκοῦν οἱ τόνδε τὸν χῶρον πάντα οἰκοῦντες τὴν τῶν θύννων ἐπιδημίαν ἴσασι κάλλιςα. Καὶ μέντοι καὶ ἀφικνοῦνται τοῦ ἔτους τηνίκα, καὶ ὅπλα κατ' αὐτῶν εὐτρέπισαι πολλὰ, ναῦς, καὶ δίκτυα, καὶ σκοπιὰ ὑψηλή· σκοπιὰ δὲ αὕτη ἐπί τινος αἰγιαλοῦ παγεῖσα ἀνέςηκεν ἐν περιωπῇ σφόδρα ἐλευθέρα· καὶ γὰρ αὐτῆς τὸ ποίημα περιηγήσασθαι ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔτι μόχθος, σοὶ δὲ τῷ ἀκούοντι τῆς τῶν ὤτων τρυφῆς τῶν ἐκείνου, φεῦ. Δύο πρέμνα ἐλάτης ὑψηλὰ δοκίσι πλατείαις διειλημμένα ἔςηκε πυκναῖς ταύταις διυφασμέναις, ἀνελθεῖν τῷ σκοπῷ καὶ ἐπιβῆναι μάλα ἀγαθαῖς· αἱ δὲ ναῦς ἐρέτας ἑκάςη καὶ ἓξ ἔχει παρ' ἑκάτερα νεανίας εὖ μάλα ἐρέττοντας· δίκτυα δὲ προμήκη, οὐ κοῦφα λίαν, καὶ ἀνεχόμα τοῖς φελλοῖς, μολίβῳ γε μὴν βριθόμενα μᾶλλον· ἀθρόαι δὲ ἄρα αἱ τῶνδε τῶν ἰχθύων ἀγέλαι εἰσνέουσιν. Ἦρος δὲ ὑπολάμποντος, καὶ τῶν ἀνέμων εἰρηναῖον ἤδη καταπνεόντων, καὶ τοῦ ἀέρος φαιδροῦ τε ὄντος καὶ οἱονεὶ μειδιῶντος, καὶ τοῦ κύματος κειμένου, καὶ λείας οὔσης τῆς θαλάττης, ὁ σκοπὸς ἰδὼν σοφίᾳ τινὶ ἀπορρήτῳ, καὶ φύσει ὄψεως ὀξυωπεςάτη, λέγει μὲν τοῖς θηραταῖς, ὁπόθεν ἀφικνοῦνται οἵδε· Οἵγε μὴν πρὸς τὴν φωνὴν παρατεῖναι τὰ δίκτυα, καὶ τοῦτο ἐκδιδάσκει· εἰ δὲ ἐνδοτέρω, δίδωσιν ὥσπεροῦν ςρατηγὸς τὸ σύνθημα, καὶ χορολέκτης τὸ ἐνδόσιμον· αἱρεῖ γε μὴν πολλάκις καὶ τὸν πάντα ἀριθμὸν, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται τοῦ σκοποῦ. Ἐκεῖνα δὲ ὁποῖα, ὅταν ἑαυτοὺς ὠθήσωσιν εἰς τὸ πέλαγος ἡ τῶν θύννων ἴλη, ὁ τὴν σκοπιὰν φυλάττων, καὶ ἀκριβῶν τὴν τῶν προειρημένων ἱςορίαν, καὶ μάλα ὀξὺ ἐμβοήσας, λέγει διώκειν ἐκεῖθι, καὶ τοῦ πελάγους ἐρέττειν ἰθύ. Οἱ δὲ ἐξαρτήσαντες ἐλάτης τῶν τὸν σκοπὸν ἀνεχουσῶν τῆς ἑτέρας σχοῖνον εὖ μάλα μακρὰν τῶν δικτύων ἐχομένην, εἶτα ἐπαλλήλαις ταῖς ναυσὶν ἐρέττουσι κατὰ ςοῖχον, ἔχονταί τε ἀλλήλων (ἐπεί τοι καὶ τὸ δίκτυον ἐφ' ἑκάςῃ διήρηται) καὶ ἦγε πρώτη τὴν

ἑαυτῆς ἐκβαλοῦσα μοῖραν τοῦ δικτύου ἀναχωρεῖ, εἶτα ἡ δευτέρα δρᾷ τοῦτο, καὶ ἡ τρίτη, καὶ δεῖ καθεῖναι τὴν τετάρτην, οἱ δὲ τὴν πέμπτην ἐρέττοντες ἔτι μέλλουσι, τοὺς δὲ ἐπὶ ταύτῃ οὐ χρὴ καθεῖναί πω· εἶτα ἐρέττουσιν ἄλλοι ἄλλῃ, καὶ ἄγουσι τοῦ δικτύου τὴν μοῖραν, εἶτα ἡσυχάζουσι. Νωθεῖς δὲ ἄρα ὄντες οἱ θύννοι, καὶ ἔργον τι τόλμης ἐχόμενον ἀδυνατοῦντες δρᾶσαι, πεπιεσμένοι μένουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν· οἱ δὲ ἐρέται, ὡς ἁλούσης πόλεως, αἱροῦσιν ἰχθύων, ποιητὴς ἂν εἴποι, δῆμον. Οὐκοῦν, ὦ φίλοι Ἕλληνες, καὶ Ἐρετριεῖς ἴσασι ταῦτα, καὶ Νάξιοι, κατὰ κλέος τῆς θήρας τῆς τοιαύτης παθόντες ὅσα Ἡρόδοτός τε καὶ ἄλλοι λέγουσι. Τὰ δὲ ἔτι λοιπὰ τῆς θήρας ἀκούσεσθε ἄλλων.

τὸν λόγον τόνδε] Ita Mediceus pro *λόγων τῶνδε*. Codex alter Gesneri habet *τόνδε τὸν λόγον*. Sed tamen infra c. 16 est: *καὶ ἐκεῖνα ἄνω που τῶν λόγων εἶπον*. In seqq. vulgarum *καὶ μὴν καὶ ἀφ.* ex iisdem emendatum est.

ὑψηλή· σκοπιὰ δὲ αὕτη] Ita Mediceus. Vulgo *σκοπιά· ὑψηλὴ δὲ αὕτη*. Sequentia *σοὶ δὲ τῷ ἀκόοντι* et cet. non intelligo. Male enim versio latina: cujus conficiendi rationem molestum mihi non erit explicare, nec tibi audire injucundum. Codex alter Gesneri *ἐκ ἴσι μόχθος*.

ἀνεχόμενα] Ita Mediceus Codex, alter Gesneri *ἀναγόμενα*. Vulgo vero legitur *ἀντεχόμενα*. Ceterum cum h. l. operae erit conferre *Philostratum* Iconum I. c. 13. et *Oppiani* Halieutic. III. p. 633 seqq. Hodiernam thynnorum piscaturam, quam Hispani et Galli exercent, eandem fere cum antiqua, accurate descripsit *Du Hamel* de Piscatura T. XII. p. 263. sed inprimis T. III. p. 205. Conf. praeterea: Vocabulario del Humanista de *Lorenço Palmireno* En Barcelona 1575 p. 66 seqq. *Bern. de Ulloa* Restablecimento de las Fabricas y commercio espannol. Madrit. 1765 p. 97. Versionis gallicae p. 45. *Twiss Reisen* p. 329. T. I.

εἴγε μὴν πρὸς τὴν φωνὴν παρατεῖναι] Recte animadvertit Gesnerus vitium hujus loci. Sensum equidem facili emendatione, verba non item praesto. Lego igitur: *εἴγε μὴν πρὸς τὴν ἀκτὴν δεῖ παρατεῖναι τὰ δίκτυα*. In seqq. Codex Gesneri *ὀκνεῖον* habet.

ἐρέττουσιν ἄλλος ἄλλῃ] Ita Mediceus pro *ἄλλος ἀλκῇ*. Ceterum extremum funis retium hic ex tigno aliquo speculae nectitur, quo firmius retia in mari consistere, atque adstricta contrahi et in terram evolvi possint. Hodie funem prope litus anchora firmant dejecta. Conf. *Du Hamel* T. XII. p. 264.

Ἐρετριεῖς] Atheniensium mentionem librarii an auctoris negligentia omissam esse monet *Wesseling* ad *Herodoti* l. 62. p. 30. Respicit ad verbum *σαγηνεύειν*, quod dicitur etiam de populis, qui thynnorum instar, quasi everriculo capiuntur. Conf. *Valckenair* ad *Herodot.* p. 273.

CAPVT VI.

Θύννων δὲ ἄρα ᾑρημένων τῇ θήρᾳ τῇ Ποντικῇ, ἐγὼ δ' ἂν φαίην ὅτι καὶ Σικελικῇ (τί γὰρ βουλόμενος ἂν τὸν ἡδὺν θυννοθήραν ὁ Σώφρων ἔγραψε;) πάντως δὲ καὶ

ἀλλαχόθι ἄγραι τῶνδε τῶν θύννων εἰσί· τῷ δικτύῳ ἤδη περιπλακέντων αὐτῶν Ποσειδῶνι πάντες εὔχονται πάντως ἀλεξικάκῳ τηνικάδε. Καὶ ὁπόθεν καὶ τῦδε τῦ δαίμονος ἀξιῶ τὸ ὄνομα εἰπεῖν, ἐμαυτὸν καὶ μάλα γε ἀπαιτῶν τε καὶ βυλόμενος ἐπευφήμησα τῦτο· οἱ δέονται τῦ Διὸς ἀδελφῦ τῦ θαλάττης κρατῦντος, μήτε τὸν ξιφίαν τὸν ἰχθὺν τῇδε τῇ ἴλῃ συνέμπορον ἀφικνεῖσθαι, μήτε μὴν δελφῖνα. Ὁ γῦν γενναῖος ξιφίας πολλάκις τὸ δίκτυον διέκειρε, καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον διεκπεσεῖν τὴν ἀγέλην· καὶ δελφίς τοι ἐπίβυλον δικτύῳ ζῶον, διατραγεῖν γάρ τοι δεινός ἐστι.

τί γὰρ] Ita cum Gesnero scripsi pro τί καί. *Sophronis* θυννοθήραν laudat etiam *Athenaeus* VII. 15.

περιπλακέντων αὐτῶν] Ita recte Gronov pro αὐτῷ. *Diocles* Carystius apud *Athenaeum* VII. 13 τὰς ἁλιέας θυσίαν ἐπιτελῦντας τῷ Ποσειδῶνι ὑπὸ τὴν τῶν θύννων ὥραν, ὅταν εὐαγρήσωσι, θύειν τῷ θεῷ τὸν πρῶτον ἁλόντα θύννον, καὶ τὴν θυσίαν ταύτην καλεῖσθαι θυνναῖον.

ἐπευφήμησα τῦτο· οἱ δέονται] Vitium vulgatae scripturae Gesnerus tollere conatus est legendo ὅτι δέονται. Quid si ἐπευφήμησά οἱ· legamus? In seqq. δελφίς τοι cum Gesnero lego pro τόν. Gronovius τὸ malebat.

CAPUT VII.

Ὕεται Ἰνδῶν γῆ διὰ τῦ ἦρος μέλιτι ὑγρῷ, καὶ ἔτι καὶ πλέον ἡ Πρασίων χώρα, ὅπερ ὂν ἐμπίπτον ταῖς πόαις, καὶ ταῖς τῶν ἑλείων καλάμων κόμαις, νομὰς τοῖς βυσὶ καὶ τοῖς προβάτοις παρέχει θαυμαστάς, καὶ τὰ μὲν ζῶα ἑστιᾶται τήνδε τὴν ἡδίστην· μάλιστα γὰρ ἐνταῦθα οἱ νομεῖς ἄγυσιν αὐτά, ἔνθα καὶ μᾶλλον ἡ δρόσος ἡ γλυκεῖα κάθηται πεσῦσα, ἀντεφεστιᾷ δὲ καὶ τὰ ζῶα τὺς νομέας· ἀμέλγυσι γὰρ περιγλύκιστον γάλα, καὶ ὐ δέονται ἀναμίξαι αὐτῷ μέλι, ὅπερ ὖν δρῶσιν Ἕλληνες.

ἡ Πρασίων χώρα] Articulum Mediceus addidit. Etiam hoc loco Πρασίων praefero cum Gesnero. De melle hoc aerio puto loqui *Amyntam* in Σταθμοῖς Ἀσίας apud *Athenaeum* XI. p. 500 σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν εἰς παλάθης συριακῆς τρόπον πλάττοντες, alii globos effingunt, ex quibus micas dilutas et colatas in poculis ligneis bibunt. Eodem refert *Wesseling* ad *Diodorum* II. p. 218 μέλιτος τῦ ὕοντος παλάθας τετραγώνυς, quas *Polyaenus* IV. 3. 32 in apparatu coenae regi Persarum apponit. In Arizantia Indiae eundem arborum rorem melleum matutinum foliis insidentem et ab avibus expetitum memorat *Nonnus* Dionysiac. XXVI. p. 451. Mannae aliquod genus intelligi clarum est lu-

dicum. De Asiatica et Persica manna vide collecta a *P. Boccone Anmerkungen* p. 17. *S. G. Gmelin* in Itinerar. T. III. p. 288. *Rauwolf* Itinerar. p. 94. 173. et 245. *Tournefort* Voyage T. II. p. 5 et *Niebuhr* Descript. Arabiae p. 145 seqq.

CAPVT VIII.

Ο δὲ Ἰνδὸς μάργαρος, ἄνω γὰρ εἶπον περὶ τοῦ Ἐρυθραίου, λαμβάνεται τρόπῳ τοιῷδε. Πόλις ἐστὶν, ἧς ἦρχε Σώρας ὄνομα, ἀνὴρ γένους βασιλικοῦ, ὅτε καὶ Βάκτρων ἦρχεν Εὐκρατίδης, ὄνομα δὲ τῇ πόλει Περιμοῦδα. Κατοικοῦσι δὲ αὐτὴν ἄνδρες Ἰχθυοφάγοι, ὅθεν ὁρμωμένους σὺν τοῖς δικτύοις φασὶ τούσδε τοὺς προειρημένους περιλαμβάνειν ἀγκῶσι μεγάλοις αἰγιαλοῦ κύκλον εὐμεγέθη. Γίνεσθαι δὲ τὸν προειρημένον λίθον ἐκ κόγχης στρόμβῳ ἐμφεροῦς μεγάλῳ, νήχεσθαί τε κατὰ ἀγέλας τοὺς μαργάρους, καὶ ἔχειν ἡγεμόνας, ὡς ἐν τοῖς σμήνεσιν αἱ μέλιτται τοὺς καλουμένους βασιλέας· ἀκούω δὲ εἶναι καὶ τοῦτον διαπρεπῆ καὶ τὴν χρόαν, καὶ τὸ μέγεθος. Ἀγώνισμα δὲ ἄρα ποιοῦνται συλλαβεῖν αὐτὸν οἱ κολυμβηταὶ οἱ ὕφυδροι· τούτου γὰρ ᾑρημένου, καὶ τὴν ἀγέλην αἱροῦσι πᾶσαν ἐρήμην, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀπροστάτευτον οὖσαν· ἀτρεμεῖ γὰρ, καὶ οὐκ ἔτι πρόεισιν, οἷα δήπου ποίμνη τὸν νομέα ἀφῃρημένη, κατά τινα τύχην ἐχθράν· ἕως δὲ διαφεύγει, καὶ μάλα γε σοφῶς ἐξελίττει, καὶ προηγεῖται, καὶ σώζει τὸ ὑπήκοον. Τοὺς δὲ ληφθέντας ἐν πιθάκναις λέγονται ταριχεύειν, ὅταν δὲ ἡ σὰρξ μυδήσῃ καὶ περιῤῥυῇ, καταλείπεται ἡ ψῆφος. Ἄριστος δὲ ἄρα ὁ Ἰνδικὸς γίνεται, καὶ ὁ τῆς θαλάττης τῆς Ἐρυθρᾶς. Γίνεται δὲ καὶ κατὰ τὸν ἑσπέριον ὠκεανὸν, ἔνθα ἡ Βρεττανικὴ νῆσός ἐστι· δοκεῖ δέ πως χρυσωπότερος ἰδεῖν εἶναι, τάς τε αὐγὰς ἀμβλυτέρας ἔχων καὶ σκοτωδεστέρας. Γίνεσθαι δέ φησιν Ἰόβας καὶ ἐν τῷ κατὰ Βόσπορον πορθμῷ, καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ ἡττᾶσθαι αὐτὸν, τῷ δὲ Ἰνδῷ καὶ τῷ Ἐρυθραίῳ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀντικρίνεσθαι. Ὁ δὲ ἐν Ἰνδίᾳ χερσαῖος οὐ λέγεται φύσιν ἔχειν ἰδίαν, ἀλλὰ ἀπογέννημα εἶναι κρυστάλλου, οὐ τοῦ ἐκ τῶν παγετῶν συνισταμένου, ἀλλὰ τοῦ ὀρυκτοῦ.

Περιμύδα] Gronovius monet *Plinio* VI. 20 Perimula dici. Locus ita habet. Ab oſtio Gangis — ad promontorium Perimulae, ubi eſt celeberrimum Indiae emporium, DCCL millia paſſuum. *Tzetzes* Chiliad. XI. 375. v. 459. qui h. l. exſcripſit *ἐν νήσῳ Περιμύδῃ* habet. Iterum *Plinius* IX. ſect. 54 de margaritis: Fertiliſſima eſt Taprobane et Stoidis — item Perimula promontorium Indiae. — Eucratidis hujus mentio exſtat in *Strabone* XV. p. 1006.

ἐμφερῶς μεγάλῳ] Ita ſcripſi cum Geſnero pro *μεγάλου*. In ſeqq. etiam eodem auctore *πρέπουσι* ſcripſi pro *πρέπουσιν*. Paulo poſt *ἀφῃρημένη* vulgatum e Mediceo correxit Gronov. Ceterum totum caput ductum eſt ex *Megaſthene*, ut diſcimus ex *Arriani* Indicis p. 525. ſed multo integriorem Megaſthenis locum tranſtulit *Plinius* IX. ſect. 55. adeoque in pluribus cum Aeliano convenit. Concha, inquit, ipſa cum manum videt, comprimit ſeſe, operitque opes ſuas, gnara propter illas ſe peti: — Quidam tradunt, ſicut apibus, ita concharum examinibus ſingulas magnitudine et vetuſtate (*Harduinus* venuſtate emendat) praecipuas eſſe veluti duces, mirae ad cavendum ſolertiae: has urinantium cura peti: illis captis facile ceteras palantes retibus includi. Multo deinde obrutis ſale in vaſis fictilibus, eroſa carne omni, nucleos quosdam corporum hoc eſt uniones decidere in ima. *Arrianus* l. c. *τοὺς ἁλόντας περιορᾶν κατασαπῆναί σφισι τὴν σάρκα, τῷ δὲ ὀστέῳ εἰς κόσμον χρῆσθαι.*

χρυσωπότερος] Ita cum Geſnero ſcripſi pro *χρυσῷ ὠπότερος*. *Plinius* IX. ſect. 56. in noſtro mari reperiri ſolebant, crebrius circa Boſporum Thracium, rufi ac parvi in conchis quas myas appellant, et ſect. 57 in Britannia parvos atque decolores naſci certum eſt. Laudat Gronovius de Britannicis his margaritis *Lindenbrogium* ad *Ammianum* Marcellinum XXIII. c. 6. Quale vero metallum nomine margaritae terreſtris velit intelligi Aelianus, neſcio.

CAPVT IX.

Γεράνων μὲν οὖν περὶ τῶν πτηνῶν ἐν τοῖς πρεσβυτέροις λόγον εἰπεῖν ἐμαυτὸν καλῶς οἶδα· θαλάττιον δὲ γέρανον ἰχθὺν, Κορινθίῳ πελάγει ἔντροφον, ἀκοῦσαί φημι. Ἀπέκλινε δὲ ἄρα τοῦτο τὸ πέλαγος, ἔνθα ὁ γέρανος ἀνιχνεύθη οὗτος, ἐν τῷ πρὸς τὰς Ἀθήνας πελάγει, τοῦ ἰσθμοῦ κατὰ τὴν πλευρὰν τὴν εἰς αὐτὰς ὁρῶσαν. Μῆκος μὲν ἦν οὖν προήκων εἰς πεντεκαίδεκά που πόδας μεμετρημένους δικαίῳ μέτρῳ· ἐγχέλυος δὲ, ὡς ἀκούω, εἶχεν οὐ μέντοι τῆς μεγίστης πάχος. Κεφαλὴ δὲ ἄρα ἐκείνη καὶ στόμα γεράνου ἐστὶ τοῦ πτηνοῦ, λεπίδες δὲ αὐτῷ, γεράνου πτερὰ καὶ ταῦτα εἴπες ἄν. Ἔρχεται δὲ οὐχ ἑλικτὴν τὴν νῆξιν, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἰχθύων κατὰ τὰς ἐγχέλυς στενοὶ καὶ μακροί· ἔχει δὲ ῥώμην, καὶ μάλα ἀλτικὴν, πηδᾷ γοῦν ὥσπερ ἀπὸ νευρᾶς οἰστὸς ἀφεθείς. Λέγουσιν οὖν οἱ λόγοι οἱ μὲν Ἐπιδαύριοι τοῦτο τὸ ζῶον οὐδενὸς ἰχθύων ἔγγονον· ἀλλὰ καὶ τὰς γεράνους πτηνὰς φευγούσας τὸν Θρᾴκιον κρυμὸν, καὶ τὸν ἑσπέριον τὸν ἄλλον,

ἐμπίπτειν μὲν τῷ πνεύματι, τάς γε μὴν θηλείας εἰς μίξιν οἰστρεῖσθαι, τὰς δὲ ἄῤῥενας αὐταῖς ἐπιφλέγεσθαι, καὶ μέντοι καὶ ἐς τὴν πρὸς αὐτὰς ὁμιλίαν κυμαίνειν, καὶ διὰ ταῦτά τοι καὶ ἐπιβαίνειν αὐτὰς ἐθέλειν· τὰς δὲ, ἐχ ὑπομένειν γὰρ οἷόν τε εἶναι μετέωρον μίξιν, φέρειν ἐδὲ ἑτέραν, τὰς δὲ ἐγκρατεῖς ἐκ ἔχοντας γενέσθαι τῦ πόθυ, ἐκβάλλειν τὴν γονήν· καὶ εἰ μὲν τύχοιεν ὑπὲρ γῆς φερόμενοι, τήνδε ἐκπίπτειν εἰς ἐδὲ ἕν, ἀλλ᾽ ἀπόλλυσθαι ἄλλως· εἰ δὲ ὑπὲρ τῦ πελάγυς πέτοιντο, ἐνταῦθά τοι τὴν θάλατταν, ὥσπερῦν θησαύρισμα παραλαβῦσαν φυλάττειν ἔμβρυον, καὶ γεννᾷν τὸ ζῶον τῦτο, ἀλλ᾽ ἐ διαφθείρειν ὥσπερ εἴς τινα ἄγονον καὶ στερίφην γαστέρα ἐμπεσόν. Καὶ τύτων μὲν τῶν λόγων ἅτερος καὶ δὴ διηνύσθη ὁ Ἐπιδαύριος. Λέγει δὲ καὶ ἄλλος, ἐ τὸ γένος ἐκ οἶδα, ἑτέραν ὁδὸν τρεπόμενος, εἶτα μέντοι ἐ ταὐτὰ ὁμολογεῖ, ὡς ἂν μὴ δοκῇ μὴ ἀμαθὴς εἶναι αὐτῦ, λελέξεται μέντοι καὶ ἐκεῖνος· Δημόστρατος, ὅπερ ὖν καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, εἶδον τὸν ἰχθῦν, ἢ δ᾽ ὅς, καί μοι εἰσῆλθεν αὐτῦ θαῦμα, καὶ ἐβυλήθην αὐτὸν ποιῆσαι τάριχον, ἵνα ᾖ καὶ ἄλλῳ βλέπειν· ἐκῦν ἐνεργῶν ὄντων καὶ ἀνοιγνύντων τῶν μαγείρων αὐτὸν, καὶ τεμνόντων τὴν γαστέρα, ἐπεσκόπυν τὰ σπλάγχνα αὐτός· ἀκάνθας εἶδον ἐξ ἑκατέρας τῆς πλευρᾶς συνιέσας τε καὶ ἐκκλινέσας τὰ πέρατα εἰς ἀλλήλας, τρίγωνοι δὲ, φησὶ, ἦσαν ὥσπερῦν αἱ κύρβεις· ἧπάρ τε ἐνέκειτό οἱ προσῆκον εἰς μῆκος, ὑπέκειτο δὲ αὐτῷ καὶ χολὴ μακρὰν ἔχυσα τὴν φύσαν κατὰ τὰ φασκώλια, εἴπες δ᾽ ἂν ἰδὼν τὴν χολὴν κύαμον ὑγρὸν εἶναι· ἐξαιρεθέντα ὖν ἄμφω, καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ ἧπαρ, ἐ μεθ᾽ ὕστερον μέντοι διογκωθῆναι· καὶ ἐῴκει ἰχθύος ἥπατι μεγίστυ, διατήξασα δὲ ἡ χολὴ τὸν λίθον, καὶ γάρ πως ἔτυχε τεθεῖσα ἐπὶ λίθυ, εἶτα ἠφανίσθη. Ἄμφω δὲ τὼ λόγω τώδε ἐνταῦθα ὁρίζομεν.

λόγων εἰπεῖν] Similiter supra c. V. εἶδα εἰπὼν ἄνω πε τὸν λόγον τόνδε ubi vulgo τῶν λόγων τῶνδε.

μὲν ὖν ὖν] Ex Mediceo ὖν accessit. Ante πάχος articulum τὸ auctore eodem libro omisit Gronov.

λοπίδες] An πτέρυγες? Forte pinnas dicere voluit Auctor. Ita Gesnerus ad h. l. Vulgatum εἴκοις ἂν mutavit Liber Mediceus.

ἐπιβαίνειν] Hanc Gesneri emendationem verbo διαβαίνειν substitui, sensu exigente.

ὡς ἂν μὴ δοκῆ μὴ ἀμαθὴς] Haec de λόγῳ absurde plane dicuntur, nec verborum constructio constat. Vulgo etiam verba εἶτα μέντοι usque ad αὐτοῦ uncis ceu parenthesi inclusa leguntur. Certissimum mihi est legendum: ὡς δ' ἂν μὴ δοκῶ ἀμαθὴς εἶναι αὐτοῦ, λελέξεται μέντοι καὶ ἐκεῖνος; aut δοκῶμεν — ἀμαθεῖς εἶναι et cet. Verba illa εἶτα μέντοι sana praestare non magis ausim.

κύαμον ὑγρὸν] Synecdochice forte pro siliqua fabae. *Gesner.* Mihi videtur vesica bile virescenti referta comparari cum faba viridi.

διογκωθῆναι] Verum, puto Gesnerum vidisse, dum διογκώθη emendat. Loquitur enim ipse Demostratus. Ceterum supra ad comparationem anguillae Gesnerus haec adscripserat: an huc pertinet piscis ille Indicus anguillae similis cum crumena? falir puto! Hoc unum mihi certum videtur piscem a rostro exstante appellari; similiter Cenomani, teste *Belonio*, gladium piscem a rostro *beron de mer*, i. e. ardeam marinam dicunt. Genus ipsum gruis marini definire non audeo.

CAPUT X.

Θήραν δὲ πηλαμύδων εἰπεῖν, μὴ πάντη οὖν συνεθισμένην, οὐκ ἔστιν ἔξω τῆσδε τῆς σπουδῆς. Δέκα νεανίαι τὸ ἀκμαιότατον ἀνθοῦντες ἀναβαίνουσι ναῦν ἐλαφρὰν, καὶ διὰ ταῦτα μέντοι καὶ ταχυτάτην· διανέμοντες δὲ αὐτοὺς εἰς ἑκατέραν ἴσους τὴν πλευρὰν, καὶ κορεσθέντες εὖ μάλα τροφῆς, εἶτα μέντοι τοῖς ἐρετμοῖς καὶ ἕκαστος ἐπιχειροῦσι, πλανώμενοι δεῦρο κἀκεῖσε. Κάθηται δὲ εἷς ἐπὶ τῆς πρύμνης, καὶ ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν παρασείρους καθίησιν ὁρμιὰς, ἤρτηνται δὲ τούτων καὶ ἄλλαι, καὶ συνῆπται πάσαις τὰ ἄγκιστρα· καὶ ἕκαστον ἄγκιστρον δέλεαρ φέρει Λακαίνης πορφύρας μαλλῷ κατειλημένον, καὶ πτερὸν μέντοι λάρου ἑκάστῳ ἀγκίστρῳ προσήρτηται ἡσυχῆ, ὥστε διασείεσθαι ὑπὸ τοῦ προσπίπτοντος ὕδατος. Τούτων οὖν ἱμέρῳ προσνέουσιν αἱ πηλαμύδες· μία δὲ ἡ προτένθης ὅταν τὸ στόμα ἐναπερείσῃ, προσίασι καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ δονεῖται τὰ ἄγκιστρα ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιπαρέντα τοῖς ἰχθύσιν. Οἱ ἄνδρες οὖν τοῦ μὲν ἐρέττειν ἔτι ἀπέστησαν, παρῆκαν δὲ τὰς κώπας, ἐξαναστάντες δὲ ἀνασπῶσι τὰς μηρίνθους εὐαγρούσας, καὶ μέντοι καὶ βριθομένας τοῖς ἰχθύσιν· ὅταν δὲ ἐς τὴν ναῦν ἐμπέσωσι, διαφαίνεται τῆς εὐθηρίας τὸ μαρτύριον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων τῶν ἑαλωκότων.

τροφῆς] Ita Medicens pro τροφαῖς. In ſeqq. μαλλῷ edidi ex emendatione Geſneri pro μᾶλλον. Lana hae alligari eſcam putat, aut ipſam pro eſca eſſe, ſicuti etiam ranae decipiantur. Miror Geſnerum non attuliſſe locum V. 3. ἐρίῳ κατειλήσαντες καὶ τὸ ἄγκιστρον καὶ τὸ ὅπλον ἵνα μὴ διατράγῃ ὁ σκώληξ· ex quo apparet etiam κατειλημένον unico μ h. l. eſſe ſcribendum. Ne Scombri pelamides *Linnaei* lineam cannabinam aut lino tortam dentibus acutis abrodant, lana additur, quemadmodum hodieque hami, quibus thynni capiuntur, ex linea aurichalco praefixa nexi dependet, plumis etiam variis avium aut pannis diſcoloribus ornari. Cf. *Du Hamel* T. XI. p. 218. Funes ejusmodi ſeu lineas πολυαγκίστρους Galli *Appelets* vocant. Ceterum thynnos etiam, congeneres pelamidum, glandes et purpuras in cibo expetere, auctor eſt *Strabo* libro quinto.

CAPVT XI.

Ἡ χερσαία γαλῆ ὅτι ἦν ἄνθρωπος ἤκουσα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐκαλεῖτο, καὶ ὅτι ἦν γόης καὶ φαρμακὶς, καὶ ὅτι δεινῶς ἀκόλαστος ἦν, καὶ ἀφροδίτην παράνομον ἐνόσει, καὶ ταῦτα εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν ἀφίκετο· καὶ ὡς εἰς τοῦτο τὸ ζῶον τὸ κακὸν ἔτρεψεν αὐτὴν Ἑκάτης τῆς θεοῦ μῆνις, οὐδὲ αὐτό με λέληθεν. Ἡ μὲν οὖν θεὸς, ἵλεως ἔστω· μύθους δὲ ἐῶ καὶ μυθολογίαν ἄλλοις. Ὅτι δέ ἐστι θηρίον ἐπιβουλότατον, καὶ νεκροῖς ἀνθρώποις ἐπιτίθενται γαλαῖ, καὶ μὴ φυλαττόμεναι ἐπιτιθεῖσι, καὶ συλῶσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκροφοῦσι, δῆλόν ἐστι. Φασὶ δὲ καὶ ὄρχεις γαλῆς γυναικὶ κατ' ἐπιβουλὴν, ἢ ἐκούσῃ, περιαφθέντας ἐπισχεῖν τὸ ἔτι μητέρας γίνεσθαι, καὶ ἀναστέλλειν αὐτῶν. Σπλάγχνα δὲ γαλῆς, σκευασίαν δή τινα προσλαβόντα, ἣν ἴσασαν οἱ σοφοὶ τὰ κατὰ ταῦτα, καὶ εἰς οἶνον ἐμβληθέντα κατ' ἐπιβουλὴν, φιλίαν, ὡς λόγος, διΐστησι, καὶ ἡνωμένην τέως εὔνοιαν διακόπτει. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων τοὺς γοητάς τε καὶ φαρμακέας Ἄρει φίλῳ κολάζειν καὶ δικαιοῦν καταλείπωμεν. Εἴη δ' ἂν καὶ ἰχθὺς γαλῆς, μικρὸς οὗτος, καὶ οὐδέν τι κοινὸν πρὸς τοὺς καλουμένους γαλεοὺς ἔχων. Οἱ μὲν γάρ εἰσι σελάχιοι, καὶ πελάγιοι, καὶ μέγεθος προήκοντες, εἶτα μέντοι καὶ κυνὶ ἐοίκασιν· ἡ γαλῆ δὲ, φαίην ἂν αὐτὴν εἶναι τὸν καλούμενον ἥπατον· ἰχθὺς δέ ἐστιν αὕτη βραχὺς, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπιμέμυκε· κόρας δὲ ἔχει κυανοῦ χρόα προσεικασμένας· καὶ τὸ μὲν γένειον ἔχει τοῦ ἥπατου μεῖζον, ἥτταται δὲ αὖ πά-

λιν τῦ χρέμητος κατάγει τῦτο· πετραίαν δὲ ὖσαν τὴν γαλῆν, καὶ νεμομένην φυκία, ἀκέω πάντων σωμάτων, οἷς ἂν νεκροῖς τύχῃ, τὺς ὀφθαλμὺς καὶ ταύτην ὡς τὴν χερσαίαν ἐσθίειν. Χρῶνται δὲ αὐτῇ ἐς τὰ ὅμοια ἁλιεῖς, ὅσοι κατὰ τὺς Ἠπειρώτας φαρμακεύυσι, πονηροὶ καὶ ὖτοι σοφισαὶ κακῶν. Ἐπεὶ δὲ ὠμοβόρον ἐςὶ τὸ τῶν ἰχθύων φῦλον πᾶν, τὸ ταῖς ὑδροθηρίαις γένος συμβιῦν, καὶ τὰς ἀποδύσεις τὰς κατωτάτω μετιὸν, μελαίνυσι τὰς ἑαυτῶν βάσεις, καὶ τὰ κοῖλα τῶν χειρῶν, ἀφανίζειν πειρώμενοι τὴν ἐξ αὐτῶν αὐγήν· τὰ γάρ τοι τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν, ὡς ὅτι μάλιςα ἐκλάμποντα ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐφολκὰ τῶν ἰχθύων ταῦτά ἐςιν.

ἔτρεφεν αὐτήν] De fabula vide supra ad XII. 5.

ἀνατέλλειν αὐτῶν] *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 309. *τὰ γυναικεῖα* vel *τὰ ἐμμήνια* vel denique *τὰ εἰθισμένα* excidiffe putabat. Vitium quidem orationis manifestum est. — In seqq. *σκευασίαν δή τινα* pro *δέ τινα* scripsi.

δικαιῶν] Vulgo *διακαίειν*. *Gesnerus* *διακονεῖν*, *Triller* *διακρίνειν* aut *διαδικάζειν* emendabat; quorum verborum nullum ad hunc locum facit. Mihi quidem statim occurrit *δικαιῶν*, quo noster in hac ipsa historia, et in V. H. V. 18. XIV. 7 usus est verbo pro punire, adjudicare poenae aut morti. Conf. *Leopardus* Emend. V. c. 9. nunc video mecum sentire *Abreschium* ad *Aeschylum* III. p. 308.

εἴη δ' ἂν — γαλῆς] Vulgo *εἴη δ' ἄν*. Gronovius *εἴη δ' ἄν*· inepte; deinde rectius Gesnerus *γαλῆ* legit.

οἷς ἂν νεκροῖς] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro *νεκρῶν*. In seqq. malim cum Gesnero *ἐντύχῃ*.

χρῶνται δ' αὐτῇ] Ita cum Gesnero scripsi pro *αὐτοῖς*. Deinde *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 309. et II. p. 539 *ὑποδύσεις* scribit. Ceterum mustelam piscem, aeque ac chremetem et hepatum hodie ignoramus; suspicatur tamen Gesnerus *γαλῆν* Aeliani cum hepato et chremete ad asellorum genus pertinere, quod *Hesychii* etiam glossa innuit: *Χρεμὺς ὁ ὄνισκος ἰχθύς*. Equidem argumentum generis satis certum repetisse mihi videor in verbis Aeliani: *τὼ ὀφθαλμὼ ἐπιμέμυκε*, i. e. oculis connivet. quae in genus Gadorum praeclare conveniunt, quorum oculi membrana sic dicta nictitante, integra, obteguntur. His etiam ex mento barba dependet. Itaque confirmata uno Gesneri suspicione confidentius etiam hepatum *Aeliani* (is enim ab hepato aliorum scriptorum diversus est) et chremetem ad genus Gadorum *Linnaeanum* referre licebit. Accedit, quod teste *Forskaol* in Descript. p. XIV. gadus mediterraneus hodieque Graecis *Γάλια* audit.

CAPUT XII.

Χῆμαι δὲ θαλάττιαι ζῷόν εἰσι καὶ αὗται διάφορον· αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τραχεῖαι πεφύκασιν, αἱ δὲ λεῖαι πάνυ· καὶ τὰς μὲν τοῖς δακτύλοις πιέσας συνθλάσεις, τὰς δὲ συντρίψεις λίθῳ, καὶ μόγις· καὶ αἱ μὲν αὐτῶν

μελάνταται τὴν χρόαν εἰσὶν, αἱ δὲ ἀργύρῳ φαίης ἂν αὐτὰς προσεοικέναι, αἱ δὲ ἀνακραθεῖσαι πεφίκεινται τὰς χρόας ἁπάσας τὰς προειρημένας. Γένη δὲ αὐταῖς διάφορα, καὶ εὐναὶ πάνυ ποικίλαι· αἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς ψάμμοις κεῖνται διεσπαρμέναι ταῖς τῶν αἰγιαλῶν, διαναπαύονταί τε κατὰ τῆς ἰλύος, αἱ δὲ ὑπόκεινται βρύῳ, αἱ δὲ εἰλημμέναι τῶν σπιλάδων εἶτα αὐταῖς προσέχονται μάλα ἐγκρατῶς. Ἐν δὲ τῇ καλουμένῃ Ἰσριάδι θαλάττῃ αἵδε αἱ χῆμαι κατὰ τὴν ὥραν τὴν θέρειον, ὑπαρχομένου τοῦ ἀμήτου, δίκην ἀγέλης ἀλλήλαις συμφέρονται, καὶ ἀναπλέουσι κύφως· τάγε πρῶτα ἑαυταῖς βαρεῖαί τε καὶ ἐπαχθεῖς οὖσαι, καὶ οὐκ ἀναπλεύσασαι, ἀλλ' αἱ τηνικάδε οὐκ ἔτι τοιαῦται. Ἀποδιδράσκουσι δὲ τὸν νότον, καὶ φεύγουσι τὸν βορρᾶν, καὶ τὸν εὖρον οὐδὲ ἀνέχονται. Χαίρουσι δὲ ἀκύμονι θαλάττῃ, καὶ ζεφύρου καταπνεούσαις αὔραις ἡδείαις τε καὶ μαλακαῖς· ὑπὸ ταύταις οὖν τοὺς ἑαυτῶν εἰλεοὺς ἐκλιποῦσαι, μεμυκυῖαί τε καὶ κατάκλειστοι ἔτι, ἀνιᾶσιν ἐκ τῶν μυχῶν, καὶ ἀκύμονος οὔσης τῆς θαλάττης νέουσι, καὶ τότε ἀνοίξασαι τὰς ἑαυτῶν στέγας ἐκκύπτουσιν, ὡς ἐκ τῶν ἰδίων θαλάμων αἱ νύμφαι, ἢ τὰ ῥόδα πρὸς τὴν εἵλην ὑπαλεασθέντα καὶ ἐκκύψαντα τῶν καλύκων· οὐκοῦν καὶ αἱ κόγχαι κατὰ μικρὰ ὑποθαρσοῦσαι, μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσι καὶ ἀτρεμοῦσι τὸν ἕτερον ἄνεμον προσδεχόμεναι, καὶ τὸν μὲν ὑπεστόρεσαν χιτῶνα, τὸν δὲ ὤρθωσαν, καὶ πλέουσι τῷ μὲν ἱστίῳ χήμαι, τῷ δὲ σκάφει χρώμεναι· καὶ προΐασι μὲν τὸν τρόπον τοῦτον, ἡσυχίας οὔσης καὶ εὐδίας, οὐδὲν φαίης ἂν μακρόθεν ἰδὼν, ἢ νηΐτην στόλον ἰέναι. Ἐὰν δὲ αἴσθωνται νεὼς ἐπιπλοῦν, ἢ ἔφοδον θηρίου, ἢ νῆξιν ἰχθύος ἀδροῦ, ἑαυτὰς ὑφ' ἑνὶ κρότῳ τῶν ὀστράκων πτύξασαι, κατώλισθόν τε ἀθρόαι, καὶ ἠφανίσθησαν.

τὰς χρόας ἁπάσας] Mediceus addidit ἁπάσας. ut in fine capitis νεὼς ante ἐπίπλουν. Ex eodem etiam vulgatum αὐταῖς προσέχονται emendatum eſt.

ὑπαλεασθέντα] In Verſione latina eſt: exporrectae. Lectionem vulgarem omnium, quas vidi, Editionum ὑπαλεσθέντα unica litera inſerta correxi. Ab ἀλέα calor, fit ἀλεάζω

calefacio. Deinceps ad verba ἕτερον ὄνειρον Gesnerus adscripserat ἑταῖρον legendum ex Eustathio. Ego vero, quem *Eustathii* locum respexerit, nescio.

ὑπεστόρεσαν χιτῶνα] Quid sibi in chama, concha bivalvi velint membranae istae duae, non excogito; in conchis enim bivalvibus nec pes sic dictus, nec binae vel quaternae partes corpori adjunctae, quas branchias plerique sed inepte appellant, (funguntur enim potius vulvae vice) nec denique siphones aut membrana corpus omne obvolvens, quam pallium dicunt, usum veli praebere posse videntur. Nec alibi de chamis legere memini, quae Aelianus tradit.

CAPVT XIII.

Ὁ δὲ αἱμόῤῥους, εἴη δ' ἂν γένος ἔχεως, οὗτος μάλιστα ἐν τοῖς πετρώδεσι χηραμοῖς ἤθη τε ἔχει καὶ διατριβάς· μῆκός τε σώματος εἴληχε πόδα, πλάτος δὲ ἐξ εὐρείας τῆς κεφαλῆς μείουρος κάτεισιν ἔς τε ἐπὶ τὴν οὐράν· καὶ πῇ μὲν φλογώδης ἰδεῖν ἐστι, πῇ δὲ δεινῶς μέλας· φρίττει δὲ τὴν κεφαλὴν οἱονεὶ κέρασί τισιν. Ἕρπει δὲ ἥσυχος ἐπιθλίβων τὰς τῆς νηδύος φολίδας, λοξὸν δὲ οἶμον πρόεισιν· ἠρέμα γοῦν ὑπηχεῖ, ὡς καταγνῶναι νωθείαν αὐτοῦ καὶ οὐδένειαν. Δακὼν δὲ νύγμα ἐργάζεται καὶ τοῦτό γε ἰδεῖν ἐστι παραχρῆμα κυανοῦν· καρδιώττει γε μὴν ὁ πληγεὶς, ἀλλὰ ὤκιστα· ἐκκρίνει δὲ ἡ γαστὴρ ὀχετούς· νὺξ δὲ ἀφίκετο ἡ πρώτη, καὶ αἷμα ἐκρεῖ διά τε ῥινῶν, καὶ αὐχένος, καὶ μέντοι καὶ δι' ὤτων σὺν ἰῷ χολώδει· οὖρα δὲ ἀφίησιν ὕφαιμα ἡ κύστις· εἰ δὲ καὶ ὠτειλαί εἰσί τινες παλαιαὶ περὶ τὸ σῶμα, ῥήγνυνται καὶ αὗται. Εἰ δὲ θῆλυς αἱμόῤῥους κρούσει τινὰ, μεθίησιν αἷμα ἐκ τῶν ὀνύχων ἄκρων, καὶ εἰς τὰ οὖλα ὁ ἰὸς ἀναθεῖ, καὶ αἷμα ἐκχεῖται πάμπολυ, καὶ ἐκθλίβονται τῶν οὔλων οἱ ὀδόντες. Τούτῳ φασὶ τῷ θηρίῳ περιπεσεῖν ἐν Αἰγύπτῳ τὸν τοῦ Μενέλεω κυβερνήτην Κάνωβον, Θώνιδος βασιλεύοντος· καὶ συνεῖσαν τὴν Ἑλένην τοῦ δακέτου τὴν ἰσχὺν, κατάξαι μὲν αὐτοῦ τὴν ῥάχιν, ἐξελεῖν δὲ τὸ φάρμακον· ἐς τίνα δὲ ἄρα χρείαν ἔσπευσε λαβεῖν τὸ θησαύρισμα, τοῦτο οὐκ οἶδα.

ἀλλὰ ὤκιστα] *Gesnerus* ἀλγεινότατα legit, quod probo.

εἰ δὲ θῆλυς] Totum h. l. restitui comparato loco *Nicandri* Theriacor. v. 282. quem in hoc caput transtulit Aelianus, ut recte jam olim monuit Gesnerus. Ibi vero est versu 305. μή ποτε τοι θήλει' αἱμοῤῥοῒς ἰὸν ἐνείῃ.

τῆς γὰρ δδαξαμένης τὰ μὲν ἀθρόα πίμπρανται ὅλα, ῥιζόθεν ἐξ ὀνύχων δὲ κατείβεται ἀναυγὲς αἷμα· οἱ δὲ φόνῳ μυδόωντες ἀναπλείουσιν ὀδόντες. Vnde apparet, quam male vulgo h. l. legatur: οἱ δὲ θύλεις αἱμοβόροι κρύσει τινὶ, μεθιᾶσιν ἐκ τῶν et cet. Reliqua hujus capitis diligenter cum Nicandro comparavi in Specimine adjecto *Marcelli* Sidetae Fragmentis p. 110 seqq.

περιπεσεῖν] Ita recte Mediceus pro παραπεσεῖν. Quae in fine Aelianus de pharmaco exemto adjungit, in Nicandro non sunt, sed ineptus homo de lutulento ingenio suo maculavit narrationem alienam.

CAPVT XIV.

Κομίζουσι δὲ ἄρα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ οἱ Ἰνδοὶ, τίγρεις πεπωλευμένους, καὶ τιθασσοὺς πάνθηρας, καὶ ὄρυγας τετρακέρως· βοῶν δὲ γένη δύο, δρομικούς τε, καὶ ἄλλους ἀγρίους δεινῶς· ἐκ τούτων γε τῶν βοῶν καὶ τὰς μυιοσόβας ποιοῦνται, καὶ τὸ μὲν σῶμα παμμέλανές εἰσιν οἵδε, τὰς δὲ οὐρὰς ἔχουσι λευκὰς ἰσχυρῶς. Καὶ περιστερὰς ὠχρὰς κομίζουσιν, οἱάσπερ οὖν καὶ λέγουσι μήτε ἡμεροῦσθαι, μήτε ποτὲ πραΰνεσθαι· καὶ ὄρνιθας δὲ, οὓς κερκορῶνας φιλοῦσιν ὀνομάζειν· καὶ κύνας γενναίους, ὑπὲρ ὧν ἄνω μοι λέλεκται· καὶ πιθήκους λευκοὺς, καὶ μελαντάτους ἄλλους καὶ τούτους πιθήκους· τοὺς γάρ τοι πυῤῥοὺς ὡς γυναιμανεῖς, εἰς τὰς πόλεις οὐκ ἄγουσι· ἀλλὰ καὶ ποθὲν ἐπιπηδήσαντας ἀναιροῦσιν, ὡς μοιχοὺς μεμισηκότες.

παμμέλανες] Infra c. 24. iterum boves cursores ab his distinguit, et in fine addit: εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι παρ' αὐτοῖς βόες, ἰδεῖν κατὰ τοὺς μεγίστους τράγους· αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ζεύγνυνται καὶ τρέχουσιν ὤκιστα. Hos diligens veterum scriptorum lector, et peritissimus judex *Pallas* etiam agnovit, et boves grunientes *Linnaeo* dictos esse asseverat in Spicilegio Zoolog. XIII. Ipse bubalin nominat, et alibi diligentiorem ejus notitiam promittit. Interim vide *Gmelini* de eo narrationem cum icone in Novis Comment. Petropolit. Vol. V. p. 339.

ὠχρὰς] *Athenaeus* IX. p. 394. Δαΐμαχος δ' ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς ἱστορεῖ περιστερὰς μηλίνας γίνεσθαι ἐν Ἰνδοῖς. Easdem infra XVI. 2 πελειάδας χλωροπτίλους videtur dicere.

κερκορῶνας] Gesnerus κερκίωνας emendat, quod probo. Vide ad XVI. 3. — Deinde ποθὲν ἐπιδημήσαντας emendat *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 257. * Περιστερὰς ὠχρὰς Cel. *Merrem* interpretatur Columbas risorias *Linnaei*; simias vero albas de simiis sene *Erxleben*. Conf. XVI. 10. *Plinius* VIII. 21. nigras ad simiam Silenum, rufas ad Satyrum refert.

CAPVT XV.

Ἰνδῶν δὲ ὁ μέγας βασιλεὺς μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀγωνίαν προτίθησι, τοῖς τε ἄλλοις, ὅσοις εἶπον ἐτέρωθι, ἐν δὲ δὴ τοῖς καὶ ζῴοις ἀλόγοις, ἀλλ' ἐκείνοις ὧν

ἐκπέφυκε κέρατα· κυρίττει δὲ ταῦτα ἄλληλα, καὶ φύσει τινὶ θαυμαστῇ μέχρι νίκης ἁμιλλᾶται, ὥσπερ οὖν ἀθληταὶ, ἢ ὑπὲρ ἄθλων μεγίστων ἰσχυριζόμενοι, ἢ ὑπὲρ κλέους σεμνοῦ, καὶ φήμης τινὸς ἀγαθῆς. Εἰσὶ δὲ οἱ ἀγωνισταὶ οἵδε οἱ ἄλογοι· ταῦροί τε ἄγριοι, καὶ κριοὶ ἥμεροι, καὶ οἱ καλούμενοι μέσοι, καὶ ὄνοι μονόκερῳ, καὶ ὕαιναι· φασὶ δὲ εἶναι τοῦτο τὸ ζῶον, δορκάδος μὲν ἧττον, ἐλάφου δὲ πολλῷ θρασύτερον, καὶ θυμούμενον εἰς κέρας· εἶτα ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐλέφαντες ἀγωνισταὶ παρίασι, προχωροῦσι δὲ οὗτοι, καὶ μέχρι θανάτου τιτρώσκοντες ἀλλήλους τοῖς κέρασι, καὶ πολλάκις μὲν ὁ ἕτερος κρατεῖ καὶ ἀποκτείνει τὸν ἀντίπαλον, πολλάκις δὲ καὶ συναποθνήσκουσι.

καλούμενοι μέσοι] Totus hic locus desperatus est. Gesnerus ex *Hesychio* commemorat Μαισωλὰς, Indiae quadrupedes vitulis similes. *Gyllius* haec verba praeteriit, ut sequentia etiam, quibus animal cornutum capreolo minus describitur, quod quidem hyaenam appellari, ut Codices habent et *Gyllius* similiter legit, absurdum est. Post varias et graves Gesneri dubitationes, quibus tamen nihil efficitur, miror *Trillerum* tam facile h. l. expediisse; hic enim verbo κριὼς μέσους, i. e. semiferos intelligit. Nomen ὕαινα aut corruptum est ipsum, aut deinceps quoddam excidit, quod conjectura assequi non licet.

CAPUT XVI.

Θεόφραστος οὖν φησι τοῦ ἔχεως τὰ βρέφη διωσθεῖν τῆς μητρὸς τὴν γαστέρα, ὥσπερ οὖν θυροκοποῦντα, ἵνα τι καὶ παίζω, καὶ ἐξαράττοντα πεφραγμένην ἔξοδον· ἀλλὰ τὸν θῆλυν θλιβόμενον αὐτὸν, καὶ τῆς γαστρὸς οἱ γεινομένης, Ὁμηρείως δὲ εἶπον, τήνδε οὐκ ἀντέχειν, ἀλλὰ διαῤῥήγνυσθαι. Καί με πείθει λέγων· ἐπεί τοι καὶ θαλάττιαι βελόναι ἄκολποί τε οὖσαι καὶ λεπταὶ, ὅτι τὰ αὐτὰ πάσχουσιν ὑπὸ τῶν σφετέρων βρεφῶν, καὶ ἐκεῖνα ἄνω πω τῶν λόγων εἶπον. Ἡρόδοτον δὲ ἀξιῶ μή μοι μηνιεῖν, εἰ μύθοις ἐγγράφω, ὅσα ὑπὲρ τῆς τῶν ἔχεων ὠδῖνος λέγει.

θῆλυν] Hanc vocem addidit Mediceus. Locus *Herodoti* est III. c. 108. De belone vide supra ad IX. 60.

εἰ μύθοις ἐγγράφω] Ita cum Gesnero scripsi pro μύθους.

CAPUT XVII.

Φυσικὴ δ' ἄρα ἦν κοινωνία τις καὶ συγγένεια λέοντι καὶ δελφῖνι ἀπόῤῥητος· οὐ γὰρ ὅτι βασιλεύουσιν, ὁ μὲν

τῶν χερσαίων, ὁ δὲ τῶν ἁλίων, τοῦτο ἀπόχρη· ἀλλὰ γάρ τοι καὶ τήκονται προϊόντες εἰς γῆρας, καὶ ἄλλως νοσήσαντες, ὁ μὲν τὸν χερσαῖον πίθηκον ἔχει φάρμακον, ὁ δὲ ἀναζητεῖ τὸν συμφυῆ. Ὡς γάρ ἐστι καὶ ἐν θαλάττῃ πίθηκος, εἶπόν που· καὶ ἔστι καὶ τῷδε οὗτος ἀγαθὸν, ὡς ἐκείνῳ ἐκεῖνος.

κοινωνία τις] Ex Mediceo τις additum est. Pro ἁλίων *Apostolius* VI. 98 habet τῶν ἐναλίων. Idem in fine capitis ἀγαθός.

CAPVT XVIII.

Ἔστι δὲ ἄρα ἐν τοῖς ἀδιηγήτοις, καὶ ἀριθμοῦ περιττοτέροις, καὶ σηπεδὼν κακὸν ἑρπετόν· ὁμόχρουν τε εἶναι τῷ αἱμόρρῳ καὶ τήνδε φησὶ Νίκανδρος, καὶ ἀδελφὴν κατὰ σχῆμα καὶ τοῦτο ἐκεῖνος λέγει· ὠκυτέρα δὲ εἶναι δοκεῖ, ἀφίησι δὲ καί τινος μικρᾶς φαντασίαν· γυρὸν γὰρ καὶ περιξ καὶ ἑλικτὸν πρόεισι τὸν οἶμον, καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ διαψεύδεται τοὺς ὁρῶντας, ὅση τὸ μέγεθός ἐστι. Δεινὸν δὲ ἄρα τὸ ἐξ αὐτῆς τραῦμα, πρόεισι γοῦν, καὶ ὑποσήπει, καὶ τήνγε θῆρα τὴν προειρημένην ἀποδείκνυσι φερώνυμον. Ὁ γοῦν ἰὸς ἐπὶ πᾶν ὠθεῖται τὸ σῶμα τῷ τάχει ἀμάχῳ· καὶ μέντοι καὶ ἡ θρὶξ καὶ ἐκείνη μαδῶσα ἀφανίζεται, λείβονται δὲ αἱ ὀφρῦς, καὶ αἱ βλεφαρίδες, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀχλὺς κατέχει, καὶ ἔφηλοι γίνονται.

ὁμόχρουν] *Nicander* Theriac. 320 ἡ μὲν εἴδει αἱμορρόῳ σύμμορφος, αὐτὰρ στίβον ἀντί' ὀκέλλει· — ἡ δὲ νυχεσιν οὔνπερ λασίης δάπιδος περιδέδρομε τέρφει. quae *Eutecnius* sic interpretatur: ἔοικε γὰρ οὗτος ἐν μὲν ταῖς πορείαις προσπταίοντι· κατὰ παντὸς δὲ παρέχεται τοῦ σώματος τρίχας· καὶ μὴν ἀλλὰ καὶ τάπητες εὐανθοῦς ὧδε πως δείκνυσι τὴν χροιάν. — καὶ σκολιὰν ἄλλως ἐφέλκεται ὁράν. Contra coccineum tapetarum colorem intelligi suspicatur Scholiastes graecus, cum quo sentit *Epiphanius* T. I. p. 116 καὶ τῇ καλουμένῃ σηπεδόνι ἐχίδνῃ τῇ κομώσῃ μὲν πᾶν τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν θριξὶν ἐρυθραῖς, οὐκ ἐχούσῃ δὲ οὐδὲ αἰγὸς οὐδὲ προβάτου φύσιν ἢ δορὰν ἀλλ' ἑρπετοῦ, et cet.

μικρᾶς] Ita recte Gesnerus pro μικράν. *Nicander* 324 ἐλάχεια δὲ φαίνεται ὀρὴ ἐσσυμένης σκολιὴν γὰρ ὁμῶς ἐπιτείνεται ὄγμον.

ὠθεῖται τὸ σῶμα] *Nicander* 327. νίσεται δὲ μέλας ὀλοφώϊος ἰὸς πᾶν δέμας. Deinde μαδῶσα scripsi pro μυδῶσα. Cf. *Ruhnken* ad *Timaeum* p. 133. Pro ἔφηλοι Gesnerus ἐφήλιδες emendat. Verba καὶ τοὺς — κατέχει in *Nicandro* non sunt, nescio unde assuta.

CAPVT XIX.

Χερσαία χελώνη ζῶον λαγνίστατον, ἀλλὰ ὅγε ἄῤῥην· ὁμιλεῖ δὲ ἡ θήλεια ἄκουσα. Καὶ λέγει Δημόστρα-

τος, ἀνὴρ ὃς καὶ τοῦτο λέγει τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης τῆς βουλῆς γενόμενος, καὶ οὔ τί που διὰ τοῦτο ἤδη τεκμηριῶσαι ἱκανός· δοκεῖ δέ μοι ἐπιστήμης τῆς ἁλιευτικῆς ἐς ἄκρον ἐλάσαι, καὶ ὅσα ἔγνω, εἰπεῖν κάλλιστα· εἰ δέ τί οἱ καὶ ἄλλο ἐσπούδασαι τοῦδε σοβαρώτερον, καὶ σοφίας τῆς περὶ τὴν ψυχὴν προσέψαυσε, θαυμάσια αὐτοῦ. Λέγει δὲ ὅδε ἀνήρ, ὑπὲρ ὅτου μὲν καὶ ἑτέρου τὴν ὁμιλίαν ἀναίνεται ἡ θήλεια, οὐκ ἔχειν σαφῶς εἰδέναι, τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκεῖνό φησιν· Ἡ θήλεια οὐκ ἄλλως ὁμιλεῖ, ἢ πρὸς τὸν ἄρσενα ὁρῶσα· καὶ ὁ μὲν ἐξέπλησε τὴν ἐπιθυμίαν, κατὰ ἀπαλλαγὴν δὲ ἑαυτὴν ἐπιστρέψαι ἡκίστη ἐστί, τῷ τε ὄγκῳ τοῦ χελωνίου, καὶ ἐρεισθεῖσα εἰς τὴν γῆν, δεῖπνον οὖν ἕτοιμον ὑπὸ τοῦ γαμέτου καταλέλειπται τοῖς τε ἄλλοις ζώοις, καὶ οὖν καὶ τοῖς ἀετοῖς· αἱ μὲν οὖν ταῦτα ὀρρωδοῦσιν, ὡς ἐκεῖνος λέγει, οἵγε μὴν ἄρρενες οἶδε σωφρονούσας αὐτάς, καὶ τιθεμένας πρὸ τοῦ ἡδέος τὸ σωτήριον οὐκ ἔχουσιν ἀναπείθειν. Οἱ δὲ φύσει τινὶ ἀμάχῳ ἴυγγα ἀπορρήτως προϊᾶσι ἐρωτικήν, καὶ δέους ἐπίληθον παντός· ἦσαν δὲ ἄρα ἐρωτικῶς ἐχούσης χελώνης ἴυγγες οὐκ ᾠδαὶ μὰ Δία, ὁποίας Θεόκριτος ὁ τῶν νομευτικῶν παιγνίων συνθέτης ληρεῖ, ἀλλὰ ἀπόρρητος πόα, ἥπερ οὖν οὔτε ἐκεῖνος ὄνομα εἰδέναι φησί, οὐδ' ἄλλον ἐγνωκέναι ὁμολογεῖ· ἐοίκασι δὲ τῇ πόᾳ καλλωπίζεσθαι καί τινας καὶ ἀπορρήτους παλιώρας. Εἰ γοῦν ἐκείνην διὰ στόματος ἔχοιεν, ἔμπαλιν γίνεται τὰ τῶν προειρημένων, θρύπτεται γὰρ ὁ ἄρρην ἐρῶν ὡς οὐκ ἐρῶν· μεταθεῖ δὲ ἡ θήλεια ἡ τέως φεύγουσα νῦν φλεγομένη, καὶ ἐξοιστροῦται, καὶ ἱμείρει τῆς συνόδου, δέος δὲ ἐκεῖνο φροῦδόν ἐστι, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν ὀρρωδοῦσιν ἥκιστα.

προσέψαυσε] Codex alter Gesneri προσέπαισε. Deinde vulgatum παρὰ τὴν ψυχὴν ex Mediceo emendatum est. Demostratus praeter XX libros de Piscatione, scripserat etiam auctore *Suida* de divinatione per aquam, atque alia historici argumenti volumina.

ἴυγγα — προϊᾶσι] An et h. l. προσιᾶσι legendum est? — Verba ἐοίκασι δὲ τῇ πόᾳ καλλωπίζεσθαι sana puto; reliqua partim manca partim corrupta sunt. Vocem παλιώρας in integrum restituere nequeo; videtur tamen in ea notio *illecebrarum* abscondita latere, ut mas herba illa apprehensa et speciem aliquam pulchritudinis sibi conciliare, et simul

illecebras quasdam protendere dicatur. An ex verbo παλεύειν verbum derivatum latet? *Gyllius* totum hoc comma omisit, ut *Gesnerus* etiam. De herba hac *Plinius* etiam IX. sect. 12. feminae coitum fugere, donec mas festucam imponat aversae. Sed *Plinius* aversarum testudinum coitum cum *Aristotele* H. A. V. 3. agnoscit, quem *Rondeletius* testimonio suo confirmavit. *Demostratus* contra supinas coire tradiderat, eamque narrationem fabula exornaverat. Eandem tamen sententiam nuperrime protulit *Wallbaum* in Chelonogr. p. 35 eamque e situ membri virilis sequi putavit. At vero natura et situs membri genitalia in testudine marina et fluviatili, atque adeo terrestri fere idem est, ut comparata *Perralti*, *Blasii* et *Wallbaumi* descriptione ipse his ipsis diebus in testudine fluviatili expertus sum. Testudinem vero fluviatilem aversam coeuntem vidit *Marcgraf* (*Nouveaux Memoires* de l'Acad. de Berlin. 1770.) testudinem pusillam in horto Upsaliensi eodem modo coeuntem conspexit *Becmann* (Biblioth. *Oeconom.* IV. 300.) Utrumque genus ante coitum capitibus concurrere solebat; unde orta videtur suspicio, feminam in vitam recipere marem. Quod vero *Wallbaum* l. c. suspicatur, marem in coitu postremam recti intestini partem, cui penis veluti thecae affixus latet, protrudere, ut anates faciunt, atque feminae naturae applicare; ea quidem opinio plane convenire videtur cum loco *Aristotelis* laudato, ubi ait: ἔχουσι δέ τι, εἰς ὃ οἱ πόροι συνάπτουσι (est cloaca, in quam desinunt viae urinariae et seminales) καὶ ᾧ ἐν τῇ ὀχείᾳ πλησιάζουσιν, οἷον τρυγόνες καὶ βάτραχοι καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος. — *Oppianus* Halieutic. I. 523. causatur osseam membri genitalia duritiem, cujus violentiam feminam fugere ait, nec aliter mari nisi vi atque armis victam concedere in concubitum. Addit diu easdem cohaerere, instar canum. De ossea duritie penis fabula est; neque enim vel in terrestri vel in marina vel denique in fluviatili talem fabricam observarunt viri docti antea laudati, nec ego, licet diligenter omnia in testudine fluviatili perlustratem atque enotatem, penem durum reperire potui. Quas vero *Blasius* in inferiore penis parte circa mucronem commemorat asperitates, eas equidem nihil aliud esse nisi papillas nervosas glandis intus in vagina recti conspicuas alibi copiosius demonstrabo. Haec enim ad locum *Aeliani* illustrandum sufficiunt.

CAPUT XX.

Θεσσαλονίκῃ τῇ Μακεδονίτιδι χῶρός ἐστι γειτνιῶν καὶ καλεῖται Νίβας, κἀκεῖ οἱ ἐνταῦθα ἀλεκτρυόνες, ᾠδῆς τῆς συμφυοῦς ἀμοιροῦσι, καὶ σιωπῶσι πάντα πάντη. Καὶ διαῤῥεῖ λόγος παροιμιώδης ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων, ὃς λέγει, τότε ἂν ἔχητε τόδε τι, ὅταν Νίβας κοκκύσῃ.

πάντα πάντη] *Apostolius* XIV. 92 πάντη πάντως; sed vide XVI. 18 et 19. ubi similiter πάντα πάντη.

CAPUT XXI.

Ὅτε Ἀλέξανδρος τὰ μὲν ἐδόνει τῆς Ἰνδῶν γῆς, τὰ δ' ᾕρει, πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ζώοις ἐνέτυχεν, ἐν δὲ τοῖς καὶ δράκοντι· ὅνπερ οὖν ἐν ἄντρῳ τινὶ νομίζοντες ἱερὸν Ἰνδοὶ, μετὰ πολλοῦ τοῦ θειασμοῦ προσετρέποντο, κἀκεῖ παντοῖοι ἐγένοντο οἱ Ἰνδοὶ δεόμενοι τοῦ Ἀλεξάνδρου

μηδένα ἐπιθέσθαι τῷ ζώῳ· ὁ δὲ κατένευσε. Παριόντος οὖν τὸ ἄντρον τῆς στρατιᾶς, καὶ κτύπου γενομένου, εἶτα ὁ δράκων ᾔσθετο (ὀξυηκοώτατον δὲ ἄρα τῶν ζώων ἐστὶ, καὶ ὀξυωπέστατον) συριγμὸν μὲν οὖν ἀφῆκε μέγιστον, καὶ φύσημα, ὡς ἐκπλῆξαί τε πάντας καὶ ἐκταράξαι. Ἐλέγετο δὲ ἄρα πηχῶν ὀ εἶναι, καὶ ἐφάνη μὲν οὐ πᾶς, μόνην γὰρ ἐξέκυψε τὴν κεφαλήν· καὶ οἵγε ὀφθαλμοὶ ᾄδονται αὐτοῦ τὸ μέγεθος ἔχειν Μακεδονικῆς περιφεροῦς ἀσπίδος μεγάλης.

προσετρέποντο] Ita cum Gesnero scripsi pro προετρέποντο. Sequens παντοῖοι ἐγένοντο videtur exprimere *Platonicum* ἐν παντὶ γίνεσθαι, in omnes se partes vertere, dubium esse, trepidare, quod imitatus est etiam *Philostratus* Heroic. p. 734. sed *Olearius* non intellexit. Sed magis probabile est *Aelianum* ob oculos habuisse *Herodotum* VII. 10. τότε παντοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι δεόμενοι Ἴωνων λῦσαι τὴν πόρον. Idem iterum III. 207. ubi *Valckenair* p. 260. hunc Aeliani locum non neglexit. Ceterum hanc ipsam narrationem cum simili infra XVI. 39 mistam Onesicrito auctori adscribit *Tzetzes* Chiliad. III. 114. v. 942.

CAPUT XXII.

Ταῖς κορώναις ἔργον τοὺς ἀετοὺς ἐρεσχελεῖν ἐστιν· οἱ δὲ ὑπερφρονοῦσιν αὐτῶν, καὶ ἐκείναις μὲν ἀπολείπουσι τὴν κάτω φέρεσθαι πτῆσιν, αὐτοὶ δὲ τὸν αἰθέρα ὑψηλότερον ὄντα τοῖς ὠκίστοις τέμνουσιν αὐτῶν πτεροῖς· οὐ δή που δεδιότες (πῶς γὰρ ἂν τοῦτο εἴποι τις, τὴν τῶν ἀετῶν ἀλκὴν καλῶς ἐπιστάμενος;) ἀλλ' ἰδίᾳ τινὶ μεγαλονοίᾳ ἐῶσιν ἔρρειν ἐκείνας κάτω.

ἐκείναις μὲν] Restitui veterem et probam lectionem. Gronovius ex Mediceo et *Apostolio* I. 59 ἐκείνας substituit. Idem *Apostolius* deinde male οὐδέ πω.

CAPUT XXIII.

Τὸν ἰχθὺν τὸν πομπίλον οὐ μόνον Ποσειδῶνος λέγουσιν εἶναι ἱερὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν Σαμοθρᾴκῃ θεῶν φίλον· ἁλιέα γοῦν τινα ἐν τοῖς ἄνω τοῦ χρόνου τιμωρίαν ὑποσχεῖν τῷδε τῷ ἰχθύϊ. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἦν, ὡς λόγος, τοῦ ἁλιέος Ὀπωπεὺς, ἦν δὲ ἐξ Ἰκάρου τῆς νήσου, καὶ υἱὸς αὐτῷ ἦν· ἀθηρίας οὖν ποτε γενομένης ἰχθύων, ἀνήγαγε τὸν βόλον, μόνους θηράσαντα τοὺς πομπίλους, ὥσπερ οὖν καὶ δεῖπνον σὺν τῷ παιδὶ ὁ Ὀπωπεὺς ἔθετο οὐκ εἰς μα-

κρὰν δὲ δίκη τιμωρὸς μετῆλθεν αὐτόν· τῇ γάρ ἁλιάδι αὐτῆ κῆτος ἐπελθὸν ἐπ' ὄψει τοῦ παιδὸς τὸν Ὀπωπέα κατέπιε. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς δελφῖνας πολεμίους τῷ πομπίλῳ εἶναι, οὐ μὴν οὐδὲ ἐκείνους καλῶς ἀπαλλάττειν ὅταν αὐτοῦ γεύσωνται· σφαδάζουσι γὰρ παραχρῆμα, καὶ ἐκμαίνονται, καὶ ἀτρεμεῖν ἀδυνατοῦντες ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἐκφέρονται, καὶ ἅπαξ ἐκβρασθέντες ὑπὸ τοῦ κύματος κορώναις τε ἐναλίαις καὶ λάροις δεῖπνόν εἰσι. Λέγει δὲ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος, ἢ Ναυκρατίτης, ὅτι καὶ ἄνθρωπός ποτε οὗτος ἦν, καὶ ἐπόρθμευεν· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἠράσθη κόρης, καὶ ἐπειρᾶτο αὐτῇ ὁμιλῆσαι· ἡ δὲ ἀποδιδράσκουσα ἦλθεν εἰς Μίλητον καὶ ἐδεήθη Πομπίλου τινὸς θαλαττουργοῦ, ἵνα αὐτὴν διαγάγῃ τὸν πορθμόν· ὁ δὲ ὑπήκουσεν· ἐπιφανεὶς δὲ ὁ Ἀπόλλων τὴν μὲν κόρην ἁρπάζει, τὴν δὲ ναῦν λίθον ἐργάζεται, τὸν δὲ πομπίλον εἰς τὸν ἰχθὺν τόνδε μετέβαλε.

Ὀπωπεὺς] *Pancrates* Arcas, ex quo *Aelianus* totum exscripsit caput, apud *Athenaeum* VII. 283 habet Ἐπωπεύς, quemadmodum etiam *Gyllii* versio. Idem deinceps ἐν ὄψει τοῦ παιδὸς, et αἰθυίαις habet, ubi noster κορώναις ἐναλίαις. In fine ex Mediceo vulgatum ἐπόρθμευσεν mutatum est a Gronovio.

CAPVT XXIV.

Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ περὶ τοὺς βοῦς τοὺς δρομικοὺς τίθενται σπουδήν· καὶ ὑπὲρ τῆς ὠκύτητος τῆς ἐκείνων ἁμιλλῶνται βασιλεύς τε αὐτὸς καὶ τῶν ἀρίστων πολλοί, καὶ ποιοῦνται ῥήτρας ἐπὶ χρυσίῳ παμπόλλῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ οὐχ ἡγοῦνται αἰσχρὸν εἶναι ἐρείδεσθαι ὑπὲρ τῶνδε τῶν ζώων· συνωρίζουσι δὲ αὐτοὺς ἄρα, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης κυβεύουσιν. Οἱ μὲν οὖν ἵπποι ζύγιοι θέουσιν, οἱ δὲ βοῦς παράσειροι, καὶ ἐγχρίπτει τῇ νύσσῃ ὁ ἕτερος, καὶ δεῖ δραμεῖν σταδίους τριάκοντα. Ἴσοι δὲ τοῖς ἵπποις οἱ βόες συνθέουσι, καὶ οὐκ ἂν ἀποκρίναις τὸν ὠκύτερον οὔτε βοῦν οὔτε ἵππον. Ἐὰν δέ ποτε ὁ βασιλεὺς πρός τινα ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ βοῶν σύνθηται, ἐς τοσαύτην προχωρεῖ φιλονεικίαν, ὡς αὐτὸς ἐφ' ἅρματος ἕπεσθαι, καὶ παρορμᾶν τὸν ἡνίοχον. Ὁ δὲ

ἄρα τὰς μὲν ἵππους ἐξαιμάττει τῷ κέντρῳ, τῶν δὲ βοῶν τὴν χεῖρα ἀνέχει, ἀκέντητοι γὰρ θέουσι. Τοσαύτη δέ ἐστι περὶ τὴν βοεικὴν ἅμιλλαν ἡ Φιλοτιμία, ὡς μὴ μόνους τοὺς πλουσίους ὑπὲρ αὐτῶν ἐπὶ πολλῷ Φιλονεικεῖν, μηδὲ τοὺς δεσπότας· ἀλλὰ καὶ τοὺς θεωμένους, οἷα δήπου καὶ ὁ Ἰδομενεὺς ὁ Κρὴς, καὶ ὁ Λοκρὸς Αἴας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ Φιλονεικοῦντες ἀποδείκνυσθον. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι παρ' αὐτοῖς βόες, ἰδεῖν κατὰ τοὺς μεγίστους τράγους· αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ζεύγνυνται, καὶ τρέχουσιν ὤκιστα, καὶ τῶν ἵππων γε τῶν Γετικῶν οὐκ εἰσι νωθέστεροι.

ὑπὲρ τῆς] Ita Mediceus pro ὑπό. Sequens ἐρείδεσθαι non audeo cum Gronovio in ἐρίζεσθαι, aut cum *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 423 in ἐριδαίνεσθαι mutare. De sponsione ἐρείδειν ἀμνὸν est apud *Theocritum* V. 24. quamvis illius loci auctoritate verbum ἐρείδεσθαι defendere nolim.

ἀκέντητοι] Ita scripsi cum Gesnero pro ἄκοντες. Est vox *Pindarica* ex Olymp. I. v. 33. Locus *Homeri*, quem *Aelianus* respicit, exstat Iliad. ψ. 495.

CAPVT XXV.

Λόγος ἔχει τοὺς ἵππους τοὺς πίνοντας ἐκ τοῦ Κοσσινίτου ποταμοῦ, ἔστι δὲ οὗτος ἐν Θράκῃ, δεινῶς ἐκθηριοῦσθαι· ἐκδίδωσι δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος ἐς τὴν Ἀβδηριτῶν, καὶ ἀναλίσκεται εἰς τὴν Βιστονίκην λίμνην· ἐνταῦθά τοι καὶ τὰ βασίλεια γενέσθαι ποτὲ Διομήδους τοῦ Θρᾳκός, ᾧ καὶ αὗται αἱ ἀνήμεροι ἐκεῖναι ἵπποι κτῆμα ἦσαν Ἡράκλειος ἆθλος. Τὸ δὲ αὐτό Φασι πάσχειν καὶ τὰς ἵππους τὰς ἐκ τῆς Ποτνιάδος κρήνης πίνοντας· αἱ δὲ Πότνιαι τὸ χωρίον, ἔνθα ἡ κρήνη, οὐ μακρὰν, ἀπὸ Θηβῶν ἐστιν. Ὠρείτας δὲ λέγουσι καὶ Ἀδρασίους ἰχθῦς παραβάλλειν τοῖς ἵπποις χόρτον. Κελτοὺς δὲ ἀκούω καὶ τοῖς βουσὶ καὶ τοῖς ἵπποις ἰχθῦς διδόναι δεῖπνον. Ἐνταῦθά τοι λέγουσι καὶ τοὺς ἵππους τὴν ἀποπνοὴν τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων Φεύγοντας, εἰς τὰ νότια μέρη τῆς Εὐρώπης Φέρεσθαι, μάλιστα ὅταν οἱ νότοι καταπνέωσι. Καὶ Μακεδόνας δὲ καὶ Λυδοὺς ὁμολογοῦσί τινες καὶ αὐτοὺς ἰχθῦσι τοὺς ἑαυτῶν ἵππους τρέφειν, καὶ τὰ πρόβατα δὲ τὰ Λύδια καὶ τὰ Μακεδονικὰ ἐκ τῶν αὐτῶν πιαίνεσθαι λέγουσιν. Ἐν Μυσοῖς δὲ τῶν

θηλειῶν ἵππων ἀναβαινομένων, ἐπηύλησέ τινες οἷον ὑμέναιόν τινα τοῦτον τοῖς τῶν ἵππων γάμοις ἐπᾴδοντες· τὰς τε ἵππους ὑπὸ τοῦ μέλους θελγομένας τάχιστα ἐγκύμονας γίνεσθαι, καὶ οὖν καὶ καλοὺς τοὺς πώλους ἀποτίκτειν. Καὶ ἐκεῖνο δὲ περὶ ἵππων ἤκουσα· τοὺς πρεσβυτέρους ἤδη φασὶ καὶ προήκοντας τὴν ἡλικίαν ἀσθενῆ γεννᾷν τὰ ἐξ αὐτῶν ἔκγονα, τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ τοὺς πόδας ἀγεννεῖς ἔχειν. Βίον δὲ ἵππων καὶ χρόνον ἀριθμοῦσιν εἰς τοσάδε ἔτη, τῶν μὲν γὰρ ἀρρένων εἰς πέντε καὶ λ΄ ἔτη διαβιῶναι ἵππον.

Βιστονίκην] *Aristoteles* H. A. VIII. 13 Βιστωνίδα nominat. *Ptolemaeo* Geogr. III. 11 Βιστονὶς λίμνη. Hodie *Bouron*, si credimus *Belonio* Obſerv. I. 60. — *Plinius* XXV. ſect. 53. potentia herbarum per quadrupedes etiamnum duobus claris exemplis manifeſta fit. Circa Abderam et limitem, qui Diomedis vocatur, equi paſti inflammantur rabie: circa Potnias vero et aſini. Idem IV. c. 11. Abdera libera civitas, ſtagnum Biſtonum et gens. Oppidum fuit Tirida, Diomedis equorum ſtabulis dirum. Cf. etiam *Mela* II. 2.

Ἀδρασίους] *Gyllius* Γαδρασίους. Adraſios quidem nullos reperio, Ita Geſner ad h. l. Praeterea in Gronoviana editione male Ὠρείτας legitur, cum in verſione rectum Oritae ſit. *Plinius* VII. ſect. 2. Oritas ab Indis Arbis fluvius diſterminat. Hi nullum alium cibum novere, quam piſcium, quos unguibus diſſectos ſole torreant: atque ita panem ex his faciant, ut refert Clitarchus. Idem VI. ſect. 25. Alii Gedruſos et Paſires poſuere — mox Ichthyophagos Oritas, propria non Indorum lingua loquentes. Cf. *Arrianus* in Indicis p. 558.

τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων] Ita Mediceus pro τὴν τῶν — ἐκφεύγοντα. Poſt verba ἐγκύμονας γίνεσθαι Geſnerus addit φασίν.

ἔκγονα] Ita Mediceus pro ἔγγονα. Pro ἀγεννεῖς *Triller* legit ἀμενεῖς. quod mihi non placet.

ἔτη] Mediceus hic addit: Ἀριστοτέλης δ᾽ ὁ Νικομάχου λέγει πέντε καὶ ν΄ ἔτη διαβιῶναι ἵππον, quae librarii incuria ex margine illata eſſe putat Gronovius, qui πεντήκοντα etiam legendum eſſe ex *Ariſtotelis* H. A. VI. 22 docet.

CAPUT XXVI.

Ἐκ Σούσων τῶν Περσικῶν εἰς Μηδίαν ἀπιόντων, ἐν τῷ δευτέρῳ σταθμῷ πάμπολύ τι λέγεται σκορπίων πλῆθος γενέσθαι· ὥστε τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, ὁπότε διοδεύοι, πρὸ τριῶν ἡμερῶν προστάττειν πᾶσι θηρεύειν αὐτοὺς, καὶ τῷ πλείστους θηράσαντι, δῶρα διδόναι· εἰ γὰρ τοῦτο μὴ γένοιτο, ὁ χῶρος ἄβατός ἐστι, ὑπὸ παντὶ γὰρ λίθῳ καὶ βώλῳ πάσῃ σκορπίος ἐστί. Λέγουσι δὲ καὶ ὑπὸ σκολοπενδρῶν ἐξαναστῆναι Ῥοιτιεῖς, τοσοῦτο πλῆθος αὐτοῖς ἐπεφοίτα τούτων. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Κυρήνῃ μυῶν διάφορα γενέσθαι γένη, οὐ μόνον ταῖς χρόαις, ἀλ-

λὰ καὶ ταῖς μορφαῖς· ἐνίας γὰρ αὐτῶν πλατυπροσώπας εἶναι, καθάπερ τὰς γαλᾶς· καὶ αὖ πάλιν ἄλλας ἐχειώδεις ὀξείας ἀκάνθας ἔχοντας, ὥσπερ ἂν καὶ οἱ ἐπιχώριοι καλῶσιν ἐχινάτας. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἀκούω δίποδας εἶναι μῦς, καὶ μεγίστους μεγέθει φύεσθαι, τοῖς γε μὴν ἐμπροσθίοις ποσὶν ὡς χερσὶ χρῆσθαι· εἶναι γὰρ αὐτοὺς τῶν ὄπισθε βραχυτέρους. Εἶδον τούτους, Λιβυκοί εἰσι· βαδίζουσι δὲ ὀρθοὶ ἐπὶ τοῖν δυοῖν ποδοῖν, ὅταν δὲ διώκωνται, πηδῶσι. Θεόφραστος λέγει ταῦτα.

διποδοι] Ita pro *δίοι* scribendum vidit Gronovius ex Autore *θαυμασ. ἀκουσμ.* et *Sallier* in Mémoires de l'Academ. des B. L. Vol. IX. p. 62.

Ῥοιτιεῖς] Ita scripsi cum Gesnero pro *Ῥυτιεῖς*. Rhytium Cretae, contra Troadis *Ῥοιτεῖον* oppidum est. Supra XI. 28 *σκολοπένδραι δὲ Ῥοιτιεῖς*. Hinc emendavit *Harduinus Plinium* VIII. c. 29 et a scolopendris abactos Rhoetienses, auctor est Theophrastus, ubi Codices Erettienses habent.

ἐχειώδεις] *Gesnerus ἐχινώδεις* emendat. *Bochart* Geogr. Sacr. P. II. L. II. c. 3 *ἐχινώδεις* et *ἐχῖνας* deinde h. l. scribendum censet. *Herodotus* IV. 192 *μυῶν δὲ γένεα τριξὰ αὐτόθι ἐστί· οἱ μὲν, δίποδες καλέονται· οἱ δὲ ζεγέριες· τὸ δ' ὄνομα τοῦτό ἐστι μὲν Λιβυκὸν, δύναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν βουνοί· οἱ δὲ ἐχινέες.* *Aristoteles* VI. 37 *οἱ δ' ἐν Αἰγύπτῳ μῦες σκληρὰν ἔχουσι τὴν τρίχα, σχεδὸν ὥσπερ οἱ χερσαῖοι ἐχῖνοι· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι, οἳ βαδίζουσιν ἐπὶ τοῖς δυσὶ ποσί· τὰ γὰρ πρόσθια μικρὰ ἔχουσι, τὰ δ' ὀπίσθια μεγάλα· γίνονται δὲ πλήθει πολλοί.* Auctor *θαυμασ. ἀκουσμ.* p. 1086 *ἐν Κυρήνῃ δέ φασιν οὐχ ἓν εἶναι μυῶν γένος, ἀλλὰ πλείω καὶ διάφορα καὶ ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς χρόαις· ἐνίους γὰρ πλατυπροσώπους, ὥσπερ αἱ γαλαῖ, γίνεσθαι· τινὰς δὲ ἐχινώδεις, οὓς καλοῦσιν ἐχῖνας.* *Aristoteles* H. A. VIII. 28 *ἐν δὲ τῇ Ἀραβίᾳ — γίνονται καὶ μύες πολὺ μείζους τῶν ἀρουραίων, τὰ μὲν ἔμπροσθεν σκέλη ἔχοντες σπιθαμῆς, τὰ δ' ὀπίσθια, ὅσον ἄχρι τῆς πρώτης καμπῆς τῶν δακτύλων.* *Plinius* X. sect. 85. Aegyptiis muribus durus pilus, sicut herinaceis. Iidem bipedes ambulant, ceu Alpini quoque. Mures bipedes esse, qui Arabibus *Aljarbua* dicuntur, *Linnaeo* mures jaculi, recte vidit jam olim *Bochart* Hieroz. T. I. p. 1010. cum quo sentit etiam *Schaw* in Itiner. p. 157. Mures *πλατυπρόσωπες* et *ἐχινώδεις* interpretari non audeo. Neque enim convenit cum priore mus *Jerd* dictus apud *Schaw* l. c. — In fine *δυοῖν* ex Mediceo accessit. * Historiam naturalem murium bipedum seu Jaculi et Sagittae et consanguineorum doctissime et diligentissime enarravit Cel. *Pallas* in Novis Speciebus Quadrup. ex Glirium ordine p. 277 seqq. qui locos Veterum solerter interpretatus de errore *Plinii* VIII. c. 37. et X. c. 65. recte admonuit. In *Herodoti* narratione *ζεγέριες* seu *βουνοὶ* explicat de mure subterraneo, colles egerente, forte eo ipso, quem murem Capensem ipse indigitavit, quemque vero simile est totius Africae arenas habitare. Per *ἐχῖνας* putat intelligi Hystrices; in quam quidem conjecturam et ipse antea incideram. Posteriorem *Aristotelis* locum H. A. VIII. c. 28 recte etiam judicat librarii culpa corruptum et mancum. Idem denique *Herodotum* in Melpomene c. 92 de mustelis in Silphio nascentibus, Tartessiacis simillimis loquentem cum *Haymio* in Thesauro Britannico Vol. II. p. 149 vers. lat. interpretatur de mure Jaculo, ex numo aureo Cyrenaico, quem profert *Haymius*, in quo effigies Jaculi distincte expressa est ad radicem Silphii sedentis.

CAPVT XXVII.

Λόγος τις λέγει τὰς ὄρνιθας τὰς ἀττάγας μετακομισθέντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ Λυδίας, καὶ ἀφεθέντας εἰς τὰς ὕλας, τὰ μὲν πρῶτα ὄρτυγος φωνὴν ἀφιέναι· χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥέοντος, λοιμὸς ἐγένετο, καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο· οὐ διέλιπον οὖν οἱ ὄρνιθες οὗτοι πολλῷ σαφέστερον καὶ ἐναρθρότερον παιδίου μεῖζον φθέγμα ἀφιέντες, καὶ λέγοντες, Τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι συλληφθέντες καὶ ἀγρευθέντες οὐ μόνον οὐ τιθασσεύονται, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴν ἔτι ἀφιᾶσιν, ἣν πρότερον ἠφίεσαν· ἡ δουλεία δὲ αὐτῶν καὶ ἡ κάθειρξις καταψηφίζεται σιωπήν. Ἐὰν δὲ ἀφεθῶσι, καὶ ἐλεύθερον ἀπλώσωσι τὸ πτερὸν, καὶ εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν ἀφίκωνται, πάλιν γίνονται ἔμφωνοι, ὁμοῦ καὶ τὸ φθέγμα καὶ τὴν παῤῥησίαν ἀναλαβόντες.

κοίλου ῥέοντος] Ita Mediceus pro *ῥυέντος*. Dicitur de Nilo, qui alveum suum non implet. Totum hoc caput descriptum est ex Socrate apud *Athenaeum* IX. p. 388. *Plinius* X. sect. 68. Attagen maxime Jonius celebratur, vocalis alias, captus vero obmutescens. — Deinde *λιμὸς* ex *Athenaeo* corrigit *Casaubonus*.

παιδίου μεῖζον] Idem *Casaubonus* *μείζονος* emendat ex *Athenaeo*: *οὐ διέλιπον σαφέστερον τῶν παιδῶν τῶν τρανωτάτων*. Deinceps *οὐδὲ φωνὴν* ex Mediceo et *Apostolio* XIX. 8 receptum est pro *ὁ φ.* Idem *Apostolius* in fine *ἀπολαμβάνοντες* habet. Avem *ἀτταγᾶν* Graecis recentioribus *ταγηνάριον* et *ταγὴν* dici, testatur *Suidas*, Italis *Francolinu*, Graecis maris Aegaei insularum incolis *ταγινάρι* aut *λιβαδοπέρδικας*, i. e. perdices pratorum, *Tournefort* Voyage T. II. p. 111. Sed illustris *Buffon* Hist. Avium T. V. p. 88. et T. VI. p. 59. versionis Berolin. attagenem Veterum a Francolino *Tournefortii* diversum statuit. Francolinus *Tournefortii* prata et loca palustria frequentat, cum attagas *Buffoni* montes altissimos habitet. Omnis tamen de attagene veterum disputatio necdum post egregiam *Buffoni* operam ad liquidum perducta est. Videntur adeo plures Veterum idem nomen ad diversa avium genera pertraxisse. *Aristophanes* enim cum Scholiaste avem palustrem facit; contra *Aristoteles* inter pulveratrices cum gallinaceo genere refert; quae quidem sententiae adversa fronte invicem pugnant. Praeterea *Aelianus* cum *Socrate* Asiae et Indiae indigenam avem facit, unde in Graeciam translatam esse credibile est. Quae quidem omnia impediunt me, quo minus temere aliquid de genere avis statuendum putem.

CAPVT XXVIII.

Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς σκῶπας (ὧν καὶ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ μέμνηται, λέγων πολλοὺς αὐτοὺς περὶ τὸ ἄντρον

τὸ τῆς Καλυψοῦς εὐνάζεσθαι) καὶ ἐκείνους ἁλίσκεσθαι ὀρχήσει· ἄνδρες ὀρχηστικοί φασι καὶ ὀρχήσεως εἶδός τι ἐξ αὐτῶν κεκλῆσθαι· καὶ εἴγε αὐτοῖς χρὴ πιστεύειν, ἡ ὄρχησις αὕτη σκὼψ κέκληται. Καὶ τὸ μιμεῖσθαι δέ τινας ἐπὶ τὸ γελοιότερον, καὶ διαπαίζειν, ἥδιστον δοκεῖ τοῖσδε τοῖς ὄρνισιν· ἔνθεν τοι ἐτράπη ὁ λόγος, καὶ ἡμεῖς τὸ σκώπτειν οὕτω καλοῦμεν. Λέγεται δὲ ὁ σκὼψ οὗτος μικρότερος ἀεὶ εἶναι γλαυκός· καὶ τὴν χρόαν ἔχει μολίβδῳ προσεοικυῖαν βαθύτατα, ἔχειν δὲ τὰ πτερὰ αὐτοῦ φασι καὶ στίγματα ὑπόλευκα· ἀναφέρει τε δύο ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον τὸν κρόταφον πτερά. Καλλίμαχος δὲ δύο φησὶν εἶναι γένη σκωπῶν· καὶ τοὺς μὲν φθέγγεσθαι, τοὺς δὲ συγκεκληρῶσθαι σιωπῇ· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν λέγεσθαι σκῶπας, τοὺς δὲ ἀείσκωπας. Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τοὺς παρ' Ὁμήρῳ διὰ τοῦ σίγμα μὴ λέγεσθαι, ἀλλὰ ἁπλῶς ὀνομάζεσθαι κῶπας· τοὺς οὖν τιθέντας τὸ σίγμα ἁμαρτάνειν τῆς κατὰ τὸ ὄνομα ἀληθείας, καὶ τῆς Ὁμήρου περὶ τὸν ὄρνιν κρίσεώς τε καὶ γνώσεως· καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ὥραις τοῦ ἔτους μὴ ἐσθίεσθαι αὐτούς, ἐν δὲ τῷ μετοπώρῳ δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ τοὺς θηρωμένους, ἀλλὰ τούτους γε ἐδωδίμους εἶναι. Τῶν δὲ ἀεισκώπων διαφέρουσιν οἱ σκῶπες τῷ πάχει, παραπλήσιαι δέ εἰσι τὴν ἰδέαν τρυγόνι τε καὶ φάττῃ.

Ὅμηρος] Locus est in Odyssea Ε. v. 66. De saltatione hac *Pollux* IV. 14. ἦν δέ τι καὶ σκὼψ, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ σκωπίας, εἶδος ὀρχήσεως ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλου περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὄρνιθος μίμησιν, ὃς ὑπ' ἐκπλήξεως τὴν ὄρχησιν ἁλίσκεται. Plura de ea disputavit *Cisbul* in Explicatione numi Ephesii adjecta Antiquit. Asiaticis.

Καλλίμαχος] Apud *Athenaeum* IX. p. 391 in libro de Avibus: τοὺς δὲ ἀείσκωπας· εἰσὶ δὲ γλαυκοί. Ὁ Μύνδιος δὲ Ἀλέξανδρος φησὶ τοὺς παρ' Ὁμήρῳ χωρὶς τοῦ σ κῶπας εἶναι καὶ Ἀριστοτέλην οὕτως αὐτοὺς ὀνομάζειν, φαίνεσθαί τε τούτους ἀεὶ καὶ μὴ ἐσθίεσθαι· τοὺς δ' ἐν τῷ φθινοπώρῳ φαινομένους δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ, τούτους εἶναι ἐδωδίμους· διαφέρουσι δὲ τῶν ἀεισκώπων τῷ τάχει καὶ εἰσὶ παραπλήσιοι τρυγόνι καὶ φάττῃ. Scholiastes *Theocriti* ad I. 136 Ἀλέξανδρος φησὶ τοὺς σκῶπας οὐκ ἐπιτερπεῖς τῇ φωνῇ· διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ φησὶν ὀρθῶς δοκεῖν γράφεσθαι σκῶπές τ' ἴρηκές τε· οὐ δεῖ γάρ, φησι, γράφεσθαι χωρὶς τοῦ σ. οἱ γὰρ σκῶπες φωνὴν ἀφιᾶσι. Καλλίμαχος δέ φησι· φθέγγεται ὥσπερ ἐπισκώπτων τῇ φωνῇ, ὅθεν καὶ οὕτω καλεῖται. Τυραννίων δέ φησι σκῶπας τοὺς νυκτικόρακας, οἷον σκίωπας τοὺς ἐν σκιᾷ ἔχοντας φωνήν. *Aristoteles* H. A. IX. 28.

σκῶπες δὲ οἱ μὲν ἀεὶ (Gronov. ἀνὰ) πᾶσαν ὥραν εἰσὶ καὶ καλῶνται ἀεισκῶπες, καὶ οὐκ ἐσθίονται διὰ τὸ ἄβρωτοι εἶναι· ἕτεροι δὲ γίνονται ἐνίοτε τοῦ φθινοπώρου· φαίνονται δ' ἐφ' ἡμέραν μίαν ἢ δύο τὸ πλεῖστον, καί εἰσιν ἐδώδιμοι, καὶ σφόδρα εὐδοκιμοῦσι. Ex hoc *Aristotelis* loco Gronovius Aelianum ita in viam reducit: καὶ τοὺς μὲν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν οὐ ὄντας μὴ ἐσθίεσθαι, τοὺς δὲ (σκῶπας) ἐν τῷ μετοπώρῳ δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ φαινομένους, ἀλλὰ τούτους γε et cet. Vides veteres in scriptura nominis dissensisse; alii enim σκῶπες, quidam κῶπες pronunciabant; eadem de causa grammatici disputarunt, quae scriptura in loco Homerico probanda sit. Nostrum non est hic definire, quae fuerit sententia Alexandro Myndio, tam diversa tradita.

μικρότερος — γλαυκὸς] Ita *Alexander* apud *Athenaeum*: μικρότερός ἐστι γλαυκὸς, καὶ ἐπὶ μολυβδοφανεῖ τῷ χρώματι ὑπόλευκα στίγματα ἔχει, δύο τε ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον κρόταφον ἀναφέρει πτερά. *Plinius* X. sect. 70. nominantur ab Homero scopes, avium genus: neque harum satyricos motus, cum insident, plerisque memoratos facile conceperim mente: neque ipsae jam aves noscuntur. De avibus Homericis Plinio assentior; sed scopas vulgo dictos *Aristoteli* et aliis hodieque agnoscimus. Quoniam vero plures aves motus ridiculos simiarum instar edunt, veluti Charadrius Morinellus *Linnaei*, et Ardea virgo, hinc variis vitorum doctorum sententiis scopis nomen mox ad hoc modo ad illud genus tractum est. Sed in plumis temporibus utrinque corniculorum instar appositis facile est agnoscere strigem, itaque ad strigem *Linnaeo* scopem dictum σκῶπα Veterum referendum esse docet illustris *Buffon* in Historia Avium T. III. p. 51. vers. Berolin. In *Theocrito* I. 136 etiam Cel. *Schreberus* in editione Harlesiana σκῶπας interpretatur striges scopes *Linnaei*. Confirmat *Buffonianam* sententiam inprimis illud, quod scopes soli strigum annuas peregrinationes instituunt. Idem enim σκῶπας Graecorum facere, satis arguit Aristotelis narratio. Hodie tamen nullibi, quod sciam, in usum cibi trahuntur. Relinquitur ut ἀεισκῶπες dicantur striges illae, quae nunquam peregre abeunt, et semper domi manent; in quibus strigem passerinam, scopi praeter cornicula, simillimam numerari vero simile mihi fit; ejus enim nomen frustra in Veterum scriptis se quaesivisse, confitetur *Buffon*.

CAPUT XXIX.

Ἀλλά τοίγε τῶν Πυγμαίων ἔθνος ἀκούω καὶ ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ βασιλεύεσθαι, καὶ οὖν καὶ γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, ἐκλείποντος τοῦ γένους τοῦ τῶν ἀρρένων βασιλέως, βασιλίδα τινα, καὶ κρατῆσαι τῶν Πυγμαίων, Γεράναν ὄνομα· ἥνπερ οὖν ἐκθεοῦντες οἱ Πυγμαῖοι σεμνοτέραις, ἢ κατ' ἄνθρωπον, ἐτίμων ταῖς τιμαῖς· ἐκ τούτων οὖν ἐκείνη, φασὶ, τὴν διάνοιαν ἐξηνεμώθη, καὶ τὰς θεὰς παρ' οὐδὲν ἐτίθετο· μάλιστα δὲ τὴν Ἥραν, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν Ἄρτεμιν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην, οὐδὲ ἴκταρ ἔλεγε βάλλειν πρὸς τὸ αὐτῆς κάλλος. Οὐκοῦν ἔμελλε ἀμαρτήσεσθαι κακοῦ νοσοῦσα τοιαῦτα· κατὰ γὰρ τὸν τῆς Ἥρας χόλον εἰς ὄρνιν αἰσχίστην τὸ εἶδος τὸ ἐξ ἀρχῆς

ἤμειψε, καὶ ἔστιν ἡ νῦν γέρανος, καὶ πολεμεῖ τοῖς Πυγμαίοις, ὅτι αὐτὴν ἐξέμηναν τῇ πέρα τιμῇ, καὶ ἀπώλεσαν.

βασιλέως] *Apostolius* Centur. XVIII. 70 βασιλέων — et deinde ἥνπερ ἂν καί. — καὶ ἔτι νῦν ἡ γέρανος πολεμεῖ. — τῇ παρὰ τιμῆς. Similiter πέρα absolute est apud *Aristotelem* in Politicorum VII. εἴ τι πέρα πέπραχαντες, οἶδε καὶ πέρα μισοῦσι.

ὕπταρ ἔλεγε βάλλειν] Respexit locum *Platonis* Polit. IX. p. 503. ed. Laem. καὶ τὸ λεγόμενον ὑδ' ὕπταρ βάλλει. Cf. Interpretes ad *Thomam* M. p. 471 et *Ruhnken* ad *Timaeum* p. 109. Ceterum fabulam de Geranae transmutatione in gruem ex Boeo antiquissimo poeta descripsit *Athenaeus* IX. p. 393. sed multo integrius, et servatis quibusdam poeticis vocabulis *Antoninus* Liberalis Fab. 16. ubi vide notam *Valckenarii* in editione *Verheykiana* pag. 111. Cf. praeterea *Ovidii* Metamorph. VI. 90. et *Eustathius* ad Iliadem ψ. p. 1444. 14.

LIBER DECIMVS SEXTVS.

CAPVT I.

Ἀνὴρ πορφυρεὺς ὅταν θηράσῃ πορφύραν, οὐκ εἰς ἀνθρώπων τροφὴν, ἀλλ᾽ εἰς ἐρίων βαφὴν, εἰ μέλλει μένειν ἡ ἐκ τοῦ ζώου χρόα δευσοποιὸς, καὶ δυσέκνιπτος, καὶ οἵα τε ἔσται τὴν βαφὴν ἐργάσασθαι γνησίαν, ἀλλ᾽ οὐ δεδολωμένην, μιᾷ λίθου καταφορᾷ διαφθείρει τὴν πορφύραν αὐτοῖς ὀστράκοις. Ἐὰν δὲ κουφοτέρα ἡ πληγὴ γένηται, καταλειφθῇ δὲ τὸ ζῶον ἔτι ἔμπνουν, ἀχρεῖός ἐστιν εἰς τὴν βαφὴν ἡ δευτέρον βληθεῖσα τῷ λίθῳ πορφύρα· ὑπὸ γὰρ τῆς ὀδύνης ἐξανάλωσε τὴν βαφὴν, ἀναποθεῖσαν εἰς τὸν τῆς σαρκὸς ὄγκον, ἢ ἄλλως ἐκρυεῖσαν. Τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος οἶδε, φασί· καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας ἀθρόως μιᾷ πληγῇ τῷ τῆς πορφύρας θανάτῳ καταλαμβάνεσθαί φησι, τὸ ᾀδόμενον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις ἀναμέλπων ἐκεῖνος·

Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή.

μιᾷ λίθου καταφορᾷ] Cf. *Aristoteles* H. A. III. 10. VI. 14. et supra VII. 34. Historiam purpurae omnem copiose explicui in Dissertatione notis in *Ulloa* Notitias Americanas adjecta.

Ὅμηρος] Locus est Iliad. E. 83. ubi *Eustathius* in Commentario memoria lapsus καταφορᾷ χειρὸς ex Aeliano laudat.

CAPVT II.

Ἐν Ἰνδοῖς μανθάνω σιττακοὺς ὄρνις γίνεσθαι, ὧνπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην· ἃ δὲ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ εἶπον, ταῦτά μοι λεχθῆναι νῦν δοκεῖ πρεπωδέστατα. Γένη τρία αὐτῶν ἀκούω· οἱ πάντες δὲ οὗτοι μαθόντες, ὡς παῖδες, οὕτω καὶ αὐτοὶ γίνονται λάλοι, καὶ φθέγγονται φθέγμα ἀνθρωπικόν. Ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ὀρνίθων μὲν ἀφίησιν ἦχον· φωνὴν δὲ εὔσημόν τε καὶ εὔστομον οὐ προΐενται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ἀμαθεῖς, καὶ οὔπω λάλοι. Γίνονται δὲ καὶ ταῶς ἐν Ἰνδοῖς τῶν πανταχόθεν μέγιστοι, καὶ πελειάδες χλωρόπτιλοι· φαίη τις ἂν πρῶτον θεασάμενος, καὶ οὐκ ἔχων ἐπιστήμην ὀρνιθογνώμονα, σιττακὸν εἶναι, καὶ οὐ πελειάδα· χείλη δὲ ἔχουσι καὶ

σκέλη τοῖς Ἕλλησι πέρδιξι τὴν χρόαν προσεοικότα. Ἀλεκτρυόνες δὲ γίνονται μεγέθει μέγιστοι, καὶ ἔχουσι λόφον οὐκ ἐρυθρὸν, κατά γε τοὺς ἡμεδαποὺς, ἀλλὰ ποικίλον κατὰ τοὺς ἀνθινοὺς στεφάνους· τὰ δὲ πτερὰ τὰ πυγαῖα ἔχουσιν οὐ κυρτὰ, οὐδὲ εἰς ἕλικα ἐπικαμφθέντα, ἀλλὰ πλατέα, καὶ ἐπισύρουσιν αὐτὰ, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ ταῶς, ὅταν μὴ ὀρθώσωσί τε καὶ ἀναστήσωσιν αὐτά· χρόαν δὲ ἔχει τὰ πτερὰ τῶν Ἰνδῶν ἀλεκτρυόνων, χρυσωπόν τε καὶ κυαναυγῆ κατὰ τὴν σμάραγδον λίθον.

παντοχόθεν] Ita Mediceus pro *παντοχόθι*. De columbis flavis vide supra ad XV. 14. crura gerunt rubra, quemadmodum graeca perdix, quae *Linnaeo* tettao rufus audit. Ea enim a nostra vulgari differt.

πελειάδες χλωρόπτιλοι] Cel. *Merrem* videntur esse columbae virides *Linnaei*, omnium maxime colore viridi insignes, rostro et pedibus rubris. Equidem olim *ὠχρὰς* supra XV. 14 et *μηλίνας* a Daïmacho dictas putabam easdem esse, qui h. l. *χλωρόπτιλοι* dicuntur, quod *χλωρὸν* saepe idem significat quod *ὠχρόν*. Sed fieri potest, ut omnes tres invicem differant. Idem *Merrem* recte etiam monuit *πέρδικας Ἕλληνας* h. l. esse perdices rufas seu tetraonas rufos *Linnaei*.

χρυσωπόν τε καὶ κυαναυγῆ] Ita cum Gesnero scripsi pro *χρυσωπὸς — κυαναυγεῖς*. Si fides Ctesiae constaret, quem h. l. sequi *Aelianum*, demonstrant Excerpta *Photii* p. 144. ubi simpliciter est *περὶ ἀλεκτρυόνων τῶν μεγίστων*· suspicater intelligi Meleagridem Gallopavonem aut Satyram *Linnaei*; et video nunc ipsum Gesnerum in Histor. Avium p. 464. in eandem dubitationem de gallopavone venisse. Nunc enim post disputationem *Barringtoni* constat gallopavonem ante repertam atque apertam itineribus Europaeorum Americam innotuisse, ex Africa, vel etiam India allatum; contra ac putabat illustris *Buffon*. * Gallos Indicos de gallopavonibus interpretari iterum vetat *Pennant*, qui nupetrime in Philosophic. Transact. Vol. 71. P. I. no. VI. docere conatus est ante apertam navigationibus Europaeis Americam hanc avem nostris regionibus plane ignotam fuisse.

CAPVT III.

Γίνεται ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἄλλο ὄρνεον, καὶ ἔχει τὸ μέγεθος κατὰ τοὺς ψᾶρας, καὶ ἔστι ποικίλον, καὶ μουσωθὲν ἀνθρώπου φωνὴν, εἶτα μέντοι τῶν σιττακῶν ἐστι λαλίστερόν τε καὶ θυμοσοφώτερον· οὐ μὴν τὴν ἐξ ἀνθρώπων τροφὴν ἡδέως ὑπομένει, ἀλλ' ἐλευθερίας πόθῳ, καὶ παρρησίας τῆς κατὰ τὴν συντροφίαν ἐπιθυμίᾳ, ἀσπάζεται λιμὸν μᾶλλον, ἢ δουλείαν μετὰ τρυφῆς. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ οἱ Μακεδόνων Ἰνδοῖς ἐποικήσαντες, ἔν τε Βουκεφάλοις πόλει καὶ τῇ περὶ ταύτην, καὶ τῇ καλουμένῃ Κυροπόλει, καὶ ταῖς ἄλλαις, ἃς ἀνέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ

Φιλίππου, κερκιόνα· ἔσχε δὲ ἄρα τὸ ὄνομα τήνδε τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ διασείει τὸν ὄῤῥον, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ κίγκλοι.

ἐν Ἰνδοῖς] *Apostolius* XI. 35 ἐν τοῖς Ἰνδοῖς. Idem deinde ἀνθρώπων, et ψιττάκων habet. Pro ψᾶρας Codex alter Gesneri ψάρας.

παῤῥησίας] *Apostolius* παῤῥησίας κατὰ τὴν συντροφίας ἐπιθυμίαν, ἀναπτάζεται. Pro τρυφῆς *Gyllius* τροφῆς interpretatus est.

ἐποικήσαντες] Ita cum Gesnero scripsi pro ἐποικίσαντες. Pro κερκιόνα Mediceus κερκίονα. *Apostolius*: καὶ καλεῖται Κερκιών. Cf. supra ad XV. 14. ubi vulgo κερκορώνες legebatur.

CAPUT IV.

Γίνεσθαι δὲ καὶ κήλαν ἐν Ἰνδοῖς ἀκούω ὄρνιν, καὶ τὸ μέγεθος τριπλάσιον ὠτίδος ἐστί, καὶ τὸ στόμα ἔχει γενναῖον δεινῶς, καὶ μακρὰ τὰ σκέλη, φέρει δὲ καὶ προηγορεῶνα καὶ ἐκεῖνον μέγιστον προσεμφερῆ κωρύκῳ, φθέγμα δὲ ἔχει καὶ μάλα ἀπηχές, καὶ τὴν μὲν ἄλλην πτίλωσίν ἐστι τεφρὸς, τὰς δὲ πτέρυγας ἄκρας ὠχρός ἐστι.

κήλαν] Onocrotalum Indicum dixerim, et a cela, id est, gutturis tumore glanduloso appellatum. *Gesner* ad h. l. et in Histor. Avium p. 241. Videtur omnino ad Pelecanos *Linnaei* pertinere. Vulgatum πρηγορεῶνα ex Mediceo correxit Gronovius.

CAPUT V.

Ἀκούω δὲ ἔγωγε καὶ Ἰνδὸν ἔποπα διπλασίονα τοῦ παρ' ἡμῖν, καὶ ὡραιότερον ἰδεῖν. Καὶ Ὅμηρος μὲν λέγει βασιλεῖ κεῖσθαι ἄγαλμα Ἕλληνι χαλινὸν, καὶ κόσμον ἵππου· ὁ δὲ ἔποψ οὗτος Ἰνδῶν βασιλεῖ ἄθυρμά ἐστι, καὶ διὰ χειρῶν αὐτὸν φέρει, καὶ ἥδεται αὐτῷ, καὶ συνεχὲς ἐνορᾷ τὴν ἀγλαΐαν τεθηπὼς τοῦ ὄρνιθος καὶ τὸ κάλλος τὸ αὐτοφυές. Ἐπάδουσι δὲ ἄρα τῷδε τῷ ὀρνέῳ καὶ μῦθον Βραχμᾶνες, καὶ ὅγε μῦθος ὁ ᾀδόμενος οὗτός ἐστιν· Βασιλεῖ παῖς ἐγένετο Ἰνδῶν, καὶ ἀδελφοὺς εἶχεν, οἵπερ οὖν ἀνδρωθέντες ἐκδικώτατοί τε γίνονται, καὶ λεωργότατοι, καὶ τούτου μὲν ὡς νεωτάτου καταφρονοῦσι· τὸν δὲ πατέρα ἐκερτόμουν, καὶ τὴν μητέρα, τὸ γῆρας αὐτῶν ἐκφαυλίσαντες· ἀναίνονται οὖν ἐκεῖνοι τὴν σὺν τούτοις διατριβὴν, καὶ ᾤχοντο φεύγοντες, ὅ,τε παῖς καὶ οἱ γέροντες. Συντόνου δὲ ἄρα αὐτοὺς πορείας διαδεξαμένης, οἱ μὲν ἀπεῖπον καὶ ἀποθνήσκουσιν· ὁ δὲ παῖς οὐκ ὀλιγωρη-

σιν αὐτῶν, ἀλλ' ἔθαψεν αὐτοὺς ἐν ἑαυτῷ, ξίφει τὴν κεφαλὴν διατεμών. Ἀγασθέντα δὲ τὸν πάντα ἐφορῶντα ἥλιον οἱ αὐτοί φασι τῆς εὐσεβείας τὴν ὑπερβολὴν, ὄρνιν αὐτὸν ἀποφῆναι, κάλλιστον μὲν ὄψει, μακραίωνα δὲ τὸν βίον· ὑπανέστηκε δέ οἱ καὶ λόφος ἐκ τῆς κορυφῆς, οἱονεὶ μνημεῖον τοῦτο τῶν πεπραγμένων, ὅτε ἔφευγεν. Τοιαῦτα ἄττα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὲρ τοῦ κορύδου τερατευόμενοι προσεῖχον μύθῳ τινὶ, ὥσπερ οὖν ἀκολουθῆσαί μοι δοκεῖ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς ἐν Ὄρνισι λέγων·

Ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς, κοὐ πολυπράγμων, οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας·
Ὃς ἔφασκε λέγων Κορυδὸν πάντων πρώτην ὄρνιθα γενέσθαι,
Προτέραν τῆς γῆς· κἄπειτα νόσῳ τὸν πατέρ' αὐτῆς ἀποθνήσκειν,
Γῆν δὲ οὐκ εἶναι· τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον, τὴν δὲ ἀποροῦσαν
Ὑπ' ἀμηχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι.

Ἔοικεν οὖν ἐξ Ἰνδῶν τὸ μυθολόγημα ἐπ' ἄλλου μὲν ὄρνιθος, ἐπιῤῥεῦσαι δ' οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησι. Ὠγύγιον γάρ τι μῆκος χρόνου λέγουσι Βραχμᾶνες, ἐξ οὗ ταῦτα τῷ Ἔποπι τῶν Ἰνδῶν ἔτι ἀνθρώπῳ ὄντι, καὶ παιδὶ τήνγε ἡλικίαν, ἐς τοὺς γειναμένους πέπρακται.

διπλασίονα] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro vulgato διπλάσιον. Ita infra XVII. 45 τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι διπλασίους, ubi vulgo pessime τοῖς παρὰ legitur. Locus *Homeri* est in Iliad. Δ. 142.

διαδεξαμένης] Ita Cod. alter Gesneri cum Mediceo pro simplici δεξαμένης.

πάντα ἐφορῶντα] Ita Mediceus. Vulgo πάντας. *Apostolius* propius ad vestig a loci *Homerici* Odysseae M. 323. quem imitatur *Aelianus*, πάντ' ἐφορῶντα. Idem deinde ἔφυγε.

Ὄρνισι] Versu 471. Conf. *Daniel Heinsius* ad *Theocritum* VII. 23. c. 27. ubi ἐπιτυμβίδιοι κορυδαλλίδες sunt. In fine capitis *Apostolius* VIII. 85 αὐτῷ τῷ Ἔποπι τῷ Ἰνδῷ legit.

CAPUT VI.

Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται ζῶον, κροκοδείλῳ χερσαίῳ παραπλήσιον ἰδεῖν· μέγεθος δὲ αὐτῷ κυνιδίου Μελιταίου

ἂν εἴη· περίκειται δὲ Φολίδα τραχεῖαν ἄρα οὕτω καὶ πυκνὴν, ὥστε, ὅταν δαρῇ, ῥίνης αὐτοῖς ἔργα παρέχει· διατέμνει δὲ καὶ χαλκὸν, καὶ τὸν σίδηρον ἐσθίει· καλοῦσι δὲ Φατλάγην αὐτό.

Φαττάγην] Videtur mania *Linnaei* macrura intelligi, quippe minor brachyura. Optime igitur convenit nomen *Phatagen*, sub quo descriptum exstat animal in *Histoire* de l'Académie des Scienees 1703 p. 39. idque nomen retinuit illustris *Buffon* Histor. nat. T. X. p. 180 versionis Lipsiensis. * Eandem mecum tuetur sententiam doctissimus mihique amicissimus *Jo. Herrmann*, Medicinae Professor Argentoratensis, in Programmate Anno 1782 edito, unde huc translata ponam, quae ad locum Aeliani explicandum pertinent: Jam, inquit, quamquam illud nimium est, pellem hujus animalis limae usum praebere posse, nihilo secius Manem *Linn.* sive Pholidotum Brisson. intelligi evidens est, et quidem tetradactylam *Linn.* quam macrouram rectius dixeris. Non enim squamae tantum conveniunt oppido, sed et ipsum nomen hunc in diem apud Indos servatum illustriss. *Buffonius* illi imposuit vocavitque le *Phatagin*, in Histor. Nat. Univ. et Partic. T. X. p. 180. ed. 40. quod nomen ab allegato *P. Gouye* in Actis Acad. R. Sc. Par. 1703 conforme magis Indico nomini, quale Aelianus reliquit, *Phatagen* scribitur. Si ceterum Aelianus animali suo non nisi Melitensis canis magnitudinem tribuit, et cum Crocodilo terrestri sive Lacerta Cordylo L. exigno animali, quum noster fere quinquepedalis sit, comparat, explicandum id inde est, quod sive de juniore animali relata illi historia sit, sive etiam de minori specie, forte de *Alungu* orae Coromandelianae, ex Danicia Relat. in Philosoph. Transactions Vol. 60. p. 36 descripto, quod animal cum specie brachyura eandem esse nequaquam demonstratum est. Haec ille.

CAPVT VII.

Συροπέρδιξ γίνεται περὶ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίας, καὶ σιτεῖται καὶ λίθους· μικρότερος δέ ἐστι τοῦ πέρδικος, καὶ μέλας τὴν χρόαν, πυῤῥὸς τὸ ῥάμφος· οὐχ ἡμεροῦται δὲ κατὰ τὸν ἄλλον, οὐδὲ γίνεται τιθασσὸς, ἀλλ' ἄγριος εἰς τὸ ἀεὶ διαμένει· ἔστι δὲ οὐ μέγας, βρωθῆναί τε ἡδίων τοῦ ἑτέρου, καὶ τὴν σάρκα πως δοκεῖ πυκνότερος.

τὴν Πισιδίας] *Apostolius* VIII. 6 τῆς Πισιδίας. Idem deinde μακρότερος. Neutrum hoc loco idoneum esse pronunciat Gronovius, quod statim sequatur ἔστι δὲ οὐ μέγας. Primo loco monendum est perdicem *Aristotelis* atque omnium fere auctorum graecorum esse tetraonem rufum *Linnaei*; *Athenaeus* tamen etiam Italicam perdicem specie et colore differentem commemorat. Cum graeca igitur perdice συροπέρδιξ comparatur, quam a Damascena *Aldrovandi* et *Brissonii* differre affirmat *Buffon* T. X. p. 95. vers. Lips. sed quam ipse velit intelligi, non statuit. Ceterum genus gallinaceum universum arenas et lapillos lubenter deglutit ad stomachi coctionem adjuvandam. * Συροπέρδιξ haec Cel. *Merrem* convenire videtur cum perdice montana *Brissonii* non solum colore obscuro (μέλας), sed rostro etiam rubro minorique forma. Carne eadem est duriore, meliorisque saporis.

CAPVT VIII.

Ἡ δὲ Ἰνδῶν θάλαττα ὕδρους θαλαττίους τίκτει πλατεῖς τὰς οὐράς, τίκτουσι δὲ λίμναι μεγίστους ὕδρους· οἱ δὲ θαλάττιοι ὄφεις οἶδε κάρχαρον ἐοίκασι μᾶλλον ἔχειν τὸ δῆγμα, ἤπερ οὖν ἰῶδες.

CAPVT IX.

Ἐν Ἰνδοῖς ἵππων τε ἀγρίων καὶ ὄνων τοιούτων εἰσὶν ἀγέλαι· οὐκοῦν ἀναβαινόντων ὄνων τὰς ἵππους, ὑπομένειν ἐκείνας λέγουσι, καὶ ἥδεσθαι τῇ μίξει, καὶ τίκτειν ἡμιόνους πυῤῥοὺς τὴν χρόαν, καὶ ἄγαν δρομικούς, δυσλόφους δὲ καὶ γαργαλεῖς ἄλλως. ποδάγραις δὲ τούτους αἱροῦσι, εἶτα ἀνάγεσθαι τῷ τῶν Πραισίων βασιλεῖ φασι· καὶ διετεῖς μὲν ἑαλωκότας μὴ αναίνεσθαι τὴν πώλευσιν, πρεσβυτάτους δὲ μὴ διαφέρειν τῶν καρχάρων θηρίων καὶ σαρκοφάγων μηδὲ ἕν.

δυσλόφους] *Gesnerus* δυσφόρους malebat. Pro γαργαλεῖς *Toup* Emend. in *Suidam* P. I. p. 97 δυσγαργαλεῖς legit; sed *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 77. legit γαργαρεῖς ex *Hesychii* γαργαρὺς θόρυβος, aut ut ipse vult, θορυβώδεις.

Πραισίων] *Gesnerus* Πρασίων legit, et deinde πρεσβυτέρους, quod probo. * Mulos hos Indiae rutos de Equo Hemiono a se primum descripto interpretatur egregius *Pallas Nordische Beyträge* II. p. 3.

CAPVT X.

Ἐν Πραισίοις δὲ τοῖς Ἰνδικοῖς εἶναι γένος πιθήκων φασὶν ἀνθρωπόνουν, καὶ ἰδεῖν δὲ εἰσι κατὰ τοὺς Ὑρκανοὺς κύνας τὸ μέγεθος· προκομία τε αὐτῶν ὁρᾶται συμφυής, εἴποι δ' ἂν ὁ μὴ τὸ ἀληθὲς εἰδώς, ἀσκητὰς εἶναι αὐτάς· γένειον δὲ αὐτοῖς ὑποπέφυκε σατυρῶδες, ἡ δὲ οὐρὰ κατὰ τὴν τῶν λεόντων ἀλκαίαν ἐστί· καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα πεφύκασι λευκοί, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὴν οὐρὰν ἄκραν εἰσὶ πυρσοί· σώφρονες δὲ καὶ φύσει τιθασσοί· εἰσὶ δὲ ὑλαῖοι τὴν δίαιταν καὶ τὸ γένος, καὶ σιτοῦνται τῶν ἐρνέων τὰ ἄγρια. Φοιτῶσι δὲ ἀθρόοι εἰς τὸ τῆς Λαταγῆς προάστειον (πόλις δέ ἐστιν Ἰνδῶν ἡ Λαταγὴ) καὶ τὴν προτεθειμένην αὐτοῖς ἐκ βασιλέως ἑφθὴν ὄρυζαν σιτοῦνται· ἀνὰ πᾶσαν δὲ ἡμέραν ἡ δαὶς αὐτοῖς εὐτρεπὴς πρόκειται· ἐμφορηθέντας δὲ ἄρα αὐτοὺς ἀναχωρεῖν αὖθις

ἐς ἤθη τὰ ὑλαῖά φασι σὺν κόσμῳ καὶ σίνεσθαι τῶν ἐν ποσὶν οὐδὲ ἕν.

Περιεκῶς] Etiam hic *Gesnerus* περιοίκως legit. Simias candentes toto corpore nominat *Plinius* VIII. 21. *Erxleben* Simiam Senem comparat cum hac nostra, qui *Pennanto* Synopsis Quadrup. p. 109. no. 73. the lion-tailed Monkey. Ceterum benignitas in simias Indorum h. l. commemorata originem videtur ex religione Magorum habuisse. Similiter hodieque simiae intrant urbem *Amadabad* regni *Gusarattae* Indici et cibum sibi petunt. Conf. Itinerar. *Mandelslo* p. 64.

CAPVT XI.

Ποηφάγον Ἰνδοῖς ζῶόν ἐστι, καὶ πέφυκέ γε διπλάσιον ἵππου τὸ μέγεθος· οὐρὰν δὲ ἔχει δασυτάτην, καὶ μελαίνης ἀκροτάτως χρόας· καὶ εἰσιν αὐταὶ αἱ τρίχες καὶ τῶν ἀνθρωπείων λεπτότεραι ἄν, καὶ ἐν μεγάλῳ τίθενται ταύτας ἔχειν Ἰνδῶν αἱ γυναῖκες καὶ γάρ τοι παραπλέκονται ἐξ αὐτῶν, καὶ κοσμοῦνται μάλα ὡραίως ταῖς πλοκαμῖσι ταῖς συμφύτοις καὶ ταύτας ὑποδοῦσαι. Προήκει δὲ καὶ εἰς δύο πήχεις ἑκάστης τὸ μῆκος τριχὸς, ἐκ μιᾶς δὲ ῥίζης ὁμοῦ τι καὶ τριάκοντα θυσανηδὸν ἐκπεφύκασι. Ζώων δὲ ἄρα ἁπάντων τοῦτο δειλότατον ἦν· ἐὰν γὰρ ὑπό τινος ὀφθῇ, καὶ αἴσθηται βλεπόμενον, ἢ ποδῶν ἔχει φεύγει, καὶ πρόεισι, καὶ κέχρηται προθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ σκελῶν ὠκύτητι. Καὶ διώκεται μὲν ὑπὸ ἱππέων, καὶ κυνῶν ἀγαθῶν δραμεῖν· ἐὰν μέντοι συνίδῃ ὅτι ἄρα ἁλίσκεσθαι μέλλει, τὴν οὐρὰν ἀπέκρυψεν ἔν τινι δάσει· αὐτὸ δὲ ἀντιπρόσωπον ἕστηκε, καὶ δοκεύει τοὺς θηρατὰς, καὶ ὑποθαρρεῖ πως, καὶ οἴεται μηκέτι φανεῖσθαι περισπούδαστον, τῆς οὐρᾶς μὴ βλεπομένης· ἐκείνην γὰρ οἶδεν εἶναι τὸ κάλλος. Κενὴν δ' ἄρα ἴσχει τὴν ὑπὲρ τοῦδε φαντασίαν· βάλλει γάρ τις αὐτὸ βέλει πεφαρμαγμένῳ, καὶ ἀποκτείνας ἀποκόπτει τὴν οὐρὰν, τὸ ἆθλον τῆς ἄγρας· καὶ δείρας τὸ πᾶν σῶμα (ἀγαθὴ γὰρ καὶ ἡ δορά) ἀφῆκε τὸν νεκρόν· σαρκῶν γὰρ τῶν ἐκείνου δέονται Ἰνδοὶ οὐδὲ ἕν.

Ἰνδοῖς] *Apostolius* XVI. 57 ἐν Ἰνδοῖς. Ex eodem deinde vulgatum μέλαιναν χρόαν correxit Gronovius. Idem denique τι post ὁμοῦ omittit, et θηρευτὰς pro θηρατὰς habet.

κενὴν δ' ἄρα] Ita ex *Apostolio* scripsi:

Vulgo ἄρα deest. Idem etiam τότε habet, ἀποκόπτει ex Gesneri emendatione pro ἀποκύψει recepi. Animal ipsum ignoramus; nec enim ausim huc referre feram nondum satis notam, *Sucotyro* apud *Pennant* Synops. Quadrup. p. 93. quae vegetabilibus victitat et caudam crassam jubatam habet. Habitat illa in insula Java. * Animal hoc ποηφάγον idem sine dubio cum bove Indico supra XV. 14. ex cujus cauda muscaria fieri tradit *Aelianus*. Ab hoc vero diversus videtur esse bos Indicus alter ad cursum publicum institutus, hirci magni statura, XV. 24. Prius animal est bubalis Indiae grunniens cauda equina, ut docuit *Pallas Nordische Beyträge* I. p. 17-19. Caudam bubalis haec modo nigram modo albam gerit; sed alba maximo in pretio et usu nobilium ad muscaria est hodieque. Quod ad magnitudinem attinet, ferum animal cum elephanto comparavit *Marcus Paulus*; domesticum genus hodie apud Indos fere minus aliquanto mole reperitur. De hoc animale tradit etiam quaedam *Stewart* Philosophical Transactions Vol. 67. P. I. No. 25. — Alterum vero boum genus δρομικὸν XV. 24 sine omni dubio Bovem Indicum *Linnaei* seu Zeba *Buffoni* intelligi censet *Merrem*, eumque optime cum corporis forma tum cursus velocitate convenire.

CAPVT XII.

Κήτη δὲ ἦν ἄρα ἐν τῇ τῶν Ἰνδῶν θαλάττῃ πενταπλασίονα μέγεθος ἐλέφαντος τοῦ μεγίστου· πλευρὰ γοῦν μία κήτους καὶ εἰς τοὺς εἴκοσι πήχεις πρόεισι, χελύνην δὲ πηχῶν πεντεκαίδεκα ἔχει, τὸ δὲ πτέρωμα βραγχίου ἑκατέρου πηχῶν τὸ εὖρος καὶ ἑπτά. Κήρυκες δὲ καὶ πορφύραι ὡς καὶ χοῦν ῥᾶστα δέξασθαι, καὶ μέντοι καὶ τῶν ἐχίνων τὰ χελώνια δύναιτο ἂν τοσοῦτον στέγειν. Μεγέθη δ' ἰχθύων ἄπειρα, λαβράκων μάλιστα, καὶ ἀμίαι, καὶ χρύσοφροι. Ἀκούω δὲ τούτους κατὰ τὴν ὥραν, ὅταν ἐπιῤῥέωσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ λάβροι κατιόντες ἐκ τῆς πλημμύρας (καὶ) ἐς τὴν γῆν ἀναχέωνται, καὶ αὐτοὺς ὑπερχεῖσθαι, καὶ κατὰ τὰς ἀρούρας, καὶ ἐν ὕδατι λεπτῷ φέρεσθαί τε καὶ ἀλᾶσθαι· πανσαμένων δὲ τῶν ὑπερπιμπλάντων τοὺς ποταμοὺς ὑετῶν, καὶ ἀναχωρούντων ὀπίσω τῶν ῥευμάτων, καὶ ἐς τὰς ὁδοὺς τὰς κατὰ φύσιν ὑποστρεφόντων, ἐν τοῖς καθειμένοις χωρίοις, καὶ τοῖς τεναγώδεσι καὶ ἀπέδοις, ἔνθα δήπου φιλοῦσι καὶ αἱ νέαι καλούμεναι κόλπους τινὰς ἔχειν, ἰχθῦς ἀπομένουσι καὶ ὀκτὼ πηχῶν· καὶ αἱροῦσιν οἱ γεωργοῦντες αὐτοὺς, ἀσθενεῖ τῇ νήξει χρωμένους, ἅτε μὴ ἐν βυθῷ φερομένους, ἀλλὰ ἐπιπολῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὀλίγου ὕδατος ἀγαπητῶς, καὶ μόλις ἀποζῶντας.

χελύνην] Ita cum Gesnero scripsi pro χελύνων. Alter ejus Codex χελύνην praeferebat. Vocabulum χελύνη *Aristophani* etiam labia significat, ut recte monet Gesner. Similiter χελὼν piscis labrus dicitur. *Phrynichus* in Bibliotheca Coisliniana p. 469 χελύνη τὰ περὶ τὰ χείλη μέρη τοῦ προσώπου, οἱ δὲ ἀμαθεῖς χελύνιον. De dentibus maxillarum est *Deuteron.* XXXIV. v. 7. οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χελύνια αὐτοῦ· ubi vetus Interpres: nec dentes illius moti sunt. Cf. *Bochart* in Hieroz. I. p. 506. Accedit locus *Nearchi* in Periplo de cetis Indicis: εἶχον ὧν τὰ μὲν ἐν τοῖσι πλευρῇσιν αὐτῶν ὀστέα δοκὸς τοῖσιν οἰκήμασιν ἴσα μεγάλα, τὰ δὲ μικρότερα ἐρυτῆρας· τὰ δ' ἐν ταῖς σιαγόσιν, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὴ πολλῶν καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιὰς ἀνηκόντων τὸ μέγεθος.

βραγχίου ἑκατέρου] Cum ceti, id est, balaenae, physeteres et similes, proprie branchias non habeant, recte hanc vocem Gesnerus de loco branchiarum interpretatur; idem ante ἑπτὰ vocem μήκους addit, nisi καὶ deleatur.

χρύσοφροι] *Gesnerus* χρύσοφρυς legit; sed vide ad XIII. capite ultimo.

πλημμύρας ἐς τὴν] Vulgatum καὶ ante ἐς τὴν, intersertum auctoritate Gesneri delevi; Gronovius in τῆς mutabat.

καθειμένοις] *Gesnerus* καθημένοις legit; sed supra XIII. 28 καθειμένον καὶ καῖλον est. Gesnero tamen assentitur *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 338. et laudat *Suidam* in καθήμενον πεδίον τὸ ὁμαλές. *Simocattam* V. 10. et *Aeliani* V. H. III. 1. ubi καθήμενοι τόποι cum τοῖς λείοις junguntur.

καὶ αἱ νέαι] Ita interim scripsi pro καὶ ἐννέα, quod sensu caret. In Codice altero Gesneri erat αἰννέαι. Mihi videntur h. l. αἱ νέαι novales agri dici, ut apud *Theophrastum*.

ἀγαπητῶς] Gronovius ἐκ ἀγαπητῆς legendum censet.

CAPUT XIII.

Ἰνδῶν δὲ ἰχθύων ἴδια καὶ ἐκεῖνα. Βατίδες γίνονται παρ' αὐτοῖς οὐδέν τι μείους Ἀργολικῆς ἀσπίδος ἑκάστη, καρίδες τε καὶ μείζους καράβων αἱ Ἰνδῶν εἰσίν· αἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθέουσαι διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου χηλὰς μεγίστας ἔχουσι, καὶ τραχείας θίγειν αὐτῶν· τάς γε μὴν ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς ἐκπιπτούσας εἰς τὸν Ἰνδὸν λείας ἔχειν πέπυσμαι τὰς ἀκάνθας, προμήκεις γε μὴν καὶ βοστρυχώδεις τὰς ἀπηρτημένας ἕλικας· χηλὰς δὲ οὐκ ἔχειν ταύτας.

διὰ τοῦ ποταμοῦ] Articulum addidit Mediceus. τὰς ἀκάνθας interpretatur Gesnerus Crustas vel dorsa laevia.

Βατὶς genus rajarum asperum significat.

CAPUT XIV.

Χελώνη δὲ ἐν Ἰνδοῖς ποταμία, μεγίστη τε αὐτή, καὶ τὸ χελώνειον ἔχει σκάφης οὐ μεῖον τελείας, χωροῦν ἕκαστον μεδίμνους δέκα ὀσπρίων. Γίνονται δὲ καὶ χερσαῖαι χελῶναι, καὶ εἶεν ἂν τὸ μέγεθος κατὰ τὰς βώλους τὰς μεγίστας, αἵπερ οὖν ἐπανίστανται ἐν τοῖς βαθέσιν ἀρόμασιν, εὐπειθοῦς μὲν οὔσης τῆς γῆς, εἰς πολὺ δὲ κατιόν-

τος τοῦ ἀρότρου, καὶ τὴν αὔλακα σχίζοντος ῥᾷστα, καὶ ἐγείροντος τὰς βώλους ὕψου. Ταύτας δὲ καὶ ἀποδύεσθαι τὸ ἔλυτρόν φασιν· οἱ τοίνυν ἀρόται, καὶ πᾶν τὸ περὶ τοὺς ἀγροὺς ἐργατικὸν, ταῖς μακέλλαις ἀνασπῶσιν αὐτὰς, καὶ ἐξαιροῦσιν ὥσπερ οὖν ἐκ τῶν θριπηδέστων φυτῶν τὰς εὐλάς· εἰσὶ δὲ γλυκεῖαι τὴν σάρκα καὶ πίονες, οὐ μὴν κατὰ τὰς θαλαττίας, πικραὶ καὶ αὗται.

χελώνειον — χωρῶν] *Gesnerus* χελώνιον legit; vulgatum χορηγῶν ex sententia *L. Bos* et *Joach. Kuhnii* emendavi.

θριπηδέστων] Hoc ex Codice altero Gesneri et Mediceo recepi pro vulgato θριπηδεστάτων. *Hesychius* θριπήδεστον ξύλον· ὑπὸ θριπῶν βεβρωμένον. Ceterum qui structuram corticis testudinis ejusque cum partibus corporis internis conjunctionem novit, vix persuaderi sibi patietur corticem illum exui posse ab aliqua specie, quemadmodum serpentes, cancri et crustacea plurima pellem aut crustam quotannis exuunt et redintegrant. *Oudendorp.* ad *Sueton.* p. 542. emendabat: χορηγῶν μεδίμνους δένδρείων. Hac vero correctione nobis non erat opus.

CAPUT XV.

Θυμόσοφα δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ζῷά ἐστιν, οὐ μὴν ὅσα ἐν Ἰνδοῖς ἐστιν, ἀλλ' ὀλίγα. Ἐκεῖ δὲ ὅ, τε ἐλέφας τοιοῦτός ἐστι, καὶ ὁ σιττακὸς, καὶ αἱ σφίγγες, καὶ οἱ καλούμενοι σάτυροι· σοφὸν δὲ ἄρα ἦν καὶ ὁ μύρμηξ ὁ Ἰνδός. Οἱ μὲν οὖν ἡμεδαποὶ τὰς ἑαυτῶν χειὰς καὶ ὑποδρομὰς ὑπὸ τὴν γῆν ὀρύττουσι, καὶ φωλεούς τινας κρυπτοὺς ἀποφαίνουσι γεωρυχοῦντες, καὶ μεταλλείαις, ὡς εἰπεῖν, τισὶν ἀποῤῥήτοις καὶ λανθανούσαις καταξαίνονται· ἀλλὰ οἵγε Ἰνδοὶ μύρμηκες οἰκίσκους τινὰς συμφορητοὺς ἐργάζονται, καὶ τούς γε αὐτοὺς οὐκ ἐν χωρίοις ὑπτίοις καὶ λείοις καὶ ἐπικλυζομένοις ῥᾷστα, ἀλλὰ μετεώροις καὶ ὑψηλοῖς. Ἐν αὐτοῖς δὲ περιόδους τινὰς, καὶ, ὡς εἰπεῖν, σύριγγας Αἰγυπτίας, ἢ λαβυρίνθους Κρητικοὺς, σοφίᾳ τινὶ ἀποῤῥήτῳ διατρήσαντες οἰκεῖα ἑαυτοῖς ἀπέφηναν, οὐκ εὐθυτενῆ καὶ ῥάδια παρελθεῖν ἢ εἰσρεῦσαί τι, ἀλλ' ἑλιγμοῖς καὶ διατρήσεσι λοξά· καὶ ἀπολείπουσί γε ἐπιπολῆς μίαν ὀπὴν, δι' ἧς εἰσίασί τε αὐτοὶ, καὶ τὰ σπέρματα, ὅσα ἐκλέγονται, εἶτα ἐς τοὺς ἑαυτῶν θησαυροὺς εἰσκομίζουσι. Παλαμῶνται δὲ ἄρα τὰς ἐν ὕψει φωλεύσεις, ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀναχύσεις τε καὶ ἐπικλύσεις διαδιδρά-

σκειν. Καὶ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆσδε τῆς σοφίας περιγίνεται ὥσπερ ἐν σκοπιαῖς τισιν, ἢ νήσοις κατοικεῖν, ὅταν τῶν λοφιδίων ἐκείνων τὰ κύκλῳ περιλιμνάσῃ. Τὰ δ' οὖν χώματα ἐκεῖνα καὶ τοι συμπεφορημένα, τοσοῦτον ἀποδεῖ τοῦ λύεσθαί τε καὶ διαξαίνεσθαι ὑπὸ τῆς περικλύσεως, ὡς καὶ κρατύνεσθαι αὐτά· πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς ἑώας δρόσου, ὑπαμφιέννυται γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἐκ ταύτης καὶ πάτου τινὰ χιτῶνα ὑπόλεπτον, πλὴν καρτερόν· εἶτα μέντοι δεσμεύεται κάτω βρυώδει τῆς ποταμίας ἰλύος φλοιῷ. Καὶ μυρμήκων μὲν Ἰνδῶν πέρι ἴσμαι πάλαι, ἐμοὶ δὲ νῦν ἐς τοσοῦτον λελέχθω.

μεταλλείαις — καταξαίνοντα] In Versione est: *se exercent*. Male editio Gronoviana μεταλλείας habet.

τὰς γε αὐτὰς] Ita Mediceus pro τούτους γε. Vocem σύριγγας ex Codice altero Gesneri et Mediceo recepit Gronovius pro vulgato σύρκυγγας. Cf. supra VI. 43. ubi iterum σύριγγες Αἰγύπτιαι memorantur, et XVI. 16.

λοφιδίων] Ita Mediceus pro λοφεδίων. In seqq. πάγου frigore pro πάτου habet Codex alter Gesneri; quod haud scio an probem. Pro vulgatis τὸν μὲν χιτῶνα Mediceus recte τινὰ exhibet.

φλοιῷ] Mediceus φλυῷ, quod Gronovius φλυεῷ interpretatus affert *Hesychii* φλυοὺς τρίβη· οἱ δὲ φλοιούς.

πάλαι] *Gesnerus* πάλιν legit, quod *Aelianus* jam supra III. 4. de formicis Indicis dixerit. Gesnero assentitur *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 4. Intelligi clatum est formicam nomine Arabico Arda descriptam a *Forskaol* in Descriptione Animal. p. 96. Cf. de eo genere *Koenig in Beschäfftigungen der Gesellschaft naturf. Freunde. Berlin.* Vol. IV. p. 1 seqq. Termes *Linnaeo* et *Fabricio* audit, qui plurea ejus species Africanas et Indicas descripsit nuper in Speciebus Insectorum T. I. p. 395-398. ante non notas. * Historiam termitum Africae naturalem accuratissime descripsit *Smeathmann* in Philosophical Transact. Vol. 71. Part. I. no. XI.

CAPVT XVI.

Παρὰ τοῖς Ἀρειανοῖς τοῖς Ἰνδικοῖς χάσμα Πλούτωνός ἐστι, καὶ κάτω τινὲς ἀπόῤῥητοι σύριγγες, καὶ ὁδοὶ κρυπταὶ, καὶ διαδρομαὶ ἀνθρώποις ἀθέατοι, βαθεῖαι δ' οὖν, καὶ ἐπὶ μήκιστον προήκουσαι· γενόμεναι δέ πως καὶ ὀρωρυγμέναι, τρόπῳ τῷ οὔτε Ἰνδοὶ λέγουσιν, οὔτε ἐγὼ μαθεῖν πολυπραγμονῶ. Ἄγουσι γοῦν Ἰνδοὶ καὶ ὑπὲρ τὰ τρισμύρια ἐνταῦθα κτήνη διάφορα, προβάτων τε, καὶ αἰγῶν, καὶ βοῶν, καὶ ἵππων· καὶ ἕκαστος τῶν ἢ δεισάντων ἐνύπνιον, ἢ ὄτταν τινὰ, ἢ φήμην, ἢ ὄρνιν οὐκ εὔεδρον ὑφορωμένων, ἀντὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἐμβάλλει κατὰ τὴν

οἴκοθεν αὐτοῦ δύναμιν, ἑαυτὸν λυτρούμενος, καὶ διδοὺς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς τὸ ζῶον. Τὰ δὲ ἄγεται οὔτε δεσμοῖς ἐπαγόμενα, οὔτε ἐλαυνόμενα ἄλλως, ἑκόντα δὲ τὴν ὁδὸν τήνδε ἀνύει, ἕλξει τινὶ καὶ ἴϋγγι ἀπορρήτῳ· εἶτα ἐπιστάντα τῷ στομίῳ ἑκόντα ἐμπηδᾷ, καὶ ὄψει μὲν ἀνθρωπίνῃ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔτι σύνοπτα, εἰς γῆς χάσμα ἀπόρρητόν τε καὶ ἀφανὲς ἐμπεσόντα. Ἀκούονται γοῦν ἄνω βοῶν μὲν μυκηθμοὶ, τῶν δὲ οἴων βληχὴ, χρεμετισμὸς δὲ τῶν ἵππων, καὶ μηκασμοὶ τῶν αἰγῶν· καὶ εἴ τις ἐπιπολῆς βαδίζοι, καὶ προσχωροῖ τὸ οὖς παραβαλὼν, ἀκούσεται ἐπὶ μήκιστον τῶν προειρημένων· οὐδὲ ἐκλείπει ποτὲ ὁ συμμιγὴς ἦχος, ἐπιπεμπόντων ὁσημέραι τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν ζῶα. Εἰ μὲν οὖν τὰ πρόσφατα ἐξακούεται μόνα, ἢ καὶ τῶν πρώτων τινὰ, οὐκ οἶδα· ἀκούεται δ' οὖν. Καὶ εἰρηταί μοι ζώων τῶν ἐκεῖ καὶ τοῦτο ἴδιον.

τοῖς Ἰνδικοῖς] Codex alter Gesneri τοῖς Ἰνδοῖς. Deinceps Gesnerus φάραγγες malit; quod et mihi placet.

CAPVT XVII.

Ἐν δὲ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ θαλάττῃ καὶ νῆσον ᾄδουσι μεγίστην, καὶ ὄνομα αὐτῆς ἀκούω Ταπροβάνην· πάνυ δὲ δολιχὴν πυνθάνομαι, καὶ ὑψηλὴν τὴν νῆσον εἶναι· καὶ μῆκος μὲν ἔχειν σταδίων ͵ζ, πλάτος δὲ ͵ε· καὶ ἔχειν οὐ πόλεις, ἀλλὰ κώμας πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας· στέγας δὲ ἔχουσιν, ὅθεν κατάγοντα οἱ ἐπιχώριοι, ἐκ ξύλων πεποιημένας, ἤδη δὲ καὶ δονάκων. Τίκτονται δὲ ἄρα ἐν ταύτῃ τῇ θαλάττῃ καὶ χελῶναι μέγισται, ὧνπερ οὖν τὰ ἔλυτρα ὄροφοι γίνονται· καὶ γάρ ἐστι καὶ πεντεκαίδεκα πηχῶν ἓν χελώνειον, ὡς ὑποικεῖν οὐκ ὀλίγους· καὶ τὰς ἡλίους πυρωδεστάτους ἀποστέγει, καὶ σκιὰν ἀσμένοις παρέχει· πρός γε μὴν τῶν ὄμβρων τὰς καταφορὰς ἀντίτυπόν ἐστι, καὶ κεράμου παντὸς κρατερώτερον, τάς τε ἐμβολὰς τῶν ὑετῶν ἀποσείεται· καὶ κροτούμενον ἀκούουσιν οἱ ὑποικοῦντες, ὡς εἴς τι τέγος ἐμπιπτόντων τῶν ὑδάτων. Οὐ δέονταί γε μὴν, ὡς κέραμον ῥαγέντα, ἀμεῖψαι· σκλη-

ρὸν γὰρ τὸ χελώνειον, καὶ ἔοικεν ὑπορωρυγμένῃ πέτρᾳ, καὶ ὑπάντρῳ τε καὶ αὐτορόφῳ στέγῃ.

ὅθεν κατάγονται] Mihi ὅπη videtur legendum. *Plinius* VI. c. 22. de Taprobane: Onesicritus — elephantos ibi majores bellicosioresque, quam in India, gigni scripsit: Megasthenes flumine dividi, incolasque Palaeogonos appellari, auri margaritarumque grandium fertiliores quam Indos. Eratosthenes et mensuram prodidit, longitudinis VII M. stad. latitudinis quinque M. nec urbes esse, sed vicos septingentos. Incipit ab Eoo mari, inter ortum occasumque solis Indiae praetenta, et quondam credita XX dierum navigatione a Prasiana gente distare: mox quia papyraceis navibus, armamentisque Nili peteretur, ad nostrarum navium cursus, VII dierum intervallo taxato. — Vides numeri varietatem in vicis; sed praeterea *Strabo* XV. p. 609 ex Eratosthene eodem μῆκος μὲν ὡς ὀκτακισχιλίων σταδίων facit.

ὄροφοι γίνονται] *Gesnerus* φαίνονται legit; male! Idem etiam bis χελώνιον emendat. Vulgatum στέγος in τέγος mutavi. De testudinis magnitudine consentit *Plinius* l. c. esse et in piscatu voluptatem, testudinum maxime, quarum superficie familias habitantium contegi: tanta reperiri magnitudine. Taprobanem esse insulam, quae hodie *Cailan* dicitur, consentiunt plerique omnes viri docti.

CAPVT XVIII.

Ἡ τοίνυν νῆσος ἡ ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, ἣν καλοῦσι Ταπροβάνην, ἔχει φοινικῶνας μὲν θαυμαστῶς πεφυτευμένους εἰς στοῖχον, ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἁβροῖς τῶν παραδείσων οἱ τούτων μελεδωνοὶ φυτεύουσι τὰ δένδρα τὰ σκιαδηφόρα. Ἔχει δὲ καὶ νομὰς ἐλεφάντων πολλῶν, καὶ μεγίστων. Καὶ οἵδε γε νησιῶται ἐλέφαντες τῶν ἠπειρωτῶν ἀλκιμώτεροί τε τὴν ῥώμην, καὶ μείζους ἰδεῖν εἰσι, καὶ θυμοσοφώτεροι δὲ πάντα πάντῃ κρίνοιντο ἄν. Κομίζουσί τε οὖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον ναῦς μεγάλας τεκτηνάμενοι (ἔχει γὰρ δήπου καὶ δάση ἡ νῆσος) πιπράσκουσί τε διαπλεύσαντες τῷ βασιλεῖ τῷ ἐν Κωλίγγαις. Διὰ μέγεθος δὲ ἄρα τῆς νήσου οὐδὲ ἴσασιν οἱ τὰ μέσα αὐτῆς οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ἀλλὰ ἠπειρώτην μὲν βίον τρίβουσι· τὴν περιεχομένην δὲ αὐτοὺς καὶ κυκλουμένην πυνθάνονται θάλατταν. Οἱ δὲ τῇ θαλάττῃ πρόσοικοι τῆς μὲν ἄγρας τῆς τῶν ἐλεφάντων ἀμαθῶς ἔχουσιν, ἀκοῇ δὲ αὐτὴν ἴσασι μόνῃ· περί γε μὴν τὰς τῶν ἰχθύων, καὶ τὰς τῶν κητῶν ἄγρας, τίθενται τὴν σπουδήν. Τὴν γάρ τοι θάλατταν, τὴν περιεχομένην τὸν τῆς νήσου κύκλον, ἄμαχόν τι πλῆθος καὶ ἰχθύων καὶ

κητῶν ἐκτρέφειν φασί· καὶ ταῦτα μέντοι καὶ λεόντων ἔχειν κεφαλὰς, καὶ παρδάλεων, καὶ ἄλλων, καὶ κριῶν δὲ, καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, σατύρων μορφὰς κήτη ἐςὶν, ἃ περιφέρει. Καὶ γυναικῶν ὄψιν ἔχουσι, αἷσπερ ἀντὶ πλοκάμων ἄκανθαι προσήρτηνται. Ἔχειν δὲ καὶ ἄλλας τινὰς ὑμνοῦσιν ἐκτόπους μορφὰς, ὧν τὰ εἴδη μήδ' ἂν τοὺς ἐνταῦθα δεινοὺς γράφειν, καὶ κράσει σωμάτων συμπλέκειν ἐς τερατείαν ὄψεων, ἀκριβῶσαί ποτε καὶ σοφίᾳ γραφικῇ παραστῆσαι δύνασθαι ἄν· προμήκη δ' ἔχει τὰ οὐραῖα καὶ ἑλικτὰ, πόδας γε μὴν χηλὰς ἢ πτερύγια. Πυνθάνομαι δὲ γένη αὐτὰ καὶ ἀμφίβια εἶναι, καὶ νύκτωρ μὲν ἐπινέμεσθαι τὰς ἀρούρας· πόαν μὲν γὰρ οὖν ἐσθίειν τῶν ἀγελαίων τε καὶ σπερμολόγων δίκην, χαίρειν δὲ καὶ τῷ φοίνικι τῷ δρυπετεῖ, διασείειν τε ἐκ τούτου τὰ δένδρα ταῖς σπείραις περιβάλλοντα αὐτὰ ὑγραῖς οὔσαις, καὶ οἵαις περιπλέκεσθαι· τοῦτον οὖν τὸν φοίνικα ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ βιαίου καταῤῥέοντα ἐπινέμεσθαι· ὑπολήγει δὲ ἄρα ἡ νὺξ καὶ σαφὴς οὔπω ἡ ἡμέρα, καὶ ἐκεῖνα ἠφανίσθη καταδύντα εἰς τὸ πέλαγος, ἑῷου μέλλοντος ὑπολάμπειν αὐτό. Εἶναι δὲ καὶ φαλαίνας φασὶ πολλὰς, οὐ μὴν εἰς τὴν γῆν προϊέναι αὐτὰς, τοὺς θύννους ἐλλοχώσας. Καὶ δελφίνων δὲ γένη δύο φασὶν εἶναι· τῶν μὲν ἀγρίων, καὶ καρχάρων, καὶ ἀφειδεστάτων εἰς τοὺς ἁλιέας, καὶ σφόδρα ἀνοίκτων· τῶν δὲ πράων τε καὶ τιθασσῶν φύσει περισκιρτᾷ γοῦν καὶ περινήχεται, καὶ ἔοικε κυνιδίῳ αἰκάλλοντι· καὶ ψηλαφήσεις, ὁ δὲ ὑπομένει· καὶ τροφὴν ἐμβαλεῖς, καὶ ἀσμένως λήψεται.

Κωλίγγαις] *Gyllius* Καλίγγαις legit, et sic *Plinius* VI. 19 Calingas nominat, supremam et novissimam gentem, quae in occidentali latere Gangis ripas insidebat, in ipsis amnis faucibus. Idem *Plinius* paulo post: insula in Gange est magnae amplitudinis gentem continens unam, Modogalingam nomine; quod *Harduinus* interpretatur quasi Galingis proximam, vel Galingarum ditionis. Βωλίγγας eandem gentem nominat *Dionysius* in Bassaricis, cujus de Tectapho locum laudat *Stephanus* Byzantinus: καὶ τότε Βωλίγγῃσι μετ' ἀνδράσι Τέκταφος ὦρτο· quem locum cum pluribus aliis transtulit *Nonnus* in *Dionysiac.* XXVI. p. 449 ἐκ τότε Βωλίγγεσσι μετήρχετο et cet.

μέγεθος δὲ ἄρα] Particula δὲ ex Mediceo accessit; ex eodem vulgatum ἠπειρῶτε βίον emendatum est.

περιεχομένην] Et hic et paulo post περιερχομένην aut περιχεομένην emendat Gesnerus; περιχεομένην probat *Wesseling* ad *Diodorum* I. p. 171 et p. 581.

μέντοι καὶ λεόντων] Codex alter Gesneri μὲν λεόντων. Pro κράσει συμάτων *Wardus* χρωμάτων legit; quod non probo.

γένη αὐτὰ καὶ] Puto αὐτῶν legendum esse. De monstris piscium his, quod addam, non habeo. Pleraque fabulosa sunt.

CAPVT XIX.

Λαγὼς θαλάττιος τῆς μέντοι μεγάλης (τὸν γὰρ ἕτερον εἶπον τὸν ἐκ τῆς ἑτέρας) ἀλλ' οὗτός γε ἔοικε τῷ χερσαίῳ πάντα πάντη, πλὴν τῶν τριχῶν. Τοῦ μὲν γὰρ ἠπειρώτου ἡ λάχνη ἔοικεν ἁπαλή τε εἶναι, καὶ ἐπαφωμένῳ μὴ ἀντίτυπος· ἔχει δὲ οὗτος ἀκανθώδεις τὰς τρίχας καὶ ὀρθάς, καὶ εἴ τις προσάψεται, ἀμύσσεται. Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐπ' ἄκρᾳ τῇ φρίκῃ τῆς θαλάσσης νήχεσθαι, καὶ μὴ καταδύνειν εἰς βάθος· ὤκιστον δὲ εἶναι τὴν νῆξιν· ζῶν δ' οὐκ ἂν ἁλώη ῥᾳδίως, τὸ δὲ αἴτιον, οὐκ ἐμπίπτει ποτὲ εἰς δίκτυον, οὐ μὴν οὐδὲ καλάμου πρόσεισιν ὁρμιᾷ καὶ δελέατι. Ὅταν δ' ἄρα νοσήσας ὅδε ὁ λαγὼς, εἶτα ἥκιστος ὢν νήχεσθαι ἐκβρασθῇ, πᾶς ὅστις ἂν αὐτοῦ προσάψηται τῇ χειρὶ, ἀπόλλυται ἀμεληθείς· ἀλλὰ καὶ τῇ βακτηρίᾳ ἐὰν θίγῃ τοῦ λαγὼ τοῦδε, καὶ δι' αὐτῆς πάσχει τὸ αὐτὸ, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ τοῦ βασιλίσκου προσαψάμενοι. Ῥίζαν δὲ ἐν τῇ νήσῳ τῇ κατὰ τὴν μεγάλην θάλατταν φύεσθαί φασι, καὶ εἶναι πᾶσιν εὔγνωστον, ἥπερ οὖν τῇ λειποθυμίᾳ ἀντίπαλός ἐστι· προσενεχθεῖσα γοῦν τῇ τοῦ λειποψυχοῦντος ῥινὶ, ἀναβιώσκεται τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν δὲ ἀμεληθῇ, καὶ μέχρι θανάτου πρόεισι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ πάθος· τοσαύτην ἄρα ἐς τὸ κακὸν ὅδε ὁ λαγὼς ἔχει τὴν ἰσχύν.

ἐπαφωμένῳ] Ita lego pro ἐπαφωμένη. Ex Mediceo deinde rescriptum est ἐμπίπτει ποτὲ pro ἐκπίπτει. Pro ἀναβιώσκεται Gesnerus legit ἀναβιῶσαι sc. φασὶ, nisi ἀναβιώσκεται active accipiatur. Supra II. 29 ἀναβιώσεις est, ubi vide notam. De lepore marino vulgari diximus supra ad II. 45. sed hic Indicus ab eo non specie tantum, sed toto etiam genere differre videtur. De eo etiam *Plinius* IX. sect. 72 ut in lepore, qui in mari Indico etiam tactu pestilens, vomitum dissolutionemque stomachi protinus creat; — in Indis et magnitudine et pilo, duriore tantum: nec vivus ibi capitur. Idem Libro XXIII. sect. 3. in India affirmant non capi viventem: invicemque ibi hominem illi pro

veneno esse, ac vel digito omnino in mari tactum mori. Esse autem ampliorem multo, sicut reliqua animalia. Propter spinas corporis erectas referendus videtur hic piscis ad Diodontas aut Tetraodontas *Linnaei*, qui propter aliquam capitis leporini similitudinem Tetraodontem lagocephalum appellavit, qui forte idem est cum lepore hoc Indico.

CAPVT XX.

Ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς ἐν Ἰνδίᾳ, λέγω δὴ τοῖς ἐνδοτάτω, ὄρη φασὶν εἶναι δύσβατά τε, καὶ ἔνθηρα· καὶ ἔχειν ζῶα, ὅσα καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τρέφει γῆ, ἄγρια δέ· καὶ γάρ τοι καὶ τὰς ὄϊς τὰς ἐκεῖ φασιν εἶναι καὶ ταῦτα θηρία, καὶ κύνας, καὶ αἶγας, καὶ βῦς, αὐτόνομά τε ἀλᾶσθαι καὶ ἐλεύθερα, ἀφειμένα νομευτικῆς ἀρχῆς. Πλήθη δὲ αὐτῶν καὶ ἀριθμῦ πλείω φασὶν οἱ τύτων συγγραφεῖς, καὶ οἱ τῶν Ἰνδῶν λόγιοι· ἐν δὴ τοῖς καὶ τὺς Βραχμᾶνας ἀριθμεῖν ἄξιον, καὶ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶνδε ὁμολογῦσι τὰ αὐτά. Λέγεται δὲ καὶ ζῶον ἐν τύτοις εἶναι μονόκερων, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεσθαι καρτάζωνον· καὶ μέγεθος μὲν ἔχειν ἵππυ τῦ τελείυ, καὶ λόφον, καὶ λάχνην ἔχειν ξανθὴν, ποδῶν δὲ ἄριστα εἰληχέναι, καὶ εἶναι ὤκιστον, καὶ τὺς μὲν πόδας ἀδιαρθρώτυς τε καὶ ἐμφερεῖς ἐλέφαντι συμπεφυκέναι, τὴν δὲ ὐρὰν συός· μέσον δὲ τῶν ὀφρύων ἔχειν ἐκπεφυκὸς κέρας, ὐ λεῖον, ἀλλὰ ἑλιγμύς ἔχον τινὰς καὶ μάλα αὐτοφυεῖς, καὶ εἶναι μέλαν τὴν χρόαν, λέγεται δὲ καὶ ὀξύτατον εἶναι τὸ κέρας ἐκεῖνο· φωνὴν δὲ ἔχειν ἀκύω τὸ θηρίον τῦτο πάντων ἀπηχεστάτην τε καὶ γεγωνοτάτην, καὶ τῶν μὲν ἄλλων αὐτῷ ζώων προσιόντων, φέρειν καὶ πρᾶον εἶναι, λέγυσι δὲ ἄρα πρὸς τὸ ὁμόφυλον δύσεριν εἶναί πως. Καὶ ὐ μόνον φασὶ τοῖς ἄῤῥεσιν εἶναί τινα συμφυῆ κύριξίν τε πρὸς ἀλλήλυς καὶ μάχην, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θηλείας ἔχυσι θυμὸν τὸν αὐτὸν, καὶ προάγειν τε τὴν φιλονεικίαν καὶ μέχρι θανάτυ ἡττηθέντα ἐξάγυσαν· ἔστι μὲν ὖν καὶ διὰ παντὸς τῦ σώματος ῥωμαλέον, ἀλκὴ δέ οἱ τῦ κέρατος ἄμαχός ἐστι. Νομὰς δὲ ἐρήμυς ἀσπάζεται, καὶ πλανᾶται μόνον. Ὥρα δὲ ἀφροδίτης τῆς σφετέρας συνδυασθεὶς πρὸς τὴν

θήλειαν πεπεράϋνται, καὶ μέντοι καὶ συννόμω ἴσόν· εἶτα ταύτης παραδραμούσης, καὶ τῆς θηλείας κούσης, ἐκθηρίῶται αὖθις, καὶ μονίας ἐστὶν ὅδε ὁ Ἰνδὸς καρτάζωνος. Τούτων οὖν πάνυ νεαροὺς πώλους κομίζεσθαί φασι τῷ τῶν Πραισίων βασιλεῖ, καὶ τὴν ἀλκὴν ἀλλήλοις ἀποδείκνυσθαι κατὰ τὰς θέας τὰς πανηγυρικάς· τέλειον δὲ ἁλῶναί ποτε οὐδεὶς μέμνηται.

καρτάζωνον] *Bochart* Hierozoici T. I. p. 934 καρκάζωνον legendum esse asseverat. In rhinocerota pleraque hujus capitis conveniunt, praeter jubam, si λόφος juba est. Magnitudo equi de fera juniore potest intelligi; sed dolendum nos ignorare auctorem narrationis, quae *Ctesiam* quidem non sapit, nimis pro eo homine sobria.

ἔχουσι θυμὸν] Recte monet Gesnerus ἔχειν propter sequentia legendum. Idem etiam τὸν ante ἐντυχόντα inserit. Sed praeterea displicent mihi προάγειν et ἐξάγουσαν juncta.

Πραισίων] Gesnerus Πρασίων. Prasii oram Indiae ab Indo usque ad Gangem tenebant, teste *Plinio*. Ante πανηγυρικὰς Mediceus addidit articulum τὰς, idem τέλειον dedit pro vulgato τούτων. Sed *Gyllius* etiam τέλειον interpretatus est.

CAPUT XXI.

Ὑπερελθόντι τὰ ὄρη τὰ γειτνιῶντα τοῖς Ἰνδοῖς κατὰ τὴν ἐνδοτάτην πλευρὰν φαίνονταί φασιν αὐλῶνες δασύτατοι, καὶ καλεῖταί γε ὑπ' Ἰνδῶν ὁ χῶρος Κορούδα· ἀλῶνται δὲ ἄρα φασὶν ἐν τοῖσδε τοῖς αὐλῶσι ζῶα Σατύροις ἐμφερῆ τὰς μορφάς, τὸ πᾶν σῶμα λάσια, καὶ ἔχει κατὰ τῆς ἰξύος ἵππουριν. Καὶ καθ' ἑαυτὰ μὲν μὴ ἐνοχλούμενα διατρίβειν ἐν τοῖς δρυμοῖς ὑλοτραγοῦντα· ὅταν δὲ αἴσθωνται κυνηγετῶν κτύπου, καὶ ἀκούσωσι κυνῶν ὑλακῆς, ἀναθέουσιν εἰς τὰς ἀκρωρείας αὐτὰς ἀμηχάνω τῷ τάχει· καὶ γάρ εἰσι ταῖς ὀρειβασίαις ἐντριβεῖς. Καὶ ἀπομάχονται πέτρας τινὰς κυλινδοῦντες κατὰ τῶν ἐπιόντων, καὶ καταλαμβανόμενοί γε πολλοὶ διαφθείρονται. Καὶ ἐκ τούτων εἰσὶν ἐκεῖνοι δυσάλωτοι· καὶ μόλις ποτὲ, καὶ διὰ μακροῦ, τινὰς αὐτοὺς εἰς Πραισίους κομίζεσθαι λέγουσι· καὶ τούτων μέντοι ἢ τὰ νοσοῦντα ἐκομίσθη, ἢ θήλεά τινα καὶ κυοῦντα· καὶ συνέβη γε θηραθῆναι τοῖς μὲν διὰ τὴν νωθείαν, ταῖς δὲ διὰ τὸν τῆς γαστρὸς ὄγκον.

ὑπερελθόντι] Ita *Gyllius* et Mediceus pro ἐπελθόντι. *Plinius* VII. 2. Sunt et Satyri subsolanis Indorum montibus (Chatarcludorum dicitur

regio) perniciſſimum animal: cum quadrupedes tum recti currentes humana effigie propter velocitatem niſi ſenes aut aegri non capiuntur. ubi h. l. Aeliani comparavit *Harduinus*. In *Plinio* Codices quidam Catardudorum, alii Cartadulorum legunt. Neque ego ſanitatem lectionis Aelianeae in κέρεδα praeſtare audeo.

τινὰς αὐτὸς] Puto legendum αὐτῶν. Deinceps πρωτίας Geſnerus emendat. Pro κυᾶντα haud ſcio an κύοντα praeſtet.

CAPVT XXII.

Ἐστὶ δὲ καὶ Σκιρᾶται πέραν Ἰνδῶν ἔθνος καὶ τοῦτο, καὶ εἰσὶ μὲν σιμοὶ τὰς ῥῖνας, εἴτε οὕτως ἐκ βρεφῶν ἁπαλῶν ἐνθλάσει τῇ τῆς ῥινὸς διαμείναντες, εἴτε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τίκτονται. Γίνονται δὲ ὄφεις παρ᾽ αὐτοῖς μεγέθει μέγιστοι, ὧν οἱ μὲν ἁρπάζουσι τὰς ποίμνας, καὶ σιτοῦνται· οἱ δὲ ἐκθηλάζουσι τὸ αἷμα, ὥσπερ οὖν παρὰ τοῖς Ἕλλησι οἱ αἰγοθῆλαι, ὧνπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω εἶδα ποιησάμενος μνήμην εὐκαιροτάτην.

μὲν σιμοὶ] Mediceus μὲν addidit; Deinde vulgo ἐν θαλάσσῃ τῇ τῆς ῥινός. Mediceus ἐνθαλάσει, quod proxime accedit ad emendationem *Voſſii* in Obſervat. ad *Melam* p. 596. a Gronovio receptam. Ad nomen Σκιρᾶται ita Geſner ad h. l. *Plinio* Libro VII. Scyritae gentes ſunt inter Nomadas Indos, quae narium loco foramina tantum habent. Contra *Voſſius* l. c. ex eodem *Plinio* VII. 2. Συριктαὶ legi vult; ſed in *Plinio* nihil ſimile reperio: Megaſthenes, inquit, gentem inter Nomadas Indos narium loco foramina tantum habentem, anguium modo loripedem, vocari Scyritas.

παρ᾽ αὐτοῖς] Ita cum Geſnero malui ſcribere, quam quod in libris editis eſt, παρ᾽ αὐτά.

CAPVT XXIII.

Ἵππου δὲ ἄρα καὶ τὸ εὐμαθὲς ἴδιον ἦν, καὶ τούτου μαρτύριον ἐκεῖνο. Συβαρῖται τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ τρυφῆς ἀκμὴν ποιήσασθαι φροντίδα ὑπερβάλλουσαν, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔργων τε καὶ σπουδασμάτων ἀμαθῶς ἔχειν, πάντα δὲ τὸν ἑαυτῶν βίον διάγειν ῥαστωνεύοντας ἐν ἀργίᾳ καὶ πολυτελείᾳ. Περιηγεῖσθαι μὲν οὖν ἕκαστα τῶν ἐν Συβάρει μακρὸν ἂν εἴη νῦν, ἐκεῖνο δ᾽ οὖν ὁμολογεῖ τρυφὴν ἄμαχον. Δεδιδαγμένοι ἦσαν αὐτοῖς ἵπποι παρὰ τὸν τῆς εὐωχίας καιρὸν ὀρχεῖσθαι πρὸς αὐλὸν τῷ ῥυθμῷ. Τοῦτο οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται, ὅτε ἐπολέμουν αὐτοῖς, σάλπιγγα μὲν καὶ ἦχον σύντονον, καὶ παρακλητικὸν εἰς ὅπλα κατεσίγασαν· αὐλοὺς δὲ καὶ αὐλητὰς παραλαβόντες, ἐπεὶ ὁμοῦ ἦσαν, καὶ τόξευμα ἐξικνεῖτο ἤδη,

ἐνέδοσαν ἐκεῖνοι τὸ μέλος τὸ ὀρχηστικόν· ὅπερ οὖν ἀκούσαντες οἱ τῶν Συβαριτῶν ἵπποι, κατὰ τὴν οἴκοι μνήμην, ὡς ἐν μέσοις ὄντες τοῖς συμποσίοις ἀπεσείσαντο μὲν τοὺς ἀναβάτας, ἐσκίρτων δὲ καὶ ἐχόρευον, καὶ τῇ γε ἄλλῃ τὴν τάξιν συνέχεαν, καὶ τὸν πόλεμον ἐξωρχήσαντο.

πάντα δὲ τὸν ἑαυτῶν] Ita ex *Apostolio* XIX. 16 scripsi pro ταῦτα. Idem in seqq. habet: ἐκδιδαγμένοι οὖν ἦσαν αὐτοῖς οἱ ἵπποι· sed Mediceus vulgatam habet lectionem, nisi quod δὲ ante ἦσαν inserit.

εἰδότες — (ὅτε)] Codex alter Gesneri ἰδόντες. Ex *Athenaeo* XII. p. 520 quem h. l. exscripsit *Aelianus*, recte Gesnerus vidit, ὅτε inserendum esse. Pro ἀναβάτας *Apostolius* ἀναβάντας praefert. *Athenaeus*: οὐ μόνον ἐξωρχήσαντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας. Ad phrasin ἐξορχεῖσθαι τὸν πόλεμον recte comparat *Herodoteum* ἀπορχήσαό γε μὴν τὸν γάμον VI. 129 Cel. *Valckenair* p. 498.

CAPVT XXIV.

Ὑπὲρ τῶν ἵππων τῶν καλουμένων λυκοσπάδων εἶπον καὶ ἀνωτέρω, καὶ νῦν εἰρήσεται, ὅσα προσακήκοα ἴδια. Τὴν ὄψιν ἔχουσι συνεσταλμένην καὶ βραχεῖαν, ἔτι δὲ σιμήν. Λέγουσι δὲ αὐτὰς εἶναι καὶ φιλέλληνας, καὶ ἔχειν τοῦ γένους τοῦδε σύνεσίν τινα ἀπόρρητον, καὶ συμφυῆ πρὸς αὐτοὺς ἀποσώζειν φιλίαν· καὶ προσιόντων τε, καὶ ἐπαφωμένων, καὶ κοίλῃ τῇ χειρί πως ἐπικροτούντων μὴ ἄχθεσθαι, μηδὲ ἀποσκιρτᾶν· καὶ συνδιημερεύειν μὲν αὐτοὺς, ὥσπερ οὖν δεδεμένους, καθευδόντων δὲ, καθεύδειν πλησίον. Ἐὰν δὲ προσέλθῃ βάρβαρος, ὥσπερ οὖν αἱ ῥινηλατοῦσαι κύνες ἐκ τῶν ἰχνῶν συνιᾶσι τὰ θηρία ἐκεῖνα, οὕτω τοι καὶ αἱ ἵπποι γινώσκουσι τὸ γένος, καὶ χρεμετίζουσι, καὶ φεύγουσιν οἷα δήπου δεδοικυῖαι θηρίον. Τοῖς μὲν οὖν συνήθεσι, καὶ χιλὸν ἐμβάλλουσι, καὶ τὴν ἄλλην κομιδὴν προσφέρουσι πάνυ ἥδονται, καὶ βούλονται ὡραῖαι φαίνεσθαι, καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τοῖς ἑαυτῶν ἡνιόχοις· καὶ τὸ μαρτύριον, ὅταν νήχωνται, ἐνδοτέρω προχωροῦσιν ἢ τῆς λίμνης, ἢ τῆς θαλάττης, ἢ τῆς κρήνης, καὶ τὸ πρόσωπον φαιδρύνειν βουλόμεναι, ἵνα μή τι ἄμορφον ἢ ἀκαλλὲς ἐκ τῆς φάτνης, ἢ ἐκ τῆς ὁδοῦ προσπεσὸν, εἶτα ἐπιθολώσῃ τὸ κάλλος. Λυκοσπάδι δὲ ἄρα ἵππῳ καὶ ἀλοιφαὶ εὐώδεις, ὡς νύμφῃ, φίλαι, καὶ μύρων ὀσμή·

καὶ Ὅμηρος δὲ τὸ Φιληδεῖν ἵππους χρίσμασι Φύσει πάντας ὁμολογεῖ λέγων·

Τοὺς γὰρ σθένος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο
Ἠπίου· ὅς σΦῶϊ μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
Χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ.

Καὶ ὁ Σιμωνίδης δὲ, ἐκ παντοδαπῶν θηρίων λέγων τὰς γυναῖκας γενέσθαι τε καὶ διαπλασθῆναι, Φησὶν ἐνίας ἐκ τῶν ἵππων τό, τε Φιλόκοσμον καὶ Φιλόμυρον συντεχθῆναι κατ' ἐκείνας Φύσει· ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστι·

Τὴν δ' ἵππος ἀβροχαιτήεσσ' ἐγείνατο,
Ἡ δοῦλι' ἔργα καὶ ἄτην περιτρέπει·
Κοῦτ' ἂν μύλης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον
Ἄρειεν, οὔτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι,
Οὔτε πρὸς ἴπνον ἀσβόλην ἀλευμένη
Ἵζοιτ'· ἀνάγκῃ δ' ἄνδρα ποιεῖται Φίλον·
Λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἀπὸ ῥύπον
Δὶς, ἄλλοτε τρὶς, καὶ μύροις ἀλείΦεται.
Ἀεὶ δὲ χαίτην ἐκτενισμένην Φορεῖ
Βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
Καλὸν μὲν οὖν θέημα τοιαύτη γυνὴ
Ἄλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίνεται κακὸν·
Ἢν μή τις ἢ τύραννος, ἢ σκηπτοῦχος ᾖ,
Ὅστις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται.

πρὸς αὐτὰς] Ita Mediceus pro τὰς αὐτάς. Supra XI. 36 de equis quidem Aelianus dixit, sed minime de hac specie. *Geoponica* XV. 1. 5. ἵππος ὑπὸ λύκου βρωθεὶς ἀγαθὸς ἔσται καὶ ποδώκης. *Plutarchus* Q. Sympos. II. Probl. 8. rationem edit, cur equi λυκόβρωτοι vel λυκοσπάδες adeo veloces evadunt. Hinc superstitio apud *Plinium* XXVIII. 19. sect. 78. dentes luporum maximi equis quoque alligati infatigabilem cursum praestare dicuntur. Sed hoc loco videtur intelligi peculiare genus equi, Venetum puto. *Hesychius* etiam λυκοσπάδας ἵππους περὶ τὸν Ἀδρίαν nasci ait. Cf. *Bochart* Hieroz. I. p. 673. Eosdem putat *Casaubonus*, quos *Strabo* V. p. 329 λυκοφόρους appellat. Conciliant cum hac opinione fabulae ab *Aeliano* adjunctae de ingenio horum equorum. In Venetis enim pleraque animalia canes, aves, lupi et reliqua, mansueta et Diomedi consecrata tradebantur, teste *Strabone* l. c.

Φαιδρύνειν βουλόμενοι] *Wardus* βουλόμενοι legit, aut καὶ delet. Neutrum puto necessarium. Locus *Homeri* est Iliadis ψ. 280.

ἀβροχαιτήεσσ' ἐγείνατο] Vulgo ἀβροχαιτήεσσ'. Apud *Stobaeum* Titul. LXXIII *Grotius* emendat ἀβροχαίτεια. Recepi scripturam a Gronovio propositam.

ὄντων] Codex alter Gesneri cum Stobaeo δύων. Pro περιτρέπει Brunck in Analectis V. P. Graecor. T. I. p. 125 emendat ἀποτυγεῖ.

ἄλλοτε τρὶς] Ita Codex alter Gesneri cum Mediceo pro πολλάκις. Pro ἂν in seqq. Brunck ionicum ὦν reponit.

CAPVT XXV.

Ἴδια δὲ ἵππων καὶ ἐκεῖνα δήπȣ. Οἱ Πέρσαι, ἵνα μὴ ὦσιν αὐτοῖς οἱ ἵπποι καταπλῆγες, ψόφοις αὐτȣ̀ς καὶ ἤχοις χαλκοῖς προσεθίζȣσι, καὶ κωδωνίζȣσιν, ὡς μή ποτε ἐν τῷ πολέμῳ δείσωσι τȣ̀ς τῶν πανοπλιῶν ἀράβȣς, καὶ τῶν ξιφῶν τὸν πρὸς τὰς ἀσπίδας δȣ̃πον· εἴδωλά τε νεκρῶν δὴ σεσαγμένα ἀχύροις ὑποβάλλȣσιν αὐτοῖς, ἵνα προσεθισθῶσι νεκρȣ̀ς ἐν τῷ πολέμῳ πατεῖν, καὶ μὴ δεδιότες ὥς τι ἐκπληκτικὸν, εἶτα μέν τοι δυσωπȣ́μενοι ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ὁπλιτικοῖς ἀχρεῖοι ὦσιν. Οὐκ ἐλελήθει δὲ Ὅμηρον ȣ̓δὲ τȣ̃το, ὡς αὐτὸς δείκνυσιν. Ὅτι γȣ̃ν ἀνῃρέθη μὲν ὁ Θρᾲξ Ῥῆσος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ οἱ ἑταῖροι, ȣ̓̀ς ἀκȣ́ομεν ἐν Ἰλιάδι ἐκ παίδων· ἃ δὲ ἀκȣ́ομεν, ταῦτά ἐστιν. Ἀποσφάττει μὲν ὁ τȣ̃ Τυδέως τȣ̀ς Θρᾷκας· ὁ δὲ τȣ̃ Λαέρτȣ τȣ̀ς ἀνῃρημένȣς ὑπάγει τῶν ποδῶν, ἵνα μή ποτε νεήλυδες ὄντες οἱ Θρᾷκες ἵπποι, εἶτα μέντοι ἐκπλήττωνται τοῖς νεκροῖς ἐμπλαττόμενοι, καὶ ἀήθως κατ' αὐτῶν, ὥς τινων φοβερῶν βαίνοντες, ἀποσκιρτῶσιν. Οἱ δὲ ἅπαξ μαθόντες, ȣ̓κ ἂν αὐτȣ̀ς λάβοι τȣ̃ μαθήματος λήθη· ȣ̔́τως εἰσὶν ἀγαθοὶ μαθεῖν ὁτιȣ̃ν τῶν λυσιτελῶν οἱ ἵπποι. Φιλεῖν δὲ οἷοί ποτέ εἰσι, καὶ εἰς ὅσον, ἐμοὶ μὲν εἴρηται ἐν λόγοις τοῖς ἄνω.

κωδωνίζȣσι] Vulgatum κωμῳδȣ̃σι prorsus ineptum est; igitur κωδωνίζȣσι emendabam, unde ἀκωδώνιστος, et apud Demosthenem διακωδωνίζειν τινά; deinde vidi in eandem mecum conjecturam incidisse Bochartum Hieroz. I. p. 141. cujus locum miror Interpretes praeteriisse.

ὥς τι ἐκπληκτικὸν] Ita Mediceus pro ὅτι ἐκπλήττειν. Locus Homeri exstat Iliadis K. 490.

ἐμπλαττόμενοι] Hanc lectionem cum Gesnero vulgato ἐμπελαττόμενοι praetulimus. Eandem varietatem etiam supra vidimus.

CAPVT XXVI.

Ἐν τοῖς κρυμώδεσι τόποις τὰ πρόβατα, τῆς χιόνος ἐπιῤῥεȣ́σης, καὶ τȣ̃ κρύȣς ἐνακμάζοντος, ἄχολά ἐστι· καθειργμένα δ' ἄρα, καὶ τȣ̃ χιλȣ̃ τȣ̃ νέȣ μὴ μεταλαμ-

βάνοντα, εἶτα μὲν τοιαῦτα εὑρίσκεται· ὑπαρχομένȣ δὲ τȣ̃ ἦρος, καὶ προϊόντα ἐπὶ τὰς νομὰς, τῆς χολῆς ὑποπίμπλαται. Τȣ̃το δὲ ἄρα ἔτι καὶ μᾶλλον Φιλεῖ παρακολȣθεῖν τοῖς Σκυθικοῖς προβάτοις, Φασί.

ὑποπίμπλαται] Ita Mediceus pro plurali. Ceterum *χολὴ* hoc loco bilem, non vesicam biliariam significat. Forte observatio haec debite convenit cum recentiorum experimentis, qui jumentia per hiemem intra stabula conclusis et gramine arido foenoque nutritis, cum omnis corporis motus abest, bilem indurescere et in varias crustarum et calculorum formas concrescere viderunt. Cf. Illustr. *Halleri* Institut. Physiolog. Libr. XXII. Part. III. §. 11.

CAPVT XXVII.

Ἀγαθαρχίδης Φησὶν εἶναι γένος ἐν τῇ Λιβύῃ τινῶν ἀνθρώπων, καὶ μέν τοι καὶ καλεῖσθαι αὐτȣ̀ς Ψύλλȣς· καὶ ὅσα μὲν κατὰ τὸν ἄλλον βίον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διαΦέρειν ȣ̓δὲ ἓν, τὸ δὲ σῶμα ἔχειν ξένον τε καὶ παράδοξον ὡς πρὸς τȣ̀ς ἑτεροΦύλȣς ἀντικρινόμενον· τὰ γάρ τοι ζῶα τὰ δακετὰ, καὶ τὰ ἐγχρίπτοντα πάμπολλα ὄντα, μηδὲν αὐτȣ̀ς μόνȣς ἀδικεῖν· ὅτε γȣ̃ν ὄΦεως δακόντος ἐπαΐȣσιν, ὅτε Φαλαγγίȣ νύξαντος, ὡς τȣ̀ς ἄλλȣς, εἰς θάνατον· ὅτε μὴν σκορπίȣ κέντρον ἀπερείσαντος. Ἐπὰν δὲ ἄρα τȣ́των προσπελάσῃ τι ἅμα καὶ παραψαύσῃ τȣ̃ σώματος, καὶ ἅμα τι καὶ τῆς ὀσμῆς τῆς ἐκείνων ψαύσῃ ἢ σπάσῃ, ὥσπερȣ̃ν Φαρμάκȣ γευσάμενοι ὑπνοποιȣ̃, κάρωσίν τινα ἑλκτικὴν εἰς ἀναισθησίαν ἐμποιȣ̃ντος, ἐξασθενεῖ καὶ παρεῖται, ἔς᾽ ἂν παραδεάμῃ ἄνθρωπος ἐντός. Ὅπως δὲ ἐλέγχωσι τὰ ἑαυτῶν βρέΦη, εἴτε ἐςὶ γνήσια, εἴτε καὶ νόθα, ἐν τοῖς ἑρπετοῖς βασανίζοντες, ὡς ἐν τῷ πυρὶ τὸν χρυσὸν οἱ βάναυσοι χρυσȣργοὶ, ἀνωτέρω εἶπον.

ὅτε γȣ̃ν ὄΦεως] Ita Mediceus pro ὅτ' ȣ̓ν, quem in seqq. etiam sequimur, ubi vulgo est: *καὶ ἅμα δέ τι ἐκείνων ψαύσῃ ἢ σπάσῃ τῆς ὀσμῆς*.

ἄνθρωπος ἐντός] Posteriorem vocem auctoritate Medicei delendum censeo. Gronovius *ἰατὸς* mavult; idem ex Mediceo vulgatum *ἐλέγχȣσι* mutavit, nescio, quam bene.

CAPVT XXVIII.

Καλλίας ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Περὶ τὸν Συρακȣ́σιον Ἀγαθοκλέα λόγων Φησὶ τȣ̀ς κεράςας ὄΦεις δεινȣ̀ς εἶναι

τὸ δῆγμα· ἀναιρεῖν γὰρ καὶ ζῶα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους, εἰ μὴ παρείη Λίβυς ἀνὴρ, Ψύλλος ὢν τὸ γένος. Οὗτος γοῦν ἐάν τε κλητὸς ἀφίκηται, ἐάν τε καὶ παρῇ κατὰ τύχην, καὶ θεάσηται πράως ἔτι ἀλγοῦντα τὴν πληγὴν, ἢ τὸ δῆγμα, μόνον προσπτύσας εἶτα μέντοι τὴν ὀδύνην ἐπράϋνε, καὶ κατεγοήτευσε τὸ δεινὸν τῷ σιάλῳ. Ἐὰν δὲ εὕρῃ δυσανασχετοῦντα, καὶ ἀτλήτως φέροντα, ὕδωρ ἀθρόον σπάσας εἴσω τῶν ὀδόντων, καὶ χρησάμενος αὐτῷ τοῦ στόματος κλύσματι, εἶτα τοῦτο εἰς κύλικα ἐμβαλὼν δίδωσι ῥοφῆσαι τῷ τρωθέντι. Ἐὰν δὲ περαιτέρω καὶ τοῦδε τοῦ φαρμάκου κατισχύῃ τὸ δεινὸν, ὅδε τῷ νοσοῦντι παρακλίνεται γυμνῷ γυμνὸς, καὶ τοῦ χρωτὸς οἱ τοῦ ἰδίου προσανατρίψας τὴν ἰσχὺν τὴν συμφυῆ, εἶτα μέντοι τοῦ κακοῦ πεποίηκε τὸν ἄνθρωπον ἐξάντην. Ἀπόχρη δὲ ἄρα ὑπὲρ τούτου εἴη ἂν μάρτυς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος λέγων·

Ἔκλυον ὡς Λίβυες, Ψύλλων γένος, οὔτε τι θηρῶν
  Αὐτοὶ κάμνουσι μυδαλέαισι τυπαῖς,
Οὓς Σύρτις βόσκει θηροτρόφος· εὖ δὲ καὶ ἄλλοις
  Ἀνδράσιν ἤμυναν τύμμασιν ἀχθομένοις,
Οὐ ῥίζαις ἔρδοντες, ἑῶν δ' ἀπὸ σύγχροα γυίων.

Καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

παρῇ κατὰ τύχην] Ita recte Mediceus pro παρῶνται. Idem deinde ἐμβαλεῖν pro ἐκβαλεῖν. In fine capitis vocem ἀπόχρη corruptam censeo, aut verba εἴη ἂν delenda. Ceterum Callia locus decerptus esse videtur ex descriptione expeditionis ab Agathocle duce Ophella susceptam in Carthaginenses, in qua *Diodorus* II. p. 436. commemorat: καὶ γάρ τινας τῶν ὄφεων ὁμοίαν ἔχοντες τὴν χρόαν τῇ κατ' αὐτοὺς οὔσῃ χώρᾳ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀπρόορατον ἐποίουν, οἷς πολλοὶ διὰ τὴν ἄγνοιαν ἐπιβαίνοντες δήγμασι θανατοφόροις, περιέπιπτον.

CAPVT XXIX.

Ἐμπεδοκλῆς ὁ φυσικὸς φησὶ περὶ ζώων ἰδιότητος λέγων καὶ ἐκεῖνος δήπου, γίνεσθαί τινα συμφυῆ καὶ κράσει μορφῆς μὲν διάφορα, ἑνώσει δὲ σώματος συμπλακέντα. Ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστι.

Πολλὰ μὲν ἀμφιπρόσωπα, καὶ ἀμφίστερνα φύεσθαι,
Βουγενῆ, ἀνδρόπρωρα, τὰ δ' ἔμπαλιν ἐξανατέλλειν

Ἀνδροφυῆ βούκρανα· μεμιγμένα τῇ μὲν ὑπ' ἀνδρῶν,
Τῇ δὲ γυναικοφυῆ σκιεροῖς ἠσκημένα γυίοις.

ἀνδρόπρωρα] Codex alter Gesneri ἀνδρόπρωνα. *Hesychius* nostram vocem interpretatur ἀνδροπρόσωπος. Vulgatum deinceps ἐξαναστείνειν ex Mediceo correxit Gronovius. — *Empedoclis* Opus περὶ φύσεως intelligitur, cujus initium refert *Diogenes* VIII. 2. Conf. *Fabricii* B. Gr. Vol. I. p. 474. *Aristotelis* Physic. II. 4. et *Plutarchus* contra Colotem p. 413.

CAPVT XXX.

Ἐν Λυκίᾳ λέγει Καλλισθένης ὁ Ὀλύνθιος κείρεσθαι καὶ τὰς αἶγας, ὥσπερ οὖν πανταχῇ τὰ πρόβατα· γίνεσθαι γὰρ δασυτάτας καὶ εὐτρίχας δεινῶς τὰς αἶγας, ὡς εἰπεῖν βοστρύχους, ὥς τινας ἕλικας κόμης, ἐξηρτῆσθαι αὐτῶν· καὶ μέντοι καὶ τοὺς τεχνίτας τῆς τῶν νεῶν ἐργασίας καταχρῆσθαι αὐταῖς τὰς σειρὰς συμπλέκοντας, ὡς καὶ τοὺς κάλως ἄλλοι.

Λυκίᾳ] *Aristoteles* H. A. VIII. 28. idem de Ciliciae capris tradit. *Plinius* VIII. sect. 76. In Cilicia circaque Syrtes villo tonsili vestiuntur. *Varro* R. R. II. 11. sic capra pilos ministrat ad usum nauticum. — neque non quaedam nationes harum pellibus sunt vestitae, ut in Getulia et in Sardinia. Tondentur, quod magnis villis sunt, in magna parte Phrygiae: unde Cilicia er cetera ejus generis fieri solent. Sed quod primum ea tonsura in Cilicia sit instituta, nomen id Cilicas adjecisse scribunt. Capras has Cilicias descripsit etiam *Busbek* in Epistol. fol. 31. *Linnaeo* Capra Angorica dicitur.

CAPVT XXXI.

Λέγει δὲ ἄρα Κτησίας ἐν Λόγοις Ἰνδικοῖς τοὺς καλουμένους Κυναμολγοὺς τρέφειν κύνας πολλούς, κατὰ τοὺς Ὑρκανοὺς τὸ μέγεθος. Καὶ εἶναί γε ἰσχυρῶς κυνοτρόφους, καὶ τὰς αἰτίας ὁ Κνίδιος ἐκείνας λέγει. Ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν εἰς μεσοῦντα χειμῶνα ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς ἀγέλαι βοῶν, οἱονεὶ μελιττῶν σμῆνος, ἢ σφηκία κεκινημένη, πλῆθος ἀριθμοῦ κρείττους οἱ βόες, εἰσὶ δὲ ἄγριοι καὶ ὑβρισταί, καὶ εἰς κέρας θυμοῦνται δεινῶς· οὐκοῦν ἔχοντες αὐτοὺς ἀναστέλλειν ἑτέρως οὐδέ, τοὺς τροφίμους αὐτῶν κύνας ἐπ' αὐτοὺς ἀφιᾶσιν, ἐς τοῦτο ἀεὶ τρεφομένους, οἵπερ οὖν καταγωνίζονταί τε καὶ διαφθείρουσιν αὐτοὺς ῥᾷστα. Εἶτα τῶν μὲν κρεῶν τὰ δοκοῦντά σφισιν εἰς ἐδωδὴν ἐπιτήδεια ἐξαιροῦσι· τὰ δὲ λοιπὰ τοῖς κυσὶν ἀποκρίνουσι, καὶ μάλα γε ἀσμένως κοινωνοῦντες αὐτοῖς, ὥσπερ οὖν εὐεργέ-

ταις ἀπαρχόμενοι. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ, καθ' ἣν ὐκ ἔτι φοιτῶσιν οἱ βόες, συνθήθως αὐτὺς ἐπὶ τοῖς ζώοις τοῖς ἄλλοις ἔχυσιν. Καὶ τῶν θηλειῶν ἀμέλγυσι τὸ γάλα, καὶ ἐκ τύτυ κέκληνται· πίνυσι γὰρ αὐτὸ, ὥσπερῦν ἡμεῖς τὸ τῶν οἴων τε, καὶ τῶν αἰγῶν.

θερινῶν τροπῶν] Nisi *Aelianus* memoriae lapsu *Ctesiam* pro Agatharchide nominat, hic Ctesiam exscripsisse censendus erit. Eadem enim tradit Agatharchides apud *Photium* p. 1358. ubi ἀπὸ τροπῶν χειμερινῶν ἕως μέσυ χειμῶνος· inde Gronovius etiam h. l. χειμερινῶν legendum putabat; sed *Diodorus*, qui ex *Agatharchide* eadem habet T. I. p. 197. etiam θερινῶν exhibet, quod recte probat *Wesseling*.

εἰς ἔδωδὴν]. *Agatharchides* apud *Diodorum* l. c. τῶν ληφθέντων ἃ μὲν πρόσφατα κατεσθίεσιν, ἃ δ' εἰς ἅλας συντιθέντες ἀποθησαυρίζυσι, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων διὰ τῆς τῶν κυνῶν ἀλκῆς θηρεύοντες ἀπὸ κρεωφαγίας τὸν βίον ἔχυσι. quae cum *Ctesiae* narratione pugnare vidit etiam *Wesseling*.

CAPVT XXXII.

Αἰσχυλίδης ἐν τοῖς Περὶ γεωργίας κατὰ τὴν Κίων γῆν πρόβατα γίνεσθαι ὀλίγα ἑκάστῳ τῶν γεωργῶν φησι· τὸ δὲ αἴτιον, λεπτόγεών τε εἶναι τὴν Κίον ἰσχυρῶς, καὶ νομὰς ὐκ ἔχειν· κύτισον δὲ καὶ θρία ἐμβάλλειν, καὶ τῆς ἐλαίας τὰ ῥεύσαντα φύλλα, καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀσπρίων ἄχυρα ποικίλα τε καὶ ποικίλων ἐκείνοις ἀγαθὰ εἶναι ταῦτα δεῖπνον. Παρασπείρειν δὲ καὶ ἀκάνθας, γίνεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν γάλα, καὶ τῦτο τρεφόμενον τυρὸν ἐργάζεσθαι κάλλιστον, καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν Κύθνιον, ὁ αὐτὸς λέγει· καὶ μέντοι καὶ τὸ τάλαντον αὐτῦ πιπράσκεσθαι δραχμῶν καὶ ἐννενήκοντα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄρνας τὴν ὥραν διαπρεπεῖς, καὶ πιπράσκεσθαι ὐ κατὰ τὺς ἑτέρυς, ἀλλὰ καὶ σοβαρωτέρα τῇ τιμῇ.

τὴν Κίων γῆν] Ita recte Mediceus pro Κίον; sed idem male deinde repetit Κίων. *Aeschylidis* tertium georgicorum librum laudat *Athenaeus* XIV. p. 650.

Κύθνιον] Hanc scripturam pro vulgata Κύνθιον recipere non dubitavi, cum in ea consentiant *Jungerm.* ad *Pollucem* VI. 10. et *Bochart* in Chan. I. 14. p. 408. Cythnii casei, quem celebrant *Stephanus* Byz. *Diogenes Laertius*, et *Lucianus*, nomen etiam transiisse in insulam Cion, ejusque mercem peregrinis aliena auctoritate commendasse, credibile est. In seqq. Gesnerus ἑκατὸν καὶ ἐννενήκοντα legit, ne καὶ abundet. Ceterum quo post reliquum ovium pastum ab Aeliano commemoratum, ubi ἀγαθὸν εἶναι ταῦτα δεῖπνον malim, pertineat mentio ἀκάνθης conjectura, assequi non possum. Versio latina inepte interpretatur h. l. sed spinas etiam quasdam ab eis seri ait, e quibus quod emanarit lac coagulari et in optimum caseum converti. Novum certe atque inauditum hucusque est, ex lacte spinae vel cardui

caseum fieri posse; nec erat necesse spinas istas in agro perquam macro seri; earum enim in tali solo ubique magna copia. Praeterea hic de pabulo tantum sermo est, quod ovibus objicitur; igitur putem *παρακείρειν* h. l. potius esse admiscere reliquo pabulo. Sed puto ordinem verborum esse perturbatum, et spinas has in eum tantum usum adhiberi, ut floribus earum lacti adjectis in caseum coeat lac; quod fieri hodieque in Africa testatur *Schaw* Itinerar. p. 150.

CAPUT XXXIII.

Φοίνικες λέγουσι λόγοι τὰς βοῦς τὰς ἐπιχωρίους τοσαύτας εἶναι τὸ μέγεθος, ὡς ἑστάναι τοὺς ἀμέλγοντας ὄντας μεγίστους, ἢ δεῖσθαι θρανίου, ἵνα ἀναβάντες ἐφίκωνται τῶν μαζῶν. Λιβύων δὲ ἄρα τῶν γειτνιώντων Ἰνδοῖς ὀπισθονόμων βοῶν ἀγέλας εἶναί τινας ἀκούω· τὸ δὲ αἴτιον, ἡ φύσις ὡς ἐξήμαρτε τὸ πρῶτον, ἢ ὠλιγώρησεν, ἐπεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῖς ἐστι τὰ κέρατα, καὶ ὁρᾶν οὐκ ἐᾷ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν· ἡ δὲ εἰς οὐρὰν ἐπανάγει τὴν βάδισιν αὐτοῖς, εἶτα ἐπικύπτοντες κείρουσι τὴν πόαν. Ἀριστοτέλης γε μὴν φησι τῶν βοῶν τῶν ἐν Λεύκτροις ἐκπεφυκέναι τὰ κέρατα καὶ τὰ ὦτα, ἔκφυσιν την αὐτήν, καὶ εἶναι συνυφασμένα. Ὁ δὲ αὐτὸς ἐν χώρῳ τινὶ Λιβύων τὰς αἶγας τοῦ στήθους φησὶ τοὺς μαζοὺς ἔχειν ἀπηρτημένους. Εἴη δ' ἂν τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου καὶ ταῦτα, ἐν τοῖς περὶ τὸν Σκαρίσκον Ῥυδιανοῖς οἰκοῦσιν οὐ γίνεσθαί φησι πρόβατον λευκόν, ἀλλὰ μέλανα πάντα.

ὀπισθονόμων βοῶν] Horum meminit etiam *Aristoteles* De P. A. II. 16 *καθάπερ φασὶ τὰ κέρατα τοῖς ὀπισθονόμοις βουσί· καὶ γὰρ ἐκείνους νέμεσθαί φασιν ἀναχωροῦντας παλιμπυγηδόν.* *Athenaeus* V. p. 221 eadem ex Alexandro Myndio tradit: *ἐκεῖνο μέντοι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ἱστοριογράφου οὐκέτι πιθανόν, ὡς εἰσί τινες κατὰ τὴν Λιβύην ὀπισθονόμοι, καλούμενοι βοῦς, διὰ τὸ μὴ ἔμπροσθεν αὐτοὺς πορευομένους νέμεσθαι, ἀλλ' εἰς τοὐπίσω ὑποχωροῦντας τοῦτο ποιεῖν· εἶναι γὰρ αὐτοῖς ἐμπόδιον πρὸς τὴν κατὰ φύσιν νομὴν τὰ κέρατα οὐκ ἄνω ἀνακεκυφότα, καθάπερ τὰ τῶν λοιπῶν ζῴων, ἀλλὰ κάτω νενευκότα καὶ ἐπισκοτοῦντα τοῖς ὄμμασι· τοῦτο γὰρ ἄπιστόν ἐστιν οὐδενὸς ἑτέρου ἐπιμαρτυροῦντος ἱστορικοῦ.* Oblitus igitur erat *Athenaeus Aristotelis*, cum ista scriberet. Fabula ficta videtur esse ab incolis Libyae propter miram cornuum naturam; quemadmodum hodieque multae gentes atque ab his decepti viri docti capram *Linnaei* Tartaricam *Saiga* dictam ob praegrandem labii superioris propendentis molem retrogradiendo pasci tradunt. Conf. *Vossius* ad *Melam* I. c. 8.

Σκαρίσκον] Codex alter Gesneri et Mediceus *Κάρισκον*. De fluvio hoc non constat. Cf. supra ad III. 32. Nec exstat hodie locus *Aristotelis*, quem *Aelianus* ter laudat. In Hist. Animal III. 9 est *διὸ καὶ ἐν Φρυγίᾳ εἰσὶ βόες καὶ ἀλλαχόθι κινοῦσι τὰ κέρατα ὥσπερ τὰ ὦτα.*

CAPUT XXXIV.

Νυμφόδωρος λέγει τὴν Σαρδὼ εἶναι θρεμμάτων μητέρα ἀγαθήν. Θαυμάσαι δὲ ἄξιον τίκτει ζῶον τὰς αἶγας αὐτη· τὰς γάρ τοι δορὰς τοῖς ἐπιχωρίοις ἠθῆσθαι, καὶ εἶναι ταῦτα σκέπην· καὶ διὰ χειμῶνος μὲν ἀλεαίνειν, ψύχειν δὲ ἐν τῷ θέρει, φύσει τινὶ ἀποῤῥήτῳ· συμπεφυκέναι δὲ ἄρα ταῖς δοραῖς καὶ πήχεως τὴν τρίχα· τοῦ φορήματος δὲ ἄρα τούτου ἔοικε χρῆναι διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ τὰς τρίχας ἐς τὸν χρῶτα ἀποστρέφειν, διὰ τοῦ θέρους δὲ ἔξω· εἰ μέλλοι ὁ ἠσθημένος διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ θάλπεσθαι, διὰ δὲ τοῦ θέρους μὴ ἀποπνίγεσθαι.

Σαρδὼ] Ita scripsi cum Gesnero pro Σάρδον. In seqq. rectum erat legi ταῖς γάρ τοι δοραῖς τοὺς ἐπιχωρίους ἠσθῆσθαι. Ceterum quae hic traduntur, omnia videntur pertinere ad mastrucas Sardorum ex pellibus Musmonum, uti *Strabo* V. p. 344. appellat, confectas. *Strabo* l. c. γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντὶ ἐρείας κριοὶ, καλούμενοι δὲ Μούσμονες. *Plinius* VIII. sect. 75. Est et in Hispania, sed maxime Corsica non maxime absimile pecori genus musmonum caprino villo quam pecoris velleri propius. Quorum e genere et ovibus natos prisci umbros vocarunt. In vetere Epigrammate: Musimonem capra ex vervegno semine gignit. An *Ophion* a scriptoribus graecis celebratus apud *Plinium* XXVIII. sect. 52. diversus sit a Musinone difficile est hodie statuere. Praeter oves indigenas insula Sardinia habet animal *Muffione*, quod cum *Ophione* diligenter comparat Autor Libri Descrizzione della Sardegna Sassari 1774. Cf. etiam *Wesseling* ad *Diodorum* I. p. 342. Ceterum Nymphodorum Syracusium, cujus Periplum pluries laudat *Athenaeus*, et h. l. et supra XI. 20 intelligi, facile credo affirmanti *Harduino* in Indice auctorum *Pliniano*.

CAPUT XXXV.

Τί δαὶ Ὀρθαγόραν μνήμης ἄμοιρον ἐάσομεν; ὅσπερ οὖν ἐν Ἰνδοῖς λόγοις φησί. Κώϋθα μὲν ἔτος εἶναί φησι κώμην τόδε ὄνομα λαχοῦσαν, ταῖς δὲ αἰξὶ ταῖς ἐπιχωρίοις ἔνδον ἐν τοῖς σηκοῖς παραβάλλειν τοὺς νομέας ἰχθῦς ξηροὺς χιλόν.

τί δαὶ] Ita Mediceus pro τί δέ. Eundem auctorem laudat et infra XVIII. 6.

CAPUT XXXVI.

Ὅτι δέδοικεν ἐλέφας ὗν ἀνωτέρω εἶπον· τὸ δὲ ἐν Μεγάροις γενόμενον, Μεγαρέων ὑπ' Ἀντιπάτρου πολιορκουμένων, ἐθέλω εἰπεῖν, καὶ μέντοι τὸ εἰρησόμενον τοῦτό ἐστι. Τῶν Μακεδόνων βιαίως ἐγκειμένων, ὡς πίτῃ

χρίσαντες ὑγρᾷ, καὶ ὑποπρήσαντες αὐτάς, ἀφῆκαν ἐς τοὺς πολεμίους. Ἐμπεσοῦσαι δὲ ἄρα ἐκεῖναι οἰσπρημέναι ταῖς τῶν ἐλεφάντων ἴλαις, καὶ βοῶσαι, ἅτε ἐμπιπράμεναι, ἐξέμαινον τοὺς θῆρας, καὶ ἐτάραττον δεινῶς. Οὔτε γοῦν ἔμενον ἐν τάξει, οὔτε ἦσαν ἔτι πρᾶοι, καίτοι καὶ ἐκ νηπίων πεπωλευμένοι· εἴτε φύσει τινὶ οἱ ἐλέφαντες ἰδίᾳ μισοῦντες τὰς ὗς καὶ μυσαττόμενοι, εἴτε καὶ τῆς φωνῆς αὐτῶν τὸ ὀξὺ καὶ ἀπηχὲς πεφρικότες ἐκεῖνοι. Συνειδότες οὖν ἐκ τούτων οἱ πωλοτρόφοι τῶν ἐλεφάντων ὗς παρατρέφουσιν αὐτοῖς, ὥς φασιν, ἵνα καὶ ἐκ τῆς συνηθείας ἧττον ὀρρωδῶσιν αὐτάς.

καὶ μέντοι τὸ εἰρησόμενον] Ita scripsi cum *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 435. inserto articulo τὸ, qui vulgo deest. De Megaris ab Antiparro oppugnatis laudat Gronovius *Polyaenum* Strategem. IV. 4. 6. — Deinde χρίσαντες ὑγρᾷ scripsi auctore *Gesnero* pro ψυχρᾷ, quod locum hic non habet. De odio elephanti in suem dixit *Aelianus* etiam VIII. 28. et I. 38. *Plinius* VIII. sect. 9. iidem minimo suis stridore terrentur. Consentit *Seneca* de Ira Libro II. c. 12. *Plutarchus* de Solertia p. 981 E. et de Invidia et Odio p. 537. ubi tamen Interpres μῦν legit pro ὗν. *Zoroastres* in Geoponicis XV. 1 φρίττει τὴν δέλφακος φωνήν. Sed ecce *Plinius* VIII. sect. 10. animalium maxime odere murem, et si pabulum in praesepio positum attingi ab eo videre, fastidiunt. Idem ex *Plinio* repetit *Solinus* c. 25. et *Basilius* Homil. IX. in Hexaëm. p. 120. *Dalecampius* tamen *Plinium* similitudine vocis ὗν et μῦν deceptum putabat esse. Sed de mure affirmat *Plinii* narrationem *Beckmann* de Histor. Natur. Veterum p. 135 de sue illustris *Buffon*; itaque utraque *Plinii* narratio a vero non aliena esse videtur.

CAPUT XXXVII.

Παρά γε τοῖς Ψύλλοις καλουμένοις τῶν Ἰνδῶν (εἰσὶ γὰρ καὶ Λιβύων ἕτεροι) ἵπποι γίνονται τῶν κριῶν οὐ μείζους, καὶ τὰ πρόβατα ἰδεῖν μικρὰ κατὰ τοὺς ἄρνας, καὶ οἱ ὄνοι δὲ τοσοῦτοι γίνονται τὸ μέγεθος, καὶ οἱ ἡμίονοι, καὶ οἱ βοῦς, καὶ πᾶν κτῆνος ἕτερον ὁτιοῦν. Ὗν δὲ ἐν Ἰνδοῖς οὔ φασι γίνεσθαι, οὔτε ἥμερον, οὔτε ἄγριον· μυσάττονται δὲ καὶ ἐσθίειν τοῦδε τοῦ ζώου Ἰνδοί, καὶ οὐκ ἂν γεύσαιντό ποτε ὑείων, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἀνθρωπείων οἱ αὐτοί.

τῶν κριῶν οὐ μείζους] Haec ex *Ctesia* sumta sunt. *Photius* p. 147 ex eo haec refert: τὰ δὲ πρόβατα αὐτῶν ὡς ἄρνες, καὶ αἱ βόες καὶ οἱ ἡμίονοι καὶ τὰ ἄλλα πάντα ζῶα, οὐδὲν μείζω κριῶν. ubi *H. Stephanus* κτήνη πάντα legit.

Ὗν] Ex *Ctesia* idem relatum fuit supra III. 3. ubi vide.

CAPVT XXXVIII.

Ἐν μητροπόλει ἀκούω τῇ Ἐφεσίᾳ λίμνην εἶναι, καὶ πρὸς αὐτῇ σπήλαιον, ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἄντρον ὄφεων πλῆθος ἄμαχον, καὶ εἶναι τούτους μεγίστους φασὶ, καὶ δεινοὺς τὸ δῆγμα. Προϊέναι μὲν οὖν αὐτοὺς τοῦ ἄντρου λόγος ἔχει, ὅσον ἐς τὴν λίμνην ἐξερπύσαι τὴν παρακειμένην, καὶ νήχεσθαι· πειρωμένους δὲ περαιτέρω τοῦ ὕδατος προελθεῖν, οὐ δύνασθαι· μέλλοντας γὰρ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς ἐλλοχᾶν καρκίνους μεγάλους, οἵπερ οὖν ἀνατείναντες τὰς χηλὰς συλλαμβάνουσιν ἐς πνίγμα αὐτοὺς καὶ ἀναιροῦσι. Δεδοικότες οὖν οἱ ὄφεις τοὺς ἐχθροὺς ἡσυχάζουσι, καὶ εἰς τὴν γῆν αὐτοῖς ἄβατά ἐστι· πεφρίκασι γὰρ τὴν ἐκ τῶν καρκίνων φρουρὰν, καὶ κόλασιν· ἢ πάντως ἂν ἀπολώλασιν οἱ περὶ τὸν χῶρον ἐκ πολλοῦ, εἰ μὴ φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ περιειληφότες οἱ προειρημένοι καρκίνοι τῆς λίμνης τὰ χείλη, καὶ ἀνείργοντες, εἶτα εἰρηναῖα ἀπέφαινον τὰ ἐν τῷ τόπῳ πάντα.

μητροπόλει — Ἐφεσίᾳ] Bene monet *Valesius* Emend. V. 16. non ipſam Epheſum intelligi, ſed urbem Aſiae non procul ab Epheſo ſitam, de qua *Plinius* V. 29. Epheſum, inquit, remotiores conveniunt Caeſarienſes, Metropolitae, Cylbiani. Ut igitur ab altera Phrygiae metropoli diſtingueretur, *Aelianus* Ἐφεσίαν addidit.

CAPVT XXXIX.

Ὀνησίκριτος ὁ Ἀστυπαλαῖος λέγει ἐν Ἰνδοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς Φιλίππου γενέσθαι δράκοντας δύο, οὓς Ἀποσεισάρης ὁ Ἰνδὸς ἔτρεφεν, ὧν ὁ μὲν ἦν πηχῶν μ´ καὶ ε´, ὁ δὲ π´· καί φησιν ἐπιθυμῆσαι δεινῶς Ἀλέξανδρον θεάσασθαι αὐτούς. Λέγουσι δὲ Αἰγυπτίων λόγοι καὶ ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐξ Αἰθιοπίας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν κομισθῆναι δράκοντας δύο ζῶντας, καὶ τὸν μὲν αὐτῶν πηχῶν ιδ´, τὸν δὲ ιγ´. Ἐπί γε μὴν τοῦ Εὐεργέτου τρεῖς κομισθῆναι, καὶ τὸν μὲν εἶναι πηχῶν θ´, τὸν δὲ ζ´, τὸν δὲ τρίτον ἐναπολείπεσθαί γε καὶ τρέφεσθαι ἐν Ἀσκληπιοῦ, σὺν πολλῇ τῇ κομιδῇ αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοί φασι. Καὶ ἀσπίδας δὲ τετραπήχεις γίνεσθαι πολλάκις οἱ αὐτοὶ λέγουσι. Μνήμην δ᾽ ἄρα τούτων ἐποιησάμην,

τὸ ἴδιον τῶν ζώων ἐπεξελθὼν, καὶ εἰς ὅσον πέφυκε μῆκος προϊέναι, δεῖξαι βεληθείς. Λέγεσι γῦν καὶ οἱ τὰς ὑπὲρ τῆς Χίε συγγράψαντες ἱςορίας γενέσθαι ἐν τῇ νήσῳ, περὶ τὸ ὄρος τὸ καλέμενον Πελινναῖον, ἐν αὐλῶνί τινι δασεῖ καὶ δένδρων ὑψηλῶν πεπληρωμένῳ, δράκοντα μεγέθει μέγιςον, ὅπερ ἂν καὶ τὸν συριγμὸν ἐπιπεφρίκασιν οἱ τὴν Χίον κατοικῦντες. Οὐκῦν ὐδὲ ἐτόλμων τινὲς ἢ τῶν γεωργέντων, ἢ τῶν νεμόντων, πλησίον γενόμενοι καταγνῶναι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ ἐκ μόνης τῆς σύριγγος πελώριόν τι καὶ ἐκπληκτικὸν τὸ θηρίον εἶναι ἐπίςευον· ἐγνώσθη δ' ὖν, ὅσος ποτὲ τὸ μέγεθος ἦν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θαυμαςῇ μηχανῇ, ναὶ μὰ Δία. Σφοδρῦ γὰρ ἀνέμυ καὶ σκληρῦ προσπεσόντος, ἐτρίφθη πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῷ αὐλῶνι δένδρα, καὶ οἱ κλάδοι βιαίως ἀρατόμενοι τίκτυσι πῦρ, καὶ αἴρεται μεγίςη φλὸξ, καὶ παραλαμβάνει τὸν πάντα χῶρον, καὶ κυκλῦται τὸν θῆρα· ὁ δὲ ἀποληφθεὶς, καὶ ἐξερπύσαι μὴ δυνάμενος, καταπίμπραται. Οὐκῦν, γυμνωθέντος τῦ τόπυ, γίνεται κάτοπτα πάντα· καὶ οἱ Χῖοι ἐλευθερωθέντες τῦ δέυς ἧκον ἐπὶ θέαν, καὶ καταλαμβάνυσι τὰ ὀςᾶ μεγέθει μέγιςα, καὶ κεφαλὴν ἐκπληκτικήν· ὡς ἐκ τύτων ἔχειν συμβαλεῖν, ὅσος τε ἐκεῖνος ἦν, καὶ ὁποῖος ἔτι περιών.

παιδὸς Φιλίππυ] Recte monet Gesnerus vocem ἀνάβασιν esse inserendam. Deinde pro πηχῶν μ' καὶ ρ' Codex alter Gesneri μεγάλων ἑκατὸν habet; *Gyllius* legit μγ'. Cf. supra ad XV. c. 21.

'Ασκληπιῦ] Ita recte Mediceus cum *Gyllio* pro 'Ασκληπιάδυ; sed paulo post cum Gesnero etiam αὐτὸν pro αὐτὸς οἱ Αἰγύπτιοι legendum erat. Numerus cubitorum in serpentibus duobus sub Ptolemaeo Philadelpho ex Aethiopia allatis, an recte habeat, dubito; narrat enim *Diodorus* T. I. p. 202. de serpente Aethiopico XXX cubitorum, qui mira solertia venatorum captus et vivus Alexandriam regnante Philadelpho deportatus fuerit; ubi miror *Wesselingium* hunc Aeliani locum praeteriisse.

Πελινναῖον] De hoc monte vide *Strabonem* XIV. p. 645. *Plinium* V. 31. *Ampelium* c. 2. et *Salmasium* Exercit. p. 607. *Gronov.*

ἐτρίφθη] Codex alter Gesneri male ἐθλίφθη. Deinceps malo cum *Abreschio* ad *Aeschylum* III. p. 265 περιλαμβάνει legere. Ante κεφαλὴν ἐκπλ. Mediceus addidit καί.

CAPVT XL.

Ὄφεως ὄνομα σὴψ, καὶ ἔχει θαυμάσαι ἄξιον ἐκεῖνο· τὴν χρόαν ἐκτρέπει τὴν ἑαυτῦ, καὶ ἔοικε τοῖς τόποις,

καθ' ὗς ἔρχεται. Ὀδόντας δ' ἄρα τέτταρας τοὺς κάτω φέρει κοίλους, ἐφ' ὧν ὑμενώδεις ἐπίκεινται χιτῶνες, καλύπτοντες τὰ κοιλώματα· ἐκ τούτων οὖν πατάξαν τὸ θηρίον, εἶτα ἀφίησι τὸν ἰόν· σήπει δὲ παραχρῆμα, καὶ ἀναιρεῖ τάχιστα.

σήψ] De hoc ſerpente vide, ſi lubet, quae ad *Nicandri* Theriaca verſu 145 ſeqq. dixi in Periculo Critico p. 151. — Vulgatum eſt, inquit *Plinius* VIII. 28 ſerpentes pleroſque colorem terrae habere, qua occultantur. Quod in ſerpente Africano *Leffab* confirmat *Schaw* Itinerarii p. 199.

CAPVT XLI.

Μεγασθένης φησὶ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν σκορπίους γίνεσθαι πτερωτοὺς μεγέθει μεγίστους, τὸ κέντρον δὲ ἐγχρίπτειν τοῖς Εὐρωπαίοις παραπλησίως· γίνεσθαι δὲ καὶ ὄφεις αὐτόθι, καὶ τούτους πτηνούς· ἐπιφοιτᾶν δὲ οὐ μεθ' ἡμέραν, ἀλλὰ νύκτωρ, καὶ ἀφιέναι ἐξ αὐτῶν οὖρον, ὅπερ οὖν ἐὰν κατά τινος ἀποστάξῃ σώματος, σῆψιν ἐργάζεται παραχρῆμα. Καὶ τὰ μὲν τοῦ Μεγασθένους ταῦτα. Πολύκλειτός γε μὴν φησιν ἐν τῇ αὐτῇ γῇ σαύρους γίνεσθαι μεγίστους, καὶ πολυχρόους, καὶ βαφαῖς τισιν εὐανθέσι τὰς δορὰς πεποικίλθαι δεινῶς, εἶναι δὲ καὶ ἅψασθαι ταύτας ἁπαλωτάτας. Σαύρους δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀράβων γῇ τίκτεσθαί φησι, καὶ δύο πήχεις ἔχειν αὐτούς.

δύο πήχεις] *Ariſtoteles* H. A. VIII. 28 μείζους πηχυαίων ait eſſe. *Polycli-tum* puto intelligi Lariſſaeum, cujus hiſtorias laudat *Athenaeus* XII. p. 539. *Antigono* c. 147 dicitur ὁ τὰ Ἰνδικὰ γεγραφώς.

CAPVT XLII.

Παμμένης ἐν τῷ Περὶ θηρίων σκορπίους λέγει γίνεσθαι πτερωτοὺς καὶ δικέντρους ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ οὐ φησιν ἀκοὴν λέγειν, ἀλλὰ ἑαυτοῦ τήνδε τὴν ἱστορίαν ὁμολογεῖ· καὶ ὄφεις δικεφάλους, καὶ ἔχειν δύο πόδας κατὰ τὸ οὐραῖον τούτους. Κτησίας γε μὴν ὁ Κνίδιός φησι περὶ τὴν Περσικὴν Σιττάκην ποταμὸν εἶναι, Ἀργάδην ὄνομα· ὄφεις δὲ ἐν αὐτῷ γίνεσθαι πολλούς, μέλανας τὸ σῶμα, πλήν γε τῆς κεφαλῆς, εἶναι δὲ αὐτοῖς λευκὴν ταύτην· προϊέναι

δὲ εἰς ὀργυιὰν τὸ μῆκος τὺς ὄφεις τύσδε, τὺς ὖν ὑπὸ τύτων δηχθέντας ἀποθνήσκειν· καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν μὴ ὁρᾶσθαι, ὑφύδρυς δὲ νήχεσθαι· νύκτωρ δ' ἢ τὺς ὑδρευομένυς, ἢ τὺς τὴν ἐσθῆτα φαιδρύνοντας διαφθείρειν· πολλὺς δὲ ἄρα πάσχειν τῦτο, ἢ χρείᾳ ὕδατος ἐπιλείποντος, ἢ μεθ' ἡμέραν ἀσχοληθέντας, καὶ ἀποπλῦναι τὴν ἐσθῆτα μὴ δεδυνημένυς.

Παμμένης] Quae de ſerpentibus bipedibus narrat, non inepte accommodaverim ad anguem *Linnaei* bipedem, Indiarum incolam, qui pedibus duobus breviſſimis didactylis ad anum poſitis gaudet. Ceterum in genere anguium *Linnaeanorum* caput a reliquo corpore non diſtinctum eſt, ſed truncus utrinque pariter attenuatur; unde orta eſt fabula de gemino anguium horum capite. Anguem bipedem deſcriptum vide in *Seba* Muſeo I. tab. 53. fig. 8. et tab. 86. fig. 3. a *Linnaeo* in Muſeo Ad. Fr. I. p. 21. tab. 28. figur. 3. Σκορπίυς πτερωτὺς conjicit etiam Cel. *Merrem* de Panorpae ſpecie. Idem ὄφεις δικεφάλυς ſuſpicatur eſſe ſerpentes bipedes *Linnaei*.

Σιττάκην] *Plinius* VI. p. 334 Sittacene — dividitur Archoo. An idem Archous cum Argade Aeliani? Poſt ἀποθνήσκειν Mediceus καὶ inſeruit, ut antea φησὶ poſt verba ὁ Κνίδιος.

LIBER DECIMVS SEPTIMVS.

CAPVT I.

Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης λέγει οὕτως· ὄφεις ἑωρακέναι μ' πηχῶν μῆκος, πλάτος καὶ πάχος κατὰ τὸ μῆκος δηλονότι· καὶ γένος καρκίνων, οἷς τὸ μὲν ὄστρακον τὴν περιφέρειαν εἶχε πανταχόθεν πόδα, καὶ χηλαὶ δὲ ἠρτημέναι μέγισται προεῖχον τὸ ἐπηρτημένον· ἐπιβουλεύεσθαι δὲ ὑπ' οὐδενὸς αὐτούς, τὸ δὲ αἴτιον· ἱεροὶ λέγονται Ποσειδῶνος, καὶ ἀφιέρωνται τῷ θεῷ, οἷον ἀναθήματα εἶναι ἐκείνου ἄσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα; οἱ καρκίνοι.

προεῖχον] Ita cum *Trillero* scripsi pro vulgato περιχεῖχον, quod etiam in Codice Augustano legi testatur *Wernsdorf* ad *Philen* p. 285. Contra *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 388. ita h. l. legit: οἷς — χηλαὶ — μέγισται· περίχειρον ἔχον τὸ ἐπ. Mihi vero dum Codices succurrant commodius videtur legi posse: οἷς τὸ μὲν ὄστρακον τὸ ἐπηρτημένον τὴν περιφέρειαν — μέγισται προεῖχον· ἐπιβουλεύεσθαι et cet.

CAPVT II.

Κλείταρχος ἐν τῇ περὶ τὴν Ἰνδικήν φησι γίνεσθαι ὄφιν πηχῶν ἑκκαίδεκα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλο τι γένος ὄφεων ὑμνεῖ, οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους τὸ εἶδος· βραχυτέρους μὲν γὰρ εἶναι τῷ μεγέθει πολλῷ, ποικίλους γε μὴν τὴν χρόαν ὁρᾶσθαι, ὥσπερεὶ φαρμάκοις καταγραφέντας· τοὺς μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ταινίας ἔχειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐς τὴν οὐρὰν καθερπούσας, τοὺς δὲ ἀργυρίῳ προσεικασμένους, πεφοινιγμένους ἄλλους, καὶ μέντοι καὶ χρυσοφανεῖς τινας· δακεῖν δ' ἄρα καὶ ἀποκτεῖναι ὤκιστα δεινοὺς αὐτοὺς λέγει οὗτος.

ἑκκαίδεκα] *Arrianus* in Indicis: καὶ ὄφεας λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δέ, ὃν μὲν λέγει ἑλεῖν Πύθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πηχέων ὡς ἑκκαίδεκα. *Gronov.*

προσεικασμένας — πεφοινιγμένας] Ita cum Gronovio scripsi pro genere masculino, quod vulgata lectio praefert. Ceterum ex eodem *Clitarcho*, ut videtur, *Diodorus* T. II. p. 230 haec habet: εἶχεν ἡ χώρα πολλοὺς καὶ παρηλλαγμένους τοῖς μεγέθεσιν ὄφεις ὄντας ἑκκαίδεκα πήχεις — deinde in alia regione Indiae: εἶχε δὲ καὶ ἡ χώρα ὄφεων πλῆθος μικρῶν μὲν τοῖς μεγέθεσι, ταῖς δὲ ποικιλίαις ἐξηλλαγμένων· οἱ μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ῥάβδους ἐπέφαινον, οἱ δὲ τὴν λόφην δασεῖαν εἶχον τριχώδη διά τε τῶν δηγμάτων ὀξεῖς θανάτους ἀπειργάζοντο· τὸν δὲ πληγέντα πόνοι δεινοὶ συνεῖχον καὶ ῥύσις ἱδρῶτος αἱματοειδὴς κατεῖχε. De iisdem serpentibus *Aristobulus* ap. *Strabonem* XV. p. 1033.

CAPUT III.

Ἐν τῷ θ´ τῶν Περὶ Πτολεμαίων λόγῳ λέγει Νύμφις ἐν τῇ γῇ Τρωγλοδύτιδι γίνεσθαι ἔχεις ἄμαχόν τι μέγεθος, εἰ πρὸς τὰς ἄλλας ἔχεις ἀντικρίνοιντο, εἶναι γὰρ πηχῶν καὶ πεντεκαίδεκα· τάς γε μὴν χελώνας εἶναι τοσαύτας τὸ χελώνειον, ὡς χωρεῖν μεδίμνους Ἀττικοὺς καὶ ἓξ αὐτό.

περὶ Πτολεμαίων] Ita Codex Mediceus cum Gyllio pro eo quod vulgo legebatur Πτολεμαΐον. Nymphis, Heracleotes, cujus Periplum Asiae laudat *Athenaeus*, tempore regis Ariobarzanis et Antiochi vixit, ut liquet ex testimonio Memnonis apud *Photium* in Biblioth. p. 726.

CAPUT IV.

Ἐστι δὲ καὶ πρηστὴρ ὄφεων γένος, ὅσπερ οὖν εἰ δάκοι, τὰ μὲν πρῶτα νωθεῖς ἀπεργάζεται, καὶ ἥκιστα κινητικούς· εἶτα μέντοι κατ᾽ ὀλίγον ἀγνῶστους, καὶ ἀναπνεῖν ἀδυνάτους καὶ μέντοι καὶ λήθην καταχεῖ τῇ γνώμῃ τὸ δῆγμα, καὶ τὴν κύστιν ἐπέχει, καὶ λιπότριχας ἀποφαίνει, εἶτα ἕπεται πνιγμὸς, καὶ σπᾶσθαι ποιεῖ, καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου ἀλγεινότατον.

πρηστὴρ] Presterem serpentem alii eundem dipsadi putant, ut supra dictum VI. 15, alii diversum. *Gesner.*

ἀγνῶστους] Alter Codex Gesneri ἀνῶστους. Ex eodem et Mediceo deinceps κύστιν pro καῦσιν recepit Gronovius, qui strenue de ordine postremorum verborum ἐπιπεκρατίζει, dum, ne suffocationem consequatur convulsio, quod experientiae medicorum adversari ait, hoc ordine ea collocat: ἀποφαίνει, καὶ σπᾶσθαι ποιεῖ· εἶτα ἕπεται πνιγμὸς, καὶ τὸ τέλος et cet.

CAPUT V.

Φύλαρχος ἐν τῇ ιβ´ ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἀσπίδων ᾄδει τοιαῦτα· τιμᾶσθαί φησιν αὐτὰς ἰσχυρῶς, καὶ ἐκ ταύτης γε τῆς τιμῆς ἡμερωτάτας τε καὶ χειροήθεις γίνεσθαι, τὰς ἐκ τῆς τροφῆς πεπωλευμένας· τοῖς παιδίοις οὖν συντρεφομένας μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ καλουμένας δὲ ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι· κλῆσις δὲ αὐτῶν ὁ τῶν δακτύλων ἐστὶ κρότος. Προτείνουσι δὲ ἄρα οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ξένια αὐταῖς· ἐπὰν γὰρ ἀπὸ δείπνου γένωνται, ἄλφιτα οἴνῳ καὶ μέλιτι αναδεύσαντες κατὰ τῆς τραπέζης τιθέασι, ἐφ᾽ ἧς ἔτυχον δεδειπνηκότες· εἶτα μέντοι κροτήσαντες, οἱονεὶ δαιτυμόνας καλοῦσι· καὶ ἐκεῖναι ὥσπερ οὖν

ὑπὸ συνθήματι παραγίνονται, καὶ ἄλλη ἀλλαχόθεν ἐξέρπει· καὶ περιστᾶσαι τὴν τράπεζαν, τὴν μὲν λοιπὴν σπεῖραν ἐῶσι κατὰ τοῦ δαπέδου, ᾄρασαι δὲ τὴν κεφαλὴν περιλιχμῶνται, καὶ ἡσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον ἐμπίπλανται τῶν ἀλφίτων, καὶ καταναλίσκουσιν αὐτά. Νύκτωρ δὲ ἐὰν ἐπείγῃ τι τοὺς Αἰγυπτίους, κροτοῦσι πάλιν· ὑποσημαίνει δὲ ἄρα ὅδε ὁ ψόφος ἐξίστασθαί τε αὐτὰς, καὶ ἀναχωρεῖν· οὐκοῦν συνίασι καὶ ἐκεῖναι τὴν τοῦ κτύπου διαφορὰν, καὶ ἐφ' ὅτῳ τοῦτο δρᾶται, καὶ παραχρῆμα ἀναστέλλονται, καὶ ἀφανίζονται, εἰς τοὺς χηραμοὺς τε καὶ φωλεοὺς ἕρπουσαι· ὁ γοῦν ἀνιστάμενος οὔτε ἐμβαίνει τινὶ αὐτῶν, οὔτε περιπίπτει.

ταύτης γε τῆς] Ex Mediceo additum *γε*, et deinde *τε* ante *καί*. Ex eodem recte *ἀπὸ δείπνου* scripsit Gronovius, quemadmodum etiam *Gyllius* in libro suo scriptum reperit; atque ita legendum censebat etiam *Wesseling* ad *Diodorum* I. p. 128.

ἐῶσι κατὰ] Codex alter Gesneri *ἑστῶσι*. Idem cum Mediceo deinde *ἐξίστασθαί τε αὐτὰς* pro *αὐτοῖς* habet. Pro *περιλιχμῶνται* vulgo scriptum erat *περιλικμῶνται*, quod vitium Gesnerus etiam emendari jusserat. Ex eodem vero *Phylarchi* loco *Plinius* X. sect. 96 geminam narrationem habet. De aspide, inquit, miraculum Phylarcho reddatur: is enim auctor est, cum ad mensam cujusdam veniens in Aegypto aleretur assidue, enixam catulos, quorum ab uno filium hospitis interemptum: illam reversam ad consuetudinem cibi intellexisse culpam et necem intulisse catulo: nec postea in tectum id reversam.

CAPUT VI.

Ὁ κροκόδειλος γίνεται μήκιστος πολλάκις, ἐπὶ γοῦν Ψαμμιτείχου τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πέντε καὶ κ' πηχῶν κροκόδειλον φανῆναί φασιν· ἐπὶ δὲ Ἀμάσιδος παλαιστῶν δ' καὶ πηχῶν ς' καὶ κ'. Κήτη δὲ περὶ Λάκαιναν θάλατταν ἀκούω γίνεσθαι μεγέθει μέγιστα, καί τινές γε τῶν κριτικῶν τὸν Ὅμηρον ἐντεῦθεν εἰπεῖν φασι, Λακεδαίμονα κητώεσσαν. Περὶ τὰ Κύθηρα δὲ ἔτι καὶ μείζω τὰ κήτη ὑμνοῦσι γίνεσθαι· ἔοικε δ' αὐτῶν καὶ τὰ νεῦρα λυσιτελῆ εἶναι εἰς τὰς τῶν ψαλτηρίων, καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων χορδοστροφίας· καὶ μέντοι καὶ ἐς τὰ πολεμικὰ ὄργανα αἱ τούτων νευραὶ δοκοῦσι λυσιτελέσταται. Ἐν δὲ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις, γίνονται καὶ σκορπίοι καὶ κωβιοὶ β' πήχεων, καὶ μέντοι

καὶ γ΄. Ἀμώμητος δέ φησιν ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν εἶναί τινα, ἐν ᾗ τοὺς ἱερέας ἔκ τινος λίμνης ἐπαοιδαῖς καταγοητεύοντας εὖ μάλα ἑλκτικαῖς ἐξάγειν κροκοδείλους πηχῶν ιϛ΄. Θεοκλῆς δ' ἐν τῇ δ΄ περὶ τὴν Σύρτιν λέγει γίνεσθαι κήτη τριήρων μείζονα. Περὶ δὲ τὴν Γεδρωσίαν χώραν, ἔστι δὲ μοῖρα τῆς γῆς τῆς Ἰνδικῆς οὐκ ἄδοξος, Ὀνησίκριτος λέγει καὶ Ὀρθαγόρας γίνεσθαι κήτη ἥμισυ ἔχοντα σταδίου τὸ μῆκος, πλάτος δὲ κατὰ λόγον τοῦ μήκους καὶ τοῦτο δηλονότι· τοσαύτην δὲ φασιν ἔχειν δύναμιν αὐτά, ὡς πολλάκις ὅταν ἀναφυσήσῃ τοῖς μυκτῆρσιν, ἐς τοσοῦτον ἀναρρίπτειν τῆς θαλάττης τὸ κλυδώνιον, ὡς δοκεῖν τοῖς ἀμαθέσι καὶ ἀπείροις πρηστῆρας εἶναι ταῦτα.

φαινῆναι φαεὶν] Ita cum Gesnero pro φησὶ scripsi. Locus *Homericus* exstat Iliad. Β. 581. et Odyss. Δ. 1. ubi alii κειτάεσσαν legebant.

πηχῶν ιϛ΄] *Gyllium* ιζ΄ numerum in Codice suo reperisse monuit Gesnerus, qui pro μυκτῆρσι emendat φυσητῆρσι, quod omnino naturae balaenarum atque usui fistularum respiratoriarum melius convenit. Verum fieri etiam potest, ut alii de eadem re diversum nomen usurpaverint. De scripturae varietate in nomine Γεδρωσίας vide *Wesseling* ad *Diodorum* T. II. p. 222.

CAPUT VII.

Ἀριστοτέλης ἐν τῷ η΄ Περὶ ζώων φησὶ, τοὺς ἐλέφαντας ἐσθίειν κριθῶν μεδίμνους Μακεδονικοὺς ἐννέα πλεῖστον (ἐπικίνδυνον δὲ τοσοῦτον πλῆθος) ἀλφίτων δὲ ἐπὶ τούτοις ἕξ, εἰ δὲ δοίης καὶ ζ΄, καὶ χειλῶν φύλλα καὶ κλάδους ἀπαλούς· πίνειν δ' αὐτοὺς, ὁ αὐτὸς λέγει, μετρητὰς Λακεδαιμονικοὺς ιδ΄, καὶ πάλιν τῆς δείλης ἐπιπίνειν η΄. Βιοῦν δ' ἐλέφαντας ἔτη σ΄ φησὶ, προϊέναι δέ ἐστιν οὓς καὶ εἰς τρεῖς ἑκατοντάδας. Διειδὲς δ' ὕδωρ καὶ ἀκραιφνὲς ἐλέφαντι πιεῖν ἔχθιστόν ἐστι, τεθολωμένον δὲ καὶ ῥυπαρὸν ἥδιστον πομάτων ἡγεῖται· καὶ μέντοι καὶ ἐς ποταμὸν ἐὰν ἀφίκηται, ἢ λίμνην, οὐ πρότερον ἐπικύπτει πιεῖν, πρὶν ἢ τοῖς ποσὶν ἐπιταράξῃ τὴν ἰλὺν, καὶ ἀφανίσῃ τὸ κάλλος τοῦ ὕδατος. Ἐὰν δὲ ἄποτος μείνῃ, διακαρτερεῖ καὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Ἀριστοτέλης] Locus est in H. A. VIII. c. 9. ubi vox κριθῶν excidisse videtur. Pro ἕξ ibi est πέντε.

χειλῶν] *Gesnerus* δένδρων emendat *Philes* τροφὴ μὲν αὐτοῦ οἱ κλάδοι τοῦ δένδρων κισσάτε φύλλα καὶ κριθὴ κατα-

κέρως. An potius χιλὸν legendum? Deinde *Aristoteles* μετρητὰς Μακεδονικὰς etiam nominat, quos *Aelianus* Lacedaemonios fecit, nescio quo jure. Denique pro numero ῃ' Codex Augustanus, teste *Wernsdorf* ad *Philen* p. 270. ponit ζ'.

διψάδος δ' ὕδωρ] Quae de elephanto hic assuit *Aelianus*, eadem *Aristotelis* l. c. cap. 8. quod proxime locum de elephante praecedit, de camelo tradit: πίνει ὕδωρ θολερὸν καὶ παχύ· οὐδ' ἀπὸ τῶν ποταμῶν πρότερον πίνει, ἢ συνταράξῃ· δύναται δ' ἄποτος ἀνέχεσθαι καὶ τέτταρας ἡμέρας· ubi vides iterum in numero dierum variari. Ceterum elephantum etiam aquam nisi pedibus conturbatam non potare, testatur *Ives* Itinerar. T. I. p. 109. sed sitis tolerantia diuturna an pariter in eum conveniat, dubito.

CAPVT VIII.

Πυθαγόρας ἐν τοῖς Περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης λέγει ζῶόν τι γίνεσθαι χερσαῖον περὶ τὸ πέλαγος ἐκεῖνο, τὸ καλούμενον κῆπον· φερώνυμον δὲ εἶναι, καὶ εἰκότως, ἔχει γὰρ χρόας πολλάς· καὶ μέγεθος μὲν εἰληχέναι τὸν τέλειον κατὰ τοὺς κύνας τοὺς Ἐρετρικούς. Περιελθεῖν δὲ αὐτοῦ τὸ ποικίλον ἐθέλω, καὶ δεῖξαι τῷ λόγῳ, ὡς ἐκεῖνος γράφει. Τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι, θεάσαιο δ' ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας· λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπόν οἱ μέχρι τῶν παρειῶν αὐτῶν, ἐντεῦθέν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν ἐς τὴν δέρην· ταύτης δὲ τὰ κάτω μέχρι τῶν στέρνων, καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ, γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δέ οἱ κατόπιν μέλανές εἰσι· προσώπου δὲ μορφὴν ἐκείνου, κυνοκεφάλῳ παραβαλὼν αὐτήν, ἀληθεύσεις εὖ ἴσθι.

κῆπος] Eundem descripsit *Agatharchides* in *Geographis Graecis Hudsoni* Vol. I. p. 51. atque ex eo *Diodorus* T. I. p. 201 ὁ δὲ λεγόμενος κῆπος ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τῆς περὶ ὅλον τὸν ὡραίας καὶ προσηνοῦς ἡλικίας· τὸ δὲ πρόσωπον ἔχων ὅμοιον λέοντι τὸ λοιπὸν σῶμα φέρει πάνθηρι παραπλήσιον, πλὴν τοῦ μεγέθους, ὃ παρισοῦται δορκάδι. Nominis etymologiam ridet *Salmasius* Exercit. Plinian. p. 276 et *Bochart* Hieroz. T. I. Libro III. c. 31. Idem animal describit *Strabo* XVI. p. 771. Nomen κήπου cum figura occurrit etiam in opere tessellato Praenestino, quod illustrarunt nobilissimi duumviri Galli, *Caylus* et *Barthelemy*. *Pythagoram* de mari rubro laudat etiam *Athenaeus* V. 21. et XIV. 8. — An iidem sint, quos *Plinius* VIII. sect. 28 κήπους Aethiopiae appellat, aut quos *Aristoteles* H. A. II. 9. κῆβος generico simiarum caudatarum nomine appellat, potest dubitari.

ταύτης δὲ τὰ κάτω] Ita Mediceus. Vulgo ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω. Ad simiarum genus bestiam κῆπον dictam pertinere, clarum est; *Simiam Patam*, barbatum, superne rubrum, subtus canum, intelligi suspicatur *Erxleben* in Systemate Animal. p. 34.

CAPUT IX.

Ὀνοκενταύραν καλοῦσι ζῶόν τι, καὶ ταύτην ὅς τις εἶδεν, οὐκ ἂν ἠπίστησεν, ὡς λόγος, ὅτι καὶ Κενταύρων φῦλα ἦν, καὶ οὐ κατεψεύσαντο οἱ χειρουργοὶ περὶ πλαστικήν τε καὶ γραφικὴν τῆς φύσεως· ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἤνεγκεν ὁ χρόνος κεράσει σωμάτων οὐχ ὁμοίων ἐνωθέντας. Καταλείπω μὲν δὴ αὐτοὺς, εἴτε ἐγένοντο ὄντως ἐπιδημίᾳ πάντες μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ· εἴτε ἡ φήμη, κηροῦ παντὸς οὖσα εὐπλαστοτέρα τε καὶ εὐπειθεστέρα, διέπλασεν αὐτοὺς, καὶ ἀνέμιξεν ἵππου καὶ ἀνθρώπου δαιμονίᾳ τινὶ συναφῇ ἡμίτομα, καὶ ἔδωκε μίαν ψυχήν. Αὕτη δὲ, ὑπὲρ ἧς ὥρμηται λέγειν ὅδε ὁ λόγος, εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν τοιάδε ἀφίκετο. Ἀνθρώπῳ τὸ πρόσωπον εἴκασται· περιέχονται δὲ αὐτὸ βαθεῖαι τρίχες· τράχηλός τε ὑπὸ τῷ προσώπῳ, καὶ στέρνα, καὶ ταῦτα ἀνθρωπικά· μαζοὶ δὲ ἠρμένοι, καὶ κατὰ τοῦ στήθους ἐφεστῶτες· ὦμοι δὲ, καὶ βραχίονες, καὶ πήχεις, ἔτι δὲ χεῖρες, καὶ στέρνα εἰς ἰξὺν, καὶ ταῦτα ἀνθρωπικά· ῥάχις δὲ, καὶ πλευραὶ, καὶ γαστὴρ, καὶ πόδες οἱ κατόπιν, ὄνῳ καὶ μάλα ἐμφερῆ, καὶ τεφρώδης κατ' ἐκείνους ἡ χρόα, τὰ δὲ ὑπὸ ταῖς λαπάραις ἡσυχῇ λευκανθίζει· αἱ χεῖρες τῷδε τῷ ζώῳ διπλῆν παρέχουσι χρείαν· ἔνθα μὲν γὰρ τάχους δεῖ, προθέουσι τῶν ὀπίσω σκελῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τετραπόδων οὐχ ἥττηται τὸν δρόμον· δεῖ δὲ πάλιν τροφῆς, ἢ ἀφελεῖν τι, ἢ καταθέσθαι, ἢ συλλαβεῖν, καὶ σφίγξαι, καὶ οἱ πόδες οἱ τέως, χεῖρες ἐγένοντο καὶ οὐ βαδίζει, κάθηται δέ. Βαρύθυμον δὲ ἰσχυρῶς τὸ ζῶόν ἐστιν· ἐὰν γοῦν ἁλῷ, δουλείαν μὴ φέρον, καὶ τῆς τέως ἐλευθερίας γλιχόμενον, τροφὴν ἀπέστραπται πᾶσαν, καὶ ἀποθνήσκει λιμῷ. Πυθαγόρας λέγει καὶ ταῦτα, ὥσπερ οὖν τεκμηριοῖ Κράτης ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

ἐγένοντο ὄντως] Postrema vox ex Mediceo accessit, qui deinceps recte etiam *κηροῦ παντὸς* pro *μικροῦ παντὸς* habet.

καὶ στέρνα εἰς ἰξὺν] Vocem *στέρνα* corruptam puto cum *Pawio* ad *Philen* Carm. 94. qui *ἕτερα εἰς ἰξὺν* legit. Bestiam ipsam, quae icidem ad genus simiarum pertinet, *Philes* l. c. Ὀνοκένταυρον dixit; de eodem Gro-

novius haec anonymi ſcriptoris de Belluis verba laudat: *Onocentauri corpora hominum rationabilium habere videntur usque ad umbilicum, et inferior pars corporis in agrorum (Gronov equorum) ſetoſa turpitudine deſcribuntur (G. deſinit) quos ſic diverſorum generum varia naturaliter confingit natura. (Gronov. quos etſi diverſorum generum tamen naturaliter conjunxit natura.)*

CAPVT X.

Ἡ Βοιωτῶν γῆ ἀσπαλάκων ἀφεῖται, καὶ αὐτὴν οὐ διορύττει τὸ ζῶον τοῦτο κατὰ Λεβαδίαν· ἐὰν δέ πως καὶ ἀλλαχόθεν εἰσκομισθῶσιν, ἀποθνήσκουσι· περὶ μὲν οὖν τὴν Ὀρχομενίων γίνονται καὶ πολλοί. Ἐν δὲ Λιβύῃ συῶν ἀγρίων ἀπορία ἐστὶ, καὶ ἐλάφων. Ἐν δὲ τῷ Πόντῳ οὔτε μαλάκια οὔτε ὀστρακόδερμα γίνεται, εἰ μὴ σπανίως καὶ ὀλίγα. Λέγει δὲ Δίνων ἐν Αἰθιοπίᾳ γίνεσθαι τοὺς ὄρνιθας τοὺς μονόκερως, καὶ ὗς τετράκερως, καὶ πρόβατα ἐρίων μὲν ψιλὰ, τρίχας δὲ καμ...ων ἔχοντα.

Λεβαδίαν] Idem tradunt *Ariſtoteles* H. A. VIII. 28. atque ex eo *Plinius* IX 58 et *Antigonus* c. 10. Alii idem de Coronico agro aſſeverant, ut Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. et *Stephanus* Byzantinus in Κορώνεια.

Λιβύῃ] Conf. *Ariſtoteles* VIII. 28. *Plinius* VIII. 38. *Antigonus* cap. 11.

Πόντῳ] Idem *Ariſtoteles* l. c. Ad polypum ſolum reſtringit *Theophylactus* Q. Natur. c. 9.

ὄρνιθας μονόκερως] Eadem ut videtur avis, quae *Heſychio* ῥινόκερως dicitur, Aethiopiae indigena. Videtur ad genus *Linnaeanum* Bucerotis pertinere.

ὗς τετράκερως] Videtur Sus Barbyruſſa *Linnaei* intelligi, quod ſuſpicari video etiam *Erxleben* p. 188. qui locum *Plinii* VIII. 52. huc refert, et recte quidem. Is vero in India, inquit, cubitales dentium flexus gemini ex roſtro, totidem a fronte ceu vituli cornua exeunt. Pilus aereo ſimilis agreſtibus, ceteris niger. At in Arabia ſuillum genus non vivit. Poſtremum de Arabia effatum ad Aethiopiam tranſtulit *Porphyrius*: ἐν Αἰθιοπίᾳ φασὶν οὐχ ὁρᾶσθαι τὸ ζῶον τοῦτο. *Solinus* c. 33. Arabiam beatam nominat. *Calpurnius* apros cornutos Romae in Circo viderat; ita enim ille Eclog. VII. 58. et niveos lepores et non ſine cornibus apros.

ἐρίων — ψιλὰ] De ovibus Aethiopiae *Diodorus* I p. 179 ὡς ἂν τῶν παρ' αὐτοῖς προβάτων ὄντων μὴ φερόντων ἔρια. *Strabo* XVII. p. 1117 πρόβατα αἰγοτριχοῦντα Aethiopiae memorat.

CAPVT XI.

Ἐν Ζακύνθῳ λέγουσιν οἱ δεινοὶ τὰ τοιαῦτα βασανίσαι τε καὶ ἀνιχνεῦσαι, τοῖς ὑπὸ τῶν φαλαγγίων δακνομένοις μὴ μόνον ταῦτα ἀπαντᾶν, ὅσα καὶ τοῖς ἀλλαχόθι δηχθεῖσιν· ἀλλὰ ἐκεῖνα πάντα πλείω. Ὅλα γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα γίνεται νάρκης ἀνάπλεα καὶ μεστὰ, καί πως ὑπότρομα, καὶ ψυχρὰ ἰσχυρῶς, καὶ ἔμετοι σπασμὸν

ἀναφύοντες, καὶ ἐρεθῆται τὸ σκεῦος αὐτοῖς· ἀλγοῦσι δὲ καὶ τὰ ὦτα ἰσχυρῶς, καὶ τοῦ ποδὸς ἑκατέρου τὸ θέναρ καὶ τοῦτο ὀδυνῶνται. Ἐνδείκνυνται δὲ ἄρα ταῦτα ἀλγοῦντες, ὅσα εἶπον, ἕκαστοι, τὰς χεῖρας ἐπιβάλλοντες αὐτῶν. Ὁ δέ ἐστι καὶ ἀκοῦσαι ἐκπληκτικὸν, καὶ μέντοι καὶ θαυμασιώτερον ἰδεῖν· ὅταν τινὲς τῶν ἀδήκτων ἢ ἐμβῶσι τοῖς ἀπολουτρίοις τῶν δηχθέντων, ἢ καὶ νὴ Δία ἀπονίψωνται τοὺς πόδας (οἷα δήπου γίνεσθαι φιλεῖ πολλὰ, ἤδη δ᾽ ἄρα ἅπαντα τὰ τοιαῦτα καὶ κατά τινας ἐπιβουλὰς ἐχθρῶν) πάντα καὶ ἐκείνοις γίνεται τὰ ἀλγήματα, ὅσα καὶ τοῖς δηχθεῖσι δήπου.

ἐνδείκνυνται] Ita cum Gesnero sensu postulante rescripsi pro lectione vulgata: ἐπιδείκνυνται — ταῦτα καὶ ἀλγοῦντες — ἕκαστος. In seqq. etiam Codicem Mediceum secutus Gronovius vulgatum εἶα δήπερ γίνονται πολλὰ mutavit.

CAPVT XII.

Γένος τι φρύνης ἀκούω καὶ πιεῖν δεινὸν, καὶ πικρὸν ἰδεῖν. Πιεῖν μέν· εἴ τις αὐτὴν συντρίψας, εἶτα μέντοι τὸ αἷμα δοίη τῷ πιεῖν, κατ᾽ ἐπιβουλὴν ἐμβαλὼν εἴτε εἰς οἶνον, εἴτε εἰς ἄλλο πόμα τι, ὧνπερ οἱ τούτων κατάρατοι σοφισταὶ, τὴν πονηρὰν ἀκριβοῦντες σοφίαν, ἐπιτήδειον ἥγηνται τὴν πρὸς ἐκεῖνο τὸ αἷμα κρᾶσιν· καὶ ποθὲν ἀπέκτεινεν οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλὰ παραχρῆμα. Ἰδεῖν δὲ ἡ φρύνη κακόν ἐστι τοιοῦτον· ἐάν τις θεάσηται τὴν θῆρα, εἶτα αὐτῇ ἀντίος ὁρῶν προσβλέψῃ δριμὺ, καὶ ἐκείνη κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἰταμὸν ἀντιβλέψῃ, καί τι φύσημα ἐμπνεύσῃ, ἑαυτῇ μὲν συμφυὲς, χρωτὶ δὲ ἐχθρὸν ἀνθρωπίνῳ, ὠχρὸν ἐργάζεται, ὡς εἰπεῖν τὸν οὐκ εἰδότα, ἀλλὰ ἐντυχόντα πρῶτον, ὅτι νοσήσαντα εἶδεν ἄνθρωπον· μένει τε ἡ ὠχρότης ἡμερῶν οὐ πολλῶν, εἶτα ἀφανίζεται.

ὧνπερ οἱ τούτων] Ita Mediceus pro ὥσπερ. Deinceps scripsi τὴν θῆρα pro θῆραν. Gesnerus τὸν θῆρα malebat; sed vocabulum θὴρ omni generi potest accommodari. De veneno rubetae *Juvenalis* I, 510. quae molle Calenum porrectura viro miscet sitiente rubetam. Idem VI. 659. at nunc res agitur tenui pulmone rubetae. Conf. infra c. 15. et ad *Nicandri* Alexipharm. v. 567 seqq.

CAPVT XIII.

Χαραδριῦ δὲ ἦν ἄρα δῶρον τῦτο, ὃ ὖ μὰ Δία ἀτιμάζειν ἄξιον. Ἢν γῦν ὑπαναπλησθεὶς τὸ σῶμα ἰκτέρυ τις, εἶτα οἱ δριμὺ ἐνορῴη· ὁ δὲ ἀντιβλέπῃ, καὶ μάλα τε ἀτρέπτως, ὥσπερῦν ἀντιθυμύμενος· καὶ ἡ τοιαύτη ἀντίβλεψις ἰᾶται τῦ προειρημένυ πάθυς τὸν ἄνθρωπον.

ἐνορῴη] Ita ex *Apostolio* XX. 58 rescripsit Gronovius pro vulgato ἐνορῶν. In seqq. *Apostolius* brevius ἀντιβλέπῃ μάλα ἀτρέπτως.

ἡ τοιαύτη ἀντίβλεψις] Primum restitui veterem et probam lectionem, cum Gronovius ex *Apostolio* et Mediceo καὶ ἡ τοιάδε scripsisset; deinde cum Gronovio ἀνάβλεψιν mutavi, sensu flagitante. De re ipsa vide *Theophylactum* Q. N. c. 14. *Mich. Glycam* in Annalium Part. I. p. 43. et loca collecta a *Gesnero* in Hist. Avium p. 246. Charadrius hic an idem sit cum cognomine *Aristotelis* ave, quam hodie Charadrium hiaticulam *Linnaei* interpretantur plutes, definite non audeo.

CAPVT XIV.

Ἐγὼ μὲν ὖ πεπίςευκα, εἰ δὲ ἕτερος Εὐδόξῳ πείθεται, πιςευέτω ὅ φησιν Εὔδοξος, ὑπερβαλὼν τὰς Ἡρακλείυς ςήλας ἐν λίμναις ἑωρακέναι ὄρνιθάς τινας καὶ μείζυς βοῶν. Καὶ ὅτι μὲν ὖ πείθει με ὁ λέγων, ἤδη εἶπον· ἃ δ' ὖν ἤκυσα, ὐκ ἐσίγησα.

CAPVT XV.

Ἀριςοτέλης λέγει πέρδικα θῆλυν, ὅταν κατὰ νώτυ γένηται τῦ ἄρρενος, ἐγκύμονα γίνεσθαι φύσει τινὶ ἀρρήτῳ. Διαπλέκει δὲ ἄρα ὁ ὄρνις ὗτος ἐν ἡμέραις τὴν νεοττείαν ἑπτὰ, καὶ ἐν ἑπτὰ μέντοι τίκτει, ἐν δὲ ταῖς τοσαύταις καὶ ἐκτρέφει τὰ νεόττια. Τίμαιος δὲ καὶ Ἡρακλείδης, καὶ Νεοκλῆς ὁ ἰατρὸς λέγυσι τὰς φρύνας δύο ἥπατα ἔχειν· καὶ τὸ μὲν ἀποκτείνειν, τὸ δὲ ἐκείνυ πεφυκέναι ἀντίπαλον, σώζειν γάρ.

ἐγκύμονα] Vt ova subventanea pariant. Cf. *Aristoteles* H. A. V. 5. ubi κατ' ἀνέμυ legitur, quod habet etiam *Athenaeus* IX. 10. *Antigonus* c. 87. et *Plinius* IX. 33. Ita *Aristotelem* etiam interpretatur et defendit illustris *Buffon* in historia perdicis T. X. p. 99. ed. Lips.

καὶ Ἡρακλείδης καὶ Νεοκλῆς] Nomen Heraclidis ex libro Mediceo adjeci, ubi tamen Ἡρακλῆς scriptum exstat. Videtur Heraclides, Tarentinus, medicus intelligi. Ceterum huc pertinet etiam locus *Plinii* XI. sect. 76. ubi de jecore animalium: ranarum rubetarum altera fibra a formicis non attingitur, propter venenum, ut arbitrantur. Idem XXXII. sect. 18 jecur ranae geminum esse dicunt, objicique formicis oportere: eam partem, quam appetant, contra omnia venena esse pro antidoto.

CAPVT XVI.

Θεόπομπος λέγει τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν οἰκοῦντας Ἐνετοὺς, ὅταν περὶ τὸν ἄροτον τρίτον καὶ σπόρον ἡ ὥρα ᾖ, τοῖς κολοιοῖς ἀποστέλλειν δῶρα, εἴη ἂν τὰ δῶρα ψαιστὰ ἄττα, καὶ μεμαγμέναι μᾶζαι καλῶς τε καὶ εὖ· βεβούλευται δὲ ἄρα ἡ τῶνδε τῶν δώρων πρόθεσις μειλίγματα τοῖς κολοιοῖς εἶναι, καὶ σπονδῶν ὁμολογίαι, ὡς ἐκείνους τὸν καρπὸν τὸν Δημήτρειον μὴ ἀνορύττειν καταβληθέντα ἐς τὴν γῆν, μηδὲ παρεκλέγειν. Λύκος δὲ ἄρα καὶ ταῦτα μὲν ὁμολογεῖ, καὶ ἐκεῖνα δὲ ἐπὶ τούτοις προστίθησι, καὶ Φοινικοῦς ἱμάντας τὴν χρόαν, καὶ τοὺς μὲν προθέντας ταῦτα εἶτα ἀναχωρεῖν· καὶ τὰ μὲν τῶν κολοιῶν νέφη τῶν ὅρων ἔξω καταμένειν· δύο δὲ ἄρα ἢ τρεῖς προηγημένους, κατὰ τοὺς πρέσβεις, τοὺς ἐκ τῶν πόλεων πεμπεσθαι, κατασκεψομένους τῶν ξενίων τὸ πλῆθος· οἵπερ οὖν ἐπανίασι θεασάμενοι, καὶ καλοῦσιν αὐτοὺς, ᾗ πεφύκασιν οἱ μὲν καλεῖν, οἱ δὲ ὑπακούειν. Ἐρχόμενα δὲ κατὰ νέφη, ἐὰν μὲν γεύσωνται τῶν προειρημένων, ἴσασιν οἱ Ἐνετοὶ ὅτι ἄρα αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὄρνιθας τοὺς προειρημένους ἔνσπονδά ἐστιν· ἐὰν δὲ ὑπερίδωσι, καὶ ἀτιμάσαντες ὡς εὐτελῆ μὴ γεύσωνται, πεπιστεύκασιν οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι τῆς ἐκείνων ὑπεροψίας ἐστὶν αὐτοῖς λιμὸς τὸ τίμημα. Ἄγευστοι γὰρ ὄντες οἱ προειρημένοι, καὶ ἀδέκαστοί γε, ὡς εἰπεῖν, ἐπιπέτονταί τε ταῖς ἀρούραις, καὶ τόγε πλεῖστον τῶν κατεσπαρμένων συλῶσι πικρότατά γε ἐκεῖνοι, σὺν τῷ θυμῷ καὶ ἀνορύττοντες καὶ ἀνιχνεύοντες.

Ἐνετοὺς] Eadem referunt *Antigonus* capite ultimo, et Auctor θαυμασ. ἀκουσμ. p. 732. *Apostolius* I. 54 male Αἰνετοὺς habet.

ἄροτον τρίτον] *Apostolius*: ὅταν ἀρότρου καὶ σπόρου ὥρα ᾖ. Idem deinde Δημήτρειον, et ξενίων τὸ πλῆθος pro ξένων quod cum Gronovio recepi.

ἐρχόμενα δὲ] Hunc locum ex *Apostolio* emendavi; vulgo enim legitur: ἔρχονται μὲν κατὰ νέφη, ἐὰν δέ. Pro verbo προειρημένων, quia idem participium mox sequitur, Gronovius substituit προτεθειμένων, sc. δώρων.

ἐπιπέτονταί τε] Ita *Apostolius* pro γε. Idem deinceps τότε πλεῖστον. Postea Mediceus ἐνορύττοντες. *Lycum* historicum, patria Rheginum, intelligi puto, Lycophronis Tragici adoptione patrem, de quo *Suidas*. In Indice Auctorum ab Aeliano laudatorum hunc omissum a Gronovio reperi.

CAPVT XVII.

Ἀμύντας ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, κατὰ τὴν γῆν τὴν Κασπίαν καὶ βοῶν ἀγέλας λέγει πολλὰς, καὶ κρείττονας ἀριθμοῦ εἶναι, καὶ ἵππων· ἐπιλέγει δὲ ἄρα καὶ ἐκεῖνα ἐν ὥρῶν τισι περιτροπαῖς μυῶν ἐπιδημίας γίνεσθαι πλῆθος ἄμαχον. Καὶ τὸ μαρτύριον ἐπάγει, λέγων, τῶν ποταμῶν τῶν ἀεννάων σὺν πολλῷ τῷ ῥοίζῳ φερομένων, τούσδε καὶ μάλα ἀτρέπτως ἐπινήχεσθαί τε αὐτοῖς, καὶ τὰς οὐρὰς ἀλλήλων ἐνδακόντας ἔρμα τοῦτο ἴσχειν, καὶ τοῦ διαβάλλειν τὸν πόρον σύνδεσμόν σφισιν ἰσχυρότατον ἀποφαίνειν τόνδε. Ἐς τὰς ἀρούρας δὲ ἀπονηξάμενοι, φησὶ, καὶ τὰ λήϊα ὑποκείρουσι, καὶ διὰ τῶν δένδρων ἀνέρπουσι, καὶ τὰ ὡραῖα δεῖπνον ἴσχουσι· καὶ τοὺς κλάδους δὲ διακόπτουσιν οἵδε, ἐκείνους κατατραγεῖν ἀδυνατοῦντες. Οὐκοῦν ἀμυνόμενοι ὁ Κάσπιοι τὴν ἐκ τῶν μυῶν ἐπιδρομήν τε ἅμα καὶ λύμην, φείδονται τῶν γαμψωνύχων· οἵπερ οὖν καὶ αὐτοὶ κατὰ νέφη πετόμενοι, εἶτα αὐτοὺς ἀνασπῶσι, καὶ ἰδίᾳ τινι φύσει τοῖς Κασπίοις ἀνατέλλουσι τὸν λιμόν. Ἀλώπεκες δὲ αἱ Κάσπιαι, τὸ πλῆθος αὐτῶν τοσοῦτόν ἐστιν, ὡς καὶ ἐπιφοιτᾶν οὐ μόνον τοῖς αὐλίοις τοῖς κατὰ τοὺς ἀγροὺς, ἤδη γε μὴν καὶ ἐς τὰς πόλεις παριέναι, καὶ ἐν οἰκίᾳ ἀλώπηξ φαίνεται· οὐ μὰ Δία ἐπὶ λύμῃ, οὐδὲ ἁρπαγῇ, ἀλλὰ οἷα τιθασσὸς, καὶ ὑποσαίνουσί γε οἱ Κάσπιοι καὶ ὑπαικάλλουσι τῶν παρ' ἡμῖν κυνιδίων. Οἱ δὲ μῦς οἱ τοῖς Κασπίοις ἐπίδημοι ὄντες κακῶν, μέγεθος αὐτῶν ὅσον κατά γε τοὺς Αἰγυπτίων ἰχνεύμονας ὁρᾶσθαι, ἄγριοι δὲ καὶ δεινοὶ, καὶ καρτεροὶ τοὺς ὀδόντας, καὶ διακόψαι τε καὶ διατραγεῖν οἷοί τε εἰσὶ καὶ σίδηρον· τοιοῦτοι δὲ ἄρα καὶ οἱ μῦς οἱ ἐν τῇ Τερηδόνι τῆς Βαβυλωνίας εἰσίν· ὧνπερ οὖν καὶ τὰς δορὰς ἴσασιν οἱ τούτων κάπηλοι, καὶ ἐς Πέρσας ἄγουσι φόρτον· εἰσὶ δὲ ἁπαλαὶ καὶ συνεῤῥαμμέναι, χιτῶνές τε ἅμα γίνονται, καὶ ἀλεαίνουσιν αὐτούς· καλοῦνται δὲ ἄρα οὗτοι καναυτάνες, ὡς ἐκείνοις φίλον. Θαυμάσαι δὲ τῶν

μυῶν τῶνδε ἄξιον ἄρα καὶ τοῦτο· Ἐὰν ἁλῷ μῦς κύουσα, κᾆτα ἐξαιρεθῇ τὸ ἔμβρυον, αὐτῆς δὲ διατμηθείσης ἐκείνης, εἶτα μέντοι καὶ αὐτὸ διανοιχθῇ, καὶ ἐκεῖνο ἔχει βρέφος.

Ἀμύντας] Ejusdem Σταθμὸς Ἀσίας et Περσικὰ saepe laudat *Athenaeus*, eundem etiam *Aelianus* supra V. 14 de muribus Teredonis.

σύνδεσμον ὀφισίν] Ita cum *Wyttenbachio* ad *Plutarchum* de S. N. V. p. 41 scripsi pro φησὶ, quod inutile h. l. est. Deinde ὑποκείρουσι est ex Cod. altero Gesneri et Mediceo pro ἀποκείρουσι. Ceterum cum Amyntas mures hos Caspios magnitudine cum ichnemone aegyptiaco comparet, planum est intelligi speciem aliquam mustelae aut viverrae.

αἱ Κάσπιαι] Articulus ex Mediceo accessit. In seqq. etiam malim legere ὑποσαίνουσί γε αἱ Κάσπιαι — κυνιδίων δίκην cum *Bernardo* ad *Thomam* p. 560. quam cum *Gyllio* τὰς Κασπίας. Videtur autem *Chacal* intelligi, de quo vide ad l. 7. XII. 28.

διακόψαι τε] Gronovius γε mavult legere. Deinceps εἰσὶ est ex altero Gesneri Codice et Mediceo pro εἶναι.

κανδυτᾶνες] Codex alter Gesneri μὲν αὐτᾶνες, Mediceus vulgatum habet; Gesnerus καυνάκας malebat, quam emendationem probat etiam *Jungermann* ad *Pollucem* VII. 13. p. 727. ubi est: Βαβυλώνιον ἐσθὴς ὁ καυνάκης. Hoc Persici vestimenti nomen occurrit etiam in *Aristophanis* Vespis sub finem, ubi vide Scholiasten. *Philes* Carm. LXVIII. κανδυτᾶνες tanquam Indorum dialecti vocem ponit.

κύουσα] *Aristoteles* H. A. VI. 37 (ex quo *Antigonus* c. 113) τῆς δὲ Περσικῆς ἔν τινι τόπῳ ἀνασχιζομένων τῶν ἐμβρύων, τὰ θήλεα οἷον κύοντα φαίνεται, ubi *Antigonus* ἤδη κύοντα εὑρίσκεται· quod a philosophi modestia longe abest. * Mures hi Caspici cum et arbores conscendant et fructibus earum victitent, videndum an ad genus sciuri pertineant. Hos enim Graeci etiam mures arboreos dixisse apparet ex fragmento *Mnesithei* Atheniensis allato ab *Oribasio* Medicinal. Collect. L. II. cap. 68. qui μῦας τοὺς ἀπὸ τῶν δένδρων appellat. Hoc caput cum aliis graece nuper edidit amicissimus *Grunerus*, Jenae 1782. ** Cel. *Merrem* putabat patriam, migrationes, victum et noxam mures Lemmos satis superque arguere, inprimis varietatem Obensem, a Cel. *Pallas* descriptam in Novis Quadrup. Specieb. p. 186. Flumina transnatantes caudas mordicus tenere hos mures, ad fabulas refert facile explicandas, cum conferta eorum agmina speciem caudam tenentium facile praebere possint. Mihi contra diversa sedet sententia. Mus Lemmus arcticis tantum regionibus a natura attributus est, nec in viciniam maris Caspici convenit; deinde magnitudo ichneumonis nimia est, ut puto, pro mure Lemmo, nec denique uspiam reperio fructus arborum ab iis comedi. Recte igitur pronunciare mihi videtur Cel. *Pallas* l. c. p. 233 ignorare nos mures, qui in calidis Orientis, australibusque terris migrationibus inclaruerunt, ut genus adeo murinum multa sibi adhuc expectet supplementa. Exempla laudat ex Aeliano VI. 41. XVII. 17 et 41. de migrationibus Ponticorum, Aegyptiorum, Caspicorum et Italicorum murium.

Quod ad mures Teredonios attinet, magis probabilis est ejusdem *Merrem* sententia, qui mustelam ermineam aut similem intelligi putabat. Muris enim nomen apud antiquos latissime patuisse, atque omne genus quadrupedum minorum comprehendisse, constare ex *Justino* II. 2. qui de Scythis, pellibus, inquit, ferinis aut murinis utuntur, et *Seneca* Ep. 90. de iisdem Scythis: hodieque magna Scytharum pars tergis vulpium induitur ac murium. Contra Cel. *Pallas* l. c. p. 120 antiquitus muris Citilli exuvias in vestimentis adhibitas fuisse ex eodem *Justini* loco arguit, idque paene irrefragabili argumento confirmari ab

Hesychio, qui genus muris silvestris, cujus pelles in vestibus adhibebantur, Parthica lingua *σίμωρ* appellari scripserit, voce cum hodierno Tatarorum *Symron* et Calmuccorum *Dshymbura*, quo proprie Citillus indicatur, evidentissime analoga. Immo, pergit Cel. *Pallas*, forsitan et *Aelianus*, quum de muribus Ponticis VI. 41. loquitur, de Citillo est intelligendus. Scilicet putat vir doctissimus murem Ponticum *Aristotelis* H. A. VIII. 17. et IX. 50. et *Plinii* VIII. 37. esse Citillum buccis saccatis insignem. Quodsi igitur quis mures Teredonios de Citillis his interpretari malit, equidem non obnitar. — Obiter monebo ad genus murinum aperte referendos esse mures subterraneos, lumine carentes, quos cum talpis una commemorat *Seneca* Quaest. Natur. III. 16. Sed dubitari potest de muribus arboreis, *μύες οἱ ἀπὸ τῶν δένδρων*, quos nominat *Mnesitheus* apud *Oribasium* in Collect. Medic. L. II. c. 68 graece nuper ab amicissimo *Grunero* editorum.

Ἀλώπεκας denique hujus capitis mecum de cane aureo seu Shakal interpretatur *Merrem*, qui cap. 19 *πάρνοπας* de gryllo migratorio *Linnaei* intelligit.

CAPVT XVIII.

Τῆς θαλαττίας τρυγόνος ἴδιον καὶ τοῦτο προσακήκοα. Ἐπὶ τῆς ἁλιάδος νεὼς ὀρχεῖταί τις, ὅταν αὐτὴν ὑπονέουσαν θεάσηται, καὶ μέντοι καὶ ἀπέσκωψέ τι κέρτομον· καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, ἐάν πως αὐλητικὸς, καὶ τὸν αὐλὸν ὡς δέλεαρ φέρει, καὶ ὑπαυλεῖ· ἡ δὲ ὑπερήδεται (καὶ γάρ τοι καὶ ὦτα ἔχει μουσικῆς ἐπαΐοντα, ὥς φασι, καὶ ὄμματα συνιέντα ὀρχηστικῆς) εἶτα κηλουμένη ἡσυχῇ προσαναπλεῖ. Καὶ ὁ μὲν τὰς ἴυγγας τὰς προειρημένας ἐνεργότατός ἐστιν, ἔθηκε δὲ τὸ φερνίον τις ἕτερος, καὶ τὸν ἰχθὺν ἀνάγει· καὶ τοῦτο δήπου τὸ καινότατον, κηλουμένη εἶτα ἑαυτὴν διαλέληθεν ᾑρημένη.

ὥς φασι] Ex Mediceo *ὡς* accessit, ut in fine capitis articulus *τὸ* ante *καινότατον*. De voce *φερνία* ita *Hesychius*: *φερνία, ἃ ἔνιοι ἀσύλλας, τὰς ἐκ σχοίνων πλεκομένας, καὶ ἰχθυηρὰ ἀγγεῖα οἷον σπυρίδια.*

CAPVT XIX.

Γαλάτας Εὔδοξος τοὺς ἑῴους λέγει δρᾶν τοιαῦτα, καὶ εἰ φανεῖταί τῳ πιστὰ, πιστευέτω· εἰ δὲ ἧττον τοιαῦτα, μὴ προσεχέτω. Ὅταν αὐτῶν τῇ γῇ νέφη παρνόπων ἐπιφοιτήσαντα εἶτα λυπήσῃ τοὺς καρποὺς, οἱ δὲ οἱ Γαλάται εὐχάς τινας εὔχονται, καὶ ἱερουργίας καταθύουσιν ὀρνίθων ἔστιν ὧν κατακλητικάς· οἱ δὲ ὑπακούουσι, καὶ ἔρχονται στόλῳ κοινῷ, καὶ τοὺς πάρνοπας ἀφανίζουσιν. Ἐὰν δὲ τούτων τις θηράσηται Γαλάτης, τίμημά οἱ ἐκ

τῶν νόμων τῶν ἐπιχωρίων θάνατός ἐστιν. Ἐὰν δὲ συγγνώμης τύχῃ τινὸς, καὶ ἀφεθῇ, εἰς μῆνιν ἐμβάλλει τοὺς ὄρνιθας, καὶ τιμωροῦντες τῷ ἑαλωκότι, οὐκ ἀξιοῦσιν ὑπακοῦσαι, ἐάν γε καλῶνται αὖθις.

ἐστὶν ὣν καταπληκτικὰς] Ita recte vulgatum *ἐστὶν ὡς* emendant *Oudendorp* ad *Thomam* in voce *προῖδωκεν* et *Valckenair* ad *Herodotum* p. 593. Contra *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 435 *ἐστὶν ὣς* legit.

τιμωροῦντες] Hanc *Joach. Kuhnii* emendationem in Indice ad V. H. in hac voce propositam recepi pro vulgato *τιμῶντες*, quod Gesnerus in *μηνιῶντες* mutabat. Inepta est ratio, qua vulgatam hujus loci lectionem defendit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 434. Ipsam Eudoxi narrationem, quamvis mirabilem, confirmant, quae de Arabibus narrat *Niebuhr* Descript. Arabiae p. 174 et *Forskaol* in Descript. Animal. p. 6. Arabes enim hodieque magno ceremoniarum apparatu turdum Seleucidem *Forskaolii* contra locustas agros devastantes invocant. Cf. Voyages de *Tavernier* IV. 3. et *Michaelis* Syntagma Commentat. p. 173 seqq.

CAPVT XX.

Ἀριστοτέλης λέγει γίνεσθαι ἐν Σάμῳ λευκὴν χελιδόνα· ταύτης γε μὴν ἐάν τις κεντήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, γίνεσθαι μὲν αὐτὴν παραχρῆμα τυφλήν· μετὰ ταῦτα δὲ ἐξομματοῦται, καὶ τὰς κόρας λελάμπρυνται, καὶ ἐξ ὑπαρχῆς ὁρᾷ, ὡς ἐκεῖνός φησι.

χελιδόνα] *Aristoteles* H. A. VI. 5 de hirundinum pullis generatim hoc tradit, ubi etiam *ἐκκεντήσῃ* est, quod h. l. restitui volebat *Valckenair* ad *Euripidis* Fragm. p. 196. Sed suspicor cum narratione *Aristotelica* errore Aeliani coaluisse antiquam de Samo fabulam, quam reperio in Fragmentis *Heraclidis* de Politiis p. 519. ed. Lugd. B. 1670 ὅτι ἐν τοῖς Σαμίοις ἐφάνη λευκὴ χελιδὼν οὐκ ἐλάττων πέρδικος.

ἐξ ὑπαρχῆς] *Triller* ὡς ἐξ ὑπαρχῆς legendum censet. Sed certius est, quod ex editionibus revocavi λελάμπρυνται, male a Gronovio auctoritate libri Medicei mutatum in λελάμπρυνται. Judicio *Valckenarii* h. l. scripserat *Aelianus* haud dubie versum *Aristophanis* Plut. v. 635. ἐξωμμάτωται, καὶ λελάμπρυνται κόρας. De λελάμπρυνται consentit etiam *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 10.

CAPVT XXI.

Τὸν κιννάμωμον ὄρνιν ἀκούω εἶναι, καὶ μέντοι καὶ κομίζειν κάρφη φυτοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐκ τῶν τῆς γῆς τελμάτων, καὶ καλιὰς ὑποπλέκειν, ἔνθα Ἡρόδοτοί τε ᾄδουσι, καὶ ἄλλοι· φιλοῦσι δέ πως οἵδε οἱ ὄρνιθες τὰς ἑαυτῶν εὐνάς τε καὶ καταγωγὰς ὑφαίνειν. Οὐκοῦν οἷς μέλει τῶνδε τῶν καρφῶν, οἵ γε οὐ βαρεῖς ῥοίζῳ βιαιοτάτῳ, καὶ νευρᾶς ἐντάσει σφοδρᾷ ἰσχυρᾶς, κατὰ τῶν κλάδων ἀφιᾶσιν· αἱ δὲ ῥήγνυνται, καὶ κατολισθαίνει τὰ

κάρφη, καὶ μέντοι καὶ τὸ ᾀδόμενον δήπε κιννάμωμον ταῦτά ἐςι.

καὶ κομίζειν] Copulam addit Mediceus. In seqq. Pauw ad Philem Carm. 27. emendat γῆς τερμάτων, quod probo. Locus Herodoti est III. 111.

φιλοῦνι δέ πως] Gronovius legendum suspicatur φιλοῦσι δὲ ἐν πρώσσι, quod Herodotus avem ἐν ἀποκρήμνοισι ὄρεσι nidificare ait; sed Aelianus h. l. potissimum Aristotelem H. A. IX. 13 sequitur, ubi est: ἀλλὰ τὰς ἐγχωρίους μόλυβδον πρὸς τοῖς οἴστοις προσαρτῶντας, τοξεύοντας καταβάλλειν καὶ οὕτω συνάγειν ἐκ τοῦ φορυτοῦ τὸ κιννάμωμον. ubi notio vocis φορυτοῦ adnotanda est.

CAPVT XXII.

Καὶ Κλειτάρχῳ χῶρον δῶμεν. Λέγει δὲ Κλείταρχος ἐν Ἰνδοῖς γενέσθαι ὄρνιν, καὶ εἶναι σφόδρα ἐρωτικὸν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῷ λέγει ὠρίωνα οἶμαι. Φέρε δὲ καὶ γράψωμεν αὐτὸν τῷ λόγῳ, ὡς ἐκεῖνος διδάσκει· τοῖς μὲν καλεμένοις ἐρωδιοῖς ὅμοιος τὸ μέγεθος ὅδε ὠρίων ἐςίν· ἔςι δὲ καὶ τὰ σκέλη, ὡς ἐκεῖνοι, φοῖνιξ· ὀφθαλμὸς δὲ κυανῦς ἔχει, τῦτο μὲν ἐχ ὡς ἐκεῖνοι· μέλος δὲ μεσικὸν ὑπὸ τῆς φύσεως πεπαίδευται, οἷα δήπε μέλη ταῦτα ὑμνεῖται γλυκέα, καὶ πρὸς τὸν ᾀδόμενον ὑμέναιον βλέπει, θέλγων τὴν ἀκοὴν ὕμνῳ τινὶ γαμικῷ, προσειόντι Σειρῆνας.

καλεμένοις ἐρωδιοῖς] Ita cum Gesnero scripsi pro καλοῦσιν ἐρωδιόν. Deinceps Codex alter Gesneri μέλος δὲ μουσουργεῖν habet, quae lectio ingenium librarii soperat. Sed paulo post ταῦτα post μέλη male me habet.

θέλγοντα τὴν ἀκοὴν] ita h. l. emendavit Toup in Emendat. in Suidam III. p. 412 nisi quod ille θέλγων scripsit, quod cum voce μέλη non convenit. Vulgo legitur: θέλγοντα γονὴν ὕπνῳ τινὶ γαμικῷ προσιόντα Σειρῆνας. Triller φωνὴν ὕμνῳ emendabat; ὕμνῳ etiam conjecerat Oudendorp ad Thomam pag. 562 cui assentitur Abresch ad Aeschylum III. p. 562. Supra I. 29 similiter est προσειόντι θήρατρα. Avem Oriona nominat Hesychius. Clitarcho auctore describit etiam Strabo XV. p. 1046. ubi initio quaedam sunt de harum avium usu in pompa regia ab Aeliano omissa: ὁ δὲ Κλείταρχός φησιν ἁμάξας τετρακύκλους δένδρα κομιζούσας τῶν μεγαλοφύλλων, ἐξ ὧν ἀπείργεται (lego ἀπήρτηται) γένη τιθασσευομένων ὀρνέων, ὧν εὐφωνότατον μὲν εἰρῆσθαι τὸν ὠρίωνα et cet. Nonnus in Dionysiacis XXVI. v. 688 oriona et catrea ad Arizantiam Indiae refert; Orionem in arboribus melliferis seu manniferis insidere ait: ἧχι μελισσαγένεσσιν ἐπ᾽ ἀκρεμόνεσσιν ἀείδει ὠρίων γλυκὺς ὄρνις, ὁμοῖος ἔμφρονι κύκνῳ — ἀλλὰ νεφοῖς στομάτεσσι μελίζεται οἷά τις ἀνὴρ πηκτίδι νυμφιδίην θαλαμηπόλον ὕμνον ἀράσσων.

CAPVT XXIII.

Κατρέα ὄνομα Ἰνδὸν γένος τῇ φύσει ὄρνιν λέγει Κλείταρχος εἶναι τὸ κάλλος ὑπερήφανον, τὸ μέγεθος γὰρ εἶεν πρὸς τὸν ταὼν, τὰ δὲ ἄκρα τῶν πτερῶν ἔοικε

σμαράγδῳ. Καὶ ὁρῶν μὲν ἄλλως, οὐκ οἶδας, οἵους ὀφθαλμοὺς ἔχει· εἰ δὲ εἰς σὲ ἀπίδοι, ἐρεῖς κιννάβαριν εἶναι τὸ ὄμμα, πλὴν τῆς κόρης· ἐκείνη δὲ μήλῳ τῇ χρόᾳ παρείκασται, καὶ βλέπει ὀξύ· τόγε μὴν τοῖς ἁπάντων ὀφθαλμοῖς λευκὸν, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κατρέως τοῦδε ὠχρόν ἐστι· τὰ τῆς κεφαλῆς πτίλα γλαυκωπὰ, καὶ ἔχει ῥανίδας οἱονεὶ κρόκῳ παρεικασμένας, εἶτα ἄλλην ἄλλῃ διεσπαρμένας· πόδες δὲ αὐτῷ σανδαράκινοι· ἔχει δὲ καὶ φώνημα εὔμουσον, καὶ κατὰ τὴν ἀηδόνα τορόν. Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ τὴν ἐξ ὀρνίθων τροφὴν εἶχον, ἵνα καὶ οἱ ὁρῶντες ἑστιᾶν τὴν ὄψιν δύνωνται. Ἰδεῖν γοῦν αὐτοῖς πάρεστι καὶ ὅλους πορφυροῦς, καὶ τῇ καθαρωτάτῃ φλογὶ προσεοικότας· καὶ τούτων αἱ πτήσεις κατὰ πλῆθός εἰσιν, ὡς νομίζειν νέφη. Καὶ ἄλλα μὴν ποικίλα, καὶ οὐ πάντῃ τὸ εἶδος εὕρητα, μελῳδίαν τε καὶ εὐστομίαν καὶ εὐγλωττίαν ἄμαχα, ὡς εἶναι, εἰ μή πῃ καὶ παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν, Σειρῆνάς τινας, ἢ καὶ τούτων γε ἐγγύθεν. Κατάπτεροι γὰρ ὡς ἦσαν καὶ τοῦ μύθου αἱ κόραι, καὶ τοὺς πόδας ὄρνιθες ἐδόκουν, ποιηταί τε ᾄδουσι, καὶ ζωγράφοι δεικνύουσι.

Κατρέα] Nomen idem avis Indicae posuit etiam *Hesychius*. *Nonnus* l. c. Catrea non arboribus insidentem, sed in vicinia cantare ait: πολλάκι δ' ἠνεμόεντος ὑπὸ δένδροιο λιγαίνων σύνθροος ὡρίωνος ἀνέπλεκε γείτονα μολπὴν Φοινικίαις πτερύγεσσι κεκασμένος: ἢ τάχα φαίης μεμφομένου (lego μελπομένου) Κατρῆος ἑῷον ὕμνον ἀκούων, ὄρθριον αἰολόδειρον ἀηδόνα κῶμον ὑφαίνειν. Κατρεὺς δ' ἐσσομένοιο προθεσπίζει χρόνον ὄμβρου, ξανθοφυὴς, λιγύφωνος, ἀπὸ βλεφάρων δέ οἱ αἴγλη πέμπεται ὀρθρινῇσι βολαῖς ἀντίρροπος ἠοῦς.

τροφὴν εἶχον] *Triller* legendum putat τρυφήν. non male. Deinceps αὐτοῖς πάρεστι dedit Mediceus pro αὐτάς. Ante πλῆθος recte Gronovius τοσοῦτον addendum censet.

παχύτερόν ἐστιν εἰπεῖν] Ita cum Gronovio scripsi, cum antea legeretur: μή πη καὶ παχύτερόν ἐστι, Σειρῆνας. Verbum εἰπεῖν debetur libro Mediceo; et Gronovio. Sed praeterea copulam καὶ ante τούτων γε ἐγγύθεν deletam mallem, officit enim sententiae.

αἱ κόραι] Articulum adjeci confisus etiam auctoritate *Abreschii* ad *Aeschylum* III. p. 345.

CAPVT XXIV.

Κύκνου δὲ ἤθη καὶ διατριβαὶ, λίμναι τε καὶ ἕλη καὶ τενάγη, καὶ ἀέναοι ποταμοὶ πρᾴως καὶ ἡσυχῇ ῥέοντες. Εἰρηναῖοι δέ εἰσι, καὶ εἰς γῆρας προϊᾶσιν ἑαυτοῖς κοῦφον. Εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς ῥώμην ἄλκιμοι, καὶ θαρροῦσιν

αὐτῇ, οὐ μὴν ὥστε ἄρχειν ἀδίκων, ἀλλ' ἀμύνασθαι τὸν ἄρξαντα· ῥᾳδίως γοῦν καὶ τῶν ἀετῶν περιγίνονται, ὅταν ἐκεῖνοι τολμήσωσιν ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. Καὶ εἶπον ἀνωτέρω τῆς μάχης τρόπον.

οὐ μὴν ὥστε] Ita recte Mediceus pro οὐ μὴν; idem deinde καὶ ante εἶπον adjunxit. Cf. supra ad V. 34.

CAPVT XXV.

Λέγει δὲ Κλείταρχος πιθήκων ἐν Ἰνδοῖς εἶναι γένη ποικίλα τὴν χρόαν, μεγέθει τε μέγιστα· ἐν δὲ τοῖς χωρίοις τοῖς ὀρείοις τοσοῦτον αὐτῶν τὸ μέγεθος εἶναι, ὡς Ἀλέξανδρόν φησι τὸν Φιλίππου καὶ πάνυ καταπλαγῆναι σὺν καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, οἰόμενον ἀθρόως ἰδόντα τινὰ στρατιὰν ὁρᾷν συνειλεγμένην, καὶ ἐλλοχῶσαν αὐτόν. Ὀρθοὶ δὲ ἄρα ἦσαν οἱ πίθηκοι κατὰ τύχην, ἡνίκα ἐφάνησαν. Θηρῶνται δὲ οὔτοι οὔτε δικτύοις, οὔτε κυνῶν ῥινηλατούντων σοφίᾳ, καὶ μάλα ἀγρευτικῇ· ἔστι δὲ τὸ ζῶον ὀρχηστικὸν, εἰ θεῷτο ὀρχούμενον· καὶ θέλει γε αὐλεῖν, εἰ καταπνεῖν μάθοι εἰδέναι. Πρὸς τούτοις εἰ θεάσαιτό τινα ὑποδήματα τοῖς ποσὶ περιτιθέντα, μιμεῖται τὴν ὑπόδεσιν· καὶ ὑπογράφοντα τὼ ὀφθαλμὼ μίλτῳ, καὶ τοῦτο δράσαι θέλει. Οὐκοῦν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων μολίβου πεποιημένα κοῖλα καὶ βαρέα ὑποδήματα προτιθέασι, καὶ βρόχους αὐτοῖς ὑποβαλόντες, ὡς εἰσβαλεῖν μὲν τὼ πόδε, ἔχεσθαι δὲ τῇ πάγῃ καὶ μάλα ἀφύκτῳ. Δέλεαρ δὲ αὐτοῖς ὀφθαλμῶν πρόκειται ὑπὲρ τούτου ἰξός. Κατόπτρῳ δὲ χρησάμενος ὁ Ἰνδὸς, ὁρώντων ἐκείνων, οὐκ εἰσὶ δ' ἔτι τὰ κάτοπτρα, ἀλλ' ἕτερα προστιθέντες· εἶτα καὶ τούτοις ἕρματα ἰσχυρὰ ὑποπλέκουσιν, καὶ μέντοι καὶ τοιαῦτά ἐστιν. Οἱ μὲν ἔρχονται, καὶ ἀτενῶς ὁρῶσι, κατὰ τὴν μίμησιν ἣν εἶδον, ἐκπηδᾷ δὲ ἰσχύς τις κολλητικὴ βλεφάρων ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν ἀντιτυπίας, ὅταν ἴδωσιν ἀτενές· εἶτα οὐχ ὁρῶντες αἱροῦνται ῥᾷστα, φυγεῖν γὰρ ἔτι εἰσὶν ἥκιστοι. Εἴρηται μὲν ὑπὲρ πιθήκων καὶ ἄλλα, Ἰνδῶν τε καὶ οὐκ Ἰνδῶν· καὶ ταῦτα δὲ ἔχειν τινὰ τῷ συνιέντι οὐκ ἀσπούδαστον, οὐ μὰ Δία.

μεγέθει τε μέγιστα] Ita ex Mediceo scripsi pro *δέ*. Idem *ἐλλοχῶσαν αὐτὸν* dedit, pro *αὐτήν*.

ἕρματα ἰσχυρὰ] *Wesseling* ad *Diodorum* T. II. p. 230 *ἅμματα* emendat, quanquam etiam infra c. 37. *Gyllius ἕρματα* laqueos interpretatur. Aliter h. l. emendat *Abresch* l. c. p. 77.

ἀτενῶς ὁρῶσι] Hoc verbum *ἀτενῶς* ex Gronovii emendatione recepi pro vulgato *ἀγεννῶς*. Narrationem ipsam habet etiam *Diodorus* T. II. p. 230 *τῶν δὲ κυνηγῶν οἱ μὲν μέλιτι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλείφονται, οἱ δὲ βλεπόντων τῶν θηρίων ὑποδοῦνται, τινὲς δὲ ταῖς κεφαλαῖς κάτοπτρα περιτιθέασι· καὶ τοῖς μὲν ὑποδήμασι παραθέντες δεσμοὺς ἀπολείπουσι, ἀντὶ δὲ τοῦ μέλιτος ἰξὸν ὑποβάλλουσι, τοῖς δὲ κατόπτροις ἐπίσπαστρα καθάπτουσι. διόπερ ὅταν βούλωνται τὰ ζῶα τὰς πράξεις τῶν δρασθέντων ἐπιτελεῖν, ἀδυνατοῦσι, τῶν μὲν βλεφάρων κεκολλημένων, τῶν δὲ ποδῶν δεδεμένων, τῶν δὲ σωμάτων κατεχομένων.* Pro melle *Strabo* XV. p. 1025 aquam nominat: *ἐν ὄψει θέντες τρυβλίον ὕδωρ ἔχον τοὺς ἑαυτῶν ὀφθαλμοὺς ἀλείφουσιν ἐξ αὐτοῦ.* Ex *Clitarchi μέλιτι* factum errore librarii aut ipsius *Diodori μέλιτι* recte censet *Wesseling*.

CAPVT XXVI.

Λέοντας ἐν Ἰνδοῖς πȣ γίνεσθαι μεγίστȣς ȣ̓ διαπορῶ· τὸ δὲ αἴτιον, τῶν ζώων τῶν ἑτέρων ἥδε ἡ γῆ μήτηρ ἐστὶν ἀγαθή. Ὅσα δ' ἐντυχεῖν κατὰ πρόσωπον εἰσὶν οἵδε ἀγριώτατοι καὶ θηριωδέστατοι· δέρη ἐκείνων λεόντων μέλαινά τε ἰδεῖν, καὶ φρίξασα ὀρθή τε ἀνίσταται, καὶ συνεκπέμπει δέος οἷον ἐκπληκτικόν. Εἰ δὲ ἁλῶναι δυνηθεῖεν, πραΰνονταί γε, ἀλλ' ȣ̓χ οἱ μέγιστοι· καὶ ἡμεροῦνταί γε, καὶ γίνονταί γε ῥᾶστα τιθασσοὶ, ὡς ἄγειν τε ὑπὸ ῥυτῆρος, καὶ κατὰ κυναγωγὺς ἐπὶ θήραν κεμάδων, καὶ ἐλάφων, καὶ συῶν, καὶ ταύρων, καὶ ἀγρίων ὄνων· εἰσὶ γὰρ καὶ ῥινηλατῆσαι, ὡς ἀκȣ́ω, δεινοί.

πȣ γίνεσθαι] Ita malo cum Gronovio scribere pro *ὁ*, quam cum Gesnero *μὲν*, quod illud propius ad vitiatum *ὁ* accedit. Quae sequuntur de leonis Indici usu ad venationem ferarum, in leonem proprie sic dictum non conveniunt; sed videntur de congenere aliqua specie dici; quemadmodum supra jam suspicatus eram, duplex leonis genus ab *Aristotele* primo memoratum complecti felem leonem et jubatam *Linnaei*. Hodieque etiam in India Felis panthera *Erxleben*, *L'Once*, et felis Caracal *Erxleben*, ad usum venationis cicuratae educantur, quae consuetudo quinque ab hoc seculis cum ipsis feris translata in Europam in multis Principum aulis celebrabatur.

CAPVT XXVII.

Ἐν τῇ Λιβύων χώρᾳ ἔθνος ἦν, φασὶ, τὸ καλȣ́μενον Νόμαιον, καὶ τὰ μὲν ἄλλα διευτυχȣ̃ν τῆς εὐνόμȣ μάλα, καὶ εὐδαίμονος ναὶ μὰ Δία λήξεως· εἶτα ἠφανίσθη τελέως, λεόντων αὐτοῖς ἐπελθόντων, πλήθει τε παμπόλλων, καὶ μεγέθει μεγίστων, καὶ τὴν τόλμαν

ἀμάχων, ὑφ' ὧν πανδημεί τε καὶ παγγενεὶ διαφθαρέντες, εἶτα ἐς τὸ παντελὲς ἀπώλοντο τὸ ἔθνος. Λεόντων γὰρ ἀθρόων ἐπιδημία χρῆμα ἀπρόσμαχον.

τῆς εὐνόμου] Vulgo *τῆς εὐδαίμου*, quod ex Cod. altero Gesneri et Mediceo correxit Gronovius.

CAPUT XXVIII.

Εὐφορίων δὲ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι λέγει τὴν Σάμον ἐν τοῖς παλαιοτάτοις τοῦ χρόνου ἐρήμην, γενέσθαι τε ἐν αὐτῇ θηρία μεγέθει μὲν μέγιστα, ἄγρια δὲ, καὶ προσπελάσαι τῳ δεινὰ, καλεῖσθαι δὲ μὴν νηάδας, ἅπερ οὖν καὶ μόνῃ τῇ βοῇ ῥηγνύναι τὴν γῆν· παροιμίαν οὖν ἐν τῇ Σάμῳ διαῤῥεῖν τὴν λέγουσαν· Μεῖζον βοᾷ τῶν νηάδων. Ὀστᾶ δὲ ἔτι καὶ νῦν αὐτῶν δείκνυσθαι μεγάλα ὁ αὐτός φησι.

ἐν τοῖς παλαιοτάτοις] Hanc Gesneri emendationem interim recepi pro *ταῖς παλαιοτάταις*, dum Codices meliorem suggerant lectionem.

βοᾷ τῶν νηάδων] Ita recte idem Gesnerus pro *βίᾳ* reponi volebat. Idem etiam monet *Heraclidem* in Fragmento de Politiis easdem bestias *νηΐδας* vocare. Locus est p. 518 *Σάμον τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐρήμην οὖσαν λέγεται κατέχειν πλῆθος θηρίων, μεγάλην φωνὴν ἀφιέντων· ἐκαλοῦντο δὲ τὰ θηρία νηΐδες.*

CAPUT XXIX.

Τοῦ Ἰνδῶν βασιλέως ἐλαύνοντος ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δέκα μυριάδες ἐλεφάντων προηγοῦνται μαχίμων· ἑτέρους δὲ ἀκούω τρισχιλίους τοὺς μεγίστους τε καὶ ἰσχυροτάτους ἕπεσθαι, οἵπερ οὖν εἰσι πεπαιδευμένοι τὰ τείχη τῶν πολεμίων ἀνατρέπειν, ἐμπεσόντες ὅταν κελεύσῃ βασιλεύς· ἀνατρέπειν δὲ τοῖς στήθεσι. Καὶ λέγει μὲν ταῦτα καὶ Κτησίας, ἀκοῦσαι γράφων. Ἰδεῖν δ' ἐν Βαβυλῶνι ὁ αὐτὸς λέγει τοὺς φοίνικας αὐτοῤῥίζους ἀνατρεπομένους ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐμπιπτόντων αὐτοῖς τῶν θηρίων βιαιότατα· δρῶσι δ', ἂν ἄρα ὁ Ἰνδὸς ὁ πωλεύων αὐτοῖς κελεύσῃ δρᾶσαι τοῦτο (αὐτοῖς).

ἐμπιπτόντων αὐτοῖς τῶν θηρίων] Articulum *τῶν* de meo supplevi, et deinceps postremum *αὐτοῖς* veluti superfluum uncis inclusum separavi. Ceterum vestigia narrationis *Ctesianae* exstant etiam in Excerptis *Photii* p. 144 *περὶ τῶν τειχοκαταλυτῶν ἐλεφάντων.*

CAPUT XXX.

Ζηνόθεμις λέγει περὶ Παιονίδα λίμνην τινὰς φέρειν ἰχθῦς, ὥσπερ οὖν εἰ παραβάλοι τις ἀσπαίροντας τοῖς βουσὶν, οἵδε ἐμφοροῦνταί αὐτῶν μάλα ἀσμένως, ὡς οἱ λοιποὶ τοῦ χόρτου· νεκρῶν δὲ τῶν ἰχθύων, οὐκ ἂν πάσαιντο ἔτι οἱ βόες, ἐκεῖνος λέγει.

Παιονίδα λίμνην] *Gesnerus* τὴν περὶ Παιονίδα λ. emendabat. Comparari cum h. l. meretur narratio *Herodotea* V. 16. de Paeonibus lacus Prasiados incolis: τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσιν ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθῦς.

CAPUT XXXI.

Παρὰ Ἀρμενίοις ἀκούω πέτραν εἶναι ὑψηλὴν, εἶτα ταύτην ὕδωρ ἐκβάλλειν πάμπολυ· ὑποκεῖσθαι δὲ τῇ πέτρᾳ πυνθάνομαι κρήνην τετράγωνον πάντη, καὶ ἑκάστην πλευρὰν σταδίου ἥμισυ ἔχειν, βάθος δὲ τριῶν ὀργυιῶν εἶναι· συνεκπίπτειν δὲ τῷ ὕδατι προσακούω τῷ προειρημένῳ καὶ ἰχθύας πολλάκις ἔχοντας τὸ μῆκος καὶ πήχεως, καὶ ἔτι μείζους, καὶ μέντοι καὶ ἐλάττονας, ἀλλ' οὐ κατὰ πολύ· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατολισθαίνειν ἡμιθνῆτας, τοὺς δὲ ἀσπαίροντας καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς ἀποθνήσκειν. Εἶναι δὲ αὐτοὺς ἡ φήμη λέγει πάνυ σφόδρα μέλανας, καὶ ἰδεῖν οὐκ ἀηδεῖς. Ἂν δέ τι τούτων γεύσηται ἢ ἄνθρωπος ἢ θηρίον, παραχρῆμα ἀπόλλυται. Τοὺς μὲν οὖν Ἀρμενίους, διὰ τὸ ἔνθηρον αὐτοῖς εἶναι καὶ πολύθηρον τὴν γῆν, ἀθροίζειν αὐτοὺς, καὶ αὐαίνειν ὑπὸ τῇ εἵλῃ τοῦ ἡλίου· εἶτα κόπτειν ὑποδήσαντάς τι κάτω ταῖς ῥισὶ καὶ τῷ στόματι, ἵνα μὴ τῷ ἄσθματι ἐκσπάσαντες τὸν ἐκπτισσομένων ἀέρα, ἢ τὴν ἐγειρομένην ἐκ λεπτῶν τινων κόνιν ἀλφίτων, εἶτα ἀποθάνωσι· ποιήσαντες οὖν ἄλευρα τοὺς ἰχθῦς ἐν τοῖς μάλιστα θηριώδεσι χωρίοις κατασπείρουσιν αὐτὰ, ὧν γευσάμενα τὰ ζῶα ἀποθνήσκει, καὶ σῦκα δὲ παραμίγνυται τοῖς ἀλεύροις οὕτως ἔχουσιν. Οὕτω μὲν οὖν διαφθείρονται οἵτε σῦς οἱ ἄγριοι, καὶ αἱ δορκάδες, καὶ οἱ ἔλαφοι, καὶ οἱ ἄρκτοι, καὶ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι, καὶ αἶγες, ἄγριοι μέντοι καὶ οὗτοι· συκοτράγα γὰρ ταῦτα καὶ ἀλφιτοφάγα τὰ ζῶά ἐστιν· ἀναιρεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον

διὰ τὸ πλῆθος. Λέοντας δὲ, καὶ παρδάλεις, καὶ λύκους, σαρκοφάγα ὄντα, ἑτέρως ἀναιροῦσι. Τῶν γὰρ οἴων τῶν ἡμέρων καὶ τῶν αἰγῶν παρασχίσαντες τὴν πλευρὰν, εἰς ὅσον καθεῖναι τὴν χεῖρα, ἐμπλάττουσι τῶν αὐτῶν κρεῶν προκεῖσθαι, κακὸν ναὶ μὰ Δία δέλεαρ τοῖς προειρημένοις· ὅταν οὖν ἢ λέων, ἢ πάρδαλις, ἢ λύκος, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐντύχῃ καὶ γεύσηται, τέθνηκε παραχρῆμα. Καὶ πᾶσα μὲν οὖν ἡ Ἀρμενία θηρίων ἀγρίων τροφός τε ἅμα καὶ μήτηρ ἐστίν· ἡ δὲ πεδιὰς ἔτι καὶ μᾶλλον ἡ πρὸς τῷ ποταμῷ.

σφόδρα μέλανας] *Plinius* XXXI. sect. 19 Ctesias in Armenia scribit esse fontem, ex quo nigros pisces illico mortem afferre in cibis. Ex Ctesia eadem refert *Antigonus* c. 181. Nigras etiam aves cum aquis subterraneis lacus Cirknitzensis prodire testatur *Valvassor*.

ἐκσπάσαντες τὸν ἐκπτισσόμενον] Ita scripsi duce Mediceo in quo *ἐκπτισσόμενον* est pro vulgato *ἐκπτυσσόμενον*. Gronovius *ἐξατμιζόμενον* malit. Praeterea puto legendum *συνεισπάσαντες*. — Pro *εἶτα ἀποθάνωσι* Cod. Gesneri et Medicei vulgo *εἶτα ἐνθάνωσι*.

θηριώδεσι] Hoc interim posui, cum vulgatum *θηριωτάτοις* nulla ratione defendi aut probari posset. *Gesner* *ἐνθηριωτάτοις*, *Gronovius* *θηριωδεστάτοις* emendabat. Nescio etiam an in praecedentibus *ἔνθηρον* et *πολύθηρον* juncta bene habeant; mihi quidem alterutra vox videtur supervacua.

CAPVT XXXII.

Ἐν τῇ Κασπίᾳ γῇ λίμνην ἀκούω μεγίστην εἶναι, καὶ ἰχθῦς ἐν αὐτῇ γίνεσθαι μεγάλους, καὶ ὀξύρυγχοι καλοῦνται, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου δηλονότι· καὶ προϊέναι μὲν ἐς μῆκος καὶ ὀκτὼ πηχῶν. Οὐκοῦν οἱ Κάσπιοι θηρῶσιν αὐτοὺς, καὶ διαπάσαντες ἁλσὶ καὶ ταρίχους ἐργασάμενοί τε καὶ ἀποφήναντες αὔους, ἐπισάξαντες καμήλοις κομίζουσιν εἰς Ἐκβάτανα. Καὶ ποιοῦσιν ἄλφιτα ἐκ τῶνδε τῶν ἰχθύων, ἀφελόντες τὴν πιμελήν· καὶ τοὺς μὲν ταρίχους πιπράσκουσι, τῷ δὲ ἰχθυΐνῳ ἐλαίῳ χρίονται, λιπαρῷ σφόδρα καὶ οὐ δυσώδει. Τὰ δὲ ἔντερα ἐξαιροῦσιν αὐτῶν, καὶ ἕψουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιοῦσι κόλλαν, καὶ μάλα γε ἐν χρείᾳ γίνεσθαι δυναμένην· συνέχει γὰρ πάντα ἐγκρατῶς, καὶ προσέχεται οἷς ἂν προσπλακῇ, καὶ ἰδεῖν ἐστι λαμπροτάτη· οὕτω δὲ συνέχει πᾶν ὅτι ἂν συνδήσῃ τε καὶ συνάψῃ, ὡς καὶ δέκα ἡμερῶν αὐτὴν βρε-

χομένην μήτε λύεσθαι, μήτε μὴν ἀφίστασθαι· ἀλλὰ καὶ τοὺς τὸν ἐλέφαντα χειρουργοῦντας χρῆσθαί τε αὐτῇ, καὶ τὰ ἔργα ἐκπονεῖν κάλλιστα.

ὀξύρυγχοι] Hodieque Graeci sturionem ξυρίχι appellant, quo quidem argumento etiam usus est *Conr. Gesnerus*, ut suspicionem suam confirmaret, intelligi ab *Aeliano* genus acipenseris. Cf. ejus Hist. Aquat. p. 772. Accedit, quod hodieque accolae maria Caspii ichthyocollam atque oleum eadem adhuc ratione ex variis acipenserum speciebus confecta divendunt. Rationem ichthyocollae ex vesica acipenserum conficiendae docuit *Pallas* in Itiner. Russico T. I. p. 139 et p. 297. ubi praeterea traditur quo artificio ipsos pisces sale conditos servent, eorumque ova condita item sale sub nomine Caviar apparent. Ex intestinis oleum excoquunt, ibidem T. III. p. 48 tendinea dorsales longos exsectos cum cartilaginibus crudos comedunt; pisces minores squammatos aëre exsiccatos cum ipsis spinis contundunt, et contusis in vicem farinae utuntur. Praeterea etiam pinguetudine piscium pura in vicem butyri aut olei utuntur. Cf. etiam Itinerarium *S. G. Gmelin* T. II. p. 236.

τοὺς μὲν ταρίχους] Ita pro τὰ ταρίχη scribi volebat etiam *Oudendorp* ad *Thomam* p. 834. In fine etiam χειρουργοῦντας cum Gesnero scripsi pro χειροῦντας.

CAPUT XXXIII.

Λέγει τις λόγος ἐν Κασπίοις ὄρνεον γίνεσθαι, τὸ μὲν μέγεθος κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας τοὺς μεγίστους, ποικίλον γε μὴν τοῖς πτεροῖς, καὶ πολυχροίᾳ διηνθισμένον· καὶ πέταται ὕπτιον, ὡς ἀκούω, ὑποτεῖναν τῷ τραχήλῳ τὰ σκέλη, καὶ οἷον ἀνέχων αὐτοῖς αὐτόν· κλαγγὴν δὲ προΐεσθαι σκυλακίου· ποιεῖσθαι δὲ τὴν πτῆσιν οὐκ ἐν ἀέρι βαθεῖαν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν, ἐλαφρίζειν εἰς ὕψος ἑαυτὸν μὴ δυνάμενον. Κάσπιος δὲ ἄρα καὶ οὗτος ὄρνις, ἢ Ἰνδὸς μᾶλλον (λέγεται γὰρ καὶ ἐκείνη τὸ γένος οἱ καὶ ταύτῃ) καὶ εἴη τὸ μέγεθος κατὰ χῆνα ἄν· καὶ ἔχει κεφαλὴν πλατεῖαν μὲν, λεπτὴν δὲ, καὶ τὰ σκέλη οἱ μακρά· καὶ κεκραμένη χρόα οἱ καὶ μικτὴ, τὸ μὲν γὰρ νῶτον αὐτῷ πορφύρᾳ ἠγλάϊσται, τὸ δὲ ὑπὸ τῇ γαστρὶ κόκκῳ γνησιωτάτῳ καὶ καλλίστῳ προσείκασται, κεφαλὴ δὲ καὶ δέρμα λευκὰ ἄμφω· φθέγγεται δὲ κατὰ τὴν αἶγα.

διηνθισμένον] Ita Mediceus pro διηνθισμένην. Ex magnitudine et comparatione gallinacei nihil omnino definire licet; hariolor tamen genus tetraonis respici.

ὄρνις ἢ Ἰνδὸς] Rursus eandem avem videtur inferius cap. 38 describere, ex cujus collatione quaedam utrobique emendanda videntur. Ego quidem et has duas, quae hic describuntur, et tertiam, quae infra, pro ave una acceperim. *Gesner*. Sed vix fieri potest, ut una eademque avis tam varie describatur; igitur

triplicem speciem distinguere conabimur, quantum licet.

σκέλη δὲ μακρὰ] Ita cum Gesnero scripsi pro *μικρὰ*, et deinceps *πορφύρᾳ* pro *πορφυροῖς*. Verba *κεφαλὴ καὶ δέρμα* indicant capitis aliquam partem calvam et cute tectam, quod in fulicas *Linnaei* convenit: hinc suspicabar fulicam porphyrionem *Linn.* intelligi, in quam reliqua etiam descriptio non male quadrat. Hanc vero in littore maris Caspii frequentissimam reperit *S. G. Gmelin* in Itinerar. T. II. p. 79. Sed nunc demum video *Gesnerum* in Histor. Avium p. 239 pro *δέρμα* malle h. l. *δέρη* i. e. collum legere, qua quidem emendatione argumentum illud, quo nixus eram, totum subvertitur. — Ceterum in Mediceo statim sequitur Caput XXXVIII.

CAPVT XXXIV.

Αἶγες δὲ Κάσπιαι γίνονται λευκαὶ ἰσχυρῶς, καὶ κεράτων δὲ ἄγονοι, μικραὶ τὸ μέγεθος καὶ σιμαί· Κάμηλοι δ᾽ ἀριθμοῦνται πλείους, αἱ μέγισται κατὰ τοὺς ἵππους τοὺς μεγίστους, εὔτριχες ἄγαν. Ἁπαλαὶ γάρ εἰσι σφόδρα αἱ τούτων τρίχες, ὡς καὶ τοῖς Μιλησίοις ἐρίοις ἀντικρίνεσθαι τὴν μαλακότητα· οὐκοῦν ἐκ τούτων οἱ ἱερεῖς ἐσθῆτα ἀμφιέννυνται, καὶ οἱ τῶν Κασπίων πλουσιώτατοί τε καὶ δυνατώτατοι.

καὶ σιμαὶ] Ita cum Gesnero scripsi pro *οἶμαι*, quod sensu caret. De camelis Caspiis eadem ex *Ctesia* refert *Apollonius* Histor. mirab. c. 20. ex quo suspicor, pleraque capita Aelianum duxisse ex eodem *Ctesia*, ubi de mari Caspio agitur. Ita vero *Apollonius*: Κτησίας δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ Περσικῶν καμήλους τινὰς ἐν τῇ (τῶν Κασπίων supplet Gronovius) χώρᾳ γίγνεσθαι, ἃς ἔχειν τρίχας πρὸς Μιλήσια ἔρια τῇ μαλακότητι· ἐκ τούτων τὰς ἱερὰς (ἱερεῖς) καὶ τοὺς ἄλλους δυνάστας τὰς ἐσθῆτας φέρειν. Quale cameli genus intelligatur, nescio; pili enim camelorum hodie in usum funium trahuntur, vestimentorum texturae vix inserviunt propter duritiem.

CAPVT XXXV.

Ἐν Λόγοις Κρητικοῖς Ἀντήνωρ λέγει τῇ τῶν καλουμένων Ῥαυκίων πόλει ἔκ τινος δαιμονίας προσβολῆς ἐπιφοιτῆσαι μελιττῶν σμῆνος, αἵπερ οὖν καλοῦνται χαλκοειδεῖς· ἐγχρίμπτουσαι δὲ ἄρα αὐτοῖς τὰ κέντρα, εἶτα μέντοι πικρότατα λυπεῖν ὥσπερ οὖν· ἐκείνους δὲ τὴν προσβολὴν οὐ φέροντας ἀναστῆναι τῆς πατρίδος, καὶ μέντοι καὶ εἰς χῶρον ἐλθεῖν ἄλλον, καὶ οἰκίσαι φιλίᾳ τῆς μητρίδος, ἵνα Κρητικῶς εἴπω, Ῥαῦκον ἐν αὐτῇ τῇ Κρήτῃ· εἰ καὶ τοῦ χωρίου ὁ δαίμων ἤλαυνεν αὐτούς, ἀλλὰ γοῦν τελείως ἀποσπασθῆναι τοῦ ὀνόματος οὐχ ὑπομείναντας. Λέγει δὲ ὁ Ἀντήνωρ καὶ ἔτι κατὰ τὴν Ἴδην τὴν Κρῆσσαν ἐκείνου

τοῦ γένους τῶν μελιττῶν εἶναι ἰνδάλματα, οὐ πολλὰ μὲν, εἶναι δ' οὖν καὶ πικρὰς ἐντυχεῖν, ὡς ἐκεῖναι ἦσαν.

'Ραυκίον] Ita h. l. scribendum censuerat *Holstein* ad *Stephanum* Byzant. p. 270. cui obsecutus Gronovius tamen infra in hoc ipso capite 'Ράκον reliquerat, quod Gesnerus jam in 'Ραῦκον mutandum monebat. Conf. supra ad XII. 22 et *Cisbull* in Comment. ad Antiquit. Asiaticas p. 127.

οἰκίσαι — μητρίδος] Vulgo οἰκῆσαι, quod ex Mediceo emendavit Gronov. Vocem μητρίδα usurpat *Aelianus* etiam infra cap. 40. Ad apes has refert *Wesseling* locum *Diodori* T. I. p. 381. qui narrat Jovem in sempiternam officiorum memoriam apes, quae illum infantem nutriverant, ἀλλάξαι μὲν τὴν χρόαν αὐτῶν, καὶ ποιῆσαι χαλκῷ χρυσοειδεῖ παραπλησίαν· τοῦ τόπου (Idae montis) δ' ὄντος ὑψηλοῦ καθ' ὑπερβολὴν καὶ πνευμάτων τε μεγάλων ἐν αὐτῷ γινομένων καὶ χιόνος πολλῆς πιπτούσης, ἀνεπαισθήτους αὐτὰς καὶ ἀπαθεῖς ποιῆσαι, δυσχειμερωτάτους τόπους νεμομένας. Ceterum nescio an eaedem sint χαλκόμυιαι, quae commemorantur in vita S. Mauricii XXI. Februarii §. 18. p. 241. edit. Bollandi διὰ τὸ σφηκῶν καὶ χαλκομυιῶν πικρὸν καταγώγιον ὑπάρχειν.

CAPUT XXXVI.

Καμήλου κρέας ἥδεται λέων ἐσθίειν· καὶ τὸ μαρτύριον Ἡρόδοτος λέγει, ταῖς Ξέρξου καμήλοις ταῖς τὸν σῖτον φερούσαις ἐπιθέσθαι λέοντας· τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ἐσίνοντο, οὐχ ὑποζύγια, οὐκ ἄνθρωπον, ἤδ' ὅς. Ὀλίγα δὲ Ἡρόδοτος ᾔδει, ἐξετάζων τροφὴν τήνδε καὶ τήνδε κατὰ τὴν ἡδονὴν λεόντων Θρακίων· ἴσασι δὲ καὶ Ἄραβες ταῦτα, καὶ ὅσοι λεόντων καὶ καμήλων μητέρα τε ἅμα καὶ τροφὸν γῆν ἔχουσιν. Οὐκ ἂν οὖν θαυμάσαιμι, εἰ φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ λέων ἥδεται καμήλου κρέας, καὶ μὴ θεασάμενος φαγεῖν, εἴ ποτε ἐντύχῃ καὶ πρῶτον. Ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιθυμία καὶ τοὺς οὐκ ἰδόντας ἐς τὴν τῆς τροφῆς ἐπιθυμίαν ἀναφλέγει.

ἤδ' ὅς] Locus *Herodoti* est Libro VII. c. 25. ex quo verba complura Gesnerus in textum Aeliani instruxerat, quae recte abesse jussit Gronov.

ὅσοι λεόντων] Ita cum Gesnero scripsi pro λῷον, et deinde eodem auctore vulgatum ἐκ εἰδότας mutavi.

CAPUT XXXVII.

Αλοῶντες ἄνθρωποι τοῦ ἡλίου καταφλέγοντος, δίψῃ πιεζόμενοι, τὸν ἀριθμὸν ἑκκαίδεκα, ἕνα ἑαυτῶν ἀπέστειλαν ἐκ πηγῆς γειτνιώσης κομίσαι ὕδωρ. Οὐκοῦν ὁ ἀπιὼν, τὸ μὲν δρέπανον τὸ ἀμητικὸν διὰ χειρὸς εἶχε, τὸ δὲ ἀρυστικὸν ἀγγεῖον κατὰ τοῦ ὤμου ἔφερεν· ἐλθὼν δὲ καταλαμβάνει αἰετὸν ὑπό τινος ὄφεως ἐγκρατῶς τε καὶ

εὐλαβῶς περιπλακέντος ἀποπνιγόμενον ἤδη. Ἔτυχε δὲ ἄρα καταπτὰς μὲν ἐπ' αὐτὸν ὁ ἀετὸς, ἐ μὴν κρείττων γενόμενος, ἐδὲ τῆς ἐπιβολῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο, ἐδὲ τῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικὸν τοῖς ἑαυτῦ τέκνοις τὴν δαῖτα ἐκόμισεν· ἀλλὰ ταῖς ἐκείνε σπείραις περιπεσὼν ἕρμασιν ἔμελλεν ἐ μὰ Δί' ἀπολεῖν, ἀλλ' ἀπολέσθαι. Εἰδὼς ἐν ὁ γεωργὸς, ἢ ἀκέων, τὸν μὲν εἶναι Διὸς ἄγγελον καὶ ὑπηρέτην, εἰδώς γε μὴν κακὸν θηρίον τὸν ὄφιν, τῷ δρεπάνῳ τῷ προειρημένῳ διακόπτει τὸν θῆρα· καὶ μέντοι καὶ τῶν ἀφύκτων ἐκείνων εἰργμῶν τε καὶ δεσμῶν τὸν ἀετὸν ἀπολύει. Ὁδε μέντοι πάρεργον τῷ ἀνδρὶ ταῦτα καὶ δὴ διαπέπρακτο, ἀρυσάμενος δὲ τὸ ὕδωρ ἧκε, καὶ πρὸς τὸν οἶνον κεράσας ὤρεξε πᾶσιν· οἱ δὲ ἄρα ἐξέπιον, καὶ ἀμυςὶ καὶ πολλὰς ἐπὶ τῷ ἀρίςῳ· ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκείνοις πίεσθαι· ἔτυχε γὰρ ὑπηρέτης κατ' ἐκεῖνό πως τῦ καιρῦ, ἀλλ' ἐ συμπότης ὤν. Ἐπεὶ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν κύλικα προσῆγεν, ὁ σωθεὶς ἀετὸς ζωάγρια ἐκτίνων οἱ, καὶ κατὰ τύχην ἀγαθὴν ἐκείνε ἔτι διατρίβων περὶ τὸν χῶρον, ἐμπίπτει τῇ κύλικι, καὶ ἐκταράττει αὐτὴν, καὶ ἐκχεῖ τὸ ποτόν. Ὁ δὲ ἠγανάκτησε, καὶ γὰρ ἔτυχε διψῶν, καὶ λέγει· Εἶτα μέντοι σὺ μὲν ἐκεῖνος ὢν (καὶ γὰρ καὶ τὸν ὄρνιν ἐγνώριστε) τοιαύτας ἀποδίδως τοῖς σωτῆρσι τὰς χάριτας; ἀλλὰ πῶς ἔτι ταῦτα καλά; πῶς δ' ἂν καὶ ἄλλος σπεδὴν καταθέσθαι θελήσει εἴς τινα αἰδοῖ Διὸς χαρίτων ἐφόρε τε καὶ ἐπόπτε; Καὶ τῷ μὲν ταῦτα εἴρητο, καὶ ἐφρύγετο· ὁρᾷ δὲ ἐπιςραφεὶς τὲς πιόντας, ἀσπαίροντάς τε καὶ ἀποθνήσκοντας. Ἦν δὲ ἄρα, ὡς συμβαλεῖν, ἐμημεκὼς εἰς τὴν πηγὴν ὁ ὄφις, καὶ κεράσας αὐτὴν τῷ ἰῷ. Ὁ μὲν ἀετὸς τῷ σώσαντι ἀμοιβῇ τῆς ἰσοτίμε σωτηρίας ἀπέδωκε τὸν μισθόν. Λέγει δὲ Κράτης ὁ Περγαμηνὸς ὑπὲρ τέτων καὶ τὸν Στησίχορον ᾄδειν ἔν τινι ποιήματι ἐκ ἐκφοιτήσαντί πε εἰς πολλὲς, σεμνόν τε καὶ ἀρχαῖον, ὥςγε κρίνειν ἐμὲ, τὸν μάρτυρα εἰσάγων.

ἑκκαίδεκα] *Apostolius* II. 6. εἷς καὶ δέκα habet, ipsam narrationem ex *Aeliano Tzetzes* Chiliad. IV. 134. v. 302.

ἑαυτῶν] Ita cum Mediceo *Apostolius* pro αὐτῶν; iidem deinceps γειτονεύσης.

ἐγκρατὴς ἐγένετο] *Apostolius* κρείττων γενόμενος ἐγένετο. Locus Homericus est Iliad. Α. 4 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, ubi *Zenodotus* δαῖτα pro πᾶσι legit, teste *Eustathio*. *Gronov.*

ἕρμασιν] In versione est: spiris illius ceu laqueis. Sed vocem puto equidem corruptam. Deinceps inter ἢ ἀκόων Gesnerus inserit καὶ.

καὶ δὴ διεπέπραντο] Voces duas priores inutiles et ad sententiam ineptas puto. Post ἀμυστὶ Gesnerus κύλικας πολλὰς, Gronovius καὶ πολλὰ legit.

εἴρητο] Ita Mediceus pro εἴρηται. Idem etiam deinceps cum *Apostolio* ἐπιστραφεὶς pro στραφεὶς.

σώσαντι] Ita h. l. ex Mediceo libro et Apostolio restituit Gronovius, qui vulgo corruptissimus erat. Sed ante Gronovium eandem medelam attulerat *Wesseling* in Observ. p. 278.

ἐκφοιτήσαντι] Ita scripsi cum Gesnero pro εἰσφ. Deinde vulgatum ὥστε κρίνειν ex Mediceo emendavit Gronov.

CAPVT XXXVIII.

Ἐν θαλάσσῃ τῆς Κασπίας εἰσὶ νῆσοι, φασὶ, καὶ γίνονται ἐν αὐταῖς ὄρνιθες διάφοροι μὲν καὶ ἄλλοι, εἷς δὲ εἰληχὼς τοιαύτης ἰδιότητος· εἶναι μὲν γὰρ κατὰ τοὺς χῆνας τὸ μέγεθός φασιν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐγενῆ χῆνα καὶ τοὺς ἄλλους ἰδεῖν ὑπερέχοντα, πόδας δὲ ἔχει ἐμφερεῖς γεράνῳ· καὶ τὰ μὲν νῶτα κοκκοβαφῆ καὶ σφόδρα ἀκρατῶς, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα πράσινα, τὴν δὲ δέρην λευκὴν εἶναι, καί τινας καὶ ῥανίδας οἱονεὶ διασπαρείσας κροκοειδεῖς ἔχειν, μῆκος δὲ εἰληχέναι οὐ μεῖον πηχῶν δύο· κεφαλὴν δὲ ἄρα λεπτήν τε ἅμα καὶ μακρὰν, τὸ ῥάμφος μέλαν, φωνήν τε ἀφιέναι ἐμφερῆ τοῖς βατράχοις.

καὶ τὸν εὐγενῆ — ὑπερέχοντα] Ita Mediceus pro ἀλλὰ τὸν — ὑπερέχεται. In seqq. idem ἄρα ante λεπτὴν adjecit, et vocem inutilem γῆν ante γαστέρα ejecit. — Ardeam purpuream intelligi puto, quam copiosam in mari Caspio habitantem reperit *S. G. Gmelin* Itinerar. T. III. p. 253.

CAPVT XXXIX.

Ἐν τῇ Πραξιακῇ χώρᾳ, Ἰνδῶν δὲ αὕτη ἐστὶ, Μεγασθένης φησὶ πιθήκους εἶναι τῶν μεγίστων κυνῶν οὐ μείους· ἔχειν δὲ καὶ οὐρὰς πηχῶν ε'· προσπεφυκέναι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ προκόμια, καὶ πώγωνας καθειμένους καὶ βαθεῖς. καὶ τὸ μὲν πρόσωπον πᾶν εἶναι λευκοὺς, τὸ σῶμα δὲ μέλανας ἰδεῖν. ἡμέρους δὲ καὶ φιλανθρωποτάτους, καὶ τὸ τοῖς ἀλλαχόθι πιθήκοις συμφυὲς οὐκ ἔχειν τὸ κακόηθες.

Πραξιακῇ] Gesnerus cum Gyllio Πρασιανῇ legit.

πιθήκους] Imo κερκοπιθήκους proprie dictos, de quibus vide *Megasthenem* apud *Strabonem* V. p. 703. qui caudam δυοῖν πηχῶν facit; idque longe similius veri est. *Gronov.*

καὶ ὀρᾶς] Copulam addidit Mediceus. Simiam Vetulum, barbatam, nigram, barba alba, huc refert *Erxleben* in Systemate Animal. p. 25.

CAPVT XL.

Ἐν Ἰνδοῖς ἐστι χώρα περὶ τὸν Ἀσαβόραν ποταμὸν ἐν τοῖς καλουμένοις Ῥιζοφάγοις. Κατὰ τὴν τοῦ Σειρίου τοίνυν ἐπιτολὴν κυνώπων νέφη τινὰ ἐκπληκτικὰ, καὶ οἷά τινα τὸν ἀέρα πολλὰ καταλαβεῖν ἐπιφανέντα, εἶτα μέντοι ἐλύπησέ τινα πόλιν. Κατὰ μέντοι τὴν λίμνην τὴν καλουμένην Ἀῤῥάταν (Ἰνδῶν δ' ἄρα καὶ αὕτη πλησίον ἐστὶ τοῦ προειρημένου ποταμοῦ) καὶ τοῦτο μὲν τὸ θηρίον τὸν κώνωπα ἐπιπολάζειν· ἔρημον δὲ καὶ εἶναι τὸν χῶρον καὶ καλεῖσθαι. Τὴν δὲ αἰτίαν ἐκείνην Ἰνδοί φασιν οἱ κύκλῳ περιοικοῦντες τὸν χῶρον τὸν προειρημένον, οὐκ ἄνωθεν, οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς, ἄγονον ἀνθρώπων γενέσθαι· σκορπίους δὲ ἐπιπολάσαι πλῆθος ἄμαχον, καὶ φαλαγγίων τινὰ ἐπιφοιτῆσαι φορὰν, φαλαγγίων δὲ ἃ καλοῦσι τετράγναθα. Τεκεῖν δ' ἄρα τὰ κακὰ ταῦτά φασιν ὄμβρων πονηρίαν· καί πως μὲν ἐγκαρτερεῖν τοὺς ἐκεῖθι τλημόνως τοῦ κακοῦ τὴν προσβολὴν καὶ φιλοπόνως ὑπομείναντας· ἐπεὶ δὲ ἦν παντελῶς ἄμαχον, καὶ διεφθείροντο ἡλικίᾳ πάσῃ, εἶτα μέντοι τελευτῶντες ὑπ' ἀπορίας τοῦ ἀμύνεσθαι τὴν καταβολὴν τῆς ἐπιμελείας τῆς προειρημένης, ἐξέλιπον τὴν χώραν, καὶ ἐρήμην εἴασαν τὴν φίλην πρότερον καὶ πατρίδα ἀρίστην· οὐχ ἁμαρτήσομαι δὲ ἴσως οὐδὲ μητρίδα εἰπὼν τὴν αὐτήν.

Ἀσαβόραν] Vulgo Ἐσάμενον legitur; Mediceus Ἀσαβάραν exhibet; sed nostrum reposuit Gronovius auctoritate *Agatharchidae*, *Ptolemaei* et *Strabonis*. Apud *Diodorum* T. I. p. 191 παρὰ τὸν Ἄσαν καλούμενον ποταμόν est, ubi *Wesseling* Ἀσαβάραν ex *Agatharchide*, aut Ἀσάπαν ex *Strabone* XVI. p. 1116 reponendum censet. Scilicet totum hoc caput ex *Agatharchide* translatum est, ut conferenti *Geographos* Minores T. I. p. 37 patebit; inde etiam narrationem de scorpiis et phalangiis duxit *Diodorus* I. p. 196. et *Artemidorus*, ex quo *Strabo* XVI. p. 1118 B. et *Plinius* VIII. 29. citra Cynamolgos Aethiopes late deserta regio est, a scorpionibus et solipugis gente sublata.

κυνώπων νέφη τινὰ] Ita Mediceus pro κυνώπιά τινα. *Strabo* l. c. Ἀσ-

τίθεται δ' ἐπὶ τὰ χωρία, ταῖς δ' ὑπὸ κυνὸς ἐπιτολὴν ἡμέραις ὑπὸ κωνώπων μεγάλων ἐξελαύνονται τὰ θηρία ἐκ τῶν τόπων. Vocem πολλὰ post ἄγρα addit Mediceus; ex eodem deinde καὶ μέντοι τὴν λίμνην emendata sunt.

'Αββάταν] Codex alter Gesneri 'Αββατίαν, Mediceus 'Αορατίαν. *Bochartus* in Hieroz. T. II. pag. 642 'Ακράβατον etymologia aliqua ductus emendabat.

ἐπιπολάζειν·] Gesnerus addit φασίν, ut infinitivus, unde pendeat, habeat. Phalangia τετράγναθα, quae sint, nescio; specie tamen verisimilitudinis non caret suspicio *Goetzii* in Appendice ad Histotiam Aranearum *Listeri* p. 225 Phalangium araneoides huc referentis, quod accuratissime descriptum a Cel. *Pallas* in Spicilegiis Zoolog. Fascicul. IX. pag. 37 sive editionis germanicae p. 48–63 chelis oris canctiformibus gaudet, quibus venenum praesentissimum vulneribus instillat.

πονηρίαν] Ita Mediceus pro πονηρίας. Cod. alter Gesneri τικτεῖν δὲ παρὰ τὰ κακὰ ταῦτα. ex quo pronomen ταῦτα insertum est texto verborum. Ad verbum ἐγκαρτερεῖν intelligit τῷ χώρῳ *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 284.

ἐπιμελείας] Gesner ἀπωλείας emendat. Deinceps *Triller* ἁμαρτήσομαι δὲ ἴσως οὐδὲν legendum censet.

CAPVT XLI.

Μυῶν ἀρουραίων ἐπιφοίτησις καὶ στόλος, οὐ μὰ τοὺς θεοὺς χρηστός, τῶν ἐν Ἰταλίᾳ τινὰς ἐξήλασαν τῆς πατρῴας γῆς, καὶ φυγάδας ἀπέφηναν· λυμαινόμενοι καὶ λήϊα καὶ φυτά, δίκην αὐχμῶν, ἢ κρυμῶν, ἢ τινος ἀκαιρίας ὡρῶν ἑτέρας, τὰ μὲν διακείροντες, διακόπτοντες δὲ τὰς ῥίζας. Τῇ Μηδικῇ δὲ (στρουθοὶ) ἐπιφοιτήσαντες τῇ φορᾷ, ἐξήλασαν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς κατοικοῦντας, διαφθείροντες τὰ σπέρματα, καὶ ἀφανίζοντες αὐτά. Βάτραχοι δὲ ἡμιτελεῖς πολλοὶ πεσόντες ἐξ ἀέρος Αὐταριάτας Ἰνδῶν μετῴκισαν εἰς χῶρον ἕτερον. Καὶ γένος μέντοι Λιβυστινόν, οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, ἐπιφοιτησάντων αὐτοῖς λεόντων, εἶτα τούτους ἀναστῆναι τῆς πατρῴας γῆς ἐξενίκησαν.

μυῶν ἀρουραίων] Cosanis hoc accidisse refert *Rutilius* Itiner. v. 285. Dicuntur cives, quondam migrare coacti, muribus infestos deseruisse lares.

τῇ Μηδικῇ δὲ (στρουθοὶ)] *Diodorus* ex *Agatharchide* haec omnia referens eodem modo demonstrat vocem στρουθοὶ inferendam esse; idque obsecutus etiam auctoritati *Wesselingii* feci.

Αὐταριάτας] Vulgo Αὐτοριάτας. Codex alter Gesneri praefert 'Ανθωριάτας. Recepi scripturam, quam *Diodori* libri praeferunt, et *Casaubonus* ad *Strabonem* VII. p. 317. h. l. restitui voluit; sed praeterea idem *Casaubonus* vocem 'Ινδῶν aut mutandam aut ejiciendam censet; cui assentitur *Wesseling* ad *Diodorum* l. c. Autatiatae, gens sine dubio Illyrica, ad Indiam non pertinent. Constat etiam Autariatas ex Illyrico ranarum incredibili multitudine diversatos exiisse, et alias quaesivisse sedes. Conf. *Justinus* XV. 2. et *Heraclides Lembus* apud *Athenaeum* VIII. p. 383. De tempore calamitatis hujus dissentit *Appianus* Illyricor. p. 1196. —

Probabilis igitur est suspicio *Wesselingii* vocem Ἰνδῶν ortam esse ex verbis ἐκ τῶν ἰδίων.

Λιβυστινὸν] Ita Mediceus pro Λιβυκὸν. Conf. supra cap. 27.

CAPUT LXII.

Ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ γίνονται μύρμηκες, καὶ ἔχουσι τὸ παιδοποιὸν σῶμα ἐς τοὐπίσω μετεστραμμένον, ἀντίως τοῖς ἄλλοις καὶ ἔμπαλιν.

μύρμηκες] Recte quidem Gronovius monet hos μύρμηκας intelligendos esse de μυρμηκολέουσι apud Troglodytas, de quibus *Agatharchides* apud *Photium* p. 1362 τῶν δὲ καλουμένων μυρμηκολεόντων οἱ μὲν πλεῖστοι κατὰ τὴν ἰδέαν τῶν λοιπῶν οὐδὲν παραλλάττουσιν, τὴν δὲ τῶν αἰδοίων φύσιν ἀπεστραμμένην ἔχουσιν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις. *Strabo* libro XVI. Arabiam Troglodyticam abundare refert λέουσι τοῖς καλουμένοις μύρμηξιν, ἀπεστραμμένα δὲ ἔχουσι τὰ αἰδοῖα, καὶ χρυσοειδεῖς τὴν χρόαν, ψιλότεροι δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν. sed ante Gronovium hoc idem monuit *Bochart* Hieroz. II. p. 815. qui ad hoc leonum genus recte etiam refert μύρμηκας supra VII. 47. nominatos. Nominis rationem exquirere hodie non licet; varia tamen tentavit *Bochartus* l. c. nec constat, fera haec ad leonum genus an alio pertineat. Leones vulgares etiam *Aristoteles* ὀπισθουρητικοῖς animalibus annumerat, eosque aversos coire ait.

CAPUT XLIII.

Πάρδαλις Καρικὴ καὶ Λυκιακὴ οὐκ ἔστι μὲν θυμικὴ, οὐδὲ οἵα σφόδρα ἀλτικὴ εἶναι, τὸ σῶμα δὲ μακρά· τιτρωσκομένη δὲ καὶ δόρασι καὶ αἰχμαῖς ἀντίτυπός ἐστι, καὶ οὐ ῥαδίως τῷ σιδήρῳ εἴκει, τοῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικὸν δρῶσα·

Ἠ ῥά γε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει.

πάρδαλις] Gronovius adnotavit hoc caput transcripsisse *Apostolium* XX. prov. 21. et locum Homericum exstare Iliad. Φ. 577 ubi hodie legitur: ἀλλά γε καὶ et cet.; sed prius et antiquius habeo indicare errorem, quem *Aelianus* erravit, dum haec *Agatharchidis* p. 49 exscribebat: ὅτι αἱ παρδάλεις οὐκ εἰσὶ καθάπερ ἐν τοῖς τόποις τοῖς περὶ Καρίαν καὶ Λυκίαν, μακραὶ δὲ τῷ σώματι καὶ κακοπαθεῖν ἐν τραύμασι καὶ πόνοις δυνάμεναι πολὺ μᾶλλον, τῇ ἀλκῇ τοσοῦτον διαφέρουσι τῶν ἄλλων, ὅσον ἄγριον ἡμέρου. vides quam male haec *Aelianus* interpretetur.

CAPUT XLIV.

Ῥινοκέρωτος εἶδος γράφειν περιττόν ἐστιν, ἴσασι γὰρ καὶ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ Ῥωμαίων οἱ τεθεαμένοι· τὰ δὲ ἴδια αὐτοῦ κατὰ τὸν βίον εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Ἐπ' ἄκρας τῆς ῥινὸς τὸ κέρας φέρει, ἔνθεν τοι κέκληται· καὶ ἔστι μὲν ὀξύτατον ἐπ' ἄκρου, σιδήρῳ δὲ τὸ καρτερὸν αὐτοῦ προσείκασται. Ταῖς πέτραις γε μὴν αὐτὸ παρατρίβων, εἶτα ἐπιθήσει ἐλέφαντι ὁμόσε ἰών· τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ὢν

ἀξιόμαχος, διά τε τὸ ἐκείνȣ ὕψος, καὶ τὴν ῥώμην τὴν τȣ̃ θηρὸς τὴν τοσαύτην· ὕπεισιν ȣ̓ν αὐτȣ̃ τὰ σκέλη καὶ τὴν νηδὺν ὑποτέμνει τε, καὶ ὑποσχίζει τῷ κέρατι· ὁ δὲ ȣ̓ μετὰ μικρὸν ἐκχυέντος οἱ τȣ̃ αἵματος κατολισθαίνει. Μάχη δὲ ῥινοκέρωτος πρὸς ἐλέφαντα ὑπὲρ τῆς νομῆς ἐςι, καὶ πολλοῖς ἐλέφασιν ἐντυχεῖν ἐςι τεθνεῶσι τȣ̃τον τὸν τρόπον. Ἂν δὲ μὴ φθάσῃ ὁ ῥινόκερως δράσας τȣ̃το, ἀλλὰ ὑποτρέχων πως ὑποπεσόντος πιεσθῇ, περιβαλλόμενος τὴν προβοσκίδα καὶ κατέχει, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκει, ἐμπίπτων τοῖς κέρασι κατακόπτει ὡς πελέκυσιν. Εἰ γὰρ καὶ φορίνην ὁ ῥινόκερως ἔχει ςερεὰν, καὶ δυσδιακόντιςον, ἀλλ᾽ ἡ βία τȣ̃ ἐμπίπτοντος μάλα καρτερά.

τριπέωλον] Ita Mediceus pro τις ἴωλον. Idem deinde vulgatum 'Ρυμαῖοι τιθεμένοι correxit. Etiam hoc caput verbotenus ex *Agatharchide* excerptum est, quem vide Geogr. Min. T. I. p. 50. vel apud *Photium* p. 1362. Ex eodem *Agatharchide* repetiit rhinocerotis descriptionem *Diodorus* T. I. p. 200. atque *Artemidorus* ap. *Strabonem* XVI. p. 1120. Cf. *Oppianus* Cyneger. II. 551. *Plinius* VIII. 20. *Pausanias* IX. 21. et V. 12. taurus Aethiopicos duplici in naribus cornu nominat, sed et vulgatum ῥινόκερως nomen adjungit.

καρτερὸν αὐτȣ̃] Pronomen ex Mediceo accessit; post νηδὺν in seqq. Gronovius inserit ἣν, quod non necesse est.

ὁ δὲ ȣ̓ν] Ita cum Gronovio scripsi pro ὁ δὲ ȣ̓. Gesnerus ὁ μετὰ μακρὸν emendabat.

πολλοῖς ἐλέφασιν] Vulgo πολλοὶ ἐλέφα. Scripturam Medicei libri, quam recepimus, conjectura assecuti erant *Paw* et *Triller*.

περιβαλλόμενος] *Gesnerus* ὁ ἐλέφας addit; sed Gronovius locum ita constituit: ἀλλ᾽ ὑποτρέχων πως ὑπ᾽ ἐμπεσόντος vel ὑπ᾽ ἐλέφαντος, πιεσθῇ, ὃς περιβαλλόμενος τ. πρ. αὐτὸν κατέχει. *Paw* malebat: ὑποτρέχων ποσὶν ἐμπεσόντος vel ὑποσπεσόντος πιεσθῇ. *Diodorus* l. c. ita hanc pugnam describit: ὅταν δὲ ὁ ἐλέφας φθάσας τὴν ὑπὸ τὴν κοιλίαν ὑπόδυσιν τῇ προβοσκίδι προκαταλάβηται τὸν ῥινόκερων περιγίγνεται ῥᾳδίως τύπτων τοῖς ὀδȣ̃σι καὶ τῇ βίᾳ πλέον ἰσχύων. quibus probe expensis legendum puto h. l. πιεσθῇ, περιβαλλόμενος ὁ ἐλέφας τὴν — καὶ ἐμπίπτων. Verbum ὑποπεσόντος absolute dicitur, intellecto ἐλέφαντος. Gesnerus etiam καὶ ante ἐμπίπτων inserendum vidit; — Denique vulgatum κέρασι κατέπτει ex Mediceo correxit Gronovius. Pugnam rhinocerotis cum elephanto viri docti explosam hodie rident.

CAPUT XLV.

Ἀγριώτατον δὲ ἄρα ἦσαν τῶν ζώων οἱ τῶν Αἰθιόπων ταῦροι, καὶ καλȣ́μενοι σαρκοφάγοι· καὶ εἰσὶ μὲν τὸ μέγεθος τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι διπλασίȣς, ὤκιςοι δὲ τὸ τάχος· εἰσὶ πυῤῥότριχες, γλαυκοὶ τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς, καὶ ὑπὲρ τȣ̀ς λέοντας ȣ̔́τως. Τὰ κέρατα δὲ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κινȣ̃σιν, ὡς καὶ τὰ ὦτα· ἐν δὲ ταῖς μάχαις

ἐγείρουσιν αὐτά, καὶ ἀναστήσαντες αὐτοὺς ἰσχυρῶς εἶτα οὐ μάχονται, τὰ δὲ οὐ κλίνονται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀνεστῶτα, φύσει νὴ μὰ Δία θαυμαστῇ. Ἄτρωτοι δὲ εἰσι καὶ λόγχαις καὶ βέλει παντὶ, ὁ γάρ τοι σίδηρος οὐκ εἰσδύεται· ὁ γὰρ ταῦρος φρίξας ἐκβάλλει αὐτὸν μάτην προσπεσόντα. Ἐπιτίθεται δὲ καὶ ἵππων ἀγέλαις, καὶ ποίμναις, καὶ θηρίων ἄλλων. Οἱ τοίνυν νομεῖς ἐπαρκεῖν ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις βουλόμενοι, τάφρους αὐτοῖς κρυπτὰς ἐργάζονται βαθείας, καὶ ταύταις αὐτοὺς ἐλλοχῶσιν. Οἱ δὲ ὅταν ἐμπέσωσιν, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀποπνίγονται. Κέκριται δὲ παρὰ τοῖς Τρωγλοδύταις δικαίως ἄριστον τοῦτο τὸ ζῶον· ἔχει μὲν γὰρ λέοντος τὴν ἀλκὴν, τὴν δὲ ὠκύτητα ἵππου, ῥώμην δὲ ταύρου, σιδήρου δὲ κρεῖττόν ἐστι.

τῶν παρὰ τοῖς] Ita lego pro *τοῖς παρὰ τοῖς*. Deinde vocem ineptam *ὄντως* post *λέοντας* Gesnerus in *ὄντως* mutat.

ἐγείρουσιν αὐτὰ] Ita vulgatum *ἐπαίρουσιν* emendavi cum *Wesselingio* ad *Diodorum* T. I. p. 201. Sequens *αὐτοὺς* Gesnerus in *αὐτὰ*, Gronovius in *αὐτοῖς* mutat.

εἶτα οὐ μάχονται] Ita cum Gesnero scripsi pro *οὐ μάχονται*. Similiter supra cap. 31 erat *εἶτα οὐ θάνωσι* antequam Mediceus *εἶτα ἀποθάνωσι* suggessisset.

ἐπαρκεῖν] Vulgatum *ἀπαρκεῖν* ita emendarunt *Wesseling* ad *Diodorum* T. II. p. 601 et *Oudendorp* ad *Thomam* p. 84. Accessit deinde auctoritas libri Medicei.

ῥώμην δὲ ταύρου] Qui vulgatum *κρείττων* auctoritate Medicei correxit, debebat ex eodem libro *δὲ* post *ῥώμην* inserere. Ceterum etiam hoc caput ab *Agatharchide* ap. *Photium* p. 1363 transscriptum esse, monet etiam *Wesseling* ad *Diodorum* T. I. p. 201 ubi Agatharchidis descriptio multo integrior, verbis auctoris ipsius multis conservatis, exstat. Ex eodem auctore eandem repetiit *Artemidorus* ap. *Strabonem* XV. p. 1121. *Plinius* VIII. 21. sed *Strabo* in *Artemidoro*, et *Aelianus* in *Agatharchide* *ἡμετέρων ταύρων* reperiisse videntur; contra *Diodorus* *ἡμέρων βοῶν*, quos *Plinius* agrestes tauros vertit. *Bochart* in Hieroz. T. I. p. 251 quaerit an hi tauri sint iidem cum iis, quos *ταυρελέφαντας* dictos describit *Philostorgius* L. III. et ex eo *Nicephorus* IX. 19. et cum iis, quos Iphicrates apud *Strabonem* XVII. *Ῥίζεις* vernaculo Aethiopiae nomine appellat? Sed *Philostorgii* taurelephantem varietatem bovis vulgaris maximam Abyssiniae indigenam esse censet *Zimmermann* Zoolog. Geograph. T. I. p. 156.

CAPVT XLVI.

Λέγει ὁ Μνασέας ἐν τῇ Εὐρώπῃ Διὸς, Ἡρακλέους ἱερὸν εἶναι καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἣν ᾄδουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἥρας θυγατέρα. Οὐκοῦν ἐν τῷ τοῦ νεὼ περιβόλῳ τιθασσοὺς ὄρνιθας πολλοὺς τρέφεσθαί φησι, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι ἀλεκτρυόνας τε καὶ ἀλεκτορίδας τούσδε τοὺς ὄρνις.

Νέμονται δὲ, καὶ συναγελάζονταί σφισι κατὰ γένος, καὶ δημοσίας ἔχουσι τροφὰς, καὶ τῶν θεῶν ἀναθήματά εἰσι τῶν προειρημένων. Αἱ μὲν οὖν ἀλεκτορίδες ἐν τῷ τῆς Ἥβης νέμονται νεῷ, οἱ δὲ ἐν Ἡρακλέους οἱ τῶνδε γαμέται. Ὀχετὸς δὲ ἄρα ἀενάου τε καὶ καθαροῦ ὕδατος διαῤῥεῖ μέσος. Θῆλος μὲν οὖν οὐδὲ εἷς εἰς Ἡρακλέους πάρεισιν· οἱ δὲ ἄῤῥενες, ὅταν ἡ καιρὸς ὑποθόρνυσθαι, ὑπερπέτονται τὸν ὀχετόν· εἶτα ὁμιλήσαντες ταῖς θηλείαις ἐπανίασιν εἰς τὰ σφέτερα αὖθις περὶ τὸν θεὸν, ᾧ λατρεύουσι, καθηράμενοι τῷ διείργοντι τὰ γένη τῶν ὀρνίθων ὕδατι. Τίκτεται οὖν, οἷα εἰκὸς, πρῶτα ἐκ τῆς ὁμιλίας ᾠά· εἶτα ὅταν αὐτὰ θάλψωσι καὶ ἐκλέψωσι τοὺς νεοττοὺς αἱ μητέρες, τοὺς υἱεῖς οἱ ἄῤῥενες παρ' ἑαυτοὺς ἄγουσι καὶ ἐκτρέφουσι, αἱ δὲ ὄρνις κἀκείναις ἐστὶ τρέφειν τας θυγατέρας.

Εὐρώπῃ Διὸς] Gesnerus ἐν τοῖς Ἐρωτικοῖς legit; quae emendatio nimis violenta est, nec, qui Mnaseae ἐρωτικὰ laudet, novi. Gronovius ἐν τῆς Εὐρώπης δευτέρῳ legit. Ita vero *Athenaeus* XII. p. 530 ἐν τρίτῳ τῆς Εὐρώπης laudat Mnaseam; cum antea VII. p. 296 ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν dixisset Patrensis patria fuit. Cf. *Vossius* de Historicis gr. l. c. 21.

καὶ τοῦτο δὲ — τούσδε τοὺς ὄρνις] Haec mihi scabiosa et hiulca videntur. Prius τοῦτο melius abesset.

ἐν τῷ τῆς Ἥβης] Miror h. l. Ἥρας relictum a Gronovio, ut etiam binis locis Ἱερακλέους pro Ἡρακλέους. Post ὀχετὸς Mediceus inseruit ἄρα. Deinde vulgo legebatur ὑποθορνύμενοι — ὀχετὸν, ὁμιλήσαντες δὲ ταῖς. quae ex Mediceo suppleta et emendata sunt. In seqq. παρὰ τὸν θεὸν melius scribit *Abresch* ad *Aeschylum* III. p. 265.

εἰκὸς, πρῶτα] Copulam καὶ vulgo hic inter utramque vocem insertam omittit Mediceus.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ὅσα μὲν ὖν σπȣδὴ ἡ ἐμὴ καὶ φροντὶς, καὶ πόνος, καὶ ἐς τὸ πλεῖον μαθεῖν καὶ ἐν τοῖσδε ἡ γνώμη προχωρȣ̃σα, ἀνίχνευσέ τε καὶ ἀνεῦρε, δοκίμων δὲ ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀγώνισμα θεμένων τοῖς ἐπ' αὐτοῖς ἐμπειρίαν, καὶ δὴ λέλεκταί μοι, ὡς οἷόν τε ἦν εἰπεῖν, μὴ παραλιπόντα ἅπερ ἔγνων, μήτε βλακεύοντα, ὡς ἀλόγȣ τε καὶ ἀφώνȣ ἀγέλης ὑπεριδόντα, καὶ ἀτιμάσαντα, ἀλλὰ κἀνταῦθα ἔρως με σοφίας ὁ σύνοικός τε καὶ ὁ συμφυὴς ἐξέκαυσεν. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ ἄρα, ὅτι καὶ τῶν εἰς χρήματα ὁρώντων ὀξὺ, καὶ τεθηγμένων ἐς τιμάς τε καὶ δυνάμεις τινὲς, καὶ πᾶν τὸ φιλόδοξον, δι' αἰτίας ἕξȣσιν, εἰ τὴν ἐμαυτȣ̃ σχολὴν κατεθέμην καὶ εἰς ταῦτα· ἐξὸν καὶ ὀφρυȣ̃σθαι, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς ἐξετάζεσθαι, καὶ ἐπὶ μέγα προήκειν τȣ̃ πλȣ́τȣ. Ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἀλωπέκων, καὶ σαυρῶν, καὶ κανθάρων, καὶ ὄφεων, καὶ λεόντων, καὶ τί δρᾷ πάρδαλις, καὶ ὅπως πελαργὸς φιλόστοργον, καὶ τί ἀηδὼν εὔστομον, καὶ πῶς φιλόσοφον ἐλέφας, καὶ εἴδη ἰχθύων, καὶ γεράνων ἀποδημίας, καὶ δρακόντων φύσεις, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα ἥδε ἡ συγγραφὴ πεπονημένως ἔχει, καὶ φυλάττει, περιέρχομαι· ἀλλ' ὧ μοι φίλον σὺν τοῖσδε τοῖς πλȣσίοις ἀριθμεῖσθαι, καὶ πρὸς ἐκείνȣς ἐξετάζεσθαι. Εἰ δὲ ὧν καὶ ποιηταὶ σοφοὶ, καὶ ἄνδρες φύσεως ἰδεῖν τε ἅμα καὶ κατασκέψασθαι δεινοὶ, καὶ συγγραφεῖς ἐκ πείρας ἐς τὸ μήκιστον προελθόντες ἑαυτȣ̀ς ἠξίωσαν, τȣ́των τοι καὶ ἐμαυτὸν ἀμωσγέπως ἕνα πειρῶμαι ἀριθμεῖν καὶ ἐθέλω· δῆλον ὡς ἀμείνων ἐμαυτῷ σύμβȣλός εἰμι τῆς ἐξ ἐκείνων κρίσεως. Βȣλοίμην γὰρ ἂν μάθημα ἐν γȣ̃ν πεπαιδευμένον περιγενέσθαι μοι, ἢ τὰ ᾀδόμενα τῶν πάνυ πλȣσίων χρήματά τε ἅμα καὶ κτήματα. Καὶ ὑπὲρ μὲν τȣ́των ἱκανὰ νῦν. Οἶδα δὲ, ὅτι καὶ ἐκεῖνα ȣ̓κ ἐπαινέσȣσί τινες, εἰ μὴ καθ' ἕκαστον τῶν ζώων ἀπέκρινά μοι τὸν λόγον, μηδὲ ἰδίᾳ τὰ ἑκάστω

εἶπον ἀθρόα· ἀνέμιξα δὲ καὶ τὰ ποικίλων ποικίλα, καὶ ὑπὲρ πολλῶν διεξῆλθον· καὶ πῆ μὲν ἀπέλιπον τὸν περὶ τῶνδε λόγον τῶν ζώων, πῆ δὲ ὑπέστρεψα ὑπὲρ τῆς αὐτῶν Φύσεως ἕτερα εἴρων. Ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν, τὸ ἐμὸν ἴδιον, οὐκ εἰσι τῆς ἄλλου κρίσεώς τε καὶ βουλήσεως δοῦλος, οὐδέ Φημι δεῖν ἕπεσθαι ἑτέρῳ, ὅπη μ' ἂν ἀπάγῃ. Δεύτερον δὲ τῷ ποικίλῳ τῆς ἀναγνώσεως τὸ ἐφολκὸν θηρῶν, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὁμοίων βδελυγμίαν ἀποδιδράσκων, οἱονεὶ λειμῶνά τινα ἢ στέφανον ὡραῖον ἐκ τῆς πολυχροΐας, ὡς ἀνθοφόρων τῶν ζώων τῶν πολλῶν, ᾠήθην δεῖν τήνδε ὑφάναι τε καὶ διαπλέξαι τὴν συγγραφήν. Εἰ δὲ τοῖς θηρατικοῖς καὶ ἐν ζῷον εὑρεῖν δοκεῖ πως εὐερμία· ἀλλὰ τό γε τῶν τοσούτων οὐ τὰ ἴχνη, οὐδὲ τὰ μέλη συλλαβεῖν, ἐγώ Φημι γενναῖον, ὁπόσα δὲ ἡ Φύσις ἔδωκέ τε αὐτοῖς, καὶ ὅσων ἠξίωσεν, ἀνιχνεῦσαι. Τί πρὸς ταῦτα Κέφαλοί τε, καὶ Ἱππόλυτοι, καὶ εἴ τις ἐν ὀρείαις ἄγραις θηρία μετελθεῖν δεινὸς ἕτερος· ἢ αὖ πάλιν τῶν ὑδροθηρειῶν οἶδεν, ὡς ἢ Μητρόδωρος ὁ Βυζάντιος, ἢ Λεωνίδης ὁ τούτου παῖς, ἢ Δημόστρατος, ἢ ἄλλοι τινὲς θηραταὶ ἰχθύων οἱ δεινότατοι, πολλοὶ ναὶ μὰ Δία; Καὶ γραφικοὶ δὲ ἄνδρες, μέγα αὐτοὺς φρονεῖν ἀνέπεισεν, ἢ ἵππος γραφεὶς κάλλιστα, ὡς Ἀγλαοφῶντα· ἢ νεβρὸς, ὡς Ἀπελλῆν· ἢ τὸ πλασθὲν βοΐδιον, ὡς Μύρωνα· ἢ ἄλλο τι. Εἰ δὲ εἰς τὰ τῶν τοσούτων ἐκδεικνύοι, καὶ ὑπ' αὐγὰς ἄγοι, καὶ ἤθη, καὶ πλάσεις, καὶ σοφίαν, καὶ ἀγχίνοιαν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ σωφροσύνην, καὶ ἀνδρείαν, καὶ στοργὴν, καὶ εὐσέβειαν θηράσας· πῶς οὐκ ἤδη καὶ θαυμάσαι ἄξιος; Ἥκων δὲ ἐνταυθοῖ τοῦ λόγου καὶ πάνυ ἄχθομαι, εἰ ζώων μὲν εὐσέβειαν ἀλόγων ᾄδομεν, ἀνθρώπων δὲ εὐσέβειαν ἐλέγχομεν. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐνταῦθα ἀποδείξομεν· ἐκεῖνο δὲ προσέτι εἰπεῖν δικαιότατον, ὅπερ οὖν καὶ ἐναρχόμενος τῶνδε τῶν λόγων μνήμην ἐποιησάμην, εἰ ταῦτά εἶπον, ὅσα πάντες, ἢ οἵγε πλεῖστοι, οὔπω δίκαιον αἰτιᾶσθαι· ζῶα γὰρ αὐτὸς ἄλλα πλάσαι

ὐκ ἐδυνάμην· ὅτι δὲ ἔγνων πολλά, ἐπεδειξάμην. Ἤδη μέντοι καὶ εἶπόν τινα, ὧν ὐκ ἄλλος εἶπε διά γε τῆς πείρας τῆσδε αὐτὸς ἐλθών· φίλη δὲ ἡ ἀλήθειά μοι, τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἐνταῦθα ὐχ ἥκιστα. Ὅπως δὲ αὐτὰ εἶπον, καὶ σὺν ὅσῳ πόνῳ, τό, τε εὐγενὲς τῆς λέξεως ὁποῖον, καὶ τῆς συνθήκης τῶν τε ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων το κάλλος, ὁπόσοις ἂν μὴ χρήσωμαι πονηροῖς κριταῖς, ἐκεῖνοι εἴσονται.

σπεδὴ ἡ ἐμὴ] Ita legendum esse vidit etiam Gronovius pro vulgatis σπεδῇ τῇ ἐμῇ. Sed tamen non video, qua ratione initium hoc orationis cum verbis δοκίμων δὲ ἀνδρῶν — ἐμπειρίαν conjungi possit. Tacent hic Interpretes, et versio latina longe a textu graeco divagatur. An verba φροντὶς, πόνος, γνωμὴ pertinent ad δοκίμων δὴ aut τε ἀνδρῶν — θεμένων τὴν ἐν αὐτοῖς ἐμπειρίαν? Nil mihi melius succurrit.

ὡς οἷόν τε ἦν εἰπεῖν,] Ita Mediceus pro ὡς ὧν ὄντε ἦν. quae Gesnerus jam feliciter emendaverat. In seqq. scripsi cum Gronovio παραλιπόντα, pro περιλ. et μήτε βλασφεντα pro μή; sed idem Gronovius post βλασφεντα inserit: μήτε τὰ ζῶα, ὡς ἄλογόν τε καὶ ἄφωνον ἀγέλην et cet. Ille vero hos accusativos jungit cum sequenti ἀλλὰ κἀνταῦθα, qui mihi pendere videntur a verbis ὡς οἷόντε ἦν εἰπεῖν; quapropter punctum post εἰπεῖν sublatum in comma mutavi; si quis vero dativum restituere malit, non obnitor.

φιλόσοφον ἐλέφας] *Gesnerus* θυμόσοφον mavult; quod sane scribere debebat *Aelianus*, si castitatem orationis agnovisset. εἴδη ἰχθύων est ex Mediceo pro χύων.

ἔχει καὶ φυλάττει] Ita Mediceus. Vulgo καὶ φυλάττω καὶ περιέχομαι. Vox πεπονημένως mihi displicet, ut et multa alia hujus Epilogi. Deinde vulgo σὺν τοῖς πλεοσίοις — καὶ ἐκεῖνδε ἐξετάζεσθαι, quae liber Mediceus correxit.

φύσεως ἰδεῖν] Deesse aliquod verbum facile senties; Interpretes tamen tacent. Sic deinde ἐς τὸ μήκιστον sine definitione rei mihi displicet.

τὰ ἑκάστων εἶπον] Ita Mediceus pro ἑκάστῳ. Ex eodem deinceps vulgatum ποικίλα ποικίλως mutatum est. Denique ὅπῃ pro ὅποι ejusdem auctoritate recepit Gronovius.

ἀλλὰ τόγε τῶν τοσύτων] Ita Mediceus pro τόγε τοσύτων. Gesnerus μᾶλλον τόγε τοσύτων emendabat. Post ὄντα inserui cum *Wardo* δὲ; sensus enim hanc particulam flagitabat.

ὑδροθηρίων εἶδον] Posteriorem vocem nihil ad rem facere planum est. Cui εἰδότες non satisfecerit, meliorem afferat lectionem.

νεβρὸς, ὡς Ἀπελλῆν] Codex alter Gesneri νεκρός. inepte! Pro nomine pictoris vulgo Ἀπτίην legitur, quod Gesnerus etiam absque libro Mediceo correxerat.

ἐπιδεικνύει — ἄγει] Ita Mediceus pro ἐπιδεικνύει — ἄγει. Ex eodem verba καὶ σωφροσύνην accesserunt.

εὐσέβειαν ἐλέγχομεν] Gesnerus, qui ἀσέβειαν legit, sententiam ad universi generis humani mores depravatos atque impietatem refert; sed Aelianus indignatur in homine pietatem rideri et reprehendi, cum in brutis laudetur tantopere.

τῆσδε αὐτὸς ἐλθὼν] Articulum ὁ ante αὐτὸς vulgo interfertum omittit Mediceus, quemadmodum copulam καὶ in fine ante πονηροῖς intrusam.

EXCVRSVS I.

De rana piscatrice.

In historia ranae hujus piscatricis primo statim loco diligenter examinanda sunt, quae de corporis externa specie traduntur, et distinguendae sunt notae, quibus a natura reliquorum cartilagineorum planorum piscium separatam esse annotavit Philosophus Stagirita. Succedet narratio de vita, moribus et ingenio piscis, quem ob miram piscandi solertiam mirati sunt Veteres; et deinde collectis omnibus corporis notis et reliquis rerum argumentis docebo, quemnam hodie piscem viri docti ranam Veterum piscatricem et quam vere interpretentur. Ordinem igitur piscium, qui pro spina cartilaginem habent, σελάχη appellavit *Aristoteles*, *Plinius* latine cartilagineos interpretatus est; quos recentiores Ichthyologi plerosque depressos seu plagioplateos nominant, *Linnaeus* autem a reliquo piscium genere nescio quam bene separatos amphibiis nantibus adscripsit. In horum numero censetur etiam rana cognomine piscatrix dicta, quae tamen in multis a congenerum natura diversa abit. Ita enim *Aristoteles* H. A. II. 13. cartilaginei, inquit, omnes branchias non tectas habent. Qui quidem tectas habent, obliquas gerunt branchias. Cartilagineorum vero plani infra in supinis partibus positas habent, veluti torpedo et raja; oblongis contra ex transverso positae sunt in latere, veluti generi mustelino. Rana vero tametsi deductas in latera branchias habet, tamen non spineo intectas operimento, ut qui non cartilaginei sunt, sed cuticulari. Ubi *Gazae* versio male raiam pro rana ponit, quasi βάτος non βάτραχος in graeco legisset. Alter locus est de P. A. IV. 13. planorum, inquit, piscium quidam caudam longam et spinosam habent; incrementum enim ejus partis ad piscis latitudinem transit, ut in torpedine et pastinaca, et si qui praeterea his sunt similes cartilaginei. Horum igitur cauda spinosa et longa est. Quorundam vero carnosa quidem, sed brevis, ob eam rationem, quam in raia dixi; nihil enim refert brevis carnosaque an longa et rigidior sit. Contra vero accidit ranis; quod enim anterior ejus pars lata minus carnosa est, ideo natura, quod partibus anterioribus subtraxerat ex carne, posterioribus et caudae adjunxit. — Pisces omnes, praeter latos, veluti raiam et pastinacam, quaternas pinnas habent, binas quidem in prona corporis parte, binas vero in supina; neque est, qui plures habeat. — Qui autem binis tantummodo pinnis natant, eas habent, quae parti pronae adhaerent, nisi latitudo prohibeat, easque juxta caput positas gerunt, qui habent; quoniam eo loco longitudine carent, qua vice pinnarum moveantur. Corpus enim ejus generis piscium in caudam exporrigitur. Raiae et similes pro pinnis extrema sui corporis latitudine natant. Torpedo (*Gaza* squatinam interpretatur) et rana pinnas pronae partis (i. e. pectorales) infra gerunt, propter amplitudinem partis superioris; pinnas vero supinae partis (i. e. ventrales) juxta caput junctas habent: nihil enim latitudo impedit, quo minus moveantur; sed quatenus supra (i. e. ante pectorales, in jugulo) positae, minores sunt iis, quae pronae parti accommodatae sunt (i. e. quam

pectorales.) Quae quidem omnia (adeo obscure et male a *Gaza* versa, ut intelligi vix possent) in nullum piscem melius quadrant, nisi quem *Lophium piscatorium* hodie dicunt. Non opus esse puto singula latius exsequi superest tamen, ut illos, qui notas omnes a philosopho positas Lophio *Linnaei* accommodare velint, admoneam exemplo *Aristotelis* veteres pinnas pectorales et ventrales tanquam solas ad motum piscium necessarias, et pedum vicem gerentes, omissis reliquis, numerasse. Vidit hoc etiam post *Rondeletium L. Th. Gronovius* ad *Plinii* Libr. IX. p. 82. Branchias igitur in latere (transversas) habet rana, non spinoso tamen sed cuticulari operculo tectas· qua quidem nota philosophus eam a reliquis cartilagineis cum planis tum oblongis piscibus separat. Branchiae utrinque ternae post pinnas pectorales sitae spiraculo post ventrales aperto patent. Praeterea partu etiam a plerisque cartilagineis differre ranam, nec vivum animal, sed ova dura edere tradit *Aristoteles* pluribus locis. Primus est H. A. VI. 10. *ζωοτοκεῖ δὲ τὰ σελάχη, πρότερον ὠοτοκήσαντα ἐν αὑτοῖς, καὶ ἐκτρέφουσιν ἐν αὑτοῖς, πλὴν βατράχου*, quae *Gaza* interpretatus est: sed nec cartilaginei quidem foetus sine ovo: pariunt enim intra se ova, et augent, et excludunt praeterquam raia. Itaque in Codice suo *βάτος* pro *βάτραχος* legisse videtur; sed male, quemadmodum etiam altero loco in fine ejusdem capitis: Caeteri musteli (*γαλεοὶ*) foetus suos et emittunt et recipiunt intra seipsos, quod idem et squatinae et torpedines faciunt Et quidem jam visa est torpedo grandis, quae foetus intra se circiter octoginta haberet; sed acanthias unus ex mustelis recipere prolem spinae impedimento non potest. Neque vero pastinaca et raja ex planis recipiunt propter caudae asperitatem. Raja etiam suam non recipit prolem, tum propter capitis magnitudinem, tum aculeorum impedimento. Nam ne animal quidem una haec parit, ut dictum est. Etiam hic libri graeci rectius secundo loco ranam nominant. Eadem fere sed auctiora leguntur L. III. de Generatione c. 3. quae ex versione *Gazae* huc translata ponam: Cartilaginei pisces perfectum intra se ovum pariunt, mox animal foras edunt, uno excepto, quem ranam vocant: haec enim una foras ovum perfectum parit. Causa corporis natura est. Caput enim longe grandius reliquo corpore habet, idque aculeatum et valde asperum: quamobrem nec postea suos catulos intra se recipit, neque omnino animal parit. Capitis enim magnitudo et asperitas ut aditum sic exitum impedit. Et cum cartilagineorum ovum cute molli operiatur, (quod enim frigidiores sunt, quam aves, nequeunt partem circumdantem indurare) ovum unum ranarum solidum durumque est (*στερεὸν καὶ σκληρόν*), ut foris servetur. Caeterorum humida sunt natura et molli. Operiuntur enim intus corpore suae parentis. Ortus ex ovo idem ranis, quae extra perficiuntur, et iis, qui intus. Deinceps docet philosophus cartilagineorum ova unicolori tantum liquore repleta plerumque utero, etiam perfecta, ex funiculo umbilicali nexa adhaerere, atque inde nutrimentum ovo consumto trahere. *Aristotelis* decretum habet etiam *Plinius* IX. sect. 40. cum caeteri pisces ova pariant, genus cartilagineum solum, ut ea quae cete appellant, animal parit, excepta quam ranam vocant. Ovi naturam ex Aristotelico postremo loco descripsit *Aelianus* noster

XII. 5. sed is sententiam philosophi, uti solet facere, ita pervertit, ut de gravissimo errore lectorem admonendum putem. Philosophus simpliciter στερεὸν καὶ σιφρὸν i. e. solidum et durum ranae dixit, quae Praenestinus Sophista in φολίδας ἔχον mutavit suopte ingenio inepte, cum de squamis ovi ne somniaverit quidem *Aristoteles*. De partu ranae addo locum philosophi H. A. VI. 17. ex versione *Gazae:* Foecundissima piscium omnium halec videtur esse, cartilagineorum vero rana. Verum quod de facili pereunt, hinc fit, ut appareant paucae. Conferta enim parit ova simul juxta terram. De felle ranae obiter monet H A. II. 15. quosdam pisces vel intestinis adjunctum gerere, alios semotius a jecore, alios propius, ut ranam, elopem et reliquos. Ubi *Gaza* in graeco Codice etiam βάτος legisse videtur: interpretatur enim raiam. De rana quidem verum esse, quod a philosopho traditur, docet anatomia partium interiorum descripta primum a *Georgio Entio* ad *Charletonum* in Onomast. Anim. p. 130. instituta, deinde vero repetita et aucta ab *Emm. Koenigio* in Miscell. Academ. Natur. Curios. Decad. III A. II. p. 204. atque istinc translata in Amphitheatrum Zootomicum *Valentini* P. II. p. 134. Quod vero ova et partum ranae attinet, standum nobis interim erit fide *Aristotelis*, quem in reliqua ranae natura explananda satis fidum interpretem comperimus. Recentiorum enim neminem novi, cujus testimonio narrario philosophi aut confirmari aut refutari possit. Ovarium modo quadrifidum observavit *Koenigius*, et ductus ovarii seu cornua uteri in summo multum angustata. Nec quicquam *Aristoteles* speciatim et distincte de ovis ranae posuit, sed cum reliquorum ovis, quae intus excluduntur, comparavit. Exstitit tamen nobilissimus Anglus, *Parsons*, qui saccos duos pinnis subjectos ranae piscatricis, primum quidem a se, ut putabat, observatos prolem piscis recipere et receptam tutari putaret: quae quidem opinio, in Actis Physicis Anglicae Societatis No. 492. Artic. 7. proposita, quo magis sententiae *Aristotelicae* repugnat, eo majorem meretur attentionem. In eo quidem ranae piscatricis exemplo, quod possidet amicissimus *Blochius*, duo quidem exterius apparent sacci, sub pinnis pectoralibus spiraculo patentes, et ad caput usque pertinentes, in quibus branchias absconditas latere putabat *Blochius*. Videant, quibus piscem vivum examinare licuerit, utra opinio verior sit; fortasse enim hos ipsos saccos *Aristoteles* nomine cuticularis operculi indigitavit.

Pergo nunc ad explicandum ingenium, mores et vitam ranae piscatricis, quam ita delineavit *Aristoteles* H. A. IX. 37. Quae vulgo, inquit, de rana piscatrice cognominara et de torpedine narrantur, vera omnino certaque sunt. Rana enim his, quae gemina ante oculos ejus dependent, quorum longitudo capillos refert (μῆκος τριχῶδες), summa parte rotundata, quasi in usum escae (ἐπ' ἄκρῳ δὲ στρόγγυλον ὥσπερ προσκείμενον ἑκατέρῳ δελέατος χάριν.) Postquam igitur locis arenosis aut lutulentis obturbato solo se abscondit, sublatis illis capillaceis filamentis piscatur. Dum enim pisciculi occurrentes fila appetunt, ille paulatim fila cum pisciculis subtrahit, donec eos in os adduxerit. — Argumento vitae hujus sunt etiam, quod saepenumero in ventriculis torpedinum mugil, celerrimus omnium piscium reperitur, cum ipsa

fit tardiffima et ignaviffima. Tum etiam rana, quae caruerit praepilatis filorum illis capitibus, macilentior capitur. — Similiter fefe arena obruunt afelli et ranae et pafferes et fquatinae: cumque nullam fui corporis partem intectam reliquerint, pifcantur radiolis fui oris (ἐκβδεύεται τοῖς ἐν τῷ στόματι) quos pifcatores virgulas (ῥαβδία) vocant: quas cum pifciculi adfpexerint, adnatant, quafi ad algas, quibus vefci foliti fint. In poftrema hujus loci parte male in vulgatis libris rana nominatur, ubi *Gaza* rectius raiam habet. Sed is non tam ex fide codicis fui, fed auctoritate *Plinii*, ut puto, quam nimis faepe praetulit lectioni codicis fui, confifus raiam interpretatur. Ita vero *Plinius* IX. fect. 67. nec minor, inquit, folertia ranae, quae in mari pifcatrix vocatur. Eminentia fub oculis cornicula turbato limo exferit, affultantes pifciculos attrahens, donec tam prope accedant, ut affiliat. Simili modo fquatina et rhombus abditi pinnas exfertas movent fpecie vermiculorum, itemque quae vocantur rajae. De fide interpretationis *Plinianae* judicium lectori relinquimus: breviter enim adhuc percurrenda funt auctorum veterum loca, quae eandem narrationem ex *Ariftotele* in libros fuos derivarunt. *Antigonus* igitur Caryftius c. 52. qui totum philofophi locum tranftulit, in eo a vero deflexit, quod filamenta ranae in ipfis oculis collocavit; ait enim τοῖς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποκρεμαμένοις. Quod vero μῆκος τριχοειδὲς pro τριχῶδες legitur, vitio librarii potius quam errore fcriptoris factum effe jam olim docui in Periculo critico p. 137. Multo etiam ineptius *Plutarchus* de Solertia Animal. p. 987. radios ranae pifcatorios cum acetabulis polyporum comparatos in collo reponit: καθίησι γὰρ ὥσπερ ὁρμιὰν ἀπὸ τοῦ τραχήλου πλεκτάνην. Horum ineptias longe fuperat *Aelianus* IX. 24. qui praelongos pilos vocat, fupra oculos pofitos, in modum ciliorum, quorum extrema afperis vel potius craffis (παχὺ) globulis praepilata fint. Ranam in limo abditam hos pilos praetendere in efcam, et cum pifciculos propius acceffiffe fenferit, occultis quibusdam viis eosdem fubducere, atque ita pifciculos comprehendi. *Aelianus* igitur τὸ στρόγγυλον, rotundam illam particulam in fummo filorum additam interpretatur σφαιρίον παχὺ, globulum craffum: in quo non magnopere reprehendi poteft; fed quod fua fide fila ranae fupra oculos collocat, ciliis comparat, et vias quasdam occultas ex ingenio fuo comminifcitur, quibus filamenta paulatim fubducantur, hoc vero animadverfionem gravem meretur. Supereft locus *Ciceronis* de N. D. II. 49. ex *Ariftotele* expreffus, de quo quid fentiendum fit, ftatuere non poffum. Ranae marinae, inquit, dicuntur obruere fefe arena folere, et moveri prope aquam, ad quas quafi ad efcam pifces cum accefferunt, confici a ranis et confumi. Mutilum locum effe lectores nunc omnes mecum fatebuntur, de quo tamen Interpretes Ciceronis nihil effe fufpicatos video, praeter *Conr. Gefnerum* in Hiftor. Aquatil. p. 926. qui fententiam *Ciceronis* ita reftituere integritati conabatur, ut pro aquas legeret algas. Sed gravius mihi videtur effe vulnus, quam quod tam leni medicina fanari poffit. Quod vero paulo ante complures fcriptores, qui *Ariftotelis* locum exfcripferunt, errorum diverforum reos fecimus, ejus criminationis nunc accipe rationes. *Gillius* in rana pifcatrice in portu Sabatiorum capta vidit duos pilos in vertice

fitos, longitudine duorum pedum, qui quidem tanquam frumentorum fummi calami fpicam, ita caudam gerebant. *Brunnich* in Ichthyolog. Maffilienfi p. 7. mandibulae, inquit, fuperiori infidet radius offeus, apice lobo membranaceo, lacero, quo pifcatur, inftructus; huic radio utrinque adjacet brevis cirrhulus, poftice autem fimilis radius decumbens abfque apice membranaceo. Similis alius in dorfo medio decumbit. — Margo totius corporis lobis membranaceis innumeris undique lacerus, id quod aliquo modo in figura *Salviani* p. 139. expreffum videmus. Magnitudo valde differt; funt enim, qui duos pedes longitudine excedant. Haud recte radios hos offeos appellat *Brunnich*, cum quocunque pifci lubuerit, flecti poffint. Rectius igitur auctor Itinerarii per Italiam facti, quod adjunctum legitur Itinerario *Blainvillii* T. V. p. 145. verfionis germanicae, comparat horum radiorum materiam cum lamellis cetorum maxillis exfectis, quorum extremitas particula carnea praetexta fit. Idem etiam in rana ad litus Genuenfe magna fum tempeftate ejectâ expertus eft, radiis his tactis occlufum pifcis rictum ftatim aperiri, quafi ad paratam praedam. Praeterea pifcis ille prope fex pedes longitudine aequaffe dicitur. *Charleton* in Onom. p. 130. ranam intra faxa reconditam aperto immani rictu, pendentem ex nafi pinna cirrhum praetendere ait, quo vifo pifciculos veluti ad efcam accurrere, rictumque cavitatem alicujus faxi reputantes fubintrare. Quod de faxis atque inter ea latente rana dicit, vereor, ne commentum fit ipfius *Charletoni;* reliqui enim fcriptores omnes affirmant ranam propter corporis gravitatem fundum maris amare. In defcriptione Lophii pifcatorii, quam ad exemplum Rebeltianum ficcum concinnavit *Martini* (Berlinifche Sammlungen T. VI.) primo loco p. 86. cornicula duo nigra et acuta, feu appendices fetaceae flexiles, novem pollices ad minimum longae, atque in tergum reflexae notantur, veluti fupra oculos pofitae; altero vero p. 89. fila cartilaginea et fetacea nominantur, quorum duo priora juxta imum marginem maxillae fuperioris, tertium vero ad eandem lineam in occipite pofitum fit. Pofterioris autem loci fententiam probandam omnino effe, demonftrat ipfa Lophii Rebeltiani imago tabula aenea ibidem expreffa, ubi ante oculos intervallo non adeo parvo cornicula duo priora collocantur; quod item in exemplo Lophii majore ex mari feptentrionali allato apud amiciffimum *Blochium* Berolini obfervavi. Male igitur a fententia *Ariftotelis* difcefferunt, qui cirrhos ranae pifcatricis partim fupra oculos, partim in collo repofuerunt. Porro membranaceum illum, quem *Brunnich* dicit, extremorum cirrhorum lobum non mirum eft in exemplis pifcis exficcati non apparere, cum tefte ipfo *Ariftotele* multae capiantur ranae, quae magno fuo detrimento eum amiferant. Quodfi vero laciniae lobi iftius membranacei marinae aquae impulfu complicatae fuerint, five in pifce mari extracto humore adhuc madent, facile eft credere eas figuram rotundam effingere, quam *Ariftoteles* voce τρόγγυλον indigitavit, quamque *Aelianus* σφαιρίον interpretatus eft. Eosdem corniculorum lobos diftincte defcriptos et pictos videre licet in defcriptione Lophii alterius tradita in *Commentariis Novis Petropolitanis* Vol. XV. Praeter hunc infignem inftrumentorum pifcatoriorum apparatum, cui fimilis in

multis aliis piscium generibus forte eundem praestat usum, in exemplo piscis Rebeltiano saccum aliquem fartum satis magnum annotavit *Martini*, in quo praedae copias paulisper reconditas servari suspicabatur vir doctus, dum in fauces revocentur et comminuantur. Intelligi puto membranam illam, quam *Rondeletius* gingivarum interiore parte in maxilla inferiore, quae multum ante superiorem prominet, enatam, et in os complicatam vidit; quae quidem a maxilla separari, nisi diligenter inspicias, non videtur. Consultus ea super re *Blochius* mihi respondit, in exemplo Rebeltiano nisi membranam solutam non adesse. Ante igitur quam de usu ejus sacci suspicemur, accuratiori dissectione instituta docendum erit, quam in partem cavitas illa aperiatur. Atque his ita constitutis superest, ut breviter locum *Oppiani* expediamus, quem huc reservavimus, quod ex alieno fonte derivatus esse nobis videtur. Ille igitur Halieutic. II. v. 86. et sqq. haec de rana tradit: Piget et mollis est piscis, foedissimus aspectu. Os late diductum et apertum habet. Hic igitur in locis coenosis abditus carunculam parvam, tenuem, albam, tetrique odoris, quae inferne ab extrema maxilla erumpit, protensam frequenter motitat; ad quam cum pisciculi tanquam ad escam adnatant, tum ille sensim carunculam vibrantem in os subducit, donec pisces appropinquantes nihilque opinatos comprehenderit. Verba de caruncula haec sunt graeca: ὀλίγην ἀνὰ σάρκα τιταίνει, ἥ ῥά οἱ ἐκ γένυος νέατης ὑπένερθε πέφυκε. Margo quidem maxillae inferioris, uti et reliqui corporis, totus membranaceis lobis obsitus est et quasi fimbriatus, quos omnino verosimile est etiam insidias ranae adjuvare; verum cornicula illa, quibus in vicem hami piscatur in mari, et maxilla superiori, ut vidimus, ante oculos propendent. Quare non immerito suspicor vocem ὑπένερθε in *Oppiano* mutandam esse in καθύπερθε, i. e. supra, superne, ut poeta elegans cum philosopho gravissimo et ipsa rerum natura in concordiam redeat. Tetrum vero illum odorem carunculae seu corniculorum, quibus naribus quove artificio perceptum habuerit *Oppianus*, statuere non possum; nec tale quid referunt reliqui, quos legi, scriptores. Quare ex libro aliquo deperdito translatum esse hoc commentum ab *Oppiano* puto. Simile est, quod de veneno Lophii *Linnaeus* dubia auctoritate propagavit; carnem enim ejus comestam vomitus ciere et per deliquium animi morti hominem tradere affirmat etiam *Martini* p. 86. Maximam veneni vim felli assignat *Charleton* p. XI. *Rondeletius* simpliciter carnem ejus mollem, excrementitiam, insuavem, ferini saporis, malique succi pronunciat. Veteres contra in usum cibi recipiebant hanc ranam, ejusque ventrem inter cibos lautissimos et gulae delicias enumerant *Antiphanes* comicus et *Archestratus* apud *Athenaeum* VI. p. 286. et p. 295. Quid quod ipse *Hippocrates* in libro de internis affectionibus tabe aegrotantibus quarto mense torpedinem, squatinam, rajam, galeum, pastinacam, et ranam comedendas offert? Nomen ranae, βατράχω, a similitudine ranae nuper natae, capite tantum et cauda insignis, quam Graeci γυρῖνον appellant, piscatricis vero ἁλιέος, a piscandi solertia invenit; idque hodieque obtinet apud Neapolitanos; Burdegalenses *Pescheteau*, Monspelienses *Gallanga*, Itali plerique *Piscatore marino*, aut *Diavolo di mare*, Lusitani, auctore *Gesnero*

Xarocho, Maſſilienſes denique *Boudroy* appellant. Poſtremum nomen a *Brunnichio*, *Baudreuil* ſcriptum; ex graeco βάτραχος detortum putabat *Belonius*; contra vero *Rondeletius* a ſimilitudine ampliſſimi rictus cum marſupio, quod *boudrier* vocatur, fictum eſſe affirmat. Poſthaec igitur refutatione non egebit obſervatio *L. Th. Gronovii* ad *Plinii* IX p. 90. qui affirmat ranam marinam, quando ab *Ariſtotele* inter cartilagineos refertur piſces, eſſe ſquatinam; quando vero excipitur, aut piſcatrix vocatur, eſſe Lophium piſcatorium, qui inter branchiales et ſpinoſos ſortitur.

EXCVRSVS II.

De Callionymo.

Similem in mari piſcaturam exercet, quem Graeci eosque ſecuti ſcriptores latini ὐρανοσκόπον, caeli ſpectatorem, alii vero propter hoc ipſum, ut videtur, nomen καλλιώνομον, quaſi pulchri nominis piſcem appellant. *Plinius* 32. ſect. 24. Callionymi, inquit, fel cicatrices ſanat et carnes oculorum ſupervacuas conſumit. Nulli hoc piſcium copioſius, uti exiſtimavit Menander quoque in Comediis. Idem piſcis et uranoſcopus vocatur ab oculo, quem in capite habet. Idem eodem libro ſect 53. callionymus ſive uranoſcopus, cinaedi, ſoli piſcium lutei. De loco *Diphili* apud *Athenaeum* VIII. p. 356. dubitari poteſt; vulgati enim libri habent: ὐρανοσκόπος δὲ καὶ ὁ ἄγνος καλούμενος ἢ καὶ καλλιώνυμος βαρεῖς: quaſi de duobus diverſis piſcibus ſermo ſit; contra vero *Rondeletius* legendum putabat ὁ καὶ ἄγνος — βαρύς· ut omnia iſta nomina de uno uranoſcopo dicantur. *Xenocrates* de alimento ex Aquat. §. 9. ſimpliciter uranoſcopum, galeos, caniculas, et ſimiles inter piſces male ſanos recenſet. *Heſychius* in Gloſſario ἁμεροκοίτης, ὁ καλλιώνυμος ἰχθύς. eoque nomine ab *Oppiano* Halieutic. II. 200. ſeqq. deſcribitur piſcis marinorum omnium ſegniſſimus et voraciſſimus, cujus inexhauſtam cibi cupiditatem usque eo procedere poeta ait, quoad cibo onuſtus in terram ſe abjecerit, et quispiam alius piſcis eum humi ſtratum occiderit. Argumentum ventris inſatiabilis hoc eſſe, quod ſiquis ei capto cibum edendum objecerit, ſuam ſatietatem tamdiu ſuperare conatur, dum cibus exaggeratus in os redundet. Hunc interdiu in arena abditum dormitare, noctu vero ſurgere et praedam ventri quaerere; atque inde etiam veſpertilionem ab aliis appellari. Ex quibus verbis perſpicimus rationem nominis ἡμεροκοίτης, quod κλέπτην, latronem ex *Heſiodo* interpretatur *Heſychius*, quoniam latrones de nocte praedandi cauſa ſurgunt, interdiu quieſcunt, veſpertilionum inſtar. Igitur idem piſcis eſt, quem variis Graeci nominibus καλλιώνυμον, ὐρανοσκόπον, ἡμεροκοίτην, et νυκτερίδα vocarunt *Ariſtoteles* H. A. VIII. 13. callionymum inter piſces ſaxatiles et littoreos nominat; altero vero loco II. 15. de felle ejus haec tradit: ἔχει δὲ καὶ ὁ καλλιώνυμος ἐπὶ τῷ ἥπατι, ὅσπερ ἔχει μεγίστην τῶν ἰχθύων, ὡς κατὰ μέγεθος. Eadem ex *Ariſtotele* refert *Aelianus* XIII. 4. ſed paulo auctiora, quam in noſtris hodie libris leguntur. Hunc, inquit, Ariſtoteles ait in dextro lobo jecoris copioſum fel ſitum habere, jecur autem ipſum ad laevum latus collocatum — *Gyllius* in ſua *Aeliani* verſione jecur ad dextrum latus collocat; ſua, an codicis

fui fide, nefcio. De re ipfa poftea videbimus. Jam formam corporis et fpeciem externam propius infpiciamus, ut quemnam eorum pifcium, quos nunc cognitos habemus, intelligendum effe putemus, argumentis certis et claris doceamus. *Oppianus* igitur unus fcriptorum veterum pifcis formam ita depingit: τῦ δ' ἤδη κεφαλῆς μὲν ἄνω τέτραπται ὕπερθεν ὄμματα, καὶ σόμα λαβρὸν ἐν ὀφθαλμοῖσι μέσοισι. i. e. hic oculos in capite fummo furfum verfos habet, os vero immodicum inter medios oculos pofitum. Quibus ex indiciis *Belonius* et *Rondeletius* conjectura, ut puto, certiffima collegerunt uranofcopum effe eundem pifcem, quem Veneti *Boca in capo* (os in capite) hodie appellant, *Linnaeus* vero uranofcopum fcabrum. Is enim magno, afpero et reliquo corpore latiore capite ranae pifcatrici quodammodo fimilis, os non ut reliqui pifces ante caput fed fupra habet, magnum et patens, cujus quafi operculum eft maxilla inferior, furfum valde attracta, ut inter oculos juncta effe videatur. Oculi ipfi fupra caput pofiti recta coelum intuentur. Nam dracunculus, rana pifcatrix, raja, paftinaca, rhombus, pafferes, bugloffi, fepia, polypus, oculos quidem et ipfi habent fupra caput pofitos, fed pupillae latera fpectant, non furfum ad coelum. Recte igitur uranofcopus dictus eft, quem *Galenus* de Ufu Part. III. 3. etiam invitum coelum femper fufpicere ait, ne fcilicet quisquam nimis ambitiofus fibi perfuadeat, ideo hominem erectum incedere, ut coelum afpicere poffit. Eadem de caufa ad uranofcopum refert *Gefnerus* gloffam *Hefychii* ἀνωδόρκας. βέλκχος ὁ ἰχθὺς ὑπὸ Θηβαίων. Sed diverfus effe videtur βέλκχος feu βέλγκος, quem alibi idem *Hefychius* inter cetaceos pifces refert, ex eorum tamen numero, quos paulo antea propter verticalem oculorum in capite fitum una nominavimus. Hepar uranofcopi, tefte *Belonio*, pallidum, ftomacho incumbit, ejusque major pars finiftrum occupat latus. Veficula fellis in formam lacrimae rotundae fub dextro hepatis lobo confpicitur, nucis avellanae magnitudine, humoremque continet oleofum. *Rondeletius* vero hepar candidum ab ejusque parte exteriore pendentem fellis veficulam admodum magnam, pro ratione corporis, felle oleum colore et confiftentia referente plenam defcribit: quae quidem omnia fidem *Ariftotelis* apud *Aelianum* non modo non infringunt, fed etiam confirmant. Reliquorum internorum vifcerum atque inteftinorum defcriptionem non fatis accurate inftitutam nec diftincte explicatam exhibent *Belonius* et *Rondeletius*, ut adeo voracitas pifcis exinde argui fatis tuto non poffit. Noctu enim veluti latronem in mari graffari tradit *Oppianus*, quod faciunt etiam plerique pifces rapaces. Interdiu eum latere idem narrat, et reftatur praeterea nomen ψαμμοδύτης, i. e. in arena latens, quod *Hefychius* fervatum prodidit, et vefpertilionis, quod *Linnaeus* nefcio quo jure Lophio Americano tribuit. Sed de nocturnis uranofcopi latrociniis cum propter magnam ejus fegnitiem, tum inprimis propter artificium, quo ventri fuo praedam quaerit, a *Rondeletio* primo obfervatum et defcriptum, dubito. Oritur ex oris ea parte, quae inter linguam et maxillam inferiorem intercedit, membrana initio latiufcula, fenfim in carnofam rotundamque apophyfin definens, extra os propendens, qua pifciculos in luto abditus eodem pro rana pifcatrix modo allicit allectosque devorat. Eandem

quoties lubet retrahit et exserit, veluti serpens linguam. Accedit huc testimonium *Brunnichii* in Ichthyologia Massiliensi p. 19. Maxillae, inquit, inferioris labio intus adhaeret membrana producta in filamentum angustum tenue, longitudine pollicem superans, quo forsan in mari piscatur. Quod vero ibidem vir doctissimus haec ab auctoribus historiae piscium non esse observata addit, in eo quidem erroris eum facile convincet allatus a nobis *Rondeletii* locus. Post *Brunnichium* hanc ipsam membranam cum pluribus brevioribus cirrhis per omnem inferioris maxillae marginem dispersis annotavit *Ant. Gouan* in Histor. Piscium p. 148. Atque equidem ex hac gemina piscandi solertia factum inprimis puto, ut hodie Graeci Constantinopolitani uranoscopum *βάτραχον*, ranam, Smyrnenses vero *βῦφον* vel *λύχνον* bufonem vel lucernam, appellent, ut testatur *Forskaol* in Descript. Animal. p. XIV. Fere est, ut verear, ne hac nominum perturbatione, quam antiquam reor, *Oppianus* etiam in eum errorem inductus fuerit, ut in rana piscatrice seu Lophio piscatorio *Linnaei* radium inferioris maxillae solum commemoraret. Quod vero uranoscopus etiam *λύχνος*, lucerna, audit, ejus quidem nominis rationem non video. Ita tamen etiam Itali quidam *lucerna di petre* eum vocant, teste *Gesnero*. An fortasse in tenebris lucet? Genuenses *un prete* i. e. sacerdotem, dicunt, quod coelum suspicit, ut solent, qui preces ad Deum fundunt; quos imitantur incolae littoris Normanniae et Britanniae Gallicae, quorum illi *Prêtres*, hi vero *Prêtras* vocant, referente *Du-Hamel* de Piscatu T. XI. p. 245. qui praeterea aliud ejusdem piscis nomen vernaculum *Crados* vel *Grados* annotavit. Romani *Missoris* communi nomine uranoscopum et cottum gobionem appellant, propter magnam formae similitudinem, quae etiam clarissimum *Pallas* permovit, ut generi Callionymorum, quo recte una cum *Ant. Gouan* et *L. Th. Gronovio* uranoscopum comprehendit, statim genus cottorum veluti maxime cognatum subjungeret. Massilienses, teste *Belonio*, *Rascassa bianca*, quasi album scorpionem, dicunt; *Brunnichius* in Ichth. Mass. p. 19. Rasquasso blanco, ut etiam nomen scorpaenae Porci Massiliense p. 32. male scriptum habet, vulgare vero et obscoenum *Tapecon* vel *Raspecon* jam exolevisse refert.

EXCVRSVS III.

De acu marina seu βελόνῃ.

Omne Syngnathorum genus appellatione acus marinae complecti videtur *Aristoteles*, qui quae singularia in hoc piscium genere observaverat, in unum hoc nomen contulit. Igitur in Hist. Anim. VI. 15. piscis, inquit, quem quidam acum (*βελόνην*) appellant, cum pariendi tempus appropinquat, disrumpitur, atque ita ova foras emittit. Habet enim hic piscis quandam sub ventre imo (*ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ τὸ ἦτρον*) rimam seu fissuram (*διάφυσιν*) veluti caeciliae serpentes (*τυφλῖναι ὄφεις*). A partu autem vivit, et vulnus coalescit Postrema verba in graeco texto corrupta sunt hodie, ita enim vulgo legitur: *καὶ συμφύεται πάλιν ταῦτα*. Restitui igitur veterem lectionem ex *Plinio* IX. sect. 76. qui locum *Aristotelis* ita transtulit: Acus sive belone unus piscium dehiscente

propter multitudinem ovorum utero parit. A partu coalescit vulnus, quod et in caecis serpentibus tradunt. Ex quo loco clarum est, olim in Aristotele lectum fuisse *συμφύεται πάλιν τὸ τραῦμα.* De multitudine ovorum *Plinius* ipse incuria sua falsus ne lectorem etiam fallere possit, impedit locus, quem respexit, *Aristotelis* alter VI. 17. sero etiam, inquit, parit, quae acus (*βελόνη*) vocatur. Plurimae earum, antequam pariant, non tam multitudine ovorum quam magnitudine disrumpuntur; et modo phalangiorum proles parentem offusa circumdat; parit enim intra se, et si quis tetigerit, aufugiunt. Iterum in verbis graecis aliquid turbatum esse patet; post illa enim verba: *καὶ ὥσπερ τὰ φαλάγγια δὲ περικέχυνται καὶ περὶ τὴν βελόνην·* desideratur vox *νεοττοὶ* vel simile aliquod vocabulum. De magnitudine ovorum idem repetit de Generat. III. 4. Partu acus hiemem definit H. A. V. 11. et de partibus interioribus obiter monet II. 15. acum fel ad jecur situm habere. Denique inter pisces gregales sphyraenam et alios cum acu collocat H. A. IX. 2. Praeterquam in his locis, nullibi acus seu belones mentionem fieri ab *Aristotele* memini; sed in libris *Ζωϊκῶν* deperditis eundem piscem alio nomine, quo tamen acus similiter significatur, *ῥαφίδα* appellatum in numero edentulorum posuisse *Aristotelem* testatur *Athenaeus* VII. p. 305. et 319. Quo quidem argumento claro et illustri, praeter mirificam uteri structuram, plane vincit *Rondeletius* intelligi ab *Aristotele* eum piscem, quem novo Syngnathi belones nomine appellatum in Systemate suo collocavit *Linnaeus.* Illi enim non modo nulli sunt dentes, sed ne ulla quidem oris scissura, sed foramen modo veluti in extrema tuba (a cujus similitudine Galli piscem hunc *Trompête* vocant) tam exiguum et parvum, ut tum propter ejus parvitatem tum propter rostri longitudinem angustiamque ne minimus quidem piscis ab eo hauriri possit, sed hac veluti per fistulam ex aqua alimentum trahit. Ventris autem rimam *Rondeletius* oculatus testis ita describit. Anus, inquit, in medio fere corpore; a quo rima oblonga progreditur, in qua ova reponi certissimum est. Equidem cum · um hiemis initio cultello dissecarem, in rima ova permulta reperi. Proximo anno cum non procul ab Aquis mortuis locus in mari turri inaedificandae destinatus evacueretur, illicque maris purgamenta diligentius perlustrarem, duas acus reperi coloris diversi: erat enim altera viridis, altera pulla, in quibus cum rimam illam inspicerem, ova vidi in ea exclusa, multosque foetus jam perfectos, quorum alii majores erant et movebantur, partesque omnes perfectas habebant; alii minores: alii tam exigui et tenues, ut oculi duntaxat et rostrum cerneretur. Inter recentiores Physiologos primus *Brunnich* in Ichthyol. Mass. p. 9. no. 18. paulo distinctius partes genitales hujus generis in exemplo Syngnathi pelagici *Linn.* descripsit his verbis: Femina portat ova sua intra membranam corpori subtus inde ab orificio ani usque ad tertiam partem caudae adnatam. Est igitur membrana illa extus abdomini et caudae adnexa; sed de ea verba *Aristotelis* *ἔχει γάρ τινα ἔσω ὁ ἰχθὺς ὕπτος διάφυσιν ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ τὸ ἦτρον.* nulla ratione interpretari licet, cum ille rimam seu *διάφυσιν* internam esse definiat. Nec magis loci obscuritatem illustrant, quae tradit *L. Th. Gronov* ad *Plinii* IX. p. 150. omnes, inquit, Syngnathi species, inter quas et belo-

ne fortitur, tempore partus abdomen aperiunt, tanquam per diclidem seu biforem, ut facilior ovis sit exitus; quae valvulae peracto partu recluduntur et coalescunt. Nimis etiam brevis est in descriptione Syngnathi pelagici *Hasselquist* in Itiner. Palaest. p. 446. qui infra anum canalem et ab utraque ejus parte latera abdominis reflexilia vidit in uno, sed non in altero piscis exemplo. Post trium digitorum spatium supra caudam iterum latera connascuntur. Videtur igitur Philosophus non rimam aliquam, ut interpretantur, auctore *Gaza*, *Rondeletius* et *Gesnerus*, sed potius partem aliquam seu membranam interstratam et mediam inter intestina et externam abdominis superficiem dicere: qua quidem in opinione magis etiam confirmat me descriptio harum partium a diligentissimo Gallo, *Ant. Gouan* in Histor. Piscium p. 288 tradita. Hic enim testatur partem inferiorem caudae versus anum in feminis Syngnathorum gravidis in duas laminas planas et parallelas secundum longitudinem dehiscere et aperiri, quas inter et caudam ova inclusa jaceant. Quaerit deinde an fortasse in eo loco ova excludantur? Quam quidem ejus dubitationem tollere poterat locus *Aristotelis*, quem tamen plane ignorasse videtur, et testimonium *Rondeletii*. Quod si quis his testibus non contentus graviorem etiam auctorem desiderat, is audiat nunc clarissimum naturae vatem, *Pallas*, qui in Spicileg. Zoolog. Fascicul. VIII. p. 33 de fistularia paradoxa maris Amboinensis, in qua natura parens levi saltu a fistulariae genere ad Hippocampum et Syngnathos *Linnaei* transiit, ita differit, ut *Aristotelis* fidem plane confirmet. Is enim testatur Syngnathum pelagicum saepe conspici, cum densam ovorum seriem ventre exclusam dehiscente, dum proles ovis exclusa maturuerit, corpori affixam gerit. Rationem fabricae singularis et mirandae repetit *Rondeletius* a duritie corticis, quo piscis integitur; quo fit ut venter distendi nequeat. Idem etiam evenire monet in crustaceis quibusdam animalibus, veluti in locustis, squillis, cancris, et oniscis, quae quidem ova sua racematim compacta in appendicibus caudae servant et fovent, donec excludantur. Quo quidem in ratiocinio majorem veri similitudinem video, quam in iis, quae *Aelianus*, *Aristotelis* simia, IX. 60 atque iterum XV. 16 de tenuitate corporis et angustiis uteri commentus est. Posteriore autem loco etiam adeo ingenio suo indulget, ut viperae fabulosum partum cum partu acus comparet, quod fecisse etiam *Plutarchum* video de Garrulitate p. 508. Videtur tamen vestigium aliquod veri latere in ea comparatione; vipera enim ex decreto Veterum, sola serpentum vivum animal parit, quod etiam experimentis recentiorum confirmatum est. Verum causa non erat, cur *Aristotelis* τυφλίνην viperam officinalem, quae Coluber Praester audit *Linnaeo*, interpretaretur *L. Th. Gronovius* ad *Plinii* IX. p. 181. Constat enim hodie satis, caeciliam etiam vulgarem, quae anguis fragilis a *Linnaeo* dicitur, foetus edere vivos, quos in ovario praeter alios vidit et descripsit nuper *Van Lier* Verhandeling over de Slangen en Adders Amstelod. 1781. Verum omnem hanc seu caeciliae seu viperae institutam ab antiquis comparationem cum acu marina in dubio relinquere cogimur, donec accuratam acus anatomen instituere et exsequi contigerit homini nec mediterraneo, nec rerum naturae

plane ignato. Tum demum ſperamus etiam fore, ut dubitatio Cel. *Pallas* de ſexu acus marinae aut plane evaneſcat, aut novis rationibus confirmetur. Is enim omnem acus marinae prolem haud ita pridem ovis excluſam, et ipſam ovis gravidam offendit, nec in multis matribus vel unum marem reperit. Praeter acum marinam novimus hodie Silurum aſcitam, qui eadem plane ratione diſrupto ventre ova edit atque abdomini inhaerentia excludit. Vide amiciſſimi *Blochii* Naturgeſchichte der Fiſche T. I. p. 249. Tabul. XXXV.

Ultimo loco monendum eſt, eodem *βελόνης* et *ῥαφίδος* nomine ſcriptores graecos, ſed, ut puto, *Ariſtotele* fere recentiores, appellaſſe piſcem plane natura ſua diverſam, ſed roſtri figura aliquantum acui marinae ſimilem, quem *Linnaeus* eſocem belonem nominavit. De eo loca veterum ſcriptorum collecta poſui et explicavi in *Speciminibus Ichthyologiae Veterum* hic Francofurti 1782 editis, et doctiſſimo *Blochio* inſcriptis, quae conferre licebit, cui volupe eſt, Veterum de eo piſce ſententias cognoſcere cum recentiorum experimentis comparatas.

De Syngnatho Aco Linnaei haec addi poſſunt verba clariſſimi Ichthyotomi *Vicq-d-Azyr* in Mémoires préſentés à l'Academ. T. VII. p. 244. Nous avons trouvé dans cette eſpèce un petit boyau alongé plein de fluide et placé entre ſes cordons ſexuels; quand on comprimoit cette veſſie, le fluide ſortoit par l'anus, et l'on ne peut douter que ce ne fût de l'urine d'autant plus que cet organe étoit placé dans le voiſinage des reins. Nous ajoutons que ce poiſſon eſt vivipare et que ſes petits ſe rangent et ſe placent les uns ſur les autres derriere l'anus entre deux feuillets qui bordent la partie poſterieure du corps juſqu'à l'extremité de la queue.

ADDENDA
IN NOTIS AD AELIANVM.

Ad Lib. I. Cap. 16. et 17.

Squalos genituram alios per genitalium aperturam, alios ore recipere constans veterum auctorum traditio est; quam confirmat *Rondeletius* exemplo vulpis marinae, seu squali Alopeciae, in cujus ventriculo vivos atque illaesos catulos reperisse testatur. *Watson* vero in Philosoph. Transactions Vol. 68. P. II. p. 790 Squalum glaucum, quando caput eius reclinatur, ore amplum saccum album emittere ait, quem illum esse putat, in quem *Aelianus* recondi foetus existimavit. Colubrum Berum seu Viperam quoque terrefactos pullos alvo recipere tradit *Brown* Pseudodox. Epidemic. p. 625. vers. germ. atque ex eo *Pennant* British Zoology III. p. 19. Pullos Crotali serpentis dissecta alvo statim in fauces parentis fugere vidit *Carver* Itinerar. Americ. Septentr. p. 398 vers. germ.

Ad I, 21. De materia telae aranearum ejusque receptaculis eorumque structura egregie tradit *Réaumur* Mémoires de l'Acad. de P. 1713. p. 213.

Ad I, 36. coll. cum IX, 17. Halcyon nostrarum terrarum ipso mense Iunio in fossis paludum etiam exsiccatis, ad marginem riparum in terra excavata parit, more hirundinum ripariarum. Sed haec alibi accuratius exsequar.

Ad II, 6. *H. Valesius* Emendat. loco a me laudato, cum librum ipsum inspicere non licebat, emendat Ἰήτῃ — ἐν τῇ Ἰῳ. Alibi tamen ipsum Aelianum IV, 15 Jasum insulam nominare monet.

Ad II, 9. Cel. *Pallas* Novae Quadrup. Species p. 195 Simili, inquit, appetitu cervi serpentibus vesci dicuntur, quae non de nihilo fama est; sed aeque pro medicamento hoc iis esse crediderim, ut ovibus sunt araneae vel phalangia, quae avidissime hoc pecus conquirit.

Ad II, 12. De cavernis leporis sub cauda postea diligenter inquisivi, ut quid veri subsit fabulae investigarem. Primum igitur a *Linnaeo* reperi cavitatem utrimque e regione pubis commemorari in System. Nat. et in Fauna Suecica p. 10 sub cauda, inquit, utrimque sinus magnitudine pomi cum glandula pisiformi mobili. Nec clarius tradit de his cavernis *Erxleben*. Contra in anatomia leporis a *Segero* instituta atque inserta Amphith. Zootom. *Valentini* P. I. p. 143 reperio hanc animadversionem: E regione penis in externa parte cutis pilosae foramen conspicitur vulvam aemulans, quod adeo obtorto ductu, ut sine sectione stilo minime investigari posset, in prostatas tandem desinebat; et quandoquidem in binis his leporibus masculis tale foramen deprehendi, merito suspicor in aliis quoque masculis simile apparere. Unde forsan vulgus ansam arripuit, ut lepores hermaphroditis annumeraret. Ubi vides de uno tantum foramine memorari, cujus situm *Segerus* non satis accurate descripsit. Easdem cavernas nominat *Redi* degli animali viventi p. 121. Postquam igitur vidi in his virorum doctorum annotationibus parum praesidii esse ad expli-

candam Veterum fabulam, statim ipse me ad dissecandum leporem masculum accinxi, quem amicitia venatoris cognati mihi integrum subministravit. In hoc igitur praeter orificium ani et penis satis propinque utrumque situm statim ad utrumque caudae latus in regione iliaca sinus duos magnos depiles, materia flava, tenaci et male olenti hinc inde adspersos conspexi, quibus tecti testiculi oblongi latebant. Ad latus horum sinuum versus penem utrimque cavernulae cutaneae multo minores visuntur eadem repletae materia flavescente. Hae perviae catheteri immisso viam concedebant usque ad vesiculas seminales juxta vesicae urinariae collum sitas, et ubique cum partibus vicinis hydatidibus oppletas. Ante has cavernulas in latere interno versus ipsum penem protuberabant glandulae duae satis amplae, in medio perforatae, quae materiam illam olentem sudare videbantur, atque emittere in cavernulas adsitas. In utraque certe glandula vidi propendentes illuc parvulo orificio materiae tenacis particulas. Infra has majores glandulas versus radicem penis offendi duas minores glandulas in ipsa via, quae a cavernulis utrinque ad vesiculas seminales ducit. An materia flavescens hinc etiam exsudet, nescio; verumtamen totus cavernulae meatus huc usque ea repletus erat. Certior igitur factus de numero et situ cavernarum seu sinuum sub cauda leporis, haesi tamen in ratione aetatis inde ducenda, donec in clarissimi *Daubentoni* anatomiam leporis Vol. III. P. II. p. 154. vers. germ. incidi, ubi partes genitales leporis utrasque accurate descriptas et designatas reperiebam, unde vel ignarissimus quisque situm cavernarum, quas antea descripsi, clare animo informare atque intelligere potest. Sed is cavernularum glandulis adsitarum materiam commemorans nullibi tamen de exitu in vesiculas seminales meminit. Cavitatem majorem, feminae et mari communem, scroti nomine in mari insignit, sed eam in adultis demum leporibus apparere, postquam testiculi ex abdomine descenderunt, asserit experientia edoctus. In femina leporis Tolai eandem partium harum structuram annotavit Cel. *Pallas* Novae Quadrup. Species p. 22. Huc igitur primum observationis ab Aeliano traditae auctorem, sive is *Archelaus* seu quis alius fuerit, respexisse puto; sed seriores scriptores narrationem parum sibi perspectam alienis fabulis depravarunt, et plures cavernas finxerunt ad naturam muliebrem vel ad excrementorum exitum pertinentes. Etiam hoc exemplo, quemadmodum etiam altero de sinubus inter cornua rupicaprarum in pulmones perviis, constare potest, *Archelai* fabulas non plane abjiciendas sed penitius inspiciendas esse, ut veritas velo emergat tecta.

Ad II, 54. Scarum interpretatur *Rondeletius* eum, qui *Linnaeo* Labrus Scarus audit, et quod de ruminatione Veteres tradiderint, verum esse asseverat; hinc idem repetit *Linnaeus*. Cum ventriculum parvum cum quatuor vel quinque appendicibus habeat, teste *Rondeletio*, quomodo ruminare possit, non intelligo, nec lubet ratione uti eadem cum *Hermanno* in Commentar. Tabul. Affinit. p. 346. quae temeraria opinione nititur.

Ad III, 35. Perdices Atticae κακκαβίζουσι, altera τιττυβίζουσι. Ita *Theophrastus*. Contra *Aristoteles* τρίζουσι de posterioribus simpliciter, quod *Antigonus* c. 6 ἰσχνοφώνους interpretatur. Perdices

graecas arboribus insidentes cantillare ex vulgari traditione refert *Chandler* in Itinerar. Graeciae p. 251. vers. germ. Apud *Aristophanem* in Lysistrata 761 est γλαυκῶν κακκαβιζουσῶν. Sed legendum esse κικκαβιζουσῶν facile persuadebit locus in Avibus v. 261 ubi ulula κικκαβαῦ clamat. Miror hoc doctissimum *Brunckium* latuisse, qui recte tamen in versione *tutubantium* pro *cacabantium* reponendum esse monuit, et comparavit vocem noctuae *tutu* ap. *Plautum* Men. IV, 2. 90. Ulula etiam ipsa κικκάβα audiebat, apud *Hesychium* est κίκυβος. Scripserant et pronunciaverant alii κίκυμος et κικυμίς, teste Schol. ad Aves l. c. unde κικυμάττειν apud *Hesychium* est δυςβλεπτεῖν. A κίκυβος factum est κουκουβάια recentiorum graecorum apud *Cangium* in Gloss. Graeco h. v. et *Chandlerum* Itinerar. Asiac. p. 161.

Ad IV, 31. Quae ex *Campero* laudavi, confirmantur maxima ex parte testimonio *Zimmermanni* in Descriptione anatom. elephanti embryonis Erlangae 1783 edita. Addam h. l. quae vel ad hunc locum vel alia Aeliani capita illustranda faciunt. Linguam parvam et remotam, digitos plantarum quinos, palmarum quaternos vidit *Zimmermann*; pullum ore sugere, testis luculentus Dn. *De Bles* apud eundem confirmat, ad vigesimum usque annum increscere, feminam vero novem utero menses gestare tradit, ex quo argumento magnitudinem pulli computat *Zimmermann*. Matres elephantos pullos suos atque alienos promiscue ad ubera admittunt; mares oestro Veneris incalescentes ferociunt, auctore eodem Dn. *De Bles*. Artem, qua arbores vel evertunt, vel prostratas transferunt, paullo aliter narrat, quam *Aelianus*, V, 55. Cum migrant, mares antecedunt; primi flumen tranant, atque explorata ripa adversa reliquos buccino vocant. Tum vero reliquorum pars aquam ingressa ad rectam incedit lineam, et acceptam a turba in littore relicta sobolem per manus quasi vicissim traditam promuscide transfert. Denique extrema acies agmen claudit. *Aelianus* VII, 15 pullos dentibus matrum transportari tradit.

De cibo, somno et morbis elephanti comparanda sunt cum narratione Aeliani, quae testes oculares tradunt in Histoire de l'Académie des Sciences de P. 1754. p. 66 seqq.

Ad IV, 43. Quod χύτροι a Lenaeis distinguuntur et h. l. et apud *Athenaeum* IV, p. 130. probabilis est ratio *Ruhnkenii* in Auctario Emend. ad *Hesychii* vocem Διονύσια, Lenaea, ut tanquam genus tres complectebantur formas πιθοίγια, χόας, χύτρους, ita quartam habuisse formam, quae per excellentiam Lenaea diceretur; vel πιθοίγια, quia prima ejus festi die celebrabantur, eximie Lenaea dicta fuisse. Consilium *Aeliani* fuit, non ut accurate recenseret Liberalia, sed ut celebrata quaedam festorum nomina poneret. Igitur ut Lenaea sunt forma Dionysiorum quid impedit, quo minus Chytri sint forma Lenaeorum. Nam nec Gephyrismi ad Liberalia pertinent, nec peculiare festum, sed pars Mysteriorum fuerunt, licet hoc loco absolute ponantur. Vide *Corsini* Fast. Attic. T. II. p. 319. Haec V. D. in Biblioth. Critic. Amstelod. Vol. II. P. III. p. 57.

Ad IV, 46. Gaudeo me a scopo non aberrasse conjiciendo. Coccum enim illum intelligi persuasum mihi nunc habeo, qui gummi laccum in Indiae arboribus gignit. Nuperrime *J. Kerr*

coccum hunc Indicum descripsit et pinxit in Philosophical Transactions Vol. 71. Part. II. No. 24. Insectum novellum gummosum succum ramis arborum, in quibus habitat, agglutinat in cellarum formam. Una illarum arborum, in quibus habitant, ipsa gummi rubrum exsudat, *Plaso* apud *Rheede* dicta; quae forte nomine arboris electrophorae intelligitur. De usu gummi laccae ad picturam, tincturam, et muliebrem mundum plura ibidem traduntur. Ipsum tamen librum nondum videre mihi contigit.

Ad V, 27. Oves in Ponto absinthii, aliarumque plantarum salsarum pastu pinguescere confirmat hoc *Aeliani* loco laudato *Pallas* Spicileg. Zoolog. XI. p. 66.

Ad V, 31. Serpentes mares binis testiculis et duplici membro genitali in apice spinoso instructos esse testatur *Redi* degli animali viventi p. 8 - 9. et *Morgagni* Adversar. Anatom. IV. p. 7.

Ad V, 44. Sepiae et polypi dentes recurvos accipitris rostrum simulantes praeter *Bellonium* et *Rondeletium* optime una cum lingua denticulata descripserunt et pinxerunt *Swammerdam* in Bibliis Naturae p. 346. et *Needham* l. c. et germanice versus in Berlinische Sammlungen VII. p. 342. Dentes seu rostrum intra tunicam labialem et plicatilem retrahi possunt, atque ita reconditi latent. Verum dentibus his accipitrinis vix homini nocere videtur Sepiae Linnaeanum genus; contra polypum acetabulorum valido suctu adhaerere natantibus, hominesque complexu pedum impedire exemplo Aegyptiorum edoctus tradit *Forskaol* in Descript. Animal. p. 106. Historia polypi cirris suis aquilam implicatam in mare detrahentis apud *Aelianum* VII. 11 exstat, antiquioris etiam poetae, *Antipatri*, epigrammate celebrata, in *Analectis Poet. Graec. Brunckianis* T. II. p. 120. no. 44. Pro ruta, qua injecta polypi immobiles manent, auctore *Aeliano* I, 37 *Aristoteles* conyzam nominat, H. A. IV. 8 eaque admota polypum saxis adhaerentem statim suctum remittere tradit. *Plinius* X. sect. 90. cunilam nominat; *Simocattus* denique polypum aqua dulci perfusum facile a petris solvi auctor est. Nautilum, cujus artificium in remigando descripsit *Aelianus* IX. 34. recte *Aristoteles* genere cum polypis conjunxit, *Linnaeus* contra pessime toto ordine a Sepiis sejunxit. Similiter enim Limaces nudi et cochleae testaceae uno eodemque genere naturali continentur. Polypus nautilus, sive Argonauta *Linnaei* Argo, testae suae nuspiam conjunctus adhaeret; quamobrem *Linnaeus* domum alienam nautilum hunc more cancrorum parasitorum, intrare suspicatus est. Nec abludit exemplum Aphroditae in testa habitantis ab *Olaffen* Itinerarii Islandici T. II. p. 212. traditum. Polypo bolitaenae seu osmylo a *Linnaeo* praetermisso nautilus figura corporis proxime accedit, et unico acetabulorum ordine, optime pictus a *Rondeletio*, deinde a *Rumphio* in Museo Amboinensi p. 63 - 67. qui remigandi artificium descripsit, ita, ut veterum de eo narratio egregie confirmetur. *Rumphii* figuram obscuratam transtulit *Martini* in Museum Conchyliologicum Vol. I. p. 215 et 221. Altera polypi testacei species, quam *Aristoteles* testae annexum haerere tradit, est Nautilus Pompilius *Linnaei*. Hunc a reliquis polypis forma corporis aliquantum differre et magis cum cochleis convenire arguit ipse *Aristoteles*; eundem rudi satis figura expressit *Rumphius* l. c. Tabula XVII. fig. B, quam

transtulit *Martini* l. c. p. 222. atque ita descripsit, ut appareat eum pedibus complurimis frondosis, absque acetabulis, magis cum Medusa frondosa *Pallasii* convenire. Ceterum eodem plane modo quo nautilus remigat cum testa sua. Tertia species, Argonauta Arcticus, a *Fabricio* descripta in Fauna Groenl. p. 387. testa cum nautilo, corporis vero forma cum Pompilio *Linnaei* magis convenit, et genus polypi pededentim ad Clionem traducere videtur. Denique quod *Aelianus* aliquo loco tradit: Πόντος πολύπω ἄγονός ἐστι; idem ad raritatem mollufcorum generatim restringit L. XVII, 10 praeeunte *Aristotele* VIII, 28. Priori sententiae assentitur *Oppianus*; *Aristoteles* alio loco, IX, 37. Euripum, *Theophrastus* Hellespontum, polyporum progenie carere tradunt. *Theophylactus* Simoc. Quaest. Physic. c. 9. Pontum polypum non intrare ait propter aquarum dulcedinem et frigiditatem. Contra vero *Fischer* in Actorum Natur. Curios. Vol. IX. p. 335. polypos frequentes in littoribus Ponti Euxini occidentalibus reperiri affirmat. Plura olim in Historia naturali Sepiarum.

Dentes sepiae et polypi latentes uspiam accurate descriptos legere non memini; sed stomachum cum oesophago, rostro et reliquis intestinis depinxit *Redi* degli animali viventi negli animali viventi T. XXIII. Ibi apparent maxillae similes maxillis larvarum scarabaeorum. Sepiae (Calamar) dentes rostro inclusos descripsit *Needham* Nouvelles Decouvertes faites avec le microscope Cap. I. sed librum ipsum non potui inspicere.

Ad V, 47. In Salamandra aquatica fere omnia membra abscisa renovari, atque ipsos oculos effossos renasci expertus testatur Cel. *Bonnet* Oeuvres Vol. IV. Part. I.

Ad V, 53. Hippopotamum *Aristotelis* bisulcum, rostro resimo, dentibus leviter exsertis, et juba equina praeditum, magnitudine denique asini, hodie ignorari recte docet Cel. *Herrmann* l. c. p. 69. cujus auctoritatem hac in dubitatione sequi malim, quam Philosophum erroris arguere.

Ad VII, 8. collat. X, 28. Orygem hunc eundem cum *Pliniano* VIII. cap. 53, contrario pilo insigni, putat et sub nomine Antilopis Orygis describit doctiss. *Pallas* Spicileg. Zoolog. XII. p. 61 seqq.

Ad IX, 12. Vulpes marina, a *Linnaeo* omissa, *Gronovio* Squalus alopecias dicta, corporis forma et caudae longitudine inprimis cum Chimaera monstrosa convenit. Gulam vero amplam vel adeo ventriculum invertere et praedam reddere atque evomere vulpem non est vero dissimile. Legimus enim in *Cook's* Itiner. I. Sect. III. Squalum hamo captum repetitis vicibus evomuisse ore atque iterum retraxisse viscus, quod ventriculum esse creditum est. Ranam temporariam idem facere testatur etiam Cel. *Herrmann* l. c. p. 285. Percam norvegicam *Fabricius* in Fauna Groenl. p. 169. Gadum Morhuam *Dionys* Descript. des Côtés de l'Amérique Septentr. Vol. II. p. 181 ex eoque *Anderson* von Island p. 90. et *Bloch* Naturgesch. der Fische T. I. p. 147 qui idem de Esoce Lucio affirmat T. I. p. 234. Piscem vetulam ventriculum vesicae instar ore protrudere atque invertere tradit etiam *Adanson* Itinerarii Senegall. p. 178 vers. Martini, qui male eum Triglam lyram interpretatur, rectius fortasse *Beckmann* (in Biblioth. Oecon. IV. p. 269) Balisten vetulam.

Ad IX, 22. Breviter *Aristoteles* de Partibus IV, 5 *τὸ τῶν ἀστέρων γένος προσπῖπτον ἐκχυμίζει πολλὰ τῶν ὀστρέων.* Recentiorum testimonio narrationem hanc nullibi confirmatam reperi; sed nuper exstitit vir doctus *J. B. de Beunie*, qui originem morbi ostrearum, quem Apicii asseclae saepe letalem experiuntur, ovis stellarum marinarum intra valvas ostrearum impulsis assignat. Ova haec mense Majo immensa copia in mari superfluitare ovorum raninorum instar et vi caustica magna pollere dicuntur. Mémoires de l'Académie de Bruxelles Anni 1777 Tome I. p. 229. — Forte hinc explicari potest locus *Aristotelis* H. A. V, 15 de stella marina: *οὕτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν, ὥσθ᾽ ὅτι ἂν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι·* quem *Plinius* integriorem vertit IX. sect. 86. huic tam igneum fervorem esse tradunt, ut omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat.

Ad IX, 24. Esse aliquam eamque novam Lophii speciem maxilla inferiore barbata, traditum lego in Actorum Holmiensium Vol. 1779; quare dubitari potest an verbum *ὑπένερθεν* in *Oppiano* mutandum sit, cum hanc novam speciem intelligere potuerit poeta. Reliquas Lophii piscatorii varietates persequitur Cel. *Herrmann* l. c. p. 293.

Ad IX, 42. Thynnos Pontum intrantes atque inde redeuntes dextrum littus semper legere antiquissimis temporibus ante *Aeschylum* poetam observatum fuit; unde quidam, quorum auctoritate tamen non confidere *Aristoteles* videtur H. A. VIII, 12. arguebant thynnum sinistro oculo debilem esse. Quam quidem opinionem vanam esse etsi piscis inspectio diligens docere poterat, veterem famam sequi *Plutarchus* et *Aelianus* maluerunt. Ipsa vero narratio de itineris instituti ratione et directione ad dextrum littus, si vera est, explicari forte debet ex diverso undarum flumine seu tractu, qui in freto Byzantino navium cursum difficilem reddit, a *Tourneforcio* et aliis descripto. Hunc fortasse tractum sequuntur thynni; quae est verosimilis amicissimi *Blochii* in Histor. Natur. Piscium T. II. p. 98 suspicio.

Ad XII, 13. *Φύσαν* piscem Nili ex inflatione corporis definire non licet. Habent enim Tetraodontes et Diodontes hoc commune naturae munus cum Balistis et Ostracionibus, ut docet Cel. *Herrmann* in Comment. Tabulae affinit. p. 311. De *φλασκοψάρῳ* recentiorum Graecorum vide descriptionem anatomicam ap. *Feuillée* Beschreib. der Arzneypflanzen Tom. I. p. 89.

Ad XIII, 20. De figura corporis non esse cogitandum, monet ipsa Aeliani narratio de *τροχοῖς*, et animal quadrupes *τροχὸς* dictum *Herodoto* ap. *Aristotelem* de Generat. III, 6 quod melem seu taxum interpretatur *Bellon* Observ. II, 20. Reliqui vero scriptores historiae natural s, adeoque *Gesnerus* trochum ne nominant quidem.

Ad XIV, 19. Exemplis a me laudatis adde genus buccini in ferventissimo Aponi fonte viventis, quod post *Guilandinum* et *Vandellum* commemoravit *Strange* von den saeulenartigen Gebürgen des venetianischen Gebiets. Heidelberg 1780 p. 152.

Ad XIV, 23. Gladii piscis os auctore *Rondeletio* dentibus caret, sed horum vice in palato quatuor ossa oblonga et aspera habet, corpus rotundum, et cutem asperam, si a cauda sursum manus ducatur, sin contra laevem. *Shellhammer* loco dentium in

ore utrinque cartilagines quinque vel sex, asperitate eminente instructas reperit. Huc respicere *Aelianum* puto. Foramina duo ante oculos sita nares appellat *Aelianus*; sed sintne in branchias pervia, ut foramina duo post oculos squalorum et rajarum posita, ut aquam admittant, an narium vicem more solito in reliquis piscibus impervia gerant, nescio, nec inquirere nunc vacat; sed dubito tamen de prioris opinionis veritate. Plures gladii species in mari habitare, pluribus argumentis colligit doctissimus *Herrmann* in Commentario Tabulae Affinit. Animal. p. 275 qui plures etiam partes explicat, quibus gladius piscis cum squalis conveniat; quare non inepte *ξιφίας κύων* ab *Anaxippo* apud *Aelianum* XIII, 4. appellari putandus est.

Ad XV, 2. Quo saepius narrationem hanc de arietibus marinis lego, et maris taeniam frontem circumeuntem, feminae cincinnos collo dependentes, utriusque vero sexus vibrissas naribus exstantes, iramque in phocas grassantum cogito, eo magis inclinat animus mihi in eam opinionem, quam timidus doctiorum judicio relinquo, ut phocam leoninam, capite cristato, et jubatam collo jubato, in unum animal confusas putem, quod et nostra aetate scriptoribus nonnullis accidit. Crista capitis, quae vesicae instar inflari potest, feminae carent phocae leoninae; contra juba in femina phocae jubatae deest. Taeniam seu diadema arietis intelligi partem frontis exstantem, satis apparet ex eo, quod reges Atlantidis arietum marinorum taenias seu diademata in capite, velut insigne potestatis regiae, gestasse dicuntur. De utraque phoca vide praeter auctores vulgares *Forsteri* Itinerarium T. II. 403-413. et *Ott. Fabricii* Faunam Groenl. p. 7. De hibernaculo maris Sardoi dubius haereo.

Ad XVI, 34. Quae ex Nymphodoro de capris Sardiniae traduntur omnia malae fidei arguit et facile convincit *Cetti* in Descriptione Sardiniae T. I. p. 113 vers. germanicae.

INDEX

GENERICVS ANIMALIVM AB AELIANO MEMORATORVM SECVNDVM ORDINEM LITTERARVM.

Quadrupedes.

Amphibia.

Reptilia.

Piſces.

Aves.

Insecta.

INDEX GENERICVS ANIMALIVM.

Vermes, Mollia, Cruftacea, Teftacea, Zoophyta.

Plantae.

INDEX GENERICVS PLANTARVM.

Plantae.

Lapides, Metalla.

INDEX

INDEX

AVCTORVM AB AELIANO LAVDATORVM.

INDEX AVCTORVM.

INDEX AVCTORVM.

PARALIPOMENA.

Ad Lib. II. Cap. 37.

Stephanus Bernard ad Synesium de Febribus p. 50 πέπλαται, ut ex margine adventicium deleri jubet; contra eum pugnat *Reiske* in Actis Eruditorum anni 1750 p. 595 proposita ea conjectura, quam in nota commemoravi. Idem *Bernard* ibid. p. 242. in loco jam emendato XVI. 25 vulgatum olim κωμῳδοῦσι in κωδωνοῦσι mutabat, bene; nisi in forma verbi aberrasset.

Ad L. II. c. 43. Cor avium accipitrum pullis objici in cibo memorat ipse Aelianus VII. 9. et contrarium testantur testes oculati *Aldrovandus* Ornitholog. 4. p. 290. et *Scaliger* ad *Aristotelem* p. 249 atque olim jam *Albertus Magnus* L. VIII. tract. 2. cap. 3. p. 254.

Ad L. X. c. 44. De supino accipitrum volatu idoneum testem desidero. Eundem aut paulo diversum volatum in merope intelligere videtur I. 49. *Plinius* X. sect. 54. Subrectae, pronae, obliquae, in latera, in ora, quaedam et resupinae feruntur. Ubi *Harduinus* annotat nocturnam avem Gallis *Fresaye* dictam pedibus in caelum conversis volare ex vulgari traditione.

Ad L. XI. c. 10. Ammianus Marcellinus XXII. 14. Offeruntur rectoris Aegypti scripta, Apin bovem operosa quaesitum industria tamen post tempus inveniri potuisse firmantis: quod ut earum regionum existimant incolae, faustum et ubertatem frugum diversaque indicat bona. — Mneuis Soli sacratur, Apis Lunae. Etenim Apis bos diversis genitalium notarum figuris expressus, maximeque omnium corniculantis lunae specie latere dextro insignis: qui cum post vivendi spatium praestitutum sacro fonte immersus e vita abierit (nec enim ultra eum trahere licet aetatem, quam secreta librorum praescribit auctoritas mysticorum; nec nisi semel ei in anno bos femina inventa cum notis certis offertur;) alter cum publico quaeritur luctu: etsi omnibus signis consummatus reperiri potuerit, ducitur Memphim, urbem frequentem, praesentiaque numinis Aesculapii claram. Cumque initiante antistitum numero centum inductus in thalamum esse coeperit sacer, conjecturis apertis signa rerum futurarum dicitur demonstrare: et adeuntes quosdam indiciis averti videtur obliquis; ut offerentem cibum aliquando Germanicum Caesarem aversatus portenderat paullo post eventura. *Idem* Capite cap. XV. de crocodilo: et saevientes, inquit, semper eaedem ferae, quasi pacto foedere quodam castrensi per septem caerimoniosos dies mitescunt, ab omni saevitia desciscentes, quibus sacerdotes Memphi natales celebrant Apis.

Ad L. XII. c. 9. In fragmento Aristophanis priore τελέει δ' ἀγαθὴν ἐπαμοιβὴν emendabat *Brunk* ad Aristoph. T. III. p. 163.

Ad L. XII. c. 22. Canes insulae Cretae in universum morbo isti obnoxios inprimis esse testatur etiam *Caelius Aurelianus* L. III. de morbis acutis, cum insulae Sardiniae contra genus caninum raro in eum incidat; cujus quidem rei causam inquirit *Cetti* Descript. Sardin. T. I. p. 57. vers. germ.

Ad L. XV. c. 12. Video nunc in versione latina navigationem chamae longe aliter explicari. Quam enim Aelianus membranam

pro cymba substerni ait, versio concham alteram interpretatur, ut et illam membranam, quae erecta veli usum praebere dicitur. Equidem vocem χιτῶνα eam significationem admittere non credo; video tamen ipsum *Gesnerum* eandem interpretationem in Opus de Aquatilibus transtulisse; quae quidem per se spectata majori veritatis specie commendari videtur. Est enim chama ex bivalvium genere concharum, ut et Veneriae, de quibus *Plinius* IX sect. 52. Navigant, inquit, ex his Veneriae, praebentesque concavam sui partem et aurae opponentes, per summa aequorum velificant. Eandem in chama navigationem intelligere oportet, si χιτῶνα concham interpreteris; quod per sermonis graeci proprietatem fieri posse non concedam.

Ad L. XVI. c. 16. Vocabulum σύριγγες satis defendit consuetudo istius seculi, quam secutus *Ammianus* Libro XXII. 15 sunt et syringes, inquit, subterranei quidam et flexuosi secessus, quos, ut ferunt, periti rituum vetustorum adventare diluvium praescii, metuentesque, ne caerimoniarum oblitteraretur memoria, penitus operosis digestos fodinis per loca diversa struxerunt: et excisis parietibus volucrum ferarumque genera multa sculpserunt, et animalibus species innumeras, quas hieroglyphicas literas appellarunt.

Ad L. XVII. c. 40. Cod. August. nomen fluvii Ἐστάμαρον scribit.

Ad L. XVII. c. 41. lin. 6. legit Cod. Aug. ἐπιφοιτήσαντες τυθῶν φορᾶς. in quo manifesto latet lectio: ἐπιφοιτήσαντές τρυθῶν φορᾷ. quae lectio Aeliani ingenio prorsus convenit. Deinceps in Cod. Aug. est Αὐτωρία Ἰνδῶν et Αἰγυπτίων.

In Epilogo p. 560. lin. ultima ἑκάστῳ vitio typographi expressum est pro ἑκάστων. Cod. Aug. ἑκάστῳ habet. In sequentibus idem Codex sic habet: ἐν ὄρεσιν ἀγρίοις — τῶν ἐν ὑδροθηρίᾳ. Ex qua posteriore lectione facile conjectura veram eruo: ἢ αὖ πάλιν εἴ τῶν ἐν ὑδροθηρίᾳ τις οἶδεν ὅσ' ἢ Μητρόδωρος etc.

Has Codicis varietates non contemnandas paene oblitus eram annotare, quod subito Codex in libro sexto substiterat, nec ulla discrepantia nisi ad finem Libri XVII. et ad Epilogum excerpta conspiciebatur.

Corrigenda.

Libro I. Cap. 27. lin. 5. lege τὴν ἑαυτῦ γαστέρα.
— II. 24. in fine notae prioris adde: Vulgo legitur: κηλεῖντε ὀδύνας καὶ ἀφανίζειν.
— II. 36. l. 2. lege τρυγῶν.
— III. 35. l. 3. δὲ post τάδε dele.
— IV. 14. l. 2. lege μέλλῃ.
— VI. 16. l. 4. lege ὑγίειαν.
— — 24. l. 11. post ἀλώπεκος inferenda sunt: ἁλίσκονται ῥᾷστα, ἐπιστραφείσης τῆς ἀλώπεκος.
— — 46. l. 7. lege ἀπολώλασι.
— — 58. l. ult. lege τοῖς κακοῖς τοῖς
— VII. 9. in nota prima post Gesneri nomen lege ἠλέγχθησαν.
— — 27. initio lege συνειθέντα.
— IX. 57. σκληρόν γε. Propter antecedens μὲν videtur δὲ legendum.
— — 63. l. 2. ἀμνημονεύει. Corrige ex Edd. μνημονεύει.
— X. 7. l. 2. ὀπτομένων. Lego ὀπτωμένων.
— — 13. in fine restitue κατηγορεῖ.
— — 16. l. 12. lege ἄλλω τῳ sine accentu in τῳ.
— — 21. in fine restitue: γεγενημένους.
— — 22. l. 10. Melius esset σὺν ῥάβδοις. Verbum προπορεύειν latinum *procedere* est, non graecum.
— — 29. l. 5. restitue γεγενημένοις.
— — 34. l. 6. ἐν αὐτῷ. Versio in tentorio ejus. Ergo ἐν τῇ σκηνῇ αὐτῦ fuerit scriptum.
— — 35. l. 5. ἐπελθοῦσα. Lego ἐπανελθοῦσα.
— — 47. l. 2. restitue εἰ ἐπιτεθέντες pro ἢ.
— — 48. l. 9. restitue: διδόντες δίκην pro διδόντας.
— XI. 1. Lego ὑπερβορείων ut infra cap. 10.
— — 11. l. 6. posterius κύκλῳ delendum puto.
— — 18. l. 13. Lege Τύρω absque jota subscripto.
— — 19. in fine lege ἐφορεῖν.
— XII. 11. l. 7. Lege Γηρυόνα pro Γερυόνη.
— — 30. lin. antepen. restitue ὥς φασι pro ὧν.
— — 40. lin. 11. restitue: γεγενημένον. unico ν in entepenultima.
— XIV. 26. pag. 463. l. 21. restitue αὐτὸν τῶν ἄλλων pro αὐτῶν.
— XV. 5. pag. 475. l. 1. restitue Ἀμάστρειαν.
— — — — — l. 14. — ἀνεχόμενα.
— XVI. 40. p. 530. l. 2. restitue ὑμενώδεις pro ὑμνώδεις.
— XVII. 10. l. 4. restitue Ὀρχομενίων.
— — 12. l. 3. — δοίη τῳ, sine accentu circumflexo in pronomine.
— — 16. l. 16. scribere volueram ἐρχόμενοι δὲ.
— — 23. p. 546. l. 3. Lego εἴη ἂν pro εἶεν.
— — 35. l. 4. Lego ἐγχριμπτούσας.
— — 46. p. 563. l. 6. restitue θῆλυς pro θήλεις.
Epilogo p. 565. lin. 5. restitue ἐκ εἰμὶ pro ὐκ εἰσὶ.

AELIANI

DE

NATVRA ANIMALIVM

LIBRI XVII.

AELIANI

DE

NATVRA ANIMALIVM

LIBRI XVII.

AELIANI
DE
NATVRA ANIMALIVM
LIBRI XVII.

A

PRAEFATIO.

Hominem ſapientem et juſtum eſſe, liberisque ſuis proſpicere, et parentum debitam curam gerere, ſibique victum parare, inſidias declinare, et reliqua in eo collocata naturae dona, non admodum forſan aliquis admiretur. Eſt enim ratione, re pretioſiſſima, et ratiocinatione praeditus, eaque plurimis in rebus ipſi prodeſt; inſuper etiam Deos reverentia et cultu proſequi novit. Quod vero brutis animalibus, quamvis non proprio arbitrio, virtutes quaedam a natura inſitae ſint, eademque multas et admirandas hominum proprietates poſſideant, id ſane magni momenti eſt. Quibus autem ſingula eorum ſeorſum inſtructa ſint, et quomodo brutis animalibus non minus quam hominibus proſpectum ſit, accurate noſſe eruditae et multiſciae mentis opus eſt. Quanquam igitur me non latet aliorum etiam in hoc genere lucubrationes exſtare; tamen hoc quoque noſtrae, quoad ejus fieri potuit, diligentiae opus a me in proprium uſum collectum, et ſtylo familiari expoſitum, theſaurum haud contemnendum me elaboraſſe credidi. Si igitur alius quispiam haec ſibi profutura cenſeat, iis fruatur; ſin minus, ſuo parenti ea fovenda colendaque relinquat: neutiquam enim omnia omnibus placent, aut ſtudio videntur digna omnibus omnia. Quamvis autem poſt multos, qui ante me vixerunt, et ſapientia excelluerunt, in hoc argumento verſatus fuerim, temporis forte laudem non imminutum iri ſpero, ſi et ipſe ſcientiam cognitione dignam accuratiore inveſtigatione et eloquio exornatam in lucem protulerim.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Insula quaedam nomine Diomedea multas ardeas alit; quae, ut aiunt, barbaris neque quippiam nocent, neque eos adeunt: sin Graecus advena eo diverterit, divino quodam munere ab his avibus aditur, alis explicatis, tanquam manibus ad prensationem et complexum; Graecos se pertractantes non refugientes, intrepide se palpari sustinent, et in accumbentium sinus advolant, velut ad mensas hospitales invitatae. Vulgo socii Diomedis esse jactantur, qui una cum eo contra Ilium arma tulerunt; et prima eorum natura in avium speciem immutata, etiam nunc se esse Graecos et Graecorum studiosos approbant.

CAPVT II.

Scarus cum aliis herbis marinis, tum alga vescitur: omnium piscium ad venerem inflammatissimus est: causa, cur capiatur, est cupiditas inexplebilis in feminam. Ea non ignorantes rei piscatoriae periti, hoc modo ei insidias ponunt; ut comprehensae feminae summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque vivam per mare trahant, ubi eorum sedes et cubilia esse, et in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam grave plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur scarus femina captiva. Aliquis eorum nassae in piscatorio navigio accommodatae os late diducit, datque operam, ut nassa in scarum captum convertatur; eaque sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares vero, non aliter quam homines, ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium praevertere, cique appropinquare et contingere student; ut solent juvenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorium captantes. Qui deducit feminam sensim et pedetentim, insidiis collocatis, recta ad nassam cum amata diceres ducere amantes. Cum proxime ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem a piscatore traductum, et linea decidens, feminam in nassam detrahit; quo simul influentes mares capiuntur, ac poenam dant scari ejusmodi furentis libidinis.

CAPVT III.

Capito e piscium genere est, qui in paludibus degunt; et continentissimus, ac in victu temperantissimus, esse creditur. Etenim nullam animantem invadit, sed cum omnibus pacem servare solet. Si vero in quempiam jacentem inciderit, hunc in suum prandium convertit; non prius tamen eum attingit, quam cauda moverit: tum si immotus maneat, hunc praedam sibi facit; si vero moveatur, discedit.

CAPVT IV.

Ut homines fidi et commilitones veri, perinde pisces sibi invicem opem ferunt, quos anthias venationis maritimae periti nominare solent; sunt autem pelagii. Ex his quilibet, cum noverit convictorem socium captum esse, celerrime adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum inhaerescit, incursu impulsuque pro viribus prohibet captivum abduci. Scari etiam gregales suos optime

vindicant, ac adeuntes lineam dentibus conficere conantur, ut captum servent; et saepe lineam concidentes eum liberaverunt, neque ob id petunt redemptionis praemia: saepe vero non adsequuntur socii liberationem, sed spe sua frustrantur; tametsi id, quod suum erat, promptissime praestiterunt. Iam vero in nassam cum inciderit scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa exserere; reliquos vero, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, et foras socium proferre. Si vero in caput exierit, ipsorum quispiam, qui foris est, caudam ei porrigit; ille, comprehensa cauda, sequitur. Haec illi quidem faciunt more hominum, amicitiam non docti, sed ad eam colendam nati.

CAPUT V.

Piscis trocta, cujus naturam, nomen, et os declarant, dentes habet frequentes et continentes, quibus, quicquid inciderit, perfringere potest. Hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam abrodere cupiens. Piscatores contra astu utuntur, longas enim hamorum ansas fabricantur; ille vero, quoniam quodam modo valet saltu, ansas saepe transilit, ac linea, qua agitur, concisa, ad piscium domicilia revertitur. Hic etiam, sui generis grege coacto, delphinos invadit; et ii quidem, si quem segregatum circumvenire possint, fortiter invadunt: plane enim sciunt delphinum suis morsibus verberari aspere solere. Itaque troctae ei acerrime instant; delphinus contra resilit, subsilit, atque indicat, ut ex dolore torqueatur: idcirco tenaciter urgent, simulque ad saltum delphini tolluntur. Hic eos repellere conatur; illi vero nihil remittentes, vivum lacerant. Postea vero quam pro se quisque aliquam partem mordicus abripuerit, discedit; delphinus vero libenter enatat, cum convivas, ut ita dicam, non invitatos cum suo dolore excepit.

CAPUT VI.

Glaucam citharoedam a cane amatam fuisse audio; alii dicunt, non a cane, sed ariete; alii ab ansere. Atque apud Solos Ciliciae civitatem puerum, cui nomen erat Xenophon, canis amavit; aliumque adolescentem Spartae ob speciem Graculus amavit.

CAPUT VII.

Thoa dicunt esse animal homini amicissimum; et si forte in hominem inciderit, revereri, ac velut observanter suscipere; cum vero ab alia fera ipsum infestari viderit, statim ei succurrere.

CAPUT VIII.

Nicias quispiam ex venatoribus cum de improviso in carbonariam fornacem lapsus fuisset, canes, qui cum eo erant, hoc intuentes non illinc discesserunt; sed primo circa caminum ingemiscentes et ululantes commorabantur; tandem praetereuntes leviter et sensim morsu vestium attrahebant ad id, quod accidisset, tanquam auxiliatores domino suo implorantes homines. Unus igitur videns hoc idem, suspicatus est id, quod acciderat, et secutus est canes, invenitque Niciam in fornace deflagratum, rei conjectura ex reliquiis facta.

CAPUT IX.

Fucus, qui inter apes nascitur, de die in mellarias cellas abditus manet; nocte vero, cum apes dormire observaverit, eorum

opera invadit, vastatque alveos. Hoc illae cum intelligant, plurimae quidem earum dormiunt, nempe defessae, paucae vero excubant. Cum vero viderint furem, verberant eum modice et leniter, expelluntque alis, et in exsilium projiciunt. Iste vero non ob id corrigitur, sua enim natura et piger et vorax est; quibus duobus malis praeditus extra favos se abdit: ut vero ad pastionem apes profectae sunt, ille rursus opus invadens, quod suum est, facit; conficit se melle, et depopulatur thesauros dulces apum. Eae ex pastione redeuntes, cum in eum inciderint, non amplius leniter verberant, neque tanquam essent in exsilium eum ejecturae, sed aspere aculeis invadentes, percutiunt latronem; qui jam non amplius mulctatur increpationibus, sed voracitatis et gulae nimiae poenas vita persolvit. Apiarii haec dicunt, ac mihi persuadent.

CAPUT X.

Ex apibus quaedam sunt inertes, non tamen moribus fuci sunt: neque enim favos corrumpunt, neque melli insidiantur; sed ex floribus aluntur etiam ipsae, et cum aliis evolant et compascuntur. Quamvis autem mellis conficiendi et condendi industria carent, non tamen prorsus otiosae sunt. Earum enim quaedam aquam regi, et apibus vetulis apportant; nam seniores apud regem, ad ejus stipationem selectae, permanent. Aliae vero hoc munere funguntur, ut mortuas ex alveo efferant; mundos enim et puros favos eis esse oportet, itaque mortuam apem intra alveos favorum esse non patiuntur. Aliae vero ex his nocte excubant, et favorum substructiones non secus ac parvam urbem vigiliis asservant.

CAPUT XI.

Apum quispiam aetatem ad hunc modum dignoscere poterit. Quae annum non excesserunt, nitescunt, oleique similitudinem et speciem gerunt. Vetulae vero et adspectu et tactu horridulae evadunt, atque ex aetate affecta rugis plenae videntur; eae tamen experientia et industria praecellentiores sunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis conficiendi scientiam eruditae. Eaedemque tanta divinitate praestant, ut et pluvias et frigora futura praesentiant; et quando horum alterum, vel utrumque impendere conjecturis adsequuntur, non longissime ab alveo volatu procedunt, sed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alveorum custodes futura augurati, agricolis turbulentae tempestatis adventum praedicunt. Longe autem minus frigoris, quam nimiae pluviae aut nivis, timentes sunt. Saepe vero vento adversae volant, lapillum pedibus portantes, quantulus inter volandum commode gestari possit: itaque in hunc modum contra ventorum incursiones et afflatus aurae, ne ex itinere deducantur, eiusmodi firmamentum ac robur machinantur.

CAPUT XII.

Vim et numen multa genera piscium noverunt Cupidinis, ne hos quidem, qui in summa maris altitudine degunt, contemnentis. Etenim capito divinum hujus numen colit atque veneratur; non tamen omnis capito, sed ille, quem a faciei acumine denominant, qui piscium genera et differentias noverunt. In sinu Achaico multi, quantum audio, capiuntur, idque variis modis. Maxime vero eorum in re venerea libidinis furorem captura re-

ſtatur huiusmodi. Cum ex capitonibus feminam piſcator ceperit, alligaveritque ant longa arundine, aut fune etiam longo, in litore pedetentim ingrediens adnatantem piſcem et ſalientem pertrahit. Per ejus veſtigia alius ſubſequens retia fert, obſervans quam diligentiſſime, qua et quomodo ſit eventura piſcatio. Itaque agitur femina; mares vero, qui hoc viderint, veluti adoleſcentes libidinoſi formoſae puellae praetereunti cupidos oculos adjicientes, in eam feruntur, libidinis furore agitati. Ille autem, qui retia tenet, ea dejicit; et ſaepe quidem piſcium veneris apperitione accedentium magnam copiam nanciſcitur. Incumbit autem priori piſcatori haec cura, ut femina captiva formoſa ſit et bene corpulenta, vt plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra, tanquam eſca, illecti. Nam ſi macilenta ſit, multi ea ſpreta diſcedunt; quicunque tamen horum eſt vehementi amore ductus, non diſcedit, mehercle non formae, ſed coitus deſiderio detentus.

CAPVT XIII.

Sunt et caſtitate praeſtantes piſces. Aetnaeus enim appellatus, poſteaquam cum pari ſuo, tanquam cum uxore quadam, conjunctus, eam ſortitus eſt, aliam non attingit; neque ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus eſt, nec dote; neque malae tractationis poenam timet, neque Solonem veretur. O nobiles leges et respublicae graves, quibus libidinoſi homines non parere nihil verentur!

CAPVT XIV.

Merulae marinae domicilia et ſedes ſunt petrae et cavernoſa receptacula. Mares autem ſinguli cum multis feminis complexu venereo iunguntur, iique cavernis, quae tanquam cubilia novarum nuptarum ſunt, abſiſtunt. Quod ego genus matrimonii, luxurioſum, multarumque eſſe ſtudioſum, delicatorum ad rem veneream dicerem eſſe barbarorum, et, ut joco aliquis de re ſeria dixerit, Medicam aut Perſicam vitam. Omnium autem piſcium eſt maxime zelotypus in hoc genere mas, cum ſemper alias, tum maxime cum ejus uxores pariunt. Liceat autem mihi vocabulis uti hujusmodi, in quibus forte aliquis ceu temerarium me reprehendat, quae ipſa videtur conceſſiſſe natura, cum rerum etiam ipſarum ſecundum illam exempla extent. Cum igitur parturiendi doloribus eae tenentur, domi quieſcunt; mas autem, tanquam maritus, foribus incubans cavet, ne extrinſecus inſidiae inferantur, metu parvulorum. Videtur is nondum genitos amare, metuque paterno motus, his timere, et totos dies in eorum cuſtodia permanet, nihil guſtans, atque cura ipſum alit. Sub crepuſculum veſpertinum tandem intermittit hanc cuſtodiendi neceſſitatem, cibumque exquirit, neque eo deſtituitur. Singulae vero conjugum, quae ſunt intus, ſive ſint in partus doloribus, ſive jam enixae cubent, algas copioſe in cavernis et circum petras provenientes, quibus veſcuntur, reperiunt.

CAPVT XV.

Peritus piſcator, cum inſidias merulae piſci molitur, hamum plumbo degravatum, et ſquilla magna implicatum dejicit; et mox ſubmovet lineam excitans et exacuens piſcem in praedam. Squilla vero mota ſpeciem quandam ſui praebet ingreſſurae in cavernas merulae, quod quidem haec maximopere odit. Quamob-

rem cum id fieri fenrir, quanto cum impetu poteft, invadit, exiftimans eam hoftem effe (non enim tum cibus curae illi eft) cumque fquillam (dentibus) compreflerit, difcedit, cibo praeftabiliorem et antiquiorem curam vigilandi ducens. Cum porro quiddam ex aliis rebus obviis comefura eft, primo terirat et premit, deinde jacere finit; videnfque hoc idem non palpitare, et jam mortuum effe, comedit. Feminae vero, quamdiu marem vident propugnanrem, domi manent, et fpeciem tuendae familiae fervant; cum vero ille periit, moerent feminae, easque ex fedibus fuis producit triftitia; tumque capiunrur. Quid ad haec poetae dicunr, Evadnen Iphidis filiam, et Alceftin Peliae dudum nobis gloriofe lugentes?

CAPVT XVI.

Glaucus pifcis pater qualis eft! E conjuge fua natos diligenter cuftodit, ne infidiis impetantur, neve pernicies ulla eis inferarur. Itaque donec laeti ac fine timore narant, tamdiu ille cuftodire non intermittit, nunc a tergo cum eis natans, nunc vero non a tergo, fed adnatat modo ad unum eorum latus, modo ad alterum. Si quis vero ex parvulis timere coeperir, ille, timore cognito, ore hiante parvulum excipit; deinde, timore praeterito, quem devoraverat, revomit qualem acceperat, isque rurfus natat.

CAPVT XVII.

Canicula marina fimul atque peperit, nulla mora interpofita, fuos catulos fimul cum ea natantes habet. Si quis vero eorum timeat, ingreditur rurfus per genitalia in ventrem matris; ubi timor abierit, is prodit tanquam rurfus editus.

CAPVT XVIII.

Mulierum in liberos ftudium magnam quidem hominum admirationem habet; verum tamen perfpicio filiabus filiisve, qui e vita exceflerunt, fupereffe matres, easque, triftitia mitigata, in doloris oblivionem venire. Delphinus autem femina omnium maxime animalium eorum, quae procreaverit, ftudio tenetur. Ex fefe geminos parere folet. Cum autem pifcator aut tridente ejus fobolem vulneravit, aut fpiculo feriit (enimvero fpicula ex parte fuperiori, ubi funis oblongus inferitur et alligatur, perforata funt) cufpides uncinatae defixae in delphini corpore eum retinent. Is quamdiu dolens, et in omnes partes fe verfans, aliquod robur habet, pifcator funem relaxat, ne vi abrumpatur, ejusque culpa cum ferro delphinus difcedens ex captivitate evadat. Cum autem ex vulnere delphinum labori fuccumbere, atque aliquantum de contentione infultandi remittere pifcator animadvertit, fenfim ad navim fubducit, praedaque poritur. Iam vero mater nec catuli fui cafum perhorrefcit, nec metu reprimitur, fed incredibili defiderio filium infequitur, et quod filium in media caede verfantem fibi deferendum non exiftimat, nullis terroribus ab infequendo deterrretur, atque adeo eam filio venientem fubfidio percutere facile eft, vt collibuerit volenti caedere, adeo prope accedit; itaque vna cum filio capitur, cui fefe ex periculis fervare et difcedere integrum erat. Ac fi adfint ei ambo catuli, intelligatque alterum laefum effe, atque, ut diximus, captivum abduci, integrum alterum caudae verberatione perfequitur, ac mordicus premens ablegat, atque adfpirationem quandam occultam mittit,

tanquam tesseram, ut fuga salutem adipiscatur. Cujus admonitu discedit ille, ipsa vero remanet, donec capiatur, atque simul cum filio capto moritur.

CAPVT XIX.

Bos marinus in limo gignitur; et licet minimus mox a partu, postea tamen maximus evadit. Partes supinae albicant; dorso, facie, et lateribus admodum niger et infirmus est: os ei exiguum; dentes inclusi in conspectum non veniunt: longitudine et latitudine insignis est. In cibo cum piscibus multis vescitur, tum carnem humanam praecipue appetit. Porro cum virium suarum infirmitatis sibi sit conscius, sola corporis mole fretus est. Itaque si quem forte natantem, aut piscationi intentum viderit, adnans in altum se tollit, et incurvatus desuper se injicit, ac suo pondere deprimit, et corpore toto gravis illi tecti instar superimminens, et membris omnibus suis ceu vinculis impediens, emergere hominem et respirare prohibet. Homo igitur spirandi facultate sibi erepta, ut rationi consentaneum est, moritur; bos vero, imminendi durationis mercede, prandio, quod maxime expetit, fruitur.

CAPVT XX.

Caeterae aves cantatrices os expressum habent, ac ore valent ad cantum, moreque hominum lingua loquuntur. Cicadae non ita, sed (membranulae verberatione) circa cinctum loquuntur; rore vescuntur. A prima luce, donec impleantur hominum conventu fora, silent; vigore solis progrediente, cantare aggrediuntur; et tanquam laboriosi cantores supra caput messorum stantes, aures ipsorum, et pastorum, viatorumque demulcere student. Hoc autem cantandi studium, solis maribus a natura tributum est. Cicada femina muta est, ac more sponsae verecundae silentium sibi convenire existimat.

CAPVT XXI.

Textrinam et lanificia deam, nomine Erganem, invenisse fama hominum celebratum est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est. Non enim textili artificio studet, neque aliunde filum assumit; sed ex suo ventre stamina deducit, et irretiendis levissimis volucribus venabula contexit, atque in retis speciem diffundit, atque eodem, quem ad texendum de ventre suo detrahit, succo ventrem suum alit; perquam sedula, vt etiam mulieres, quae maxime ad artificium digitorum argutiis valent, et filum summa arte elaboratum conficere praeclare sciunt, cum eo non sint comparandae; huius nimirum filum tenuitate pilum vincit.

CAPVT XXII.

Babylonios et Chaldaeos cursus siderum peritissimos celebrant historici. Formicae vero neque coelum suspiciunt, neque digitis mensis dies numerare sciunt; admirabile tamen donum a natura nactae sunt; primo enim mensis die intra tectum suum se continent, et e caverna non egrediunrur, sed immotae manent.

CAPVT XXX.

Sargis piscibus sedes saxa et cavernae sunt, quae exigua intervalla et divortia habent, ut fenestellas permeare solis splendor, earumque distantiam lumine implere possit. Cum enim

omni luce fargi delectantur, tum vero solis maxime radios frientet expetunt. In loco multi eodem habitant: apud paludes et brevia vitam agunt, vicinamque proximam continentem se habere gaudent. Ex brutis capras vehementissime amant. Namque cum caprarum proxime et secundum litus pascentium unius aut alterius umbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras contingere frustra affectant; sensum caprini odoris percipiunt, etsi sub fluctibus natant, itaque voluptate gestientes ad eas accedere student. Quoniam vero circa amorem adeo infelices sunt, ex his idcirco capiuntur, quae tantopere desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, sole a tergo relicto; atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spargit, ac abjicit, ubi habitare solent sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectari acceduntr, farina vescuntur, pellis adsimulatae caprae conspectu permulcentur. Ex his autem multos piscator hamo robusto capit, cujus linea alba non ex arundine appensa est, sed virga de cornu arbore. Simulac enim ad hamum adhaeserit piscis, subtrahere expeditissime convenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, a capite ad partem inferiorem sensim revocando et flectendo declinet, premendoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat.

CAPUT XXIV.

Vipera sua circumplicatus femina, cum ea coit; istaque fine molestia iniri se patitur. Postquam vero ad coeundi finem pervenerunt, uxor pro coitus consuetudine, mala significatione amoris maritum excipit; nam ei ad collum inhaerens, morsu abscindit caput; itaque hic perit, illa vero praegnans efficitur. Non autem ova parit, sed animantes partus edit, jamjam idoneos ad perniciem inferendum: in ipso enim partu matris alvum distrahunt, et lacerant, perque disruptum ventrem erumpunt, ulciscentes patrem in hunc modum. Quid ad haec Orestae et Alcmaeones, o boni tragoedi?

CAPUT XXV.

Hyaenam si videas hoc quidem anno marem, insequenti videbis feminam; si vero nunc feminam, postea marem: utriusque enim sexus particeps est; eundem marem, cui ante nupserat, uxorem ducit; quotannis autem sexum immutat. Illos igitur veteres Caeneum et Tiresiam, non ostentatione verborum, sed rebus ipsis exprimit hoc animal.

CAPUT XXVI.

Pugnant de feminis, juxta ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de ovibus arietes depugnant cum procis. Turgent etiam amore in feminas canthari marini, qui in locis, quae ἄσπρα nominant, gignuntur. Quod vero in amatores suarum conjugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres; nec tamen illis more sargorum piscium de mulris certamen instituitur, sed non aliter, quam Menelaus cum Paride, pro una uxore decertant.

CAPVT XXVII.

Polypus cum aliis cibis pafcitur (eft enim edaciffimus, ad fraudemque et infidias callidiffimus) tum vero fua ipfe membra conficit. Nam fi venatio eum deficiat, brachia fua devorat, ac ventre fic farurato, inopiam venationis levat; deinde renafcitur ei, quod deeft, hoc tanquam promptum prandium ad famem reftinguendam comparante ipfi natura.

CAPVT XXVIII.

Equi cadaver projectum vefpas gignit. Nam ex hujus putrefcentis medulla evolant vefpae, nimirum volucris progenies ex equo animali velociffimo.

CAPVT XXIX.

Mulieribus veneficia et cantiones exercentibus fimilis eft noctua, capriofum animal. Haec enim capta, fuos in primis aucupes fic captionibus fuis in fe elicit, ut eam velut ludicrum quoddam aut amuletum in humeris circumgeftent. Noctu quidem vigilat, et voce, quafi quibusdam praeftigiis et illecebris, aves allicit, easque fibi adfidere facit. Interdiu vero alia aucupii inductione utitur, et avibus illudit, ridicule nimirum in aliam atque aliam fpeciem vultum convertens; quibus aves captae et ftupefactae, manere apud eam perfeverant, maximo eorum, in quae fe format, timore perculfae.

CAPVT XXX.

Lupus pifcis a fquillis fuperatur; quanquam pifcium, ut jocofe dicam, maxima vorago eft. Lupi igitur cum circa paludes maris degant, fquillis quoque paluftribus infidiantur. Sunt enim illae trium generum; aliae, quales dixi, paluftres, aliae quae algis victitant, et tertiae faxatiles. Porro cum iis refiftere fquillae non queunt, una perire cum lupis malunt. Neque earum aftutiam narrare gravabor. Cum igitur fe captas fentiunt, faftigium quod eminet a capite, quodque fimile eft acutiffimo triremis roftro, atque incifuras habet inftar ferrae uncinatae; hoc, inquam, animofae illae beftiolae, cum callide invererint, leviter faltantes profiliunt, et tanquam faltatorium verfant orbem. Lupus vero hiat vehementer, eique funt partes colli tenerae ac molles. Cum igitur fquillam ex laffitudine viribus defectam comprehendit, prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate faltat, poft aculeos in miferum venatorem defigit; huic interiora exulcerantur, tumefcentiaque plurimum fanguinis mittunt; denique fuffocatione lupum interficiens, interficitur.

CAPVT XXXI.

Unguium robore, et dentium ad diffecandum acie confidunt urfi, lupi, pardi, leones: quibus hyftricem minime inftructum effe audio, nec tamen a natura armis deftitutum effe: in hoftes enim, qui eum adoriuntur, fuperiores fetas inhorrefcente dorfo, tanquam jacula, dextre faepius emittit; illaeque volant, tanquam nervo quopiam excuffae.

CAPVT XXXII.

Malum profecto ingens et ferox morbus inimicitia et odium infitum, fiquidem brutis animalibus ingenita funt, iisdem quoque funt inexpiabilia. Polypum odio habet muraena, polypus locuftae inimicus, muraenae locufta infeftiffima eft. Muraena

enim cirros polypi dentium robore abscindit, et postea ventrem ejus subiens, eadem ipsi merito machinatur; si quidem natare potest, polypus vero reptanti similis est; eique si in saxorum colorem se vertat, nihil ei astutiae hae fallaces prosunt; muraena enim solerter fraudem ejus advertit. Cum vero polypus locustam ceperit, eam suffocat, et mortuae carnes exsugit. Porro locusta cornibus erectis iracundia furens, iratae mulieri similis muraenam lacessit: haec igitur aculeos, quibus *hostis* praemunita est, imprudens mordicus tenet; illa vero forcipes acutos tanquam manus praetendens, utrinque cuti inhaerere fortissime non intermittit; muraena indignatur, sesque huc et illuc versat, et acutis testis implicat, quibus confixa fatiscit et succumbit; denique effusa jacet: locusta ex hoste instituit prandium.

CAPUT XXXIII.

Muraena piscis est pelagius. Qui cum se reti inclusum sensit, circumquaque natat, et qua evadat, ubi vel rariores laxioresve sunt maculae, vel etiam disruptae, callidissime quaerit; quod si talem aliquem locum invenerit, e reti elapsa pristinam natandi libertatem recuperat. Ubi vero una quaepiam sic evaserit, reliquae etiam ejusdem generis, si quae pariter captae fuerint, eadem elapsae *illam*, ceu *viae* ducem, sequuntur.

CAPUT XXXIV.

Cum se a peritis piscatoribus captari cognoscit sepia, suum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium removetur, eorumque perstringit oculos; piscatores vero, cum sit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Aenea tenebris circumsepto, fefellit Achillem Neptunus, ut ait Homerus.

CAPUT XXXV.

Fascinantium et praestigiatorum oculos etiam rationis expertes bestiae natura quadam arcana et mirabili cavent. Nam palumbi, ut audio, fascinationis amuletum laurinos ramulos tenues avellunt, deinde in nidos imponunt. Milvi autem rhamnum, circi cichorium sylvestre, turtures iridis fructum, corvi viticem, upupae adiantum (quod et callitrichum aliqui vocant) cornix aristereona, harpe hederam, ardeolae cancrum, perdices arundinis comam legunt; turdi ramo myrti, gramine alauda se tuetur; aquilae gentili suo lapide aëtite, quem et mulieribus commodum esse, et abortibus adversari praedicant.

CAPUT XXXVI.

Torpedo piscis sui nominis affectum, hoc est, torporem, in quodvis ab ea contactum animal transfundit. Remoram similiter ex eo, quod facit, quoniam navigia retinet ac moratur, homines appellarunt. Porro cum parit halcyon, maria tranquilla sunt, et venti quiescunt. Et quamvis media hyeme pariat, non deest tamen ad incolume puerperium ei tranquillus aer. Et eo quidem tempore dies halcyonios celebramus. Quod si casu equus lupi vestigium conculcet, torpore comprehenditur. Item si lupi talum equi quadrigam trahentes calcaverint, sistentur, tanquam ii cum quadriga conglaciassent. Ilicis folia si leo pede attigerit, obtorpescit. Lupus itidem, si vel calcet, vel propius tantum accedat ad folia scillae; quamobrem et vulpes cubilibus luporum ea

injiciunt, nec immerito, tanquam infensissimae illis, quarum insidiis petuntur.

CAPUT XXXVII.

Ciconiae ovis suis perniciem molientes vespertiliones sapientissime vindicant. Cum hae itaque solo suo contactu ova ipsa subventanea atque sterilia efficiant, hoc remedio utuntur ciconiae: platani folia in nidos suos inferunt, ad quae accedentes vespertiliones, torpore comprehensae, perniciem adferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita est: nam cum blattae earum ovis perniciosae sint, marres apii folia ante pullos projiciunt, ob idque ab illis ad pullos accessus fieri nequit. In polypos si quis rutam injiciat, immobiles manere in sermonem hominum venit. Serpentem si arundine contingas, a prima plaga non se commovet, torporeque constricta quiescit; sin iterum ac tertio plagam inflixeris, colligit ac confirmat sese. Muraena quoque bacillo semel percussa quiescit; sin saepius, funditus ira incenditur. Piscatores dicunt polypum in terram progredi ad olivae germen in litrore positum. Porro contra omnium ferarum venena remedium est elephanti adeps, quo si quis inungatur, licet nudus contra efferatissimas bestias procedat, illaesus discedet.

CAPUT XXXVIII.

Ariete cornuto et suis grunnitu abhorret elephas. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse dicunt, victoriamque amplam ex eo bello retulisse. Mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescens ad eius pulchritudinem remittit furorem animi sui. Rivalem vero fuisse in Aegypti urbe Alexandria elephantum ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, unguentorum et florum odore permulcetur. Si quis fur aut praedo ferocissimorum canium linguam compescere, eosque fugare voluerit, titione e rogo hominis abrepta ad eos accedens perterrefaciet, ut quidam aiunt. Hoc etiam audivi, vestem factam e lana detonsae ovis, quam lupus laniavit, molestiam et pruritum excitare in corpore ejus, qui induerit. Si quis vino immittat lapidem a cane demorsum, furore convivarum excitato, lites et contentiones movebit. Scarabaei bestiolae foetidae unguento odorato, si instilletur, intereunt. Sic etiam cerdones aiunt aeri purido adsuefactos unguentis abhorrere. Serpentes quosvis ibidum pennas timere Aegyptii adserunt.

CAPUT XXXIX.

Turtures capiunt qui eorum capturae studiosi sunt, et desiderio non frustrantur, in hunc modum. Saltant et canunt, quam possunt suavissime; illi vero tum auditu mulcentur, tum conspectu saltationis se oblectant, et propius accedunt. At aucupes sensim ac pedetentim recedunt ad eum locum, ubi doli in miseros structi, nempe retia expansa jacent; in quae illi mox incidentes capiuntur, saltatione et cantu prius allectati.

CAPUT XL.

Orcynus, cetaceus piscis, non ignarus est eorum, quae sibi maxime conducant, donum hoc natura, non arte adeptus. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens ad solum allidit, et hamum oris pulsatione

expellere conatur: quod si id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert dilatatque, atque exsiliendo id, quod sibi molestiam exhibet, exspuit abjicitque. Saepe vero id non adsecutus, invitus ad piscatoris praedam subtrahitur.

CAPVT XLI.

Timidissimi piscium melanuri suae timiditatis testes habent piscatores; neque enim capiuntur nassa, neque ad eam accedunt; si quando vero sagena eos circumdederis, imprudentes comprehenduntur. Iidem, cum placidum et quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocunque corpus occultari potest. Contra, cum adversa tempestas est, et pisces alios in altum ex fluctuum impetu descendere vident, hi fiducia implentur, simul et ad littus appropinquant, et ad petras adnatant, atque spumam super se fluctuantem, ipsosque cooperientem, satis esse ad se tuendum arbitrantur. Nescio quomodo enim pernoscunt eo die, noctéve, cum feritas maris et immanitas effervescit, tum a piscatoribus non adiri mare, Ac cum maris tempestates sunt, ex his vivunt cibis, quos e saxis partim eruunt, partim e terra evellunt; nec tamen nisi sordidis pascuntur, et abjectis, quibus non facile alius piscis, nisi famo oppressus, vesceretur. Cum maris tranquillitas viget, in solo sabulo pabulum inquirunt, hincque pascuntur. Ceterum quo capiantur, ex aliis audire poteris.

CAPVT XLII.

Ex avibus aquila maxime acres et acutos oculos habet. De quibus et Homerus ei conscius testimonio est, in Patroclea similem huic avi inducens Menelaum, cum requireret Antilochum, quem ad Achillem mitteret nuncium, tristem quidem, sed tamen necessarium, de morte eius amici, quem a se missum ad pugnam *non amplius summe desideratum recepit Achilles.* Caeterum aquila non *solum* sibi, sed hominum oculis utilis habetur. Nam fel eius melle exceptum Attico, et hebescentibus illitum oculis, visum quam acutissimum efficit.

CAPVT XLIII.

Luscinia avium argutissima, et tranquillo prae ceteris animo, suavissima et imprimis canora voce solitariis in locis cantillat. Ejus etiam carnes vigiliam fovere ajunt. Mihi vero, qui cibo vescantur hujusmodi, homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, ut Homero placet, nempe somni, privatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur.

CAPVT XLIV.

Gruum clangores pluvias arcessere fama est, earundemque cerebrum quippiam amatorium habet, utile ad conciliandam mulierum gratiam; si modo bene animadverterunt, qui haec primi observarunt.

CAPVT XLV.

Vulturum pennas si quis suffierit, facile serpentes e latibulis suis et cavis, ut audio, educet. Dryocolaptes nomen apud Graecos sortitur ab eo, quod facit: nam gibbo et eminente rostro arbores percutit, et excavato in eis loco, pullos suos tanquam in nidum imponit, ad nidi instructionem non festucis inter se connexis egens, neque aedificatiunculis. Si quis lapide im-

misso ei foramen obstruxerit, ille ex his conjectura adsecutus insidias sibi paratas esse, herbam lapidi contrariam adfert, eamque lapidi opponit; lapis velut offensus, et non facile ferens vim herbae, exsilit, atque rursus suave receptaculum pico aperitur.

CAPUT XLVI.

Dentices non solitarii sunt, nec solitudinem et segregationem a se invicem ferunt. Solent autem juxta aetatum discrimina degere: ac nimirum peradolescentes separatim a reliquis natant, ii quoque, qui sunt confirmatiori aetate, etiam inter se vitae communitate conjunguntur; ita ut congruant proverbio, Aequalis aequalem delectat; et praesentes praesentibus, tanquam iis quibuscum societas aut amicitiae conjunctio ex consuetudine usuque frequenti coalescit, delectantur. Adversus piscatores autem sic machinantur; ut, cum piscator in eos cibum demiserit, congregati et in orbem consistentes inter se conspiciant, et quasi signo dato inter se admoneant, ne prope ad cibum accedant, neve demissum cibum attingant. Atque in hunc ordinem instructi permanent: sin autem solivagus ex alio grege accesserit, hamumque devoraverit, ac suae solitudinis praemio accepto subtractus fuerit, confidentiores efficiuntur, tanquam capi non possint; sicque prae nimia fiducia negligentiores facti capiuntur.

CAPUT XLVII.

Per aestatem corvus exarescit siti confectus, et clamore ultionem testatur, ut fama est; cujus rei hanc causam afferunt, quod cum ad aquationem eum famulum suum Apollo misisset, ille, magna segete inventa adhuc viridi, frui volens granis frumenti, et expectans dum maturuisset, mandatum domini neglexit; quam ob rem siccissimo anni tempore siti affectus suae morae dat poenas. Hoc licet fabulae simile, ob Apollinis tamen reverentiam dictum sit.

CAPUT XLVIII.

Corvum sacrum et Apollinis pedissequum esse dicunt; idcirco divinationibus praeditum fatentur, eiusque clamori dant operam, qui avium sedes, et clangores, et volatus ipsarum a dextra et sinistra cognoscunt. Corvi ova audio nigros efficere pilos. Qui vero capillitium suum sic adulterat, oportet oleum in ore compressum habeat; nam nisi id fiat, simul cum pilis ei dentes nigri redduntur, vixque elui possunt.

CAPUT XLIX.

Merops avis contra, ut fertur, volat atque ceterae; aliae enim omnes in anteriora oculos versus, illa vero retro caudam versus volat. Et profecto naturam volatus admiratione et insolentia pleni, quem facit hoc animal, summopere miror.

CAPUT L.

Cum libidinis impetu plena est muraena, in aridum progreditur, et sponsi iniquissimi desiderio permota latibulum viperae maris intrat; ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vipera quoque mas, aiunt, stimulis libidinis concitata ad mare accedit; et ut adolescens comessator cum tibia fores pulsat amicae, sic vipera mas sibilo edito amatam evocat, eaque mari exit, natura diversorum locorum incolas in cupiditatem unam et cubile idem cogente.

CAPVT LI.

Hominis mortui spinam medullam putrescentem in serpentem convertere aiunt, exotirique feram, et serpere animal immanissimum ex mansuetissimo: et bonorum quidem proborumque reliquias quiescere, et quietem pro praemio habere; quemadmodum etiam animae ipsorum bona, quae a sapientibus celebrantur: malorum vero hominum spinas post e vita excessum talia monstra parere. At id aut est totum fabulosum; aut, si adhibenda ei fides sit, praemium meo judicio dignum suis moribus malus retulerit, qui serpentis pater efficitur mortuus.

CAPVT LII.

Hirundo significatione sua pulcherrimi temporis ostendit adventum. Eadem hominis studiosa est, cujus contubernalem se esse gaudet, et non vocata ad eum accedit; ac, cum ei rursus bonum videtur, discedit. Ceterum homines Homeri lege hospitalitatis eam tecto recipiunt, quae praecipit hospitem praesentem esse diligendum, discedere vero volentem dimittendum.

CAPVT LIII.

Peculiarem respirationis modum, et amplius aliquid praeter caeteras animantes, capra habet. Pecuarii enim sermones et pastoritii eam auribus et naribus spirare testantur, sensuque ex omnibus bisidae ungulae animalibus acerrimo esse. Causam, quare id fiat, ignoro; quantum autem novi, jam dixi. Quod si capra etiam Promethei opus est, quid sibi voluerit, ut talem fingeret, ipse sciverit.

CAPVT LIV.

Viperae et aliarum serpentium morsus non carent remediis; quorum alia propinari, alia inungi percipio. Incantationes etiam impactum nonnullis venenum mitigaverunt. Solum aspidis morsum insanabilem, omni medicina superiorem esse audio. Dignum sane hoc animal odio propter mali praesentiam. At fera sceleftior, et quae minus vitari possit, mulier venefica; qualem fuisse Medeam et Circen audimus: nam aspidum venena morsu duntaxat laedunt, illarum autem venena vel solo contactu necare feruntur.

CAPVT LV.

Canicularum marinarum tria sunt genera, quarum maximae quaedam inter cete robustissima numerari possunt: ex reliquis duobus generibus, quae in coeno degunt, et ad cubiti mensuram excrescunt, aliud galeos, aliud centrina appellari solet; quod colore varium est, galeos nominatur; reliquum genus qui centrinas appellarit, non errabit. Rursus varii molliore pelle, et capite latiore sunt; centrinae parvi et pelle dura sunt, et capite acutiore, et coloris albedine ab illis differunt. Eisdem innati sunt aculei duri, et adversus omnia resistentes, quorum alter capitis in juba, (pinna dorsi) ut ita dicam, alter in cauda, atque venenatum quiddam habent. Postrema duo genera parvarum canicularum in coeno et luto capiuntur. Piscandarum ratio haec est: Album piscem illecebram ad eas captandas demittunt; ex his si qua capiatur, ceterae omnes hoc videntes circa captam adsiliunt, ac eam, dum hamo ex profundo extrahitur, ad navem usque insequi non cessant. Invidia quadam hoc eas facere existimares;

quasi illa, quae capta est, sibi uni escam aliquam praedata alicunde esset: atque ex ipsis nonnullae in navem insilientes saepe sua sponte capiuntur.

CAPUT LVI.

Pastinacae marinae radius ob omni medicina invictus exsistit. Etenim primum ut pupugit, statim interficit; quod quidem ipsius telum vel rei maritimae peritissimi perhorrent: neque enim alius quisquam, neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam a diis hastae Pelei concesso.

CAPUT LVII.

Cerastes serpens ferum animal, colore album, gemina supra frontem gerit cornua, cochleae cornibus similia, non similiter tamen atque illius tenera. Longe vero alia ratione in ceteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Psyllos, cerastae afficiuntur; illis enim infesti sunt, cum his foedere devinciuntur, pacemque servant. Enimvero Psyllorum gens ab eis si mordetur, non modo non sentit morsum, sed eos etiam, qui in id mali inciderint, facillime sanat; si priusquam totum veneno corpus imbutum sit, ex ipsis quispiam vel arcessitus, vel sua sponte veniens, os suum aqua colluerit, et manus ablueric alteri, et utramque porionem propinaverit morso: sic enim is ex veneno statim tum convalescit, tum ab omni malo liberatur. Libyci item homines ajunt, Psyllum, cui sua uxor venerit in suspicionem adulterii, quique ex ea susceptos liberos adulterino sanguine natos suspicetur, experimenti causa in dolium cerastarum plenum infantem puerum conjicere; sicque injiciendo, tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri: cerastas protinus insultare, acerbosque fieri, innatum malum puero minitantes; eos ut puer attigit remollescere, unde Libycus ille se legitimum patrem agnoscit. Quin et aliarum serpentium, et phalangiorum hostes Psylli habentur. Haec vero si Afri comminiscuntur, non me, sed semetipsos fallunt.

CAPUT LVIII.

Apibus insidiantur atque inimica sunt haec animalia; pari aviculae cum suis pullis, vespae, hirundines, serpentes, phalaenae. Illa quidem apes timent; apiarii vero eadem abigunt vel conyza suffita, vel papavere adhuc viridi ante alveos posito, stratove. Et ea ceteris quidem praedictis animalibus adversantur, vesparum autem captura ejusmodi est: ante earum nidos nassam appendi oportet, eique imponi parvulam membrada, aut exiguam maenam cum iope vel chalcide; vespae autem voracitate, quae ipsis innata est, allectae, atque esca eas invitante, freqentes in nassam incidunt, qua circumdatae amplius retro volare nequeunt; facilius autem tolluntur, si aqua conspergantur, vel igne admoto crementur. Apibus etiam insidiantur lacertae, et crocodili terrestres, quibus caedes hoc modo instruitur: farinam veratro subactam, aut tithymali liquore vel malvae succo suffusam spargunt ante alvearia: quam si isti, quos dixi, degustaverint, pereunt. Ranarum lutariarum sobolem facile tollit apiarius verbasci foliis, vel nucibus in earum lacum injectis. Phalaenae necantur noctu, accensa lucerna ante alvearia posita, et vasculis, quae oleo repleta sunt, infra lucernam collocatis; ad lumen enim advolantes in

oleum decidunt, et pereunt: sed alio modo non facile tolluntur. Pari cum farinam vino difusam gustaverint, ebriae factae vertigine laborant, et jacentes palpitant, ac capientibus risum movent, atque sursum volare conantes surgere prorsus nequeunt. Hirundinem autem prae reverentia musicae non occidunt apiarii, quamvis id ipsis ex facili esset; iisdemque satis est hirundinem prohibere, ne nidum prope alveos struat. Apes etiam oderunt quosvis foedos odores, et pariter unguenta, nec graveolentia tolerant, neque suavis odoris delicias amant; quemadmodum puellae urbanae et modestae tetrum odorem contemnunt, et unguenti suavitatem detestantur.

CAPVT LIX.

Seniorem Cyrum propter regiam, quam in urbe Persarum (Persaepoli) ipse aedificaverat, superbiisse ajunt. Darius lautae aedificationis substructione, quam Susis omnium sermone decantatam struxerat, efferebatur. Cyro minori ex hortis, quos purpuratus ipse, et gemmarum fulgore ornatus, in Lydia sua manu consevisset, gloria magna cum apud omnes Graecos, tum apud Lysandrum Lacedaemonium, cum is in Lydiam ad eum venisset, fuit. Sed haec plus quam satis historici praedicarunt; apum non item domos, solertiori ratione aedificatas, scripserunt: cum illi tamen in regiis aedificandis permultos vexarint; apibus vero, ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regum cellas eminentiore loco, magna laxitate amplas aedificant; easque sepimento tanquam muro quodam, ad majestatem regiam tuendam, circumvallant. Ac ut aetate et conditione triplices sunt, sic tripartito suas cellas dividunt. Quaedam enim summa senectute affectae regiae aulae vicinae, proximae tanquam satellites et custodes, sunt; post quas habitant natu minimae, et quae annum non excesserunt; adolescentiores vero, et aetate confirmatiori, extimae manent: ita ut illae exacta aetate custodes regum sint; eae autem quae aetatis firmitate robustiores existunt, tanquam murus quispiam, natu minimas sepiant.

CAPVT LX.

Opinio una est, apum reges non aculeatos esse: est rursus altera, eos robore aculeorum peracutorum armatos esse; nunquam tamen eo neque contra hominem, neque contra apes uti, sed alio modo ipsis reverentiam erga se incutere; quoniam non fas sit tantae nationis imperatorem malum admittere. Reliquas autem apes harum rerum periti testantur in conspectu suorum imperatorum aculeos submittere, quasi fasces, veluti imperio potestateque his cedentes. Jam vero hoc utrumque in illis regibus quispiam admirari possit: sive enim aculeo, quo laedant, careant, hoc eximium; sive quo laedere possint, non laedant; hoc vero longe praestantius est.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

Cum Grues Thracias sedes et Thracia frigora relicturae sunt, frequentes congregantur ad Hebrum, et unaquaeque earum lapillo devorato, quem prandii et saburrae loco habeat adversus ventorum impetus, migrationem aggreditur versus Nilum

caloris et hiberni istic victus desiderio incensa. Cum vero proximum est ut migrare et ultra progredi ingrediantur, grus aetate maxime provecta, ter universum gregem circumeundo emensa, humi lapsa moritur; eamque mortuam exinde sepultura reliquae adficiunt, et dein recta in Aegyptum iter faciunt, atque immensa maria alarum remigio transmittentes, nec usquam appellunt, neque interquiescunt. Aegyptios autem sementem facientes offendunt, et in arvis, ut ita dicam, mensam cibis adfluentem inveniunt, eaque hospitali, etsi non invitatae, fruuntur.

CAPVT II.

In montibus, terra, marique nasci animalia nihil mirum; nam materia, et nutrimentum, et natura horum causa est. Ex igne vero generatos volucres exsistere nuncupatos Pyrigonos, et in eo ipso igne vivere et ali, hucque et illuc volare, hoc admirandum est. Illud item admirationem excitat, cum ex igne nutricio egrediuntur, et frigidum coelum attingunt, statim exeunt e vita. Quae autem causa sit, igne ut nascantur, contraque aere extinguantur, aliis dicendum relinquo.

CAPVT III.

Ceterae aves in coitu a maribus conscenduntur, ut ferunt; hirundines non item, sed contrario quam reliquae miscentur. Causa cur id faciant, retrusa est atque abdita. Multi tamen aiunt eas sic coire, quod Tereum regem horreant, et timeant, ne quando latenter irrepens, novam tragoediam efficiat. Hirundinibus etiam a natura bonum meo iudicio summum tributum est; quod etsi acu eorum oculi puncti excaecentur, visum recipiunt. Quid igitur Tiresiam amplius celebramus, tametsi non hic, sed apud inferos, Homeri testimonio, inter manes sapientissimum?

CAPVT IV.

Animalia ephemera appellantur, utpote nomen ex vitae mensura sortita; generantur autem in vino, et vase aperto evolant, et, simulac lucem adspexerint, moriuntur. Concessit itaque illis natura, ut in vitam progrederentur; sed malis, quibus vita refetta est, eos cito liberat, nec suas calamitates sentientes, neque aliorum calamitatis testes.

CAPVT V.

Ex aspidis quidem vulnere longo tempore quispiam sanus fieri possit, vel exsectionem membri, vel exustionem ignis fortiter patiendo, et necessariis medicamentis malum sistendo, ne serpat longius. Basiliscus vero, etsi magnitudine palmi sit, tamen vel serpentum maxima illius adspectu non longo post intervallo, sed statim, exspirationis appulsu torrescit; et si baculum, quem quispiam teneat, momorderit, baculi dominus necatur.

CAPVT VI.

Delphinorum studium erga artem musicam eorundemque amatorium affectum, partim Aegyptii, quibus adsentiuntur Lesbii; partim Teitae celebrant. Arionem Methymnaeum quidem praedicant Lesbii: natatum vero pueri formosi cum delphino commemorant Teitae. Leonides autem Byzantius refert, in urbe Poroselene nuncupata, se, cum Aeolida navigando praetervehere tur, Delphinum in illius urbis portu habitantem, civibusque huius tanquam hospitibus suis utentem vidisse. Idemque ait hunc del-

phinum ab anicula eiusque marito educari, velut alumnum, solitum fuisse, refertosque irritamentis cibos illi ab eisdem suppeditaros. Simul vero cum eo educabatur seniorum filius; et alebant illi ambos, et delphinum et filium suum; ex quo convictu delphinus puerque mutuum inter se amorem clam conciliarunt, et decantatum illud et valde celebratum nomen ἀντέρως (i. e. amor mutuus) ab utroque colebatur. Delphinus itaque urbem, quam dixi, veluti patriam suam diligebat, portumque tanquam domum suam amanter incolebat; et suis nutriciis gratiam educationis persolvebat hoc modo: Cum aetate grandis factus esset, deque manu educantium cibum capere non haberet necesse, jam longius natanto progrediens, et praedas marinas observans, partim eas sibi ad prandium habebat, partim suis educatoribus adferebat; quod illi cum scirent, hoc ceu vectigal libentissime exspectabant. Hoc unum erat commodum, cui et alterum accedebat: Nomen similiter delphino, ut puero, imposuerant: puer autem ex illa vivendi cum delphino consuetudine hanc collegerat fiduciam, ut in loco quodam eminenti stans illum appellaret, eumque appellans voce etiam demulceret; ac sive ille cum alicujus navis remigatione contenderet, sive urinaretur, in alios gregatim errantes variis assultibus gestiens, sive fame pressus venaretur, ad puerum tamen tanta celeritate redibat, ut more navis vehementi undarum impetu impulsae ferretur, atque appropinquans ad suum amasium, exsultim luderet, nunc circum illum adnatans, nunc illum ipsum velut provocans, ad certamen secum amasium suum alliciebat; et, quod magis mireris, honore ei cedebat, seque ei natando submittebat, veluti lubenter ab eo victus. Haec igitur celebrabantur, et navigantibus inter cetera urbis commoda spectaculum praebebant ac puero simul cum parentibus lucro erant.

CAPUT VII.

In Africa mulos vel caesos, vel siti animo deficientes, Archelaus ait plerosque mortuos humi jacere projectos: saepeque magnam serpentium vim confluere ad eorum cadavera depascenda, easque basilisci exaudito sibilo, se statim in cavernas et sub arena abdere; illum vero eo profectum tranquille prandere: postea vero quam pransus sit, sibilo repetito abire; serpentes vero postea cadavera mulorum coenamque ex ipsis quam longissime fugere et detestari.

CAPUT VIII.

Euboica historia huc perlata est, piscatores Euboicos aequalem portionem venatus piscium cum delphinis communicare: et piscationem ejusmodi esse audio. Tempore sereno opus est, quod si acciderit, de prora navicularum cavas quasdam laternas suspendunt, quae etsi ardentem ignem intra se habent, sic tamen lucem transmittunt, ut ignis quidem obtegatur, lumen vero transluceat; easque ἰπνὰς vocant. Pisces splendorem timent, ac lumen haesitabunde intuentur; atque ignari quid sibi velit, quod vident, propius accedunt, ut causam tanti sui timoris intelligant: deinde perterriti, aut ad saxum aliquod frequentes manent prae metu palpitantes, aut ad litus impulsi exsiliunt; et de coelo tactis similes esse videntur, facileque jam est eos tridente percutere. Delphini cum ignem a piscatoribus incendi animadvertunt, seipsos ad subsidium iis ferendum comparant; et illi quidem sensim remi-

gant, ii vero formidine exteriores impellunt pisces, eorumque effugia reprimunt, ne qua elabi queant. Ex delphinorum igitur natatu, et piscatorum remigatione undique pressi, et quodammodo circumdati, sentiunt sibi nullum exitum parere, et istic permanent, ac magno numero capiuntur. Et delphini, velut repetentes communis laboris remunerationem sibi debitam ex illa piscatione, procedunt; quibus capturae sociis bona fide et grato animo piscatores partem debitam praebent, si velint sibi denuo socios adesse et non vocatos et certos. Persuasum enim habent piscatores illi, si praedam cum delphinis non communicaverint, sibi hostes futuros, quos ante habuerant amicos.

CAPVT IX.

Mirifico quodam munere naturae cervus serpentem vincit, neque enim ipsum, tametsi hostis in latebram abditus, effugere potest. Etenim ille naribus suis in descensum cavernae incumbens vehementissime adspirat, et spiritu suo quasi illecebra trahit, invitumque producit, ac proclinantem foras mandere aggreditur; idque hyeme facere maxime solet. Si quis etiam cervi cornu in scobem atterat, postea que in ignem conjiciat, fumus inde proveniens undique serpentes, illius nidorem minime tolerantes, fugat.

CAPVT X.

Inter ceteras animantes equus magno elatoque animo est. Enimvero magnitudo, et celeritas, cervicisque eminentia, et crurum facilis flexus, et ungularum sonitus cum ad fastum et superbiam inducunt; tum maxime comata equa mollis est, et insolentia diffluens superbit, eamque ob rem ab asinis se iniri indigne fert; at maximo gaudio completur, cum equo tanquam nuptiis sociatur, ob idque ipsum se plurimi esse arbitratur. Cujusmodi adfectus gnari, qui sibi mulos gigni volunt, equae jubam temere et sine artificio tondent, posteaque asinos admittunt: ea vero tum mariti ignobilitatem, cujus prius pudebat, patitur. Atque ejus rei Sophocles quoque meminisse videtur.

CAPVT XI.

De elephantorum solertia, item de venatione ipsorum, pauca e multis, quae alii protulere, dicta nobis sunt alibi. Nunc vero de studio, quo in musicam feruntur, differere proposui; deque obedientia eorum et ingenii facilitate ad eas disciplinas adsequendas, quae ad discendum difficiles sunt vel homini ipsi, nedum tali belluae ante adeo ferae. Choream enim saltatoriam, ad numerum incedere, tibia cantantibus auscultare, sonorum differentias, vel tarditatem, vel celeritatem hortantium agnoscere edoctus novit elephas, isque accuratum se praestat, neque aberrat. Sic vero natura non modo illum magnitudine eximium reddidit, sed et disciplina mansuetum atque tractabilem. Quod si insignem illam, quam discendo obediendoque praestat haec bellua facilitatem apud remotas gentes, Indos, Aethiopes, aut Afros, describerem, forte alicui fabulam texere, et super ejus natura famae mendacia proferre videri possem; id quod hominem philosophum, ac veritatis ex animo studiosum neutiquam deceret. Quamobrem mea tantum spectacula, et quae Romae gesta prius alii quoque in literas retulerunt, exponam, pauca e multis, quae tamen non

exiguam animantium naturae commendationem afferunt. Elephanto fane ad morum manfuetudinem et facilitatem erudito nihil mirius, nihil, ad id quod volumus, obtemperantius eft. Sed primo ea, quae tempore etiam (cui fuus debetur honor) priore gefta funt, referam. Cum Tiberii Caefaris nepos, Germanicus, gladiatorum fpectaculum edidit, plures jam grandes utriusque fexus elephanti Romae erant, e quibus deinde indigenae generati extiterunt; quorum artus interea dum confirmabantur, peritus vir ad pertractandos eorum fenfus animosque, mirabili quodam difciplinae genere eos erudiebat. Primum enim eos maxima lenitudine et mollitudine, cibos nimirum illecebris et varietate fuavium invitamentorum refertos indulgens, ad difciplinam informabat, ut fi quid effet agrefte expelleret, ex feritate ad manfuetudinem et quafi ad humanitatem quandam transformaret: fieque eis moderabatur, ut, feritate expulfa, difciplinis et muficae ftudio operam darent, tibiarum tympanorumque fono nihil exterrerentur, fiftulis oblectarentur; pedum ingredientium ftrepitum, cantumque mifcellaneum ferrent; eos praeterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem; illa vero virilis difciplina accedebat, non ad gravem plagarum ictum excandefcere, coactos membrum aliquod concinne et ad faltandum flectere non iracunde, cum effent, maximo robore praediti, incitari. Quis hoc non egregiae et generofae indolis argumentum dixerit, belluam hominis difciplinae et imperio, non adverfam nec immorigeram fe praebere? Cum igitur magifter elephantorum fpectaculum ederet, ii tempore fuo fpecimen dederunt, fe recte inftitutos effe, illumque in feipfis erudiendis non operam perdidiffe oftenderunt. Nam duodecim numero theatrum ingreffi compofito gradu incedebant, in diverfas theatri partes divifi, ac molliter ingredientes toto corpore diffluebant, miro ornatu, nimirum ftolis faltatoriis et floridis induti, folaque magiftri fignificatione vocis ordinatim inftructi, ut ferunt, gradiebantur; ac vero rurfus, fi is hoc praecepiffet, in orbem faltabant; tum fi fubducere opus effet, ftarim id faciebant; atque nunc flores pavimentum ornabant fpargentes, idque parce et modefte, nunc pedibus terram pulfantes concinnam et moderatam faltationem una confenfione obibant. Damonem igitur, et Spintharum, et Ariftoxenum, et Xenophilum, et Philoxenum, ac alios pulcherrime mufica eruditos, inter paucos hujus peritos exiftimatos fuiffe, mirificum quidem, at non certe incredibile, neque a ratione alienum fuit, cum homines effent rationis participes, valuiffe vi intelligendi ac ratiocinandi. At vero animal rationis expers numeros et cantum percipere, formam et ornatum tenere, non a faltandi moderata elegantia aberrare, quae didicerit repetere poffe; hoc naturae donum eft, fimulque proprietas quaedam admodum fingularis. Illa vero vel ad ridicule infaniendum prae admiratione fpectatorem inducere poffint, in theatri arena humiles fpectare lectos convivales quafi ftibadia, eosque vario ftragulo textili et magnificis operibus picto opertos, copiofae alicujus et vetuftae familiae teftimonium; lauta item pocula difpofita, et argenteas crateras, aureasque, permulta aqua repletas, menfasque magnificas e thyo et ebore perquam fuperbas, tanto pane et carnibus exftructas, ut vel edaciffimorum

animalium ventrem implere potuissent. Omnibus ita abunde apparatis, convivae intromissi sunt elephanti, mares sex virili veste induti, totidemque feminae stola muliebri ornatae, decore epulis accubuere; tum signo percepto, in mensam promuscides tanquam manus temperanter porrexerunt, summaque cum moderatione epulati sunt; neque ex ipsis quispiam visus est vorax, neque vel delicatioris vel majoris partis avidior, ut Persa ille apud aureum illum Xenophontem. Cum esset bibendum, unicuique cratera exhibebatur, et hi quidem promuscidibus potionem haurientes moderate bibebant; deinde circumstantes leviter et festive, sine contumelia, aspergebant. Multa alia eiusmodi de natura horum animalium solertia atque admiranda ab aliis literis sunt mandata. Ego vero ipse elephantum in tabula literas Latinas promuscide recte atque ordine scribentem vidi; verum tamen docentis manus subjiciebatur ad literarum ductum et figuram eum instituens; dejectis autem et intentis oculis erat, cum scriberet: doctos et literarum gnaros animantium oculos esse dixisses.

CAPVT XII.

Quaedam propria lepori a natura ingenerata sunt. Palpebris patentibus somnum capit; annos suos indicat, cavernas quasdam prodens: uno et eodem tempore quaedam in utero inchoata et imperfecta fert, alia parturit, alia modo peperit.

CAPVT XIII.

Omne fere cetaceum genus praeter canes duce ad sibi moderandum eget, illiusque oculis ducibus ad videndum utitur. Is autem dux est, quemadmodum harum rerum periti testantur, longus piscis, colore albo, capite praelongo, angusta cauda. Huncne ducem unicuique cetaceo natura dederit, an amicitia quadam is adductus cetum ultro antegrediatur, haud scio plane; sed id tamen factum naturae vi potius arbitrarer. Hic enim separatim nunquam ab illo natat, sed ante hujus caput antecedens, ipsius dux existit, ac veluti clavus. Etenim cuncta illi et providet, et praesentit, caudaeque extremo praemonstrat singula, et cetum contingit, et monet, tum horribilia formidolosaque inhibet, tum cibaria conciliat, insidiasque a piscatoribus positas signo quodam suo ostendit, atque quem locum ipsum adire non oporteat, praesignificat, ne quando latenti alicui allisus petrae aut infixus funditus pereat. Quod mirum videri debet, minimam bestiam maximo animali vitae causam afferre. Videtur autem cum bellua hujusmodi ad nimiam pinguitudinem pervenit, amplius nec videre nec audire posse, carnium mole et videndi et audiendi viam obstruente. Nunquam autem cetus sine hoc duce apparet; nam si is, quo ad necessaria utitur, perierit, illi quoque pereundum est.

CAPVT XIV.

Chamaeleon animal non uno atque eodem colore proprio spectari, aut cognosci solet; sed furtim se subducit, eludens simul et praestringens intuentium oculos. Si enim nigro colore eum offendas, ille in viridem se convertit, tanquam vestem mutans; deinde alius apparet, album colorem induens, veluti histrio aliam personam vel vestem. Quae cum ita sint, dixerit aliquis, naturam etsi neminem recoquit, neque veneficiis instar Medeae cujusdam vel Circes immutat, etiam veneficam esse.

CAPUT XV.

Pompili pelagii pisces, et maris profundo gaudentes vel omnium piscium maxime quos auditione accepimus, cognoscendi sunt; sive ipsi terram male oderunt, sive haec illorum odio tenetur. Hi autem sic circum naves altum secantes, tanquam amicas, concursant, easque huc illuc saltantes stipant. Et homines quidem, qui navi vehuntur, quantum a terra absint, (neque enim id scire ipsis necesse est) prorsus ignorant; et ipsi etiam nautae a vero aberrare solent. At pompili, tanquam sagacissimi canes, qui propinquam praesentiunt praedam, sic terram non longe abesse, ante multo sentiunt: idcirco non tanto amplius studio navium tenentur, ut longius eas comitari velint; sed quasi signo ad abeundum sublato, frequentes in altum redeunt. Unde nautae continentem, tametsi non facibus eam assecuti, sed a pompilis eruditi, propinquam esse sentiunt.

CAPUT XVI.

Ruborem, pallorem, livorem, homini et bestiis cutem mollem habentibus, et minime villosis, accidere, nihil mirum; tarandus vero se ipsum cum villis suis vertit, et innumeras colorum species cum summo videntium stupore reddit. Scythicum id animal est, dorso et magnitudine tauro simile; ejus corium ne spiculo quidem penetrari potest, quamobrem eo Scythae sua scuta inducunt.

CAPUT XVII.

Echeneis pelagius piscis, adspectu niger, longitudine cum mediocri anguilla aequandus, nomen a rebus, quas agit, habet. Navis enim secundo vento et plenis velis propulsae extremam puppim mordicus premens, tanquam indomitum atque effrenatum equum freno robusto inhibens, violentissime ab impetu reprimit, et constrictam tenet; frustraque vela media turgent, frustra venti spirant, quae res vectores angit. Nautae vero rei causam intelligunt. Hinc nomen impositum pisci, quem ejus vim experti echeneida [remotam] appellarunt.

CAPUT XVIII.

Ars et doctrina curandi et medicamentis sanandi vulnera apud Homerum per manus vel ad tertiam usque aetatem traditur. Patroclum Menoetii filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillem vero Chiron Saturni filius erudit. Disciplinas nimirum heroes tantum et Deorum filii exercebant, et radicum naturam, varium herbarum usum, pharmacorum temperationem, cantiones tum inflammationibus tum reprimendo sanguini propitias, et alia quaedam noverant. Nonnulla etiam his inferiores tempore heroes ac Dii invenerunt. Quibus quam natura parum egeat, elephantus docet; cum enim vel hasta vel sagitta ictus est, oleae florem vel oleum ipsum gustans defixa tela expellit, atque hujusmodi ratione ad incolumitatem restituitur.

CAPUT XIX.

Haec etiam proprietas ursae admiranda est. Nam neque catulum [perfectum] parit, neque quisquam mox a partu videns foetum, ursam edidisse vitalem foetum judicaret. Simul enim ac peperit, statim carnem illam informem, et nulla vitalis figurae vestigia nullamque animalis effigiem retinentem, amore comple-

ftitur, catulum agnofcit fuum, ac eum in finu gremioque fovet, et lingua fingit fua, et paulatim figurat, in artus efformat, atque ut adfpicienti jam catulus urfae effe videatur.

CAPVT XX.

Tauris omnibus rigida et minime flexibilia exfiftunt cornua; eamque ob rem cornibus perinde armati furibunde appetunt, atque homines armis hoftem feriunt. Erythraei autem boves mobilia fimiliter cornua, ut aures, habent.

CAPVT XXI.

Aethiopica terra vicinum bonum et egregium habet, Deorum illud lavacrum, quod Homerus oceani nomine celebrat. Eadem maximos dracones ad triginta paffuum longitudinem progredientes generat, et nomen proprium non habent, fed duntaxat elephantorum interfectores ipfos nominant, et proveniunt ad fummam fenectutem. Hactenus Aethiopum fermones retuliffe fufficiet. Phrygum hiftoria quoque narrat, dracones ad magnitudinem decem paffuum procedentes nafci, qui quotidie media aeftate, qua hora jam forum hominum conventu plenum eft, ex cavernis procedere foleant, et circa amnem Rhyndacum nomine parte voluminis ad terram adniti, reliquo erecto corpore, collo fenfim extenfo, et ore hiante volucres fua adfpiratione tanquam amatoria illecebra ad fe attrahere; eas autem ex horum fpiritus ductibus detractas cum ipfis alis in illorum ventrem illabi: et haec quidem illi ad occidentem usque folem peculiariter agunt; poftea autem feipfos occultantes gregibus ex paftione ad ftabula redeuntibus infidiantur, multamque perniciem inferunt, ipfis etiam paftoribus faepe occifis, atque inde prandium fibi abunde comparant.

CAPVT XXII.

Apuae pifces ex fefe nec procreant nec procreantur, fed e limo enafcuntur; cum enim coenum in mari concreverit, valde et limofum et atrum efficitur, atque ex fua quadam voluptate, mirabili natura et genitali tepefcit, atque in permulta animalia, nimirum apuas, immutatur atque convertitur. Eae autem fic in putrido luto et fordibus, tanquam lumbrici, generatae ad natandum maxime valent. Tumque mirabili caufa quadam ad falutaria impelluntur, eo nimirum ubi ad tegendam vitam perfugia, et ad tuendam propugnacula habeant. Haec autem perfugia funt fcopuli magni et in fublime eminentes χείβανοι a pifcatoribus dicti, hoc eft, petrae in multiplices finus tremebundorum fluctuum et faxifragarum undarum verberatione multo tempore excavatae. Haec ideo abdita eis perfugia natura indicavit, ne fluctibus convellerentur aut perirent; debiles enim funt ad refiftendum, et infirmae contra fluctuum incurfiones. Nullo cibo ad fefe alendas egent; namque ad vitam eis fatis eft mutuo linctu fe lambere. Capiuntur autem verriculis fubtili filo contextis tenuium ftaminum, inutilibus alioquin ob exilitatem ad aliorum pifcium capturam.

CAPVT XXIII.

Si quis feu fortuito lacertum, feu confulto percutiat, et virga medium difcindat, hujus partium neutra moritur, fed ab altera feorfum utraque pars dimidiata graditur, et duobus pedibus

adrepens vivit. Deinde si coitio utriusque fiat (quod saepe contingit) duae separatae partes naturali colligatione veluti conferuntur: atque ex separatis duabus partibus unus idemque efficitur lacertus, et tametsi loci prius affecti vestigium cicatrix indicat, circummeat tamen et vitam pristinam retinet, et ei cetera persimilis est, qui talia nunquam perpessus sit.

CAPUT XXIV.

Serpentium venenum cum pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius; contra quae nemo salutaria praesidia facile inveniat, etiamsi ad dolores leniendos atque adeo ad liberandum ab illis ipsis sapientissimus sit. Sed in homine quoque incredibiliter perniciosum inesse venenum hac ratione deprehenditur. Si viperae collum caute et firmiter contineas, in osque illius diductum spuas, sputum in ejus ventrem delapsum tanta ei pernicie existit, ut vipera putrescat. Itaque hominis morsus vel homini ipsi est perniciosus, nulliusque animalis morsui de acerbitate concedit.

CAPUT XXV.

Tempore aestivo, quum messis collecta est, et spicae in area triturantur, turmatim congregantur formicae singulae binae etiam atque ternae accedentes, sedibus suis ac consuetis cavernis relictis, triticum et hordeum legunt, atque eadem semita vadunt; aliae quidem ad colligenda grana eunt, aliae onus portant, et summa cum reverentia et modestia sibi invicem de via cedunt, inprimis vero expeditae onus gerentibus. Eximiae autem illae in cavernas suas reversae scrobibus frumentum et hordeum condunt in abdito loco, singula semina in medio exterebrantes: quod excidit, formicis pro prandio est, reliquum sterile est. Ideoque strenuae oeconomae et custodes illud machinanrur, ne imbrium fluxu integra ista semina in fruges rursus exirent, et revirescerent; atque inde in cibi inopiam et famem hyeme inciderent, et labor ipsis periret. Haec igitur, sicut alia dona, formicis natura benigne largita est.

CAPUT XXVI.

Aquila fonte ad potionem nunquam eget, nec pulverulentas volutationes quaerit, sed neque siti vincitur, neque adhibito exterius contra lassitudinem remedio utitur; aquas autem contemnens et quietem, sublime fertur, et e longinquo altoque aethere acutissime cernit. Aquilae alarum crepitum simulac draco ferarum intrepidissimus auribus perceperit, statim se libenter abscondit, atque in latebras abdit. Pullorum autem ingenuitatem hoc indice experitur aquila: eos ex aetate adhuc infirmos et implumes solis fulgorem intueri adversum cogit; et si quis ad solares radios oculis nictetur, eum suspectum habens e nido expellit, atque deturbat: qui autem contra oculis immobilibus solem intuetur, citra suspicionem est, et legitimis adscribitur; quia coelestis iste ignis generis incorrupta veraque sine inscriptione ipsis adsertio est.

CAPUT XXVII.

Struthiocamelus alis penna frequentibus instructus est, non tamen fert ejus natura ut in sublime tollatur; sed currit citissime, et ab utroque latere alas explicat, quas ventus, velorum instar, expandit; volare autem nescit.

CAPUT XXVIII.

Otidem ex omnibus avem equorum ſtudioſiſſimam eſſe audio. Cujus hoc teſtimonium eſt, quod cetera animalia ſive in pratis, ſive in anguſtis er humilioribus locis paſcentia aſpernarur; equum vero ut conſpexerit, magno cum gaudio ad ipſum advolans appropinquat, more hominum equini generis amantiſſimorum.

CAPUT XXIX.

Múſca, animal audaciſſimum, ſi quando in aquam decidat, nec aquae reſiſtere nec natare poteſt, ideoque ſubmergitur. Si vero illam humore exanimatam extrahas, eique cinerem inſpergas, atque in ſole ponas, ad priſtinam vitam revocabitur.

CAPUT XXX.

Gallum ſive emptum, ſive dono acceptum, ſi in corte tua et in gallinaceo grege alere ac retinere volueris, non remere ac fortuito ſolutum dimittes: ſin minus, fugitivus ad ſuos familiares et compaſcales ſe recipiet, etſi procul ab iis abfuerit. Quamobrem cuſtodia eum munies, et vinculis occultioribus, quam quibus apud Homerum Vulcanus irretitur, eum coercebis, quod hunc in modum efficies: Menſam, ſuper qua cibum capere ſoles, in medium [cortis] ſiſte, et gallum ter circa ipſam circumferto, atque ita cum ceteris avibus domeſticis liberum dimittito; ſic enim tanquam vinctus nusquam diſceder.

CAPUT XXXI.

Ex animalibus tametſi ſalamandra non eſt, quae ex igni naſcuntur, quales ſunt pyrigoni; contra tamen hunc ire audet, contraque illius flammam veniens, tanquam adverſus hoſtem quendam, ſic eam expugnare aggreditur. Cujus rei teſtimonium opifices, quorum opera atque artificium igne nititur, adferunt. Nam quamdiu ex flammae ſplendore ignis flagrare, et artem fabrilem adjuvare videtur, hujusmodi animal ipſi negligunt. Cum autem ignis evaneſcit, ac reſtinguitur, fruſtraque folles flant, hoc ſibi tum animal adverſari praeclare intelligunt; quare hoc ipſum perveſtiganr, atque inveſtigatum ulciſcuntur: ignis autem poſtea iterum ſuccenſus fabrile opus, modo ut ante erat ſolitus alatur, juvare perſeverat.

CAPUT XXXII.

Cycnus, quem non ſolum poetae, ſed multi etiam ſolutae orationis ſcriptores, Apollinis miniſtrum faciunt, quid muſica vel cantu poſſit, non habeo quod affirmem; veteres tamen perſuaſum ſibi habuerunt, cycnea, ut appellant, modulatione decantata, mox eum exſpirare. Quod ſi ita eſt, liberalior in hanc avem natura, quam in homines bonos et honeſtos, fuerit, et quidem merito; nempe his laudem ac luctum a morte tribuunr alii, cycni vero ipſi ſeſe vel laude vel luctu moribundi proſequuntur.

CAPUT XXXIII.

De crocodili tum adulti tum recens ab ovo excluſi magnitudine, item de ejus lingua et maxillae motu, utram ſcilicet utri admoveat, non pauci tradunt. Hoc etiam aliqui in hoc animante obſervarunt, totidem ab eo pari ova, quot etiam diebus ovis ſolear inſtar avis incubare, donec ea excluſerit. Scorpium e crocodilo mortuo naſci audio; eumque caudae aculeum habere veneno refertum perhibent.

CAPUT XXXIV.

Eorum, quae nunc adferentur, fides, sive merentur eam, sive minus, penes Indos esto, quibus auctoribus haec ad nos fama dimanavit. Quanquam et Nicomachi filius cinamomi avis, suavissimo illi aromati cognominis, meminit, hanc Indi ad se eodem vocatum nomine cinamomum aroma adferre ajunt; ubi vero, aut quomodo id proveniat, hominum nosse neminem.

CAPUT XXXV.

Aegyptii non ex aliquo humano invento clysteres et alvi dejectionem se didicisse, sed Ibidem horum ad dejiciendas alvos usum eos docuisse praedicant; quomodo primum id conspicati edocti fuerint, ab alio discere poteris. Eandem, cum luna crescit atque decrescit, cognoscere audio; atque etiam victum sibi diminuere vel augere juxta deae istius decrementum vel incrementum, aliunde me percepisse non inficior.

CAPUT XXXVI.

Ex omnibus bestiis infestissimo ac periculosissimo aculeo pastinaca marina praedita est: cujus rei testimonio est; si eum in arborem virentem et florentem infixeris, non cunctanter, nec aliquanto tempore post, sed potius e vestigio exsiccatur; et si eo summam animalium curem rasceris, pereunt.

CAPUT XXXVII.

Mus araneus, animal et ipse naturae e materia * opus, quomodocunque aliter oberret, vivere potest, et amicam se ei praebet natura, nisi alius quispiam casus supervenerit, quo intereat; at si in orbitam inciderit, veluti vinculo quodam caeco, tenetur, ac perit. Adversus morsum etiam ab eo inflictum remedio est arena ex rotarum transitu sumpta, quae vulneri illita illico sanat.

CAPUT XXXVIII.

Haec etiam de Aegyptia ibide audivi. Lunae sacra est; totidem scilicet diebus ova excludit, quot illa et crescit et decrescit; extra Aegyptum nunquam progreditur. Cujus rei causa est, quod Aegyptus omnium regionum, et luna errantium stellarum maxime humidae esse creduntur. Ibis sponte ex Aegypto non discedit; et si quis vi atque impetu eam ex Aegypto abducat, illa quidem ex insidiatore ultionem capit, irritum ejusdem conatum reddens; mortem enim sibi inedia consciscens, inane id conantis studium esse ostendit. Graditur autem tardo gradu, et instar virginis; nec eam ocyus quispiam ingredi videat, quam pedetentim. Ibides nigrae angues volucres ex Arabia Aegyptios fines ingredi prohibent, pro terra sibi amica propugnantes. Aliae vero ibides ex Aethiopia Nili alluvionibus serpentes Aegyptum appetentes conficiunt, iis obviam euntes. Quid alioqui prohiberet Aegyptios ex adventu serpentium perire?

CAPUT XXXIX.

Genus quoddam aquilarum ab aliis chrysaëton, ab aliis stellare vocari audio; raro autem apparet. Aristoteles ait ejus generis aquilam venari hinnulos, lepores, grues, atque anseres e cohorte. Maximam aquilarum eam esse credunt, ajuntque eam in Creta in tauros adsidue impetum facere, quod hunc in modum enarrant: Quum taurus inclinato capite pascitur, aquila in collum ipsius involans, rostro ipsum crebris et atrocibus plagis lace-

rat, qui proinde tanquam oestro actus incenditur, quaque pedes ferunt, fugere occeptat. Et quamdiu quidem per plana fertur, aquila se quietam tenet, atque illum observans supervolat; cum autem taurum praecipitio proximum videt, alis in orbem actis, et ob oculos ejus expansis, conspectum eorum, quae ante pedes sunt, illi eripit, et, ut summa vi in illa praeceps agatur, efficit; deinde istum invadens, ventrem ejus disrumpit, et praeda facile ad lubitum potitur. Alienam praedam humi stratam non tangit, sed suo labore partis oblectatur, neque socium sui laboris admittit; postquam vero exsaturata est, tetrum anhelitum et pessime olentem spirans, reliquias praedae inutiles aliis relinquit. Aliae etiam ab aliis semotae nidificant, ne ob venationem contendere, et molestia adfectae saepe invicem istam reponere cogerentur.

CAPVT XL.

Genus aquilarum etiam in nutritores suos admirabilem charitatem retinet; cujus rei exemplum est aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo se prortus abstinentem mortuo domino suo immortuam fuisse ferunt. Quod idem alumna viri privati fecisse dicitur, sese nimirum in medios rogos, cum dominus cremaretur, immisisse: sunt qui dicant non viri, sed mulieris, alumnam fuisse. Ex omnibus animalibus maximo studio in foetus suos exsistit: si quem ad eos accedentem conspexerit, eum impunitum non dimittit, sed alis verberat, et unguibus lacerat modice poenam ei infligens; nam rostro non laniat.

CAPVT XLI.

Mullus marinorum piscium voracissimus est, et in devorandis omnibus sibi obviis indubie immodicus. Horum nonnulli aspratiles vocantur, nomen trahentes a locis, quae minuta et tenuia saxa habent, et crebras inter haec algas, atque ubi limus et arena subsidit. Mullus hominum et piscium cadaveribus vescitur, et sordidissimis ac male olentibus valde delectatur.

CAPVT XLII.

Accipitres non minus quam aquilae ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores, de avibus longe hominum studiosissimi mansuetissimique habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationem cum hominibus per paludes societatem aucupandi coire: homines expansis retibus quiescere, accipitres autem supervolantes exterrere aves, ac intra retium ambitum compellere: Thraces si quas ceperint aves, cum accipitribus partiti, eosque tum ad aucupii societatem fidos habere; sin cum his earum partem, quas ceperint, avium non communicaverint, aucupii sociis privari. Iustae magnitudinis accipiter et integrae aetatis cum vulpibus pugnat, et saepenumero contra aquilas, et vultures. A cordibus tanquam sacro quodam initiatus abstinet accipiter: idem hominem mortuum videns, ut ajunt, semper in inhumatum terram injicit: idque eum Solon, sicut Athenienses, facere non instituit. Quod si corpus attigerit, jejunus manet, neque si unus tantum aquam in sulcum derivat, aquam gustat; quod sane existimet illi unieo homini incommodare, sua nimirum potione aquam ex illius usu auferens: sin plures homines irrigant, videns affluentis aquae copiam, eam veluti potionem sibi ab ipsis oblatam libenter bibit.

CAPUT XLIII.

Accipitrum genus, quod nominatur cenchris, nulla eget potione; est et alterum genus, montanum cognominant; utrumque ardenti in feminas amore inflammatur, moreque hominum perdite amantium ab eas sectando non desistit. Si quo clam femina abscesserit, ex eo maximum capit dolorem, et clangorem fundit, eique similis est, qui vehementi amoris oestro adfligitur. Cum ex oculis laborant accipitres, illico ad saepes volant, et sylvaticam lactucam evellunt, ejusque acerbum et acrem succum expressum suis oculis instillant, et hoc pacto sanitati restituuntur. Hoc etiam remedio, quod ab avibus nomen traxit, medicos uti adversus dolores oculorum dicuntur; neque homines discipulos avium audire recusant, sed id ipsum profitentur. Sacrilegum olim Delphis, cum in eum incurrisset accipiter, ejus caput convellens indicavit. Item nothi accipitres esse creduntur, si conferantur generi aquilarum. Ineunte vere Aegyptii accipitres deligunt ex omnibus duos ablegandos ad speculandas insulas quasdam desertas, quae Libyae adjacent; illi autem ubi reverterint, alios volando praeeunt. Interea Aegyptii pro peregrinatione illorum in Libyam festum agunt, nihil enim ab eis laeduntur. Cum ad eas insulas pervenerunt, quas illi duo speculati commodiores prae ceteris sibi judicarunt; hic in multa quiete et tranquillitate pariunt, et excudunt, passeresque et columbas venantur, pullosque large alunt; deindeque firmos ad volandum in Aegyptum abducunt, ad loca ubi nutriti fuerant, tanquam ad patrias sedes.

CAPUT XLIV.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os veneni refertum est; quemcunque piscem degustarunt, inhabilem ad edendum efficiunt. Piscatores cum squillam, quam media ex parte iulides exederant, cepissent, inopia pressi, et reputantes capturam haud vendibilem fore, postquam eam degustaverant, alvorum cruciatibus et tormentis adficiebantur. In piscatu urinatores et natatores etiam offendunt, ac re vera ut terrenae muscae frequentes eos invadunt, et morsu affligunt; hasque repellere necesse est, aut ab eis demorsus cruciabitur; in iis vero repullandis totus urinandi et natandi labor perit.

CAPUT XLV.

Lepus marinus comestus mortem saepe infert; aut, si nihil aliud, ventrem acerrimis doloribus torquet. In coeno enim gignitur, et saepe una cum apuis capitur: specie cochleae tegmine carentis cernitur.

CAPUT XLVI.

Vultur humanum cadaver infestat, et tanquam in hostem incurrens vorat, atque hominem morti vicinum observat. Peregrinos etiam proficiscentes exercitus sequuntur vultures praesensione quadam, quippe qui noverint eos ad bellum proficisci et sciant, omne praelium stragem edere. Vulturem autem marem nunquam exstitisse aiunt, verum omnes esse feminas; cujus rei hae volucres non ignarae, et pullorum inopiam timentes, ad gignendos pullos talia machinantur: Adversae austro volant: si vero auster non spirat, ad eurum oris hiatu se pandunt, et ventus eas foetas reddit, et post tres annos pariunt. Vulturem quoque

nidum contexere negant; aegypios vero, qui inter vultures et aquilas medii sunt, et mares esse, et colore nigros; quorum nidos reperiri audio. Vultures etiam ova non excudere intellexi, sed pullos parere, qui statim a partu sunt volucres; quod ipsum etiam audivi.

CAPVT XLVII.

Milvi rapinis prorsus immodici sunt, et, si necessitas urgeat, frusta carnis macello empta, si ea auferre possint, invadentes rapiunt; ea vero, quae Jovi sacrificata fuerint, nunquam attingunt. Harpa avis montana impetens animantium oculos effodit.

CAPVT XLVIII.

Aegyptii corvi, Nilum accolentes; navigantibus quasi supplices primum esse videntur, accipere quippiam flagitantes; quod si quid eis detur, nihil molesti amplius sunt: sin autem horum, quae postularint, nihil impetraverint, collecti in navis rostro insidentes funes arrodunt, ac vincula conscindunt. Corvi Libyci, quando homines sitis metu de aqua sibi prospicientes, vasa sua ea complent, eaque in tectis posita aeri permittunt, quo aqua incorrupta conservetur; tum illi rostrum, quoad ejus possunt, in vasa immittentes potant; quum vero aqua defecit, calculos ore et unguibus apportant, atque in vas injiciunt; iique ob pondus suum in fundum detruduntur, et subsidunt; aqua autem compressa sursum fertur; et sic corvi commode bibunt, arcano naturae instinctu edocti unum locum duo corpora capere non posse.

CAPVT XLIX.

Aristoteles ait corvos discrimen terrae, quae ferax, quaeque sterilis sit, novisse, et in feracem gregatim et magno numero ferri, in sterilem autem et infoecundam binos. Pullos suos enutritos insectantur, eosque ex nido suo unusquisque expellit; quamobrem pulli escam quaerunt, genitoresque suos minime alunt.

CAPVT L.

Ex piscibus pungendo venenum emittunt, nec tamen mortem inferentes, gobius, draco, et hirundo; pastinaca vero radio illico occidit. Leonides Byzantius refert, hominem piscium naturae et differentiae ignarum, quum e reti pastinacam surripuisset, eamque infelix passerem esse opinaretur, in sinum conjecisse, eoque pacto, ut lateret, abivisse, tanquam si rem pretiosam invenisset, et lucrosum sibi in venditionem furtum fecisset; illam autem compressam, prae dolore, immisso aculeo, hominem rupisse, miserique furis viscera effudisse; et sic cum pastinaca istum mortuum jacuisse, manifestum indicem eorum, quae ignarus perpetraverat.

CAPVT LI.

Corvum de audacia aquilis nihil concedere diceres. Iste enim non adversus pusilla animalia dimicat, verum adversus asinum et taurum, in quorum cervicibus considens, eosdem percutit, et multorum oculos effodit. Pugnat etiam cum aesalone, ave robusta; quam si viderit cum vulpe dimicare, eam adjuvat, nam cum vulpe amicitiam colit. Maxime autem cunctarum avium multos clangores, et varias voces fundit, nam institutus humanam vocem emittit; vox autem ejus alia est ludentis, alia serio agentis; et si responsa deorum ferat, sanctam et fatidicam vocem

fundit. Aestivo tempore alvi relaxatione se laborare corvi non ignorant, atque idcirco ab humidis alimentis abstinent.

CAPVT LII.

Aristoteles scribit animalium alia vivos foetus, alia ova, alia vermes parere: vivos quidem foetus homines, et reliqua animalia, quae pilis teguntur; et ex aquatilibus cetacea; quorum illa quidem fistulam habent, branchiis vero carent, ut delphinus, et balaena.

CAPVT LIII.

In Mysia boves onera vehunt, et cornibus carent. Dicuntur autem eorum greges sine cornibus esse neutiquam propter frigus, verum ob eorum peculiarem naturam; atque argumentum in promptu est: in Scythia enim boves cornibus non carent. Ego vero audio quendam in historiam contulisse, quod apes in Scythia frigore non offendantur; et Scythae mel non extraneum, sed vernaculum, et indigenas favos ad Mysos venum exportent. Ne quis tamen aegre ferat, me Herodoteis contraria scribere: nam qui haec retulit, rem cognitione compertam declarare, non vero ea, quae ex incerta fama acceperat, se narrare testabatur.

CAPVT LIV.

Scarum solum ex marinis piscibus cibum ad os revocare audio; sicut balantia animalia, quae ruminare dicuntur.

CAPVT LV.

Catella in mari ore parit, et foetus ore denuo recipit, eademque via vivos et incolumes rursus evomit.

CAPVT LVI.

Muris iecur mirum atque incredibilem in modum, crescente luna, fibram quandam quotidie sibi progignit usque ad plenam lunam; deinde, luna decrescente, fibram pariter evanidam reddit, donec in unum corpus vix conspicuum evanescat. In Thebaide cum grandine pluit, mures apparere audio, qui partim etiam nunc coenum limosum, partim jam caro existunt. Quum ipse a Neapoli, Italiae urbe, versus Dicaearchiam iter facerem, ranae per pluviam in me delapsae sunt, quarum anterior pars binis pedibus innixa repebat; posterior vero adhuc informis, et tanquam e coeno humido coalita trahebatur.

CAPVT LVII.

Bubulum genus utilissimum est, et hominibus maxime prodest, cum ad societatem rei rusticae, tum ad vecturam variorum onerum, lacte etiam homines satiare valet, et aras exornat, ac publicos coetus exhilarat, atque solemnes epulas praebet. Bos quoque mortuus res eximia est, et magni facienda; siquidem ex istius reliquiis nascantur apes, animalia maxime sedula; et mel, quod ex fructibus optimum et dulcissimum est, hominibus parantia.

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

Leo homini Mauro itineris socius est, et aquam de eodem fonte bibit. Audio etiam leones Maurorum domos adire, quando venatione frustrati magna fame premuntur; et si vir adsit, leo-

nem arcet, et vi eum abigens repellit; si vero ille abfuerit, et sola uxor domi fuerit relicta, ea sermone pudorem commovet idoneo, illum, ne ulterius procedat, inhibet, atque in ordinem redigit increpans, ut se contineat, ne fame effervescat. Intelligit utique linguam Maurusiam leo. Sensum autem verborum, quibus mulier leonem increpat, hujusmodi esse ipsi narrant: Nunquid te pudet, leo, cum sis rex animalium, meum tugurium ingredi, et mulieris opera indigere ad vitam sustentandam, atque instar hominis corpore male adfecti ad muliebres manus respicere, ut misericordia et commiseratione ea, quibus indigeas, adsequaris? quem oporteret ad montana loca contendere adversus cervos, bubalos, et reliqua animalia, quae leonibus lautum prandium praebent; verum, infelicis caniculae instar, ab aliis victum quaeritare satis habes. Et mulier quidem talia fatur. Leo autem animo adflictus, et pudore repletus, placide et humi oculos demittens discedit, aequo jure victus. Quum vero equi et canes propter convictum comminantium hominum sermonem intelligant, et timeant; nequaquam mirum mihi videtur, Mauros, qui simul cum leonibus degunt, atque educantur, ab iisdem intelligi. Adfirmant enim Mauri, se infantes suos aequali atque pari victus ratione, atque leonum catulos alere, et uno eodemque cubili ac tecto; adeoque feras linguam, quam commemoravi, intelligere, nec incredibile, nec absurdum est.

CAPUT II.

De equo Libyco Libyas talia narrare audio: Eos quidem equorum velocissimos esse, nullo vero laboris sensu affici; graciles quoque nec corpulentos, et idoneos ad sustinendam negligentiam dominorum; qui nullam curam iis adhibent, neque eos, postquam labore fatigati fuerint, strigile perfricant, nec eis volutabra conficiunt, nec ungulas purgant, nec jubam pectunt, nec capronas implicant, neque fessos lavant; sed simulatque constitutum iter confecerint, ex equis desilientes eosdem ad pastiones dimittunt. Ipsi Libyes etiam graciles sunt, et squalore sordidi hujuscemodi equis etiam vehuntur. Medi autem luxuriae dediti sunt, atque ejuscemodi illorum equi; quos magnitudine, specie corporis, et ornatu, ac exteriore cultu, atque deliciis una cum dominis delectari diceres; sentire videntur magnitudinem et pulchritudinem suam, itemque se magnifice esse exornatos. Eadem de canibus nunc etiam in mentem veniunt. Cretica canis levis, atque agilis, et cursibus montanis adsueta est; ejuscemodi etiam Cretenses se praestant, et vulgo esse creduntur. Canum vero animosissimi sunt Molossi, quoniam ejusdem regionis incolae ejuscemodi sunt. Vir autem Carmanius, et canis, natura adeo feri sunt et rigidi, ut mansuefieri nequeant.

CAPUT III.

Naturae animantium haec etiam singularia sunt: Suem neque ferum, neque cicurem in India nasci Ctesias refert, atque oves Indicas caudas cubitum latas habere alicubi narrat.

CAPUT IV.

Formicae Indicae, quae aurum custodiunt, Campylinum fluvium nunquam transeunt. Issedones vero appellantur et sunt, qui eandem regionem cum illis incolunt.

CAPUT V.

Testudo (terrena) cum serpentem comedit, origano vescitur, et mali immunis redditur, quod comestum ipsam prorsus interimeret. Columbam autem avium maxime pudicam atque in re venerea temperantem esse audio; nunquam enim a se invicem distrahuntur, neque femina a conjuge, nisi casu quodam, neque mas a femina, nisi viduus fiat. Perdices vero libidine intemperantes sunt, ideoque nata ova dispetdunt, ne pullis educandis occupatae feminae rem veneream cum maribus negligant.

CAPUT VI.

Lupis fluvios transnatantibus, ne vi atque impetu fluctuum evertantur, singulare fulcimentum natura excogitavit, eosque docuit, ex iis, quae difficilia sunt, facillimum exitum; caudas invicem mordicus tenentes, contra fluctus tendunt adversi, et sine ulla difficultate ac tuto transnatant.

CAPUT VII.

Asinabus rudendi vocem naturam negasse ajunt. Hyaenas vero canes mutos reddere, cum umbram in ipsos conjecerint, eadem praebuit. Suavis odor et unguentum vulturibus morrem adferunt. Cycnis etiam cicura lethalis est. Camelum autem quantopere reformidet equus, Cyrum et Croesum expertos fuisse ajunt.

CAPUT VIII.

Pullos equarum, quos nondum plene nutritos matres reliquerint, veluti pupillos, aliae equae miseratae cum sua sobole educant.

CAPUT IX.

Cornices sibi invicem fidelissimae sunt, et, postquam sibi sociatae fuerunt, se mutuo vehementer amant; neque eas inverecunde aut fortuito misceri quispiam videat. Narrant autem harum rerum periti, si alterutra moriatur, alteram superstitem viduam permanere. Audio etiam veteres in nuptiis post hymenaeum cornicem invocasse, hocque concordiae signum illis, qui liberorum quaerendorum causa convenissent, dedisse. Qui sedes avium et volatus observant, cornicem, si sola apparuerit, captantibus auguria inauspicatam esse dicunt. Quoniam vero cornici noctua infesta est, noctu illius ovis insidias molitur; cornix vero interdiu noctuae ovis insidiatur, non ignorans oculos ejus tunc hebetes esse.

CAPUT X.

Erinaceum terrestrem nec imprudentem, nec imperitum parandorum in vitae usum fructuum natura reddidit. Quandoquidem enim cibo, qui per annum duret, indiget, neque quodlibet anni tempus fruges producat; illum in locis, ubi ficus exsiccantur, se volutare ajunt, et transfixas ficus, quae non paucae spinis inhaerent, facile portare, easque in caverna congestas servare, ut inde promere queat, quum extrinsecus fructus colligere non possit.

CAPUT XI.

Animalia etiam maxime fera cum iis, quae opem sibi ferre queunt, pacem ac foedus habent, et ab ingenita sibi malitia propter mutuum commodum remittunt. Crocodilus dum hians natat, sanguisugae eum infestant, et dolore adficiunt; quod len-

tiens ille trochilo medico indiget. Cum igitur sanguisugis os ejus refertum est, ad ripam prodiens adversus radios solis hiat. Trochilus autem rostrum in fauces illius inferens sanguisugas extrahit; idque crocodilus patienter sustinet opem sentiens, atque inmotus manet; et trochilus quidem prandio potitur sanguisugis; crocodilus vero ope trochili fruitur, eique istam mercedem rependit, quod ipsum non laedat.

CAPVT XII.

Monedulas erga se beneficas existimant Thessali, Illyrii et Lemnii, iisque ut victus publice praeberetur, civitates eorum decretum fecerunt; quoniam locustarum fruges eorum vastantium ova perdere, earumque sobolem perimere solent. Ea ratione profecto magna ex parte locustarum nubes minuuntur, eorumque quos commemoravi, fruges aestivae manent incolumes.

CAPVT XIII.

Grues in Thracia, quae cunctarum regionum maxime frigida et tempestatibus obnoxia est, gignuntur: amant tamen regionem, in qua natae sunt; amant etiam se ipsae tribuentes aliquid sedibus patriis, tribuentes etiam aliquid suae saluti. Nam per aestatem quidem ibidem manent; medio vero autumno in Aegyptum, et Libyam, et Aethiopiam trajiciunt; et tanquam terrae circuitum noverint, et aëris proprietatem, ac temporum diversitatem, omnes proficiscuntur; quum hyemem tepidiorem illic traduxerint, diesque sereni et tranquilli illucescere coeperint, iterum redeunt, unde venerant. Ducesque volatus, qui ejusdem itineris experientiam habent, constituunt, nempe, ut verisimile est, seniores: ad agmen claudendum, eosdem quoque deligunt; in medio autem juniores locantur. Observato autem vento secundo, sibique favente, atque a tergo adspirante, illo etiam itineris duce utentes, qui in partem anteriorem impellit; et tum quidem figuram triangularem angulis acutis suo volatu designant, quo in aërem incumbentes, eumque findentes, facillime iter suum conficiant. Hac ratione aestatem atque hyemem exigunt grues; homines vero mirantur prudentiam regis Persarum ad deprehendendam coeli commoditatem, Susas et Ecbatana celebrantes, atque ejusdem regis ultro citroque migrationes pervulgatas. Quando autem forte aquilam in se irruentem conspiciunt, in orbem coactae, seque condensantes, mediumque lunatum efficientes, comminantur, tanquam in aciem adversus eam prodituraе; quo fit, ut percussis alis illa recedat; hae autem rostra tergis praevolantium fulcientes volatum suum deinceps quodammodo colligant, laboremque sibi toletabilem reddunt, modo sibi invicem incumbentes. Quando vero in remota regione quietem nactae sunt, noctu reliquae quiescunt, et dormiunt; tres autem vel quatuor reliquas custodiunt, et, ne custodes somno opprimantur, unico pede innituntur, et in altero, quem sublimem habent, lapillum unguibus firmissime et summa cautione tenent, ut, si quando somnus obrepserit, lapillus cadens strepitu eas excitet. Lapillus autem, quem grus volatura pro saburra devorat, est auri index; eumque, quando velut ad portum adpulsa, ac in locum, quem petebat, pervenit, rursus evomit.

CAPUT XIV.

Si gubernator navis alto in mari constitutus viderit grues inde, quo volatum intenderant, redeuntes, intelligit ex adverso ventum imminere, et avium discipulus factus ipse quoque navigationem reflectit, et navim servat. Earum gubernandi rationem hominibus regendi respublicas doctrinam primum dedisse ferunt.

CAPUT XV.

Columbae in urbibus cum hominibus frequentes habitant, et valde mansuetae sunt, et ante illorum pedes versantur; at in locis desertis eos aufugiunt, neque eorum conspectum patiuntur. Fidunt enim multitudini, seque nihil grave per illam passuras probe norunt; ubi vero aucupia, retia, et insidiae parantur, non amplius absque metu degunt: ut de eis dicam, quod olim dixit Euripides.

CAPUT XVI.

Perdices quum partui vicinae sunt, aream, quam vocant, e quibusdam festucis sibi componunt. Contextus autem cavus est, et ad incubandum accommodatus; eique pulverem infundentes molle quiddam velut cubile efficiunt, atque in id ipsum ingrediuntur: dein se desuper fruticibus occultantes, ut aves rapaces et aucupes evitent, summa quiete incubant: tum ova eidem loco non committunt, verum in alium locum quasi migrantes ea important; timent enim ne deprehendantur, si in eodem loco commorentur. Aliis igitur locis nidificantes, pullos etiam nunc teneros avehunt et fovent, et suis alis tepefaciunt, pennisque tanquam fasciolis involvunt; pullos vero non lavant, sed pulvere terspergentes nitidos efficiunt. Si perdix aliquem ad nidum accedentem, sibique et suis pullis insidias molientem conspexerit, tum ad pedes aucupis prostrata spem praebet se abjectam capi posse; et auceps quidem se inclinat versus praedam, perdix vero se convolvens commodum elabitur; cumque illum a nido avertit, ac abduxit, seque vanum illius laborem elusisse sentit, magna jam fiducia venatorem hiantem relinquens, sursum volat; atque ab insidiis tuta, pullos appellat, qui maternam vocem agnoscentes eo advolant. Cum ex sese ova paritura est, occulte latens uspiam maritum fallere conatur, ne ejus ova frangat; quoniam is eo usque libidinis insania flagrat, ut matrem alendis liberis operam navare non permittat. Adeo perdicum genus libidine furit, ut cum feminae incubiturae ipsos reliquerint, mares animo inflammato concupiscentes res venereas, vehementer inter se ira incendantur, mutuaque verberatione acerbissime affligantur; victusque feminarum vice venerem patiatur, quoad ipse quoque victor alterius eandem flagitiosam libidinem in victum exerceat.

CAPUT XVII.

Invidiam rem exsecrandam esse inquit Euripides, eaque laborant etiam nonnulla animalia. Stellio, ut Theophrastus ait, simulatque senectutem exuerit, se convertens, eam deglutiens, abolet; eadem autem comitiales morbos pellere existimatur. Cervum etiam non fugit dextrum suum cornu magnum usum hominibus praestare, idque ipsum ne isto quispiam frueretur, prae invidia in terra confodit, atque occultat. Equa etiam non ignorat se una cum pullo amoris veneficia parere; simulatque igitur pullus

editus est, caruncuIam in pulli fronte innatam, quam hippomanes vocant, devorat. Eamque praestigiatores dicunt vim habere alliciendi ad insanam coitus cupidinem, atque oestrum venereum efficiendi et excitandi; idcirco equa hasce praestigias hominibus, qui eas ceu praecipuum aliquod remedium adsequi conantur, invidet. Et quidni?

CAPVT XVIII.

In mari rubro, sinu Arabico, piscem gobio perfectae aetatis non minorem nasci Leonides Byzantius ait; oculis vero, atque ore carere citra morem piscium; branchias tamen habere, et capitis formam, ut conjicere licet, etsi figura minus expressa; subtus vero in ventre formam quandam sinus leviter impressam apparere, quae smaragdi colorem refert, eamque oculorum et oris loco ipsi esse idem air. Quisquis autem hunc piscem gustaverit, se suo sibi malo eum piscatum fuisse sentit. Vis autem mali ejusmodi est: Qui gustaverit, intumescit, dein ventre ejus prae tumore disrupto moritur. Verum etiam ipse physalus captus poenam luit: primum enim cum extra aquam est, inflatur; et si quis eum tetigerit, magis magisque intumescit: tumque si quis eum contrectare perseverat, prae putredine totus, tanquam aqua intercute laborans, perlucidus fit: denique moriens disrumpitur. Si quis autem eum vivum in mare rejiciat, more inflatae vento vesicae supernatat. Physalum autem ex hoc adfectu appellatum fuisse idem ait.

CAPVT XIX.

Vitulum marinum coagulum suum, ne comitiali morbo laborantes eo sanari possint, devorare audio. Invidum hercle animal est vitulus marinus.

CAPVT XX.

Pelecani conchas in fluminibus comprehensas deglutiunt, easque in imo stomacho calefactas rursus evomunt; et ex testis calore diductis, ut fieri solet, quando coctae sunt, carnes in cibum eruunt. Lari aves etiam, ut Eudemus scribit, cochleas sublimes rapiunt, easque in altum sublatas magna vi ad saxa allidunt.

CAPVT XXI.

Eudemus scribit ursam in Pangaeo Thraciae monte lustrum leonis custodibus vacuum invasisse, ejusdemque catulos, quia adhuc parvuli erant, nec se tueri poterant, interemisse. Quum autem leo et leaena alicunde ex venatu revertissent, et catulorum caedem factam vidissent, acerrimo, ut par erat, dolore affecti ursam insequebantur; haec vero metu perculsa quantum pedibus poterat, in arborem conscendit, ibique eorum insidias declinare contendens consedit. Cum autem isti videbant se eam ulcisci non posse, leaena quidem custodiam non intermisit, sed insidias ursae moliens, sursumque versus sanguinariam adspiciens, ad arboris truncum consedit; leo vero quasi inops consilii, atque moerore perturbatus, instar hominis angebatur, et in montibus vagans virum arbores secantem offendit, cui timore perculso securis e manu decidit; eumque leo adulabundus seseque attollens blande, quantum poterat, excepit, et lingua faciem ejus absterfit: quamobrem homo confidere coepit; atque leo ipsum cauda amplexatus ducebat, neque ei, ut securim relinqueret, permittebat, sed, ut eam tolleret, pede suo indicabat: et cum ejus indicium homo

non intelligeret, leo securim ore cepit, eamque illi porrexit, atque ipsum ad lustrum suum perduxit: idque leaena videns, ipsa quoque accedens homini indicium fecit, et cladem miserabilem respiciens, oculos versus ursam adtollebat. Quod homo considerans, leones ab ursa injuria adfectos esse conjecit, et quantum viribus poterat arborem exscindit; eaque eversa fuit, ursam vero praecipitem in terram actam dilaniarunt leones; atque hominem illaesum et incolumem in locum, ubi prius eum obvium habuerat, reduxit leo, et materiae, quam antea caedebat, reddidit.

CAPVT XXII.

Aegypriarum ferarum, aspidis et ichneumonis, pugna hujusmodi est. Hic quidem non inconsulte, nec temere, adversus hostem in certamen descendit; sed, tanquam vir omni armorum genere accinctus, in luto se volutans, eoque adglutinato se obducens, idoneum scutum et loricam habere videtur. Quod si lutum ei non praesto sit, aqua se lavat, et madidum adhuc in profundum sabulum injiciens, ex improvisis rebus arma ad se defendendum ingeniose comparans, pugnam aggreditur; summas autem nares suas teneras, et aspidis morsui quodammodo opportunas, caudae suae flexu septus tuetur: hoc enim facere solet. Quod si aspis eas adsequi possit, hostem interimit; sin minus, frustra dentes contra lutum exercet: contra autem ichneumo illi ex inopinato anteverrens, aspidis fauces comprehendit, eamque strangulat. Qui vero prius morsu alterum praeverterit, victor existit.

CAPVT XXIII.

Ciconiae parenres senio adfectos sponte sua et magna cura alunt; etsi nulla hominum lex id illas jubeat, verum ad hoc istas impellit naturae praestantia. Ipsae quoque suos pullos amant, cujus rei argumentum hoc est: Cum adulta indigeat nutrimento, quod involucribus adhuc et teneris pullis in nido apponat, nec illud forte aliunde comparare possit, hesternum cibum evomens eos nutrit. Quod ipsum ardeas et pelecanos facere audio. Ad hoc etiam audio ciconias et grues frigoris injuriam simul effugere, et hiberno tempore exacto, quum ad sedes suas remigraverint, cum illas, tum has nidos suos rursus cognoscere, sicut homines domum. Alexander Myndius ait, ciconias pariter viventes, cum ad senectutem pervenerint, ad Oceanitidas insulas profectas ex avibus in homines converti, idque pietatis erga parentes praemium adsequi. Fortasse et ego existimem, diis volentibus, illud genus hominum, qui istic degunt, pium et sanctum haberi; siquidem in aliis sub sole regionibus ejusmodi gens vivere [non] poterat. Neque istud figmentum esse putem. Quid enim hoc comminisci Alexandro profuisset? Hominem sapientem certe non decebat ne maximo quidem lucro proposito mendacium veritati anteponere; nedum incidere in reprehensionem, quae prorsus nihil lucri ipsi adferret.

CAPVT XXIV.

Si luti facultas sit, id hirundo unguibus fert, nidumque ex eo fingit; sin minus luti facultas ei detur, teste Aristotele, aqua se conspergit, atque in pulverem se abjiciens, pennas luto mergit; idque post eis agglutinatum rostro minuratim auferens propositum sibi nidum struit. Pulchre etiam intelligit, quod si tene-

ros, ex pennisque nudos in duris fruticibus pullos requiescere fineret, dolore premeretentur; quamobrem in ovium tergo confidens floccos lanarum evellit, indeque suis pullis nidum quam mollissime substernit.

CAPVT XXV.

Aequos mater hirundo pullos suos reddit, aequalem portionem in esca ipsis distribuenda observans; neque enim unam eandemque, quae omnibus nutriendis sufficiat, adferre potest; sed pusillum et pauxillum cibi adducit. Primum in lucem editum primo pascit, deinde ab illo secundum, tertium tertio loco partum alit, sicque deinceps usque ad quintum progreditur; neque enim plures quinque fette in utero atque parere solet. Ipsa interim non amplius cibi capit, quam quem in nido praeterlapsum consequitur. Hujus pulli, similiter atque canum catuli, tardum visum accipiunt; verum mater iis herbam adfert, qua admista, visum sensim adipiscuntur; dein paulum quiete confirmati ad volandum habiles e nido ad pastum evolant. Hujus herbae homines quamvis compotes fieri summo cupiant opere, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

CAPVT XXVI.

Upupae ex avibus maxime fetae sunt, mihique videntur, propter memoriam eorum, quae inter homines passae sunt, atque odium feminei sexus, in desertis et celsis rupibus nidum construere; et, ne homines ad pullos suos accederent, luti vice humano stercore nidum illinunt, foetore et graveolentia animal sibi infensum arcentes et repellentes. Cum in deserta parietis parte in lapidis rima vetustate acta haec avis peperisset, et parietis curator, pullis intus observatis, luto rimam obduxisset, upupa post reditum videns murum obstructum, herbam attulit, et luto admovit: quo statim dissoluto, illa ad pullos suos accessit, et inde ad pastum rediit. Et cum idem ille rursus parietem obduxisset, avis hac ipsa herba denuo eum reseravit; atque id tertio factum est. Itaque custos parietis, re animadversa, herbam istinc auferebat, eamque adhibebat non ad hujusmodi, sed ad aperiendos thesauros nihil ad se pertinentes.

CAPVT XXVII.

Peloponnesus leones non gignit. Idque, ut verisimile est, erudita mente animadvertens Homerus, Dianam istic venantem canens, dixit, eam incessisse per Taygetum et Erymanthum,

Oblectantem se capris et velocibus cervis.

Quoniam montes isti leonibus carent, eosdem non memorat, et summa quidem cum ratione.

CAPVT XXVIII.

In mari rubro piscis nascitur, eumque, quantum norim, Perseum accolae vocant. Graeci quoque illum eodem nomine appellant, atque Arabes perinde ut Graeci, isti enim etiam Perseum Iovis filium celebrant, a quo hunc piscem nomen traxisse praedicant. Is pari magnitudine est cum anthia maximo; adspectu similis est lupo; rostrum habet leviter aduncum, et cingulis auro adsimulatis distinctum, quae a capite exorientia per transversum feruntur, et ad ventrem usque pertinent; frequentibus et permagnis dentibus munitus est. Omnes pisces vi, et corporis robore, ante-

cellere dicitur; neque audacia ei deest. De piscatione ejus et captura alibi dixi.

CAPUT XXIX.

Pinna marinum animal e genere concharum est. Hiat autem dissidentibus utrimque conchis, et carunculam ex se protendit, quae escae instar est piscibus adnatantibus. Illam comitatur cancer, qui una cum ipsa alitur, et pascitur. Cum igitur piscis adnataverit, cancer eam levi morsu admonet; tumque pinna magis magisque conchas aperit, et adnatantis piscis caput intra eas recipit, comprimitque; et piscem ita captum in cibo consumit.

CAPUT XXX.

Hominis eruditi haec etiam nosse refert. Cuculus callidissimus est, et ex difficillimis facillima texere bene novit. Etenim sibi conscius est se neque incubare ovis, neque ea excudere posse ob frigidam corporis constitutionem, ut ajunt. Cum igitur pariat, nec nidum construit, nec pullos alit; sed observat aves, quando a nidis suis absint, et vagentur, atque alienam domum ingressus, parit. Nec tamen quarumlibet avium nidos invadit, sed alaudae, palumbis, chloridis, et pappi (an curucae?); novit enim illas ova suis similia parere. Neque eo divertit, cum nidi earum vacui sunt; si vero ova intus sunt, iis sua admiscet. Quando autem multa illarum ova adsunt, ea ejecta perdit; suaque, quae ob similitudinem dignosci nec deprehendi possunt, relinquit. Et aves quidem, quas dixi, aliena ova excudunt; pulli vero cuculi ad volandum firmi, sibi conscii se spurios foetus esse, ad parentem evolantes accedunt; nam, pennis succrescentibus, alieni deprehenderentur, atque acerrime verberarentur. Optimo anni tempore solum apparet cuculus, nempe ab ineunte vere usque ad caniculae ortum, porro a conspectu hominum abhorret.

CAPUT XXXI.

Gallinaceus leoni terrorem incutit; eandemque avem timet basiliscus, vt fertur, atque ad conspectum ejus contremiscit, et canentem audiens convulsione adfectus moritur. Quam rem non ignorantes, qui per Africam ejusmodi animalis altricem iter faciunt, metu basilisci gallum itineris comitem et socium sibi adjungunt, qui eos a tanto malo liberet.

CAPUT XXXII.

Creta lupis, et reptilibus animalibus infesta est. Audio etiam Theophrastum dicentem, loca esse in Olympo Macedoniae monte, quae a lupis adiri non solent. Caprae Cephalenides sex mensibus non bibunt. Abydenas autem oves nullas videri albas, sed nigras omnes, ferunt. In hoc etiam differentia et proprietas quaedam animantium est; quod ex venenatis alia morsu et dentibus venenum, alia idem ictu et aculeo immittunt.

CAPUT XXXIII.

Libycam aspidem dicunt suo halitu oculorum usum adversus se, cum cervicem porrexerit, respicientibus eripere; aliam non excaecare quidem, sed tamen celeriter interficere. Vaccas Epiroticas ferunt copiosissime mulgeri, et capras Scyrias lac praebere uberrimum omnium; Aegyptias quintuplicem partum edere, plerasque geminum. Causam hujus rei esse Nilum ajunt, cujus aquae foecundissimae sunt. Itaque pastores, qui munditiae pecoris stu-

dent, et gregis sui curam agunt, aquam ex Nilo pecudibus, et maxime infoecundis, machina haurire solent.

CAPVT XXXIV.

Ptolemaeo secundo ex India cornu allatum ferunt, quod tres amphoras capiebat. Hic sane bos fuit, cui tale cornu excreverit.

CAPVT XXXV.

Perdicum non eadem ubique vox est, sed varia. Athenis, aliam ultra Corydalensium pagum degentes, aliam citra istum pagum vocem fundunt. Harum variarum vocum quae sint nomina, Theophrastus explicat. In Boeotia, eique objacente Euboea, idem sonant, et, ut ita dicam, ejusdem sunt linguae. In Cyrene ranae tantum omnino mutae sunt: et in Macedonia sues solida ungula et genus quoddam cicadarum et ipsum mutum.

CAPVT XXXVI.

Phalangii genus esse dicunt, quod rhax appellatur; sive quod nigrum sit, et re vera simile acino uvae tum colore, tum figura etiam rotunda, sive aliam ob causam, scitu difficile est. Nascitur in Libya pedibus brevissimis, ore in medio ventre, morsuque celerrime petimit.

CAPVT XXXVII.

In Seripho ranae nullam prorsus vocem edunt; si vero alio transferantur, acrem et asperum sonum edunt. In Piero Thessaliae lacus est non perennis, sed hieme tantum existit, ex aquis in eum confluentibus; in hunc ranas si quis injiciat, silent, alibi tamen vocales. Seriphii de suis ranis gloriantur, cum Perseus magno rediret ex certamine adversus Medusam, et magno itinere peracto, ut verisimile est, fessus requiesceret prope lacum, atque istic somnum capere vellet, ranas strepentes eum interpellasse, et somnum interrupisse, atque idcirco ipsum molestia adfecisse; itaque Perseum a patre Iove deprecatum fuisse, ut ranas clamare prohiberet: patrem vero ejus precationem exaudisse, ac filio suo gratificantem, ranas illius loci perpetui silentii condemnasse. Theophrastus tamen hanc explodens fabulam, et Seriphiorum vanam gloriationem redarguens, aquae frigiditatem adfert causam esse, cur hae mutae sint.

CAPVT XXXVIII.

In regionibus humidis, et ubi aer valde pluvius est, gallinaceos canere negat Theophrastus. Lacus in Pheneo est, qui nullos alit pisces. Cicadas propter frigidam corporis temperiem tum demum, quum sol incaluerit, canere idem ait.

CAPVT XXXIX.

Caprimulgus animal est audacissimum; reliquas enim aviculas contemnit: insidiatur autem maxime capris, atque earum uberibus advolans lac inde exsugit; neque a pastore propterea poenam timet, etsi improbam mercedem pro saturitate reponere soleat: obturat enim uber cum traxerit, atque inde lactis fluxum prohibet.

CAPVT XL.

Multi filium Aretes, quae Aristippi soror fuit, a matre edoctum celebrant. Aristoteles ait se vidisse pullos luscinae, quae a matre in cantum erudiebantur. Luscinia autem ex avibus liberta-

tis amantissima est, ideoque si integra aetate capiatur, et in cavea conclusa asservetur, cibo et cantu abstinet, atque aucupem ob servitutem silentio ulciscitur. Quod cum homines experti fuerint, aetate jam grandes captas dimittunt, et pullos venari student.

CAPVT XLI.

India equos et asinos uno cornu praeditos procreat, ut ferunt. Horum e cornibus pocula conficiuntur; in quae venenum mortiferum conjectum si quis biberit, insidiae illum non laedent; horum enim utriusque cornu ad vim veneni depellendam valere videtur.

CAPVT XLII.

Porphyrio animalibus excellit, et formae pulchritudine, et nominis convenientia, ac pulverulentis volutationibus gaudet, atque in locis, ubi columbarum lavatio esse solet, lavatur; nec prius tamen se vel pulveri vel lavacris committit, quam certum passuum numerum sibi sufficientem confecerit. Et propalam aegre cibum capit, ideoque se subtrahit, et secreto vescitur. Acerrima rivalitate laborat, et mulieres, quae sunt sine viro, observat; quod si cum marrefamilias stuprum fieri cognoverit, se strangulat. Volans non sublime fertur. Homines autem magnam voluptatem ex eo capiunt, ideo parce et provide illum alunt. In magnificis splendidisque aedibus porphyrio ludrica delectatio est; tum etiam intra claustra templi recipitur, atque illic sacer et solutus circumvagatur. Pavonem, ut formosus sit, luxuriose tamen viventes homines mactant, et comedunt; hanc enim avem pennae exornant, sed reliqui corporis nulla dignitas est. Porphyrionem vero cibi gratia in coenis apposuisse hominem scio neminem; non Calliam, non Ctesippum, Athenienses; nec Lucullum, neque Hortensium, Romanos: quos e multis cum vario luxui, tum gulae in primis deditos et lurcones, paucos mihi commemorasse sat fuerit.

CAPVT XLIII.

Corvus jam aetate adfecta, cum non pullos alere potest, seipsum eis cibum praestat; hi autem comedunt parentem. Unde proverbium esse natum ferunt: *Mali corvi malum ovum.*

CAPVT XLIV.

Ex avibus castissimi celebrantur palumbes. Mas enim et femina conjugio alligati mutuo consensu sibi invicem adhaerent, et caste vivunt, neque alienum cubile appetunt. Quod si libidinosos oculos in alios conjiciant, illos reliqui circumdant, et marem quidem mares discerpunt, feminas vero feminae. Hujusce etiam modi lex castitatis ad turtures pertinet, sanctaque et sincera permanet: tum etiam ad columbas albas, praeterquam quod non utramque occidunt; nam marem duntaxat perimunt, feminam vero, illius misericordia permoti, impunitam atque inultam in viduitate aetatem ducere permittunt.

CAPVT XLV.

Aristoteles inquit feminis columbarum parturientibus mares adesse, et cultu omnique officio fungi; saepe etiam feminam errantem et vagantem compellere ad nidum; et cum pepererint ova, eas cogere, ut incubent: eosdemque pariter cum feminis pullos fovere, pariterque alere; et primum nutrimentum, ne a cibis ab-

horreant, patentes pullis, terram falsuginosam in os indere; quam ut gustaverint, inde facillime reliquis cibis vesci queant. Cum rapacibus ceteris avibus foedere devinciuntur, pacemque gerunt; aquilas marinas et circos horrent, inquit. Contra accipitres quo astu utantur, audire operae pretium fuerit. Cum eas accipiter, qui natura sua in altum et sublime fertur, persequitur, eae deorsum versus elabi et volatum deprimere conantur: cum ille in inferiori sede aeris volat, illae contra in sublime feruntur, et supra accipitrem, in sublimi impetum facere non valentem, volantes fiducia implentur.

CAPUT XLVI.

Cum Indus quispiam elephantorum domitor elephanti album pullum offendisset, atque hunc etiam nunc tenerum aluisset, et paulatim mansuefecisset, eoque veheretur, et belluam amaret, et vicissim redamaretur ipse, ac simul suam elephantus educationem, cum maximis amicitiae officiis, huic Indo compensaret; Indorum rex id intelligens, sibi mitti elephantum poposcit. Indus, ut amore captus, vehementi rivalitate flagrans, et valde dolens, si hunc alius quam ipse esset habiturus, se daturum negavit, atque eo conscenso, in loca deserta abiit. Rex autem id aegre ferens, mittit qui Indo elephantum auferrent, atque eum in judicium adducerent. Cum ergo eo pervenissent, eique vim inferre inceptarent, homo illos de sublimi caedebat, atque elephantus veluti injuria adfectum dominum ulciscebatur: et haec quidem initio. Ubi autem percussus Indus ex eo delaberetur, elephas suum nutritium circuivit, ut solent, qui armis aliquem propugnant, atque ex invadentibus alios interfecit, alios in fugam vertit; denique proboscide altorem amplexus attollit, et ad stabulum defert, et cum illo permansit, tanquam amico fidelis amicus, eumque benevolentia prosequebatur. O sceleratos homines, qui mensas et sartaginum stridores sequuntur, et prandia quaerunt; in periculis autem amicos deserunt, amicitiae nomen temere et frustra polluentes.

CAPUT XLVII.

Date mihi facultatem, per Iovem patrium, interrogandi tragoedos, et, ante illos, fabularum scriptores, quid sibi velint, tantam ignorantiam filio Laii attribuendo, atque etiam Telepho, qui infeliciter cum matre congressus, nec tamen complexu venereo junctus fuit, sed eodem lectulo cum ea concumbens, idem perpetrasset, nisi draco divino instinctu eos multotiens diremisset: siquidem animalibus rationis expertibus ejusmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoscendos dedit, neque ea indiciis ullis egent, neque illius adventu, a quo in Cithaerone expositus fuit, ut Oedipus Sophocleus. Camelus igitur cum matre nunquam coit. Cum enim pastor quispiam feminam, quoad ejus fieri poterat, exceptis genitalibus, obtexisset, deindeque filium matri admisisset; hic prae coitus appetitu cum matre imprudens rem habuit, quod ubi intellexisset, auctorem nefandi coitus mordicus premens, et ad terram abjectum genibus affligens, cum summis doloribus interfecit; atque seipsum praecipitem deorsum egit. Oedipus sane in hoc etiam imperite fecit, qui, cum inferenda sibi manu calamitatem omnem effugere posset, oculos tantum ex-

caecare suos voluerit, et suae familiae generique dira imprecari omnia, tanquam extremis hisce malis jam praeteritae calamitati ullum adferret remedium.

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

Ex avibus perdices sunt salacissimi, ideoque feminas suas vehementissime amant, et continuo ad rem veneream proni sunt. Qui autem eos ad pugnam alunt, quando in mutuum certamen incitant, feminam suam singulis adstare curant, quod commentum ad timiditatem eorum atque ignaviam in certamine repellendam excogitarunt. Nunquam enim perdix victus in conspectum amatae, vel conjugis, venire audet; quin potius plagis percussus morietur, quam ab adversario retrocedens illam indecore adspicere sustineat, cui se approbare cupit. Idem etiam de amasiis statuerunt Cretenses. Audio enim Cretensem amatorem, tum cetera bonum tum bello strenuum, adolescentem nobilem, forma excellentem, et animo magnum, atque ad optimas disciplinas bene factum, sed aetate nondum militiae apta, in deliciis habuisse: (utriusque nomen alibi dixi) strenua autem facinora juvenem istum in pugna edidisse Cretenses ajunt, et tota hostili acie in ipsum irruente, in cadaver offendisse, et sic fuisse subversum perhibent. Cum vero ex hostibus quidam, qui proximus ei erat, gladium intentans tergum ejus esset trajecturus; ille conversus inquit, „Ne „tu turpem et imbellem plagam mihi inferas; sed potius pectus „meum feri, ne amasius me timiditatis condemnet, et a cadavere „meo componendo abstineat, ad me, ubi rem turpiter gesserim, „accedere non sustinens.“ Nec quidem mirum est, si quis, homo cum sit, ignavus videri erubescat; perdicem autem verecundiae esse participem, peregregium hoc a natura donum est. Aristodemus autem, qui prae timore aufugit; et Cleonymus, qui clypeum abjecit; et pavidus Pisander, nec patriam, nec uxores, neque liberos sunt reveriti.

CAPVT II.

In Eryce Siciliae festum celebratur, quod Erycini et Siculi omnes Anagogia appellant. Cur autem sic appelletur, causam afferunt, quod id temporis Venerem inde in Libyam proficisci dicunt. Illud autem existimant, illinc conjecturam facientes: maximus columbarum in iis locis numerus esse solet, nulla autem tum temporis apparet; dicunt igitur Erycini ipsas deae ministrantes peregre profectas esse: nam columbas Veneri sacras esse isti existimant, et reliqui homines sibi persuadent. Novem diebus autem elapsis, unam forma insignem ex pelago Libyco spectari revolantem, quae non sit quemadmodum reliquae gregales columbae, sed rubra; qualem nobis Anacreon Teius canit esse Venerem, eam quodam loco purpuream, et auro similem appellans, imitatione nimirum Homeri, qui eandem nobis auream celebrat: hanc caeterarum columbarum greges sequuntur; atque festum Catagogia, ex reditu earum dictum, iterum celebrant Erycini.

CAPVT III.

Lupus et lupa, equus et equa, simul pascuntur; non item leo et leaena; isti enim eadem via, nec venatum, nec aquatum eunt: causa autem haec est, quod uterque corporis viribus confidat, neque alter altero opus habeat, ut ajunt periciores.

CAPVT IV.

Lupae partu non facile solvuntur, sed diebus ac noctibus duodenis parturiunt continuis; quanto etiam tempore Latonam ex Hyberboreis in Delum pervenisse Delii ajunt.

CAPVT V.

Inimicitias mutuas gerunt testudo et perdix; item crex et ciconia cum mergo, et cum laro harpa et ardea: alauda acanthylidi infensa est, turtur pyrrhae; corvus etiam et milvus hostili sunt animo: siren de genere apum hostem habet circen, circe autem et circus tum genere tum natura dissident. Channa piscis prae ceteris libidinosus est. Formicas (Metulas) in Pheneo Laconicae (Arcadiae) albas esse fertur.

CAPVT VI.

Equos pratis pascuis et palustribus locis ventosisque delectari, homines equorum nutritionis periti fatentur. Unde et Homerus in ejusmodi rebus considerandis excellens, ut mihi videtur, alicubi cecinit:

Hujus ter mille equae per palustria pascebantur.

Gaudere autem equas adspiratione ventorum, et austro et boreae se exponere, norunt earum pastores; idque non ignorans idem poëta dixit:

Harum aliquas et ipse Boreas adamavit pascentium.

Unde et Aristoteles mutuatus est, nisi fallor, quod scribit, equas aliquando furentes recta adversus hos ventos aufugere.

CAPVT VII.

Scytharum regem, cujus nomen mihi notum silentio praetermitto (quid enim mea refert?), equam habuisse audio, praeditam omni virtute, quae ab equo requiri et praestari queat; tum hujus quoque habuisse pullum ceteris equis virtute praestantem. Cum igitur equum alium non reperiret dignum, qui huic ipsi equae admitteretur, sed neque equam tam generoso pullo convenientem, ambos in eundem locum ad coitum coegisse; veruntamen eos ceteris quidem in rebus mutuo amore se invicem complexos fuisse, non tamen ad coitum pervenisse. Cum igitur haec animalia conatum Scythae irritum reddebant, vestibus utrumque obtexit, eaque incestum stuprum admiserunt; quod quidem factum primum ut ambo intellexerunt, iam impium flagitium morte dissolverunt, seque de praecipitio dejecerunt.

CAPVT VIII.

Equam Eudemus ait adolescentem, ac armenti praestantissimam, tanquam pulchram puellam, et omnium puellarum istius loci formosissimam, ab equisone adamatam fuisse; primumque temperantem fuisse, deinde insolitum lectum ausum fuisse invadere et cum eadem rem habere. Ubi vero equae pullus, et ipse formosus, id, quod factum erat, vidisset, aegre tulit matrem a domino tam violenter tractari, atque impetu facto eum occidit, atque cum observasset, ubi humaretur, eo profectus cadaver rursus effo-

dit, et nulla non contumelia adfecit, idque jam nullum sensum doloris percipiens foede laceravit.

CAPUT IX.

Ex piscibus plurimi in venerem magis verno tempore exardescunt, et in Pontum tunc praecipue secedunt; quod in eo cava et cubilia naturae munere piscibus idonea sint; idemque a feris bestiis, quas mare alit, liber est. *Soli* delphini parvi illic et infirmi errant; polypis, paguris, astacis caret; qui sane parvulis pisciculis perniciosi existunt.

CAPUT X.

Luna nova nitescente, audio elephantos naturali quadam et ineffabili intelligentia e sylva, ubi pascuntur, ramos recens decerptos auferre, eosque deinde in sublime tollere, et suspicere, et leviter ramos movere, tanquam supplicium quoddam deae protendentes, ut ipsis propitia et benevola esse velit.

CAPUT XI.

Solas de bestiis equas, etiam si ventrem ferunt, se initi sustinere audio; incendi enim eas libidine ex feminis maxime: itaque libidinosas mulieres equas vocari solere ab eis, qui gravius iis convitium facere student.

CAPUT XII.

Perdicum foetus, intra ovum etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, a parentibus sui exclusionem ex ovis minime expectant; sed per se ipsi, tanquam fores pulsantes, ova elidunt, et jam foras eminentes se ipsos impulsu suo impellunt, ovique etiam nunc tegumento circumvestiti currunt, atque a dimidia testae parte, si adhuc circa caudam adhaerescat, semet excutientes liberant, et velocissime ad cibi inquisitionem prosiliunt.

CAPUT XIII.

Ex perdicibus, qui vocis contentione et cantu valent, et linguae facultati confidunt, quique pugnaces et ad certamen habiles sunt, se minime dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur; unde fit, quod parum contra venatores de sua libertate depugnent, quo minus comprehendantur; sibi praesidentes, quod a caede studiose ad cantus et certamina servabuntur. Reliqui autem perdices, et potissimum qui nuncupantur Cirrhaei, sibi conscii, quod nec ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, et si capiantur, futuros se prandium his, qui ceperint, naturali quadam calliditate se esui ineptos reddunt; et cum ab omni alia esca, quae eos oblectare et ad pinguitudinem perducere queat, sua sponte abstinent, tum ut ne idonei sint ad hominum mensas, cupide alliis vescuntur. Quod cum cognorint aucupes, libertatem iis sponte indulgent; cui vero antea tales capiendi facultas defuit, capiendis iis et decoquendis tempus et operam perdit, et illorum carnem insuavem experietur.

CAPUT XIV.

Mustela et serpens perniciosa animalia sunt. Cum igitur mustela cum serpente pugnatura est, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnam, tanquam armis tecta, procedit. Causa est, rutae odor serpentibus infestus.

CAPVT XV.

Lupus ad satietatem expletus ne minimum quidem deinceps degustat; undique enim ipsi venter turget, lingua intumescit, os obstruitur; atque instar agni occurrentibus mansuetus est, nec homini neque pecori insidias molitur, etiamsi per medium gregem ingrediatur. Paullatim autem ejus lingua detumescente, ad veterem habitum redit, atque iterum lupus exsistit.

CAPVT XVI.

Gallinacei, si feminae desint in corte, eum, qui recentior advenerit, omnes ineunt. Perdices etiam cicures recenti adventu novum et nondum cicurem eodem modo ineunt. Iidem suos altores remunerantur, feros enim et nondum captos, quemadmodum et columbae facere solent, allectant. Utitur vero perdix venator illecebris quibusdam ad illiciendos feros; ante retia enim propositus cantum edit eos lacessentem ad pugnam, eosdemque ut ex insidiis in laqueos inferat incitantem. Sylvestrium dux contra cantat, et suum gregem praecurrens obviam procedit, cum hoc luctaturus. Cicur autem per malitiam semper insidias instruens, pedem refert, se timere simulans: alter vero spe atque animo inflatus, simul et sibi jam victoriam despondens, impetum facit; sed mox captivus compage tenetur. Quod si perdix, qui captus est, mas fuerit, ceteri gregales ei ipsi captivo opem ferre conantur; sin femina, captivam ipsam omnes feriunt, ut quae libidine incensa in servitutem inciderit. Nec vero illud praetereundum, quandoquidem etiam auditu dignum est. Si perdix allectatrix sit femina, ne mas incidat, feminae, quae sunt extra, illum ex casu in laqueum propinquo servant, suo cantu tanquam amatorio retractum; nam ubi plures et sibi consuetas viderit feminas, ad illas libentius, relicta allectatrice, accedit.

CAPVT XVII.

Terrestris erinaceus inter animalia invida censetur. Is statim ut capitur, urina tergus suum conspergit, cujus vi perfusum corrumpitur; et quod futurum erat ad multa utile, reddit inutile. Et lynx etiam urinam suam in terram occultat; quae ubi concreverit ac congelarit, lapis efficitur, et ad sculpturam idoneus est, et propter eandem, ut ajunt, exornando muliebri mundo accommodatus.

CAPVT XVIII.

Leonem ingestum leontophonum (animal) perimit. Insecta oleo si quis inungat, perdiderit. Vulturum pernicies unguentum est. Scarabaei rosis injectis pereunt.

CAPVT XIX.

Canes Indicos feris adnumero; nam et viribus et animi ferocia praestant, et corpore omnium maximo. Cetera quidem animalia contemnit, cum leone vero contendit Indicus canis; quem et urgentem sustinet, et rugienti oblatrat, et mordentem remordet; denique multa in eum ausus, et vulneribus quoque inflictis, vincitur tandem canis: quanquam et ipse interdum vincit, ac in venatione leonem perdit. Morsu quidem si apprehenderit, pertinacissime premit; adeo ut si quis etiam gladio crus ei dissecuerit, in quantocunque dolore non remittat, donec mortis supervenientis necessitas cum cogat. Quae vero praeterea audivi, in alium locum differam.

CAPVT XX.

Soli homines et canes cibo simplici satiari solent. Hominis cor mamillae sinistrae adnectitur, in ceteris animalium pectori medio adjunctum. Ex iis, quae uncungues cognominantur aves, nulla vel bibit, vel meiit, vel gregatim cum aliis degit.

CAPVT XXI.

Apud Indos nascitur violento robore praeditum animal, cui Indorum lingua martichoras nomen est, magnitudine maximi leonis; colore rubrum, adeo ut cinnabarim referat; canis modo villosum; facie eadem prope, quae hominis; dentium triplici utrinque ordine mucrone acutissimorum, caninis majorum; auribus hominis similibus, nisi quod hae et grandiores, et villosiores sunt; oculis caesiis, et his non dissimilibus hominis; pedibus et unguibus eisdem, qui leonis; summa cauda illi scorpionis modo aculeo plusquam cubitali armata: reliquum etiam caudae utrinque aculeis cuspidatum est: summae vero caudae aculeus obvium letaliter pungit. Quod si quis illum insequatur, aculeos oblique, veluti sagittas, emittit, idque e longinquo: et cum in anteriorem partem aculeos jaculatur, caudam intorquet; sin retroversus, Sacarum more, aculeos emittit, tum extentissime caudam porrigit. Aculei, quos jaculatur, pedali magnitudine, et schoeni (junci vel funis) crassitudine sunt; quibus icta omnia, praeter solum elephantum, pereunt. Ctesias Indos sibi affirmasse ait, locis emissorum aculeorum alios succrescere, ut sit hujus pestis perpetua successio. Humanis, ut idem adfert, carnibus maxime delectatur, quocirca complures homines interficit, nec duntaxat in singulos homines invadit, sed plures collectos vel ipse solus interimit. Reliqua item animalia vincere potest, excepto leone. Quod autem humanis carnibus sese complere ei suave sit, ejus nomen ostendit. Indice enim ideo martichoras appellatur, quod bestia hominum voracissima sit, ex rebus, quas agit, nomen trahens. Eadem est, qua pernicissimi cervi, corporis velocitate. Ejus pullos aculeatis nondum caudis armatos venantur, caudasque eorum ad saxum elidunt, atque crebris ictibus confringunt, ut aculeos ne postea producere queant. Vocem edit proxime accedentem ad sonum tubae. Ctesias apud Persas hoc animal se vidisse testatur, ex India regi Persarum muneri missum. Si igitur alicui Ctesias ad haec designanda idoneus videatur, is quidem, intellecta hujus ferae proprietate, scriptori Cnidio fidem adhibeat.

CAPVT XXII.

Scolopendram marinam rumpi ajunt, si hominis sputo madefiat.

CAPVT XXIII.

Si quis tritum salicis semen bestiis dederit bibere, eis non modo quippiam non nocet, sed etiam illas alit; sin homo idipsum biberit, facultatem liberos gignendi ei adimit, et semen genitale perdit. Quare Homerus abstrusa naturae perscrutatus, mihi, cum *salices frugiperdas* suis versibus dixit, earum vim adumbrare ostendisse videtur. Sic et cicutam homo si biberit, ei sanguis quasi conglaciat, et eatenus concretione spissus fit, ut inde moriatur; suillum vero pecus, licet ea ad saturitatem se compleverit, non laeditur.

CAPVT XXIV.

Indi homines elephantos jam aetate confirmatos facile comprehendere nequeunt; neque enim id facere possunt, neque tam grandes aetate permittunt; quare ad paludes fluminibus proximas venatores profecti, eorum catulos tantum capiunt. Elephanti enim naturae proprium est, roscida loca et mollia amare, et aquam desiderare, ubi versari maxime studet, ita ut animal palustre nominari possit. Cum igitur eorum catulos adhuc aetate infirmos et teneros inde ceperunt, ciborum blanditiis et assentationibus eos ad parendum informant ac instituunt, blandiloquentiaque mansuefaciunt. Hominum enim indigenarum linguam elephanti intelligunt. Breviter, perinde illos quasi infantes pueros alunt, partim omni cura cultuque eos prosequentes, partim disciplinas tradentes; quae res efficit, ipsi ut ad obediendi facilitatem transferantur.

CAPVT XXV.

Cum triturae tempus est, et boves in area circumaguntur, eademque manipulis referta est, ne boves spicas comedant, nares eorum fimo bubulo illinunt; quam machinationem valde idoneam excogitarunt. Hoc nimirum animal ab hujusmodi tetri odoris adspersione abhorrens, nihil, ne si fame quidem acerrima premeretur, unquam ederet.

CAPVT XXVI.

Lepores et vulpes Indi hoc modo venantur. Canibus ad venationem non egent, sed captos aquilarum, corvorum, et insuper milvorum pullos alunt, et ad venatum instituunt. Nempe leporem mansuetum et vulpem cicurem, carne appensa, ad cursum dimittunt; et mox immittunt aves carnem eis, quam appetunt, adempturas. Illae igitur, quanta possunt celeritate et impetu, vel hanc vel illum consequutae, carnem sui laboris praemium et escam desideratam sibi auferunt. Sic institutas ad praedam aves deinceps in montanos lepores et vulpes feras immittunt; quos illae itidem spe solitae escae persequuntur, et mox captos dominis adferunt, ut prodit Ctesias. Loco autem carnis prius appensae viscera captorum eis in cibum permitti ex eodem didici.

CAPVT XXVII.

Gryphem, Indicum animal, audio similiter quadrupedem, ut leonem, esse; robustissimis item exsistere unguibus, leonum similibus; tum dorsum ejus pennis indui nigris, anteriorem corporis partem rubris, alas vero candidis. Ctesias eos ait cervicis pennas coeruleas et floridas habere, aquilino ore esse, et capite cujusmodi pictores fingunt; oculis autem igneis, nidosque in montibus facere, utque aetatis processu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendi posse. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri custodes esse, aurumque effodere ajunt, et simul eo ipso nidos construere; quod vero auri in terram deciderit, Indos homines auferre. Contra Indi eos auri (quod vero quidem simile videtur) custodes esse negant, neque enim gryphes auri egere; sed cum ad colligendum aurum homines accesserunt, hos de pullis suis majorem in modum timentes, pro eis pugnare; atque cum aliis etiam animalibus concertare, eaque facillime vincere; contra autem leones et elephantos non stare. Indigenae, quod

ab hujusmodi animalium robore timeant, non interdiu, sed ad collectionem auri noctu proficiscuntur, quod se tum melius latere arbitrentur. Locus ubi gryphes versantur, ac ubi aurum effoditur, desertissimus est. Quocirca aurum venari studentes mille aut bis mille armati eo perveniunt, simulque ligones et saccos adferunt, silentem lunam observantes. Quod si gryphes fallant, duplicem commoditatem adsequuntur; quod et eorum vita ab illorum atrocitate servatur, et simul aurum domum avehunt; ubi auro purgato ab iis, qui hanc artem callent, ingentes sibi pro periculis opes comparant: sin in furto deprehendantur, perierunt. Domum autem non nisi triennii aut quadriennii intervallo, ut audio, revertuntur.

CAPUT XXVIII.

Caput marinae testudini abscissum non continuo moritur, sed et videt; et si ante oculos ei manus obversetur, illos claudit: et paulo etiam propius si manum admoveas, mordet. Longe lateque fulgorem ejus oculi jaculantur: quorum pupillae candidissimae ac splendidissimae cum exsistant, eruuntur, ut vel auro includantur, vel monilibus imponantur: quamobrem mulierum admiratione plurimi aestimantur. Nascuntur autem hae testudines, ut audio, in mari rubro.

CAPUT XXIX.

Gallinaceum exoriente luna quasi divino quodam spiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt. Oriens autem sol ipsum nunquam fallit, tum vehementissime vocem contendens semet magis magisque cantando vincere conatur. Latonae in amore esse ajunt, et quod ei adfuerit gemellos felici partu enitenti, et quod etiam nunc parientibus adsit, et faciles partus efficiat. Matrice gallina extincta, is ipse incubat, et pullos ex ovis excludit; ac tum (res admiratione digna) silentio utitur, quod sane sibi conscius sit se muliebre munus obire, et parum viriliter facere. Quod si cum altero pugnans vincatur, idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus fracti illi vocem supprimant; cujus offensionis verecundia confusus sese occultat. At si ex certamine victoriam reportarit, superbus est, et cervice erecta simul et cantus contentione insolenter effertur, et triumphanti similis est. Illud item in eo mirificum, cum limen intrat, tametsi superum altissimum existit, is tamen sese inclinat; quod quidem ipsum superbia inductus facere videtur, ne videlicet crista uspiam offendatur.

CAPUT XXX.

Suae nationis aves vehementer monedulae amant; quod quidem eas saepe in perniciem inducit; idque accidit hoc modo: Cum enim quis monedulas venaturus est, talia machinatur, ut, eas ubi noverit cibaria inquirere, et in quem locum gregatim congregentur perspexerit, ibi pelves olei pellucidi plenas disponat: curiosa belle avicula eo profecta in vasis labro considet, et simul sese inclinans suam ipsius umbram despicit; et quod existimet aliam se monedulam videre, ad eam ipsam festinat descendere; eoque ut est delapsa, olei tenacitate circumfusa, sine laqueis, sine retibus constricta tenetur.

CAPUT XXXI.

Elephanto duos dicunt prominere exsertos, quos alii dentes, alii cornua vocant; singulis pedibus numero quinque digitos indivisos, leviterque discretos, ex quo fit ut animal sit minime ad natandum habile; et anteriora crura posterioribus longiora habet; huic sub armis papillae existunt; at promuscide, tanquam manu, vel etiam commodius utitur; lingua etiam ei bene exigua est; fel autem non ad jecur, sed ad pectus (intestinum) situm habere dicitur. Biennium gerere uterum audio; alii non tam diu, sed sesquiannum tantum ventrem ferre ajunt. Anniculo quidem vitulo aequalem pullum edit, qui statim, ut natus est, ore sugit. Cum libidinis furore arder, incursu parietes evertit, et palmas prosternit, similiter atque aries, frontis vi atque impressione. Aquam nitidam non bibit, sed postquam conturbarit, turbida potione delectatur. Idcirco somnum erecto corpore capit, quia ei esset operosum decumbere, simul et deinde a cubitu exsurgere grave. Ejus aetatis flos est sexagesimus annus. Hyemis et frigoris impatiens est. Ad ducentesimum annum vitam producit.

CAPUT XXXII.

Pecuariae Indorum quales sint, operae pretium est intelligere. Oves Indiae et capras ad maximorum magnitudinem asinorum audio accedere: quatuor foetus cum plerumque pariunt, tres vero cum minimum; nunquam enim ibi neque ovillum pecus, neque caprinum tribus minus edit. Caudae ovillae longitudo ad pedes usque pertinet; caprinae vero in eam procedit longitudinem, ut terram prope contingat. Idcirco eas pastores ovibus, quae ad patiendum idoneae sunt, abscindunt, quod tum sic facilius ineantur, tum ex earum adipe oleum exprimatur. Arietum quoque dissecant caudas, atque adipem extrahunt, et iterum consuunt; eatenusque deinde sectio conjunctissime committitur, cicatricis ut ne tenue quidem vestigium appareat.

CAPUT XXXIII.

Alexander Myndius dolore et molestia, cibique inopia, a chamaeleonte ad hunc modum serpentem affici ait: Mordicus scilicet illum bene latam festucam et validam tenentem, adversa fronte conversum contra hostem serpentem venire; serpentem vero, quia festucae latitudinem circumplecti hiando non possit, chamaeleontem dentibus configere non posse, itaque hunc ab ipsa confici exedique nequire; membra enim ut illius reliqua serpens mordeat, nihil tamen proficit, quod tanta nimirum pellis firmitate et robore exsistit, ut serpentis morsus prorsus non sentiat.

CAPUT XXXIV.

Leonis cervix non multis vertebris, sed unius duntaxat rigida ossis perpetuitate constat. Si quis leonis ossa concutiat, ignis ex his elicitur; medullis autem carent, neque enim fistularum modo cava sunt. Nullo anni tempore a coitu abstinet. Foetus ei intra duos menses perficitur. Quinquies parit, primo catulos quinque edit, secundo partu quatuor, deinde tres, tum binos, postremo unum. Catuli a partu recentes exigui sunt, et caeci, similiter ut canum catuli; duobus vero post partum mensibus ingredi incipiunt. Jam quod in sermonem hominum venit, fabula est, eos vulvam dilacerare. Cum fame tenetur, summo cum periculo

ei occurritur; postea vero quam cibo impletus est, mansuescit, et simul ludicris delectari fertur. Nunquam terga vertit in fugiendo, sed sensim pedetentimque se recipit, cum fremitu contra intuens. Ut vero aetate processit, ad stabula, tuguria, et pastorum subterraneas casas proficiscitur, et quidem merito, nam ad montanas praedas persequendas jam infirmus est. Ignem exhorrescit. Ex his quicunque corpore contractior, et hispidiore juba est, ignavior et imbecillior est; qui vero procerior, piloque tecto et simplici, generosior, et majori robore animi praeditus. Porro leonum genus adeo avide cibos helluatur, ut solida membra deglutire feratur. Expletus vel triduo, vel quoad primi cibi sensim concocti sint, nihil saepe edit; modica autem potione utitur.

CAPUT XXXV.

Bovem licet mansuetum, non facile tamen illius, qui sibi stimulos admovet, oblivio capit; at injuriam animo ac memoria vel longissimo intervallo continens vindictam sumit. Nam cum est sub jugum missus, lorisque constrictus, quodammodo similis est homini in vincula conjecto, et se quietum tenet; ut vero solutus est, alias ad bubulcum versus pede suo feriens, aliquod illius membrum contrivit: alias saepe in cornua incitatus, impetens illum interfecit: cum tamen in ceteros subito mansuetus exsistat, ac quietus in stabulum ingrediatur; neque enim ferus in eos exsistit, qui iram sibi non movent.

CAPUT XXXVI.

Indorum regionem historici permulta proferre venena, et plantas perhibent; e quibus partim salutaria sunt contra morsus serpentum, partim mortifera. Cujusmodi est porphyrus serpens dodrantis magnitudine; colore accedente ad purpurae saturatae similitudinem; capite vero plusquam niveo, et lacte multo candidiore. Locis Indiae calidissimis reperitur: ei mordendi idcirco potestas est nulla, quod dentium expers sit; ergo hac ex parte eum quasi mansuetum dicere possumus, non item ex omnibus partibus; nam ejus vomitio si quod vel hominis, vel alterius animalis attigerit membrum, totum computrescat necesse est. Idcirco eum captum a cauda ex arbore suspendunt, ut illi caput ad terram versus propendeat; tum sub ejus os vas subjiciunt aeneum, in quod ex ejus ore guttae redduntur, quae primum ut deciderunt, continuo concrescunt, et condensantur ut adspicienti ut amygdalinae lachrymae speciem praebeant. Ab eo extincto vas removetur, in cujus locum alterum etiam vas aeneum supponitur, in quod saniosus liquor, aquae similitudinem speciemque gerens, ex jam mortui ore serpentis defluit, similiterque hic intra triduum concrescit; horum tamen uterque colore differt ab altero, hic nigerrimus est, illae primae guttae electri similes sunt. Ex iis igitur si cui magnitudine sesami in cibo potioneve detur, acerrima primum convulsione percellitur, deinde ei oculi pervertuntur, cerebrum per nares expressum delabitur, sicque ille miserabiliter quidem moritur, sed tamen celeriter; sin quis sesamo minus ex illis sumpserit, non continuo is quidem moritur, ex malo autem non evadit, sed cum mora extinguitur. Quod si ex eo ipso nigro, qui ex mortuo jam serpente defluit, sesami quoque magnitudine quis comederit,

ſuppuratus extabeſcit, annique intervallo conſumitur; plerique eorum in biennium proceſſerunt, paulatim morientes.

CAPVT XXXVII.

Struthio magna etſi permulta ova parit, non tamen omnia ad frugem perducit, ſed foecunda ab infoecundis ſecernit, tantumque frugiferis incubat; ſimul et ex iis pullos excludit, et ſterilitate affecta eis ipſis editis pullis alimenta praebet. Quod ſi quis eam inſectetur, volando effugere nequit, ſed duntaxat, explicatis alis, greſſu ipſo effugere aggreditur: propior facta ut capiatur, obvios lapides ſic pedibus retro verſus tanquam funda jaculatur.

CAPVT XXXVIII.

Conſcientia vel ſuae infirmitatis, vel ſui corpuſculi exiguitatis, paſſeres in ramorum cacuminibus, modo ab iis ſuſtineri queant, nidos contexunt, ſaepeque numero ea machinatione ſibi factas a venatoribus inſidias declinant; cum eo propter rami tenuitatem adſcendere non queunt.

CAPVT XXXIX.

Vulpes in exſuperantiam infinitae tum malitiae, tum fraudis progreditur. Cum veſparum domum veſpis refertam viderit, ipſa quidem a caverna ſeſe avertit, et aculeorum vulnera vitat; in eam vero immittit caudam valde hirſutam et prolixam, eaque veſpas concutit, quae ad pilorum denſitatem accedunt: cum iis autem referta ſit cauda, eam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriemve allidit; itaque multa caudae attritione his extinctis, in reliquas invadit, perindeque eas ut priores interimit: quando autem animadvertit ſibi omnia tuta fore, ſeque ab aculeis liberam eſſe; nullo jam murmure turbanda, nullos jam metuens aculeos, os in veſparum domum immittens, vorat.

CAPVT XL.

Canis calva nulla oſſea commiſſura conſtat [ſed oſſis perpetuitate continetur.] Cum ſe plurimum currendo exercuit, multo effuſiorem ad res venereas exſiſtere ferunt. Cumque multum aetate proceſſit, ei dentes hebeſcunt, nigrique redduntur. Tanta narium exſiſtit ſagacitate, ut nunquam toſtam caninam carnem, nedum etiam varietate condimentorum fallaciſſima temperatam guſtet. Tribus, nec pluribus, morbis laborare ſolet, angina, rabie, podagra; cum homo interea ſexcentis morbis ſit opportunus. Quodcunque autem a rabioſo cane morſum fuerit, perimitur. Poſtquam podagra tenetur, perraro ex ea convaleſcit. Ad decimum quartum annum vita ei producitur. Nam quae de Argo Ulyſſis traduntur, Homeri figmentum videntur.

CAPVT XLI.

Parvularum quarundam avium Indicarum natio in excelſis et praeruptis montibus nidificat, quarum magnitudo accedit ad ovum perdicum, ſandaracae colore eſt. Indi ſua lingua dicaetum ſolent nominare: Graeci, ſicut audio, dicaeum. Ejus ſtercus ſi quis milii magnitudine ſumpſerit in potionem diſſolutum, ad veſperam morietur. Mors ſomno ſuavi ſimilis eſt, et doloris expers, quem poetae λυσιμελῆ [artus diſſolventem] et ἀβληχρὸν [mollem] nominare ſolent; talis enim a dolore libera, atque iis qui mori ſtudent, ideo ſuaviſſima eſt. Quamobrem ſummopere Indi id adſequi ſtudent, ipſum enim malorum oblivionem exiſtimant inducere.

Quod quidem ab Indorum rege muneri missum rex Persarum omnibus rebus antefert, et adservat, insanabilium malorum remedium, si quae necessitas obveniat; neque apud Persas quisquam alius quam rex id habet, et regis mater. Conferamus igitur cum hoc Indico Aegyptium illud pharmacum, utrum utri sit praeferendum: Aegyptium utique uno tantum eodemque die lachrymas arcere et compescere poterat; Indicum vero aeterna oblivione delet mala: illud mulier donabat; hoc largitur avis, vel potius per hanc ministram natura, ut gravissimis vinculis hominem occulte absolvat. Quare feliciores tantum Indos id possidere ajunt, ut, quandocunque eis libuerit, hujus corporis veluti carcere liberari queant.

CAPUT XLII.

Attagenae avis meminit etiam Aristophanes comicus in suis Avibus. Loquitur haec nomen suum, qua potest voce et decantat. Idem meleagrides, quas vocant, facere ajunt; seque Meleagro Oenei filio genere conjunctas expresse testari. Fert enim fabula, quaecunque Meleagro juveni sanguine junctae erant, cum propter illius casum lachrymis et intolerabili luctu seipsas conficerent, nec ullam admitterent consolationem; eas, diis misertis, in hasce aves mutatas esse: atque in his avibus simulacra quaedam et reliquias veteris casus superesse, unde etiamnum cantent Meleagrum, et pariter illi se cognatas testentur. Quamobrem quicunque deos, praecipue vero Dianam venerantur, his avibus in cibo religiose abstinent; cujus rei causa cum aliunde, tum a Leri insulae habitatoribus petenda est.

CAPUT XLIII.

Haec etiam de formicis audivi. Tanta sedulitate ad opus se conferunt, idque absque ulla excusatione, et praetextu, quo uti solent ignavi, ut ne noctes quidem in suo opere cessent, modo sit plena luna, nec vero, quemadmodum homines, inertiae fugaeque laborandi excusationes praetendunt. Quid enim inertium dierum multitudinem commemorem, necesse est? Indicta sunt Dionysia, Lenaea, Chytri, Gephyrismi; alia Spartam sunt translata; alia Thebis recepta; quin singulis etiam urbibus, mille dierum inertissimae segnitiae non apud barbaros solum, sed etiam apud Graecos indictae sunt.

CAPUT XLIV.

Animantium naturam non omnino intractabilem esse, sed vel maxime feras beneficiorum, quibus afficiuntur, meminisse testantur in Aegypto feles, ichneumones, crocodili, accipitres. Capiuntur enim illae blanditiis ciborum, et ira cicuratae deinceps mansuetissimae permanent; nec unquam mali aliquid in illos, quorum beneficia senserint, moliuntur, postquam semel naturae ipsarum feritas remollita fuerit. At homo ratione et prudentia praeditum animal, et verecundiae ruborisque compos, non dubitat veteris amicitiae jus violare, quem amabat odisse, et credita sibi arcana in perniciem ejus, qui crediderat, utcunque levem ob causam effutire.

CAPUT XLV.

Quod de leone Eudemus dicit, admiratione dignum est: hoc ipsum ejusmodi est. Juveni venationi dedito, quique cum animalibus maxime feris una vivere poterat, cicuratos ab aetate

tenera contubernales convictoresque fuisse, canem nimirum, ursam, et leonem: eosque primum et pacem inter se servasse, et amicitiam recte coluisse, refert Eudemus. Deinde cum canis aliquando et ursa inter se colluderent, et ludicris morsiunculis conflictarentur, ursam repente ad feros mores revertisse, et canem simul invasisse, et ventrem misero unguibus indignissime distraxisse, eumque dilacerasse; cujus atrocitatem facti leonem indignatum, et canis tanquam socii desiderio motum, et perfidiae ursinae odio (quod foedus illa fregisset, et amicitiam institutam violasset) inflammatum, justa et merita iracundia contra ursam et exarsisse, et ab ea pares poenas, quibus illa prius canem affecisset, repetiisse. Ita non solum, ut Homerus canit,

Profuit interdum prolem superesse parentis
Vindictae;

sed quemvis amicum ultorem relinqui, lucrum videtur: quod vel in bestiis jam dictis natura monstravit; et tale quid etiam de Zenone et Cleanthe fertur.

CAPUT XLVI.

Nascuntur in India animalia magnitudine qua canthari, colore rubro, cinnabari proximo, pedibus longissimis, tactu mollia. Ea in arboribus, quae succino manant, gignuntur, et earundem fructibus aluntur. Indi his captis expressisque puniceas vestes exteriores interioresque tingunt, et quicquid aliud eodem colore inficere libuerit. Hujusmodi vestis etiam Persarum regi mittitur. Mirantur enim eam Persae, et suis vernaculis pulchritudine pretioque anteponunt, auctore Ctesia: nam vel celebribus illis Sardianis floridior ac splendidior est. In eodem Indiae tractu, ubi canthari jam dicti, cynocephali etiam nascuntur, quibus a facie et corporis specie nomen inditum; [nam caput caninum] cetera fere humana habent, et vestiti pellibus ferarum ingrediuntur. Justi sunt, hominum nemini molesti aut injurii; non sermone, sed ululatu sonant, Indorum tamen linguam intelligunt. Venatione animalium ferorum vivunt, quae, ut sunt celerrimi, facile consecuti interimunt, et frustatim divisa non ad ignem, sed ad solem assant. Capras etiam, et oves alunt; ut ex lacte potu fruantur, sicuti ex feris cibo. Horum inter animantes rationis expertes non temere mentionem feci; articulato enim, discretoque, et humano sermone non utuntur.

CAPUT XLVII.

Lutea nulla alia re quam herba, symphyto nuncupata (quae radix magna difficultate et reperitur et effoditur) nidos construit, eosque villo et lana substernit. Et femina quidem ita vocatur; mas autem vireo, vitae munerum sciens est, simul et aptus ad quidvis discendum, ideoque et laboris in discendo, cum captus fuerit, patiens. Hieme libere volans non conspicitur; aestivo autem solstitio apparet; et oriente Arcturo sidere eo, unde huc venerat, revertitur.

CAPUT XLVIII.

Taurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum, neque bubulcus, neque metus ullus reprimere queat; atqui eum quidem ipsum

homo sistit, atque ab impetu continet, si dextro genu suo fascia deligato ad eum accesserit.

CAPVT XLIX.

Pantherae digiti in anterioribus pedibus quini, in posterioribus quaterni. Femina viribus mari praestat. Quod si imprudens herbam venenatam, quam pardalianchum [aconitum] vocant, degustarit, remedium hominis excrementum sibi aliunde comparat, atque incolumis evadit.

CAPVT L.

Pilis equi in gena inferiore carent; propterea Apelli Ephesio hoc in equi pictura neglectun reprehensionem attulisse ferunt. Alii non Apelli hoc accidisse, sed Niconi ajunt, cum scientissime ceteras equi partes pinxisset, hoc unum objectum fuisse.

CAPVT LI.

Asilum maximae muscae similem esse ferunt, robustum et bene compactum, habere quoque aculeum validum ex ore appensum, sonumque bombi instar edere. Tabanum autem similem videri muscae caninae, bombumque asilo majorem edere, aculeum vero minorem possidere.

CAPVT LII.

Sylvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci accepi; eosque reliquo corpore albos, capite vero purpureo, oculisque cyaneis esse; cornuque in fronte gerere sesquicubiti longitudine, cujus inferius album, superius autem puniceum, medium vero plane nigrum sit. Ex hisce variegatis cornibus Indos bibere audio, nec tamen omnes, sed potentiores, cum per interstitia auro ea circumfuderint, et veluti armillis quibusdam pulcrum simulacri brachium exornaverint. Ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri, neque eum ipsum convulsionibus corripi, neque sacro morbo tentari, neque venenis ullis necari ferunt; quinetiam si quid prius pestilens biberit, tum id evomere, tumque ad sanitatem redire. Cum autem ceteri asini, quibuscunque in terris sint, tam domestici, quam sylvestres, tum cetera solipeda animalia, talos non habeant, neque fel in jecore, ut fertur: asinos Indicos cornigeros Ctesias inquit talis primum, iisque nigris, praeditos esse, eosdemque si quis confregerit, interiora quoque nigra deprehensurum esse; neque felle eos carere; neque modo corporis velocitate longe multumque ceteros asinos superare, sed et velocitate eadem multo equis et elephantis praestare. Cum autem in viam se dederunt, tardius primo ingrediuntur; deinde paulatim rantum confirmantur ad contendendum iter, eos quidem, juxta poetae dictum, ut adsequi nemo possit. Postea autem quam feminae pepererunt, patres circum pullos a partu recentes summa custodia versantur; eorumque commorationes locis Indiae desertissimis sunt. Cum a venatoribus Indis invaduntur, pullos suos adhuc teneros et aetate infirmos a tergo suo pascentes habent, ipsi vero pro eis propugnant, et contra equites audent venire, eosque cornibus ferire. Tanto sane hi robore exsistunt, nihil eis ut obsistere quear, quin statim vel concedat, vel, si non cesserit, frangatur, aut aliter atteratur, et evadat inutile, et perdatur. Equorum etiam incursu latera discerpunt ac lacerant, ut viscera effundantur; ex quo fit, ut ad

eos equites appropinquare valde metuant: appropinquatio enim capitalem ipsis pariter et equis mulctam miserabiliter infert. Pergraviter calcibus pugnant. Eorum morsus eatenus acerbiores exsistunt, ut quicquid comprehenderint, funditus diripiant. Ex his qui sunt confirmata aetate, vivos non ceperis, at jaculis et sagittis perimuntur; atque hoc pacto depraedati eorum cornua Indi, ut dixi, exornant. Carnes eorum, quod amarissimae sint, haudquaquam esculentae.

CAPVT LIII.

Rationis expertia animalia naturae dono numerorum rationem tenere, etsi eam non edocta, Eudemus affirmat; quod quidem ipsum Libycorum animalium testimonio, quorum nomen non explicavit, comprobat. Quae autem dicit, haec sunt: Quod ceperint in undecim partes dividere, et decem quidem edere, undecimam aurem cuicunque tandem relinquere: cur vero eam tanquam decumam relinquant, consideratione dignum est. Mirum igitur videri debet bruta animalia sua sponte nullo docente numerandi scientiam percipere, et unitatem, binarium, ac reliquos deinceps numeros suo ingenio scire; hominem autem rationis participem, non nisi vehementi cura, assiduo studio, ac nonnunquam ne multa quidem verberatione numerorum vim, cognitionemque comprehendere posse.

CAPVT LIV.

Quod Aegyptii de aspide dicunt, id libenter sapientiae studiosi audiunt: in quadam Aegyptiorum praefectura, ab Hercule, Iovis filio, denominata, formosum puerum (ut Aegyptii formosi esse possunt) anserum custodem, ab aspide mirifice adamatum fuisse: quod puerum dormientem aliquando praemonuerit de insidiis structis ab altera fera, quae ei juncta erat, rivalitate, ut ita dicam, aliqua contra puerum propter conjugem aspidem; illasque dum maritus ejus moliebatur, puerum exporrectum aspidi fidem adhibuisse, et insidias declinasse. Equo sermonem Homerus tribuit: aspidi natura, quam nullae morantur leges, ut ait Euripides.

CAPVT LV.

Cum camelos quinquaginta annos vivere percepi, tum Bactrianos ad centesimum annum: tum mares, ut pugnaciores sint, a Bactris populis castrari; ita, petulantia excisa, majori robore esse: camelis etiam feminis vulvas ferro aduri; ut partibus illis, quae ad furorem libidinis incitant, adustis, ad bellum aptiores exsistant.

CAPVT LVI.

Vitulum marinum Eudemus ait in hominem spongias piscari solitum amore flagrasse; eoque, ubi subterranea petra erat, extra mare progressum cum spongiatore rem habuisse. Quod autem, cum is spongiatorum maxime deformis esset, vitulo formosissimus videretur, nihil forsitan mirum videri debet; cum saepenumero homines in mulieres turpissimas, pulchrioribus neglectis, amore inflammentur.

CAPVT LVII.

Ab hydro percussum statim odorem teterrimum reddere narrat Aristoteles; ex eoque quod tam male oleat, neminem ei appropinquare posse. Idem quoque ait eundem percussum cum

oblivione circumfundi, ejusque oculis multam caliginem offundi; tum rabiem et summum tremorem eidem exotiri, tertioque die perire.

CAPVT LVIII.

Oenas avem significat, non, ut quidam putant, vitem. Hanc Aristoteles palumbo majorem, columba minorem facit. Hinc in Sparta etiam, ut audio, oenadothetae quidam vocantur. Porro circe avis nomen fuerit, a circo tum genere, tum natura differentis.

CAPVT LIX.

Avis, cui cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, urbanas commorationes et domos odio persequitur, locorum etiam agrestium ubi homines versari soleant insolens est; eis vero locis, in quibus est ab hominibus solitudo, et montium jugis, et praecipitiis delectatur. Non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet; Scyro, et si qua est ejusmodi alia sterilis, et ab hominibus inops, delectatur.

CAPVT LX.

Spini aves in posterum longissime providentes hominibus ad rerum futurarum conjecturam sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram praesentiunt, et nivem praenoscunt, et multa cautione observant, ne iis opprimantur; itaque earum acerbitates metuentes, tanquam ad asyla, sic ad loca nemoribus frequentia confugiunt.

LIBER QVINTVS.

CAPVT I.

Tertam Parianorum et vicinam Cyzicum aves adspectu nigras incolere ferunt, quae figura corporis et forma accipitribus similes esse videntur: eae usu carnium cum se abstinent, tum in omni victus ratione se continent; eis enim ad cibum semina satis sunt. Cum autumnus esse coepit, Ilium gregatim advolant. Eas autem idcirco Memnonidas vocant, quod recta ad Memnonis sepulchrum proficiscantur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis Aurorae filii conditum ibi fuisse dicitur; atque Memnonis quidem cadaver ex caede a matre in sublime raptum, et in Susa illa Memnonia tantopere decantata expotatum fuisse, ut humatione afficeretur, eque dignitate illius exsequiarum justa ei persolverentur: illud vero cenotaphium esse. Aves igitur Memnonis gentiles quotannis eo proficisci, ibique primum in contrarias partes distrahi, deinde pugnam committere, eamque summa contentione tamdiu pugnare, dum ex his media pars pereat, altera vero victrix redeat, unde discesserat. Quomodo autem, et unde haec accidant, philosophari, nec mihi libet, neque etiam vacuus sum ad scrutanda naturae abstrusa atque abdita. Hoc quidem funebre certamen ab hisce avibus quotannis ad honorandum Memnonem, Aurorae et Tithoni filium, peragi dixerim; Graeci vero semel duntaxat tali honore Peliam, Amaryncecum, Patroclum, et Achillem Memnonis hostem dignati sunt.

CAPVT II.

In Creta noctuam ajunt omnino non nasci, ac, si extrinsecus importetur, mori. Itaque videtur Euripides temere fecisse hanc avem a Polyido visam, atque ex ea conjecisse Glaucum defunctum Minois filium se reperturum. Audio praeterea Cretenses jactare, Creticae terrae concessum hoc munus a Jove, nempe in ea et nutrito et occultato, ut ab omni malefica et noxia fera libera sit, ita ut nec ipsa ullam producat, nec aliunde invectam alat, et hujus muneris vim re ipsa declarari, cum nullum in ea maleficum animal reperiatur; quod si quis, ut hanc Iovis gratiam experiatur, venenatum animal quodpiam foris adsumit, id primum ut hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores, qui venantur in Africa Cretae proxima serpentes, talia machinantur: Ad movendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant, et simul ipsis terrae Africae quantum satis sit ad earum usum comportant; quod ipsum provident, ne serpentes pereant; ob eamque causam cum ad hanc insulam pervenerunt, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam, quam secum portant, substraverint: ex quo fit, ut multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant; et tametsi eae quidem sese incitant, non loco tamen se movent, neque ex domestico et vernaculo pulvere excedunt, itaque incolumes manent; sin in externum et hosticum solum egrediantur, e vita quoque exeunt, nec immerito. Nam si Iovis nutus neque in Thetidem, nec in alium quenquam, fuit aut futurus est irritus unquam; multo minime in terram ei nutriciam vanus aut irritus fuerit.

CAPVT III.

Indus fluvius bestiarum ferarum expers est: solum in eo nasci vermem ajunt, speciemque eorum, qui ex ligno gignuntur et aluntur, gerere: ad septem cubitorum longitudinem et eo amplius procedere; ejus crassitudinem decem annos natus puer utroque brachio vix complecti queat. Ei in superiori oris sede unus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli, cubiti fere longitudinem habent; tam validi, ut lapidem, vel quodcunque animal iis corripuerit, sive cicur sive ferum, facillime conterat. Interdiu ima in sede fluminis versatur, coeno gaudens et latitans; noctu vero ad terram procedit, et in quodcunque inciderit, vel equum, vel bovem, vel asinum, conficit, atque in suas sedes trahit, et in flumen abstrusus membra omnia, excepto ventre, exedit. De die etiam si fame premitur, sive camelus sive bos in ripa bibit, clam subrepens violentissimo impetu summa labra mordicus comprehendit, et robusto tractu in aquam abreptum edit. Ejus pellis duorum digitorum crassitudine est. Ejusmodi autem machinatione capitur: Hamum robustum ad ferream catenam alligant, adjuncto etiam fune ex albo latoque lino; lanis autem et hamum et funem involvunt, ne a verme praemordeatur; tum agnum aut hoedum ad illecebram hamo affigunt, deinde in fluvium demittunt. Triginta viri, singuli cum jaculo amentato, et ense accincti, ad funem adstant; adsunt et e corno sudes bene robustae, si percutere sit necesse; deinde cum illecebras devoravit, hamo captum trahunt, et abstractum interficiunt, et triginta dies appensum ad solem sinunt, atque ex eo in fictilia vasa crassium oleum

ſtillat. Singuli vermes quinque olei ſextarios reddunt, quod quidem ipſum regi Indorum apportant, vaſis obſignatis; neque enim alii cuiquam vel guttam illius poſſidere licet. Corpus reliquum inutile. Hujus ea eſt vis olei, ut ſine ullo igne ejus infuſa hemina quemcunque lignorum acervum comburat; ac ſi vel hominem velis vel aliud animal exurere, primum ut hoc infuderis, funditus ſtarim deflagraverit. Eodem ipſo Indorum regem ajunt capere hoſtium urbeis, neque arietes, teſtudines, aliaque bellica tormenta ad eas capiendas opus eſſe; nam cum fictilia vaſa unius heminae capacia eo impleta, et obſtructa, in portas jaculatur, vaſa quidem ad portas alliſa rumpuntur; at oleum delapſum ignem circumfundit, ut reſtingui non poſſit, et flamma inſaturabilis comburit homines pugnantes pariter cum armis. Reſtinguitur autem multa inurili congerie, qualis per terram et vicos converritur, in eum injecta. Haec Cteſias Cnidius narrat.

CAPVT IV.

Balaena (Phocaena) delphino ſimilis, etiam lac habet; colore non eſt nigro, ſed cyaneo ſaturatiſſimo; non branchiis, ſed fiſtula (ſic enim hujus reſpirandi viam appellant) ſpiritum ducit; ſedes et commoratio huic eſt Pontus, et circa eum mare, nec extra haec loca evagari ſolet.

CAPVT V.

Si ejus belli, quod cum mare committit, gallina victoriam reportet, ejus collum voluptate inflatur, et paleas demittit, minus tamen quam gallinacci; tum majore ſpiritu impletur, et longo tibiarum tractu graditur.

CAPVT VI.

Urbs Thraciae, cui nomen eſt Aenos, praeclarum dat teſtimonium delphini amoris, quem erga ſuam nationem habet. Cum forte eveniſſet, delphinus ut vulnere accepto, non morrifero quidem, ſed tali, ut adhuc vivere poſſet, caperetur; reliqui non comprehenſi, id ipſum ut ſenſerunt, maximis ſaltibus ad portum gregatim profecti mali quidquam piſcatoribus inferre ſtudebant. Solent autem, ut par eſt, cum catulis ſuis una natare. Piſcatores igitur pertimeſcentes captivum deſeruerunt. Itaque delphini natu majores, tanquam quendam ex ſociis affinitate vel genere ſibi proximis, pergebant illum comitari, et magno ſtudio ſublevare; cum vel homines ipſi cum intimis et neceſſariis infelicibus ſuis ſtudium et curam perraro communicare ſoliti ſint.

CAPVT VII.

Cum feles ſimiam in Aegypto, ut refert Eudemus, inſequerentur, haec autem omni nervorum contentione in fugam ſe impellens recta conſcendiſſet in arborem, atque illae ad eandem arborem adſcendiſſent (ad corticem enim adhaereſcentes ſurſum reptare ſciunt) haec ſane, ut ſola a pluribus circumventa, ex arboris trunco ad ramorum cacumina ſe vertens diu multumque ab iis extremis pependit; illae vero, quod eo accedere non quirent, ad aliam ſe converterunt venationem. Haec autem ipſa ſtudioſe et diligenter ſe ex periculo ſervavit; nec cuipiam alii, quam ſibimet ipſi, ſalutis praemium debuit.

CAPVT VIII.

Aristoteles auctor est terram circa Astypalaeam serpentibus adversariam esse, et similiter Rheneam mustelis. Cornix in arcem Atheniensium nunquam conscenderit. Muli in Eleo agro non gignuntur, nisi mentiatur Herodotus.

CAPVT IX.

Rheginis et Locris ad alterorum agros accedere, et agricolarionem exercere liberum est. Cicadae tamen cum iis unum idemque non sentiunt; nam Locrenses in Rhegino agro silent, Rheginaeque Locris mutae sunt. Hujusce silentii vicissitudinis nec ipse causam, neque quisquam alius, nisi ad differendum sit temere audax, intelligit: sola, Rhegini et Locris, natura novit. Fluvii igitur etsi inter Rheginos et Locros medii ripae non dimidio jugeris spatio distant, tamen neutrae transvolant cicadae. In Cephalenia fluvius est, qui inter cicadarum sterilitatem et copiam medius interfluit.

CAPVT X.

Apes regem suum, mitem et mansuetum, nulloque spiculo armatum, cum is defugiendo ipsas reliquit, arcessunt, et regno profugum insequuntur. Ipsum autem sagacissime odorantur: ac nimirum ex ejus odore deprehensum de fuga in regnum reducunt, sua sponte amantes et venerantes ipsius naturam. Athenienses autem de civitate Pisistratum expulerunt, Dionysium Syracusani regno ejecerunt, aliique alios, qui tyranni erant, et leges violabant, nec regnandi artem, quae humanitas et civium patrocinium est, exercere poterant.

CAPVT XI.

Apum regi curae est, ut alveare hoc modo expoliatur. Alias aquari, alias intus favos fingere, alias vero ad pastiones proficisci jubet. Mutationem operarum, et vicissitudinem munerum faciunt; provecta vero aetate probe ad id delectae sunt, ut domo se teneant. Rex ipse satis habet illa curare, quae ante dixi, et leges sancire, perinde ut summi principes, quos philosophi vel politicos, vel regios, nominare solent: ceterum quietem agit, et ab opere immunis est. Quod si migratio magis conducat, tum rex pergit emigrare; ac si ab aetate firmus sit, agmen ducit, reliquae ejus ductu sequuntur; sin aetate affectus sit, ceteris apibus ipsum portantibus vehitur. Signo dato, somnum capiunt. Cum tempus est ad quietem proficiscendi, una quaepiam a rege jubetur somni significationem dare; quae dicto audiens simul ut illud denunciaverit, reliquae statim cubitum se recipiunt, antea strepentes. Quoad rex vivit, tamdiu alveare pace fruitur, omnique ordinum perturbatione caret; et fuci quidem suis cellis libenter se continent; ac seniores seorsum habitant, natu minores item seorsum, et rex separatim a reliquis habitat, soboles quoque apum separatim; cibus etiam et excrementa in locum separatum congeruntur. Rege extincto, omnia perturbantur, et funditus pervertuntur; fuci in apum cellis pariunt, atque ita miscentur omnia, ut examen omnino deterius habeat; denique rege destitutae pereunt. Pure et munde vivunt apes, nullius animalis carnes edunt; neque tamen ad hanc cautionem Pythagorae admonitio iis opus est; satis habent floribus vesci. Et cum maxime su-

gales ac temperantes ſint, libidinem et delicias odio perſequuntur; cujus rei teſtimonio eſt, quod unguento delibutum inſectantur, et tanquam hoſtem, qui nefarium quippiam admiſerit, exagitant; a complexu venereo recentem cognoſcunt, atque illum ſicut hoſtem inſequuntur. Fortiſſimae quoque ſunt, neque ab animalium ullo refugiunt, neque timiditate cedunt, quo minus aggrediantur. Cum iis qui ſibi moleſti non interveniunt, quique nec malitioſe nec doloſe examen adeunt, pacem ſervant, foedereque devinciuntur; contra vero inexpiabile bellum cum vexantibus gerunt, et quicunque mel ipſarum populatur, inter hoſtes ducunt. Veſpas acerrime verberant. Eas aliquando equum juxta alvearia Ariſtoteles affirmat fortiſſime invaſiſſe, et interemiſſe. Atque inter ſe etiam nonnunquam contendunt, et potentiores vincunt debiliores. Eas capiunt rubetae, et ranae lutariae, meropes, hirundines, et ſaepe etiam veſpae. Ex his vero animalibus quodcunque apes vicerit, Cadmeam, ut ita dicam, reportat victoriam; percuſſus enim, et aculeis compunctus, miſere diſcedit victor; non enim animi robore minus, quam aculeis, armatae ſunt. Sed neque providentia ſunt expertes, quod vel ex hac Ariſtotelis narratione liquet: Apes (inquit) aliquando ad examen alienum profectas, mel inde populari coepiſſe; et quanquam quae id confecerant apes, ſuo privarentur labore, tamen immotas prorſus ſe continuiſſe, et fururum injuriae eventum patienter expectaſſe: poſtquam vero plurimas praedonum apiarius, qui ſupervenerat, interfecerat, eae, quae intus erant, cum jam ſe pugnae et hoſtibus pares fore confiderent, progreſſae ulciſci illas, et depopulationis poenas ab eis exigere non iniquas coeperunt.

CAPVT XII.

Hoc quidem ipſum apum ſedulitatis teſtimonio eſt, quod ab occaſu Vergiliarum ad vernum aequinoctium in locis frigidiſſimis non ſe ab alveis commovent; ſed teporis deſiderio, et frigoris fuga, intus manent: reliquo anni tempore ſegnitiam, et otium, odio habentes, diligentiſſime operantur; nec quiſpiam eo anni tempore videat apem otiari, praeterquam ſi frigore membra torpent.

CAPVT XIII.

Geometriam, figurarum pulchritudinem, atque elegantes earum ſtructuras, ſine arte, ſine regulis, ſine circino, nempe venuſtiſſimas figuras ſexangulas, et ſex laterum et aequalium angulorum apes conficiunt. Cum autem ex ſobole alveus apibus redundat, tanquam maximae urbes hominum multitudine redundantes, ſic illae colonias deducunt. Ingruentis pluviae et ventorum adventum praeſentiunt. Quod ſi ventus eis praeter opinionem ingruerit, videbis ſingulas ſummis pedibus lapillum ferre, munimentum ne vento abripi aut everti poſſint. Id, quod divinus Plato de cicadis trahit, atque earum cantus et muſicae ſtudio, de choro apum etiam quis dixerit; cum enim laſciviunt et oberrant, tum apiarii ſonum quendam canorum et harmonicum edunt: eaeque tanquam a Sirene retrahuntur, et ad ſedes ſuas revertuntur.

CAPVT XIV.

In Paro inſula Ariſtoteles ait mures ferrum, ut e fodinis eruitur, exedere; et Amyntas in Babylonica Teredone mures eodem

cibo uti ait. In Cariae Latmo dicuntur esse Scorpii, qui indigenas mortifera percussione interimant, externos vero leniter mordeant; quod quidem beneficium ipsos Iovi Hospitali debere conjecerim.

CAPUT XV.

Sub regnum et potestatem vespae etiam subjiciuntur, non tamen sicut homines tyrannide tenentur: cujus rei testimonio est, quod sine spiculo sunt earum principes, et quanquam duplo majore corpore inter ceteras, mansueti tamen sunt, et qui neque volentes, neque inviti molestiam exhibere possint; reliquae vero imperata eorum exsequuntur, et in opere versantur. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclea Clearchum, Apollodorum Casandrinorum praedonem, et Nabin Lacedaemoniorum perniciem: siquidem hi gladiorum confidentia regnarunt; reges vero vesparum sine aculeo mansuetudine nituntur?

CAPUT XVI.

Aculeatae vespae hoc etiam facere dicuntur: In viperam, quam mortuam perspexerint, involantes veneno aculeum imbuunt; unde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur. Cujus in Odyssea Homerus meminit his verbis:

Pharmaca mortiferas quaerens ex aere sagittas
Ut lineret.

Et profecto ut Hercules, si fides adhibenda sit iis, quae de eo narrantur, Hydrae veneno jacula tinxit; sic vespae viperina acerbitate aculeos inficiunt.

CAPUT XVII.

Musca etiam a nobis celebranda nec silentio praetereunda est, et quidem merito; opus enim naturae etiam ipsa est. Muscae Pisatides eo tempore, quo Olympia festum celebratur, veluti inducias cum incolis simul et peregrinis, ut ita dicam, paciscuntur. Mirum inter tot sacrificia et sanguinis passim fluentis copiam, et carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte ultra Alpheum flumen discedere. Eaeque a mulieribus inquilinis ne hilum differre videntur, nisi quod ipsae mulieribus continentiores se exhibeant: istas enim abigit certaminis, atque eo tempore pudicitiae lex; muscae vero sponte a sacris abstinent, et dum sacrificia peraguntur, ac certamina celebrantur, sponte discedunt. At soluto jam festo revertuntur, tanquam decreto aliquo exsules revocatae: itaque cum mulieribus in Elidem et muscae redeunt.

CAPUT XVIII.

Orphum piscem marinum si, postquam ceperis, disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet. Hiberno tempore in speluncis latitare solet, et ad continentem libenter commoratur.

CAPUT XIX.

Contra taurum lupus ire, et simul cum a fronte ideo adoriri non audet; quod et cornua extimescat, et eorum robur mucronatum declinare studeat. Quamobrem primum velut recta via contra taurum pugnaturus esset, prae se gerit minas, et tanquam eum invasurus illius oculis sese crebro inculcat; deinde cum taurus in ipsum irruit, se retorquens in dorsum insilit, et vero acer-

rime ad ejus perniciem incumbit, atque naturae aſtutia ſuam infirmitatem compenſans ipſum expugnat.

CAPUT XX.

Aſellum marinum cor in ventre habere his in rebus peritiſſimi tradunt.

CAPUT XXI.

Non modo pavo ſe non ignorat ex avibus formoſiſſimum eſſe, verum etiam ubi formae ipſius ſita ſit pulchritudo, praeclare tenet, atque ea elatus ſuperbus eſt, et cerviculam jactat, et ex pennis, quae ei non mediocre ornamentum adſerunt, maximos ſpiritus ſumit, his et ſpectatoribus metum injicit, et aeſtivo tempore nativum et non arceſſitum habet tegmentum. Quod ſi quem velit exterrere, caudae pennas primum explicat; deinde ad injiciendum terrorem his, veluti armis ſuis miles quiſpiam, concrepat. Capite etiam elato ſuperbe nutat, velut triplici criſta ornatam, quatiens galeam. Cum refrigeratio ei neceſſaria eſt, tum paſſis pennis, et in anteriorem partem reflexis, ex ſeſe corpus ſuum opacans caloris vim frangit, et propulſat. Si retro atque a tergo ventus flat, alas paulatim pandit; ſi ventus interſpirans auras et molles et ſuaves ei adflat, unde is refrigeratur. Quod ſi laudatur, tanquam formoſus puer, aut mulier pulchra, qua corporis parte excelluerit, illam oſtentat; ſic is ipſe pennas ornate et ordine erigit, ut vel florido prato, vel pulcherrimae picturae colorum varietate *diſtinctae* ſimilis eſſe videatur, atque admodum difficile ſit *pictoribus proprietatem* naturae imitari. Et quanto ſui oſtentandi ſtudio teneatur abunde demonſtrat; dum ſpectatorem conſpectu ſuo expleri facile patitur; et quaquaverſus obvertitur, pennarum ſpeciem multiformem ſtudioſe oſtendens, et Medorum veſtem, ornatusque Perſarum ſuperantem ſuam ſtolam ambitioſe variatos, oſtentans. Ex barbaris ad Graecos exportatus eſſe dicitur. Primum autem longo temporis intervallo rarus, deinde ſtudioſis elegantiae et pulchritudinis pretio ſpectatus fuit Athenis, ubi ſingulis menſium calendis et viros et mulieres admittentes ad hujusmodi ſpectaculum ex eo quaeſtum fecerunt; atque ut in oratione contra Eraſiſtratum Antiphon inquit, marem et feminam mille drachmis aeſtimarunt. Ut nutriantur, cella duplici opus eſt, et cuſtodibus et curatoribus. Hortenſius, homo Romanus, coenam primus Romae auguralem cum pavone dedit. Alexander Macedo ejusmodi aves apud Indos videns, earum admiratione commotus, in eos qui has occiderent, gravem poenam conſtituit.

CAPUT XXII.

Cum mures in aquatile vas delapſi adſcendere non queunt, mutuas inter ſe caudas mordicus tenentes ſeſe attrahunt, ſecundum quidem primus, tertium ſecundus. Sic enim eos mutuam opem ſibi invicem ferre ſapientiſſima natura docuit.

CAPUT XXIII.

Ad hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili inſidias inſtruunt. Per virgulta, quibus ſunt tecti, et intuentur, et ſubter ea ipſa natant; et ſic operti aquatores, qui cum urnis, aut aliis vaſis, advenerint, confeſtim ex virgultorum latebris erumpentes, et ad ripam proſilientes, aggrediuntur; eosque violenta

raptu interceptos devorant. De malitia atque innata astutia crocodilorum haec quidem nunc a me dicta sunt.

CAPVT XXIV.

Lepus et vulpes canum metu exhorrescunt; canes etiam latratu aprum e fruticetis excitant, et leonem in se convertunt; cervos item insequuntur: avis autem nulla canem timet, sed cum eo pacem colit. Unam otidem excipio, quae propter corporis sui gravitatem et tarditatem, canem perhorrescit. Eam enim ponderosa corporis mole constrictam alae non facile allevant; idcircoque demisso atque humili volatu utitur, quia pondere deprimitur; ex quo fit, ut nonnunquam a canibus capiatur. Itaque, conscientia suae humilitatis perculsa, simulac canes latrantes audiverit, in dumeta aut paludes excursione se impellit, quibus et protegatur, et ab instanti periculo facillime servetur.

CAPVT XXV.

Sero admodum suos parentes homo cognoscere incipit; eum tamen intueri in patrem, complecti matrem, arridere domesticis doceatur. Agni vero circum matres statim saltu concursant, et domesticum ab alieno internoscunt; neque id a pastoribus discere ipsis opus est.

CAPVT XXVI.

Simia actuosum animal, et ad omnia imitanda habile, omne quod corpore agitur, si doceatur, praeclare discit, et idipsum actione repraesentat. Nam si saltare doceatur, saltationem adsequitur; si ad tibiam canere, canit. Ego aurigae munus obire vidi, habenas nimirum vel adducendi, vel remittendi, et flagello simul utendi. Brevi, si quis ad alia quaepiam instituat, non fallit docentem; adeo varium natura animal est, et multiplex, ut ad omnem actionem sese verset.

CAPVT XXVII.

Hae animalium naturae peculiares quoque sunt, ac diversae. In Bisaltia duplex jecur lepores Theopompus ait habere. Meleagrides in Lero nullam avium rapacium laedere Ister prodit. Boves apud Neuros cornua in humeris habere Aristoteles auctor est. Sues in Aethiopia cornutas esse refert Agatharchides. Merulas in Cyllene omnes candidas esse narrat Sostratus. Oves in Ponto amarissimi absinthii pabulo pinguescere; et capras in Mimante natas sex mensibus potu abstinere; et ad mare solum hianti ore respicere, atque inde spirantes auras excipere, Alexander Myndius tradit. Capras Illyricas solipedes esse, non bisulcas, audio. Pisces in Babylonia, fluvio relicto, in aridis locis frequenter pasci ait divinus Theophrastus.

CAPVT XXVIII.

Porphyrio, praeterquam quod et rivalis maxime est, et obtrectator, ea sane etiam naturae indole praeditus est, ut eorum quibuscum usu conjunctus est, amantissimus esse dicatur. Eum ipsum et gallum in eodem versatos domicilio percepi, easdemque ambulationes et aequalia spatia conficere solitos, eisdemque vesci cibis, communiter pulverulentis uti volutationibus, mirificumque ex his rebus amorem inter se mutuo contraxisse. At enim cum utriusque dominus, festo quodam die cum sodalibus, ut epulare

facrificium faceret, gallum occidiffet; porphyrio convictore privatus, folitudinem non ferens, fibi inedia mortem confcivit.

CAPUT XXIX.

In Aegio, Achajae urbe, praeftantem forma pucrum, genere Olenium, nomine Amphilochum, ficut Theophraftus refert, anfer amavit. Nam cum in Aegienfi cuftodia is puer cum perfugis Olenionum teneretur, ei anfer dona adferebat. Porro nihil mirum in Chio Glaucen citharistriam homines, cum ea effet pulchritudine eximia, adamaffe; fiquidem ab ariete, et anfere etiam, eandem audio amatam fuiffe. Anferes, Taurum montem transmittentes, aquilarum metu, finguli mordicus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant; tanquam enim filentii frenos fibi injicientes montem transvolant, atque fic, fuppreffa omni clangoris fignificatione, perfaepe aquilas fallunt. Quod autem natura calidiffimi funt, idcirco lavationum cupidiffimi exfiftunt, etenim natare gaudent: et quemadmodum cibariis fumme humidis, herbis, et lactucis, aliisque, quibus interius refrigerentur, delectantur; fic nec lauri foliis, ne fi quidem fame pereant, vefcuntur; nec rhododaphnen fua fponte, nec adhibita vi, edunt: praeclare enim intelligunt, fi quid tale comederint, fe vita privatum iri. Contra homines, alii in cibo, alii in potu, veneni infidiis patent. Nam innumeri partim venenata potione perierunt, ut Alexander; partim cibo, ut Claudius et Britannicus ejus filius; et alii complures, veneno vel fponte vel per infidias fumpto, cum femel ejus vi decubuiffent, non furrexerunt.

CAPUT XXX.

Recte vulpanferi nomen inductum eft, quod ex peculiaribus et ingenitis naturae fuae rebus trahit. Cum enim anferis fpeciem habet, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari poteft; atque etiamfi corpore quam anfer inferior fit, animi tamen robore fuperior, et ad invadendum praeftantior habetur. Tuetur igitur fe et contra aquilam, et felem, aliaque, quae ei adverfantur animalia.

CAPUT XXXI.

Haec etiam ferpenti peculiaria funt; cor juxta guttur, fel ad inteftina, tefticulos ad caudam habet; longa autem ova et mollia parit, et in dentibus venenum gerit.

CAPUT XXXII.

Id quoque pavonis, de quo fupra diximus, proprium et notione dignum eft: quod tres annos natus incipit ex fefe parere, et varios colores fundere; ovis autem non continenter, fed duorum dierum intervallo incubat; idem interdum irrita et vana, quemadmodum ceterae aves, ova parit.

CAPUT XXXIII.

Primum ut anas peperit (parit autem in terra extra aquam, prope aut ftagnum, aut paludem, aliumve aquofum locum) ftatim ejus foetus, recondita quadam natura et propria, norunt fe volatu in fublime ferri non poffe, nec etiam in terra commorari; quocirca a partu ftatim natatiles ad aquam adfiliunt, neque tamen natare difcere neceffe habent; fed tanquam temporis longinquitate eruditae fapienter, et merguntur, et emergunt. Nam cum aquila, quam anatariam appellant, in natantem anatem irruit,

tanquam eam raptura, se intra aquam submersione abdit; atque infra aquam natando ex alio loco extra aquam eminet. Quod si aquila illuc quoque incumbat, et instet, ea iterum demergitur, atque tamdiu sursum deorsum commeat, dum aquila fuerit submersione suffocata, aut discesserit in aliam praedam; tum enim anas metu liberata, ad summam aquam elata rursus natat.

CAPVT XXXIV.

Hominibus cycnus longe praestat; novit enim quando mortem sit obiturus, et, ut eam adpropinquantem placate ferat, pulcherrimum a natura donum consecutus est; in morte enim nullum acerbi doloris sensum inesse credit. Homines autem quod nesciunt, id et exhorrent, et summum malum existimant. At olori tanta animi est tranquillitas in extremo vitae spiritu, ut sibi tanquam naeniam canat. Talem etiam Bellerophontem heroico et excelso animo mortem subire paratum Euripides celebrat, apud quem hisce verbis ille seipsum alloquitur:

Pius fuisti semper in deos, tuis
Non defuisti amicis unquam, non opem
Negasti externis:

et reliqua, ut sequuntur. Canit igitur cycnus funebre sibi carmen, quo sive suas ipse laudes, sive Deorum hymnos decantat, ad mortem se praeparat. Quod autem prae laetitia potius quam tristitia canat, Socrates quoque attestatur. Dolorem enim et molestiam animo versans nunquam cantui vacat. Neque vero ad mortem modo, verum etiam ad pugnam fortis est; nec prior lacessit, tanquam sane moderatus et vir prudens, lacessenti vero et insidianti de animi robore nihil concedit. Ceterae quidem aves cum eo pacem habent, et quasi foedere devinciuntur; ab aquila vero saepe hostiliter appetitur (ut Aristoteles refert) nunquam tamen vincitur, sed eam provocantem animi non solum robore, sed jure etiam optimo vincit.

CAPVT XXXV.

Ardea ostrea maxime appetit, eaque, ut pelecani conchas, clausa devorat; et in gutturis sinu, quem ingluviem vocant, tamdiu condit, donec vi caloris dehiscant; quod cum jam factum senserit, testas evomit, pulpas retinet, iisque vi ventriculi percoctis alitur.

CAPVT XXXVI.

Avis nomine asterias cicuratur in Aegypto, et eatenus humanam vocem intelligit, ut si quis ei convicium faciens appellaverit servam, irascatur; et si pigram vocaverit, succenseat atque indignetur, tanquam ignobilitate et segnitie sibi per irrisionem objecta.

CAPVT XXXVII.

Si quis liquorem Cyrenaicum teneat, et torpedinem apprehendat, nihil ab ea patietur. Draconem marinum si manu dextra attrahere coneris, non sequitur, sed violente renititur; sinistram vero si injicias, cedit et capitur.

CAPVT XXXVIII.

Charmidem Massiliensem audio dicentem, non modo musicae perstudiosam esse lusciniam, verum gloriae etiam cupidam. Cum enim in deserta solitudine sibi tantum canit, tum simplicem

cantum et minime elaboratum edit; cum autem captiva tenetur, et non caret auditoribus, cantum variat, eumque molliter inflectit. Quod et Homerus insinuasse mihi videtur his versibus:

Ut cum Pandarei proles, chloreis aëdon,
Principio veris meditatur carmina secum,
Vernantisque latens frondes sedet arboris inter,
Multiplici et varians suaves de gutture voces
Fundit.

In his non πολυηχέα [id est, *multisonam*] sed πολυδευκέα scribunt nonnulli, et interpretantur *vocem varie imitantem*; ut ἀδευκέα contra, *quae ad nullam prorsus imitationem sit composita.*

CAPVT XXXIX.

De animalibus solum leonem nasci oculis apertis Democritus ait, tanquam statim a partu iracundum, et strenuum aliquid meditantem. Alii observarunt eum, cum dormit, caudam movere, ut ostendat nimirum se non omnino dormire et somno undiquaque vinci, ut cetera animalia. Quod ipsum Aegyptii se observasse gloriantur, dicentes, leonem a somno invictum esse, nempe qui semper vigilet. Idcirco hunc soli eos consecrare audio, quod sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum versari intermittens circum orbem terrae, ab instituto cursu nunquam conquiescit: cui rei Homerum testem adferunt, cum solem inquit operum et laborum requietem nullam habere. Cum autem insidias bubus molitur, suo robore prudenter utitur; nam noctu proficiscens ad stabula: quod et Homerus novit,

Utque leo veniens perterret nocte profunda:

fortitudine sua omnes quidem exterret, sed unum abreptum vorat. Ut vero exsaturatus est, in posterum quidem reliquias servare cupit; sed pudor certe eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaque maxime hians gravi spiritu suo afflat, teterrimam adspirationem exhalans; sicque ejusmodi adspirationi tetrae custodia permissa discedit. Cetera autem animalia cum eo accedunt et sentiunt cujus illae reliquiae sint, non attingere audent, metuentia videri praedari, et deripere aliquid de rege suo voluisse. Quod si ei feliciter ceciderit venatus, illum relicti primi cibi capit oblivio, huncque ut evanescentem et exoletum aspernatus relinquit; at si ex venatu nihil acciderit praedae, ad primum tanquam penariam cellam regreditur. Cum supra quam ferre queat cibo se complevit, aut quiete et inedia se exhaurit; aut simiam nactus vorat, illiusque adesis carnibus ventrem mollitum extenuat. Jam porro justus est leo, et virum ipsum, prior qui se lacessiverit, ulciscendi modum tenet. Nam si quis invasurus accedat, illi se opponit caudam vibrans, et per latera contorquens se ipsum incitat, tanquam stimulis admotis exacuens. Et eum qui se appetiverit, sed ab ictu aberraverit, ut pariter ulciscatur, exterret quidem, et non laedit. A prima aetate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum vero ejus occursatio facillima et jucunda, lusionibus delectatur, et quidvis, modo id suo altori gratum esse sentiat, libenter sustinet. Anno [Carthaginensis] leonem, quo ad vectiones sarcinarum utebatur, habuit. Unaque cum Berenice mansuefactus leo vivebat, tanquam unus ex comptoribus; linguaque ejus faciem

leniter abstergebat, ac complanans rugas demulcebat; cum eaque in mensa convivebat, humaniter et apte comedens. Onomarchus Caranae tyrannus, et Cleomenis filius etiam leones habuerunt convictores.

CAPUT XL.

Admirabilem quandam et nobis occultam odoris suavitatem pantheram habere ajunt, ipsa autem praerogativam suam novit; et una cum panthera norunt etiam alia animalia, quae capiuntur hoc modo: Cum horum, quae ad victum opus sunt, eget panthera, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel foliis vestita, ita occultat, ut inventu difficilis, tantum respiret. Tum hinnuli, dorcades, caprae sylvestres, atque alia ejusmodi animalia quadam suavis odoris illecebra attrahuntur, et proxime accedunt; illa autem de latebra exsilit et praeda potitur.

CAPUT XLI.

Animalium ruminantium tres ventres esse audio, quos nominant reticulum sive vittam, omasum vel proreticulum, et abomasum, quod post reticulum est. Porro sepiae et loligines binas, quibus pascuntur, promuscides (ut ita appellem, propter figuram earum simul et usum) praetendunt. His veluti anchoris, cum tempestas et fluctus mare agitant, petrarum prominentiis firmissime adhaerentes, adversus omnem concussionem ac fluctuationem tutae exsistunt. Et rursus cum tranquillitas redierit, iis solutis libere natant, non inutili hac scientia, qua se contra hiemem et pericula muniunt, instructae.

CAPUT XLII.

Si cui apum nomenclaturas cognoscere libeat, candide impertiar, quae audivi. Earum igitur quaedam duces appellantur, quaedam sirenes, aliae operariae, aliae figulae. Nicander ait cephenas fructum adferre. In Cappadocia mel sine favis apes conficere ferunt, idque ut oleum perinde crassum esse. In Trapezunte Pontica ex buxo mel fieri accepi, hocque esse odoratu grave, et sanos dementes reddere, at comitiali morbo correptos ad sanitatem restituere. Itemque in Media mel ex arboribus stillare; et, ut ait Euripides in Bacchis, in Cithaerone dulces ex ramis guttas manare. In Thracia quoque ex plantis mel fieri dicitur. In Mycono non gignitur apis, quinetiam importata moritur.

CAPUT XLIII.

Aristoteles ait bestiolam apud Hypanim fluvium, unum diem viventem, sub lucem matutinam nasci, post autem ad solis occasum extingui.

CAPUT XLIV.

Venenatus sepiae morsus est, dentes autem ipsius validi latent. Morsu osmylus quoque et polypus laedunt: et hic quidem violentius quam sepia mordet, veneni vero minus emittit.

CAPUT XLV.

Aprum, priusquam in aliquem invadit, exsertos dentes exacuere ferunt. Cui rei testimonio est Homerus, cum ait: *Album acuens dentem.* Atque etiam intelligo suillum pecus sese in luto volutans, ac turbidam aquam bibens, delectari et pinguescere; item cibis, qui vehementer inflent et expleant, nec non quiete et suili tenebroso gaudere. Eaque videtur etiam Homerus insi-

nuare: Primo, quod in locis coenosis volutari gaudeat, ubi *Sues humicubas* cognominat. Deinde, quod aqua turbida pinguescat:

Nigram potat aquam, quae porcos reddit obesos.

Tertio, quod tenebras amet:

Ad boream spectante cava sub rupe cubabant.

Quarto, quod alimentum flatuosum eis conveniat, ubi *Glandibus eas dulcibus pasci* ait. Idem poeta non ignorans suem conspectu feminae attenuari et imminui carnibus, separatim utrumque sexum cubare canit. In Salamine si sus segetem herbescentem fuerit depastus, ejus denies lege Salaminensium exteruntur; atque hanc esse ajunt apud Homerum *Suem frugivoram*. Sunt qui aliter sentiant et suis viridem depastae segetem dentes reddi infirmiores dicant.

CAPVT XLVI.

Canibus herbam natura ostendit, qua suis vulneribus medeantur. Iidem si lumbricis vexentur, segetem herbescentem depasti eos excernunt. Cum autem alterutrum ventrem exhaurire habent necesse, herbam dicuntur quandam comesse, cujus vi partim evomendo, partim dejicienda alvo, quicquid in eis redundat, ejiciunt. Unde Aegyptios etiam syrmaismum, quo ventrem expurgant, didicisse ferunt. Perdices quoque ajunt, et ciconias, et palumbos, origanum herbam vulneribus, si quae acceperint, mansam imponere, et sanari, nec ullis humanis indigere remediis.

CAPVT XLVII.

Non hic antiquorum testimonio mihi erit opus; quae ipse vidi, explicabo. Cum vir quispiam lacertum ex illis, qui colore sunt admodum virides, et ceteris majores, comprehendisset, atque aereo stylo excaecavisset, eundemque in fictilem ollam recentem utrinque eatenus exiguis foraminibus pertusam, ut neque spirare fera prohiberetur, neque tamen exitum haberet, injecisset, et simul terram roscidam, et herbam, cujus nomen non explicavit, imposuisset, simulque ferreum annulum, cui inesset gagates lapis, in quo lacertus scalptus erat; denique ollam novem signis impressam in terra defodit, et singulis quotidie deletis, ubi nono signo sublato ollam reclusisset, lacertum vidi, oculorum usu recuperato clarius quam ante excaecationem cernere. Hunc igitur in pristinum ipsius locum dimisimus, annulum autem vir ille oculis salutarem esse praedicabat.

CAPVT XLVIII.

Id summam mihi turpitudinem habere videtur, o homines, quod animalia amicitiam inter se colant, neque modo ea, quae una pascuntur, et sunt ejusdem speciei, verum etiam quae nihil sese genere attingunt. Cum enim capris oves amicitia conjunctae sunt, cum turture amicitia columbae intercedit, palumbes item et perdices bene inter se sentiunt, alcedo et carulus, ut dudum novimus, mutuo inter se amore tenentur, cornix et ardeola mutuam inter se amicitiam colunt, gavia cum monedula amoris conjunctionem habet, et cum harpa milvus. Contra cornices et noctuae perpetuo et inexpiabili bello, ut ita dicam, dissident; hostes sunt milvus et corvus, itemque pyralis et turtur, brenthus et larus; ac rursus chloreus cum turture dissidet, vultures et aquilae, cycni et dracones hostes inter se sunt, leones tauros et bubalidas

infestant; elephas et draco inter se infensissimi sunt, aspidi inimicus ichneumon, ac aegithus asino; nam ob hujus rudentis vocem aegithi ova franguntur, et pulli abortivi excidunt; quamobrem avis haec suam ulciscens sobolem, asinorum ulcera invadit et arrodit. Vulpes circum odit, taurus corvum, et equum anthus. Hoc etiam non praeteribit homo studiosus rerum naturae, delphinum adversari balaenae, lupum mugilibus, muraenas congris, et alia denique aliis.

CAPVT XLIX.

Ursi posteaquam venatores, qui non humi modo se sternunt, sed et os ad terram abjiciunt, et spiritum continent, odorati fuerint, tanquam mortuos relinquunt; ejusmodi enim animalium genus existimatur mortuos abhorrere. Mures etiam oderunt eos, qui in suis sedibus et cavernis moriuntur; itemque hirundines, et apes, suas gregales extinctas ejiciunt; formicis etiam natura tributum est, ut sui generis defunctas ex cavernis efferant, quo mundius habitent. Nam hoc brutis quoque insevit natura, ut gentiles et cognatas animantes extinctas mox e conspectu amoveant. Aethiopum vero sermonibus, lepore et Graecanico fastu carentibus, pervagatum est elephantum, cum alterum perspexerit mortuum, non praeterire, quin humum promuscide haustam veluti sancta et mystica quadam ceremonia injiciat, propter communem naturam mortuo parentans, ne piaculum committat; nam hoc quidem ipsum non facere, exsecrabile ducit. Sufficit autem ei et ramum injicere, quo facto, abit, communem omnium finem non adspernatus. Tum etiam ad nos is sermo permanavit, elephantos cum ex vulnere, sive id in bello, sive in venatione acceperint, vicini sunt ad moriendum, aut obviam herbam, aut proximum pedibus pulverem allevantes, in coelum suspicere, eumque pulverem herbamve jacere, et simul voce sua lamentari, et miserabiliter supplicare, tanquam Deos ob ea, quae injuste et indigne sustinent, obtestantes.

CAPVT L.

Has etiam animalium proprietates cognoscere datur. Aves cicures et domesticas audacter contemnere equos, asinos, boves, et camelos; ac si cum mansuefactis elephantis aluntur, non modo eos non timere, verum per eos ipsos incedere videmus; gallinaceos etiam in dorsa eorum involare tanta ipsis audacia est atque fiducia: metum autem et timorem ingentem his injicit mustela praeteriens, et qui vocem vel mugientium vel rudentium praeclare contemnunt, hujus clamorem vehementer horrent; anseres item et canes et struthiocamelos nihili faciunt, contra accipitrem multo minorem formidant. Gallorum cantus leones exterret, basiliscos exanimat; eundem praeterea neque felis, neque milvus sustinet. Clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbae spernunt, non item circi et marinae aquilae. Caeterum agnus, et hoedus, et quivis pullus, mox ut in lucem editus est, ad maternas mammas illico se applicat, et sugendis uberibus impletur; id quod mater facile et tranquilla patitur, et manet. Fidipeda omnia, ut lupae, canes, leaenae, pantherae, catulis suis papillas supino situ praebent.

CAPUT LI.

Quemadmodum homines variis linguis loquuntur, sic animalibus rationis expertibus natura comparavit, ut diversum quiddam et varium sonent. Ut igitur ex hominibus aliter Scytha, aliter Indus loquitur, aliter Graecus, Romanus, Aethiops, Saca; ita etiam animalia, alia aliter, cognatum sibi linguae sonum et strepitum fundunt; alia enim rugiunt, alia mugiunt, alia hinniunt, quaedam rudunt, quaedam balant, vel ululant, baubantur, aut latrant, frenduntve, alia clangunt, aut strident, alia suaviter cantant, sunt quae balbutiant; et sexcenta naturae dona, alia aliis animantibus propria, exsistunt.

CAPUT LII.

In utraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt. Et tanquam aedes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore jucunde et suaviter accolunt; cum autem in agros Nilus per aestatem redundaturus est, tum triginta circiter ante diebus, aquarum copia et etesiis ventis impulsae promotaeque, longius a fluvio in loca eminentiora una cum foetibus suis demigrant: quod quidem munus a natura acceperunt, tanti ut fluminis, tamque operosi, quotannis accessionem non modo non ignorent, sed ab ejus etiam damno cavere sciant. Testudines etiam, et cancri, et crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis ova transferunt; unde ii, qui ova eorum offendunt, quantum et quatenus Nili, rura irrigaturi, incrementum sit futurum, facile colligunt.

CAPUT LIII.

Fluviatiles equi, Nili alumni, segetum ut maturitas venit, et flavent spicae, non eas continuo depasci ingrediuntur, sed extrinsecus conjecturis adsequuntur, quantum ad se explendos satis sit; post talem considerationem pascere in agrum ingrediuntur, et inter pascendum retro versus Nilum cedunt. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, ut agricolas, quos ante se, non a tergo adfuturos expectant, longius videre, et in Nilum facilius se recipere possint.

CAPUT LIV.

In Mauritania pardalis cum robore et viribus praestet, non tamen iis simias aggreditur; causa est, quoniam simiae non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes in arbores altas adscendunt, et illius impetum declinantes illic confident. Veruntamen pardalis ad hanc rationem simia dolosior insidias molitur, et dolos nectit. Ubi enim simiarum multitudo manet, eo profecta ad terram se sub arbore abjicit, et in solo supina jacet, ac ventre inflato, cruribus resolutis, oculis clausis, et spiritu compresso, sese ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illae vero hostem ex alto despicientes mortuam suspicantur, et facillime credunt id, quod vehementer optant; nondum tamen descendere audent, at experimenti causa unam ex ipsis, quam audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum praemittunt. Haec quidem non omnino sibi praefidens descendit, sed timide et pedetentim primo decurrit, post metu repressa revertitur; tum vero iterum descendit, et cum proxime ad pardalim accessit, regreditur rursus; tum tertio descendit, et illius oculos speculatur, et spiritum ducat necne periclitatur. Illa autem immotam se for-

tissime praestans paulatim huic animos addit. Et jam, cum hanc permanere constanter sine damno circum illam sublimiores ex superiori loco simiae speculantur, fiduciam et spiritum colligentes ex arboribus frequentissimae decurrunt, et circum eam concursantes saltant; simul et supra ipsam gradientes insultant, et in illius contumeliam saltationem simiis convenientem saltantes multifariam ei illudunt, et gaudium, quod de hac ipsa tanquam mortua conceperunt, testantur. Illa autem omnia sustinens, simul ac illas insultando et illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exsiliens eas partim unguibus lacerat, partim dentibus distrahit, atque opimum et adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat. Egregie sane, patienter et fortiter omnia sustinet ac tolerat pardalis, dissimulat et se continet, donec opportune hostes tam contumeliosos ulcisci possit: nec tali eget hortatione, quali seipsum Ulysses animabat; *Pectore durato forti*. Is quidem impatiens contumeliarum, quibus ancillae eum afficiebant, parum abfuit, quin ante tempus seipsum proderet.

CAPVT LV.

Cum ab Indis hominibus arborem elephanti radicitus extrahere coguntur, non prius eam extirpandam aggrediuntur, quam quatefecerint, ac tremefecerint arborem; sic periclitantes, evertine possit, an omnino invictam ab impetu sit se praestatura.

CAPVT LVI.

In Amano, Libano, et Carmelo, altissimis Syriae montibus, cervi nascuntur; qui cum in Cyprum transmittere volunt, gregatim ad litora perveniunt, ibique tamdiu secundos ventos praestolantur, dum per placatissimam quietem belle sibi flare senserint; tum fidenti animo sese trajicere mare ingressi et ordine natant; et in antecedentium tergo subsequentes capita reponunt; ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur, et post omnes clunibus proximi antegredientis nitens ex labore quieti sese dat, simul et extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transnant, quod pastionum, quae illic amplissimae esse dicuntur, desiderio tenentur. Et profecto adeo feracem Cyprii regionem se incolere testantur, de agrorum ut bonitate Aegyptiis non concedant. Eodem modo Epirotici cervi in Corcyram, quae contra Epirum est, mare transeunt.

LIBER SEXTVS.

CAPVT I.

Homines, ut boni ac fortes viri sint, hortatione egent, et suasionis oratione plena, quae et metum tollat, et addat animos; athletae quidem ad stadia hortandi sunt, milites ad arma. Robore non item extrinsecus adsumpto bestiae egent; at ex sese potius vires incitant, et semet confirmant. Aper quidem pugnaturus ad lapides laeves ac politos dentes exacuit: quod Homerus etiam non ignoravit. Leo, ne quid ignave faciat, et torpescat, flagellans semetipsum cauda excitat, Homero itidem teste. Elephanti autem ad certamen ut incendantur, promuscide sese verberant; neque ad hoc ipsum cujusquam egent praeceptis, non eo

qui accinat: *Non jam sedere, non licet trahere moram:* neque Tyrtaei versibus, ut animentur, opus habent. Taurus gregis dux, cum ab altero fuerit duce superatus, se in quendam locum ab aliis segregat, et semetipsum non alieno impulsu, sed sua sponte exercet, atque omni contentione cornibus, calcibus, unguibus certat; cornua quidem in arbores infligit, pedibus pulverem spargit, ceterisque exercitationibus sese accommodat, et a vaccis se continet; sicque a venere abstinet, et libidini suae moderatur; quemadmodum Iccus palaestrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permansisse affirmat. Sed Iccum ratione praeditum, atque Olympiorum et Pythiorum cupidum, simul et gloriae sensu affectum, nihil admodum mirum videri debet, emendate, et summa corporis castimonia vixisse; nam ei praemia proposita videbantur illustria, pinus Isthmica, laurus Pythica, oleaster Olympicus; tum vero sperabat se, quoad viveret, circumspiciendum esse, et cum e vita excessisset, magnam laudem ex ea te adepturum. Amoebeum quoque citharoedum accepi uxorem duxisse formosissimam, omni tamen tempore, quo in certaminibus versaretur, ab ea se abstinuisse. Diogenes, tragoediarum actor, universum omnino veneris usum abjecit. Clitomachus panerатiastes canes si quando complexu venereo junctos perspiceret, oculos ab eorum conspectu avertebat; et si quod in convivio verbum lascivum et libidinosum audisset, a consessu exsurgens discedebat. Atqui homines ratione valentes haec vel ad quaestum, vel ad gloriam fecisse, non magnam admirationem habet; at tauro suum adversarium vincenti quae praeconia, o Plato, laborum deferuntur? aut quae decernuntur praemia?

CAPUT II.

Ratione carentia ab his, quibuscum consuetudo eis quotidiana intercessit, magna amicitiae religione adducta abstinere, et parcere, saepe solent. Pardalim enim audio, cum eam a parvula cum hominibus venator versari adsuefecisset, atque mansuefecisset, eamque sane tanquam amasiam adamaret, et magna cura aleret; ob eamque rem hoedum huic edendum objecisset viventem, eam simul et alere et oblectare cibo recenti ab ipsaque laniando volens; laniare illum recusasse. Cum enim primo die is ad pastum objectus fuisset, ab eo ipso edendo se sustinuisse, quia propter eibi expletionem inedia uti necesse haberet; secundo iterum die hoedo ei allato, ab eo similiter, quoniam adhuc fame non premeretur, se continuisse; tertio die, quamvis esuriret quidem, et solita voce cibum requireret, non hoedum tamen suum contubernalem attingere voluisse, sed, illo relicto, alterum sumpsisse. Homines autem suos non modo intimos et pernecessarios produnt, sed saepe etiam fratres, et parentes.

CAPUT III.

Quod ursa primo carnem informem pariat, deinde lingua conformet, ante dixi; jam quod nondum narravi dicam, et valde opportune. Hiberno tempore parit, et, eum peperit, latibulis se tegit; nam frigoris vim reformidat, et veris adventum manet: nec ante tres menses exactos catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, φωλεὸν i. e. *latibulum*, expetit. Unde dicitur

φωλία, *affectus*, quo tempore latendi tenetur. In antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, et dorsi sui tractu repit, venatoribus ut vestigia sua obliteret. Ibique postquam est ingressa, se quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies; e quibus quidem quatuordecim, Aristotele teste, immobilis manet, reliquis aliis movetur; cibo interea per totos quadraginta dies abstinens, tantum solo lingendo dextero pede se sustentat; eique intestinum eatenus adducitur, ut propemodum cohaereat. Quod quidem ipsum ea sentiens, cum egressa sit, aron herbam agrestem edit, cujus natura ventosa intestinum diducit et dilatat, eidemque facultatem receptandi cibi adfert. Cum autem cibis sese rursus impleverit, formicas edens facile exinanitur. De ursarum evacuatione naturali, atque expletione, hactenus a me dictum est, neque eaedem, o homines, medicis, nec libris indigent.

CAPUT IV.

Cum poma dracones comesuri sunt, sylvestris intybi succum idcirco exsorbent; quod haec illis, ne inflatione impleantur, magnum adjumentum adfert. Cum vero homini aut ferae cuipiam insidias facturi sunt, mortiferas radices et herbas edunt; id quod Homero quoque non latuit; meminit enim draconis, qui ante suum latibulum immorando, seque volutando, noxias herbas vorarit.

CAPUT V.

In latebras et condensa fruticum, amissis cornibus, sese cervi abdunt; hoc diligentius ab hostibus sibi caventes, quod a cornibus jam inopes cum a pristino robore, tum ab armis se nudos existiment. Cavere etiam dicuntur, ne quando in tenera et recentia cornua solis radius incumbens, priusquam obducantur, et callus innascatur, carnem putrefaciat.

CAPUT VI.

Equi, cum ad praelia itur, ad fossas tergiversantur, et foveas habent suspectas, nec facile ingredi aut transilire sustinent, et a palis terrae infixis abhorrent. Quod Homerus etiam hisce carminibus adseruit:

Sic Hector passim socios hortatur, et orat,
Ut superent fossam; sed non est ullus equorum
Ausus se magnae primus committere fossae;
Hinnitus edunt stantes in margine tantum;
At qui transiliat, non est, aut ingrediatur.

CAPUT VII.

Ad nuncupatum lacum Myridis in Aegypto, ubi crocodilorum oppidum est, cornicis sepulchrum ostenditur; cujus causam Aegyptii eam adferunt: Quod eorum rex, Marres nomine, cornicem valde cicurem habuerit; quae postquam audisset, quo perferenda esset epistola, mox quo volatus dirigendus, et quaenam regio transeunda, et ubi tertatum requiescendum esset, cognoverit; eoque regis literas ocyus, quam quivis nuncius, perferre solita sit; eam mortuam et sepulchri honore et cippi a rege affectam ajunt.

CAPVT VIII.

Nutricationes et curae quas alendis instituendisque brutis homines impendunt, propriis nominibus appellantur. Est enim quaedam disciplina equorum, qua pullos equisones et hippocomi instituunt, est et sua canum educatio, est ars elephantos curandi, et cicurandi leones, et nutriendi aves, et aliae quaedam.

CAPVT IX.

Ursa hac calliditate pollet: Si insequentibus urgetur, eatenus suos, quoad potest, catulos propellit; cum autem eos jam intelligit lassitudine deficere, et ut comprehendantur vicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit; eorum autem alter unguibus ad dorsum ursae adhaerescit, alter dentibus ejusdem retinetur. Ubi vero ex fame laborans taurum invadit, non omni robore, nec recta et aperto Marte, pugnam committit; sed obliquo impetu cervicem appetens deprimit, ac mordet. Hic quidem oppressus mugit, et denique succumbit; illa autem devorando expletur.

CAPVT X.

Animalia disciplinae idonea haec esse percepi. Regnantibus Ptolemaeis cynocephalos Aegyptii literas, et saltare, et tibiam inflare, et pulsare citharam docebant. Tum vero unusquispiam cynocephalorum stipem, domini nomine, sic scite, tanquam circulator, qui stipem petit, exigebat; et id quod dabatur in marsupium, quod ferebat appensum, congerebat. Sybaritas saltationem equos docuisse jampridem pervagatum est. Elephantorum ad disciplinas docilitatem ante dixi. Dominorum usui canes servire, et res domesticas his, qui eos instituerint, plane sciunt administrare; et pauperi satis ad famulatum est unum possidere canem. Imo canes pauperum perpetui ceu servi sunt; ut Arabum Troglodytae, Libyum Nomades, et Aethiopum quicunque circa paludes vivunt, solis vesci piscibus adsueti. Probe autem animalia eorum, quae agunt aut pariuntur, memoriam tenent; nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippiae, nec Theodectis, nec alterius cujuspiam de memoria praeceptionibus egent. Nam vacca eo proficisci et mugitu dolorem testari novit, ubi ab ejus uberibus ad macellum vitulus abstractus fuerit. Boum sub jugum mittendorum alii se laetos vultu ostendunt, alii pedem referunt. Equus autem cum annulorum crepitum et freni strepitum audivit, et cetera ut frontis ac pectoris ornamenta vidit, tum fremit, et exsultans ungularum supplosione obstrepit, et ex eorum conspectu adflatu quasi furoris ad iter incenditur; voce etiam equisonis excitatur, et aures erigit, et naribus inflatis celerem festinationem anhelat, quodam incredibili cursus studio ad currendi memoriam rediens.

CAPVT XI.

Secundum vias cerva parere solet, quod quidem ipsum sapienter facere videtur; nam insidias a feris quibus se imbecilliorem esse novit, timet; homines vero celeritatis fiducia contemnit, nec dubitat effugere posse. Postea autem quam se opimo corporis habitu affectam sentit, non amplius juxta vias partum edit, quod jam se minus accommodatam ad currendum intelligit; at enim vel in saltibus, vel convallibus parit.

CAPUT XII.

Terrena testudo cum origanum comederit, viperam contemnit. Quod si ejus facultatem non adsequatur, comesa ruta, contra hostem armatur. Jam si utriusque facultate caruerit, a serpente conficitur.

CAPUT XIII.

Cervus, ut audio, ad vivendum praesentibus contentus est, nec plura desiderat, imo vero hominibus temperantius multo et ventri moderatur. Nam in Hellesponto collis est, ubi cervi, quorum altera diffissa est auris, sic pascuntur, illius extra fines ut nunquam progrediantur, nec alias pastiones desiderent, nec prata alia bonitate praestantiora concupiscant; at satis habent omni anni tempore praesentibus frui. Quid ad haec homines; quos sane usque ad mortem ne quidem expleverint opes, quantas lapideum limen jaculatoris intus continet?

CAPUT XIV.

Hyaena, ut Aristoteles tradit, laeva in manu vim soporiferam habet, et solo tactu somnum conciliandi. Saepenumero igitur in stabula ingressa, cum dormientem aliquem deprehenderit, et pedetentim ad illum progressa fuerit, soporiferam, ut ita dicam, manum ejus naribus admovet; sicque eas opprimit, hic ut sine sensu esse videatur; ac tantum terrae suffodit, quantum sit ad eum ipsum obruendum satis; guttur vero et supinum et nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, posteaque in laribulum abstrahit. Jam cum lunae orbis plenus est, retro posito lunae fulgore, suam canibus umbram injicit, quos statim mutos reddit, et tanquam veneficio quodam eorum sensus perstringit; deinde et elingues abducit, et optatis fruitur.

CAPUT XV.

Celebris ille jam olim delphini in Iaso amor, quo formosum adolescentem prosecutus est, non est silentio mihi praetereundus. Iasensium igitur gymnasium mari imminet; illic ephebi post cursus et palaestras mare ingressi, antiquitus recepto more, se lavabant. Et cum aliquando natationi indulgerent, unum ex illis forma praestantem delphinus quidam vehementissime amare occoepit: ad quem cum adnasset initio, non mediocrem ei metum incussit: sed aucta paulatim familiaritate, ita puerum sibi conciliavit, ut plane amicum et benevolum haberet. Itaque lusitare inter se coeperunt, et natando invicem certare: est quando puer insidens illi, ceu sessor equo, superbus vehebatur. Atque hoc spectaculum tum Iasenses, tum peregrini admirabantur. Pergebat enim suos amores vehens delphinus, et in mare tantum procedebat, quantum libebat puero; deinde revertebatur, et prope litus eum restituebat; ubi invicem digressi, hic domum suam, ille in pelagus redibat. Solebat autem apparere delphinus eo ipso tempore, quo dimittebatur gymnasium. Eo, quem exspectaverat, viso, puer gaudebat; cum delphino delectabatur, et colludendo ac suae pulchritudine formae in admiratione erat, ut qui non hominibus modo, sed etiam ratione carentibus animalibus, formosus videretur. At invidia redamantem illum non multo post sustulit. Nimium enim exercitatus et fessus aliquando puer, cum toto ventre in vectorem suum delphinum temere se injecisset, non

animadvertens aculeatam spinam dorsi erectam esse atque horrentem, ejus acuminibus umbilicum suum exulceravit; ex eoque factum est, ut et venae quaedam abrumperentur, et permultus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere sentiens (non enim jam ut consueverat tam levis et expeditus insidebat, nempe qui spiritibus sese non sublevaret) partim sanguine imbutum mare cernens, id quod res erat ut intellexit, amasio suo superstes vivere noluit. Quamobrem multo robore, quemadmodum Rhodia navis [plenis velis propulsa] sic simul cum defuncto in litus se ejecit; amboque, hic jam mortuus, ille animi defectione exspirans, humi strati jacuerunt. Laius, o bone Euripides, non tale facinus propter Chrysippum conscivit, quamvis, sicut tu ipse ais, et fama docet, Graecorum primus pueros amare coeperit. Iasenses cives, ut illorum vehementem amorem cum honoris gloria compensarent, sepulchri monumentum commune amborum, et formosi pueri et delphini amatoris constituerunt, et statuam quae forma eximia puerum in delphini dorso sedentem haberet, excitarunt; atque etiam numismata ex argento atque aere fecerunt, et eorum imaginibus signaverunt, ad demonstrandum utriusque miserabilem casum; ac nimirum tantum facinus memoriae tradiderunt, ut Dei amicum honorarent. In urbe Alexandria Ptolemaeo secundo regnante, simili amore delphinum flagrasse audio, item Puteolis Italiae; quae si Herodotus novisset, non minus, sicut mihi videtur, quam ea, quae de Arione Methymnaeo dicuntur, miratus fuisset.

CAPUT XVI.

Canes, boves, sues, caprae, serpentes, et bestiae aliae cum impendentem pestem, et famem, ac terrae motum, tum etiam coeli salubritatem, et frugum fertilitatem praesentiunt: neque tametsi ratione carent, quae aut salutem, aut perniciem adferre potest, ab eorum, quae dixi, intelligentia aberrant.

CAPUT XVII.

In Idumaea, seu Judaea, cum Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine draconi perpulchram admodum adolescentem feminam in amorem fuisse indigenae praedicant; ad quam ille quidem ventitaret, et simul cum ea amanter dormiret. Haec vero, etiam si amator, quoad poterat, leniter et mansuete ad ipsam adreperet, ejus tamen metu perterrita sese subduxit, et ut ex amicae absentia eum amoris oblivio caperet, menstruum spatium abfuit. At ei sane quum absentis desiderium augebatur, indiesque amatorius adfectus eatenus ingravescebat, ut noctes et dies ad eum locum, ubi cum adolescentula versari solitus erat, frequens accederet; cum vero eam, quam amabat, non inveniret, tanquam amator, cui amor optatis non respondet, acerrimo dolore afflictabatur. Postea autem quam puella revertisset, confestim eam adivit, ac valde amatorie, tanquam spretus, ob eamque rem iratus scilicet, reliquum per adolescentis corpus circumplicans, ejus crura parce et molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia Cupido ille Iovis ipsius deorumque aliorum dominus negligit; sed ex his et aliis quemadmodum et erga ea affectus sit, et singula curet, ostenditur.

CAPVT XVIII.

Cum voraciſſimi ſerpentes ſint, et longum et exiguum ſtomachum ſe habere norint, ut Ariſtoteles ait, ſeſe humo excitant, celſosque et erectos conſtituunt, extrema cauda nitentes, ut in alvum proclivior delabatur cibus; cumque pedibus careant, ſerpunt velociſſime. Eorum quidam ſimiliter atque jacula ſemetipſos jaculantur, ex eoque quod agunt nomen trahunt; nam jaculi nominantur.

CAPVT XIX.

Avium, quae cantu valent, nulla latet: at ſcimus hirundines, merulas, et cicadarum nationem, et picas loquaces eſſe, et bombis ſtrepere locuſtas, et parnopem ſono minuto obſtrepere, neque ſilere troxalidem, nec non vocales alcedines et pſittacos: tum etiam inter aquatilia ololygona minime ſilere: item avium alias flebili et muliebri, alias acri et contenta voce uti; alias migrantes de ramo in ramum, tanquam ex priore domo in aliam, prae nimio voluptatis ſenſu occinere; alias in pratis cantantes tanquam feſtos dies agere, et vitam, ut ita dicam, floridam et mollem degentes, veris adventum canoris ominibus et laetis acclamationibus excipere. De cycnis, et cui Deorum ſerviant, ſupra dixi. Pica cum alias voces, tum maxime humanam imitatur. Imitatione vero iſtae peculiares ſunt: florus equi hinnitum, ſalpinx tubae ſonitum, et torquilla obliquam tibiam repraeſentat, imbrium guttas corvus effingere conatur.

CAPVT XX.

Mares ſcorpii infeſtiſſimi habentur, feminae multo remiſſiores, non enim tantum virus acerbitatis habent. Eorum novem eſſe genera accepi, album, rufum, fumoſum, nigrum, viride, ventricoſum, aliud cancri ſimile quem infeſtiſſimum omnium flammeum appellant, aliud etiam ferunt alatum eſſe et duplici aculeo armatum, aliud quod ſeptem habeat internodia. Non ova ſcorpii, ſed foetus animantes pariunt. Sunt qui eos non coitu, ſed nimio coeli calore tantum procreari aſſerant. Ictus ab eis inflictus quo pacto afficiat, vel interimat, aliunde petendum.

CAPVT XXI.

Apud Indos, ſicut audio, graves inter ſe gerunt inimicitias draco et elephantus. Quare dracones, haud inſcii imperitique ex arboribus elephantos ramos decerpere in paſtus ſuos ſolere, in has ipſas arbores primo ſerpunt; poſtea eam ſui corporis partem dimidiam, quae ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem funiculi inſtar appenſam dimittunt. Eo cum acceſſit elephantus ad arboris ſurculos carpendos, draco in hujus ipſius oculos inſiliens effodit; deinde anteriore parte collum ejus conſtringens, poſteriore flagellans, inuſitato et novo quodam laqueo ſtrangulat.

CAPVT XXII.

Gallinaceum ac ignem leo, pardalim hyaena, ſtellionem ſcorpius hoſtiliter odit, et eo admoto torpore afficitur. Draconem elephantus perhorreſcit. Omne jumentum murem araneum reformidat. Aſtacus polypum extimeſcit. Canem de tecto propellere et dejicere non poſſis, periculi enim magnitudine veretur.

CAPVT XXIII.

Quos vero dolos etiam scorpiis natura videtur dedisse, illis sunt peculiares. Etenim Libyci, ab eorum multitudine metuentes, ad virandos ipsos omnia machinamenta moliuntur: soccos ferunt in lectis, cum longe a pariete remotis, tum in excelsum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydrias aquae plenas impositis, sublimes somnum capiunt; qua machinarionis molitione facta, sese quieto et tuto somno usuros arbitrantur. Arqui scorpius, si quid, unde semetipsum in tecto suspendat, nanciscarur, ibi fortissime forcipibus inhaerescit, simul et demittit aculeum; secundus igitur ex tecto descendens per primum serpit, atque suis itidem forcipibus ad illius aculeum adhaerescit, et sublimem finit suum aculeum; item a secundo tenetur tertius, a tertio quartus, quintus similem ordinem conservat, itemque ceteri omnes deinceps per primos decurrunt. Postremus dormientem ferit, et per superiores recurrit, similiter ab illo secundus, tum vero ab ultimo tertius, reliquique sese subducunt, quod velut sane catenam solventes inter se omnes subtraxerunt.

CAPVT XXIV.

Vulpes, fraudulentum animal, insidias hoc pacto in erinaceos terrenos molitur: ut cum eos rectos, quod a morsu vulpis imperum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa caurione oris leniter et caute primum subvertens, supinos constituat; deinde eos qui antea erant formidabiles, facile laniet, et exedat. In Porro sic oridas venatur, ut et sese avertens, et caput in terram abjiciens, tanquam avis collum, sic caudam, extendat; eae autem hac insidiarum instructione seductae ad illam, tanquam ad suam gregalem, accedunt; illa vero se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluviorum ripas graviens parvulos pisciculos callide exceptat: nam caudam in aquam dejicit, in quam ii innantes densis pilis irretiuntur, atque implicantur; quod quidem ipsum vulpes sentiens caudam ex aqua removet, et repente se in aridum subducens eam excutit: pisciculi excidunt, atque ab ea devorantur. Thraces, quando conglaciantes fluvii periculose transeuntur, vulpis indicio et periclitatione percipiunt; nam si glaciem resistentem et nihil cedentem transmiserit, ejus vestigia fidenter persequuntur. Vulpes autem, num transiri fluvius possit, experitur hoc pacto: ad glaciem aurem admovet, ac si fluxum subrus non resonare, neque strepitum in fundo sentit, glaciei se tanquam solidae credit, ac transmittit; sin aliter, nequaquam transit.

CAPVT XXV.

Iphidis filiam poetae ita decantanr, ut eorum vocibus theatra personent heroinam illam laudantium, quod longe multumque alias mulieres castimonia superasset, et propriae vitae conjugem suum antetulisset. Verum bestiae quoque non minus pio quodam et innato amore flagrant. Erigonae certe canis suae dominae sepultura adfectae immortuus est. Ille vero Silanionis non a sepulchro domini sui, nec vi, nec ullis blandimentis abscessit. Dario, qui postremus regnavit apud Persas, in ea pugna, quam contra Alexandrum suscepit et commisit, cum a Besso multis vulneribus confossus esset, et jaceret stratus, omnibus mortuum relinquenti-

bus, canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumque, tametsi non amplius suum altorem, sicut tamen adhuc viventem servavit. Ita Xenophon ille Grylli filius cum Cyro juniore scribit, florido quidem et phalerato sermone, solos mensae ipsius participes octo cum eo remansisse, ac simul interiisse; et sceptrigerum ejus eunuchum, Artapaten nomine, super eo extincto se occidisse, vitam deinceps sine Cyro minime vitalem sibi futuram adspernatum. Lysimachi etiam regis canis, cum se servare quiret, non invitus eadem qua suus morte dominus defungi voluit.

CAPUT XXVI.

Pithece a quibusdam oribates vocatur, ab aliis hypodromus, aut psylla [pulex;] animal est pilosum, et in arboribus nascitur. Venter ei leviter incisus est, ut sectio notata filo videri possit. Morsum ab eo periculosissimum tremor et vehemens dolor cordis sequuntur; obstruitur etiam urina, et alius meatus fit, qui quoque exitum non habet. Adversus haec remedium est cancer fluviatilis comestus.

CAPUT XXVII.

Quemadmodum ex felibus mas est libidinosissimus, sic amantissima catulorum femina; quae veneream idcirco maris consuetudinem refugit, quod is calidissimum ignisque simile semen emittat, genitale ut feminae comburat. Ejusce quidem rei mas non ignarus communes catulos suos interimit; haec autem, novorum catulorum desiderio permota, ejus libidini morem gerit. Quod autem ab omni tetro odore feles abhorrere dicantur, eo excrementa sua, prius fossa facta, occultant, et terram superingerunt.

CAPUT XXVIII.

Ex piscibus libidinosissimum polypum eatenus flagranti veneris cupiditate incendi ferunt, dum et omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, et ad natandum et cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, ut postea aliis praeda efficiatur. Cum enim parvuli pisciculi, tum cancelli et cancri ipsum exedunt et conficiunt; quamobrem eum non amplius anno vivere dicunt, feminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

CAPUT XXIX.

Puerum avium studiosissimum, Phylarchus memoriae prodidit, aquilae pullum, quem dono accepisset, vario et multiplici cibo aluisse, et studiose diligenterque curasse. Nam eum ipsum non tanquam rem ludicram alebat; sed tanquam vel amores suos et delicias, vel natu minorem germanum fratrem, sic sane is aquilam magna cum cura et diligentia tuebatur. Cum autem progressu aetatis in mutuam inter se amicitiam vehementer exarsissent, atque accidisset ex morbo ut puer laboraret, tum ei aquila adsiduitate officii adsidebat: cum enim is quietem caperet, ipsa quoque quieti se dabat; cum vigilaret, eadem adsistebat; cum non ederet, ipsa pariter cibum non admittebat: postea vero quam e vita excessisset, atque efferretur ad monumentum sepulchri, eum prosecuta est; postque ubi cremaretur, in medios rogos se immisit.

CAPUT XXX.

Asellus piscis, ut ceteris quidem partibus interioribus non admodum cum aliis differt, sic certe suo proprio quodam more nihil non solitarium amat, neque se cum aliis sociari gaudet. Cor

piſcium ſolus in ventre habet, et in cerebro lapillos dentibus molaribus ſimiles. Et alii quidem piſces tempeſtatibus perfrigidis occultantur, hic autem exortu caniculae latet.

CAPUT XXXI.

Paguros muſicae illecebrae machinatione piſcatores capiunt. His enim in latibula abditis, illi modulari incipiunt inſtrumento, quod photingium nominant; quod cum audiverint paguri, ſtatim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modo inducuntur e latebra, verum etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem ſequentes in arido comprehenduntur.

CAPUT XXXII.

Qui Maream lacum accolunt, Thriſſas illinc cantu, et pulſibus teſtarum concrepantium conſonantibus, piſcantur. Etenim eae, tanquam ſaltatrices, ſaltantes in piſcatoria ad ſe comprehendendas explicata inſtrumenta incidunt, atque cum ſaltatione et luſione Aegyptii ſplendidam praedam conſequuntur.

CAPUT XXXIII.

Aegyptios ſua propria quadam magica ratione accepi cum de coelo aves deducere, tum ſerpentes primum incantare, deinde ex latibulis facillime extrahere.

CAPUT XXXIV.

Fiber in utraque ſede vivit; nam die quidem in fluviis abditus aetatem agit, nocte in terra vagatur; caſu et fortuito objectis veſcitur. Quod autem cauſam, ab inſequentibus venatoribus cur tam cupide petatur, non ignorat, idcirco mordicus premens usque incumbit ad elidendos teſtes, quoad eos abſciderit, et ſic illos eis objecerit, tanquam homo ſumma prudentia in latrones incurrens, quaecumque portat, ad ſe redimendum exponit. Quod ſi poſtea quam exſectus et ex periculo ſervatus fuerit, ab inſectantibus iterum urgeatur, hic ſeſe erigens, atque, quamobrem inſequi ulterius pergere non debeant, cauſam oſtendens, ad revertendum, quod jam ea parte quam expetunt careat, venatores inducit: nam carnes ejus non admodum illi curant. Perlaepe etiamnum teſticulis praeditus, cum ſe a venatorum conſpectu longiſſime curſu removerit, eam partem deſideratam ita aſtute comprimit et occultat, ut inſectatores fallat, tanquam iis careat, quae occultavit.

CAPUT XXXV.

Si bupreſtidem beſtiolam bubulum pecus devoraverit, tantopere inflatur, ut et rumpatur, et non multo poſt efflet halitum extremum.

CAPUT XXXVI.

Erucae olera et exedunt, et celeriter conficiunt. Eis mulier, ſi per media olera ambulaverit, ex menſibus laborans perniciem affert.

CAPUT XXXVII.

Inimiciſſimus bubus eſt oeſtrus et myops. Ille par eſt maximae muſcae, aculeo firmo et magno armatus, ſonum autem bombi inſtar et aſperum edit. Myops vero muſcae caninae ſimilis, aculeum minorem quam oeſtrus habet, ſed magis ſonorus eſt.

CAPVT XXXVIII.

Nullus, qui ab aspide morsus fuit, ex malo incolumis evasisse memoratur. Hinc Aegyptiorum reges in diademate variegatas aspides gerere intellexi, per figuram istius animalis invictum imperii robur occulte significantes. Earum quaedam ad longitudinem quinque cubitorum accedunt; nonnullae rutilo, plurimae nigro, cinereove colore conspiciuntur. Ultra quadrantem horae, quos momorderint, vivere non queunt; eos suffocatio, convulsio, et singultus, ut aiunt, infestant. Ichneumonem autem aspidis ova disperdere, audio, et tanquam catulis suis futuram hostilem perniciem summovere. Ceterum Aspidem Libycam, vel adspiratione sola excaecare quidam aiunt.

CAPVT XXXIX.

Nonne vim naturae tum alibi, tum hic etiam mirari oportet? Hinnulos mares plerosque patres occidunt, ne numero aucti matres postea ineant; id quod vel inter brutas animantes magnum scelus, et piaculum est. At Cyro et Parysatidi, o Persae, decorum hoc facinus, et justum videbatur; ille enim matrem incesto amore amabat, et haec in filium simili amore ardebat. Talis brutorum natura est; at homines ut temeraria et effreni libidine omnia concupiscunt, ita cupiditatibus suis nusquam moderantur, aut abstinent.

CAPVT XL.

Insula in Ponto, quae ab Hercule nomen traxit, celebratur. Quantumcunque murium illic est, Herculem religiose colit; et quidquid deo dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens et credens, non attingit. Itaque cum vitis (quae ibi deo frondescit, et soli eidem ad religionem consecrata est, cujusque racemos dei administri ad sacra servant) uvae adsecutae fuerint maturitatem; tum de insula mures discedunt, ut ne, si remanerent, per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post vero, ubi id anni tempus praeterierit, ad domesticam sedem revertuntur. Atque haec quidem Ponticorum murium est probitas. Contra Hippon, Diagoras, Herostratus, reliquique deorum hostes, quomodo vel a racemis, vel aliis rebus consecratis manus abstinuissent; qui ne ab ea quidem insania suam assensionem sustinuerint, quo minus et nomina deorum, et operâ, quomodocunque tollere conati fuerint?

CAPVT XLI.

Primum ut in Aegypto pluit, perparvulis guttis mures nasci solent, qui longe lateque totis arvis vagantes maxima calamitate ex spicarum circumrosione et succisione segetes afficiunt, et manipulorum acervos vastantes magnum Aegyptiis negotium exhibent; eoque fit, ut ii insidias eis conentur muscipulis tendere, et sepimentis aut muris repellere et fossis arcere. Sed mures ut minime ad muscipulas accedunt, in quibus ignem accendunt, sic cum sint ad saliendum apti, et fossas transiliunt, et muros etiam laeves et incrustatos reptando superant. Aegyptii autem de spe et conatu depulsi omni machinatione insidiarum, tanquam parum efficaci relicta, se ad suppliciter deprecandam a diis calamitatem vertunt: mures vero divinae irae metu in montem quempiam, aciei instructione ordinem quadrangulum conservantes, discedunt;

horum omnium natu minimi primo in ordine consistunt; maximi vero extremum agmen ducunt, et eos qui lassitudine deficiunt, urgent ac seipsos sequi cogunt; quod si ex itinere minimi natu laborantes subsistant, omnes quoque consequentes, ut est in more belli institutoque positum, insistunt et interquiescunt; simulque se ut primi movere coeperunt, ceteri continuo omnes consequuntur. Hoc idem, qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt. Ex omni autem domo, cujus ruinae impendeant, qua primum datur, omnes celeriter demigrare creduntur. Quin etiam murium proprietas haec est: cum vocem felis, aut viperae sibilum, exaudiverunt, e cavo suo musculos alios alio transferunt.

CAPUT XLII.

Historiam Italicam facti, quod una cum urbe Sybari inclaruit, quaeque ad aures meas pervenit, referre non ab re erit. Adolescens, nomine Crathis, cujus opera in tuendi caprini pecoris munere versabatur, cum cupiditate libidinis flagraret, in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, ut si quando venereis rebus uti haberet necesse, cum omnium caprarum formosissima venereo complexu jungeretur, eamque in amasiae numero locoque ducebat; dona etiam non a caprae desiderio abhorrentia adferebat, hederam nimirum et lentisci pulcherrimas frondes, et smilacem, et juncum saepe edenda eidem objiciebat, os illi reddens ad osculationem suaveolentius; sed et molles, et teneras, ut tanquam sponsa mollius dormiret, herbas substernebat. Quod quidem ipsum ut hircus gregis dux perspexit, rivalitate laborare, atque interea suum occultare animum coepit, quoad aliquando tandem eum somnum capere deprehendisset; tum enim omnibus revocatis viribus, facto in eum impetu, cerebrum diminuit. Cum autem ejusmodi factum ad indigenas permanasset, non modo ei tumulum non obscurum excitarunt, sed ex eo etiam fluvium Crathim nominarunt. Infantem autem puerum ex ejus cum capra consuetudine susceptum, caprina habentem crura, et faciem humanam, in deos repositum, deorumque honore affectum fuisse, et sylvanum quendam napaeumque deum esse, in sermonem hominum venit. Animalia igitur etiam rivalitate laborare hircus docet.

CAPUT XLIII.

Aegyptias fossas historici, et Creticos labyrinthos iidem ac poetarum natio celebrant; verum fossionum, quas formicae efficiunt, varia diverticula, flexiones, anfractus nondum sciunt. Enimvero eae mirabili sapientia subterraneas aedificatiunculas tortuosissime construunt, ut vel difficilem aditum, vel omnino invium animalibus insidias sibi molientibus efficiant. Terram vero, quam effodiunt, super cavernae os aggerunt, et tanquam muros quosdam et propugnacula construunt, ne ex coelo aqua pluvia defluens ipsas alluvione vel omnes, vel quamplurimas perdat. Intermedia item sepimenta cavernas alias ab aliis secernentia solertissime machinantur, atque, ut in splendidis hominum aedibus fieri solet, domum suam triplici regione formaque circumscribunt: alterum enim in ea locum andronem, in quo mares et junctae eis feminae habitent, aedificant; alterum gynacceum nuncupatum, ubi feminae pariant, moliuntur; tertium granorum

acervis destinant: cum tamen ab Ischomacho et Socrate, laudabilis rei oeconomicae peritis, nihil tale didicerint. Cum autem tanquam ad pabulandum proficiscuntur, natu grandiores similiter eas, atque exercitus duces, ducunt; ut ad segetes pervenerunt, adolescentiores sub stipula stant, duces vero adscendunt, et spicas abscissas inferioribus dejiciunt; hae vero circumstantes aristas distrahunt, simul et utriculis grana inclusa explicant, atque ita neque tritura egentes, neque ad ventilandum operis, neque ventis ad purganda a sordibus grana, ex frumentis, quae homines exarant feruntque, cibos sibi conficiunt. Illud etiam auditum habeo prudenter factum, eas humatione mortuas aliqua necessitudine sibi conjunctas adficere, et in granorum folliculis condere; ut homines in urnis parentes suos, vel amicos.

CAPVT XLIV.

Si accurate et liberaliter tractetur equus, cum benevolentia erga eum, qui sibi benefecit, cumque amicitia acceptum beneficium compensat. Jam quod longe lateque pervagatum est, qualis in Alexandrum Bucephalus fuerit, propterea nihil mihi jucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum praetereo, qui, ut dominum suum ulcisceretur, Gallo nomine Centoarati, qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formae pulchritudine egregius Atheniensis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum, aliis equis sagaciorem, et tam vehementi in se amore incensum, ut cum accedere sentiret dominum vel cum palparetur, hinnitu aut fremitu suum testaretur gaudium; et cum ille ascendere pararet, se ad conscensum praestaret obedientem; cum ante oculos consisteret, ille suaviter et amatorie in eum intuebatur. Quae omnia eatenus amatoria et jucunda visa sunt, quoad petulantiam in adolescentem attentare visus est, simul et fama turpitudinis de ambobus dissipata exstitit; tum eam infamiam Socles sibi conflari non passus, ut in amatorem flagitiosum et petulantem odio incensus, equum vendidit. Is non ferens ab adamato suo se distractum abesse, acerrima inedia sibi conscivit mortem.

CAPVT XLV.

Attagenes et gallinacei inter se inimici graviter sunt. Inimicitiae intercedunt cornici cum circo. Mutuo uterque in alterum odio pelagius accipiter et corvus flagrant. Cum turture corvus et circus insitas inimicitias gerunt, et utrumque vicissim turtur odit. Ciconia et vespertilio inter se hostes sunt. Pelecanum quoque et coturnicem invicem infensos esse audio.

CAPVT XLVI.

Symphyto interimitur aquila, ibis telle hyaenae, allii semine sturnus, charadrius bitumine, herinaceus poramogitone, eidem fel mergi intolerabile est. Circus, larus, turtur, merula, et vulturum natio comesto malo punico trito pereunt. Cedri foliis calamodytes, amerinae flore atricapilla, corvus erucae semine occiditur. Unguentum scarabaeum, ferae caprae adeps upupam interficit. Cornix vero, si inciderit in comesae a lupo reliquias carnis, moritur. Alaudam sinapis semen, et gruem hausta vitis lachryma conficit.

CAPUT XLVII.

De lepore mihi haec in mentem hoc loco veniunt explicare. Non eum sane prius sub solitum cubile subire, quam modo ingrediens, modo egrediens, sua conturbarit vestigia, ut ne ea struentibus sibi insidias appareant, naturali quadam sagacitate homines astute decipiens.

CAPUT XLVIII.

Equa mater optima summa charitate et fide pullum suum amat. Cujus sane modi amoris Darius aetate inferior non imperitus, equas a partu recentes, relictis domi pullis, ad pugnas ducebat. Pulli vero sic alieno lacte, a matribus orbi, quemadmodum homines, parentibus amissis, aluntur. Darius, cum inclinata jam acie in eo praelio, quod ad Issum commiserat, Persarum res premi coepissent, cumque victus fuga salutem adipisci necesse haberet, in equam adscendit; quae, quod relicti memoriam pulli recordaretur, quanto maximo potuit studio et celeritate eum ipsum praedicatur ex periculis eripuisse.

CAPUT XLIX.

Atheniensis mulus jam vetulus, quamvis immunitate vecturarum donatus esset, ut Aristoteles ait, non laborum tamen, qui per adfectam aetatem obiri queunt, studio exsolutus esse voluit. Nam cum Minervae templum Athenienses aedificarent, is nulla re onustus, sua sponte cum adolescentibus mulis, tanquam ad iter faciendum socius et hortator, ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam aetatem quidem jam opere dimissus, verumtamen experientia et senili doctrina juvenes ad laborem exacuens; sic is ultro citroque commeans ad opus juniores incitabat. Quod quidem ipsum ut Atheniensis populus intellexit, per praeconem declarari jussit, ut ne a frumento aut hordeo prohiberetur; sed et expleri et satiari permitteretur, et pretium ex aerario peteretur, tanquam in Prytaneo sportula illi decreta, sicut athletae jam aetate confecto.

CAPUT L.

Cleanthem Assium haec de formica historia coegit, et invitum et fortissime contradicentem, animalia concedere rationis non expertia esse. Nam eum aliquando otiosa sessione fruentem, ferunt formicas, quae complures ad ejus pedes essent, animo coepisse vacuo et soluto contemplari; alteras nimirum vidisse alicunde mortuam in alienarum domicilium, et suarum minime contubernalium, portantes in formicariae cavernae faucibus consistere; atque inde continuo alteras perspexisse prodire, et cum externis velut quiddam contrahentes iterum et saepius ultro citroque commeare; denique lumbricum, tanquam redemptionis pretium, attulisse; eumque alteras accepisse, et simul quam ferrent mortuam dimisisse; alteras cum gaudio et libenter, *similiter* atque vel fratrem vel filium, recepisse. Quid ad haec dicet Hesiodus? qui scripsit Jovem naturas distinxisse, ut

Pisces atque ferae, tum pennataeque cohortes,
Mutua sint sibi praeda, agitant quia jure sine ullo;
Ast homini dedit esse aequi justique tenacem.

Atqui non haec dicet Priamus, siquidem is ipse homo ab homine,

et heroe, et ex Jovis ftirpe oriundo, ipfe quoque Jovis progenies, multa Hectorem pecunia redemit.

CAPVT LI.

Dipfas, cujus vim et naturam ejus nomen nobis declarat, inferior quidem eft magnirudine quam vipera, fed tamen in occidendo quam celerrime fuperior. Ejus enim morfu percuffi, etfi adfiduam potionem hauriunt, ad fitim tamen exardefcunt, et ad bibendum eatenus inflammantur, quoad celerrime rumpuntur. Eam Softratus cum albam effe ait, tum duas in cauda lineas nigras habere. Et ficut audio, quidam prefterem vocant, alii caufonem. Nafcuntur autem praecipue in Africa et Arabia. Turbam vero aliorum nominum etiam huic ferae adfundunt; melanurus enim a quibusdam, ab aliis ammobates dicitur; quod fi centrida nominari audiveris, eandem a me appellari putes. Sed fabulam quoque, quam de hac ferpente audivi, ne ejus videar ignarus, attexam. Prometheum ignem a Vulcano furatum aiunt, quamobrem indignatum Jovem furti indicibus dediffe remedium fenectuti prohibendae efficax; hoc illos qui acceperant afino impofuiffe audio, et cum ille fic oneratus aeftivo tempore incederet, fiti laborantem ferunt ad fontem veniffe bibendi gratia, fed a ferpente fontis cuftode repulfum; itaque afinum fitis impatientem id, quod geftabat, pharmacum ut admitteretur obtuliffe; bibit igitur afinus, et una cum remedio adverfus fenectam, quam dipfas deinceps exuit, fitim quoque fuam in illam transfudit. Caeterum hujus fabulae auctor non ego fum, fed ante me Sophocles tragicus, et Dinolochus adverfarius Epicharmi, et Ibycus Rheginus, et Arifteas, et Apollophanes, poetae comici.

CAPVT LII.

Si elephanti fapienter factum, idque auditu dignum, praeterirem, me quis ignorantem forte praeteriiffe putet; quamobrem dicetur. Cum is, qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat, hordei partem fubtraxiffet, illiusque in locum lapidibus fuppofitis, ipfi debitam tamen menfuram cumulate fervaffet, ut dominum utriusque, fi quando vidiffet, falleret; elephantus videns hunc, qui ipfum debito fraudabat, polentam coquere, primum promufcide fabulum collegit, deinde in ollam infudit, fique folerter injuriis injurias fibi illatas ultus eft.

CAPVT LIII.

Alii quidem canes feras tum inveftigare, tum etiam capere, probe norunt; at vero Aegyptii fugaciffimi funt. Nam cum animalia, quae in Nilo degunt, timeant, illuc fitis quidem ad bibendum eos attrahit, at metus quiete ipfos ad fatietatem bibere non finit. Ideoque non bibunt fe inclinantes, ne qua e feris, quae fub aqua funt, emergat, atque ita eos abripiat; fed praeter ripam curfitant linguaque lambunt, potum, ut ita dicam rapientes, vel hercle furantes.

CAPVT LIV.

Multa, quae callide terrenus herinaceus facit, jam alibi dixi; nunc novam ejus veteratoriam explicabo. Cum enim is vicinus eft ut capiatur, contortiffime feipfum concludit, et tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, fimul et animam con-

tinet, spiritumque comprimit, et ab omni motu conquiescens mortui speciem prae se fert.

CAPVT LV.

Patellas non sane a saxis avellas, ne Milonis quidem digitis, qui Punicum malum cum apprehendisset, arcte adeo comprimebat, ut non adversariorum quisquam posset extorquere e manu. Eas autem quicumque de saxo, ad quod adhaeserint, abstrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehensione afficitur, et sperat se praeda potiturum esse; verumtamen illarum compos fieri nequit: tandem aliquando ferro abrasae abscinduntur a saxo.

CAPVT LVI.

Libyci homines bellum non modo finitimis praedae, aut suos propagandi fines studio inferunt; sed cum elephantis etiam, de horum dentibus adsequendis, suscipiunt. Hanc vero causam cur petantur elephanti praenoscentes, ex sese qui dente altero mutili sunt, ante ceteros reliquos in prima acie constituunt, ad primum hostium impetum excipiendum; reliqui, qui in subsidiis manent, dentium amborum robore integri auxilium fessis ferunt. Mutilos autem eam forte ob causam primo loco esse volunt, ut venatoribus ostendant non magnum adeo praemium, et vix dignum periculo, cui se exponunt, ipsis exspectandum. Dentium autem altero, quem acutum ad propulsandas injurias servant, tanquam armis utuntur; altero tanquam ligone radices effodiunt, et arbores exstirpant.

CAPVT LVII.

Non modo texendi solertiam aranei praeclare tenent, ac similiter ut Minerva, lanificii illa praeses et solertissima dea, tereti manuum ministerio et tenui valent; sed et natura etiam sunt ad geometriam eruditi: nam et centrum servant; circulumque ex eo procedentem, et circumferentiam exacte conficiunt; neque interim Euclide egent. Ad medium autem centri sedentes insidias praedae suae tendunt. Neque modo, ut quod videtur eloquar, texendi rationem norunt, sed etiam sarciendi artificio excellunt; nam si ex eorum quippiam solerti opere ruperis, statim a ruptura resarciunt, integrumque praestant.

CAPVT LVIII.

Phoenices alites absque ulla calculandi arte numerum quingentorum annorum, veluti sapientissimae naturae discipuli, computare norunt; neque vel digitis, vel alia re, ad hanc cognitionem opus habent. Cujus autem rei gratia hunc numerum eos tenere oporteat, vulgarum est. Atqui ex ipsis Aegyptiis, qui spatium quingentorum annorum confectum intelligat, aut nullus est, aut forte unus, vel quam paucissimi, iique ex sacerdotibus; nam inter hos quoque non facile convenit, dumque inter se contendunt, et alius sacram hanc avem non nunc, sed in posterum adventuram ait, alius jam advenisse; phoenix, illis frustra altercantibus, divinitus demonstrat tempus, et adest. Itaque sacerdotes sacrificare necesse est, ac simul fateri se, quod totos dies disceptationibus exigunt, avibus esse imperitiores. Nonne, hercle, haec scire sapientia est; ubi sit Aegyptus sita, et ubi in ea Heliopolis, ad quam advolare ipsis fato constitutum est; et ubinam pater sit

deponenendus, et quibus in thecis? Haec si non admiranda sunt, negotiane forensia, et militaria, atque alia ad mutuas insidias comparata, solertia appellanda erunt? Mihi quidem non videtur, o aemulatores Sisyphorum, Telchinum, et Cercopum; cum illis vero mihi sermo est, qui haec probant, et rimantur; non cum hominibus, qui hujusmodi malis artibus initiati et infecti non sunt.

CAPUT LIX.

Ratiocinationem, et dialecticam, et hoc potius sumendum esse quam illud, si animalia sciant, merito dixerimus naturam esse magistram, quam alia nulla vincere potest. Mihi sane quispiam cum dialecticae non ignarus, tum venandi studio deditus hujuscemodi dicebat. Venatica quae aderat canicula, aiebat ille, cum leporis, qui nusquam videbatur, vestigiis insisteret; cumque ea perscrutans pervenisset ad fossam, dubitabat utrum dextrum an laevum iter ad insequendum leporem susciperet; ut vero primum sibi visa est, tanquam differendi perita, satis rem perpendisse, e vestigio fossam recta iter faciens transilivit. Is autem qui eam cum rationem differendi, tum venandi artem profitebatur, sic colligens supra dicta demonstrare conabatur: Arguta canis, inquiebat ille, primum secum considerate reputabat, vel hac, vel istac, vel illac, lepus in fugam se conjecit: deinde ratiocinabatur, non profecto hac, nec istac; ergo illac fugit. Neque fallacibus conclusiunculis mihi errare videbatur; nam non perceptis citra fossam ad hoc vel illud latus vestigiis, relinquebatur, leporem fossam transilivisse: recte igitur canis fossam transivit, ea enim investigatrix diligens erat, et sagacissime odorabatur.

CAPUT LX.

Massagetae, ut Herodotus inquit, suspensa ad plaustrum pharetra, cum uxoribus in aperto et propatulo loco concumbunt; et concubitum licet omnes adspiciant, praeclare contemnunt At contra nunquam cameli coeunt palam: quod quidem ipsum factine verecundia, an admirabili naturae munere faciant, Democrito, aliisque, qui vel obscurissimarum rerum causas ingenio se posse consequi confidunt, disputandum relinquo. Cum autem inter eos conjunctionis appetitum pastor exoriri sentit, aliquo concedit et tanquam sponso decedit ingredienti thalamum cum sponsa.

CAPUT LXI.

Ex omnibus legibus humanissimam judico, qua Lycurgus praecipit, natu grandibus minores cum vel de sedibus, vel de via, decedere debere; tum vero eisdem reverentia adversus aetatem, quam ut adsequantur, non obstantibus fatis, omnes expetunt, assurgere oportere. Sed quomodo iste legislator Eunomi filius cum naturae legibus certare et conferri poterit? Elephantorum quidem genus hoc idem solo naturae ductu, sine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleuci, Charondaeve praeceptione, sanctissime observant; senioribus nimirum juniores de cibo cedunt, et senio debiles summa observantia colunt, et a periculis servant, atque in fossam delapsos injectis fruticum fascibus sursum trahunt, quibus tanquam scalis senectute graves adscendentes liberantur. Elephas parricida nunquam fuit, nunquam in hoc genere pater filium exhaeredavit. Haec forte nonnullis hominum confingi videbuntur, qui ut ipsi multa figmenta et fabulas comminiscuntur, ita

ex suo etiam alios metiuntur ingenio; nos vero omni studio veritatem affectamus.

CAPVT LXII.

Amantes dominorum esse canes, cum illa, quae ante dixi, argumento sunt; tum sane illud ipsum, quod adtexam. Gelon Syracusanus cum arctissime dormiret, se fulmine ictum cogitabat: Hoc, quod ei videbatur, insomnium erat; et quamquam dormiebat, inter somnium tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur, quem ipse alebat, simulatque altoris amici sui vocem audisset, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, insidiaeque pararentur, et in lectum maximo impetu prosiluit, et circum dominum conversans, vehementissime latrabat, velut insidiatorem ulcisci cupiens. Gelon cum metu, tum canis clamore, somno, quamvis arctissimo teneretur, solutus est.

CAPVT LXIII.

Draconis catulus cum infante Arcade, et ipse in Arcadia natus, simul educatur; deinde etiam cum progressu aetatis et puer jam adolescens, et draco jam grandior esset, mutuum servabant amorem. Adolescentis vero necessarii, cum feram vidissent tam brevi tempore, ut magnitudine praegrandem, ita aspectu immanem evasisse, dormientem aliquando cum puero eodem in lecto in locum quam remotissimum deportarunt, eoque illic relicto, cum puero redierunt. Mansit igitur in silvis draco, nascentibus illic herbis et venenis vescens, et solitariam vitam urbanis domiciliis et habitationibus praeferens. Postquam vero adjecto tempore et puer juventutem, et draco aetatem perfectam attigit, idem hic Arcas juvenis, cum per desertam sui amantis regionem aliquando iter faceret, in latrones incurrens stricto gladio appetitus fuit; et percussus quidem, sive quod doleret, sive quia opem imploraret, auxilium, ut par erat, exclamavit. Draco autem bestia et ad audiendum acerrima, et ad videndum acutissima, postquam puerum, quicum educatus fuerat, exaudivit, edito sibilo, tanquam irae suae denunciatione, formidinum terrorem illis injecit, cujus metu trepidantes scelerati alii alio disperguntur, quosdam deprehensos acerbissima morte affecit: deinde vt veteris amici vulnera purgavit, et per loca illa, in quibus serpentes erant, ipsum est comitatus, postea ad eum locum revertit, quo expositus fuerat; neque tamen ei ex eo iratior factus est, quod in solitudines abjectus fuisset, neque ut perversi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

CAPVT XLIV.

Vulpes est animal improbum, quamobrem callidam poetae solent cognominare; sed erinaceus terrestris quoque improbus est. Is ut primum adventare vulpem viderit, in orbem contractus jacet: vulpes vero nullum ore apprehendendi aut mordendi locum inveniens, in eius os urinam reddit; itaque suffocatur erinaceus, simul spiritu ei ob contractionem intercluso, simul et lotio influente. Sic improbum illum dolo circumveniens vulpes capit. Alio etiam modo capitur supra exposito.

CAPVT LXV.

Secundum Maeotidis paludis locum, Conopium nuncupatum, lupi, quos non a domesticis canibus differre dicas, cum pisca-

toribus ſtudioſe verſantur. Quod ſi maritimae praedae partem fuerint adſecuti, cum iis et pacem habent, et tanquam foedere devinciuntur; ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, et diſtrahunt, et pro eo, quod nihil dederunt, damnum retribuunt.

LIBER SEPTIMVS.

CAPVT I.

Boves Suſianos numerandi ſcientiae haud imperitos eſſe intellexi. Atque id minime fabuloſum eſſe teſtatur narratio, quae ait, ſingulas earum Suſis regi quotidie centum cados in hortos ſiccioreset minus riguos haurire. Quem quidem laborem, ſive quod ſit eis certus et conſtitutus, ſive etiam quia diu multumque in eo ſe exercuerint, promptiſſime obeunt; nullam enim earum ad opus remolleſcere videres. Ad alterum vero ſupra quam diximus cadum exhauriendum nec verberibus cogere, nec blanditiis inducere poſſes, ut ait Cteſias.

CAPVT II.

Sub pedibus Atlantis montis (quem et poetae et hiſtorici celebrant) paſcua ſunt praeſtantiſſima, et maximae ſylvae, eaeque perquam denſae et opacae. Ad has elephantos jam ſeniores, et aetate graves pervenire aiunt; natura eos tanquam in coloniam ducente, ubi veluti in portu quodam exoptato reliquum ſuae vitae tranquillius exigant. Scaturir eis etiam fons dulcis et purae aquae copioſus, ipſique ſacri habentur, ac liberi dimittuntur; et tanquam Sylvanis Napaeisque in eo tractu diis curae ſint, nullus illic barbarorum venando eis inſidiatur. De iisdem haec quoque fama increbuit: Rex quidam ex indigenis propter dentium ſive cornuum formam et magnitudinem, ut re tam pretioſa potiretur, occidere voluit (haec enim in his belluis arma propter longi temporis aevum praegrandia ſunt:) hac igitur cupiditate incenſus lectos venatores trecentos in ſacrum hunc gregem immiſit, iique armati ad locum quam celerrime quidem acceſſerunt; ſed omnes repentina peſte proſtrati perierunt, uno tantum excepto, qui reverſus miſerabilem caſum regi expoſuit. Atque hinc, quam chari diis ſint elephantes, compertum eſt.

CAPVT III.

Paeonicum animal, quod monopem Paeones nominant, piloſo tauro magnitudine ſimile, cum ab inſequentibus urgetur, prae vexatione acre et igneum reddit ſtercus; quod quidem ipſum ſi in venatorum quempiam inciderit, mortem adfert.

CAPVT IV.

E natura etiam tauri eſt, cum ex feritate ad manſuetudinem traductus eſt, ut ad parendum facilis ſit. Quippe ad feretrum portandum ſub jugum miſſus, quietus manet, ſive velis eum procumbentem corpore toto quieſcere, ſive in anteriorum crurum poplites ſe demittere, licet interim cervice puerum puellamve geſtet. Quin et dorſo mulierem vehit, veluti Europam Jupiter: et corpore toto interdum ſublimi poſticis cruribus leviter inſiſtit. Equidem ipſe vidi, qui ſupra nihil ſe commoventes tauros ſaltarent.

CAPUT V.

Cum multiplices et varias Africa procreat bestias, tum catoblepontem sic nuncupatum parere existimatur. Is tauro similis spectatur, magis tamen truculentus, terribilisque adspectu. Alta ei et densa sunt supercilia; oculi non perinde quidem magni ut bubuli subjiciuntur, sed magis exigui et sanguine suffusi; non directe, sed ad terram versus intuetur, unde et nomen sortitus est. A vertice incipiens juba equinae similis per ejus frontem promittitur, et faciem occupans formidabiliorem eum reddit. Mortiferas depascitur herbas: ac simul ut taurino adspectu conspexit, statim horret, et jubam erigit; ea autem in excelsum excitata, atque apertis labris, per gurtur quiddam vehementer grave et virosum emittit, ut aer supra caput obducatur et inficiatur; animalia autem appropinquantia, quae hoc coelum hauriant, gravirer affligantur, et vocis usum amittant, in letalesque convulsiones incidant: quod et homini accidere dicunt. Hanc sui noxiam vim fera haec in se agnoscit; et aliae animantes norunt, eoque ab ea quam longissime refugiunt.

CAPUT VI.

Qui venandi elephantos scientiam tenent, nobis testantur, hos insectatione venatorum pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atque praecipiti, et quem sustinere possit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanquam per segetes excurrere, easque tanquam spicarum calamos, ubi cursum ramorum proceritas eis retardat, perfringere; et alibi ipsos arboribus humiliores esse, alibi proceriores eminere; omnique nervorum contentione currere, et viam insequentibus praecidere; nec mirum, locorum enim consuetudinem tenent. Cum autem se ex insectatorum suorum conspectu eripuerint, eosque maximis processibus itineris longe et retro positos senserint; tum ex fuga recipiunt animum simul, et tanquam periculo liberati insistunt: ibique dum metus solicitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt, his interea ad cibi cogitationem memoria excitatur; juncos et hederas per arbores erraticis implicationibus serpentes depascuntur, atque palmarum tenera cacumina, et aliarum plantarum adolescentiores surculos. Quod si rursus insectatores ad eos propius adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellunt; cumque ab his multam viam absunt, sese ex fuga colligentes denuo requietem curarum ex itineris labore habent. Insequentes autem, praecipitante jam sole, ad cubilia se recepturi sylvam incendunt, et viam ipsis obstruunt; quod ipsum sentientes elephanti se sustinent a progrediendo. Ignem enim hi non minus quam leones extimescunt.

CAPUT VII.

Aristotelem dicere audio, quod grues ex mari in mediterranea volantes, tempestatis atroces minas intelligenti significant; eaedem silentio et quiete volantes serenitatem et tranquillitatem promittunt; quod si turbulente clamant, et ordine turbato volant, acerbam tempestatem denuncianr. Hoc idem sonans in crepusculo matutino ardea praesignificare existimatur, ut idem Aristoteles observavit; eademque ad mare recta proficiscens pluviam portendit. Si noctua pluvio tempore sit garrula, serenum et tranquillum coelum praenunciat; contra sereno canens tempestatem

ostendit. Corvus excitato et volubili sono crocitans, et alarum plausu se concutiens, tempestates praemonstrat. Rursus, si corvus, cornix, graculus, crepusculo vespertino vocales sint, tempestatis adventum praedicunt. Monedulae volantes modo in sublime, modo deorsum versus, et voce referentes accipitrem, eodem Aristotele teste, frigus et pluviam monstrant. Cornix, si ab altiore voce ter emissa lenius deinceps sonet, bonam coeli temperiem postridie futuram promittit. Cum autem aves albae frequentes conveniunt, multam tempestatem demonstrant. Anates et mergi alarum gestu exultantes vehementem ventum praedicunt. Aves ex mari in mediterranea cum impetu volantes tempestatem testantur. Rubecula avis stabula circumiens, et habitata loca lustrans, ex adventu tempestatis se fugere declarat. Gallinacei ceteraeque domesticae aves alarum percussione concrepantes, et cucurientes, et submissa voce obstrepentes, tempestatem nunciant. Aves lavatione utentes venti procellas et turbines significant. Quod si, cum est tempestas, aliae in alias volent, et ultro citroque inter se commeent, serenitatem pollicentur. Circa stagna et fluviorum ripas congregantes se aves tempestatem impendere non ignorant. Contra marinae et palustres in terram proficiscentes plurimam tempestatem praenunciant. Terrestres vero si modo silentes sint, ad humidiora loca contendentes, serenitatem denunciant.

CAPUT VIII.

Aegyptios dicere audio orygem caniculae exortum primum cognoscere et sternutamento testari. Libyci autem suum caprinum pecus similiter ejusdem stellae exortum praescire, et pluvias praesentire, jactitant. Nam ut extra caprile processerit, concitato cursu ad pastionem accedit; deinde pabulo expletum se ad stabula sua convertit, eoque intuens pascitur, pastorem, ut se festinet cogere, expectans. Hipparchus tempore Hieronis tyranni in theatro sedens, segestro indutus, quod sereno tempore futuram tempestatem praesensisset, spectantes obstupefecit; eumque Hiero admiratus, Bithyniae Nicaeensibus gratulatus est, quod Hipparchum civem haberent. Sic et Anaxagoram in penula Olympia spectantem, subsecuto imbre, omnis Graecorum multitudo celebravit, et divino quodam animi sensu praeditum esse jactavit. Quod vero ingruente pluvia bos in dextrum latus sese inclinat, idemque, cum serenitas redit, in sinistrum decumbit latus, nemo est, qui admiretur. Praeterea haec etiam ad admirationem movendam idonea audivi: si bos mugit, et terram olfacit, pluvia impendet; idem si supra, quam consuevit, pabulo vescitur, tempestatem futuram ostendit. Oves fodientes terram pedibus videntur tempestatem significare, quae etiam coitu earundem praenunciatur. Caprae dormientes frequentes eadem monstrant. Sues in arvis apparentes pluviam praesignificant. Agni et hoedi lascivientes, et inter se saltantes, serenos dies promittunt. Mustelae et mures stridentes vehementem praesagiunt tempestatem. A desertis locis ad habitata refugientes lupi hyemis acerbitatem se horrere ostendunt. Leonis ad frugifera et fructuosa loca profectio siccitatem praenunciat. Jumenta exsultantia, et supra consuetudinem boantia, humidiorem tempestatem praesciunt; hanc eandem, si ungulis pulverem spargunt, denunciant. Lepores multi iisdem in lo-

cis conspecti bonam aeris temperiem significant. Homines vero per omnia inferiores sunt, nec prius tempestatis mutationem, quam ubi jam contigerit, noscunt.

CAPUT IX.

De accipitribus haec quoque audivi. Apollinis in Aegypto sacerdotes hieracoboscos quosdam vocari aiunt, et hos accipitrum dei nutricios et curatores esse. Porro cum omne avium genus huic deo dicatum est, tum quaedam etiam sacrae illic victu accurato aluntur, ita ut a consecratis deo muneribus nihil differre videantur. Harum igitur avium nutricii singularum nidos ostendunt ignaris, in quibus eas parere aiunt, nam in sacro loco aluntur; prae caeteris vero accipitres sibi curae esse fatentur, quos hoc modo nutriunt. Nuper natis avium captarum cerebella objiciunt, teneris nempe cibum tenerum; jam adultis vero carnes, pulpas, et fibras, quae scilicet aves rapaces solido et firmo nutrimento roborare possunt; mediis vero aetate inter utrosque corda objiciuntur, quorum etiam reliquiae videntur. Pulchre autem norunt accipitres pro sua quisque aetate convenientem sibi cibum, nec alium attigerint. Accedunt et coturnicum et aliarum avium certo anni tempore greges, ex quibus sacri isti accipitres prandium habent.

CAPUT X.

Firmissimae benevolentiae, quam canes erga altores suos habent, illud certe magnam habet declarationem. Romae bello quodam civili Calvus Romanus cum necatus esset, hujus viri caput ex hostibus nemo abscindere poterat, cum tamen summa contentione sexcenti certarent, et facinus istud consciscere pulchrum ducerent; priusquam canem, quem is aluisset, interfecissent, ei adsistentem, et benevolentiam erga illum ipsum fidelissime servantem; et qui pro hero humi strato, jamque extincto, sic propugnabat, tanquam vir commilito, et contubernalis bonus, et ad extremum amicitiae observans. Jam fortiter et praeclare factum, quod non vir, sed profecto canis, cum bonitate eximia, tum robore animi septus fecit, discere operae pretium est. Pyrrhus Epirota, cum iter faceret, fortuito incidit in canem, cadaveri domini sui adstantem, et illud ipsum cum summa diligentia custodientem, ne quis post mortem violaret. Is autem jam triduum ferens inediam diligenti custodia assiduus illud servabat. Hoc simulatque Pyrrhus intellexisset, hunc quidem miseratus sepultura affici jussit; cani vero plenum cibum ad se amandum allicientem dedit, paulatimque illum allectans abduxit, atque adeo attraxit. Sed haec quidem hactenus. Longe autem post, cum exercitum lustraret Pyrrhus, militesque recenseret, et vero canis adesset, is non mansuetus solum, verum cetera quam tacitus erat. Ut vero in recensione militum interfectores domini animadvertisset, tum non se continuit, quin vasto latratu in eos irrumperet, atque unguibus laniaret, simul et se ad Pyrrhum convertens, quoad poterat, testem in hanc rem citabat, quod homicidas teneret. Quod factum religioni habuit Pyrrhus, eique in suspicionem et circumstantibus hi venerunt. Itaque quaestione adhibita, ea, quorum accusarentur, confessi sunt. Hanc autem narrationem fabulosam esse existimabunt, qui Jovis sodalitii, atque amicitiae prae-

fidis sanctione spreta, amicos suos, cum vivos, tum mortuos produnt. Ego vero probare illos non possum, qui naturam accusant, quae si animantibus brutis benevolentiae et amoris vim insevit, multo magis eadem ornavit homines ratione praeditos; illi vero naturae munus negligunt, nec eo utuntur. Quid nunc commemorem reliqua facinora, quae contra amicos spe mali lucri admittant, quot insidias faciant, quas proditiones moliantur; ut profecto vehementer doleam, hominibus fideliorem et amantiorem canem inveniri?

CAPUT XI.

Haec etiam de polypo auditione accepi. Cum in saxum non admodum e mari eminens polypus aliquando adrepens adscendisset, ibique explicatis brachiis summa cum voluptate, quia frigida tempestas esset, a tepore solis calescetet; neque sane se in saxi colorem vertisset, quod quidem ipsum cum ad declinandas, tum ad moliendas piscibus insidias facere solet: aquila acris et acuta in videndo praedam, non quidem sibi futuram bonam, paratum sibi pullisque suis prandium animo designans, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit. Ceterum piscis hic, circumplicantibus aquilam et pertinaciter adhaerescentibus cirris, in profundum detraxit hostem capitalissimam, quae quidem, lupus hians (ut est in proverbio) inani prandii spe illusa deinde in mari mortua fluitabat. Sed aves innumera ejuscemodi perpetiuntur, at plura homines. Sic Cambysis filius Cyrus alter apud Massagetas, ab Herodoto decantatos; et Polycrates ad diripiendum aurum magno studio et diligentia ad Oroetem profectus; etiam ipse altet,

Qui alii mala fabricans, sibi ipsi mala fabricatur.

At bestiae ea pericula ignorant, homines vero non cavent, quin etiam scientes et prudentes in haec ipsa incurrunt. Ad quid vobis profuere lingua, orario, praeceptores, et castigatio, o Cyre et Polycrates? Alios omitto. Quid enim surdos et stolidos vel utilissimis consiliis juvarem?

CAPUT XII.

Non elate ampleque nunc sentiant Paeoniae mulieres; illaque praeclara facinora facientes magnos sibi spiritus sumant; quod uno tempore partim capite urnam aquae plenam ferant, ita cervicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens, nulla inclinatione propendeat; partim infantem puerum e sinu suo appensum lactent; simul et brachio in habenam inserto mariti equum ad aquam ducant, simul et manibus linum neant. Darius quidem magna admiratione adfectus est, cum ei jus dicenti Paeones quidam juvenes sororem ipsorum, eo, quo dixi, modo exornatam adduxissent, ut ex ejus conspectu Darius sub jugum suum mittere Paeoniam aggrederetur, studio adductus tam operosae nationis. Sed quot Paeonibus praestantior est natura? Canis ventrem ferens leporem venabatur, quem captum ad dominum attulit, praedam ei cedens; et mox abiens novem catulos peperit, quos aluit postea. Quod si Aegyptii eo magnificentius sentiant, quod eorum uxores a partu statim e lecto surgunt ad obeunda domestica munia; ante dictae canis factum audientes remittant spiritus inflatos, animique tumorem comprimant.

CAPUT XIII.

De mulo laborioso, simul et de cibo publice ei ab Atheniensibus decreto, quod adsecta aetate opus sponte subibat, cum Aristoteles meminit, tum vero nos opportuno loco supra meminimus; quod vero canis similiter Athenis fecit, id quoque non alienum ab instituto declarare. Sacrilegus primum, observaro tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Aesculapii templum ingressus est; deinde ut permulta donaria ex aede surripuisset, se latere arbitrabatur. At excubitor canis ad templi custodiam intus advigilans, aeditimis, qui noctu ad sacras aedes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quam maxime poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo praedicans. Fur primum et socii hujus sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant; deinde ubi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes et offas, canum illecebras, objiciens: nam haec quoque provide, ut ipse putabat, secum attulerat. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum evasisset in domum, ubi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem inexpiabilemque praebens, furem latrare non desinebat; tandemque intellectum est, unde canis esset; ac simul animadversum, quae ornamenta deessent. Itaque ex hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est; atque ut tormentis in eum quaesivissent, totam rem cognoverunt. Denique ex lege hic capite damnatus extremum dedit supplicium; cani vero cibus publice praebitus, et publicae curae, ut fidus custos, habitus est, nempe qui aeditimorum nulli inferior vigilantia fuisset.

CAPUT XIV.

Caliginem oculorum, quam suffusionem medici vocant, caprinum pecus probe curare scit; et ab ipsa remedium ejusdem homines quoque mutuati dicuntur, idque hujusmodi est. Cum conturbatum oculum sentit, eum ad rubi spinam et admovet, et referandum permittit; haec ut pupugit, pituita statim evocatur; nullaque pupillae laesione facta, videndi usum recuperat: neque sane hominum sapientia ad faciendam sibi medicinam eget.

CAPUT XV.

Cum flumen trajiciendum est, elephanti natu minores aquam ingressi natando trajiciunt; qui vero confirmata aetate jam grandes sunt, si fluctibus obteguntur, promuscides supra aquam attollunt; teneros vero pullos dentibus sive cornubus matres ferunt. Juniores sane labores et pericula primi suscipiunt; et majoribus aetate de cibo ac potione concedunt, observantia eosdem prosequentes; et dum senectutem venerantur, Lycurgi legibus non indigent. Nunquam enim neque ex senectute infirmum, neque eum, qui morbo teneatur, sui gregales deserunt; sed et fidissimi ei permanent, ejusque cum ceteris in rebus student incolumitati, tum vero cum infectatione urgentur, pro eo propugnant et vulnerari se potius defendendo quam eum deserere volunt, licet fugere eis integrum sit. Pullos suos adhuc a partu recentes nunquam deserunt matres; at sane in illis a periculo tuendis constantissime permanent, priusque animam amittunt, si urgeant venatores, quam suos pullos deserant. Ego vero puer novi vetulam, Laenil-

Jam nomine, quae ab omnibus digito monstrabatur, et de qua fabula narrabatur talis: seniores mihi referebant, istam servum vehementer amantem cum eo concubuisse, et suorum flagitiorum maculis liberos suos adfecisse; hi enim ex ordine senatorio erant, et jam inde a patre atque majoribus stirpem generis patritii trahebant. Itaque pudore et dolore impulsi, matrem cum lenirer submonuissent, et clam facinoris turpitudinem ostendissent; haec libidine flagrans, simul et ex ea tantum efferata, ut liberis propriis amorem suum anteferret, filiorum nomina apud principem, qui tunc regnabat, detulit, ab eis insidias ipsi factas dicens. Is autem suspiciosus, et timidus, et calumniis aures facile patefacere solitus, quae degeneris animi indicia sunt, mulieri fidem adhibuit. Ita factum est, ut filii, qui nefarium facinus nullum admisissent, necarentur; mater vero hanc ex delatione mercedem adsequeretur, ut cum servo licentius stuprum facere posset. Quid igitur, o patrii dii, o Diana Lucina, atque Ilithyae Junonis filiae, aut Medeam Colchidem, aut Procnen Atthidem, hic commemorem necesse est, cum memoriae nostrae exempla immanitatis proferre queamus?

CAPUT XVI.

Terrenas testudines, a se comprehensas, ex alto dejicientes aquilae ad saxa allidunt, et ita ex contritis earum testis extractum carnem exedunt. Sic Eleusinius Aeschylus, tragicus poeta, de vita migrasse dicitur. Cum enim is in saxo sedens ex consuetudine institutoque suo, et philosopharetur nimirum et scriberet, ejus caput a pilis nudum aquila saxum esse arbitrata, testudinem, quam in sublime extulerat, in idipsum dejecit, et sine aberratione ictum dirigens virum interfecit.

CAPUT XVII.

Carulus et alcedo aves simul vivere et compasci solent. Porro carulos jam senectute adfectos alcedines eorum uxores medio dorso gestantes circumferunt. Mulieres contra maritos aetate provectos contemnunt, et adolescentibus adjiciunt oculos; tum etiam mariti in feminas adolescentes veneris insania feruntur, et vetulas aspernantur, a ratione remotius bestiis ipsis viventes.

CAPUT XVIII.

Qui circa Coptum habitant, binos tantum corvos in eo tractu videri aiunt. Ex Romanis etiam, qui loca ibidem montana custodiunt propter metalla smaragdi, totidem illic hujus generis alites degere aiunt. Est et delubrum Apollinis eo in loco, cui corvos sacros esse perhibent.

CAPUT XIX.

Hanc etiam vim et naturam quorundam animalium non alienum est explanare. Ovis et asinus sunt ignavi. Timidi existimantur hinnuli, capreae, damae, et pygargi, item lepores, quos Graeci poetae a πτώττειν [pavendo] πτῶκας appellant; tum ex volucribus passeres; ex aquatilibus mugiles. Libidinosi vero cynocephali et hirci, quos vel cum mulieribus rem habere nonnulli aiunt: et hoc admirari Pindarus videtur. Canes etiam cum mulieribus veneris consuetudinem habere deprehensi sunt. Nam Romae mulier adulterii accusata a marito fuisse dicitur: adulter in judicio canis esse praedicabatur. Audivi equidem cynocephalos

aliquando virgines deperiisse, eisque vim intulisse, majori quam adolescentes illi in Menandri Pannychidum fabula libidine incitatos. Est et perdix intemperans, et in adulteria pronus; itaque clam ad foeminas, et minimo cum strepitu, accedere fertur. Porro inter canes cibi nulla est societas: ut persaepe de osse inter se sic lacerent et distrahant, quemadmodum de Helena Paris et Menelaus. Solos vero Memphiticos canes in medium auditione accepi rapinas proponere, et una cum aliis comedere. Porcus sane iniquum injustumque est animal, et ne cadaveribus quidem sui generis abstinet, ut neque piscium plerique. Impiissimum vero dixerim hippopotamum, qui patrem quoque suum exest et conficit. Impudentia sunt animalia, neque facile repelli queunt, muscae et canes.

CAPVT XX.

Lupi ferocissimi sunt; eosque se invicem devorare, et ad hunc modum mutuas sibi insidias moliri, ferunt Aegyptii. Primo in orbem circumaguntur, deinde excurrunt; et cum, ex vertigine currendi et caligine, eorum aliquis lapsus fuerit, in eum humi stratum ceteri omnes facto impetu, ipsum laniant, et devorant. Hoc quidem facere solent, cum venationis facultate destituuntur. Ita enim prae fame omnia nugas putant, quemadmodum scelerati homines nihil non prae pecunia praeclare contemnunt.

CAPVT XXI.

Cum caeteris in rebus omnium bestiarum simia maxime maligna est, tum malignior in iis, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelvi lavare, et fascias primum solvere, deinde a balneo iisdem denuo involvere, atque quo reliquisset loco puerum observasset, simul et circa eum ipsum a custodibus magnam introspexisset solitudinem, fenestella, quae tum pateret in domum, intravit ad puerum; quem, similiter ut factitari a nutrice viderat, ex lecto sublatum integumentis nudavit, et aquam, succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit, atque interfecit.

CAPVT XXII.

Maligna sane animalia sunt hyaena et corocottas. Hyaena noctu ad stabula adit, et vomentes imitatur. Canes, qui audierint, accedunt veluti ad hominem; quos illa correptos vorat. Ceterum corocottae malignitas, quam audivi, haec est. In sylvis abscondita secantium ligna et operariorum sermones audit, et nomina, quibus se invicem appellant, addiscit; tum ea imitatur, et eloquitur tanquam humana voce (nisi fabulosum sit, quod fertur) appellatque nominatim aliquem, cujus nomen audivit, isque vocatus accedit; corocotta vero recedit, et denuo vocat; sequitur ille vocem, et appropinquat; abductum vero tandem a sociis et solitarium rapit, ac devorat fera.

CAPVT XXIII.

Eum, a quo injuriam acceperit leo, probe novit ulcisci; et quamvis ex eo ipso non statim ultionem ceperit,

At certe et postea retinet simultatem, donec perfecerit,
Suo in pectore.

Huic rei testimonio est Juba Maurus, pater illius, qui Romam missus est obses. Is cum aliquando expeditionem per desertam

regionem faceret adversus gentes, quae ab se defecissent, e suo comitatu quispiam, cum praestanti nobilitate, tum egregia pulchritudine, adolescens rei venatoriae peritus, leonem casu secundum viam animadversum sagitta appetens, non ab ictu directo aberravit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit. Et cum expeditio acceleraretur, tum leo, vulnere excepto, statim se subduxit; tum ille, qui vulnus ei inflixisset, una cum ceteris discessit. Anno vertente exacto, Juba, rebus, ad quas cum exercitu profectus fuisset, praeclare gestis, eadem via regressus est ad eum locum, ubi leo vulnus exceperat. Is sane, etsi maxima hominum multitudo erat, istuc accedens, ab invadendis tamen ceteris suum impetum sustentavit: illum duntaxat, qui se anno ante laesisset, corripuit, et furorem acerbissimum, quem tamdiu, quam dixi, servasset, in illum ipsum adolescentem, quem ab aliis internosset, effudit, atque eum dilaceravit; nec illum quispiam ab hac calamitate vindicare est ausus, sed gravissima et valde horrenda leonis ira perterrefacti, urgente etiam itineris ratione, omnes praeterierunt.

CAPUT XXIV.

Cancrorum genera diversa esse audio. Sunt enim quidam saxatiles: alii in limo, algis, aut arena gignuntur; quamobrem et formis et cognominibus differunt. Sunt, qui cursores, quod longe lateque vagentur, merito appellantur. Plerumque enim circum littora errant, ubi et nati sunt; modo longius proficiscuntur, non aliter quam peregrinationum studiosi homines. Causa eis erroris est cupiditas in loca saxosa, vel coenosa saepe, perveniendi, dum amplius aliquid cibi perquirunt. Ceterum in Bosphoro Thracio, cum vehementes aquarum fluctus a Ponto deferantur, cancri adversus eosdem nituntur; circa promontoria vero fluctuum vis major est scilicet, ita ut omnino repulsi aversique cancri impetum sequi undarum cogerentur. Hoc praescientes cancri, ubi jam prope ad promontorium appulerint, singuli in sinuoso aliquo loco se tenent, simul et reliquos exspectant; demum in eundem locum congregati, adrepentes per praecipites crepidines in siccum adscendunt, et fluctuum vim, qua parte violentior erat, evadunt, iter pedibus conficientes; cum autem hanc violentiam pedibus praetergressi sunt, rursus per crepidines in mare recurrunt. Parcunt autem eis piscatores, cum declinandi communis periculi gratia sponte in terram exeunt; neque homines cum sint, ipso etiam maris impetu saeviores ipsis videri volunt.

CAPUT XXV.

Quemadmodum adulteris obtrectet et invideat porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modo moderatissimum, alibi, si bona memoria sum, me dixisse memini. Jam vero caniculam Siculam adulteris adversari atque infestissimam fuisse auditione accepi. Cum enim adultera mulier conjugem suum peregre redire audisset, illum, qui cum ea stupri consuetudinem haberet, in latebras bene penitus, ut ipsa putabat, occultavit. Verum etsi ex servis non lautissimi modo, sed et janitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationem adulterii juvabant, tum adultero confidentiam ad inferendum stuprum adferebant; tantum tamen

huic mulieri haec astutia absfuit ad praecavendum, ut certe canicula partim locum illum, quo adulter abdebatur, allarraret, partim pedibus fores constupratoris receptatrices eousque convellere adoriretur, domino ut non mediocris terror injiceretur, ex eoque suspicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit; qui eo animo cinctus gladio noctem expectabat, ut dominum domus interficeret, et mulierem, quam ante dixi, uxorem duceret.

CAPVT XXVI.

Caprarum solertia etiam haec est: salivam humanam perniciosam esse ceteris animantibus probe norunt, atque ab ea sibi cavent; quemadmodum nos quoque conamur, quae homini, si gustaverit, sunt perniciosa, effugere. Verumtamen saepe imprudens sibi noxia homo haurit: at non item capras saliva hominis latet: quae et marinas scolopendras interficere valet. Praenovit etiam capra cum proximum est, ut juguletur; quod vel inde constat, quoniam non amplius cibum attingit. Eadem indignum putans se in extremo ovilli pecoris agmine incedere, gregem quidem praecurrens antegreditur; at ipsam hircus tum barbae fiducia, tum naturae quodam instinctu, genus masculum femineo praeferens antecedit.

CAPVT XXVII.

Oves prae omnibus animalibus obedientes, et ad parendum a natura edoctae sunt. Obtemperant enim et pastori et canibus, et capras in via sequuntur. Eaedem mutuo inter se amore vehementi devinciuntur, ejusque gratia minus de luporum insidiis periclitantur; neque enim quaevis seorsum oberrar, neque gregem temere ulla deseruerit, sicut caprae. Ceterum Arabes horum apud se pecorum greges musica magis, quam pascuis pinguescere aiunt. Salsis delectantur, quod salis sapor potum eis suaviorem reddat. Hoc etiam non ignorant oves, boream et austrum non minus, quam qui eas ineunt arietes, earum foecunditatem promovere; et insuper sciunt boream ad masculae sobolis generationem, austrum femineae efficacem esse; quamobrem vel ad hunc, vel ad illum, pro alterutrius desiderio sexus, quae initur ovis, sese obvertit. Achilles quidem, ut amicus ejus Patroclus rogo impositus cremaretur, supplicatione opus habebat, unde Iris, o bone Homere, ventos ei rogatos advocat, quibus ille adflantibus sacrificium tanquam mercedem promittit. Quin et Neoclis filius Athenienses ventis sacrificare edocuit. At oves facile, et absque ullis ceremoniis, ventos suorum ministros conceptuum sua sponte et non appellatos et promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigunt: cum enim auster flat, tunc ut femineae prolis numerus augeatur, ovibus arietes admittunt.

CAPVT XXVIII.

Cum Icarium occidissent populares eorum, qui primi vino epoto temulentia et somno capti sunt, nescientes, vinum mortem non inferre, sed temulentum soporem, morbo laborarunt Atticae incolae, Baccho, ut mihi videtur, primum suae vitis cultorem, eumque senio gravem, ulciscente. Itaque, consulto Pythii oraculo, responsum tulerunt, si salvi esse cupiant, oportere ipsos sacra facere Icario, et Erigonae ejus filiae, et cani ejusdem,

quem fama celebrat ex eo, quod prae nimia in heram benevolentia a morte ejus superesse noluerit. Euripides certe jocari mihi videtur his versibus:

Si res herilis cedat infeliciter,
Aegre ferunt hoc et dolent servi boni.

Quis enim servum mihi propter dominum mortuum nominabit, cum id canis servus facere sustinuerit?

CAPVT XXIX.

Canum benevolentiae proprium in altores suos illud de viro Colophonio testatur. Is ad mercatum Teon proficiscens, uti quaedam ibi emeret (nam ejus in mercaturis faciendis versabatur industria) pecuniam, servum, et canem secum accepit. Ac quidem servus, qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum viae aliquantum processissent, ad dejiciendam alvum ex instituto itinere divertit, quem secutus est canis. Servus igitur marsypium humi reposuit, idemque iterum e terra tollere oblitus discessit; at vero canis ibi remansit marsypio incubans. Deinde simul ut Teon herus et servus venissent, re infecta, cum nummos ad emendum non haberent, reverterunt; atque eadem via retro iter legentes ad locum pervenerunt, ubi servus marsypium reliquerat, atque canem marsypio incubantem, prae fame vix spirantem offendunt; qui vix dum herum et conservum suum viderat, cum a marsypio se removens, uno et eodem tempore et custodia et vita excessit. Argum igitur canem, o divine Homere, non tuum esse figmentum, neque poeticas nugas existimandum est; siquidem ea, quae retuli, Teio evenerunt.

CAPVT XXX.

Cancrorum genus volantium nomine colore aliis albius spectatur, et in luto nascitur. Cum incessit eis timor, humo se excitant ad volatum, et perparvis alis sublevantur, quibus quidem gradientes uti minime necesse habent. Cum autem injectus eis est metus, nonnihil in his subsidii, non tamen admodum firmi habent; enimvero comprehenduntur, quod sursum altius sublevari non queunt. Quidam eos comedunt; et ischiadicis doloribus remedio esse ferunt.

CAPVT XXXI.

A conchis quidem inopes et nudi cancelli nascuntur, deinde eas tanquam optima domicilia ad habitandum deligunt. Cum enim vacuas offenderunt conchulas purpurae aut strombi, intra eas ingrediuntur; et quamdiu quidem eos tegunt, delectantur habitaculo; si vero creverint carne, in alteram domum transmigrant. Neque modo in supradictorum conchas immigrant, sed et in permultas alias, si vacuae sunt.

CAPVT XXXII.

Strombi regem habent, cui se faciles ad obtemperandum praebent. Rex non modo magnitudine praestat, sed longe etiam pulchritudine caeteris omnibus antecellit. Quod si commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit; sin emergere, idem incipit; itemque si commigrandum sit, ipse primus tentat, caeteri subsequuntur. Quicunque hunc regem ceperit, bene rem geret, omniaque ei commode cadent; sed is etiam qui alium capientem viderit, alacrior discedit, veluti re prospera

fruiturus. In urbe Byzantio drachma Attica ei qui hunc comprehenderit, praemium proponitur, a singulis in piscatione sociis conferendum.

CAPUT XXXIII.

Fluctus et tempestas ad terram echinos devolvens e mari funditus in aridum expellit, et violenter allidit. Hi ejus periculi metuentes, cum sentiunt mare inhorrescere, et ventorum acerbitate procellas cieri, suis spinis lapillos ad gestandum faciles tollunt; ut libramentum ac firmamentum habeant, ne procellarum incursus, ac suae ejectionis periculum, a quo sibi timent, subeant.

CAPUT XXXIV.

Purpura vehementer gulosa est, et longam habet linguam, eaque penetrat quaecunque potest, et attrahit quae comedit: eadem etiam capitur. Capiendi autem modus ejusmodi est: Parva nassa denso contextu, exiguis maculis, contexitur: intus vero in media nassa strombus piscis, illecebra, appenditur ad eam alliciendam. Purpura igitur majorem in modum linguam distendere contendens eo pertinere, et strombum ipsum adsequi conatur; et ne ab esca, quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere; itaque, ipsa exerta, fugit escam, quoad plenitudine intumescentem iterum extrahere non possit; unde fit, ut eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

CAPUT XXXV.

Scolopendra marina terrestri perquam similis est; quam primum ut homo contigerit, statim pruritu mordetur, et simili atque is, qui ab urtica terrestri pungitur, doloris sensu adficitur. Urticae pruritum movent, et uredinem concitant: sed non tam acrem, quam centipeda. Post aequinoctium urticarum genus esculentius est.

CAPUT XXXVI.

Cum a venatoribus elephanti, tanquam milites in bello, funduntur et fugantur, non alii ab aliis separatim, sed omnes simul et communiter, in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad gregales suos adhaerescunt. Horum autem qui jam sunt firmata et integra aetate, reliquos sic circumcludunt, tanquam pugnacissimi propugnatores totum agmen circummuniunt; qui vero longius sunt aetate provecti, atque matres sub se quaeque suos pullos ita occultantes, perraro hi parvuli ut videantur, medium obtinent locum. Quod si hos ipsos frequentes coactos leones etiam perspiciant, vel omnes recta, vel alii alio, tanquam hinnuli, ab elephantis sibi timentes sese in fugam conjiciunt, et antea formidabiles horum adspectatione metu percelluntur. Nunquam vero elephas insequentibus se opponit, nisi aut pullorum suorum, aut aegrotantium causa; tum vero inexpugnabilis est.

CAPUT XXXVII.

Poro Indorum rege in praelio, quod cum Alexandro commisit, vulnerato, elephantus, quo vehebatur, etsi multis etiam ipse vulneribus adfectus, defixa tamen in corpore Pori tela leniter et caute promuscide extrahere non prius destitit, quam dominum intellexisset ex redundanti sanguinis profusione debilitari et evanescere. Itaque leniter et sensim se demisit, ac ita flexis genibus mansit, ut ne ex alto decidens Pori corpus gravi casu affligeretur.

CAPUT XXXVIII.

Cum Hyrcanis et Magnesiis canes quasi societatem bellorum gerendorum inire solebant, hisque maximo ad bella inferenda adjumento erant. In pugna etiam ad Marathonem commissa Atheniensis quispiam sibi commilitonem canem adduxit, et uterque in Poecile depictus est, nec canis contemptui habitus est, sed pro periculo hoc praemium consecutus est, ut inter Cynaegirum, Epizelum, et Callimachum spectaretur. Picturae hujus Nicon, vel, ut alii putant, Polygnotus Thasius auctor fuit.

CAPUT XXXIX.

Qui cervae feminae cornua deesse aiunt, illi contrariae sententiae adsertores non verentur: Sophoclem quidem dicentem,

Cornuta ab altis cerva collibus venit,
Ad pascua prata:

et rursus:

Sublime tollens cornuum
Graditur suorum spicula.

Haec Sophili filius in fabula, quam Aleadas inscripsit. Et Euripides in Iphigenia:

Objiciam Achivis cervam insignem cornibus,
Quam pro tua falsi mactabunt filia.

Idem in fabula, cui titulus Temenidae, cervam cornutam Herculi propositum certaminis praemium ait, his verbis:

Accessit ad cervam aureis cornibus insignitam,
Dum subit ingens certamen montibus in asperis,
Et quaerit illam pascuis,
Nemoribus, et pratis.

Item Thebanus ille poeta in epinicio quodam carmine:

Eu-
rysthei cogebat necessitas a patre profecta
Auricornem cervam feminam adductu-
rum.

Denique Anacreon de cerva canit:

Ut hinnulum
Tenellum, lactentem,
Qui in sylva cornuta
Derelictus a matre
Peribat.

Illi vero, qui lectionem adulterant, et pro *κερόεσσα*, id est, *cornuta*, *ἐρόεσσα*, id est, *amabilis*, reponunt, ab Aristophane Byzantio egregie redarguuntur.

CAPUT XL.

Hoc sane admirabilis canum amoris exsuperantiam declarat. Cum Polus, cujus dum viveret munus erat tragoedias agere, animam egisset, et pro more cremaretur, canis ejus alumnus in medios ignes insiliens una cum altore suo exustus est. Rogo etiam eodem, in quem Mentor impositus fuisset, canes ejus Eretrici voluntariam mortem sibi consciverunt. Ut vero Theodorum psalten sui propinqui in sepulchrum imposuissent, ejus Melitensis catellus, ultro seipsum in cadaveris thecam injiciens, pariter cum domino sepultus est. Nationem Aethiopum esse audivi, quae canem habet regem suum, et illius etiam arbitrio paret; si suo quodam modo

gannit vel murmurat, cum non iratum esse norunt; si latrat, iram agnoscunt. Hoc, si cui testimonio sufficiens videatur Hermippus, testem sibi narrationis adducens Aristocleonem credat; mihi vero non latens pulchre in memoriam venit.

CAPUT XLI.

Lacyden peripateticum, altorem suum, anser tantopere amavit, ut et cum ipso simul ambularet; et cum ille sederet, hic quoque ab ambulando quiesceret; nec ipsum unquam relinqueret. Eum igitur Lacydes mortuum non minus ambitiose, quam aut filium aut fratrem, sepulturae honore affecit. Cum Pyrrhus, Epirotarum rex, ad Argos occubuisset, in eo conflictu elephantus fuit, qui domitorem suum tantopere amavit, ut non prius, quamvis moderator jam excidisset, currere omiserit, quam suum nutricium ex hostibus et servasset, et intra fines amicos reportasset.

CAPUT. XLII.

Malitiose factum muli Thales Milesius manifesto deprehensum ingeniose admodum ultus est. Cum enim ille sale onustus fluvium aliquando transmitteret, forte evenit, ut et caderet, et sarcina everteretur; sal autem aqua perfusus liquefieret. Is ex eo, quod jam ab onere solutus esset, magnam laetitiam cepit; et simul ut, quantum inter laborem et otium interesset, cognovisset, in reliquum tempus fortunam sibi jam magistram statuens, quam primo labem et casum invitus fecisset, deinde prudens et sciens admittebat. Non poterat autem agaso alia, quam per fluvium, via iter facere. Hoc igitur Thales ubi intellexisset, sapientia ulciscendam illius malitiam arbitratus pro sale eum spongiis et lana onerari praecepit. Mulus insttuctarum sibi insidiarum ignarus ex consueto more cecidit. Cum autem aqua repletum onus esse gravius sensisset, atque astutiam in detrimentum sibi versam percepisset, ex eo tempore sine molestia flumina transiens ab omni lapsu tibias sustinebat, et salem ab eo incommodo integrum conservabat.

CAPUT XLIII.

In Antiochia Syriae urbe audio cicurem elephantum fuisse; huncque, dum ad pastiones iret, mulierem corollas vendentem quam suavissime adspexisse, et quam libentissime in illius conspectu acquievisse, atque hujus faciem promuscide tersisse; mulierem vicissim ex suo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet, quas anni tempus permittebat nectere, elephanto obtulisset; et quotidie illum quidem accipere, hanc vero largiri consuevisse. Postea autem quam mulier excessit e vita, elephantus nec pristinae consuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans, qui amasiam amisisset, efferabatur; et, qui ante mansuetus fuerat, feritatem inducbat, instar hominum, qui tristitia ac moerore vehementer laborantes mentis impotes fiunt.

CAPUT XLIV.

Exorientem solem elephanti adorant, promuscides, tanquam manus, adversus solis radios allevantes, unde etiam deo cari sunt; cujus rei Philopator Ptolemaeus testis est nobis locuples. In bello, quod cum Antiocho gessit, victoria penes illum fuit; cumque soli sacra faceret, proque victoria ei gratias persolveret, tum quod ad reliqua magnifica sacrificavit, tum vero etiam qua-

tuor elephantos maxima magnitudine, existimans se illo sacrificio deum religiose colere. primum immolavit. Deinde cum in somniis minis dei perculsus fuisset, ob inusitatam et alienam hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex aere quatuor elephantes in honorem solis excitavit, hoc ut supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergo deos elephanti adorant; homines autem, num dii exsistant, et, si sint, num humanarum rerum curam gerant, dubitant

CAPUT XLV.

Sacerdotes in Aegypto non quavis aqua se lustrant, nec utcunque obvia, sed ex qua ibidem bibisse credant. Norunt enim optime hanc avem nunquam gustare aquam sordidam, aut ullis infectam venenis; ut quam divinandi arte quoque praeditam, veluti avem sacram, existiment. Caeterum ex elephantis audio eos, qui integri nec vulnerati sunt, vulneratorum spicula et jacula leniter extrahere, veluti chirurgiae peritos, et hanc artem edoctos. Priscis animalia, vel quae ratione carent, adeo curae fuerunt, ut Pyrrho Epirotae gratum fuerit Aquilae cognomen; Antiocho autem, ut fertur, Accipitris. Haec licet argumento diversa, a nobis conjunctim dicta sunt, hominibus studiosis cognitu non indigna.

CAPUT XLVI.

Mithridates Ponticus, cum somnum caperet, sui corporis custodiam non modo armis et satellitibus committebat, sed magis etiam tauro, equo, et cervo, quos mansuefactos custodes habebat. Hi enim ad custodiam ejus dormientis advigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione mox percipiebant; atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum e somno excitabant.

CAPUT XLVII.

Teneri ferarum animantium foetus nomina invenerunt diversa, plerique etiam gemina sortiuntur. Nam leonum σκύμνοι dicuntur, et λεοντιδεῖς, Aristophane Byzantio teste. Pantherarum similiter vel σκύμνοι, vel ἄρκηλοι, sed aliqui ἀρκήλους genus a pantheris diversum faciunt. Porro thoum et tigridum foetus non alio quam σκύμνων nomine vocari solent; item formicarum, et pantherum. Lyncis etiam soboli non aliud inditum nomen puto; nam in Lasi Dithyrambis lyncis soboles σκύμνος appellatur. At simiatum ut σκύμνοι, ita πιθηκιδεῖς dicnntur. Bubalidum autem πώλους et orygum, canum vero et luporum σκύλακας vocari idem Aristophanes ait; at ex lupis etiam λυκιδεῖς dicuntur; aetate vero et magnitndine jam provecta eadem bestia μονόλυκος [solitarius lupus] dici solet. Leporum foetura λαγιδεῖς sunt; ex iis adultum poetae etiam πτῶκα [pavidum] nuncuparunt, Lacedaemonii vero ταχίναν. Vulpis foetus ἀλωπεκιδεῖς dicuntur; ipsa quidem mater, κερδώ, σκαφώρη, et σκινδακὸς dicta. Aprorum porcellos μολόβρια vocitant; unde et sus μολοβρίτης Hipponacti cognominatur; est et sus quidam μόνιος [solitarius]. Capreas autem ζόρκας, et πρόκας vocare solent. Histricum et hujusmodi ferarum proles ὄβρια dicuntur; cujus nominis mentio fit in Peliadibus Euripidis, et Aeschyli Agamemnone ac Dictyulcis. Quae autem utero adhuc continentur, ἔμβρυα: quo nomine appellant illa avium, serpentum, et crocodilorum; quidam vero ἔμβρυα et ψακάλους vocant,

inter quos et Thessali sunt. Aviculas recens natas *νεοττὺς* et *ὀρταλίχυς* et gallinaceos pullos aliqui *ἀλεκτορίδας* appellant; item *πρώτινον* [pullum annotinum] cognominant, ut vinum annotinum. Licebit et *χηνιδεῖς*, et *χηναλωπεκιδεῖς* dicere, et aliarum quoque avium pullos similiter; Achaeus vero, tragoediarum auctor, hirundinis pullum *μόσχον* dixit.

CAPUT XLVIII.

Memoriae vim, quae beneficium agnoscat, animalibus inesse sine ulla arte et doctrina, quam quidam ostentatores se excogitasse gloriantur, illa etiam argumento sunt. Cum a senatore Romano servus, cui nomen Androcles erat, aufugisset, quia facinus quodpiam nefarium (id vero quale fuerit ignoro) admisisset, et in Africam venisset, relictis urbibus, quarum situm ex astris (quod aiunt) conjiciebat, in desertissimam processit regionem; ibique, cum vehementi ardore solis torreretur, speluncam lubenter subiens ab aestu requiescebat: haec autem spelunca leonis erat cubile. Postea autem quam ex venatu leo summo cum dolore, quo laborat ex pede transfixo stipite ad summum praeacuto, revertisset, atque in juvenem incidisset, ipsum leniter adspexit, ac blandiri coepit, pedem porrexit, et, quoad poterat, sibi stipitem extrahi rogabat. Ille primo, etsi mors certa ei instaret, ab eo pertimuit; deinde postquam mansuetam vidisset belluam, eamque ex pede laborare cognovisset, tum id quod pedem vexaret, evellit, tum vero illam dolore liberavit. Qua curatione leo delectatus, illum hospitaliter et amice tractando, et quae venaretur cum illo communicando, praemium salutis persolvit. Is quidem incoctis, ut leonum mos fert, pascebatur; ille vero assis vescebatur; communique mensa secundum suam uterque vivendi rationem utebantur. Itaque totum triennium hoc modo Androcles vixit; et cum tandem corpus ei omnino incomptum illotumque prurigine nimia vexaretur, a leone discedens se fortunae commisit. Cumque errantem eum comprehendissent, et cujusnam servus esset intellexissent, vinctum Romam ad dominum miserunt. Hunc dominus tum de his, quae admisisset, facinoribus reum facit; factumque est, ut is sic capite damnaretur, ut distrahendus bestiis daretur. Tum vero ille Libycus leo forte captus fuit, et in theatrum immissus; simul et eo utpote periturus conjectus est juvenis, leonis aliquando hospes et convictor. Is primum quidem belluam non recognovit; leo contra statim hominem agnovit, suaviterque blanditus est, et totius corporis inclinatione ad pedes hominis se adjecit. Androcles tandem suum hospitem recognovit, et leonem tanquam peregre venientem amicum amplexatur. Quamobrem, cum artis magicae peritus videretur Androcles, immissa est in ipsum etiam pardalis; quae cum invadere eum aggrederetur, leo, communis mensae memor, illum, qui videlicet ei aliquando salutem attulisset, ab hujus laniatu servavit, illamque laceravit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione; qui autem spectacula praebebat, Androclem accersivit, ab eoque totam rem cognovit. Inde primo rumor in multitudinem effluxit, deinde, re cognita, populus clamavit, homini ipsi et leoni esse largiendam libertatem. Constat igitur brutis quoque non deesse memoriam. His modo commemoratis similis est historia de Leone in Samo in

templo Bacchi cum hiatu cognominato, quam si quis scitu dignam existimet, ex Eratosthene, Euphorione, aliisque, qui eandem referunt, nosse poterit.

LIBER OCTAVUS.

CAPUT I.

Ex Indicarum rerum scriptis ista etiam docemur: Canes feminas multo generosissimas, tum ad investiganda ferarum vestigia praestantissimas, tum vero ad cursum velocissimas, in loca feris abundantia, venationis periti, perductas ut primum ad arborem alligarunt, aleamque, ut vulgo dicitur, jecerunt, discedunt. In has autem tigres incurrentes, venationis inopia ex fame laborantes, lacerant; si autem libidine inflammati, et cibo repleti sint, cum canibus complexu venereo junguntur; namque illi quoque cum sunt exsaturati, ad venerem proni sunt. Ex hac tigridis consuetudine cum cane non canis, sed tigris, ut ferunt, procreatur; et ex hoc et cane femina etiamnum tigris; qui vero deinceps ex hoc et cane concipitur, matri similis est, et seminis in deterius degeneratione, canis nascitur. Neque hoc negaverit Aristoteles. Ii canes tigride patre nati, ut vel cervi vel apri venatum praeclare spernunt, sic leones invadere, et sui generis nobilitatem ita testari gaudent. Horum igitur canum virtutis specimen Indi Alexandro Philippi filio exhibuerunt, hoc modo: Primo cervum emiserunt, at canis se quietum tenuit; deinde aprum, at idem immotus permansit; tum vero ursum, at ursus eum nihil excitavit; ad extremum leonem protulerunt, quem ut vidit, vehementiori ira exarsit, et tanquam verum adversarium conspicatus, sine mora intrepidus invasit, atque acriter comprehensum tenens illius fauces premebat, et suffocabat. Tum Indus, qui hoc spectaculum regi praebebat, quique probe sciebat ejus robur animi et constantiam, primum huic caudam abscindi jussit; at canis sibi caudam facile abscindi patiebatur. Deinde etiam crus unum suffringi imperavit; is vero aeque ut a principio urgebat, et perinde nihil remittebat, quasi alienum crus et ad se nihil pertinens suffringeretur: post, alterum, unde quoque is de morsu nihil remisit: tum tertium incidi praecepit, is similiter ut ante leonem constrictum tenuit: tum etiam quartum crus abscindi jussit, is nihilo minus leonem mordicus tenere perseveravit. Denique etsi caput a reliquo corpore abscissum erat, illius tamen dentes ex illa leonis parte, in quam primum defixi fuissent, pendebant; et quamvis is, qui eos in initio defixisset, jam mortuus esset, ejus tamen ipsius etiam nunc ex leone appensum caput sublime ferebatur. Hic Alexander non mediocri dolore adficiebatur, a cane obstupefactus, quod is, qui tale virtutis experimentum dedisset, e vita, quam ex robore animi, contra quam timidi solent, cedere maluisset. Quare Indus videns Alexandrum ex hujus casu dolorem non mediocrem cepisse, quatuor canes huic simillimos illi donavit: ille vero laetus eos munere accepit, Indumque, qui dedisset, tanto pretio, quanto par esset, remuneratus est. Itaque horum quatuor dono nactum Alexandrum doloris, quem ex primo suscepisset, oblivio cepit.

CAPUT II.

Omnis canis venaticus ex eo, quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur; et tanquam praemio, si dominus ei permittat, sic ea capta utitur: si vero non concedat, bestiam vivam servat, quoad venator adventarit, de toraque captura pro sua arbitratu statuerit. Quod si mortuo vel apro vel lepori inciderit, non attingit quidem; nec enim alienis se laboribus adscribit, nec quae ad se non pertineant, sibi adsumere dignatur. Ex quo adparet magnanimitatis natura eum non expertem esse; quippe qui non carnes quaerat, sed victoriam amet. Nec jam alienum est explicare, quid usu venandi peritus canis agat, dum venatur: Longo vinculo alligatus antecedit, et silentio odoratur simul, et quamdiu nulla ei praeda occurrit, nec in ullam incidit, ante venatorem praecurrit, ut ex adspectu conjeceris, tristior, et pergens ulterius venatorem impigre et fortiter attrahit et allicit. Si vero forte vestigia deprehenderit, et bestiam alicubi olfecerit, istic sistit pedem; et domino ad se propius accedenti, quod venationis proventus prope sit, gaudio perfusus blanditur, ejusque pedes osculatur; ac simul ad institutam venationem incumbere perseverat, et pedetentim usque eo procedit, dum ad cubile pervenerit, nec ultra progreditur. Quo animadverso, venator propria venatorum significatione praedam adesse his, qui retia ferunt, denunciat; hi autem retia circumjiciunt. Tum canis, intelligens voce opus esse ad excitandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens comprehendatur; eaque capta, canis victoriae suae paeana concinit, et laetabundus exsultat, non aliter quam milites, qui hostes vicerint. Haec circa apros et cervos agunt canes.

CAPUT III.

Ad referendam gratiam delphini hominibus justiores sunt, cum tamen lege Persarum, quam laudibus rollit Xenophon, minime teneantur. Coeranus nomine, natione Parius, delphinos quosdam ad Byzantium captos a piscatoribus argento redemit, et liberos dimisit; pro quo hanc gratiam collegit, ut nave quinquaginta remorum (sicut in sermonem hominum venit) Milesiis vectoribus plena, in qua et ipse vehebatur, in freto Parii maris submersa, et vectoribus naufragio perditis, illum ipsum delphini ex hoc periculo servarint, beneficio, quo prius ipsos adfecerat, vicem ei reponentes: quod quidem ipsum, promontorium nomine Coeranium, quo ipsum exposuerunt, ubi et spelunca in saxo visitur, facile ostendit. Iraque postea Coeranum mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura adfecerunt; quod quidem ipsum ut delphini senserunt, frequentes tanquam ad justa funeri persolvenda ad litus convenerunt, et quoad pyra arderet, tamdiu sicut amicis fidi amici permanserunt; deinde, exstincto rogo, discesserunt. Non item certe homines, sed potius vivos colunt, et eos quidem divites et fortunatos; contra vero mortuos, vel aliquo infortunio pressos aversantur, ne gratiam pro beneficio, quo adfecti fuerunt, persolvant.

CAPUT IV.

Pisces quoque cicures et mansueti evadunt, et appellati intelligunt, et e manu largientium cibos capiunt: ut anguilla sacra in Arethusa. Muraenam etiam Crassi Romani celebrant; quae sic

inauribus et gemmis distincto monili, tanquam sane eximia formae pulchritudine puella, ornabatur: et appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat; cumque quippiam ei porrigebat edendum, prompto et parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam, ut audio, flevit atque honore sepulturae adfecit Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset; Stulte Crasse, Muraenam flevisti mortuam: ad haec respondens Crassus, Equidem, inquit, de bestiae morte flevi; tu vero nullum ne ex tribus quidem uxoribus, quas ad sepulturam dedisti, luctum percepisti. De crocodilis quidem hanc auditionem ex Aegyptiis accepi, sacros esse mansuetos, et a ministris se facile contrectari sustinere, et sibi frusta esculenta in dentes insita extrahentibus patulum os praebere. Porro antiquiores et praestantiores divinatione pollere Aegyptii ferunt, idque Ptolemaei (quotus autem is fuerit, ipsos interrogate) testimonio comprobant; qui cum ex crocodilis praestantissimum appellaret, eum non exauditum fuisse ajunt, et cum cibaria ei comedenda objecisset, rejecisse: inde sacerdotes collegisse, ex Ptolemaeo idcirco crocodilum, quod eum vicinum ad moriendum praenosceret, cibum capere noluisse.

CAPUT V.

Audio quosdam auspiciis divinare, et avibus adsidentes, earum volatus et sedes explorare; et in hac arte celebres praedicantur Tiresias, Polydamas, et Polyidus, ac Theoclymenus, multique alii. Viscerum vero situs et naturam praeclare intellexerunt Silanus, Megistias, et Euclides, et praeter eos quamplures. Audivi etiam dicentes, quod quidam per farinas, et cribra, ac caseos vaticinantur. Verum etiam intellexi in vico quodam Lyciae, nomine Syrrha, inter Myra et Phellon, quosdam vaticinari piscibus adsidentes, et scire, quid velit piscium evocatorum accessus et recessus; et quid ostendant, si non paruerint; et cum multi advenerint, quid significent. Atque ejus divinationis periti sciunt, quid, cum salit piscis, demonstret; quid cum mortuus fluitat, quid cibum sumens, quid etiam recusans, praesignificet.

CAPUT VI.

Nullo negotio a lupis asini comprehenduntur, et facile e vita tolluntur, a meropibus apes, ab hirundinibus cicadae, a cervis serpentes; pardalis odore cum alia pleraque animalia, tum vero maxime simias allectas capit.

CAPUT VII.

Megasthenem audio dicentem in mari Indico quendam pisciculum nasci, eumque, quoad vivit, in profundo quidem natantem non apparere, mortuum vero ad summam aquam fluitare; qui eum contigerit, animi defectu laborare, et deinde obire mortem. In libro De venenatis animalibus Apollodorus ait, eum qui chersydrum conculcaverit, etsi morsus non fuerit, omnino mori; quod solus ejus tactus quiddam omnino tabificum habere dicatur: tum ei, qui curare et quoquo modo remedium adferre morienti tentaverit, ex solo ejus, qui conculcavit, contactu pustulas in manibus exoriri. Aristoxenus quodam loco dicit, virum, qui serpentem quandam manibus interfecisset, nullo morsu ab ea affectum, ex solo tactu vitam amisisse: illiusque vestem, quam eo tempore, cum serpentem interimebat, gestaret, non ita multo post putruisse.

CAPUT VIII.

Nicander Amphisbaenae pellem inquit bacillo circumjectam omnes serpentes pellere, et reliquas etiam animantes quae non morsu, sed ictu venenato interimunt.

CAPUT IX.

Cum redundantia canis vexatur, herbam in maceriis nascentem novit; qua comesa, omne id, quo adfligitur, cum pituita et bile evomit, et alvo pariter plurimum ficcioris excrementi reddit, et ipse sibi sine ullius medici opera salutem adfert. Quin et atrae bilis copiam excernit, quae retenta rabiem facit, periculosum canibus morbum. Lumbricis vexati frumenti aristas devorant, ut Aristoteles ait. Si vulnus acceperint, cum vulnerum obligationibus tum pharmacorum temperationibus multam salutem dicentes, lingua huic medicinam faciunt, qua vulneratam partem lingunt, et pristinae integritati restituunt. Hoc quoque non ignorat canis, fraxini fructum, quo saginantur sues, dolorem coxendicis sibi inferre; et licet videat suillum pecus hoc fructu ceu dulci avidissime ingurgitari, eo tamen abstinet, ac sibimet imperat. Homines contra illecebris ciborum, quae vel nolentes invitant, immoderate abutuntur.

CAPUT X.

Insidiae elephantos non facile latent. Nam cum ad foveam, quam contra ipsos suffodere venatores solent, proximi accesserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu retrusa et abdita praesensione et scientia rerum futurarum, a progrediendo ulterius se sustinent; ac quam mox, itinere converso, in venatores invadunt, vique et impressione, sese in medios insidiatores incitant, simul et eos evertere conantur, fuga ut salutem contra insidias superiores facti adipiscantur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum vero vel hominum, vel elephantorum, caedes fit. Hujus pugnae ratio talis est: Homines quidem eminus hastas et jacula intorquentes, ac collimantes, ictu directo eos feriunt; contra elephanti, ex hominibus si quem cecidisse animadverterint, statim violenter illum et corripiunt, et ad terram a se abjectum proterunt et conculcant; simul et cornibus tamdiu profligant, quoad miserabili et referta acerrimis doloribus morte eum adfecerint. Cùm autem hujuscemodi animalia invadunt, tanquam vela ex animi incitatione aures pandunt more magnarum struthionum, quae, vel dum fugiunt, vel dùm invadunt, explicatis alis feruntur; itemque promuscidibus sub cornua contractis, quemadmodum rostra navium plenis velis propulsa, sic elephanti vehementi impressione irruentes, multos mortales funditus evertunt; et boantes vehementer et acute instar tubae clamores vastissimos edunt. Humi porro prostratorum, et genibus contritorum, et ossium obtritorum, tantus est strepitus, ut vel illinc longissime exaudiatur; nec non saepe elisis oculis, naribus distractis, fronte disrupta, facieique forma amissa, non vel a proximis cognatione sibi noscuntur. Jam ex iis nonnulli ad hunc modum inopinato servantur: Quamvis enim sane venatorem bellua cursus celeritate comprehenderit; prae tamen vehementi impetu, hunc transcurrens, genibus in terram praecipitibus actis, cornua aut in radicem, frutetumve, aut in quippiam aliud tale compingit, ex quo retinetur, ac vix dum se retraxit, cum vena-

tor elapsus jam salutem fuga est consecutus. In hac igitur pugna elephanti saepe vincunt, saepe item, variis terroribus injectis, vincuntur. Tubarum enim clangor ingentem strepitum efficit, ipsique homines clypeos hastis contundentes, tum vero partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquam funda eum contorquentes, ignitosque torres jaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos magna vi quassantes, eis haec omnia aegre intuentibus timorem adferunt, unde adeo impelluntur, exterrenturque, ut interdum in foveam, quam ante declinabant, detrudantur.

CAPVT XI.

Hegemon in Dardanicis carminibus cum alia de Aleva Thessalo conscribit, tum ejus amore captum fuisse draconem. Erat Alevae coma, ut fingit Hegemon, aurea, quam ego flavam dixerim. Et in Ossa, inquit ille, ad Thessalicum fontem, nomine Haemonium, boves pascebat, ut in Ida olim Anchises. Ad hunc adamatum draco ingentis magnitudinis sensim adrepere solebat, ejusque comam deosculari, et lingua faciem lambendo detergere, et varia de venatu suo munera adferre. Quod si Glaucae citharistriae amore incensus et Ptolemaei Philadelphi rivalis, aries, et in Isso urbe puerum delphinus amavit; quid verat draconem amore in forma praestantem pastorem flagrasse, et cum oculos acres atque acutos haberet, bonum eximiae pulchritudinis judicem fuisse? E natura igitur bestiarum est, non modo sui generis, sed etiam alieni animalia, modo formosa, amare.

CAPVT XII.

Parias, seu Paruas (sic enim vult Apollodorus) igneo colore est, acerrimo oculorum sensu, et largo ore; nihil mordendo nocet, sed mitis est; unde humanissimo deorum Aesculapio ipsum consecrarunt, et ejus ministrum esse praedicarunt, qui ante nos haec investigarunt.

CAPVT XIII.

In Aethiopia scorpios Sibritas, quos ita nimirum indigenae solent nominare, lacertis audio expleri, et aspidibus, et verticillis, blattisque omnique serpentium genere; et eorum excrementa calcantes exulcerari. In Corcyra vero procreantur hydrae serpentes, quae se retroversus ad insequentes retorquent, et spiritum malum anhelantes ab impetu suos insectatores reptimunt, ab seque avertunt. Typhlopa (Caeciliam), quam etiam typhlinen nominant, et cophiam, muraenae caput habere simile in sermonem hominum venit; tum perpatvulis oculis esse, unde et alterum ex his duobus nominibus traxit; cophiae veto nomen idcirco habet, quod hebetes eidem aures sint; adeo item dura est pelle, vix ut tandem secari queat. Porro jaculus, ajunt, idem est chersydro serpens, qui multo tempore in sicco degit, et omni animantium generi insidias molitur. Hujus solertia in faciendis insidiis ejusmodi est, ut secundum vias publicas abdite lateat, persaepe etiam tepens in arborem adscendat, ibique sese contorte concludens, et in orbem coarctans, caputque in spiram occultans, ut praetereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum, quod praeterit, sive fuerit bestia, sive homo, se jaculetur. Nam saltu valet, et, si opus sit,

viginti cubitorum spatium transsilire potest, protinusque ad ea, quae saltu appetit, inhaerescit.

CAPUT XIV.

Si bovi, qui in profundam paludem delapsus sit, inciderint lupi, extrinsecus eum terrefaciunt et perturbant, neque transnare et in terram adscendere permittunt; sed diu multumque se contorquentem, et huc illuc versantem, suffocari cogunt. Tum qui ex iis robore plurimum valet in aquam prosiliens adnatat, et bovem cauda mordicus arreptum extrahit. Lupum autem primum secundus similiter cauda apprehensum trahit, secundum tertius, hunc quartus, et ita deinceps ad postremum usque, qui extra aquam est. Et hoc modo extractum bovem epulantur. Quod si vitulus bovis alicubi aberrarit, insidiantes lupi eum invadunt, et naribus correptum trahunt; renititur autem ille, atque ita summis utrinque viribus certatur, dum hi attrahendo vincere, ille reluctando effugere conatur. Tandem vero lupi tantopere renitentem subito remittunt, unde fit, ut prae nimio in contrarium nisu vitulus evertatur; quem mox invadentes lupi, ventre laniato, vorant.

CAPUT XV.

Cum elephanti fossam transsilire non queunt, de his unus, qui magnitudine praestat, in hanc sese demittit, et transversus fossae stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicarium praestat, ceteri supra hunc gradientes transmittunt, et evadunt; simul et eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conservant. Superiore enim ex loco quispiam porrigit pedem, quem is, qui infra est, promuscide circumplicat; reliqui autem virgultorum fasces, et ligna celeriter dejiciunt, quae ille conscendens, et ad pedem demissum fortiter cauteque inhaerens facile subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomen Phalacra [Calvus] cujus nominis ratio est, quod, qui herbam in eo nascentem gustaverit, et pilos et cornua amittit. Itaque elephanti, nisi cogantur, non accedunt ad locum illum; imo vero prope cum accesserint, quidquid noxii fugientes, perinde atque homines prudentissimi, pedem referunt.

CAPUT XVI.

Spongiam dirigit pusilla bestia, non specie quidem cancro, sed magis araneo similis; neque enim inanima, nec sanguinis expers spongia est, sed partus maris animans saxis innascitur, quemadmodum et alia quaedam animalia. Habet et ipsa suum quendam motum; veruntamen animalculo ad se sensu adficiendam, atque illud admonendam, quod sit animata, eget. Nam, propter quandam raritatem ingenitam et mollitudinem obtusam, non ipsa sese commovet; sed cum quippiam in sua foramina inciderit, ab ea bestiola, quam dixi araneo similem, excitata, id comprehendit et exedit. Cum autem ad evellendam eam e saxis homo accedit, ab eodem animali convictore suo stimulata inhortescit, et contorquens se arctissime contrahit, quae causa hercule est, cur piscatori plurimum negotii facessatur.

CAPUT XVII.

De elephantis quidem seorsum dixi, quae vero nunc dicam, ejusmodi sunt. Per vitae suae tempus a libidine se continent; et

quomodo pudicitiam colant, explicare convenit. Non enim ut libidinosi, neque ut lascivi, cum femina coeunt; sed tanquam generis successione carentes liberis procreandis dant operam, ne stirps sua deficeret. Neque sane plusquam semel in vita coeunt, et eo duntaxat tempore, cum se iniri feminae patiuntur; ut autem eorum quisque uxorem impleverit, non eam amplius attingit. Aperte porro ac palam in aliorum conspectu non coeunt, sed secedentes, aut sese in arbores densas et frequentem sylvam occultant, aut in concavum locum et profundum, ad occultandos eos idoneum, se abdunt. Haec de elephantorum temperantia; de quorum etiam justitia, et fortitudine, alibi dictum est supra. Jam quemadmodum sceleratos detestentur, si cui est otium, attendat animum ad ea, quae consequuntur. Cum vir quidam, cicuris elephanti moderator, conjugem aetate provectam, sed sane divitem, haberet, amore alterius captus, eamque uxorem ducere studens, priorem strangulavit, ac prope ab elephanti praesepi homo praecipiti consilio defodit, et alteram in matrimonium duxit. Elephantus autem, suapte natura a malis abhorrens, novam uxorem eo perduxit, ubi humata altera jacebat, et cadavere cornibus refosso et denudato, quae dicere nequibat, ipso opere mulieri ostendere conabatur, eam edocens, quibus esset motibus praeditus is, cui ipsa nupserat.

CAPVT XVIII.

Engraules pisces, quos alii encrasicholos, alii alio nomine lycostomos appellant, parvuli pisciculi sunt, natura foecundi, et specie albissimi. Et quod a piscibus, qui gregatim natant, exedi et confici metuant, idcirco ad insidias, quibus sunt opportuni, vitandas, eatenus confertis turmis densi natant, et eorum quisque ad vicinum proximum adhaerescit; ut ne scaphae quidem incurrentes eos dissocient, nec si quis remo aut conto dispergere conetur, eorum societatem dirimere possit. Ita vero inter se restricte et pertinaciter quasi contexti contrahuntur, ut tanquam ex acervo frumentorum aut fabarum, si quis in eos immiserit manum, accipere queat: non tamen sine vi abstrahuntur, quin persaepe distrahuntur, ut et eorum alteram partem abruptam capias, et alteram relinquas; et in plerisque caudam retineas, in aliis non adsequaris; ex aliis caput reportes, et alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conserta et continens natatio βόλος appellatur, quorum unus quinquaginta piscatorias naves saepe implet, ut testatur rei piscatoriae peritus.

CAPVT XIX.

Porculatoris vocem suillum pecus sic agnoscit, ut etiamsi ab eo procul seductum fuerit, appellantem intelligat; cui quidem rei testimonio est id, quod proxime sequitur. Cum maris praedones ad Tyrrhenam terram piraticam navem appulissent, ex hara permultos sues furto abactos imposuerunt in navim, et funibus, quibus religata erat, solutis, ad navigandum incubuerunt. Subulci, praesentibus piratis, silentium tenebant, quoad ex portu latrones se eripuissent, et a terra tantum abessent spatii, quanto adhuc vox clamantis audiri poterat; tum consueta voce suarii clamantes, eos retro versus ad se revocabant. Porci primum ut sublatum clamorem exaudierunt, statim se in alterum navis latus

compellentes eam everterunt. Ita malefici piratae naufragio mox funditus perierunt, sues vero ad suos enatarunt.

CAPUT XX.

Ciconia rivali invidia laborare fertur. Nam cum in Cranone Thessaliae formosa mulier, cui nomen esset Alcinoe, a conjuge peregre profecto domi relicta, stupri consuetudinem cum servo quodam habuisset; hoc quidem ipsum ciconia domestica intelligens non tulit, sed herum ulta fuit, atque impetu in mulierem facto, eam oculis privavit. Porphyrionis quidem zelotypiae, atque canis, in superioribus mentio a me facta est, nunc vero ciconiae similes adfectus erga nuptias adulterio laborantes.

CAPUT XXI.

Pro differentia potus colorem mutant oves juxta naturam fluviorum; anni autem tempus, quo id ipsis usu venir, est, cum ineuntur. Itaque ex albis commutantur in nigras, contraque ex nigris in albas convertuntur. Haec autem cum ad Antandriae amnem accidunt, tum ad Thraciae fluvium, cujus nomen Thraces accolae tibi dicent; tum vero ad Trojam Scamander ex aqua sua potantes oves fulvas efficit; unde factum est, ut huic, qui initio Scamander nominaretur, deinde aliud nomen adventitius ovium color Xanthum imposuerit.

CAPUT XXII.

Gratiam accepti beneficii memoria ipsae etiam bestiae retinent. Tarentina mulier, nomine Heracleis, et caeteris in rebus laude digna fuit, et ab omni stupro integram castamque se marito conservavit; quippe quae ut viventem eum studiose et diligenter coluisset, sic posteaquam e vita excessisset, urbanas commotationes, et domum, in qua mortuum vidisset maritum, adeo odit, ut prae moerore in sepulchra habitatum se conferret; tristis itaque ad tumulum defuncti conjugis accessit, et istic commorata fuit, se fidam castamque sepulto conjugi exhibens. Haec vero femina, cum aestivo anni tempore, e ciconiarum pullis suum volatum experientibus, unus et maxime tenera aetate, et alarum debilitate, delapsus alterum crus fregisset, ejusmodi casum intuita, se, cognito morbo, misericordem pullo praebuit; nam eum attollens vulnus blande cauteque obligavit, et medicamentis sanavit, eique cibum et potum praebuit, atque jam ad volatum confirmatum e manibus dimisit. Hic, admirabili quadam et naturali intelligentia non ignorans se conservatae vitae praemium mulieri debere, avolavit; dein anno post cum ad vernum solem forte apricantem eam, quae sibi benigne fecerat, perspexisset, a qua sanatus fuerat, demisso atque humili volatu proxime ad ipsam profecta, in ejus sinum lapidem evomuit; deinde, ut rationi consentaneum est, in tecto subsedit. Cujus facti admiratione commota Heracleis dubitabat, quid istuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, nocte insequenti somno soluta cum fulgere, et radiatam domum tanquam immissis facibus ex eo splendere perspexit, tantus fulgor ex lapidis massa exibat et gignebatur, eratque valde pretiosus; ubi vero ciconiam comprehendisset, et vulneris cicatricem percepisset, hanc agnovit eam esse, quam miseratione commota sanavisset.

CAPUT XXIII.

Si quem astacum comprehendens, eum longissime exportaveris, relicto ibi signo, unde ipsum cepisti, eodem eum ipsum, unde comprehensus fuerit, arrepsisse reperies; si, inquam, modo ita ex mari exportaveris, et deinde sic prope deposueris, ut in mare adrepere queat.

CAPUT XXIV.

Merulis affinis genere est venatrix (ἀγρευὸς), natura volucris, colore atro, lingua canora. Venatrix autem merito appellatur, cantus enim ac modulationis illecebris alias teneras volucres advolantes ad se allicit. Cujus ingenitae sibi facultatis haec avis non ignara, eo naturae munere ad se voluptate et cibo explendam uti videtur; nam sui cantus auditione oblectatur, et aucupio et venatione proxime ad se accedentium avicularum exsaturatur. Quod si quando quisquam hanc captam concluserit in caveam, non amplius cantus studio tenetur, verum etiam pro servitute a venatore poenas silentio sumens, muta permanet atque elinguis.

CAPUT XXV.

Quo beneficio trochili crocodilos promereantur, dum hirudines eorum faucibus eximunt, ut Herodotus in suis de Aegypto sermonibus tradit, jam superius retuli; ubi quae omissa sunt, in praesentia addam, quo ea in aliorum notitiam quoque perveniant. Trochilus avis est palustris, et circa fluminum ripas vagatur, ubi escis quibusque obviis fruitur, et a crocodilo quoque, ut dixi, alitur; quamobrem et gratus illi est, ejusque dormientis curam suscipit, proque ipso vigilat. Jacenti enim illi ac stertenti insidiatur Ichneumon, et saepe jugulo apprehenso strangulat; quo conspecto, trochilus clamat, et crocodilum, cui nasum ferit, excitat, et adversus hostem instigat. Haec quidem trochili natura est, haud scio an laudanda, cum voracissimae noxiaeque belluae tam providam curam gerat.

CAPUT XXVI.

Pastinaca marina cum natandi est cupiditate adfecta, natare potest; cum rursus volandi studio tenetur, sursum versus sublimis volat. Aculeum autem, cujus etiam ante mentionem feci, mortiferum habet. Quod igitur non modo homines, sed etiam animalia alia pungere, et hoc pacto celeriter interficere queat, neutiquam mirum est; quod vero maxime admirandum videtur, hoc est: Si ad maximam arborem, et vegetam, et summe virentem, aculeum admoveas et defigas, non multo post amittit folia, quae postquam in terram defluxerunt, totus truncus exsiccatur, et similis est arboribus foliis ardoribus exsiccatis aestate, cum est maxima siccitas.

CAPUT XXVII.

Elephanti partus in caput procedit ad lucem, partus vero magnitudo est instar integrae aetatis et justae magnitudinis Porci. Matrem unam foetus plures sequi aiunt. Nec vero, si quis hos a partu recentes contigerit, matres indignantur, sed id permittunt. Plane enim noscunt, non animo quidem laedendi, vel malo adficiendi, sed ad ludicram delectationem et blandirias eos contrectari; esseque hominis naturam ea excellitate animi, suo-ut partui adhuc tantillo nocere nollet. Postea autem quam in foveam

inciderunt, capti in venatione, animadvertentes exitus locum nullum eis relictum esse, cum eos pristini animi, tum libertatis capit oblivio; tum vero facile cibos a largientibus sumunt; tum, si quis aquam praebeat, libenter bibunt; atque vinum in promuscides effusum sine recusatione admittunt.

CAPUT XXVIII.

Ellopem sacrum piscem a poeta vocari existimant. Eum raro reperiri fama fert; in mari autem Pamphylio capitur, sed neque tamen inde nisi admodum raro. Quod si capiatur, coronis ob secundam piscationem sese non modo piscatores ornant, sed et piscatoria navigia sertis redimunt, et plausu, et tibiarum sono, praedam testantes ad terram applicant. Alii propterea non hunc, sed anthiam sacrum existimant; quia locum, quem anthias incolit, et belluarum expers, et urinatoribus tutus est, et cum piscibus pacem servat, cujus fiducia pisces confirmati ibidem pariunt. Naturae causam penitus retrusam et abditam, non meum est explicare, non magis quam exponere causas, cur gallinaceum leo et basiliscus timeant, cur suillum pecus elephantus horreat; in quibus exquirendis etsi qui multo abundant otio, plurimum temporis consumant, non tamen optatum adsequuntur.

LIBER NONUS.

CAPUT I.

Leo cum aetate provectus et jam gravis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus, aut nemorosis tractibus, libenter requiescit; neque tum vel cum infirmissimis animalibus, aetatis suae infirmitati diffidens, versari fidenter audet, considerans senectam et corporis sui imbecillitatem. Ex hoc vero procreati et robustae et vigentis aetatis fiducia nitentes longe procedunt ad venandum, ac patrem jam senem secum adducunt, eum impellentes; deinde in media via, quam ingressi fuerint, illum relinquentes toto animo ipsi in praedae curam incumbunt, ac tantundem praedae consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad prandium sit, generoso quodam et contentissimo rugitu edito, parentem suum, secum ut convivium ineat, tanquam convictores ad prandium convivam, invitant. Senex tum sensim et pedetentim velut reptans, eo accedens, primo filios amplexatur, deinde lingua eis suaviter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur; post et prandio dat operam, et cum his epulatur. Tametsi Solon, qui lege sancivit filiis parentes alendos esse, haec eos facere non jussit; sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa immobilis lex, hoc officii munus docuit.

CAPUT II.

Non modo praesentem et viventem reginam avium aquilam caeterae volucres extimescunt, atque ejus conspectum exhorrent, sed et pennae ejusdem, si quis eas cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptae atque integrae manent, aliae vero illarum commercium non ferentes putrescunt.

CAPUT III.

Mures alioqui foecunda sunt animalia, multosque uno partu foetus edunt; tum vero si salem gustare iis contingat, multo

plures quam solent, enituntur. Crocodili cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum a spurio internoscunt, ut si quid catulus, simul atque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque a parentibus ducatur, et ab iisdem ametur; sin ignavus fuerit, et tardus ad comprehendendam alicunde aut muscam, aut lumbricum, aliamve bestiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam a se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat. Atque videntur ad solis radios aquilae suorum ingenuitatem experientes, sicut crocodili foetus suos non temerario adfectu, sed ratione amare.

CAPVT IV.

Aspidis dentes, quos merito letiferos dixeris, tenuissimis quibusdam veluti tunicis aut membranis indui et vestiri audio; et cum aspis aliquem mordicus invadit, membranulis humorem venenosum effundi, tum illas rursus ad pristinum locum redire et uniri. Item in scorpii aculeo meatum quendam sinuosum esse aiunt adeo tenuem, ut visu non percipiatur; in eo venenum gigni contnerique, quod cum ille ferit, mox per aculeum emanat; foramen autem, quo venenum exit, oculorum aciem quoque fugere: Addunt vim aculei ejus retundi hominis sputo, ita ut obtorpescat, et ad infligendum ictum reddatur impotens.

CAPVT V.

Canis etsi permultos ex sese parit catulos, horum tamen e numero primus prodiens in lucem patrem refert, omninoque similitudinem speciemque illius gerit; ceteri ut casus tulerit, nascuntur. Quod studio et providentia naturae fieri videtur, matri scilicet anteferentis patrem.

CAPVT VI.

Testa crustave opertorum hoc etiam proprium est, ut, decrescente luna, inaniora et exiliora fieri soleant: quod quidem ipsum declarant testacei generis purpurae, buccinae, sphondyli, et his affines; itemque crustacei generis paguri, locustae, astaci, cancri, et id genus. Itemque imbecilliora infirmioraque, decrescente luna, jumenta nasci dicuntur; eamque ob causam harum rerum prudentes in hac mensis parte genita, quod minus praestabilia sint, consulunt non alenda esse. Ceterum in novilunio animantes audio vel voce ipsis naturali aliquid sonare, vel cadere; leonem tantum Aristoteles excipit, cui neutrum horum contingat.

CAPVT VII.

Sensu audiendi acerrimo esse lupum, chromin, salpam, mugilem, Aristoteles ait. Lupum praeterea audio praeclare intelligere, se in capite possidere lapidem hiberno tempore perfrigidum, sibique infestissimum; itaque illo ipso anni tempore eum lapidem calefacere, haudquaquam inscium contra lapidis frigus remedium esse ipsum tepefacere. Similem etiam lapidem chromin, pagrum, umbram habere; eandemque vitandi frigoris, quam lupum, sequi rationem intellexi. Sunt et in piscium genere parasiti: ut pediculus appellatus, qui ex iis, quae delphinus ceperit (superfluis nimirum et intercidentibus) victitat, itaque ex ejus praeda, tanquam ex locupleti mensa, refertus pinguescit; eo nimirum delphinus tantopere delectatur, ut cum ipso libenter, quae com-

prehenderit, communicet. Theron quidem parasitus apud Menandrum sibi ipsi placet, quod homines naribus trahens, iis utebatur, tanquam praesepi. Huic similis fuit Struthias. Est et ille Philippi celebris parasitus, nomine Clisophus, qui in Philippi gratiam, in obsidione Methonae oculo privati altero, ipse etiam alterum de suis oculum deligare voluit. Atqui inter pediculum et delphinum benevolentiam amicitiae ego potius et familiaritati adscripserim; cum adulationem, ut et alia mala, homines tantum calleant, bruta ignorent.

CAPUT VIII.

Elephantorum vehementis amoris adfectum erga sobolem haec etiam declarant. Horum venatores scrobes fodiunt, in quas cum haec animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim occiduntur. Hujus vero fossae faciendae quae sit ratio, quae figura, quae altitudo, quique introitus, aliunde scieris; nunc pergo explicare, quam in genere elephantorum matres caros pullos suos habeant. Cum enim in foveam pullum suum incidisse mater perspexisset, ne minimam quidem moram interposuit, nec ejus cursum ulla ad pullum consequendum segnitia tardavit, quin vehementi dolore adfecta, quanto maxime posset incitato incursu, in delapsum pullum praeceps ageretur, amboque eodem casu morte occumberent; cum hic quidem materno pondere pressus contereretur; illa vero praecipitata caput diffringeret. Risu igitur digni sunt, qui, utrum naturalis sit amor parentum in filios dubitant.

CAPUT IX.

Vituli marini primum in arido foetus suos pariunt, deinde in lucem editos paulatim cum in humidiora loca subducunt, ut mare degustent, tum in aridum natalem locum reducunt; inde rursum in mare deducunt, et quam mox educunt: et cum id saepe fecerunt, aptos tandem ad natandum efficiunt. Facile autem ad vitam in mari degendam, adsuescunt, partim doctrina instituti, partim natura ad mores et sedes maternas amandas impulsi.

CAPUT X.

Aquila violentum et avarum animal raptu vivit, et carnes appetit; nam lepores, hinnulos, anseres ex cohorte, et alia pleraque rapit. Una tantum ex aquilarum genere, quae Jovis appellatur, carnes non attingit; sed ad victum ei herba satis est; et quamvis Pythagoram Samium non audivit, nullam tamen animantem edit.

CAPUT XI.

Phalangium vel solo contactu, et sine magno dolore, ut audio, interimit. Aspidis quoque morsum lenissimum esse Cleopatra experta est, cum, adventante Augusto, quaenam sine acerbo doloris sensu mors esset, in convivio de circumstantibus exquirens, eam quae gladio inferretur, doloribus refertam esse, ex iis qui aliquod vulnus accepissent, reperiebat; acerbam autem ex venenis et laboriosam; convulsionem enim facere, et stomacho et cordi dolorem inurere: eam vero, quae aspidis morsu adferretur, lenem, et, ut juxta Homerum dicam, *ἀβληχρόν*, *imbecillem*, esse. Sed vel solo tactu interdum interimit, et adflatu quoque, ut et centrites, et rubeta.

CAPVT XII.

Vulpem terrenam animal fraudulentum esse existimas, at marinae vulpis machinationes atque solertiam ad declinandas insidias etiam audi. Principio enim ad hamum omnino non accedit: aut si hunc devorarit, statim se, tanquam vestem, invertens, interiora sua educit, et ad hunc modum ferrum expellit.

CAPVT XIII.

Ut hominum illecebrae quaedam amoris esse dicuntur, sic ranae amatorium quiddam in voce usurpant; etenim quemadmodum homo amans lascivam cantiunculam cantitare solet, sic suae cujusdam emissione vocis, quam ololyginem vocant, coitus significationem mas feminae dat. Cum eam autem allexerit, ambo noctem, quod in aqua non queant coire, expectant; interdiu vero in terra venereo complexu implicari horrent, at noctu in magna securitate veneri dant operam. Cum vocalius quiddam, quam sint solitae, sonant, pluviae adventum denunciant.

CAPVT XIV.

Si quis torpedinem attigerit, manum tangentis adfectu, quem nomen ejus declarat, torpore affici, etiamnum puer a matre frequenter audivi. Praeterea a viris peritis accepi, illum, qui rete, in quo fuerit capta, attigerit, omnino passurum torporem. Item si quis eam vivam in vas imposuerit, et marinam aquam infuderit, siquidem gravida fuerit, pariet suo tempore; eam deinde aquam, si ex vase in hominis aut manum aut pedem infuderit, membra haec non dubitanter obtorpescunt.

CAPVT XV.

Non eandem vim ad plagas, et morsus, semper habent animalia; sed saepe, propter causas quasdam morsus acerbitas intenditur. Nam, gustata vipera, vespa longe morsu infestior est. Musca item, cum ejusmodi quippiam attigerit, acriores morsus infert, et dolorem majorem facit. Aspidis morsus, si ranam comederit, insanabilis omnino fit. Canis si incolumis momorderit, vulnus quidem infert et dolorem inurit; sin rabiosus plagam inflixerit, perniciem molitur: primo enim aquae metum injicit; et si quis etiam satis bene et mediocriter se habere videatur, rursus tamen repetente malo, dolet vehementer, et latrat, denique moritur. Cum vestem, quam rabidus canis lacerasset, sarcinatrix mordicus, ut eam extenderet, tenuisset, in rabiem acta periit. Jejuni hominis morsus acerbior est, atque ad sanandum difficilior. Scythae dicuntur Scythico, quo sagittas oblinunt, humanam saniem, innantem scilicet sanguini, et ab eo separatam, admiscere: cujus rei testis locuples est Theophrastus.

CAPVT XVI.

Ineunte vere, cum senectutem serpens exuerit, tum etiam oculorum caliginem, et visus hebetudinem, tanquam oculorum senectutem abjicit; foeniculo enim oculos acuens et fricans, eo morbo liberatur: hieme vero caecutit, latitans in occulto et tenebris. Praestrictum igitur frigore serpentium visum calefaciens foeniculum purgat, atque acutiorem efficit.

CAPVT XVII.

Alcyones se gravidas sentientes nidum ad excipiendos pullos machinantur, ad quem non lutum ei opus est, non tectum,

et domus, ut hirundini; quae cum hospes non vocata adventat, tum matutino tempore cantu molesta importuno suavissimum somnum interrumpit. At neque corpore tantum alcyones in aperto ac libero mari ad nidi structuram legendis contexendisque acus spinis incumbunt, sed ineffabili etiam vi ingenii solertiaeque propositum perficiunt. Spinas enim partim rectas, partim obliquas, ut mulieres ad textrinam eruditae subtegmini stamen, intertexunt; et rotundum paulatim, non omnino tamen, sed oblongum et sinuosum, instar nassae cujusdam, efficiunt. Perfectum in mare deferunt, ubi fluitans ab incursantibus undis earum opus probatur; tum partes, quas aqua incidens ostendit non firmas esse, resarciant. Cetera, quae recte connexa junctaque sunt, neque si percutias saxo rumpi, neque ferro discindi possunt, non magis quam lineus ille thorax, quem Minervae Lindiae consecrasse Amasis dicitur. Os vero nidi non plane conspicuum, et aliis omnibus inaccessum, solam illam suscipere potest; neque per id ipsum quicquam ex mari intro influit, adeo subtiliter constructum est. Ibidem undis circumlata alcyon, ut ferunt, pullos nutrit.

CAPUT XVIII.

Proxime Nilum herba nascitur, quae non sine causa Λυκοκτόνος appellatur, quod eam lupus calcans convulsionibus moritur. Propterea Aegyptiorum illi, qui hoc animal venerantur, in terras suas ejusmodi herbam importari prohibent.

CAPUT XIX.

Si quae gallinacei generis ales in vinum illapsa et suffocata fuerit, nullum ex ea vitium vino contrahitur, neque aliquid mali in domo exoritur; in aquam vero delapsa, tum ipsam reddit foetidam tum aerem putido replet odore. At stellio sive in aqua, sive in vino suffocetur, nihil officit. Oleum vero, si in id illabatur, et in eo exstinguatur, gravi odore inficit; et qui de illo gustarit, pediculis scarebit.

CAPUT XX.

Cervini cornu suffimento serpentes fugari manifestum est. Est et fluvius, nomine Pontus, in Sintica et Paeonica regione, ut Aristoteles ait, in quo lapis invenitur, cujus suffitu serpentes pelluntur, atque hujusmodi vim lapidis prodit: si quis aqua perfuderit, incendio conflagrat; sin ardentem flabello incendere velis, restinguitur; atque ejus suffimentum odorem bitumine tetriorem emittit. His autem de ipso proditis etiam Nicander consentit.

CAPUT XXI.

Pharus insula olim (ut testantur Aegyptii) multis diversisque serpentibus plena erat. Et cum Thonis Aegyptiorum rex custodiendam accepisset Helenam Jovis filiam a Menelao per superiora Africae circa Aegyptum et Aethiopiam oberrante, inque ejus amorem incidisset, et vim illi inferre conaretur; fama est illam metu perculsam uxori Thonidis Polydamnae rem omnem aperuisse: Polydamnam vero et metuentem ne propter formam sibi aliquando praeferretur Helena, et simul miserantem, in Pharum eam exposuisse, et donavisse herbam serpentibus illic abundantibus adversariam; cujus sensus, ut ferunt, quam primum

perceptus est a serpentibus, illi passim in terram se abdiderunt: Helena vero herbam plantavit, quae cum comprehendisset, suo tempore semen serpentibus inimicum protulit, et helenium, ut harum rerum periti asserunt, appellata est, et in Pharo provenit.

CAPVT XXII.

Stellae marinae molli crusta intectae, et ostreis tam crudeliter inimicae sunt, ut haec ipsa exedant et conficiant. Ratio insidiarum, quas eis moliuntur, ejusmodi est: Cum testacea suas patefaciunt conchas, cum vel refrigeratione egent, vel ut aliquid pertinens ad victum incidat; eae uno de suis sive cruribus, sive radiis, intra testas ostrei hiantes insito, eas claudi prohibentes carne explentur. Et de stellarum quidem marinarum proprietate hoc dictum nobis sit.

CAPVT XXIII.

Hydram Lernaeam, Herculis certamen, decantent poetae, et veterum fabularum auctores, quorum e numero est Hecataeus historicus. Chimaerae naturam tricipitis canat Homerus; quod monstrum Lyciorum rex Amisodarus, varium et invictum, ad perniciem multorum aluisse dicitur. Has profecto fabulis adnumerandas duxerim. Amphisbaena autem serpens duo habet capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori; cum enim aliquo necesse habet progredi, caudae loco alterum ponit, altero pro capite utitur; tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contra quam prius utitur.

CAPVT XXIV.

E genere ranarum quaedam piscatrix appellatur, nomen ex rebus quas molitur trahens. Haec ante oculos quasdam pisciculorum capiendorum illecebras habet, longulos nimirum pilos, sive appendices quasdam, quorum extrema asperis [vel crassis] globulis praepilantur. Hos sibi conscia a natura comparatos esse, dandae ansae ad illiciendos in escam pisces, sese in turbidissima et referta limo loca abdit, atque illic ibidem silentio delitescens porrigit pilos et praetendit. Parvuli igitur pisciculi ad eos adnatant, et extremum, quod praepilatum est, escam esse putant; ea vero in abstrusis insidiis manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit (subducuntur enim occultis et abditis quibusdam viis) pisciculi autem, qui helluatione et liguritione allecti proxime accesserint, comprehenduntur, et ei esca fiunt.

CAPVT XXV.

Locusta ideo inimicitias cum polypo graveis habet; quod hic, cum illius brachia circumplexus fuerit, aculeis, quos in dorso insitos habet, contemptis, illam ipsam circumplicans suffocat; cujus sane rei haud inscia locusta a polypo refugit. Locusta autem natare solet, et cum nullius rei metu adficitur, tum anteversus progreditur, obliquatis in latera cornibus, ut ne aqua contra narationem veniens reprimat cornua, et inde ultra progredi prohibeatur; sin fugit et retrocedit, tum penitus demittit sua cornua, idque ideo ut, tanquam remis navigans et propellens sese navigii instar, multum provehatur. Quod si locustae inter se pugnant, erectis cornibus, veluti arietes, insurgentes frontes conserunt. De pugna vero inter locustam et muraenam in superioribus egi.

CAPVT XXVI.

Serpentes valide abigit nepeta irriguis gaudens locis et agnos. In Atheniensium thesmophoriis Atticae mulieres agni foliis cubilia substernunt; quae et serpentibus sit infesta, et simul existimetur ab appetitione veneris prohibere, unde nomen traxisse videtur. Herbam etiam libanotida nuncupatam serpentes extimescunt.

CAPVT XXVII.

Thelyphonum herbam Theophrastus narrat, si eam scorpii dorso imponas, hunc statim perire. Idemque adfert eundem ad integritatem valetudinis restitui, si eum candido elleboro conspergas: atque equidem thelyphonum probo, non item elleborum; quod sane homines diligam, at scorpios oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachinia arborem nomine smilum nasci, ad quam appropinquantia, et eam modo contingentia reptilia pereant.

CAPVT XXVIII.

Suis carnem suavitate inter ceteras praestare vetus persuasio est. Hoc quidem experientia non obscure constat, si quando sus salamandram comederit, ipsum extra periculum esse; eos autem, qui suis illius carnibus vescantur, perire.

CAPVT XXIX.

Euphrates, qui inter Parthos et Syros intermedius fluit, qua in re longe ceteris fluminibus praestet alias dicam; jam nunc de eo ipso, quod Parthi et Syri non ignorant, quodque ab hoc instituto sermone non abhorret, agam. Ad primos ortus hujus fluminis quaedam serpentes nascuntur, hominibus externis, non item indigenis, inimicissimae; atque usque eo infestae, ut eos advenientes morte mulctent.

CAPVT XXX.

Cum leo ingreditur, nec recta iter facit, nec simplex ponit vestigium, sed varium imprimit et multiplex; modo enim progreditur, modo regreditur; tum rursus procedit, idemque vicissim retro commeat; ac rursus pergit, et sic viam obliterat, ut ne venatores ejus vestigia sequi, et lustrum, ubi cum suis catulis habitat, facile reperire possint: id quod divino munere proprium naturae leonum donatum est.

CAPVT XXXI.

Bonus et peritus pastor, ut oves et capras amat, sic odit singultum. Is quidem et homini frequens est, et pecori ex repletione accidit. Itaque contrariam huic adfectui herbam circa stabula pastores serunt, hoc malum amolientem. Ejus vim experti hominibus quoque eandem adversus singultum salutarem esse ferunt. (Alysson.)

CAPVT XXXII.

Hyoscyamum et opon (succum papaveris) collecturi circumfodiunt, ita ut commoveant luxentque radices, non suis tamen ipsi manibus evellunt; sed volucrem aliquam captam vel emptam altero crure alligant herbae, quam illa deinde irrequieto motu suo evellit. Utraque autem utilis est ad remedia hominibus. Nisi autem aliquis ita extraxerit, frustra habet, quod se bene et adversus ileum thesauri instar accepisse putat.

CAPVT XXXIII.

Abrotoni remedia cum alia, tum ad expurgandum pulmonem, et facilem reddendam spirationem, non est hujus loci explicare. Idem adversatur lumbrico, noxio animali, eumque interimit: qui amplius auctus etiam fera nominatur, et innascitur interaneis, et inter hominis morbos numeratur, eosque gravissimos et ope mortali incurabiles; ad quod persuadendum vel Hippys, Rheginus scriptor, idoneus fuerit. Mulier quaedam, inquit ille, ex lumbrico laborans, cùm de ejus curatione peritissimi etiam medici desperassent, Epidaurum profecta, Diis, ab hoc malo ut liberaretur, supplicabat. Et cum deus [Aesculapius] abesset, sacerdotes eam eo in loco, ubi Deus mederi supplicibus solebat, quiescere primum jusserunt; et dum mulier quiesceret, illi quidem subministrantes deo ea, quae sanationem adlatura videbantur, fecerunt; tunc, capite ejus resecto, unus eorum, manu immissa in ventrem, lumbricum, feram sane ingentem, exemit; caput vero in suum locum et pristinam harmoniam reponere conantes, id praestare non possunt. Interim Deus revertitur, illisque increpatis, quod rem supra artem et vim humanam aggressi fuissent, ipse vi divina et ineffabili et caput suo corpori, et mulierem restituit. Tantum, o rex et amantissime inter omnes Deos humani generis Aesculapi, tua sapientia pollet, cui ego, si abrotonum comparare ausim, insaniam: volui autem hoc beneficentiae tuae et mirificae medendi artis testimonium praedicare, facultatis abrotoni herbae occasione invitatus, quam similiter tuum esse munus non est dubitandum.

CAPVT XXXIV.

Nautilus e genere polyporum concha una praeditus est. Is cum ex ima maris sede ad summam aquam effertur, invertit concham deorsum versus, ut ne hausta aqua rursus demergatur; ubi vero ad summum aequoris pervenit, et mare ab adversa tempestate conquiescit, supinam concham vertit. Hac enim tanquam scapha navigatione fertur; et duo brachia in utrumque latus demissa sensim atque moderate movens remigat, domesticamque et nativam navem propellit: quod si ventus flat, brachia, quae tanquam remos prius longe lateque porrigebat, gubernacula constituit: at quae cetérorum brachiorum media est membranula pertenuis, ea passa et intenta pro velo utitur, et hoc pacto sine metu navigat. Sin quippiam a valentioribus belluis metuit, se demergens concham aqua complet, et simul ex pondere in profundum delabens sese occultat, atque ita hostem effugit; post ubi a belluis incolumis evasit, de imo maris gurgite se extollens rursus per summum mare navigat: unde nomen habet.

CAPVT XXXV.

Ad passus trecentos hominibus aiunt exploratam esse maris altitudinem, nec ultra. An vero in profunditate reliqua et inferiore pisces adhuc, aut belluae tantum, degant; vel neutrum ex his animalibus, sed daemones tantum marini, et fluidae rerum naturae dominus, incolant; neque alius dixit, neque ego id scire satago.

CAPVT XXXVI.

Piscis aspectu flavus, e genere mugilum, saxa incolere, et simul in iis victitare solet. Ejus sane duo in vulgus nomina minime

ignota sunt; alii eum adonin nominant, alii exocoetum, [quod extra mare in arido cubet.] Cum enim est tranquilla et temperata tempestas, is rum in siccum undarum impetu pervectus ad saxa sese exponit, ibidemque libenter et quiete altum somnum capit. Cum aliis autem omnibus animalibus pacem se habere novit, aves vero marinas perhorret; quare si earum quaepiam comparuerit, sese versat, et tamdiu naturali et saltatorio quodam tripudio saltat, dum de saxo in undam desiliens salutem adeptus fuerit. Cum autem mare et terram amicam habeat, ipsum idcirco adonin, quemadmodum mea fert opinio, ii appellarunt, qui hujuscemodi nomen ei imposuerunt, quod Adonidis, qui Cinyrae regis filius fuit, vitam inspexerunt, quem duabus in amore deabus fuisse, alteri marinae, alteri terrestri, fabulantur.

CAPUT XXXVII.

Unius plantae ramus saepe innascitur et succrescit alienae arbori. Causam, cur id fiat, Theophrastus abstrusas rerum naturas perscrutatus affert: aves enim arborum fructum comedentes, posteaque in arboribus considentes, excrementa egerere, semenque in cavernas et fissuras ligni delapsum pluvia irrigatum enasci et pullulare: itaque in oliva ficum, in aliisque alias ingenerari deprehendes.

CAPUT XXXVIII.

In latebris abditae latent maris incolae oves et hepati, et a piscatoribus prepontes nominari solent. Ii quidem quanquam natura maximi videantur, tamen ad natandum segnes sunt; non enim a suis latibulis longe aberrant; sed circum ea semper volutantur; infirmioribus vero piscibus adnantibus insidias faciunt. Asellus quoque inter eos numerari potest, qui omnium maxime exortum caniculae extimescit.

CAPUT XXXIX.

Cantharides, ut prodit Aristoteles, inter tritici segetes, inque populis arboribus, et ficis procreantur. In cicere nascuntur erucae, in ervo phalangia quaedam: in porro prasocuris dicta. Est et suus brassicae vermis, qui ex sede, in qua commoratur, crambis nominatur. Item malo est, qui saepe hujus arboris fructum perdit: in iis tamen, quae ad generationem adhuc validae sunt, necdum effoetae, iidem vermes ad fructificandum contulerint: id quo modo fiat, alius explicet.

CAPUT XL.

In qua parte insitam vim habeat, praeclare novit quodque animal; cujus, et cum insidias facit, et cum se defendit, fiducia nititur: Sic gladius piscis pinna (mandibula), tanquam gladio, unde nomen traxit, utitur. Pastinaca aculeo se tuetur. Muraena dentibus eo commodius se defendit, quod eorum praedita sit duplici ordine.

CAPUT XLI.

Incolae domorum mures cum ad cetera omnia timidi et imbecilli habentur, strepitum extimescunt, et mustelae stridentis vocem perhorrent. Timidi etiam agrestes. Sed domesticis audaciores sunt marini; qui etsi non magno sunt corpore, inexpugnabili tamen sunt audacia praediti; quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturae, praedurae nimirum pelli, et dentium robori.

Pugnant autem cum grandioribus piscibus, et rei piscatoriae peritissimis hominibus.

CAPUT XLII.

Temporum commutationem thynni sentiunt, solstitia praeclare noscunt, nihilque iis ad hanc rem coelestium rerum peritis opus est. Ubi enim eos hiemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur, et quiete ad vernum aequinoctium permanent: ut Aristoteles tradidit. Eosdem altero tantum oculo videre consentit Aeschylus, cum inquit,

Sinistrum oculum thynni more applicans.

Pontum ingredientes ad dexrrum latus, unde acrius vident, terram habent; egredienres vero ad contrarium litus se accommodant, et terram secundum eum oculum, quo clarius vident, habentes natant, atque ita suae incolumitati prospiciunt.

CAPUT XLIII.

Paguris crusta rumpitur, et senectutem quemadmodum serpens, sic integumenro se ipsi exuunt. Id, cum primum a carne abscedere sentiunt, tum huc et illuc tanquam oestro incitati feruntur, pleniorem victum inquirentes, ut tumoris accessione et corporis mole inflati, involucrum suum rumpere possint; ex quo ubi elapsae sunt, atque se explicaverunt, in sabulo jacent, mortuorum similitudinem speciemque gerentes. De nascenre autem pelle, etiamnum molli et renera, maximo afficiuntur timore. Deinde postquam ex dissolutione se paulatim collegerunt, et quodammodo revixerunt, primum sane gustant sabulum. Tamdiu autem timidi sunt, et viribus suis diffidentes, quoad tegumento circumvestiantur; id simul ut coeptum fuerit conglutinari et solidescere, continuo tegmini tanquam armaturae confidentes, adsunt animis, et omittunt timorem.

CAPUT XLIV.

Troglodytae natio hominum in subterraneis degit cavernis, atque inde hoc nomen sibi vendicavit. Timentur autem a serpentibus, quoniam eos in cibo consumere solent. Cum inter se coeunt serpentes, odorem exhalant gravissimum.

CAPUT XLV.

Polypos et osmylos in siccum egressos aestivo tempore ex agro mari vicino, et arboribus frugiferis fructus subripientes (scandunt enim per truncos, et ramis se implicant) saepe agricolae et deprehendunt, et pro direptis fructibus poenas ex comprehensis sumunt; pro commisso enim ab eis furto fructuum dominis ipsos ad epulas adferunt.

CAPUT XLVI.

Fusanei (gregales) pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem; nam ineunte hieme ad vitandam frigorum vim ex natatione conquiescunt, et consistentes ipsa commoratione et quiete aequabiliter et fraterne sese tepefaciunt; postea verno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obviis, sed iis etiam, quos inquisierint et investigarint, cibis pascuntur.

CAPUT XLVII.

Echinos marinos viventes obductos testa atque aculeis communitos si quis contriverit, et alia separatim ab aliis frusta in

mare abjecerit, haec tamen coitionem iterum inter se faciunt ac conneƈtuntur, et affinem partem recognoscunt, et applicata cohaerescunt, et admiranda quadam atque peculiari naturae vi rursus integrantur.

CAPUT XLVIII.

Ex animalibus sibi quo plus prolis nascatur, harum rerum curatores et pastores ovium, caprarum, et equarum genitalia tempore coitus, repletis multo sale et nitro manibus, perfricant; unde iis vehementior coitus appetitio exoritur. Alii ea pipere et melle, alii nitro perungunt et urticae fruƈtu; sunt etiam qui smyrnio et nitro eadem illinant. Ex ea fane fricatione foeminae et libidinosiores evadunt, et mares sustinent.

CAPUT XLIX.

Ad litora et minime profunda loca et brevia ex cetaceo genere nullum appropinquat, sed in alto et profundo versatur. Eximia autem magnitudine existimantur leo, libella, pardalis, physalus, pristes, maltha bellua inexpugnabilis: aries vel ipso adspeƈtu infestissimus et periculosissimus; procul enim licet compareat, maris procellas et tempestates ciet et agitat: hyaena etiam tum adspeƈtu, tum re ipsa, infelix est navigantibus. Porro de canum differentia et robore superius dixi.

CAPUT L.

Castorides marinae ad litora et saxa eminentia ululatum diritatis plenum edunt, et gravissime rugiunt; earum sonitum quicunque audierit, non effugiet, quin paulo post excedat e vita. Balaena etiam e mari egressa ad solem se calefacit. Phocae circa vesperam magis exeunt, aliquando tamen etiam meridie, et extra mare somnum capiunt. Hoc et Homerus noverat, qui in Odyssea Menelaum inducit hoc earum cubile Telemacho et Pisistrato narrantem, cum de iis, quae in Pharo acciderant, et marino daemone Proteo ejusque vaticinio verba faceret.

CAPUT LI.

De mullo nonnihil supra dixi, hic aliud addam. Eleusine sacris initiati huic pisci honores habent, cujus rei duplex ratio adfertur; vel quod is ter anno parit, vel quia mortiferum homini leporem comedit. Sed de eodem pisce forte etiam denuo dicemus.

CAPUT LII.

Loligines, accipitres marini, hirundo pelagia, cum quippiam metuunt, ex mari exilire dicuntur; ac loligines quidem pinnis suis longissimo et sub limi traƈtu gregatim more avium efferri; hirundines vero humilius volant; accipitres denique paulo supra summam aquam maris tolli solent, ut ad judicandum sit difficile, natentne, an volitent.

CAPUT LIII.

Vagantur pisces atque errant, alii quidem frequentes, similiter atque greges pecorum, vel ordines militum turmatim euntium, vel acies longior quam altior, a fronte nimirum ad tergum porreƈta; alii, ordinibus a fronte ad tergum sigillatim explicatis, cum ornatu proficiscuntur; alii manipulorum similitudinem speciemque gerunt; nonnulli velut decuriati; alii, instruƈtis ab uno cornu ad alterum ordinibus, natant; sunt, qui in cavernis se tenent, ibidemque aevum agitant.

CAPVT LIV.

Rei pastoritiae peritos audio, cum ad pinguitudinem volunt animalia perducere, cornua eis adimere: ad coitum vero procliviores hircos cum efficere student, horum nares et mentum odorato unguento perungere; contraque eosdem, mediis caudis lino alligatis, a vehementi coitus appetitione reprimere. Aristoteles autem dicit, abortum equam facere, si paulo vehementius fumantis funiculi odorem extinctae lucernae senserit. Ut ne canes domestici aufugiant, audio hac machinatione ac solerria retineri: eorum caudam primum arundine, quae butyro sit oblita, dimetiunrur, deinde hanc eis ad lambendum concedunt; eo fit, ut postea tanquam ligati permaneant.

CAPVT LV.

Peculiaris haec etiam in cane natura est, quod non allatrat illum, qui caudam mustelae secum habens ad eum accedit: oportet autem mustelam, cujus caprae absciderit caudam, dimitti vivam. Asinum autem negant rudere, lapide ab ejus cauda suspenso.

CAPVT LVI.

Aestivo tempore, cum calor a sole inenditur, et aestus ingravescit, tum elephanti ad calorem frangendum inter se crasso perfunduntur coeno, quo vim caloris depellant; et haec refrigerario ipsis gratior est vel umbrosis speluncis, vel arboribus, quae ramorum frequentia eos opacare possent. Iidem sagacissime odorantur, et acerrimis sensibus existunt. Nam cum ex his partim antegredientes, partim subsequentes, ordinatim eunt, horum primus narium sagacitate herbam ante pedes suos positam sentiens humanis vestigiis esse transitam, eam evellit, et ei, qui a tergo proximus est, odorandam tradit; is rursus alteri, qui eum sequitur; ac deinceps per omnium quasi manus sagaciter contrectatur, quoad ad illum ipsum, qui extremum agmen ducit, perventum fuerit; is simulac olfecerit, barritum vastum edens quasi signum ad fugam dat. Hi tunc in convalles profundas, aut in loca concava et palustria, vel, si minus id concedatur, in nemorosa campestria, ab eo loco iter avertunt; prorsusque se totos avertunt ab his locis, quacunque frequentes homines iter facere solent, quod ab hominibus, ut animalibus sibi infestissimis, timeant. Cum autem eos cetera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus pascuntur; alii interim herbas aut frondes quaerunt; ex his primus, qui aliquid repererit, regreditur, ut et suos gregales advocet, et in praedae communionem deducat.

CAPVT LVII.

Hieme acerrima, cum mare maxima undarum ventorumque tempestate furit, tum a grato et familiari ipsis aequore pisces abhorrentes fundum petunt. Itaque ex ipsis sunt, qui arenas pinnis exaggerent, et his tecti seipsi tepefaciant; alii intra saxorum angustias recepti, ibi in protectione a frigore libenter quiescant; alii in pelagi cavernas abditi, atque abstrusi, summam maris inhorrentem vitant, neque enim in mari imo tam aiunt furentes et inflatas, quam in summo tempestates cieri et agitari. Ineunte vere, cum coelum serenum est, et dies laeti illucent, et herbae prata convestiunt, plantae virere incipiunt; tum pisces, maris tranquillitatem et temperiem sentientes, ad extimum ac summum

mare efferuntur, vagosque et saltatorios agunt motus, et tanquam peregre redeuntes, prope a continenti natant.

CAPVT LVIII.

Haec tria ex minimis evadunt maxima animalia; ex aquatilibus crocodilus, ex volucribus magna struthio, ex quadrupedibus elephantus. Juba rex elephantum Libycum *scribit patri suo fuisse*, qui multa secula vixisset, nempe qui et per manus traditus fuisset usque ab hujus alta stirpe. Et Ptolemaeo *Philadelpho Aethiopem* elephantum fuisse, qui ad multas aetates *vixisset*, ex hominum consuetudine simul et institutione mansuetissimum. Idem celebrat Indicum elephantum Seleuci, cognomine Nicanoris, qui usque ad Antiochorum imperium vixerit.

CAPVT LIX.

Pisces, qui in mari degere solent prope fluvium aliquem, aut lacum, cum vicini ad pariendum fuerint, e mari in illos subeunt, aquam scilicet a ventis et fluctibus quietam cupide amplexantes. Tranquillitas enim probe affecta est ad excipiendos piscium partus, eosque damni expertes conservandos: cum alias, tum quod nihil aut parum periculi in his aquis metuendum sit a belluis. Hanc enim libertatem et immunitatem flumina et lacus habere solent: atque ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abundat, quod non solitus sit belluas procreare: sicubi autem vitulos marinos (phocaenas) profert, et delphinos, minime grandes evadunt; a ceteris quidem omnibus belluis maleficis pisces ibidem tuti sunt.

CAPVT LX.

Marinae acus, quae pertenues sunt, et minime tortuosum et sinuosum uterum foetuumque capacem habent, idcirco catulorum suorum non sustinentes incrementum disrumpuntur; non igitur pariunt catulos, sed expellunt atque ejiciunt.

CAPVT LXI.

Morsuum vestigia tam perparum apparentia aspis imprimit, ut indicia vix acri oculorum acie deprehendantur. Cur vero sint tam obscura ignotaque, caussam hanc esse audio: Ipsius venenum ad transmittendum est peracutum, mirabilique celeritate ad intima transitionem facit. Cum enim haec ipsa morsum effecit, venenum non eminet circa superficiem; sed sub cutem subiens intra meatus bene penitus subit, atque sic ad intima delabitur, ut nihil extet atque emineat. Quare ab Octavianis Cleopatrae mors non facile oculis comprehensa est: nisi tandem sero admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum animadversis, mortis obscura significatio deprehensa est; et insuper vestigia aspidis ipsum corporis tractus iis, qui hujusmodi animalium motionis discrimina tenent, manifesta apparuerunt.

CAPVT LXII.

Cum Pompejus Rufus Romae aedilitium munus obiret quinquatriis [vel Panathenaicis] ut solet in Romano foro fieri, circulator, aliis permultis, qui eandem quam is ipse artem factitarent, adstantibus, ad suam ipsius ostentandam sapientiam, simulque ex artificio suo specimen dandum, aspidem ad brachium admovit, et ex impresso morsu malum exsuxit. Cum postea non aquam, quam sibi praeparaverat, exsorbuisset, quod ea esset subducta (ex insidiis nimirum vas fuerat eversum) veneno non exhausto

neque absterso, secundo post die sine doloris sensu, sensim et pedetentim pernicie veneni illapsa, postquam ejus os et gingivae extabuissent, vita privatus est.

CAPVT LXIII.

Vigente verno tempore, et efflorescente terra, libidinis ardore bestiae terrenae, aquatiles, et volatiles flagrant. Ex piscibus alii frequentia ova, atque alia ex aliis nexa, arenis atterunt; alii interea cum natant, infinitatem quandam ovorum expellunt atque ejiciunt, quorum non pauca a tergo nantes exsorbent. Mares quidem antecedunt, et semen spargunt; feminae vero sequentes insaturabiliter hiantes atque imminentes explentur, neque aliter inter se coeunt. Jam quod piscium quidam sic cum feminis versantur, tanquam cum uxoribus, easque custodiunt, quod etiam ex piscium genere aliqui rivalitate laborant atque obtrectatione, antea dixi.

CAPVT LXIV.

Aristoteles, et ante hunc Democritus, et tertius Theophrastus dicit, non aqua salsa, sed dulci (quae intra salsam continetur) pisces, qui mare incolunt, ali. Idemque, quod propemodum incredibile videtur, ex ipsis operibus confirmare volens Aristoteles, potabilem in omni mari aquam esse, id experimento docet: nam si quis concavum [inquit] e cera vas tenui opere finxerit, atque in mare demiserit inane, alicunde appensum, ut iterum educere queat, die ac nocte una dulciculo et potabili humore completur. Empedocles Agrigentinus aliquam etiam ait dulcem, non omnibus notam, in mari aquam esse, qua pisces nutriantur, caussamque affert, cur in salso dulcis sit, quam ex ejus scriptis cognosces.

CAPVT LXV.

Mustelum piscem aiunt nunquam Cereris et Proserpinae sacris initiatos edere: non enim, quoniam ore parit, mundum cibum esse. Quidam non ipsum ore parere ferunt, sed insidiarum timore perculsum, ut occultet catulos suos, devorare; deinde cum nihil amplius ab insidiis timet, vivos evomere. Itemque mullum nunquam attingunt nec iidem sacerdotes, nec femina Argolicae Junonis sacerdos; cujus rei causas quodam loco ante me dixisse memini.

CAPVT LXVI.

Quomodo vipera mas et muraena coeant, haec mari egrediens, illa ex aliquo prorepens latibulo, supra me exposuisse, memini; nunc quod superest dicendum. Cum proximum est, ut vipera complexu venereo jungatur cum muraena, venenum vomitione ejicit atque expellit, ut blandus decorusque sponsus videatur; postea edito sibilo, tanquam hymenaeo quodam ante nuptias misso, sponsam appellat: atque ubi mutuam veneris libidinem inter se expleverunt, haec quidem ad mare regreditur; ille vero, exsorpto veneno et recollecto, ad domesticam sedem revertitur.

LIBER DECIMVS.

CAPVT I.

Elephantum raro amare ferunt; quoniam, ut ante dictum est, a libidine temperans sit. Audivi sane elephantorum adfectum amatorium admiratione dignum; quemque audivi, hicce est: Virum venandi elephantos haud imperitum, Alexandrum nomine, ut auctor est Dion, cum ab imperatore Romano cum potestate in Mauritaniam ad venandum elephantos ablegatus esset, ex elephantino genere adolescentem formosam, ut elephanti formosi esse possunt, vidisse coeuntem cum elephanto similiter et adolescente et pulchro; alterum vero seniorem, quia hujus sive amator sive maritus esset, ut se spretum vidit, ignominiae loco hoc tulisse: quare acri animo incitatum impetum fecisse, ut nihil propius factum fuerit, quam ut nos [inquit] omnes perderet; sicque incurrisse in illum formosum rivalem suum, pugnamque edidisse, tanquam eum, qui de amica sibi erepta doloribus acerrimis premitur: adeoque infestis animis utrumque cum altero pugnam commisisse, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur; neutrum vero vicisse, quod multis jaculis eos venatores distraxerint, jam enim cornibus mutilos tanquam inutiles capere non dignabantur. Hic igitur amatorum elephantorum pugnae aequis semper utrimque viribus decertatae finis est impositus. At Paridem apud Homerum trahit Menelaus, et loro sub galea constrictum tantum non suffocabat;

Et sane vicisset, et praeclaram laudem sibi comparasset

Atrei filius, nisi et lorum fuisset ruptum, et istum turpiter atque ignaviter dimicantem Jovis et Diones filia eripuisset, a qua liberatus ille mox cum adultera concubuit.

CAPVT II.

Non uno eodemque tempore pisces ad coitum proni sunt; verum alii verno tempore se ad venerem rumpunt, alii aestivo ad coitum impelluntur, alii autumno amoris flamma conflagrant, complures hieme venereum complexum expetunt. Plurimi ut semel peperere, deinde toto anno a pariendo conquiescunt; lupum autem unius anni spatio binos partus edere audio, mullum vero ter singulis annis ventrem ferre, ejus nomine [quo Graeci eum τρίγλην nominant] significari aiunt.

CAPVT III.

Herodorus scribit camelum in posterioribus gerere quatuor femora, et totidem genua, et veretrum inter posteriora cirta caudam versus spectare.

CAPVT IV.

Praeditas esse oves Arabiae caudis insolitis, si cum aliis comparentur, Herodorus scribit. Earum autem duo genera ponit; unum dicit caudas longissimas habere, ut dimetienti non tribus breviores sint cubitis; quae si trahantur, omnino ad terram atteruntur, et exulcerantur: at pastores ad fabrilem artem instituti plostella fabricantur, quibus impositae caudae sustinentur, quo fit, ut a vulneratione defendantur. Alterum genus dicit caudas latas habere, easque ad cubitalem latitudinem extendi.

CAPUT V.

Perdices et ardeas hostes suos cochleae agnoscunt, et fuga sibi cavent; itaque ubi aves illae pascuntur, nusquam reptantes videris cochleas. At qui e cochlearum genere ariones vocantur, naturali quadam calliditate jam dictas aves decipiunt et eludunt. Egressi enim e testis suis absque metu pascuntur; aves vero ad testas vacuas frustra advolant; et cum inanes viderint, tanquam inutiles abjiciunt, et se recipiunt alio; redeunt illi, ad suam quisque domum, et cibo jam satur, et dolo suo incolumis.

CAPUT VI.

Persarum regem Coliae Pontici, seu lacerti, imitantur: aestivos dies Susis agentem, hibernos vero Ecbatanis: etenim ad nuncupatam Propontidem, utpote calidam regionem, hiemant; aestivum autem tempus ad Aegialum agitant, ptopter molles auras, quas hoc mare eis adflat.

CAPUT VII.

Coquos peritiores audio, ne mullorum ventres inter assandum rumpantur, ora eorum deosculari solere; atque ita illos permanere integros aiunt.

CAPUT VIII.

Delphinus femina, similiter atque mulier, mammas habet, simul et uberrimo lacte catulos suos lactat. Ex aetatum ratione dispositi gregatim natant: etenim perparvuli etiamnum ex aetate infirmi in primo ordine locantur: hos natantes proximi sequuntur, qui sunt confirmata aetate. Nam delphinus cum catulorum suorum amantissimum animal est, tum de iis vehementer metuit; et custodiae causa tanquam in militari cuneo alii in prima acie, alii secunda, alii tertia constituuntur. Natu minimi ante praenatant, post vero hos feminae sequuntur, deinde mares extremum agmen ducentes filiorum et uxorum natationem inspiciunt atque observant. Quid ad hos Nestor, bone Homere? quem ais ad instruendas acies principum suae aetatis praestantissimum fuisse.

CAPUT IX.

Echin ab echidna sexu, non natura, nonnulli differre aiunt, illum marem esse, hanc feminam; alii etiam natura differre existimant. Et sunt quidem, qui dicant, convulsione illum adfici, quem echis percusserit; non item, quem echidna. Alii dicunt hujus album morsum esse, illius lividum. Cum morsum infixit echis, inquit Nicander, duorum dentium vestigia apparent; cum echidna, plurium.

CAPUT X.

Cum venatio elephantorum feliciter processerit, quidnam ad eos mitigandos postquam capti fuerint, moliantur, exponere operae pretium est. Primo in sylvam non ita longo intervallo ab ea fossa, ubi comprehensi fuerint, distantem sic eos stricte constrictos funibus trahunt, ut ne permittant quidem, neve hi praecurrant, neve rursus retrahantur; deinde certo et dimenso spatio horum quemque ad maximam arborem alligantes, ita ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodum in posteriorem resilire, nec inferre injuriam, queant, victus tenuitate et fame horum immodicas vires et robur frangunt; postea vero quam eorum domitores iram et duritiam animi tamdiu paulatim molliverunt, quoad

pristinae inexpugnabilis feritatis eos ceperit oblivio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate pressi, cum non malitiose jam, tum vero oculis mansuetioribus, quam essent soliti, et tanquam se lassos confitentes, intuentur. Horum autem, qui sunt aetate robustissimi, vinculis ruptis, cum dentium robore, tum vero promuscide arbores revellunt, aut cum impetu irruentes frangunt, vixque sero admodum partim fame, partim ciborum illecebris, partim stimulis mansuefiunt. Dum vero cicurantur, panibus maximis, hordeo, caricis, uvis passis, cepis, alliis, et melle copiose, item junco, palma, hederarum fascibus, et aliis, quibus adsueti fuerint gaudentque, esculentis eos pascunt.

CAPVT XI.

Qui omnes pisces silentii condemnant, eos mutos affirmantes, ii in eorum natura indocti sunt et rudes; nam ex iis nonnulli, editis sibilis, strident et grunniunt. Lyra enim, chromis, et aper, Aristotele teste, grunniunt; faber sibilat; coccyx similiter atque avis ei gentilis, unde nomen traxit, vocem emittit.

CAPVT XII.

In elephanto tametsi maxima corporis moles esse videtur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis, et labra, et cornuum medulla. Ejus animalis adeps contra venenata valet; nam si quis eo inungatur, ejusve suffimento expietur, haec ab illo aufugiunt longissime.

CAPVT XIII.

Arabiorum animalium varius color, et forma multiplex, omnem picturam longe multumque superat; neque modo magna animalia et generosa, sed etiam ignobilia, ut locustae et serpentes, quae aurei coloris similitudinem speciemque gerunt; tum pisces etiam magis vario insignes et ornati colore admirabiles sunt spectatu; tum maris rubri ad Arabiam pertinentis ostrea hujus splendoris expertia haudquaquam sunt, imo vero flammeis illustrata zonis, ea ut diceres varii coloris mixtura ad iridis similitudinem accedere, adeo lineis perpetuo ductu aeque inter se distantibus distinguuntur atque describuntur. Insano hominum vel pretio vel sermone celebris est atque illustris margarita, et simul mulierum admirationem habet; maris rubri foetura etiam haec est, et ad partum deduci aiunt, cum in apertas conchas fulgura adfulserint. Bona tempestate et tranquillo mari conchae, hujus genitrices, capiuntur; quas postquam piscatores comprehenderunt, ab illis margaritam, animorum libidinosorum illecebram, eximunt. In maxima concha parvam invenire est, contra in parva magnam; alia inanis est; alia non plus quam unam habet; aliae multos uniones possident, ut sint, qui dicant in una concha viginti procreatos fuisse. Inhaeret is carni, paxilli instar. Quod si quis ante legitimum pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet, hujus autem palmam piscationis non adsequetur. Lapillo similis est margarita indurato, et humoris ne minimum quidem in se continet. Jam vero qui vendunt, aut emunt, earum pulchritudinem et pretium ex candore et magnitudine aestimant; et sane hanc artem factitantes plurimi ex eis locupletari fuerunt. Non etiam illud me fugit, avulsis his lapidibus, quasi redemptionis praemio persoluto, conchas liberas dimitti, iterumque unio-

nes renasci. Quod si priusquam margarita eximitur, hujus altrix bestia moriatur, una cum carne putrescere et perire dicitur. Suapte natura rotundus et laevis est, probeque circumscriptus. Si quem ex eis velis affabre, aliter quam natus est, circumscribere vel expolire, is artificium prodit; non enim cedit; sed asper fit, et se fraudibus atque insidiis ad speciem indicat attentari.

CAPVT XIV.

Accipitrem Apollini consecrant Aegyptii, et Oron sua lingua deum hunc appellant, has vero aves mirificas, quas cum Apolline convenientiam habere aiunt; quod de avibus soli accipitres semper nullo negotio adversos solis radios intuentur, neque intentis oculis sursum versus iter suscipere gravantur, nec divina flamma offenduntur. Contra etiam quam ceterae aves supino interdum volatu ferri accipitres quidam observarunt; quo quidem corporis gestu coelum intuentur, ac rerum inspectorem omnium libere intrepideque adspectant. Iidem ipsi serpentibus, et venenatis bestiis, inimicissimi sunt; nec enim ipsis serpens aut scorpius, ullave alia mala bestia, latere potest. Nullas fruges, nec ulla semina, exedunt: sed carnes vorant, et sanguinem exsorbent, iisdemque suos alunt pullos, et ad libidinem sunt inflammatissimi. Os tibiae illorum si ad aurum admoveatur, sic ipsum illecebra quadam mirabili ad se allicit; quemadmodum Heracleotem lapidem sua vi praedicant quasi praestigiis ferrum ad se attrahere. Hujus alitis vitam Aegyptii dicunt ad annos usque septingentos pertingere, quibus ego non facile crediderim; ea autem, quae audivi, refero. Homerus accipitrem Apollini et Latonae gratum esse insinuare videtur, ubi de Apolline canit:

Ille per Idaeos montes descendere pergit,
Accipitri similis celeri, solitoque palumbos
Infestare.

CAPVT XV.

In suo genere scarabaeorum natio feminei sexus quod sit expers, ideo in fimi pilam semen emittit; quam octo et viginti dierum spatio et volutat, et concalefacit, deinde sequenti die foetum producit. Aegyptiorum porro bellatores scarabaeum in annulis insculptum habere solebant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, solos omnino mares pro patria bellum gerere oportere, quod sane scarabaeus caret femina.

CAPVT XVI.

Suillum pecus tantopere explendo abdomini deditum est, ut ne propriis quidem suis foetibus parcat, neque ab humano corpore abstineat. Quae causa est, cur hujusmodi animal ut impurum et voracissimum apud Aegyptios in summo odio habeatur. Contra autem mitiores bestiae, naturae et misericordis et piae participes, praecipuo quodam honore a prudentibus viris solitae sunt adfici. Ciconias quidem Aegyptii venerantur, quia senectute adfectos parentes alunt atque honorant. Idemque ipsi idcirco vulpanseribus et upupis honorem habent, quia illi quidem pullos suos amant. Hae autem adversus parentes piae sunt. Manethonem porro Aegyptium, summa sapientia virum, accepi dicere, eum, qui suillo lacte vescatur, vitiliginibus et lepra oppletum iri; quos quidem morbos Asiani omnes pessime oderunt. Aegypti

vero, quibus persuasissimum est sues soli et lunae inimicissimos esse, semel tantum in anno, cum lunae festos dies agitant, alias vero nunquam, nec huic ipsi, nec cuipiam alii deorum sues sacrificant: quia eos detestabiles ducunt. Tum Athenienses in mysteriis jure optimo sues immolant propter perniciem, quam segetibus moliuntur; nam ex spicis saepe illas, quae nondum ad maturitatem pervenerunt, vastant, alias effodiunt. Eudoxus vero inquit Aegyptios ab iis immolendis ideo abstinere; quod posteaquam sementem fecerunt, eorum greges ad proterendam et conculcandam frumentorum sationem, atque depellendam in altiorem terram et humidiorem inducere soleant, ut hac quasi occasione terra obducatur, nec ab avibus semina consumantur.

CAPUT XVII.

Abstracti elephanti a sedibus consuetis, quamvis vinculis primum et fame, deinde variis cibariorum blandimentis mansuefacti sint, tanta tamen naturalis soli illecebra tenentur, ut ejus memoria illis evanescere nequeat. Quare cum horum plerique gravissimo moerore suscepto conficiuntur, tum vero quidam ex his uberrime flentes tantam lachrymarum vim profundunt, ut oculorum sensibus capiantur. In naves autem immittuntur, ponte utrinque ramis frondescentibus adumbrato, ad fallenda hujuscemodi animalia; hoc enim ipsum cum vident, se per terram, quia eis haec mare videndi facultatem adimant, etiam nunc iter facere arbitrantur. Sunt autem loca maris brevia et vadosa circa litus regionis, unde eis solvendum est: ita ut per pontem, quo diximus modo obumbratum, belluas in naves onerarias aliquatenus distantes traduci opus sit.

CAPUT XVIII.

Aries sex hibernos menses, ut audio, in laevum latus jacens quietem capit, et somno fruitur: contraque ab aequinoctio verno in dextrum incumbens somnum capit. Ad utrumque igitur aequinoctium ipsam aries mutat cubandi rationem.

CAPUT XIX.

Aegyptii Syenitae sacros pisces pagros ducunt, atque Elephantinem sic nuncupatam incolentes maeotas pisces. Causa vero cur hujusmodi piscium genus hanc apud eos populos venerationem habet, et magnam religionem possideat, ex eo profecta est; quod adventantem Nilum hi praecurrentes futuram aquam praenunciant, et mirifica quadam vi ejus accessionem praesentientes ex sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreanr. Idcirco etiam eo honore illos adficiunt, quia aiunt eos nullum sui generis piscem comedere.

CAPUT XX.

In mari Rubro aliae etiam conchae nascuntur, quae testas non laeves, sed concavas et secturis distinctas habent; item labra sunt acuta, quae cum coeunt, inter se sic alterno incursu conjunguntur, ut tanquam duarum serrarum coeuntium dentes videantur inter se convenire. Unde fit, ut si piscatoris natantis quamcunque partem, etiamsi sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputent, et similiter si articuli locum comprehenderint; neque id mirum; cum tanta sit margiaum acies.

CAPVT XXI.

Crocodilorum colentes Ombitae, Aegypti populus, sic hos venerantur, quemadmodum nos deos Olympios colimus. A crocodilis suos liberos rapi, quod saepe contigit, gaudent; et matres miserorum infantum ex eo magnam laetitiam voluptatemque capiunt, et simul magnifice et ample de se sentiunt, quae nimirum deo cibaria pepererint. Contra Apollonopolitae, pars Tentyritarum, sagenis captos a perseis (quae arbores indigenae sunt) sublimes suspendunt; atque eos primum flebiliter gementes permultis verberibus adfligunt, deinde iis concisis vescuntur. Sexaginta dies (ut narrant Aegyptii) ventrem ferunt, et ova totidem ex sese pariunt, totidemque dies haec fovent. Sexaginta vertebras in spina habent, quam totidem nervis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab eisdem sexaginta diebus peragitur; annos vivunt sexaginta, totidem dentes possident, totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Cum Ombitis vero familiariter degunt crocodili, iisque vocantibus parent, et nutriuntur in lacubus ab Ombitis idcirco factis; iidemque ipsis hostiarum capita (a quibus gustandis Ombitae abstinent) comedenda objiciunt, crocodili vero circum ea saltant. Apollonopolitae vero ejusmodi bestiam oderunt, quod dicant Typhonem ejus formam induisse; alii non ob eam causam, sed quod Psammythi regis, justissimi viri, filiam crocodilus rapuerit, ejus cladis recordatione etiam posteros universam eorum nationem odisse.

CAPVT XXII.

Vaccaei, gens Hesperia, ex aliquo morbo mortuos, ut muliebriter et ignaviter defunctos, ad notandam mortis ignominiam igni cremant; eos vero, qui in bello morte occubuerunt, ut viros bonos et fortes, et eximia virtute ornatos, vulturibus devorandos objiciunt, quod eas aves sacras existiment. Romulus in Palatino colle cum a duodecim vulturibus visis optima auguria consecutus esset, ad rei memoriam principes Romanos totidem ministros, quot aves perspexisset, virgis antecedere jussit. Ejusmodi volucres Junoni sacras Aegyptii ducunt; atque earum pennis Isidis caput, et vestibulorum fastigia ornant. Sed de hac alite plura etiam alibi dixi.

CAPVT XXIII.

In Copto, Aegyptia urbe, et magna conficiendorum aliorum sacrorum religione Isim Aegyptii colunt, et vero eodem cultu hanc ipsam venerantur, quo aut conjuges, aut liberi, aut fratres, a lugentibus afficiuntur. Ubi Isis hanc religionem possidet, ibi acerrimi ad pestiferum vulnus inferendum scorpii maximi versantur, qui ut percusserunt, statim interficiunt; ad quorum vitationem omne cautionis genus Aegyptii adhibent, sexcentaque machinamenta moliuntur: verumtamen lugentes ad Isidis fanum mulieres, humi cubantes, pedibus incedentes nudis, et tantum non calcantes scorpios, illaesae incolumesque permanent. Porro iidem Copticae capras feras feminas consecrant, et religiose colunt, easdemque Isidi in amore et deliciis esse existimant; mares autem immolant.

CAPVT XXIV.

Crocodilus (ut haec etiam reliquis supra de eodem dictis, quae insuper audivi, addam) natura timidus, improbus, malitiosus,

fallax, cum ad rapinas faciendas, tum ad comparandas insidias acerrimus, et promptissimus existit; omnem vero strepitum perhorrescit, humanam vocem contentiorem extimescit, atque eos, a quibus paulo confidentius invaditur, reformidat. Tentyritae igitur, sic nuncupati Aegyptii, qua ex parte comprehensibilis, atque expugnabilis sit, intelligunt: maxime autem vulneratur oculos, vel axillas, vel etiam ventrem ictus; contra vero tergum et cauda ab omni ictu invicta ideo existunt, quod tecta sint, et *quasi armata* corticis squammarumque robore, testis validis aut *conchis haud* dissimilium. Ii igitur, quos modo dixi, populi eos comprehendere soliti, tam studiose iis ipsis inimico infensoque animo sunt, ut illic fluvius a crocodilis tantopere conquiescat et liber sit, ut fidenter ibidem natatio, et inter natandum lusus, exerceri possit. Non item in Ombitis, vel Coptitis, vel Arsenoitis tutum est aut pedes lavare, aut aquam haurire; sed neque in ripis inambulare, nisi summa cautione, liberum est. Accipitres Tentyritae sanctissime colunt; contra eos Coptitae, ut crocodilorum hostes, odio adducti saepe in crucem agunt. Porro hi ob similitudinem, quam cum aqua crocodilis esse adfirmant, hos divino honore adficiunt; illi autem accipitrum genus adorant, propter comparationem, quam cum igne iis esse adfirmant; atque hujus rei testimonium adferunt, quod similiter atque ignis hi veloces et violenti sint, tum etiam aquam simul cum igne existere non posse aiunt, atque haec Aegyptii lugentes narrant.

CAPVT XXV.

Ultra Oasin Aegypti solitudo maxima ad septem dierum iter extenditur. Eam excipit regio, quam Cynoprosopi homines incolunt, in via Aethiopiam versus. Vivunt illi caprearum et bubalidum venatu. Adspectus eis niger, caput et dentes canis; quod animal cum referant, non absurda eorum hoc in loco existimanda est mentio. Nam et sermonis usu carent, et acuto quodam stridore sonant, barbam infra supraque os gerunt draconum quadam similitudine, manus eorum validis et acutissimis unguibus armantur; corpusque omne hirsutum est instar canum. Sunt autem pernicissimi, et aquas regionis norunt, atque eam ob caussam difficiles captu.

CAPVT XXVI.

Lupi collum in eas brevitatis angustias compressum est, ut contorqueri retroque versari non queat; et si retro velit aspicere, totum se retorqueat, necesse est. Acutissimo praeditus est visu, quippe etiam noctu, vel luna ipsa silente, videt; et tametsi omnibus tenebrae offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc *λυκόφως*, sive *diluculum*, id temporis appellatur, cum lucem is solus naturae munere oculis perceptam habet. Et vero Homerus mihi vocare videtur id tempus, cum jam tunc cernens Lupus se in viam dat, *ἀμφιλύκην νύκτα*, sive *crepusculum*. Jam porro lycabanta idcirco annum nominari existimant, quod erga lupum sol amorem habeat. Tum eo Apollinem delectari aiunt, quia hic ex Latona in Lupae speciem similitudinemque conversa editus in lucem, et susceptus fuisse feratur; cujus sane rei Homerus meminit, cum Apollinem nominat Lycogenem; eamque ob rem lupi simulacrum in Delphico templo ad designandum partum La-

tonae, ex aere excitatum esse audivi. Alii non id propterea ibidem positum esse dicunt: sed donaria ex templo cum expilata direptaque fuissent, eademque a sacrilegis defossa, lupus indicavit, cum intra templum ingressus prophetarum quempiam, sacram illius vestem mordicus comprehendens, traxit ad locum usque, in quem donaria occultata fuissent; deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

CAPVT XXVII.

In Aegypti vico, Chusis nuncupato, non magno quidem, sed certe eleganti, qui in Hermopolitanam praefecturam censetur, Venerem colunt, quam Uraniam appellant. Atque vaccam etiam ideo venerantur, quia affinitatem et convenientiam cum dea ipsa habere existimetur. Etenim hujuscemodi bestia tantopere ad Venerem incitata est, et appetit eam, magis quam mas; ut cum maris mugitum audit, coitus appetitu vehementissimo commoveatur et exardescat; atque adeo, sicut harum rerum experientes confirmant, taurum a triginta stadiis ipso mugitu amatoriam significationem, quasi tesseram Veneris dantem, exaudiar. Itemque Isim bubulis cornibus Aegyptii et fingunt et pingunt.

CAPVT XXVIII.

Busiritae, Abydus Aegyptia, et Lycopolis idcirco tubae sonitum detestantur, quod ab asino rudente ejus clangor dissimilitudinem non habet. Et simul eis, qui Serapidis religionem observant, odio est asinus; cujus rei non ignarus Ochus Perses Apim quidem interfecit, asinum autem et consecravit, et coli jussit, Aegyptios ut summo dolore adficeret. Sed is sane tanti sceleris sacro bovi persolvit poenas, nec injustas, neque minus graves, quam Cambyses dedisset, qui primus ejusmodi sacrilegium commiserat. Et vero etiam, quos modo commemoravi Serapidis colentes, ex eo orygem male oderunt, quod ad solis exortum conversus, sicut Aegyptii ferunt, alvum dejiciat. Et Pythagorei de animalibus solum asinum adferunt ad harmoniam non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad lyrae sonum adfici. Insuper vero quidam Typhoni gratum fuisse dicunt hoc jumentum. Et hanc quoque odii, quod sustinet, causam accedere putant, quod cum populi praedicti omnes foecundas animantes colant, asinus minime foecundus nullo in honore merito sit: certe geminos asinam ex sese peperisse, non facile quenquam meminisse ferunt.

CAPVT XXIX.

Illam ibidis etiam vim Aegyptiorum libris accepi; eam nimirum, cum in pennas, quae sub pectus existunt, collum et caput abdiderit, cordis figuram exprimere. Quod vero animalibus omnibus, quae homini et fructibus sunt perniciosa, infestissimae sint hae aves, jam supra commemoravi. Eandem Aegyptii ferunt ore coire, et parere itidem. Dicunt praeterea, quod mihi non facile persuadent, eos, qui praeparandis ut inveterentur (vel ad reservandum condiantur) bestiarum cadaveribus praesunt, ibidis intestinum sex et nonaginta cubitorum esse adfirmare; ipsam autem in lunae defectione connivere, donec aucto rursus splendore fulgeat. Cruribus ad cubiti spatium distentis eam incedere aiunt: et Mercurio sermonis parenti idcirco in amore esse, quod orationis speciem similitudinemque gerat: namque pennae in ejus alis

nigrae cum tacito adhuc et nondum emisso sermone comparari queunt; prolatae vero orationi, quae jam auditur, intimorum sensuum enunciatrici et interpreti, candidae possunt conferri. Dixi etiam eam longissimae vitae, ut refert Apion, atque in eam rem Hermopolis sacerdotes testes citat, qui immortalem ipsi ibin ostenderint; sed hoc et Apion procul a vero abesse judicat, et ego similiter ab omni ratione abhorrere existimo, etiamsi ille secus judicasset. Est autem calidissima natura, utpote quae et plurima et pessima, serpentes nempe et scorpios devorat; atque ex his partim facile et calore, quo permulto abundat, exterit et concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit atque expellit. Aegritudine perraro afficitur. In quidlibet vel sordidissimum quamvis immittit rostrum, ut quippiam illic inquirat; ex inquisitione tamen cibi, cum se quieti tradit, cubile lavat, et purgat. In palmis ad evitandas feles nidificat; non enim facile in palma, ob eminentem et cultellatum trunci corticem eae saepe repulsae et rejectae, furtum correpere possunt.

CAPUT XXX.

De cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare; Si esculenta testaceis involucris circumvestita reperiant, cujusmodi sunt amygdala, glandes, nuces, frangere et nucleos eximere solent; praeclare intelligentes intima quidem esculenta esse, extima vero rejici oportere. Vini item potione uti non recusant: atque etiam carnibus vel elixis vel assis exsaturantur, et his quidem suaviter apparatis magna delectatione afficiuntur; contra ex non accurate elixis valde offenduntur. Veste induti, parcunt ei; et alia, quae supra exposui, faciunt. Quod si eorum catulos etiamnum perparvulos ad mulieris ubera admoveas, tanquam pueruli lac exsugunt.

CAPUT XXXI.

Aspidis genus Thermuthin Aegyptii nominant, quam sacram esse aiunt, et summa religione colunt; itaque ea Isidis simulacra, tanquam regio quodam diademate, coronant. Eandem in perniciem hominum natam esse negant; enimvero comminiscuntur eam probis parcere, contra vero impiis necem adferre. Quod si ita est, justitiam universi dixeris hanc feram honorare, ut quae acrimonia intellectus bonum a malo discernat, et tanquam illius ministra ac vindex in malos animadvertat. Addunt alii Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. Hanc quoque solam in hoc genere immortalem esse Aegyptii referunt, qui aspidum genus in sedecim species dividunt. In sacris igitur aedibus ad unumquemque angulum subterranea sacella exaedificant, ubi Thermuthin collocant, et bubulum adipem edendum intervallis quibusdam ei objiciunt.

CAPUT XXXII.

Ad notionem avium periti spinum avem dicunt ex spinis, ubi vivit, nomen traxisse. Haec cum non sit a Musis aversa, splendide canora est. Quod si, sicut Aristoteles ait, spini et aegithali [aegithi] sanguinem in eodem vase permisceas, et simul temperes, non coire nec commisceri possunt. Spinum sacrum esse aiunt geniis, qui praesunt hominibus itinera ingredientibus.

CAPVT XXXIII.

Turturem avem esse castam, externique et alieni conjugii minime avidam, sed cum sua tantum misceri, quacum societatem primum inierit conjuge, superius dixi. Ceterum audio ab iis, qui hujusmodi rerum cognitionem scrutantur, turtures etiam albas non raro apparere, easdemque cum Veneri et Cereri, tum vero Parcis et Furiis, sacras esse.

CAPVT XXXIV.

Apparent aliquando, sicut dicit Alexander Myndius, albae hirundines. Ceterum in Alexandri filii Pyrrhi tabernaculo nidificans hirundo rerum actionem, quam susciperet, parum laudabilem non feliciter evenruram esse significavit. Et item Antiocho altera nidum in ejus rentorio construens, quae ei male casura essent, pronunciavit; contra enim Medos profectus, non revertit ad Syros, sed de praecipitio se dejecit; quippe qui rem minime laudabilem quoque aggressus esset. Dionysio primum arcem relinquenti hirundines, quae in ea nidificarant, simul avolantes reditum praemonstrarunt. Hirundinum genus diis penatibus, et Veneri, quae ipsa quoque e numero penatium est, charum esse dicitur.

CAPVT XXXV.

Perdices ad incubandum loca fruticibus et aliter densa quaerunt, ubi ova occultant, ut rorem, imbrem, et omnem ab eis humiditatem avertant. Nam si forte humectentur, nisi mater statim incubitu suo ea denuo concalefaciat, infoecunda redduntur. Parit autem uno tempore ad quindecim ova. Paphlagoniae perdicum cor geminum reperiri Theophrastus alicubi prodidit. Jovem et Latonam hac ave delectari alii etiam referunt.

CAPVT XXXVI.

De cygnis supra etiam dictum est, et quae illic omissa sunt, nunc adjicientur. In mari Africo Aristoteles ait olorum gregem interdum apparere; et cantum, tanquam ex choro quodam consonanti, suavem quidem, at lugubrem, et velut ad misericordiam inclinantem, a praeternavigantibus exaudiri; et ab illa modulatione nonnullos visos extinctos. Fontes, lacus, paludes, aliave loca aquis redundantia incolere solent, ubi earum rerum periti dicunt eos musicas rationes exercere.

CAPVT XXXVII.

Accedenti ad seriam actionem homini occurrentem noctuam inauspicatam significationem dare ajunt. Cui quidem rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, in cujus noctu recta Argos proficiscentis hasta, quam erectam insidens equo ferebat, haec avis se collocavit, neque ab ea discessit, infaustum ei satellitium praestans; nam Argos ingressus valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus quoque praeclare intellexisse videtur, avem hanc mali auspicii esse, cum Diomedi, ad castra Trojanorum exploranda proficiscenti, Minervam facit auspicato mittentem ardeam e flumine egressam, non autem noctuam, quamvis gratam sibi avem. Quod autem Iliaca regio sit irrigua, vel Homerus fuerit idoneus testis, ubi pugnam ad muros Ilii urbis describit.

CAPUT XXXVIII.

Tam vehementer polypum locusta extimescit, ut si quando uno et eodem reti ambo comprehendantur, haec continuo moriatur. In Thuriis fluvius Lusias appellatur, qui tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos pisces tamen procreat.

CAPUT XXXIX.

Pantherae genus quoddam ampelon [hoc est vitem] eodem cum frutice vinifero nomine vocari ajunt, peculiaris praeter ceteras naturae, absque cauda videlicet, et mulieribus solo conspectu morbi inopinati causam afferens.

CAPUT XL.

In Scythia asini cornibus praediti nascuntur, quorum cornua Arcadiae fluminis Stygis aquam continent; quae transmittit vasa omnia, etiamsi sint ex ferro fabrefacta. Haec cornua a Sopatro apportata fuisse ajunt Alexandro Macedoni, et illum admiratum misisse Delphos ut dedicarentur Pythio cum hac inscriptione:

Hoc tibi Alexander Macedo mirabile cornu
Dedicat, o Paean, ex asino Scythico,
Illaesum quod aquam Stygis est pote claudere solum,
Invictique alias vincere vim laticis.

Porro Stygis aquam Ceres prope Pheneum emisisse dicitur, cujus rei causa alibi nobis exposita est.

CAPUT XLI.

Eupolidi poetae comico Augeas Eleusinius munere donavit canem, non modo genere Molossum, sed etiam forma praestantem; quem eodem nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellavit. Canis jam nomine Augeas, cum longa consuetudine, tum vero ciborum illecebris adlectus et blanditiis, diligebat dominum. Cum juvenis igitur conservus ejus nomine Ephialtes dramata quaedam Eupolidis surriperet, non latuit cani furax servus, qui acerrimo impetu crudelique incurrit in hunc direptorem, mordicusque comprehendens interfecit. Post autem aliquanto in Aegina Eupolis excessit e vita, ibique ejus corpus ad sepulturam datum fuit; canis vero morti illius ingemiscens, non tantum ululatu primum illius excessum e vita luxit, sed deinde moerore inediaque extabuit, et in odium vitae adductus ex altoris sui morte extinctus est. Ex eo locus hic ad hujus casus memoriam conservandam, canis luctus appellatur.

CAPUT XLII.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quae Laerrae nuncupantur; eodemque nomine vespas quasdam appellarunt. Haec ait Telephus Criticus, ex Mysio Pergamo oriundus.

CAPUT XLIII.

Maximis aestatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat, atque explicati laevisque marini aequoris speciem similitudinemque gerit, tum Aegyptii ibi piscantur, ubi antea arationes essent, et navibus ad fluvii accessionem accommodatis navigant. Postea vero quam Nilus redit ad se, atque ad pristinam modi rationem a natura sibi attributam, pisces a parentis fluvii decessu deserti, et aqua destituti, in brevibus limosis ad praedam agricolis relinquuntur: atque haec piscium Aegyptiis (ut ita dicam) ceu messis quaedam est.

CAPUT XLIV.

Cicadarum genus multiplex a peritis harum rerum et cognitum et nominatum est. Unum appellatur ex colore Cinereum: alterum Membrax, quod quidem nomen nescio cur huic generi impositum sit: aliud *Λαλέταν*, *Argutum*, aliud Cercopen, aliud Achetam (Vocalem), aliud Acanthiam (spinosam) nuncupant. Tot cicadarum genera me audisse memini: cui plura cognita fuerint, explicet.

CAPUT XLV.

Haec etiam de natura canum accepi: catulos nasci caecos, a partuque materno tredecim primis diebus ita oculis adfectos esse, quot etiam luna diebus [per annum] non lucet noctu, reliquo vero tempore visu acutissimus animalium canis est. Eum ipsum Aegyptii venerantur, ex eoque regionem quampiam vocitarunt: cur id faciant, duplicem causam adferunt: Alteram, quod cum Isis usquequaque Osirim quaereret, canes praecurrentes, partim una cum ipsa puerum investigare conarentur, partim feras reprimerent: Alteram, quod cum stella canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exoritur, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Aegyptum invehit, in agrosque redundat. Quamobrem canem, ut fertilis aquae conciliatorem, Aegyptii venerantur.

CAPUT XLVI.

Oxyrynchus, Nili alumnus, ex rostro et forma ejus nomen trahit, ut apparet; et ab eo etiam praefectura in Aegypto, ubi idem piscis colitur, appellatur. Hamo vero captum piscem nullum comederint homines illi, metuentes ne quando is piscis apud eos sacer et venerandus eodem fuerit hamo trajectus. Atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atque etiam perscrutantur, an forte imprudens in ea piscis ille inciderit; malunt enim nihil piscium capere, quam, hoc retento, maximum piscium numerum adsequi. Eum accolae dicunt ex Osiridis vulneribus esse prognatum, Osirin autem sentiunt eundem cum Nilo esse.

CAPUT XLVII.

Ichneumoni utriusque sexus participi a natura tributum est, ut et suo femine graviditatem et partum aliis adferat, et ipse quoque ventrem ferat, et ex sese pariat. Qui autem eorum victi fuerint, post certamen deteriori generi accensentur; nam victores victos subigunt, et semine implent: eo cladis praemio adficiuntur, ut et partus dolores sufferant, et ex patribus, qui jam ante fuissent, matres reddantur. Cum homini infestissimis bestiis, aspide et crocodilo, inimicitias gerunt; de praelio autem eorum superius dixi. Latonae at Lucinae sacri esse existimantur; et apud Aegyptios Heracleopolitas venerationem et religionem possidere feruntur.

CAPUT XLVIII.

Lycaoni Emathiae regi filius fuit, nomine Macedo, ex quo postea, antiquo nomine obsoleto, nominata regio est. Macedonis autem filius, Pindus nomine, cum robore animi atque virtutis indole praeditus fuit, tum forma etiam excellens; ceteri vero ex Lycaone liberi nati, improbo animo adfecti, et corpore minus

strenui erant. Hi igitur cum Pindo et virtutem et ceteras *illius* dotes inviderent, non modo eum oppresserunt, *verum etiam poenas* tanti maleficii pendentes seipsos funditus *perdiderunt*. *Pindus* enim sentiens a fratribus insidias sibi parari, *regno quod* a patre acceperat, relicto, cum robustus esset, et ad venandi studium propensus, non solum quidem vertit, sed certe illic ibidem aevum in venando agitavit. Cum aliquando igitur hinnulos insequeretur, et summa vitium contentione equum incitasset, ab eis, qui secum venabantur, se longissime abduxit; hinnuli vero altissimam cavernam subeuntes ex insectantis conspectu se eripuerunt, atque ex periculo se servarunt: is ex equo desiliens, cum hunc ad proximam arborem alligasset, cumque ut diligentissime potuit, latebram illam manibus perscrutans hinnulos exquireret, sibi denunciantem vocem exaudivit, ne hinnulos tangeret; quare ubi diu multumque circumspexisset, nec quidquam videret, vocem ut ex majore quadam causa redditam extimuit, et simul in equum adscendens ex eo loco discessit. Postero autem die ad eundem locum revertit; non eo tamen, quo illi se abdidissent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat, deterritus. Cum igitur dubitaret quinam pridie se ab insectanda praeda avertisset, ac, ut par erat, circumspectaret montanos pastores, aut venatores, aut aliquod tugurium; interea ei inusitata magnitudine draco apparet, ex magna parte corporis adrepens, collumque et caput paululum attollens, et ad se velut intendens; collum autem cum capite erat ea proceritate, ut vel cum procerissimo homine exaequari potuisset. Verum ut ejus conspectu Pindum exterruerit, certe non in fugam impulit; at enim is sese ex maximo terrore colligens, sapienter bestiam mitigavit: nam ex avibus, quas immolarat, ei cibum edendum objecit, et tanquam hospitalem mensam et redemptionis suae praemium apposuit. Is sane velut donis delinitus, et illecebris, ut ita dicam, praestrictus, ex eo loco excessit. Hoc ita jucundum Pindo fuit, ut ea, quae vel ex venationibus montanis, vel ex aucupio capere posset, draconi tanquam vir bonus et gratus adeptae salutis mercedem adferret. Neque vero sine fructu has ei donationes ex praeda constituit, nam fortuna ei subinde prosperior adspirabat; omnium enim, quae venaretur, secunda venatione fungebatur, sive terrena sive volucria persequeretur. Quare gloria magna apud omnes erat, quod contra feras congrederetur, et eas expedite caperet. Jam vero ea erat proceritate, ut corporis mole perterrefaceret; tum vero firma corporis constitutione: tam pulchro etiam oris habitu, ut feminas ad se amandum vehementer inflammaret; et sane *coelibes* omnes quasi furentes, atque bacchantes, ad ejus *venationes* proficiscerentur; et nuptiis alligatae, a maritorum custodiis adservatae, mallent cum illo degere, quam in numerum dearum referri: plerique etiam viri eum, quod ipsius virtus et forma admirationem omnium excitaret, diligebant: soli fratres infenso atque inimico animo in illum erant. Quamobrem eum ipsum aliquando solum venantem ex insidiis adgrediuntur, atque in propinqui fluminis angustias compulsum, auxilioque destitutum, strictis gladiis appetunt, atque adeo trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipsius amicus exaudisset (etenim est animal sensu audiendi cum

acerrimo, tum videndi acutissimo) suo ex cubili prodiit, et simul impios circumplicans suffocavit; et vero caesum summa diligentia tamdiu custodire non destitit, dum cognatione defuncto juveni proximi, desiderio ejus permoti, ad illum humi jacentem venissent: at propius facti, etsi justo in luctu et squalore essent, accedere tamen, et sepultura justisque exequiarum interfectum custodis metu adficere prohibebantur. Tum hic recondita quadam ac mirabili natura intelligens se illos arcere, de praesidio statione que cadaveris tranquille discessit, quo commodius nulla interpellatione supremam gratiam a propinquis adsequeretur. Magnifice igitur et splendide honore sepulturae ornatus fuit, atque etiam fluvius factae caedi proximus ex mortuo nomen traxit. Bestiis igitur peculiare est, eis, a quibus beneficium acceperint, gratiam referre; quod et alibi supra, et hic non spernenda historia sumus testati.

CAPVT XLIX.

Iovis et Latonae filium incolae Clari, et Graeci omnes, peculiariter colunt. Est vero locus in Claro deo sacer, venenaris animalium omnino infensus et invius, Apollinis scilicet voluntate; quem salutis auctorem, et Aesculapii morborum depulsoris parentem, si noxiae homini ferae metuant, nihil mirum. Iis, quae dico, Nicander etiam consentit, his versibus:

In Clario luco non laedit scorpius ictu,
Vipera non morsu, sed neque dira phalanx:
Qua sibi fraxinea delegit Phoebus opacum,
Reptilibusque procul, fronde comante locum.

CAPVT L.

Audivi qui dicerent in Eryce, ubi scilicet celeberrimum illud Veneris templum est (eujus supra etiam mentionem feci, cum naturam, quae illic sunt, columbarum exponerem) auri argentique vim magnam esse, et monilia, et annulos pretiosissimos; atque hunc thesaurum deae metu tutum, intactumque permanere; et cum deam ipsam, tum res illas in ejus aede pretiosas, magno semper in honore ac veneratione multis retro temporibus fuisse. Ceterum Amilcarem Afrum fama est, cum hoc templo spoliato, conflatum inde aurum et argentum militibus distribuisset, gravissimis postea poenis adfectum, denique suspensum esse; ac similiter omnes ei hujus sceleris, et sacrilegii patrandi participes, violentas dirasque mortes sustinuisse; patria quoque ejus, cujus antea status felix beatusque inter paucas civitates videbatur, postea quam sacra haec pecunia in eam invecta esset, in servitutem redacta est. Haec quanquam majestatem quandam prae se ferunt, nihil tamen ad propositum nostrum faciunt, de quo nunc dicetur. Singulis per totum annum diebus tum incolae, tum peregrini, sacrificant. Ara maxima sub dio est, quae cum multa subinde sacrificia recipiat, die toto usque ad noctem accenditur. Illucescente vero jam aurora, non amplius prunam, non cinerem, non ullos titiones ostendit; sed rore est plena, et recentibus herbis, quae subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porro victimae de pecorum gregibus sua sponte accedunt, et ad aram adstant. Ducit autem illas primum deae vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ovem sacrificare libuerit, en tibi ovis ad aram

adstat, et gutturnium ad sacrificandi usum; si capram, si hoedum, similiter. Quod si copiosior fueris, et vaccam aut etiam plures ferire volueris, neque pastores, nimio ejus pretio indicato, tibi molesti erunt vendendo, neque tu ipsis licitando. Intuetur enim dea contractus justitiam, quam si servaris, et justum solveris pretium, propitiam eam experieris; at si minoris, quam par est, emere volueris, frustra a te deponetur pecunia; victima enim recedet, nec erit, quod sacrifices. Hoc igitur Erycinis animalibus proprium iis, quae supra dixi, hic addiderim.

LIBER UNDECIMUS.

CAPUT I.

Hyperboreorum gentem, et Apollinis apud eos honores, non modo poetae, sed alii etiam scriptores celebrant; et inter alios Hecataeus, non Milesius ille, sed Abderita. Is cum et alia quaedam, nec pauca nec vilia, referat, quae in praesentia recitari nihil attinet; ea in aliud tempus differentur, quo et mihi narrare jucundius, et aliis forsan audire sit commodius: quae vero praesentis sunt instituti, ea nunc solum exponam. Apollini igitur sacri sunt Boreae et Chionis filii, tres numero fratres, sex cubitorum proceritate. Hi cum solenne sacrificium stato et praefinito tempore peragunt, innumera cycnorum examina e Rhipaeis, ut ipsi appellant, montibus advolant; qui ubi templum volando circumvecti fuerint, et veluti lustrarint, in septum templi descendunt, quod et spatio amplissimum est, et specie pulcherrimum. Cum autem cantores vernaculo musicae genere deum celebrant, et simul citharistae suavissimam melodiam cantantium choro adsonant: cycni etiam ipsis concinne accinunt, nec usquam absona aut inepta voce aberrant; sed tanquam incitamentum et auspicium cantus a chorodidascalo editum secuti, peritissimis carminum sacrorum decantatoribus concinunt. Hymno jam perfecto, volucris ille chorus, ut ita dicam, recedit, postquam solito sibi dei celebrandi munere est defunctus, ac divinos honores per totum audivit diem, simulque et ipse cantavit, et oblectavit alios.

CAPUT II.

Epirotae etiam tum ipsi, tum peregrini quotquot adsunt, Apollini sacrificant, et unum quotannis diem festum in ejus honorem perquam magnifice agitant. Lucus apud eos deo sacer est, et muro septus, intra quem dracones sunt, deo grati. Huc virgo sacerdos nuda accedit sola, et victum draconibus porrigit. Eos Epirotae a Pythone Delphico prognatos ajunt. Quod si virginem accedentem illi placide adspexerint, et alimenta prompte susceperint, annum fertilem et salubrem significare creduntur; sin et terribiles erga illam fuerint, et porrecta cibaria non acceperint, contrarium anni futurum statum alii divinant, alii suspicantur.

CAPUT III.

In Aetna Siciliae sacra est Vulcani aedes, et circa eam muri et arbores sacrae; ibidem ignis perpetuus et inextinctus adservatur. Sunt et canes in templo lucoque sacri, qui modeste ac decenter in templum et lucum accedentes blande et adulantes excipiunt,

et, tanquam familiaribus, illis se benignos ostendunt; at si quis sceleratus aut manibus impurus adeat, illum et mordent et laniant; illos vero, qui libidine aliqua turpi se contaminarint, fugant solum et persequuntur.

CAPVT IV.

Cererem Hermionenses colunt, et splendida ei magnificaque sacra faciunt: festum id Chthonium appellant. Audio sane maximos boves a muliere, Cereris sacerdote, ad aram e grege se abduci atque mactari permittere. Haec autem testimonio comprobat Aristocles, qui canit:

O foecunda Ceres, Siculas veneranda per oras,
Cecropiosque agros! hoc ego praecipue
Miror, in Hermione quod magno robore taurum,
Quemque viri possent vix domuisse decem,
E grege deductum sola aure adducit ad aram
Sancta tibi mulier; qui puer ut sequitur.
Haec tua vis, Ceres, est; tu nobis esto benigna,
Per teque Hermione laeta beata fuat.

CAPVT V.

In Daunia regione celebre est Iliadis Minervae templum; ejus loci canes Graecis adventantibus adulari, barbaros allatrare, praedicant.

CAPVT VI.

In Arcadia locus est, Aula nomine, et in eo delubrum Panis. Ad id quaecunque animantes confugerint, deus veluti supplices miseratus suscipit, et incolumem earum vitam tuetur. Itaque lupi etiam, si quae animalia eo usque forte fuerint persequuti, intrare non audent, et solo loci, in quem illae confugerunt, adspectu territi recedunt. Ita etiam animalibus istius loci peculiaris est salutis causa.

CAPVT VII.

In Curidio (Curio) magna cervorum copia est, de quibus capiendis multi venatores spem sibi faciunt inanem. Hi cum in lucum, qui ingens illic Apollini sacer est, confugerint, latrant quidem canes, sed propius accedere non audent; cervi vero quieti, et sui custodiam deo curae futuram ineffabili quadam naturae vi certo persuasi, pascuis sine metu libere fruuntur.

CAPVT VIII.

Muscas in Olympia tempore festo sua sponte discedere, et, ut ita dicam, una cum mulieribus in ulteriorem Alphei ripam trajicere, jam supra memoravi. Ceterum in Leucade [insula] promontorium est excelsum, in quo templum Apollinis, quem Actium venerantes cognominant, constructum est. Cum igitur tempus festum instat, in quo saltationem Deo peragunt, bovem muscis immolant: cujus illae sanguine saturatae recedunt, veluti munere ad id faciendum persuasae. Pisaeae vero muscae, quod non mercede, sed Dei reverentia motae, quod ab eis requiritur, faciant, laude mihi digniores videntur.

CAPVT IX.

Icarus insula maris rubri est, in qua templum Dianae, et caprarum sylvestrium dorcadumque optimae habitudinis et leporum quoque magnus numerus est. Ex illis si quis venari aliquas desi-

deret, venia a dea impetrata, non frustrabitur, *sed capiet, captisque* gaudebit; at si non petierit, praeter id quod *frustra* venabitur, poenas etiam luet, quarum alii meminerunt.

CAPUT X.

Cum cycnos Riphaeos, quod Iovis et Latonae filio apud Hyperboreos quotidie studiose inserviant, supra commemorarim, taurine proprietates Aegyptiis sacri praetermittam? Atqui hoc si facerem, tum hoc quod suscepi munus scribendi, tum ipsa natura, quae huncce bovem mortalibus et procreat et donat, incusare me possent. Exponam igitur, ut par est, hanc quoque theologiam non oscitanter. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur; ex vacca autem, quae fulgure adflata conceperit, nascitur. Epaphum Graeci vocant, atque hujus generis antiquam stirpem repetentes, Io Argivam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur. Sed hunc sermonem Aegyptii ut mendacem rejiciunt, temporis longinquitatem testem citantes. Epaphum enim multis post seculis extitisse ferunt, primum vero Apim permultis annorum myriadibus ante illum ad homines accessisse. Insignes ejus notas Herodotus atque Aristagoras explicant; quibus Aegyptii non adsentiuntur, novem enim et viginti eas huic sacro bovi aptas et consentaneas esse dicunt. Quaenam sint, tum quemadmodum per corpus sparsae, tum ut ipsis quasi floribus insignitus sit, aliunde intelligendum; cujusnam autem ex sideribus naturam unumquodque insigne per notas designet, Aegyptii satis superque declarant. Etenim Nili adscensum unum insigne significare ajunt, aliud mundi, aliud quo tenebras ante lucem fuisse insinuatur, aliud lunaris figurae, aliaque insignia aliarum rerum significationes esse, haud profecto profanis et divinae historiae ignaris intellectu facilia. Cum autem fama emanavit, Aegyptiorum deum exortum esse, ex sacris scribis quidam, qui documentum filio a patre traditum, insignium notarum indicium, accurate callent, eo, ubi divina vacca partum ex sese ediderit, accedunt; atque ibidem domum ad orientem solem, ex vetustissimo Mercurii praescripto, ubi commode alant quatuor menses, quibus ipsum lacte nutriri oportet, excitant. Postea autem quam ibi nutritus est, exoriente nova luna, scribae sacri et prophetae eodem proficiscuntur: et simul navem huic sacram quotannis instruunt, eaque ipsum Memphim transportant, ubi sedes huic sunt et commorationes suaves et loca ad voluptatem comparata, curricula, pulverationes, exercitationes, et vaccarum formae praestantia insignium aedes, tanquam thalami, in quos ingreditur, quum quam amat supervenire appetit: itemque est puteus, et fons aquae potabilis; nam *ejusmodi* huic semper conducere ministri et sacerdotes ajunt; non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in immensam molem pinguescat. Jam vero quas pompas, quae sacrificia Aegyptii conficiant, cum novae amnis alluvionis adventum, tum Dei exortum celebrantes, quas etiam saltationes tum agant, quae conviviaagitent, quos conventus habeant, tum quemadmodum omnes urbes et vici immortaliter gaudeant, longum esset explicare. Is autem, ex cujus armento haec divina bestia exorta fuerit, beatus et habetur et est, summamque Aegyptiorum admirationem habet. Is bos praesensione valet: nec sane vel puellas, vel aniculas, ad

tripodem sessitantes habet, neque sacra potione implet; sed pueri divino adflatu concitati extra ludentes, atque inter se ad numerum saltantes, consulentibus futura praedicunt, quae vel iis, quae apud Sagram contigerunt, veriora habeantur. Apin sane Aegyptii etiam Oro comparant, quem frugum proventus et totius anni fertilitatis praecipuum esse auctorem existimant. Hinc est quod de multifario ejus colore differunt, fructuum varietatem hoc symbolo innuentes. Extat et propheticus quidam sermo, non passim notus, Aegyptiorum regem Menin [al. Mnevin] nomine, cum inquireret quodnam potissimum animal esset colendum, ceteris omnibus taurum praetulisse, quod illum omnium esse formosissimum judicaret, Homeri quidem hac in re, ut ferunt, vestigia secutus. Sic enim in Iliade Homerus canit:

Taurus in armento praecellit ut omnibus unus,
Dux gregis et princeps.

Cetera, quae Aegyptii animalium naturae scriptores de hac animante fabulantur, rerum veritate perversa, repetere mihi non libet.

CAPVT XI.

Nunc age jam transi, inquit poeta, non quidem ad Durium illum equum, et in eo conditos milites decantandum; sed nostri ut sermonis institutum postulat, ad Mnevim bovem, quem soli sacrum Aegyptii faciunt, ut Apin lunae. Iidem hunc quoque suo quodam insigni, quo genuinus et verus et soli acceptus dignoscatur, esse ajunt conspicuum: quod, qui desiderat, aliunde petat: sed nec ipse dissimulabo, quem accepi Aegyptiorum sermonem super hujus tauri procreatione, utrum procreatio ejus, ita ut par est, excellat, necne. Bocchoris Aegyptiorum rex, nescio quomodo falsam hanc gloriam et fictitiam famam adeptus, justus in judiciis et caussis decernendis existimabatur, et animo erga deum moderato ac probe composito, cum ingenio prorsus contrario esset; nam ut aliud nihil dicam, adversus Mnevin, ut injurius ac molestus Aegyptiis esset, haec est molitus. Taurum ferum ei adversarium adduxit, qui Mnevidem mugientem vicissim primum edito mugitu excepit; dein impetu in sacrum illum taurum irruens aberravit, et cornibus in Perseae caudicem defixis inhaesit: tum Mnevis eum per latera sauciatum interemit. Hujus facti et pudore ductus est Bocchoris, et in odium Aegyptiorum incurrit. Quod si quis parum nobis benignus me iis, quae ritu naturae fiunt, relictis ad fabulas divertisse putat, fallitur. Refero enim ea, quae et nostro tempore circa hos tauros fieri solent, et facta sunt olim, quaeque ipsos narrantes audivi Aegyptios, ejus quidem auctoritatis viros, quos mentiri voluisse minime credas.

CAPVT XII.

Quam vehementi delphini musicae amore teneantur, quamque admirabili ad vocis cantum studio concitentur, sermone et literis multorum longe lateque pervagatum est; quam item hominum amantes sint, cum alii plerique scripserunt, tum nos ante explicavimus: nunc de intellectu eorum dicere non alienum est. Simul enim ut in retia delphinus incidit, statim primo quidem quiete et libere manet, neque omnino fugere meminit; sed et epulatur, et alios secum captos depascitur, et tanquam ad con-

vivium vocatus iis exsaturatur: deinde cum se extrahi, atque ad litus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, e servitute liberatur. Jam si quando piscatores, posteaquam captivi delphini nares holoschoeno junco trajecerint, eum ex potestate idcirco dimittant, ut hoc signo, si iterum capiatur, det indicia se antea captum et servatum fuisse; is velut indicium et notam pristinae captivitatis veritus, non amplius ad sagenam appropinquat. Si delphinus quispiam comprehensus in piscatoriam navim, ut narrat Aristoteles, subtrahatur, alii tum permulti naviculam hanc circumnatantes, tamdiu se ibi crebris saltibus versant, et tanquam piscatoribus pro hujus salute supplicantes provolvunt, dum piscatores captivi misericordia ducti, eisque ita suppliciter quasi petentibus cedentes, comprehensum dimittant.

CAPUT XIII.

Daphnidis Syracusani bubulci, celebri illa calamitate a nympha quadam adfecti, canes quinque ab ipso nutritos, Sanum, Podargum, Lampadem, Alcimum, et Theontem, cum miserabilem domini casum vidissent, propter illum mori voluisse ajunt, luctu prius et ululatu plurimo eum prosequutos.

CAPUT XIV.

Varia et multiplicia de elephantorum natura ante dixi: nunc quam memoria sit bona; quamque diligenter praeceptum officii adversus praecipientes teneant; quamque simul eorum, qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum est. Cum Antigonus Megarensem urbem obsideret, femina simul elephas, Nicaea nomine, cum uno de elephantis bellatoribus versabatur. Et cum illius, qui elephantum aleret, uxor infantem puerum ante mensem peperisset, eundem Niceae elephanto, lingua utens Indica, quam elephanti intelligunt, commendavit. Is autem puerulum diligebat, et custodiebat, ex eoque proxime adjacente magnam voluptatem capiebat; cum ploraret, oculos tum avertebat, tum vero ab eo dormiente muscas abigebat, promuscide ventilans arundinis ramum ex illis, qui pro pabulo ei objiciebantur; omnem vero cibum, nisi puer adesset, rejiciebat. Nutrix igitur necesse habebat, posteaquam eum lacte complevisset, elephanto curatori apponere; vel omnino elephantus non parum iracundia incitabatur, ac nonnunquam ita, ut etiam mali aliquid minari et moliri videretur. Saepe etiam cum vagiret infans, cunas, in quibus jaceret, movebat; sicque eidem ipsi ex hoc motu oblectamenta et solatia, sicut nutrix, adferre studebat.

CAPUT XV.

Zelotypiam vehementen diversorum animalium, porphyrionis, canis, et ciconiae diximus suis locis; nunc mihi exponendum videtur elephanti odium in eos, qui cum alienis uxoribus stuprum faciant. Nam cum uxorem sui domitoris et altoris stuprari manifesto deprehendisset, ambos, et eum qui stuprum inferebat, et eam quacum id faciebat, cornibus transfigens interfecit, ac in stragulis constupratis et lecto adulterato jacentes reliquit; ut cum primum suus rector venisset, et manifesto nefarium facinus, et se hujus vindicem cognosceret. Hoc quidem factum ab India huc ad nos manavit. At Romae aliud simile evenisse audio sub

optimo imperatore Tito: praeterquam quod addunt, ibi elephantum non utrumque modo occidisse, sed et stragula veste eos texisse, et nutritio advenienti stragula rejecisse, et retexisse, et proxime inter se jacentes demonstrasse; ita ille tum facile injuriam illatam sibi fuisse intellexit, tum etiam maxime facinus ei liquebat, ubi cornu, quo ipsos confixisset, cruentum perspexit.

CAPVT XVI.

Est et peculiaris draconum divinatio. Nam et in Lavinio, oppido Latinorum (quod a Lavinia Latini filia nomen accepit, quo tempore Latinus, Aeneae adversus Rutulos auxiliatus, eos devicit, et Aeneas Trojanus Anchisae filius civitate praedicta potitus est; quae quidem Romae veluti avia nominari posset, ex hac enim profectus Ascanius Aeneae et Creusae Trojanae filius Albam condidit, cujus colonia est Roma) ceterum in Lavinio sacer est lucus magnus et opacus, juxtaque ipsum aedes Junonis Argolidis. In luco autem latibulum est amplum ac profundum, draconis cubile. In hunc lucum sanctae virgines statis diebus ingrediuntur, quae mazam gestant manibus, oculos fasciis devinctae; eas recta ad latibulum divinus quidam spiritus deducit, sensimque ac pedetentim progrediuntur sine offensione, ac si detectis oculis viderent. Quod si virgines fuerint, cibus tanquam puros et deo gratae animanti convenientes admittit draco; sin minus, non attingit, corruptas esse intelligens et divinans. Formicae vero hanc mazam a vitiata relictam minutatim confractam, quo facilius ferant, e luco exportant, expurgandi gratia loci. Hoc cum fit, ab indigenis animadvertitur, et quae ingressae fuerant indicantur, examinanturque; et cujus pudicitiam esse violatam constiterit, poena legibus constituta plectitur. Dracones igitur non expertes esse vaticinationis hoc modo demonstrarim.

CAPVT XVII.

Non temere canit Homerus:

Terribiles dii, cum apparent manifesti.

Nam et draco sacer ac venerandus divinius in se aliquid habet, quodque praestet ignorari. Nempe, in Melite Aegyptia draco divinis honoribus adficitur in turri quadam; adsunt ei sacerdotes et ministri, mensa et crater ponuntur; crateri quotidie immittunt libum ex farina subacta melicrato, et recedunt; postridie vero reversi craterem inveniunt vacuum. Et cum aliquando maximus natu summo videndi draconis desiderio teneretur, solus ingressus, et libo proposito, recessit; et mox dracone mensa conscensa epulante, ille subito magno cum strepitu fores, quas pro more clauserat, aperuit. Draco indignatus abiit: at ille, viso quem voluerat, suo quidem malo, mente captus, et suum confessus crimen, mox obmutuit; et paulo post collapsus interiit.

CAPVT XVIII.

Haec etiam animalibus peculiaria sunt. Pavo fascini veluti naturale amuletum lini radicem inquirit, et sub alarum altera retrusam gestat. Retentam in equo urinam laxari ajunt, et statim copiose reddi, sedarique dolorem, si virgo zona, qua amicitur, soluta faciem ejus feriat. Equae in venerem furor nimius, Aristotele auctore, sedabitur facile, juba cervicis ejus detonsa; sic enim veluti pudore ducta furorem, motumque libidinis, et con-

citationem nimiam, prae verecundia remittet. Quod ipsum etiam Sophocles innuit in fabula, cui titulus Tyro, quae ita loquitur:

Luctum capillus arguit tonsus gravem.
Lascivientis sic equae jubam solent
Fluxam comantem tondere a cervicibus
Equisones. Haec inde moesta in fontibus
Et amnibus contemplatur se pristino
Jubae decore spoliatam, luget, dolet
Adeo, movere possit ut viros quoque
Ad condolendum miseratos vicem ipsius.

CAPUT XIX.

Domum ruituram, qui in ea sunt, mures et mustelae etiam praesentiunt, et mature excedunt. Hoc et in Helice contigisse ajunt. Nam cum Helicenses in Iones advenas impii fuissent, eosque ad aram mactassent, juxta Homericum illud, *Prodigia iis dii ostenderunt*; quinque enim diebus priusquam pessum iret Helice, omnes in ea mures, mustelae, serpentes, scolopendrae, verticilli, et alia hujusmodi animalia, magnis copiis exibant per viam, quae ducit Coriam. Haec Helicenses cum fieri viderent, admirabantur; neque tamen de rei causa facere conjecturam poterant. Proxima autem ab illorum animalium egressu nocte terrae motu concussa civitas subsedit, et inundantibus aquis abolita est; et pariter cum urbe Lacedaemoniorum naves decem, quae tum forte ad portum appulerant, eadem maris exundatione perierunt. Est quando animalium etiam ad capiendam ab hominibus impiis ultionem ministerio justitia utitur: argumento est Pantedidas Lacedaemonius, qui cum artifices Dionysii proficiscentes Cythera per Spartam transire prohibuisset, postea in ephororum curia sedens a canibus laceratus est.

CAPUT XX.

In Sicilia Adranus est civitas, ut ait Nymphodorus, et in ea Adrani daemonis vernaculi templum, quod omnino insigne ac splendidum esse ait. Sed quae de hoc deo refert cetera, quamque sit clarus, et in supplices prompte facilis ac propitius, alias dicam; nunc aliud explicabo. Canes ei sacri sunt, qui et ipsi colunt eum atque inserviunt, Molossis canibus tum forma tum magnitudine superiores, numero non pauciores quam mille. Hi interdiu blande et adulantes tum peregrinos, tum indigenas, qui templum lucumque ingrediuntur, excipiunt. Nocte vero jam ebrios et titubantes, tanquam viae duces et comites, egregie deducunt, ad suam usque domum quemque antecedentes. Ceterum contumeliosos, ut par est, puniunt; insiliunt enim, et vestes eorum lacerant, et eatenus castigant: eos vero, qui furari praedarive moliuntur, crudelissime dilaniant.

CAPUT XXI.

In Rubro mari cochlea marina tum specie pulcherrima, tum maxima nascitur. Testa ei purpurea, et in ejus medio spira, sive voluta, mira colorum varietate et veluti floribus nativis distincta; sertum diceres summo artificio et ornatu contextum, e floribus multijugis, viridibus, aureis, rubicundis, per aequa digestis intervalla.

CAPVT XXII.

Delphinum perpetuo motu praeditum esse ferunt, adeo quidem ur motus finis ei terminus vitae sit. Cum enim somno indiget, ex alto ad summam aquam elatus, ut totus videatur, dormit; neque enim insomnis est, aut dei illius expers. Quando autem dormit, in profundum tamdiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat; a quam postquam funditus delapsus est, in solum impulsus e somno excitatur, et rursum emergit: deinde iterum in somnum actus, et a deo illo victus, fundum petit, et simili impulsu excitatus, rursus natat super aquam: et hoc ipsum saepe facit, eamque ob causam inter quietem et actionem medius nunquam omnino a motu quiescit.

CAPVT XXIII.

In mari Rubro piscis procreatur, cujus corpus ita figuratum est, ut similitudinem lingulacae ejus latitudo gerere feratur. Ejus squamae tangenti non valde asperae sunt; subaureo est colore; tum lineis a summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, ut eas citharae fidiculas contentas esse dicas, unde is citharoedus appellatur; os ei pessum it et subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur; vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, et nigris quibusdam lineis; pinnas aureas habet; cauda vero nigra est, praeter extrema, quae candidissimo colore adsperguntur. Alii item citharoedi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis intervallis aureolas lineas possidentes; eorum vero caput cingulis violaceis illustratur, uno ante oculos ad branchias pertinente, altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

CAPVT XXIV.

Pardalis piscis, ut ii, qui ipsum viderunt, dicunt, in mari Rubro nascitur; colore et maculis orbicularis similis et montanae pardali. Oxyrynchus, quem idem mare alit, ore est praelongo, oculis auri instar fulgentibus, palpebris albis; ejus dorso puncta pallore insignita sunt, pinnae priores ei nigrae exsistunt, eae vero quae sunt in dorso albae; cauda forma oblonga et colore viridis est, quam mediam aureola linea intersecat.

CAPVT XXV.

Ptolemaeo secundo, quem et Philadelphum cognominant, pullus elephanti dono datus est, qui sermoni Graecanico innutritus loquentes intelligebat; cum ante visum et auditum hoc animal solàm Indorum linguam elephanti intelligere crederentur.

CAPVT XXVI.

Sexus masculus etiam inter bruta videtur a natura praeferri. Siquidem draco mas insignis est crista, et barba hirsutus; gallinaceus et ipse cristatus, paleas insuper veluti barbam gerit; cervus cornutus, leo jubatus, cicada mas canorus est.

CAPVT XXVII.

Graecis et Trojanis belli causam Helena, ut ajunt, dedit. Darii uxor Atossa, quod ancillas Atticas et Ionicas habere desideraret, Persis ad bellum Graecis inferendum argumentum dedit. Tabella contra Megarenses proposita causam attulit Graecis diuturni belli. Magnetes atque Ephesios locusta ad bellum excitavit,

atque inflammavit. Columba Chaonas et Illyricos in bellum commisit. Thebani in Aegypto propter canem contra Romanos pugnasse dicuntur.

CAPUT XXVIII.

Pythocharen tibicinem fama est concitato et vehementi tibiae sono luporum impetum cohibuisse. Murium multitudo Megarenses sedibus pepulit, Phaselitas vespae fugarunt, Rhoetienses scolopendrae.

CAPUT XXIX.

Oves in Ponto sine felle nasci ajunt; in Naxo vero insula etiam duplici.

CAPUT XXX.

Merops avis hoc nomine ciconiis etiam justior est, quod parentes non senectute demum adfectos alit; sed ut primum majores alarum pennae ei natae fuerint, id facit. Itaque inter aves justissima et piissima omnium habetur.

CAPUT XXXI.

Hoc peculiare bonum quoque animalibus contigit; quod diis curae sint, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam ut ratione careant, suo tamen intellectu, et conveniente eis sapientia, non destituuntur. Quomodo autem a diis amentur, dicam, si non multa e multis, tantum tamen, quantum satis fore videbitur. Vir quidam, Lenaeus nomine, equum possidebat et forma speciosum, et cursu celerrimum, et animo intrepidum; quique in spectaculis cursum, ad quem institutus erat, egregie decurrebat, et in bello fortitudinem tolerantiamque suam cum alias declarabat, tum persequendo si opus esset, tum retrocedendo tempestive. Propter haec igitur omnia commendabilis equus dominum suum inter ceteros equites quam celeberrimum reddebat. Hic equus adeo eximius ictu quodam dextro oculo laesus, eoque captus est. Et cum Lenaeus spem suam omnem propter hunc equi casum vacillare videret (nam laevo ejus oculo, soli adhuc integro, scutum equestre et alia [arma] tenebras offundebant) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo; et pro eodem deum precatur, ceu fratre aut filio, et ut supplicem insontem misereatur orat; hujus enim calamitatis caussam ab hominum quorundam sive facto nefario, sive mali ominis dicto, esse profectam. Equus vero quonam pacto, dicebat, vel sacrilegium, vel caedem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, ut qui nemini unquam injurius fuisset, deum obtestabatur; et propterea, ut commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum deus utcunque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal; et pariter ipsius, et supplicantis misertus, remedium dictat: jubetque oculum equi non quidem perfundi liquido ullo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, equi oculus redintegratus est; et Lenaeus quidem deo sacrificia, quibus grates et praemia recuperatae valetudinis equi deo persolveret, peregit. Equus vero saltabat, et hinniebat circa templum: jamque grandior et formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram usque non sine ambitione accurrebat; denique circa gra-

dus se volutans deo servatori, quo posset modo, gratias se agere prae se ferebat.

CAPVT XXXII.

Vinitor dum scrobem fodit, pulchram et generosam vitem planraturus, ligonis ictu aspidem sacram et minime infestam hominibus, quae forte illic latebat, imprudens mediam dissecuit. Deinde cum terram dimoveret, posteriorem ejus partem, quae caudam continet, in arena jacentem reperit; anteriorem vero, quae a ventre ad cervicem tendit, adhuc reptantem et ex dissectione cruentam. Quamobrem obstupefactus et mentis impos, totus ad insaniam, eamque vehementem redactus est. Et cum interdiu non apud se, nec rationis compos erat, tum noctu etiam delirans e lecto exsiliebat, et aspidem se persequi dictitabat, et veluti morsu laesus terribili clamore vociferabatur, et auxilium implorabat, et interemptae ab ipso aspidis simulacrum se videre ajebat, idque frendens et minans, et aliquando morsu se impetitum ejulatu quidem dolere se arguebat. Cum autem jam aliquandiu durasset morbus, cognati ejus supplicem ipsum in aedem Serapidis ducunt, deumque, ut spectrum illud aspidis amoliri et cohibere dignetur, orant. Misertus ille, virum curat. Quemadmodum inulta non manserit aspis, dictum, et quidem sufficienter prorsus.

CAPVT XXXIII.

Aegyptiorum rex cum Indicum pavonem maximum pulcherrimumque dono accepisset, noluit cum gregariis ceteris eum alere, vel cibi gratia, vel familiae oblectamenti; itaque Jovi, urbis custodi, eum consecravit, dignum hoc deo munus hujusmodi alitem judicans. Hujus deinde capiendae desiderio ventri ac luxui deditus juvenis quidam locuples, ut splendide epularetur, captus est; solebat enim semper indulgere gulae, et varias quaerebat dapes, etiam cum periculo, quavis occasione, quovis pretio, lucrum existimans omnia, quibus suam delectaret improbitatem, et satiaret ingluviem. Mercedem igitur hujus sacrilegii amplam uni ex ministris dei largitur, et insuper aliam promittit. Is vero spe vana inductus eum accessit ad locum, ubi morari alitem norat, et capere juveni adferendam aggressus est; sed non apparuit pavo, et loco illius aspis visa est, erecta, et adversus ipsum irata. Quare territus retrocessit; cum vero gulosus ille urgeret et instigaret, minister ad pavonem venit; qui mox ambabus alis in aerem elevatus, neque in sacra aliqua arbore consedit, neque in alio sublimi et excelso loco, sed in medio quodam inter templum [et ipsos] unde intrepide illos adspectans prae se ferre hoc videbatur, se illorum insidiis superiorem esse, neque capi ab eis posse. Itaque re infecta luxuriosus ille pecuniam expensam repetit. Negat ille se redditurum, quod quantum in se esset, nihil non fecisset, rem vero sacram deo auferre nequiret. Hinc, ut verisimile est, ortam contentionem, et clamores, multi audiverunt; et tandem summus quoque sacerdos superveniens liris in aede causam sciscitatur. Illi se invicem accusant: et juvenis ille dives minis, conviciis, et maledictis adfectus discedit, et alterius cujusdam avis osse deglutito, magno cum dolore e vita migravit, ministrum vero improbum illum, utpote sacrilegum, civitatis princeps puni-

vit. Avis ab eo tempore neque viva, neque mortua, visa est; sed, cum annis centum, ut ferunt, vixisset, evanuit.

CAPVT XXXIV.

Huc et illud pertinet. Vir quidam, Cissus nomine, Serapidis cultui deditissimus, petitus insidiis mulieris, quam prius amatam, deinde uxorem duxerat, cum ova serpentis devorasset, dolore angebatur et misere affligebatur, ita ut a morte parum abesse videretur. Rogatus autem ab eo deus muraenam vivam praecepit emendam, et manum vivario seu vasi, in quo servaretur, immittendam. Paret ille, et manum immittit; cui muraena mordicus inhaeret, et cum avelleretur, morbum juvenis illius in se attraxit simul. Sic muraenae hujus, divinae Serapidis curationis ministrae ad nos quoque fama pervenit.

CAPVT XXXV.

Idem hic deus, imperante Nerone, Chrysermum, qui revomebat sanguinem, et contabescebat, epoto tauri sanguine, curavit. Haec eo proposito mihi referuntur, ut significem animalia tam grata esse diis, ut et ab iis serventur, et ipsa quoque alios eorum voluntate servent. Idem hic deus Bathylin Cretensem tabe periclitantem ab hoc gravissimo malo, asininae carnis imperato esu, restituit; atque accidit, ut res evenerit ei juxta nomen animalis, dixerat enim deus ὀνησίφορον [salutarem] futuram hanc curationem et medelam. Et de illis haec dicta sufficiunt.

CAPVT XXXVI.

De animalium natura haec quoque feruntur. Equae ad vectionem curulem aptiores esse creduntur. Viros rei equestris peritos affirmare audio, equos lavatione et unctione gaudere. Solitos quidem unguentis liniri equos Simonides in Iambis testatur. Persae post Cyri pugnam in Lydia camelos simul cum equis alunt, equorum metum ex camelis convictu conantes expellere.

CAPVT XXXVII.

Cartilaginea vocantur, quae squamis carent; ut, muraena, conger, torpedo, pastinaca, bos, mustellus; delphinus vero et balaena cete sunt: et haec quidem de aquatilibus sola vivipara. Mollia appellantur ex aquatilibus ossium expertia; ut polypus, sepia, loligo, urtica; quae etiam sanguine et visceribus carent. Crustis tenuibus tecta; astaci, squillae, cancri, paguri: haec senectutem exuunt. Siliceis testis operta; conchae, murices, buccinae, strombi, echini, locustae. Dentibus serratis praedita esse dicuntur, quae dentes teretes et acutos habent; ut, lupus, canis, leo, panthera: haec eadem sunt carnivora. Utrinque dentati, homo, equus, asinus; adipem etiam habent. Dentes continuos habent, bos, ovis, capra. Dentes exertos habent, quae extra dentes eminentes ostendunt, aper, talpa; nam elephanti, potius quam dentes, cornua appellanda sunt. Insecta; ut, vespae, apes: haec etiam pulmonibus carere dicuntur. Ambigentia; equus fluviatilis, lutra, castor, crocodilus. Cortice teguntur, lacertus, salamandra, testudo, crocodilus, serpens: haec etiam senectutem exuunt, praeter crocodilum et testudinem. Solipeda; equus, asinus. Bisulca; bos, cervus, capra, ovis, sus. Multifida; ut, homo, canis. Planipeda, et latis unguibus praedita; cycnus, anser. Cuteis alis praedita; vespertilio. Uncinatis unguibus

sunt, quibus incurvum est rostrum; ut, accipitres, aquilae. Aliorum animalium naturam alibi dixi.

CAPVT XXXVIII.

Vulpanser pullos suos vehementer amat, eandemque operam, quam perdix, in eis tuendis ponit. Nam ante suos foetus sese provolvens, aucupi spem sui capiendi praebet; hi vero interea elabuntur; quibus fuga elapsis, is sese alis allevans discedit.

CAPVT XXXIX.

Accipiter, quoad vivit, ab Aegyptiis charus deo esse fertur; rum post excessum e vita, cum corpore exutus est anima et spiritus, futura ostendere, et somnia immittere. Eidem Aegyptii ternis aliquando pedibus accipitrem apud se visum ajunt, et nonnullis persuadent.

CAPVT LX.

Perdices in Paphlagonia, ut scribit Theophrastus, cor geminum habent. In Bisaltia lepores Theopompus ait singulos duplex habere jecur. Apion, nisi nugatur, alicubi cervis quatuor esse renes prodidit. Et, cum Oenis Menidis filius regnaret in Aegypto, gruem bicipitem esse visam, et feracitatem regionis secutam, idem auctor est; item sub alio rege quadricipitem avem, et alluvione Nili secuta copiosiore quam alias unquam, fructuum et segetum admirabilem fertilitatem extitisse. Quadricornem cervum Nicocreon Cyprius habuit, et Delphis consecravit cum hac inscriptione:

Quatuor insignem quod cervum cornibus altis
Nicocreon cepit, munus, Apollo, tuum est.

Oves etiam tum quadricornes, tum tricornes, fuerunt in templo Jovis custodis urbis [in Aegypto.] Ego etiam quinque pedes bovis miratus sum, quem vidi sacrum eidem deo in magna urbe Alexandria, in luco dei, ubi consitae perseae egregiam umbram et spectaculum praebebant. Ibidem vitulus colore cereo pedem ab humero dependentem ferebat, absolutum quidem illum, sed ad gressum inutilem. Haec etsi consuetam naturae rationem non omnino sequi videantur; ea tamen, ut vel ipse vidi, vel fama accepi, referre libuit.

LIBER DVODECIMVS.

CAPVT I.

In Myrensi Lyciae sinu fons est, et Apollinis templum, ad cujus sacerdotem vitulinas carunculas ex oblatis sacrificiis dispergentem orphi gregatim adnatant, et tanquam sane convivae ad epulas invitati carnes comedunt. Et vero immolantes ex eo magna voluptate adficiuntur, quod pisces sua sacrificatione pascantur; quod quidem ipsum res suas bene et feliciter casuras esse significare sibi persuadent, idcircoque propitium esse sibi deum dicunt, cujus voluntate cibis pisces expleantur. Quod si caudis carnes in terram ejiciant, tanquam sordidas a se detestantes, exinde sibi iram dei portendi arbitrantur. Itemque hujuscemodi piscium genus sacerdotis vocem et agnoscit, et si ad eos, a quibus appellatur, accesserit, sic incredibilem ipsis laetitiam adfert; ut, si contra fecerit, magnum dolorem eisdem inurit.

CAPUT II.

Ad Bambycen olim sic appellatam, nunc vero Hierapolim a Seleuco nuncupatam, pisces et sacri habentur, et confertis turmis natant. Duces item habent, qui cibos ei objectos primi degustant; maximeque ex omnibus piscibus amicitiam inter se servant, perpetuaque pace devinciuntur; sive quod dea hunc animorum consensum eis adflat, sive quod objectis escis cum abunde expleantur, necesse non habent se invicem invadere et vorare.

CAPUT III.

Aegyptii ferunt (quod mihi quidem non persuaserint) quo tempore decantatus ille Bocchoris regnavit, agnum pedibus octonis et cauda gemina esse natum; ac eundem *fuisse bicipitem*, et quadricornem, et humano sermone locutum. *Veniam merentur* poetae, ut Homerus, qui Xantho equo sermonem attribuit; et imitatus illum hac in re Alcman, cum id post tantum auctorem, qui primus id fingere fuit ausus, Homerum fecerit, non est accusandus. Aegyptiis vero talia jactantibus quis credat? Volui tamen haec de agno, licet fabulosa, non praeterire.

CAPUT IV.

De accipitribus audire memini, solere eos, antequam Nilus inundet, et agros operiat, ex pennis illas, quae jam consenuerint, dimittere, ut rami fruticum jam arida folia; et alias novellas et elegantes producere, similiter ut arbores comam. Sunt autem accipitrum genera plura, quod et Aristophanes insinuare videtur, cum inquit:

Atqui misimus
Ter mille accipitres, sagittarios equites.
Jamque quilibet procedit unguibus amentatis
Cenchris, buteo, vultur, cymindis, aquila.

Distributi sunt autem et consecrati variis diis: perdicarius et ocypteros Apollinis minister est, ut ferunt; ossifraga et harpe sacrae sunt Minervae; palumbario Mercurium delectari ajunt; Junoni dedicatur tanysipteros, Dianae buteo, Matri deum mermnus, alii denique aliis diis. Genera autem accipitrum permulta sunt.

CAPUT V.

Aegyptii quod diversa animalium genera in deos referant, et diversimode colant, multiplex risus eos consequitur. At Thebani, natione quidem Graeci, risu obruendi, qui mustelam, ut audio, religiose venerentur, et dicant Herculis hanc nutricem fuisse; vel non fuisse quidem nutricem, sed cum Herculem Alcmena parturiret, et parere non posset, hanc praetercurrentem partus vincula dissolvisse; eoque esse factum, in lucem ut Hercules exiret, et jamjam natus reptaret; cui deinde Juno decantatos illos dracones immisit. Porro mures adorant ii, qui Troadis Hamaxitum incolunt; unde Apollinem, qui apud eos maxima religione est, Sminthium appellant. Murem enim Sminthum Aeoles et Trojani nominant, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait:

Sed est agrestis maximusque sminthus.

Tum vero in aede Sminthii cicures aiuntur mures, eisque victus publice praebetur; atque infra altare, ubi degant, mures albi la-

tibula habent; apud tripodem Apollinis muris est effigies. Ceterum de hujus religionis origine hanc accepi fabellam: Permulta murium millia cum Aeolum et Trojanorum segetes invasissent, atque immaturas succidissent, eis, qui sementem fecissent, messem infructuosam reddidissent; cumque Delphicus deus de hac re consultus esset, respondisset; oportere sacrificare Sminthio Apollini: eos, quibus datum esset oraculum, responsum secutos ab hoc murium impetu liberatos fuisse, et frumentum eis ad solitas messes pervenisse. Huc etiam addunt: Cretenses ad coloniam domo missos propter calamitatem, quae ipsis acciderat, Pythium rogasse, quempiam sibi locum ad habitandum adpositum ostenderet; illum oraculum edidisse, ubi terra geniti bellum eis inferrent, ibi considendum, atque urbem excitandam esse: ita eos profectos ad Hamaxitum castra posuisse, ut illic quiescerent; murium vero immensam vim erupisse, et clypeorum lora derosisse, et arcuum nervos exedisse; ex quo conjecturam duxerunt illos esse terrigenas, proinde ad armorum etiam inopiam redactos hunc locum incoluisse, atque Sminthio Apollini templum excitasse. Ad hanc theologiam murium nos mentio promovit, et haec quoque obiter cognovisse detrimento nobis non fuerit.

CAPUT VI.

Delphini etiam mortuorum memoriam non abjiciunt, et eos, quibuscum consuetudinem vivis habuerant, extinctos quoque non deserunt. Itaque sui generis cadavera subeuntes, ad continentem elata, hominibus sepelienda tradunt, Aristotele teste; post vero sequitur magna delphinorum multitudo, tanquam in extinctos honorem conferentium, aut certe eos ab impetu aliarum belluarum ne abrepti devorentur defendentium. Itaque homines justi, et rei musicae intelligentes, reverentia studii in delphinorum musicam adducti humatione eos adficiunt; illi vero, qui a Musis ipsisque Gratiis (quod ajunt) alieni sunt, eos inhumatos relinquunt. At truci horum animo, o delphini, veniam concedatis oportet: quandoquidem vel ipsi Athenienses Phocionem probum virum inhumatum projecerunt: tum Olympias, quae filium Jovis peperisset, ut ipsa gloriabatur, et ille profitebatur, insepulta jacuit: Pompejus item Romanus, cognomine Magnus, cum tot tantasque res praeclaras gessisset, ac summis victoriis partis, ter triumphasset, et interfectoris sui patrem servasset, et in regnum restituisset, Aegyptii non modo interfecerunt, sed capite truncatum, projectum ad litus reliquerunt; quemadmodum erga vos sepulturae officium saepe negligunt. Vidi ego quoque, qui connexas cicadas in cibum venderent. Omnivorum enim istud animal neque vobis, o delphini, parcit, sed vos sale inveterare et devorare audet; neque cicadis etiam parcit, nec animadvertit se rem perpetrare Musis, Jovis filiabus, invisam.

CAPUT VII.

Leonibus in Aegypto religiosus cultus non modo tribuitur, sed etiam ex iis urbs nomen trahit; quorum sane vim ac naturam exponere non alienum videtur. Templa habent sibi consecrata, et sedes ad commorandum amplas; tum eis bubulae carnes quotidie praebentur, quas distractas atque ab ossibus et fibris nudas dum exedunt, Aegyptii iis accinunt Aegyptia voce. Cantionis

argumentum est, ne ex adspicientibus quenquam fascinent, eamque, ut ita dicam, amuleti vice usurpare videntur. Neque vero eorum modo permulti apud ipsos consecranrur, verum etiam sedes eis dedicarae e regione contrarios adversosque adspectus habent; quarum fenestrae, tam quae ad solis exortum pertinent, tam etiam quae ad occasum spectant, apertae suaviorem vivendi rationem eis, et jucundius habitandi domicilium efficiunt. Tum eis etiam sunt exercitationum loca ad tuendam valetudinem, tum propinquae palaestrae. Exhibetur autem cuique, quocum certet, adversarius ei vitulus aliquis bene habitus, quem cum certando prostraverit (quod quidem tardius facit, utpote otio et exercitii venandique penuria segnior) inde satiatur, et ad suum redit stabulum. Eos ideo Vulcano Aegyptii consecrarunt, quod sint natura vehementer ignita; atque adeo exteriorem ignem ob copiam interioris aegerrime intuentur, et fugiunt. Tum idcirco solis domicilium leonem constituunt, quod igneus sit: simul et solem, cum est aestivo tempore calidissimus ac fervidissimus, accedere ad Leonem coelestem dicunt. Ii quidem, qui magnam Heliopolim incolunt, in dei vestibulis eos divinae cujusdam sortis, ut Aegyptii dicunt, participes alunt. Nam iis, quibus propitius est deus, somniorum significationibus secundum quietem, futura non solum ostendunt; sed etiam a perjuris non longo intervallo, atque adeo e vestigio, deo eis justam iracundiam adflante, poenas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, si post excessum e vita homo de semetipso in bestiae alicujus naturam demigrare debeat, multo praestantissimam conversionem esse, quae fit ex homine in leonem; si in plantam commutari, optimam esse demigrationem in laurum. Versus quidem ipsius hi sunt:

Utque feras inter praestat leo montivagus trux,
Sic aliis fruticum laetissima laurea cunctis.

Quod si sapienriae Aegyptiorum, qui animantes etiam earumque partes ad naturam referunt, ratio habenda est; illi attribuunt igni hujus animalis anteriora, aquae vero posteriora. Sphingem quoque Aegyptii qui sculpturam exercent, et Thebanae fabulae duplici natura egregie adornantes, biformem nobis conantur repraesentare, ipsam ex corpore virginis et leonis compositam celebrantes. Quod et Euripides insinuat, cum inquit:

Caudam revolvens sub leoninos pedes
Sedebat.

Porro Nemeaeum leonem e luna decidisse ajunt. Unde et Epimenides in suis carminibus cecinit:

Nam genus e luna nostrum, coelestis origo est,
Terribili quae me quondam concussa rigore
In Nemeam sylvam, Junoni scilicet almae
Ut gratum faceret, dejecit.

Sed haec in fabellas rejicienda; nos propriam leonum vim et supra et in praesentia satis explicavimus.

CAPUT VIII.

Pyrausta animal est, quod ignis fulgore gaudet; et ad lucernas advolat, cum flamma maxime viget, atque inde se aliquid adepturum putat: magno autem impetu in eam illapsus comburi-

tur. Meminit vero ejus etiam Aeschylus Tragoediarum scriptor, canens:

Magnopere imprudentem metuo pyraustae necem.

CAPVT IX.

Cinclus volucre animal est, posteriore sui parte debile, ideo suapte natura et per se dicunt non posse nidum construere, sed in alienis parere; eamque ob rem pauperes rusticorum proverbio cinclos appellari solere. Haec etiam semper caudam movet, ut apud Archilochum cerulus. Mentionem hujus avis Aristophanes etiam in Amphiarao facit, his versibus:

Et lumbis ceveto tuis, ceu debilis illa
Cinclus parte senex: hoc incantantio quaedam
Creditur esse potens.

Idem in Senectute *lordu cinclobaten rythmum dixit.* Et Autocrates in Tympanistis:

Ludere ut solent blandae
Virgines sono quondam
Tibiae delectatae,
Jactare palmas, comas,
Vibrare leviter pedes,
Ephesiae Dianae in festo;
Motitare lascive
Sursum deorsum lumbos
Cincli more salientis.

CAPVT X.

Mures, qui non ex insidiis, sed sua sponte moriuntur, defluentibus membris, e vita paulatim excedunt; unde profectum id, quod est in proverbio, *Juxta muris interitum:* cujus Menander meminit in Thaide. Quin et *turture loquaciorem* hominem dicebant: siquidem turtur et ore semper garrula est, et postica etiam parte plurimum, ut ferunt, obstrepit. Et hanc quidem paroemiam idem poeta usurpat in Monili, et Demetrius Sicilia fabula *turtures podice* etiam *loqui* ait. Porro mures flagranti libidine dicunt esse, testemque Cratinum adferunt dicentem in Fugitivis:

Age nunc tibi de sereno adversus mollitiem muris fulgurabo Xenophontis.

Et feminam quidem murem majore veneris rabie flagrare dicunt; et rursus Epicratem citant in dramate, quod inscribitur Chorus:

Postremo subiit laena detestabilis,
Per Pherséphattam, per Dianam dejerans,
Esse banc puellam, virginemque, et integram
Pullus ut indomitus: at cavus erat murium.

Voluit autem extreme libidinosam dicere *cavum* totum *murinum* eam appellando. Et Philemon:

Mus albus, illam si quis (at fari pudet)
Clamavit adeo laena mox turpissima;
Latere nusquam licuit.

CAPVT XI.

Colunt et nigrum taurum Aegyptii, quem Onuphin vocitant. Loci nomen, ubi nutritur, ipsi referant; ego propter asperitatem omitto. Pili in eo, contra quam aliis, vertuntur; atque

hoc ei proprium est. Inter boves magnitudine excellit, ita ut chaonas etiam, quos Thesproti et Epirotae larinos nuncupant, et e Geryonis bobus prognatos dicunt, exsuperet. Pascitur autem medica herba.

CAPVT XII.

Non modo aquatilium bestiarum, sed etiam terrenarum, omnium delphinus velocissimus, et ad saliendum praestantissimus est. Navem enim, sicut Aristoteles ait, transilit, et causam conatur adferre ejusmodi: quemadmodum urinatores animam continent, sic ille primo spiritum comprimit; deinde corpus, sicut sagittam nervo expulsam, jaculatur; nam spiritus intus compressus, ut ait, et illum et urinatores compellit ac jaculatur.

CAPVT XIII.

Physa Aegyptius piscis admirabili natura praeditus est. Nam eum notionem habere ferunt, quando luna augeatur et diminuatur: ejusque jecur cum luna pariter decrescere, pariterque recrescere; corporisque habitu modo esse opimo, modo gracili et tenui.

CAPVT XIV.

Glanis piscis, incola Maeandri et Lyci Asianorum fluminum, et Europaei Strymonis, speciem siluri similitudinemque gerit. Ex piscibus suorum foetuum amantissimus est: nam simul ut femina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, veluti puerpera; at vero adsiduum se praestans mas custodem ad conservationem ejus, quam procreavit, sobolis, eam tuetur, et insidiantes pisces omnes arcet. Potest quidem et hamum devorare, Aristotele teste.

CAPVT XV.

Hydrum valde et metuit et odit rana, quamobrem multo clamore illum vicissim terrere ac perturbare conatur. Ceterum crocodili malignum ingenium, hominem quoque et alias animantes ut capiat, meditatur insidias, itaque in via, qua novit ad fluvios descensum esse, vel aquandi gratia, vel potandi equum, camelumve, vel certe ingrediendi navim, aquam noctu, quam plenis buccis hauserit, effundit, idque saepius, ut locum reddat lubricum, ut facilius, quodcunque in eo collapsum fuerit animal, praedetur; labentia enim sustinere se nequeunt, et mox ab illo insiliente, ut jacent, corripiuntur ac devorantur. Addam et aliud nonnihil de hac fera. Cum non pauca sint trochilorum genera, et nomina (quae sane quidem, quoniam auditu dura sunt et aspera, praetereo) haudquaquam sane cum iis omnibus foedere devincitur crocodilus; sed cum solo nuncupato cladaroryncho societatem atque amicitiam colit, nulla enim hic offensione hirudines ei legere potest.

CAPVT XVI.

Cur sus et canis sint multiparae, Democritus causam adfert, quod multas vulvas, et loca semini concipiendo apta multa habeant: ea omnia semen non uno initu explet; sed iterum et saepius ea animalia ineuntur, ut coitus frequentia seminis receptacula impleantur. Mulas idem non parere ait: nec enim similes aliis vulvas animalibus habere, sed forma diversas, nec genitali semini recipiendo idoneas; mulas enim non naturae opus esse,

sed humanae solertiae audaciaeque, ut ita dicam, adulterinum inventum et furtum. Videri autem sibi ait, asinum vi equae illata, fortuido gravidam reddidisse, ac homines postea hujus violentiae discipulos factos in consuetudinem procreandi haec jumenta adduxisse. Libycorum asini maximi non equas comatas superveniunt, sed duntaxat tonsas; nec enim has comae ornamento superbientes, harum rerum periti ajunt, ejusmodi maritos pati.

CAPUT XVII.

In australibus foetus utero magis excidere Democritus ait, quam in septentrionalibus; idque rationi consentaneum est. Quia ventrem ferentibus corpora austro laxentur, et dissolvantur; idcirco receptaculo dilatato, et longe lateque diffuso, et male compacto, partus errare et vagari, eosdemque calefactos huc et illuc dilabi et diffluere, ac jam locis disclusis et remissis facilius excidere: contra si tempestas sit frigida, et septentriones venti spirent, locorum adstrictione foetus contrahi et comprimi, ut de locis dimoveri ac depelli non queant, nec sane dissolutione et laxitate quasi tempestate quati; praesertim cum ab perturbatione conquiescant, et firmissima sede distringantur, ita ut facile ad pariendi tempus durare possint. Quamobrem frigida constitutione, inquit Abderita, foetus manent, calore vero ut plurimum excidunt; hoc enim superante, fieri posse negat, quin nervi et artus laxentur et fatiscant.

CAPUT XVIII.

Causam cervis cur cornua renascuntur, idem Democritus eam dicit: Ventrem iis calidissimum esse; et eorum venas per universum corpus pertinentes esse rarissimas; et os, quod cerebrum amplectitur, membranae instar tenuissimum et perrarum esse, indeque ad summum capitis verticem crassissimas venas exoriri; itaque fieri, ut nutrimentum, et cibi pars utilior, celeriter a nativo calore digeratur: ex eo autem quod pinguius est, extrinsecus ipsis circumfundi, ait; quod solidius, per venas in caput retorqueri, et reflecti, ac inde cornua permulto humore irrigata enasci. Hic influxus cum continenter fiat, quod ex eo coaluerit, promovetur et truditur foras, et subinde succrescit aliud atque aliud; quicquid igitur ejus extra corpus eminet, durescit ab aere eum ipsum consolidante, et in corneam duritatem confirmante; id autem, quod etiam nunc intra cutem subest, molle et tenerum est. Quocirca recens cornu subnascens, et intrinsecus premens, vetus tanquam alienum expellit, dum veluti parturiens turget, et in lucem emergere gliscit, morae interioris impatiens. Et humor quidem recenter concrescens ad depellendum antiquum infirmus est, at durescens priora extrudere potest. Itaque vetera cornua pleraque interno robore expelluntur; nonnulla arborum ramis circumplicata, et feram ad cursum incitatam vi impedientia, abrumpuntur; et sic veteribus elisis, recentia ad erumpendum parata naturae munere proferuntur.

CAPUT XIX.

Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa, gracilia, longa nasci cornua; contra testibus praedito enasci secundum radicem crassa, recta, minusque prolixa; eosdemque latiori, quam

alteros, fronte esse. Nam hic ibidem cum multae venae sunt, ab iis ossa dilatantur; simul et cornuum eruptio, quoniam crassior exsistat, frontis latitudinem promovet: castraris vero, quod sedes cornuum et initium enascendi perparvum habeat circulum, minus, ut ait, haec pars dilatatur.

CAPUT XX.

Porro mutili boves, foraminulentam, ut Democritus vocat, cranii partem, et poris seu meatibus plenam, non habent; sed os universum solidum, quod cum adfluxum humorum non admittat, ut cornibus nudi ac mutili sint, in causa est. Venae etiam circa idem os cum pertenues et infirmae sint, minus alimenti continent. Sed cervix quoque mutilorum boum necessario siccior est; cum in ea similiter graciliores habeantur venae, et idcirco minus validae. Ceterum Arabicis vaccis egregia nascuntur cornua; quod ad ea scilicet, inquit ille, humor copiosus, unde generosa illa germina nutriuntur, confluat. Ex iisdem quae cornibus carent, os humorem capere solitum solidius habent, et haudquaquam hunc ipsum sibi humorem recipere idoneum. In summa igitur, incrementi causa cornibus exsistit influentia, quam sane plurimae et crassissimae venae humore, quantum ferre possunt, gravidatae infundunt.

CAPUT XXI.

Est et amor et benignitas erga homines animalibus propria. Nam aquila olim infantem servavit. Sed operae pretium est historiam integram explicare, amplum sententiae nostrae testimonium futuram. Sacchorae Babyloniorum regis nasciturum e filia nepotem, et regnum avo ademptum, Chaldaei praedixerunt. Hoc ille metuens, ut aliquid joco dicam, Acrisius erga filiam suam redditur; arctissima enim custodia eam adservari jussit. At filia (nam Babylonii regis sapientiam superabat fatum) ex obscuro homine foetu concepto peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce civitatis, ubi filia inclusa erat, praecipitarunt. Aquila vero acutissimis oculis infantem dejici videns, priusquam terrae allideretur, volando subiens eum dorso excepit, et in hortum quendam deportatum leniter deposuit. Ille autem, qui horti curam agebat, pulcro puerulo conspecto, eum dilexit, atque educavit; idemque Gilgamus appellatus Babyloniorum rex fuit. Hoc si cui fabula videtur, me quoque non approbare illi, fatebor. Audio tamen Achaemenen Persam quoque, a quo nobilis Persarum prosapia descendit, aquilae alumnum fuisse.

CAPUT XXII.

In Creta Dianae Roccaeae templum est, circa quod cum rabie corripiuntur canes, vehementer ex ea laborant: adeo quidem, ut ex promontorio in mare se praecipites dent.

CAPUT XXIII.

In Elymaea regione Adonidis templum est, et in eo mansueti leones, qui homines templum ingredientes, tanquam salutaros, adulando excipiunt. Eos si ad cibum advoces, tanquam invitati convivae accedunt; et quicquid porrexeris, postquam acceperint, modeste et decenter abeunt.

CAPUT XXIV.

Piscem in mari Rubro nasci ferunt, cui nomen hygros [hoc est, humidus vel aquaticus] phoenix; is nigris lineis, quas coeruleae variant maculae, distinguitur.

CAPUT XXV.

Ejusdem maris lacertus est, cujus magnitudo ei, qui nascitur apud nos, aequalis est; sed virgatus spectatur, lineis nimirum aureolis circumdatur a branchiis ad caudam pertinentibus, quas media argentea distinguit; ore est hianti, maxilla inferior eminet in superiorem; virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebrae ambiunt. Ejus item maris foetura est charax nuncupatus piscis; is pinnas habet et utrinque et in tergo auricolores, inferiores partes purpureis cingulis illustrantur, similiter ejusdem cauda auri colorem gerit, purpureus color medios oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eodem mari procreatur, echini speciem et similitudinem habens; ac firmis et longis armatur aculeis.

CAPUT XXVI.

Hystrices Libycae eos, a quibus attinguntur, acerbe pungunt, et aculei eorum non leves dolores inferunt; quinetiam si mortuae sint, aculeorum puncturas noxias esse ajunt.

CAPUT XXVII.

Est etiam in mari Rubro simia, non piscis quidem haec, sed bestia cartilaginea, velut squamarum expers, non magna. Colore est terrestri similis, tum facie speciem similitudinemque ejusdem gerit. Non pisceo tegmine reliquum corpus, sed illiusmodi circumvestitur, cujusmodi testudinis involucrum est. Eadem, similiter atque terrestris, leviter sima est; reliquum corpus instar torpedinis latum est, ut dicas avem esse alas explicantem; et cum natat, volare videtur. In hoc vero a terrestri differt, quod varie distinguitur; et russa est cervice, ut branchiis quoque. Os vero non in summa facie oblongum ei prominet, sed hac etiam parte modice sima terrestrem repraesentat sibi cognatam.

CAPUT XXVIII.

Luscinia colorem et vocem per aestatem in aliam speciem immutat; neque enim sic cantum variat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore. Merula aestate quidem canit: at hieme strepit, et inconditam vocem edit; et, quasi vestis mutatione facta, ex nigro colore in russum convertitur. Turdus vero hieme conspicitur magis murino colore, aestate varierate circa collum coloris distinguitur. Et vero pisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, ut turdi, merulae, fucae, maenides. Lupi item cervarii, ut Aristoteles refert, aestivo tempore a pilis nudi, hiberno contra hirti efficiuntur.

CAPUT XXIX.

In Bubasto Aegyptia stagnum est, quod cicures permultos siluros, eosque piscium mansuetissimos alit; quibus frusta panis objiciunt, ad quae certatim ii adsilientes pascuntur. Iidem etiam in fluminibus procreantur, ut in Cydno Ciliciae fluvio: sed ii quidem idcirco minuti proveniunt, quod ejus confluens nitidissimus et frigidus sit; quo non ipsi delectantur, sed turbido potius, ac plane limoso, eoque pinguescunt. Pyramus quidem atque Sarus, Ciliciae fluvii, eos longe pleniores ferunt; tum Orontes Syrorum

fluvius eos progignit; Ptolemaeorum item fluvius, et Apamiense ſtagnum, maximos generant.

CAPVT XXX.

Permultis quidem locis manſuefacti piſces, et ſe appellantibus obtemperantes, et cibos objectos libenter excipientes, aluntur: ut in Epiroticae, olim nuncupatae Stephanepoleos, templo Fortunae, in vivariis [ſive canalibus] utrinque juxta adſcenſum; atque in Eloro Siciliae, olim Syracuſiorum propugnaculo. In templo etiam Iovis Labrandei fons nitidus manſuetos piſces habet, monilibus et aureolis inauribus ornatos; quod quidem templum ſeptuaginta ſtadia ab urbe Mylaſiorum diſtat Ex hujus Jovis ſtatua gladius eſt appenſus, et colitur deus Carii Stratiique cognomine; quod Cares primi ſtipendia meruerunt, et pecunia militarunt, loris clypeos appenderunt, criſtas galeis accommodarunt. Cares autem ſunt appellati a Care Iovis et Cretae filio; at Iupiter Labrandeus nominatus eſt, quod multo et impetuoſo imbre pluiſſet. In Chio ad portum nuncupatum Γερόντων [ſenum] cicurum magnus eſt piſcium numerus, quos Chii ad ſolatium ſenectutis exacta aetate adfectis alunt. Inter Euphratem et Tigridem regione media fons intereſſe praedicatur, cujus aqua usque ad imam ſedem perlucida eſt, et aquam limpidiſſimam emittit, unde fluvius emanat Burrhas, ubi piſcium manſuetorum greges exſultantes errant; praedicant autem incolae fabulam quandam ſacram, nempe Junonem, celebratis cum Jove nuptiis, in hac aqua ſe abluiſſe, quod et Syri ajunt, unde locus etiamnum ſuavem odorem ſpiret, qui in vicinum etiam aerem circumquaque diſtribuitur.

CAPVT XXXI.

Animalium vim et naturam noſſe ne dii quidem adſpernantur. Siquidem Euryſthenem et Proclem Ariſtodemi, Ariſtomachi filios, cui pater fuit Cleodaeus, Hyllus avus, proavus Hercules, audio, cum in matrimonium feminas ducere conſtitutum haberent, profectos ad Delphicum oraculum deum conſuluiſſe, quocum Graecorum Barbarorumve adfinitate devincti pulchre et prudenter nuptiis alligati viderentur: iis deum reſpondiſſe, ut eadem via, qua veniſſent, in Lacedaemoniam reverterentur; ubicumque porro terrarum ſumme ferum animal ferens mitiſſimum eis occurreret, inde ducendas uxores eſſe, ſic enim feliciter ipſis et proſpere proceſſurum eſſe. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleonaeorum regionem veniſſent, ipſis occurrit lupus agnum, quem ex aliquo grege diripuerat, portans; ex eo illi conjecerunt Apollinem de iis animalibus oraculo ſignificationem dediſſe, proinde ipſos Theſandri filii Cleonymi, probi viri, filias uxores duxiſſe. Ergo ſi probe dii tenent, quodnam animal ſit manſuetiſſimum, quodque immanitate efferatiſſimum; neque nobis negligendum naturas eorum noſſe.

CAPVT XXXII.

Res multas et varias producit India; quarum aliae felicem ſane illam, et admirandam eſſe parentem teſtantur; aliae contra neque ulli ſunt expetendae, neque dignae, quae laudentur, vel deſiderentur. Sed de aliis, quae vel uſum aliquem ſui adferunt, vel ad luxum et oſtentationem faciunt, partim jam dixi, partim

dicturus sum postea, faventibus diis; in praesentia de serpentibus tantum regionis illius verba facere statui. Has illa multas variasque educat, quarum species omnes persequi velle infinitum foret. Non solum autem hominibus, verum etiam aliis animantibus perniciosa sunt. Eademque regio herbas defendentes a venenatorum morsuum pernicie producit, ad quarum usum et scientiam tantopere periti sunt indigenae, ut quodnam medicamentum cuique serpentium adversetur, probe teneant; simul et ne acerrima veneni vis celerrime per corpus manet, neve id ipsum conficiat, praesens sibi mutuo ferunt auxilium, quod necessarium regio ipsa abunde subministrat. Jam porro serpentem, qui hominem interfecerit, Indi permultis in hanc rem testibus Libycis, et Aegyptiis Thebarum incolis, utentes dicunt, idcirco subterraneam latebram ingredi nequire, quia terra suis ipsa sedibus eam non amplius recipiat, et quasi gremio suo in exilium ejiciat; atque hinc postea errare, vagari, et pluribus jactatam miseriis, aestivo et hiberno sub dio aerumnosum omne aetatis tempus degere, neque amplius a conjugibus adiri, neque ab iis, quos ex se procreaverit, parentem agnosci. Poena igitur homicidii ipsis rationis expertibus a natura inflicta est, dei providentia, prout ipse commemoravi; dictum est vero, ut inde discat prudens.

CAPVT XXXIII.

Anseres ad custodiam praeferendi sunt canibus, quod Romanorum periclitatione constat; quo tempore acerrime a Gallis impugnati sunt, qui eis repulsis jam in urbem invaserant, jamque universam occupabant, Capitolio tantum excepto, quod superare non facile poterant. Hujus igitur loca, quae insidiantes admissura et minus tuta videbantur, custodibus committebant. Consulatum gerebat tum temporis M. Manlius consul, et commissum sibi Capitolium custodiebat. Hic est, qui filium propter fortitudinem et rem bene gestam coronavit; sed, quod extra ordinis sui locum progressus esset, morte affecit. Postquam vero Galli collem sibi undequaque inaccessum animadverterunt, intempesta nocte per insidias adoriri somno profundiore detentos statuerunt; conscensuros autem se sperabant per illam partem, quae tanquam natura satis munita custodibus erat vacua, quod inde insidiaturos Gallos Romani minime credidissent. Atqui ex eo etiam loco collis cum Jovis aede turpiter occupatus fuisset, nisi forte adfuissent anseres; canes enim ad cibum eis objectum silebant, anserum vero proprium est, ad esculenta, quae eis objiciuntur, non quiescere, sed exclamare; suo igitur clangore Manlium et custodes excitarunt. Quamobrem nunc etiam canes apud Romanos poenas luunt quotannis, ad veteris perfidiae memoriam; anseri vero certis diebus suus decernitur honor, et magna cum pompa in foro incedit.

CAPVT XXXIV.

Haec etiam non a cognitione scientiaque animalium abhorrent. Scythae ligni inopia, quae diis immolant, eorum ossibus succensis coquunt. Apud Phryges, si quis aratorem bovem occiderit, morte mulctatur. Sagarenses quotannis summa adversus Minervam observantia ei celebrant camelorum certamen, ad cursum enim aptissimi et velocissimi apud eos procreantur. Saracori asinis neque ad ferenda onera utuntur, neque ad molas, sed bella-

tores habent; et quemadmodum equis Graeci insidentes, sic asinis hi bellica pericula sustinent. Quod si quis asinorum apud eos corpulentior esse videatur, illum Marti sacrificant. Clearchus Peripateticus dicit solos de Peloponnensibus Argivos serpentem non interimere; et si canis in forum ingrediatur certis quibusdam diebus, quos illi sacros agunt, et Arneidas vocant, eum interficere. In Thessalia vero is, qui uxorem ducturus est, pro nuptiis sacrificans, equum bellatorem inducit frenatum, et omnibus armis instructum; deinde postquam sacrificium peractum sit, et pactum cum virgine fecerit, equum uxori habenis ducendum tradit. Jam porro id quam significationem habeat, Thessalis explicandum relinquo. Tenedii olim praestantissimam gravidam vaccam Baccho alebant, et, cum peperit, tanquam sane puerperae inserviunt; vitulum autem recentem natum cothurnis indutí immolant; sed qui eum securi percussit, dicis graria lapidibus peritur, atque in mare fugit. Eretrienses Amarynthiae Dianae pecudes mutilas immolant.

CAPUT XXXV.

Praeter ea, quae supra dixi, Xanthippi, cui pater fuit Ariphrus, canes domini perstudiosos fuisse audio. Eo enim tempore, cum ingenti bello Persarum in Graeciam exardescente, Athenienses oraculi jussu, relicta patria, in classem demigrarunt; tum hujusce, quem modo nominavi, canes una cum domino transmittente ipsi ex Attica in Salamina natando trajecerunt. Haec referunt Aristoteles et Philochorus.

CAPUT XXXVI.

Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluvius emittit. Nam ovillum et bubulum pecus, et omnis grex quadrupes, sicut Theophrastus ait, ex eo bibens de nigro rufove albus fit. Boves quoque in Euboea fere omnes albi nascuntur, quare et ἀργιβόειον [albis bobus gaudentem] poetae Euboeam cognominant.

CAPUT XXXVII.

Philo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniae regi pocula administraret, a gallinaceo, Centauro nomine, adamatum fuisse. Tum graculo formosus puer in amore fuit; tum etiam apes amatorio adfectu flagrare audio, quamvis earum plurimae a libidine sint alienae.

CAPUT XXXVIII.

Sphingem, quicunque vel picturae vel plasticae operam dant, fingere alatam solent. Cererum apud Clazomenios suem alatum exortum fuisse audio, qui Clazomenios agros vastaret; quod quidem ipsum in libro De Clazomeniorum finibus Artemon confirmavit, unde illic locus decanratus *Sus alatus* nominatur. Id quod si cuipiam fabula videatur, non prohibeo: ego, quod de animali dictum ab aliis non ignorabam, non invitus retuli.

CAPUT XXXIX.

Haliae Sybaridis filiae, cum in Phrygia lucum Dianae ingressa esset, draco quidam sacer conspectu praegrandis apparuit, et cum ea coivit; unde Ophiogenae dicti primam sui generis originem trahunt.

CAPVT XL.

Lupum Delphi colunt, Samii ovem venerantur, leaenam Ampraciotae; causas autem, quamobrem hujusmodi bestias divini cultus honore prosequantur, non alienum est explicare. Delphis aurum sacrum furto direptum, et in Parnasso desossum, sicut dicit Polemon, investigavit lupus; Samiis item aurum furto sublatum ovis invenit; quare Mandrabolus Samius Junoni ovem consecravit, ut Aristoteles tradit. Ampraciotae leaenam, quod tyrannum ipsorum Phaylum dilacerasset, idcirco ut suae libertatis vindicem summa religione colunt. Miltiades equas ter Olympiae victrices, sepulturae honore in Ceramico affecit. Evagoras Lacon itidem Olympionicas equos ad sepulturam magnifice dedit.

CAPVT XLI.

Ganges Indiae fluvius, initium ducens a fontibus, cum per se fluit, et nondum ad alios admistus est, altitudine est viginti passuum, latitudine vero octoginta stadiorum; cum vero jam alii in eum influxerint, altus sexagenos passus profluit, dilatatur autem et diffunditur in quadringenta stadia. Insulas Lesbo Cyrnove majores efficit; et cete procreat, quorum adeps unguentorum usum praestat. In eo etiam testudines nascuntur, quarum testa non minori magnitudine fit, quam dolium capax viginti amphorarum. Idem crocodilorum genera duo educat; quorum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immisericordi in quidlibet voragine carnivori sunt; in eorum summo rostro quiddam, similiter ut in cerastis [serpentibus] eminet. His administris ad maleficos puniendos Indi utuntur; nam eosdem criminum gravissimorum damnatos illis objiciunt, neque carnifice egent.

CAPVT XLII.

Piscationis marinae periti, ut auctor est Leonides, scaris escam demittunt coriandrum et carton, sic enim facile et nullo negotio capiuntur; scarus enim his condimentis, ceu praestigiis quibusdam, allicitur. At betarum foliis mulli capiuntur; nam hoc olere gaudet hic piscis, eoque facile inescatus capitur.

CAPVT XLIII

Piscationis modi quatuor traduntur; fit enim vel reti, vel conto, vel nassa, vel hamo. Ea, quae retibus utitur, praecipue ditare piscatores potest propter copiosam capturam, qua pisces pariter plurimi, ut occupatis hostium castris captivi, in eorum potestatem veniunt. Supellectilem vero requirit variam; ut sunt funes, fila alba et nigra, cyperus, suber, plumbum, picea, lora, rhus, lapis, byblus sive papyrus, cornua, navis sex remorum, axis, scytalides [sive bacilli teretes,] cottana, tympanum, ferrum, ligna, pix. Incidunt autem in ea diversa genera piscium, et varii multique eorum greges. Quae vero per contum piscatio fit, inter ceteras strenuissima est, et piscatore opus habet robustissimo. Ad eam requiruntur pertica recta oleagina, et funes e sparro contexti, et taedae vel faces de pinu perquam resinosa, item navis parva, et remiges assidui validique brachiis. At nassarum usus, prae ceteris insidiosus atque dolosus, ingenuos homines minime decere videtur. Adhibentur holoschoeni juncorum generis non madidi, vimen, lapis qui facile manibus tractetur, alga marina, funes, coma cupressi, suber, ligna, esca, et navis

parva. Porro ea, quae hamis fit piscario, ut callidissima est, ita liberis hominibus inprimis decora. Opus autem habet pilis equinis, albis, nigris, rufis, et ad canùm colorem vergentibus, ceteris qui tinguntur inferunt albos vel purpureos, reliquos omnes improbant; aprorum etiam setis rigidis utuntur; et linis seu filis, et aere multo, plumboque, et e sparto funiculis, et pennis, praecipue albis aut nigris et variis. Sunt ex piscatoribus, qui etiam lanis utantur puniceis vel purpureis, et suberibus, et lignis; ferroque, et aliis rebus indigeant, et inter illas arundinibus rectis procerisque, nec madidis, holoschoenis vero madefactis, et ferula rasa, et virga de corno arbore, et caprae cornibus, et corio. Alii enim pisces aliis illorum capiuntur, ut jam supra explicatum est.

CAPUT XLIV.

Duae hae narrationes, quarum una Indica est, altera Libyca, generatim utique inter se differunt; illa autem, quae regioni suae peculiaria esse utraque perhibet, haec sunt. Si Indicus elephantus robore aetatis confirmatus capiatur, ex feritate aegre traducitur ad mansuetudinem, et quod desiderio libertatis teneatur, ideo caedes molitur; ac si vinculis devinciatur et constringatur, magis incitatur animo, neque ullam servitutem perpetitur. At enim Indi variis et multiplicibus cibariorum illecebris ventrem implere, eumque deliniire student; ille tamen nihil de acerbitate sua remittens, nihilque ab iis blanditiis mitescens, iis praeclare contemptis, pergit iisdem infestus esse. Quid igitur ii comminiscunrur, et machinantur? Instrumento quodam musico, quod scindapsum vocant, vernaculam cantiunculam ei canunt; is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, et suavitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur, ac paulatim in objectum cibum respicit; et quamvis omnibus vinculis exsolvitur, tamen cantu devictus non amplius ad pristinos mores a mansuetudine deficit, et cibo libenter veluti conviva fruitur. Tibiae cantu (nam et alteram narrationem audire oportet) usque eo capiuntur Libycae equae, ut hujus blandimentis ad homines mansuescant ac mitigentur, et insultare ac laedere desinant; et quocunque eas cantiuncularum blanditiae invitaverint, eo pastorem consequuntur; cum ille insistit, hae etiam a progrediendo se sustinent; ac si cantum contentiorem ad tibiam canat, ex eo tanta voluptate adficiuntur, ut lachrymas tenere non possint. Harum igitur pastores ex rhododaphnes arboris ramo excavato pastoritiam fistulam conficiunt, cujus sonoro inflatu armentum antegredientes demulcent. Euripides dicit, pastores hymenaeos ad tibiam cantantes ad venerem equas incitare, atque etiam equos ad ineundas feminas incendere. Ad hunc igitur modum equinae nuptiae initiantur, ut nuptiale carmen tibiae praecinat.

CAPUT XLV.

Delphinorum genus quantopere cantu et tibiis delectetur, luculentum Arionis Methymnaei historia nobis testimonium fuerit; quam et statua ejus in Taenaro, et subscriptum epigramma repraesentant, hoc videlicet distichon:

Hoc vectus Cyclei proles evasit Arion
Ex maris insidiis, diis ducibus, Siculi.

Ceterum hymnus, quo se Arion gratum Neptuno declarare, et simul delphinorum in musicam studium testari voluit, tanquam et illis mercedem pro se servato et superstite exsolvens, ab eo conditus ejusmodi est:

Neptune deum maxime,
Qui rex maris profundi
Tridente clarus aureo
Complecteris undique terram:
Te branchiis et pinnis
Insigne piscium genus
Mutae colunt natantes:
Prae ceteris te pandi
Circumnatant delphines,
Canes marini, et errant
Juxta, levesque saliunt;
Quandoque et instar jaculi
Vibrant seipsos eminus
Pernicitate mira,
Cervice rigidi recta;
Oblectat bosce musica;
Amant eos Nereides
Suum pecus, puellae,
Quas Amphitrite peperit.
Vos me vagantem Siculo
In aequore ad Taenarium
Litus tulistis equitem,
Vectumque dorsis vestris;
Vester chorus me placide,
Non pervium mortalibus,
Longe salum lateque
Sulcans natando eduxit;
In quod viri me nautae
Dejecerant e navi
Curva, marina, perfidi.

Ergo etiam alia, quae praediximus, et musicae studium in delphinis laudari convenit.

CAPVT XLVI.

Tyrrhenorum sermone pervagatum est apros et cervos apud eos, cum retibus et canibus, ut venandi sane usus ferre solet, tum multo maxime musicae adjumento capi; quod quidem ipsum quemadmodum fiat, jam porro dicam. Circumjectis retibus, et ceteris instrumentis idoneis ad faciendas bestiis insidias collocatis, homo tibia canendi bene peritus, quoad ejus fieri potest, omnem cantus contentionem remittit et relaxat, et quidlibet ad canendum suave praeclare usurpat; et sensim pedetentimque progrediente illo, in montium vertices et convalles, et densa fruteta loca, atque, ut brevi explicem, in omnia lustra ferarum et cubilia, tibiae cantus influit. Ac nimirum primo in eorum aures influentis soni insolentia ipsos exterret; deinde cum impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur, cantusque suavitate permulsi et deliniti in eorum, quae procreaverint, et domesticarum sedium oblivionem veniunt; etiamsi ferae bestiae

non a locis, ubi versati adsueverunt, aberrrare solent. Sic igitur Tyrrhenae bestiae paulatim tanquam suadae illecebra ducuntur, et quasi cantu praestrictae in laqueos sese inserunt, quibus illaqueatae comprehenduntur.

CAPUT XLVII.

Anthiae cum sunt capti, miserabile praebent spectaculum, mortemque suam lugere et quodammodo supplicare videntur, sicut homines, qui in latrones immisericordes et caedis avidos incurrerunt. Nonnulli autem eorum, dum aufugere nituntur, ac retibus insultantes insidias transilire conantur, trucidantur ferro: qui vero mortem evadunt, in terram antehac eis inimicam exsiliunt, atque ibidem mortem obire malunt, quam gladio perire.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

CAPUT I.

Gordio filium suum Midam regem fore aquilam praesignificasse audio, cum ea supra hujus caput arantis primo volasset, deinde totum diem in jugo lessitare non prius destitisset, quam is, vespera accedente, arationem dimisisset. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum invasisset, et de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellam rapuisset, Gelon de sede surgens, non quidem feram timore perterrebat, sed acerrimo tabellae suae desiderio eam insequebatur. Postea autem quam hic extra tabernam ludi literarii fuisset, haec quidem repentina ruina corruens pueros una cum praeceptore confecit et oppressit, ac Gelon solus divinae providentiae munere sodalibus suis superfuit; quod ipsum, non eum a lupo occisum, sed potius servatum fuisse, magnam profecto admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus negligit, imo vero cara habet, cum per illa Gordio regnum praesignificarit, Gelonem vero ex impendente periculo servaverit. Ergo bestiae etiam in amore sunt divino numini.

CAPUT II.

Sargos Cares hoc modo capiunt. Cum auster placide et mollibus auris spirat, et undae tranquillae leni ad litus murmure offendunt; tum piscator non indigens arundine, juniperi alicujus vegetissimae virgam accipit, et extremitati ejus lineam alligat, hamoque lycostomum neque recentem neque plene salsum, ac in mare demittit; in piscatorii autem navigii puppe sedens, insidias in mare demissas leviter movet, simulque ei quiete inservit puer, qui probe tenens ut sensim pedetentimque navis impellenda sit, ad terram versus remigat. Tum sargi permulti exsultantes ex suis latibulis prosiliunt, et ad hamum congregantur; piscis enim jampridem occisus, et ad capiendum divulsus, eos veluti illecebra allectat: cumque propius a terra sunt, cibi aviditate irretiti facile comprehenduntur.

CAPUT III.

Pisces alii alia loca amant et incolunt; alii inter saxa morantur, in arenis alii, quidam inter herbas. Sunt enim in mari etiam herbae, ut brya, et vites, et uvae dictae, et fuci vel algae; est et brassica quaedam marina, sunt mnia, et triches. Ex his pisces

alii aliam deguſtant, familiarem ſibi, et cui ſit adſuetus quisque; nec aliam attigerit.

CAPVT IV.

De rei piſcatoriae bene peritis audire potes, ex piſcibus quendam eſſe nomine callionymum. Huic Ariſtoteles ait in dextra jecoris fibra copioſum fel ſitum eſſe, jecur autem ad laevum latus collocatum eſſe. Cui quidem rei teſtimonio eſt Menander in Meſſenia inquiens:

Facio te habere fel callionymo copioſius.

Anaxippus item in Epidicazomeno:

Me ſi movens, et ſicut callionymi
Fervere efficias omne fel,
Nihil a xiphia cane me differre videbis.

Sunt qui eum dicant edulem, alii plerique negant. Poetae quidem ubi convivia et epulas deſcribunt, non facile ejus meminerunt, cum alioqui pleroſque, quorum uſus eſt, ſuis verſibus nominarunt: ut Epicharmus in Nuptiis Junonis, et Terra Marique, et inſuper Muſis; et Mneſimachus in Iſthmionice.

CAPVT V.

Non animatos partus edit, ſed, ſimiliter ut aves, ex ſeſe rana marina ovum parit: cujus quidem foetus vel a partu recentes capite praediti ſunt tum magno tum aſpero; eamque ob rem cum quippiam metuunt, ipſa intra ſe recipere minime eſt idonea, nam illam etiam rurſus ſubeuntes exulcerant; et ſimiliter ſi vivos in lucem proferret, exeundo laederent. Non ergo vivos parit, nec foetibus bona perfugia praeſtat. Hujus ovum non naturae ovatae ſpeciem ſimilitudinemque proprie gerit, cum ſit ſquamoſum, aſperum, et ad tactum reſiſtens et durum.

CAPVT VI.

Temporis longinquitate polypi adeo magni evadunt, ut ad ceti magnitudinem accedant, cetaceique generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiae auditum eſt polypum, cum ad inſinuatam corporis molem excreviſſet, ſpreto et neglecto maritimo victu, in continentem proceſſiſſe, et terrena quaedam depraedatum eſſe; et cum per ſubterraneum ſpecum, Puteolanas fordes in mare transmittentem, natando in maritimam domum adſcendiſſet, ubi mercatorum ex Iberia res ſalſamentaque in magnis vaſis eſſent, brachiorum circumplexione vaſa primo ſtricte comprimentem confregiſſe, deinde ſalſamenta depopulatum fuiſſe. Mercatores vero ingreſſos, ubi dolia disrupta inſpexiſſent, et permagnum earum rerum, quas navi advexiſſent, numerum exhauſtum deprehendiſſent, ſtupuiſſe; ac nimirum cum ab inſidiis fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes non perfoſſos intuerentur, quisnam populator fuiſſet, nulla conjectura adſequi potuiſſe; at enim cum reliquias conditorum piſcium a non vocato conviva relictas animadverterent, eos conſtituiſſe ex domeſticis audaciſſimum armatum intus in inſidiis ponendum eſſe. Polypum vero noctu ad adſuetas epulas adrepentem reverti ſſe; et tanquam athleta adverſarium ſtrictiſſime correptum ſuffocat, ſic flagellis vaſa circumplicantem facillime perfregiſſe praedonem, ut ita dicam, polypum. Eum porro, qui inſidias molitur, etiamſi lunae fulgore domus illuſtraretur, omniaque conſpicua eſſent, non tamen,

quoniam solus esset, bestiae tantae metu perterritum, hanc aggressum fuisse, sed mane mercatoribus totam rem explicasse; quod quidem ipsum ii audientes ei fidem non habebant. Deinde tum negociatores ob tantum acceptum detrimentum, periculi memoria deposita, consenserunt simul ingredi, et congredi cum hoste; tum alii inusitati et incredibilis spectaculi studio sua sponte sese auxiliatores una in domo illa concluserunt. Postea vero quam sub vesperam in solita dolia fur invasisset, ex eis partim cloacam obstruebant, partim armis tecti in hostem irruentes dolabris et cultris acutissimis ejus brachia abscindebant; cumque, quemadmodum vinitores et putatores arborum robustissimos ramos secant, sic ii ipsius membra circumcidissent, tandem vix non parvo labore eum ipsum confecerunt; et, quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, hujusque belluae propriam veteratoriam nobis ostenderunt.

CAPVT VII.

Eorum, quos ceperint Indi, elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinam adferunt. Aqua primum tepida haec perfundunt, ut Eurypyli Patroclus apud praestantissimum Homerum; deinde butyro ungunt; postea, si profundiora fuerint, inflammationem leniunt, suillam carnem recenti sanguine suo madentem et calidam adhuc admoventes. Oculorum vero morbos sanant, bubulum lac tepefactum iis infundentes; quo hi remedio oculos aperiunt, et magno cum voluptatis sensu, sicut homines, vim medicinae agnoscunt; tamdiu vero uruntur ac reperunt hoc remedium, donec lippitudo cesset. Ceteris, quibus adfliguntur, morbis vinum nigrum medetur; quod si hac medicina ex morbo non liberantur, insanabiles sunt.

CAPVT VIII.

Elephantus quidem gregarius adsuefactus aquae utitur potione; ei vero, qui in bello certat, vini, non quidem ex viribus confecti, sed ex oryza vel calamis factitii usus indulgetur. Simul et flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia suavitatem odorum amplexentur, et mansueriores evadant, aguntur; ipso enim odoratu flores internoscentes colligunt, atque etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector sustinet. Postquam hunc floribus compleverint, tanquam vindemia facta, lavatione, similiter atque homines lauti, delectantur. Ut vero ex usi reverterint, flores suos expetunt; quod si rector adferre tardaverit, barritum edunt, neque prius cibum sumunt, quam eis quispiam, quos collegerint, flores attulerit; eos allatos de quasillo tollentes sui praesepis labra ornant, hanc nimirum cibo suavitatem ex his bene olentibus, ut ita dicam, excogitantes: stabulum etiam, ubi diversantur, floribus permultis sternunt, ut suavius dormiant. Ceterum Indici elephanti novem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque, habentur; maximi illic, qui Prasii appellantur; his magnitudie proximi existimantur Taxilae nuncupati.

CAPVT IX.

Indicum equum exsultantem, et immoderatius excurrentem continere, et habenis adductis coercere, non est cujusvis, sed hominum, qui a prima aetate ad rerum equestrium scientiam insti-

tuti sint. Hi fraeno ipsos sustinere, regere, et moderari adsueverunt; et quanquam nullis lupatis, sive frenis aculeatis, os et palatum ipsorum urgeant; cogunt tamen eos, utcunque effraenes, equinae tractationis bene periri in gyrum circumagi, ut ipse vidi. Veruntamen ad hunc gyrum agendum, atque ad conficiendum orbem, manuum robore opus est, et summa rei equestris scientia. Qui hujus disciplinae sunt experientissimi et callidissimi agitatores, currum etiam sive quadrigas versare in orbem plane norunt, cujus certamen non est contemnendum; currus vero duos milites pugnantes fert. Ceterum militaris elephantus thoracio, ut vocant, aut etiam nudo dorso suo, tres bellatores fert, alterum dextra, alterum sinistra pugnantem, tertium retro versus; ac simul quartum securim manibus tenentem, sicque illa belluam dirigentem, tanquam navem clavo navicularium, reique nauticae peritum.

CAPVT X.

Pardales cum Mauri venantur, ut vivos capiant, ejusmodi insidias collocant, ut intra aedificatiunculam, lapidibus quam primo struxerint, putrescentis jam carnis frustum ex longiore funiculo appendant; deinde e virgis et arundinibus januam rara structura imponant, per eas ut foetidae carnis odor emanet, et longe lateque vagetur. Hunc inclusum foetorem ferae bestiae sentiunt, nam quodammodo terris odoribus delectantur; eum igitur percipiunt, sive in desertis montibus, sive in valle profunda, sive alio tractu sylvestri fuerint: et quae primum hunc odorem hauserit, cibi desiderio incitata, quanto potest impetu, ad dilectas dapes festinat et salit, tanquam quadam amatoria illecebra attracta; et incidit in januam, eamque subverrit, et infelici esca constricta tenetur. Nam cum funiculo praedicto contextus est laqueus, perquam callide, qui, dum esca movetur, comprehendit gulosam feram; quae subito misere illaqueata poenas dat liguritionis, et helluationis importunae.

CAPVT XI.

Lepores interdum a vulpibus non tantum cursu, sed etiam magis arte, comprehenduntur; captiose enim circumvenire et inducere vulpes probe novit. Cum igitur noctu in leporis vestigium inciderit, et feram olfecerit, tacite et sine strepitu ingrediens, spiritum comprimit, eumque in ipso cubili deprehendens, tanquam de insidiis, securum animi et insperantem capere aggreditur. At enim lepus non dissoluto et ignaviter remisso animo somnum capit; et simulac primum vulpem adventantem sensu comprehenderit, de cubili exsilit, properans fugam capere, et cursum ad summam celeritatem facit; vulpes item vestigiis eum insequens ingreditur currere. Verum longam viam ubi hic confecerit, ut qui jam longinquo abscessu contra vulpem superior factus sit, sub dumeta, aliave fruteta densiora subiens, ex longo cursu, libenti animo se quieti dat; at vulpes e vestigio insequens ei non concedit, ex fuga ut consistat, et laboris requietem habeat, sed ad alterum cursum ex quiete eum excitat et agitat. Postea vero quam incitato cursu is non minorem viam quam prius exegerit, rursus vehementer quietem cupit capere; illa vero cito adventans, et frutetum concutiens, leporem somnum capere non sinit. Itaque is iterum excurrit, et illa non tardius insequitur. Cum autem

continenter ex alio alius curfus hunc vigiliis diu multumque fatigatum exceperit, currendo feffus et laboribus fuccumbit, et longius procedere defiftit; ipfa vero confecuta eum ipfum non fane curfu, fed longinquitate temporis, et captiofa inveftigatione comprehendit. Haec de leporis curfu alibi alio feftinans dicenda distuleram: nunc aliud etiam de hoc animali opportune addam, ut ne ab inftituto difcedam. Foetus fuos cum in plures locos lepus difpergit, hoc pacto arbitratur a rapinis tutiores effe; nam fummo in eos amore flagrat, neque a venaticis modo infidiis de illis timet, verum etiam vulpium incurfiones perhorrefcit: nec minus quidem avium impetus extimefcit, inprimis vero corvorum et aquilarum vocem metuit: cum his enim avibus nulla pace conjungitur, fed fefe abstrudit in dumeta, in aliave frutera, aut cefpites, aut cum neceffitate urgetur, in quodvis aliud latibulum fe occultat.

CAPUT XII.

De viro rei venatoriae bene perito, et cetera quam bono, et a mendaciis alieno, fermonem accepi, cui fidem habeo, ideoque dicetur. Dixit igitur mares lepores parere, et uno eodemque tempore tum alios implere, tum ex fefe parere, tum nutrire, quippe qui fint utriusque fexus participes. Idemque teftabatur aliquando duos, aliquando tres parere. Huc etiam addebat, marem femimortuum captum fuiffe, ipfum autem ventrem intumuiffe, utpote praegnantem, atque in diffecti utero matricem et tres lepufculos repertos fuiffe: eos primum extractos immobiles fuiffe, et veluti offas quasdam carnis fine motu jacuiffe, deinde a fole intepefcentes, feque colligentes, revixiffe. et eorum quendam poftea fe movere coepiffe, et fufpexiffe, confeftim etiam linguam porrexiffe, et cibi defiderio os aperuiffe; lac igitur is admotum, et paulatim alitos fuiffe, verifimile eft, ad oftentandum parentem. Non poffum equidem mihi, ut huic narrationi non credam, perfuadere; quod viri illius fermo ab omni mendacio et oftentatione alienus fuerit.

CAPUT XIII.

Rationem tum ventorum tum temporum lepus plane fcit, animal callidius quam blandius. Hieme apricis locis cubilia idcirco fternit, quod apricationem vehementem appetit, frigus hoftilem in modum decliuat; aeftate vero altioris fedis ftudio captus ad aquilonem cubitat. Temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit, cum fomnum capit, folus animalium, nec fomno ejus palpebrae cedunt; imo vero cum reliqua membra fomnum accipiunt, interea tamen oculi vident. Dico autem ea, quae a viris rei venatoriae peritis intellexi. In paftionibus tum nocturnis tum longinquis pabulum inquirit, five quod forte peregrini cibi defiderio tenetur, five etiam, quantum equidem intelligo, ut fe exerceat, et pedum celeritatem etiam noctu (dum abstinet fomno) firmet. Viam retroverfus pertinentem cupide amplexatur, et confuetam fedem omnibus locis antefert; eoque non parum faepe capitur, quod adfuetum cubile relinquere non poffit.

CAPVT XIV.

Lepus, quem canes et equi insectantur, si campestris sit, celeriore et concitatiore cursu, quam montanus, viam conficit, propter corporis exiguitatem, et tenuitatem; cum enim gracili habitu sit, ipsum levitate et celeritate praestare vero proximum est. Primum igitur ex terra exsiliens saltu fertur, et per dumeta aliave densiora virgulta et rigua loca expeditus perlabitur; tum vero sicubi herbae sint altae et frequentes, ex eis facile sese explicat atque elabitur. Ac quod leoni caudam ad excitandas et instigandas eorum vires magno adjumento esse dicunt; sic lepori aures roboris quasi vexilla, et cursus incitamenta praestant. Fugiens enim ad tergum eas retorquet; stimulis etiam utitur, ne a currendo quiescat et retardetur. Jam porro cursum nec unum nec recta tenet, sed huc illuc se versat, et de recto cursu deflectit, ut perturbet ac decipiat canes. Ad id quidem diverticulum, quo vult iter convertere, de auribus alterutram inflectit, eaque quasi moderatrice cursum dirigit. Neque vero improvide omnes suarum virium nervulos prodigit, sed impetum insequentis observat: qui si ad insequendum tardus et segnis sit, non omnem suam celeritatem profundit; sed duntaxat canes antegredi maturans sese a currendo reprimit, ne ex incitato cursu viribus deficiat. Penitus enim cognoscit se cursu praestare, et observat tempus, quo cursu defatigare non habet necesse. Quod si pedum celeritate canis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus revocatis viribus lepus, quanto maximo potest cursu, fertur. Cum autem longe multumque canibus anteverterit, et longo sane intervallo venatores atque equos reliquerit; tum in aliquem tumulum adscendit, et in posteriores pedes sese erigens, tanquam ex specula, et insectantium certamen prospicit, et, quantum equidem existimo, eos ut debiliores ridet. Et ita hoc veluti lucro confidentior, veluti pacem tranquillitatemque adeptus, jucunde quietem captus dormit. Montium incolae non tam veloces, quam qui in planitie versantur, nisi quando sub montem subjectos habent tractus in planitiem explicatos, quo ex montibus decurrant; unde fit, ut tametsi montes incolant, tamen in campis se exerceant, unde saepe campani homines eos excitant atque insequuntur. Cum autem proximi sunt ut capiantur, a campestri via parum declinantes in altiores locos et montanos se convertunt, in suas nimirum sedes festinantes, idcircoque evadunt, et insperatam salutem adsequuntur; quod canibus et equis montium itinera infesta atque inimica pedes obterunt et debilitant; sed eo acerbius canes vexantur, quod carneos pedes saxis minime resistentes, nec quemadmodum equi ungulas habent; contra lepus convestitos pilis pedes habet, et duritatis et asperitatis patientes. Jam ex leporibus, qui in crebris dumerorum frequentia locis commorantur, laboris inertia segnes ad cursum velocitate non valent, ex pedum tarditate ad fugiendum laborantes; nam hujuscemodi opimo habitu, et cessatione torpentes, cursui non adsueti sunt, et ad proficiscendum longissime a suis frutetis inhabiles. Ipsorum ratio venandorum talis est: Primum per frutices perparvulos et minime continenti crebritate densos permeant; densiores vero, qui subiri non possunt, transiliunt; at ubi fruticetum ex alio nexum latissime con-

tinuatur, ibi hoc ipsum crebro facere coacti cum sint, corporis gravitate ad saltum parum valentes, sane quam cito laborant, et succumbunt. Canes vero ab eis ipsis primum aberrant, quod propter minutarum arbuscularum frequentiam eos non vident, quare et ipsi per frutices saliunt odoris sensu illecti; deinde randem aliquando visos insequuntur, de contentione currendi nil remittentes: illi autem ipsi ex continuatione saliendi ad capiendam fugam longiorem remollescunt, et viribus defecti comprehenduntur. Porro ut facile sursum versus cursu feruntur lepores, quia posteriora crura longiora habent; sic sane deorsum versus aegre ideo decurrunt, quia anteriora, cum sint breviora, eos affligent.

CAPVT XV.

Aliud est etiam genus leporum natura perparvum, nec tamen augetur unquam, cui cuniculus nomen est: quod quidem ipsum novatum a me non est, sed Iberico utor, quod a principio Hispani ei imposuerunt, apud quos nascitur et abundat. Color ei quam ceteris nigrior: et caudam ceteris breviorem habet, cetera reliquis leporibus consimilis est; praeterquam quod magnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit, et minima carne praeditum ac brevius reliqui corporis respectu. Reperitur et in cervi corde officulum, cujus usum referant alii.

CAPVT XVI.

Thynnorum piscationem Itali et Siculi cetiam appellare solent: tum loca, quo magna retia reponere soliti sunt, ceterumque instrumentum, quo capiari assueverunt, cetotheria ideo nominant, quod magnos thynnos in numerum reliquorum ceraceorum referre velint. Celtas audio, et Massilienses, atque omnes Ligures, maximis et firmissimis hamis ex ferro confectis thynnos comprehendere solere. Haec de thynnis, praeter ea quae alias retuli, hic addiderim.

CAPVT XVII.

Qui circum insulas Tyrrhenicas nuncupatas piscium capturae operam dant, ceraceum quempiam piscem aulopiam appellant, cujus naturam explicare non alienum est. Aulopiam maximi thynni superant, at robore aulopias cum illis collatus primas fert. Quamvis enim thynnorum natio fortissima est, adversarii tamen aulopiae prompte repugnantis ne primum quidem impetum sustinet; sed sanguine ei refrigerato cedit, unde resolutus mox vincitur. Aulopias vero, cum omni conatu ei resistit, perdiu pugnam tolerat; ac nimirum contra piscatores quoque decertat, et saepissime victoriam reportat, sese premens, et capite deorsum mutans, idque in profundum impellens; ore enim ac cervice valida, velutique superbiente, et robore plurimum valet. Cum est captus, eximia forma spectatur; oculis est patulis, rotundis, magnis, cujusmodi Homerus bubulos canit; maxillae non solum robustae, ut dixi, sunt, sed etiam pulchritudinem ei conciliant; dorso est caeruleo, coloris saturati; ventre est candido; a capite ad caudam pertinens aurea quaedam linea in orbem desinit. Jam quam insidiosis captionibus comprehendatur, mihi, sicut auditione accepi, exponere lubet. Piscatores loca, ubi domesticas sedes et commorationes arbitrantur aulopias tenere, ex speculatione

praecipiunt et praesumunt; deinde postquam permagnum piscium coracinorum numerum retibus ceperunt, et navem suam anchoris firmaverunt, strepitum quendam more vespatum faciunt, et coracinos ad illiciendos eos praetendunt. Ubi vero ii strepitum exaudierunt, et esculentam illecebram animadverterunt, alii aliunde eo ire pergunt, et gregatim circum navim piscatoriam errant; atque eatenus et plausu et cibi abundantia ad piscatores mansuescunt, sive meo judicio escae cupiditate capti, sive quemadmodum piscatores inquiunt, suo permulto robore nitentes, ut non ab hominum contactu refugiant. Nonnulli ex eis eicures sunt, quos sane piscatores ut beneficos ab aliis internoscunt, foedereque cum iis devinciuntur, pacemque servant. Hos tanquam duces sectantur alii peregrini aulopiae, quos, ut ita dicam, advenas piscatores et capiunt et occidunt; ita a mansuetiorum, quos columbis allectatricibus contulerim, captura se abstinent, quasi foedus quoddam cum iis sancitum habentes. Nec vero piscator bene peritus, quantalibet inopia prematur, mansuetum aulopiam prudens et sciens comprehendit; quinimo si eum ipsum forte ceperit, non mediocri dolore afficitur. Capitur aut hamo transfixus, aut mortifero vulnere ictus. Videmus etiam aucupes nullas aves, quae alias per insidias allectant, occidere, ut eas vel vendant, vel edant. Sed et aliis modis hi pisces capiuntur.

CAPVT XVIII.

In regiis aedibus Indiae, ubi regum maximus illic regna tenentium aetatem degit, cum alia permulta et magnam hominum admirationem, et nullam comparationem habent, quibuscum sane nec Memnonia Susa, totaque eorum sumptuositas conferri possunt, neque Ecbaranotum magnificentia (etenim illa Persici fastus vanitas, si cum iis comparentur, videri possint) tum porro in hortis pavones et phasiani mansueti aluntur, et plantae quidem summa regiorum procuratorum cura elaboratae sunt. Enimvero umbrosa sunt nemora, et pastiones arboribus consitae, et rami sapienti quadam frondarorum colligatione conserti et contexti; et, quod praecipue ad coeli illius commendarionem facit, arbores semper virentes nulla senectute folia amittunt, ex eisque partim sunt indigenae, partim ex aliis locis Indiae magno studio importatae, quae regionem ornant; olivam tamen terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliae aves ab nexu liberae, nullaque servituris conditione adstrictae, quae sua sponte eo ventitantes nidos construunt; ibi etiam psittaci aluntur, et sursum deorsum, ultro citroque, circum regem versantur. Nec psittacum idcirco Indorum quisquam, etsi eorum magna illic multitudo sit, edit; quia eos sacros putent, et Brachmanes quidem ex avibus plurimi hunc aestiment. Quod quidem ipsum non abs re se facere profitentur, quod solus psittacus humanam verborum appellationem explanata oris expressione, et vocis conformatione, imitando consequatur. Atque etiam in iis hortis perbella stagna sunt manu facta, ubi maxima magnitudine pisces cicures degunt; nec eos quisquam alius piscatur, quam regis liberi, qui nondum ex pueris excessere; ii enim in aqua tranquilla, et non periculosa, ludentes et captant pisces, et vero navigare discunt.

CAPUT XIX.

In mari Ionio ad Leucaten et Actium, Epirotica promontoria, capitones velut confertis turmis frequentes natant. Ipsorum captura, quae ad hanc rationem fit, mirifica est. Piscatores bini, observato tempore, cum luna silet, navem coenati conscendunt, et a terra solventes, modo mare a tempestate conquiescat, silentio et moderate remigant; simul et eorum alteruter sensim ac leniter remo navem impellit; alter in cubitum recubans suam navis partem usque eo deprimit, quoad ejus labrum proxime ad aquam accesserit. Capitones, horumque speciem similitudinemque gerentes mugiles, sive quod ex nocte laetitiam et voluptatem percipiunt, sive etiam quia tranquillitate maris delectantur, latebras suas et cavernas relinquentes, sic ad summam aquam efferuntur, ut ex aqua summo rostro emineant, et natare usque eo pergant, donec ad litus propius accesserint. Quod quidem ipsum piscatores postquam perspexerunt, sedata remigatione et pederentim accessu ad pisces facto, navigant; ubi vero ex naviculae piscatoriae motione fluctus cieri ac agitari coepti sunt, a terra statim pisces refugiunt, et frequentes in partem navis deorsum vergentem sine retibus innatant, et sub potestatem piscantium cadunt.

CAPUT XX.

Cete immensa corporis mole exaggerata in altitudine maris versantur, et fulminibus quandoque feriuntur. Inter hujuscemodi belluas, et quidem rariores, numerantur, quae rotae appellantur. Hae gregatim natant, et maxime prope Athon Thraciae montem ad dextram, in finibus e regione Sigei Troadis promontorii, et juxta dictum Artacaei tumulum, et Acanthaeum isthmum, ubi et Xerxis scissura illa, qua montem Athon discidit, spectatur. Eas quidem fortes esse negant. Cervices earum apparent, et adeo longis sunt hirsutae spinis, ut hae extra mare saepe emineant. Cum remigationis strepitum percepere, tum circumversantur et circumvolvuntur, ut quam altissime sese in profundum detrudant; rursusque ex imo gurgite ad summum volutantes sese ac revolventes remeant.

CAPUT XXI.

Etsi non admodum explicatam rationem ad demonstrandam tritonum formam piscatores adferre posse dicuntur; magna tamen fama est in sermone hominum sane multorum, cete quaedam a capite ad medium corporis humanam speciem similitudinemque gerentia in mari nasci. Demostratus in libris, quos de piscatu conscripsit, inveteratum tritonem in oppido Tanagra spectatum fuisse dicit, cetera quidem fictis et pictis similem; ejus vero caput, quod vetustate obscuratum esset et evanuisset, non facile intelligentia comprehendi et percipi potuisse; sed cum solum attigissem, inquit, squamae asperae et praedurae dilabebantur. Cum vero quispiam senatorii ordinis ex iis, qui sortito Achaiam administrant, et annuum magistratum gerunt, ejus naturam exquirere experirique vellet, paulum quiddam de corio detraxit, atque in succensum ignem injecit; idque ambustum in circumstantium nares teterrimum odorem immisit; neque vero, inquit, terrenumne an marinum esset animal, conjectura assequi poteramus. Sed male ei haec curiositas cessit. Paulo post eum diem extremum clau-

sit, cum e parva navicula exiguum et angustum fretum trajiciens in mare incidisset; quod ei accidisse Tanagraei interpretabantur propter impietatis crimen adversus Tritonem, conjectura inde sumpta, quod defuncti cadaver e mari rejectum sanie stillasset ejusdem odoris, qualem adustum ab ipso tritonis corium emiserat. Ceterum unde hic triton aberrarit, et quomodo hunc in locum ejectus sit, Tanagraei et Demostratus dicant. Ego ut tritones esse credam, dei veracissimi testis reverentia moveor; is est Apollo Didymaeus, apud nullum non sanae mentis hominem fide dignus, qui tritonem marinam pecudem cognominat, ubi cecinit:

Dum vocale maris monstrum natat aequore triton,
Neptuni pecus, in funes forte incidit extra
Demissos navim.

Ergo si omniscius ille tritonas esse pronunciat, nos de illis dubitare non oportet.

CAPUT XXII.

Elephantus Indorum regem ad forum euntem primus adorat, id quidem facere edoctus, nec hoc officium vel recusat, vel obliviscitur. Huic adest rector, qui illum hujus instituti commonefacit, ipsique memoriam disciplinae falcis, qua illum moderatur, pulsu, et voce quadam vernacula renovat, cujus natura quadam ineffabili et peculiari elephanti intelligentes sunt; tum etiam motus quosdam bellicos edit, velut ostendens, quod hanc etiam disciplinam servat. Viginti quatuor elephanti huic regi permanent custodes alternis vigiliis, alii aliis in stationem succedentes, tanquam ceteri custodes; et sapientia quadam Indica ad vigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. Hecataeus quidem Milesius Amphiaraum Oiclis filium scribit somno oppressum neglexisse custodiam, et tantum non ea passum esse, quae dicit. At elephanti ad vigilias agendas praestantissimi excubitores, et a somno invictissimi, et secundum homines fidissimi illic sunt.

CAPUT XXIII.

Scolopendrae vim et naturam, quanto equidem maximo potui studio, cum multum ac diu perscrutatus essem, quendam maximum cetum marinum hanc quoque esse audivi, quam de mari tempestatibus in litus expulsam, nemo foret tam audax, quin adspicere horreret. Ii vero, qui res maritimas percallent, eas inquiunt spectari toro capite eminentes e mari; et narium pilos magna excelsitate apparere; et ejus caudam, similiter atque locustae, latam perspici; reliquum etiam corpus aliquando in superficie aequoris spectari, idque conferri posse cum triremi justae magnitudinis; atque permultis pedibus utrinque ordine, tanquam e scalmis appensis, ut ita dicam, remigare. Addunt harum rerum periti, ac fide digni, ipsos etiam fluctus, ea natante leviter subsonare.

CAPUT XXIV.

Xenophon de canibus haec ait: Per montes eos agitari oportere, per arva rarius; tramites enim cultorum locorum eis negotium exhibere, et in errorem inducere. Multo sane idem praestare ait, per aspera canes agitari, robustioribus enim fieri pedibus, et ad cursum praestantiores, corpora exercentes: item-

que leporis vestigia multum hiemis tempore procedere, propter longiores noctes; contra autem aestate. Atque ex praedictis apparet, quid significet τὸ ἐναντίον [contra.]

CAPUT XXV.

Circa equos et elephantos, quod eorum in armis ac bellis usus sit, Indi perquam studiosi sunt. Itaque regi suo foeni manipulos adserunt, quos in praesepia injiciunt; et semina vel fruges, quae recentia atque integra ostentant: quod si talia fuerint, laudantur a rege; sin minus, acerbe tum elephantorum curatores, tum equisones, ab eo castigantur. Sed ne alias quidem utcunque minimas animantes contemnit; et cum dono ei offeruntur, admittit libenter. Siquidem Indi animal nullum, sive cicur sive ferum, aspernantur. Quamobrem subditi, qui in aliqua dignitate sunt, munera ferunt grues, anseres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, et pindalos (aves attagenum similes) et praedictis minores quasdam, ut boccalides, ficedulas, et miliarias. Has apertas ostendunt, ut interior earum pinguitudo appareat. Adferunt et cervos obesos, et bubalides, et capreas, et oryges, et asinos unicornes (quorum supra mentionem feci) denique piscium genera diversa.

CAPUT XXVI.

Est etiam cicadarum genus marinum. Harum maxima parvo carabo similis est, cornua vero non similiter atque illa magna, nec aculeos habet; adspectu etiam nigrior est, et, cum capta est, stridorem quendam edere videtur; pinnae ipsius exiguae sub oculis enascuntur, terrenarum alis similes. Hominum plerique ab ea comedenda idcirco abstinent, quod sacram existimant. Seriphios autem, cum mortuam ceperint, eam sepelire audio; et vivam in retia delapsam non retinere, sed mari reddere; mortuas vero etiam deflent, aiuntque eas Perseo, Jovis filio, in deliciis esse.

CAPUT XXVII.

Si piscis hyaenae nuncupati, eodem quo terrestris nomine, pinnam dextram ad hominem somno consopitum admoveas, sane quam eum ipsum perturbabis; etenim formidolosa secundum quietem spectra et simulacra videbit, acerbaque insomnia perpetietur. Item, si posteaquam trachuri caudam abscideris, ipsumque in mare liberum remiseris, eam equae ventrem ferenti appendas, non multo certe post abortum pariet. Jam vero si quis, qui nondum excesserit ex extrema pueritia, thynni sanguine illinatur, non pubescer. Hoc idem torpedo et marinus pulmo efficiunt; nam in aceto putrefactae eorum carnes, et mento adspersae, fugam pilorum facere dicuntur. Quid ad haec Tarentini et Tyrrheni sophistae et mangones variorum malorum, qui picis usu psilothrum ostenderunt, ut pro viris redderent mulieres?

CAPUT XXVIII.

Aurata omnium piscium timidissima est. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus et recessus maxime fiunt, et eo altius exaggerata arena ad litus relinquitur, ut naves saepe ex omnibus aquis nudae in terra remaneant; tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus convestitos, paxillorum modo in mucronem acutos, in arenam defixere, discedunt;

post autem rursus accedens mare secum imbellem auratarum multitudinem attrahit, quae ubi aestus reciprocavit et recessit, in exigua aqua concavis locis retenta relinquuntur, et vero ramorum metu quiescunt; adeo enim ramos vento agitatos exhorrent, ut ne loco quidem se commovere audeant. Quamobrem primo cuique magnum meticulosorum piscium numerum capere et ferire licet; neque modo ab usu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeo pueri et feminae capere possunt.

LIBER DECIMVS QVARTVS.

CAPVT I.

In mari Ionio prope Epidamnum, ubi et Taulantii habitant, insula est, quae Minervae appellatur, eamque piscatores incolunt; et istic lacus est, ubi scombrorum, qui ad piscatorum consuetudinem assueverunt, et mansuefacti sunt, greges aluntur. Iis cibaria objiciunt piscatores, cum quibus iidem foedere et pace devinciuntur; et captura liberi sunt, atque eatenus aetate procedunt, ut vivant ibidem ad summam senectutem. Nec sane ignaviter victitant, neque in suos altores ingrati sunt; at enim de piscatoribus pastum cum mane acceperint, piscationem mox capessunt, ut se nutricantibus praemium pro nutrimento persolvant. Quare ex portu solventes ad feros scombros gentiles suos natare contendunt, ac, simul ut ad eos pervenerunt, cum ipsis ita continuo tanquam cum aliqua turma aut phalange suorum popularium errant; et nimirum cum ejusdem generis et naturae sint, non inter se fugiunt, sed simul natant; post autem cicures circum feros concursantes in orbem consistunt, et suorum corporum obstructione eos fuga exituque intercludentes, suorum nutritiorum, ut pro iis quibus expleti cibis fuerint, illos remunerentur, adventum acerrime tamdiu exspectant, dum piscatores eo profecti captorum permultas caedes effecerint. Cicures vero mature properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cavernas abdiri a piscatoribus coenam exspectant; quam quidem ipsi eis largiuntur, si ipsos ad piscarum adjutores atque amicos fidos habere velint. Haec autem quotidie ac diligenter fieri ajunt.

CAPVT II.

Scarum, cujus bilis per totum corpus diffusa est, si comedendum dederis homini jecore aegrotanti, et arquato morbo laboranti, ad sanitatem redibit, ut periti piscatores docent.

CAPVT III.

Capiuntur pisces etiam sine nassis, hamis, et retibus, hoc modo. Sinus maris multi desinunt in paludes quasdam, quae quidem vadosae sunt. Ad haec loca periti piscatores, cum aer serenus est, et tempestates conquiescunt, multos homines adducunt, eosque jubent inambulare, et arenam eatenus protertere, et conculcare, quoad ex vehementi pedum impressione bene alta vestigia faciant; quae si permaneant, nec ipsa concidens arena confundat, neque a ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo intervallo eo ingressi in vestigiis impressis planos pisces consopitos, psettas, rhombos, passeres, torpedines, et alios ejusmodi capiunt.

CAPUT IV.

De echino marino et supra dixi, et nunc denuo dicam, quae insuper accepi. Ad stomachum hebescentem non parum proficit echinus marinus, etenim vel omnium ciborum fastidio laborantem in pristinae valetudinis statum restituit; atque ad vesicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, exonerandam utilis est; et si corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit; item vulnerum sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacii cremati ad picem admistus, et locis a pilo nudis illitus, pilum, ut sic joco dicam, a suis sedibus fugitivum reducit; in vini autem potione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur, et aqua intercute laborantes sanat, ut antea dixi; ejusdemque jecore ad assum solem exsiccato elephantiasi laborantes sanantur.

CAPUT V.

Ex elephantino genere cornua feminae majus pretium quam maris habere, hujuscemodi rerum scientia instructi et praedicant, et illa nos docent; nimirum in Mauritania, quemadmodum quotannis cervis, sic decimo quoque anno cornua elephantis excidere solere. Itaque hi in genua incumbentes usque adeo cornua impellunt et defigunt in terram expositam in planiciem et riguam, quam alteri praeferunt, quoad illa ipsa occultaverint, quibus se exonerare tantopere cupiunt; deinde locum, in quem abstruserunt et reposuerunt ejusmodi thesaurum, pedibus exaequant et complanant. Terra autem, quod sit feracissima, post paulum herbam proferens, abditorum cornuum adspectum viatoribus adimit. Eorum vero pervestigatores, qui sane ad illorum insidias et astus prudentes sunt, in eum locum, in quem cornua defossa suspicantur, utribus caprinis aquam deportant; dein alios alio ex utribus repletis dispertiunt atque ibidem commorantur, et alius quidem dormiens, alius potans, alius inter pocula cantiunculam canens suos amores meditatur: et si quis formosum juvenem istic praesentem, et venationis comitem, de amore interpellet, haud mirum mihi videtur; sunt enim Maurusii pulchri et proceri, adspectuque virili, et rei venatoriae studiosi, iidemque, quamvis aetate provecta, multos juvenes in amorem sui concitant. Quod si cornua sint alicubi prope defossa, quadam mirabili illecebra ex utribus sic aquam eliciunt, ut vasa exsiccent et exinaniant. Ii autem, qui cornua exquirunt, statim sine canibus sagacissime praedam odorati locum illum bidentibus et ligonibus perfodiunt, et optatum consequuntur; si vero utres permanserint pleni, eos inde transferentes alio se conferunt.

CAPUT VI.

Duplici tum corde tum sensu animi elephantus esse dicitur, et altero quidem ira incendi, altero mitigari et leniri, Maurorum sermonibus pervagatum est. Iidem de lynce tradunt, magis esse simam quam pardalim, et summis hirsutam auriculis; feram hanc maxime saltu valere, et ad retinendum, quod corripuerit, pertinacissime validissimam esse. Videtur et Euripides hujus tanquam informis bestiae meminisse, cum ait:

Accedit ille vel humeris aprum ferens,
Lyncemve deformem malamque bestiam.

Cur autem δύςτεκον (difficulter patientem) eam dicat, a criticis quaerendum.

CAPVT VII.

De magna struthione haec etiam quis dixerit. In ejus ventre a sordibus expurgato lapides inveniuntur, quos haec posteaquam devoravit, in omaso prope reticulum diu adservatos concoquit; ii sane ad efficiendam oculorum medicinam salutares sunt: atque illius adeps et nervi auxilium et salutem nervis hominum adferunt. Eadem in cursu deficiens lassitudine comprehenditur ab equitibus; etenim in orbem currit exterius, verum equites interiore et breviore orbe circumacti currendo tandem defessam adsequuntur. Ad hunc etiam modum capitur: Pedibus sane nidum ex sabulo architectans in solo humilem construit, cujus medium cavum est, labra ambientia alte exaggerat, ac tanquam muro circummunit, ne per labra defluens aqua pluvia in nidum influat, et pullos etiamnum teneros alluat. Amplius quidem octoginta ova ex sese parit, non tamen uno eodemque tempore ex ovis pullos excludit, sed ex his partim jam in lucem proferuntur, partim intra ova informantur, partim etiam foventur. Cum autem ipsam sic incubantem vir hujus venationis bene peritus animadverterit, peracuta hastilia mucronibus e ferro sursum erectis et resplendentibus circa nidum defigit; et alicubi prope in occulto latens ex insidiis rei eventum avide expectat. Struthio vero pullos suos vehementer amans, et eorum consortii quam maxime avida, a pastu revertitur; ac nimirum priusquam in nidum introeat, huc illuc versans oculos circumspectat, quod metuat ne quis ipsam speculetur; deinde ardentissimo pullorum studio victa, et tanquam oestro percita, etsi ferrum splendescit, ita tamen alis, tanquam velis expansis, continuo cursu et cum stridore fertur, et intra nidum se recipit, et miserrime quidem; nam cuspidato ferro implicata et transfixa moritur. Venator vero id animadvertens, simul cum matre pullos capit.

CAPVT VIII.

In Italiae occidentem versus regionibus civitas est, Patavium nomine, quam ab Antenore Trojano conditam ferunt, cum Ilio patria capto in hanc terram venisset superstes, et dimissus a Graecis, eo quod Menelaum et Ulyssem propter Helenam legatione fungentes ipse servasset, quos Antimachus occidendos suaserat,

Amplis muneribus Paridis corruptus et auro,

ut canit Homerus. Non procul hac urbe Patavio distat alia, nomine Biteria, quam fluvius Eretenus alluit, et terram non modicam praeterlapsus tandem in Eridanum influit. Ceterum in Eridano anguillae maximae et omnium pinguissimae nascuntur; capiunturque hoc modo: Piscator ad sinuosum locum, ubi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus ventorum turbinibus exstirpata, et jam putrescenti et ad ignem inutili, sedens perpinguis intestini ovilli recentis tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam dejicit, quod aquae vorticibus agitatum volutatur; idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum, atque gladii capulus, insertum est. Neque vero diu anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino; et

continuo earum prima quaeque, fame ſtimulata, hiante ore atque imminenti hamatos ac uncinatos dentes ſuos in id ipſum inteſtinum defigit, atque hoc idem crebra inſultatione detrahere conatur. At piſcator anguillam intelligens ex fluctuatione inteſtino inhaereſcere, arundinem, ad quam alligatum eſt inteſtinum, ori ſuo admovet, et quoad poteſt inteſtinum vehementer inflat, quod quidem ipſum defluente hominis adſpiratione et impletur et intumeſcit; et ventus in anguillam illapſus illius caput et fauces flatu opplet, atque anhelitum eatenus obſtruit, ut ea non queat neque reſpirare, neque inteſtino infixos dentes detrahere; quare ſuffocatur, et a tribus velut adverſariis calamo, ſpiritu, et inteſtino capta ſubtrahitur. Hoc cum quotidie fiat, multae a multis capiuntur. Has autem iſtorum piſcium proprietates etiam referre mihi viſum fuit.

CAPVT IX.

Marinum leonem locuſtae ferme ſimilem eſſe ſcio; praeterquam quod corpore tenuior et gracilior apparet, et ex aliqua cruſtarum ſuarum parte caeruleus, item quod ignavus eſt; et forcipes illius maximae cancrorum forcipibus figura ſimiles ſunt. A piſcatoribus bene peritis membranas quaſdam habere dicitur appenſas ex teſtis et colligatas, ſub quas ſubjectae ſint molles carunculae et tenerae, quae leonis adeps appellentur. Is ad hoc ipſum, ajunt, hominea adjuvat, ut ſqualidam et infuſcatam faciem ad nitorem adducat; et cum roſaceo in unguentum conformatus formae pulchritudinem conciliat, et venuſtum ſplendorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonem ſumme timere marini adſpectum, abſurdum ſcilicet ac formidabilem; ſed neque odorem ejus ferre. Quantopere gallinaceus quidem ab eodem timeatur, ſupra dixi. Illum ipſum leonem terreſtrem dicunt marini contritarum cruſtarum pulverem ex aqua bibentem a ventris morbo liberatum iri. Haec de marini leonis natura peculiari mihi dicta ſunto.

CAPVT X.

Mauruſii aſini curſu celerrimi, primum ut ſe in viam dederunt, velociſſimi ſunt, ut vento quodam aut avis alis ferri videantur; at cito delaſſantur, et ipſorum pedes fatiſcunt, ac ſpiritus deficit, atque velocitatis ſuae obliviſcuntur, tarditateque conſtricti inſiſtunt, et acerrimas profundunt lachrymas, non tantopere, meo judicio, ob futuram mortem, quam ob pedum infirmitatem. Quare ab equis deſilientes Mauritani illorum collo funem injiciunt, et ſic alligatos ad ſuum quisque equum trahunt, tanquam captivos. Ceterum et equos et aſinos Libycos corporibus eſſe exiguis, curſu vero perniciſſimos, ſuperius dixi.

CAPVT XI.

Libycorum boum, qui feri ſolutique errant, multitudo innumera eſt, et tanta celeritas, ut unum inſequentes venatores interdum fallantur; quod nimirum in alios feros incidant, et ille interim ſub dumeta ſaltusve ſubiens ſe ſubducat; alii autem ſimiles exoriantur, et venatorum oculos fallant. Horum quempiam ſi quis ingrediatur inſequi, ipſe prius cum equo defatigabitur. Feſſum quidem aliquem tandem ceperis; qui vero curſum primum inſtituunt, eos defatigato jam equo, non aſſequeris. Quamvis

vero multi quotannis capiantur, et mactentur; sobolis tamen eorum successio perfoecunda est. Cum vitulis etiam tauri oberrant, et vaccae una, aliae foetae, aliae foetus expertes. Quod si quis vitulum adhuc tenerum ceperit, et non statim occiderit, ex eo duplici commodo afficietur; nam cum vitulo simul matrem comprehendit, si ea fecerit, quae hic referre opportunum est: Postquam venator vitulum fune alligavit, ab eo secedit: illa filii desiderio inflammata, tanquam asilo stimulata furit, et cupiens dissoluta teste eum abducere, cornua impingit, ut vinculum laxet et distrahat; at enim alterutro cornu in funis complicationem inserto, una cum vitulo constricta tenetur, sobolem suam non liberans, et ipsa insuper vinculo indissolubili se implicans. Hujus venator cum jecur extraxit, et ubera turgentia lacte excidit, et pellem exemit, carnes devorandas relinquit avibus et feris; vitulum vero integrum domum fert, qui et in cibo suavissimus est, et lacti densando coagulum praebet.

CAPUT XII.

Marinus draco aliis piscibus reliquo corpore similis est, caput vero et oculorum magnitudo terreni draconis speciem similitudinemque gerunt, magni enim sunt et venusti: maxillae etiam similitudinem quandam habent cum terrestribus; et ejus pellis non procul abesse a terreni draconis pelle palpanti videtur, squamarum scilicet asperitate; quin et infestis ac venenatis armatur aculeis, tactu noxiis.

CAPUT XIII.

Inter cetera animalium naturae propria hoc quoque non omiserim. Indorum rex secundis mensis et bellariis non iisdem delectatur quibus Graeci, qui palmarum pumilarum fructus expetunt; at ille vermem quendam in planta nascentem secundis mensis igne tostum adhibet, suavissimum quidem illum, ut Indi ajunt, et eorum, qui gustaverunt, nonnulli asserunt, quibus ego fidem habuerim. Eidem tragematum loco sunt, olorum, struthionum, et anserum ova. Ex his ut ipse cetera non reprehendo, ita displicet mihi, quod Indi cycnorum, quippe Apollini sacrarum et canorarum avium suboli insidiantur, eorumque ova perdunt, ut fama fert.

CAPUT XIV.

De Libycis dorcadibus et cemadibus animus est mihi nunc dicere. Dorcades quanquam velocitate sunt mirabili, tamen cursu inferiores sunt equis Libycis. Capiuntur et retibus. Ventre sunt albo, qui color eis ad laparas usque adscendit; ad ventrem vero utrimque latera nigris vittis distinguuntur, reliqui corporis color russus aut flavus est; et pedes quidem eis longi sunt, oculi nigri, cornibus caput ornatur, et longissimas aures habent. Porro κεμὰς a poetis etiam nuncupata, turbinis instar, celerrime fertur; pilis est russis et perquam hirsuta, cauda vero albicat; ejus oculi cyaneo colore tincti videntur, ac aures densissimis pilis refertae; cornua antrorsum speciosa tendunt, quibus venatores invadit, simul ad iis metum incutiendum, et nocendum idonea. Neque modo in terra pedum celeritatem ostendit; sed etiam cum in fluvii confluentem inciderit, bisulcis pedum, ut ita dicam, remigans ungulis fluctus perrumpit: et vero in lacubus natare gau-

det, unde sibi pastum comparat, semperque viridia thrya et cyperum depascitur; unde et venter ei initio veris evacuatur, postquam jam suos foetus enutrivit.

CAPUT XV.

Piscem esse accepi nomine myron; unde nomen duxerit, haud equidem scio. Eum ipsum esse dicunt marinum serpentem. Si illius utercunque oculus erutus tanquam amuletum gestetur, oculum improbe adfectum ex lippitudine sicca curabit; et simul huic alterum renasci loco eruti ajunt. Oportet autem vivum dimittere, vel frustra illius oculum geris amuletum.

CAPUT XVI.

Caprae ferae in summis Libycorum montium verticibus commorantes ad boum magnitudinem accedunt. Ipsarum femora, pectus, cervix, et maxillae densissimis pilis diffluunt; frons rotunda protuberat, tibiis brevibus, oculis ravis sunt: cornibus post primum exortum a se invicem aversis, et aberrantibus, et ad latera incurvis: non enim similiter atque aliarum caprarum montanarum recta exsistunt, sed eatenus retorquentur transversa, ut ad armos pertingant, adeo sunt procera. Ex capris longe maxima ad saliendum habilitate sunt; nam ex summis montium cacuminibus, quae pastorales poetae ἠλίβατας appellare solent, facile in aliud cacumen transiliunt. Et tametsi saepe earum quaepiam dum ex uno vertice in alterum saltare contendit, ob nimiam intervallorum distantiam per praerupta saxa praeceps agitur, nihil tamen laeditur; sic est adversus saxorum duritiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cornua frangat, nec caput diminuat; est enim durities ipsorum ingens, et ipsarum aemula rupium. In summis montibus plurimas, solertia quadam captandi caprarii generis, nimirum vel jaculis, vel retibus, vel laqueis, a doctrina artis venaticae instructi comprehendunt. Jam in patentium camporum aequoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quod ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles et cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tempestatibus ad vim frigorum atque hyemem excipiendam pastoribus, et fabris materiariis, pelles mirifice prosunt; cornua ad hauriendam de praeterfluentium rivorum confluentibus, aut e fontibus, potionem aestivo tempore ad depellendam sitim non minori usui habentur, quam calices etiam ampli; tanta enim capacitate sunt, ut ex calore anhelationem, aestumque omnem extinguant. Ab homine expoliendi bene perito cornu intrinsecus politum tres mensuras facile capere potest.

CAPUT XVII.

Sunt et testudines in Libya, eaeque montanae, et adspectu crispissimae, quarum testa barbitis est accommodata.

CAPUT XVIII.

Cum equa peperit, carunculam una cum pullo enatam, alii in fronte insitam esse, alii ad lumbos, alii ad genitalia adhaerescere ajunt; quam sane hippomanes nuncupatam equa continuo devorat. Id autem fit naturae quadam benignitate misericordi in equinam stirpem; ne si, ut ferunt, id ipsum usque ad extremum vitae diem pullus semper insitum in se perseveraret habere, insana veneris cupidine, tam mas quam foemina accenderetur. Et

forsan Equestris sive Neptuni sive Minervae munus hoc fuerit, ad conservandam equini generis successionem, ne libidinis rabie funditus periret. Quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent, ac si quando ad moliendas alicui amatorias insidias egeant, ut ipsum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter observant, quando equa ventrem ferens pariat, atque statim a partu pullium a pullo abscindunt, et in equae ungulam injiciunt (nam in hanc solum abditum et conditum optime servatur) simul et pullum, quod ipsum postea non lactaret mater illo insigni et propria benevolentiae nota carentem, exorienti soli immolant; nam ideo pullum mater vehementer amare ingreditur, quod illam devorarit carunculam. Jam quicunque per insidias carnem illam gustaverit, insana libidine constrictus tenetur, ardet, et vociferatur; atque effrenatus ad amores etiam turpissimos, et quantumvis deformem annosamque mulierem, cupiditatis adjicit oculos, ac morbum testans obviis omnibus, quemadmodum conflagret amoris flamma, exponit; tum ex eo illius corpus diffluit et extabescit, ac veneris insania animus exagitatur. Equam Olympiae ex aere excitatam esse accepi, ad cujus conspectum equi libidinose adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea gestiant venereo complexu implicari, quod abstrusa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra aeream statuam equos alliciat; neque enim esse tam diligentem fabricam, ut ex ea equi eatenus falli et induci possint, ut tantopere ad illius conspectum in venerem stimulari deberent. Quod sive verum sive falsum est, ita ut accepi, literis mandavi.

CAPUT XIX.

In Africa ferventis aquae lacus esse dicitur, in quo pisces et vivere et natare, et ad objectum cibum adsilire ajunt; ac si quis in frigidam eos injecerit, auditione accepi ipsos interire.

CAPUT XX.

Rei piscatoriae bene periti homines dicunt, hippocampi ventrem in vino decoctum si quis dederit cuipiam bibere, eum multo aliter et insolentius quam ex aliis venenis adfici; primo ex ea potione acerrimo singultu laborare, deinde tussire, et sicca quidem tussi vehementer torqueri, nihil interim excreare; sed et superiorem ei ventrem intumescere, et calidas fluxiones in summum caput efferri, et vero per nares rursus tenues et aquosas defluere, ad pisculentum odorem reddere; simul et oculos ejus sanguine suffusos igneo colore flagrantes videri, et eorundem oculorum genas inflari, et vomendi quidem cupiditate ardere, verum nihil emittere ferunt. Quod si natura etiam evicerit, id tamen mortis esse signum, et hominem mox in oblivionem et dementiam incurrere: sin in ventrem inferiorem delapsum fuerit, nihil horum jam fieri, omnino tamen hominem e vita excedere. Ex morte porro qui evadunt, mente capti aquam summo studio persequuntur; hanc enim ipsam idcirco expetunt aspicere, tum stillantem audire, quod sane eis aegritudinis levationem adferat, et somnum conciliet. Iraque ad perennes fluvios, aut ad litora, aut juges fontes, aut lacus commorationes eis gratae sunt et jucundae; cum tamen non magnopere desiderent bibere, sed natare, et pedes aqua madefacere, et abluere manus, eis plurimum

jucunditatis adfert. Sunt, qui non haec mala dicant hujus bestiae ventrem creare; sed hippocampum algam peramaram, ex qua ita adficiatur, depasci. Veruntamen solertia veterani piscatoris, et ad res maritimas bene prudentis, salutaris etiam repertus est hippocampus; is et Cretensis erat, et filios adolescentes piscatores etiam habebat. Accidit autem, ut hic piscator hippocampos simul cum aliis piscibus caperet, et adolescentes ac rabida canicula morderentur; unus ex eis primum, deinde etiam ceteri, dum fratri adesse et opem ferre conantur. Cum vero eorum in Methymna Cretica (quem vicum esse ajunt) ad litus jacentium vicem dolentes spectatores interficiendam caniculam censerent, et illius jecur medicamentum ad rabiem edendum juvenibus dandum esse; alii consulerent a Diana Rhoccaea salutem petendam esse: senex piscator eos de consiliis, quae adferrent, laudatos dimisit, et hippocamporum diligenter exenteratorum, ventriculo et intestinis abjectis, alios assos eis comedendos dedit; alios cum aceto et melle contrivit, eoque cataplasmate morsus ulcera obligavit; atque filiorum adolescentium, excitato in ipsis per hippocampos aquae desiderio, rabiem vicit, eosque ad incolumitatem, quamvis sero, restituit.

CAPUT XXI.

De canibus marinis non pauca in praecedentibus attuli. Fluviatiles vero caniculae (Lutrae) specie referunt terrestres parvos, et caudam quoque hirsutam habent. Sanguis earum ex posca illitus intumescentes hominum nervos mitigare dicitur. Ex pelle calcei fiunt commodi, et ipsi utiles nervis, ut ajunt.

CAPUT XXII.

Piscem thymallum, sic nuncupatum, Ticinus fluvius Italiae procreat; is ad cubiti magnitudinem accedit, et lupi et mugilis mediam speciem similitudinemque gerit. Ejus capti odor dignam admirationem habet; non enim ut ceteri pisces pisculentum quendam mittit odorem, existimes vero te ejus gentilem herbam recentem ex terra lectam manibus tenere. Tanta sane odoris suavitate fragrat, ut qui eum ipsum non videt, gratissimam apibus herbam, unde nomen duxit, intus latere putet. Retibus facillime capitur; non item hamatis escarum illecebris: non adipe suis, non serpho, non chama, non alterius piscis intestino, non denique strombi collo; sed solo culice, improba sane bestiola, et noctes diesque homini tum morsu tum strepitu suo molesta, quod hac sola delectetur esca, comprehenditur.

CAPUT XXIII.

Initium Europaeorum fluminum maximi Istri, ad septentriones ventos sub Alpium radices subjectum contra solis exortum, a non magno fonte nascitur, ubi gens rei equestris perita habitat; deinde simul permulti, tanquam stipantes indigenarum fluviorum regem exoriuntur, et eorum confluens continuatus et perennis est, quorum singulorum nomina eorundem accolae sciunt; ii postquam in Istrum influxerunt, primogenio nomine appellari desistentes Europae fluminum regi de suo nomine decedunt, atque ex eo nominati simul in Euxinum defluunt. In hoc flumine permulti et diversi pisces nascuntur, cotacini, mulli, antacei, et nigri colore cyprini, item porci, hesychi albi, percae, et gladii,

qui convenientissimum nomen habent: cum enim omni reliquo corpore teneri sunt, et tactu mites; tum dentes eorum nec admodum curvi, neque immanes spectantur; neque sic horret spina in dorso, quemadmodum delphinorum, nec in cauda: sed quod magnam vel audientium vel videntium admirationem moveat, sub ipsis naribus, qua respirant, et aqua ad branchias eis influit ac refluit, in mucronem rostrum procedit, et in rectum porrigitur, sensimque et leniter in longitudinem et crassitudinem augetur; et dum ad cetaceam magnitudinem piscis excrescit, illius etiam mucro tandem vel triremis rostro comparari potest. Neque modo cum cibi inopia urgetur, mucronati rostri incursu pisces interficit atque exest; sed etiam maxima cete propellit et ulciscitur, non quidem armis ex ferro confectis, sed natura comparatis; ut ii, qui magnitudine processerunt, contra navem, mucronem in eam defigentes, venire audeant. Quidam gloriantur se spectavisse navem Bithynicam in litus extractam, ut carina ejus jam vetustate fatiscens resarciretur, atque in ea gladii caput adfixum inspexisse, cujus cum in navem mucronem suum defixisset, et nullis viribus ipsum retrahere quivisset, corpus quidem reliquum a cervice avulsum fuerit, rostrum vero infixum, ut a principio inhaeserat, remanserit. Capitur in mari et litro, nam et salsa et dulci aqua delectatur.

CAPUT XXIV.

Caniculae et alia maris alumna animalia, quibus audaciam natura insevit, cum summus per aestatem calor viget, ad litora se recipiunt, et versus praecipitia natanr, et exposita fluctibus promonroria subeunt, et angustis profundisque fretis sese insinuant; refugiunt enim pelagus, et, quae in eo sunt pascua, eo tempore negligunt. Nascitur autem genus quoddam algae [seu fuci] in petris profundis, quae magnitudine myricam, fructu papaver refert. Fructus reliquo anni tempore occlusus, solidusque, et ostrei instar durus est; dehiscit autem ab aestivo solstitio, ut calices rosarum. Exterior pars fructus, nempe crusta quaedam sive membrana, testae vel ostrei modo dura, et visu quam maxime flava, interiorem, qui color caeruleus, substantia mollis, et tanquam vesicae inflatae pellucida, valli modo ambit ac munit; et ex hac [interiore parte] noxium stillat venenum. Emittit autem noctu igneum quendam, et veluti scintillantem splendorem; et, oriente jam Sirio, veneni vehementia crescit. Quamobrem piscatorum natio omnis, quae pancynicum hanc stirpem appellat, a Canis ortu venenum hoc gigni arbitrantur. Porro canes marini ad igneum istum in hac marina myrica floris splendorem, tanquam inopinati alicujus lucri spe allecti, veneno partim adspersi, partim devorato, et branchiis etiam hausto, extincti fluitant. Unde his in rebus exercitati homines venenum secundarium ex piscium istorum tum ore, tum partibus ceteris, colligunt; idque utile est, quemadmodum etiam terrestris aglaophotis, quam etiam cynospastum appellarunt: quare autem haec herba ita dicta sit, si exponere meminerim, ex sequentibus intelligetis.

CAPUT XXV.

Mysi, non ii qui Telephi Pergamum incolunt, sed inferiores, qui ad Pontum, quique vicinorum Scytharum incursiones

propulſant, et ſuis viribus praedictam regionem defendunt; ea prope Heracleam eſt, et circa Naxium flumen prope Tomin civitatem; eodem in loco Medeam, Aeëtae filiam, impium illud adverſus Abſyrtum fratrem facinus perpetraſſe, nefarium ſane Colchidis veneficae inter alia crimen, incolae Myſi, Graecis commemorant: hi, inquam, piſcandi rationem obſervant hujusmodi. Iſtrianus natione piſcator ad Iſtri ripam boum par impellit, non ad arandum iis opus habens. Nam quemadmodum, ut in ſermonem hominum venit, nullo bovis communitas cum delphino intercedit; ſic piſcatoris manibus unde amicitia cum aratro? Quod ſi equorum par adſit, iisdem utitur; et jugum ipſe humeris gerens, iſtic accedit, ubi commodam ſibi et ſedem et piſcationem fore arbitratur; atque ad ripam jumentis pabulum apponit, unde interea haec complentur, dum ipſe funis bene firmi, et ad trahendum idonei, alterum caput ad medium jugum alligat; ex altero capite hamum appendit validiſſimum illum acutiſſimumque, quem aſſo tauri pulmone inſtructum ad illiciendum Iſtrianum ſilurum ſuaviſſimam ei eſcam dejicit: poſtquam ex linea, ad quam hamus alligatus eſt, quantum ſatis ſit plumbi, ad moderandum tractum appendit. Ubi ſilurus bubulae eſcae ſenſum percepit, ſtatim eſcam appetens, easque, quae deſiderabat, abunde nactus, hamum incaute totis faucibus devorat; et nimia gulae aviditate transfixus imprudens, dum ex eo evadere cupit, omnibus viribus funem exagitat. Quod quidem ipſum animadvertens piſcator, cum ſummo gaudio quam mox a ſeſſione exſurgit, et boves equosve admotis ſtimulis incitat, tanquam arator jam ex piſcatore factus (ut qui in fabulis ſubito perſonam mutant) ac jumentis cum cetaceo piſce bene robuſto luctatio eſt. Nam hic Iſtri alumnus omni virium contentione in altitudinem ſe deprimit, illa contra funem retrahunt; piſcis igitur vincitur ex amborum tractu, atque in ripam jugo extrahitur. Diceret ſane aliquis Homeri ſtudioſus mulos hoc pacto in Patrocli funere, quod poëta celebrat, quernos advexiſſe truncos.

CAPUT XXVI.

Eſt etiam in Iſtro ſinus admodum profundus et latus, et ſpatioſo ambitu mari ſimilis eſſe videtur; profundiſſimum autem eſſe ex eo demonſtratur, quod onerariae naves mare transmittentes ad uſum accolentium lacum circumnavigant. Itaque tempeſtatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorreſcit. Sunt etiam in eo inſulae et receſſus quidam riparum, in quos refugere licet; et crepidines et colles longe eminentes, quibus, cum aeſtus reciprocatur, fluctus vehementes refringuntur; atque eodem velut in anguſtias compulſi, in mare redundantes aguntur. Hoc ipſum ineunte hieme fieri ſolet; tum enim hunc augeſcentem boreas impellit, et concitat: hic adeo duram glaciem defert, ut haec vecturas omneis ſuſtineat; contra acerrimus boreas flans huic reſiſtit, et undas ſuas magno motu, et, ut ita dicam, deſiderio in mare exonerare feſtinantem non ſinit, et repulſum cedere cogit. Sic fit, ut glacies in altitudinem deprimatur, ut bene penitus congeletur aqua, ejusve confluens viis occultis infra delabatur; glacies vero campus eſſe videatur, ac per eam homines accolae vel equis inſidentes, vel jugata jumenta agentes, tunc iter fa-

ciant. De vulpe, quomodo improba et dolosa haec bestia hujus Thracii Strymonis, glaciem ejusque firmitatem exploret, supra dixi. Porro Istri glacies etiam navem onerariam, inter navigandum ei adnascens, et in ipso confluente versantem tantopere circumligat, ut nec passa vela opus sint, nec proreta spectet antrorsum, nec gubernator navis gubernacula regat; omnia enim et instrumenta et navis ipsa glacie constricta tenentur, nec sane navis esse videtur; non enim amplius fluctibus verberatur; sed in magna planicie tumuli, aut hercle cujusdam speculae, vel promontorii similitudinem speciemque gerit. Tum vectores et nautae exsiliunt in flumine excurrentes, plaustrisque onera supra glaciem transvehunt; donec rursus, exacta hieme, et flumine ad pristinum reverso fluendi impetum, ipsum jam Istrum calcantes boves onera navibus reddant; quae interim in loco manent, cessantque, donec soluta fuerit glacies, et mirabile gelu adstringentis vinculum laxatum. Eo tempore piscatores glaciem in orbem ligonibus perfodientes, ubicunque libuerit, puteum excavant, ut vel putei vel maximi dolii os esse videatur. Permulti vero pisces lucis desiderio ex glacie, tanquam ex tecto incumbente, effugere cupientes in apertum os innatant, eodemque frequentes congregantur, ut inter se trudant; ubi ut in stricta scrobe cum permulti alii pisces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, et coracini, et percae; et xiphiae, qui necdum confirmata aetate, nec mucronato rostro exsistunt; et antacaei, et ii quidem teneri, nam qui aetate processerunt, ad maximi thunni magnitudinem accedunt. Is sane pinguissimo est abdomine, ut ejus ventrem lactantis scrophae suos foetus ubera dicas; sicque aspero corio tegitur, ut eo perpoliantur hastae; ab illius capitis medio a medulla [cerebro] ipsius ad caudam mollis et stricta membrana pertinet, quam ad assiem solem exsiccatam flagellum ad concitanda jumenta efficere possis, nihil enim fere a corio differt. Cum est justa magnitudine, nunquam ad cavum seu puteum glaciei pervenit; sed aut sub saxa subjicitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur. Nam id temporis cum gelidum est flumen, et perfrigida tempestas, nullis nec herbis, nec piscibus vesci necesse habet; tantum inertia laboris gaudet, et alitur ex pingui suo succo: et quemadmodum polypi cum praeda destituuntur, brachia sua circumrodunt; sic is suam pinguitudinem exedens vivit. Ineunte rursus vere, jamque libere fluente Istro, odit ignaviam, itaque sese ex laribulis ad summam aquam incitans, aquae spuma abundante expletur. Ubi magno murmure rapidus fertur, ibi a piscatoribus ad hunc modum insidias ei molientibus facile capitur, ut hamus cum linea in spumam demissus sub alborem occultetur, et ferri splendor minime perspicuus sit; is tum ore hianre atque imminente liguriens insidiosam escam devorat, ex eoque perit, unde prius alebatur.

CAPVT XXVII.

Cynospastus herba alio nomine aglaophotis dicitur (recordatus enim fidem liberare volo) haec per diem inter ceteras herbas, a quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec ullo modo agnoscitur; nocte vero stellae instar lucens, et igneo splendore coruscans, facile in conspectum venit. Itaque signo ad radices ejus defixo discedunt, absque eo neque colorem ejus interdiu

neque speciem cognituri. Nocte jam exacta adventant, et herbam ex signo agnoscunt; evellere vero, aut circumfodere tantum, cavent: primum enim, qui ejus naturae imperitus eam attigit, periisse ferunt. Canem igitur juvenem adducunt diei spatio famelicum, et funiculum validum arctissime ad inferiorem herbae stipitem vinctum cani etiam alligant, et carnes assas multas ei objiciunt, quam longissime interim possunt recedentes: canis nidore motus, impetu ad carnes fertur, et herbam radicitus eruit; cujus radices si sol viderit, canis mox exspirat, ex secretis quibusdam ceremoniis, utpote in ipsorum gratiam extinctus, sepelitur. Tum demum herbam contingere, et secum domum ferre audent. Usus ejus ad multa celebratur: et inter cetera, ad comitialem morbum remedium ex ea homini commendant; item ad oculorum vitium, quod, delato in eos humore nimio, videndi facultatem adimit.

CAPUT XXVIII.

Cochlea marina magnitudine exigua, formae pulchritudine eximia spectatur; eo maris, ubi sordium vacuitas est, et tranquillitas viget, et in saxis tum tectis mari, tum eminentibus modice, quae choeradas vocant, nascitur. Haec nerites appellatur, et duplex super ea narratur fabula, quas, ut accepi, referam; nam in longo opere modice ad fabulas deflectere, tum animi recreandi, tum condiendi edulcandique sermonis gratia, nihil prohibet. Nereo [daemoni] marino, quem veracem et minime fallacem esse hactenus omnes praedicant, Doris Oceani filia, ut canit Hesiodus, filias peperit quinquaginta, quarum Homerus quoque in Megaris poemate meminit. Post tot vero filias etiam filium unicum ei natum esse, non illi quidem auctores sunt, sed vulgus piscatorum praedicat; cui nomen fuerit Nerites, hominum simul atque deorum formosissimo: quocum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cum vero jam tempus fatale advenisset, et Venerem diis coelestibus jussu patris inscribi oporteret; audio eam de mari exeuntem Neriten quoque delicias suas, secum abducere voluisse; illum vero recusasse, quod inter parentes ac sorores vivere, quam coelo potiri mallet. Et cum alas etiam, quandocunque libuisset, ad volandum sibi producere posset; hoc quoque munus a Venere, ni fallor, acceptum adspernatus neglexit. Quamobrem indignata Jovis filia illum in cochleam ejusdem nominis convertit; comitem vero et ministrum illius loco Cupidinem, ipsum quoque juvenem et formosum, sibi delegit; et alis, quas Nerites habuerat, eundem induit. *Altera* vero *fabula* Neptunum ait amasse Neriten, et pariter ab eodem redamatum esse, unde nomen et celebritas Anterotis [*h. e. amoris mutui*] inter homines exorta sint. Et hunc Neptuni amasium tum alias familiariter cum ipso vivere solitum esse audio, tum currum ejus et equos, si quando per aequora veheretur, quam proxime semper secutum, marinis bestiis omnibus sua celeritate superatis: nam pisces cetacei, delphini, tritones etiam, aliique e penetralibus maris excitati, circumsiliendo currum, et tripudiando (quod eos facere Homerus etiam in Iliade testis est) omnes mox fessi desistebant, et relinquebantur a tergo; puer vero proxime eum comitabatur semper, fluctibus etiam ei ob reverentiam

Neptuni se submittentibus, et locum aquarum divortio cedente mari; quod Neptunus voluisset tam praestantis formae puerum, tum ceteris in rebus excellere, tum corporis habitu et viribus prae cunctis florere. Solem, igitur inquit, fabula pueri celeritate commotum succensuisse, et in cochleam corpus ejus vertisse. Quam vero ob causam sol iratus hoc fecerit, ignoro, nec exprimit fabula; verisimile est, si quid conjicere licet in rebus obscuris, hos deos fuisse rivales; et solem aegre tulisse, quod tam formosus puer in mari degeret, quem ipse digniorem inter sidera, quam inter belluas maris, numerari judicaret. Hic fabulam utramque finierim. Precor autem deos mihi propitios esse, et quae narravi in meliorem partem accipere; et si quid peccatum est, id omne fabulis vulgi adscribere.

CAPVT XXIX.

Ubi insignis Eridanus et parum nobilis Tanarus coitionem faciunt, ibi peculiaria hercle piscandi genera accolae exercent; quae ex Mitylenaei cujusdam viri, mihi etiam noti, carminibus didici, non indigna referri. Hiberno quidem tempore, dum glacies adstringit aquam, sationi operam dant; fertilem enim regionem colunt. Deinde, ineunte vere, nondum confluente frigoribus conglaciare desinente, qui antea agricolae essent, nunc piscatores facti, sinuosum locum deligunt; quem peracutis securibus circumcidunt, ut figurae rotunditate quiddam lacui vel paludi simile efficianr: non tamen glaciem prope ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt; atque locum a glacie nudatum circumdant amplo verriculo, quod fune valido ambitur. Tum rete piscatores, aliique in ripa consistentes, trahunt; ac nimirum permulti, etiam piscatoriae artis imperiti, piscium captionem animi oblectandi causa spectant. Cum autem ii, qui adducunt, prope ripam venerunt, tum piscatores alii extrinsecus glaciem ripae continentem frangunt; detinetur enim rete in lacu, quem diximus, et promoveri ultra non potest. Ita igitur circumcidunt glaciem, ut pars ejus in medio jam libera absolutaque, et insulae fluitantis instar, cui insistunt, qui rete trahunt, ab reti piscibus pleno, dum trahitur, versus ripam agatur ac impellatur. Hoc quidem illo in loco piscandi genus, usitatis piscarionibus aliis longe dissimile, hujusmodi est. De piscatoribus vero illis Homerice dixerim, eos duplicem fructum percipere, alterum ex terra, alterum ex flumine, ut iidem et nautae et agricolae censendi sint.

LIBER DECIMVS QVINTVS.

CAPVT I.

Hujuscemodi Macedonicam piscandi rationem auditione accepi. In fluvio, nomine Astraeo, qui inter Beroeam et Thessalonicen medius fluit, distincti variis coloribus pisces gignuntur; quorum nomen ab incolis Macedonibus melius interroges. Hi autem indigenis muscis in fluvio volitantibus pastum sibi comparant, quae nec simile de specie quicquam aliarum muscarum habent, nec ad apum similitudinem accedunt, nec vesparum, nec denique anthedonum [crabronum] speciem gerunt; harum tamen aliquam cujusque propriam particulam referunt. Nam in audacis

quiddam simile ceterarum muscarum habent, tum magnitudine anthedoni similes sunt, tum vesparum colorem reddunt, et similiter quidem atque apes bombo strepunt. Eas hippuros appellant indigenae. Ad summam autem aquam versantes sui gratia alimenti piscium nationem non latent. Ut ex his igitur quispiam earum aliquam per summa apparentem conspexit, silentio sub aquas subit, metuens ne praedam aquae agitatione loco moveat: et proxime ad illius umbram accedens, quemadmodum vel de grege ovem lupus, vel anserem ex cohorte aquila rapit; sic is ore hianti atque imminenti eam devorat, et mox sub aquae superficiem denuo mergitur. Quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaquam ignorant, non iis tamen muscis ad inescandos pisces utuntur; simul enim ac hominis manu continguntur, et nativum colorem perdunt, et pennae evanescunt, et inepti ad escam piscium omnino redduntur. Quae causa est, cur earum odio incensi ipsas a se detestentur. Verumtamen qui piscandi scientiam cognitionemque praeclare tenent, captiosa quadam machinatione atque solertia ejusmodi pisces circumveniunt. Purpurascente enim lana hamum circumvestiunt, et ad eandem lanam gallinacei pennas duas e barba seu paleis, cerei coloris speciem similitudinemque gerentes, accommodant; quaternum cubitorum est arundo, et ejusdem longitudinis linea. Has ergo abstrusas insidias in flumen demittunt; pisces vero colore illecti cupide pergunt contra venire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro adspectu arbitrantes, ore hiantes hamatis escis confinguntur, iisdemque acerbis captivi fruuntur.

CAPVT II.

Marini arietes, quorum quidem nomen apud multos pervagatum est, sed non tamen historia omnino explicata, nisi quatenus a pictoribus et fictoribus ostenditur, circa Corsicum et Sardoum fretum hibernant, atque ex summa aqua eminentes spectantur, et maximi delphini circum eos natant. Mas aries frontem alba vitta redimitam habet; ut vel hanc Lysimachi, vel Antigoni, vel alterius cujuspiam regum Macedoniae diadema dicas. Aries vero femina, quemadmodum barbae appendiculas gallinacei quasdam possident, sic ipsa cirros ex imo collo pendentes habet. Neque modo eorum uterque cadavera cibum sibi facit, sed et viva corpora corripit. In natando magnos fluctus faciens tempestate, quam ex sua agitatione ciet, naves funditus evertit; ac eos, qui secundum mare versantur, rapit. Qui Corsicam incolunt, dicunt virum, qui ex tempestate naufragium fecisset, natandi bene peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam jam adsecutum adscendisse, ibique constitisse, tanquam periculo jam omni exemptum atque securum; post vero quam aries famelicus eum oculis comprehendisset, convolutum agitatumque posteriore sui parte plurimum mare concitasse; deinde ab intumescente aestu sursum elatum, instar procellae et turbinis, hominem corripuisse. Haec de ariete circa Corsicam. Ceterum oceani accolae fabulantur veteres Atlantidis reges, qui genus ad Neptunum referunt, in capitibus suis arietum marium taenias gestasse, imperii insigne; et reginas similiter cirros feminarum arietum. Tanto marium robore praedita est hujusmodi bel-

sua, ut permultum aëra respiratione ad se attrahat, eaque adspiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat. Cum arietem illi noverunt vicinum esse ad moliendas ipsis insidias, in terram celerrime enatantes in specus saxorum conduntur; is, cognita fuga, insequitur; et contra antrum stans ex corporis odore praedam intus esse percipit, et narium illecebra quadam acri inter se et vitulos aërem intermedium attrahit: hi, tanquam vel sagittam vel spiculum, sic sane spirationis illius appulsum declinant et refugiunt; tandem tamen violentissimo anhelitus ductu inviti, et tanquam loris quibusdam aut funibus constricti, ex latebra extrahuntur, et stridenr, et ab ariete devorantur. Ex earum naribus enatos pilos harum rerum periti magnos usus adferre testantur.

CAPVT III.

Ad promontorium Bubonicum innumeri thynnorum greges versanrur. Eorum maximi, similiter ut sues, solitarii sunt, et separatim natant; alii, more luporum, bini pabulantur; alii gregatim, quemadmodum caprae, in latis pastionibus pascuntur. Exoriente canicula, et ingravescente aestivo calore, in Euxinum natare contendunt; et marinis fluctibus e fervide radiato sole calescentibus, inter se velut conserti contextique confertis turmis natant, et corporum conjunctione umbra quodammodo perfruuntur.

CAPVT IV.

Demostratus vir rei piscatoriae peritissimus, simul et disertus, piscem quendam esse affirmat specie perpulchrum, et appellari lunam, exigua magnitudine, lata figura; idemque ait, cyanei coloris speciem similitudinemque gerere, et in dorso pinnas habere molles ac lenes; easdemque in natando explicare, et ad similitudinem lunae semicirculum efficere: atque haec quidem Cyprii piscatores referunt. Demostratus vero addit, cum est plena luna, tum impleri hunc piscem, tum arbores implere, si ex his illum appenderis; decrescente vero luna exsiccari atque interire, ac si ad plantas admoveris, eas marcescere et evanescere: item si jam plena vel crescente luna in id aquae, quod in perfossis puteis reperitur, quis hunc piscem injecerit, aquam jugem et perennem fore; sin extrema aut decrescente luna, aquam exarescere: quod si hunc eundem in fontem scaturientem conjeceris, quomodo dixi de puteo, is ad rationem lunae vel evanescet, vel implebitur.

CAPVT V.

Quemadmodum in Propontidem thynni innatant, et enatant, supra scripsi: jam porro qui Heracleam, Tion, Amastriam, Ponticas urbes incolunt, plane sciunt, quo anni tempore ejusmodi pisces eo accedant. Quare tum ad mare se conferunt, habentque permulta contra eos instrumenta parata, naves, retia, speculam in excelsum excitatam, quam in litoris eminenti loco, et circumspectum facilem habenti, defigunt; cujus conficiendi rationem molestum mihi non erit explicare, nec tibi audire injucundum. Tigna bina procerissima abiegna excitant intercepta et juncta inter se, trabibus latis et crebris immissis, et facilem ascensum speculatori praestantibus: singulae naves utrinque sex remos ac juvenes expedite remigantes habent: retia bene longa sunt, non admodum levia, et quae magis deprimantur plumbo, quam

sursum attollantur suberibus; copiosi autem istorum piscium greges in ea feruntur. Itaque verno sole illucente, ventis placide et tranquille flantibus, coelo laeto et quasi ridente, conquiescente a tempestatibus mari, jam propinquare thynnos simul ut ex specula prudenter et acute speculator prospexit, piscatoribus unde veniant, denunciat. Si juxta litora tendere oportet retia, significat hoc voce; sin vero in interiori mari, sicut dux exercitus, vel choro praefectus, hoc ipsum signo dato edocet; itaque saepe totum gregem capit, et non aberrat a scopo, nec desiderio frustratur. Cum vero thynnorum cohortes in altum sese incitaverint, is qui ex specula acerrima oculorum acie horum actiones observat, contenta voce exclamat recta ad altum remigationem contendendam, illucque insequendos esse. Hi porro, alligato ad alterum tignum, quod speculam sustinet, perlongo retium fune, naves ordine remis propellunt, ita ut invicem non separentur (nam et rete in singulas distributum est naves) et prima navis, ubi suam retis partem ejecit, discedit; hoc idem facit deinceps secunda, et tertia, et quarta; qui quintam remis impellunt, interim separant, ut mox ejecturi videantur; reliqui vero nunquam laxare debent: deinde alii alio remigant, et pro se quisque retis partem trahit, postea quiescunt. Thynni vero circumvallati per ignaviam et timiditatem non se loco movent, itaque conferti comprehenduntur; et remiges, tanquam civitate aliqua in potestatem redacta, totum piscium, ut poeta diceret, populum capiunt. Norunt haec, o amici Graeci, tum Eretrienses, tum Naxii, hac piscatione insignes, ut Herodotus et alii referunt. Ejus autem reliqua audietis ab aliis.

CAPVT VI.

Non vero in Ponto tantum capiuntur thynni, sed in Sicilia etiam, ut mihi videtur (cum Sophron suavis thynnorum piscatoris meminerit) imo et alibi quoque piscatum eorum esse constat. Cum autem jam circumretiti tenentur, Neptuno malorum depulsori omnes omnino vota faciunt. Cujus rei causam dum mecum studiose inquiro, invenio illos hoc daemone maris domino opus habere, ne vel gladius piscis, vel delphinus, huic thynnorum agmini captivo accedat. Nam saepe strenuus aliquis gladius, lacerato reti, thynnorum gregi irretito ad se exuendum ex laqueis facultatem dedit; delphinus etiam, ad moliendas retibus insidias acerrimus, dentibus ea conficere novit.

CAPVT VII.

In India, et maxime in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas, ac palustrium arundinum comas, decidens mirificas pastiones ovillo et bubulo pecori praestat; quod quidem ipsum a pastoribus eo, ubi dulcis plus roris de coelo delapsum est, agitur; et sic illis pastionibus tanquam epulis jucunde recipitur, pastoresque vicissim suavi epulo compensat; nam ex pecore illi suavissimum lac exprimunt, nec ei, sicut Graeci faciunt, mel miscere habent necesse.

CAPVT VIII.

Indica margarita, de Erythraea enim supra dixi, hoc modo capitur. Urbs est nomine Perimuda, cui eo tempore, cum in Bactris Eucratides regnaret, Soras ex generis regii stirpe natus im-

peravit. Hanc quidem ipsam Ichthyophagi incolentes margaritas, retibus in orbem circa litus amplissimum extensis, comprehendunt. Margaritiferae conchae magnorum stromborum similitudinem gerentes gregatim natant; et quemadmodum apum examina reges, sic eae habent, tum coloris pulchritudine, tum magnitudine praestantes. Summa autem contentione urinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem; quod, eo capto, cunctum gregem rectione orbatum, nec loco se moventem, assequuntur; quamdiu vero rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit et conservat. Jam porro captas in parvulis doliis sale condiunt, ubi cum contabuerit caro et defluxerit, unio solus relinquitur. Optimus Indicus, et in mari Rubro procreatus, existimatur. Idem in occiduo oceano, ubi Insula Britannia est, nascitur; sed is magis fulvi coloris est, minusque splendidus. Juba in Bosporo etiam frero nasci scribit, qui et Britannicis inferiores sint, et cum Indicis ac Erythraeis nullo modo comparandi. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed foetura esse crystalli, non gelu concrescentis, sed fossitii.

CAPVT IX.

De gruibus volucribus jam prius me verba fecisse probe novi; sed gruem quoque piscem marinum, Corinthiaci pelagi alumnum, esse audivi. Declinabat autem ea pars Corinthiaci maris, qua grus piscis captus est, Atticam versus, juxta latus isthmi, quod Athenas respicit. Procedebat hic piscis ad quindecim justae mensurae pedum longitudinem; crassitudine anguillam, non tamen maximam, ut audio, aequabat. Ejus et caput et os alitis gruis speciem similitudinemque gerit, squamae (pinnae?) pennis gentilis avis ei similes sunt. Natat autem non convoluto in spiras corpore, ut alii pisces anguillarum instar angusti et oblongi; tanto vero robore saliendi est, ut tanquam emissum a contento nervo telum feratur. In sermonem Epidauriorum venit hoc animal ex nullo pisce generari: sed dum volucres grues Thracium frigus, et reliquum ad occidentem, fugiunt, obvio vento, tum feminas ad coitum exardescentes, tum mares veneris libidine conflagrantes, inter se complexu venereo jungi cupere; feminas vero suspensum coitum sustinere non posse: idcircoque mares semen temere emittere, quod voti compotes fieri non possunt: ac si supra terram volent, id ipsum ad nihilum recidere, et perire; sin supra mare id delapsum, tanquam thesaurum per manus traditum, sic a mari hunc foetum adservari, animantemque effici, neque velut in alvum sterilem illapsum perire. Haec Epidaurii. Sed et Demostratus vir genere mihi ignotus, cujus ante mentionem feci. Hunc, inquit, piscem vidi, et magnopere consideravi, cumque, ut aliis ostendere possem, exsiccare vellem, atque coquis ipsum secantibus viscera inspicerem; tum ex utroque latere spinas exortas rursum inferius inter se suis extremis coire, et similiter atque tabulas legum triangulas esse; tum ejus jecur in longitudinem procedere adspexi, et jecori subjectum fel longum, instar manticae aut bulgae, ut faba recens videretur: ubi vero primum jecur et fel exempta fuissent, ambo statim intumuisse; ut jecur instar hepatis maximi piscis videretur, fel vero lapidem, super quem

forte positum fuerat, liquefecisse. Hic et Epidauriorum et Demostrati sermones finierim.

CAPUT X.

Rationem piscandi pelamydes, haud sane pervulgatam, non a seria consideratione alienum est explicare. Decem juvenes, ad summum aetatis vigorem florescentes, expeditam navem et celerem conscendunt; et simulatque se cibo expleverint, pariter continuo aequaliterque in utrumque navis latus distributi remigare contendunt, atque huc illuc errant. Eorum unus aliquis ad puppim sedens, armatas hamis lineas binas, quibus et aliae adnectuntur, ad utramque navis partem demittit; tum ad singulos hamos escam ex purpura Lacaena confectam et lana involutam, tum lari pennam ad hamum quemque alligat, ut ab occurrente aqua sensim et leviter agitetur. Pelamydes autem escae sic instructae illecebra delinitae in hamos innatant; et cum ex iis aliqua liguritione apprime stimulata os in escam impegerit, tum reliquae consequentes hamis configuntur, ut hami ob multitudinem uno eodemque tempore transfixorum piscium vexentur. Juvenes vero remigare desistentes, de transtris surgunt ad subtrahendas lineas multitudine piscium onustas: quos posteaquam in navem subduxerunt, fecundissima piscatio ex permagno piscium numero aperte ostenditur.

CAPUT XI.

Mustelam terrestrem aliquando mulierem fuisse audivi, eodemque nomine vocatam, quo nunc a Graecis quadrupes vocatur gale, incantationum ac veneficiorum peritam, immodice protervam, et incesta libidine laborantem; nec illud me latet, quod ab Hecate irata in hanc feram conversa dicitur. Sed haec dea mihi benigna sit, ego hujusmodi fabulas aliis relinquo. Hanc bestiam insidiosissimam esse constat, inque defunctos homines invadere, et, nisi arceatur, eorum oculos diripere et exsorbete. Testiculos ejus mulieri sive dolo, sive sponte, appensos omnes conceptus, et fecunditatis vim, abolere dicunt. Ejusdem viscera, nescio quo modo praeparata, harum rerum artificibus cognito, et insidiose immissa vino, amicitiam dirimunt, et benevolentiam prius coalitam dissolvunt, ut quidam ajunt. Verum haec magis et veneficis, quibus Martem suum inimicitiae principem colant, cedamus. Est et parvus piscis, mustela nomine, qui nullam cum mustelo dicto pisce communitatem habet. Hic enim cartilagineus est, et pelagius, et magnitudine praestans, simul et caniculae piscis speciem similitudinemque gerit: mustelam vero diceres esse heparum; nam piscis est parvus, et oculis conniventibus, pupillae oculorum ad cyaneum colorem accedunt; ejus barba quam hepati major est, et minor quam chremetis; algas depascitur, et saxarilis est, atque similiter ut terrena omnium cadaverum, in quae incurrit, oculos exest et conficit, ut audio Qui Epirum incolunt piscatores quidam veneficiis dediti ad eadem hac marina mustela utuntur, ad quae alii terrena. Porro cum plerique pisces carnivori sint, homines urinatores, qui maris interiora scrutantur, manuum volas et pedum vestigia denigrant, ut partium istarum splendor obscuretur; hac enim prae ceteris humani corporis partibus in aqua resplendere, et pisces ad se allicere solent.

CAPVT XII.

Chamae marinae et variae et multiplices sunt: aliae asperae, aliae laeves; quaedam digitorum compressu confringuntur; aliae vel saxo aegre conteruntur; et hae quidem nigerrimae sunt, nonnullae argentei coloris similitudinem gerere videntur, illae utroque colore mixto insignes. Ac quemadmodum earum est varium et multiplex genus, sic multas et diversas sedes habent; quaedam enim in litoribus dispersae jacent in arena, vel in limo quiescunt, nonnullae sub algam subjiciuntur, aliae in limo commorantur, aliae saxis tanquam mordicus adhaerent. Aestivo tempore, cum incipit messis, in Istrico mari gregatim supernatant, et leviter feruntur: cum ante id tempus sua sibi mole graves efferri non possent. Euri, boreae, et austri idcirco fugientes sunt, quod eos ventos ferre non possint. Contra ex tranquillo mari mirifica voluptate adficiuntur, et favonii mollibus auris adflari gaudent; eamque ob rem in latebras abditae, et suis conniventes testis, cum a tempestatibus mare sentiunt conquiescere, et favonium flare, tum relictis sedibus, ad summam maris aquam natant, et apertis testis eminent, et tanquam vel sponsae e thalamis prodeunt, vel rosae ad solis radios exporrectae ex involucris seu calycibus suis erumpunt; quiescentes igitur ventum expectant placidum ac secundum; qui si contigerit, alteram concham substernentes, alteram erigentes, hac pro velo, illa pro navi ad navigandum utuntur; ut si eas procul videas sic per tranquillum mare natantes, classem navium existimes. Quod si navem ad se accedere sentiunt, aut belluae impetum, aut valentioris piscis natationem, metu perculsae, contractis uno impetu testis, frequentes delabuntur et occultantur.

CAPVT XIII.

Haemorrhous e genere viperarum in saxorum cavernis domesticam sedem habet; pedem unum tum longus est, tum a capite in tenuitatem ejus corporis habitus procedit; colore est partim flammeo, partim nigro; ejus caput tanquam cornibus quibusdam inhorrescit. Lente serpit, et ventris squamis terram premens, tortuosa via progreditur; gradiendo etiam leniter substrepit, unde ejus segnities et infirmitas ostenditur. Primum ut momordit, statim punctus cyanei coloris exoritur; percussus stomachi doloribus affligitur; venter copiose fluit et exhauritur; et prima statim nocte sanguis per nares, fauces, et aures, cum biliosa sanie emittitur; vesica quoque sanguineam urinam reddit; cicatrices vero, si quae sint in percussi corpore, etiam si consenuerunt, tamen recrudescunt et rumpuntur. At si haemorrhois femina morsum alicui inflixerit, sanguis etiam per summos ungues emanat, et gingivae quoque veneno inficiuntur, et sanguis ab eis fluit copiosus, et eliduntur dentes. In hanc feram incidisse ajunt Canobum Menelai gubernatorem in Aegypto, Thonide regnante; et Helenam, cum vim veneni intellexisset, serpentis spinam confregisse, et pharmacum exemisse; in quem vero usum hoc eximere et reservare voluerit, ignoro.

CAPVT XIV.

Adferunt regi suo Indi animantes diversas, ut tigrides cicures, pardos mansuetos, oryges quadricornes: item boum genera

duo, quorum alii ad cursum velocissimi sunt, alii perquam feri: at ex his bubus [eorum caudis] etiam muscaria faciunt, qui corpore omnino nigri sunt, caudas vero egregie albas habent. Columbas quoque luteas adferunt, quas unquam mansuefieri aut cicurari negant; et aves, quas cerciones nominant; et canes generosos, de quibus supra dixi: et simias albas, et alias nigerrimas; ruffas enim, tanquam nimium libidinosas et incontinentes ergà mulieres, non ferunt in civitates; et si forte in eis reperiantur, tanquam adulteros exosi occidunt.

CAPVT XV.

Magnus Indorum rex quotannis uno die certamen non modo hominibus proponit, ut alibi dixi, sed etiam bestiis cornutis; quae sane inter se cornibus appetentes, mirabili natura quadam eatenus strenue decertant, quoad adversarium funditus vicerint; sicque omni nervorum contentione, quemadmodum athletae, ut aut maximo adficiantur praemio, aut gloriam capiant certaminis luculentam, nituntur. Rationis quidem expertes sunt luctatores isti: tauri feri, arietes mansueti, et qui vocantur *μέσοι* et asini uno armati cornu, denique hyaenae; quod animal capreis minus esse ajunt, sed cervis animosius multo et cornibus ferociens: postremi in certamen veniunt elephanti, qui inter se vulnerant, et alter saepe alterum vincit atque adeo interimit, saepe etiam uterque vulneribus confectus simul decumbit.

CAPVT XVI.

Viperae catulos Theophrastus scribit parentis uterum non exedere, atque conficere; neque sane, ut quiddam ludens dicam, foribus effractis, obstructum exitum perrumpere; at enim feminae uterum angustiis compulsum non amplius reniti posse; ut Homerice dicam, sed disrumpi. Cujus sententia ita rem habere mihi ad veritatem plane persuadet; siquidem et marinae acus, quia tenues sunt, et haudquaquam sinuosam et capacem alvum habeant, idcirco similiter a suis foetibus adficiuntur, ut jam ante scripsi. Interim vero Herodotum rogo, ne mihi succenseat, si ea, quae super viperarum partu ipse adfert, ego fabulosa censeam.

CAPVT XVII.

Naturalis quaedam communitas et occulta affinitas leoni est cum delphino; non ex ea parte solum, quod uterque imperat, ille quidem terrenis bestiis, hic vero aequoreis; sed etiam quod senectute ambo tabescunt; et cum sunt aegroti, illi terrestris simia medetur, huic marina quoque simia remedio est. Simiam enim in mari quoque esse alias dixi, quae similiter huic, ut illi terrena, medicinam morbi adfert.

CAPVT XVIII.

Inter feras, quae propter ingentem illarum numerum describi nequeunt, sepedon est, perniciosus serpens; quem tum figura haemorrhoo cognatum, tum colore similem esse, Nicander cecinit: sed celerior esse videtur, et quoniam per gyros et flexiones graditur, parva apparet; quod quidem causa est, quamobrem inspectantes nesciant de ejus magnitudine judicare. Vulnus, quod infert, acerbitatis plurimum habet, et bene penitus intrat, et putrefacit; qua ex vi nomen traxit. Inexpiabili celeritate ipsius venenum in universum corpus transitionem facit; capillus enim

funditus interit, tum supercilliorum et palpebrarum pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur; et corpori maculae, tanquam adusta a sole cute, superveniunt.

CAPUT XIX.

Terrestris testudo animal est libidinosissimum, sed mas; femina enim non nisi invita coit. Cujus rei causam inquirit Demostratus, senator Romanus, nec ideo tamen hac in re fide dignior, nisi pariter rei etiam piscatoriae exquisitam notitiam sibi comparasset, et quaecunque cognovit, dictione etiam venusta ornasset; condidit autem, ni fallor, et alia quaedam, et argumento graviore ingenii doctrinaeque suae specimen edidit admirabile. Hic, inquam, scribit, si quid aliud in causa sit, cur femina maris coitum aversetur, non satis sibi exploratum esse; hanc vero suam esse conjecturam: Feminam, dum coit, humi stratam, ait, supinam jacere; deinde, expleto coitu, propter testae magnitudinem, et corporis in terram nisum, cum se convertere non queat, escam paratam a marito relinqui cum aliis animalibus, tum aquilae; unde fit, ut mares eas ad coitum ideo illicere non possint, quod feminae magna moderatione libidines contineant, et salutem voluptati anteponant. At enim mares mirabili quadam natura illecebram amatoriam, et omnis metus oblivionem adferentem, feminis injiciunt; neque tamen hujuscemodi illecebrae sunt cantiunculae, quales Theocritus pastoritiae lusionis compositor nugatur; sed occulta herba, cujus neque ille nomen se scire dicit, neque alium cognoscere confitetur. Itaque mares eam ore continentes ad libidinem feminas alliciunt, et jam illi amorem dissimulant: feminae vero, quae hactenus fugiebant, nunc exardescunt ad coitum, et securae de se nullo amplius timore adficiuntur.

CAPUT XX.

Nibas locus est vicinus Thessalonicae civitati Macedoniae, in quo gallinacei familiari sibi cantu destituuntur, atque omnino muti sunt. Inde profluxit proverbium, de re impossibili, quo dicitur, *Tunc illud habebitis, cum Nibas cucurriverit.*

CAPUT XXI.

Alexander dum Indiae loca alia oppugnat aut vastat, alia etiam capit, cum alia pleraque animalia invenit, tum draconem; quem, quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, et summa religione colerent, idcirco summis precibus Alexandrum obsecrarunt, ne illum ipsum invaderet; quod quidem ipsum ille annuit. At enim draco cum praetereuntis exercitus strepitum sensit (quod sit animal tum audiendi tum videndi acerrimo sensu praeditum) maximo sibilo et ingenti afflatu edito, omnes exterruit et perturbavit. Septuaginta cubita longus esse dicebatur; non tamen eis totus apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuit; oculi vero ejus ad magni et rotundi clypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

CAPUT XXII.

Cornicibus studium est irritare aquilas; hae vero illas praeclare contemnunt, et deorsum ferri sinunt; ipsae sursum subvolantes aethereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non cornicum timore ajunt (quisnam hoc dicat, qui plane

sciat aquilarum vim?) sed propria quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus facile patiuntur.

CAPUT XXIII.

Pompilum piscem dicunt non modo Neptuno, sed etiam diis in Samothracia sacrum et charum esse. Ob eamque causam piscatorem olim nomine, sicut dicitur, Epopeum, in Icaro insula natum, cui filius erat, quod aliquando cum nihil aliud piscium praeter pompilos cepisset, eosdem cum filio comedisset, protinus huic pisci meritas poenas persolvisse; etenim cetacea bellua, facto in ejus piscatoriam impetu, ipsum in conspectu filii devoravit. Pompilum hostili odio delphinos persequi ajunt, neque eos tamen hoc impune facere; cum enim hunc gustaverunt, discruciantur et convelluntur continuo; et quod furore inflammati consistere non queunt, idcirco in litora expelluntur, atque fluctu ejecti a cornicibus maritimis gaviisque exedunrur et conficiuntur. Apollonius Rhodius, sive Naucratites, dicit hunc aliquando hominem fuisse portitorem: et cum puellae, inquit, Apollo amore teneretur, quacum etiam complexu venereo jungi conaretur, haec effugiens Miletum venit, et Pompilum quendam precibus obsecravit, ut se trajiceret: is quidem paruit; at vero Apollo sese ostendens hanc quidem rapuit, navem autem in lapidem, Pompilum in piscem convertit.

CAPUT XXIV.

In bubulo pecore, quod incitato cursu valet, curam Indi ponunt; et simul de eorum velocitate rex et permulti principes decertant, neque turpe ducunt pro hujuscemodi animalium genere auro argentove sponsionem facere; adjungunt autem ipsos bigis, et fortunae aleam super victoria periclitantur. Equi igitur in medio jugati currunt, at boves utrinque loris annexi, donec ad metam, quae a carceribus stadiis abest triginta, perventum sit. Aequales sane ac pares boves equis currunt, neque velocitate alteros ab alteris internoscas. Quod si quando rex de suis bobus cum quopiam sponsionem fecerit, in tantum contentionis studium procedit, ut is ipse in curru sequatur, atque aurigam incitet. Is sane quidem equos stimulis cruentat, a bubus vero manus abstinet, siquidem ii nullis admotis stimulis incitato cursu sponte feruntur. Ac nimirum tam ambitiosa est bubuli certaminis contentio, ut non divites modo et domini, magno pretio deposito, inter se certent; sed etiam spectatores, ut apud Homerum Idomeneus Cretensis, et Ajax Locrus, inter se certantes repraesentantur. Sunt item apud Indos alii boves, maximorum hircorum magnitudine; ii quoque per se conjugati velocissime currunt, nec minus strenue quam Getici equi cursum conficiunt.

CAPUT XXV.

Equos efferari et tanquam rabie inflammari ferunt, bibentes ex Cossinito flumine Thraciae, qui defluit in Abderitarum regionem, et in Bistonicum stagnum influit; ubi Diomedis Thracis, qui immanes illos equos habebat, quos Hercules expugnavit, regia olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte Potnio; is est in loco, quem Potnias vocant, non longe ab urbe Thebis. Item Oritas et Gedrosios fama est, tanquam foenum pisces equis edendos objicere. Celtas quoque audio bo-

ves et equos piscibus alere. Apud eosdem ajunt equos odore hominum offensos ad meridianas Europae regiones perfugere, praesertim austro flante. Nonnulli quoque testantur Macedones et Lydos piscibus equos suos pascere, quin et oves Lydiae et Macedonicae ex eisdem pinguescere dicuntur. Apud Mysos cum equinum genus coit, quidam velut hymenaeum quendam nuptiis praecinunt: unde cantus suavitate permulsae equae mox gravidae fiunt, et formae pulchritudine eximios pullos ex sese pariunt. Illud vero etiam audivi, equos aetate adfectos pullos cum ceteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos, procreare solere. Quod ad aetatem et vitam equorum, mares ajunt ad annos triginta quinque vivere.

CAPVT XXVI.

In secunda mansione eorum, qui a Persicis Susis in Mediam proficiscuntur, permagna scorpiorum multitudo nasci dicitur; idcirco Persarum rex, quum eo suscepit iter, triduo ante omnibus imperat ut eos venentur, et ei, qui plurimos confecerit, donat munera: nisi enim hoc fit, locus transiri non potest; nam subter omnem lapidem et cespitem abditus scorpius manet. Rhoetienses ajunt a scolopendris pulsos esse, cum infinita earum vis in illos ingruisset. In Cyrene diversa tum colore, tum forma, murium genera nasci tradunt; ac quosdam ipsorum, quemadmodum mustelae, ita lata facie esse; alios echini speciem similitudinemque gerentes acutas spinas habere, quos indigenae echenaeas appellant. In Aegypto audio bipedes mures maxima magnitudine esse, et prioribus pedibus tanquam manibus uti; eos enim breviores esse posterioribus. Hos videre memini, Libyci sunt; recti duobus pedibus nitentes gradiuntur, cum autem ab insequentibus urgentur, saliunt. Haec Theophrastus prodit.

CAPVT XXVII.

Attagenes aves ferunt ex Lydia in Aegyptum transportatas, et in sylvam demissas, primo coturnicis vocem edidisse; post eum fluvio non ex ripis suis excedente, coelum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, ejusmodi aves non intermisisse longe clarius et articulatius, quam quemvis explanatissimae linguae puerum loqui, et dicere, Τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά, id est, *Ter mala malis*. Itemque ajunt eas captas non solum non mansuescere, sed neque idcirco amplius pristinam vocem edere; quia arctior custodia ipsis silentium infert. Quod si in libertatem volandi dimittantur, et in suas sedes perveniant, rursum vocales fieri, pariterque cum libertate vocem recipere.

CAPVT XXVIII.

Scopes aves (quarum Homerus in Odyssea mentionem facit, cum earum multas circum Calypsus antrum versari scribit) saltatione etiam comprehendi dicunt viri saltandi periti; quae, si adhibenda illis fides sit, σκὼψ appellatur. Nam quod iis avibus jucundissimum sit quosdam ridicule imitari et illudere, ex eo profectum est verbum σκώπτειν, id est, effingere, et non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra adsimulatione imitantur. Minor est haec avis quam noctua; plumbei coloris saturati similitudinem ejus pennae gerunt, et albicantibus maculis distinguuntur; a superciliis secundum utraque tempora duae plumae exsistunt. Cal-

limachus duo genera ponit, *σκῶπας* et *ἀείσκωπας*; quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Aristoteles dicit apud Homerum non *σκῶπας* per sigma, sed *κῶπας* legi oportere; et peccare illos adversus Homeri de hac ave sententiam, qui sigma praefixerint; et aliis quidem anni temporibus non comeduntur, autumno vero uno alterove die capti comedi possunt. Differunt autem scopes a perennibus illis corpulentia, et turturi et palumbis similes sunt.

CAPVT XXIX.

Pygmaeorum gentis proprium et peculiare regnum esse audio, et cum masculum genus regium aliquando defecisset, mulierem, Geranam nomine, ipsis imperitasse; quae, cum a Pygmaeis, supra quam deceret, divinis prope honoribus adficeretur, inde animo inflata ipsas etiam deas contemnebat; maxime vero Junonem, Minervam, Dianam, et Venerem, ne tantillum quidem cum forma sua comparandas esse dictitabat. At hunc suae jactantiae morbum non impune tulit; nam a Junone irata ex homine in avem adspectu turpem protinus conversa est, quae nunc geranos [grus] nominatur, et Pygmaeis infesta est eam ob causam, quod illi, immodicia honoribus ei delatis, ad insaniam et exitium eam adegerint.

LIBER DECIMVS SEXTVS.

CAPVT I.

Purpurarius piscator, si postquam purpuram non in hominum cibum, sed ad tingendas lanas comprehenderit, inexhaustum, constantem et genuinum velit fieri colorem, et perfecte tinctum, uno saxi ictu purpuram una cum testa interimit. Quod si levior plaga inferatur, et etiam nunc spirans relinquatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis; nam ex eo dolore tincturam amittit, sive illa per ejus corpus dispersa imbibatur, sive aliter effluat. Quod quidem ipsum praeclare Homerum intellexisse dicunt; idcircoque uno ictu celeriter morientes purpurea morte affici ait, pervulgatum suis versibus illud canens:

Purpurea illum mors, violentaque Parca peremit.

CAPVT II.

Apud Indos intelligo psittacos aves nasci, quorum supra etiam mentio a nobis facta est; ea vero, quae ante praetermisi, nunc commode addam. Tria eorum genera esse audio: hi omnes verba, quae didicerint, tanquam pueri, reddunt, et sermonis imitatione humani loquaces evadunt. At in sylvis avibus proprium edunt sonum; nullum vero articulatum et significantem exprimunt, indocti adhuc, et nondum loquaces. Sunt et pavones in India maximi omnium, et palumbi quidam parvi (quibus a livido colore apud Graecos factum est nomen) virides pennas habentes; ut is primo adspectu, qui sit rudis in scientia avium, psittacum, non palumbum dicat; earum labra et crura colore (rubro) Graecis perdicibus sunt similia. Nascuntur et gallinacei maximi; nec rubram habent cristam, ut nostri, sed ita variam et floridam, quemadmodum coronam ex floribus contextam; pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem revolutas, sed latas,

quas cum non erigunt, ut pavones trahunt; eorum pennae partim auri, partim coerulei vel smaragdi colorem gerunt.

CAPUT III.

Nascitur in India etiam alia avis ad sturni magnitudinem accedens, variis coloribus picta, quae et humanam vocem effingit, et psittacis vocalior, et majore est docilitate ac ingenio; non tamen ab hominibus ali libenter sustinet, sed libertatis aliarumque avium, cum quibus una pasci consuevit, desiderio famem potius, quam servitutem deliciis ciborum refertam, amplectitur. Urbium, quas Alexander Philippi filius in India excitavit, et Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephalorum et adjacentis agri, et Cyropolis aliarumque incolae, ideo cercionem appellant, quod similiter caudam, atque cinclus, movet.

CAPUT IV.

Celam avem praeterea in India nasci accepi, magnitudine triplo majorem otide, ore permagno, et longis cruribus, ingluvie etiam maxima, perae similitudinem habente, absonum quiddam sonare, ejusque summas alas pallidas, ceteras vero pennas cinericias esse.

CAPUT V.

Indicam upupam duplo majorem nostra, et adspectu formosiorem esse audio. Et quemadmodum Homerus regum Graecorum decus et oblectamentum esse scribit frenum, et reliquum ornatum equi; ita Indorum rex amores et delicias suas upupam habet, manibus illam gestat, ea se oblectat, et nativam ejus venustatem summa admiratione frequenter intuens magnam inde laetitiam voluptatemque capit. Brachmanes vero fabulam hujusmodi de ea narrant: Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres ceteri majores, cum plane improbi et iniqui essent, propter aetatem contempserunt; cum vero parentes quoque jam senectute graves contumeliose ab eis tractarentur, ut improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo, discedunt ac fugiunt. Et illi quidem magnis laboribus in itinere consumpti moriuntur; defunctos vero filius minime neglexit, sed in capite suo, quod ense dissecuerat, sepelivit. Insigni hac ejus pietate motus sol omnia lustrans puerum in avem formosam admodum, et vita longaevam, convertit; crista in capitis vertice erecta, veluti rei gestae, cum fugeret, monumento. Talia quaedam de alauda etiam fabulantur Athenienses, ut in Avibus Aristophanis comici poetae apparet ita scribentis:

Indoctus nimirum natus es, et minime curiosus, neque Aesopum trivisti;
Qui dicit alaudam avem omnium primam fuisse,
Ante terram natam: et deinde patrem ejus morbo interiisse,
Cum terra hactenus esset nulla; illum autem ad quintum diem insepultum jacuisse, hanc vero consilii expertem
Prae rei difficultate patrem suum in capite contumulasse.

Hanc de upupa Indorum fabulam cum audivissent Graeci, ad aliam avem ab eis translatam verisimile est. Ante multa quidem secula Brachmanes ab epope Indo, homine adhuc, et aetate puero, hanc in parentes pietatem declaratam ajunt.

CAPVT VI.

In India nascitur bestia, quae crocodili terreni speciem similitudinemque gerit; magnitudine est Melitensis catelli; pellis adeo aspero densoque cortice munitur, ut detracta limae usum praebeat, et vel aes dissecet, ac ferrum exedat et conficiat: eam Indi Phattagen vocant.

CAPVT VII.

Syroperdix circa Antiochiam Pisidiae nascitur, et lapides comedit; perdice minor est, et niger, excepto rostro, quod russum spectatur; non mansuescit neque cicuratur, ut alius perdix, sed semper perseverat ferus esse; ejus carnes et densiores sunt quam ceterorum, et suaviorem cibi usum praestant.

CAPVT VIII.

Indicum mare hydros gignit marinos caudis latis, lacus etiam hydros maximos producunt; ceterum marini isti serpentes asperum potius serratis dentibus, quam venenosum os videntur habere.

CAPVT IX.

In India equorum ferorum et asinorum similiter greges sunt; et asinos equae facillime admittunt, et coitu eorum delectantur, et rufos mulos pariunt, ad currendum praestantissimos, sed contrectationis impatientes, quos compedibus captos ad Prasiorum regem adducunt. Ex iis qui bimi comprehenduntur domari possunt, contra vetuli ab immanibus et carnivoris feris nihil differunt.

CAPVT X.

In Prasiis Indicis simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, et magnitudine Hyrcanorum canum; tum earum comam etsi naturalem, artificio tamen homini veritatis imperito elaboratam videri; tum barbam ipsarum speciem satyricae similitudinemque gerere, caudamque leoninae similem spectari; reliquo corpore albas, capite et extrema cauda flavas esse: neque vero quod vivendi ratione et genere ipso sylvestres sint (avibus enim agrestibus pascuntur) propterea feras esse; imo natura cicures et moderatas. Ad suburbium Latages, Indicae urbis, frequentes proficiscuntur, quibus coctam oryzam rex comedendam objicit, ac quotidie cibaria eis projiciuntur; expletae ad sylvestres sedes decenter redire, neque obvium quicquam laedere dicuntur.

CAPVT XI.

Indicum animal poëphagus, duplo quam equus major, spississimam caudam et nigerrimam habet; humani pili subtilitatem ejus setae vincunt, quas permagni idcirco Indicae mulieres aestimant, quod eis ipsis crines suos pulcherrime implicent et devinciant. Ad bina cubita singulae ipsius setae longitudine procedunt, et ex una radice circiter triginta simul fimbriarum instar exoriuntur. Omnium animalium timidissimus est; nam si a quopiam animalium videatur, seque conspectum sentiat, e vestigio, quanta potest maxima celeritate, sese in fugam properat conjicere; in quam majori animi alacritate, quam velocitate se impellit. Ac si, cum insequentibus canibus et equitibus ad cursum promptissimis urgetur, intelligat se captum iri; prius occultata cauda in aliquo fruteto, frontem obvertens stat, et venatores exspectat, ex timore colligens se, et quadam fiducia nitens; neque enim jam

cauda abdita, se ullius pretii putat amplius visum iri, quod praeclare scit in ea pulchritudinem suam sitam esse. Verum tali imaginatione se deludit; nam quispiam venenato telo illum ferit, et ab occiso caudam praemium praedae abscindit; et pelle, quae utilis est, ex toto corpore derracta, cadaver abjicit; quod ejusmodi carnium usum nullum Indi habent.

CAPUT XII.

Cete in mari Indico quintupla ad elephantum vel maximum magnitudine degunt; nam una etiam costa ceti ad viginti cubita accedit, maxillam habet qnindecim cubitorum, pinnam ad utramque branchiam septem cubitos longam. Purpurae etiam et buccinae hujus maris tantae sunt, ut facile congium capiant; quemadmodum et echinorum testae sive crustae. Sunt et pisces magnitudine immensa, praesertim lupi, amiae, et auratae. Fertur autem, quo tempore fluvii augentur, et majore jam profluentes impetu in agros exundant, hos pisces etiam simul abreptos inundationem sequi, et per agros in pauca et tenui aqua ferri et oberrare; postquam vero imbres, ex quibus augentur fluvii, cessarint, et confluentes ad suos redierint alveos, in humilibus, planis, palustribus, atque ubi novalia sic dicta sinus efficere solent, pisces vel octo cubitorum relicti, quippe qui non in profundo maris, sed in superficie fetuntur, et vitam utcunque sustinentes, ab agricolis capiuntur.

CAPUT XIII.

Indicis piscibus haec etiam peculiaria sunt. Non minores Argolico clypeo rajae gignuntur in India, itemque squillae locustis majores Indicae sunt. Harum quae ex mari veniunt in Gangem, forcipes maximas et tangentibus asperas habent; quae vero ex mari Rubro in Indum excidunt, laeves audio habere spinas, sed oblongos et implicatos ab eis dependentes cirros, et forcipibus carere.

CAPUT XIV.

Testudo Indica fluviatilis etiam maxima est, et testam habet non minorem scapha justae magnitudinis; decem enim leguminum medimnos capit. At illic quoque terrenae testudines gignuntur, magnitudine maximarum glebarum, quae in altis arationibus terrae non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, et sulcum facillime proscindente, et glebas in excelsum excitante. Ejusmodi testudinum genus ajunt testas exuere; ac sane easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi, quemadmodum vermes ex verminosis plantis; eaedemque non amarae, ut marinae sunt; sed et suaves et pingues habentur earum carnes.

CAPUT XV.

Naturali quodam ingenio et prudentia valent etism apud nos animalia, non totidem tamen quot sunt in India. Illic enim ejusmodi sunt, elephantus, psittacus, sphinges, et nuncupati satyri; sed et Indica formica etiam solets. Nostrates quidem formicae cavernas et latibula quaedam effodiunt, sub terra habitantes, et veluti in fodinis metallicis cuniculisque eruendis sese exercent; at Indicae domunculas commodas in excelsis locis construunt, non in devexis et planis, qui facile inundari queant. In eis ambitus, et, ut ita dicam, fossas Aegyptias, vel Creticos la-

byrinthos, ineffabili sapientia effodientes domesticas sedes constituunt, non rectas quidem et pervias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibus obliquas; in quarum superficie foramen unum relinquunt, per quod quidem ipsum ingrediantur ipsae, et semina, quae colligunt, in suos thesauros inferant. In excelsis quidem locis latibula machinantur, ut fluminum eluvies et inundationes effugiant. Itaque hac sua industria veluti in speculis habitare possunt, aut etiam insulis, cum scilicet adjuncta colliculis illis humiliora loca circumquaque stagnant. Ipsorum vero aggeres quanquam congesti, tantum abest alluente aqua ut solvantur, ut confirmentur magis; primum enim ex matutino rore admixto pulveri tunica quadam vestiuntur, ut ita dicam, tenui, sed valida; deinde parte inferiori de fluviatili coeno cortex muscosus adnascens aggerem adstringit. Sed de formicis Indicis etiam iterum dicam, haec in praesentia dicta sufficiant.

CAPVT XVI.

Apud Arianos Indos hiatus Plutonis est, in cujus profundo occultae cavernae, et viae absconditae, et hominibus incognitae ac profundae, et in immensum spatium porrectae; quemadmodum autem sint in tantam altitudinem depressae, neque Indi explicant, neque id ego cognoscere admodum laboro. Amplius triginta millia diversorum animalium, ovium, caprarum, boum, et equorum, eo agunt Indi; ac quisquis vel somnio, vel voce divina, aut ostento perculsus fuerit, malive auspicii avem inspexerit, is pro facultatibus suis se suamque salutem redimens, dejici curat animal. Ista autem nec constricta vinculis, nec alio modo adacta, sed sua sponte viam conficiunt, tanquam secretis illecebris quibusdam allecta; postea vero quam ad barathri fauces accesserunt, non invita desiliunt, neque sane postquam in hiatum immensum et caecum inciderunt, amplius hominibus comparent. Boum tamen mugitus, ovium balatus, hinnitus equorum, et caprarum vox supra exaudiuntur; ac si quis superne incesserit, et aures illius faucibus admoverit, diutissime ejusmodi voces audiet; neque enim sane promiscuus ille sonus cessat resonare, quod eo quotidie ad salutem suam redimendam praecipites bestias agunt Ariani. Anne vero solae recentes dejectae exaudiantur, an etiam ex primis quaedam, haud equidem scio; exaudiuntur vero. Et hoc singulare animalium, quae illic sunt, dictum quoque est mihi.

CAPVT XVII.

In nuncupato mari magno insulam esse maximam, nomine Taprobanam, pervagatum est, eandemque longissimam atque excelsam; longitudine septem millium stadiorum, latitudine vero quinque millium; urbes autem non habere, sed quinquaginta et septingentos vicos; domos, in quibus incolae degunt, e ligno factas esse, aut arundinibus. Maximae testudines in eo mari procreantur, quarum superficies integrum tectum praestare potest; nam singulae testae ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, ut sub eis non pauci habitare queant; ac nimirum vehementissimos solis ardores defendant, et prolixam umbram efficiant; sicque ad perferendos imbres resistunt, ut melius quam ullae tegulae pluviarum vim repellant; nec aliter illisa eis aqua

coelestis perstrepit, quam si in tegulas illaberetur. Neque vero sic eas habitatores, quemadmodum tegulas fractas, sarcire habent necesse; nam totum tectum ex solida testa constat, ut suffosso saxo et cavernoso, et nativum tectum efficienti, similis esse videatur.

CAPVT XVIII.

In magni maris insula Taprobane palmeta in quincuncem sic mirifice plantantur, quemadmodum in elaboratis hortis a peritis artificibus opacantes arbores seruntur. Itemque permultorum et valde grandium elephantorum pastiones in ea insula vigent. Ac nimirum hi insulani elephanti animi robore, et ingenii indole, et corporis magnitudine, eis, qui in continenti degunt, praestantiores omnino existimantur. Hos magnis navibus (nam et sylvas insula habet) in continentem transportantes Calingarum regi vendunt. Insulae quidem magnitudo ea est, ut mediterranei ejus incolae mare incognitum habeant; et tanquam in continenti viventes mare, quod eos circumcingit atque ambit, solum auditione accipiant. Maritimi autem elephantorum venationis ignari sint, nisi fama eandem cognorint; omne igitur studium atque operam ad piscium et cetorum capturam conferunt. Id mare magnum eam insulam ambiens, immensam multitudinem piscium et cetorum procreare ferunt: et eorum quaedam habere capita leonum, pantherarum, et arietum, aliorumque animalium; et, quod magnam admirationem habet, satyrorum speciem similitudinemque cete nonnulla gerunt. Alia exsistunt muliebri facie, eisque pro crinibus spinae dependent. Addunt et alia reperiri absurda, quorum genera tam monstrosa exacte explicari ne a peritissimis quidem pictoribus possent; caudae eis oblongae et involutae, pro pedibus forfices aut pinnae. Ac in eodem mari belluas in utraque sede viventes audio, et noctu segetes et herbas depasci, instar gregalium et seminibus victitantium animalium; quodque palmarum fructu jam maturo gaudeant, idcirco eas arbores amplexu suo molli flexilique concutere, et excussas violento impetu palmulas comedere; easdemque crepusculo matutino, cum jam incipit dilucescere, in mare redire abdique mersas. Tum etiam multas balaenas ibidem esse ajunt, quae thynnis insidientur, nec exeant in terram. Tum duo delphinorum genera illic nasci: alterum ferum, dentibus serratis et inexpiabili immanitate, piscatoribus infestum; alterum natura mansuetum, circum homines natare, et more catelli blandiri, et se contrectari sustinere, atque objectum cibum libenter sumere.

CAPVT XIX.

Magni maris lepus (nam alterum, qui in alio mari nascitur, ante dixi) ex omni parte ad terreni similitudinem accedit praeter pilos. Nam terrestris pili et molles sunt, et ad tactum haudquaquam resistentes; contra, illius spinosi et erecti, et qui contigerit, laeditur. Hunc in summa aqua maris natare, non in profundum demergi dicunt; celeri autem et concitata natatione uti; et vivum eo difficillimum ad capiendum esse, quod neque in rete incidit, neque ad lineae escam accedit. Cum aegritudine afficitur, ita ut natare nequeat, et in litus ejiciatur; quisquis manu eum tetigerit, nisi medicina adhibetur, perit: ac si hunc bacillo tetigerit, hoc idem periculum ei procreatur, quod basilisci con-

tactus affert. Radicem ad idem mare in inſula quadam naſci ferunt, haudquaquam in vulgus ignotam, quae animi defectionibus illius, qui ſic adfectus fuerit, medetur; ea enim animo deficientis naribus admota, facit ut is reviviſcat, et recreetur. Sin negligitur, tam ſane robuſta pernicie hic lepus praeditus eſt, ut ad mortem usque homini morbus procedat.

CAPVT XX.

Montes eſſe dicunt in intimis regionibus Indiae, inacceſſos hominibus, et feris refertos; ubi, quae apud nos beſtiae domeſticae ſunt, feras ajunt eſſe, ut oves, canes, capras, boves, et per ſe, et ſua ſponte errare, ab omni cura paſtoritia exſolutas. Earum quidem ferarum multitudinem innumeram, et hiſtorici, et Indorum ſapientes teſtantur; inter quos Brachmanes etiam numerandi, qui hoc idem ſentiunt. In iis unicornem, quem vocant cartazonon, numerant; eumque magnitudine ad confirmatae aetatis equum accedere dicunt, jubaque praeditum, et pilis fulvis eſſe, pedum bonitate, et totius corporis celeritate excellere, atque ſimiliter ut elephantos pedibus inarticularis eſſe, apri caudam habere; inter ſupercilia cornu unum, idemque nigrum exſiſtere, non laeve quidem, ſed verſuras quasdam naturales habens, atque in acutiſſimum mucronem deſinens, omnium maxime animalium abſonam vocem et contentam mittere, et ad alias quidem beſtias ad ſe accedentes manſueſcere, cum ſuis vero gregalibus pugnare. Neque modo mares inter ſe naturali quadam contentione diſſidere, ſed contra etiam feminas certare, pugnamque usque ad mortem victi ingraveſcere; nam et reliqui corporis maximo robore praeditus eſt, et cornu inprimis inexpugnabili armatur. Deſertiſſimas regiones perſequitur, ſimul et ſolitarius errat. Coitus tempore ad feminam ſuam manſuete adſueſcit, et pariter paſcuntur; cum hoc tempus tranſierit, et ventrem femina ferre coeperit, rurſus efferatur, et ſolus vagatur. Ad Praſiorum regem illius pullos etiamnum teneros ajunt deportari, eosdemque feſtis et panegyricis diebus ad pugnam committi ad robur oſtendendum; nam integrae aetatis et perfectae nullum unquam quisquam meminit captum fuiſſe.

CAPVT XXI.

Finitimos Indiae montes transmittenti, ad intimum latus denſiſſimas convalles videri ajunt, et Corudam locum nominari; ubi beſtiae Satyrorum ſimilitudinem formamque gerentes, et toto corpore hirſutae verſantur, atque equina cauda praeditae dicuntur. Eae cum non a venatoribus agitantur, in opacis et ſpiſſis ſylvis ſolent ex frondibus et fructibus vivere; cum autem venantium ſtrepitum ſentiunt, et canum latratus exaudiunt, in montium vertices incredibili celeritate recurrunt: nam per montes iter conficere aſſuetae ſunt. Contra eos qui ſe inſequuntur pugnant, de ſummis montibus ſaxa devolventes, quorum impetu ſaepe multi deprehenſi pereunt. Itaque difficillime capiuntur; et ex iis nonnullae, ſed aegerrime tandem, aut aegrotantes nimirum, aut gravidae comprehenduntur; illae quidem propter morbum, hae vero ob graviditatem. Captae autem ad Praſios deferuntur.

CAPVT XXII.

Sunt et Sciratae gens ultra Indiam, simi naribus, sive ita nati, sive ita teneris infantibus infracto naso. Apud hos serpentes maximi nascuntur; quorum alii greges pecorum rapiunt, et vorant; alii sanguinem tantum exsugunt, quemadmodum [lac] aves caprimulgi a Graecis dictae, quarum suo loco mentio a nobis facta est.

CAPVT XXIII.

Docilitatem equo peculiarem esse istud etiam argumento est. Sybaritas in Italia luxuriae nimium addictos fuisse, et reliquarum rerum studium negligentes ignorasse, et vitam in otio et sumptuoso luxu transegisse audio. Sed referre singula prolixum foret, istud vero unum supremum eorum luxum testatur. Equi eis instituti erant, ut inter epulas ad tibiarum numeros saltarent. Quod cum scirent Crotoniatae, et bellum adversus eos gererent, tubam et omnem vehementiorem et adhortatorium ad arma sonum silete jusserunt: tibiam vero et tibicines secum in acie adductos, cum jam intra sagittae ictum ab hoste abessent, numeros saltationi aptos canere praeceperunt; quibus auditis, Sybaritarum equi, saltationis domesticae memoria, tanquam in mediis versarentur conviviis, excussis sessoribus, saltare et tripudiare coeperunt, et confuso Sybaritarum ordine, stragis et cladis causa suis fuerunt dominis.

CAPVT XXIV.

De equis illis, quos lycospades nominant, supra etiam dixi; et nunc, quae insuper audivi, addam. Rostrum habent, breve, bene compactum, et simum. Quin et Graecorum hominum cum studiosi esse dicuntur, tum de hujuscemodi hominum genere mirificam notionem habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiantur; neque enim accedentibus, et palpantibus, aut cava manu applaudentibus se offenduntur, neque resiliunt; sed, tanquam constricti tenerentur, totum diem cum iis traducunt, atque somnum prope eosdem capiunt. Sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex vestigiis sagaciter odorantes canes feras percipiunt, sic eum equi illi cognoscunt, et clamorem tollunt, et, tanquam sane feram bestiam extimescentes, dant se in fugam. Jam porro iis, ad quos adsueverunt, et pabulum objicientibus mirifice oblectantur, maxime vero aurigis formosi videri student: quod quidem ipsum, cum natant, ostendunt; tum enim in aquam lacus, maris, aut fontis bene penitus procedunt, ut et nitidum os efficiant, et ne sordidum quippiam ex praesepi, aut de via, illitum desoriet nitorem. Quin et odorati unguenti suavitatem, sicut puella, in amore et deliciis habere existimatur hoc genus; quanquam Homerus equos omnes natura unguentis delectari testatur, cum canit:

Auriga egregio privati, saepius illis
Qui solitus liquido fuerat perfundere olivo
Cervicem atque jubas ablutis flumine puro.

Quin et Simonides, canens ex diversis bestiis natas et conformatas esse mulieres, nonnullis earum ornatus et unguentorum studium ex equorum natura innatum esse scribit his versibus:

At delicatus mulier quam genuit equus,
Labore abhorret et operibus servilibus;
Nec attigisse vellet aut cribrum, aut molam,
Non expurgare et verrere scopis domum,
Non juxta furnum, ne trahat fuliginis
Quidquam, sedere; sponte non sua virum,
Coacta sed amat; corpus in die suum
Bis terve lavat, et ungitur, pectit comas,
Alitque, et ornat se superba floribus.
Talis quidem uxor praebet se spectaculum
Aliis jucundum, sed viro nocet suo;
Nisi ille fuerit aut rex, aut vir praepotens,
Hujusmodi uxor oblectare quem queat.

CAPUT XXV.

Haec etiam equorum propria sunt. Eos ad aeris sonitum et strepitum adsuefaciunt Persae, ne armorum in bello fremitum, et gladiorum ad clypeos resonantium crepitum extimescant; armataque cadaverum simulachra paleis farta eis subjiciunt, ut caesorum calcationem in bello ferre consuescant, et ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem, cum necessitas postulat, inutiles sint. Non latuit vero Homerum neque hoc, ut ipse ostendit. Quod igitur occisus sit Rhesus Thrax, et cum eo socii, audivimus in Iliade a pueris; quae vero audivimus, haec sunt: Diomedes quidem Thraces jugulat; Ulysses vero interfectos pedibus subtrahit, ne in cadavera incurrentes Thraces equi, qui nuper advenerant, formidine perterrerentur, atque ad haec ipsa insueti, ut per formidolosa quaedam ingredientes, praecipiti effrenatione efferrentur. Equi autem artem, quam didicerunt, nunquam oblivioni dant; adeo ad discendum dociles sunt res utiles quasvis. Iidem quomodo, et quantopere homines ament, in praecedentibus explicavi.

CAPUT XXVI.

In regionibus perfrigidis, cum nive et hieme vehementi anni tempus infestum est, fellis expers est ovillum pecus; intra enim ovilia compulsum novo pabulo non utitur; deinde, ineunte vere, cum ad pastiones proficiscitur, felle impletur. Hoc autem Scythicis ovibus usu maxime evenire solere ajunt.

CAPUT XXVII.

Agatharchides dicit in Africa nationem esse, Psyllos nuncupatam; et nihil quidem quoad vivendi rationem a reliquis hominibus differre, veruntamen cum aliis nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, quae vel ictu vel morsu venenum relinquunt, eis quippiam nocere posse; neque aut serpentis morsu, aut phalangiorum mortiferis vulneribus, ut ceteros homines, affici; neque scorpiorum aculeis laedi solere. Cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, et vel eorum corpus attigerit, vel aliquem odorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, stupore adfectum ac sensu privatum sopitur; et tamdiu debilitatur, quoad ab eo Psyllus recesserit. Porro natos sibi infantes quomodo, germani an spurii sint, experiantur, serpentibus admotis, ut auri puritatem igne explorant aurifabri, supra narravi.

CAPVT XXVIII.

Callias libro decimo historiae, quam conscripsit De Syracusano Agathocle, cerastas inquit pestiferum morsum infligere solere, et bestias ratione carentes, et homines interficere; nisi Libycus vir, natione Psyllus, ad curandum accesserit. Hic sane sive evocatus, sive fortuito advenerit, et plagam adhuc tolerabiliter dolentem viderit, solam salivam ictui morsuive inspuens dolorem mitigat, et perstringit. Sin percussum offenderit aegerrime dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, et os suum primo ex ea colluit, post vero eam in poculum injectam vulnerato exsorbendam tradit. Quod si veneni acerbitas acrius invalescit, hic aegrotandi nudo nudus accumbit, et proprio suo corpore morbi vim frangit, et malo hominem liberat. Hoc autem ita se habere idoneus testis etiam Nicander Colophonius fuerit, cujus versus adscribam:

Audivi Libycos Psyllos, quos aspera Syrtis
Serpentumque ferax patria alit populos,
Non ictu inflictum diro, morsuve venenum
Laedere; quin laesis ferre et opem reliquis,
Non vi radicum, proprio sed corpore juncto:

Et quae sequuntur.

CAPVT XXIX.

Empedocles physicus De animalium proprietate scribens, auctor est nasci quaedam bigenera, in unum scilicet corpus natura duplici coalita. Ea autem, quae canit, haec sunt:

Multa genus duplex referunt animalia membris,
Pectore vel capite, aut alio; sic ut videatur
Ante viri retroque bovis forma, aut vice versa:
In pecore humanae quondam vestigia formae
Insunt, et pecoris humano in corpore contra.

CAPVT XXX.

Callisthenes Olynthius capras scribit in Lycia tonderi, ut ubique locorum oves; sunt enim densissimo et prolixissimo hirsutae pilo, ut ab iis cincinni, et capillorum quasi capreoli, implexi ab eis dependere videantur; ex eisdemque navium fabri rudentes contexunt.

CAPVT XXXI.

In libris, quos Cnidius Ctesias De rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorum gentem ait canes permultos, magnitudine Hyrcanis canibus pares, alere solere. Quamobrem vero sit haec natio tam canum studiosa, causam idem adfert. Cum ab aestivo solstitio ad mediam hiemem, tanquam apum examina, aut concitata vesparum vis, sic armenta numero ampliora boum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant; hi non aliter haec retundere valentes canes, quos magna cura aluerunt, in ipsos immittunt, qui facile boves debellant et interimunt. Deinde ante commemorati homines, quas esculentas carnes existimant, sibi auferunt; reliquas canibus impertiunt, libenterque communicant, tanquam pro accepto beneficio grati. Reliquo anni tempore, cum non amplius eo boves accedunt, ad venandas alias feras secum ducunt. Idcircoque Cynamolgi appellantur, quod a canibus lac

exprimunt mulctra; tum vero sic id ipsum, quemadmodum nos vel ovillum, vel caprinum, bibunt.

CAPUT XXXII.

Aeschylides in libris De re rustica in Cio insula prodit agricolas singulos oves possidere paucas, eo quod solum perquam macrum sit, et pascua non habeat; itaque eos ovibus cytisum, folia fici et oleae decidua objicere, et paleas leguminum variorum, quibus illae in pabulo acquiescant. Sed spinas etiam quasdam ab eis seri ait, e quibus quod emanarit lac coagulari, et in optimum caseum converti, quem Cythnium nominant; ejusque talentum venire drachmis [centum] et nonaginta. Addit et agnos hujus insulae egregios haberi, et majore quam ceteros pretio vendi.

CAPUT XXXIII.

Phoenicum libri testantur indigenas vaccas ea esse magnitudine, ut vel procerissimi pastores, cum mulgent, stare, aut etiam in scabellum adscendere habeant necesse, ubera ut possint pertingere. In Libya Indis finitima retroversus pascentium boum esse armenta auditione accepi; cujus rei causa est, quod non rite collocata a natura ante oculos cornua habent, et quae ante pedes sunt, videre non queant; ex quo fit, ut ingressionem ad caudam retorquentes herbam depascantur. Aristoteles ait Leuctricorum boum cornua atque aures ex una stirpe cognata et simul contexta esse. Idem auctor est, in loco quodam Libyae caprarum ubera a pectore dependere; et apud Budianos Carisci accolas albam ovem nullam nasci, sed nigras omnes esse.

CAPUT XXXIV.

Sardiniam pecudum optimam esse parentem Nymphodorus scribit: caprasque procreare, quarum pellibus pro vestimentis indigenae utantur; tamque mirifica naturae vi esse, ut hiberno tempore calefaciant, aestivo refrigerent; simulque in iis ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos innasci: atque ei, qui iis indutus fuerit, si commodum videatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus convertit, ut ab iis calescat; cum autem est aestas, invertit, ne calore vexetur.

CAPUT XXXV.

Cur silentio praeterirem Orthagoram? Is in libris, quos conscripsit De rebus Indicis, inquit in Coytha, vico sic nuncupato ab indigenis, pisces aridos capris in stabulis comedendos objici.

CAPUT XXXVI.

Elephantum a suillo timere pecore jam dixi: nunc explicare placet, quod ad Megaram accidit. Cum ab Antiparro Megarenses circumsederentur, acerrimeque Macedones incumberent, primo in sues pice liquida oblitos incendium Megarei excitarunt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Ii itaque furore inflammati, cum in elephantorum agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quasi quibusdam furiis elephantos incitarunt, et graviter perturbarunt. Itaque nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamvis a primo aetatis tempore domiti fuissent, mansuefacti erant; sive quod sua quadam natura a suibus abhorreant, sive etiam quia horum absonum vocis acumen per-

horreant. Cujus rei non ignari educatores generis elephantini una cum fuibus pullos alunt, ex confuetudine eos ut minus horreant.

CAPUT XXXVII.

Apud Indos Pfyllos (nam funt etiam alteri Africi) arietibus non majores equi gignuntur; itemque oves, quae magnitudine agnos non fuperant; afini quoque tales nafcuntur, et fimiliter muli, boves, et quod illic cunque beftiarum, perparvulum eft. Porro apud Indos nullum fuem, neque ferum neque cicurem, nafci ajunt; et fuilli generis ufum Indos deteftari, et tantopere ab eo vefcendo, quam ab humanis carnibus abhorrere.

CAPUT XXXVIII.

Ad paludem, quae juxta Ephefiam Metropolim eft, ajunt cavernam effe ferpentium plenam maximarum, quae magnum acerbitatis virus habent in mordendo. Hae tametfi ex caverna prodeuntes usque ad proximam paludem ferpunt; natando tamen trajicere, ut in oppofitam ripam exeant, cancrorum, qui eas extenfis forcipibus comprehenfas interficiunt, metu non audent. Conquiefcunt igitur, atque a transmittendo fe fuftinent, cancrorum cuftodias formidantes, et poenarum metum exhorrefcentes: ac nifi mirabili naturae dono paludis ripas cancri incolerent, et tuta illic omnia praeftarent; dudum peftiferis ferpentium morfibus incolae periiffent.

CAPUT XXXIX.

Onefícritus Aftypalaeus duos in India fcribit dracones fuiffe, quos Apofifares Indus nutriverit, alterum fex et quadraginta, alterum octoginta cubitorum; eosdemque Alexandrum, Philippi filium, ardenter videre expetiviffe. Regnante Philadelpho, duos item ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuiffe vivos Aegyptiorum libri teftantur, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Evergetis regis temporibus tres etiam advectos fuiffe, unum novem, alterum feptem cubitorum, tertium magna cura in Aefculapii templo nutritum fuiffe ajunt Aegyptii. Atque etiam afpides quatuor cubitorum magnitudine nafci iidem referunt. Haec fuper horum animalium peculiari natura, et incrementi eorum magnitudine, adferre volui. Jam qui de Chiorum rebus hiftoriam confcripferunt, ad quandam in ea infula Pelinnaei montis vallem, proceris arboribus frequentem atque opacam, maxima magnitudine draconum inquiunt procreatum fuiffe, cujus fibilum Chii vehementer perhorrefcerent. Magnitudinem autem cum nulli neque agricolae, neque paftores, accedendo propius confiderare auderent, fed ex folo fibilo ingentem quandam et formidolofam feram beftiam effe fufpicarentur, moles ejus tandem mirabili quadam machinatione atque folertia cognita fuit. Vento enim vehementiffimo vallis arbores concuffae, et violenter collifi rami ignem conceperunt, et fimul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendit, feramque circumdedit; quae cum intercepta elabi non poffet, ardore flammae conflagravit. Itaque nudato loco, omnia confpicua facta fuere: et vero Chii metu liberati cum fpectatum veniffent, inufitata magnitudine offa, et immane caput offenderunt; ut ex iis, qualis quantusve vivus ille fuiffet, conjici poffet.

CAPUT XL.

Seps e genere serpentum ex eo magnam admirationem excitat, quod colorem in eorum, quae contingit, similitudinem immutat. Ejus imi quatuor dentes cavi sunt, et tuniculis quibusdam occultantur; ex iis venenum emittens, celeriter putrefacit, et interimit.

CAPUT XLI.

Megasthenes in India scorpios dicit alatos eosdemque maximos procreari, et similiter aculeis atque Europaeos pungere; et ibidem serpentes gigni volucres, non die sed noctu infestas, quae urinam quoque reddant, cujus contactu animalium partes illico putrescant. Haec Megasthenes. Ceterum Polycletus maximos ait lacertos in eadem regione, tum valde vario colore nasci; ut pellis floridis quibusdam picturis maxime distincta, et ad tactum mollis, et tenera sit. In Arabia quidem lacertos nasci, et ad duorum cubitorum magnitudinem accedere, scribit Aristoteles.

CAPUT XLII.

Pammenes in eo opere, quod De feris venenatis scripsit, alatos tradit scorpios in Aegypto nasci, duplici aculeo armatos: et id quidem ipsum ait se non auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri: item bicipites serpentes binis pedibus ad caudam praeditas esse. Porro Ctesias Cnidius refert in flumine, cui nomen Argades, quod ad Persicam Sittacen est, serpentes abunde gigni, capite albas, reliquo corpore nigras; quatuor cubitorum longitudinem habere, et quos morsu percusserint interimere; interdiu eas haudquaquam videri solere, sub aqua natantes; noctu vero vel aquantibus, vel lintea lavantibus (quod non pauci faciunt, vel propter aquae deficientis necessitatem, vel quod impediti negotiis interdiu vestes non abluerint) perniciem inferre.

LIBER DECIMVS SEPTIMVS.

CAPUT I.

In navigatione maris rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum, et crassitudine pro rata longitudinis portione: item genus cancrorum, quorum testae circumferentia undique pedis mensuram implebat; et chelae maximae prominebant; neminem vero iis insidiari, quia sacri habentur Neptuno, et deo consecrantur, ut quasi donaria sint ejus ab omni noxa et omnibus insidiis tuta.

CAPUT II.

Clitarchus ait circa Indiam serpentem sedecim cubitorum gigni. Atque etiam aliud serpentium genus non speciem similitudinemque aliorum gerere, sed magnitudine multo inferiores esse, et tanquam pigmentis distinctos, sic versicolores spectari; vittas enim a capite ad caudam pertinentes habere, alias aerei, alias argentei, nonnullas rubri, alias aurei coloris; eosdemque morsu celerrime interimere posse, idem refert.

CAPUT III.

Nymphis libro De Ptolemaeis nono ait viperas in Troglodytide, si cum aliis conferantur, ingenti nasci magnitudine, ad cu-

bita quindecim quandoque; porro testudinum tegmenta reperiri tanta, ut singula senos medimnos Atticos capiant.

CAPUT IV.

Primum ut morsu prester, e genere serpentium, affecit, statim ignavos et immobiles reddit; paulo post menti oblivio et tenebrae offunduntur, ut neque notionem habeant morsus, neque respirare, neque meiere queant; simul et percussos a pilis jam nudatos suffocatio sequitur, cum convulsionibus, et morte acerrimis doloribus referta.

CAPUT V.

Phylarchus libro duodecimo in vulgus edidit, aspides ab Aegyptiis vehementer coli; easdemque ex eo cultu prorsus mansuescere, ciboque cicures fieri; neque simul cum pueris infantibus viventes eis quippiam nocere, et vero appellatas ex cavis prodire, atque ad appellantem accedere; digitorum autem crepitu vocantur. Aegyptii in aspidum nationem hospitalissimi: primum enim ut pransi sunt, statim temperatas vino et melle farinas in mensam, in qua pransi sunt, exponunt; postea crepitu digitorum eas, tanquam convivas, ad prandium vocant: illae vero velut ad condictam coenam invitatae, aliae aliunde prorepentes, accedunt, et mensam circumstant; ac reliqua omni spira humi relicta, caput allevantes circumlambunt, sensimque atque moderate farina explentur, eamque consumunt. Cum autem Aegyptii de nocte habent necesse surgere, ne ipsas in tenebris conculcent, iterum percussione digitorum utuntur, eis, ut de via decedant, signum dantes; illae sane sonitus discrimen, et cur fiat, intelligentes confestim se subducunt, et in latibula abstruduntur; itaque is, qui de lecto surgit, postea in nullas ipsarum incurrit.

CAPUT VI.

In tantam saepe magnitudinem excrescit crocodilus, ut Psammitichi Aegyptiorum regis tempore viginti quinque cubitorum dicant visum fuisse; regnante vero Amaside, palmorum quatuor supra sex et viginti cubita. In Laconico mari accepi ingentia cete nasci, eamque ob causam criticorum quidam Homerum dicunt *Lacedaemonem cetosam* appellasse. Circa Cythera insulam cete praedicant majori granditate generari, eorumque nervos accommodatos esse ad conficiendas non solum psalteriorum, et musicorum aliorum organorum fidiculas; sed ad bellica etiam instrumenta ex his confectae chordae censentur optimae. Ceterum in rubro mari, praeter jam dictos, gignuntur etiam scorpii et gobii, partim duum, partim trium cubitorum. Amometus in quadam Libyca urbe dicit sacerdotes ex lacu quodam cantionum illecebris praestrictos crocodilos sedecim cubitorum educere. Theocles libro quarto in Syrti ait cete procreari triremibus majora. Circa Gedrosiam, Indiae regionem non ignobilem, Onesicritus atque Orthagoras scripserunt, cete longitudine dimidiati stadii, et latitudine pro rata longitudinis portione nasci; tantoque robore septa esse, ut saepe cum fistulis respirarint, tantopere in sublime marinos fluctus jactent, ut haec imperitis maximae maris tempestates ac turbines esse videantur.

CAPUT VII.

Aristoteles libro octavo De animalibus ait, elephantos novem hordei medimnos Macedonicos ad summum comedere (quae tamen quantitas periculosa est) et insuper polentae quinos, aut etiam septenos si dederis, et simul arborum frondes ac turiones. Metretas vero, inquit idem, Lacedaemonicas quatuordecim bibere possunt, et rursus ad ejusdem diei vesperam octo. Ducentos autem annos vivunt, nonnulli etiam trecentos. Clarae aquae potio elephanto inimicissima est, turbulentam et sordidam suavissimam ducit: ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, non prius, quam coenum pedibus perturbarit, et pulchritudinem aquae difformarit, ad hauriendam aquam se inclinat. Sine potione vel octo dies fert.

CAPUT VIII.

Terrestre quoddam animal Pythagoras scribit in libro De mari rubro circa idem mare procreari, et cepum [h.e. hortum] apposite idcirco nominari, quod tanquam hortus variis coloribus distinguatur; et cum aetate est confirmata, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Jam porro hujus colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Ejus caput, et dorsum, et spina, ad caudam usque prorsus valde igneo colore sunt, tum aurei quidam pili disseminati spectantur; facies alba ad genas usque, inde ad collum auro similes vittae pertinent; colli inferiores partes usque ad pectus, et anteriores pedes omnino albi coloris sunt; mammae duae manum implentes coeruleo colore visuntur, venter candidus, pedes posteriores nigri sunt; rostri formam si cynocephalo comparaveris, non aberrabis a vero.

CAPUT IX.

Animal quoddam onocentauram vocant, eamque quisquis vidit, non incredibile ducet, quod fama pervagatum est, Centaurorum nationes fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione mendaces fuisse; sed eos quoque a tempore productos, et gemina diversae naturae corpora in unum coaluisse, non negabit. Verum sive revera fuerint, sive omni aera flexilior, et ad fingendum habilior, fama illos finxerit, tanquam dimidiato hominis et altero equi corporibus permixtis, et una conciliatis anima, praetereo. De onocentaura quidem mihi nunc est animus explicare, quae auditione et fama accepi: Eam ipsam scilicet homini ore similem esse; et pilis prolixis faciem ejus ambiri; collum et pectus humanam speciem similitudinemque gerere; mammas quoque turgidas in pectore; humeros, brachia, cubitos, manusque, ac pectus usque ad lumbum, humanam figuram habere; dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, asininis persimiles esse, et quemadmodum asinum cinereo colore esse, at imum ventrem [ad latera] leviter exalbescere: duplicem usum ei manus praestare; nam celeritate ubi sit opus, eae praecurrunt ante posteriores pedes, ex quo fit, ut ceterorum quadrupedum cursu non superetur; ac rursus ubi habet necesse vel cibum capere, vel quicquam tollere, ponere, apprehendere, aut constringere, qui antea pedes essent, manus efficiuntur, tumque non graditur, sed sedet. Animal est gravi animi acerbitate; nam si capiatur, non ferens servitutem, libertatis desiderio ab omni cibo abhorret, et fame

sibi mortem consciscit. Haec de onocentaura Pythagoram narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo.

CAPUT X.

Boeotiae terrae solum talpis caret ** agro Lebadico; ac si importentur aliunde, non fodiunt, sed moriuntur: ad ejus vicinam vero Orchomenum permultae procreantur. In Africa nulli sunt neque apri, neque cervi. In Ponto neque mollia neque testacea, nisi raro et perpauca, gignuntur. Unicornes aves in Aethiopia nasci, et sues quadricornes, itemque ovillum pecus a lana quidem inops, verumtamen pilis camelorum hirsutum, auctor est Dinon.

CAPUT XI.

In Zacyntho phalangiorum morsu percussis, bene periti harum rerum homines dicunt, non ea modo accidere, quae alibi ictis usu evenire solent; sed eadem ipsa etiam omnia acerbiora fieri. Primum enim ut quis morsus sit, totum ejus corpus obtorpescere, et tremore affici, et frigidissimum esse, et vomitum cum convulsione subsequi, et membrum genitale eis intendi; dolent et auribus vehementer, et ex utriusque pedis vola. His autem partibus, quas dixi, se dolere ostendunt, admotis ad eas manibus. Jam porro quod audientibus magnum terrorem injicit, et videntibus majorem admirationem movet, exponam: Cum ab eorum morsu quidam integri atque intacti balneas, quarum lavatione phalangio vulnerari fuissent usi, subiissent, aut hercle pedes abluissent, (ut saepe fieri solet, vel fortuito, vel ex inimicorum insidiis) omnibus doloribus, quibus torquentur morsu, adfecti fuerunt.

CAPUT XII.

Rubetarum genus esse audio, cujus non modo potus est perniciosus, sed illius etiam adspectus adspicientibus infestissimus exsistit. Nam si quis ex iis, qui malas artes ingeniose factitare sciunt, eam primo contriverit, deinde ejus sanguinem sive ad vinum, sive ad aliam potionem, quam homines venefici idoneam existimarint, admistum cuipiam per insidias bibendum dederit; is sane sine mora perit. Ejus vero adspectus hanc improbitatem habet, ut eam adversam si quis acriter intueatur, et illa contra improbo obtutu suo respiciat, ac suam adspirationem sibi familiarem, sed humano corpori hostilem, anhelans emittat, pallore inficiat, unde aliquis rei ignarus, vel primum superveniens, hominem ex colore aegrotum esse conjiceret; qui tamen ad dies non multos durat, deinde evanescit.

CAPUT XIII.

Charadrii avis hoc beneficium est, minime hercle contemnendum; nam si quis ictericus eum acerrime intueatur, ille contra oculis fixis, tanquam vicissim ei succensens, respiciat; ejusmodi mutuus adspectus hominem morbo, quem dixi, liberat.

CAPUT XIV.

Eudoxus ait, cui ego hac in re fidem non habeo, alios non prohibeo, se cum Herculis columnas superasset, aves quasdam in stagnis seu lacubus vidisse, bubus majores. Hoc etsi mihi, ut dixi, non verisimile est; quod audivi, tamen omittere nolui.

CAPUT XV.

Aristoteles scribit perdicem feminam, si contra marem steterit, aura ab eo flante, mirabili quadam naturae vi concipere. Septem diebus perdix nidum contexit, septem consumit in pariendo, septenis deinde pullos nutricatur. Timaeus, Heraclides et Neocles medicus rubetas dicunt duo jecora habere; quorum alterum occidat, alterum illi adversans salutem adferat.

CAPUT XVI.

Theopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum arationis tertiae et sementis faciendae tempus adest, monedulis placentas quasdam, sive mazas, ex farina cum oleo et melle temperata muneri mittere; qui quidem idcirco proponunt, ut velut placamenta monedulis sint, et induciae cum iis pactae, ne Ceteris fructum terrae commissum refodiant, aut sublegant. Lycus cum haec vera esse fatetur, tum eosdem addit loros etiam rubros eis proponere, et his propositis discedere; monedularum vero greges extra fines manere: ac nimirum duos aut tres, tanquam legatos, ex urbibus ab iis mitti solere, exploraturos hospitum multitudinem; qui ut eam perspexerunt, revertuntur, et invitant eo modo, quo hi quidem vocare, illi intelligere solent. Eae autem invitatae gregatim, instar nubium, accedunt, ac si offas objectas comederint, se cum iis pacem et foedus habere Veneti intelligunt; sin contempserint, et tanquam vilia non dignentur comedere, indigenae sibi persuasum habent illorum contemptum famem minari. Nam veluti homines muneribus incorrupti, sic illae nihil ex objectis escis gustantes in arationes involant, et maximam satorum partem acerbissime praedantur, animo irato effodientes et investigantes.

CAPUT XVII.

Amyntas in Mansionibus, quas sic inscripsit, in terra Caspia tradit boum et equorum greges esse innumerabiles; et certis temporibus infinitam murium multitudinem accedere. Ejusque rei testimonium adfert, inquiens in perennibus fluviis rapide praecipitantibus intrepide eos innatare, et caudas inter se mordicus tenentes hoc firmamento uti, eoque ceu validissimo vinculo fluvios transmittere. Cum autem in arationes transierint, segetes succidunt, et in arbores adscendentes fructus edunt; et, quos vorare nequeunt, ramos frangunt. Quibus Caspii ubi resistere non queunt, hoc modo infestas eorum incursiones moliuntur ulcisci, ut habentibus uncinatas ungues avibus non quicquam noceant; quae quidem ipsae tantis gregibus, ut nubes esse videantur, eo advolantes mures corripiunt, et suo proprio quodam naturae munere a Caspiis famem depellunt. Porro vulpium Caspiarum ea est multitudo, ut non modo agrestia stabula adeant, sed urbes quoque ac domos ingrediantur; nihil tamen hercle nocentes, neque rapientes, sed ita cicures Caspiis tanquam caniculae adulantur. Mures autem Caspiis infesti neque magnitudine inferiores, quam Aegyptii ichneumones, itemque feri sunt et acerbi, et robore dentium non aliter ferrum dissecare ac devorare possunt, quam mures in Teredone Babyloniae; quorum pelles molles institores ad Persas vehunt, quibus vestes consuuntur, et corpus optime fovetur; hosque suo sermone camautanas appellant. Hoc

etiam in muribus admiratione dignum est: si mus praegnans capta dissecetur, et eximatur foetus, in eo quoque dissecto foetus reperietur alter.

CAPVT XVIII.

De pastinacae marinae natura hoc etiam cognovi. Pastinacam natantem piscator intuitus in piscatoria navicula saltat, et dicteria aut convitia aliqua jactat; et insuper tibia, si norit, quam tanquam illecebram fert, canere incipit: haec ex ea re magnam voluptatem capit (etenim, sicut ferunt, tum aures habent musicae, tum saltationis oculos intelligentes) atque hac permulsione illecta sensim ad summam aquam natat. Interea vero, dum hic cantu et saltatione illecebras egregie machinatur, alter quispiam sporta imprudentem subducit; itaque praeter omnem spem, dum voluptate tota mulcetur, et nihil metuit, capitur.

CAPVT XIX.

Eudoxus ait Galatas, qui ad orientem solem pertinent, ejusmodi facere, quae, si cui credibilia videntur, fidem adhibeat: sin minus, rejiciat. Cum locustarum greges, ut nubes esse videantur, in Galatiae agros involantes fruges investant, tum Galatae quibusdam precibus et obsecrationibus utuntur, simul et sacra conficiunt, quibus aves quasdam implorant; eae autem illorum precibus obsequentes frequentes veniunt, et locustas perdunt. Ac si quis e Galatis earum aliquam comprehenderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius gentis constitutum est, ut morte mulctetur. Ac si huic, qui eas ceperit, ignotum fuerit, aves tantopere offenduntur, ut iterum invocatae, propter impunitatem illius, non ipsorum precationibus obtemperent.

CAPVT XX.

Aristoteles in Samo ait albam nasci hirundinem, cujus oculos si quis pupugerit, statim quidem excaecatur; post vero visum recipit; et, sicut ille dicit, sic acute, quemadmodum a principio videt.

CAPVT XXI.

Cinnamomum avem auditione accepi ex plantae cognominis surculis, e paludibus collectis, iis in locis, ubi Herodotus et alii scribunt, nidos construere, ac inter se contexere. Qui ejusmodi igitur ramulos ambiunt, sagittas graves, robusto et contentissimo nervo expulsas, magno impetu contra ramos, quibus nititur nidus, mittunt; itaque rumpuntur, et festucae decidunt, quae vulgo cinnamomi nomine celebrantur.

CAPVT XXII.

Clitarchum etiam audiamus. Hic in India scribit volucrem amatorio adfectu flagrantem, nomine horionem, si bene memini, nasci. Eam magnitudine parem ardeae esse dicit, rubris similiter cruribus, oculis, aliter quam illae, coeruleis; sic a musica instructam, ut cantilena sua suavissimum hymenaeum, qui maxime inter homines celebratur, referat, et dulcedine aures Sirenum instar permulceat.

CAPVT XXIII.

Avem Indicam Catreum nuncupatam, cum eximia formae pulchritudine Clitarchus ait, tum pavonis magnitudine esse, tum pennarum ejus extremitates smaragdi similitudinem gerere.

Quod si quid aliud intueatur, ejus oculi nescias quo colore sint; sin te adspiciat, cinnabarin te videre in ejus oculis diceres, excepta pupilla, cui color melinus, et acies acuta: quod in aliorum oculis album, in illis pallidum est: capitis plumae caerulescentes guttis quibusdam croceis sparsis distinctae sunt: pedibus color sandaracae: vox canora, sicut lusciniae, et acuta. Indi sane suas delicias etiam ex avibus habent, et earum adspectu oculos pascunt. Sunt inter ceteras quaedam undiquaque purpureae, et purissimae flammae adsimiles; quae gregatim tantopere volant, ut nubes esse videantur. Sunt et alia avium genera varia, quarum species non satis describi potest; cantandi suavitate et oris expressione tanta, ut comparatio nulla reperiatur, nisi Sirenes quasdam eas dixeris. Nam has quoque virgines alatas, et pedibus aves fuisse, poetarum fabulae canunt, et pictores ostendunt.

CAPUT XXIV.

Cycnis sedes et commorationes sunt in lacubus, paludibus, stagnis, et perennibus fluviis, quorum confluens moderate et sedate fertur. Suapte natura pacati sunt, ad senectutemque perveniunt non sibi gravem. Robore, quo magno praediti sunt, confidentiores exsistunt, non ut injuriam ipsi inferant priores, sed ut lacessiti eam propulsent; itaque facile aquilas etiam provocati vincunt. De pugna autem supra dixi.

CAPUT XXV.

Clitarchus tra[illegible]t in India esse simiarum genera colore varia, et magnitudi[illegible]e praestantia oriri: tantamque earum in montibus multitudinem esse, ut Alexandrum Philippi filium magnis copiis septum eae frequentes perterrefecerint, quod arbitraretur se collectum et sibi insidiantem exercitum videre. Nam cum Alexandro se ostenderunt casu, excelso et recto corpore erant. Non capiuntur retibus, neque sagacium canum venandi solertia, sed cum sit animal saltationis avidum, si saltantem viderit, saltare cupit; et tibia canere meditatur, si vim et numeros inflandi adsequi possit. Si item quempiam viderit calceos induentem, imitatur; et si quem viderit oculos rubrica pingentem, hoc idem facere studet. Itaque pro his ex plumbo factos graves calceos proponunt, et laqueos subjiciunt, ut pes quidem inseri possit, sed interim firmo vinculo retineatur. Itemque visco decipiuntur. Speculo etiam Indus venator in simiarum conspectu utitur; cujus loco discedens aliud relinquit, et laqueum subtus addit validum. Simia vero accedens, et fixo obtutu in speculum intenta imitatione hominis, visco ex speculo palpebris adhaerente ita occaecatur, ut facillime capiatur, itaque caecutiens facillime capitur, ut quae fuga sibi consulere jam nequeat. Haec et alia de simiis tum Indicis, tum non Indicis, nobis commemorata, digna profecto ingenii liberalis cognitione videntur.

CAPUT XXVI.

Leones in India nasci maximos, ne tenuissima quidem mihi dubitatio est; terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi erga obvios immanissimi dicuntur; eorum colla nigra sunt, et pilis horrida, et adspectu formidolosa. Si capiantur, mansuescunt quidem, modo ne maximi sint: tum vero adeo adsuefiunt loro, ut facile similiter atque canes ad venandos hin-

mulos, cervos, apros, tauros, et asinos sylvestres duci queant: sagacissime enim, sicut audio, odorantur.

CAPVT XXVII.

In Africa gens fuit, ut fertur, Nomea [id est, pastoralis] dicta, et regionem sortita pascuis abundantem, et fortunatam; sed tandem cum leones plurimi, et maximi, et audacia invicti supervenissent, penitus est extincta, ita ut nihil ejus reliquum sit factum. Leonea enim confertim advenientes expugnari nequeunt.

CAPVT XXVIII.

Euphorion in Commentariis scriptum reliquit, Samum cum olim desertissimam fuisse, tum in ea bestias feras, et infestas obviis, maxima magnitudine, nomine Neades fuisse, quarum sola voce terra discederet; indeque profectum esse id proverbium, quod vulgo Samii dicunt: *Magis clamat quam Neades*. Idemque adfert earum ossa maxima vel sua aetate extitisse.

CAPVT XXIX.

Indorum regem hostibus bellum inferentem bellatorum centum mille elephantorum antecedunt; tum vero aliorum maximorum et fortissimorum ter mille subsequuntur, ad hostiles muros ipso incursu evertendos institutorum, cum rex jubet: evortunt autem pectorum suorum vi et impetu. Hoc se audivisse Ctesias scribit. Idemque Babylone se vidisse dicit palmas ab his eodem modo impetu violentissimo exstirpatas; idque facere solent, cum domitor illud jusserit.

CAPVT XXX.

Zenothemis scribit in Paeonide palude quosdam pisces procreari, quibus adhuc palpitantibus, si eos bubulo pecori edendos objicias, expletur non minus libenter, quam ceteri boves foeno; contra ab eorundem mortuorum usu, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

CAPVT XXXI.

In Armenia excelsum saxum auditione accepi permultam aquam emittere, atque sub ipsum subjici fontem undiquaque quadratum tres passus profundum, singulaque ejus latera stadii dimidium occupare; et simul cum aqua pisces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum majores, tum non multo minores; et ex iis partim delabi semimortuos, partim adhuc palpitantes emori. Et pervagatum est eos colore esse nigerrimos, nec adspectu insuaves. Verumtamen si quid eorum vel homo vel fera bestia gustarit, statim mori. Propterea vero Armenios, quod illorum regio ferarum multitudine redundet, primum eos collectos ad solis radios exsiccare; deinde ne hausta piscium adspiratione gravi et pestilenti, aut excitato inde pulvere hausto pereant, ore et naribus obturatis hoc piscium genus contundere, et in farinam redigere; tum ad ficus admistam in ea loca, quae maxime abundant feris, disseminare. Bestiae primum ut eas attigerunt, statim moriuntur; atque sic apri, dorcades, cervi, ursi, asini sylvestres, feraeque caprae necantur; nam ejusmodi animalia ficuum et farinarum avidissima sunt: perimuntur autem hoc modo, quod nimium abundent. Jam vero alio modo tollunt leones, pardales, lupos, quippe qui carnivori sunt. Nam in domesticarum ovium et caprarum discisso latere, quatenus manus inseri queat, earum carnibus

farinam infarciunt, et infelicem hercle escam praedictis feris objiciunt; cum enim ejusmodi quippiam pardalis, leo, lupus gustarint, continuo moriuntur. Est autem cum omnis Armenia mater et nutrix ferarum, tum praecipue campestris circa fluvium.

CAPUT XXXII.

In Caspia regione audio ingentem lacum esse, et in eo maximos pisces nasci, qui oxyrynchi vocantur, videlicet a rostri forma; eosque ad magnitudinem octo cubitorum excrescere. Eos Caspii captos sale spargunt, et ex illis salsamenta conficiunt, eosdemque exsiccatos camelis dossuariis Ecbatana vehunt. Item adipe detracto, farinas ex iis conficiunt; et hujusmodi salsamenta quidem vendunt; oleo vero pinguissimo et non graveolenti unguntur. Atque etiam exempta ex iis viscera excoquunt, unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum: nam non modo ad quaecunque applicatum fuerit, adhaerescit, visu perlucidum; sed et firmissime retinet, ut et decem diebus madefactum non tamen dissolvatur, neque remittat: itaque etiam artifices, qui circa ebur laborant, eo utuntur, et opera conficiunt pulcherrima.

CAPUT XXXIII.

Fama quaedam venit in sermonem hominum apud Caspios avem procreari magnitudine maximi gallinacei; versicolore varietate florentem; atque auditione accepi eam supinam volare, et sub collum extensis cruribus se veluti sublevare; tum catelli vocem mittere; neque in sublime, sed circum terram idcirco volare, quod in altum non queat sese attollere. Est et altera avis Caspia, vel potius Indica (nam in India etiam nasci dicitur) anseris magnitudine: lato quidem sed tenui capite, cruribus parvis (longis?) est: vario colore distinguitur; nam ejus dorsum purpureum est, venter maxime coccineus, caput et cutis (collum?) exalbescunt: vocem caprinam mittit.

CAPUT XXXIV.

Caspiae caprae et albissimae sunt, et cornibus mutilae, corpore parvae ac simae. Cameli quoque Caspiis abundant, quorum maximi ad equorum maximorum accedunt magnitudinem. Eorum villi adeo sunt molles, cum Milesiis lanis ut mollitudine comparari possint; ex iisque sacerdotes et Caspiorum ditissimi praecipuique vestes conficiant.

CAPUT XXXV.

Antenor in Libris rerum Creticarum in Rhauciorum urbem ait divino quodam impulsu apum, quae vocantur Chalcoides (aereae), examen accessisse, et defixis aculeis obvios vehementer vexasse: illos earum impetum non sustinentes e patria migrasse, et in alium pervenisse locum, ibique condidisse oppidum, quod similiter patriae amore Rhaucum in ipsa Creta nominarunt; ut quamvis patria vi fatali essent depulsi, nomen tamen illius retinerent. Ait autem Antenor in Ida monte Cretae etiamnum harum apum paucas quasdam esse reliquias, quae similiter, ut illae, obvios acriter pungant.

CAPUT XXXVI.

Cameli carnes a leonibus comedi solere testimonio est Herodotus: cum in Xerxis camelos, qui commeatum portarent, dicit leones invasisse, et ex aliis animalibus nulla, neque jumenta,

neque homines attigisse. At mihi Herodotus paucarum in natura rerum peritus videtur, qui leones Thracios miratur voluptatem in cibo unam alteri praepofuisse; nam camelos quantopere appetant, Arabes sciunt, et quicunque regionem leonum simul et camelorum parentem atque nutricem habitant. Itaque non admiror, si leo vi quadam naturali et occulta cameli carnem expetit, et in hoc animal etiam nunquam prius visum sui satiandi causa irruit. Appetitus enim naturalis eos, etiam cum primum vident, ut suavissimum inde sibi futurum parent alimentum, incitat.

CAPVT XXXVII.

Decem et sex viri triturantes, et in maximis solis ardoribus siti pressi, unum ex suis, ut aquam de proximo hauriret fonte, miserunt. Is abiens messoriam falcem manu tenebat, et in humeris situlam gestabat; ubi vero ad fontem venit, offendit aquilam quam strictissime cauteque serpente circumplicatam, jamjamque suffocandam. In eam enim aquila involaverat, verum non compos voti neque insidias evadere, neque pullis, juxta Homericum illud, epulas adferre poterat; sed spiris illius, ceu laqueis, circumventa vicina erat ad pereundum, non perdendum. Agricola, vel quod non ignoraret, vel quod auditione accepisset, aquilam Iovis nunciam et ministram esse, et quod nosset feram et improbam bestiam esse serpentem, falce eam dissecuit; et vinculis aquilam, unde effugere non poterat, exsolvit. Cumque his obiter gestis revertisset, atque hausta aqua vinum temperatum omnibus ministrasset; ii quidem avidissime copioseque in prandio bibere ingrediuntur; is autem qui aquam hausisset, jam post illos bibiturus erat; nam hactenus pocillator, non compotor erat. Ad labra igitur poculum cum admovisset, servata ab eo aquila circum locum illum etiam nunc felici ejus fortuna versans, ut hanc mercedem obtentae salutis persolveret, sic in poculum involavit, ut potio effunderetur. Ille quia sitiebat, indignatus ait: Hanccine tu gratiam, (nam avem recognoscebat) tuo conservatori refers? Hoccine decet? Quis porro studium suum in alterum conferet ob Jovis gratiarum praesidis atque inspectoris reverentiam? Cum haec eloqueretur sitiens, et se ad alios converteret, videt ex venenata potione palpitantes extremum spiritum efflare. Serpens enim, ut conjicere licebat, suo veneno fontem imbuerat. Itaque redemptionis praemium ei, qui se conservasset, aquila cum pari salute compensavit. Crates Pergamenus tradit Stesichorum etiam in quodam poemate, haudquaquam pervulgato, hujus rei mentionem facere, gravem sane illum meo judicio et antiquum testem citans.

CAPVT XXXVIII.

In maris Caspii insulis cum alias aves peculiares nasci ferunt, tum maxime unam ea vi et natura adfectam, ut magnitudine quidem anseribus eam similem esse dicant, imo vero egregium anserem superet; pedes vero habeat grui persimiles; dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, et disseminatis maculis croceis distincto, non minus quam duo cubita longo; capite item tenui et longo, rostro nigro; et vocem ranis similem mittat.

CAPVT XXXIX.

In Prasiana Indorum regione Megasthenes simias scribit maximis canibus non inferiores esse magnitudine; quinque cubitorum caudam habere; tum ex earum fronte comas propendere, easdemque barbam promittere; tum facie alba esse, corpore vero nigro; neque malitia ceteris simiis ingenita, sed mansuetudine et humanitate imbutas esse.

CAPVT XL.

Indica regio est circa Astabotam fluvium, ubi Rhizophagi habitant. Illic, oriente Sirio, culicum nubes quaedam terribiles, magna vi occupare aërem visae, subito superventu civitatem quandam infestarunt. Circa lacum etiam Arrhatan (qui et ipse in India est prope fluvium jam dictum) feros istos culices abundare aiunt, ubi locus desertus et est, et appellatur. Eum accolae et finitimi circumquaque negant ab initio, et perpetuo, habitatoribus caruisse; sed scorpiorum copias infestas supervenisse, et nimium phalangiorum exstitisse proventum illorum, quae Tetragnatha nominant. Hanc bestiolarum diritatem ex corrupta aqua pluvia generatam aiunt; et incolas primum hujus mali impetum aliquandiu magna patientia tolerasse; sed cum illud jam inexpugnabile esset, et passim omnis aetatis homines interirent, tandem consilii inopia, cum nulla ratione adversus tantam luem tueri se possent, deserta regione, gratam prius et optimam patriam reliquerunt solitariam.

CAPVT XLI.

De patriis sedibus quosdam Italiae populos incursio murium agrestium perniciosa expulit, atque in fugam compulit; quod sane sic segetes et plantas, tanquam summa siccitas, aut teterrimum frigus, aliave intempestiva tempestas vastarent, non modo seminibus et superficie arrosis, sed radicibus quoque succisis. Et aves cum Medicam regionem invasissent, perditis et vastatis frugibus, incolas ad emigrationem adegerunt. Autariatas Indorum gentem plurimae ranae et imperfectae de coelo lapsae in alium locum demigrare coegerunt. Et quandam nationem Libycam, cujus et supra memini, leones de patria terra depulerunt.

CAPVT XLII.

In Babyloniorum terra formicae (formicaleones) nascuntur, quarum genitale membrum retro aversum est, contrario quam in aliis modo.

CAPVT XLIII.

Panthera in Catia et Lycia non est iracunda, neque saltu admodum valet; corpus ei oblongum, et quanquam hastilibus et lanceis vulneretur, resistit tamen, nec facile concedit ferro, juxta illud Homeri:

Quae, quamvis ferro fuerit transfixa, repugnat.

CAPVT XLIV.

Rhinocerotis figuram nimis frivolum esset describere, quum permulti ex Graecis et Romanis, qui illum viderunt, ejus formam plane sciant; at enim vim illius et naturam actionum non alienum est exponere. Quod in summa nare cornu gerit, cujus mucro acutus exsistit, ex eo nomen traxit; neque ipsum

illud de robore concedit ferro. Quod quidem ipsum, cum est contra elephantum pugnaturus, saxis exacuit et limat: cetera non ei paria cum elephanto, utpote qui procerissimus est, et fortissimus; cornu igitur cuspidato elephanti crura subiens alvum discerpit, et lacerat; isque, effuso sanguine, decumbit. Pugna autem eorum est de pastionibus, multosque elephantos ita periisse evenit. At si alvum non praeoccuparit rhinoceros, sed inter hunc conatum ab elephanto praeveniatur, illius promuscide apprehensus attrahitur, ac retinetur, et dentibus ceu securibus conscinditur. Tametsi enim ejus pellis ea exsiltat firmitate, ut aegre jaculo penetrari queat; tamen tam violentus est elephanti impetus, ut eam trajiciat.

CAPUT XLV.

Tauri Aethiopici, qui carnivori nominantur, animalium ferocissimi sunt; et si cum Graecorum bobus conferantur, duplam habent magnitudinem, ac velocitate corporis excellunt: tum rufis pilis vestiuntur, tum caesiis sunt oculis, idque magis quam leones. Et alias quemadmodum aures, sic cornua mobilia habent; at in pugna ea ita exserunt, ut, postquam prae ira erecta sunt, flecti nequeant. Ejus etiam tergora tanto robore sunt, ut nullis neque spiculis, neque telis penetrari possint; inhorrescens enim taurus cutis rigore ferrum elidit. In equorum et boum armenta, et pecorum greges, et feras omneis invadunt. Itaque pastores, ad tuendum suum pecus occultas foveas in magnam altitudinem depressas machinantes, moliuntur eis insidias. Hi cum inciderunt, atroci animi excandescentia suffocantur. Judicatur autem apud Troglodytas jure praestantissimum hoc animal; ut quod viribus praeditum sit leonis, velocitate equi, robore tauri, et ferro sit impenetrabile.

CAPUT XLVI.

Mnaseas in libro De Europa scribit esse templum quoddam Herculis et uxoris ejus, quam ceu Junonis filiam poetae celebrant. In hujus templi consepto cicures aves multas nutriri ait, nempe gallos et gallinas. Compascuntur autem, et gregatim pro sui generis sexu degunt, et sumptu aluntur publico, quos diximus, consecrati. Gallinae in aede Hebes, gallinacei in Herculis pascuntur. Fluit autem in medio rivus perennis et limpidae aquae. Gallinarum igitur nulla ad Herculis templum accedit; at suo tempore mares stimulati libidine rivum transvolant, et postquam impleverint feminas, ad deum suum et suas redeunt sedes, lustrati purgatique interfluente rivo, quo sexus uterque dispescitur. Natis igitur, ut consentaneum est, ovis gallinae incubant, pullosque excludunt; ac mares genitoribus, feminae novellae matribus accedunt et aluntur.

EPILOGVS AVCTORIS.

Dixi hactenus, quantumcunque studio, cura, labore, ingenio, et aemulatione quadam honestorum et eruditorum hominum, qui ante me hoc argumentum veluti certatim excoluerunt, diligentiam superandi, indagare ac invenire potui; et ne quid eorum, quae adsecutus eram, omitterem, operam dedi: nam sapientiae amor, quo nihil ingenio hominis liberalis cognatum aut familiare magis est, omni pigritia excussa, animantium etiam brutarum mutarumque contemplationem ne aut contemnerem, aut negligerem, me excitavit. Non equidem ignoro homines tum avaros et pecuniae mancipatos, tum ambitiosos, et gloriae potentiaeque cupidos omnes, hoc mihi vitio daturos, quod in hujusmodi rebus tempus et otium meum occupare voluerim; cum ad multo majora adspirare, gravitatem auctoritatemque apud hominum vulgus mihi comparare, ac inter potentes in aulis principum viros censeri, denique magnas divitias mihi conquirere licuisset. Ego vero ingenium vulpis, naturam ac vim lacerti, scarabaei, serpentis, et leonis, quid agat panthera, quae pietas commendet ciconiam, quam suaviter argureque suos meditetur et edat cantus luscinia, quam ingeniosus sit elephas, item piscium genera, et gruum migrationes, et draconum naturas, et reliqua, quae hoc volumine comprehensa observavi, indagare malui, quam copiosis et locupletibus hominum adnumerari, et ex illorum ordine censeri, non libet. Quod si de numero hominum naturae studiosorum, inter quos et poetae sunt eruditi, et philosophi ingeniosi, et alii scriptores rerum naturalium experientia clari, etiam ipse unus esse cupio, et enitor: multo sane honestiore loco, et dignitate majori, quam pro illorum judicio, futurum me confido. Ita enim sentio, ut vel unam alicujus egregiae disciplinae portiunculam potius, quam celeberrimas ditissimorum quorumvis opes atque possessiones, mihi accedere optarim. Haec de studiis meis et animi instituto hactenus. Jam porro reprehensum hoc iri a nonnullis non dubito, quod non de singulis animalium, quae dici poterant, omnia unum in locum collecta conjunxerim, neque separatim singulorum proprietates in unum locum congesserim; sed mixta narratione varias variorum animalium proprietates enarraverim, de multis etiam per singulas partes differens; ita ut alicubi ab hoc vel illo animante digressus, rursus alibi ad idem redierim, et alia quaedam super ejus natura attulerim. His respondeo, primum me hominem esse meae sponris, nec ab alieno arbitrio aut consilio pendere. Deinde, voluisse me varietate argumenti lectorem allicere, et taedium, quod ex earundem aut similium rerum narratione oboritur, evitare; atque ideo e diversis animantibus per intervalla digestis veluti floribus hoc volumen, ceu sertum quoddam aut corollam elegantem et multicolorem, concinnandum mihi contexendumque proposuisse. Quod si venationis studiosi homines, vel una quapiam fera deprehensa, sibi gratulantur, et lucrum existimant: multo magis tantae animalium multitudinis non vestigia invenisse, non corpora cepisse; sed facultates illas, quibus natura eas dignata est, investigasse,

rem longe pulcherrimam et praeclaram esse dixerim. Nihil huc fecerint Cephali, et Hippolyti, aut si qui alii ferarum in montibus venationes egregie exercuerunt. Nihil rei piscatoriae etiam peritissimi, ut Metrodorus Byzantius, aut filius ejus Leonides, aut Demostratus, aut alii piscatores, quales profecto non pauci fuerunt. Nihil eximii pictores, etsi quidam illorum magnam sibi sua arte gloriam pepererunt; nam artificiosa equi pictura Aglaophontem nobilitavit, et Apellem hinnulus, Myronem vero statuarium vacca ceu bucula ex aere facta, et alios alia opera. Nam si unus aliquis non unius, non paucorum, sed majoris, quae natura produxit, partis animalium mores, formam, ingenium, industriam, justitiam, temperantiam, fortitudinem, adfectum et amorem innatum erga suos, ac pietatem, veluti venando indagandoque deprehenderit; maxima medius fidius admiratione dignus fuerit. Hic vero res ipsa et institutum sermonis me admonet, ut aegre feram et indolescam brutorum animalium pietatem commendari, in hominibus vero taxari pietatem (impietatem). Sed hac de re in praesentia non dicam plura; hoc tantum, ut par est, monebo lectorem, cujus ab initio quoque hujus scripti mentionem feci, non mereri me reprehensionem, si eadem fere, quae omnes vel plerique, scripserim: nova enim animalia creare non potui; eorum vero, quae natura produxit, permulta mihi cognita esse describendo ostendi. Inter cetera autem peculiaria quaedam, aliis hactenus in eadem historia versatis indicta, protuli; et cum in aliis, tum in his quoque, veritatem me maximi facere declaravi. Ceterum de diligentia mea, et cura styli, hoc est, elocutione, compositione, et vocabulorum totiusque dictionis proprietate ac honestate, judicium penes illos esto, quos judices ac censores minime iniquos nactus fuero.

FINIS.

INDEX

RERVM MEMORABILIVM IN AELIANI LIBROS XVII. DE NATVRA ANIMALIVM.

A.

I.